To. VII

TOMVS VII.

DE PROBATIS SANCTORVM HISTORIIS, QVI ORDINE MENSIVM OBSERVATO, ILLAS OMNES COMPLECTITVR HISTORIAS, QVAE POST SECVNDAM SEX TOMORVM EDITIONEM, PARTIM EX TOMIS

Aloysij Lipomani doctissimi Episcopi, partim ex MSS. monumentis à F. LAVRENTIO SVRIO huic operi reseruatis, opera atq; studio F. IACOBI MOSANDRI Carthusiani collectæ ac in lucem sunt editæ.

Quibus subiunctum deindè est valdè desideratum antehàc reuerendiss. D. ADONIS Archiepiscopi Treuirensis MARTYROLOGIVM, integrè editum.

Accessit prætereà INDEX GENERALIS, nomina omnium Sanctorum, quorum in septem Tomis continentur historiæ, ordine alphabetico complectens, tam priori quàm posteriori editioni conueniens.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Apud Geruinum Calenium & hæredes Quentelios, Anno M.D.LXXXVI.

Cum priuilegio PII V. Pontificis Maximi, & CAESAREAE Maiestatis in decennium.

PRAESENS hic ſeptimus DE VITIS SANCTORVM TOMVS, quem partim ex Aloyſio Lipomano, partim ex Reuerendi P. Laurentij Surij collectaneis, alijsque veteribus monumentis cō geſtum F. IACOBVS MOSANDER CARTHVSIANVS exhibet, nihil cōtinet quod aduerſetur Catholicæ & Apoſtolicæ fidei, aut bonis moribus: quod conteſtor ego F. Guilhelmus Gennepæus S. Theologię Licentiatus, Inquiſitor hęreticæ prauitatis à Sede Apoſtolica ſpecialiter deſignatus, propriæ manûs ſubſcriptionę.

Fr. Guilhelmus Gennepæus Inquiſitor qui ſuprà, manu propria ſubſcripſi.

REVERENDISSIMO AC ILLVSTRISSIMO DOMINO, D. ANTONIO CARAFFA NEAPOLITANO, S. R. E. CARDINALI, TIT. SANCTAE MARIAE DE VIA LATA, SIGNATVRAE

gratiæ Præfecto, Domino ac Patrono eximio,

S. P. D.

OPER AEPRECIVM me duxi facturum, Reuerēdissime ac illustrissime Domine Cardinalis, si tres posteriores Tomos de Vitis Sanctorū charissimi nobis fratris Laurentij Surij, (quod ille morte præoccupatus facere nō poterat) non mea, sed superiorum voluntate & imperio recognoscerem, Vitarum accessione augerem, ac septimum deindè, quod illi etiam constitutum erat, adijcerem. Per eorum nanque exempla, in auita quam profitemur, eaque verè catholica doctrina confirmamur, vt neque aliò deflectere velimus, neque Sathanæ aut ministrorum eius illecebris nos à suscepta religione abduci sinamus, sed promissionum Christi haud immemores, quibus vsque ad consummationē seculi nobiscum sese mansurum esse pollicitus est, in ea quæ nos Christo genuit Matth. 28. Ecclesia Dei constanter permanendum nobis esse ducamus. A qua nè Sancti Dei secessionem facerent, ignes, cruces, eculeos, bestiarum morsus, dissipationes ossium, membrorum concisiones, totius corporis commolitiones, diaboli tormenta, ac mille supplicia sustinere potius eligebant, rati non aliter se ad Iesum Christum (quem totis amplecti visceribus exoptabāt) peruenturos. Quot eorum agones? quot præclara facinora? quot gesta & monumenta hîc exhibentur, è quibus formam piè & iustè viuendi, rationemque colendi verum Deum sumere procliue est? Hi bellum pertinax & inexpiabile suis vitijs indixere, & peccatis vniuersis, virtutibusque obtinendis magnam curam perpetuosque conatus adhibuere. Hi numen iratum, orationibus, votis, ieiunijs, eleemosynis, alijsque piorum operum exercitijs placare, bella sedare, Respub. turbatas componere, pestes, aliámve luem ac tabem auertere, famem & terræ sterilitatem, rerumque penuriam atque angustiam temporum deprecari, morum, hominumque malitiam emendare: denique clades, strages, casus, ærumnas, omnemque mortalium miseriam abercere & prohibere, fategerunt. Hi insuper sunt, qui tam vita, quàm sacratissimis suis scriptis & doctrinis, Ecclesiam Dei illuminârunt, improbarum Sectariorum blasphemias & deliria oppugnauerunt, ac simul ostenderunt apud Christi fideles eadem semper fidei dogmata, easdemque traditiones, à sua primæua origine, vsque in hanc diem viguisse, ac Deum semper Ecclesiam suam contra innumerabiles hæreticorum nouas adinuentiones, solicitudine plusquàm paterna in vnitate fidei conseruâsse & protexisse. Studebant quoquè morum compositionem fidei regulæ accommodare, & per bene institutam vitam, fidei respondere expectationi. Cuius deplorādo hoc nostro seculo parua admodum ratio habetur, quod homines nobis magno numero produxit à priscorum patrum moribus tam impudenter quàm infeliciter ac miserè degenerantes, ac nunquàm seriò de meliore vita cogitan-

tes, qui dum fidem perpetuò quærũt sine moribus, (sine quibus illa non prodest) fit, vt etiam illi amittant. Hinc flagrat infelicissima hæc ætas Sectis planè dissectis: & nisi diuina misericordia rebus humanis clementer opem tulerit, fieri non potest, quin his incendijs orbis conflagret penitùs. Quid enim non malorum indies existit? Quæ non Sectæ priùs incognitæ, aliæ ex alijs emerguntꝰ quæ non scelerum portenta, ex cacangelica hac carnalis libertatis buccinatione profecta & aucta comperimus? Impietas iam non alio quàm pietatis loco habetur, & omne malorum genus non alio quàm virtutum nomine colitur & exercetur: templorum & monasteriorum euersiones, rerum Deo sacratarum direptiones & prophanationes, multaque id genus alia sacrilegia & immania flagitia, in Euangelicis & præclaris facinoribus numerantur: monachi, contra fidem Deo datam, incæstis nuptijs se polluentes, non alio quàm piorum & sanctorum virorum loco habentur: qui verò castè, religiosè, & ex monasticæ vitæ præscripto viuere nituntur, miserè irridentur, atque vbi datur opportunitas, etiam crudeliter interimuntur. O cæcas hominum mentes, & cælestium inanes! O communis hostis nostri industriam ad capiendas animas nimìs quàm intentam & oculatam! cui cum mille nocēdi artes sint, nulla tamen facilior, nulla periculosior hac est, qua melle circumlita venena propinans nocet, cum prodesse ac commodare, rebusque nostris consulere velle videtur. Cuius mortifero calice potati nouatores nostri, præsentissima dogmatum venena, per venas in omne corpus longè lateque diffundunt. Sacramenta, quibus tanquàm notis militaribus diuinæ religioni inauctoramur, sub specie recti ne plus tribuamus creaturæ quàm creatori ablegant penè vniuersa: imagines, formas, statuas, in quibus velut tabulis, figuris & lineamentis, & suis quasi coloribus literati pariter & illiterati legunt historiæ in morem, Dominicę passionis ordinem, Sanctorum agones, temporum, morum, hominum, rerumque deniquè omnium futurarum, præsentium & præteritarum annales, tollũt atque euertunt. Deindè in eam curam scelestissimi illi & importunissimi tenebriones tota mente, omnique animi impetu, & quod dici solet, velis remisq; incumbunt, vt id ab Ecclesia penitus profligent & auferant, sine quo nulla potest esse Ecclesiæ salus, quodque si ablatũ fuerit, religionem quoquè Christianam funditus perire necesse sit: videlicet celcissimum ac diuinissimum Eucharistiæ sacramentum, (cui ipsi quoquè Angelici spiritus, vt ait Chrysostomus, maximo cum horrore adstant, immò in quod nec oculis possunt prospicere) in hoc ipsi spurcissima iactant conuicia, in hoc atroces, horrendas, inauditasque iniurias, contumelias, & blasphemias nullo modo ferendas, euomunt. Purgatorium quoquè ignem iamdudum peccatis nostris accensum, suis imprecationibus dicā an deuotionibus extinctum ferunt, nullisq; sacrificiorum oblationibus, eleemosynarum & orationum pijs exercitijs defunctorum animas iuuari. Diuorum quoque inuocationem nullam, aut certè inanem esse vulgò mentiuntur: sacratissimæque Virginis Deiparæ cultum omnem & venerationem eos ferre molestissimè, nimis quàm manifestum

In Act. Apostol. c. 9. Hom. 21.

Luc. 2. est. Sed quarè tandem, aut quam ob causam? Si Christus ipse tantum detulit matri, vt subditus esset illi: cur nouatores nostri indignam arbitrantur, vt eius fidem & suffragia nos miseri imploremus? Si tanti fecit Sanctos vt

Ioan. 12. à Deo patre suo honoratum iri profiteatur: (Nam si quis mihi ministrauerit, inquit, honorificabit eum pater meus qui est in cælis) cur non eorum

prece

preces ambiamus, & vt decet, eos officiosissimè veneremur? Quàm multi, immò innumeri, doctrina quoque & sanctitate præstantes viri, patrum nostrorum, immò nostra quoque memoria præcipuo in honore semper eos habuere? Et qui se sceleribus oppressos nouerant, aduersus desperationem (quæ plurimos in supremo spiritu constitutos perdit) nullum ferè præsentius remedium adhibendum putauere, quàm vt ad aliquem Sanctorum, & potissimum Dei clementissimam matrem confugerent, illi quotidianum piorum precum pensum aliquod persoluerent. nec sua eos spes fefellit, vt potest multis grauissimis & certissimis exemplis edoceri. Hinc S. Bernardus, Si criminum, inquit, immanitate turbatus, conscientiæ fœditate confusus, iudicij horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiæ, ac desperationis abysso, cogita Mariam. In periculis, in angustijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Hæc ille tantus vir, cui nos multò tutius fidem commodamus, quàm istis leuissimis homuncionibus, qui nec sibijpsis vlla in re satis constant: quique, vt demum semel dicam, omnes Christi Iesu perpessiones eò duntaxat spectare dicunt, vt nos viuamus genialiter, & iucundos ac suaues ducamus dies, quòd ille pro nostris sceleribus pœnas luerit, nobisque nihil agendum vel ferendum reliquerit. Quis porrò scopus horum apostatarum spirituum, & erraticorum animorum, quæ tandem est mens atque sententia? quem statuunt finem & malorum suorum & errorum? Equidem summum, nimirum, vt cum ad nauseam vsque quisque errauerit, nunc hac nunc illa via, totoque cælo totáque terra, dicat postremò neque cęli neque terræ quenquam Dominum esse, sed fato quopiam agi atque moueri sursum & deorsum molem hanc omnem, totámque vniuersitatem. Et quanuis illi, eiusmodi ferè omnia & dicant & scribant, quæ omnibus supplicijs coerceri vindicarique debeant, tamen ad ea stabilienda cumulatìm ex scriptis diuinis & sanctorum Patrum monumentis sententias perperàm interpretatas proferunt, quibus sua mendacia fucare conantur: atque id plerúque efficiunt, proh dolor, apud incautos & imperitos, vt omninò verum dicere videantur. Et vt magìs efficax eorum oratio videatur, simul illis Catholicorum vitia voce stentoria commemorant, quæ pleraque, proh dolor, ità manifesta sunt vt negari non posint: Sedtamen si ad immanitatem flagitiorum Martini Lutheri & Iohannis Caluini, quorum prior Germaniam, posterior verò Galliam, Angliam, & totum perturbauit Belgium, spectemus: nullũ crimen est, quod eorum execrabili flagitio possit comparari. Ille enim voti castitatis immemor, Catherinam à Borre monialem sibi sumpsit vxorem, sacrilegij næuo, quæ antè Domino consecrauerat, vestimenta commaculans: iste verò (vt in quinto capite funestæ vitæ eius legitur) cum in ciuitate Nouiodunensi parochiale beneficium & aliud sacelli cuiusdam sacerdotium obtineret, pæderastiæ (quam Sodomiam vocant) flagitio conuictus, in tantum vitæ discrimen venit, vt igni, qui huiusmodi sceleris ordinaria & legitima pœna est, concrematus esset, nisì Episcopi vrbis cõmiseratione, vt cauterio candens eius humero liliũ inureretur, pœna moderata fuisset.

Iob 5.

Hom. 2. super Missus est.

Editæ per Hieronymũ Bolsec medicũ.

Et quanuìs illos ipsos quidem, qui eorũ dogmata sectantur, non lateat, eos non nisì quæ carnis sunt aucupari, at nihilominus audiuntur à suis cum quadã animi voluptate, quòd videant eos suauissimã carnis libertatem etiã scriptis diuinis confirmare, & quantũuis scelerat è viuentibus, omnẽ vniuersorum scelerũ impunitatẽ promittere, si tamen credere nôrint. Hæc illi hy-

 pocritici

pocritici apostatæ, & pestilentissimæ Sirenes, miseris & imperitis inculcant, his illos perniciosissimi dogmatis exitialibus laqueis tenent implicatos, & quod de eius farinæ hominibus prædixit Apostolus, Proficiunt in peius, errantes, & in errorem mittentes. Quàm verò est Sanctorum Dei via, horum
2.Tim.3. letifero vitæ instituto cõtraria & dissimilis? Hi corpora sua multiplici & propè incredibili afflictione & castigatione affecerũt. Hi ob vitandas peccãdi occasiones, extra hominũ frequentiam, secessus & solitudines elegerunt, ibiq; perpetuò, legendi, psallendi, meditandi, cõtemplandiq; studio, cui frequentes adiungebantur lachrymæ, insudabant: nihil cum huius mundi vanitatibus & voluptatibus cõmercij habere volebant, verùm perpetuis ferè ieiunijs, prolixis vigilijs, alijsque duris & asperis laboribus causa amoris Christi libẽter susceptis, per omnem vitam animas suas afflixerunt. Cùm hi sint igitur, Reuerendissime & Illustrissime Cardinalis, qui non solum exempla nobis veræ pietatis exhibeant, & iter quo ad regni cælestis felicem patriam perueniatur, præeundo commonstrent, verum qui fidem etiam nostram Catholicam egregiè adstruant, & aduersus portentosa hæreticorum cõmenta firmiter stabiliant: totius orbis publico quasi testimonio & applusu præclarè fecisse iudicatus est primum Aloysius Lipomanus Episcopus Veronensis, pietatis atque sanctitatis illustre speculũ, deindè multum dilectus nobis frater quoque noster Laurentius Surius, qui in lucem proferendis Sanctorum Vitis insignem operam maximumque studium impenderunt. Atq; hic quidem recognoscendis Tomis quos sex collegerat & in lucem miserat immortuus, ad septimũ concinandum copiosam materiam congestam post se reliquerat. quam ego, à superioribus meis iussus, & pijssimi Patris rationẽ atque methodum secutus, in ordinẽ redigens, & Vitarũ plurimarũ quæ varijs ex locis ad me transmissæ fuerunt accessione adaugens, septimũ ex ijs hũc Tomũ exhibeo, teque Illustrissime ac Reuerẽdissime Domine patronum adscisco, cum propter eximiam tuam in procurandis ac promouendis Ecclesiæ commodis fidem atque dexteritatem, tum propter raram & reconditam multarum rerum & inprimis totius antiquitatis Ecclesiasticæ cognitionẽ, quæ cũ grauitate morum & vitæ integritate coniuncta longè lateque sic diffunditur, vt eius fragrantia non solum Italia, verum nostra etiam Germania redoleat. Sed & cum nobilissimæ Italiæ patriæ tuæ Sanctorum non paucas Vitas complectatur, earum sicut & cæterorũ lectionem non ingratam neque iniucundam I. C. T. fore mihi persuadeo. atque idcircò valdè illa mihi orãda atque obtestanda est, vt quos ego impendi qualescunque labores, pro innata humanitate sua complecti, & authoritate aduersus maleuolos obtrectatores tueri, ac me Ordinemque nostrum sibi commendatum habere velit. Ego Deum & Dominum nostrum Iesum Christum Sanctorum omnium caput precabor, vt I. C. T. Ecclesiæ suæ multis modis nũc laboranti diu conseruare dignetur incolumem. Ex Carthusia Agrippinensi pridiè S. Laurentij Archidiaconi & martyris, Anno M. D LXXXI.

I. C. T. obseruantissimus cliens

F. Iacobus Mosander Carthausianus.

INDEX

INDEX GENERALIS VITARUM HOC TOMO SEPTIMO COMPREHENSARUM.

IANVARII DIE

I. De Circuncisione Domini. 1
VI. De Epiphania Domini. 3
De S. Gertrude ab Oesten. 8
De S. Melanio Episcopo. 12
XIII. De S. Godefrido Comite Cappenbergensi. 12
XIIII. Sermo beati Petri Damiani de translatione S. Hilarij Episcopi. 17
XIX. De S. Bassiano Episcopo Laudis Pompeiæ, & confessoris. 19
XXI. De SS. Fructuoso Episcopo, Augurio & Eulogio Diaconis. 20
XXII. De S. Vincentio martyre. 23
De S. Epiphanio Episcopo Ticinensi & confessore. 28
XXIII. De Margareta Rauennate. 34
XXVI. De S. Bathilde Regina Franciæ. 36
XXVIII. De Gentili matrona Rauennate. 43

FEBRVARII DIE

I. De S. Sigeberto Francorum Rege. 45
De miraculis eiusdem Regis. 49
VI. De S. Sotere virgine. 52
XI. De S. Calocero Rauennatū Archiepiscopo & confessore. 53
De Translatione eiusdē cum corporibus SS. Aderiti & Probi. 54
XIII. De Iordano Saxone, Generali Ordinis Prædicatorum. 54
De SS. Fusca virgine & Maura nutrice eius martyribus. 70
XIIII. De SS. Aderito & Eleuchadio Archiepiscopis Rauennatibus. 71
Sermo B. Petri Damiani de eodem Eleuchadio Archiepiscopo. 72
XVII. De Constabili Abbate Cauensi. 77
XXII. De beato Petro Damiani S.R.E Cardinale & Episcopo Ostiensi. 82
XXIII. De Inuentione S. Celsi confessoris. 87

MARTII DIE

III. De SS. Hemeterio & Chelidonio martyribus. 91
XIII. De Damiano Rauennatum Archiepiscopo. 91
XX. De Dominica Palmarum Sermo B. Petri Damiani Ostiensis Episcopi. 92
XXI. Eiusdem Petri Damiani Sermo de S. Benedicto Abbate. 94
XXIIII. Eiusdem Sermo de Cœna Domini. 97
De laudibus venerabilis Sacramenti Eucharistiæ Sermo B. Iohannis Damasceni. 99
XXV. De passione Domini nostri Iesu Christi, Sermo diui Ephrem. 102.
Eiusdem Sermo de lamentatione Dei genetricis Mariæ. 105
Sermo B. Petri Damiani Ostiensis Episcopi de Annunciatione Mariæ. 106
De S. Disma latrone cum Domino crucifixo 110 &c.
XXVII. Sermo B. Petri Damiani Episcopi de Resurrectiōe Domini. 121
De S. Augusta martyre. 124
XXIX. De Petro Abbate Portuensi. 125

APRILIS DIE

VII. De S. Egesippo confessore. 126
VIII. De S. Perpetuo Episcopo Turonensi. 126
X. De Ezechiele Propheta. 127
XXIII. De S. Georgio martyre, Sermo B. Petri Damiani Cardinalis. 128
XXX. De S. Eutropio episcopo & martyre. 311

MAII DIE

I. De S. Sigismundo Rege. 132
III. Sermo D. Iohānis Damasceni de sanctæ Crucis inuentione. 133
X. De S. Iob propheta. 134
XIII. De SS. Hilaro & Olybrio confessoribus Rauennatibus. 136
XX. De S. Bandelio martyre. 137
XXII. De S. Martiano Rauennatū Archiepiscopo & Confessore. 138
XXVI. De S. Quadrato Episcopo Atheniensi. 139

IVNII DIE

III. De S. Martiale Episcopo Lemouicensi & confessore. 139
XVI. De S. Bennone Missinensi Episcopo & confessore. 139
De SS. Ferreolo presbytero & Ferru-

Ferrucione Diacono martyribus. 166
XIX. De SS. Vrsicino & Vitale martyribus Rauennatibus. 169
XXIIII. De S. Iuane Eremita. 170
XXVI. De S. Rodulpho Episcopo Eugubino. per B. Petrū Damiani. 171
De S. Vigilio Episcopo Tridentino & martyre. 173
XXVII. De S. Zoylo martyre Cordubensi. 174
XXIX. De SS. Apostolis Petro & Paulo. 174
De ijsdem Sermones B. Petri Damiani Episcopi Ostiensis duo. 175.177
XXX. De S. Theobaldo confessore. 557

IVLII DIE

I. De S. Rumoldo Archiepiscopo Dublinensi & martyre. 179
IIII. De S. Procopio confessore. 185
XXXI. De S. Petro iuniore, Rauennatum Archiepiscopo & confessore. 189

AVGVSTI DIE

XII. De S. Porcario Abbate Lirinensi & socijs martyribus. 191
XIII. Sermo B. Petri Damiani Episcopi Ostiensis, de S. Cassiano martyre. 192
XV. Sermo B. Petri Damiani Episcopi Ostiensis de Assumptione Mariæ virginis. 194
XVIII. De S. Raynaldo Archiepiscopo Rauennate & confessore. 200
XXI. De S. Priuato martyre. 202
XXIII. De SS. Timotheo & Apollinare martyribus 202
XXVI. De S. Victore martyre. 202
XXVIII De S. Bibiano Episcopo. 202
XXX. De S. Bononio Abbate. 203
Item de miraculis eius. 205

SEPTEMBRIS DIE

I. De S. Victore Cenomanēsi Episcopo & confessore. 209
Sermo B. Petri Damiani de S. Victore. 209
XVI. De S. Ludmilla martyre 212
XIX. De S. Sequano Abbate. 215
XXIIII. De SS. Venerādo & Rustico Episcopis Aruernicis. 215
XXV. De S. Solenni Episcopo. 216
XXVIII De S. Exuperio Episcopo Tolosano & confessore. 216

OCTOBRIS DIE

V. De S. Marcellino Archiepiscopo Rauennate & confessore. 218
De S. Attilano Episcopo & confessore. 218
XIII. De SS. Fausto, Ianuario, & Martiali martyribus. 219
XXII. De S. Lupentio Abbate & martyre. 220
De SS. Nunilone & Alodia sororibus & martyribus. 221
XXIII. De SS. Seruādo & Germano. 221
XXVI. De S. Luciano martyre. 221

NOVEMBRIS DIE

I. Sermo B. Ioannis Damasceni de adoratione sanctarum Imaginum. 222
De S. Austremonio episcopo & confessore. 223
VI. De Zacharia patre Iohannis Baptistæ, & martyre. 224
VIII. De Sanctorum Reliquijs 229
XV. De S. Eugenio Episcopo Toletano & martyre. 230
XX. De SS. martyribus Octauio, Aduentricio, & Solutore. 231
XXV. De S. Felice Archiepiscopo Rauennate & confessore. 232
XXVII. De SS. martyribus Facundo & Primitiuo. 233

DECEMBRIS DIE

I. De S. Proculo Rauennatum Archiepiscopo & confessore. 234
IX. De S. Leocadia virgine. 234
XIIII. De SS. Nichasio & Eutropia sorore eius cum socijs. 234
De S. Vrsicino Rauennatum Archiepiscopo & confessore. 236
XXV. De Natiuitate Domini. 236
XXX. De S. Barbatiano presbytero. 243
De Dedicatione Ecclesiæ Sermones tres. fol 245. & 248 & 250
De quibusdam miraculis. 251
De Contemptu seculi. 259
Martyrologium Adonis Archiepiscopi Treuir. fol. 284

INDEX

INDEX GENERALIS NOMINVM SANCTORVM, IN SEPTEM TOMIS SVRII COMPREHENSORVM, DIES NAtalitios eorum, & numerum paginarum exprimens, tam primæ, quàm secundæ editionis. Litera A primam editionem designat: B, secundam. C verò, Tomum hunc septimum.

A.

Abdon & Senne cum socijs suis	Aug.10.to.4.A 582 B 609
Abercio Hieropolitano episcopo	Oct.22. to.5. A 910 B 1008
Abraha abbate	Iun.15.to.3.A 651 B 763
Abramio confessore, eiusque nepte Maria	Mar.16.to.2.A 235 B 270
Acacio centurione & martyre	Maij 8.to.3.A 104 B 132
Acepsima & Ioseph martyribus	Apr.22.to.2.A 718 B 820
Acindyno, Pegasio & socijs martyribus	Nou.2.to.6.A 37 B 43
Adelheide abbatissa	Feb.5.to.1.B.886
Adelberto confessore & Leuita	Iun.25.to.3. A 818 B 925
Adelberto episcopo & martyre	Apr.23.to.2.A 826 B 924
Adelhardo abbate	Ian.2.to.1. A 72 B 72
Aderito archiepiscopo Rauennate	Feb.11.to.7.54.& Feb.14.71
Adriano martyre cum socijs	Sep.8.to.5.A 123. B 147
Adriano & Eubulo martyribus	Mar.7.to.2. B.120
Aduenticio martyre cum socijs	Nou.20.to.septimo,fol.231.
AEcatherina virgine & martyre	Nou.25.to.6.A 580 B 624
Afra martyre cum sodalibus	Aug.5.to.4.A 477 B 509
Agape, Chionia & Irene martyribus	Apr.1.to.2.A 431 B 462
Agapeto Episcopo	Mar.24.to.2.B 377
Agapio martyre	Nou. 20.to.6 B 517
Agatha virgine & martyre	Feb.5.to.1.A 842 B 865
Agerico Virdunensi episcopo	Dec.2.to.6.A 686 B 766
Agnete virgine & martyre	Ian. 21 to.1.A 488 B 507
Agricola & Vitali martyribus	Nou.4.to.6. A 59 B 65
Aiberto presbytero Crispiniensi	Apr.7.to.2. A 588 B 618
Aidano episcopo & confessore	Aug.31.to.4.B 1020
Aigulpho martyre cum socijs	Sep.3.to.5.A 8 B 24
Aichadro abbate	Sep.15.to.5. A 239 B 263
Albano protomartyre Angliæ	Iun.22.to.3. A 731 B 843
Alberto Carmelita, Siculo	Aug.7.to.4. A 568 B 574
Albino Andegauensi episcopo.	Mar.1.to. 2. A 1.& 2 B 1.& 2
Aldegunde abbatissa Malbodiensi	Nou.13.to.6.A 300 B 332.
Alexandrinis martyribus	Dec.8.to.6.B 908
Alexandro Episcopo Hierosolymitano	Mar.18.to.2.B.306.
Alexandro & Antonia virgine	Maij 3.to.3.A 68 B 75
Alexandro Papa cum socijs	Maij 3.to.3.A 64 B 70
Alexandro martyre Lugdunensi	Apr.24.to.2.A 841 B 958
Alexandro martyre quodam altero	Maij 13.to.3. A 238 B 284
Alexio confessore	Iul.17.to.4.A 220 B 221
Alferio primo abbate Cauensi	Apr.12.to.2.B 697
Alipio Cionita & socijs	Nou.26.to.6. A 588 B 632
Althelmo episcopo Sciremburnensi	Maij 25.to.3.A 401 B 460
Amabili confessore	Nou.1.to.6.A 19.&Oct.19.to.5.B 960
Amando episcopo Traiectensi	Feb.6.to.1.A 878 B 907
Amantio episcopo Rutenensi	Nou.4.to.6. A 78 B 83
Amato abbate	Sept.13.to.5.A 203 B 234
Amato Sononensi episcopo	Sept.13.to.5.A 207 B 238

Ama.

Amatore episcopo Antisiodorensi	Maij 1.to.3.B 14
Amaranto martyre	Nou.7.to.6.B 138
Ambrosio episcopo Mediolanensi	Apr.4.to.2.A 497 B 526
Amelberga vidua	Iul.10.to.4.A 170 B 167
Amphiano, seu Appiano & AEdesio	Apr.1.to.2.A 454 B 484
Amphilochio episcopo	Nou.32.to.6.B 587
Anania martyre	Oct.1.to.5.A 472 B 521
Anastasia martyre	Dec.25.to.6.A 961 B 1061
Anastasia virgine & martyre	Oct.28.to.5.A 962 B 1061
Anastasio Persa martyre	Ian.22.to.1.A 510 B 529
Anatolia virgine & martyre	Iul.9.to.4.A 154 B 152
Anatolia altera	Dec.23.to.6.A 941 B 1041
Anatolio episcopo Laodicensi	Iul.3.to.4 A 78 B 75
Anselmo episcopo Cantuariensi	Apr.21.to.2 A 676 B 780
Andrea Apostolo	Nou.30.to.6.A 619 B 702
Andrea duce exercitûs cum socijs	Aug.19.to.4.A 748 B 771
Andrea in Crisi martyre	Oct.17.to.5. A 842 B 928
Andrea de Chio	Maij 29.to.3.B 492
Andronico & Athanasia coniugibus	Feb. 27.to.1. A 1801 B 1111
Aniano episcopo Aurelianensi	Nou.17.to.1.A 377 B 417
Aniceto & Photino martyribus	Sep.2.to.5. B.23
Anisia martyre	Dec.30.to.6. A 1048 B 1169
Annone Archiepiscopo Coloniensi	Dec.4.to.6 A 699 B 783
Annunciatione Mariæ virginis	Mar.25.to.2.A 359 B 390 C 106
Anthelmo episcopo Bellicensi	Iun 26.to.3. A 829 B 935
Anthimo episcopo & martyre	Apr.27.to.2.A 871 B 987
Anthimo presbytero, & Sisinnio martyribus	Maij 11.to.3.A 157 B 206
Antipa episcopo Pergamensi & martyre	Apr.11.to.2. A 621 B 683
De Antonino archiepiscopo Florentino	Maij 2.to.3.A 31 B 38
Antonio abbate & eremita	Ian.17.to.1.A 382 B 398
Antonio patriarcha Constantinopolitano	Feb.12.to.1.A 962 B 992
Antonio presbytero, Zebma, Germano & socijs	Nou.13.to.6.A 286 B 319
Antonio Vlisbonensi	Iun.13.to.4.A 611 B 723
Appollinare episcopo & martyre	Iul.23.to.4.A 323 B 329
Apollinari virgine	Ian.5.to.1. A 115 B 116
Apollonia virgine & martyre	Feb.9.to.1.A 903 B 935
Apollonio senatore & martyre	Apr.18.to.2.A 662 B 766
Apostolis duodecim	Iul.30.to.4.A 403 B 424
Aquilina virgine & martyre	Iun.13.to.3.A 607 B 715
Aquilino episcopo Ebroicensi	Oct.19.to.5. A 864 B 953
Archadio martyre	Ian.12 to.1.A 259 B 263
Aredio abbate & confessore	Aug.25.to.4.A 897 B 918
Aresta martyre	Nou.9.to.6.A 231 B 242
Aretha & socijs martyribus	Oct.24.to.5.A 934 B 1033
Aris, Promo & Elia martyribus	Dec.14.to.6.B 1016
Armogaste, Archimino & Saturo martyribus	Mar.29.to.2. B 444
Arnulpho episcopo Svvessionensi	Aug.15. to.4.A 689 B 714
Arnulphe episcopo Metensi	Aug.16.to.4.A 723 B 747
Arsatio confessore	Aug.16.to.4.A 722 B 746
Arsenio miro confessore & eremita	Iul.19.to.4. A 250 B 248
Artemio martyre	Oct.20.to.5. A 873 B 969
Asella virgine	Dec.6.to.6.B 901
Assumptione S. Mariæ Deiparæ	Aug.15 to.4.A 652 B 679 C 194
Athanasia abbatissa	Aug.14.to.4. A 645 B 672
Athanasio episcopo Alexandrino	Maij 2.to.3.A 14 B 22
Athenogene martyre	Iul.17.to.4. A 223 B 223
Attala abbate	Mar.10.to.2.A 92 B 134
Attilano episcopo & confessore	Oct.5.to.septimo, fol.218
Ausberto episcopo Rothomagensi	Feb.9.to.1.A 906 B 938.

Audoeno Rothomagensi episcopo	Aug.24.to.4. A 879 B 893
Audomaro Morinensi episcopo	Sept.9.to.5. A 150 B 174
Augurio diacono cum socijs martyribus	Ian.21.to.septimo, folio 20
Augusta virgine & martyre	Mar.27..to. septimo, folio 124
Augustino Anglorum apostolo	Maij 25.to.3. A 402 B 462
Augustino episcopo Hipponensi, Doctore	Aug.28 to.4. A 933 B 953
Auito presbytero	Iun.17.to.3. A 682 B 792
Ausberta virgine	Feb.10.to.1. A 918 B 949
Ausberto Cameracensi episcopo	Dec.13.to.6. A 894 B 989
Austregisilo archiepiscopo Bituricensi	Maij 20.to.3. M 359 B 405
Austremonio episcopo & confessore	Nou.1.to.septimo, folio 223
Autonomo martyre	Sep.12.to.5. A 189 B 211
Auxentio abbate	Feb.14.to.1. A 986 B 1016
Auxibio archiepiscopo Solensi	Feb.19.to.1. A 1018 B 1048

B

BAbyla episcopo & martyre	Ian.24.to.1. A 574 B 592
Badeno archimandrita, martyre	Apr.8.to.2. A 596 B 651
Bandelio martyre	Maij.20.to.septimo, folio 137
Barbara virgine & martyre	Dec. 4.to.6. A 690 B 774
Barbatiano presbytero & confessore	Dec.31.to.6. A 1066 B 1187 C 243
Barlaam martyre	Nou.19.to.6. A 438 B 479
Barnaba apostolo	Iun.11.to.3. A 581 B 690
Bartholomæo apostolo	Aug.23.to.4. A 875 B 891
Basileo episcopo & martyre	Apr.26.to.2. A 857 B 974
Basilio magno, confessore & episcopo	Ian.1.to.1. A 4. & 5 B 4.5
Bassiano episcopo & confessore	Ian.19.to.sept.folio 19
Bathilde regina Franciæ	Ian.26.to.septimo. fol. 36
Bauone comite & confessore	Oct.1.to.5. A 478 B 527
Beda presbytero & doctore	Maij 10.to.3. B 204
Benedicto abbate magno	Mar.21.to.2. A 328 B 359 C 94
Benedicto abbate Anglo	Ian.12.to.1. B 264 C 18
Benigno presbytero & martyre	Nou.1.to.6. A 9 B 9
Bennone episcopo Misnensi & confessore	Iun.16.to.septimo, fol. 139
Berardo Minorita cum quatuor socijs martyr.	Ian.16.to.1. A 372 B 388
Berchardo abbate, al. Berchario	Oct.16.to.5. A 841 B 927
De Bernardino Senensi, Cardinale	Maij 20.to.3. A 365 B 411
Bernardo abbate Clareuallensi	Aug.20.to.4. A 768 B 791
Bertino abbate & confessore	Sep.5.to.5. A 93 B 116
Bertulpho abbate Bobiensi	Aug.19.to.4. A 752 B 775
Bertulpho confessore	Feb.5.to.1. A 846 B 869
Bervvardo episcopo Hildesiensi	Nou.20.to.6. A 473 B 514
Bibiano episcopo & confessore	Aug.28.to.sept.fol. 202
Bilhilde vidua & sanctimoniali	Nou.27.to.6. A 612 B 659
Birino episcopo Dorcestriensi	Dec.3.to.6. A 682 B 771
Blasio episcopo & martyre	Feb.3.to.1. A 818 B 841
Blesilla vidua	Ian. 22.to.1. A 522 B 540
Bonauentura Cardinale	Iul.13.to.4. A 207 B 208
Bonifacio archiepiscopo Moguntinensi	Iun.5.to.3. A 467 B 573
Bonifacio episcopo Florentino & confessore	Maij 14.to.3. A 294 B 339
Bonifacio martyre	Iun.5.to.3. A 462 B 569
Bonito episcopo Aruernorum	Ian. 15 to.1. A 325 B 357
Bononio abbate Bononiensi	Aug.30.to.7.fol.203. & 205
Brictio episcopo Turonensi	Nou.13.to.6. A 288 B 321
Brigida virgine	Feb. 1.to.1. A 782 B 806
Brigitta vidua	Iul. 23.to.4. A 344 B 352
Brunone Carthusiano patriarcha	Oct.6.to.5. A 588 B 671
Brunone Coloniensi archiepiscopo	Oct.11.to.5 A 701 B 758
Burchardo Herbipolensi episcopo	Oct.14.to.5. A 741 B 827

C

De CAEcilia virgine & martyre	Nou.22.to.6.A 505 B 547
Cæsario diacono martyre	Nou.1.to.6.A 12 B 12
Cæsario episcopo Arelatensi	Aug.27.to.4. A 923 B 943
Calicino martyre	Iul.29.to.4. A 381 B 403
Calixto Papa & martyre	Oct.14.to.5.B 822
Calliopio martyre	Apr.7.to.2. A 586 B 616
Callistrato cum socijs martyribus	Sept.27.to.5.A 369 B 407
Calocero archiepiscopo Rauennate	Feb.11.to. septimo, folio 53
Caluppano recluso	Mar.3.to.2.A 59 B 55
Canto,Cantiano,& Cantianilla	Maij.31.to.3.A 432 B 496
Caprasio abbate	Iun.1.to.3.B 506
Caprasio & Fide martyribus	Oct.20.to.5. B 906
Carilepho presbytero & monacho	Iul.1.to.4.A 34.35 B 32
Carpo,Papillo, & socijs martyribus	Apr.13.to.2.A 641 B 705
Cassiano martyre	Aug.13.to.4.A 626 B 650 C 192
Cassio Narniensi episcopo	Iun.29.to.3.A 888 B 983
Catherina Svveda vidua	Mar.22.to.2.A 346 B 377
Catherina virgine & martyre	Nou.25.to.6.A 580 B 624
Catharina Senensi,ordinis Prædicatorij	Apr.29.to.2.A 915 B 1028
Ceadda seu Cedda episcopo	Mar.2.to.2.A 46 B 41
Celerino cum socijs	Feb.3.to.1.A 817 B 840
Celsi martyris inuentione	Feb.23.to.sept.folio 87
Cerbonio Populonensi episcopo	Oct.10.to.5.A 674 B 759
Charitine virgine & martyre	Oct.5.to.5.A 582 B 665
Charitone confessore	Sept.28.to.5.A 390 B 428
Christi Natiuitate	Dec.25.to. 6.A 953 B 1054 C 236
Christina virgine & martyre	Iul.24.to.4.A 353 B 360
Christina virgine mirabili	Iun.23.to.3. A 778 B 888
Christi transfiguratione	Aug.6.to.4.A 552 B 577
Christi Imagine non manufacta	Aug.16.to.4.A 714 B 738
Christofero martyre	Iul.25.to.4.A 353 B 361
Chrysantho & Daria martyribus	Oct.25.to.5.A 948 B 1047
Chunegunde Imperatrice & virgine	Mar.3.to.2. A 60 B 56
Circuncisione Domini	Ian.1.to.1.A 1 B 1 C 1
Clara virgine & sanctimoniali	Aug.12.to.4. A 609 B 634
Claro abbate	Ian.1.to.1.A 64 B 63
Claudio episcopo Bisuntino	Iun. 6.to.3.B 613
Claudio,Asterio,& Neone martyribus	Aug.23.to.4.A 873 B 890
Clemente episcopo Ancyrano & martyre	Ian.23.to.1.A 529 B 548
Clemente Papa & martyre	Nou.23.to.6.A 515 B 557
Cœna Domini vltima	Mar.26.to. sept. folio 97
Coleta virgine & sanctimoniali	Mar.6.to. 2. B 69
Colomanno martyre	Oct.13.to.5.A 736 B 819
Columbano abbate	Nou.21.to.6.A 484 B 526
Concordio martyre	Ian.1.to.1.A 22 B 22
Constabili abbate Cauensi	Feb.17.to.sept. fol,77
Constantio, mansionario S.Stephani	Sept.23.to.5. A 347 B 390
Constantio episcopo & martyre	Ian.29.to.1 B 751
Contemptu Seculi	To.septimo,folio 259
Corbiniano Frisingensi episcopo	Sept.8.to.5. A 131 B 155
Cornelio centurione	Sept.13.to.5.A 191 B 221
Cornelio Papa & martyre	Sept.14.to.5.A 219 B 249
Coronatis quatuor	Nou.8.to.6.A 165 B 176
Cosma & Damiano martyribus	Sept.27.to.5.A 360 B 403
Crispino & Crispiniano martyribus	Oct.25.to.5.A 959 B 1057
Crodato,Cypriano,Dionysio,&c.	Mar.10.to.2. A 87 B 129
Crucifixi imagine vulnerata	Nou.9.to.6. A 227 B 237

Crucis inuentione	Maij 3.to.3.A 53 B 61 C 133
Crucis exaltatione	Sept.14.to.5.A 209 B 239
Crucis signo	Maij 7.to.3. A 99 B 127
Cucuphate martyre	Iul.25.to.4.A 355 B 362
Cuniberto episcopo Coloniensi	Nou.12.to.6.A 273 B 301
Cuthberto episcopo Lindisfarnensi	Mar.20.to.2. A 299 B 331
Cypriano episcopo Carthaginensi & martyre	Sep.14.to.5.A 221 B 251
Cypriano & Iustina martyribus	Sept.26.to.5. A 351 B 394
Cypriano abbate & confessore	Dec.9.to.6. B 912
Cyrillo episcopo & martyre	Iul.9.to.4. A 153 B 151
Cyrillo diacono & martyre	Mar.29.to.2.B 443
Cyrillo episcopo Hierosolymitano	Mar.17.to.2. A 274 B 307
Cyro & Iohanne martyribus	Ian.31.to.1. A 735 B 759

D

DAlmatio episcopo Ticinensi & martyre	Dec.5.to.6.B 880
Damiano archiepiscopo Rauennate	Mar.13.to.sept.folio 91
Daniele propheta & tribus pueris	Iul.21.to.4. A 287 B 289
Daniele Stylita	Dec.11.to.6.A 845 B 939
Decem martyribus in Creta passis	Dec.13.to.6.943 B 1044
Dedicatione Ecclesiæ	Dec.31.to.sept.folio 245. &c.
Demetrio martyre	Oct. 8.to.5. A 619 B 701
Deodato episcopo & confessore	Iun.19.to.3.B 836
Deo gratias Carthaginensi episcopo & socijs	Oct.17.to.5. A 804 B 890
Diodoro, Mariano & socijs martyribus	Ian.17.to.1. A 407 B 424
Dionysia, Datiua, Leontia & socijs	Dec.6.to.6.A 810 B 900
Dionysio Areopagita & socijs	Oct.9. to.5.A 628 B 711
De Dionysio episcopo Mediolanensi	Aug.1.to.4.A 455 B 488
Dionysio episcopo Alexandrino	Apr.8.to.2.B 653
Disibodo episcopo & confessore	Iul.8.to.4.A 141 B 139
Disma latrone cum Domino crucifixo	Mar.25.to. sept. folio 110 &c.
Dominica Palmarum	Mar.20.to.sept. folio 92
Dominico Loricato, eremita	Oct.14.to.5. A 762 B 849
Dominico patriarcha Prædicatorum	Aug.5.to.4. A 491 B 522
Domino milite & martyre	Oct.9.to.5. B 744
Domnolo episcopo Cenomanensi	Maij 16.to.3. A 303 B 347
Donatiano & Rogatiano martyribus	Maij 24.to.3.A 385 B 445
Donatiano Rhemensi Archiepiscopo	Oct.14.to.5. A 759 B 846
Dorothea virgine & martyre	Feb.6.to.1. A 866 B 896
Dorotheo & Gorgonia martyribus	Sept.9.to.5.A 144 B 168
Dula martyre	Iun.15.to.3. A 640 B 750
Dunstano archiepiscopo Cantuariensi	Maij 19.to.3. A 309 B 359
Dympna virgine & martyre in Gheele	Maij 15.to.3. A 299 B 341

E

EAdmundo rege Angliæ & martyre	Nou.20.to.6. A 465 B 506
Earcongota & Edilbarga virginibus	Iul.7.to.4. B 115.
Ebrulpho confessore	Dec.29.to.6. A 1045 B 1166
Edeltrude vel Edeldrida regina & virgine	Iun.23.to.3.A 739 B 851
Edita virgine	Sept.16.to.5.A 257 B 287
Edmundo archiepiscopo Cantuariensi	Nou.16.to.4. A 366 B 407
Eduardo rege	Mar.18.to.2.A 276 B 309
Egesippo confessore	Apr.7.to.sept.folio 126
Egidio minorita & confessore	Apr.23.to.2. B 938
Eleuchadio archiepiscopo Rauennate	Feb.14.to.sept. folio 71. & 72
Eleutherio episcopo, eiusque matre Euanthia	Apr.18.to.2. A 657 B 761
Eleutherio alio	Sept.6.to.5.A 95 B 118
Elia Thesbyte propheta magno	Iul.20.to.4. A 281 B 279
Elia martyre cum socijs	Dec.14.to. 6. B 1016

	Eligio Nouiomenſi epiſcopo	Dec.1.to.6. A 629 B 709
	Eliphio martyre	Oct.16.to.5.A 797 B 884
	Eliſeo propheta & Sunamitide	Iun.14.to.3.A 625 B 737
	Elizabeth regis Hungariæ filia	Nou.19.to.6.A 442 B 483
	Eloquio abbate & confeſſore	Dec.3.to.6.B 769
	Elphego archiepiſcopo Cantuarienſi & mart.	Apr.19.to.2. A 667 B 770
	Elzeario comite & confeſſore	Sept.27.to.5. A 374 B 412
	Emerico filio regis Hungariæ	Nou.5.to.6.A 81 B 86
	Engelberto archiepiſcopo Colonienſi	Nou.7.to.6.A 137 B 148
	Eparchio abbate & confeſſore	Iul.1.to.4.A 29 B 28
	Ephrem Syro, abbate	Feb.1.to.1. A 769 B 793
	Epimacho martyre	Oct.31.to.to.5. A 980 B 1084
	Epiphania Domini	Ian.6.to.7.folio 2.&c.
	Epiphanio epiſcopo Conſtantiæ Cypri	Maij.12. to.3. A 181 B 229
	Epiphanio epiſcopo Papienſi & confeſſore	Ian.22.to.1.A 526 B 545 C 28
	Epipodio martyre Lugdunenſi	Apr 21.to.2.A 715 B 818
	Equitio abbate	Mar.7.to.2. A 65 B 107
	Eremitis in Syna, martyribus	Ian.14.to.1.A 312 B 318
	Ermelende virgine	Oct.29.to.5.B 1078
	Ermenoldo abbate	Ian.6.to.1. B 141
	Ermigildo rege & martyre	Apr.13.to.2.A 649 B 714
	Ethbino abbate & confeſſore	Oct.19.to.5. A 871 B 964
	Ethvvaldo epiſcopo VVintonienſi	Aug.1.to.4.A 459 B 492
	Euchariſtia Domini noſtri Ieſu Chriſti	Mar.24.to.ſeptimo . folio 99
	Eucherio epiſcopo Lugdunenſi	Nou.16.to.6. A 365 B 406
	Eucherio epiſcopo Aurelianenſi	Feb.20.to.1 A 1026 B 1055
	Eſaia propheta	Iul.6.to.4.B 89
	Eudocimo confeſſore	Iul.29.to.4.A 385 B 406
	Eudoxio, Romulo, Zenone, & ſocijs	Sept.5.to.5. A 88 B 111
	Euergiſlo archiepiſcopo Colonienſi	Oct.24 to.5. A 928 B 1027
	Euermaro martyre	Maij.1.to.3.B 15
De	Eugendo abbate	Ian.1.to.1.A 57 B 56
	Eugenia martyre	Dec.25.to.6. A 973 B 1073
	Eugenio Carthaginenſi epiſcopo	Iul.12.to.4 . A 191 B 193
	Eugenio & eius filia Maria	Feb.8.to.1.A 896 B 928
	Eugenio epiſcopo Toletano	Nou.15.to.ſeptimo,fol.230
	Eulalia virgine & martyre	Dec.10.to.6. A 819 B 913
	Eulampio & Eulampia martyribus	Oct.10.to.5.A 667 B 751
	Eulogio diacono & ſocijs eius	Ian 21.to.ſept.folio 20
	Euortio Aurelianenſi epiſcopo	Sept.7.to.5.A 98 B 123
	Euphemia virgine & martyre	Iul.11.to.4. A 178 B 176
	Euphemia alia virgine & martyre	Sep.16.to.5.A 233 B 280
	Euphraſia virgine eiusque matre	Mar.13.to.2 A 216 B 252
	Euphroſyne virgine	Ian.1.to.1. A 43 B 43
	Euplio martyre Siculo	Aug.12.to.4.A 606 B 632
	Euſebio hoſpita	Ian.25.to. 1.A 597 B 615
	Euſebio epiſcopo Vercellenſi	Aug.1.to.4.A 451 B 485
	Eodem & Dionyſio epiſcopo Mediolanenſi	Aug.1. to.4.A 455 B 488
	Euſebio martyre & ſocijs	Aug.25. to.4.B 909
	Euſtachio abbate Luxouienſi	Mar.29.to.2.A 421 B 449
	Euſtachio & Theopiſte cum duobus filijs	Nou.2.to.6.A 25 B 30
	Euſtratio, Auxentio, Eugenio & ſocijs	Dec.13 to.6.A 880 B 975
	Euthymio abbate	Ian.20.to.1.A 453 B 471
	Eutropio epiſcopo & martyre	Apr.30.to.7.folio 131
	Eutychio & Florentio	Dec.28.to.6.B 1138
	Eutychio patriarcha Conſtantinopolitano	Apr.6.to.2.A 547 B 578
	Evvaldis duobus epiſcopis & martyribus	Oct.3.to.5.A 500 B 554
	Exuperio confeſſore, epiſcopo	Sep.28.to.7.folio 216
	Ezechiele propheta	Apr.10.to.7. folio 127

Fabio

F

Fabio martyre Cæsariensi Iul.31.to.4. A 405 B 425
Facundo & Primitiuo martyribus Nou.27.to.7. folio 233
Farone Meldensi episcopo Oct.28.to.5. A 972 B 1074
Fausta, Euilasio & Maximino Feb.6.to.1. A 863 B 893
Fausto, Ianuario &c. Oct.13.to.septimo, fol. 219
Faustino & Iouita fratribus Feb.15.to.1. A 1003 B 1033
Febronia virgine & martyre Iun.15.to.3. A 628 B 739
Felice Aphricano episcopo Oct.24.to.5. A 927 B 1026
Felice martyre Gerundensi Aug.1.to.4. A 459. B 492.
Felice Nolano confessore Ian.14. to.1. A 307 B 313
Felice presbytero, & Irenæo diacono Iul.3.to.4. A 76 B 74
Felice presbytero, & Fortunato & socijs Apr.23.to.2. A 822 B 920
Felice episcopo Rauennate Nou.25.to.septimo, folio 232
Felice & Adaucto martyribus Aug.30.to.4. B 1012
Felicitate cum septem filijs Iul.10.to.4. A 155 B 153
Ferreolo tribuno & martyre Sept.18. to.5. A 295 B 325
Ferreolo presbytero & Ferrutione Iun.16.to.septimo, folio 166
Ferrutio martyre Oct.28. to.5. A 967 B 1068
De Fiacrio confessore Aug.30.to.4. B 1010
Fideli martyre Oct.28.to.5. B 1065
Fidelibus defunctis Nou.2. to.6. B 21
Florentio episcopo Argentinensi Nou.7. to.6. A 136 B 147
Florentio & Eutychio martyribus Dec.28. to.6. B 1138
Floriano martyre Maij 4.to.3. A 78 B 85
Foca aliâs Phoca martyre Mar.5.to.2. B 69
Fortunato Tudertino episcopo Oct 14.to.5. A 738 B 825
Francisco confessore Oct.4.to.5. A 522 B 576
Francisco Paulensi seu Paulano Apr.2.to.2. A 462 B 492
Fratribus Machabæis septem & matre Aug.1.to.4. B 465 &c.
Fratribus duodecim Beneuentanis martyribus Sept.1. to.5. B 5
Frederico episcopo & martyre Traiectensi Iul.18.to.4. A 233 B 232
Friardo recluso Aug.1.to. 4. A 456 B 489
Fructuoso, Augurio & Eulogio Ian.21. to.1. A 496 B 514
Fulgentio episcopo Ruspensi Ian.1.to.1. A 23 B 23.& 24
Furseo confessore Ian.16.to.1. A 365 B 381
Fusca virgine Rauennate Feb. 13.to.7. folio 70

G

Galactione & Episteme martyribus. Nou.5.to.6. A 83 B 89
Gallo abbate & confessore Oct.16.to.5. A 807 B 894
Gallo Aruernorum episcopo Iul.1. to.4. A 23 B 22
Gangulpho martyre Dec.18.to.6. B 1031
Gatiano Turonensi episcopo Maij 11.to.3. A 163 B 212
Gaugerico episcopo Cameracensi Aug.11.to. 4. A 603 B 629
Genesio martyre Arelatensi Aug.25. to.4. A 891 B 911
Genesio martyre Romano Aug.25.to.4. A 895 B 917
Genofeua virgine Parisiensi Ian.3.to.1. A 102 B 102
Gentili matrona Rauennate Ian.28.to.septimo, fol.43
Georgio martyre magno Apr.23.to.2. A 798 B 897 C 128
Georgio diacono, Aurelio, Felice, & socijs Aug.27.to.4. A 916 B 936
Gerardo abbate Bromiensi Oct.3.to.5. A 502 B 556
Gerardo episcopo & martyre Sept.24. to.5. A 349 B 391
Gerardo monacho Clareuallensi Iun. 13. to.3. B 719
Gereone & socijs eius martyribus Oct.10.to.5. A 671 B 755
Gereonis martyris inuentione & translatione Nou.24.to. 6. A 574 B 618
Germano episcopo Antisiodorensi Iul.31.to.4. A 405 B 426
Germano episcopo Parisiensi Maij 28.to.3. A 410 B 471
Germani eiusdem translatione Iul. 25. to. 4. B 369
Germano & Seruando episcopis Oct. 23. to.septimo, folio 221

Gertrude virgine & abbatissa	Mar.17. to.2. A 270 B 302
Gertrude de Oesten	Ian.6.to.septimo, folio 8
Gentulio, Cereali, Amantio	Iun.10.to.3. A 575 B 679
Gildardo Rhotomagensi episcopo	Iun.8.to.3. A 565 B 669
Gisseno confessore	Oct.9.to.5. A 662 B 746
Glodesinde virgine	Iul.25.to.4. A 359 B 366
Glyceria & Laodicio martyribus	Maij 11. to.3. A 152 B 199
Goare presbytero & confessore	Iul.6.to.4. A 92 B 90
Godeberta virgine	Apr.11.to.2. B 692
Godefrido episcopo Ambianensi	Nou.8. to.6. A 176 B 190
Godefrido comite Cappenbergensi	Ian.13.to.septimo, folio 12
Godeleua virgine & martyre	Iul.6.to.4. A 111 B 109
De Goerico episcopo Metensi	Sep.19.to.5. B 342
Gordiano martyre	Maij 10.to.3. A 151 B 198
Gordio martyre	Ian.2.to.1. A 97 B 97
Gothardo episcopo & confessore	Maij 4.to.3. B 95
Gregorio episcopo Argentino	Nou.23.to.6. A 520 B 562
Gregorio Lingonensi episcopo	Ian.3.to.1. A 108 B 109
Gregorio martyre Armeniæ	Sept.30. to.5. A 433 B 480
Gregorio Nazianzeno episcopo	Maij 9.to.3. A 134. B 181
Gregorio magno Papa	Mar.12.to. 2. A 95 B 137
Gregorio Spoletano presbytero & martyre	Dec.24.to.6. A 951 B 1051
Gregorio Turonensi archiepiscopo	Nou.17. to.6. A 378 B 419
Gregorio Taumaturgo episcopo	Iul.3.to.4. A 57 B 55
Guarino episcopo Prænestino	Feb.6.to. 1. B 916
Gudualo archiepiscopo & confessore	Iun.6. to.3. A 509 B 616
Gudula virgine Bruxellensi	Ian.8.to.1. A 162 B 167.& 171
Guiberto confessore	Maij 23.to.3. A 377 B 438
Guidone confessore	Sept.12.to.5. A 186 B 208
Guidone confessore alio	Mar.31.to. 2. B 458
Guilhelmo archiepiscopo Bituricensi	Ian.10.to.1. A 223 B 228
Gummaro confessore	Oct.11.to.5. A 695 B 779
Guntramno rege	Mar.28.to. 2. B 441
Guthlaco anachoreta	Apr.11.to. 2. A 625 B 687

H

Hedvvige ducissa Poloniæ	Oct.15.to.5. A 773 B 860
Heimerammo Ratisponensi episcopo	Sep.22. to.5. A 335 B 367
Helena Imperatrice	Aug.18.to.4. A 747 B 768
Hemiterio & Chelidonio martyribus	Mar.3.to.2. A 50 B 47 C 91
Herculano episcopo & martyre	Mar.1.to. 2. A 43 B 40
Hereberto archiepiscopo Coloniensi	Mar.16.to.2. A 246 B 279
Hermanno canonico Steinueldensi	Apr.7.to.2. B 627
Hermylo & Stratonico martyribus	Ian.13.to. 1. A 260 B 267
Hermolando abbate & confessore	Mar.25.to 2. A 373 B 402
Hierone martyre & socijs eius	Nou.7.to.6. A 104 B 135
Hieronymo Ecclesiæ Doctore	Sept. 30.to.5. A 448 B 495
Hilario episcopo Pictauiensi	Ian.13. to.1. A 264 B 271
Hilaro & Olybrio confessoribus	Maij 13.to.septimo, fol.136
Hilarij episcopi translatione	Ian.14.to.septimo, fol.17
De Hilarione abbate	Oct.21. to. 5. A 888 B 984
Hildegarde abbatissa	Sept. 17.to.5. A 271 B 301
Hildephonso episcopo Tolosano	Ian.23.to.1. A 572 B 590
Hildulpho archiepiscopo Treuirensi	Iul. 11.to. 4. B 181
Homobono ciue Cremonensi	Nou.13.to.6. A 294 B 326
Honofrio eremita	Iun.12 to.3. A 593 B 701
Honorato episcopo Arelatensi	Ian.16.to. 1. B 370
Honorio episcopo & confessore	Sept.30.to.5. A 470 B 517
Hospitio recluso & confessore	Maij 21.to.3. A 375 B 436

Huber-

Huberto episcopo Leodiensi & confessore Nou.3.to.6. A 45 B 50
Hugone abbate Cluniacensi Apr.29.to.2. A 892 B 1007
Hugone episcopo Gratianopolitano Apr.1.to.2. A 434 B 465
Hugone Lincolniensi episcopo Nou.17.to.6. A 587 B 427
Humberto confessore Sep.6.to.5. B 119
Hunegunde virgine Aug.25.to.4. A 899 B 919
Hyacintho martyre Iul.26.to.4. A 362 B 385

I

IAcobo Alemano Dominicano Oct.11.to.5. A 722 B 806
Iacobo apostolo, fratre Domini Maij 1.to.3. A 8 B 4.5. &c.
Iacobo episcopo Nisibitano Iul.15.to.4. A 213 B 214
Iacobo eremita, pœnitente Ian.28.to.1. A 721. B 737.
Iacobo intercisо, martyre Nou.27.to.6. B 657
Ianuario, Fausto & socijs martyribus Oct.13.to.septimo, folio 219
Ida vida Sept.4.to.5. B 101
Ignatio episcopo & martyre Feb.1.to.1. A 758 B 781
Illidio Aruernensi episcopo Iul.7.to.4. A 115 B 113
Imaginum sanctorum veneratione Nou.1.to.septimo, fol. 222
Inda & Domna cum socijs martyribus Dec.26.to.6. A 998 B 1101
Innocentum ab Herode trucidatione Dec.28.to.6. A 1017 B 1133
Iob propheta Maij 10.to.septimo, folio 134
Iohanne abbate Sept.22.to.5. A 334 B 365
Iohanne apostolo & euangelista Dec.27.to.6. A 1011 B 1114
Iohanne archiepiscopo Alexandrino Ian.23.to.1. A 552 B 570
Iohannis Baptistæ decollatione Aug.29.to.4. A 962 B 982
Iohannis Baptistæ natiuitate Iun.24.to.3. A 790 B 899
Iohanne Calybita Ian.15.to.1. A 331 B 336
Iohanne canonico Regulari Oct.10.to.5. A 684 B 769
Iohanne Chrysostomo, episcopo Ian.27.to.1. A 634 B 651
Iohanne Climaco, confessore Mar.31.to.2. A 428 B 456
Iohanne Syro Confessore Mar.19.to.2. A 281 B 313
De Iohanne Damasceno Maij 6.to.3. A 88. B 115
Iohanne, Paulo, & Gallicano martyribus Iun.26.to.3. A 825 B 932
Iohanne Gualberto abbate Iul.12.to.4. A 184 B 183
Iohanne Hagustaldẽsi & Eboracẽsi episcopo Maij 7.to.3. A 101 B 128
Iohanne Silentiario Maij 13.to.3. A 250 B 295
Iohanne Papa, primo Maij 27.to.3. B 469
Iohannicio abbate Nou.4.to.6. A 61 B 67
Iona & Barachisio martyribus Mar.29.to.2. A 417 B 445
Iordano Dominicano Feb.13.to.septimo, folio 54
Ioseph patriarchæ laudibus, Dec.11.to.6. A 835 B 930
Ioseph putatiuo Christi patre Mar.19.to.2. A 279 B 312
Isaac Syro, peregrino Dei Apr.11.to.2. A 623 B 685
Isacio confessore Mar.27.to.2. A 409 B 436
Isidoro episcopo Hispalensi Apr.4.to.2. A 508 B. 541
Isidoro martyre Febr.4.to.1. A 840 B 862
Iuane eremita Bohemico Iun.24.to.septimo, folio 170
Iudoco confessore Dec.13.to.6. B 997
Iuentio & Syro episcopis Papiensibus Sept.12.to.5. B 213
Iuliana virgine & martyre Feb.16.to.1. A 1011 B 1041
Iuliano martyre Aruernensi Aug.28.to.4. A 948 B 968
Iuliano martyre & Basilissa Ian.9.to.1. A 193 B 198
Iuone presbytero & confessore Maij 19.to.3. A 355 B 401
Iusta & Ruffina Hispalensibus martyribus Iul.19.to.4. A 249 B 248
Iustino philosopho, Charitone & socijs Iun.12.to.3. A 605 A 713
Iustino philosopho & martyre Apr.13.to.2. A 638 B 703
Iusto Lugdunensi episcopo Sept.2.to.5. A 6 B 21
Iusto siue Iustino martyre, Oct.18.to.5. A 855 B 941

Iusto

Iusto & Pastore pueris, martyribus Aug. 6. to. 4. B.593.
Iuuentino & Maximo martyribus Ian.25.to.1. A 595 B 612
Iuuenali episcopo & confessore Maij 3.to.3. B 77

K

De KAnuto rege Danorum & martyre Iul.10.to.4. A 171 B 169
Kiliano episcopo, Colomanno presbytero, & Totnano diacono, martyribus Iul.8.to.4. A 132 B 130

L

De LAmberto episcopo & martyro Sept.17.to.5. A 260 B 289
Lamentatione S. Mariæ sub cruce Domini Marc.25.to.septimo, folio 105
Landelino abbate Iun.15.to.3. A 648 B 760
Landoaldo archipresbytero Mar.19.to.2. A 281 B 314
Landrada virgine Iul. 8.to.4. A 135 B 134
Launomaro abbate Ian. 19.to.1. A 423 B 438
Laurentio archidiacono & martyre Aug.10.to. 4. A 581 B 607. &c.
Laurentio archiepiscopo Dublinensi Nou.14. to.6. A 310 B 342
Laurentio episcopo Cantuariensi Feb.2.to.1. A 815 B 839
Laurentio patriarcha Veneto Ian.8.to.1. A 171 B 176
Lea fœmina religiosissima Mar. 22.to.2. A 345 B 375
Lebuino presbytero & confessore Nou.12. to.6. A 277 B 306
Leobardo recluso monacho Ian.18.to.1. A 421 B 436
Leocadia virgine Dec.9.to.septimo, folio 234
Leodegario episcopo & martyre Oct.2.to.5. A 491 B 545
Leonardo diacono & confessore Npu. 6.to.6. A 116 B 121
Leone & Paregorio martyribus Feb. 16.to. 1. A 1016 B 1045
Leone abbate Cauensi Iul.12. to. 4. B 190
Leontio martyre & socijs eius Iun.18.to.3. A 688 B 796
Leopoldo Marchione Austriæ, confessore Nou.15.to. 6. B 383.
Liborio episcopo Cenomanensi Iul.23.to. 4. A 329 337
Lioba abbatissa Sep.28.to.5. A 396 B 433
Liphardo presbytero & abbate Iun.3.to.3. A 459 B 564
Liuino archiepiscopo & martyre Nou.12.to.6. B 288
Lidvvina virgine Apr. 14.to.2. B 715
Longino centurione & martyre Mar.13.to.2. A 232 B 266
Luca euangelista Oct.18. to. 5. A 847 B 933
Lucia & Geminiano martyribus Sept.16.to. 5. A 256 B 288
Lucia virgine & martyre Dec.13.to.6. A 892 B 987
Luciano martyre Ian.7.to.1. A 148 B 154
Luciano martyre altero Oct.26.to.septimo, folio 221
Ludgero primo episcopo Monasteriensi Mar.26.to.2. A 384. B 412
Ludmilla ducissa Bohemiæ & martyre Sept.16. to.septimo, folio 212
Ludouico episcopo Tolosano Aug.19.to.4. A 757 B 780
Ludouico rege Francorum Aug.25.to.4. A 906 B 926
Eiusdem epistola ad Alexandrum Papam Dec.29.to.6. A 1045 B 1166
Ludouico Morbiolo confessore Oct.28.to.5. B 1076
Lullo episcopo Moguntino & confessore Oct.16.to.5. A 840 B 926
Lupentio abbate & martyre Oct.22.to.septimo, fol.220
Lupicino recluso & confessore Iun.24.to.3. A 811 B 919
Lupicino & Romano abbatibus Feb.27.to.1. A 1084 B 1114
Lupo episcopo Senonensi Sept.1.to.5. A 1 B 1
Lupo episcopo Trecensi Iul.29.to.4. A 390 B 411
Lusore puero & confessore Nou.4.to.6. A 80 B 26
Lutgarde virgine Iun.16.to.3. A 657 B 768
Lutrude virgine Sept.22.To.5. A 345 B 378

M

MAcario patriarcha Antiocheno	Apr.10.to.2.A 612 B 674.
Macarijs duobus eremitis & Maro	Ian.2.to.1.A 66.B 72
Maclouio episcopo & confessore	Nou.15.to.6. A 341 B 373
Macrina virgine sanctimoniali	Iul.19. to.4. A 264 B 262
Magdalueo episcopo Virdunensi	Oct.4.to.5. B 635
Maglorio episcopo Dolensi	Oct.24.to.5. A 931 B 1029
Maiolo abbate & confessore	Maij 11.to.3.A 166 B 215
Malachia episcopo Hyberniæ	Nou.5.to.6.A 88 B 93
Malcho monacho captiuo	Oct.21.to.5. A 899 B995
Malcho, Alexandro, & Prisco martyribus	Mar.28.to.2. B 441.
Mamante insigni martyre	Aug.17.to.4. A 730 B 754.
Mamerto episcopo Viennensi	Maij 11. to.3. A 162. B.211
Manuel, Sabel, & Ismael, martyribus	Iun. 17.to.3. A 676 B 786
Marcella vidua	Ian.31. to.1. A 753 B 777
Marcello archimandrita	Dec. 29.to.6. A 1010 B 1140
Marcello centurione & martyre	Oct.30. to.5.A. 976. B 1080
Marcello martyre	Sept. 4.to.5. A 86 B 100
Marcello Papa & martyre	Ian.16. to.1. A 361 B 366
Marcello Parisiensi episcopo & confessore	Nou.1.to.6.A 14 B 14
Marcellino & Petro martyribus	Iun.2.to.3. A 454 B 523
Marcellino archiepiscopo Rauennate	Oct.5.to.septimo, folio 218
Marciano & Martyrio martyribus	Oct.25.to.5.A 955 B 1053
Marco euangelista	Apr.25.to.2.A 848 B 995
Marco Arethusio episcopo & martyre	Mar.29.to.2. A 415 B 441
Marculpho abbate	Maij 1.to.3. B 8
Margareta regina Scotiæ	Iun.10.to.3.A 577 B 686
Margareta virgine Rauennate	Ian.23.to.septimo, folio 34
Margareta virgine & martyre	Iul. 20.to.4.A 276 B 274
Margareta filia regis Hungariæ	Ian.28.to.1. A 728 B 744
Mariano recluso & confessore	Aug.19.to.4. B 779
Mariæ virginis Annunciatione	Mar.25.to.2.A 359 B 390 C 106
Mariæ Virginis Conceptione	Dec.8.to.6.A 811 B 903
De Mariæ Virginis exitu siue Assumptione	Nou.21.to.6.A 476. B 518 C 194
Mariæ Virginis laudibus, orationes duæ	Nou.1.to.6.A.1.& 2 B 1. & 2
Mariæ Virginis Natiuitate	Sept.8.to.5. A 108 B 133
Mariæ Virginis ortu, vita & obitu	Aug.15.to.4. A 652. B 679
Mariæ Virginis Purificatione	Feb.2.to.1.A 784 B 818
Mariæ Virginis Præsentatione	Nou.21.to.6.A 476.& 479 B 518.& 521
Mariæ Virginis zona & fascijs	Aug.31.to.4.A 991 B 1013
Maria AEgyptiaca	Apr. 9.to.2.A 598 B 661
Maria Magdalena	Iul.22.to.4.A 297 B 298.& 302
Maria Oegniacensi, virgine	Iun.23.to.3.A 741 B 853
Maria virgine & martyre	Nou.1.to.6. A 18 B 15
Mariano lectore & Iacobo diacono	Apr.30.& Mar.1.to.2.A 952 B 1062
Marino & Asterio martyribus	Mar.3.to.2.A 49 B 46
Martiale episcopo Lemouicensi	Iun.3.to.septimo, folio 139
Martiale, Ianuario, Fausto martyribus	Oct.13.to.septimo, folio 219
Martiano Rauennatum archiepiscopo	Maij 22.to.septimo, folio 138
Martiano presbytero	Ian.10.to.1. A 215 B 220
Martina virgine & martyre	Ian.1. to.1. A 20 B 20
Martiniano eremita	Feb.13.to.1.A 973 B 1002
Martino, magno, Turonensi episcopo	Nou.11.to.6.A 248 B 258
Martino Papa & martyre	Nou.12.to.6. B 290
Martino abbate Santonico	Dec.7.to.6. B 902
Martio abbate Aruernensi	Apr.13.to.2.A 647 B 712
Mathæo apostolo & euangelista	Sep.21.to.5. A 320 B 351
Matrona Pergensi	Nou.8.to.6.A 166 B 356

Mauricio cum socijs martyribus. Sep.22.to.5.A 325 B 356
Mauricio & septuaginta militibus martyribus Iul.18.to.4.A 422 B 423
Maurilio Andegauensi Episcopo Sep.13.to.5.A 196 B 226
Maura nutrice S. Fuscæ Feb.13.to septimo, folio 71.
Maurini abbatis inuentione Iun. 10.to.3.B 681
Mauro episcopo Cesenensi Ian.20. to.1. B 467
Mauro abbate & confessore Ian.15.to.1.A 336 B 341
Maxellende virgine & martyre Nou.13.to.6.A 202 B 324
Maxima, Donatilla & Secunda martyribus Iul.30.to.4.A.402 B 324
Maximino archiepiscopo Treuirensi Maij 29.to.3.A 427 B 487
Maximo, Dada & Quintiliano martyribus Apr.28.to.2.A 890 B 1001.
Maximo episcopo Moguntino Nou.18.to.6.A 407 B 447
Maximo episcopo Rhegiensi Nou.26.to.6.A 597 B 643
Maximo martyre Apr.30.to.2.A.953 B 1066
Medardo episcopo Nouiomensi Iun.8.to.3.A 557 B 658
Mederico abbate & confessore Aug.29.to.4. B 1010
Meinrado eremita & martyre Ian.21.to.1.A 498 B 516
Meinulpho diacono & confessore Oct.5.to.5. A 584 B 667
Melana Romana Ian.31.to.1.A 741 B 765
Melanio episcopo & confessore Ian.6.to.septimo, folio 12
Meletio archiepiscopo Antiocheno Febr.12.to.1.A 959 B 989
Mellito abbate & episcopo Apr.24.to.2. A 842 B 960
Memmio Catalaunensi episcopo Dec.21.to.6. B 1041
Mena, Hermogene & Eugenio martyribus Dec.10.to.6.A 821 B 915
Menna Aegyptio martyre Nou.10.to.6.A 239 B 250
Menodora, Metrodora, & Nymphodora mart. Sept.10.to.5.A 158 B 181
Mercurio martyre Nou.24.to.6.A 569 B 613
Metria martyre Nou.13.to.6.A 287 B 320
Michaele archangelo Sep.29.to.5.A 407 B 451
Mimate milite & martyre Oct.25.to.5.A 956 B 1055
Minoritis quinque martyribus Ian. 16.to.1.A 372 B 388
Minoritis septem martyribus Oct.13.to.5.A 737 B 820
Modoaldo episcopo Treuirensi Maij 12.to.3.A 209 B 256
Monegunde virgine sanctimoniali Iul.2.to.4.A 44 B 42
Monica vidua, matre S. Augustini Maij 4.to.3.A 79 B 86
Monone martyre Oct.18.to.5.B 944
Montano, Lucio, Iuliano, & socijs Feb.24.to.1.A 1031.B 1060
Moyse legifero & propheta Sep. 4.to.5.A 39 B 54

N

Narcisso Hierosolymitano episcopo Oct.29.to.5.A 975 B 1077.
Natiuitate domini Iesu Christi Dec.25.to.6.A 953 B 1054 C.236.
Nazario & Celso martyribus Iun.12.to.3. A.600 B 708
Nazario, Geruasio, Prothasio &c. martyribus Iun.19.to.3.A 696 B 803
Nemesiano, Felice, Lucio, Litteo, Polliano, Victore, Iadere, Datiuo, episcopis Sept.10.to.5.A 156 B 179
Nereo, Achilleo, Donatilla &c. Maij 12.to.3. A 173 B 221
Nestore episcopo & martyre Febr.26.to.1.A 1055 B 1083
Nicasio episcopo & Rhemensi martyre Dec.14.to.septimo, folio 234
Niceni concilij 318. patribus Iul.10.to.4. A 160 B 158
De Nicephoro martyre Febr.9. to.1.A 904 B 936
Nicephoro patriarcha Constantinopolitano Mar.13.to.2.A 227 B 262
Niceta confessore Apr.3.to.2.A 470 B 500
Niceta martyre Sep.15.to.5.A 231 B 261
Nicetio Lugdunensi episcopo Apr.2.to.2.A 456 B 486
Nicetio Treuirensi archiepiscopo Oct.1.to.5.A 474 B 523
Nicolao Myrensi episcopo Dec.6.to.6. A 795 B 883
Nicolai eiusdem translatione Maij 9.to.3.B 172 C 397
Nicolao Tolentino, confessore Sept.10.to.5.A 170 B 193

Noit.

Noitburge virgine	Oct. 31. to. 5. A 1006. B 1110
Nortberto archiepiscopo Magdeburgensi	Iun. 6. to. 3. A 517 B 622
Nunilone & Alodia martyribus	Oct. 22. to. 7. fol. 221

O

OCtauio, Aduentitio, & Solutore martyr.	Nou. 22. to. septimo, fo. 231.
Octodecim martyribus Cæsaraugustanis	Apr. 16. to. 2. A 650 B. 754
Odilone abbate & confessore	Ian. 1. to. 1. A 48. B 48
Odone prima abbate Cluniacensi	Nou. 18. to. 6. A 414 B 455
Odulpho presbytero & confessore	Iun. 12. to. 3. A 602. B 710
Onesimo apostolo, discipulo S. Pauli	Feb. 16. to. 1. A 1008 B. 1038
Oportuna virgine	Apr. 22. to. 2. A 771 B 870
De Ositha virgine & martyre	Oct. 7. to. 5. A 616 B 698.
Osvvaldo rege Anglorum	Aug. 5. to. 4. A 482 B 514
Osvvaldo VVigorniensi episcopo	Oct. 15. to. 5. A 768 B 855
Othmaro abbate	Nou. 16. to. 6. A 351 B 392
Ottone episcopo Bambergensi	Iul. 2. to. 4. A 49. B. 47

P

PAciano episcopo & confessore	Mar. 9. to. septimo, fol. 91
Pachomio abbate	Maij 14. to. 3. A 260 B 307
Pamphilo, Valente, Paulo, & socijs	Iun. 1. to. 3. A 434 B 498
Pancratio martyre	Maij 12. to. 3. A 180 B 228
Pantaleone martyre	Iulij. 27. to. 4. A 370 B 393
Paphnutio martyre, & 546 socijs	Apr. 28. to. 2. A 882 B 998
Parisio Bononiensi confessore	Iun. 11. to. 3. B 701
Parthemio episcopo Lampsaceno	Feb. 7. to. 1. A 890 B 922
Passione Domini Iesu Christi	Mar. 25. to. septimo, fol. 102
Pastore & Iusto martyribus	Augu. 6. to. 4. B 593
Patapio confessore	Dec. 8. to. 6. A. 816 B 909
Paterno episcopo Abrincensi	Apr. 16. to. 2. A 654. B 758
Patiente Lugdunensi episcopo	Sep. 11. to. 5. A 184 B 206
Patroclo abbate & confessore	Nou. 19. to. 6. A 440. B 481
Paula vidua abbatissa	Ian. 27. to. 1. A 707 B 723
Paulino Eboracensi episcopo	Octo. 10. to. 5. A 675. B 760
Paulino episcopo Nolensi	Iun. 22. to. 3. A 733 B 846
Paulo archiepiscopo Constantinopolitano	Iun. 7. to. 3. A 547 B 653
Paulo episcopo Virduuensi	Feb. 8. to. 1. A 899. B 931
Paulo & Iuliana martyribus	Aug 17. to. 4. A 736 B 759
Paulo primo eremita	Ian. 10. to. 1. A 211 B 216
Pelagia Antiochena martyre	Iun. 9. to. 3. A 570 B 674.
Pelagia pœnitente	Oct. 8. to. 5. A 623. B 706
Pelagia Tharsensi virgine & martyre	Maij 4. to. 3. A 71 B 78
Pergentino & Laurentino fratribus	Iun. 3. to. 3. A 457 B 562
Perpetuo episcopo Turonensi & confessore	Apr. 8. to. septimo, fol. 126
Persicis aliquot martyribus & Polychronio	Aug. 10. to. 4. A 581 B 608
Petri apostoli catenis & Elia propheta	Aug. 1. to. 4. A 439 B 447 & 458
De Petro, Andrea, Paulo, & Dionysia	Maij 14. to. 3. A 297 B 342
Petro episcopo Tarentasiæ	Maij 8. to. 3. A 117 B 156
Petro Aulano martyre	Ian. 2. to. 1. A. 96. B 96
Petro Damiani. R. E. Cardinale	Febr. 22. to. septimo, fol. 82
Petro Cauensi abbate	Mar. 4. to. 2. B 61
Petro abbate Portuensi	Mar. 29. to. septimo, fol. 125
Petro Cælestino	Maij 19. to. 3. A 337 B 384
Petro cubiculario, martyre	Mar. 12. to. 2. A 205 B 241
Petro episcopo Alexandrino, martyre	Nou. 25. to. 6. A 577 B 621
Petro & Paulo apostolis	Iun. 29. to. 3. A 855 B 960 C 174
Petro & Marcellino martyribus	Iun. 2. to. 3. A 454 B 523
De eorundem translatione	Iun. 2. to. 3. B 525 C 456
Petro Iuniore Rauennatum archiepiscopo	Iul. 21. to. septimo, fol. 189
Petro Mediolanensi ordinis Prædicatorij	Apr. 29. to. 2. A 905 B 1019

C Petro

Petro Chrysologo episcopo Rauennate — Dec. 3. to. 6. B 767
Petronio episcopo Bononiensi — Oct. 4. to. 5. A 520 B 574
Philastrio episcopo Brixiensi — Iul. 18. to. 4. A 225 B 226
Philiberto abbate — Aug. 20. to. 4. A 762. B 785
Philippo apostolo — Maij. 1. to. 3. A 5 B 1
Philogonio episcopo — Dec. 20. to. 6. A 932 B 1032
Philoromo & Philea martyribus — Febr. 4. to. 1. A 822. B 845
Phoca hortulano, martyre — Sept. 22. to. 5. A 332. B 363
Phoca martyre alio — Mar. 5. to. 2. B 69
Photino cum socijs martyribus — Iun. 2. to. 3. A 447 B 516
Pionio martyre presbytero — Feb. 1. to. 1. A 763 B 787
Pipino Duce & confessore — Feb. 21. to. 1. A 1030 B 1059
Placido martyre & socijs — Oct. 5. to. 5. B 637
Platone magno martyre — Iul. 22. to. 4. A 306 B 307
Platone, oratio funebris — Dec. 16. to. 6. A 917 B 1016
Plutarcho, duobus Serenis, Heraclide, Heroë siue Heronex &c. martyribus — Iun. 28. to. 3. A 854 B 959
Polycarpo episcopo & martyre — Ian. 26. to. 1. A 629 B 646
Polyeucto martyre — Ian. 9. to. 1. A 188 B 194
Pontiano martyre — Ian. 14. to. 1. A 305 B 311
Pontio martyre — Maij 14. to. 3. B 302
Popponc abbate & confessore — Ian. 25. to. 1. A 609 B 626
Porcario abbate & confessore — Aug. 12. to. septimo, fol. 191
Porphyrio Gazeorum episcopo — Feb. 26. to. 1. A 1057. B. 1085.
Portiano abbate — Nou. 24. to. 6. A 572. B 616
Potentiana virgine — Maij 19. to. 3. B 358
Præiecto episcopo & martyre — Ian. 25. to. 1. A 603 B 621
Præsentatione B. Mariæ Virginis — Nou. 21. to. 6. A 476. &c. B 518 &c.
Primitiuo & Facundo martyribus — Nou. 27. to. septimo, folio 233
Primo & Feliciano martyribus — Iun. 9. to. 3. A 566 B 670
Prisco, Malcho, & socijs martyribus — Mar. 28. to. 2. B 441.
Priuato episcopo & martyre — Aug. 21. to. 4. A 867 B 884
Processo & Martiniano martyribus — Iul. 2. to. 4. A 42 B 40
Procopio martyre — Iul. 8. to. 4. A 117. B 116
Procolo martyre — Iun. 1. to. 3. B 505
Proculo Rauennatum archiepiscopo — Dec. 1. to. septimo, folio 234
Procupio confessore — Iul. 4. to septimo, folio 185
Promo, Are & socijs martyribus — Dec. 14. to. 6. B 1016
Prospero episcopo Aquitanico — Iun. 25. to. 1. A 814 B 922
Ptolemæo & Lucio martyribus — Oct. 19. to. 5. A 854 B 947

Q

Quadraginta martyribus Cappadoc. — Mar. 9. to. 2. A 79 B 120
Quadrato episcopo Atheniensi — Maij 26. to. septimo, folio 139
Quinque fratribus eremitis martyribus — Nou. 12. to. 6. B 306
Quinque fratribus Minoritis martyribus — Ian. 16. to. 1. A 372 B 388
De Quintiano Ruthenæ & Aruernæ episcopo — Nou. 13. to 6. A 289 B 322
Quintino martyre — Oct. 31. to. 5. A 982 B 1084
Quiriaco anachoreta — Sept. 29. to. 5. A 426 B 474
Quirico & Iulitta martyribus — Iun. 16. to. 3. A 652 B 764
Quirino episcopo Scisciano — Iun. 3. to. 3. A 461 B 566
Quibusdam miraculis — To. septimo, folio 251

R

Radbodo Traiectensi episcopo — Nou. 29. to. 6. A 615 B 692
Radegunde regina — Aug. 13. to. 4. A 629 B 653
Raymundo confessore — Ian. 6. to. 1. A 141 B 147
Raynelde virginis & martyre — Iul. 16. to. 4. A 217 B 217
Reynaldo Rauennate archiepiscopo — Aug. 18. to. septimo. folio 200
Reliquijs Sanctorum — Nou. 8. to. septimo, folio 229
Remaclo episcopo & confessore — Sept. 3. to. 5. A 17 B 32

Rema-

Remberto epiſcopo Bremenſi Feb.4.to.1. A 830 B 853
Remigio archiepiſcopo Rhemenſi Ian.13.to.1.A 271 B 278
Eodem Remigio Rhemenſi Oct 1.to.5. A 489 B 538
Reſurrectione Domini noſtri Ieſu Chriſti Mar.27.to. ſeptimo,fol.121
Richardo epiſcopo Ciceſtrenſi Apr.3.to.2. A 486 B 516
Richardo rege Angliæ & confeſſore Feb.7. to. 1. B 927
Dec Richario preſbytero & confeſſore Apr. 26. to. 2. A 865 B 981
Rictrude Martianenſi Maij 12.to.3. A 230 B 276
Rigoberto archiepiſcopo Rhemenſi Ian. 4.to.1. A 111 B 111
Roberto primo abbate Caſæ Dei Apr.25.to.2. A 844 B 962
Roberto primo abbate Moliſmenſi Apr.29.to.2. A 898 B 1012
Rodulpho epiſcopo Eugubino Iun.26 to. ſeptimo, folio 171
Rogatiano & Feliciſſimo Oct.26.to.5. A 961 B 1059
Romano martyre Nou.18.to.6. A 402 B 442
Romano epiſcopo Burdegalenſi Nou.24.to. 6. B 618
Romualdo abbate & confeſſore Iun.19.to.3. A 705 B 812
Romula virgine Iun.24.to.3. A 809 B 917
Ruberto abbate Anglicano Iun.7.to.3. A 551 B 656
Rufina & Secunda virginibus & martyribus Iul. 10.to.4. A 158 B 156
Rufino martyre Iul.30.to.4. A 398 B 419
Rumuldo archiepiſcopo Dublinẽſi & martyre Iul.1.to. ſeptimo,folio 179
Ruperto Vangionum epiſcopo Mar.27.to.2. A 412. B 438
Ruſtico & Venerando epiſcopis Sept.24.to.ſeptimo, folio 215

S

SAba martyre Gottho Apr.12.to. 2. A 635. B 695
Saba alio quodam Dec.5.to.6. A 754 B 839
Sabina illuſtriſſima matrona Aug.29.to.4. A 990 B 1090
Sabino epiſcopo cum ſocijs Dec.30.to.6. A 1051 B 1172
Sabino martyre Mar.13.to.2. A 213 B 249
Sadoch epiſcopo & martyre Feb.20.to.1. A 1024 B 1054
Saluio epiſcopo Albigenſi Sept.10.to.5. A 163 B 185
Samona, Guria, Abiba, martyribus Nou.15.to.6. A 324 B 356
Sampſone hoſpitum exceptore Iun.27.to.3. A 845 B 950
Sanctis omnibus Nou.1.to. 6. A 3. B 3
Saturnino, Datiuo, & ſocijs martyribus Feb.11.to. 1. A 949 B 981
Saturnino primo epiſcopo Toloſano Nou.29.to.6. A 612 B 692
Saturo, Armogaſte, & Archimino martyribus Mar.29.to. 2. B. 444
Satyro confeſſore Sept.18.to.5. A 296 B 326
Sebaſtiano martyre Ian.20.to.1. A 434 B 449
Secundiano martyre cum ſocijs Aug.9.to.4. A 578 B 606
Senoch abbate Oct.24.to.5. A 946 B 1044
Septem dormientibus Iul.27.to.4 A 363 B 386
Septem martyribus Machabæis Aug.1.to.4. B 465
Septem martyribus Carthaginenſibus Aug.17.to.4. A 744 B 766
Sequano abbate Sept.19.to.ſeptimo, folio 215
Seraphia virgine & martyre Sept.3.to.5. A 14 B 30
Sergio & Baccho martyribus Oct.7.to.5. A 607. B 689
Dec Seruando & Germano epiſcopis Oct.23.to.ſeptimo, folio 221
Seruatio epiſcopo Tungrenſi Maij 13 to.3. A 248 B 293
Seruulo confeſſore Dec.23.to.6. A 945 B 1046
Seueriano martyre Sep.9.to.5. A 146 B 170
Seuerino abbate Agaunenſi Feb.11.to.1. A 957 B 987.
Seuerino Colonienſi epiſcopo Oct.23.to.5. A 920 B 1018
Seuerino Noricorum apoſtolo Ian.7.to.1. A 153 B 159
Seuero archiepiſcopo Rauennate Feb.1.to.1. A 786 B 809
Sidonio epiſcopo Aruernorum Aug.23.to.4. A 872 B 888
Sigeberto rege Francorum Feb.1.to. ſeptimo, folio 45
Sigiſmundo rege Burgundionum Maij 1.to.3. B 14 C 132
Simeone abbate cognomine Salo Iul.1.to.4. A 1.& 2 B 1. & 2

Simeone episcopo & socijs eius Apr.21.to.2. A 673 B 777
Simeone monacho Treuirensi Iun.1.to.3. A 439. B 508
Simeone Stylita Ian.5.to.1. A 119 B120.& 125
Simeone martyre Tridentino Mar.24.to.2. A 356 B 387
Simeone Metaphraste Nou.27.to.6 A 607 B 652
Simplicio episcopo Augustodunensi Iun.24.to.3. A 812 B 920
Sisinnio, Martyrio, & Alexandro martyribus Maij 29 to.3. A 424 B 485
Suiardo abbate Anisolensi Marc.1.to.2. A 44 B 41
Solenne episcopo Carnotensi Sept. 25. to. septimo, folio 216
Solutore, Octauiano, & Aduenticio martyrib. Nou.20.to.septimo, folio 231
Sophia cũ tribus filiabus, Spe, Fide, Charitate Aug.1. to.4. A 446 B 480
Sosio diacono, Ianuario & cæteris martyribus Sept.23. to.5. B 379
Sotere virgine Febr.6. to.septimo, folio 52
Sozimo martyre Iun.19.to.3. A 693 B 800
Sozonte martyre Sept.7.to.5. A 96 B 121
Speusippo, Eleusippo, & Meleusippo martyrib. Ian.17.to.1. A 376 B 392
Spiridone archiepiscopo Dec.12.to.6. A 865 B 960
Stanislao episcopo & martyre Polono Apr.11.to.2. A 631.& Maij 8.to.3. (B 143
Stephano Diensi episcopo, Carthusiano Sep.7.to.5. A 103 B 128
Stephano Papa & martyre Aug.2.to.4. A 464 B 497
Stephano Iuniore martyre sub Copronymo Nou.28.to.6. B 660
Stephano diacono, Protomartyre Dec.26.to.6. A 985 B 1086
Stephani eiusdem Reliquijs & inuentione Aug.3. to.4. A 464 B 497
Stephano rege Hungariæ Aug.20.to.4. A 856 B 873
Sulpitio Pio archiepiscopo Bituricensi Ian 17.to.1. A 411 B 427
Susanna virgine & martyre Romana Aug.11.to.4 A 597 B 623
Svviberto episcopo & confessore Mar.1.to.2. A 5.& 7 B 5. & 7
Svvithuno episcopo & confessore Iul.2.to.4. A 47 B 45
Syluano Gazæ episcopo & socijs eius Maij 4.to.3. A 77 B 84
Syluestro Papa & confessore Dec.31.to.6. A 1052 B 1173
Syluestro episcopo Cauillonensi Nou.20. to. 6. B 514
Symphoriano martyre Aug.22.to.4. A 869 B 886
Syro & Iuentio episcopis Papiensibus Sep.12.to.5. B 213

T

De
Taracho, Probo & Andronico martyrib9 Oct.12.to.5. A 691 B 775
Tarasio archiepiscopo Constantinopol. Feb.25.to.1. A 1036 B 1065
Tecla virgine & martyre Sep.23 to.5. A 346 B 389
Terentio Aphricano martyre, & socijs Apr.10.to.2. A 610 B 672
Theobaldo eremita & confessore Iun.30.to.3. B 986
Theoctiste Lesbia Nou.10.to.6. A 233 B 244
Theodardo episcopo & martyre Sep.10.to.5. A 164 B 187
Theodora Alexandrina Sep.11.to.5. A 176 B 199
Theodora & Pherbuta & socijs martyribus Apr.5.to.2. A 512 B 545
Theodora virgine & martyre Apr.28. to.2. A 880 B 995
Theodora virgine & Didymo martyre Apr.5.to.2. A 509 B 542
Theodorico abbate, discipulo S. Remigij Iul.1.to.4. A 27 B 26
Theodore archimandrita Apr.22.to.2. A 727 B 829
Theodoro Cantuariensi archiepiscopo Sept.19.to.5. A 312 B 343
Theodoro & Theophane martyribus Dec.26.to.6 A 991 B 1094
Theodoro martyre & socijs eius Nou.9.to.6. A 216 B 226
Theodoro duce exercitûs & martyre Feb.7.to.1. A 886 B 918
Theodosia virgine & martyre Apr.2.to.2. A 462 B 492
Thedosio cœnobiarcha Ian.11.to.1. A 235 B 239
Theodulo & Agathopede martyribus Apr.4. to.2. A 492 B 521
Theophane aliâs Isaacio monacho Mar.12.to.2. A 206 B 242
Theophilo œconomo Feb.4.to.1. A 823 B 849
Timolao, Dionysio, & socijs martyribus Mar.24.to. 2. B 376
Timotheo & Apollinare martyribus Aug.23.to.septimo, folio 202
Timotheo apostolo, & episcopo Ephesino Ian.22.to.1. A 501. B 520

Thoma

Thoma archiepiscopo Cantuariensi & mart. Dec.29.to.6.A 1033 B 1152
Thoma Aquinate, Dominicano Mar.7.to.2.A 68. B 110
Thoma apostolo Dec.22.to.6.A 937 B 1037
Thoma Herefordensi episcopo Oct.2.to.5. A 499 B 553
Throiano Santonicæ ciuitatis episcopo Nou.30.6 to. A 628 B 708
Trophimo, Sabatio, & Dorymedonte Sept.19.to.5. A 307 B 337
Trudone presbytero & confessore Nou.23.to.6. A 543 B 588
Tryphone martyre Feb.1.to.1.A 789 B 813
Thyrso, Lucio, Callinico & socijs Dec.14.to. 6. A 902 B 1000
Thyrso martyre & socijs eius Oct.5. to.5. B 636

V

VAletino, Asterio, Marco, Martha &c.mar. Feb.14.to.1.A 981 B 1010
Valentino martyre Rauennate Dec.16. to. 6. B 1031
Valentino episcopo Interamnensi Feb.14.to.1. A 984 B 1014
Valentino Patauiensi episcopo Aug.4.to.4. A 474 B 506
Valerio episcopo Treuirensi Ian.29.to.1. A 734 B 750
Vato & socijs martyribus Oct.19.to.5.A 859 B 948
Vbaldo episcopo & confessore Maij 16.to.3. B 353
Vdalrico episcopo Augustæ Vindelicorum Iul.4.to.4. A 79 B 77
Vedasto episcopo Atrebatensi Febr.6.to.1.A 871 B 900
Venantio abbate Oct. 13.to.to.5. A 734 B 817
Venceslao duce Bohemiæ & martyre Sept.28.to.5. A 406 B 444
Venerando & Rustico episcopis Sept.24.to.septimo, folio 215
Victorino episcopo & martyre Sept.5.to. 5.A 91 B 115
Victore confessore, Sermo Bernardi Feb.26.to. 1.A 180 B 1110
Victore episcopo Virdunensi Nou.9.to. 6.B. 241
Victore martyre Aug.26.to.septimo, folio 202
Victore episcopo & confessore Sept.1.to.septimo, folio 209
Victore & Corona martyribus Maij 14.to.3. A 257 B 304
Victore Mauro martyre Maij 8.to.3.A 111 B 138
Victoria virgine & martyre Dec.23.to.6. A 941 B 1041
Victoricio episcopo Rhotomagensi Aug.8.to. 4. A 566 B 602
Vigilio episcopo Tridentino & martyre Iun.26. to.septimo, folio 173
Vigore episcopo Baiocensi Nou.1.to.6. A 23 B 19
Vincentio martyre, & diacono Ian.22. to. 1. A 504 B 323 C 23
Vincentio ordinis Prædicatorum Apr.5.to. 2. A 514 B 546
Vitale & Valerio martyribus Apr. 28. to.2. A 875 B 991
Viti martyris translatione Iun. 15. to. 3. B 759
Vito, Modesto, & Crescentia martyribus Iun.15.to.3.A 943 B 754
Vrsino primo episcopo Bituricensi Nou.9.to.6. A 215 B 225
De Vrsicino & Vitale Rauennatibus martyribus Iun.19. to. septimo, folio 169
Vrso & Victore cum socijs Thebæis Sept.30.to. 5. B 519
Vrsmaro episcopo Apr. 18.to. 2. A 663. B 766
Vrso & Leubutio abbatibus Iul.28.to. 4. A 380 B 402
Vrsula cum sodalibus martyribus Oct.21. to.5. A 902 B 998
VValburga virgine abbatissa Maij 1. to. 3. B. 17
Vvalerico abbate Apr.1.to.2. A 447 B 477
Vvandregisilo abbate Iul.22.to.4. A 313 B 314
Vvenefrida virgine & martyre Nou.3.to. 6. A 57 B 62
Vverenfrido presbytero & confessore Aug. 14.to. 4. B 669
Vvernhero puero & martyre Apr. 19. to. 2. B 775
Vvilfrido Eboracensi episcopo Oct.12. to. 5. A 729 B 813
Vvilhelmo abbate Roschildensi Apr.6.to.2. A 576 B 606
Vvilhelmo archiepiscopo Bituricensi Ian. 10.to.1. A 223 B 228
Vvilhelmo episcopo Briocensi Iul.29. to.4. A 392 B 413
Vvilhelmo eremita Feb.10. to.1. A 925 B 955
Vvillebrordo Traiectensi episcopo Nou.7. to. 6. A 127 B 138
Vvinnoco abbate Nou.6.to.6. A 121 B 127
Vvinvvaloco abbate Mar.3. to. 2. A 54 B 49

VVilchado Bremensi archiepiscopo Nou.8. to.6. A 176 B 187
VVirone episcopo Scotiæ Maij 8.to.3. A 114 B 140
VVolfgango Ratisponensi episcopo Oct. 31.to.5. A 991 B 1095
VVolphelmo abbate Bruvilerensi Apr.22.to.2. A 781 B 880
VVolfo laico confessore Oct.21.to.5. B 1006
VVolstano episcopo VVigorniensi Ian.19.to.1. A 430 B 445
VVulframno Senonensi archiepiscopo Mar.20.to.2 A 293 B 235
VVulmaro abbate Iul.20.to.4. B 285

Z

De Zacharia propheta Sept.6.to.septimo, folio 212
Zacharia patre S. Iohannis Baptistæ Nou.6.to.sept.folio 224
Zenobio episcopo Florentino Maij 25.to.3. A 387 B 447
Zenobio & Zenobia martyribus Oct.30. to.5. A 977 B 1081
Zoërardo confessore & Benedicto martyribus & eremitis Maij 1.to.3. A 13 B 21

INDEX ALIQVOT SANCTORVM, QVORVM RES GESTAE IN ALIORVM SANCTORVM

Historijs comprehenduntur, ad quas in suis Tomis piæ memoriæ Surius Lectorem frequenter remittit.

DIE MENSIS IANVARII.

III. De Inuentione corporis S. Quintini martyris: lege vitam S. Eligij episcopi & cõfessoris 1. Decembris. vitæ suæ lib. 2. cap. 6. A 650 B 730
VII. De S. Crispino episcopo & confessore: vide vitam S. Epiphanij episcopi Ticinensis tom. 1. A 527 B 545 C 29
XIII. De S. Maximo episcopo Nolano & confessore: quære in vita S. Felicis Nolani in initio, tom. 1. A 307 B 313
XIX. De S. Mario, Martha, & socijs martyribus: lege gesta S. Valentini presbyteri tomo 1. A 981. &c. B 1010
De S. Malardo episcopo Carnotẽsi: vide gesta S. Launomari abbatis to. 1. A 428 B 443
XXIII. De S. Valerio episcopo Cæsaraugustano: vide vitam S. Vincentij martyris in initio, to. 1. A 505 B 523
De S. Emerentiana martyre: vide gesta S. Agnetis virginis & martyris to. 1. A 491 B 510 circa finem historiæ.
De SS. Ascla & Leonide martyribus: vide historiam S. Thyrsi martyris to. 6. A 911 B 1009
XXIX. De SS. Papia & Mauro martyribus: quęre in gestis S. Marcelli Papæ to. 1. A 326 B 367 circa medium historiæ.
De SS. Saturnino & Sisinnio: ibidem A 362 B 366. & 367

DIE MENSIS FEBRVARII.

II. De S. Apromiano martyre: vide gesta S. Marcelli Papæ 16. Ianuarij to. 1. A 361. &c. B 366. & 367
VI. De S. Theophilo martyre: quære in gestis S. Dorotheæ virg. circa finem to. 1. A 868 B 898
VII. De S. Iuliana vidua: vide gesta SS. Vitalis & Agricolæ circa finem, to. 6 A 60 B 66
De S. Iuentio episcopo Papiensi: vide gesta S. Syri episcopi Papiensis to. 5. B 213
X. De S. Scholastica sanctimoniali: vide historiam S. Benedicti abbatis to. 2. cap. 33. & 34 A 342 B 373
XIII. De S. Tranquillino martyre: quære in gestis S. Sebastiani martyris to. 1. A 442. &c. B 457
XV. De SS. Cratone, & Philemone filio eius martyribus: vide gesta S. Valentini episcopi Interamnensis to. 1. A 984 B 1014
De SS. Proculo, Ephebo, & Apollonio: ibidem A 985 B 1015
XVII. De S. Polychronio, Babyloniæ episcopo & martyre: vide historiam S. Laurentij martyris in initio, to. 4. A 581. & 582 B 607
XVIII. De SS. Maximo, Claudio, & Primo martyribus: lege passionem S. Susannæ virginis to. 4. A 600. & 602 B 625
XIX. De S. Gabinio presbytero & martyre: ibidem A 597 B 623. &c.
XXI. De S. Concordia nutrice B. Hippolyti martyris: vide gesta eiusdem Hippolyti to. 4. A 589 B 615

De

XXIII. De S. Polycarpo presbytero & confessore: lege historiam S. Sebastiani martyris to. 1. A 441. &c. B 456 & deinceps.

DIE MENSIS MARTII.

I. De ducentis & sexaginta martyribus: habetur in gestis S. Valentini Presbyteri & martyris to. 1. A 981 B 1010 in initio.

II. De S. VVilleico presbytero & confessore: lege vitam S. Svviberti episcopi prima Martij cap. 25. & 26. A 25 B 23. & 24

VIII. De SS. Philemone & Appollonio martyribus: lege vitam S. Thyrsi 14. Decembris to. 6. A 912 B 1010. &c.

XI. De S. Gumberto confessore: vide vitam S. Burchardi episcopi Herbipolẽsis, 14. Octobris to. 5. A 755. cap. 10. libri secundi B 839

XIIII. De quadraginta septem martyribus: vide gesta SS. Processi & Martiniani 2. Iulij tom. 4. A 42 B 40. & 42

XVI. De S. Eusebia virgine: vide vitam S. Rictrudis Martianensis tomo 3. A 236 & 237 B 282. & 283

De S. Cyriaco martyre & socijs eius: vide gesta S. Marcelli Papæ 16. Ianuarij tõ. 1. A 361 B 366. &c.

XVII. De S. Agricola episcopo & confessore: vide vitam S. Germani episcopi Parisiensis 28. Maij. to. 3. A 411. cap. 7 B 472

XVIII. De S. Narcisso episcopo Augustano & martyre: vide gesta S. Afræ martyris Augusti. 5. to. 4. A 477. B 509. &c.

De S. Calocero martyre: gesta SS. Faustini & Iouittæ lege 15. Februarij to. 1. A 1006 B 1035. &c.

XXV. De S. Cirino alias Quirino martyre: lege gesta S. Valentini presbyteri 14. Februarij circa initium tõ. 1. A 981 B 1010

XXVI. De S. Castulo martyre: vide historiam S. Sebastiani martyris 20. Ianuarij to. 1. A 449 & 451. B 466. &c.

XXVII. De SS. Zanita, Lazaro, Marota, & sex socijs. vide passionem SS. Ione & Barachisij 29. Martij to. 2. A 417 B 445

XXX. De S. Quirino tribuno & martyre: vide gesta S. Alexandri Papæ 3. Maij to. 3. A 64. &c. B 64. & deinceps.

De S. Balbina filia eius, & virgine: ibidem A 65. &c. B 65. &c.

DIE MENSIS APRILIS.

I. De S. Theodora sorore S. Hermetis martyris: lege vt supra historiam S. Alexandri Papæ 3. Maij to. 3. A 67 B 67. item to. 7. fol. 314

X. De SS. plurimis martyribus in mare mersis, quos S. Alexander baptizauit: vide ibidem in gestis eius to. 3. A 67 B 67. item to. 7. vt supra.

XIIII. De SS. Tiburtio. Valeriano & Maximo martyribus: vide passionem S. Cæciliæ virginis 22. Nou. to. 6. A 505. &c. B 547. &c.

De S. Lantberto episcopo Lugdunensi: quære in gestis S. Ansberti episcopi Rhotomagensis Feb. 9. to. 1. A 909. &c. B 939. & deinceps.

XV. De SS. Marone, Eutychete, & Victorino: vide gesta SS. Nerei & Achillei 12. Maij to. 3. A 178 B 226

De SS. Martyribus Olympiade & Maximo: quære in actis S. Laurentij 10. Augusti A 582 B 609

XX. De SS. martyribus Sulpicio & Seruiliano: vide passionem SS. Nerei & Achillei 12. Maij to. 3. A 179 B 227. & 228

XXII. De S. Caio Papa, vide gesta S. Sebastiani to. 1. A 448 B 463 & actus S. Susannæ virginis & martyris 11. Augusti to. 4. A 597 B 623. &c.

De S. Leonide martyre: vide actus S. Thyrsi martyris 14. Decẽb. to. 6. A 911 B 1009

Eodem die. De SS. Parmenio, Helimena, & Chrysotelo presbyteris, Luca & Mutio diaconis: vide gesta S. Laurentij in initio to. 4. A 582 B 608

XXV. De Litania maiore, ipso die S. Marci Euangelistæ: lege vitam S. Gregorij Papæ 12. Martij to. 2. A 106. & 107 B 147. & 148

De SS. Agapio & Secundino martyribus: vide gesta SS. Mariani lectoris, & Iacobi diaconi 30. Apr. to. 2. A 952 B 1462. item tõ. 7. 321

DIE MENSIS MAII.

III. De S. VVelberada virgine: vide vitã S. Vdalrici episcopi 4. Iulij tomo 4. A 81 B 78. &c.

IIII. De S. Corcodemo diacono & martyre: vide vitam S. Germani episcopi Antisiodorensis Iul. 31. cap. 16. A 410 B 431

VI. De S. Edelbero seu Eadberto episcopo: quære in gestis S. Cuthberti episcopi Lindisfar. Martij 20 to. 2. cap 40. & 42. A 324 B 357

VII. De S. Flauia Domitilla; vide vitam S. Nerei 12. Maij to. 3. A 173. &c. B 222

De SS. Palmachio consule, vxore & liberis: Simplicio Senatore & socijs, Calipo-

lipodio presbytero & socijs, vide gesta S. Calixti to. 5. B 822
X. De translatione corporum SS. Nazarij & Celsi: vide vitam S. Ambrosij episcopi Mediolanensis 4. Aprilis to. 2. A 503 B 357
XI. De S. Euellio martyre: vide Adonem 17. Maij in gestis S. Torpetis martyris, tomo 7. folio 330
XII. De S. Dionysio patruo S. Pancratij: vide vitá eiusdem Pancratij to. 3. Maij A 180 B 228
XVI. De SS. Sisinnio, Diocletiano, & Florentino martyribus: vide acta S. Anthimi & sociorum martyrum Maij 11. to. 3. A 157 B 207. &c.
XVII. De S. Montano & eius translatione: vide vitam S. Remigij episcopi Rhemensis 13. Ianuarij to. 1. A 274 &c. B 280 &c.
XIX. De S. Pudente episcopo: vide gesta S. Potentianæ virginis apud Adoné to. 7. fol. 331
XX. De S. Basilla virgine & martyre: vide gesta S. Eugeniæ virginis & martyris 25. Decembris to. 6. A 982 B 1082
De translatione corporum SS. Cutvvali, Bertulphi, & Amelbergæ: vide vitam S. Bertulphi cap. 30. & sequentibus: 5. Feb. to. 1. A 858. &c. B 880. & 881
XXII. De S. Helena sponsa S. Amatoris episcopi Antisiodorensis: lege eiusdem S. Amatoris vitam 1. Maij to. 3. B 14 C 352. sub nomine virginis
XXIII. De S. Desiderio episcopo Lugdunensi: vide vitam S. Columbani abbatis Nou. 21. to. 6. cap. 29. A 502 B 544
XXV. De S. Vrbano Papa: vide historiam S. Cæciliæ virginis & martyris Nou. 22. to. 6. A 506 B 548
De translatione S. Francisci: quęre in vita eius 4. Octobris per S. Bonauenturam scripta to. 5. cap. 15. A 564 B 618
XXVI. De S. Symmetrio presbytero & martyre cum socijs: lege vitam S. Praxedis virginis to. 7. folio 356
XXXI. De S. Petronella virgine: lege gesta SS. Nerei & Achillei 12. Maij to. 3. A 177 B 225, to. 7 folio 334
DIE MENSIS IVNII.
VI. De SS. Artemio, Candida & Paulina: lege gesta SS. martyrum Petri & Marcellini 2. Iunij to. 3. A 454 B 523. &c.
XII. De translatione SS. martyrum Nazarij & Celsi: vide vitam S. Ambrosij Doctoris Ecclesiæ, 4. Apr. A 503 B 532 & to. 7. fol. 342
XIII. De S. Felicula virgine ac martyre: vide gesta SS. Nerei & Achillei 12. Maij to. 3. A 177 B 225. & 226
XVIII. De SS. Marco, & Marcelliano: lege acta S. Sebastiani martyris 20 Ianuarij tomo 1. A 434. &c. B 449
XXV. De S. Gallicano martyre: vide gesta SS. Iohannis & Pauli martyrum Iunij 26. to. 3. A 826 B 933 & to. 7. fol. 346
XXVIII. De S. Irenæo episcopo Lugdunensi & martyre: vide gesta SS. mart. Ferreoli presbyteri & Ferrucionis diaconi & sociorum. to. 7. fol. 166
XXX. De S. Lucina Matrona: eius fit mentio in gestis SS. Processi & Martiniani 2. Iulij to. 4. A 43 B 41
DIE MENSIS IVLII.
I. De SS. Iulio & Aarone, ac socijs martyribus: vide gesta S. Albani martyris 22. Iunij to. 3. A 732 B 845
II. De SS. martyribus Aristione, Crescentiano, Eutychiano, Vrbano, Vitale, Iusto, Felicissimo, Felice, martio &c. vide gesta S. Sebastiani martyris 20. Ian. to. 1. A 442 B 457
V. De S. Zoe martyre: vide eiusdem Sebastiani passionem A 439 B 454. &c.
VI. De S. Tranquillino martyre: eiusdem Sebastiani gesta A 442 B 458. &c.
VII. De SS. Nicostrato, Claudio, Castorio & socijs, ibidem A 439 B 454. &c.
VIII. De S. Exuperio martyre & socijs Thebæis: vide gesta S. Mauricij martyris & sociorum 22. Septembris A 329 B 358 &c.
XI. De translatione S. Benedicti: vide vitam S. Aigulphi, 3. Sep. to. 5. cap. 3. A 9 B 25
XVI. De S. Hilarino monacho Ostiensi: lege passionem SS. Iohannis & Pauli Iunij 26. tom. 3. A 827 B 934
XX. De S. Seuera virgine: vide vitam S. Modoaldi archiepiscopi Treuirensis, 12. Maij cap. 13. & 14. lib. secundo vitæ eius A 218. & 219 B 265. & 266
XXIIII. De SS. Martyribus Niceta & Aquilina: vide martyrium S. Christophori Iulij 25. to. 4. A 354 B 361
XXV. De SS. Nemesio & Lucilla martyribus: lege gesta S. Stephani Papæ, 2. Augusti to. 4: A 465. &c. B 497. &c.
XXVI. De SS. Symphronio, Olimpio, Theodolo, & socijs: vide eiusdem Stephani historiam A 465 B 498. &c.

XXVII. De S. Hermolao presbytero, Hermippo & Hermocrate fratribus: habetur in gestis S. Pantaleonis martyris 27. Iul. to. 4. A 371. & 378 B 393 & 400
XXVIII. De S. Sampsone episcopo & confessore: vide vitam S. Moglorij 24. Octobris tomo 5. A 931 B 1029
XXIX. De S. Beatrice martyre: vide gesta S. Anthimi martyris 11. Maij to. 3. A 160 B 209
De S. Callinico martyre: vide gesta S. Thyrsi martyris 14. Decembris to. 6. A 909 B 1007. & 1008 & 1009
XXX. De SS. martyribus Abdone & Senne: lege passionem S. Laurentij martyris 10. Augusti to. 4. A 582 B 609

DIE MENSIS AVGVSTI.

I. De SS. martyribus, Bono presbytero, Fausto, Mauro & socijs: lege gesta S. Stephani Papæ, 2. Augusti to. 4. A 464. &c. B 497. &c.
II. De S. Theodote cum tribus filijs: lege passionem S. Anastasiæ virginis 25. Decembris to. 6. A 965. &c. B 1066
IIII. De S. Iustino presbytero: vide gesta S. Laurentij martyris to. 4. 10. Augusti A 588. &c. B 614. &c.
De S. Tertullino presbytero & martyre: lege acta S. Stephani Papæ 2. Augusti to. 4. A 467. &c. B 500
VI. De S. Sixto Papa: quære in gestis S. Laurentij martyris vt supra A 583 & deinceps, B 605. &c.
VIII. De SS. Cyriaco, Largo, Sisinnio, Smaragdo & eorum socijs martyribus. vide gesta S. Marcelli Papæ 16. Ian. to. 1. A 361 B 366
IX. De S. Romano martyre: quære eius martyrium in gestis S. Laurentij martyris, 10. Augusti to. 4. A 588 B 614 & to. 7. 368
XI. De S. Tiburtio martyre: vide gesta S. Sebastiani martyris 20. Ian. to. 1. A 449. & 450 B 464 & deinceps, & to. 7. 369
XII. De S. Hilaria & tribus sodalibus martyribus: lege gesta S. Afræ, 5. Augusti to. 4. A 478 B 510
XIII. De SS. Hippolyto martyre, & Concordia nutrice eius ac 19. socijs: lege passionem S. Laurentij 10. Aug. A 586. & 589 B 612. & deinceps.
XV. De S. Tharsitio acolytho, alias diacono: quære in actis S. Stephani Papæ 2. Aug. to. 4. A 469 B 501. & to. 7. 373
XVI. De S. Serena vxore Diocletiani Augusti: lege historiam sanctæ Susannæ virginis & martyris 11. Aug. to. 4. A 602 B 627. &c.
XIX. De S. Iulio senatore & martyre: lege passionem S. Eusebij & sociorum eius in initio, to. 4. 25. Augusti B 910
XXI. De sancta Cyriaca martyre: vide gesta S. Laurentij martyris 10. Augusti to. 4. A 585 B 611
XXII. De S. Antonino tortore & martyre: lege passionem S. Eusebij & sociorum, 25. Augusti to. 4. B 910
De S. Timotheo martyre: lege historiam S. Syluestri Papæ in initio, vltima Decembris to. 6. A 1052 B 1174
XXVI. De SS. martyribus Irenæo & Abundio, quære in gestis S. Laurentij martyris, 10. Augusti to. 4 A 590 B 616
XXVII. De S. Rufo episcopo Capuano & martyre: lege historiam S. Apollinaris episcopi Rauennatis & martyris Iulij 23. to. 4. A 325 B 325. cap. 7.
XXVIII. De S. Hermete martyre: lege gesta S. Alexandri Papæ, 3. Maij to. 3. A 64 B 70
XXXI. De S. Paulino archiepiscopo Treuirensi & martyre: lege historiam S. Maximi episcopi Maguntini, Nou. 18. to. 6. cap. 15. A 412 B 452. cap. 15

DIE MENSIS SEPTEMBRIS.

II. De S. Theoctisto abbate: lege vitam S. Euthymij abbatis 20. Ianuarij per Cyrillum editam, to. 1. A 455. &c. B 474. &c.
III. De S. Godegrando martyre: eius passio describitur in vita S. Oportunæ virginis 22. Aprilis to. 2. A 773. &c. B 871. &c.
V. De S. Victorino episcopo & martyre: vide gesta SS. Nerei & Achillei 12. Maij to. 3. A 178 B 226. & 227 & to. 7. 383
De S. Genebaldo episcopo & confessore: lege vitam S. Remigij episcopi Rhemensis Ianuarij 13. to. 1. A 291 B 298
X. De SS. Sosthene & Victore martyribus: quære in gestis S. Euphemiæ virginis 16. Septembris to. 5. A 235. & 236 B 282. &c.
XI. De SS. Prota & Hyacintho martyribus eunuchis S. Eugeniæ: lege eiusdem Eugeniæ gesta 25. Decembris to. 6. A 974 vsque ad 984 B 1074
De S. Vinciana virgine: quære in translatione S. Landoaldi archipresbyteri, 19. Martij to. 2. A 289 B 321. &c.

De

XIII. De S.Philippo episcopo & martyre, eiusdē Eugeniæ patre: lege ibidem to.6. A 973.& deincĕps. B 1073.&c.
XV. De S.Nicomede presbytero & martyre: quære eius passionem in epistola S. Marcelli, quæ habetur in historia SS. Nerei & Achillei 12. Maij. to. 3. A 177 B 225 & 226
XVII. De SS.Narcisso & Crescentione martyribus, quære in gestis S. Laurentij martyris 10. Augusti to. 4. A 585 B 611. cap. 11
De Stigmatibus S. Francisci confessoris: lege vitam eius per S. Bonauenturā editam, 4. Octobris to. 5. cap. 13. A 560 B 613
XIX. De SS.Ianuario, Festo, & socijs martyribus: lege gesta S. Sosij Leuitæ 23. Septembris to. 5. B 379
XX. De S. Gerardo confessore: lege historiam S. Lydvvinæ cap. 7. partis 3. B 748
XXV. De S.Herculano milite & martyre: lege vitam S. Alexandri episcopi & martyris 7. tomo 26. Nouembris fol. 422
DIE MENSIS OCTOBRIS.
II. De S.Gerino martyre: lege vitam S. Leodegarij episcopi & martyris 2. Octobris cap. 10. & 11. A 494 B 548
III. De SS.martyribus Sanctino & Antonino: lege gesta S. Dionysij Areopagitæ, per Hincmarum episcopum edita, in fine historiæ 9. Octobris, tomo 5. A 660. & 661 B 742. & 743
IIII. De S.Aurea virgine: lege vitam S. Eligij episcopi 1. Decembris to. 6. lib. primi cap. 17. A 637 B 717
XI. De S.Theophane episcopo Niceæ: lege vitam S. Theodori fratris sui 26. Decembris to. 6. A 993 1096
XIIII. De S.Angadrisina virgine, sponsa S. Ansberti episcopi Rhotomagensis: lege eiusdem Ansberti historiam 9. Februarij to. 1. A 907 B 938
De S. Cosma Mememano episcopo, & poeta doctissimo: vide historiam S. Iohannis Damasceni, 6. Maij to. 3. A 91 B 117. & 118
XVIII. De S. Tryphonia Augusta: lege passionem S. Laurentij 10. Augusti to. 4. A 590. & 591 B 616. & 617
XXI. De S.Asterio presbytero & martyre: vide passionem S. Calixti Papæ circa finem, 14. Octobris to. 5. B 824
De S.Cilinia virgine: lege vitam S. Genoseuæ Parisiensis 3. Ianuarij tomo 1. A 105 B 106
De S.Cilinia altera, matre S. Remigij episcopi Rhemensis: lege eiusdem Remigij vitam 13. Ianuarij to. 1. A 274 B 281
XXIIII. De S.Euergisli Coloniensis episcopi translatione: quære in vita S. Brunonis archiepiscopi, 11. Octobris cap. 27. A 713 B 797
XXV. De SS.quadragintasex martyribus: lege historiam passionis S. Laurentij circa finem, 10. Augusti to. 4. A 590. & 591 B 616. &c.
De S. Hildemarcha abbatissa: lege gesta S. VVandregisili abbatis 22. Iulij to. 4. A 319. & 320 B 310
XXVI. De S.Athanasio abbate & confessore: lege vitam S. Nicetæ 3. Aprilis to. 2. A 437. & 477 B 503. vsque 507
XXVII. De S.Nestore martyre: lege vitam S. Demetrij martyris 8. Octobris to. 5. A 621 B 703 & 704
XXVIII. De S. Cyrilla virgine & martyre: quære sub finem passionis S. Laurentij 10. Augusti to. 4. A 590. & 591 B 616. & 617
De SS.martyribus Nemesio & Lucilla: lege historiam passionis S. Stephani Papæ, 2. Augusti to. 4. A 465 B 497. & 498. &c.
DIE MENSIS NOVEMBRIS.
IIII. De S.Modesta abbatissa Treuirensi: lege vitam S. Gertrudis, Martij 17. to. 2. A 273 B 305
V. De SS.Felice & Eusebio martyribus: lege historiam S. Cæsarij diaconi 1. Nouembris to. 6. A 14 B 14
XV. De S.Eugenio episcopo Toletano & eius translatione: vide gesta S. Gerardi abbatis Bromiensis 3. Octobris to. 5. cap. 7. &c. A 505 B 559
Et de eodem, to. septimo, fol. 230
XIX. De S.Maximo presbytero: lege gesta S. Anthimi martyris 11. Maij to. 3. A 157 & 159. B 207 &c.
XXIII. De S.Faustina Augusta & martyre: quære in historia passionis S. Catharinæ 25. Nouembris to. 6. A 585 B 629. &c.
XXIIII. De S.Chrysogono martyre: quære eius passionem, in gestis S. Anastasiæ martyris 25. Decembris to. 9. A 961 B 1061. &c.

De S

De S. Crescentiano martyre: lege acta S. Marcelli Papæ 16. Ianuarij tomo 1. A 364 B 369.
De S. Porphyrione & ducentis socijs: vide passionem S. Catherinæ vt suprà, tom. 6. A 585 B 629 & 630. & 631.
XXIX. De SS. Saturnino & Sisinnio martyribus: quære in gestis S. Marcelli Papæ 16. Ianuarij to. 1. A 361. & 362 B 366. & 367.

DIE MENSIS DECEMBRIS.

I. De S. Natalia vxore S. Adriani martyris: lege eiusdem martyris gesta 8. Septembris to. 5. A 124. &c. B 149.
III. De translatione SS. Bertulphi & Guduali confessorum: vide eiusdem Bertulphi historiam, Februarij 5. cap. 30. A 858. B 880. & 881
De SS. Claudio & Hilaria coniugibus, ac filijs eorum: habetur in historia passionis SS. Chrysanthi & Dariæ 25. Octobris to. 5. A 952. &c. 1051. &c.
IIII. De SS. martyribus Symphronio & Olympio: lege acta S. Stephani Papæ 2. Augusti to. 4. A 466 B 498. & 499. &c.
VIII. De S. Macario martyre: habetur in passione Alexandrinorum martyrum 8. Decembris to. 6. B. 908
XI. De SS. Tharsone, Pontiano & Prætextato martyribus: lege gesta S. Marcelli Papę in initio, to. 1. A 361 B 366. &c.
XII. De SS. Epimacho & Alexādro: itèm Ammonario, Mercuria, Dionysia & altera Ammonario virginibus & martyribus: lege gesta SS. Alexandrinorū martyrum 8. Decembris to. 6. B 908
XIIII. De S. Dioscoro puero cum Eustratio & Eugenio socijs martyribus: ibidem tomo 6. B 908
XV. De S. Maximino abbate: lege vitam S. Auiti abbatis 17. Iunij to. 3. A 685 B 792
Item S. Carilephi 1. Iulij to. 4. A 35 B 33. &c. vbi per errorem episcopus nominatur Aurelianensis. Is enim tantùm fuit abbas.
XVII. De translatione S. Ignatij episcopi Antiocheni, quam alij 17. alij. 20. Decembris agunt: lege eius vitam 1. Februarij circa finem, A 762 B 785
XIX. De S. Nemesio martyre: lege gesta Alexandrinorum martyrum vt supra 8. Decembris to. 6. B 908
XX. Item de SS. Ammone, Ptolomæo & socijs: ibidem to. 6. B 909
De SS. martyribus Eugenio & Macario: lege vitam S. Artemij 20. Octobris tom. 5. A 877. &c. B 973. &c.
XXII. De S. Ischyrione & reliquis socijs: vt supra in gestis martyrum Alexandrinorum tomo 6. B 909
XXV. De S. Adalsende virgine: lege vitam S. Richtrudis matris suæ, Maij 12. to. 3. A 232 & 234 B 287. & 280
XXVI. De S. Euthymio Sardensi episcopo: quære in gestis S. Nicetæ confessoris 3. Aprilis to. 2 A 482 B 512

Plures multò Sanctorum historiæ in prænominatis Tomis continentur, quorum nomina in Indice non expressimus, quòd eorum dies natalitius ignoretur; quos studioso lectori inuestigandos relinquimus.

INDEX

INDEX COPIOSVS IN SEPTIMVM HVNC, DE SANCTORVM VITIS, REBVS GESTIS AC MARTYRIIS

tomum, qui ex diuersis authoribus ac Bibliothecis collectus, duodecim Anni Menses, vnà cum integro Adonis Martyrologio, complectitur.

AAron primus sacerdos veteris testamenti 350
SS. Aaron & Iulius martyres Angliæ 345
SS. Abacuc & Micheæ Prophetarum inuentio 292
abbas Fuldensis VVideradus sanctissimus 156
abbas Bambergensis Rupertus, Simoniacus 156
SS. Abdon & Sennes passionis bre. historia 360. diuersis pœnis affliguntur: leonibus expositi non læduntur, ibid. decollantur, ibid.
S. Abilus secundus Alexandrinus episcopus 306
abstinentia monachorum quanta olim fuerit 84
abstinentia Damiani 86. S. Gentilis 44. S. Medcrici abbatis 202. S. Bononij abbatis 206.
abstinentia mira S. Godefridi 15.
abstinentia Margaretæ & vitæ austeritas 34.
S. Achillas Alexandrinus episcopus 413
S. Acisolenus Cordubensis 417
actiones mundi cur molæ comparentur 274
S. Adauctus cur eo nomine vocetur 381
S. Adelbertus episcopus & martyr 319
adolescês quidam visis Damiani miraculis fit monachus 85
adoratio cur hominibus adhibeatur 422
S. Adriani & xxiij. sociorum martyrium 385. eius conuersio, ibid. dirissimè flagellatur 386. incisis membris cum socijs enecatur, eius corpus transfertur Romam, ibid.
aduentum Christi in carne, illuminâsse mundi tenebras, 3
aduersa quælibet pro Deo perferenda, & inimicorum iniuriæ 77
AEgrotus vt medico se subijcere debeat 61
Aegyptijs Christus annunciatur 205
SS. Aemilius, Felix, Priamus, & Lucianus martyres 331.
S. Afræ passionis breuis enarratio 364
SS. Afrigis, Macharij, Decij, Proculi, Neapoli, Modesti & lxxij. sociorum memoria 407
S. Agabi prophetæ breuis historia 303
S. Agapetus Papa Anthimum episcopum Constantinopolitanum hæreticum deponit, & Menam eius loco substituit ac consecrat 318
agapitus decimus Rauennatum archiepiscopus 218
SS. Agapis & Chionia virginum passio 314
SS. Agapij & Secundini episcoporum, Aemiliani militis, Tertullæ & Antoniæ virginum & sociorum breuis memoria 321
S. Agapiti martyris passio 174. diuersis cruciatus tormentis gladio cæditur, ibid.
S. Agathæ virginis passio 301. constans animus eius ibid. mamillæ abscissæ, à S. Petro Apostolo curantur: epitaphium. 302
S. Agathæ passionis tempus 70
S. Agathon martyr cæditur gladio 417
S. Agericus episcopus Verdunensis 425
S. Agilolphus archiepiscopus Coloniensis mar. 353
S. Agnetis virginis passionis historia 292. desponsatur Christo filio Dei, ibid. ab igne illæsa gladio iugulatur 295
SS. Agratus & Casturus Viennenses episcopi 405
S. Agritius archiepiscopus Treuirensis 291
S. Albani protomartyris Angliæ passio 345
alberti ducis Saxoniæ præconium 143
S. Alcibiadis in cibo & potu abstinentia, eiusque ac sociorum martyrium 337
S. Aldegundis virgo 298
SS. Alexander & Caius martyres 309
S. Alexander alius episcopus & martyr 393
S. Alexander Alexandrinus episcopus, Arium hæreticum de Ecclesia eijcit 307
S. Alexander martyr, ex persecutione Deciana multa patitur 298
S. Alexander Papa aquam aspersionis cum sale benedici instituit 325. grauiter torquetur, & cum socijs occiditur ibid.
S. Alexandri Pergamensis passio 377. oratio ad Imperatorem, ibid. miles quidam eum ferire non valet, ibid. decollatur, ibid.
S. Alexandri Hierosolymitani episcopi breuis historia 311
S. Alexandri episcopi & martyris passionis breuis historia 422. Suscitat mortuum, eumque cum socijs cxxv. baptizat, ibid. grauiter torquetur, ab igne non læditur, gladio cæditur, ibid.
S. Alexandri Constantinopolitani episcopi virtute & oratione, Arius effusis visceribus, crepuit 379
SS. Alexandri, Sosij, Epipodij, & xxxiiij. sociorum passionis breuis memoria 369
alleluia vocis virtus quanta 400
S. Almachij passionis breuis memoria 287
SS. Amãdus & Vedastus episcopi & confessores 409
S. Amantius episcopus & confessor 416
S. Amantius episcopus Rotenensis & confessor 413
S. Amator episc. Augustodunen. & confessor 413
S. Amator episcopus Antisiodorensis & confessor 322
S. Amatus presbyter & abbas eremeticam sectatur vitam 388
S. Amarantus martyrio afficitur 413. miraculis claret, ibid.
S. Ambrosius abbas Agaunensis 412
S. Ambrosij episcopi Mediolanensis studio & industria tota Italia ab Ariana hæresi conuertitur 314
SS. Ammonis, Zenonis, Ptolemæi, Ingenui, & Theophili martyrum bre. memoria 430
SS. Ammonariæ, Mercuriæ, Dionysiæ, & alterius Ammonariæ mulierum passionis memoria 428
amoris Dei tres gradus 176
S. Amphelicus Campanus 318
S. Amphianus martyr 314
S. Amproniani martyris breuis historia 291
S. Ananias discipulus S. Paulum baptizat 296
S. Ananiæ, Azariæ, & Misaelis memoria 429
S. Anastasius monachus & septuaginta socij martyres 296

S. Ana.

S.Anastasij Papæ & cõstitutionum eius breuis memoria 320
S.Anastasij martyris breuis memoria 375
S.Anastasiæ passionis historia 432. à marito suo incarceratur,ibid. igne crematur,ibid.
SS.Anatholiæ & Audacis passionis memoria 353
S.Anatholius episcopus & confessor 350
S.Andeoli subdiaconi passionis memoria 322
SS.Andochij presbyteri, Thyrsi & Felicis diaconorum passionis breuis memoria 395.à S. Polycarpo ad conuertendos Gallos mittuntur,ibid.
S. Andreæ apostoli passionis breuis historia 424. apud Scythiam prædicat, ibid. crucifigitur,& à Maximilla sepelitur,ibid.transfertur,ibid.
angelus cur Iudæis apparuerit nato Christo 3
angelorum atque hominum procreandorum quæ fuerit causa 99
angelos visitâsse martyres 70. cælitus martyres confortasse 21. 25. animam S. Bathildis detulisse in cælum 41.
angelicam naturam creatoris Dei gloriam admirari 109
S.Angulus episcopus & martyr 302
S.Anianus episcopus Aurelianensis 416
anicetus Pontifex decimus à Petro 126
anima quando sit libera ab omni solicitudine 96
anima iusti sedes est sapientiæ 93
animam reprobam secularibus implicari actibus permittit Deus, electam verò à laboribus conseruat liberam 274
S.Annæ prophetissæ commemoratio 381
S.Annæ votum 219
anno Coloniensis archiepiscopus 149. eius præconium 149
annulus cuiusdam martyris nube susceptus 91
S.Anscharus primus Hãburgensis episcopus 300
SS.Austerus,Neapolus,Sussius, Ianuarius,Festus & Desiderius 406
S.Antheri Papæ pâssio 289
S.Anthimus presbyter & martyr 329
S.Anthimi episcopi & sociorum eius passio 320
S.Antholianus martyr Auernamensis 302
antichristi via,nostra scandala 281
S.Antiochi episcopi Lugdunensis memoria 405
S.Antoninus martyr 382
S.Antoninus,puer & martyr 383
S.Antoninus confessor Placentinus 399
S.Antonini carnificis conuersio &.passio 375
S.Antonij abbatis vitæ memoria 293
S.Antonina post multos cruciatus exuritur 326
SS.Ampelius & Caius 418
SS.Aphrodisius, Carilippus, Agapetus,& Eusebius martyres 321
S.Apollinaris primi episcopi Rauẽnatis vita,eiusq; à S.Petro apostolo ordinatio 357.cęcũ illuminat, ęgrã sanat,cęditur à paganis ibid.suscitat mortuam ibid.leprosũ curat,cęditur vsq; ad mortẽ 358.
S.Apollinaris Rauennatũ apostolus 53.71.138
S.Apollinaris episcopus Valentiæ,vita,signis & virtutibus claret 402
S.Apollinarius episcopus Aruernensis 396
S.Apolloniæ virginis passiõis breuis memoria 302
S.Apollonius senator à seruo proditur 317. pro fide Christi gladio cæditur,ibid.
apostatarum gesta potiùs deflenda esse quàm conscribenda 265
S.Apri Tullensis episcopi breuis memoria 391
S.Aproniani conuersio,eiusq; martyrium 423
Aqua sacrata dæmoniacus liberatur 90
aqua in vinum commutata 54 item mediante Crucis signo in vinum mutata 206
aquę calentis beneficio semimortuus Damianus infans ad vitam reuocatus 82
super aquas D.Bennonẽ ambulâsse 158.& simplicem rusticum quendam cũ plaustro fœni eum sequẽtem,incolumem transuexisse 158
SS.Aquilæ & Priscillæ memoria 352
SS.Aquilinus & Victorianus martyres 330
S.Aquilini & sex sociorum passio 289
SS.Arasonis,Saturnini,Chrysanthi, Mauri, Dariæ & septuaginta duorum martyrum memoria 424
S.Arbogastus episcopus & confessor 357
arbor media hyeme frondescit 311
arbor è sepulcro S.Bandelij egrediens,languidorũ infirmitates sanat 137
S.Archadius martyr 291
SS.Archadij,Probi,Paschasij, & Eutychiani passionis breuis memoria 416
S.Archippus commilito S.Pauli 320
ardericus Vercellensis episcopus 205
ariani impij de pallis altaris camisias sibi & femoralia parant 429
S.Aristarchus discipulus sancti Pauli 364
S.Aristides doctor Atheniẽsis,oratione declamatoria probat Christum solum Deum 381
S.Aristeus episcopus & martyr 383
S.Aristion vnus ex lxxij discipulis 406
SS.Ariston,Crescentianus,Eutychianus & socij eõrum apud Campaniam occiduntur 350
SS.Armogastis,Archimini & Satyri passionis breuis memoria 313
S.Arnulphus episcopus Metẽsis & confessor 45.374
S.Arnulphus episcopus Turonensis 190
S. Arsenij confessoris breuis memoria 356
SS.Artemij & Candidæ vxoris eius conuersio 335 capite plectuntur 335.& 340.filia eorum dæmoniaca curatur,ibid.
S.Artemiæ virginis martyrium 311
SS.Asciscius & Victoria martyres 417. Rosæ diuinitùs ortæ in eorum festo colliguntur,ibid.
S.Asclepiades Antiochenus episcopus 406
Ascensio Christi ad cælos,ligni vitæ ramus:& eius fructus 211
ascensionis Dominicę locus vestigia Christi ascẽdentis in cælum retinet 324
S.Asterius Presbyter S. Calixti Papæ corpus sepelit 407.per pontem præcipitatur in aquas,ibid. sepelitur,ibid.
astulphus Longobardorum rex 72
S.Athanasij Alexandr.episcopi, breuis historia 323
S.Atthali martyris genus &,patria 336. carceri includitur cum multis socijs,ibid.ad bestias condemnatur 337
attilanus fit episcopus Zamorensis 218 in sanctos adscribitur 219
Auaritia omnium malorum radix 280
auaritiam detestatur S.Bathildis regina 37
auaritiã omnem ab Ecclesia S.Exuperius eijcit 217
auarus omnis dæmoniorum est cultor 261
S.Audoenus Rhotomagensis episcopus & confessor 46.376
SS.Audomarus,Primus,& Vigor episcopi 413
S.Augustus presbyter & martyr 403
S.Augustini episcopi Hippon. & Ecclesiæ doctoris vita 379. conuersio eius, ibid. fit presbyter, fit monachus, ordinatur Hipponensis episcopus, obdormit in Domino ibid.catalogus librorum eius,transfertur Papiam,ibid.
S.Augustini Anglorum apostoli memoria 333
B. Auitus abbas 132
S.Auitus episcopus Viennensis 302
S.Auitus presbyter Aurelianensis 344

aurelianus Rauennatum episcopus 136
SS. Aureus & Iustina martyres 344
S. Autbertus episcopus & confessor 429

B

Abylas episcopus & martyr in carcere moritur 296. miracula ad sepulcrum eius, ibid.
S. Balbinæ virginis breuis historia 303. curatur per S. Alexandrum Papam à struma colli 314. virgo obit, ibid.
S. Baldomerus confessor Lugdunensis 307
S. Baldricus episcopus 317
S. Bandelij martyris breuis memoria 331
baptismus Christi, ligni vitæ ramus: & eius fructus 211
baptizatur S. Fusca & Maura eius nutrix 70
S. Barbaræ virginis & martyris passionis breuis memoria 429. a patre Dioscoro diù afflicta traditur præsidi, ibid. post varios cruciatus capite cæditur 430
S. Baralas puer vnum solum Deum esse palàm profitetur 417. post suspensionem & verberationem gladio cæditur, ibid.
S. Barnabæ apostoli breuis memoria 342
S. Bartholomęus Apostolus apud Indos prædicans, capitis obtruncatione occumbit 375
barziorum nobilitas 45
SS. Basilla, Basilissa, Crispolus, & Restitutus martyres 342
S. Basilla virgo gladio cæditur 331
SS. Basilides, Cyrinus & Celsus martyres 342
SS. Basilidis, Tripodis, Mandelis, & viginti sociorum martyrum breuis memoria 341
S. Basilij episcopi Cęsariensis fratris Gregorij & Petri breuis memoria 343
S. Basileus Antiochenus episcopus 431
S. Bassianus duos à morte liberauit 20
SS. Bassus, Antonius, & Protolicus, pro fide Christiana in mari submerguntur 303
S. Bauo confessor 402
S. Beatus confessor Treuirensis 359
S. Beatrix noctu in carcere præfocatur 160
venerabilis Bedæ presbyteri memoria 333
S. Benedictus abbas 312. à puero Christū secutus 97
SS. Benedicti Abbatis & Scholasticæ sororis eius translationis breuis historia 354. is videt sororis animam in cælum deferri, ibid.
S. Benedicti Papæ breuis memoria 327
benedictione panes multiplicati 56
S. Benigni presbyteri passionis breuis historia 412. a S. Polycarpo in Gallias ad prædicandum mittitur, ibid. neruis cæditur, lancea perforatur, ibid.
benignitas Bathildis reginæ erga captiuos quāta 39
benignitas S. Iordanis Dominicani in resumendis apostatis quanta 67
S. Benno puer quàm fuerit docilis, & quibus dotibus ornatus 146. fit monachus, ibid. & Goslariensis ecclesiæ magister & canonicus 147. creatur diaconus & sacerdos 147. vt augmentauerit bona temporalia suæ ecclesiæ 152. quare a quibusdam creditus fuerit Sclauus, ibid. diuina virtute in momento raptus ad ecclesiam suam Missnens. 159. apparet post mortem Marchioni Missnensi 160. & Hieronymo Emsero 165. quid pro suis omnibus pertulerit 154
S. Benno verè pauper euangelicus 153. Romæ humaniter a Pontifice excipitur 155. Concilij Romani decretis subscribit 156. suscipit perpetuum suæ Ecclesiæ patrocinium 161
S. Benno sacellanus regius 143. & Osnaburgensis, Oldenburgensis ac Traiectensis episcopus 144. versificaturam didicit 145.
S. Benno Missnensis decimus episcopus 139. 141.
benno dux Saxoniæ 144
S. Bennonis ortus 153. compræhensio 153. restitutio & benigna susceptio 154. reditus ad suam Ecclesiam 157
benrvvardus episcopus Bennopolitanus 144
B. Bernvvardi felix obitus 145. epitaphium 146
SS. Beronici, Palagiæ, & aliorum xlix. martyrum memoria 407
berthoaldus rex Germaniæ 45
S. Bertinus 179
bethleem Adonidis fano prophanata 323
S. Bibianus episcopus Santonensis & confessor 379
bidens flumen 136
biblia sacra multis mendis adulterata, S. Lucianus correxit & in integrum restituit 222
S. Blandinæ & xlviij. martyrum notabilis historia 335. 336. Blandina post varios cruciatus capite plectitur. 337
blasphemus, corporis Domini reus 120
S. Blasij episcopi passionis breuis historia 300
Bona multa Ecclesiæ Missnensi oblata 152
bona monasteriorum quouis modo nō alienāda 38
S. Bonifacius episcopus cum Eobano & Adelhario coepiscopis gladio cæditur 339
S. Bonifacius Papa S. Michaëli Archangelo Romæ extruit ecclesiam 398
S. Bonifacij Papæ & constitutionum eius breuis memoria 409
S. Bonifacij Tharsensis & Aglahæ concubinæ eius breuis historia 339. pœnitentia vtriusque, ibid. martyrio coronatur Bonifacius, & Aglahes monasticam sectatur vitam, ibid.
S. Bononius abbas in Aegypti solitudinem secessit 203. Locedensis abbas fit inuitus 204
SS. Bonosus & Maximianus martyres 375
bonitas Dei quomodo hominem restaurauit 100
boriuoius dux Boëmiæ fit Christianus 213
Boriuoius primus Bohemorū dux Christianus 170
boterga Saxoniæ oppidum 53
S. Brictius Turonensis episcopus & confessor 416
S. Brictij episcopi Martuliani breuis historia 153 post varios cruciatus carceri mancipatur, ibid. liberatur Angelitùs, ad prædicandum mittitur, in specie columbæ cælos penetrat, ibid.
S. Brigida virgo Scota 299
bruno secundus episcopus Missnensis 141
bruta animantia hominum imperio obediuisse 59
Burckhardi præfecti Missnensis interitus 155
burckhardus primus episcopus Missnensis 141

C

Adens ab alto loco conseruatur illæsus 81. itèm in præceps ruens 84
S. Cæciliæ virginis passionis breuis historia 418. Valerianum sponsum suum cū Tiburtio fratre eius ad Christū cōuertit, ibid. quadraginta promiscui sexus homines Christo lucratur, ibid. flammis balnearibus non læditur, nec à spiculatore eam decollare volente: obdormit in Domino ibid.
S. Cælestini Papæ & constitutionum eius breuis memoria 315
S. Cæsarius episcopus Arelatensis 378
SS. Cęsarij diaconi & Iuliani presbyteri passionis historia 412. S. Cæsarij oratiōe fanū Apollonis corruit, ibid. conuertit Leontiū consularē, ibid. cum Iuliano sacco inclusus pręcipitatur in mare, ib.
S. Caius Palatinus in mare mergitur 318
S. Caij Papæ & constitutionum eius breuis memoria 313

S.Calepodij presbyteri & inuentionis eius breuis memoria 328
SS.Calistus & Carisius cum septem socijs in mare demerguntur 316
S.Calixti Papæ passionis breuis enarratio 404. multos baptizat, curat paralyticam & vlcerosum, ib. præcipitatur in puteum 405
calocerus archiepiscopus Rauennatum 234
SS.Caloceri & Secundi passio 304
SS.Caloceri & Parthemij eunuchorum breuis memoria 331
S.Caloceri Palatini conuersio 304
canonicorum Lateranensium ordo instituitur, & à Paschali II. Pontifice confirmatur 125
canonizationem S.Bennonis quid impediuerit 163
canonizatur S.Procopius 188
SS. Cantij, Cantiani, & Cantianillæ fratrum, breuis memoria 334
cantus perpetui ordo ac tenor in Ecclesia Missnensi 142
capitis S.Lupentij miraculosa inuentio 220
cappenberg Germaniæ mons 12
cappenbergense castrum quandò in monasterium mutatum 12
S.Caprasius abbas Lirinensis 335
S.Caprasij martyris memoria 406
captiuis liberandis operam diligentem nauat S. Bononius 204
S.Carilephus confessor 340
carnis & spiritûs quotidiana lucta 2
carnem Christi corruptionem non vidisse 242
caroli magni genealogia 48
carolum Magnum theologiæ studium Parisijs instituisse 147
carpasius iudex deridens fidem Christianam cum xviij. socijs corruens in terram moritur 367
SS.Carpophorus presbyter & Habundius diaconus post varios cruciatus decollantur 427
S.Carpus apostoli Pauli discipulus 404
SS.Carpus episcopus & Papyrius diaconus, cum Agathonica matrona occiduntur 316
S.Cassianus Ludimagister à discipulis multis pœnis affectus interficitur 192 373
S.Cassianus martyr Tingitanus 425
S.Cassianus episcopus Augustodunensis 365
SS.Cassij, Florentij & septé sociorum breuis memoria 403
castitas angelis amica 41
castitas eximia S.Epiphanij episcopi 29
castitas S.Soteris 52
castè viuentes templum Dei sunt 427
S.Castuli martyris breuis memoria 313
SS.Castus & Aemilius igne cremantur 332
casula & vestes S.Bennonis episcopi post longa tempora inueniuntur illæsa 162.163
S.Catherina virgo & martyr 421
S.Cerealis cum vxore Salustia à Cornelio Papa baptizantur 388. decollantur. ibid.
SS.Celerinus diaconus cum Celerina auia eius ac Laurentio & Ignatio martyrizantur 300
S.Celerina corpus S.Torpetis sepelit, & eidem ecclesiam extruit 330
S.Celsus cum Martionilla matre, ac alijs consodalibus occiditur 291
S.Celsi filij Martiani præsidis conuersio 290
centuplum à Christo promissum, quomodo intelligendum 96
centū & sexagintaquinque milites Romæ passi 369
cerei ad reliquias S.Celsi oblatione cæcus sanatur 90
ceruia vrbs vndè sic dicta 19
B.Chæremon episcopus pro fide Christi cum vxore in Arabicum montem eremita conscendit 431
charitas & obedientia S.Bathildis reginæ 40
charitas seuera Crispini episcopi erga Epiphanium episcopum 29
charitatis radij quinque 250
chrisma sacrosanctum quid designet 97
chrisma mysticum Ecclesiam sanctificare 98
chrismate sacro nullus inungi debet ante baptismum 98
christus lapis angularis 166. & princeps pacis 273 & aduocatus noster apud patrem 121
christus in cruce fluuius spiritualis quadripartitus 110
christus sol, Maria cur stella dicantur 44
christus vermis cur dicatur 75. cur hominem assūpserit, & sit passus 118. cur sit traditus 102. vt debeat nostrum esse signaculum 194.
christus quomodo sacrificium & sacerdos 113. cur sub aëre, & non sub tecto crucifixus sit 113
christus vt redimeret iniquos, inter eos est reputatus 118
christi imaginem Iob prætulisse 135
christo solis proprietates attributæ 5
christum S. Rumoldus archiepiscopus & martyr vbique annunciat 180
christum vsque ad mortem SS. Facundus & Primitiuus martyres confessi 233
christum sequi maius esse, quam oīa relinquere 94
christiani à Matruco affliguntur 124
omnes Christi veri regiæ sunt dignitatis 99
christiani qui veri sint & qui falsi 370
christianorum horrenda persecutio 218. deuotio & pius affectus erga martyres 26
christianorum exercitia qualia sint 37
apud Christianos quomodo verbi Dei prædicatio viluerit 279
S.Christianæ virginis martyriū 358. toto dilaniata corpore, carnes patri suo in faciē ꝓijcit ibid. torretur ignibus, ab Angelo sanatur, oratiōe Apollinem in cineres redigit ib. sagittis confecta obit, ibid.
S.Christophori passionis breuis memoria 359
chroci tyranni interitus 202
S.Chrysanthi patria & parentes 424. ducit vxorem Dariam, cum qua in perpetua virginitate viuit, ibid. grauissimè torquetur, conuertit Claudium tribunum 425. defossus cum Daria, terra & lapidibus obruitur, ibid.
S.Chrysogoni martyris historia 419. Epistola S.Anastasiæ ad eum scripta, eiusq; responsum, ibid. gladio cæditur, ibid.
Ciborum delectus & abstinentia à lautioribus antiquis imposita 104
circuncisio cur olim data sit patribus 1
circuncisionis spiritualis effectus 3
cur circuncidi Christus voluerit 2
circulus pectoralis S.Rodulphi episcopi 172
S.Cirini martyris breuis memoria 312
S.Clarentius Viennensis episcopus 320
claues ecclesiæ Missnensis in Albim coniectæ 155. & sub pennis cuiusdam piscis iterùm repertæ 157
S.Claudius vndecimus episcopus Viennensis 335
SS. Claudius, Crescentius, & Seuerus cum S.Laurentio Archidiacono occiduntur 369
SS.Claudij tribuni, Hilariæ vxoris ac totius familiç conuersio 425. Claudius præcipitatur in mare, cæteri omnes capite plectuntur, ibid.
SS.Claudij, Nicostrati, Symphoriani, Castoris, & Sim-

Simplicij passio 413. artem suam cruce muniunt, ibid. scorpionibus cæsi in flumen demerguntur 414
clauicularij cuiusdam conuersio & passio 309
S.Claudius cum Præpedigna vxore & filijs ad.S.Susannę orationem conuertitur 371. capite vnà cum Maximo Diocletiani legato, vxore & filijs cæditur ibid. & 305
clauorum Dominicæ passionis inuentio 325
SS.Clemens & Symphorianus 414
S.Clementis Papæ passionis & constitutionū memoria 418. relegatur in exilium, ibid. præcipitatur in mare, ibid.
SS.Clementinus, Theodotus, & Philominus martyres 416
S.Cleophæ discipuli passionis memoria 395. in Emaus à Iudæis occiditur, ibid.
cleri Missnensis laudabilis consuetudo 141
S.Cleri diaconi passionis memoria 290
clerici superbi pœna 254
clericum S.Iordanes liberat ab incontinentia 59
S.Cleti Papæ breuis memoria 354. sub Domitiano interficitur 320
clodomeris rex Galliæ interimitur 131
S.Clodoaldus confessor 384
clodoueus creatur rex Neustriæ 47
Cœmeteria in via Salaria & xxv. titulos in vrbe Roma S.Marcellus Papa constituit 293
S.Cointhæ martyris breuis memoria 302
S.Columba virgo, igne superato, decollatur 435
columbæ indicio S. Calocerus Ecclesiæ Rauennati præficitur 53
S.Columbanus 180
S.Columbani abbatis breuis memoria 418
conceptio Christi 240
concilium Rauennense 189
concilium Bononiæ habitum, causam Templariorum tractâsse 200
cōciliū sathanicū Hēricus IIII. Imperator indicit 155
cōcilij indicēdi ius ad solum Pontificē spectare 155
S.Concordij patria, vita & passio 288
confessio sacramentalis 209
confessio S.Latronis 115
confessionis contemptores repræhensi 257
confessario suo obitûs sui diem S. Gentilis matrona prædixit 44
confirmationem esse sacramentum 245
S.Conōis & filij eius passiōis breuis descriptio 333
consecratio S. Bennonis episcopi 150. & Hervvici episcopi Missnensis 161
consecrandi episcopos, mos 246
SS.Consortia & Tullia filiæ S. Eucherij episcopi, virginitatis & signorum gloria clarent 416
cōstabilis abbas fauores hominū spreuit 78. captiuo fratri in somnis apparuit, eumq; liberauit 80
constantinus Imperator 72
S.Constantia filia Constantini Augusti, cōuertit ad Christum SS.Atticam & Artemiam 346
S.Constantia ad sepulcrum S.Agnetis, ab vlceribus curatur 595
constantia mira martyrum 168
constantia & stabilitas B.Godefridi Comitis 14
constantia & fortitudo inuicta S. Vincētij mart. 24
constantia & fortitudo S.Cassiani martyris 194
cōstantia Augustę virginis quib⁹ tormētis tētata 125
consuetudo solennis S.Bononij abbatis 205
contemplationes miræ S.Gertrudis virginis 9
contritio insignis S.Gertrudis virginis 8
cornelius centurio à S. Petro baptizatus episcopus Cæsariensis ordinatur 299
S.Cornelij Papę passionis historia 388. cum presbyteris & diaconibus Centumcellis exilio deputatur, ibid. os eius plumbatis cæditur ibid. paralyticam sanat, decollatur cum socijs, quos Christo genuerat, numero xxj. ibid.
S.Corona martyr in duas partes secatur 329
corpus Christi cur terra promissionis dicatur 19
corpus suum castigare non neglexit Damianus episcopus, dum diuinis studijs vacauit 83
corpus suum iubet Constabilis abbas leuari 80
corpus S.Vincentij martyris coruus cōseruat intactum 26. vincit tyrannum eius corpus mortuum 27. proijcitur in mare 28. longè antè ad litus peruolat, quam ipsi nautæ. 27
corpus Moysi cur abscondatur, sanctorū verò corpora reuelentur 18
corpus S.Hilarij episcopi angelico ministerio trāslatum 18
corpus S.Ludmillæ virginis ad ciuitatem Pragensem translatum 215
corpus Sigeberti regis inhonorantes diuinitùs castigati 50
corpus Sigeberti regis post cccc. annos integrum conspicitur 50. iterum post multos inuenitur incorruptum 51
corpus S.Raynaldi archiepiscopi post multos annos incorruptum apparuit 201
corpus non inquinatur, nisi de consensu mentis 428
corporis Domini qui sint rei 120
corporis B.Sigeberti regis eleuatio 51
corporis B.Barbatiani presbyteri translatio 245
corporis S. Zoyli martyris inuentio 174
corporis humani instabilitas 95
ex corpore defuncti splendor egressus 33
S.Cortherus martyr & xl. socij eius 417
cosdroê regis lucifera superbia 390. lignum Crucis ab Hierosolymis ablatum, in fanum suum collocat, ibid.
SS.Cosmæ & Damiani fratrum passio 397. eorum patria, ibid. in mare mersi angelitùs liberantur, in ignem coniecti non vruntur ibid. post varios cruciatus decollantur, ibd.
Crafft Missnensis episcopus 149
S.Cratonis martyris breuis historia 303. is votū promissum fideliter reddit, ibid.
S.Crescens discipulus S.Pauli, Viennensibus Christum primus annunciat 434. eius vita 348. Zachariam discipulū suî loco ordinat episcopum, ibid. redit ad Galatas, ibid.
SS.Crescentianus, Victor, Rosula & Generalis, vna cum S.Cypriano martyrio coronantur 390
S.Crescentianus martyr 334
S.Crispina decollatur 426
SS.Crispini & Crispiniani passionis breuis historia 409
SS.Crispi & Caij discipulorum memoria 401
crucifigitur Dominus 103
S.Crucis inuentionis breuis historia 323
S.Crucis exaltationis historia 390. festum eius instituit ibid. multa fiunt miracula in eius reductione Hierosolymam ibid.
qui crucis signum in corde suo impressum habeant & qui non 193
S.Crucis signum murus inexpugnabilis 335
S.Crucis vsus antiquissimus 207
crucis signi virtus quanta 170
S.Crucis effectus 133
S.Crucis virtute aqua in vinum mutata 186
crucis signo cæcus curatur 56. 189. morti pximus curatur 243. ignis extinctus 200. diabol⁹ fugatur 62
crucis signo muniti vt victores efficiantur 193
crucis Christi patibulum, iuris locus 123

cur-

cur crucis figura adoranda 134
crucis figuram lignum vitæ in paradiso fuisse 134
crucis ligni adoratio 134
crucis ligni fructus, vita est immortalis 242
crucis Dominicæ encomium 112. beneficia 133
in crucis honorē ieiunia feriæ sextę restaurata 86. & altare erectum 90
crucis figura, X litera 193
S. Crucis vexillum olim præferri solitum in prælio 191
crucis vexilla in professionibus circumlata 89
per crucem fideles ab infidelibus distingui 133
in cruce non materiam, sed signum adorari 134
cruces super suffocatos aqua cælitus visæ 68
crux ad infirmum delata 170
crux altare Christi 113
crux Christi quantum admirationis habeat 133
S. Crux multorum bonorum est materia 115
crux Domini in mille partes diuisa detrimentum non sentit 325
crudelitas Friderici Comitis Arnesbergeñ. quāta 14
crudelitas matris Damiani episcopi 82
S. Cucuphatis martyris passio 359. eius ossa Parisios deferuntur, ibid.
cultus diuinus quantum in ecclesia Missnensi vigeat 164
cultus diuinus, qui fit in ecclesia Missnensi die ac nocte 142. mirè augmentatus à S. Bennone 151
cunibertus archiepiscopus Coloniensis 45. 415
S. Cuthberti episcopi Lindisfarnensis vitę breuis historia 312
S. Cyprianus abbas Petragoricus 427
S. Cypriani episcopi passionis historia 388. in exiliū mittitur, ibid. ducitur vinctus ad Galerium Maximum, damnatur capite 359. triplex eius translatio ibid.
S. Cypriani magi conuersio 395. baptizatur, confringit idola, fit episcopus, post varios cruciatus vnà cum S. Iustina decollatur, ibid.
S. Cyriaci diaconi passionis historia 311
S. Cyriaci martyris & xxj. sociorum passionis breuis memoria 367
SS. Cyrici & Iulittæ matris, ac sociorum passionis memoria 344
S. Cyrilla filia Decij Cæsaris pro fide Christiana iugulatur 410
SS. Cyrillus, Aquila, Petrus, Domitianus, Rufus & Menandrus martyres 361
S. Cyrillus episcopus Alexandrinus 298
S. Cyrilli episcopi passionis memoria 353
SS. Cyrion presbyter, Moyses, Bassianus & Agathon igne comburuntur 303
DAEmon eijcitur à S. Hilaro 136. humilitate & tolerantia pellitur 60
dæmonis versutia 63
dæmonem non ferre sanctorum hominum præsentiam 15. religioni addictos impugnare 9. 15
dæmonem latuisse incarnationem Verbi Dei 109
cum dæmone non esse fœdus ineundum 61
dæmones multū molestâsse B. Iuanem in eremo 170
dæmones à S. Procopio cōfessore eiecti & fugati 186
dæmones S. Epiphanius episcopus profligat 33
dæmones vertunni qui dicantur 275
dæmonum insectationes virtute Dei compesci 170
dęmoniaci ad tumbam S. Rumoldi archiepiscopi & martyris curati 184
S. Dafrosa vxor S. Fabiani martyris capite cæditur 289
dagoberti regis Galliæ encomium 45. graue peccatum 45
S. Dalmatius episcopus & martyr 426
dalmatius episcopus Ticinensis 214
S. Damianus miles & martyr 303
damianus archiepiscopus Rauennatum 91
damianus cur sic cognominetur 82
S. Damasi Papæ & constitutionum eius breuis memoria 428
S. Daniel propheta 356
SS. Dasius, Zoticus, Caius, & xij. socij martyres 407
datianus deflet se victum à martyre 25
datiani furor in S. Vincentium martyrem 23
Decem martyres sub Saracenis passi 413
decollationis & inuentionis S. Iohannis Baptistæ breuis enarratio 380. decollatur in Macherunta, ibid. pars corporis eius igne crematur, ibid. ossa eius collecta Romam transferuntur, ibid. caput eius à monachis inuentum Emesam transfertur, ibid.
dedicatio ecclesiæ Goslariensis 147
defunctus resuscitatus 190
pro defunctis S. Iordanes Dominicanus orat 57
delphi obsidentur 11
S. Demetrius martyr 403
SS. Demetrius, Honoratus, & Florus 431
SS. Demetrij episcopi, Aniani, Eustosij & sociorum martyrum memoria 415
S. Demetriæ virginis memoria 345
S. Deodatus episcopus Viennensis 405
depositio S. Helenæ virginis 332
descensio Christi ad inferos, ligni vitæ ramus, & eius fructus 211
S. Desiderij episcopi Lugdunensis passionis & translationis breuis memoria 303
S. Desiderij episcopi Lingonensis passio 332
deuotio & lachrymæ S. Bennonis episcopi 150
deus quomodo omnia in omnibus 95. omni volenti bonum administrator est 38. non ornatum lapidum, sed cordis puritatem atque munditiam querit 399. cur non pellem, sed interiora sibi viscera iusserit offerri 278
dei filius de ventre matris in gremiū ecclesiæ enixus 210. ad quid in mundū venerit & sit natus 92
deum negare factis, nihil aliud esse quā perire 74
deo de salute omnium semper cura est 36
Diabolus quibus tentationum fallacijs Christi militem prosternere conetur 276. quantum nitatur impediri homini suam salutem 153
diaboli astutia ad decipiendum hominem quanta, 61. mendacium & facinus detestandum 58
diabolum olim Domini hæreditatē occupâsse 123
diaconis in primæua ecclesia Dominici sanguinis committebatur administratio 365
dies octaua, & nominis impositio, quid designârint 1
dies iudicij, ligni vitæ ramus, & eius fructus 211
dies solennis S. Rumoldi cur in Kal. Iulij translatus 185
dietmarus Marbeseborgensis episcopus 151
SS. Digna & Eremita virgines & martyres 395
dignitatibus suis se abdicauit Damianus episcopus 85
dilectio latronis cum Domino crucifixi 111
vt dilexerit Dominum S. Petrus 176
diligere dulciter, quid sit 176. item sapienter ac fortiter 177
S. Diodori & martyrum Viennensium memoria 403
SS. Dionysius, AEmilianus & Sebastianus 302
SS. Dionysius & Hammonius martyres 303
S. Dionysius episcopus & confessor à Cappadocia

Mediolanum transfertur 332
S.Dionysij Alexandrini vitæ historia 416. ter in exilium relegatur 417. multos conuertit ad Christum, ibid. obit in pace, ibid.
S.Dionysij Papæ & constitutionũ eius breuis memoria 433. 434
SS.Dionysij episcopi, Rustici presbyteri, & Eleutherij diaconi, breuis memoria 401. 403
S. Dionysij patrui S. Pancratij, breuis memoria 329
SS.Dionysia, Datiua, Leontia cum socijs ab Arianis multis supplicijs excruciatæ, sanctis associantur 426
SS.Diophilus, Matrona, & Tecla virgo 388
S. Dioscorus puer varijs tormentis afflictus non frangitur 429. dimittitur, ibid.
S.Dioscori Lectoris passionis memotia 330
disciplina ordinis, vt olim viguerit 171
dismas latro à Christo veniam peccatorum consequitur 110
diuitiæ quæ hîc appetendæ 75
S.Dius confessor Cæsariensis 354
Docere, nec facere, summum periculum est 209
dominicani fratres quem fructum in Ecclesia fecerint 65
dominus iustus ab iniusto seruo condemnatus 103
dominus cur in præsepio positus sit 220
S.Domitiani abbatis memoria 350
S.Domitius martyr Syriæ 351
S.Domninus episcopus, Viennẽsis & confessor 413
S.Domna virgo cum sociabus virginibus 316
dona eximia Constabilis abbatis 78. S.Bathildis reginæ 36
dona septem Spiritûs sancti 98
SS.Donatianus, Præsidius, Mansuetus, Germanus & Fuscolus, episcopi, ab Arianis fustibus cæsi, in exilium mittuntur 384
SS.Donatianus & Rogatianus fratres 332
SS.Donatus, Paulus, Rogata, Dominanda, & Hilarina martyres Romani 435
SS.Donatus, & Restitutus, Valerianus, & Fructuosa cum xij. socijs martyrio afficiuntur 375
S.Donati presbyteri & eremitę breuis historia 374 miraculis claret, draconem occidit, ibid.
S.Donati episcopi passionis historia 366. à S. Pigmenio presbytero in fide & literis instruitur, ibid. mortua ad eius imperium loquitur, ibid. restaurat cõfractũ Dominici sanguinis calicẽ, ibid. vnà cum Hilarino occiditur 367
S.Dorotheæ virginis passio 302
SS.Dorothei & Gorgonij passionis historia 386. flagellis vapulãt 387. in craticula assantur, ibid. laqueo suspenduntur, ibid.
dotes egregiæ S.Ludmillæ martyris 212
Drahomira sicarios pecunia corruptos, ad opprimẽdam S.Ludmillam destinauit 214
dresda ciuitas 140
SS.Drusus, Sozimus, & Theodorus 429
Ducenti & viginti martyres Africani 410
ducenti & sexaginta martyres, arenam fodientes, sagittis militum interimuntur 308
ducentorum & lxx. martyrum memoria 405
S.Dula martyr 312
duo millia martyrum capite cæduntur 304
SS.Dydimi monachi & Theodosiæ virginis passionis memoria 431

Ecclesia vna, catholica, & vniuersalis 98
ecclesia S.Bẽnonis episcopi in honorẽ omnium Sanctorum dedicata 159
ecclesia S.Rumoldi archiepiscopi & martyris, omnibus bello conflagrantibus, illæsa permansit 182
ecclesia S.Apollinaris martyris à Saracenis depopulata 54
ecclesię principes cur frequenter labantur 177
ecclesiæ S.Michaëlis in monte Gorgano descriptio 398
ecclesiæ suæ defensor S. Exuperius episcopus 217
ecclesiæ Missnensis vastatio 153
ecclesiam Christi esse sponsam 245. & mundi figurã gerere 250
ecclesiam esse sine macula & ruga 122
ecclesiam suam S.Felix archiepiscopus sanctorum reliquijs ac varijs vtensilibus exornat 232
ad ecclesiam S.Bononij abbatis dęmoniacæ perductę curãtur 208. item adolescens pedibus captus, ibid.
ecclesias à fide lapsas, cum Romana Damianus episcopus conciliat 85
ecclesias multas S.Ludmilla virgo extruxit in Boëmia 213
ecclesias consecrandi mos & ritus 247
ecclesiastica instituta ad vnguem esse seruanda 255
S.Edeltrudis reginæ corpus post vndecim annos effossum, apparet incorruptum 346
S.Edistius martyr Rauennas 404
Egbettus egregius Treuirorum episcopus 87. 88
S.Egdunus cum septem socijs suffocatur 310
S.Egesippus quot libros ediderit 126
S.Egesippi (qui actuũ ecclesiasticorum texuit historias) breuis memoria 315
Eico Missnensis episcopus 151
Eleemosyna quid sonet 260
eleemosynæ B.Godefridi Comitis 14
eleocadius archiepiscopus Rauennas 190
S.Eleuchadius archiepiscopus quem fructum fecerit in ecclesia cum Apollinari martyre 74
S.Eleuchadij archiepiscopi conuersio 72
S.Eleutherius Romanus 384
S.Eleutherius Cęsariensis 397
S.Eleutherij episcopi & Anthiæ matris historia 317
S. Eleutherij Papæ memoria 332
S.Eleutherij passionis memoria 401. innumerabiles Christiani eius temporibus martyrio coronantur, ibid. Eleuth. verò igne crematur, ibid.
S.Eligius episcopus Nouiomẽsis & cõfessor 40. 426
S.Eliphius martyr Coloniensis 405
eloquentia B.Iordanis 56
S.Emerentiana virgo lapidatur, ac in suo sanguine baptizatur 295
S.Eoldus episcopus Viennensis transfert corpora SS.martyrum Thebæorum Viennam 352
S.Epaphra à S.Paulo ordinatur Colossensis episcopus, ibiq; martyrio coronatur 356
SS.Ephicatus, Eustasius, Victuria & Castula martyres 333
S.Ephrem Edessenæ ecclesiæ diaconus 299
SS.Epimachus & Alexander igne exuruntur 428
S.Epiphanius Salaminæ episcopus 329
S. Epiphanius nolens creatur episcopus 30. legatus ad Anthemium Imper. mittitur 32. vt à Romanis sit acceptus, ibid.
S.Epiphanij episcopi eximia præconia 31
SS.Epipodius & Alexander martyres 348
S.Epipodij martyris passionis bre. memoria 319
episcopus confirmationis minister 245
episcopi duo, columbæ indicio è cælo descendentis electi 71
episcoporum quorundam fidelitas erga Christi Vicarium 155
S.Eraclius Leodiensis episcopus & cõfessor 416
S.Erasmi episcopi passionis breuis historia 338

sua passione multos cõuertit, ibid. exitus eius 339
eremitarum olim studium 247
ernesti ducis Saxoniæ laus 143
eruditionis quãtæ fuerit Eleuchadius episcop. 72
Esdras & Iohel prophetæ 355
SS. Esichius & Iulius martyrio coronantur 344
S. Etherius episcopus Viennensis 343
SS. Euagrius & Benignus martyres 314
SS. Euagrius, Prosyria, & Eustachius presbyter 405
euangelij Dominicæ Palmarum expositio 93. itèm, Ecce nos reliquimus omnia 94 & seq.
S. Euaristi Papæ & constitutionum eius memoria 409
eucharistia recenti baptizato datur 92
eucharistiæ effectus 100
eucharistiæ fides ab alijs miraculis adstruitur 100
eucharistiæ sacramentum quomodo conficiatur 101
in eucharistia Christus realiter præsens post verba Dominica 97
in eucharistia Christum realiter esse præsentem, miraculo manifesto declaratur 251. 252
quærentib. quo pacto in Eucharistia corpus Christi fiat, quid respondendum 101
in eucharistia cur panis & vinum adhibeantur 101
in eucharistia sibi typum fingentium repræhensio 101
S. Eucharius episcopus Treuirensis 427
SS. Eucharistus, Fortunatus, & Priscianus 404
S. Eucherij senatoris vita 416. In spelunca sponte cõclusus, sanctißimè viuit, ibid. diuinitùs eligitur Lugdunensis episcopus, ibid. vxor eius Galla mariti speluncam inhabitat, ibiq; vitam sanctißimè finit, ibid.
S. Euentius Viennensis episcop. & confessor 300
S. Euergislus Coloniensis episcopus & martyr 409
euermodus Raceburgensis episcopus 12
S. Eugendus abbas 289
S. Eugenius archiepiscopus & martyr 416
SS. Eugenius, Eleutherius, Vrbanus, Cornelius, Traianus, Victor, Castula martyres 431
SS. Eugenius, Macarius, & Perulinus mart. 296
S. Eugenij episcopi Carthaginensis & Cleri eius passionis memoria 355
S. Eugenia, oratione simulacrum Dianæ comminuit 387. in flumen præcipitatur, nec mergitur, ibidem 488 & 433. post varios cruciatus cæditur gladio 433.
S. Eulaliæ virginis passionis historia 427. post varios cruciatus igne extincta, in specie columbæ cælos penetrat, ibid. à niue corpus eius obtegitur & sepulturæ conseruatur, ibid.
S. Eulaliæ virginis Barchinonensis passionis breuis memoria 303
S. Eulogius Constantinopolitanus 350
S. Euodius episcopus Antiochenus 326
S. Euortius episcop. Aurelianensis & confessor 384
S. Euphemia virgo & martyr 316
S. Euphemiæ virginis passionis historia 391. morsu leonis suffocatur, ibid.
S. Euphrosyna virgo 303
S. Euphrosyna in habitu virili monasticam vitam agit: in omni sanctitate perdurans, obit 288
SS. Euplus & Serapion Cathanenses 388
S. Eupli martyris historia 371. post varios cruciatus gladio punitur, ibid.
SS. Euras, Quartus, & Pardus martyres 413
S. Eusebius martyr corpora SS. Cæsarij & Iuliani sepelit 412. cum Felice presbytero martyrio coronatur, ibid. & 413
S. Eusebius Palatinus martyr cum nouem socij 308
S. Eusebius episcopus & confessor 345
S. Eusebij presbyteri & confessoris vita 373. ab Ariano Constantio Augusto, inclusus cubiculo moritur 373
S. Eusebij episcopi Vercellensis vita 361
S. Eusebij Papæ & constitutionum eius breuis memoria 401. eius tempore Crux Domini inuenta est, ibid.
SS. Eusebij, Pontij, Peregrini, atque Vincentij passionis breuis historia 376. facultates suas pauperibus erogant 376. Iulium senatorem ad fidem conuertunt, ibid. fustibus cæduntur, abscisis linguis loquuntur, plumbatis cæsi in Christo obdormiunt, ibid.
SS. Eustachius, Agapitus, Theopistus & Philista martyres 393
S. Eustachius episcopus à Constantio principe exilio relegatur in Trainopolim 355
S. Eustachius, vxor & filij eius martyres 412
S. Eustasius abbas pater sexcentorũ monachorũ 313
eustochius Turonensis episcopus 126
SS. Eutropius, Sozima ac Bonnosa sorores 355
S. Eutropij episcopi & martyris breuis historia 321
S. Eutichianus & Dcccxxxij. socij martyres 431
S. Eutychianus cum Anastasia & cc. viris ac septingentis fœminis interficitur, ibid.
S. Eutychiani Papæ passionis & constitutionum eius breuis memoria 427
S. Eutychius martyr Hispanus 428
SS. Euthyces & Maro, vnà cum S. Victorino martyrio coronantur 384
S. Euthymius diaconus in carcere quiescit 326
SS. Evvaldorum, duorum presbyterorum passionis memoria 401. Germanis Christum prædicant ibid.
Excommunicatio Henrici IIII. Imperatoris cum sibi adhærentibus 155. & eius excommunicationis causa 156
excommunicati misericorditer à D. Bennone episcopo absoluti 157
inter excommunicatos & excommunicandos nulla distantia 267
cum excommunicatis nullam esse habendam conuersationem & familiaritatem 279
exequiæ mortuorum in Ecclesia antiquissimæ 380
exercitia S. Gertrudis virginis 9
extrema vnctio sacramentum 246. & eius fructus, ibid.
SS. Exuperantius & Marcellus, diaconi S. Sabini episcopi varijs tormentis affecti interimũtur 434
S. Ezechiel propheta 315. interficitur 127
ezechielem fuisse sacerdotem 127
F
Abiani Papæ breuis historia 294
S. Fabij passionis memoria 361 capite cæditur, ibid. in mare truncus corporis eius submergitur, sed iterũ capiti adunatur & littori redditur, ibid.
S. Faustinus martyr Mediolanensis 367
SS. Faustinus & Timotheus ac socij martyres 332
S. Faustinus presbyter, Iouitta verò diaconus ordinatur 304. oculi eorum eruuntur, sed diuinitus restituuntur, ibid. capite plectuntur, ibid.
SS. Faustini & Iouittæ passionis historia 304. feris dilacerandi exponuntur sed non læduntur, ibid. Ignis eos non vrit, ibid.
SS. Faustus martyr cum xxxiij. socijs 346
SS. Faustus, Martialis & Ianuarius martyres 404 post multos cruciatus igne cremantur 397
SS. Faustus, Dius & Ammonius, vnà cum S. Petro Alexandrino episcopo trucidantur 422

S.Faustus diaconus cum Eusebio collega suo, incarceratis fratribus victualia administrat 417. obtruncatur capite, ibid.
S.Faustæ virginis xiij. annorum & Euilasij passio 393 eiusdem Euilasij conuersio, ibid. multis tormentis affecti moriuntur, ibid.
S.Felicianus martyr cum socijs 410
SS.Felicianus & Victorinus martyres 415
SS.Felicula & Felicitas martyres 339
S.Feliculæ virginis passio 343. corpus eius à S. Nicomede presbytero sepelitur, ibid.
SS.Felicissimus, Heraclius, & Paulinus 333
S.Felicitatis & septem filiorum eius historia 419. eius virilis animus, ibid. filiorum eius ad Publiũ præfectum responsio, ibid. varijs supplicijs interimuntur 419 & 353
S.Felix Rauennatũ archiepiscopus à Rom. Pontif. sacra infula insignitus 232. in exilium relegatur, excæcatus 232. iterum à Pontifice suæ sedi restituitur 233. sanctorum catalogo adscribitur 233
SS.Felix & Donatus martyres 387
S.Felix episcopus Portuensis 431
S.Felix martyr cuius S.Augustinus meminit 413
SS.Felix & Constantia martyres 392
S. Felix episcopus cum xxx. socijs martyrio afficitur, & ab Elpidio presbytero Nolæ sepelitur 416
SS.Felix & Regula martyres 387
S. Felicis Nolani vita 291. is dirè cruciatur 292. multa signa facit, ibid. respuit episcopatum. Felix in Pincis cur vocetur: eius sanctus obitus 292
S.Felicis Papæ passionis, & constitutionum eius breuis memoria 334
S.Felicis martyris Gerundẽsis historia 361. quanto studio is affectârit martyrium, ibid. ab Angelo cõsolatur 362. in frusta discerpitur, ibid.
SS.Felicis episcopi Tibiurensis, Audactis, & Ianuarij presbyterorum, Fortunati & Septimij Lectorum, passionis breuis memoria 408
S.Felicis Papæ passio 359 ab episcopatu deijcitur, ibid. ab Arianis cæditur, ibid.
SS.Felicis & Adaucti passionis historia 380
S.Felix sua exsufflatione, Serapidis, Mercurij & Dianæ simulacra deijcit 381. eculeo torquetur, ibid. templum & aras præcepto euertit: decollatur vnà cum Adaucto, ibid.
S.Felicis cum vxore Blanda martyrium 328
SS.Felicis & Fortunati fratrum passio 342. corporũ eorum translatio, ibid.
SS.Felicis presbyteri, Fortunati & Achillei diaconorum & martyrum memoria 319
SS.Ferreoli & Ferrutionis passionis breuis memoria 344
S.Ferreoli passionis bre. historia 392. is post multa verbera capite cæditur, ibid. corpus eius Viennam transfertur, ibid.
S.Ferrutius martyr 410
festum Purificationis Mariæ 56. S. Petronillę virginis 13.
festum S.Eleuchadij episcopi 72
festum SS.Cassiani & Hippolyti martyrum 192
festum omniũ Sanctorum, quando & à quibus fuerit institutum 411
festi Circuncisionis antiquitas 1
festi S.Celsi institutio 89
festus dies natalis Domini 242
festiuitas solennis apostolorũ Petri & Pauli, toti cognita mundo 177
festiuitas S.Vincentij martyris 27. S. Georgij martyris 128
Fides quid sit 133
fides in omni re necessaria 133
fides latronis de Christo quanta fuerit 111. eum iustificat 112
fides & pœnitentia S.Latronis 114
fidem cum peccatorum detestatione & operibus bonis peccatorem iustificare 11
S.Fidis virginis & martyris exemplo S. Caprasius ad martyrium animatur 402
S.Fidolus presbyter, frater Brendani abbatis 330
filius & pater cum spiritu sancto, non vnus, sed vnũ sunt 108
filij S.Iob à dęmone occisi 135
SS.Firmatus diaconus & Flauiana virgo 402
B.Firminus episcopus Ambianensis & martyr 395
Flagella de manu Domini suscipienda 235
flagellorum Dei causæ 64
S.Flauia Domitilla in exilium relegatur, ob contemptum sui sponsi 316 Theodoram & Euphrosynam ad Christum conuertit 317, earum passionis breue compendium 326
SS. Flauius, Augustinus, & Augustinus fratres & martyres 327
S.Florentinus Arausicensis episcopus 406
SS.Forentius, Serenus, Paulus, Stephanus, Papianus & Cletus martyres 434
S.Florentius martyr 397. & 409
S.Florentius episcopus Viennensis & martyr 289
S.Florentius presbyter & confessor 409
S.Floriani passionis breuis memoria 326
S.Flosculus episcopus Aurelianensis 299
Fluuius paradisi quadripartitus quid 107
Fontem ad locum baculi S.Bennonis episcopi dulces eiecisse aquas 158
fortitudo adolescentis sacrum ordinem appetentis quanta 57
fortitudo S.Soteris in passione 52
SS.Fortunatus & Arator presbyteri, cum socijs in carcere obdormiunt 318
Fortunatus martyr 405
Franciæ depopulatio 182
S.Fraternus episcopus Antisiodorensis 398
fridericus Imperator seuerè arguitur à S. Iordane 64
frisij Romano imperio subiugati 143
S.Fronto abbas & confessor 316
S.Fronto episcopus Petragoricus à S. Petro adprædicandum mittitur 409. baculo Apostoli Georgium socium à morte resuscitat, ibid.
SS.Fructuosi episcopi, Augurij & Eulogij diaconorum breuis memoria 295
frumentum præcox, vbi S.Benno episcopus ambulauit 159
S.Fulgentius episcopus ab Arianis in Sardiniam exilio relegatur, ibiq; obit 188
fures coacti à S.Procopio ablata restituere 188

G

GAbinius & Crispolus martyres 334
S.Gabinus presbyter, pater S. Susannæ, Caius verò Papa eius patruus 370
gaditani, Morti diuinos exhibent honores 145
S.Gallicani martyris historia 346. petit Constantiã filiam Augusti sibi dari vxorem, ibid. fit Christianus, vincit Scythas, vouet castitatem, ibid. manumittit quinq; millia seruorum, ibid. extruit multas ecclesias, vacat misericordiæ operibus, visu expellit dęmones, relegatur in exilium petit eremum, capite cæditur 347
S.Gallus abbas & confessor 306. & 406
S. Gamaliel S. Pauli apostoli nutritor 363. indicat,

eat in visione, vbi lateant suũ, S.Stephani & socio rum corpora, iubetq; ea eleuari 364
S.Gangulphus martyr 317
S.Gatianus primus episcopus Turonensis 215.430
S.Gaugericus Cameracensis episcopus 371
S.Gelasij Papæ & librorum eius memoria 417
S.Geminiani conuersio 391. baptizatur à Prothasio presbytero, ibid. cum S.Lucia decollatur, ibid.
generationem vnam esse, & duas regenerationes 95
S.Genesius Lugdunensis archiepiscopus 37. comitatur funus S.Bathildis virginis 41
S.Genesij mimi cõuersio 376. oratio eius ad Imperatorem ibid. post varios cruciatus capite cæditur, ibid.
S.Genesij Arelatensis passionis memoria 376. decollatur, & sanguinis effusione baptizatur ibid.
S.Genofeua à S.Germano Antisiodorensi episcopo velatur, Christoq; dicatur 289
S.Georgius martyr 319
S.Georgius martyr dat omnia sua pauperibus 128
S.Georgius episcopus Viennensis & confessor 412
S.Gereon & cccxviij. milites socij & martyres 403
S. Gereonis & militũ eius passionis memoria 405. Coloniæ cæduntur, ibid.
S.Germanus episcopus Parisiensis 333 & 359
SS.Germanus, Theophilus, Cæsarius, & Eusebius martyres Cæsarienses 415
S.Germani episcopi Antisiodorensis vita 400. in Britanniam nauigat, vt Pelagianos extirpet, ibid. fluctus marinos opprimit, ibid. cæcam illuminat: ignis hospitium eius non vrit, curatur ab infirmitate, ibid. moritur Rauenę 401. trãsfertur Antisiodorum, ibid.
S.Germani episcopi Capuani animam videt S. Benedictus abbas in cælum deferri 411
S.Germanicus martyr à feris deuoratur 293
germanorum prisca erga Sanctos deuotio 88
S.Gertrudis virgo & abbatissa 311
S.Gertrudis monasticam vitam amplectitur 8
SS.Geruasij & Prothasij passio 344. sepeliuntur à Philippo Christiano, ibid. corporũ eorum inuentio per S.Ambrosium, ibid.
S.Gernntius confessor 326
geruntius Phicoclensis episcopus 190
SS.Getulij, Cerealis, Amantij & Primitiui passionis memoria 341. igne cremantur, ibid.
Gibertus episcopus Rauennatum 85
S.Glodesindis virgo Metensis 359
per gloriam vanam nititur diabolus S. Iordanem dare præcipitem 63
gloriam creatoris Dei angelica admiratur natura 109
S.Goaris confessoris depositio 352
SS.Gordiani & Epimachi martyrũ breuis memoria 327
S.Gorgonij corpus Romam defertur 317
S.Godefridum in magna gloria apparuisse 16
goslaria regum sacellum 147
goslariẽsium Præpositorum & canonicorum nomẽclatura, eorumq; promotiones ad loca diuersa 148
Gratiam fidei maiorem esse, quàm delinquentium culpam 112
S.Gregorius secundus Papa, & eius decreta 303
S.Gregorius episcopus Antisiodorensis & confessor 430
gregorius VII. Pont. Max. 85
S.Gregorius episcopus Ponti & martyr 417
S. Gregorius Nissenus frater S.Basilij 309
S.Gregorij primi Papæ breuis historia 310. sex in Cicilia extruit cœnobia, & septimum intra muros vrb. Romæ, ibid. fit monachus, creatur Pontifex, conuertit Anglos, ibid.
S.Gregorij III. Papæ, & constitutionum eius breuis memoria 423
gregorij septimi electio 154
S. Gregorij Neocæsariensis passionis historia 350. discordes placat fratres, 351. oratione stagnum in terram mutat, ibid. fluuium secedere facit loco, ibid.
S.Gregorij Nazianzeni breuis historia 327. S. Basilium Episcopum secum in monasterium attrahit, ibid. multos hęreticos ad fidem veram reuocat, feliciter obdormit in Domino, ibid.
SS. Gregorij & Orosij presbyterorum memoria, 373
S. Gregorij Spoletani presbyteri, passionis historia 432. fustibus mactatur, ibid. in craticula assatur, ibidem. post varios cruciatus gladio cæditur, ibid.
S.Guddenes virg. passionis breuis memoria 355
S.Guntramni regis Francorum memoria 313
Hæreditatem suam olim à diabolo occupatã, quomodo Christus recuperârit, 123
ob hæresin Simoniacam Henricus IIII. Imperator excommunicatus 156
hæresi Nicolaitarum infectam fuisse Mediolanensem ecclesiam 85
hęreticorum metus S.Eleuchadius archiepiscopus cur sic dictus 72
Heico episcopus Missnensis 141
S. Helena Regina 302. eius studium in quærenda Cruce Dominica 324. multas basilicas extruit, ibid.
helenopolis vrbs vndè dicta 290
SS.Heliseus, Abdias, & Iohannes Baptista, in Sebaste sepeliuntur, ad quorum sepulcra dæmoniaci curantur, & multa fiunt signa 343
S.Helpidius episcopus Lugdunensis 382
SS.Hemiterij & Chelidonij martyrum breuis memoria 308
henricus II. Imperator 151
henricus III. Imperator Sclauos tributarios facit 157
henricus IIII. Imperator multa bona S. Bennoni episcopo obtulit 152. eius interitus 160
henricus Auceps Imperator cur coronam abnuerit 140. eius victoria contra Vngaros 141. item mors, ibid.
henricus Magdeborgensis episcopus 161
henrici Imperatores Missnensem ecclesiam egregiè dotârunt 141
S. Herastus à S.Paulo Philippensis ordinatur episcopus, ibiq; martyrio coronatur 359
S. Herculanus episcopus & martyr 413
S.Herculani adolescentis zelus & libertas 422. gladio pro fide Christiana cæditur, ibid.
SS.Herculanus, Quintus, Arcontius, & Donatus martyres 384
S. Heribertus Coloniensis episcopus in Tuicensi monasterio prope Coloniam quiescit 311
S.Hermagoras S. Marci discipulus Syrũ & Iuentiũ Papiam dirigit, vt ibi Christũ prædicent 387
S.Hermes exorcista 425
S. Hermetis passionis historia 378. baptizatur cum vxore, filijs & Mccl. seruis, ibid. conuertit S.Quirinum tribunum 379. decollatur, ibid.
S. Hermetis Apostolorum discipuli memoria 327
S.Hermingildi filij regis Gothorum passionis breuis enarratio 316

SS.Her-

SS.Hermogenes,Caius,Expeditus, & socij martyres 317
SS.Hermogenes,Donatus & vigintiduo martyres 428
S.Hermolaus presbyter,S. Panthaleonem ad Christum conuertit,& cæditur capite 359
herodes Innocentes in Bethleem Iudæ interficit 434 à vermibus corrosus perit,ibid.
herodis impium iuramentum 380
S. Heron Ignatio in episcopatu Antiocheno succedit 406
SS.Heronis,Arsenij, & Isidori passionis memoria 429.ignibus exuruntur,ibid.
hervvicus episcopus Missnensis 161
hesychius discipulus S.Hilarionis corpus magistri Maiuman transfert 408
Hieremias propheta 322
hieremias & Ezechiel simul prophetârunt 128
S.Hierij aliâs Pierij presbyteri, & doctoris ecclesiæ,breuis memoria 413
S.Hieronymi ecclesiæ Doctoris vitæ historia 399. patria & parens eius, ibid. Romæ literis eruditur,creatur Romanæ Ecclesiæ presbyter, relinquit omnia propter Christum,fit S.Gregorij Nazianzeni discipulus & auditor,ib.manet in Bethleem iuxta præsepe Domini ibid. longa eius ieiunia,& vitæ austeritas, catalogus librorum eius,ibid.feliciter obit 400
S.Hilaria mater S.Afrę,cum Digna,Eumenia & Euprepia igne exuritur 372
S.Hilaria vxor Claudij tribuni,corpora suorum filiorum sepelit 425. percepto Dominici corporis sacramento,obit. 426
S.Hilarinus fustibus cæsus moritur 355
S.Hilarius episcopus, vitam S. Honorati episcopi Arelatensis prædecessoris sui conscripsit 326
S. Hilarius episcopus Pictauensis impenetrabilis murus 18.mortuum suscitat 291
S.Hilarius Papa 387
S.Hilarij episcopi Arelatensis & confessoris, vitæ breuis memoria 326
S.Hilarionis confessoris vitæ historia 407. patria eius:studet literis,inuisit S. Antonium abbatě,ibid.substantiam suam distribuit pauperibus,degit in solitudine:austeritas vitæ eius, ibid. expirat animam 408
hildulphus archiepiscopus Treuirensis 355
SS.Hippolytus,Quiriacus & Achilleus martyres Romani 375
S.Hippolytus Antiochenus Nouatianorum sectæ renuncians,martyrio fungitur 298
S.Hippolyti Romani passio 372.à S. Laurentio baptizatur,ibid. corpus eiusdem Laurentij sepelit, appræhenditur,fustibus & cardis mactatur,ibid. ex familia eius xix.decollantur,ibid. ad indomitorum equorum tractū discerpitur ibid. obit, & à Iustino presbytero sepelitur,ibid.
homicida, corporis Domini reus 120
homo ad imaginem Dei quomodo dicatur creatus 196
cur homines citiùs solitò nunc moriantur 282
hominum corda secreta S. Felix archiepiscopus nouit 233
de hominibus reprobis sex prædicari 122
honoratus Arelatensis episcopus 293
horas B.Virginis quam diù fuisse in vsu 106
horas de Domina restaurat Damianus 86
horas canonicas non esse legendas in lecto 255
S.Hormisdæ Papæ & constitutionum eius breuis memoria 366
hospitalitas matronæ cuiusdam 63
S.Hupertus episcopus Leodiensis & confessor 413
humanitas S.Godefridi Comitis in pauperes 15
humilitas & patientia S.Iordanis 58
humilitas profunda Damiani 84
humilitas insignis Constabilis abbatis 78
humilitas Hester 270. itèm Iudith 271.S. Bathildis Reginæ 40
humilitas vera & ficta quæ 270
humilitatem S.Epiphanij episcopi inter hominum laudes creuisse 33
hunericus Arianus rex, Ecclesiæ substantiam suis pseudoepiscopis distribuit 384
SS.Hyacinthus,Alexander, & Tiburtius martyres 387
S.Hyacinthi martyris memoria 359. sepelitur à Iulia matrona corpus eius,ibid.
hypocrisis abominabile vitium 265
hypocritæ vilioribus vestibus vtuntur,vt ab hominibus sancti reputentur 270
hypocritæ cui luceant 179

IAcobus apostolus cognomento Iustus, & frater Domini dictus, Hierosolymis ordinatur episcopus 322.& 434.in Pascha fullonis fuste occiditur,ibid. scripsit vnam de septem canonicis epistolam 322
S. Iacobus frater Iohannis apostoli xxv.Martij decollatur 312.eius corpus in Hispaniam transfertur.359
S.Iacobi Nisibitani episcopi vita 355
SS.Ianuarius, Marinus, Nabor & Felix decollantur 353.Mediolanum transferuntur, ibid.
SS. Ianuarius, Magnus, Vincentius & Stephanus subdiaconi cum S. Stephano Papa decollantur 366
SS.Ianuarius & Eutyches Campani 406
SS.Ianuarij & Pelagiæ martyrium 354
S.Ianuarij martyris & liij.sociorum breuis memoria 327
SS.Ianuarij episcopi Sosij & Festi diaconorum &, Desiderij lectoris passio 392.cum ijs decollantur Proculus,Eutyches & Acuto,ibid.
Idololatriæ ritus à quibus institutus 73
Ieiunium quadragesimale 184
ieiunium S.Fructuosus soluere recusat 21
ieiunij & Missæ contemptor dæmonibus illudendus permittitur 184
ieiunia feriæ sextæ Damianus restaurat 86
ieiunia,vigiliæ,orationes Nunilonis & Alodiæ sororum 221
ieiuniorum cruce macerari corpora 33
ieiunijs & lachrymis acquiri veniam peccatorum 110
Iesus Christus thesaurus noster 263
S.Iginius Papa clerum constituit & distribuit gradus 291
S Ignatij episcopi & martyris historia 299. tertius post S. Petrum apostolum Antiochenam rexit Ecclesiam 430. obijcitur leonibus 299. ossa eius Antiochiam transferuntur,ibid.
Imago Crucifixi ipsi Christo persimilis 190
imaginis Christi crucifixio 414
coram imagine Crucifixi in cubiculo suo S.Gertrudis prostrata 10
imperator Ottho II.87
Incarnatio verbi Dei latuit dæmonem 109
incarnatio Christi,ligni vitæ ramus 210 & eius fructus quis 211
SS.Infantes occisi 241
iniuriæ quibus S.Godefridus Comes affectus 13
SS.Innocentius & Rufus episcopi 310

SS.Innocentius & Sabbatia cum xxx. socijs 351
S.Innocentij Papæ breuis memoria 310
innumerabilium martyrum breuis memoria 305
inuocatio S.Rumoldi archiepiscopi & martyris 185
S.Iob propheta 327
S.Iob quartus Idumæorũ rex 134. percutitur pessimo vlcere 135. in aduersis Deo benedicit 135
S.Iob encomium 136
S.Iohannes Euangelista ante portam Latinam in feruentis olei dolium mittitur 326. & 433. in Pathmum insulam exilio relegatur, ibique Apocalypsin conscribit, ibid. redit Ephesum & scribit Euangelium ibid. scribit tres epistolas canonicas, ibid. plenus dierum obdormit in Domino ibid.
SS.Iohannes & Crispus multorum sanctorum corpora sepeliunt 374
S.Iohannes eremita Theodosio Imperatori victoriã de tyrannis prædicit 323
S. Iohannes presbyter ab impio Iuliano cæditur 345
SS.Iohannes & Festus martyres Tusciæ 430
S.Iohannes monachus & confessor 417
S.Iohannes Africanus martyr cum xliij. socijs martyribus 310
S.Iohannes presbyter Reomensis 298
S.Iohannes Chrysostomus episcopus & doctor 298
SS.Iohannis & Pauli passionis historia 347 distribuunt pauperibus suam substantiam, ibid. eorum in fide constantia: conuertunt S. Gallicanum ad Christum 346. gladio cæduntur 347
S.Iohannis Nicomediensis passionis historia 384 zelus eius pro defensione fidei catholicę, ibid. eius in pœnis constantia, ibid.
S.Iohannis abbatis natione Syri vita 311
S.Iohannis præcursoris & Baptistæ Domini capitis inuentionis breuis historia 306
S. Iohannis Papæ & sociorum martyrum breuis memoria 333
S.Iohannæ vxoris Chusæ, procuratoris Herodis breuis memoria 332
B.Iordanes S.Luthardi & cuidam Carmelitæ apparet 69
S.Ioseph nutritor Domini Iesu 312
S. Ioseph cognomine Iusti, & discipuli Domini breuis memoria 356. venenum bibit, sed nihil ei nocet, ibid.
SS.Iouinus & Basileus martyres 308
S.Iouinianus lector & martyr 316.
SS.Irenæus, Peregrinus, & Hyreneus ignibus comburuntur 326
Irenæus Lugdunensis episcopus 166. suos discipulos ad prædicandum gentibus misit 167
S.Irenæus episcopus capite cæditur 312
S.Irenei episcopi Lugdunensis vita 348. succedit Photino episcopo, ibid. cum omni ferè populo Lugdunensi martyrio coronatur, ibid.
SS.Irenæij & Abundij martyrum breuis memoria 377. in cloacam mittuntur, ibi à Iustino presbytero sepeliuntur, ibid.
S.Irene virgo à Sisinnio Comite sagitta percussa occumbit in Domino 314
Issridus Raceburgensis episcopus 12
S.Isicius Viennensis episcopus & confessor 415
S.Isidorus confessor 292
S.Isidorus in puteum inijcitur ac submergitur 330. ex aqua putei eiusdẽ emergumeni & ægri quique curantur 330
Isidorus Hispalensis episcopus 134
Israelitæ quam viriliter olim contra carnem & sanguinem dimicauerint 279
S.Iucundanus martyr in mare mergitur 351
iudæi latronum socij 117
de iudice Domino sex prædicari 121
iudicia Domini quaternario vehũtur accidẽte 123
S.Iulia virgo, vnà cum S.Eulalia martyrio coronatur. 427
S.Iulianus episcopus Viennensis & confessor 319
S.Iulianus martyr secto gutture necatur 379
S.Iulianus martyr cum v. millibus sociorum 305
iuliani apostatæ interitus 347
SS.Iuliani senis, & Euni martyrium 307. & 427
SS.Iuliani & Basilissę vxoris eius passio 390
S.Iulianæ virginis passionis breuis historia 305 corpus eius in Campaniam transfertur. ibid.
SS.Iulij & Esitij passionis memoria 333
S.Iulij Papæ & constitutionum eius breuis memoria 315
S.Iulij senatoris passio 374. fustibus cæsus emittit spiritum, ibid.
S.Iuliæ martyris historia 331. corpus suum affligit, ibid. pòst varia tormenta crucifigitur, ibid. corporis eius inuentio & translatio 332
iustitia S.Godefridi Comitis Cappenbergensis 13
iustitię Domini bina habent accidentia 122
S.Iustinus presbyter 364
S.Iustinus Begoracensis 122
S.Iustini presbyteri historia 392. S.Laurentij & aliorum sanctorum corpora sepelit, ibid.
S.Iustini philosophi martyrium 316
S.Iustinæ & Cypriani passionis historia 396
S.Iustinæ parẽtes 396. signo Crucis repellit dęmonẽ ibid. fit abbatissa virginũ, post varios cruciatus vna cum Cypriano decollatur, ibid.
SS.Iustæ & Rufinæ martyrium 356
S.Iustus episcopus Lugdunensis relicto episcopatu in eremo angelicè viuit 364. & 382. moritur & vnà cum S. Viatore Lugdunum transfertur, ibid.
S.Iustus episcopus Lugdunensis 405
S.Iustus episcopus Viennensis 326
SS.Iustus episcopus, & Viator lector 407
S.Iusti eremitæ breuis memoria 405. episcopatum fugit, ibid. eius prophetia, ibid.
SS.Iusti & Pastoris fratrũ & puerorum passio 366. basilica eis extruitur, ibid.
S.Iuuenalis martyr 326
Kilianus episcopus Herbipolensis cum socijs 179. 351
Lachrymæ & meditationes S.Iordanis 55.
S.Lætus episcopus, post carceris squalores, ab Arianis incendio concrematur 384
S.Lamberti episcopi Leodiensis passionis memoria 392
latro post Christũ primus paradisum intrauit 112. vnde sit edoctus confiteri Deum 117
latro alter Domino insultat, & ab altero arguitur 114. 115
latronem solum conseruâsse fidem, discipulis desperantibus 119. de cruce subitò euolasse ad cælum 115
latrones duo quorum gesserint typum 116
laudes hominum declinant Sancti 62
S.Laurentij archidiaconi passionis historia 367. signo Crucis infirmitates curat & cęcos illuminat, ibid. conuertit Lucillum & Hippolytum, eosq; baptizat 368. pauperibus facultates Ecclesiæ distribuit, scorpionibus cęditur, cælitùs ad maiora perferenda animatur, ibid. viuus in crate ferrea assatur, emittit spiritum 369
SS.Lazari à Domino resuscitati & Marthæ sororis

eius breuis memoria 430
S.Lauriani martyris caput hispalim fertur 351
S.Leandri episcopi Hispalensis breuis vita 307
S.Lebuinus presbyter & confessor Dauentrię 416
lectus S.Rodulphi episcopi 172
leges viuendi sibi pręscripsit S.Epiphanius episcopus 31
legio militum quid sit 393
S.Leochadia virgo in carcere maceratur 427. ibiq; reddit spiritum, ibid.
S.Leodegarius Augustodunensis episcopus, pro iustitiæ defensione ab Ebroino interficitur 401
SS.Leonardus confessor & Vinnocus abbas 413
S.Leonicius Viennensis miraculis claret 416
S.Leontius episcopus Augustodunensis 350
SS.Leontius, Euprepius, & Antimus fratres Cosmę & Damiani in mare mersi, angelitùs liberantur 397. ab igne non læduntur, crucifiguntur, & postea decollantur ibid.
S.Leo Papa 315
S.Leonis II.Papæ vita 348. is sextam synodum in vrbe regia indicit, ibid.
S.Leonis I.constitutiones 348
S.Leucius, Thyrsus, & Calenicus, capite plectuntur 298
lex triplex 122
Liberalitas S.Iordani in pauperes 54. & S. Exuperij in pauperes 216. & S.Bennonis episcopi circa ecclesias 149. in pauperes 164. & Egberti episcopi erga monasteria 87. & Principum Missnæ erga ecclesiam Missnensem 142
SS.Liberati & Bonifacij diaconorũ, Seruij & Rustici subdiaconorum, Septimij & Rogati monachorum, & Maxmi pueri passio 373. in ardentem rogum inijciuntur, sed non læduntur, ibid. remorum ictibus interimuntur, ibid.
S.Liberius Papa 395 eius temporibus sæuiunt Ariani in catholicos 373
libertate arbitrij homo donatus 100
S.Libertus à Danis occisus 181
libertus puer submersus vitæ restituitur 181
libido cæca omnem subuertit iustitiam, & propriam negligit salutem 154
S.Liborius episcopus Cenomanensis & cõfessor 358
S.Lini Papę in ordine II.passionis & constitutionis memoria 421. & 402
lips ciuitas 140
litaniarum vsus 50
littorius secundus episcopus Turonensis & confessor 215. & 388
S.Liuinus episcopus & martyr 415
loco sacro honorem nõ deferentis castigatio 253
SS.Longini militis & Aphrodisij Commentariensis, passionis breuis memoria 381
lotharingiæ deuastatio 182
lotharius secundus rex Galliæ 45
Lubeca ciuitas 144
SS.Lubulus, Modestus, & Fortunata 405
S.Lucæ Euangelistæ vitæ historia 406 vitam agit cęlibem, ibid. transfertur Constantinopolim, ibid. Euangelium ex ore apostolorum scribit & Actus Apostolorum, ibid.
SS.Lucianus & Messianus 290
S.Lucianus martyr 340
S.Luciani presbyteri Antiocheni & martyris breuis memoria 290
S.Lucia virgo cum xxij. sodalibus 347
S.Luciæ virginis passionis historia 428. facultates suas pauperibus distribuit, ibid. à suo sponso apud iudicem accusatur, traditur lenonibus ad deflorandum eius virginitatem, non potest loco moueri, ibid. ab igne non læditur, gladio iugulata non moritur ante Dominici corporis susceptionem 429
SS. Luciæ & Geminiani passionis historia 391. S. Lucia à proprio filio accusata, fustibus cęditur, ibid. in feruenti & ardenti plumbo manet illæsa, lxxv. homines in eius passione conuertuntur, ibid. Lucia capite vnà cum Geminiano cæditur 392.
S.Lucinæ matronæ historia 349
S.Lucina corpus S. Cornelij Papæ & sociorum sepelit in cœmeterio Calixti 389. eius rogatu S. Cornelius corpora SS. Petri & Pauli apostolorum transfert, ibid.
S.Lucinus episcopus & confessor 340
S. Lucius arguit Imperatorem tyrannidis 406. confitetur palàm se Christianum, ibid. capite cæditur, ibid.
S. Lucius Papa, post exilium, capitis obtruncatione martyrio coronatur 303
S.Lucius ab apostolis Cyrenensis episcopus creatur 326
lucis claritas S. Bononium abbatem circumfulsit 206. & cellam eius post obitum, ibid.
S.Ludgerus primus episcopus Monasteriensis 12.
S.Ludmilla martyr errore gẽtili decepta colit idolum aureum 212. quanto desiderio flagrârit religionis Christianæ suscipiendæ 213. quàm prudenter domui suæ disposuerit 214. peplo capitis sui illaqueata, ibid.
S.Lullus episcopus Moguntinus & confessor 406
lumen circa S.Solẽnis episcopi sepulcrũ visum 216
luminarium vsus in templis quàm sit antiquus 81
luminaria super suffocatos aqua cælitùs visa 68
S.Lupicinus abbas 312
S.Lupicinus octauus Viennensis episcopus 429
SS.Lupus & Aurelia Cordubensis 405
S.Lupus Senonensis episcopus & confessor 381
S.Lupus episcopus Trecensis & confessor 359
S. Lupus ex eremita fit Lugdunensis episcopus, & confessor 395
S. Lupus Trecasenus episcopus cum S.Germano Antisiodorensi episcopo Anglos à Pelagiana hæresi conuertit ad fidem 400
S.Ludgerus episcopus & confessor 313
S.Lutgardi B.Iordanem apparuisse 69
M
Acarius viuus crematur 206
S.Macharius abbas, discipulus S. Antonij 292
S. Macharius martyr genere Lybicus, viuus exuritur 427
S.Macharius abbas 289
SS.Macharius & Iulianus martyres 372
S.Macedonius Cęsariensis 412
S.Macedonius presbyter & martyr, cum Patricia vxore & Modesta filia 310
S.Macræ virginis breuis memoria 289
magi tres neoplasto Christo munera obtulerunt 241. quæ munera obtulerint puero Iesu s.
S.Magnus aliàs Andreas martyr cũ socijs 597. martyribus 374
maiestatis diuinæ proprietates 89
SS.Mallosi, Victoris & cccxxx. martyrum, breuis memoria 403
malmundariense & Stabulense monasteria 48
malorum societatem & bonos lædere 267
S.Mamertus episcopus Viennensis & confessor ante Ascensionem Domini solennes Litanias instituit 328
S.Mamilianus martyr 310
S.Mammetis martyris memoria 374

S.Manahen Herodis tetrarchæ collactanei, doctoris & prophetæ memoria 332
S.Manatus episcopus Viennensis 416
manna quid designârit 98
mansuetudo Domini quanta 103
S. Mansuetus episcopus Tullensis 383
S. Mappalicus cum socijs martyrio afficitur 317. eius agones S. Cyprianus breui sermone aperit 317
S.Marcellinus fit Rauennatum antistes 218
SS. Marcellinus tribunus & Mammea vxor eius, cum filijs martyrio afficiuntur 378
S.Marcellini pueri & fratrum eius passio 289
SS.Marcellini, Genuini, & Priminæ memoria 403
SS.Marcellini presbyteri & Petri exorcistæ passionis breuis historia 335. decollantur, ibid. eorum animas Dorotheus carnifex videt in cælum deferri, ibid.
S.Marcellini episcopi Ebredunensis & sociorũ eius Vincẽtij & Domnini breuis memoria 318. multos conuertit Marcellinus, ibid. fons baptisterij eius singulis annis spontè aquas eijcit, ibid.
S. Marcellini Papæ breuis memoria 320. lapsus & pœnitentia eius, ibid. passio, ibid.
S. Marcellus martyr cingulo tenus defossus in terra, tertio pòst die obit 383
SS.Marcellus, Castus, Aemilius, & Saturninus martyres Capuenses 402
SS.Marcelli & Apulæi conuersio 403. sub Aureliano consulari martyrio afficiuntur, ibid.
S. Marcellus Papa ad seruitium animalium deputatur 292. obitus eius, ibid.
SS. Marci & Marciani fratrum ac innumerabilium sociorum passionis breuis memoria 402
S.Marci Papæ & constitutionum eius memoria 402
SS.Marci & Marcelliani passio 344
S.Marci euangelistæ breuis historia 319. Romæ suum scripsit Euangelium, ibid. in festo Paschæ fune in collum eius immisso per plateas attractus, emittit spiritum 320
S.Marcus Hierosolymitanus episcopus & martyr 408
marchio Missnensis exoculatus 162. eius interitus 160
S.Margareta virgo & martyr 355
margereta cum dæmone luctatur 34
margaritæ non sunt spargendæ porcis 373
maria Dei mater nascitur 107
S. Maria virga Aaron 197. 199. rubus ardens, fons fontis viuentis, porta templi clausa, deliciarum hortus, & regum filia 199. desperatorum consolatrix 61. desperatorum spes & damnatorum 106. mundi gaudium 198. scala, item aula Dei, ibid. ordinis Prædicatorij singularis patrona 60. quid priuilegij eis obtinuerit, ibid. auroræ, lunæ, soli, & virgæ Iesse comparata 196. cur maris stella dicatur 4. quæ dona obtulerit puero Iesu 5.
maria virgo in carne sua maculas Adæ non admisit 197. in ventre suo Deum conclusum gestauit 196
D.Maria à B.Iordane hymnis venerata 55
S.Maria passionis Dominicæ arma honorat 106
S.Maria terribilis dæmonibus 198
à Maria & filio fratres benedicti 61
cur maria assumpta, Christus verò ascendisse dicatur 194
ex maria Christus Dei filius incarnatus 107
S.Mariæ Dei genitricis, Natiuitatis, Annunciationis & Dormitionis breuis memoria 384 & 373
Mariæ annunciatio, natiuitas, baptismus & purificatio 199. 240. lamentatio prope crucem stantis 105. dolores quanti 106. assumptio 197. encomium 198. 199
S.Mariæ caro S.spiritus receptaculum 240
D.Mariæ votum nuncupatur 125
B.Mariæ horarias preces Damianus restaurat 86
mariæ proprietates stellæ attributæ 4
S.Mariam post partum virginem permanere 238. ad cælos assumptam à dextris filij sui residere 194
mariam & Sanctos coluisse S.Bathildim 41
per S.Mariam Iordanis ministerio mulier araneam deglutiens liberatur 64
S.Maria Aegyptiaca 315
S.Mariæ Magdalenæ commemoratio 357
S. Mariæ virginis cuiusdam passionis memoria 412
S.Mariani lectoris & Iacobi diaconi passionis breuis memoria 321
S.Marij abbatis Dinamius Patricius vitam conscripsit 298
SS.Marina & Balbina virgines 344
SS. Maronis, Eutychetis & Victorini passionis breuis historia 316
S.Marsus presbyter & Aurea virgo 402
S.Martha soror Lazari & Magdalenæ 406
S. Martialis fit episcopus Lemouicinensis 139
SS.Martialis, Epistetus, Saturninus, Maprilis, Felix, & socij martyres 376
S.Martialis episcopus Lemouicensis & cõfessor 349
S.Martiana virgo & martyr 290
martianus Rauennatum archiepiscopus 138. miraculosè creatur, ibid.
SS.Martianus, Nicander & Apollonius 339
SS.Martianus, Nicanor, & Apollonius martyres 314
SS.Martiani, Satyriani & sodalium passionis breuis historia 405. grauissimo supplicio interimuntur ibid.
S.Martinæ vita & passio 287
S.Martinus Papa à Constantio principe Ariano in exilium relegatur, ibiq; obit 415
S.Martinus episcopus Turonensis & confessor 415
S.Martinus tertius Viennensis Epis. & confessor 350
S.Martinus episcopus & martyr Treuiris 356
S.Martinus abbas Santonensis, B. Martini episcopi Turonensis discipulus 423
S.Martionilla Martiani præsidis vxor, fidem Christianam amplectitur 290
martyr spiritualis S. Eleuchadius 74
martyrẽ non tantũ sibi pati, sed & suis ciuibus 231
martyres magnis & varijs cruciatibus affecti 221. in eculeo suspensi 219. ignibus combusti 220. obtruncati 169. in fossas coniecti, obruti terra & lapidibus 169. bestijs discerpendi obiecti 26. in ignem iniecti 22. assati 25. carcere & fame afflicti 70. flagellati 71. gladijs confossi, ibid. fragmentis testarum cruciati 25. palmis cæsi 53
martyres grauissima sibi inferri tormenta, risisse 24. ad pœnam alacres cucurrisse 24. amputatis linguis locuti 168. lapidibus obruti 173
martyres ab angelis consolati 21. 25. visitati 70
SS.martyres deuotissimè colendi 231
martyres Persæ trecenti & decem 327
SS.martyres numero viginti 340
martyres innumeri confessione præhabita, capite plectuntur 300
SS.Martyres ducenti & sexaginta 344
martyres nongenti in cœmeterio apud S.Cæciliam Romæ sepulti 308
martyrum constantia nec ferro, nec blanditijs potuit flecti 23. 70
martyrum exemplis multi conuertuntur 26
erga martyrum pia loca S.Rumoldi deuotio 180
martyrũ merita quanti sint ponderis apud Deũ 231

SS. martyrũ Marini militis & Asterij senatoris passionis breuis memoria 308
SS.martyrum 4976.passionis breuis memoria 404
SS.martyrum innumerabilium memoria 431
martyribus nares & auriculæ præciduntur 220.
martyrium S.Eutropiæ & sodalium 213
martyrij obeundi desiderium S.Constantij epis.45.
martyrij donum longè optimum & maximum 191
matrimonium esse Ecclesiæ sacramentum 248
matrimonij malè contracti pœna 8
S.Matronæ ancillæ cuiusdam martyrium 310
matrucus quidam princeps Christianos affligit 124
S.Matthæi Apostoli breuis memoria 393. euangelium suum Hebræo sermone conscribit, ibi. apud Aethiopiam martyrio coronatur, ibid.
S. Matthias Hierosolymitanus post Iacobum fratrem Domini, octauus Episcopus 208
S.Matthias Apostolus in Iudæa prædicat 306
SS.Maturus, Sanctus, & Atthalus, post carceres, ignes aliaq; tormenta, ferro cæduntur 338
S.Maurilion episcopus Andegauensis & confessor 388
SS.Mauritij, Exuperij, Candidi, Victoris, Innocentij & Vitalis, ac legionis totius Thebææ, passionis historia 393. Decimus quisque ex eis trucidatur, ibid. gloriosa eorum constantia 394. cæduntur ad vnum omnes, ibid.
SS.Mauri & Marthæ, Audifax & Abacuc, passionis breuis memoria 294
S.Maurus abbas & confessor 292
S.Maxima virgo 330 eius cum socijs passio 405.
maximilianus Imperator 34
maximiani Augusti interitus 394
S.Maximinus presbyter Aurelianeñ.& cõfessor 429
S.Maximinus episcopus Treuirensis S. Athanasium hospitio honorificè excipit 333
S.Maximus martyr 321
S.Maximus martyr Romanus 417
S.Maximi Lirinẽsis abbatis & Regensis episco. vitæ breuis historia 423. tres mortuos resuscitat, ibid.
SS.Maximæ, Donatillæ, & Secundæ virginum passionis memoria 360. potantur felle, 361. dirè cruciantur, in craticula assantur, ad bestias condemnãtur, ibid. capite cæduntur, ibid.
S.Medardus episcop. Suessionensis & confessor 340
melanius Rodonicæ vrbis episcopus 415
S.Melanius episcopus & confessor 4 3
S.Melchiadis Papæ & constitutionum eius breuis memoria 427
S.Meletius episcopus Treuirensis & confessor 393
S.Meliconis pueri & martyris mater, quam fuerit virilis animi 309
S.Mellitus episcopus Dorouernensis 319
S.Memmius episcopus Catalaunensis & cõfessor 365. mortuum suscitat 430. vita eius, ibid.
S.Mennæ martyris historia 415. diutissimè flagellatur, ibid. gladio cæditur, ibid. corpus eius ab igne ereptum Constantinopolim transfertur, ibi.
mentis cõpos iusto Dei iudicio insan' reputatur 253
merces pauperum Christi duplex. 96
S.Mercurius martyr 421
meritis S. Bandelij martyris quidam archidiaconus vinctus liberatur 138
meritis B. Sigeberti regis quidam fratricida suis vinculis absolutus 51
meritis S.Iordanis paralytica integritati, & infans mortuus vitæ restituuntur 69
meritis S. Procopij confessoris multi miraculosè liberati & sanati 187
meritis S. Bathildis reginæ pax redditur Francis 37
meruit rectè latro paradisum 111
SS.Metellus, Mardonius, Musonius & Eugenius ignibus traduntur exurendi 296
S.Methrani martyris breuis memoria 298
S.Methodius episcopus, in Chalcide Græciæ martyrio afficitur 391
S.Michaelis Archangeli memoria 339. eius apparitio ibid. & 327. eius suffragijs Beneuentani ab hostibus liberantur, eius iussu Missæ celebrantur 398. eiusdem ecclesiæ descriptio, ibid.
militiam Christianam, nudos facultatibus expetere bellatores 261
SS.Mineruus & Eleazarus cum octo filijs martyrio coronantur 375
miraculum rarum 9.159. & insigne 190.89. 137
miraculum S. Procopij meritis 186
miraculum in translatione corporis Margaretę virginis 35.
miraculum de dæmoniaca, S. Bennonis episcopi meritis curata 162
ad miraculi patrati memoriam ferreus circulus ad altare Sancti suspensus 207
miracula B.Bandelij martyris 138. S.Bennonis episcopi 158. Sigeberti regis 49. & seq. S.Vigilij martyris 173. S. Rumoldi archiepiscopi & martyris 182. Petri Damiani episcopi 84.85. Constabilis abbatis 79. & seq.
miracula multa Ezechiel operatur 127. itèm Margareta virgo 35
miracula ad monumẽta sanctorum 17.42. 50.161. 165. 169. 208. & sequentibus.
miracula ad sepulcrum S. Raynaldi archiepiscopi 201. & S.Bibiani episcopi 202. & S.Solennis episcopi 216
miracula ad reliquias S. Celsi confessoris 90
miracula & virtutes Sanctorum, esse Christianorũ gloriam 179
miracula quæ Sancti faciunt, Dei sunt opera 207
miracula maiora Christus per seruos suos exhibet, quàm viuus exhibuerat 207
miraculis Theodorum Suffraganeum D. Bennonis claruisse 156. & Augustam martyrem 125
miraculis S. Victor martyr claret 209
miraculis S. Bononius abbas post mortem claret 205.
miraculosa quædam de Lipsannis circa tumbam D. Bennonis 157.
miseratio Domini erga suos electos quanta 95
misericordia & benignitas Margaretæ virginis in peccatores 34.
misericordiæ opera exercuisse S. Bathildim reginam 37
miserum esse, alieni reatûs maculis inquinari, & supplicia sustinere 257
missa, summum Christiani sacrificij genus 142
missa in eleuatione S. Celsi celebrata 89. itèm pro inuento nummo celebrata 82
missæ sacrificium non est nouitium inuentum 422
missæ & ieiunij contemptor dæmonibus ludificandus permittitur 184
missæ sacrum non audiens die Dominico, ligatus in piscinam à dæmone detrusus 189
missam celebrauit S.Egbertus episcopus 90. Iordanes vulneratus 58.
missam celebrare pro defunctis, non est nouitium inuentum 16
missnæ ciuitatis fundator Henricus Auceps 140. initium, ibid. situs 141
missnensis vrbis encomium 163. libertas 164
missnẽsis ecclesiæ Cathedralis fundatio 5, 1. itẽ terminus

minus, ibid. priuilegium & exemptio 141
missnensis populi præstantia 139
missuensis agri fertilitas 140.
missnensium vrbium quarundam prærogatiua 140
S. Mitrius martyr Aquensis 417
SS. Modesta & Perpetua virgines 413
modestia S. Epiphanij episcopi 31. Titi 140
SS. Modestus & Ammonius infantes & martyres 303
monasterium Fontinellense, Logiense, Iotrense 38. Curbionense, Gemmeticense 38. Gauiumanum 84. Luxouiense 38. S. Faræ 39. Lemouicense 68
monasterium à primis statim annis S. Bononius abbas ingressus 203. monasterium in Hetruria restaurat 104.
monasteriũ quanto ardore Damianus expetierit 83
monasteriũ Corbiense & Calense extruit S. Bathildis regina 38
monasterium Portuense extruitur 125
monasterium Cauense quorum fulcris patronorum subsistat 81
monasterium suum Constabilis abbas etiam post mortem custodit 80
monasteria Damianum epis. construxisse 84
monasteria multis villis, syluis, & prædijs ditat S. Bathildis regina 39
pro monasterijs construendis quantum S. Bathildis regina concesserit diuitiarum 38
monasterijs, multos seculo euocatos, S. Bathildis regina offert 39
monachus à terrenis facultatibus abstinere debet tanquàm proprijs 260. vt mundo debeat valedicere, & sacræ lectioni vacare 283
monachi viatoris mala & incommoda 265
monachi animam exigua pecunia lędit 262
monachi vagi & instabiles, non possunt spirituales Deo filios gignere 275
monachi inobedientis pœna 79
monachi reprobi hircis similes 66
monachi proprietarij grauiùs peccant, quàm Ananias & Saphira 259
monachi olim peccatores vocati 125
monacho quàm sit periculosum sanctum deserere ocium 279
in monacho quàm sit periculosa inquietudo & instabilitas 264
monachum non debere se regum negocijs ingerere 280
monachum quæ faciant bonum, & econtrà quæ malum 275
monachorum olim studium 247
monachorum patronus singularis Egbertus episcopus 87
monachorum peruagationem in seculo, pereundi occasionem multis præbere 264
monachis omnibus vt casus Dinæ debeat esse exemplo 271
monachis multis ruina extitit vagatio 272
monachis omnia sua relinquenda, nec pro alijs nimiùm solicitandum 96
monachos suos vt Damianus episcopus reformauerit 86
monachos non debere conseruare pecunias ab extraneis collatas 262
monachismum non esse nouitium, sed antiquissimum institutum 9
ad monasticam vitam B. Iordanes multos attrahit 55. 56
monialis S. Bathildis regina in suo Calensi monasterio facta 37
S. Monegundis virgo & abbatissa 350
S. Monitor episcop. Aurelianensis & confessor 415
mons S. Annæ 140
SS. Monulphus & Gondulphus episcopi 355
S. Montanus presbyter, cum Maxima vxore sua in fluuium præcipitatur 313
mors Christi, est mundi vita 106
mors celeris Friderico comiti Arnesbergensi prædicitur 14
morti omnium vitam Christum moriendo subuenisse 22
mortes Canonicorum S. Bennonem episcopum prę nunciâsse 162
mortuus Cruci Dominicæ superpositus reuiuiscit 324
mortuum Damianus episcopus suscitat 91. B. Hilarius episcopus 18
SS. Moseus & Ammonius ad metalla effodienda deputantur 293. igne concremantur, ibid.
mos malus regali potentia in Ecclesiam introductus 153
S. Moyses martyr 430
S. Moysetis episcopi breuis memoria 302
Mulier araneam ex desperatione deglutiuit 64
mundum eiusq; gloriam spreuit S. Iordanes 59
munera quæ nos offerre debeamus neoplasto 6
Mysteria diuina nudis pedibus tractauit S. Epiphanius episcopus 31

N

NArcissus episcopus Hierosolymitanus 91
SS. Narciscus & Crescentio martyres 392
S. Narcissi Hierosolymitani episcopi vita 410. vertit aquam in oleum, ibid. falsò criminis accusatur, accusatores diuinitùs puniuntur, ibid. degit in solitudine, feliciter obit, ibid.
S. Nason aliàs Iason Christi discipulus 354
S. Nataliæ virilis animus in consolando Adrianum maritum suum 385. curat martyrum vulnera & deosculatur vincula, 386. iuxta mariti sepulcrũ moritur & sepelitur, ibid.
natiuitas Christi secundùm carnem 109
natiuitas Christi 240. omnium bonorum initium 242
natiuitates Christi duæ 107
natiuitas Domini, solennis dies etiam antiquitùs habebatur 236
natiuitas nostra secunda vt spiritualis, ità & cibus 100
natiuitatis S. Iohannis Baptistæ, & vitæ eius breuis enarratio 346
natiuitatis Domini tempus & annus 432
natiuitate sua Dominus Iesus Christus sextã mundi ætatem consecrauit 432
in natiuitate Domini omnia elementa nouo exultâsse lumine 120
SS. Nazarij & Celsi passio 342. eorum inuentio & translatio per S. Ambrosium episcopum, ibid.
S. Nemesius martyr falsò apud iudicem de latrocinio accusatur 430. Christianus inuentus, cum latronibus viuus exuritur, ibid.
SS. Nemesij diaconi & Lucillæ filiæ eius passionis historia 411. multas Christianis elargitur eleemosynas, ibid. filia eius ipso vidente occiditur, ibid. ipse quoque capite cæditur ibid.
SS. Nemesiani, Felicis, Lucij episcoporum, & sociorum eorundem passionis breuis memoria 387
SS. Nerei & Achillei fratrum passionis breuis historia 329
S. Nestor martyr crucifigitur 307
S. Nicasius Rhemensis episcopus & martyr 429
SS. Nicasij episcopi, Quirini presbyteri, & Scubiculi diaconi, martyrum memoria 404

S. Nicanor vnus de septem primis diaconis, apud Cyprum moritur 291
SS. Niceta & Aquilina capite plectuntur 358
S. Niceas Romatianæ ciuitatis episcopus 345
S. Nicetius Viennensis episcopus 326
S. Nicetius Lugdunensis episcopus 314
S. Nicetius Treuirensis episcopus & confessor 400 sepelitur in ecclesia S. Maximini 426
nicolaus pont. Max. 85
S. Nicolaus Myreorum episcopus sanctissimus 426
nicolai Hondepilij laus 11
nicomedia Bithyniæ ciuitas 222
nicomedienses multi martyres 334
S. Nicomedis martyris breuis memoria 390. plumbatis cæsus expirat animam, ibid.
s. Nicomedis martyris dedicatio 334
SS. Nicostrati, Claudij & sociorum passio 352. in mare præcipitantur, ibid.
SS. Nilus & Peleus episcopi, cum multis clericis ignibus exuruntur 392
Nominis Elenchadij expositio 75
nominis Georgij interpretatio 128
northertus Magdeburgensis archiepiscopus 12. fistula cælestis à Bernardo vocatus 15
noctu anni atq; Dani Franciam, &c. vastant 182
S. Nouati confessoris, fratris Timothei presbyteri, vitæ breuis memoria 315
S. Nouatianus martyr cum nongentis & septuaginta septem socijs 349
Nummicolarum in inferno pœna 261
Obedientia Damiani episcopi quanta 83 & B. Godefridi Comitis 15
Ociosus sermo vt sit euitandus 66
octodecim martyres, dicti Saturnini 316
octo martyrum passio 287
octogintatres milites & martyres 358
odor suauissimus ex corpore sancti Iordanis 68 ex reliquijs sancti Celsi 89. reliquijs sanctorum 190
odorem suauissimum ex sudario Margaretæ virginis emanasse 35
Officium diuinum quis instituerit 72
Oleum sacrum cur in baptismo adhibeatur 101
olei quatuor proprietates rectè Apostolis asscribuntur 178
oleo sacro B. Godefridus Comes inunctus 16
B. Olybrius fit monachus 436. multa veneratione colitur à Theodorico rege 137
SS. Olympiadis & Maximi passionis memoria 316
S. Onesimi apostoli & secundi Ephesiorum episcopi memoria 103. Romæ lapidatur 305
S. Onesiphori discipuli S. Pauli memoria 384
Opem suam implorantibus adest S. Rumoldus 183. 184
opera per S. Iordanem edita 70
opera hæreticorum & Apostatarum, fraude & dolo plena 369
operimentum fratrum Constabilis abbas vocatus 78
S. Opion presbyter & confessor 404
Opizo archiepiscopus Rauennas 200
Oratio prudens S. Iordanis 65
oratio Crispini episcopi ad Mediolanenses 30. Bernvvardi episcopi ad S. Bennonem 145. & S. Bennonis episcopi ad populum & clerum 150. itèm ad suos Canonicos ante mortem 169. & S. Epiphanij episcopi ad clerum 30. Itē ad Anthemiū Imperator. 32. & S. Iordanis ad fratres in capitulo 66
oratio assidua B. Bathildis cum fletu 40. & eius oratio sub mortem 41
oratio Dominica quantum valeat 67
orationis transitum nubem impedire, quomodo intelligendum 179
oratione dæmones fugati 185
orarium cuiusdam martyris nube susceptum 91
ordo Præmonstratensis vndè dicatur 15
ordinis Templariorum extinctio 201
ordinem esse sacramentum 246
ordines sacros olim in Ecclesia fuisse 71
ordinatur subdiaconus & diaconus S. Epiphanius episcopus 29
S. Orientius Tolosanus episcopus 322
S. Orion cum octo socijs 350
SS. Oseas & Aggæus prophetæ 351
S. Othilia virgo 429
S. Othmarus abbas 416
otho episcopus Rauennaten. 86
othonis Regis lamentabilis interitus 256
Pacianus episcopus Barchinonæ & confessor 309
S. Pachomij abbatis memoria 329
paganorum immolantium victimas Saturno, superstitio 334
pallæ contractu ægra mulier sanatur 50
S. Palmachij consulis, vxoris, filiorum, xlij. sociorum passionis memoria 328
S. Pamphili presbyteri & martyris memoria 334
S. Pancratius Siculus 314. & martyr 329
S. Pantagatus episcopus Viennensis 317
S. Pantaleon patrem suum Eustorgium ad fidem conuertit 359. capite cæditur, ibid.
S. Pantæni viri Apostolici breuis historia 352. plurimas gentes conuertit, ibid.
S. Papias Iohannis Apostoli discipulus 306
SS. Papiæ & Mauri militum passio 298. & 424
SS. Papinij & Mansueti episcoporum ac sociorum passionis memoria 424
paradisi promissionem nullus ante latronem accepit 116
paradisum hodie reserari 113
S. Paragoda Viennensis episcopus 289
parentes propter Christum relinquendi 190
parentes legibus Dei resistentes extranei reputandi sunt 256
S. Parmenas vnus de septem primis diaconis Philippis interficitur & quiescit 296
SS. Parmenij, Helimenæ, Chrysoteli, presbyterorum, Lucij & Mutij diaconorum, passio 318. & 319
parsimonia cibi & potûs S. Gertrudis virginis 10
S. Paschasius Viennensis episcopus 306
SS. Passicratis, Valentionis & sociorum breuis memoria 331
passio Christi, ligni vitæ ramus, & eius fructus 111
passio Domini nobis imitanda 104
in passione Domini iugiter meditandum 104
in passione Domini omnia elemēta quatiuntur, in natiuitate verò exultant nouo lumine 119. 120
S. Pastor episcopus Aurelianensis 313
pastorum vigilantia quanta esse debeat, ne hæretici Ecclesiam perturbent 6
pater qualiter gignat Filium, & Filius cum homine in vnam personam conueniat, humanum excedit captum 108
S. Patiens Lugdunensis episcopus & confessor 387
patientia Margaretæ virginis 34
patientia S. Georgij inuicta 130
patientia S. Iob in aduersis 134
cur patriarchæ voluerint sepeliri in terra Chananæorum 18

S.Patricius episcopus, primus Scotis Christum annunciat 311
S.Patroclus martyr Trecensis 195
paulus Vegius episcopus Casensis 43
S.Paulus episcopus Trecassinus 299
S.Paulus episcopus Constantinopolitanus ab Arianis crudeliter strangulatur 340
S.Paulinus episcopus Eboracēsis gentem Nordanhymbrorum cum rege suo conuertit 404
S.Paulillus puer fustibus cæditur, & ad infimam seruitutem damnatur 415
S.Paulini episcopi Nolani & confessoris vita 345 claret potentia aduersus dæmones, ibid.
S.Paulini episcopi Treuirensis vitæ compendium 381
SS.Pauli, Barnabæ, & Silex peregrinationis enarratio 351.352. Paulus capite plectitur 349. epistolæ eius xiiij. ibid. compendium vitæ eius 349. &c.
S.Pauli (quem Sergium vocant) vita 296
S.Pauli Thebæi & eremitæ animam in cælum deferri, S.Antonius videt 291
S.Paulæ viduæ dormitio 298
paupertas euangelica Elisæi prophetæ 277
paupertas summa est, priuari regno cælorum 261
paupertatis euangelicæ fructus & bona 263
paupertatem euangelicam duo comitari 95
paupertatem voluntariam amplectitur S. Rumoldus archiepiscopus & martyr, regno fastidito 180
erga pauperes & hospites S. Bathildis reginæ affectus 40
pauperes Christi, veri thesauri cælestes 368
in pauperes S.Iordanis commiseratio 65
pauperum curam S.Bonōnius abbas gessit 204
peccatum inferni porta 67
peccati tres recordationes 249
peccata hominum occulta nouit S.Gentilis 44
vt peccata sua Attilanus defleat, subtrahit se ad tēpus ab episcopatu 219. & sibi ea esse dimissa ex inuento annulo cognoscit, ibid.
peccatorum forma triplex 74
peccatores post pœnitentiam intrantes cælum, nō illud infamare, sed decorare 114
pecunias ab alijs congestas Epiphanium episcopū liberaliter distribuisse 29
S.Peregrinus Antisiodorensis episcopus 339
S.Peregrinus presbyter, & confessor Lugdunensis 359
peregrinatio S.Rumoldi archiepiscopi & martyr. 180
peregrinationes ad sanctorum visenda sepulcra olim in vsu fuisse 50.51.57.68
SS. Pergentini & Laurentini fratrum breuis memoria 338. gladio cæduntur, ibid.
S.Perpetuus Turonensis episcopus duas extruit ecclesias 126
S. Perpetui episcopi Turonensis memoria 315. & 434
SS.Perpetuæ & Felicitatis passionis breuis memoria 309
S.Petronellæ, filiæ Petri Apostoli, breuis historia 334. sanctissimè obit, ibid.
SS.Petrus & Iulianus cum xviij. socijs martyribus 317
SS.Petrus diaconus & Hermogenes 317
SS.Petrus, Seuerus & Leucius confessores 291
petrus Vercellensis episcopus ab Aegyptijs captus 204. redit ad suam sedem, ibid.
S.Petrus iunior archiepiscopus Rauennas 189
petrus Damianus S. R. E. Cardinalis & episcopus creatur 85
S.Petrus singularis primatus insignijs nobilitatus 175. vt Dominum dilexerit 176. Romæ xxv. annis episcopalem cathedram tenuit, ibiq; cruci affigitur, ibid. epistolæ eius duæ canonicæ, ibid.
SS. Petrus, Andreas, Paulus & Dionysia martyres 330
S.Petri apostoli tres præcipui discipuli 72
ad S.Petri arbitrium orbem vniuersum solui & ligari 175
S.Petri martyris passionis memoria 310. in craticula igne supposito assatur, ibid. habet Dorotheū & Gorgonium passionis socios, ibid.
SS.Petri & Pauli apostolorum historia 349
S.Petri Alexandrini episcopi passionis historia breuis 420. carceri mancipatur 421. Arium hæreticum degradatum excommunicat 421. humilitas eius quanta fuerit: gladio cæditur, ibid.
S.Petrum Romam venisse, ibiq; passum 175
SS. Philææ episcopi & Philoromi tribuni militum passionis memoria 300
S.Philastrij episcopi Brixiensis vita 355. multos sua prædicatione conuertit 356
S. Philippus Apostolus euangelium Dei Scythis prædicat 322. item Asianis, ibid.
SS. Philippus episcopus Adrianopol. Eusebius, & Hermes, martyres 408
SS.Philippus, Catulinus, Ianuarius, Florentius, Iulia & Iusta martyres 355
SS. Philippus, Zenon, Narseus martyres Alexandrini cum decem infantibus 355
S. Philippus Viennensis episcopus & confessor 423
S.Philippi episcopi, patris S. Eugeniæ, passionis breuis memoria 388
S.Philippi episcopi Cortynēsis memoria 315. & 403
S. Philippi discipuli & diaconi breuis historia 340 eius tres filiæ prophetissæ 340
SS.Philippi & Iacobi Apostolorum historia 322
S.Phœbes discipulæ commemoratio 382
S. Phocæ episcopi & martyris memoria 355. eius reliquiæ Viennæ in Gallijs asseruantur, ibid.
S.Phocæ Antiocheni martyris memoria 308
S.Photini Lugdunensis episcopi passionis breuis historia 336
pietas S.Gertrudis virg. adhuc seruiētis 8. S.Bennonis erga pauperes 150. Damiani episcopi 83. 86. S. Procopij in pauperes & ægros 186
pietatem semper fulgere impietatem verò semper tenebrescere 116
S.Pigmenij presbyteri & martyris memoria 312 per pontem in Tyberim mergitur, ibid.
S.Pij Papæ breuis memoria 354
S.Pionij cum xv. socijs, passionis memoria 299
SS.Placidus & Eutychius cum xxx. socijs 402
S.Plato martyr Ancyranus 357
plato quid de Deo senserit 108
SS.plurimorum martyrum sub Persarum rege Sapore passorum, memoria 318
SS.plurimorum martyrum breuis historia 315
SS.plurimorum martyrum sub Alexandro Imperatore passorum memoria 308
Pœna omnis, vilis est his, quibus pura comes est cōscientia 370
pœnitentia est Ecclesiæ sacramentum, cuius vna pars sacerdotalis confessio 247
pœnitentia Dagoberti regis Galliæ 45
pœnitentia septennalis fratricidæ 207
pœnitentia vera omnem vehementem Dei iram mitigat 164

pœnitentiæ radij quatuor 250
pœnitentiam Sclauis D.Benno episcopus prædicat 158
pœnitentiam sibi iniunctam quàm alacriter impleuerit Damianus episcopus 85
pœnitens sanctorum limina & memorias frequentat, eorumq; pro se preces ambit 207
SS.Polenus & Linus episcopi, ignibus exuruntur 305
S.Polioctus Cappadox & martyr 332
S.Pollion martyr 321
S.Polycarpus presbyter cum S.Sebastiano ad fidem multos conuertit 306
S.Polycarpi episcopi Smyrnensis, S.Iohannis Euangelistæ discipuli, historia 297. palam confitetur se Christianum, ibid. visio eius: igni iniectus non læditur, mucrone confoditur, ibid. epistola eius ad Philippenses 298
S.Polychronij episcopi, passionis breuis memoria 305
S.Polyeuctus martyr 303
SS.Potamianæ virg. & Marcellæ matris eius ac sodalium passio 349
S.Pontiani martyris breuis historia 293. post multa perpessa tormenta decollatur, ibid.
S.Pontiani Papæ passionis memoria 418
S.Ponticij pueri martyrium 338
S.Pontius diaconus S.Cypriani episcopi, eius vitã & passionem conscripsit 309
pontifex Rom. vicarius Christi & Petri successor 64. quanta S.Iordanem veneratione coluerit 98
pontificis Romani anathema iustè timendum 252 itèm quàm sit formidandum 255
pontificem Rom. quomodo S. Iordanes ad suum votum flexerit 65
ad Pontificem spectare ius concilij indicendi 155
S.Porphyrius Agapitum martyrem in fide & doctrina Christi erudit 375
S.Potentianæ virginis vita 331. eius pater, S.Pudens episcopus, soror verò Praxedis, ibid.
Praga Boiemiæ metropolis 59
præceptum Domini bina habet accidentia 123
prædicatio verbi Dei quomodo apud Christianos viluerit 279
prædicatio sancta quibus subtrahenda 280
prædicatores euangelij, veri Israelitæ 73
prædicatorum sanctiones, quæ 64
S.Praiectus Auernensis episcopus & martyr 297
prælatis ecclesiæ quæ sint notanda 79
prælationis sublimitas vt sit euitanda 78
in prælationis functione quę fugienda, quæq; appetenda 76
S.Praxedis virginis vita 356. sepelitur iuxta SS.Pudentem patrem, & Potentianam sororem, ibid.
preces assiduæ S.Iordanis 55
precibus quidam ab instabilitate liberatur 55
precibus ad Deum fusis tempestas sedata 203. partus vitales mulieri à Deo obtinentur 206. vincula captiui dissoluuntur 207
precibus S.Gentilis plurimos ægros sanat 44
precibus obtentum, ne flueret sanguis ex vulneribus 10
precib. quantum fuerit intenta Augusta martyr 124
precibus monachorum, imperium gubernari 87
SS.Primus, Acydias, Passiomonus & alij cliiij. martyres 333
SS.Primi & Feliciani passionis historia 340. fortiter vapulant 341. mille & ccccc. ferè homines sua passione cõuertunt, ibid. gladio cæduntur, ibid.
principes Saxoniæ captiui 153
S.Prisca virgo & martyr 293
S.Priscus Christi discipulus 381
SS.Priscus, Crescentius, & Euagrius martyres 400
SS.Priscus, Priscillianus & Benedicta martyres 289
SS.Priscus, Malchus & Alexander bestijs traduntur deuorandi 313
S.Priuatus miles per baptismum ab vlceribus curatur 405. plumbatis cæsus, obit, ibid.
S.Priuatus episcopus sub Valeriano & Gallieno martyrio coronatur 375. fustib. interimitur 202
in processione crucis vexillum, cereæ, thuribula circunferuntur 89
processiones olim in vsu fuisse 59
SS.Processi & Martiniani passio 356. à S.Petro apostolo baptizantur, ibid. scorpionibus cæsi, capite plectuntur, ibid.
S.Prochorus diaconus, vnus de septem primis, apud Antiochiam martyrio coronatur 315
S.Procopius capite cæditur 352
S.Procopium assumpsisse monasticæ vitæ viuendi normam, & in specu habitâsse 185. apparuisse cœnobij sui præposito, & summo Pontifici 188. item suis, ibid. & ægris quibusdam, eos sanans 187
S.Proculus episcopus Augustodunensis & confessor 413
S.Proculus martyr 316
SS.Proculus, Ephibus, & Apollonius capite cæduntur 303
prophetia Zachariæ prophetæ 212. Lieltæ virginis 9. Ezechielis de extruendo templo 127
prophetiæ spiritu S.Gertrudim claruisse 10.11.
prophetico spiritu S.Bennonem episcopum claruisse 160. 161. 162
SS.Prothi & Hyacinthi passionis historia 387. dirissimè verberantur, & capite cæduntur, ibid.
prudentia singularis S.Epiphanij episcopi 32
psalmodiæ & cantus antiquis monachis frequentissimus tam de die quàm de nocte 17
SS.Ptolomæi & Lucij passio 406. palam se confitetur Ptolomęus Christianum, ibid. capite cum socio plectitur, ibid.
S.Publij, secundi Atheniensis episcopi, passio 295
pudicitia author bonorum operum 30
purgatorium 255
S.Pusinna virgo 319
S.Pusitij fortitudo & constantia 318. eiusdem Pusitij, filiæ ac sociorum passio, ibid.
S.Pynitus episcopus Cretensis 403
Quadragintaocto martyres gladio cæduntur 338. eorum nomina, ibid. cinerum inuentio, ibid.
quadraginta virgines & martyres 412
quadragintaseptẽ martyrũ ab apostolo Petro baptizatorũ breuis memoria 310
quadraginta duo martyres in perfide 309
quadraginta martyres, in metallo Fanensi, capite cæduntur 325
quadraginta militum passionis historia 309. omnia eorum nomina, ibid.
quadraginta sex milites decollantur 409
B.Quadratus Atheniensis episcopus 139
S.Quadratus mart. cuius Augustinus meminit 333
S.Quadrati Apostolorum discipuli memoria 331. fit Atheniensis episcopus, ibid. claret prophetiæ spiritu 331. & 395
Quæstiones fratrum S.Iordanẽ egregiè soluisse 68
SS.Quartus & Marcellinus 402
S.Quartus cum S.Sixto Papa decollatur 366
SS.Quartus & Quintus martyres 329
S.Quartus discipulus apostolorum 412
SS.Quatuor coronatorum, Seueri scilicet, Seueriani,

ni, Carpophori, & Victorini passio 414 plumbatis cæduntur, ibid. cur coronati vocentur, ibid.
S. Quinidius episcopus Vasionensis 304
SS. quinquaginta martyres à Saracenis interficiuntur 430
quinque virgines martyres 315
SS. Quintus, Quintillus & socij martyres 312
quintiani proconsulis interitus 302
S. Quintini martyris inuentio 421
S. Quiriacus episcopus & martyr 326
S. Quirini episcopi passionis memoria 339. reliquiæ eius Romam transferuntur, ibi.
S. Quirini tribuni & martyris vita 313. abscisa lingua, in eculeo suspenditur, ibid. amputatis manibus & pedibus decollatur, ibid.
RAdegunda virgo & regina 373
ranæ ad imperium S. Bennonis episcopi silent 158
raptoris iniqui vltio 14
rauenna capitur, ac iterùm Pontifici subijcitur 232
rauennę vrbis subuersioné S. Gentilis prædixit 44
rauennates obedientiam & tributum summo Pontifici negant 232
B. Raynaldus archiepiscopus Rauennas, à Papa consecratur 200
in qua regeneratione cum Christo simus sessuri 95
S. Regensledis virgo 418
S. Regina virgo 349
S. Reginsvvinda virgo 355
reges creandi & inungendi mos 246
cur religionem plures Philosophi quàm Theologi seu Iuristæ ingrediantur 65
reliquiæ S. Eleuchadij episcopi Ticinũ translatæ 72
reliquiæ sanctorum, fontes salutiferi 229. & cælestis thesaurus 157
reliquiarum S. Caloceri, Aderiti & Probi archiepiscoporum translatio 54. Sigeberti regis 49. S. Fuscæ & Mauræ 71
reliquias, vel cineres suos, quinam martyres iusserint vno in loco simul condi. 22
reliquias quomodo prisci patres honorârint 17
erga reliquias sanctorum, priscorum reuerentia & deuotio 174
reliquias B. Sigeberti regis mulier temeraria osculans, curatur 51
S. Remaclus Tungerensis episco. & confessor 48. 383
S. Remigij Rhemensis episcopi breuis vita 401. conuertit Francos, ibid. regem eorum baptizat, ibi. mortuam resuscitat, obit, ibid.
SS. Reparata & Gocla virgines 403
S. Restitutus 333
reprobi vt semper iustos persequantur, animam nõ valentes lædere 130
responsum prudens Augustæ martyris 124
responsum constans S. Vincentij ad Cæsarem 23
rerum procreatio humanis rationibus comprahêdi nequit 133
resurrectio Christi, ligni vitæ ramus, & eius fructus 211
resurrectionis fructus 123
reuelationes S. Bennonis episcopi 159
SS. Reuocati, Saturnini & Secundoli passio 309
SS. Rogatianus & Felicissimus martyres 409
Risũ fratrũ S. Iordanes prudentissimè cõpescuit 67
Robertus Siciliæ rex regno priuatur 200
S. Rodulphus episcopus Eugubinus 171. nihil depo nit de rigore monastico in episcopatu 171
S. Romanus episcopus Antissiodoren. & mart. 401
S. Romanus abbas, multorũ monachorũ pater 307
S. Romanus miles à S. Laurentio baptizatur 368. à Decio capite cæditur, ibid.
S. Romani passionis historia 417 grauissimè torquẽtur, ibid. laqueo strangulatur, ibid.
romana sedes in Gallias translata 200
SS. Rufinus & Martia martyres 345
SS. Rufinus, Siluanus, & Vitalicus pueri & martyres 383
SS. Rufinæ & Secundæ sororum passio 353. à sponsis suis produntur: flagellantur, & capite plectuntur, ibid. 354
S. Rufus apostolorum discipulus 418
S. Rufus martyr à S. Apollinari S. Petri discipulo baptizatur & instruitur 378
SS. Rufus episcopus & Herculanus presbyter 413
S. Rufus per S. Chrysogonum cum tota familia suâ ad Christum conuertitur 423. martyrio coronatur cum socijs, ibid.
SS. Rufi & Sozimi passionis memoria 431. quiescunt Philippis, ibid.
S. Rumoldus archiepiscop. & martyr honesto semper labore ab oratione cessans occupatus fuit 183. & à suis comitibus auaritia excæcatis occisus 181
S. Rusticus presbyter Lugdunensis & confessor 356
SAbinus, Maximus, Iulianus, Macrobius, Cassus, Paula, & alij decem martyres 356
S. Sabini episcopi & sociorum eius passio 434. simulacrum Iouis oratione confringit, ibid. manus eius præciduntur, cęcum illuminat, ibid. Venustianum præsidem sanatũ, cum tota familia baptizat, ibid. ad mortem vsque cæditur, ibid.
S. Sabinæ martyris historia 379. à S. Seraphia in fide docetur, ibid. gladio cæditur, & iuxta S. Seraphiæ corpus sepelitur 380
SS. Sabinianus & Potentianus ad Senonenses ab apostolis directi, ibid. Christũ prædicant & martyrio coronantur 435
S. Sacerdos episcopus Lugdunensis & confessor 388
sacerdotum maxima vitia quæ 154
sacerdotum & ecclesiarum pius amator Dagobertus rex 45
sacramenta quot sint 245
sacramentis Ecclesiæ ante mortem S. Iuan munitus 170. se muniuit S. Ludmilla, antequã à sicarijs oppressa 214
sacrificium in lege naturæ 135
sacrificia tria quibus obligamur Deo 248
cur sacrificârint Iudæi in templo tantùm, Christiani verò omni loco 113
S. Sagaris martyris & episcopi, qui fuit S. Pauli apostoli discipulus, memoria 402
Sala fluuius 144
S. Saloma circa sepulturam Domini quàm fuerit solicita 408
S. Salonius episcopus Genuensis 397
S. Saluius Africanus 291
salus æterna quibus debeatur 94
sammonis regis VVinidorum insolentia quomodò sit repressa 47
S. Samuelis prophetæ translatio 375
B. Sancti, diaconi S. Photini, episcopi passionis memoria 336. attritum corpus eius diuinitùs reparatur, ibid.
sancti in cælis, sunt nostri patroni & defensores 80. & totius generis humani sunt patroni 230. cur dij vocentur 229. quomodò coli debeant 286. ijsdem rebus coluntur, quibus Deus 230. quomodò antiquitùs honorati 139.

ſancto Dei honor exhibitus 223
ſanctorum vitas benè viuendi exemplum ſuppeditare 12
ſanctorum geſta veneranda ac admiranda potiùs quàm imitanda ſæpius eſſe 278
ſanctorum virtus & poteſtas etiam poſt mortem quanta 91
ſanctorum patrocinia 22
ſanctorum oratio expetita 27
ſanctorum limina frequentare, eorumq́; preces ambire, non eſt nouum inuentum 207
ſanctis ſtatuas eſſe erigendas 230
ſanctos poſt mortem recipi in cælo, videre Deum, & exhibere nobis beneficia 16. 22. 26. 41. mortalibus ſubuenire Chriſti gratia 184. adiuuare nos poſſe 80. 81. eſſe honorandos vt ſeruos & amicos Dei 229
ſanctos cur appellemus dormientes, non autē mortuos 229
ſanctos tam vitæ exemplo, quàm verbo prædicare 77
ſanctos olim fuiſſe inuocatos 33
ſanctos inuocantes, exaudiuntur 80. 81
erga ſanctos priſca Germanorum deuotio 58
ſanctitas S. Eleuchadij quanta 71
ſanctitas Vltrogothæ & Radegundis reginæ quanta 42
ſanctitatis quantæ fuerit Damianus epiſcopus 92
ſanctitate Damiani epiſcopi Iudæus viſa ad Deum conuertitur 92
ſanctificatum quandò fit ſeculum 116
ſanctum non verba, ſed bona opera declarare 78
ſanctimonialium olim ſtudium 247
ſanguis Chriſti Iudæis mors, nobis verò vita 118
ſanguinis S. Ludmillę veſtigia in ſaxo remanere 235
ſarcophagum B. Celſi temerè perfringentis pœna 88
ſaraceni Gallos expugnant 191
ſaracenorum impium edictum 221
ſathanicum concilium ab Henrico IIII. Imperatore indictum 155
S. Saturnina virgo 331
SS. Saturninus & Neapolis in carcere diù macerati, quieſcunt 323
SS. Saturnini, Thyrſi & Victoris memoria 299
S. Saturnini Toloſani epiſcopi paſſionis breuis memoria 424. colliſo capite, & excuſſo cerebro, moritur, ibid.
SS. Saturnini martyris, Sennis & Siſinnij diaconorum paſsionis hiſtoria 423. retruduntur in carcerem, multos conuertunt gentiles 424. ſcorpionibus cæſi, decollantur, ibid.
S. Satyrus Arabs decollatur 291
S. Satyrus epiſcopus, Syranæ oculos per baptiſmum illuminat 366. Aproniani filiū à dęmone liberat, ibid. obit, ibid.
ſaxones à Lothario rege Galliarum & eius filio Dagoberto deuicti & trucidati 45
ſcandala noſtra Antichriſti via 281
S. Schirionis martyris paſſionis memoria 431. tranſuerberatus per media viſcera enecatur, ibid.
S. Scholaſtica ſanctimonialis videt animam S. Benedicti, in ſpecie columbæ, cælos penetrare 302
ſcholaſticæ diſciplinæ antiquæ rigor 146
ſclaui prædicatione S. Bennonis epiſcopi ad Chriſtum conuerſi 152
ſclaui vndè primùm digreſſi 144
pro Sclauis conuertendis ſtudium D. Bennonis epiſcopi 157. conuertuntur, & idola ſua confringunt 158
ſcoti Chriſtum annunciant 179
ſcripturæ locus de centuplo accipiendo, quomodò intelligendus 96
non ſcripturæ omnia loca ſpiritualem habent intelligentiam 250
ſcythæ & Dani loca maritima Coloniam vſque vaſtārunt 191
Sebaſte Palæſtinæ olim Samāria dicta eſt 380
S. Sebaſtiani martyris breuis hiſtoria 294
S. Secundus, ex legione martyrum Thebæorum, capite cæditur 377
ſeditio calāmitoſa Gregor. VII. & Henrici IIII. 153
SS. Senator & Luxurius 396
ſenſus titillatorij quomodò increpandi 2
ſepulcrum S. Melanij epiſcopi ab igne nō læſum 11
ad ſepulcrum B. Sigeberti regis dæmoniacus liberatur 52. duo ægri ſanati, ibid.
ad ſepulcra ſanctorum ægri curati 188. dæmoniaci ſanati 189
ad ſepulcrum Ezechielis prophetæ confluitur, vt ibi preces fundantur 127
ad ſepulcrum Conſtabilis abbatis obdormiens, caſtigatur 81
è ſepulcro S. Bandelij arbor egrediens, languidorum infirmitates ſanat 137
ſepulcra ſanctorum viſitantium exempla 81
ad ſepulcra ſanctorum confugientes adiuuari 90
ad ſepulcra ſanctorum vſum luminarium Deo eſſe gratum, miraculo declaratur 228
ſepultura Damiani Cardinalis magnifica 86
ſeptem fratrum & viginti militum paſſio 290
ſeptem diſcipulorum S. Iacobi apoſtoli & nominū eorum breuis memoria 330
ſeptem dormientes martyres 348
ſeptem virgines martyres 315
ſeptendecim millia hominum intra vnum menſem martyrio coronantur 320
ſeptem germanorum memoria 333
ſeptem mulieres capite cæduntur 300
ſeptuagintanouem martyres occiduntur 306
S. Sequanus presbyter & confeſſor 393
S. Serapion ab alto in terram præcipitatur 416
S. Serapion epiſcopus & confeſſor 353. & 410
S. Seraphia illuſtriſſimam Sabinam in fide Chriſti inſtruit 379. diuinitùs caſtigantur iuuenes eam deflorare volentes 382. eos iterùm ſanat Seraphia ibid. poſt multos cruciatus capite cæditur 383. eā ſepelit Sabina matrona 380
S. Sergius martyr Cæſarienſis 306
ſergius I. Pontifex 91
SS. Sergij & Bacchi paſsio 402. contumelia ab Imperatore afficiuntur, ibid. Bacchus cæſus expirat animam, Sergius capite plectitur 403
S. Sergij Papæ & conſtitutionum eius memoria 386
ſermo ocioſus vt ſit euitandus 66
ſerpentis cū dracone infernali egregia collatio 238
ſerpentibus imperāſſe B. Hilarium epiſcopum 18
S. Seruandi & Germani paſſionis memoria 408. poſt varios cruciatus gladio cæduntur, ibid.
S. Seruatij epiſcopi Tungrenſis memoria 329
S. Seruuli paralytici & confeſſoris memoria 433
S. Seuerianus epiſcopus & confeſſor 297
S. Seuerianus cum Aquila vxore ignibus exuruntur 296
S. Seuerinus monachus Tyburtinus 412
S. Seuerinus frater S. Victorini confeſſoris 290.
S. Seuerinus epiſcopus Colonienſis & cōfeſſor 408
SS. Seuerini, Exuperij & Feliciani inuentio 417
S. Seuerus epiſcopus Rauennæ & confeſſor 408
S. Seuerus presbyter & confeſſor 304
S. Seuerus presbyter ingentem paganorū multitudinem

dinem conuertit 367. Viennæ in Gallijs prædicat,& in ecclesia S. Stephani,quiescit,ibid.
sexagintaduo martyres 306
seya fluuius Hispaniæ 233
S.Sicharia virgo 299
SS. Sidrach, Misach & Abdenago, de camino ignis liberantur 319.
sigebertus creatur Austrasiæ rex 45. corporis eius eleuatio 51
sigeberti regis corpus post quadringentos annos integrum conspicitur 50. illud inhonorantes,diuinitùs castigati,ibid.
sigebrandi episcopi cædes 39
S.Sigismundi regis passionis breuis historia 322
S. Sileæ apostoli breuis memoria 354
siloë nominis interpretatio 254
S. Siluanus episcopus Gazæ cum clericis suis martyrio afficitur 325
S.Siluerius Papa in exilio moritur 345
S. Siluester episcopus Cabilonensis & confessor 418
S.Siluestri Papæ & constitutionum eius breuis memoria 434.435.concilium Nicenum trecentorum decem & octo patrum indicit, ibid. sedit annos vigintitres,menses decem,dies vndecim, ibid.
simeon monachus Siculus 359
S.Simeon Hierosolymitanus episcopus secundus, filius fuit Cleophæ fratris Ioseph nutricij Domini 305
S.Simeonis episcopi Seleuciç,& centum sociorum passionis breuis memoria 318
S.Simeonis in Columna breuis vita 289
S.Simeonis euangelici memoria 403
S.Similianus episcopus & confessor 344
SS. Simonis & Iudæ apostolorum, vitæ, prædicationis,& passionis breuis enarratio 410
simoniaca labe infectam fuisse Mediolanensem Ecclesiam 85
simoniacos & Giezitas damnâsse S.Bathildim reginam 37
SS. Simphronij & Olympij passionis historia 426. S. Simphronius traditur Olympio tribuno cruciandus,ibid.deijcit verbo simulacrum Martis, conuertit Olympium cum domo sua, ibid. simul omnes ignibus exuruntur,ibid.
simplicitas columbina Dagoberti, filij Sigeberti regis 49
simplicitas S.Iordanis à diabolo illusa 62
S.Simplicius Papa, Acatium Constantinopolitanũ episcopum,& Petrum Alexandrinum, hæreticos damnat 308
S. Simplicius episcopus Augustodunensis & confessor 418
SS.Simplicij, Faustini, & Beatricis martyrum breuis historia 360
S.Simplicij senatoris, vxoris, filiorum, & sociorũ lxviij.passionis memoria 328
S. Simplides episcopus Viennensis & confessor 303
S.Sindulphus episcopus Viennensis 428
SS.Sisinnij, Martyrij, & Alexandri passionis historia 333. & 334. mittuntur à S. Vigilio Tridentino ad prædicandum verbum Dei, ibid.
SS.Sisinnij & Smaragdi passio 311
SS.Sixtus & Sisinnius confessores 382
S.Sixti I.Papæ passionis & constitutionum eius breuis memoria 315
S. Sixti II.Papæ,& sociorum eius Felicissimi & Agapeti passio 365. recluditur cum prænominatis in custodia. ibid. prædicit S. Laurentio suos agones, ibid. destruit templum Martis, ibid.capite cum socijs cæditur,ibid.
sobrietas S.Iuani eremitæ 170
SS.Socrates & Stephanus 392
sol in morte Domini obscuratus 103
solis proprietates Christo attributæ 5
solennis dies S. Rumoldi cur in Kal. Iulij sit translatus 155
solini de Scotia testimonium 180
solitarij aduersùs cogitationes tantùm habent dimicare 276
solitariorum merita peccatoribus veniam impetrare 277
S.Sophia virgo 321
S.Sosipater B.Pauli apostoli discipulus 346
S.Sosij diaconi passionis memoria 394
S.Sosthenes discipulus S.Pauli 341.& 424
SS.Sosthenis & Victoris conuersio 388. post multos cruciatus in cupa concremantur, ibid.
S.Soteris castitas 52
S.Sotheris martyris breuis memoria 329
S.Sotheris virginis passionis historia 302
S.Sotheris Papç & constitutionum eius,breuis memoria 318
S. Sperati & sociorum Scillitanorum martyrum memoria 355. eorum reliquiæ, vnà cum capite S. Pantaleonis Lugdunum transferuntur, ibid.
SS.Speusippi,Eleusippi,& Meleusippi.itèm SS.Leonillæ,Iouillæ atq; Neonis passio 293
S. Spiridion episcopus, dextero oculo effosso, ad metalla damnatur 429. spiritu prophetico claret ibid.
spiritus sanctus perfecta filij Dei imago 351
spiritus sanctus quando à templo Hierosolymitano recesserit 117
spiritûs sancti septem dona 98
spiritus & carnis quotidiana lucta 2
spiritu Dei qui agũtur,quibus donis fruantur 234
spitignei tyrannis 187
sponsa Christi,Ecclesia 245
Stabulense monasterium 48
SS.Stactæus & Lioba virgo 397
statuta Damiani Cardinalis 86
stella cur gentibus apparuerit 3
SS.Stephanus & Leontius martyres 354
SS.stephanus,Pontianus,& Attalus martyres 435
stephanus IX.Pontif.Max.85
S.Stephani Papæ & sociorũ passio 362. Lucillã priùs cæcam illuminat,ibid.multos conuertit, Missas celebrat,templum Martis euertit,capite cæditur ibid.constitutiones eius,ibid.
S.Stephani protomartyris passionis memoria 433 lapidatur, ibid. reliquiarum eius ac sociorum inuentio 363 translatio 364
studium Theologiæ Parisijs Carolum Magnum instituisse 147
S.Sulpitius episcopus Bituricensis vita & miraculis claret 292.& 298
SS.Sulpitij & Seueriani passionis memoria 317
supersubstantiale quid significet 102
S.Susannæ virginis passio 370.eius progenies nobilissima,ibid.conuertit Claudium consobrinum suum,ibid.respuit nuptias, fustibus cæditur 371. capite plectitur,ab Augusta Serena noctu sepelitur,ibid.
Svvanthevvitz Sclauorum deus 152
S.Svvitbertus episcopus & confessor 308
S.Syagrius episcopus & confessor 378
SS.Sycus & Palatinus 334
S.Symmetrij presbyteri & aliorum xxij.martyrum breuis memoria 333
S.Symphorianus capite plectitur 375

S.Sym-

S. Symphorosa B. Getuli martyris vxor cum septē filijs martyrio afficitur 342 in flumen præcipitatur 348. filij eius diuersis cruciatibus interimuntur, ibid.
synodus Ingelheimensis 89
synodus prouincialis Rauennæ 200
S. Syntyches memoria ex apostolo 357
S. Syreni Syrmiensis monachi passio 306
S. Syri & Iuentij episcoporum Ticinensium & cōfessorum breuis memoria 387
Tarachius presbyter, & Andronicus 397
SS. Tarachi, Probi, & Andronici passionis compendium 404. neruis cæduntur, alijsq; grauissimis pœnis affecti, gladio iugulantur, ibid.
S. Teclæ virginis vitæ historia 395. accusatur à matre apud iudicem, ibid. In rogum ardentem iacta, non læditur, ibid. nec à bestijs, nec à serpentibus attingitur, nec à tauris, ibid. obdormit in Domino, ibid.
S. Telesphori Papæ passio 289. Gloria in excelsis Deo, & tres Missas in natiuitate Domini, & ieiunium quadragesimale obseruari instituit, ibid.
templariorum causa in concilio Bononiæ habito tractata 200
templarijs militibus quæstionum obiectarum capita 200
templum in Crucis honorem ædificatum 41
templum ex domo S. Gentilis extructum 44. & posteà titulo Boni Iesu & S. Margaretæ collegiata ecclesia factum 45
tēpla magnifica & monasteria antiquos principes, episcopos, abbates & reginas in honorem Dei ędificasse 13. 48. atq; multis villis, syluis & prædijs ditâsse 38. 39. 187
templa & altaria in nomine sanctorum antiquitùs ædificata, & in eorum honorem consecrata 17. 18. 20. 29. 40. 42. 49. 54. 72. 90. 126. 186. 190. 202. 208. 244.
templa per Aegyptum & monasteria S. Bononius abbas restaurat 203
templorum dedicationem olim fuisse in vsu 244
in templis & aris consecrandis primæuę Ecclesiæ mos 244
in templis Christianorum Augusta virgo est assidua 124
S. Terentiani campi ductoris conuersio 348. conscribit passionem S. Iohannis & Pauli quos decollauit, ibidem. filij eius à dæmone liberatio, ibid.
S. Tertullini martyris historia 364. post varia tormēta decollatur ibid.
testis falsus non manet impunitus 370
testimonium Domini bina habere accidentia 122
tetina ciuitas 170
S. Tharseæ discipuli & episcopi passio 402
S. Tharsitij acolythi martyrium 373
S. Tharso per SS. Sisinnium & Marcellum diaconos facultates suas pauperibus distribuit 428. martyrio vnà cum Prætextato & Pontiano coronatur, ibid.
SS. Thebæorum martyrum corpora à S. Eoldo episcopo Viennam transferuntur 352
theodofredus primus abbas Corbeiensis 38
S. Theodarius abbas transfertur in vallem Rupianam 410
SS. Theodoræ virginis & Didymi passionis breuis historia 320. & 321
S. Theodoræ sororis S. Hermetis memoria 314
theodoricus episcopus Treuirensis 87
theodorus episcopus Rauennatum 91
S. Theodorus presbyter & martyr 312
S. Theodorus martyr, frater S. Georgij 305
S. Theodorus presbyter Antiochenus 315
S. Theodorus episcopus cum quatuor socijs martyribus 313
S. Theodori militis passio 414. multis tormentis affectus igne concrematur, ibid.
S. Theodoriti presbyteri passio 405. militum ac tortorum eius conuersio, & martyrium, ibid. ipse verò gladio cæditur, ibid.
S. Theodosius episcopus Antisiodorensis & confessor 355
SS. Theodosius, Lucius, Marcus, & Petrus cum socijs martyribus 409
S. Theodosiæ virginis passionis memoria 314
S. Theodotus episcopus Laodicensis virtutibus & arte medica claret 412
S. Theodotæ cum tribus filijs, passionis historia 362. ipsa ignibus conflagratur 363
S. Theogenes cum triginta sex socijs martyribus 298
S. Theognitus vnà cum Cypriano & Iustina, gladio cęditur 396
theologiæ studium Parisijs à Carolo Magno institutum 147
S. Theonas Alexandrinus episcopus virtutibus claret 375. S. Petrum Alexādrinum martyrem nutrit, ibid.
S. Theophili scolastici conuersio & passio 302
S. Theophilus sextus Antiochenus episcopus 404
thesaurus regius æqua lance diuisus 47
SS. Theugenius, Victor, Vrbanus, Sapargus, Felix, Auponus, & Castus martyres 402
SS. Theuseta, Horris, Theodora, Nymphodora, Marcus & Arabias igne comburuntur 310
S. Thomas apostolus, Parthis & Medis Christū prædicat 430. passus est in India, ibi. eius translatio, ibid. 351
Thuringiam Sammon rex VVinidorum vastat 47
thuringos Sigebertus rex domat 48
thus ad monumenta sanctorum oblatum 50
SS. Tiberius, Modestus, & Florentia martyres 414
S. Timonis diaconi passionis memoria 317
timor duplex 123
timor Dei in B. Godefrido Comite Cappenbergensi quantus 13
SS. Timotheus, Pollius, & Eutychius, diaconi martyrio coronantur 331
SS. Timotheus & Appollinaris Rhemis martyrio afficiuntur 375
S. Timotheus à S. Paulo apostolo Ephesiorum ordinatur episcopus 296. eius ossa transferuntur Constantinopolim, ibid. & 327
S. Timothei martyris passio 375. multos ad fidem Christi conuertit, ibid. decollatur, ibid.
tituli Dominici à Pilato scripti inuentio 324
titus Imperator 71
S. Titi discipuli felix obitus 289
Torcellum Venetiarum insula 71
tormenta quibus constantia Augustæ virginis tentata 125
SS. Torpetis & Euellij passionis memoria 321
S. Torpetis corpus S. Celerina sepelit, & eidem ecclesiam extruit 330
S. Tranquillinus lapidibus obruitur 352
trecentorum martyrum Massæ candidæ passionis breuis historia 376
tres milites cum apostolo Paulo occiduntur 350
triginta martyres sub Diocletiano 436
SS. Trinitatis breuis descriptio 351

S. Triphe-

S. Triphena per S. Teclam in fide instruitur 395.
S. Triphoniæ Augustæ conuersio 406 baptizata, altero die defungitur, ibid.
S. Troianus Santonicus episcopus & confessor 424
S. Trophimus ad Arelatensem vrbem Galliæ prædicationis ergò mittitur, ibiq; obit 423. Romæ ordinatur episcopus 434
S. Trudo presbyter & confessor 419
Tubæ corneæ spirituales quæ sint 237
tunica Christi ab hæreticis vt scindatur 421
tunicæ sanctorum quantæ fuerint virtutis 168
SS. Tyburtij, Valeriani, & Maximi passionis breuis memoria 316
S. Tyburtij filij Chromatij passio 369. lapsum de alto & penè mortuum sanitati restituit, ibi. à Torquato pseudochristiano proditur, ibid. ambulat super viuos carbones illæsus 370. capite cæditur, ibid.
S. Tychicus apostolorum discipulus 321
SS. Tyrannio & Syluanus episcopi, morsibus ferarum interimuntur 305
SS. Tyrsus, Leucus, & Galerius martyres 293
Vagatio quàm periculosa monachis 272
SS. Valentinus, Solutor, & Victor martyres 416
S. Valentinus presbyter fustibus cęsus decollatur 303
S. Valentinus episcopus Interamnensis post varios cruciatus capite cæditur 303
SS. Valerianus, Macrinus, & Gordianus martyres 392
S. Valeriani martyris passionis breuis memoria 390 gladio animaduertitur, ibid.
S. Valeriani episcopi & confessoris in fide constantia 425. in summa paupertate obit. ibid.
S. Valerius discipulus S. Petri apostoli, & primus Treuirorum episcopus 298
SS. Valerius & Ruffinus martyres 543
SS. Valis confessoris, Valentis martyris, Polyeucti, Victorij, Donati & sociorum memoria 331
Vbal fluuius 182
S. Valricus episcopus & confessor 351
Vdalricus Bohemiæ dux ad pedes S. Procopij prouolutus 185
S. Vedastus & Amandus episcopi 302. & 402
S. Venantius episcopus & martyr 314
S. Venantius abbas Turonensis 404
S. Venustiani præsidis conuersio 434. cum vxore & liberis baptizatur, ibid. capite cum tota familia plectitur, ibid.
S. Veranus Lugdunensis episcopus & confessor 415
verba B. Iordanis quantæ fuerint virtutis 57
S. Verus episcopus Viennensis 291
Verus episcopus, vitam S. Eutropij episcopi conscripsit 333
Vespasiani Imperatoris obitus 71
vestibus vestiri preciosis, insania falsa est, & vera rapina 268
vestibus vilioribus hypocritas vti, vt ab hominibus sancti reputentur 270
Vesuncensis ciuitas 167
S. Vetius Epagatus Christianorum aduocatus 135
vexillum S. Crucis olim præferri solitum in prælio 191
vexilla Crucis in processionibus, & cum sanctorum reliquijs supplicationis tempore circumlata 89
Victimæ pecorum, figura Christi in cruce 286
victimis gentes sua peccata expiasse 1
S. Victor, Victorianus, Claudianus & Bassa carceris squallore enecantur 308
S. Victor episcopus Lugdunensis 429
SS. Victor, Stercatius & Antigones, fratres & martyres Hispani 358
S. Victor Thebæus & martyr Ianuensem transfertur ad vrbem 398
S. Victor confractis digitis & euulsa cute in caminum ignis mittitur nec exuritur 329. venenum bibit nec moritur, grauiora tormenta patitur, nec frangitur, ibid. decollatur, ibid.
S. Victor miles capite cæditur 394
S. Victor martyr apud Mediolanenses 327. & 399
SS. Victoris & Coronæ passionis historia 329
SS. Victoris & Vrsi Thebæorum passionis historia 398 post varios cruciatus & ignes gladio cæduntur, ibid.
S. Victoris militis & sociorum passio 356. 357
S. Victoris Papæ & constitutionũ eius memoria 317
SS. Victoris, Camoris, Felicis, Rustici & quadringentorum quatuor martyrum memoria 330
S. Victoriæ virginis passionis memoria 43. à S. Anatholia ad conseruandam virginitatem animatur, ibid. dat suas facultates pauperibus, gladio perfoditur, ibid.
SS. Victorianus & Frumentius cum socijs 312
SS. Victoricus & Fuscianus martyres 428
S. Victorinus episcopus Pictauiensis & martyr 412
SS. Victorini, Victoris, Nicephori, Claudiani, Dioscori, Serapionis, & Papiæ passionis memoria 306
S. Victorini episcopi & martyris passio 383. distribuit cum S. Seuerino fratre omnes suas facultates pauperibus, ibid. ingreditur eremum. ibid. cadit per incontinentiam, agit pęnitentiam ibi. fit Amiterninus episcopus 384 martyrio coronatur, ibid.
victus S. Epiphanij episcopi 31
victum sibi S. Gertrudim emendicasse 9
vigiliarum vsus defunctorum antiquissimus 142
S. Vigilius episcopus Tridentinus & martyr 173. 299
confringit Saturni simulacrum 173
SS. viginti marty. sub Diocletiani persecutione 431
S. Vincentius martyr Romanus 332. & 354
S. Vincentius Agennensis leuita & martyr 341
S. Vincentius martyr Caucoliberensis 317
SS. Vincentius, Orontius, & Victor martyres 296
S. Vincentius in terra & mari vincit 27 vincit tyrãnum in morte & post mortem 26. 27
S. Vincentij martyris constantia & fortitudo inuicta 24
SS. Vincentij, Sabini, & Christetes passionis breuis memoria 409
S. Vincentij leuitæ passionis memoria 295. ab angelis visitatur, ibid. feliciter obit, ibid.
S. Vindemialis episcopus & confessor 320
vino ablutionis sacri calicis. S. Iordanes sua vulnera curat 58
viperarum natura quæ sit 92
virginitas quàm sit Deo dilecta 22
virginitati perpetuæ veterum B. virginis Iesus, ex ea natus, consecrauit 110
virginitatem in vsu fuisse etiam antiquæ legis tempore 140
virgo Deo dicata, si homini iungatur in matrimonio, instar est sacrilegij 140
virginem Deo deditam non ferre hominum concursus 10.
SS. virgines & sorores Herlinda & Relinda 312
viri multi cælestes ac sancti in ecclesia Ticinen. 30
virtutem in pace acquiri, approbari in victoria 197

vir-

virtutes S.Constantij episcopi 45. S.Iob 135
visio S.Bathildis ante mortem 40. Cantini episcopi 223. Damiani episcopi 92. S.Gentilis 44. S.Porcarij abbatis 191
visio terribilis cuiusdam fratris 253
visiones quorundam monachorum 86
SS.Vitalis, Felicula, & Zeno 303
SS.Vitalis & Agricola post varia tormenta crucifiguntur 423. Corpora eorum per S. Ambrosium eleuantur, ibid.
vita Dagoberti regis quàm sapiens & sancta 48
vita S.Victoris episcopi asperrima 202
vita solitaria D.Bennoni episcopi 159
vitæ asperitas S.Bononij abbatis 204
vitæ rectitudo Constabilis abbatis, & euangelica simplicitas 77
vitæ & conuersationis sanctæ exemplum S.Bathildis virgo omnibus præbet 40. quæ posteris vitæ exempla reliquerit 41
vitæ actiuæ & contemplatiuæ necessaria coniunctio 150
vitæ emendationem in senium differre, quàm sit periculosum 120
vitia sese diffusius dilatabunt in fine mundi 267
vitia propria gladio spiritus mortificanda 73
SS.Viti, Modesti, & Crescentiæ passionis historia 343 & 344. corpora eorum Florentia sepelit, ibid.
vituli aurei combustio quid designârit 73
S. Viuianæ parentes 425. plumbatis cæsa emittit spiritum ibid. à Iohanne presbytero sepelitur, ibid.
SS.Vndecim millium virginum memoria 407
Voluntas propria quàm sit nociua homini 94
votum S. Annæ 239. dæmoniaci cuiusdá liberati 52
votum D.Virgini nuncupatum 125
votum rediuiuus persoluit 258
vota facta Deo reddenda 249
vota monastica tria 249
votifragus infirmitate corripitur, vt resipiscat 257
Vratislaus S.Ludmillæ filius vxorem ducit infidelem Drahomiram 214
S.Vrbani Papæ breuis memoria 332
S.Vrsatius, relicta militia, vitam solitariam agit, & virtutibus claret 373
S.Vrsicinus episcopus Bituricensis primus 414
S.Vrsicini martyris Rauennatis breuis memoria 345
SS.Vrsicini, Vitalis, & Valeriæ vxoris Vitalis martyrum passionis breuis memoria 320
S.Vrsmarus episcopus & confessor 317
vrsus archiepiscopus Rauennatum 19
S.Vrsus episcopus Antisiodorensis & confess. 361
S.VValburga virgo 323
vvalonus Hauelbergensis episcopus 12
vvandali debellant Rhemenses 234
S.VVarericus confessor 314
S.VVencellaus dux Bohemiæ & martyr 397
VVigerus præceptor Bennonis episcopi 144
SS.VVilebaldus episcopus & Maternianus confessor 352
S.VVilehadus episcopus & confessor 414
S. VVillebrordus episcopus & confessor 413
S.VVinocus abbas 180
vvismaria ciuitas 144
vvitgerus Brandeburgensis episcopus 12
vvitigo episcopus Missnensis 141. 161
S.VVolfgangus episcopus Ratisponensis 411
S.VVulfrannus episcopus 319
S.VVulmarus abbas 344
SS.VVulmarus & Philibertus abbates 356
vulnera Christi S.Gertrudi diuinitùs impressa 10
Vxores consanguineas non esse ducendas 256
X litera, figura Crucis 193

ZAchæus quartus Hierosolymitanus episcopus 375
S. Zacharias propheta 384
S. Zacharias pontifex caput S. Georgij martyris reperit in patriarchio 210
zacharias pater Iohannis Baptistæ inter templum & altare occisus 239
zacharias sacerdos occisus 224
S.Zachariæ presbyteri martyrium 336
zachariæ prophetia 224
Zernebock idolum 152
zelotypus diuinitùs castigatur 244
zelus S.Eutropiæ 205
zelus fidei S.Clothildis reginæ quantus 42
S.Zelus cum socijs sex martyribus 350
zeno Veronensis episcopus 135
S.Zenobius presbyter capite cæditur 410
S.Zenon martyr cum socijs decies mille, ducentis & tribus martyribus 353
S.Zenon episcopus Veronensis & confessor 427
S. Zepherini Papæ & constitutionum eius breuis memoria 377
S.Zoæ vxoris Nicostrati, passionis breuis memoria 351
SS.Zoellus, Seruilius, Syluanus & Diocles martyres 332
SS.Zotici, Irenæi, Hyacinthi, & Amantij martyrum memoria 302
S.Zoylus martyr cum xix. socijs 348
S.Zoyli martyris inuentio 174
S.Zozimi Papæ & constitutionum eius breuis memoria 433

FINIS INDICIS.

IANVARIVS.

D. CAECILII CYPRIANI CARTHAGINENSIS EPISCOPI SERMO DE CIRCVNCISIONE DOMINI: QVI HAbetur tertio Tomo operum eius.

ARGVMENTVM.

Circuncisionē Abrahæ mandatā, non apud solos tamen Hebræos, sed & apud Arabes & Phœnices, filijs etiā Ismael & Esau vsitatā, valuisse docet ad peccati originalis expiationē. Ad quod etsi ab Adam vsq; ad Noe, & deinceps ad institutionem vsq; huius sacramenti, efficacia essent sacrificia vetera: imperatā posteà circuncisionē cùm fidei tempora propinquarent, vt singulorū sacrificia, singulare Christi præcederent holocaustum. Post quod, iam non aliam circuncisionem requiri quàm cordis, qua titillatorios carnis motus rationis authoritate compescamus. Gen. 17. Circūcisio olim data est patrib. ad peccati originalis expiationē

INTER omnia testamenti veteris sacramenta nihil Circuncisione solennius antiqua celebrauit religio, 1. Ianuarij.
nec tantùm in Hebreos, sed etiam in Phœnices & Arabes hæc traditio inoleuit. Reliquæ gentes tam mandatum quàm factū irrident, & Deo minimè asserunt cōuenire, vt Saluatoris benignitas plagis infantium deleatur, & immeritos in ipso vitę initio periculo mortis addicat. Hoc de bono Domino sentire, q neminem vult perire, absurdum & irrationabile iudicāt. Nec tamen eis omnia reliqua sacrificia sunt horrori, sed in multis naturalem legem sequentes, expiationum retinēt instrumenta, & immolant victimas, & incendunt adipes, & cum odoramentis & libaminibus fundunt coram Deo vota & preces. Legimus Iob Dei testimonio approbatum, iugibus sacrificijs occupatum: nec legimus circuncisum. Et poterant esse eo temporum diuersis in locis multi viri insignes, qui iustitiæ Dei subiecti, hoc signo carebant, licet filios Esau & Ismael putandū sit huius traditionis non fuisse expertes. Verùm cùm opus istud & antiquitas commēdet, & iubentis authoritas: inquirēda est tanti mysterij ratio, quæ Abrahæ specialiter & semini eius tanto pondere mandata est, vt quisquis in illa gente huius signi careret differentia, Ethnicus non Iudæus reputaretur, & à titulo filiorum Israel abraderetur proscriptus. Hoc cum octaua die iussum sit celebrari, & nomen circunciso aptari: intimatum est his qui digni sanctorum consortio censebantur, quòd eorum nomina scriberentur in cælis, & æternæ beatitudinis, quam post vitæ huius septimanam octaua cōsequitur, hęredes fierent & consortes, quicunq; vitæ innocentia & cælibatûs sanctimonia sese Domino consecrâssent. Tenera itaque infantia huiusmodi erat imbuenda doctrina, & ante concupiscibiles motus, quos peccatum meruerat, miserabili pœnæ, & ineuitabili vindictæ, etiam in paruulis adhibenda erat seueritas: & antequàm ebulliret sartago libidinum, prouisum est ventilabrum, quo refrigerari posset, & extingui depopulatricis flammæ vagus ardor, & vniuersa perlustrans incendium. Ideoque dolor voluptati, & sanguini delectationis sanguis tormēti opponebatur: vt in primis elementis discerent paruuli, semper propriæ memores sectionis, contraria curare contrarijs, & ad cohibendos refrenandosque turpitudinum appetitus necessarium esse sale corrosorio carnis perfricare pruritus, & semper recrudescentes desiccare putredines. Ad hoc corpus suum mortificabat Apostolus, non tantùm circuncidens illud seminarium membrum, sed totum se cruci figens, & omnibus extraordinarijs motibus opponens cauterium, vsqueadeò corpus suum redigens in seruitutem, vt diceret: Viuo autem iam nō ego, viuit verò in me Christus. Cuius facti æmulatores erubescimus in pudendis: & detecto sectoque confusionis operculo, quanuis conscientia testis semper nobis exponat scaturientes intùs peccati insidias, nec internum vitare possimus iudicium; viriliter tamen

Margin notes: Gentes victimis sua peccata expiabant. Iob. 1. Gen. 17. Quid octaua dies, & nominis impositio designent. Contraria sunt cōtrarijs curāda. 1. Cor. 9. Galat. 2.

a standum

Rationis authoritate increpādi ſunt titillatorij ſenſus.

ſtandum eſt,& rationis authoritate increpandi ſunt titillatorij ſenſus, & ſummoperè vigilandum eſt nè ſequatur aſſenſus. Intra nos pudor iſte aboleri omninò nō poteſt:quia nec totum hoc membrum,ſed anterior eius portio iuſſa eſt circuncidi. Res ſanè maxima eſt,ſi non egrediatur foràs huius contagio corruptelæ:& inſaniens beſtia corrupti anhelitûs catenis ferreis in vltimis animæ receſſibus alligetur,intusq́; fractis dentibus ſeipſam concupiſcentia captiua maſtiget & corrodat.

1. Cor. 9.

Manet itaq; erubeſcentia propter ſenſum:vt qui in agone contendit,ſciens circumciſionis myſterium,ab omnibus ſe abſtineat quæ poſſunt huic flammæ miniſtrare fomentum. Nec tamen peremptoria eſt contendentibus, ſed probatoria huius ſenſualitatis colluctatio tam veterna:ſed inſtitutum eſt certamen inter ſpiritum & carnem,vt victor homo peccati & pœnæ, poſt triumphos ſolennes coronetur in gloria,ſine infeſtationibus deinceps,liber à peccato & pœna.

Rom. 7. Gal. 5.

Quotidiano cōflictu ſpiritus & caro luctātur.

Hanc verecundiam poſt præuaricationem vanitati ſubiecta,non volens anima pertulit,& vim ſuſtinet inquietudine perurgente,& inuoluntariis motibus fatigata infelicitatis ſuæ deplorat miſeriam,liberari de corpore mortis huius deſiderans: & pacifici tranquilliq́; ſtatus à Deo poſtulat libertatem. Quotidiano ſane cōflictu ſpiritus & caro luctātur,& cauſatur ratio aduersùs domeſticum malum:quòd ita intra ſe exerceat regnum quaſì natura ſit vitium, & ſecum traxerit creatio prima peccatum. Hoc vtiq; prima non ſentit conditio,ſed ſecutum eſt transgreſſorē ſupplicium,& adhæſit indiuidua pœna peccato:de quo erubeſcent quicunq; mundo corde Regem in decore ſuo videre deſiderant. Quis in tam aſſiduis illuſionibus non confundatur? Quis non in tantis contumelijs erubeſcat? Fomes quippè huius mali intùs in tenebroſis receſſibus latitans, vt viderit animam aliàs occupatam,& minùs ad ſuî circumſpectionē ſolicitam,irruptionibus vehementibus erumpit,& blanditijs venena ſupponens, pudicitiæ puritatem inopinatis inuadit aſſultibus. Ideoq́; pudibūdus homo nuditatem ſuam operit, & fœditatem cōfuſus occultat. His rediuiuis vulneribus ſemper hac ſanie illitis neceſſaria eſt per omnē huius vitæ ſeptimanā iugis reſecatio putredinū,& continua circūciſio cicatricū. Et in ceteris quidē membra omnia imperio rationis obediūt, & arbitrij retinent libertatē. Hîc verò vbi Babiloniç fornax exarſerit,& quaſì pice & naphtha cōſperſi libidini ebullierint appetitus,inflammata caro libertatis priuatur honore:intantum vt rebellia mēbra velit nolit in motus nefarios audacter exurgāt. Prçcedebāt olim integumenta rerum ſignificantia abolitionem peccati,& ad perfectionem inchoata tendebant.

Cur Chriſtus voluerit circuncidi.

Nec hoc ſacramentū conſuetudini antiquæ ſubtrahere voluit Chriſtus,& licèt non eſſet in hoc tempore neceſſariū,tamen nè antiqua religio prorsus reproba videretur,voluit in ſe circunciſionis aptari ſignaculū. Sanè originale peccatum quòd à primis patribus in totam generis huius ſucceſſionē defluxit, omni tempore aliquibus remedijs oportuit expiari: licet vim plenā ſignificantia nō habuerint,donèc ad rem ipſam ventum eſt,quæ figurarum operiebatur velamine. Et licèt ſacramentorū arcana omnibus non paterent,virtus tamen & effectus eorum ignorari non poterat:quia ab Adam vſq; ad Noë ſacrificia Deo conſtat fuiſſe accepta,quæ vſq; ad illud tempus ſine legis diſtinctione diuinitùs inſpirata inſtitutione primi hominis celebrarēt. Illa verò ſacrificia aut in animalium ſanguine,aut aliarum oblationum incenſionibus agebātur: non quòd fumo aut mortibus pecudum delectaretur Deus, ſed vt intelligeretur immutabile iudiciū & prolata ab initio ſententia in peccatum. Immutabile decretum ab æterna lege exierat, cōcupiſcentia affligi,& morte peccatorē puniri: nec poterat plagis exterioribus remediū aliquod ſubuenire,quin ſtimulus carnis ſine vlla exceptione colaphizaret infirmum,& vſq; ad diſſolutionē mors importuna perſequeretur captiuū.

Pœna peccati mors. 2. Cor. 12.

Et mors quidem carnis concupiſcentiarum interſecabat ludibria,nec poterat vltrà peccare illud quod erat putredini ac diſſolutioni prædeſtinatū & datum: ſed ſupererat poſt mortem carnis animæ labor,& afflictio ſpiritûs: nec poterat vlla ratione illa abſolui damnatio,niſì morti omniū vita omniū ſubueniret,& pro generali morbo gratia Dei ſingulare propinaret antidotū. Hoc antiquum redemptionis noſtræ conſilium ſanctis patribus reuelauit Deus,voluitq́; vt paulatim aſſueſcerēt homines paſſioni & morti neceſſariæ,voluntariç mortis opponerent libamentū,& pœnam in medelam,& ſupplicium in remedium commutarent. Huius oblationis doctrinam ſacrificia continebant antiqua: & incenſiones & mortes huius conſumma-

Morti eīm vita Chriſtus moriēdo ſubuenit.

ſummationis gratiam præſignabant. Propter hoc cùm iam fidei tempora propinquarent, imperata eſt circuncisio: & pars illa corporis in qua eſt voluptatũ ſeminarium & libidinis officina, iuſſa etiam in paruulis amputari, vt proprij primitias ſanguinis, ei qui totum ſanguinẽ ſuum oblaturus erat, offerrent: & communia ſingulorũ ſacrificia ſingulare præcederent holocauſtum. Vbi verò Chriſtus Dominus venit, de quo in capite libri ſcriptũ eſt, vt in morte ſua patris voluntatem impleret, ceſſarunt ſacrificia: nec iam truncationem præputij Euangeliũ imperauit, ſed circuncisionem cordis, & omnem tam membrorũ quàm affectuum petulantiam gladio ſpiritus reſecari immutabili decreto mandauit. Et tantæ dignitatis illa vna redemptoris noſtri fuit oblatio, vt vna ad tollenda mundi peccata ſufficeret: qui tanta authoritate in ſancta introiuit in ſanguine proprio, vt deinceps nulla ſupplicantium poſtulatio ſanguine indigeret alieno. A diebus igitur viſitationis noſtrę regnũ cęlorum vim patitur, nec iam in expoliatione carnis circuncisio agitur, ſed Spiritus ſancti virtute vetuſtatis antiquæ ſanies expurgatur.

Gen.17. Pſal.39. Finis ſacrificiorũ, pecorum, & Circuncisionis, chriſtus. Iam circũcisione cordis, & Spiritus ſancti virtute, ſanies peccati extergitur.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO IN EPIPHANIA DOMINI: VT HABETVR OCTAuo Tomo *Aloyſij.*

CVM natus eſſet Ieſus in Bethleem in diebus Herodis Regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Hieroſolymã, dicẽtes: Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? Vidimus.n. ſtellã eius in Oriente, & venimus cum muneribus adorare eum. Laudate Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi. Nam cùm omnipotẽs ſermo nondùm à regalibus ſedibus deſcendiſſet, & nox in ſuo curſu medium iter ageret, populus gentium ambulabat in tenebris, quia dilexerũt magis tenebràs quã lucem: variosq; ſecuti errores, in circuitu impij ambulabant, euntes vnuſquiſque, alius ad villã, alius ad negociationem ſuam: & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum, quia incuruatus eſt vnuſquiſq; ad opus manuum ſuarum. Patres etiam illi antiqui omnes ſub nube fuerunt, eo quòd adſpiciebant in viſu noctis, nec claritatem vultûs Moyſi poterant intueri, quia velamen erat poſitum ſuper cor eorum, & erat aqua tenebroſa in nubibus aëris: cùm videlicet filij Sion inclyti, conuerſi ſunt in vaſa teſtea, opus manuũ figuli: diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum: argentum eorũ verſum eſt in ſcoriam, eo quòd caupones eorum miſcebant aquam vino: quandò obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, nec erat de eis, qui faceret bonum, nec etiam vſq; ad vnum. Tunc ergò tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terrã, quia Iudæus & Gentilis in tenebris ſtrauerunt lectum ſuum, habitantes in tenebroſis & vmbra mortis. Quia igitur tunc nox præceſſit, ecce dies appropinquauit, & lumen refulſit in habitaculo carceris noſtri, ex eo quòd exortum eſt in tenebris lumen rectus corde, cùm viſitauit nos Oriens ex alto: & ortus eſt nobis Lucifer matutinus, qui non nouit occaſum, quãdò lux illa vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, in tenebris luxit, & tenebræ eam non compræhenderunt.

6. Ianuarij. Matt.2. Pſal.116. Sap.18. Iohan.3. Matth.22. 1.Cor.10. Thren.4. Chriſtus aduẽtu ſuo in carne, illuminauit mundi tenebras. Iohan 1.

Iudæi itaque & Gentiles in tenebris erant vſque ad tempus plenitudinis. At vbi venit plenitudo temporis, emiſit Agnum Dominus dominatorem terræ, de petra deſerti ad montem filiæ Sion: & lapidem, quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli. Et quia ad hoc venerat, vt oues diſperſas congregaret in vnum, licet non fuerit primò miſſus, niſi ad oues quę perierant domûs Iſraël: quia tamen alias oues habebat, quæ non erant ex hoc ouili, & illas oportebat eum adducere, vt fieret vnum ouile, & vnus paſtor: idcirco habitantibus in regione vmbræ mortis tam Iudæis, quàm gentibus, lux orta eſt eis vtriſque, propter quod & in natiuitate claritas Dei circunfulſit paſtores, quia Angelus euangelizauit eis gaudium magnum, & hodierna die ſtellæ claritas natum denunciat Saluatorem. Iudæis itaque tanquàm ratione vtentibus loquitur vox Angelorum, Gentibus verò quaſi brutis, & iumentis in campis ſyluæ, loquitur lingua ſiue ſtella cælorum. Lux itaque

Eſa 16. Pſal.117. Matth.15. Iohan 10. Eſa.9. Luc.2. Matth.2. Cur Angelus Iudæis, Stella verò

gẽtibus apparuerit. demonstrat lucem, creatura suum indicat creatorem, suum loquitur factura factorem, & noua stella denunciat verum Solem. Laudate ergò Dominum omnes gentes, & collaudate eum omnes populi. Lætamini gentes simul cum plebe eius. Gaudeant Gentiles exultent Iudæi: quia ecce Sol de stella exiuit, & factor Virginis factus est in Virgine factura sua. Homo enim, qui factus est in ea, ipse fundauit eam altissimus. Ortus est itaque Sol de stella, sanitas ex ægritudine, ex morticinio vita, lux ex tenebris, dulcedo ex amaritudine, ex spina rosa, pater ex filia, Dominus ex ancilla, & de exiguo riuulo fons aquæ salientis in vitam æternam. Oritur ergo Sol de stella, & demonstratur Sol per stellam.

Psal. 86.

Maria stella, Christ' Sol cur dicantur. Erat stella in aëre, stella in terra, Sol in præsepio. Stella in aëre, corpus illud lucidum: stella in terra, Virgo Maria: Sol in præsepio Christus noster. Stella in aëre, de qua habuimus in Euangelio: Vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Stella in terra, de qua Balaam prædixit in Prophetia sua: Orietur stella ex Iacob, & confringet omnes alienigenas. Sol in præsepio, de quo reprobi, secundùm quod in libro Sapientiæ legitur, dicturi sunt in futuro: Errauimus a via veritatis, & Sol iustitiæ non illuxit nobis. An non ipse est, qui in sole posuit tabernaculum suę carnis, quandò fuit tanquàm sponsus procedens de thalamo suo? In stella fratres, quatuor principaliter attenduntur. Stella enim igneæ naturæ est, stella in se lucida est & clara, stella ex se radium emittit, stella in nocte lucet. Hæc eadem in stella nostra, id est, in Virgine Maria possumus inuenire. Stella vt diximus, igneæ naturæ est: & ipsa Virgo Maria igneæ naturæ fuit. Ipsa est enim rubus ille igneus, in quo apparuit Dominus Moysi, qui videbatur quippe ardere, sed non comburebatur: quia grauida quidem apparuit Virgo, sed igne libidinis non est consumpta. Ipsa in se splendida est & clara, adeò vt de ea scriptum sit in Canticis canticorum: Quæ est ista, quæ progreditur sicut aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol? Ipsa ex se radium illum emisit, qui penetrat vsque ad cordis secreta. Scrutatur enim corda & renes, eo quòd viuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens vsque ad diuisionem animæ & spiritus: vnde & meritò congruit ei nominis interpretatio. Maria nanque stella maris interpretatur. Mare hic mũdus est, sicut scriptum est: Hoc mare magnum & spatiosum, illic reptilia, quorum nõ est numerus. Meritò ergò stella maris dicitur, quia ipsa tanquàm sidus singulare refulsit in mundo, & cuius splendor illuminat mundum, & ex se radium illum emisit, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Et sicut radius processit à stella stella, integra permanente: sic filius ex Virgine, virginitate inuiolabili perdurante, secundùm quod & Propheta Ezechiel inquit: Porta quam vides, semper erit clausa, & nullus transibit per eam, sed Dominus solus introibit per eam. Stella lucet in nocte, & ipsa Virgo in nocte huius seculi singulariter fulsit, secundum quòd de ea scriptum est: Quæ cunctas hæreses sola interemisti in vniuerso mundo. Talis est stella nostra, fratres talis est Virgo Maria, talis est stella maris: & quia reliquit nobis exemplum, vt sequamur vestigia eius, talis etiam debet esse anima nostra.

Matth. 2. Num. 24. Sap. 5. Psal. 18. 4. proprietates stellæ Marię attribuuntur. Exod. 3. Cant. 6. Heb. 4. S. Maria stella maris dicitur. Psal. 103. Iohan. 1. Ezech. 44. Antiphona.

Simus ergò, fratres, igneæ naturæ, vt sit in nobis ille ignis, quem venit Dominus mittere in terram: & ignis ille, qui erat flammigerans in ossibus Hieremiæ, accendatur in conflatorio cordis nostri, iuxta quem sedet Dominus purgans & mundans filios Leui. Simus etiam & nos clari & fulgidi, vt adspiret nobis dies, & inclinentur vmbræ, & deponentes veterem hominem cum actibus suis, induamur nouum, qui secundum Deum creatus est: vt si fuimus aliquãdò tenebræ nunc simus lux in Domino, & induti armis lucis ambulemus honestè, sicut decet ambulare in die. Emittamus etiam ex nobis, fratres, radiũ bonæ operationis, quia scriptum est: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Lucernas quippe ardentes in manibus portamus cùm proximis nostris per exempla bonæ operationis lucemus, vt cortina cortinam trahat, & qui audit dicat, Veni: & sic luceat lux nostra coram hominibus, vt videntes opera nostra bona glorificent Patrem, qui in cælis est, & currant multi in odorem vnguẽtorum nostrorũ. Stella lucet etiam in nocte, & nos fratres, in nocte huius seculi luceamus, secundum quod scriptum est: lucet quos lucetis, quasi luminaria fixa in firmamento. Contra hæreticorum tenebras sapientiæ lumine splendeamus, quia scriptum est: Capite nobis vulpeculas, quæ demoliũtur vineam Domini. Propter quod Dominus inquit: Estote prudentes sicut serpen-

Luc. 12. Malach. 3. Colos. 3. Rom. 13. Luc. 2. Matt. 5. Philip. 2. Cant. 2. Matth. 10.

serpentes & simplices sicut columbæ. Sic ergò, fratres, ad verum Solem poterimus peruenire, si Virginis & stellæ nostræ vestigia fuerimus imitati.

In sole autem quinque principaliter attenduntur. Sol incommutabilis est in se, cum luna singulis mensibus commutetur. In sole est nulla macula, cùm semper macula sit in luna. Sol habet plenitudinem luminis, à quo & alia luminaria lumen accipiunt. Sol licèt sit immutabilis, interdùm tamen patitur eclipsim. Sol semper lucet in die. Sed eadem in vero Sole nostro solicitè inuestigemus. Sol in se incommutabilis est: & ipse Christus secundùm diuinitatis potentiam semper incommutabilis perseuerat. Vnde ipse ait: Ego sum Deus, & non mutor. Apud quem nō est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. In sole nulla est macula: & ipse est, qui singulariter ingressus est mundum sine macula, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Sol habet plenitudinem luminis: & in eo habitauit plenitudo diuinitatis corporaliter, cui non est datus spiritus ad mensuram, immò de plenitudine eius accepimus omnes gratiam pro gratia, quādò vnguentum à capite descendit vsq; ad barbam, & à barba stillauit in oram vestimenti. Sol interdùm patitur eclipsim: & ipse Christus eclipsim mortis passus est in passione, quandò recessit pastor ouium, ponens animam pro ouibus suis, & inclinato capite emisit spiritum. Sol semper lucet in die: & ipse Dominus, postquàm resurgendo cōsumpsit tenebras nostræ mortalitatis, resurgens ex mortuis, iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur, sed lucem habitat inaccessibilem, & in eo tenebræ non sunt vllæ. Hunc solus aquila Iohannes irreuerberatis luminibus intuitus est in rota sua, quando adeò altè volauit, quòd si paulò altiùs intonuisset, totus mundus eum capere non potuisset, inquiens: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.

Quinque Solis proprietates Christo attribuuntur.

Malach. 3. Iacob 1. Esai. 53. Colos. 2. Psal. 132. Iohan. 19. Rom. 6. 1. Tim. 6. Iohan. 1.

Magi ergò illuminati à sole veniūt ad Solē, qui illustrati per stellam, quæ lumen suum habet a sole, venerunt ad adorandum Solem: quorum gesta diligenter singula attendamus. Venerunt ergò ab Oriente Hierosolymam, & cùm venissent, inquisiuerunt: Vbi est qui natus est Rex Iudęorum? Cùm peruenissent ad locum, prociderunt: cùm procidissent, adorauerunt: cùm adorâssent, munera obtulerunt. Venerunt ergò infatigabili labore, inquisiuerunt prouida solicitudine, prociderunt debita humiliatione, adorauerunt mentis deuotione, munera obtulerunt integra fidei religione: & obtulerunt ei aurum, thus, & myrrham. Ecce primitiæ gentium, primò puram & integram fidem offerunt: obtulerunt enim thus Deo, myrrham mortali, aurū Regi: thus per fidem diuinitatis, myrrham per fidem humanitatis siue mortalitatis, aurum per fidem regiæ dignitatis. Fuit enim Deus, & homo, Emmanuel nobiscum Deus, cùm factus est simul in vnum diues & pauper: fuitque ex regia tribu, secundùm quod in eius genealogia describitur. Liber generationis Iesu Christi, filij Dauid, filij Abraham, &c. Vel obtulerunt hæc tria humanitati Christi, aurum Regi, Sacerdoti thus, myrrham mortali. Fuit enim ex regia & sacerdotali tribu. Fuit Rex, quia habuit in vestimēto & in femore suo scriptum, Rex regum, & Dominus dominantium. Fuit & sacerdos secundùm ordinem Melchisedech Regis Salem, qui sacerdos fuit Dei summi, quia non per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed proprium sanguinem introiuit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. Conuersi enim sumus ad pastorem & Episcopum animarum nostrarum. Fuit etiam mortalis, quia verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit in corpore suo super lignum.

Matth. 2. Quæ munera magi obtulerint nepiasto. Esai. 7. Matth. 1. Apoc. 19. Psal. 109. Heb. 7. 9. Esa. 53.

Hæc eadem ipsa Virgo stella maris obtulit soli nato suo in persona sua. obtulit enim aurum regiæ dignitati, quia fuit ipsa de regia tribu, secundùm quod in dicta genealogia legitur: Iacob genuit Ioseph virum Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Obtulit etiā thus, & myrrham: vndè in Cantico amoris hæc duo in ipsa iunguntur, vbi dicitur: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Myrrha arcet vermes a corporibus mortuorum, & ipsa corpora conseruat à corruptione, propter quod Nicodemus attulit mixturā myrrhæ & aloës, vt condiret corpus Iesu. Per myrrham ergò carnis integritas designatur, thus verò mentis exprimit deuotionem. Pene ergo hæ duæ species in stella & virga nostra iungūtur, quia in Virgine Maria carnis integritas & mentis deuotio semper indiuisa manserunt. Et meritò additur, Vniuersi pulueris pigmentarij: quia ipsa adeò fuit donis Spiritûs sancti

Quæ dona obtulerit Maria. Matth. 1.

Luc. 1. referta, vt audire meruerit: Aue gratia plena, Dominus tecũ, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus vẽtris tui. Sic ergo, fratres, obtulerũt Magi, obtulit & Virgo Maria stella nostra. Et quia exẽpla dederunt nobis, ergo & nos ita faciamus.

Quæ nos offeramus dona

Venerunt Magi, Veniamus & nos, quia scriptum est: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Et alibi: Venite ad me, qui concupiscitis me. Inquisiuerunt Magi, inquiramus & nos, quia scriptum est: Quærite Dominum, dum inueniri potest. Prociderunt Magi, procidamus & nos, quia scriptum est: Venite adoremus, & procidamus ante Deum. Adorauerunt Magi, adoremus & nos, quia scriptum est: Adorate Dominum in aula sancta eius. Obtulerunt Magi, offeramus & nos, quia scriptum est: Obsecro vos, fratres, vt exhibeatis corpora vestra, hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrũ. Offeramus & nos illa tria, quę obtulerunt Magi, aliter tamen quam illi. Offeramus myrrham mortificationis, vt mortificantes corpora nostra quæ sunt super terram carnis curam non faciamus in desiderijs, crucifigentes corpora nostra cum vitijs, & concupiscentijs: & in his tamen omnibus rationabile sit, vt dictum est, obsequium nostrum. Offeramus thus deuotæ orationis, secundum quod Apostolus ait: Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente, vt dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu Domini. Offeramus & aurum, splendorem sapientiæ: aurum nanque sapientiam designat, iuxta illud: Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis, vt simus parati omni poscenti de ea, quæ in nobis est fide & spe reddere rationem, & splendore sapientiæ fulgeamus & contra hæreticorum tenebras intrepidi dimicemus, atque dicere possimus: Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti. Et vtinam non possetis dicere potius: Bonum mihi lex oris Iustiniani super millia auri & argenti: Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non ita vt lex tua, Domine: Dereliquerunt venam aquarum viuentium Dominum, ne meritò ipsa sapientia conqueratur dicens: Dereliquerunt me fontem aquæ viuæ. Nam hi, qui in lege Domini debent meditari die ac nocte, à veritate ad fabulas conuertunt auditum. Custodes ergo super muros Ecclesiæ constituti, vigilantes sint, ne vulpes Sampsonis incendant segetes nostras: & ponatur turris Dauid cum propugnaculis contra Damascum, ex qua dependeant clypei mille: turris nanque fortissima nomen Domini, ad eam confugiet iustus, & exaltabitur. Hæc est scriptura, vbi nomen Domini inuocatur, in qua propugnacula sunt prælati, atque doctores, qui eius terminos debent custodire, de quibus scribitur: Non transgredieris terminos, quos tibi patres tui constituerunt. Statuit nanque Moyses terminos contra montem Sinai, quos transgredi non licebat. Et vtinam istos terminos nulli transgrediantur, alioquìn lapidibus erunt digni. Ex hac pendent clypei mille, perfectio videlicet authoritatum, quæ est ad munimentum ipsius. Hæc turris ponitur contra Damascum, scilicet contra robur hæreticorum. Huius fundamentũ aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus, id est mysterium Christi.

Matth. 11. Eccli 24. Esa. 55. Psal. 94. Psal. 28. Rom. 12. Colos. 3. Galat. 5. 1. Cor. 14. Prou. 21. Psal. 118. Hier. 17. Hier. 2. Prou 22. Exod. 19. 1. Cor. 3.

Vt Ecclesię pastores vigilare debeant contra hæreticos, nè Ecclesiã perturbẽt.

Multiplex de Christo Saluatore testimonium.

Immobile profectò & immutabile est Christi mysterium, quia multiplex habuit testimonium. Habuit enim testimonium hominum, testimonium Angelorũ, testimonium mulierum, testimonium virorum, testimonium senum, testimoniũ paruulorum, testimonium terrenorum, testimonium cælorum, testimoniũ Gentiliũ, testimonium Iudæorum, testimonium antiquorum, testimonium modernorum, testimoniũ lucis, testimonium tenebrarũ, testimonium legis, tèstimonium Prophetarum, testimoniũ Regum, testimonium turbarũ, testimonium viuorum, testimonium mortuorum, testimonium brutorum, testimonium Solis, testimoniũ elemẽtorum. Habuit testimonium hominum, quia pastores erant in regione illa, qui venientes inuenerunt de verbo, sicut dictũ, erat ad eos de puero. Testimoniũ Angelorum, quia Angelus Domini stetit iuxta illos, & dixit eis: Ecce euangelizo vobis gaudium magnũ, quia natus est hodie Saluator mundi, qui est Christus Domini in ciuitate Dauid. Et facta est cũ Angelo multitudo cælestis exercitus, laudantium Deũ, & dicentium: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Habuit testimonium mulierũ, quia Anna prophetissa filia Phanuel confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionẽ Israël. Habuit testimonium virorũ, quia vno die conuersi sunt tria millia, & alio quinq; millia, qui testimonium perhibebãt de Iesu. Habuit testimonium senũ, quia antiquus ille dierum

Luc. 2. Ibidem. Act. 4.

rum Simeon, cuius capilli erant sicut lana alba, qui acceperat responsum à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi videret Christum Domini, accipiens eum in vlnas suas, dixit: Nunc dimitte, Domine, seruum tuum secundùm verbum tuum in pace, quia viderūt oculi mei salutare tuum. Habuit testimonium paruulorum, quia Innocentes illi eum, quanuis non loquendo, moriendo tamen confessi sunt. Habuit testimonium terrenorum, quia pax facta est in terra hominibus bonæ voluntatis, tanta, vt ab vno homine Cæsare Augusto totus orbis describeretur: de cuius tranquillitate Esaias inquit: Conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Habuit testimonium cælorum, quia cæli miserunt nouam stellam, secundum quod habuimus in Euangelio: Et ecce stella, quam viderant Magi in Oriente, antecedebat eos vsque dum veniens staret supra vbi erat puer. Habuit testimonium Gentilium, quia Magi venientes Hierosolymam dixerunt: Vbì est qui natus est Rex Iudæorum? Habuit testimonium Iudæorum, quia Herodes principes sacerdotum, & scribas populi conueniens, sciscitabatur ab eis, vbi Christus nasceretur: at illi dixerunt, In Bethleem Iudæ. Habuit testimonium antiquorum, quia in manibus Prophetarum assimilatus est: ipse enim est Agnus occisus ab origine mundi. Habuit testimonium modernorum, vnde & ipse Discipulis inquit: Eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vsque ad vltimum terræ. Habuit testimonium lucis, quia claritas Dei circunfulsit pastores, & claritas stellæ illustrauit Magos. Testimonium tenebrarum, quia in morte eius tenebræ factæ sunt super vniuersam terram. Habuit testimonium legis, quia Moyses dixit in lege: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris: ipsum tanquam me audietis. & alibi: Et erit vita tua pendens in ligno: videbis, & non cognosces. Testimonium Prophetarū, quia Esaias ait: Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini. & alibi: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium & vocabitur nomen eius Emanuel. Hieremias autem: Post hæc, inquit, in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est. Ezechiel in eius testimonio filius hominis appellatus est. Daniel ait: Cum venerit sanctus sanctorum, cessabit vnctio vestra. Oseas in eius testimonio accepit vxorem fornicariam. Abacuc dicit: Cornua sunt in manibus eius. Ionas in ventre ceti eius testimonium testatus est. Et quid discurram per singula? Nullus Prophetarum extitit, qui ei testimonium non perhiberet. Testimonium Regum, vnde Dauid Rex: Terra nostra dabit fructum suum. & alibi: Aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Et Salomon: Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis: &, Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Testimonium turbarum, vnde dixerunt in Euangelio: Vidimus mirabilia hodiè: &, Nisi esset hic à Deo, non posset facere, quod facit: propter quod voluerunt etiam eum rapere, & Regem facere. Testimonium viuorum, quia illi duo ibant in Emaus, venerunt, & narrauerunt omnia, quæ eis acciderant. Testimonium mortuorū, quia multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, & apparuerunt multis. Testimonium brutorum, quia cognouit bos possessorem suum & asinus præsepe Domini sui. Testimonium Solis, quandò ipse obscuratus est. Testimonium elementorū, quia testimonium perhibuit terra, quandò terræmotus magnus factus est: testimonium perhibuit aqua, quandò siccis pedibus ambulauit super aquas: testimonium perhibuit aer quandò nubes suscepit eum ab oculis eorum, scilicet discipulorum: testimonium perhibuit ignis, quandò Angelus Domini descendit de cælo, & resplēduit facies eius sicut fulgur: fulgur enim igneæ naturæ est.

Marginal notes: Luc. 2. — Matth. 2. — Esa. 2. — Matth. 2. — Ibidem. — Ibidem. — Oseæ 12. — Apoc. 13. — Act. 1. — Luc. 2. — Matth. 2. — Iohan. 19. — Deu. 18. 28. — Esa. 11. — Esa 7. — Baruch 3. — Ezec. 2. &c. — Oseæ 1. — Abac. 3. — Ionæ 2. — Psal. 84. — Esa. 45. — Cant. 1. — Luc. 5. — Iohan. 6. — Luc 24. — Matth. 27. — Esa. 1. — Luc. 23. — Matth. 27. — Mar. 6. — Act. 1. — Matth. 28.

Quia ergò, fratres, mysterium Crucis habuit testimonium omniū prædictorum, erubescat Iudæus infelix, qui negat Christum de Virgine natum, quia pastores Iudæi inuenerunt sicut dictum erat illis. Confundatur Gentilis, qui dicit ligno: Deus meus es: & lapidi, Tu me genuisti: quia Magi Gentiles ipsum adorauerunt. Obmutescat hæreticus, qui mysterio contradicit. Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus noster Iesus Christus in gloria est Dei patris. Ad quam gloriam nos perducat ipse Dominus noster Iesus, qui cùm sit splendor luminum, flos florum, vita morum, schola virtutum, & corona sanctorum, super choros Angelorum regnat in secula seculorum, Amen.

Marginal notes: Luc. 2. — Hier. 2. — Matth. 2. — Philip. 2.

VITA GERTRVDIS DE OESTEN, INCERTO QVIDEM AVTHORE, SED BONA FIDE CONscripta.

Nos capita margini adiecimus, & stylum nonnihil in gratiam Lectoris contraximus. Hæc virgo necdùm est in Sanctos relata.

Ianuarij 6. Cap. 1.

VIRGO venerabilis Gertrudis de Oestē anno salutis millesimo trecentesimo quadragesimo ipsa sancta Parasceue vulnera Christi suo corpori sēsit impressa, vndè multis diebus quotidiè septies manauit sanguis, populo ad tā illustre miraculū obstupescente. Quod idcircò primo loco cōmemorarū voluimus, vt vitæ eius historia lectori sit gratior. Est apud Batauos pagus Voerburg, medius inter Hagā Comitis & Delphos. In eo nata est hęc Gertrudis parentib. ruricolis, atq; ab ijsdē simpliciter educata. Vbì autē non nihil adoleuit, cœpit nō solùm apud Deū, sed etiā apud homines singularis in ea prudētia elucere. Venit igitur Delphos, seruitura illic, vbì posset propter inopiā. Nulla tūc in ea vrbe erāt monasteria, sed solùm templa duo, quorū vnum erat parœciæ, in quo tria tū altaria inerant: alterum domus hospitalis pauperū, in qua altare erat propter ægrotos. Multę quoquè domus vacuę habitatorib. tum illic cernebātur: at tamen festis dieb. multis vtriusq; sexûs hominibus eò confluentibus, non ob audiendā concionem, sed ob ducendas choreas, hæc Christi ancilla tam piè & religiosè in hospitijs seruiebat, adeoq; vitæ internæ dedita fuit, vt haud rarò non minorē in illis turbis senserit diuinæ bonitatis suauitatē, quàm posteà inter Beghinas degens. Sed hanc gratiā illa cautè celauit, nec quisquam eam cognitā habuit, donec cum Beghinis habitans eā honestę cuidam personæ reuelaret, ex ea percunctanti, vt se inter illos hominū strepitus gessisset. Ità igitur animus virginis in seculo procùl à rebus secularibus & temporarijs separatus, Deo intendebat: sicq; fiebat, vt mente placida, hilaris facie, humilis corde cunctis grata esset & amabilis. Quòd autem ab Oesten cognominatur, id accidit ex carmine quodam, cui id nominis insertum erat. Quod illa quidem cecinit, sed spiritu referebat ad dilectum suum Dominum Iesum Christum.

Patria Gertrudis.

Pietas eius adhuc servientis.

Cap. 2.

Per id tempus duæ ancillæ, Lielta & Dieuuera, crebrò ad eam venientes, idem carmen cum illa concinebant in pontibus vrbis, vel alijs locis opportunis. Sed eæ posteà, vt & Gertrudis, à vana seculi conuersatione ad Dominum sunt conuersæ, & Dieuuera Gertrudi in Beghinagio, vt vocant, cohabitauit: quod quidem hac occasione accidit. Quo tempore Gertrudis diligentem nauabat operam ijs, qui ad hospitia veniebant, animo quidem constituit soli seruire Deo, & vni placere sponso cælesti: sed interim tamen prius experta est mundi fallaciam, contempta à sponso terreno. Fuerat enim desponsata cuidam adolescenti, qui despexit eam, & alteri se iungere voluit. Eam verò admonuit Gertrudis, nè suum sibi sponsum præriperet: sed id frustra fuit. nupsit enim illa adolescenti. Cernens igitur Gertrudis tam fallacem huius mundi fidem, decreuit integram se Domino conseruare, cuius est constans fides, vtporè Regis cælestis & immortalis. Indè succedente tempore cùm altera illa ex sponso Gertrudis aliquot cōcepisset proles, postquam iam ad partum ventum est, vltra modum cruciabatur parturiens, nec priùs vel dolore, vel partu absolui potuit, quàm à Gertrude petijsset veniam: qua pro illa illa misera orante, tandem liberabatur.

Contemnitur à sponso suo.

Pœna malè cōtracti matrimonij.

Cap. 3.

Porrò Gertrudis omnibus huius mundi curis exonerari volens, vt absque impedimento vacaret sponso cælesti, Domino Iesu Christo, qui hactenus corporis eius integritatem seruauerat, admitti se petijt in Beghinagium Delphense: quodq; humiliter & ardēti desiderio petijt, etiam impetrauit. Admissa igitur à Beghinis, cum multa deuotione & summo studio totam se Christo obtulit, dabatque operam, vt esset humilis sermone, factis, habitu & tota conuersatione, patienterq; ferret, quicquid molestiæ accideret, ità & Deo & hominibus amabilem se exhibens. Crebrò confitebatur peccata sua Deo & sacerdoti cum lachrymis, atque in ipso conuersionis

Fit Beghina Gertrudis.

Insignis eius contritio.

nis

nis suæ exordio diebus & noctibus quatuordecim, lachrymari non destitit. Itaque tum peccatorum suorum se veniam impetrasse diuina reuelatione cognouit. Toto autem illo luctus tempore, quo lachrymæ eius factæ illi erant panes die ac nocte, si quid alimenti corporei percepit, id quidem exiguum fuit, nec tamen absque lachrymis & planctu id sumpsit. Deinde vero vitam viuens immaculatam, in semita mandatorum Dei contendebat progredi, & pro viribus nihil eorum negligere, quæ sciret grata esse sponso suo. Ita fiebat, vt magis magisque proficeret in vera humilitate, voluntaria paupertate, in amore Dei, in suiipsius & omnium rerum labentium contemptu alijsq; virtutibus, quibus pro suo iudicio placere posset Christo, & ab eo impetrare veniam, gratiam & gloriam.

In conuersionis suæ initio victum sibi emendicabat, quippè pauper & inops: sed in hocipso delectabatur amore illius, qui cum diues esset, propter nos egenus factus est. Si ab aliquo inuitata esset ad sumendum cibum, cum gratiarum actione eum percipiebat cibum, quem mendicando sibi parauerat. Non rarò tum ancillas, tum alios quoscunque admonebat, vt vitam moresque corrigerent. Sciscitantibus autem ancillis, vndè alimenta compararent, illa breuissimè respondit: Ancillis Deo seruire cupientibus sufficit, si fusos torqueant, & bona sint præditæ voluntate. Inuitata aliquando à matrona Aleide Vuillemanni, vt ederet apud ipsam, per posticum ingressa, sedit immobilis in cæspitibus, mentis excessum patiens. Quod cum aduerterent, qui illam norant, eam interturbare noluerunt. Sæpiùs intra cubiculũ suum ad sex vel eo amplius hærebat hebdomadas, Deo intenta, qui tum ei manifestabat occulta sapientiæ suæ. Deindè e cubiculo exiens, comedit panem mucidum aut induratum, pro potu autem hausit coagulum, vel alium liquorem. Septennio toto de necessario sibi somno subtraxit: quo spatio multas dæmonis tentationes & molestias pertulit corripientis brachia eius vel manicas cum fremitu quodam, eique pelliceam vestem detrahere cupientis. Sub his vexationibus illa sæpe dicebat, Apage miser satan: vel etiam obijciebat ei è sublimi cælo ruinam in tartarum. Quod ille ferre non sustinens, crebrò illam è locis alijs ad alia transtulit, nonnunquàm in aera sustulit, sed illæsam deposuit, Christo non ferentè, vt ei noceret malignus. Post tentationes illa in Domino exultabat, sciens beatum, qui suffert tentationem: quòd post probationem, si sit inuentus fidelis, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se: sciens etiam non coronandum, nisi qui legitimè certauerit. Amabat verò pueros & infantes: idque non ignorans cacodæmon, transfigurabat se identidèm, non in angelum lucis, sed in formam pueri plangentis & lugentis, vt sic virginis animum a rebus diuinis auocaret. Sed illa id non ignorans, aiebat ei: Abscede maligne dæmon: non es tu ille, quem diligit anima mea.

Cap. 4. Victũ sibi emẽdicat. 2. Cor. 8. Miræ eius contemplationes. Dæmon eã impugnat. Iacob. 1. 2. Tim. 2.

Solebat illa quotidiè exercere se in vita & passione Christi meditanda & commemoranda: sed interim tamen accommodabat se temporibus itemque officijs Ecclesiasticis. Itaque in Aduentu Domini animo voluebat antiquorum patrum ardentissima desideria, mirabaturque incredibilem Dei erga nos beneuolentiam quòd voluerit venire ad nos, & ex virgine nasci: immo etiam quotidie venire in animas nostras, & mansionem sibi in illis facere, modò sermones eius seruemus, & fidelem ei exhibeamus seruitutem. Cogitabat etiam beneficia ipsi specialim diuinitùs collata grauitò quòd à Christo in sponsam & filiam delecta esset. Atque pro his omnibus ingentes Deo gratias agebat, & admirans latabatur. In Christi natiuitate versabat animo eius summam humilitatem, extremam paupertatem & id genus alia: quorum cogitatio maximam ei afferebat mentis dulcedinem, excitabatque ad laudandum Deum & gratias medullitùs agendas. Contigit quandoque, ea in eiusmodi meditationibus cum multa cordis deuotione & suauitate versantè, seque paruulo Iesu oblectante, vt eius virginea vbera tumescerent, lacteque manarent quotidiè à Christi die natali vsque ad Purificationis festum.

Cap. 5. Exercitia eius. Iohan. 14. Rarum miraculum.

Erat in Delphensi Beghinagio etiam Lielta illa, cuius suprà meminimus, virgo Deo deuota. Ea plena spiritu sancto prædixit Gertrudi, anno elapso fore, vt vulnera Christi eius manibus, pedibus & lateri imprimerentur. Sed illa vere humilis, tanta se gratia indignam censens, sic respondit: Vnde hoc mihi, vt tanto Dei munere afficiar? Agnosco me magnam peccatricem, & omni virtute vacuam. Itaque

Cap. 6. Prophetia Lieltæ virginis.

oro

multa contritione lugebant peccata sua. Nouerat hoc Gertrudis in spiritu, easque domum reuertentes hunc in modum consolata est: Etsi, sorores meæ, mala vita vestra Dominum grauiter offendistis, sed peccata vestra lachrymis diluite, & ad breue tempus nunc vos detis angoribus. Ego verbis omnipotētis Dei affirmo vobis, nunquàm vos damnatum iri. Sedens quandoquè in cubiculo suo, sensit commune patriæ impendere exitium ex nimia Rheni inundatione. Itaque cum beghinis ad Dominum deprecandum se conferens, crucis in modum humì prostrata, periculum illud auertit. Venit quandoquè ad eam visendam fœmina quædam, Elizabeth nomine, quæ alioqui frequenter eam adire consueuerat, vestibus cultioribus induta, & vita ac moribus secularis. Ei ergò sciscitanti, quo pacto posset cęlorum obtinere regnum, sic Gertrudis respōdit: Crede mihi, veniet ille dies, quandò & tu mundo crux eris, & ille tibi. Nec fefellit, posteà vsque adeò ea paralysi diuexata, vt claudicans & scipionibus innixa incederet. Cōsolatur sorores pœnitentes.

Nouerat illa etiam occulta pòst futura, vtì eius cōfessarius dominus Nicolaus Hondepilius re ipsa expertus est. Erat is sacerdos singulari pietate, veteris ecclesiæ sacellanus, adeo paupertatis amans, vt cum esset extra notos & cognatos, ostiatim panis fragmenta emendicaret: dignus plane, cuius consilijs & institutione Gertrudis ad virtutes capessendas informaretur. Cum igitur aliquando cum ipsa virgine Gertrude loqueretur de magistro Theodorico de Renen, per id tempus hostibus recōciliato, sub finem sermonis Gertrudis ait, eum ab hostibus trucidatum iri. Admirante domino Nicolao, & dicente eum cum hostibus in gratiam reductum, illa repetijt, sic omnino futurum esse, idque propediem. Et ecce Theodoricus paulò post extra portas vrbis Delphensis egrediens, hostium insidijs intercipitur, tantaque immanitate ab illis perimitur, vt membra eius collecta in sportulis domum relata sint. Quod vbi comperit Nicolaus, deinceps maiori in precio habuit, quæ á Gertrude dicerentur. Volebat ille postea in Delphensi oppido domum sibi comparare, sed cum id Gertrudi indicâsset, illa dissuasit, dicens fore, vt breui vili precio domos venales offenderet. Id quod factum est, cum postea ea vrbs obsidione premeretur: quo quidem tempore virgo Gertrudis iam excesserat è viuis. Aleidis Vuillemanni, matrona nobilis, cuius supra mentio habita est, valdè metuens extremum illud horrendumque Christi iudicium, pœnasq; sempiternas, sæpè veniebat ad Gertrudem, orabatque vt precibus suis impetraret ipsi à Domino gratiam, & ne cum impijs damnaretur. Ea ipsa aliquādo ingressa est cubiculum vbi Gertrudis erat in contemplatione suspensa: cumque tandem ad se redijsset magna voce ait ad Aleidem: En ego tibi affirmo per Dei gratiam & misericordiam, te ab æterna damnatione immunem fore. Quibus verbis Aleidis nō immeritò magna se sensit consolatione affectam, egitque gratias Deo pro singulari eius misericordia. Petijt autem eius maritus idem sibi quoque diuinitus impetrari, sed Gertrudis sapienter respondit, se id promittere ei non posse, nisi prius diuina reuelatione esset edocta. Cap. 9. Nicolai Hondepilij laus. Prędicit cędem cuiusdam. Delphi obsidentur. Prædicit cuidā Gertrudis, q̄ non sit dānanda.

Cùm iam annos non paucos inter Beghinas egisset Gertrudis in feruore & vitę duritia atque seueritate haud vulgari, ad eam peruenit diem, qua erat itura ad sponsum cælestem, de quo solebat & loqui suauiter, & piè meditari, & etiam canere dulciter. Itaque sacrosanctis Christi munita mysterijs, ad beghinas ait: Sorores meæ, ego domum proficiscor. Illis existimantibus præ morbi dolore sic eam loqui, dicentibusque ipsam domi esse, rursum ait sana mente: Nequaquam sum domi, sed illic volo esse, vbì plateæ sternūtur auro mundo. His dictis, paulò pòst spiritum suum Deo commendans, in pace obdormiuit, videbanturque in manibus eius defunctæ tanquàm eburnei digiti. Obijt anno à Christo nato millesimo trecentesimo quinquagesimo octauo, ipso sancto Epiphaniæ die, humatumque est corpus eius extra ostium turris antiquæ Delphensis ecclesiæ, parte ea quæ vergit ad Austrum, nondùm enim habebant tum Beghinæ Delphenses proprium templum atque cœmeterium. Ea tempestate, & multis deincèps annis in eodem Beghinagio multæ fuêre fœminæ admiranda pietate & deuotione, quæ ex hac vita abiere feliciter, virtutum amictæ varietate. In ijs fuit alia quædam Gertrudis, in conuentuali, vt vocant, domo habitans, puritatis & humilitatis valdè studiosa. Quæ cùm diem clausisset extremum, mox in Flandria apparuit monacho cuidā, duobus angelis vtrinquè eam comitantibus: è quibus percontabatur is mona- Cap. 10. Obdormit in domino. Alia quædam Gertrudis, beghina Delphensis.

chus

COMITES nobilissimi Godefridus & Otho, fundatores cœnobij nostri, à regia feruntur stirpe traxisse originem. Patrem habuêre Godefridum, in Vuestphalia natum: matrem Beatricem, natione Sueuam. Auus eis fuit Hermannus Comes, cui coniunx erat admodùm religiosa, Gerbergis ab Hunenberg. Ipse verò Hermannus Dei fuit cultor eximius, & in præstãdis eleemosynis valdè liberalis. Sustẽtabatur ab eo pauper quidam. Is sibi diuinitùs ait indicatum, fore vt visum reciperet, si aquã suis admoueret oculis, quã Comes Hermannus suas abluisset manus. Accepit aquam, admouit oculis, & confestìm ab oculis caligo depulsa est. Tanti viri nepos fuit Godefridus noster, vir summa mãsuetudine, singulari comitate & gratia, multa benignitate, sermone facundus, consilio prudens, in militia strenuus, sed militandi Regi immortali, & cum illo ferendæ Crucis cupientissimus. Cùm aliquandò suos videret aliena diripere, & prædas agere, sic Dominum deprecatus est: Obsecro immensam bonitatem tuam, bone Iesu, vt me è medio iniquitatis huius eripias, & in die iudicij paratũ & immaculatum me tibi exhibeas. Scio enim, æquissime iudex, in meũ redundare caput, quicquid à meis delinquitur, & si quid à me dissimulatũ erit, te id seueriter vindicaturum.

Ianuarij 13 Cap. 1. Beati Godefridi parentes. Cæcus videt. TimorDei in eo quantus.

Cùm adhuc singulari tegeretur habitu, bellũ ei fecêre ciues Monasterienses. Itaq; quidam ex ministris eius cum multis alijs multa pecora abegit, & cum illa præda, stante in porta Comite, gloriabundus aduentabat. Sed vir pius, iustitiæ tenax, vbi cognouit quid actum ab illo esset, animo commotus, ait ad seruos suos: Ite ad nefarium illum raptorem, diciteque illi nè sit ausus vnquàm in meum venire conspectum, nisi priùs satisfaciat eis, quos præter ius fasque læsit, restituatque prædam vniuersam. Etsì enim ciues Monasterienses in præsens nobis, fortasfis non absque culpa nostra, infesti sunt, non tamen debuit temerarius ille homines ruricolas & innocentes sub nostri nominis prætextu vexare & affligere. Hæc postquàm ille resciuit, valdè territus, singulis quibusque res ablatas anxiè restituit.

Cap. 2. Iustitia quę reddit vnicuique quod suum est.

Erat autem Comiti Godefrido frater Otho, ipso iunior, sed instàr leonis sæuiẽs. Eum Godefridus ad idem sanctitatis propositum induxit: eiusque coniugẽ prorsùs renitentem (quæ vnica fuit filia Comiti Friderico de Arnesberg, per quam totam illius ditionem, quòd sola esset hæres, si mansisset in mundo, adepturus erat) salutaribus adhortationibus eò permouit, vt sacrũ velamẽ acceperit. Porrò castrũ suum Cappenberg & omnia sua ipsis ferijs S. Petronillæ virginis, Deo obtulit, in vsus pauperũ Christi cessura: prætereà plura monacharum cœnobia, ab ipso constructa, tria monachorũ monasteria, in Cappenbergo, in * Varbar & in Eluenstat condidit: in quibus voluit monachis esu carnium interdictũ. Sed propter hęc ministri eius mirè eum conuicijs prosciderunt, cogebaturq; audire ab illis, ipsum è potestate exijsse & mente captum esse, quòd auscultaret impostori illi & fallacioso Nortberto: quo suadente, tam sublimem mundi huius gloriã stultè cõtemneret, ipsosq; miserè destitutos relinqueret. Verùm ijs inter alia etiam ità dicere solebat. Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad patrem. Etsì autẽ à suis ea quæ diximus, ijsq; cõsimilia ferret, at tamen principes eius facta admirantes, summè eum venerabantur. Et ipse Imperator Henricus, consanguineus eius, ad quem ante conuersionẽ cum magno comitatu venire solebat: sed à conuersione, cum posceret fratrum vtilitas, pauper & capillis deformis cum paucis se conferre nõ erubescebat, simulatque in conspectũ suum venit, omnibus quę in manu erant, reiectis, eum humanissimè accepit, in eiusq; complexum ruens, sic exclamauit: Gratias ingentes ago Deo, cognate charissime, quod te hodiè mihi videre licuit. nec enim hac die talis & tam singularis viri me conspectu fruiturum existimaui.

Cap. 3. Multa condit monasteria. * Varlar. Iohan. 14. Vt ab Imperatore exceptus sit.

At verò Fridericus Comes Arnsbergius, homo profanus & auaritiæ œstro percitus, valde infremuit, & arte veteratoria vsus, ait filiã suam astutè in fraudem impulsam, & iustæ hæreditatis portione malo dolo priuatã. Atq; sub hoc prætextu multis iniurijs beatum virum affecit, multasque ei irrogauit contumelias: aitque Cappenbergensi castro, quod filiæ suæ dotem asserebat, cuique totius Vvestphaliæ regio paruerat, eam ipsam filiam suam priuari non debere. Ea tempestate principum & nobilium conuentus fuit Traiecti apud Henricum Imperatorem. Erat ibi

Cap. 4. Multis iniurijs afficitur ab æmulo.

Cap.7. In monaſterio vt vixerit.

Poſtquàm autem ab eiuſmod moleſtis infeſtationibus data illi pax eſt & tranquillitas, licuitque in monaſterio quietè & pacificè vitam degere, quàm tum ille purgatiſſimis vixerit moribus: equidem ſanctè affirmare auſim, nullius id hominis ſermo poſſe explicari. Mira eius erat abſtinentia, ita vt crebrò non niſi pane & aqua victitaret. Cumque menſæ cum alijs aſſideret, aut in preces incumberet, aut Dei verbum audiret, ob deſiderium æternorum, vbertìm ab eius oculis manabant riuuli lachrymarum. Studebat in omnibus appetere contemptum ſui. Indigna quæque & extrema ſeruitia nunquàm faſtidiuit, etiam ad viliſſima paratus. Oblatam à fratribus venerationem humiliter vitauit: leproſos, aut morbidos, aut alios quoſuis non contempſit: immò de cuiuſdam ægroti ſordidiſſimo vaſe potum hauſit. Tantum verò ei charitatis & eleemoſynæ ſtudium fuit, vt domum hoſpitalem ſuis impendijs conſtruxerit, atque in ea pedes pauperum abluerit, nummos & eleemoſynam diſtribuerit. Erga omnes paterna quadam animi beneuolentia ferebatur, Comitemque ſe appellari tulit moleſtiſſimè, haud ſecùs atque virus quoddam Comitis nomen refugiens. Inimicos omnes dilexit propter DEVM, obtrectatorum linguas maledicas tulit patientiſſimè, ipſumque Comitem Fridericum cum magno putore animam exhalantem ità planxit, vt Dauid Abſolonem filium ſuum. fundatus enim erat ſupra firmam petram.

Humanitas eius in pauperes.

2. Reg. 18. Matth. 7.

Cap.8.

Cùm fratres quidam remiſſi ac tepidi de rigore monaſticæ diſciplinæ & vitæ paululùm relaxando ſuggererent, ille ſpiritu Dei plenus ſic reſpondit: Qui ingentem fluuium naui tranſmittere volunt, longè ſupra illum locum, quem è regione alterius ripæ attingere cupiunt, nauim ſoluunt propter impetum fluminis, ſemper eam ſecum ad inferiora rapientis. Ità ergò & nos fratres, qui hoc mare magnum traijcere contendimus, in quo ſunt reptilia, quorum non eſt numerus, ſemper debemus confirmare animum & aſſcendendum nitendumque ſuperiùs. ſemper enim humana imbecillitas & quidam negligentiæ torpor ad deſcendendum propenſior eſt: multumque vereor (Qui enim ſpernit modica, paulatim defluit) nè in poſterum Ordo noſter ſenſìm deſcendendo, ad teporem priſtinum relabatur. Tanta illi inerat facultas & gratia exhortandi, vt pater Nortbertus de illo gratulabundus diceret: Poſtquàm ego in prædicationis curſu delaſſatus ſubſtitero, Godefridum filium meum loco meo, vt ſolent cerui, excitabo. Ceruos enim aiunt, cùm ſe ſentiunt ſupra vires inſtantia venatorum exagitari, alios pro ſe excitare ceruos. Hunc patrem Nortbertum, vt id obitèr dicamus, beatus Bernardus Abbas ob prædicationis ſuauitatem, cæleſtem fiſtulam appellat.

Vt ſuos cõfratres exhortatus fuerit.

S. Nortbertus à Bernardo cæleſtis fiſtula nuncupatur.

Cap.9.

Vir quidam magnæ ſanctitatis & grauitatis eo anno, quo noſtrum inſtitutum complexus eſt, multas hoſtis maligni, eaſque infeſtas ſenſit tentationes, nequiſſimo dæmone eius humeris inſidente, & ab omni deuotione eum perpetuò retardare conante. Cumque orando ſe coram altari proſterneret, diuinam imploraturus opem, non raro vidit dæmonem deformi habitu & vultu teterrimo. Cùm ſic autem affligeretur, beati Godefridi præſentiam expetens, ad eum ſe conferebat. Illo verò conſpecto, mox ab eo fugit dæmon, mirumque ſenſit tum corporis, tum animi refrigerium: Quòd ſi Comitem illum videre non poſſet, ſimulatquè audiuit vocem eius, eandem perſentiebat gratiam. Nouerat autem ſanctus Comes ex diuina reuelatione, nullo mortalium id ei indicante, quandò ille frater eiuſmodi moleſtijs afficeretur. Itaque ſolebat crebrò illum tum inuiſere, & anno illo ſic decertantem egregiè conſolando corroborare.

Nõ fert beati Godefridi præsẽtiã dæmõ.

Cap.10. Gen.12.

Deniquè vt cum ſummo Patriarcha non deeſſet illi obedientiæ meritum, dictum eſt ei à patre Nortberto: Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monſtrauero tibi. Quod quidem ille cum multa alacritate facere non diſtulit: abiturusque cum Othone fratre ſuo, Si quid, inquit, mi frater, hactenùs reliquum fuit, cui needùm perfectè nuncium remiſimus, id iam totum in Chriſti nomine abijciamus, & ad obedientiæ iter impigri nos accingamus. Tandèm venit ad locum, reuerà à Domino, iuxta nomen ſuum, Præmonſtratum, vbì noſter Ordo ſumpſit exordium: atque illic cum fratre ſuo acolythus ordinatus eſt, & ambo ſanè angelicæ vitæ ſuæ exemplis plurimos roborârunt. Studebant enim humilitate fratres omnes anteuertere, quemadmodùm etiam mundi huius claritudine & dignitate antecellebant.

Obediẽtia eius quãta.

Ordo Præmonſtratẽ vndè dicatur.

Cap. 11. Porrò autem vir Dei Godefridus incredibili ad Christum proficiscendi & ex hac vita emigrandi flagrabat desiderio. Sæpè enim socijs eius in itinere quiescentibus, vti solet funus componi, dum celebrantur exequiæ, sic ipse supinus iacens, manus & brachia componebat, magno cordis clamore dicens ad Dominum: O vtinā veniat hora illa, qua hinc discessuri sumus. Vtinam illi horæ me præparare digneris Domine Deus meus. Nec Deus distulit preces eius, sed maturè eum è medio iniquitatis eduxit. Cùm enim annum vnum egisset Præmonstrati, à Nortberto iā Magdeburgensi Archiepiscopo reuocatus est. Quòd autem mundi pompam & strepitum ægrè ferret, Dominus eum ad illa cælestia euocaturus præmia, lenta pulsauit ægritudine. Percepta igitur patris Norberti benedictione, ad Eluenstadense monasterium se contulit, vbi morbus in dies maioribus est auctus incrementis. Aderat ei Otho frater eius germanus cum alijs fratribus, quibus ille aiebat, se magno teneri è vita abeundi desiderio: dicentique vni ex ijs, qui aderant, Absir Domine, vt ità nos desolatos relinquas: ille tanquàm indignabundo vultu respondit: Quid est, frater, quod loqueris? Quamobrem, oro, pœnitentiæ habitum accepimus? Quarè autem etiam pro Christo nitimur mortificari tota die si non hisce laboribus id spectamus, vt quàm primùm liceat euolare ad Christum? Optandum profectò mihi est, vt breuiori possim via ire ad eum, & ad conspectum vultus eius, quem semper concupiui, celeriùs pertingere. Hæc illo dicente, Otho frater eius magno animi dolore cruciabatur multumque lugebat: sed cum cōsolans vir beatus, inter alia multa sic ait: Ea causa, mi frater, omnia propter Deum reliquimus, quòd nos morituros certissimè sciremus: nec possumus optatam operum nostrorum mercedem recipere, nisì corpus hoc morti succumbat.

Cupit dissolui & esse cū Christo.

Infirmatur.

Cap. 12. Sacro deindè vnctus oleo, pacis osculum cunctis præbuit fratribus, aitque ad illos: Scio me diuini honoris & Ordinis nostri zelo permotum, interdū quosdam seueriùs allocutum. Si quem igitur ex vobis ea re offendi, quæso id vt mihi condonetur. Sed ad hæc ei non verbis vllis, sed lachrymis responsum est. Omnes enim valdè dolebant. Paulò post ait ad fratrem suum: Frater mi, audio vocem dicentem, Exite obuiàm ei. Fratri autem, qui sedulus ei assidebat, breui interiecto spatio sciscitanti, quid haberet spei, Latino sermone respondit: Spe magna ego sum, nec si mihi liceat toto potiri orbe terrarum, vel paululùm in hoc velim degere exilio. His dictis, parùm conquieuit, apertisque mentis oculis, subito cum ingenti exultatione dixit: Veniunt nuncij Domini & creatoris mei: moxque Idibus Ianuarij spiritum reddidit anno à Christo nato millesimo centesimo vicesimo sexto, ętatisuę ferè tricesimo.

Sacro oleo inungitur.

Reddit spiritum.

Cap. 13. Impensè autem amabat illum Gerbergis Abbatissa, patrui eius filia: eaq; sæpiùs rogauerat eum ab ipsa discedenrem, vt vel viuus, vel mortuus breuì eam rursus inuiseret. Ei ergo vita functus statim apparuit in eius monasterio, miro decore conspicuus, & aureo diademate coronatus. Illa vero nesciens eum è vita decessisse Quid est inquit, dilectissime Godefride, quod sic coronatus ingrederis? Tum ille Noueris, ait, me modo sine vlla dilatione, aut vllo seueriori examinis periculo ad summi Regis palatium commigrâsse, atque tanquam Regis immortalis filium beata immortalitate vestitum. Et nè fortassis dubites lege quod inscriptum cernis diademati meo. Legit igitur hæc verba: Induit me Dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circundedit me, & tanquam sponsam decorauit me corona. Sensit autem diuinitùs id fieri, moxque fratribus Cappenbergensibus indicauit beati viri obitum, & pro eo Missæ sacrificium offerendum curauit. Post dies decem venit eò Dominus Otho Comes, felicem fratris sui è vita excessum annuncians: compertumque est ea hora eum defunctum, qua Gerbergi Abbatissæ apparuerat.

Apparet Gerbergi Abbatissæ in magna gloria.

Esa. 61.

Cap. 14. Fœmina quædam sanctimonialis eius loci, qui Elcene dicitur, diro vexabatur dentium cruciatu: cumque nullum suppeteret remedium, in memoriam redijt beati Godefridi, quem viuentem cognouerat. Eum igitur toto animi desiderio cœpit implorare, vt suis precibus apud Deum tam immani subueniret dolori. Mira res: euestigiò dolor ille omnis euanuit. Eodem morbo dentium quidam è fratribus nostris, qui sancto viro, cùm esset in humanis, familiaris fuit, laborabat. Postquàm igitur preces illi obtulit etiam ipse protinus curatus est.

Duo dolore dētiū liberantur

Cap. 15. Fuit apud Cappenbergum pastor quidam religiosa vita. Is aliquādò grauissimè laborās, ita vt moriturus videretur, multas malignorum dæmonum infestationes

per

pertulit. Vbì autem de vita eius desperatum fuit, nocte Supprior admonuit eum, vt sepulchrum beati Godefridi viseret, atque ex eius eleemosyna reficeretur. Fecit ille vt fuit admonitus, moxque toto se sensit corpore sanum, & omnia dæmonum phantasmata euanuerunt. *Aeger curatur.*

Cap. 16.

Quidam ex fratribus nostris sacerdos fistulæ morbo dies non paucos adeò afflictus fuit, vt vix mouere se posset. Itaque alienis manibus ad templum adducebatur. Interim aduenit anniuersarius Comitis Godefridi dies, & ecce frater iste non sine multa difficultate ad templum reptans, vt, illic viro Dei Vigilias celebraret, ad adytum siue chorum eius peruenit. Tum verò ab imo pectore, cum multis lachrymis depromens preces, salutis rogabat authorem Deum, vt intercessione viri Dei sospes & in columis effici mereretur. Preces illas repentinus effectus cosecutus est. Cœpit enim sensìm mox euanescere morbus. Proijcitur baculus, subsequiturque salus. *Itèm alius.*

Cap. 17.

Accidit cuidam ex nostris fratribus, ad nocturnas preces maturiùs surgenti, vt paululùm in lectulo residens, rursùs obdormiret. Interim fratres procedebant ad templum. Igitur vir Dei Godefridus lumine illustris ei adest dormitanti nomineque eum compellans, Frater mi ait, surge ocyùs: iam enim fratres in Chorum ingrediuntur. Surgit ilico frater, & celeri gradu sequitur præcedentes. *Cōpellit surgere sōmolentū vir sāctus.*

BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE TRANSLATIONE SANCTI HILARII *Episcopi.*

GAVDEAMVS & exultemus, dilectissimi, dum ad recolenda beati Hilarij sublimia merita solenniter conuenimus. Ipsa quippe nos insignis vocabuli dignitas prouocat, vt mens nostra spirituali lætitia affecta, plausibiliter hilarescat. Nihilominùs & hoc dignum est vt dum glebam corporis eius tenuemque puluisculum tanto præferri apud homines honore conspicimus, quantum gloriæ pondus in cælestibus possideat, vbi verus & incomparabilis honor est, mēs nostra perpendat. Sed libet iam translationis huius historiam succinctè transcurrere, nulli deinceps de præclara solennitatis huius origine prorsùs expediat dubitare. *14. Ianua.* *Ecce quomodo prisci patres sanctorū reliquias honorabant.*

Porrò autem dū Confessor Christi Tredelinus beati Hilarij monasterium, quod in Pictauensi suburbio situm est laudabiliter regeret, ibique sanctæ conuersationis insignibus disciplinis & prçclara morum honestate polleret, beatus Hilarius illi per visionem manifestus apparuit, & inter alia nonnulla hoc illi quadam viuacis imperij authoritate mandauit, vt videlicet ipse, simul & Pictauensis Episcopus ad Regem Francorum, qui tunc rerum moderabatur habenis, incunctanter accederent, & sumptùs impendia, quibus ampliari & augustius fieri monasterium posset fiducialiter postularent. Quibus verbis insuper addidit, vt instaurato nouiter monasterio, locum sibi sanctus Abbas congruum prouideret, in quo corpus eius, facta translatione, reconderent. Quos nimirùm felicis oraculi legatione perfunctos, Rex clementer ac benignè suscepit, eisque magnifica regiæ liberalitatis munera contulit.

A fundamentis ergò monasterium per latomos ac cæmentarios denuò construentes, & pollucibiliter instaurantes ministri Domini tandiù cœptis indefessi laboribus institerunt, donec non modo surgentis structuræ machinam ad consummationem vsque perducerent, sed etiam vtrinque parietes, hoc est, intùs & extrinsecùs radiātis musiui decore vestirent. In quo videlicet opere, vbì regij muneris summa defecit, Episcopus ex Ecclesiasticis facultatibus supplere quod deerat non cessauit. Tandem itaque monasterio, non modo consummatæ fabricæ structura perfectò, verum etiam sacerdotalis officij benedictionibus dedicato, mox demoliti sunt tumulum, in quo sanctum fuerat corpus humatum. Constituto igitur die, in quo sancta membra transferrent, præcedente nocte dum Episcopus, simul & Abbas in vigilijs & orationibus iugiter pernoctarent, repentè conspiciunt, quod beati Angeli *S. Hilarij monasteriū è fundamētis instauratur.*

 de

S. Hilarij corpus Angelico ministerio in id transfertur. de tumulo,qui iam terebratus fuerat, sanctum corpus educunt, & in locum, qui sibi præparatus fuerat,proprijs manibus inferunt. His itaque peractis, beatus Hilarius sanctum Tridelinum per visionem admonuit, vt Scotigenam quendam sibi cognatione propinquum in cœnobij regimine substitueret, ipse verò ad Gallinariam insulam in honorē eiusdem beati Hilarij ædificaturus ecclesiam properaret. Alia quatuor monasteria sibi extruūtur. Qui beati sacerdotis imperio mox humiliter paruit,& non solùm illud, quod iussum fuerat,sed & alia quatuor monasteria in eius honorem cōstruxit. Quanquàm beati Tridelini vita,in qua hęc referri perhibetur historia,in manus nostras nequaquàm deuenerit.Sed quòd hîc scriptum est,indicio fraternæ relationis innotuit.

Hæc igitur huius sacræ solennitatis est causa:Hæc venerāda celebritatis hodiernæ materia,vt in trāslatione sacri corporis meritò gaudeat plebs deuota fidelium, cui dependit exequias exercitus Angelorum. Porrò autem ex occasione venerandæ translationis huius,& cætera beati viri gesta nobis in memoriam redeūt,vt quę longis antè temporibus sunt peracta, vestris nunc reducta conspectibus quodāmodo recentia videantur & noua. Mox enim vt disputare de venerabilis viri gestis incipimus,protinùs occurrit memoriæ, quàm impenetrabilis Ecclesiæ murus hæreticorū telis obstiterit, quàm insuperabilis præliator peruersum Arrianorū dogma gratia catholicæ veritatis obtriuerit. S. Hilarius impenetrabilis murus. Nec illud vacat, quòd cùm aduersùs hæreticorum perfidiam pugnaturus, Seleuciam Isauriæ oppidum peteret, puella gentilis diuinitùs edocta, tanti sacerdotis denunciauit aduentum, atque ideò cùm patre Florentio,totaque familia diuini baptismatis meruit suscipere sacramentum. Nec illud excidit insigne miraculum,quòd in Gallinaria insula immanium serpētium venenata rabies virtutem tam præclari Pontificis ferre non potuit,sed tanquàm fulmineo fragore perterrita, vilis etiam baculi metam,quam ipse præfixerat, transcēdere non præsumpsit. Serpētibus imperat. Sed & illud memoriæ consequenter occurrit,quòd idē egregius Pontifex puerum sine gratia regenerationis extinctum,non modò matri resuscitatum & incolumem reddidit,sed & veræ fidei rudimentis instructum sanctæ Ecclesiæ filijs aggregauit. Suscitat mortuum.

Hæc igitur,& alia multa virtutum eius insignia nobis ex occasione venerandæ huius translationis occurrunt, quæ nos ad amorem Dei & deuotionem præclari huius sacerdotis accendunt. Planè cùm multorum translationes iustorum sancta veneretur Ecclesia,quæ diligentia procuratæ sunt hominum, quanto deuotionis studio hæc est solenniter recolenda, quæ facta est manibus Angelorum? Sed quid est,quòd Moysi corpus ipse per se Dominus sepeliuit,& tamen sepulcrum eius hominibus innotescere noluit:beati verò Hilarij corpus non modò coram hominibus per Angelos trāstulit,sed & tanti honoris gloriam ad totius Ecclesiæ reuerentiam sublimauit? Deut. 34. De Moyse quippè scriptum est: Mortuus est ibi Moyses seruus Domini in terra Moab,iubente Domino: & sepeliuit eum in valle terræ Moab cōtra Phogor:& non cognouit homo sepulcrum eius vsque in præsentem diē. Ibidem. Quid est ergò,quòd ille nescitur, iste verò quotidiè cum tanta gloria Christianæ deuotionis inuisitur? Quid est,inquam,quòd Moyses ab hominum notitia remouętur, nisi vt tollatur occasio, nè qui tam Deo charus & familiaris extitisse cognoscitur, diuinus honor illi ab Israëliticæ plebis perfidia præbeatur? Reliquorum verò sanctorum corpora non celantur, vt dum Christianæ deuotionis frequētantur accessu,& per illos fiant rutilantia signa virtutū,& istis accrescat felicium cumulus meritorum. Cur Moysi corpus abscondatur, sanctorum verò corpora reuelentur. Prætereà nōnulli fideles idcircò post mortem tumulis editioribus includūtur,vt sui memoriam viuentibus ingerant, quatenùs eis impendere pietatis opera non omittant.Hinc est quòd sepultura vocatur ex more memoria,scilicet vt per eā memorentur viui,& percipiant refrigerium mortui.

Sed quid est,quòd nonnulli sanctorum tantoperè studuerunt suis prouidere sepulcra corporibus? Gen. 23. Abraham nempe quadringentis argenti siclis à filijs Heth speluncam duplicem comparat. Gen. 49. & 50. Iacob & Ioseph ad eādem speluncā totum iam animi desiderium tendunt,& corpora sua post obitum illò perferenda deposcunt. Quid ergò est,quòd sancti Patriarchæ,qui se puluerē & cinerem esse perspicuè perhibent, qui certè corpora & corporalia quæque cælestium contemplatione despiciunt, in Chananæorū terra corpora sua quiescere tanto desiderio cōcupiscunt? Cur Patriarchę voluerint sepeliri in terra Chananęorum. Cur illum præ cæteris mundi partibus quieti suæ præuident locum,nisi quòd humanę salutis authorem illic nouerant de suo semine nasciturum? Hinc est, quòd Iacob filium suum

ſuum Ioſeph obſecrat, dicens: Si inueni gratiam in conſpectu tuo, pone manum ſub femore meo, & facies mihi miſericordiam & veritatem, vt non ſepelias me in Aegypto, ſed dormiam cum patribus meis, & auferas me de hac terra, condasque in ſepulchro maiorum. Cur autem ad confirmandæ ſponſionis indicium, Iacob manũ filij ſupponi ſuis femoribus petijt, niſi quia illum, qui ſumma veritas eſt, de proprio ſemine propagandum eſſe cognouit? Illis igitur terræ finibus beati viri iam medullitùs agglisſcebant, quam per ſpiritum iam cernebãt Saluatoris veſtigijs atteri quam in interioribus oculis iam videbant precioſo Dominici corporis ſanguine purpurari, vt illic eorum corpora ſuã expectarent reſurrectionem, vbi reſurrecturum eſſe cognoſcebant ipſum beatæ reſurrectionis authorem.

Ad hunc & nos, dilectiſſimi, perſpicuã noſtræ mentis aciem dirigamus. Ad hunc dum pedum progreſſione non poſſumus, æſtuantis deſiderij feſtinatione tẽdamus, & dum ſanctorũ quorumlibet reliquijs dignæ deuotionis reuerentiam exhibemus, ad illud vnum & ſingulare corpus noſtræ mentis dirigamus obtutũ, quod in paternæ maieſtatis gloria credimus ineffabiliter ſublimatum. Illa nimirùm eſt terra cui tunc beati Patriarchæ atque Prophetæ ſuſpirabant, lacte ſcilicet & melle mananti. Lac ſiquidẽ de carnis vberibus profluit, mel verò de ſuperioribus venit. Et quia ſubſtantia Dominici corporis ex Virginis viſceribus prodijt, diuinitas aũt ex paterna maieſtate deſcẽdit, rectè corpus Saluatoris terra dicitur repromiſſionis. Quæ nimirùm terra lacte ſimul ac melle fluere dicitur, quia in Redemptoris noſtri corpore, & ſubſtantia veræ, & dulcedo eſt ineffabilis deitatis. In ipſo enim (ſicut Apoſtolus ait) habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Et alibi: Deus erat in Chriſto reconcilians mundum ſibi. Ad hanc viuentium terram ille nos dignetur inducere qui terræ noſtræ mortalia nõ dedignatus eſt tolerare, quatenus ſic ibì lacte & melle veſcamur, vt Saluatoris noſtri præſentia, & melliflua diuinitatis eius dulcedine ſatiemur: Qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Cur Chriſti corpus terra promiſſionis dicatur.

Coloſ. 2. 2. Cor. 5.

VITA BREVIS SANCTISSIMI CONFESSORIS BASSIANI EPISCOPI LAVDIS POMPEIAE, EX *Hieronymi Rubei viri doctiſſimi libro ſecundo hiſtoriæ Rauennatum.*

TEMPORIBVS Vrſi Archiepiſcopi Rauennatis, natione Siculi, qui Liberio tertio (quem & Liuerium ſeu Oliuerium appellant) ſucceſſit Baſſianus Syracuſanus eius affinis, Romæ cælitùs monitus, ad Archiepiſcopum Vrſum ſuum affinem aufugit: cum enim eum decennem pater, vt inſtrueretur ſtudijs liberalibus, Romam miſiſſet: ipſe verò, Gordiano ſacerdote inſtituente, Chriſtianus eſſet factus, Sergius pater qui deos impios venerabatur, re accepta, vehementer commotus, legatos miſit, qui aut captum ad ſe adducerent, aut, ſi aliter fieri non poſſet, interficerent. Itaque Baſſianus Rauennam ſe ad Vrſum Archiepiſcopum affinem ſuum, contulit. Cum verò iam Rauenna quindecim paſſuum millia abeſſet, quo loco eſt Phycocle, vrbs peruetuſta, ceruam cum duobus catulis, quam venatores fuerant perſecuti, conſpicatus, naturali motus miſericordia, ad ſe in nomine Domini accedere eam iuſſit. quamobrèm cerua ad pedes iuuenis ſancti prouoluta, eos lingebat. Aduenientibus autem intereà venatoribus, & aſſiduè ceruam præberi ſibi flagitantibus, cum eorum vnus, viro ſancto negante, in eum irruens, abſtrahere ceruam conaretur, eumque impelleret: repente à dæmone ictus, cæcusque factus, parùm omninò abfuit, quin animam exhalaret. Cæteri ob id ſibi metuẽtes, ad pedes ſancti iuuenis proiecti, veniam poſtulabant. Verum eos Baſſianus oratione benigna conſolatus, Deumque pro eo precatus quẽ dæmon arripuerat, cacodæmone abire iuſſo, ſtatìm incolumem ſocijs illum reſtituit, cerua latibulum ſuum repetente. Ob hoc miraculum, vrbem Phycoclem, appellatam deindè Ceruiam ferunt.

19. Ianua.

S. Baſſianus fit Chriſtianus.

Fugit Rauennã ad Vrſũ Archiepiſcopum.

Liberat ceruã à morte

Itẽ dæmoniacum.

Ceruia vrbs vndè dicta.

Vrſus benigne atque amanter Baſſianum complexus, eò ſic, vt deliteſceret obſecran-

ſecrante, in templo ſatis exiguo & ignobili D. Apollinaris in claſſe illum conſtituit. Vbì maiores quotidiè progreſſus in via Domini faciens, enituit vel eo maximè prodigio, cùm mādauit Cæſar Bythimnium, vrbis Rauennæ iudicem, maieſtatis reum capite mulctari: Baſſiani enim precibus apud Deum factum eſt, vt carnifice ictum in ceruicem Bythimnij intendente, ex eius manibus ſecuris, non ſemèl modò, verùm bis aut ter, deſiluerit. Quamobrèm territus Præſes, ſaluum abire Bythimnium atque integrum voluit. Tandèm verò Baſſianus ab Exuperantio Rauennatū Archiepiſcopo, ſiue ab hoc Vrſo vt alij arbitrantur, Laudis Pompeiæ Epiſcopus factus, quartodecimo Calendas Februarij ad Chriſtum migrauit.

VITA BEATISSIMORVM MARTYRVM FRVCTVOSI EPISCOPI ECCLESIAE TARRACONENSIS, *& Augurij, & Eulogij diaconorum, per Aurelium Prudentium virum conſularem conſcripta. Habetur in eius Periſtephano.*

FELIX Tarraco, Fructuoſe, veſtris
Attollit caput ignibus coruſcum,
Leuitis geminis procùl relucens.
Hiſpanos Deus adſpicit benignus,
Arcem quandoquidem potens Iberam
Trino martyre Trinitas coronat.
Ardens Augurius capeſſit æthram:
Nec non Eulogius ſimul ſupernum
Chriſti lucidus ad ſedile tendit.
Dux & præuius, & magiſter illis
Ad tantum decus, ex Epiſcopali
Clarus nomine Fructuoſus ibat.
Accitus quia Præſidis repentè
Iuſſu, venerat ad forum ſacerdos
Leuitis comitantibus duobus.
Inde ad carceream viros catenam
Paſtus ſanguine carnifex trahebat:
Gaudet currere Fructuoſus vltrò.
Ac nè quis ſocios timor feriret,
Præceptor vehemens eundo firmat,
Inceditque fidem calore Chriſti:
Mecum ſtate viri, vocat cruentus
Ad pœnam coluber, Dei miniſtros;
Nec mors terreat, eſt parata palma.
Carcer Chriſticolis gradus coronæ eſt,
Carcer prouehit ad ſuperna cæli,
Carcer conciliat Deum beatis.
His dictis, adeunt ſpecum reorum,
Exercent ibì myſticum lauacrum,
Et purgamen aquæ ſtupent tenebræ.
Sex hic continuis latent diebus,
Tandem ſtant trucis ad tribinal hoſtis,
Fratres tergeminos tremunt catastæ.
Iudex Aemilianus imminebat,
Atrox, turbidus, inſolens, profanus,
Aras dæmonicas coli iubebat.
Tu, qui doctor, ait, ſeris nouellum
Commenti genus, vt leues puellæ
Lucos deſtituant, Iouem relinquant,
Damnes, ſi ſapias, anile dogma.
Iuſſum eſt Cæſaris ore Gallieni:
Quod Princeps colit, vt colamus omnes.

Ianuarij 21 Sanctorū patria.

S. Fructuoſus cum ſocijs ſiſtitur Iudici & carceri includitur.

In carcere multos baptizat.

Hæc

Hæc fanti placidus refert sacerdos.
Aeternum colo Pricipem, dierum
Factorem, Dominumque Gallieni:
Et Christum Patre prosatum perenni,
Cuius sum famulus, gregisque pastor.
Subridens ait ille. iam fuisti.
Nec differt furor, aut refrenat iram,
Sæuis destinat ignibus cremandos:
Exultant, prohibentque flere vulgum.
Quosdam de populo videt sacerdos
Libandum sibi poculum offerentes:
Ieiunamus, ait recuso potum.
Nondùm nona diem resignat hora:
Nunquàm conuiolabo ius dicatum,
Nec mors ipsa meum sacrum resoluet.
Sic Christus sitiens crucis sub hora
Oblatum sibi poculum recusans,
Nec libare volens, sitim peregit.
Intrant intereà locum rotunda
Conclusum cauea: madens ferarum
Multo sanguine quem furor frequentat,
Cùm spectacula perstrepunt cruenta,
Ac vilis gladiator ense duro
Percussus cadit, & fremit voluptas.
Hîc flammante pyra, niger minister
Ardens supplicium parare iussus,
Construxit facibus rogum supremis.
Qui cùm corpora concremanda soluit,
Feruentes animas amore lucis
Fracto carceris expediret antro.
Certant officijs pij sodales:
Plantis calceamenta dissolutis,
Pronus detrahere studebat vnus:
Sed sanctus vetat ora Fructuosus
Inclinata premi. facessite, inquit,
Nè nostram grauet obsequela mortem.
At quin ipse meos pedes resoluam,
Nè vestigia præpedita vinclis
Tardis gressibus irruant in ignem.
Cur lamenta rigant genas madentes?
Cur vestri memor vt siem rogatis?
Cunctis pro populis rogabo Christum.
Vix hæc ediderat, relaxat ipse
Indumenta pedum: velut Moyses.
Quondàm fecerat ad rubum propinquans,
Non calcare sacram cremationem,
Aut adstare Deo priùs licebat,
Quam vestigia pura figerentur:
Stabat calce mero, resultat eccè
Cælo spiritus, & ferit loquelam,
Quæ cunctos tremefecit audientes.
Non est, credite, pœna, quam videtis,
Quæ puncto tenui citata transit:
Nec vitam rapit illa, sed reformat.
Felices animæ: quibus per ignem
Celsa scandere contigit Tonantis:
Quas olim fugiet perennis ignis
Hæc inter rapidis focos crepantes

Non vult sacrificare idolis.

Recusat soluere ieiunium.

Matth. 27. Ioan. 19.

Sancti martyres ducũtur ad rogum, exurendi.

Exod. 3.

Cælitùs ab angelo cõfortantur.

Intrant

Soluet supplicio tegens ab igni.
Fors dignabitur & meis medelam
Tormentis dare, prosperante Christo,
Dulces hendecasyllabos reuoluens.

VITA ET PASSIO S. VINCENTII MARTYRIS, PER AVRELIVM PRVDENTIVM VIRVM *consularem scripta. Habetur in eius Peristephano.*

Ianua. 22.

BEATE martyr prospera
Diem triumphalẽ tuum
Quo sãguinis merces tibi
Corona Vincenti datur
Hic te ex tenebris seculi
Tortore victo & Iudice,
Euexit ad cælum dies,
Christoque ouantem reddidit.
Nunc Angelorum particeps,
Luces in insigni stola,
Quam testis indomabilis
Riuis cruoris laueras.
Cùm te satelles idoli
Præcinctus atris legibus
Litare diuis Gentium
Ferro & catenis cogeret.
Ac verba primùm mollia (Non flectitur martyr ferro, nec blanditijs.)
Suadendo blandè effuderat
Captator: vt vitulum lupus
Rapturus, alludit priùs.
Rex, inquit, orbis maximus,
Qui sceptra gestat Romula,
Seruire sanxit omnia
Priscis deorum cultibus.
Vos Nazareni assistitè,
Rudem qui ritum spernite,
Hæc sacra, quæ Princeps colit,
Placate fumo & victima.
Exclamat hîc Vincentius,
Leuita de tribu sacra,
Minister altaris Dei,
Septem è columnis lacteis.
Tibi ista præsint numina:
Tu saxa, tu lignum colas:
Tu mortuorum mortuus (Dij gentiũ mortui.)
Fias deorum pontifex. (Deus noster viuus.)
Nos lucis authorem Patrem,
Eiusque Christum filium,
Qui solus, ac verus Deus,
Datiane, confitebimur.
Hîc ille iam commotior:
Audesne non felix, ait,
Ius hoc deorum, & Principum,
Violare verbis asperis?
Ius & sacratum, & publicum,
Cui cedit humanum genus,
Nec te iuuentæ feruidæ
Instans periclum permouet?
Hoc nanque decretum cape:
Aut ara thure & cespite
Precanda iam nunc est tibi,
Aut mors luenda est sanguine.
Respondet ille altrinsecus (S. Vincẽtii constans respõsum.)
Age ergo quicquid virium,
Quicquid potestatis tibi est,
Palàm reluctor, exere.
Vox nostra quæ sit, accipe.
Est Christus, & pater Deus:
Serui huius ac testes sumus,
Extorque, si potes fidem.
Tormenta, carcer, vngulæ,
Stridensque flammis lamina,
Atque ipsa pœnarum vltima,
Mors Christianis ludus est.
O vestra inanis vanitas, (Cæsaris brutale decretum.)
Scitumque brutum Cæsaris,
Condigna vestris sensibus
Coli *iubentis numina. (* iubetis)
Excisa fabrili manu,
Cauis recocta & follibus:
Quæ voce, quæ gressu carent, (Psal. 113.)
Immota cæca, elinguia.
His sumptuosa splendido
Delubra crescunt marmore:
His colla mugientium
Percussa taurorum cadunt.
Adsunt & illic spiritus: (Dij gentiũ dæmonia)
Sed sunt magistri criminum,
Vestræ & salutis aucupes,
Vagi, impotentes, sordidi:
Qui vos latenter incitos
In omne compellunt nefas,
Vastare iustos cædibus,
Plebem piorum carpere.
Nôrunt & ipsi, ac, sentiunt
Pollere Christum, & viuere,
Eiusque iam *mox affore (* iamque)
Regnum tremendum perfidis.
Clamant fatentes denique (Matth. 8.)
Pulsi è latebris corporum,
Virtute Christi, & nomine,
Diuique, & ijdem dæmones.
His intonantem martyrem
Iudex profanus non tulit,
Conclamat: os obtrudite, (Datiani furor in sanctum Vincentium.)
Ne plura iactet improbus.
Vocem loquentis claudite,
Raptimque lictores date,
Illos reorum carnibus
Pastos, manuque exercitos.
Iam faxo ius prætorium
Conuiciator sentiat,

Cui multa carbonum ſtrues
Vinum vaporat halitum.
Hunc ſpontè conſcendit rogum
Vir ſanctus ore interrito:
Spōtè conſcendit cratem ferreā, martyr aſſandus.
Ceu iam coronæ conſcius
Celſum tribunal ſcanderet.
Subter crepante adſpergine
Scintillat excuſſus cinis,
Punctiſq; feruens ſtridulis
Sparsìm per artus figitur.
Aruina poſthinc igneum
Impreſſa cauterem lauit,
Vis vndè roris fumidi
In membra ſenſim liquitur.
Hæc inter immotus manet
Tanquàm dolorum neſcius,
Vincit ignē.
Tenditq; in altum lumina:
Nam vincla palmas preſſerant.
Sublatus indè fortior,
Iterū mittitur in carcerem teterrimum.
Lugubre in antrum truditur:
Ne liber vſus luminis
Animaret altum ſpiritum.
Eſt intùs imo ergaſtulo
Locus tenebris nigrior:
Quem ſaxa merſi fornicis
Anguſta clauſum ſtrangulant.
Aeterna nox illic latet,
Expers diurni ſideris:
Hic carcer horrendus ſuos
Habere fertur Inferos.
In hoc barathrum conijcit
Truculentus hoſtis martyrem,
Cippo pedes eius includūtur.
Lignoq; plantas inſerit,
Diuaricatis cruribus.
Quin addit & pœnam nouam
Crucis peritus artifex,
Nulli tyranno cognitam,
Nec fando compertam retrò.
Fragmētis teſtarū cruciatur.
Fragmenta teſtarum iubet
Hirta impolitis angulis
Acuminata, informia
* ſternere.
Tergo iacentis * ſternerent.
Totum cubile ſpiculis
Armant dolores anxij:
Inſomne qui ſubter latus
Mucrone pulſent obuio.
Hæc ille verſutus, vafra
Meditatus arte ſtruxerat:
Sed Belzebulis callida
Commenta Chriſtus deſtruit.
Nam carceralis cæcitas
Diuinitùs liberatur à cippo & teſtulis, in flores commutatis.
Splendore lucis fulgurat,
Duplexque morſus ſtipitis
* catenis
Ruptis * cauernis diſſilit.
Agnoſcit hîc Vincentius
Adeſſe, quod ſperauerat,
Tanti laboris præmium,
Chriſtum datorem luminis.

Cernit deindè fragmina
Iam teſtularum, mollibu-
Veſtire ſemet floribus,
Redolente nectar carcere.
Quin & frequentes Angeli
Stant, ac loquuntur cominùs:
Quorum vnus ore auguſtior
Compellat his dictis virum:
Cōſolatur ab angelis.
Exurge martyr inclyte,
Exurge ſecurus tuî,
Exurge, & almis cœtibus
Noſter ſodalis addere.
Decurſa iam ſatis tibi
Pœnæ minacis munia,
Pulchroq; mortis exitu
Omnis peracta eſt paſſio.
O miles inuictiſſime,
Fortiſſimorum fortior,
Iam te ipſa ſæua & aſpera
Tormenta victorem tremunt.
Spectator hæc Chriſtus Deus
Compenſat æuo in termino,
Propriæq; collegam crucis
Larga coronat dextera
Pone hoc caducum vaſculum
Compage textum terrea,
Quod diſſipatum ſoluitur,
Et liber in cælum veni.
Hæc ille. ſed clauſas fores
Interna rumpunt lumina,
Tenuiſq; per rimas nitor
Lucis latentis proditur.
Hoc cùm ſtuperet territus
Obſeſſor atri liminis,
Cuſtodes carceris exterrētur, viſo lumine cæleſti.
Quem cura pernox manſerat
Seruare feralem domum:
Pſallentes audit inſuper
Prædulce carmen martyris,
Cui vocis inſtàr æmulæ
Conclaue reddit concauum.
Pauens deindè introſpicit,
Admota quantùm poſtibus
Acies per arctas cardinum
Intrare iuncturas poteſt.
Vernare multis floribus
Stramenta teſtarum videt,
Ipſumq; vulſis nexibus
Obambulantem pangere.
Implentur aures turbidi
Prætoris hoc miraculo:
Deflet ſe victū à martyre Datianus.
Flet victus, & voluit gemens
Iram, dolorem, dedecus.
Exemptus, inquit, carcere,
Paulùm benignis fotibus
Recreetur, vt paſtum nouum
Pœnis refectus præbeat.
Coire toto ex oppido
Turbam fidelem cerneres,

Mollire *persultum torum.
Siccare cruda vulnera.

Deuotio Christianorũ, & pius affectus erga martyrem.

Ille vngularum duplices
Sulcos pererrat osculis:
Hic purpurantem corporis
Gaudet cruorem lambere.
Plerique vestem lineam
Stillante tingunt sanguine,
Tutamen vt sacrum suis
Domi reseruent posteris.
Tunc ipse manceps carceris,

Custos carceris credit

Et vinculorum ianitor,
Vt fert vetustas conscia,
Repentè Christum credidit.
Hic obseratis vectibus
Densæ specum caliginis
Splendore lucis aduenæ
Micuisse clausum viderat.
At verò postquam lectuli
Martyr quietem contigit:
Aeger morarum tædio,
Est mortis incensus siti.

*eiusmodi

Si mors habenda *huiusmodi est,
Quæ corporali ergastulo
Mentem resoluit liberam,
Et reddit authori Deo:
Mentem piatam sanguine,
Mortis lauacris inclytam,
Quæ semet ac vitam suam
Christo immolandam præbuit:
Ergo, vt recline mollibus
Reiecit auleis caput,

Spirit⁹ Vincentij victor cælũ capessit.

Victor relictis artubus
Cælum capessit spiritus:
Cui recta celso tramite
Reseratur ad Patrem via,

Gen. 4.

Quam fratre cæsus impio
Abel beatus scanderat.
Stipant euntem candidi
Hinc inde sanctorum chori,

Matth. 14. Mar. 6.

Parique missus carcere
Baptista Iohannes vocat.
At Christiani nominis
Hostem coquebant irrita
Fellis venena, & liuidum
Cor efferata exusserant.
Sæuire inermem crederes
Fractis draconem dentibus.
Euasit exultans, ait,
Rebellis & palmam tulit.
Sed restat illud vltimum,
Inferre pœnam mortuo,
Feris cadauer tradere,
Canibus ve carpendum dare.
Iam nunc & ossa extinxero,
Ne sit sepulchrum funeris,
Quod plebs gregalis excolat.
Titulumque figat martyris.

Sic frendit, & corpus sacrum

Obijcitur corp⁹ eius feris ad deuorãdum ne pro martyre colatur.

Profanus, ah, dirum, nefas,
Nudum, negato tegmine,
Exponit inter carices.
Sed nulla dirarum fames
Aut bestiarum, aut alitum
Audet trophæum gloriæ
Fœdare tactu squalido.
Quin si qua clangens improbè
Circunuolaret eminus,
Trucis volucris impetu
Depulsa vertebat fugam.

3. Reg. 17. Coruus corpusculũ cõseruat intactum.

Nam coruus Eliæ datus
Olìm, ciborum portitor,
Hoc munus implet sedulo,
Et irremotus excubat.
Hic ex frutetis proximis
Infestus alarum sono,
Oculosque pennis verberans,
Exegit immanem lupum.
Quis audienti talia
Ausit, rapacem belluam
Tauris paratam congredi,
Cessisse plumis mollibus?
Ibat malignùm murmurans
Leui volatu exterritus:
Prædamque visam fugerat
Custodis imbellis minis.
Quis perfidorum credere
Datiane tunc sensus tibi?

Vincit tyrannũ corpus mortuum sancti martyris

Quantis gementem spiculis
Figebat occultus dolor?
Cum te perempti corporis
Virtute victum cerneres,
Ipsis & impar ossibus,
Vacuisque iam membris minor?
Sed quis, tyranne pertinax,
Hunc impotentem spiritum
Determinabit exitus?
Nullus ne te franget modus?
Nullus, nec vnquam desinam.
Nam, si ferina immanitas
Mansuescit, & clementia
Coruos voraces mitigat,
Mergam cadauer fluctibus:
Insana nunquam naufragis
Ignoscit vnda, & spumeum
Nescit profundum parcere.
Aut semper illic mobilis

* flatibus

Incerta per ludibria
Vagis feretur *fluctibus,
Squamosa pascens agmina
Aut sub fragosis rupibus
Scabri petrarum [illegible]ces
Inter recessus scru[illegible]s
Discissa rumpent viscera.
Ecquis virorum strenue
Cymbam peritus pellere:

R[illegible]no,

Remo, rudente, & carbaso,
Secare qui Pontum queas?
Rapias palustri è cespite
Corpus, quod intactum iacet.
Leuique vectum lembulo
Amplum per æquor auferas.
Sed conplicatum sparteus
Claudat cadauer culleus:
Quem func connexus lapis
Præceps in altum deprimat.
At tu per vndas emices
Rorante præceps palmula,
Donèc relictum longior
Abscondat adspectus solum.
Hæc iussa quidem militum,
Eumorphio nomen fuit,
Violentus, audax, barbarus,
Furore feruens arripit.
Funale textum conserit,
Suto quod implet corpore,
Emensus & multum freti
Inter procellas excutit.
O præpotens virtus Dei,
Virtus creatrix omnium:
Quæ turgidum quondàm mare
Gradiente Christo strauerat,
Vt terga calcans æquoris
Siccis mearet passibus,
Plantas nec vndis tingeret
Vasti viator gurgitis.
Hæc ipsa virtus iusserat
Rubrum salum dehiscere,
Patente dum fundo aridum
Secura plebs iter * legit.
Necnon & ipsa nunc iubet
Seruire sancto corpori
Pontum quietis lapsibus
Ad curua pronum litora.
Saxum molaris ponderis
Vt spuma candens innatat,
Tantique custos pignoris
Fiscella fertur fluctibus
Cernunt stupentes nauitæ
Vectam remenso marmore,
Labi retrorsùm leniter
Aestu secundo, & flamine.
Certant & ipsi concito
Pontum phaselo scindere:
Longè sed artus præuolant
Telluris ad mollem sinum.
Prius relatos deniquè
Humus quieta suscipit,
Quàm pulsa summis nisibus,
Carina portum tangeret.
Felix amœni litoris
Recessus ille: qui sacra
Fouens arenis viscera
Vicem sepulcri præbuit:

Sacrū corpus proijcitur in profundum mare.

Matt. 8. & 14.

Exod. 14.

* terit

Vbiq; vincit S. Vincētius in terra & mari.

Longè ante ad litus sacrū corpus peruoluat, quàm ipsi nautæ.

Sepultura eius.

Dum cura sanctorum pia
Deflens adornat aggerem,
Tumuloque corpus creditum
Vitæ reseruat posteræ.
Sed mox subactis hostibus,
Iam pace iustis reddita,
Altar' quietem debitam
Præstat beatis ossibus.
Subiecta nam sacrario,
Imamque ad aram condita,
Cælestis auram muneris
Perfusa subter hauriunt.
Sic corpus: ast ipsum Dei
Sedes receptum continet,
Cum Machabæis fratribus,
Secto Isaiæ proximum.
Simplex sed illis contigit
Corona pœnarum: quibus
Finem malorum præstitit
Mortis supremus exitus.
Quid tale sector ausus est?
Truncata nunquid corporis
Segmenta post serram feris
Obiecit, aut vndis dedit?
Num Machabæi martyris
Linguam tyrannus erutam,
* Raptamve pellem verticis,
Auibus cruentis obtulit?
Tu solus ô bìs inclyte,
Solus, brabeij duplicis
Palmam tulisti: tu duas
Simul parâsti laureas,
In morte victor aspera,
Tum deindè post mortem pari
Victor triumpho proteris
Solo latronem corpore.
Adesto nunc, & percipe
Voces precantum supplices,
Nostri reatus efficax
Orator ad thronum Patris.
Per te, per illum carcerem,
Honoris augmentum tui,
Per vincla, flammas, vngulas,
Per carceralem stipitem,
Per fragmen illud testium,
Quo parta creuit gloria,
Per quem trementes posteri
Exosculamur lectulum:
Miserere nostrarum precum,
Placatus vt Christus suis
Inclinet aurem prosperam,
Noxas nec omnes imputet.
Si ritè solennem diem
Veneramur ore, & pectore:
Si sub tuorum gaudio
Vestigiorum sternimur:
Paulispèr huc tu illabere,
Christi fauorem deferens,

Templum siue altare eidem extruitur.

2. Mach. 7.

2. Mach. 9.

* Ruptāve

Vincit tyrannum in morte & post mortem.

Author S. martyris orationes apud Deū implorat.

Festiuitas S. Vincētij martyris.

Senſus grauati vt ſentiant
Leuamen indulgentiæ.
Sic nulla iam reſtet mora,
Quin excitatam nobilis
Carnem reſumat ſpiritus
Virtute perfunctam pati.
Vt quæ laborum particeps
Commune diſcrimen tulit,
Sit & cohæres gloriæ
Cunctis in æuum ſeculis.

VITA S. EPIPHANII TICINENSIS EPISCOPI, EDITA AB ILLIVS SVCCESSORE B. EVODIO

vel Enodio Epiſcopo. Deſcripta eſt ex mendoſo codice, omiſsis quibuſdam, quæ ob ſcripturam deprauatam intelligi non poßent.

22. Ianuarij. Cap. 1. VITAM beati Epiphanij Ticinẽſis antiſtitis narraturus, inuoco ſpiritum ſanctum, teſtem actuũ eius & comitem, vt ipſius auxilio gloriam ſereniſſimæ conſcientiæ, quam eidem ceſſit, tradam chartis victuris in ſeculo: vt exemplum præbitura virtutum, nunquàm fama moriatur. Igitur vir inſignis Epi- [S. Epiphanij patria. Parentes.] phanius oriendo Ticinẽſis oppidi indigena fuit patre Mauro generatus, & matre Focaria editus, quæ ſancti etiam Mirocletis confeſſoris & Epiſcopi tangebat proſapiam, hominibus ex liquido ingenuitatis fonte veniẽtibus. Porrò ſub deceſſore ſuo viro integerrimo Criſpino pontifice cæleſtis militiæ tyro- [Fit Lector.] cinium ſortitus, annorum terminè octo Lectoris eccleſiaſtici ſuſcipit officium, ſigno antè cælitùs demonſtrato. Nam dum eſſet in crepundijs lactentis infantiæ, fuiſſe eius cunabula superno lumine vidère quamplurimi, vt futuræ mentis claritatem luſtrans eum & præcedens fulgor oſtenderet, ſecuturumq; ſplendorem in moribus iam tunc typica luce ſignaret.

Cap. 2. Itẽ Notarius. Notarum in ſcribendo compendia, & figuras varias, verborum multitudinem comprehendentes breui aſſecutus, in exceptorum numero dedicatus emicuit, cœpitque iam talis excipere, qualis poſſit ſine bonorum oblocutione dictare. Igitur proceſſu temporis & laboris ad ſextumdecimum ætatis annum diuino fauore perductus, cana conſilia in annis puerilibus meditabatur, & vernabat in illo præ cæte- [Vt ſeſe geſſerit in iuuẽtute ſua.] ris mater bonorum operum verecundia. Itá famulabatur antiſtiti libens, vt ſi quid operis gereretur ab altero, grauiter ferret ſubreptum ſibi fuiſſe ſeruitium. Accipiebat ſenes grauiter, iuuenes comiter, & coërcebat iam tunc facinoroſos audacter. Erat primis ſubiectus, prioribus ſancta iniungentibus obſecundãs, ęqualibus blandus atque officioſus, ſequentibus mera charitate communis: nulli ſe præferens, cùm religioſo curſu per cæleſtem tramitem omnibus anteiret. Laudationis amore vacuus, cum quotidie in eo laudanda adoleſcerent. Cumque res gloriæ dignas per horarum momenta conſummaret, perire gloriæ fructum opinabatur atque mercedẽ, [Gal. 6.] ſi prætuliſſent homines, quod ſoli Deo exhibebat abſconditè. Apoſtolici memor oraculi, aſſentationes reſpuens, in ſemetipſo, teſte conſcientia, pro boni operis recognitione plaudebat.

Cap. 3. Forma corporis eius. Ridebant genæ, etiam cùm animus mœſtitudine torpuiſſet: nitida ſimul labia commendabant dupliciter mella ſermonum; necnon quocunquè vertiſſet oculos, ſerenitatem mentis nunciabat adſpectus. Frons cereæ pulchritudinis & candoris illius, quæ ſolis paſſa radios, colorem traxit ab æthere. Nares in tanto naturaliter ſplendore formatæ, vt illas nequiret imaginibus corpora repræſentans pictor æmulari. Manus teretes, prolixi digiti, de quibus alienigena aliquid gauderet accipere. Staturæ proceritas decens, quæ eminentiam ſecuturæ dignitatis præfiguraret in mẽbris, nec tamen modum ornatiſſimæ prolixitatis excederet. Erat in eodem ſermo ad doctrinam congruus, fabricatus ad blanditias. Ad interceſſiones iam tunc pontifex, ad corripiendos ſingulos authoritate plenus, ad exhortandos quoſque neceſſario lepore dulciſſimus. Vox ſonora, ſucco virilis eloquentiæ condita: nec tamen

men agrestis, nec rustica, nec infracta, gradatimque à mascula soliditate deposita. Talis iam ad octauumdecimum ætatis suæ peruenit annum, in quo in secundo à Leuitis numero dedicatus, senum cœtibus adiunctus est. Stupuêre quamplurimi, sed externi, qui mores illius cum ætatis immaturitate iungebant. Seram credebant dignitatem hanc redditam esse, qui nouerant. At ille venerabilis Crispinus Episcopus, fauoris nescius, pertinaci tenens districtione censuram, & quem nunquàm nisi bona conscientia duxit ad gratiam, sic eum mulcebat sensibus, vt morderet obtutu: & sub specie frontis rigidæ, clandestinum circa discipulum nutriebat affectum. Pascebatur alumni sui optabili conuersatione pater, & in omnibus eius actibus oculos amœnabat. In quo tamen ille Subdiaconi ordine nihil ampliùs quàm biennio commoratus, meritorum suorum saltibus euectus exiliuit. Nec se diù intra angustias modici honoris anima est diues passa refrenari. Ordinatur subdiacon. Crispini Episcopi erga eum seuera charitas.

Festinabat ad Leuiticam dignitatem conscientia, quam nunquàm vota præsumpserant: exigebat conuersatio, quod desideria penitùs ignorabant. Breui pòst ad Diaconij euectus infulas, vicesimum ætatis suæ ascendit annū, facie non benè barbata. Turbatur suscepti honoris tyrocinio homo, qui iam ducem poterat implere Christianum. Singulorum pro pudore declinabat adspectus, quē vniuersa ciuitas quasi salutis signū aliquod attendebat. Intereà supradictus antistes omnem ecclesiasticæ cōuersationis substantiam & diuitias pauperum suorum in eius potestate committit, volens ante episcopatum cognoscere, qualem futuris temporibus præpararet episcopum: & cùm sit, vix vt ab eorum personis, de quibus successionis seritur quātulacunque suspicio, inuidia temperetur, in istius gratia sibi credebat perire sanctus papa, quicquid minùs fuisset exhibitum. Quædam in illo sua, quædā volebat esse maiora. At ille quotidianis profectibus etiam cupidissimi in oratione genitoris vota transcendebat. Erat enim genitor eius, cùm per euangelium, conceptum verbi cælestis semine, fœta aluus effuderat. De pudicitia iuuenis mei quid loquar? In eo domum suam constituerat castitas, & continentia radices fixerat in profundis. Virum se esse, nisi per patientiam laboris, ignorabat. Carnem habere, nisi cùm moriturum se meminerat, nesciebat. Quotiès tamen illum corporeus appetitus, sicut ab illo didici, ludebat imaginibus somniorum, ilicò ad vigilias sanctas, continuata ieiunia, standi diutissimè necessitatem plena auiditate currebat: talemque bellatrix dextera animæ suis certaminibus reddebat carnem, vt illi opùs esset posteà pro necessitate succurri. Nec tamen refecto corpusculo, vtebatur ocio. Cap. 4. Fit Diaconus. Dispensat ecclesiæ facultates. Eius eximia castitas.

Vtebatur lectione pro requie, librorum venerabilium pro blandimentis instrumenta suscipiens: & nè crederetur tramitem verborū celeritate transuolâsse, pingebat actibus suis paginam, quā legisset. Si propheta fuisset in manibus, prophetantem vidisses amisso codice lectorē. Si testamēti veteris recēsuisset volumina, Moysi dignus æmulator incedebat taliter, acsi illum Israëlitica per desertum agmina sequerentur. Si Apostolicorum lac verborum, & mel Dominicæ passionis, seueritatem legis condiens, scriptura index reuelâsset, continuò ex ore ipsius dulciora fauis verba fluxerunt. Postremò quod libri docuissent, vita signabatur. Domum taliter regebat ecclesię, vt nec profusione immoderata commissam *penum exhauriret, nec odia sordium pietate contraheret. Intercessionum etiam tunc certamina præludebat. Nam vbicunque pro remedijs miserorum Episcopi mittebatur imperio, tanta exigebat beneficium arte supplicandi, vt sentiret sibi in causis profuisse quamplurimùm, ipsum per se Episcopum non venisse. Augebatur circa eum per singulos dies popularis affectus, & magnis successibus cumulabatur amor, qui ex iudicio descendebat. Desiderabatur in eo sacerdotium, cùm nemo nutritoris eius optaret interitum. Postquàm tamen inualida senectus, & semper de infirmitatibus querula, venerabilem virum Crispinum pontificem occupauit, istius sustētabatur manibus, in huius nitens erigebatur amplexus, cuius ministerio quicquid optâsset fieri, ante iussionem videbat impletum. Præsentiunt enim bonæ mentes eorum desideria, quibus cum integritate famulantur. Cap. 5. Lectio ei9. *pecuniā Officiosè seruit Episcopo senio grauato.

Talis in Diaconatu, à vigesimo incipiens, octo annos impleuit. Et quidem tunc status ecclesiæ Ticinensis bona clericorum fruge pollebat. Erant cælestes viri, quos iste à perfectione incipiens amabat. Fuit Syluester Archidiaconus Cap. 6.

Multi in ecclesia Ticinen. viri cælestes ac sancti.

ea tempestate, homo in vetusta disciplinarum instructione probatissimus: fuit vir insignissimus Bonosus presbyter, tam nobilis sanctitate, quam sanguine: Gallus quidem prosapia, sed cælestis indigena. Fuerunt alij & numero plures, & virtute præstantes. Circa finem tamen vitæ, quem spiritu preuidebat sanctus antistes, Mediolanum vicinam expetijt ciuitatem, vbi nobilium germina messe quadam mundæ ingenuitatis excreuerant: quos visitationis gratia requisitos, talibus vir Dei sermonibus appellauit: Ecce filij, iam me ætas compellit ad transitum, iam originariam ad ius suum reuocat terra particulam. Commendo Ecclesiam, commendo hunc, cuius labori & gratiæ debeo, quod vsque ad hoc tempus vixi & grandæuus & debilis. Corporea soliditas & virtus animæ, imbecillitatem meam portauit sine fastidio. cuius ambulaui pedibus, tenui aliquid manibus, vidi oculis, ordinaui sermone. Duo videbamur intuentibus, cum vnus per concordiam fieret ex duobus. Hæc Rustico viro illustri dicta penitùs insederunt: qui in omni dicendi genere exercitatissimus, tali est exorsus eloquio: Scimus, sancte pater, scimus & profunda consideratione perspeximus, iuuenem istum non oportere pro ætatis immaturitate censeri, nec debere grauis consilij hominibus teneros pro quadam obice afferri annos. Vir nanque cana morum integritate probabilis, geminata laude dignus est, si illi ad bonæ mentis imperium puerile corpus obtemperet. Viue tu tamen, viue exemplum & forma bonorum operum, & vberiores in eo, si adhuc possunt crescere, conuersationis fructus adiunge.

Crispini Episcopi oratio ad Mediolanēses.

Cap. 7.

His dictis, conticuit: at ille pijssimus pontifex, beneuolentiæ eius impendens gratias, quod secum pari de discipulo existimatione sentiret, dicto vale discessit, atque Ticinum, quasi ad sepulcrum, festinans regressus est. Aliquantis verò diebus emensis, morbo regio perfusus, lucem seculi nostri superna habitatione commutauit. Extemplò in istum bonorum omnium consensus adducitur, magnus ilicò in tota vrbe concursus: rapitur à lamentatione funebri in gaudium populi consecrandus antistes. Flebat iste intemperanter dolore mortis paternæ, cui reddi debitas aliquas lachrymas, promiscuæ multitudinis lætitia non sinebat. Resistebat inquantùm poterat, & indignum se iam Apostolica imitatione clamitabat: sed tantùm magis surgebat in eo dilectio cunctorum, quantùm in multitudine magna solus erat, qui se vocitaret indignum. Nunc quid pluribus vtar, qui omnia explicare non valeo? Finitimarum ciuitatum iunguntur studia, & attrahitur tanta collectio, acsì initiandus esset totius orbis Episcopus. Ducitur Mediolanum adhuc reluctans, & magna si dimitteretur munera promittens, qui vt fieret, noluit spondere vel minima. Consecratur cum omni celebritate cunctorum: exultat mundus de tam sanctæ ordinationis insignibus. Extranei in habitatores vrbium tanto se tripudio iactabant, quasì ipsis propriè profuturum infula sacerdotalis exciperet.

Crispinus Episcopus moritur.

Creatur S. Epiphanius licet nolēs Episcopus.

1. Cor. 15.

Cap. 8.

Oratio eius ad Clerum

Exacta ergo dedicationis suæ tempore, conuocatisque vniuersis presbyteris ac ministris, talibus eos instruxit ac confortauit alloquijs: Quamuis me, fratres charissimi, inter primordia immatura titubantem, iudicij vestri & susceptæ dignitatis oppresserit pondus, memini tamen quam magna vestræ gratiæ debeam, cui maxima contulistis: & licèt vobis parendi magis quam iubendi habuerim voluntatem, mutaui tamen per officium personam, seruiendi animum non omisi. Estote pacifici, estote vnanimes, onus meum mecum diuidite. Fit enim ad portandum facilis sarcina, quam multorum colla sufferant. Meam vobis communionem seruandam cum omni humilitate polliceor, neque futurum esse quenquam, qui me nisì cum Deo meo possit offendere. Authorem bonorum operum seruate pudicitiam. Et nè iniuriosum putetis, quòd grandæuos & presbyteros de continentia & integritate seruanda puer appellat: conuersatio, non anni aut adolescentiam aperit, aut senectam. Speculamini meç conuersationis itinera, & si indignum aliquid cognoscitis, coërcete. Nemo ecclesiæ principem admonere timeat, si probat errantem. His ità dictis, conticuit. Surrexerunt omnes, & consona quique ex meditatione pristina, sub momentanea tamen voce dixerũt: Aue pater probatissime. Aue pontifex singularis. Bonum te quidem vniuersorum sensit electio, sed optimum te tua attestantur alloquia. Crescis sanctis meritis apud conscientiam nostram, & aperiris luce operũ supra quàm porrigebatur opinio. Quibus breuiter perstrictis, suscepto omnes munere discesserunt.

Pudicitia author bonorum operum.

Mox

Mox sibi beatus antistes proprio ore leges, quibus se posset tenere, dictauit. Primùm statuit non lauandum, nè nitorem animæ & inferioris hominis fortitudinem, balnea magis sordibus amica confringerent. Demùm decreuerat nunquàm esse prandendum: sed nè propositi sententiam superuenientium vis illa temeraret, & aut iactantiæ nebulis, aut auaritiæ fama læderetur, definiuit nunquàm sibi cœnandum: vt commutatio horarum, ac per hoc semel in die reficiendi tempus afferret. Cibos iussit sibi placere viliores, nihilque in apparatione ciborum nares saporemque suum posse offendere, nisì aromatibus condiretur. Holerum & leguminis pascebatur epulis, sed neutrum horum vsque ad satietatem capiens. Vini quiddam parum: quam tamen exiguitatem, Apostolicæ admonitionis memor, sumebat ob stomachi cauendam debilitatem. Procedendum censuit omnibus, in quolibet aëris terrore maturiùs, ità vt vigiliarum formam lectoribus antecedens ad ecclesiam præberet Episcopus. Postquàm verò ad altaris confinia peruenisset, nullam deliberauit futuram esse necessitatem, qua indè nisì impletis solennibus posset abduci.* Iunctis pedibus vsque ad consummationem mystici operis stare se debere constituit, ità vt humore vestigiorum locum suum depingeret, & longè adspicientibus indicaret. Intercessionum sibi tantam proposuit curam, vt ipsam se miseris inferre crederet molestiam, quam per negligentiam à quibuscunque permisisset inferri. Ad patientiam laboris tempore ocij vt necessitati sufficeret, corpus aptâuit. Hoc sibi viuendi pragmaticum vel disciplinæ dogma proposuit, aggressus est, seruauit, impleuit.

Cap. 9. Leges viuendi ipse sibi præscribit.

Victus eius.

1. Tim. 5.

for. * Nudis. Nudis pedibus diuina tractat mysteria.

Mox verò per vniuersum mundum sanctam illius conuersationem illa, quæ licèt in gloriosis tardior esse solet, fama non tacuit, sed ad aures Recimeris, qui tunc secundis ab Anthemio principe habenis Rempublicam gubernabat, detulit. Nam Imperatore Romæ posito, seminarium inter eos iecit scandali illa, quæ dominantes sequestrat, inuidia, & par dignitas, causa discordiæ: Surrexerat enim tanta rabies atque dissensio, vt mutuò tela prepararent, & præterquàm origo irarum proprios suggerebat stimulos, lis ipsa circunstantium consilio nutriebatur. Nutabat status periclitantis Italiæ, & affligebatur ipsis discriminibus grauiùs, dum expectabat futura discrimina. Intereà apud Recimerem patritium, Mediolani ea tempestate residentem, fit collectio Ligurum nobilitatis: qui flexis genibus, soloque prostrati pacem orabant principum, & vt à scandalo vtræque partes desinerent, occasiones gratiæ ab vna precabantur offerri. Quid plura contexam? Mulcetur Recimer, & velle se reparare concordiam, permotus multorum fletibus pollicetur. Sed quis, ait, potissimùm huius legationis pondus accipiet, quem tantæ molis cura maneat? Quis est, qui Galatam concitatum reuocare possit, & principem? Nam semper cùm rogatur exuberat, qui iram naturali moderatione non terminat. Tum vno omnes ore responderunt: Vester tantummodò ad pacem declinet assensus. Est nobis persona, nupèr ad sacerdotium Ticinensis vrbis adscita, cui & beluæ rabidæ colla submittunt: cui ante preces offeratur beneficium, quod à quolibet petiturus aduenerit. Cui est vultus vitæ similis, quem venerari possit quicunque, si est catholicus & Romanus: amare certè, si videre mereatur, & Græculus. Iam si ad sermonem eius veniamus, nunquàm sic diras aspides verborum digitis incantator Thessalus violentis poterit euocare carminibus, quomodò ille effectum petitionis suæ etiam à negaturis extorquet. Pendet in arbitrio eius cùm loqui cœperit, sententia audientis.

Cap. 10. Vide Nicephor. Hist. Eccles. lib. 15. cap. 11.

Egregia S. Epiphanij præconia.

Tunc patritius Recimer ità respondit: Detulit ad me hunc hominem, quem exponitis, fama gloriosum, & in hoc admirationi magìs mihi est, quòd omnes habeat laudatores. Ite ergò, & rogate hominem Dei, vt ambulet: iungite etiam meas preces. Egressi de concilio, statìm Ticinum petunt, causam narrant, fusis, vt istum laborem susciperet, beatus Epiphanius rogatur lachrymis. Qui nè extenuaret beneficium, si filios diutina supplicatione torqueret, antecessit desideria postulantium: quos tamen taliter allocutus est: Quanuìs tantæ rei necessitas probatissimæ personæ pondus inquirat, & titubet sub graui fasce portitor immaturus: affectum tamen, quem debeo, patriæ non negabo. Quibus breuiter narratis, quomodò erat loquendi parcus, ad Recimerem patritium perrexit: à quo simul visus & electus est. Mandato igitur sibi legationis

Cap. 11.

Modestia eius.

Mittitur legat⁹ ad Anthemiū Imperat. ordine, Romam, petijt. In quo itinere quid molestiarum sustinuerit, quidve virtutum gesserit, festinans, ad maiora prætereo. Mox tamen vt supradictæ vrbis portas ingressus est, fama quæ illum absentem notum fecerat, digito cœpit ostendere. Conuersi ilicò omnium oculi, stupuêre mentes attonitæ: quòd tantam sibi exhiberi reuerentiam imago eius index sanctitatis requireret, inexpiabilis se culpæ reum fatebatur. Quilibet potentum genua eius amplexus est: tollebatur clamor in cælum: nemo illum mortalium numero computabat, cui omnia cælestis gratiæ videbant bona constare.

Vt à Romanis except⁹ sit.

Cap. 12. Perfertur ad principem Anthemium, studio legationis episcopum venisse Liguriæ, hominem quem nullus posſit, etiam diues eloquio, sufficienter exponere. At ille: Callida, inquit, mecum Recimer & in legationibus suis arte decertat. Tales dirigit, qui supplicatione expugnent, quos ille lacessit iniurijs. Perducite tamen ad me hominem Dei: qui si possibilia precatur, admittam: si difficilia supplicabo nè excusationem meam grauetur accipere. Dubito tamen an Recimer apud me quod poscit obtineat: quem scio in conditionibus proponendis rationis terminum non tenere. Sed veniat directus antistes, & laudatam iampridem præsentet effigiem. At venerabilis & seculis omnibus probatus pontifex, posteaquàm introgressus est, sermonis proferendi donatus licentia, quamuis fugitiuæ potestatis insignia, ostrum gemmasque rutilantes reuerendæ imaginis fulgore compresserit, (Etenim quasi absente Imperatore, ità in se oculos traxerat singulorum) tali tamen narratione incipiens, ianuam oris reserauit: Summa cælestis Domini, venerande princeps, est ordinatione dispositum, vt cui tantæ Reipublicæ cura mandabatur, per Catholicæ fidei dogma Deum & authorem & amatorem pietatis agnosceret, per quem bellorum furorem pacis arma confringunt, & calcans colla superbiæ concordia superat, quod fortitudo non præualet. Sic nanque David prædicabilem parcendi magis inimico animus reddidit, quàm intentio vindicandi. Sic perfecti seculorum Reges & domini supplicantibus indulgere cælesti arte didicerunt. Supernæ nanque dominationis instàr possidet, qui imperium suum pietate sublimat. Hoc itaque Italia vestra freta iudicio, vel Recimer patritius, paruitatem meam oratum direxit, indubitanter conijciens, quòd pacem Romanus Deo munus tribuat, quam precatur & Barbarus. Erit enim vestris propriè profuturus triumphus annalibus, si sine sanguine viceritis. Simul nescio, quæ species fortior possit esse bellorum, quàm dimicare contra iracundiam, & fortissimi Getæ pudorem onerare beneficijs. Grauiùs enim percellitur, si postulata impetret, quem puduit hactenùs supplicare. Tractandus demùm anceps belli euentus: in quo tamen si ita præualuerint peccata certamine, vestro regno defraudabitur, quod partes vtræque perdiderint. Nam quæcunque apud Recimerem, si amicus est, salua sunt cum ipso à vobis patritio possidentur. Cogitate pariter, quia benè causæ suæ ordinem dirigit, qui pacem priùs obtulerit. Hactenùs admirandus pontifex prosecutus, loquendi finem fecit.

Oratio eius ad Anthemiū Imper.

2. Reg. 24.

Attēde singularē eius prudentiā.

Cap. 13. Imperator ei respōdet. Tunc alto trahens verba suspirio, princeps erigens oculos, ità orsus est: Quanuis inexplicabilis mihi, sancte antistes, aduersùs Recimerem causa doloris sit, quòd nihil profuerit maximis eum à nobis donatum fuisse beneficijs, quem etiam (quod non sine pudore & regni & sanguinis nostri dicendum est) in familiæ stemma copulauimus, dum indulsimus amori Reipublicæ, quod videretur ad nostrorum odium pertinere. Quis hoc nanque veterum retrò principum fecit vnquàm, vt inter munera, quæ pellito Getæ dari necesse erat, pro quiete communi filia poneretur? Nesciuimus parcere sanguini nostro, dum seruamus alienum. Nemo tamen hoc credat propriæ causa factum esse formidinis. nam in tanta circunspectione salutis omnium, solùm pro nobis timere non nouimus. Benè tamen apud nos compertum est, perire Imperatori laudem suæ virtutis, qui pro aliorum cautela non metuit. Sed vt tuæ venerationi ad liquidum conatus illius aperiamus, quotiès à nobis maioribus donis cumulatus est Recimer, totiès grauior inimicus apparuit. Quanta contra Rempublicam præparauit? Quantas externarum gentium per illum vires furor accepit? Postremò etiam vbi nocere non potuit, nocendi tamen fomenta suggessit. Huic nos pacem dabimus, hunc intestinum sub indumento amicitiarum inimicum sustinebimus, quem ad fœdus concordiæ nec affinitatis vincula tenuerunt? Grandis cautio est aduersarij animum

Filia Anthemij Imper. nupsit Recimeri.

mum

mum cognouisse,& cum hostem protinus sensisse,superasse est. Perdunt semper depręhensa odia stimulos,quos occultata conceperant. Postremo si solitæ calliditatis astutia etiam te fefellerit, certamenque iam vulneratus assumat, me tamē statumque Reipublicæ tuis committo & commendo manibus,& gratiam, quam supplicāti & profuso per se Recimeri negare disposueram, per te primus exhibeo. Quis tibi enim excusare præsumat beneficium postulanti,cui oportuerat antè preces offerri? Hæc Imperator. Imperator pacem facit ad sācti antistitis supplicationē.

At venerabilis sacerdos: Gratias,inquit, omnipotenti Deo,qui pacem suam principis menti inseruit, quem adinstar superni dominatūs vicarium potestatis suæ voluit esse mortalibus. Quibus breuiter narratis,discessit, festinans ad Liguriam reuerti,quoniam resurrectionis Dominicæ tempus instabat, per quod macerātis ieiuniorum cruce corporibus, carne frigida, spiritus hilaris recalesceret, dum à redemptore nostro moriendo mors vincitur, & fidelis spei cibis anima saginatur. Cap. 14. Ieiuniorū cruce macerātur corpora.

De Tholosanis partibus aliquando regrediens, singula sanctarum habitationum loca visitabat,vnde singulos vitæ flosculos decerpsit ex omnibus, quos in se boni germinis fomes insereret,& ad maturitatis tempus grauida pomis cęlestibus arbor adduceret. Crescente laudum cumulo, in eo humilitas pariter sentiebat augmentum. Igitur dum talibus se disciplinis & laboribus Christi & Dei nostri operarius exerceret,eccè ille quietis nescius,& scelerum patrator inimicus magna dolorum incrementa conglutinat, & inquirit quibus virum integerrimum passionibus lacesseret. In eiusdem anni peribolo summa dæmonum turba de obsessis cœperunt clamare corporibus, flagris se & cruciatibus nimijs vt fugerent, sacerdote Epiphanio imperante,compelli. Quos ille, modica cum fletu oratione profusa, ad extima terrarum confinia transmittebat, ac diuersis vocibus eiulantes,meritorum suorum vrgebat imperio. Sed cum talia iugiter per Christi gratiam faceret,nihil sibi de præsumptionum flatibus assumebat. Tollit enim illis boni meriti potentiam, quibus supercilium fiducia benignitatis attulerit. Sed quid frustrà gestio singulorum species laborum eius vel formas eloqui, dum, quod non explicat possibilitas,præsumit affectus, datque terminum latiora opinantibus sermonis angustia? Cap. 15. Crescit inter laudes hominum eius humilitas. S. Epiphanius profligat dæmones.

Cum autem beatissimus cerneret pontifex, sarcina carnis abiecta maturius se ad purum ætheris euolare fulgorem, læto animo ac vultu sereno, hymnis & canticis resonans,ad sedem suam cælestis anima remeabat. Illud itaque silentio præterire non debeo, quod eius sanctæ reliquiæ vsque in diem tertium, quo cum summa veneratione reconditæ dinoscuntur, tanto lumine ac decore vestitæ cunctorum visæ sunt oculis,vt splendorem vitæ vultus signaret defuncti, & * depositam gloriam iam tunc percepisse gloriosum vas crederetur,in quo verè fuit thesaurus magni Regis inclusus. Quæ fuerunt ibì flumina lachrimarum, qui planctus silebo ne post annosa curricula nouellum dolorem scriptor incutiam. Sed quæso iam temperemus à luctibus,contractam tristitia resoluamus frontem. Excelsa cum Deo possidet, cuius obitum mœremus in terris. Intelligo quod nunquam ad flentem flens bene veniat consolator. Hæc sancto patri & doctori peritissimo, idoneus affectu,non scientia impendi,vt aliquos de conuersatione eius flosculos relegerem,vt est longum iter agentibus in vsu positum,qui non omnes obuias consalutant. Tu mihi anima præpotens apud redemptorem tribue,vt pectore liber & cura vacuus,munda tibi sicut debentur præconia mundus exoluam. Cap. 16. Feliciter migrat è vita. * for. repositam. Splēdor ex defūcti corpore egreditur. Author eū inuocat.

VITA

VITA MARGARETÆ VIRGINIS SANCTISSIMAE APVD RAVENNATES, EX LIBRO OCTAVO *Hieronymi Rubei viri doctißimi de gestis Rauennatum, quæ an in Sanctos sit relata, compertum non habeo.*

Ianua.23

Patria Margaretæ virginis.

Abstinētia eius & vitę austeritas.

PRAESIDENTE Ecclesiæ Dei Iulio secundo, ac imperante Maximiliano Cæsare, Rauennæ Margarita virgo sanctitate vitæ innocentia celebris decessit. Quæ in oppido Russio, quod est Rauennatis ditionis, Lungipressum olim vocatum, ab vrbeque abest fermè millia passuum decem, ex Mollum familia orta, ab ipsis incunabulis, sanctitatis specimen præbuerat. Tres menses nata, cæca facta est: cunque ad septimum annum peruenisset, carne & ouis abstinens, extra dies Dominicos festos, in die semel comedebat: quem viuendi modum per totum vitæ spatium non modo seruauit, sed maximam partē confecit pane solum & aqua. Quod eo durius videri potest, cum nudatis semper incesserit pedibus: & nunquam in lecto, sed vel humi, aut in sarmentorum fascibus cubauerit: & sæpiùs nocte, vt Deum ingeniculata precaretur, atque etiam vt cum dæmone, qui ille erat molestus, eamque aliquando capillis trahebat, dimicaret: e lecto, si erat is lectus appellandus, perpetuo surrexerit. Cum autem aliquot annos eo in oppido vixisset, in agrum, ad villam D. Pancratij se cōtulit, puellarum virginum consuetudine plurimum delectata, quas assiduè præcepta diuina, rectumque viuendi morem docebat. Inde Rauennam profecta, primùm apud D. Stephani sacras virgines, deinde in domo, quam illi Laurentius Oriolus, agricola prædiues eius discipulus, emerat, habitauit. Vbi per annos quatuordecim assiduè grauissimis morbis miserè afflicta, præsertim cùm etiam à plerisque eius sanctitas & morbis irrideretur, multisque calumnijs nomen proscinderetur illustre fuit patientiæ exemplum: quos tamen ipsa irrisores & maledicos, vel, si poterat, amanter, vtì desisterēt, monebat, congerere sibi peccata: vel, si id non dabatur, summis assiduisque precibus apud Deum veniam illis orabat, illudque admirabile omninò videbatur, eam inter tot morbos, calumnias, egestatem, qua semper oppressa plurimùm fuit, hilari semper vultu, tranquilloque animo extitisse, ab omnique indignatione sic alienam vt qui perturbatam illam vnquam viderit, repertus sit nemo.

Luctatur cum dæmone.

Grauissimis morbis quotidiè affligitur.

Patientia eius.

Non potuit tamen hæc tetra tot miseriarum procella, sanctitatis lucē, quin emicaret, opprimere: nā complures, ex illius ore pręceptisque pendentes, Magistram illam appellabant, quod eos sanctissimæ vitæ exemplis potius, quam verbis excitaret ad pietatē & verū Dei cultū. In ea maximè, inter cęteras virtutes, misericordia in eos qui peccabāt, & benignitas illuxit: neq; fuit vllus vnquam, qui admirabili virtute, illius verbis atque hortatu in miserijs consolatum se, ac penè recreatum, hilaremque factum nō senserit, & à peccatis viaque perdita reuocatum: quod cùm sæpissimè accidisset, maximè tamen in nobili fœmina est visum, quæ permota fama sanctitatis, ad eam cùm venisset, multo auro, & vestium elegantium ornamentis insignis, eam vim Margaritæ sermoni Deus tribuit, vt deposito omni ornatu nobilis mulier ante quam ab ea discederet, sese Deo totam addixerit. Cum verò illi Ariminum proficiscenti, vniuersus populus, sacratique viri obuiam processissent, & mulierem sanctam appellarent, & venerarentur, facile dictu non est, quam illa id ægrè tulerit: cumque assiduis illorum precibus coacta, illis benedixisset, confestìm absoluto, ob quod venerat, diuino negocio, mortales honores fugiens, Rauennam conuolauit. Vbì multa diuinitus vaticinata est, ipsamque præsertìm vrbis depopulationem, quam Galli in sequentibus annis fecerunt &, vt reliqua omittam, id vnū conscripserim, quod cum Gentilis, mulier sibi charissima, ad eā quandoque consulendi causa accessisset, neque tamen posset, quod de Deo offendisset loquentem, ex verbis attamen illius, quæ ad Gentilem in eodem sermone conuerterat, Gentilis nouit, Margaritam animi sui sensum ac voluntatem, propter quam venerat, Deo indicante, perspectam habuisse: &, ijs qui aderant nequaquam sentientibus, occulta verborū significatione præbuisse.

Misericordia & benignitas in peccatores

Nō fert laudes hominum.

Predicit futura.

Facie quandoq; ab eadē, Gentili ita fulgere visa est, vt eam intueri aduersam non posset

posset. Tāto sensûs stupore prædita, vt multorū annorū spatio suauitatem cibi non sentiens, ingēti molestia, tantum ne moreretur, cibo vsa sit. Cacodæmone agitatos, quos decē vix homines retinere & cōpescere poterāt, ipsa manu appræhēsos, & nequaquàm obsistētes, diuina virtute, abire cacodæmone iusso, liberauit. Hydrope laborātem puerū solo manûs contactu, cùm Deū esset pro sanitate illius precata, incolumem remisit Leonē Gentilis filium, pedibus cōtortis, sic vt ambulare nequiret, natum sanauit. Sed talia si narrare velim, nimiùm lōga traheretur oratio: ipsorum enim relatu latiùs patēt, qui testes, iussu Pauli tertij Pont. Max. postulāte Friderico Gonzaga, Duce Māntuano, Rauennæ, his de rebus, ab Iohanne Francisco Petitto, vrbis Moderatore, quæstione habita, hæc, quæ modò memorauimus, multaq́; prætereà, anno sesquimillesimo trigesimoseptimo iurati narrauerunt: id curantibus Petro Andriolo, Roberdo Aldrouādino, Vbertello Gordio, Iohanne Franco, Marco Antonio à Portu, & Aloysio Pritello, qui tum Rauennatē sapientum Magistratum gerebant. Verùm illud silentio non inuoluerim, quod Antonius Blanchinus Russianus refert, vxorem suam tenuioris intestini morbo, in quo stercus superiora petebat, quique à medicis exitialis putatur, octauum iam diem laborantē, cùm pro illius sanitate Deum hæc virgo precata esset, sanitati protinùs restitutam: Barnabam quoquè, Pasquæ Rauennatis, quæ vxor Aloysij Merlini fuerat, patruū, cæcum factum, visui restituit.

Multa operatur mira cula.

Aegra curatur.

Itē cæcus.

Cùm verò tandèm tres & sexaginta annos nata, in febriculā incidisset, ipsa mortem præsentiens, plurimùm de rebus diuinis locuta: cumq́; ad extremū esset, assurgens, animā exhalauit: feruntq́; Gentilē testari solitam, tūc se cælites vidisse, qui ad magistræ migrantē ex corpore animam accipiendam, accesserāt: Ob idq́; in extremo ipsam venerabundam assurrexisse. Fuit is annus ab ortu Christi quintus supra millesimū quingētesimum, decimo Calēd. Febr. Per duos dies cadauer sanctū insepultum seruatū est, quo tempore, cùm sudore facies tāquàm rore madesceret, Gentilisq́; assidua magistræ comes, linteolo, quo ad emūgendas nares vtimur, detersisset, linteolum ad ignem exiccatum, violarū suauissimum odorē afflauit, qui multis etiam deindè annis in eodem linteolo permāsit. Sepulta est Rauennæ in D. Apollinaris noui, sepulcro satìs ignobili: quod cùm posterioribus annis dirutum esset, Laurētius Oriolus, qui illius consuetudine ac monitis plurimùm profecerat, maximeq́; eam venerabatur, id putans propterea contigisse, quòd alibì sepulcrum sibi virgo delegisset, venia ab eius loci æditius impetrata, ossa, summa veneratione in sacco collocata, asello imposuit, Deū precatus, eamq́; virginē, vt quo sepeliri vellet, ire asellū iuberent. Asellus, nullo strepitu, signóve impulsus, rectà per eum vicum, cui Plateæ maiori nomen est, ad vrbis muros progressus, dextrorsùm flectēs, per Vrsianam portam, occidente iam sole, egressus est: indè per suburbium, secundùm Vitim amnem, cùm aliquantulùm processisset, secundo ab vrbe lapide amnē traijcit, semperq́; obstrepēte nihil Laurentio, sed ingente religione ac veneratione mysteriū cōsiderante, progrediens, ad Montonem amnem cùm peruenisset, illum etiam haud procul ab D. Marci transmittēs, viam secundùm flumen arripit: cuius cœpti itineris, non mediocris ad virum pium, qui rem tacitus considerabat, lætitia peruenit, quòd putabat fore, vt ad suæ gentis ædiculam, quorsùm ibat, indè haud procùl, deferendum cadauer esset. Sed ibì cùm peruenissent, non perstitit asellus, at progressus ad D. Pancratij se contulit. Iamq́; multum noctis transierat, & sub arbore satìs ingenti, quòd non procùl aberat ab eius templi valuis, magnus nitedularum numerus conuenerat, quæ tantum afferebant lucis, vt miraculum iudicari facilè potuisset. Ad hunc se locum asellus contulit, ibique cùm perstitisset, pedem ampliùs non extulit. Vir pius ob id intelligens, virginem sanctam decreuisse eum sibi sepulturæ locum, fossa facta, tumulo ossa composuit, humoque obruit: & confestim nitedulis euanescentibus, nox intempesta tenebras suas offudit. Multa posterioribus temporibus, ad hanc diem, illi nuncupatis votis mirabilia impetrata sunt, quæ nostri instituti non est referre: cùm hęc, Seraphinus Firmanus, Canonicus Lateranensis idem & Portuensis, vir eloquentia & doctrina, vitæque integritate præstans, in commentariolo, quem scripsit de huius virginis & Gentilis vita, latiùs expresserit.

Sanctissimus obitus eius.

Odor suauissimus emanat ex sudario eius.

Miraculū in translatione corporis eius.

Itèm signa ad sepulcrum eius.

VITA

VITA S. BATHILDIS FRANCORVM REGINAE, SCRIPTA AB EIVS AEQVALI, QVI TAMEN *nomen suum subticuit, nisi fortè librariorum incuria suppressum est.*

ex MS. codice monasterij Rubeæ Vallis.

PROLOGVS

Religiosa vita viduarum quanto est meritis clarior, tanto est voce celebriori populorum laudabilis: quia dum illæ bonæ côuersationis exemplum cæteris tribuũt, in laude sua linguas excitant singulorum. Gloriosæ igitur viduæ & religiosæ fœminæ atque optimæ reginæ, dominæ Bathildis vxoris quondàm domini Clodouei Fancorum regis inclyti, virtutes & merita recolentes, redemptorem nostrum Iesum collaudemus, qui in sanctis suis semper mirabilis esse dinoscitur: & non solùm per viros viam iustitiæ nobis patefecit, verũ etiam per fœminas exempla nobis religionis atque cunctis se amantibus ostendit. Deo enim nostro semper cura est de omnibus, & neminem horum vult perire, quos redemit proprio sanguine. Nam sanctos in sanctitate hortatur permanere, & peccatores à malis operibus discedere, ac bonis actibus inhærere, vt ad cælestem patriam possint peruenire. Quod intelligens venerabilis domina, solicitè adimplere studuit: erat enim religiosa & Deo multùm deuota, & ecclesiarium pauperumq; curam gerens, cum magno vigore animi viriliter gubernauit palatium, & irrepræhensibiliter regnum moderabatur Francorum, adeò vt ab omnibus pontificibus cunctoq; populo regni sui, meritis ipsius exigentibus, miro diligeretur affectu. Cuius præconium, tam pro suî sanctitate, quam pro sanctorum de eadem * cognatione descendentium affinitate, huic paginæ sub breuitate inserere dignum duxi.

Psal. 67.

Deo de salute omnium semper cura est.

al. * propagine

VITAE HISTORIA.

CAPVT. I.

Ianua: 26. secundum martyrologia, alias vero 30. Ian.

BEATA siquidem Bathildis nupèr in puellari ætate de partibus transmarinis diuina prouidentia deprædata, & vili precio sed incomparabili commercio venundata, huc aduenit ipsa preciosa & optima Dei margarita, atque à principe quodam Francorũ viroque clarissimo Erchinoaldo, qui tunc palatium gubernabat, dinoscitur esse recepta. In cuius ministerio ipsa adolescens, ita decentissimè conuersata est, vt eius honesta conuersatio & admirabilis conditio tam principi quam & omnibus eius ministris complaceret. Erat enim animo benigna & moribus omnibus pudica, sobria, prudens & amicabilis, nulli machinans malũ. Non leuis in eloquio, non præsumptuosa in verbo: sed cuncta opera sua honestissimo moderabatur ingenio. Claro nanque sanguine, licet alterius gentis seruiret obsequijs progenita Saxonum demonstrabatur. Erat proindè forma corporis grata, & omni adspectu decora, vultu hilaris & incessu grauis. Talemque se in omnibus, vt eã decebat, exhibuit, quo prædicto iudici principi gratissimè placeret, & gratiam in oculis eius inueniret: cui instituit, vt sibi pocula porrigeret, & vt pincerna honestissima sæpius præsens eius ministerio astaret. De cuius dignitatis gratia nullam habuit extollentiam. sed potiùs in humilitate fundata, omnibus erat suis consodalibus obediens & amabilis, honore congruo ministrans senioribus, ita vt de earum pedibus calceamenta detraheret, & ipsa detergeret manibus atque dilueret, aquam quoque ad lauandum afferret, & vestimenta earum festinanter pararet & hoc absque murmure, bono & * proprio animo exercebat. Ex qua eius nobili conuersatione, maxima ei inter socias laus atque amor accreuit, & intantùm felicem famam promeruit, vt pro matrono quam supradictus Erchinoaldus princeps morte interueniente amiserat, complacuisset denuo eidem principi Bathildem honestissimam virginem in thoro maritali sibi sociare. Quam rem apertè (iam illustrata diuina gratia) virgo beata intelligens, latenter & studiosè ab eius se subtraxit adspectibus. Cum itaque vocaretur ad principis cubiculum,

Egregiadona, genus, & patria S. Bathildis Reginæ.

for * prompto.

Ab Erchinoaldo in coniugẽad optatur.

culũ, ſecretò ſe vt ſagax puella abſcondit in angulo domatis,& ſubiecit ſe vilibus panniculis,vt nemo putaret illic aliquem latere potuiſſe: atq; vt prudens virgo & aſtuta iam tunc honores vanos fugiens,& humilitatem ac caſtitatẽ diligens,tentabat,vt poterat,humanũ deuitare torum,quatenùs mereretur ad ſpiritalem cæleſtemq; peruenire ſpõſum.Sed & illud proculdubiò agebatur diuina prouidẽtia,vt princeps eãdem tũc quæſitam minime inueniret,quatenùs,ad cõiugium ſibi aliam ſociaret. At poſtquàm idẽ dux alteri nupſit,tandèm Bathildis puella quæſita & inuenta,ſed à prædicto principe minimè eſt contacta. Nutu diuino factum eſſe creditur,vt,quæ principis nuptias deuitauerat, poſteà Clodoueum Dagoberti quõdam regis filium in * coniugium acciperet,& merito humilitatis ad altiorẽ gradum eã attolleret.In quo diuina diſpenſatio eandẽ honorare decreuerat,vt,dum regis miniſtrũ contẽpſerat, ad regis copulã perueniret,atq; ex ipſa regalis progenies procederet.Quod ideò peractũ eſt,ſicut omnibus patet,vt ipſa, quæ erat ex regali progenie,regiã ſumeret copulã,regalẽq; gigneret ſobolẽ. At ipſa, collata ſibi à Deo prudẽtiæ gratia,vigilãti ſtudio & regi obtẽperabat vt domino, & principibus ſe oſtendebat vt matrẽ,ſacerdotibus vt filiã,iuuenibus ſiue adoleſcẽtibus vt piã nutricem: eratq́, amabilis omnibus, diligẽs ſacerdotes, vt patres,monachos,vt fratres,pauperes,vt domeſticos: peregrinos,vt filios (quia & ipſa peregrina fuerat) amplectebatur. Viduis,orphanis & pupillis ſubſidia vitæ miniſtrabat,& omnibus omninò debilibus opẽ ferebat. Iuuenes quoq; ad religioſa ſtudia exercẽda ſemper commonebat,ac regi humiliter aſſidueque pro eccleſijs,& pauperibus ſuggerebat. Iam enim ſub ſeculari habitu Chriſto militare cupiẽs,frequentabat orationẽ, quotidie commendans ſe cum lachrymis Chriſto Regi cæleſti.Cui ipſe rex pius conſulens iuxta fidem & deuotionem eius, vt pleniùs hæc,quæ mente conceperat perficeret: venerabilem virum Geneſium Abbatem ad ſubleuamen ac ſupplementum adiutorij contulit. Per cuius manus miniſtrãs ipſa ſacerdotibus & pauperibus, paſcebat ipſa egenos,& induebat veſtibus nudos,ſtudioſeque ſepeliri ordinabat mortuos. Dirigebat quoquè per ipſum ad cœnobia virorùm & ſacrarum virginum auri vel argẽti non modica pondera. Quæ omnia iſdem Dei famulus Geneſius,qui poſtea Chriſto largiente Lugduno Galliæ eſt ordinatus Epiſcopus, ſuſcipiebat:tunc enim in palatio Francorum erat aſſiduus.Per ipſum ſiquidem,vt diximus,ipſa beata mater Bathildis vnà cum regis Clodouci imperio,de cuius proſperitate & ſanitate indeficienter ſolicita erat,ſuggerente etiam prædicto Dei famulo,multis pauperibus loca per diuerſa pro vita regis largiſſimam diſtribuebat eleemoſynam.

Abſcondit ſeſe,nè fiat eius vxor.

al. * coniugem.

Clodouæus 2 Rex eam ducit vxorem.

Vacat miſericordiæ operibus.

S.Geneſius Lugdunẽ. Archiepiſcopus.

CAP. II.

INtereà dominus rex Clodoueus vir eius,gratia euocãte diuina,xvij. regni ſui anno rebus exẽptus humanis migrauit à ſeculo:relictaq́; ſobole filiorũ cum matre, ſuſcepit ilicò filius eius Lotharius rex, Francorũ regimen.Et ſuffragantibus præcellẽtiſſimis principibus Chrodoberto Epiſcopo Pariſiaco,& domino Audoëno Rothomagẽſi,ſeu Ebroino maiore domûs cum reliquis ſenioribus vel cæteris quamplurimis regni honorem quærentibus,ad regimen Francorũ in pace conſtituitur. Auſtraſij quoquè pacifico ordine,faciente domina Bathilda,(per conſiliũ quidem ſeniorum) receperunt filium eius Childericum regem in Auſtraſiam, factique ſunt Burgundiones & Franci ex illo tempore vniti. Et credimus quia, Deo gubernante,iuxta dominæ Bathildis magnam fidem accidit,vt ipſa tria regna,quæ anteà diſſidebant diſcordia,tunc inter ſe tenerent pacis concordiam.

Iſtius S. Audoeni vita habetur 4. Tomo,24. Auguſti.

Meritis S. Bathildis pax redditur Frãcis.

CAP. III.

FActũ eſt prętereà per eã nutu Dei,exhortãtibus ſacerdotibus,vt hæreſis Simoniaca,quæ prauo vſu maculabat tũc Eccleſiã Dei, (dando ſcilicet contra inſtituta Canonũ pro adipiſcẽdis & cõferendis epiſcopatûs vel presbyteratûs ſeu reliquorũ ordinũ gradibus præmiorũ munera) à catholicis viris pelleretur penitùs, & hoc impiũ nefas prohiberetur,nè vllus præſul pro percipiẽdis vel dãdis ſacris gradibus daret aliquid aut acciperet.Ordinauit etiam immò per eã Dominus,vt & alia peſſima cõſuetudo ceſſaret, pro qua multo plures homines filios ſuos magìs mori quã nutrire optabãt,dum de eis videbãt exactiones fieri.publicaq; , ex antiqua cõſuetudine, mala vrgebãtur accipere,vndè grauiſſimũ rerum ſuarũ patiebãtur damnum. Quam nequiſſimę cupiditatis auaritiã ipſa pietate plena pro mercede æternę retributionis prohibuit,& vt in perpetuũm ſeruaretur legibus tradidit:ex quo facto co-

Damnat Simoniacos & Giezitas.

Odit oẽm auaritiam.

Quantum pro cõstruendis monasterijs concesserit diuitiarũ.

piosa merces valdè à Domino reddita ei manet. Quis enim valet enarrare, quãta & quàm magna cõmoda per religiosorũ cœnobia virorum & sacrarum virginum largiẽdo integra prædia, & syluarũ aditus ad cellulas seu monasteria cõstruenda concessit? Cui etiã non videbatur liberalitas magnarũ rerum quas per diuersa cœnobia cõferebat ad votũ sui desiderij esse sufficiens, si nõ & ipsa inter cęteras & peculiares Dei casas monasteriũ construeret, quo cælum esset adspiciens. Pro qua re iam quasi pelagus seculi calcãs, cœnobium Kale sanctimonialiũ virginum in pago Parisiaco, vnda circunfluẽte Matronæ fluminis decẽtissimè ędificauit. Quẽ locum villis affluentissimis & quampluribus cũ earum redditibus amplificauit & exornauit, & in potestate sub religione ibidèm viuẽtium sacrarũ virginum tradidit: quarũ quidem vocabula propter tædiũ quorundã legentiũ reticui. Illud verò inserere curaui, quod rectoribus eiusdẽ loci valdè timendum est. Nã pręceptum super ijs cõstituit, & manibus proprijs ac filiorum consignauit, ac regum sigillo roborauit: In quo testamẽto interminata est per inuocationẽ sanctæ Trinitatis & diẽ tremendi iudicij, vt nemo per succedẽtia tẽpora rector quilibet eiusdem loci quicquã de ijs villis, quas in vsus diuersos eiusdẽ cœnobij habitantium contulerat, subtraheret, aut beneficiarios exindè haberet: quod si fecisset, pœnis infernalibus cũ Iuda traditore nequissimo & cupidissimo afflictus sine fine puniretur. Ipsumq; testamentum, qui quęsierit, in archiuo eiusdem ecclesiæ reperiret. In hoc etiam cœnobio venerabilem religiosamq; valdè Dei famulam Bertiliã, quam ex monasterio Iodro euocauerat, in locũ matris primã constituit. Vbi & ipsa acceptabilis Deo & electa margarita Bathildis deindè conuersari sub integræ religionis regula, & in pace quiescere decreuit, quod in veritate, prout tempus posteà permisit, deuota voluntate compleuit.

Construit Calẽse monasterium.

Nõ vult vt bona monasterij quouismodo alienentur.

CAP. IIII.

Præterеundum quoque nõ est, quia ad laudem Dei pertinet quicquid in sanctis suis & electis mirabiliter operatur, sicut scriptura dicit: Mirabilis Deus in sanctis suis. Cuius quidem Spiritus paracletus est cooperator interius per bonam voluntatem, dando præcepta vitæ æternæ, vt scriptum est: Omni volenti bonum Deus cooperator est & administrator. Quod vtiquè in ista sacra & clarissima, vndè sermo agitur, domina Bathilde veraciter ac liquidò claret ostensum. Vt enim vera loquamur, neque nostra neque cuiuslibet, vt arbitror, lingua, omnia eius, quæ operata est, bona, in consolationibus pauperum, in ædificijs & adiutorijs ecclesiarum Dei, in opportunitatibus omnium indigentium, vel qualia aut quanta in incommoditatibus commoda exhibuerit, enarrare valet.

Psal. 67.

Omni volenti bonũ Deus administrator est.

CAP. V.

Nec illud etiam est reticendum inter præcipua quæ fecit, quòd monasterium, cuius vocabulum est Corbeya in pago Ambianensi suo opere fundotenùs struxit, ac deuotum gregem monacharum inibì esse constituit. Vbì & venerabilis vir dominus Theodofredus nunc Episcopus, tunc verò Abbas magno gregi fratrum præfuit, quem de Luxouio monasterio præfata domina Bathildis a reuerendissimo viro Vualberto Abbate expetiuit, & ad prædictum fratrum cœnobium condirexit. Ipsum autem monasterium sicut à fundamento, ità villis & prædijs omnibusque sumptuum necessitatibus fundauit & ornauit. Quo in loco eius memoria, vt decet, venerabiliter recolitur, atque laus eius, quandiù in hac valle plorationis spiritus humanos rexerit artus, canetur. Domino etiam Philiberto Gemmeticẽsis monasterij Abbati, magno & religioso viro, syluam magnam ex fisco, vbì ipsum cœnobium fratrum situm est, magnaque munera & pastus de fisco dominico ad ipsum mònasterium construendum concessit. Multa quoque talenta argenti vel auri domino Laygoberto Curbionensis monasterij Abbati cum villa quadam, cuius vocabulum à memoria recessit, ad opus seruorum Dei illic habitantium contulit. Sed & ipsum regale, quo cingebatur, cingulum à sacris lumbis abstulit, fratribusque in eleemosynam dedit, totum hoc agens & dispensans benigno animo & hilari, sciens scriptum: Quia hilarem datorem diligit Deus. Taliter ipsa beata anima thesaurizabat sibi ex terrenis pecunijs thesaurum in cælo, vbì fur non appropiat, nec tinea demolitur. Similiter & ad Fontinellam & Logium plura concessit beneficiorum compendia. Ad Luxouium etiam & ad reliqua Burgundiæ monasteria villas perplures ad integrum concessit, & pecuniam innumerabilem direxit. Ad Iotrum quoque monasterium, vnde sacras virgines cũ

Extruit Corbiense monasterium.

Theodofredus prim⁹ Abbas Corbiensis.

2. Cor. 9.

Matth. 6.

præfa-

præfata domina Bertilia Abbatissa ad cœnobiũ Kalense direxit & accersiuit, villã nouam sitam in pago * Vermadẽsi cum pluribus alijs muneribus, quibus ipsum locum honorauit & ditauit, deuotè contulit. Monasterij quoq; sanctæ Faræ non immemor fuit: quia villam quandam cum sæpè datis muneribus ac largissimis donis eidem delegauit. Ad basilicas, necnõ & ecclesias, seu ad monasteria sanctorũ virorum sacrarumq; virginũ Parisiacæ vrbis villas laudabiles ac multas condonauit, & muneribus plurimis amplificauit. Sed, vt diximus, enarrare nõ valemus vel media dicere per singula, quæ ipsa Dei cultrix & amatrix in omnibus, ꝓut potuit, perfecit bona. Nunq̃ ab ea defuit bonũ, quia Deũ amabat ac summo studio diligebat illum.

for. * Viromandensi.

Multas villas, syluas, & prædia monasterijs cõfert.

CAP. VI.

PRæterire verò non debemus, quòd per præcipuas sanctorum basilicas, almi scilicet Dionysij, & diui Germani, beati Medardi, sancti Petri, ac domini Aniani, & sancti Martini, vel vbicunquè eius potuit dinosci notitia, pontificibus seu abbatibus suadendo pro zelo Dei præcepit, & epistolas eis direxit, vt sub sancto Regulari ordine fratres in ipsis sãctis locis cõsistentes castè & sobriè viuere facerent. Et vt in hoc libẽtiùs acquiescerent, priuilegium eis religionis firmari à filijs fecit, & immunitates concessit, vt meliùs eos delectaret pro rege, & pace, sũmi Regis Christi clementiam exorare.

Præcipit vt regularis disciplina in monasterijs seruetur.

CAP. VII.

ILlud etiam cõmemorandum est, quod ad mercedis eius cumulũ pertinet: quia captiuos homines Christianos vẽdere prohibuit. Deditq; præceptiones per singularũ vrbium regiones, vt nullus in regno Francorũ captiuum hominẽ Christianum penitùs in aliud regnũ transmitteret. Dato etiã iustæ remunerationis precio plurimos captiuos redimi præcepit, & quosdã liberos relaxauit, quosdã verò cum religionis habitu sub regula in monasteria transmisit. Præcipuè aũt de gente sua viros & puellas, quas ipsa nutrierat, sicut semetipsam Deo commendauit, & cœnobialem vitam ducere instituit. Quantos autem, maximè domesticos, de vtroq; sexu blandiendo inducere potuit, eos per sancta monasteria commendauit, & vt pro se, viroque defuncto, ac filiorum salute, necnon & regni pace, piũ Dominum exorarent, præcepit. Tantam enim gratiam diuina clementia eidem concessit, vt suasione proficua, & eruditione magnifica multos à seculi vanitate depressos abstraheret & sub iugo Christi, quod leue est, supponeret. Et verè adoptabat illa claritate frui, quam angelus Danieli de iustitiæ eruditoribus dixit: Quoniam qui erudiunt multos ad prudentiam, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates.

Benignitas eius erga captiuos.

Multos seculo euocatos, monasterijs offert.

Matth. 11. Dan. 12.

CAP. VIII.

BAsilicas quinetiã sanctorũ Apostolorum Petri & Pauli Romæ positas, propter eorum amorem, decẽtissimè muneribus honorauit: sed & Romanis reclusis & pauperibus sæpiùs largissima dona direxit. Crescebat enim quotidiè eius sancta deuotio, & omnimodis satagebat vt cœnobialẽ vitã in monasterio, quod ipsa ędificauerat, duceret: &, vt animo, ità & corpore ibidèm subsistere potuisset. Sed primores & proceres Francorũ differebant, maximè quia eius sapientia palatium regebatur, & pro sua sancta conuersatione ab omnibus amabatur. Quodq; votũ minimè adimplere permisissent, nisì cõmotio quędã accidisset de misero Sigebrãdo Episcopo, cuius superbia inter Frãcos meruit mortis ruinã. Exindè ergò orta cõtentione, dum ipsum contra volũtatem eius indiscussum, & cõtra legem interfecerunt, metuentes nè hoc ipsa beata regina contra eos prauiter feriret, ac tale malum tãtumque nefas vindicare vellet, quod anteà amore temporali fieri non permittebant, iam timore legis iudicialis perculsi, vt desiderium optatum perficeret, suadebant. Et fortasſè dubium non est, quòd hoc callidè & nõ bono animo ipsi principes permiserunt: attamen ipsa domina, Dei gratia illustrata, considerabat quòd hoc non tam eorum consilijs, quàm Dei fuisset dispensatione factum, quatenùs eius sancta deuotio per quamlibet occasionem Christo gubernante esset adimpleta. Deducta igitur ab aliquibus seniorum principibus, venit ad præfatum monasterium diù desideratum Kalam, ibique ab ipsis sanctimonialibus, vt decebat, honorificè & satìs admirabiliter in congregatione recepta, gratias egit Deo omnipotenti, qui eam sub vmbra protectionis suæ susceperat, & ad portum suæ voluntatis perduxerat. Habuit intereà non modicam contra eas querelam quas ipsa dulciter enutrierat: qua pro causa, falsò ipsę eam habebant suspectam, vel etiam pro bonis mala ea re-

Sigebrãdi Episcopi cædes.

S. Bathildis fit monialis in suo Calensi monasterio.

pendere tentabant. Sed & hoc conferens cũ sacerdotibus, citiùs eis clementer cuncta indulsit, & vt ei econtrà ipsę eandem commotionem indulgerent supplicauit. Atq; hic postmodùm pacis amor inter ipsas, Domino largiente, plenissimè restitutus fuit & permansit. At verò ipsa beata mater, pijssimo affectu diligebat sorores vt proprias filias, & sanctæ, quam sibi præfecerat, Abbatissæ obediebat vt matri, omnibusque, vt non dicam domina, sed sicut sagax ancillula, sancta deuotione ministerium obsequij exhibuit. Ità autem humilitatis magnæ forti animo omnibus ministrabat exemplũ, vt ipsa quoq; in officio coquinæ ministraret sororibus, ipsa munditias omnes faceret, & quod maius dicam, ipsa purissima margarita inquinamenta stercorum proprijs manibus mundaret. Quæ quidem cum gaudio, & lęto perficiebat animo tam humile seruitutis obsequium pro Domino, quē nouerat dixisse: Non veni ministrari, sed ministrare. Quis enim crederet quòd sublimitas tantę potētię ità vilissimis administraret rebus, nisi ei hoc magnus Christi omnimodò cōcessisset amor? Insistebat itaq; assiduè orationi deuotæ, cum lachrymis: & diuinam lectionem sæpiùs frequentabat: consolationem continuā per sanctam exhortationem & frequentem visitationem infirmis impendebat. Studio enim charitatis cũ dolentibus dolebat, & cum gaudentibus gaudebat, ac pro debilibus & infirmis, vt consolationis subsidium animę & corporis eis administraretur, sępissimè dominę Abbatissæ humiliter suggerebat. Cuius petitioni ipsa, vt pia mater, admirabiliter cuncta præstabat: quia reuerà erat eis secundùm Apostolicā institutionē cor vnum & anima vna diligebant enim se inuicèm tenerè & plenissimo in Christo amore.

Charitas & obedientia eius. *Humilitas.* *Matth. 20.* *Oratio.* *Rom. 12.* *Act. 4.*

CAP. IX.

COepit intereà ipsa domina Bathildis corpore infirmari, & viscerum incisione, pessimo infirmitatis vitio (quod medici Ileos vocāt) grauiter laborare. Et nisi medicorum peritia ad studium subuenisset, penè defecisset. Attamē, licèt per tenera membra vi doloris torqueretur, semper cælesti medico, qui subuenit in tribulatione laborantibus, sancta & pura conscientia gratias non cessabat agere, à quo fidenti animo credebat præmia æterna percipere. Atq; semetipsam præbens omnibus humilitatis magnę exemplum, studebat sororibus formā pietatis, subiectionis & humilitatis ostendere, conferens sæpè cum matre monasterij, vt regē & reginam siue proceres cum digno honore eulogiorũ obsequijs visitaret: quatenùs, sicut decentissimum erat, ipsa domus Dei, bonam famā, quam acceperat, nō amitteret, sed ampliùs semper in affectu charitatis cũ omnibus amicis, ac validiùs in Dei nomine & proximi dilectione permaneret, vt scriptum est: Oportet & testimonium habere bonum ab his qui foris sunt. Præcipuè autem pauperum curam & hospitum summo studio, pro misericordia & dilectione prædictam matrem cōmonebat habere. Pro Christi verò nomine salutis monita ipsa suscipiebat, & alacri & bono animo, quęcunq; ei iniungebantur, omnia adimplebat. Sicq; in talibus, secũdùm quòd ei à sępè memorāda domina Bathilde suasum est, quandiù pręfata domina Bertilia Abbatissa vixit, adimplere nō cessauit, relinquens posteris exemplum, vt memoria eius maneret in seculum seculi, & nomen eius exaltaretur in gloria.

Infirmatur. *Omnibus præbet sanctæ vitæ & conuersationis exēplum.* *1. Tim. 3.* *Affectus eius erga pauperes & hospites.*

CAP. X.

IGitur appropinquante dominę Balthildis obitu, visio præclara, & ei conueniens fuit ostēsa. Scala siquidem recta videbatur adstare ante altare sanctæ Mariæ, cuius culmen cælos cōtingebat, & quasi Angelos Dei benignè comitantes, cum ipsis eadem sancta Bathildis secreta cælestia sese penetrare conspexit. Verè beata, cuius itineri Angeli comites erant. Eccè scala, quam (dum viueret) erexit in cælum: eccè socij angeli, quos, bonis operibus inhærendo, acquisiuit amicos: eccè gradus scalæ, quibus transcēsis, peruenit ad Christum diù desideratum, qui ascendit super oēs cęlos. Ex hac ergò reuelatione patēter datur intelligi, ꝙ sublimia eius merita, videlicet patiētia & humilitas, cæteræque, quas toto animo dilexerat, virtutes eā ad celsitudinē ęterni Regis, & ad præmij coronā citiùs remunerandam perducturæ erant. Qua ipsa sancta mater comperta visione, cognouit se quantocyùs à corpore esse migraturam, & illuc, vbì iam olìm thesaurum recōdiderat optimum, esse peruenturam. Hoc verò sileri à sororibus, quæ consciæ huius mirabilis visionis fuerant, præcepit, nec matri monasterij vel cuique sorori hæc visio manifestaretur, nè nimia tristitia deficerent, donèc euocatio diuina animam eius sanctam à corpore susciperet. Inter hæc itaque gaudia posita, pia & alacri mente magìs ac magis insistere

Visio eius ante mortem. *Nō vult vt visio cæteris sororibus manifestetur.*

insistere precibus cœpit, & semetipsam cum cordis contritione humiliter cælesti regi Domino Iesu Christo commendare attentiùs nō destitit. Occultabat autem, inquantùm poterat, vim doloris, sed exhortabatur & cōsolabatur dominam Bertiliam reliquasque sorores, edocens se aliquantulùm ab infirmitate, quia nimiùm grauabatur, conualescere, dissimulans futuram, vt poterat, tristitiam, quæ posteà ijs, quæ de vita eius confortabantur, subitò & insperatè aduenit. Cumque iam ipsa felix & sancta mater corporis sui sensisset finē esse soluendum, ilicò mentem sanctam (sicut semper solita) cum manibus & oculis ad cælū erigens, conditorē suum animā, quā creauit, vt ipse reciperet, orauit: nè de ea gauderet inimicus, qui omnibus bona volentibus semper est infestus. Gregem quoquè eiusdem sancti cœnobij vt ipse æternus pater à faucibus rugientis leonis erueret deprecabatur, & vt fluxus & fluctus labentis seculi impolluto calle transiret, exorauit: quatenùs vasa, quæ sibi sacrauerat, à sordidissimis draconis squamis erepta, mūda & immaculata mundis Angelis, quibus castitas semper amica est, coaptaret. Certa deniquè facta de beatæ retributionis præmijs, virtute qua potuit prohibuit sibi assistentes nè alijs sororibus foris degentibus hæc innotescerent, sed neque dominæ Abbatissæ, quæ valdè infirmitate grauabatur, nè fortè mole magnitudinis tristitiæ absorpta, vita simul & corpore periclitaretur.

Oratio eius sub mortē.

Castitas Angelis amica.

CAP. XI.

HAbebat prętereà ipsa domina Bathildis quandam infantulam, quam ex fonte sacri baptismatis susceperat: supra quam apud misericordiam altissimi fudit preces, quatenùs eandem ipse ante se reciperet, ipsaque eam infantulam tumulari cerneret. Quod & celeriter obtinuit. Nam eadem hora anima infantulæ à corpore exijt, &, vt beata Bathildis postulauerat, ad tumulum præcessit. Post hæc consignās se confidenter, & pios oculos ac sanctas manus ad cælum eleuans, sanctā illam animam à corporis vinculo in pace resoluit. Statìm autem diuinus splendor in ipso cubiculo clarissimè coruscauit, & cum ipso lumine ab angelorum choro (obuiante sibi fidelissimo amico Genesio scilicet Episcopo, qui visus est adstantibus inter agmina angelorum) gloriosa & sancta illa anima accepta, atque, vt magnum eius exigebat meritum, remigio alarum eorundem Angelorum ac manibus in cælum eleuata, gaudet sine fine, cum electis & sanctis omnibus mansura. Paulispèr autem sorores quæ aderant, quæque talibus diuinis mysterijs interęrant, doloris gemitum cum repressione lachrymarum, vt ipsa iusserat, silentio conticuerunt, & tantùm sacerdotibus, qui eius beatissimam animam, licèt eam haberet receptam, Domino commendarent, secretò denunciauerunt. Cuius sanctum obitum continuò venerabilis Abbatissa Bertilia & cuncta congregatio cognoscētes cum magno fletu requirere cœperunt, redarguendo quòd eis cognitus non fuisset exitus tantæ matris, tamque beatæ animæ hora, vt & ipsæ ijs mysterijs interessent, quibus illæ se dicebāt cum participatione luminis & claritate Angelorum præsentes fuisse. Dolebant quoquè grauatę gemitu, quòd non quasì immutata, sed tanquàm rapta fuisset ab eis desiderabilis gemma omnibusque gratissima. Omnesq; obstupefactæ, pariter sunt prostratę super humū ilicò, & multis ibì profusis lachrymis cum immēso doloris gemitu, Domino gratias agentes & eum collaudātes, commendauerunt eius sanctam animam ipsi Regi Christo: quatenùs isdem quem deuotè dilexerat, in consortio suæ matris sanctæ Virginis Mariæ, cui corde & opere ea seruierat, ac in collegio sanctorū omnium, quos honorauerat, sociaret. Sicque, vt decentissimum erat, excubias condignas agentes, in ecclesia sanctæ Crucis, quam ipsa à fundamentis extruxerat, corpus beatissimū posuerunt, & merito honore summaque reuerētia ibidem sepelièrunt. Tunc venerabilis Bertilia Abbatissa studio pietatis solicita, mādauit sanctis sacerdotibus vndiq; vicinis, vt eius sancta memoria in sacris orationibus siue oblationibus esset assiduè facienda, quæ nunc vsque locis in diuersis condignè celebratur. Reliquit ergò sanctū sequentibus exemplū humilitatis & patientiæ, mansuetudinis & plenissimæ dilectionis studiū, immoq; infinitę charitatis & misericordiæ bonū, astutiam vigiliamq; prudentiæ, confessionē puritatis & cordis contritionē. Docuit quoq; vt nullus temerè vel præsumptuosè aliquid definiret, sed omnia cum cōsilio esse facienda, temperato & rationabili sermone discretionis, sciens scriptū: Omnia fac cum consilio, & post factū nō pœnitebis. Hanc bonitatis regulā consodalibus, & exemplum beatis reliquit matribus, pro quibus exempli

Sanctā efflat animā

Ab Angelis in cælum defertur comitante S. Genesio Lugdunēsi Episcopo.

Sepelitur in ecclesia S. Crucis quā viuens extruxerat

Quæ posteris vitę exēpla reliquerit.

Eccli. 32.

empli sancti virtutibus, recepit magni præmij à Domino sibi repositam coronam.

CAP. XII.

Miracula ad sacrum sepulcrum eius.

IGitur ad celebranda fidelibus sublimia eius, ad sacrum (vbì eius membra quiescunt) sepulcrum, plura per suam famulam efficit Deus miracula, ita vt quisquis inibì febre correptus, aut à dæmone vexatus, vel dolore dentium contritus, seu aliarum infirmitatum laqueo depressus, cum fide accesserit, ilicò per diuinam virtutem & eius sanctam intercessionem, depulsa qualibet morbi peste, sanus & incolumis in Dei nomine exindè redeat: quod nupèr in quodam puero manifestum esse costat. Veniens nanque ex partibus Prouinciæ quidam venerabilis vir Leudegangus Episcopus, amicus familiarissimus monasterij Calensis, eius puerum ità sæuissimus dæmon arripuit, vt contineri à socijs nullatenùs posset, nisì eius pedes manusque nodis tenacissimis colligarētur: quia ob nimiam sæuitiæ duritiā omnes, quos contingere poterat, dentibus & vngulis dilaniabat. Qui dum ad locum sacri sepulcri, sociorum manibus fuisset delatus, atque in pauimentum proiectus quasì semiuiuus, conterritus ilicò pauore diuino sæuissimus dæmon obriguit, atque conticuit, ac Dei virtute per intercessionem beatæ Bathildis protinùs fugatus ab eo discessit. Et erigens se statìm puer atque consignans, & Deo gratias agens, incolumis ad dominum suum sociosque reuertitur. Et quem anteà verebantur, nè eos morsibus attrectaret, iam amplexibus adstringunt dulcibus, & vitę restitutum gaudent.

Dæmoniacus curatur.

Comparatio ipsius ad alias sanctas reginas eiusdem cognationis.

CAP. XIII.

al. * Crotildem. De Crotilde Regina, lege Vitā S. Remigij 13. Ianuar. Tom. 1. fo. 295. secundæ æditionis.

REcolimus quidem in Francorum regno nobiles & Dei cultrices quasdam fuisse reginas, * Clothildem scilicet neptem Gundebaldi Regis, atq; magni & antiqui Clodouei Regis coniugem, quæ ità eundem paganissimum veris instruxit exhortationibus, vt vota mentis intentione ad cultū se Christianę religionis, feruente fidei calore, conuerteret. Et nō solùm ipsum, sed etiam diuina gratia adiuta, plurimos Francorum proceres traxit ad Christi cognitionem & ad catholicæ fidei dilectionem. Ecclesiam quoquè in honorem sancti Petri, vbì religio monastici ordinis vigeret, Parisijs fecit: necnon cœnobium in honore sancti Georgij, sacrarum virginū in Kala prima cōstruxit. Quod posteà (quia ambitus ecclesiolæ strictior erat ad capiendū plurimum gregem sanctimonialium) à sæpè memoranda domina Bathilde euersum est, & basilica pergrādi spatio amplitudinis cōstructa. Cuius medium altare in honore sanctæ Crucis, atque illud in parte dextera in honore sancti Georgij, quod verò ad leuam est, in veneratione sancti Stephani protomartyris titulatur consecratum. Alia etiam quamplurima pro mercede æternæ remunerationis in honore sanctorum condidit loca, & muneribus plurimis ditauit. Parique modo de Vltrogotha fertur regina, Childeberdi videlicet Christianissimi regis cōiuge, eo quòd nutrix fuisset orphanorum, consolatrix pupillorum, sustētatrix pauperum & Dei seruorum atque adiutrix fidelium monachorum. Rectè quoquè & illud prædicatur memorabile factū sanctæ & venerabilis Radegundis reginæ, Lotharij quondàm anterioris regis, quam tanta sancti Spiritûs succēderat gratia, vt viuum relinqueret coniugem, & se Christo Domino sub sacro velamine consecraret, multaque alia, quæ in actibus eius legūtur, perageret. Sed quanquàm illud considerare libeat, quod ab ipsis fœminis sanctis actum est, summoperè tamē nobis ad sanctam matrem dominam Bathildem, quæ nostris effulsit temporibus, necnon & ad eius merita gloriosa, quæ ipsi ab ea gesta nouimus & vidimus, recurrendum est. De quibus hìc quidem pauca de pluribus commemorauimus, per quæ non putamus eam inferiorem meritis fuisse illis prioribus, sed multo magìs in sanctis studijs & bonis operibus eas præcessisse cognouimus, quæ post multa memoranda quę gessit opera, euangelicæ perfectionis adimpleuit mandata. Despexit mundum & concupiscentias eius, contriuit diabolum & pompas eius, sequuta est Christum & præcepta eius. Sicq; verè monacha sub integra religione beatam vitam feliciter consummauit, atque * tertio Calendas Februarias terrena deserens & cælestia appetens, animā beatam benigno Iesu, qui eam dederat, mundam & immaculatā reconsignauit, humataq; in pace requiescit in Kala monasterio, & regnat in perpetua iucunditate cum Domino, non immemor, vt credimus, suorum fidelium, qui eius cupiunt veraciter attollere præconiū. Nos verò & si non ità vt debuimus, saltem

Vltrogotha regina quantæ fuerit sanctitatis.

Itē S. Radegundis sanctimonialis, cuius vita est To. 4. Augu. 13.

Hic habes, authorem, huius Sanctæ fuisse contemporaneum.

Obijt 3. Calendas Februarias.

tem vt potuimus, vestrum imperiũ adimplere curauimus. Imperitiæ sermonis indulgentiam date, & pro culpis negligentiarum cum charitate Deum exorate. Nos ergo, qui ad huc mole ergastuli carnis pressi, ac multiplici scelerum pondere prægrauati, & in huius seculi labentis fluctibus vagamur ambigui, eius suffragia pia deuotione poscamus assidui, vt pro nobis apud misericordẽ Dominũ intercedere dignetur: quatenùs absolutos omni labe criminum perducat pro sua pietate ad cæleste regnum, vbì est gloria indeficiens, perpetua pax lumen sempiternum cum Patre & filio & Spiritu sancto, quæ præparauit ijs qui diligunt eum, Amen.

VITA GENTILIS SANTISSIMÆ MVLIERIS RAVENNATIS, EX HIERONYMI RVBEI VIRI DOctissimi de gestis Rauennatum libro nono. quæ vtrùm à Paulo tertio, catalogo Sanctorum sit adscripta, compertum non habeo.

SVB id tempus, quo ab Clemente septimo Cæsar insigni pompa coronã Bononiæ accepit Augustalem, Rauennæ Gẽtilis decessit, Thomæ Iusti aurificis Veronensis filia, Rauennæ, ex Rauennati mulier nata: quæ cùm admodum familiariter & frequẽter Margaritæ, de qua supra docuimus, cõsuetudine fuisset vsa, maximam sanctitatis opinionem contraxerat, aucta in dies vita innocenter sanctèque agenda. Maritum habuit Iacobum Pianellam Venetum, sutorem: ex quo genuit filios aliquot, Leonemq; præsertim qui sacerdos fuit. eo autem persancto genere viuendi, mariti odium ità vehemens sibi conflauit, vt ab illo non modo verbis asperis, contumiliςque plenissimis, sed factis acerbis, publicisque calumnijs, ac verberibus multis, sæpissimè in ingentes calamitates præcipitaretur: quas tamen ea animi moderatione, itaque tranquillè semper tulit, vt Margaritæ magistræ, omnia diuinitùs cognoscenti, atque quo modo se haberet sciscitanti, responderet: habere se multo melius, quàm mereretur. Quo factum est, vt assiduis à Deo precibus tandem aliquando mariti in melius cõmutatos mores impetrauerit. Tanta fuit in eos, qui illam iniurijs ignominijsque afficientes, multi semper fuère, bonitate & beneficientia, vt prima illos ad iram odiumque deponendum, conciliandamque inter se concordiam, blandis verbis inuitaret. Egentes maxima semper misericordia prosequens, cum postulantibus præbere non posset, (paupertatem enim amabat & sectabatur) illachrymans mirifico simul afficiebatur dolore. Plurimis sanitatem corporis, admirabili euentu, precibus à Deo impetrauit: animique curas & molestias sermone leuauit. Cogitationes, intimosque animi sensus, Deo indicante cognoscebat: vti locupletissimi testes accessère Antonius Monuetulus, & Zacharias Pedercinus: dum iussu Pauli tertij Pontificis, anno sesquimillesimo trigesimo septimo, mense Maio, Ioannes Franciscus Petitus, Rauennæ Moderator, de huius & Margaritæ vita, miraculisque (vtì supra memorauimus) quæstionem habuit: in qua Paulus Vegius Rauennas, Episcopus Casensis, se Margaritæ & Gentilis precibus, cum iam ad cælestis vitæ præmia vocatæ essent, animi tranquillitatem, corporisque sanitatem, ex grauissimis morbis sæpius obtinuisse, scribit. Plures etiam ex Canonicis regularibus Lateranensibus, vt Seraphinus Acetus Firmanus, (qui de harum sanctissimarum mulierum vita libellum, typis excusum, edidit) Michael Foro Cornelianus, & Marcus Antonius Venetus, Gentilis rogatu ac precibus, summas à Deo virtutes, ipsamque præsertìm castitatem se fuisse adeptos testantur: adduntque multos se nouisse Venetijs, Ferrariæ, Lucæ, alijsque ciuitatibus atque oppidis, quibus cùm Margaritæ & Gentilis suffragium flagitassent, munera à Deo mirabilia acciderint.

28. Ianua. | S. Gentilis parentes & patria. | Ianuarii scilicet 23. | Multis afficitur à marito iniurijs. | Plurimos ægros precibus sanat | Hũc librũ necdum vidimus.

Scribit Monuetulus, vir doctissimus ac grauissimus, iuratusque in hac quæstione testis, cum nocte quadam acriter à dæmone illius oppugnaretur castitas, se protinùs è lecto surgentem, ad Deique opem confugientem, fuisse libertatum: postridieque manè, cum ad Gentilem adijsset, illam, vniuersam oppugnationem narrasse, affirmâsseque, precatam se fuisse Deum, vt illi victoriam præberet. Sæpiùs itèm, cùm

politano Regulus, quem nos virum nouimus, fuimusq; superioribus annis allocuti, donauit. Is enim cùm in Gallia, quò se amisso imperio receperat, de quodam sacerdote accepisset, Rauennæ sacerdotem planè sanctè viuere, & templum exædificare, diuino spiritu impulsus, Rauennam è Gallia venit, duæ Mariæ Lauretanæ tẽplum toto orbe ingentibus miraculis celeberrimum, inuisurus: inuentoq; Hieronymo, aureum tradidit torquem, vt, quod iam angustum ædificârat templum, amplificaret, & sacellis additis, exornaret: quod & factum est. Quibus peractis, aliquot sacratis viris probis ac religiosis, in quibus Simon Crespolus Rauennas maximè enituit, secum iunctis, collegium instituit, titulo Boni Iesu, ac Diuæ Margaretæ adiecto, anno à partu Virginis trigesimo secundo supra millesimum quingentesimum quod posteà Paulus tertius Pontifex Maximus insequentibus approbauit. Iulia etiã Sfondra, nobilis ac religiosa mulier, vidua, Mediolanensis, quę Mantuæ ex Piccinardata familia maritum habuerat, annuam certam pensionem pecuniæ illi cõsociationi cùm tribuisset, multùm rem ipsam iuuit, magnificasq; ædes proximas templo, & nonnullos etiam fundos comparauit.

Ex domo S. Gentilis tẽplũ extruitur.

Eius ecclesia fit collegiata, titulo Boni Iesu. & S. Margaritę

FEBRVARIVS

VITA B. SIGEBERTI FRANCORVM REGIS,

AVTHORE SIGEBERTO MONACHO GEMBLACEN. VTRVM HIC CAtalogo Sanctorum adscriptus, sit ignoro multis tamen claret miraculis.

ANNO Dominicæ incarnationis quingentesimo octogesimo sexto Lotharius secundus, Chilperici Regis & Fredigundis filius, in Francia admodùm puer regnare cœpit. Qui postquàm ad intelligibilem ætatẽ venit, honestati morum studere cœpit, Vnde à Deo exaltatus, eò vsq; processit, vt monarchiam regni Francorũ mereretur accipere solus. Hic anno regni sui tricesimo nono Dagobertum filium suum in consortium regni adsciuit: & nè regiæ potestatis licentia, & iuuenilis ætatis intemperantia exorbitaret à via rectitudinis, ei viros potentia & sanctitate claros substituit, sanctum scilicet Arnulphum, ex Maiore domus Metensem Episcopum, & Pipinum Maiorem domûs, tunc temporis cunctis aulicis præminentem potentia & prudentia. Istis Dagobertus vtens tutoribus, regnum Francorum propagauit latius, & maximè ad debellandos Saxones laborat intentiùs, qui fines regni sui crebris fatigabant excursibus. Quos auxilio patris sui Lotharij ità deuicit, vt & Regem eorũ Berthoaldum perimeret, & omnes Saxones, mensuram gladij sui excedentes, gladio trucidaret.

1. Febru. Cap. 1.

Tam bonis Dagobertus Rex vsus principijs, post mortem patris sui cœpit paulatìm resilire à proposito æquitatis, & consilijs Pipini principis, & Cuniberti Archiepiscopi Coloniensis, quem idem Pipinus post * decessum sancti Arnulphi vnanimem sibi amicum, & intimum suis elegerat consilijs. Nam quamuìs Dagobertus Rex esset egregius bellator, sacerdotum Dei & ecclesiarum pius amator, pauperum Christi largus subleuator, & multarum bonarum artiũ executor: tamen carnalis incontinentiæ morbo nimis laborabat, vndè & claritudini nominis sui fœdam infamiæ notam contraxerat, & (quod grauius erat) Regis regum iram contra se accenderat. Reginas enim suas fictis ex causis alias pro alijs repudiabat, ipsis quoquè desponsatis pellicum amores superducebat. Et quanuis adeò deditus esset carnali commercio, nullam tamen spem propagandæ posteritatis habebat, ex nulla tot vxorum filio suscepto. Permaximè ergò Rex dolebat, quia se Dei offensam incurrisse sentiebat: præsertim quòd ex regio patrum suorum semine nullum sciebat superesse, præter se & fratrem suum Charibertum: qui Charibertus propter simplicitatem nimiam minus idoneus erat ad regni gubernaculum. Sed quanùis de prolis prosperitate, non tamen desperans de Dei miseratione, præcordialiter eum deprecabatur, vt sibi ex eius nutu filius daretur, qui sibi in regimine regni subrogoraretur.

Cap. 2. S. Cuniberti vita, habetur 1. Nouemb. Tomo 6. *discessũ

Grauiter peccat S. Dauidis Regis more.

Pœnitẽtia eius.

Cap. 3. Iustus & pius Dominus, qui hominum erratibus ad iram attrahitur, precibus etiam humilium ad misericordiam reducitur. Rex siquidem Dagobertus, dum circuiret Austrasiam nono anno regni sui, puellam quandam Ragnetrudem nomine, vultûs elegantia laudabilem, genere etiam inter Austrasios non ignobilem, cum regij cultûs honore sibi vxorem iunxit: quæ, Deo volente, eodem anno ei genuit filium. Rex hoc lætificatus nuncio, voluere cœpit animo, cui sanctorum virorum potiùs hunc puerũ traderet, qui eum sacra baptismate regenerare deberet. Erant eo tempore in Francorum regno multi apud Deum & homines sanctitate prædicabiles & virtutibus. Inter quos sanctus Amandus Elnonensis clarebat gloriosiùs: qui ex Aquitania oriundus, Christum relictis omnibus sequebatur, & labores voluntariæ peregrinationis instantia diuinæ prædicationis consolabatur, & eius cultu seges vberrima per Franciam in horrea Christi congregabatur. Ad hunc perquirendum per diuersa discurrunt nuncij, ad festinantis Regis edictum. Is Amandus iam dudum, quia solus omnium sacerdotum non timuerat Regem redarguere pro capitalibus criminibus, iubente eo, cum iniuria de regno eius fuerat expulsus, & in remotioribus Franciæ locis verbum Dei prædicabat gentibus, Tandem reperitur, & vt Regem adeat quantocyùs admonetur: Ille memorans præceptum Apostoli, quod omnis anima potestatibus sublimioribus debeat subijci, venit ad Regem, in villa Clypiaco morantem. Viso Rex beatissimo Amando, magno repletus est gaudio. prostratusque pedibus eius, deprecabatur vt tanto sceleri, quod in eum perpetrauerat, veniam largiri dignaretur. At ille, vt erat mitissimus, citiùs eum eleuauit à terra, atque clementissimè indulsit. Tunc Rex ad sanctum ait: Pœnitet me, quod stultè aduersùm te egerim. Precor ergo, vt nè memineris iniuriæ, quam tibi irrogaui, atque precem meam, quam à te postulo, non dedigneris annuere. Dedit Deus mihi filium, non meis præcedentibus meritis, precorque vt eum sacro digneris abluere baptismate, atque in filium tibi spiritualem accipere. Quod vir Domini vehementer renuit, scilicet sciens scriptum esse, militantem Deo non oportere implicare secularibus negocijs: & quietum atque remotum, non debere regia frequentare palatia. & è conspectu Regis abscessit. Rursùm Rex misit ad eum viros illustres, tũc in laicali habitu palatio deseruientes, Audoënum scilicet, post Rothomagi Episcopum, & Eligium post Nouiomi Episcopum. Hi humiliter virũ Dei petiêrunt, vt precibus Regis daret assensum, atque filium ipsius sacro dignaretur diluere fonte, & vt eum enutritre, atq; lege imbuere diuina quantocyùs assentiret: dicentes, quod si hoc vir Domini non renuerat, per hanc familiaritatem libêtius in regno illius, vel vbicunque eligeret, licentiam prædicandi haberet, seu nationes quamplures per hanc gratiam se posse conquirere fatebantur. Tandem ergo fatigatus precibus amborum, facturum se esse promisit. Audiens autem Rex, quod vir sanctus precibus eius annuerat puerum adduci præcipit: ipse verò Aurelianis contendit: vbì ei frater suus Charibertus ad hoc ipsum, vt filiũ eius de sacro lauacro susciperet occurrit. Ibì puer affertur qui non plusquam quadraginta dies ab ortu suo habere ferebatur. Quem accipiens vir sanctus, sacris mysterijs initiandum, cum benedictione solenni eum fecit catechumenum. Cumq; finita benedictione nemo ex circunstantibus respondisset, Amen aperuit Deus os infantis, atq; cunctis audientibus clara voce respondit, Amen. Statimq; eum regenerans sacro baptismate, Sigebertum eum nominauit, eumque ipse cum Chariberto fratre Regis de sacro fonte suscepit. Super hoc Rex cum omni exercitu magno tripudians gaudio dehinc sanctum virum habitum in magnæ venerationis loco, non multo pòst inthronizauit eum in Traiectensis ecclesiæ solio. O miram Dei gratiam: ô prædicabilem eius potentiam. Quis non in eius laudem exclamet? quis non super diuitijs bonitatis eius exultet? Qui olìm Ieremiam prophetam in vtero matris sanctificauit, cuius spiritu afflatus cum matre sua, plusquàm propheta Iohannes exultauit, & nondum natus præco nasciturum Regem preuidens gratulando salutauit: ipse etiam modò recens nato puero per os sancti præsulis charisma spiritualis benedictonis infudit, & quòd sibi vas electionis esset futurus, per * eiusdem ostendit miraculum: quem mox vt originalis peccati ablutus est macula, spiritus sancti perfudit gratia: Vere benedictus per omnia, per quem nomen Domini adhuc benedicitur in Ecclesia, & benedicetur in secula.

Cap. 4. Aut vix, aut nunquam inuidiam effugit gloria. Pipinus Maior domus, qui cautè & pru-

Marginalia: Nascitur ei filius. — Vita huius est Tom. 1. die 6 Februarij. — Rom. 13. — S. Amandũ veniã rogat. — 2. Tim. 2. — Horũ vitę suis habentur locis. — S. Amãdus eius filiũ baptizat Sigebertum. Aimonius li. 4. cap. 20 — Ierem. 1. Luc. 1. — for* euidãs

& prudenter se agebat in cunctis regni vel palatij negocijs, bonus in consilijs, fortitudine terribilis, cultu iustitiæ & fidei proposito per omnia laudabilis: quô magis omnes gloria anteibat, eô omnium maiorem penè Austrasiorum contra se inuidiam conflauerat, obseruantibus æmulis, vt amouerent eum à latere Regis: vt aut disiungerent eum à Regis corde, aut facerent eum plecti morte. Sed ille callens moderari animo suo, noluit vinci à malo, sed vicit malum in bono. Nam vt se & omne regnum absolueret discordiæ scandalo, arrepto ad nutriẽdum Sigeberto Regis filio, inuidorum factioni cessit, & ad Charibertũ Regis fratrem in Aquitania morantem contendit. Non multò post transeunte nubecula huius tempestatis lætior redijt per concordiam aura serenitatis.

S. Pipini Ducis vita habetur* To. 1 Februarij. 21.

Rom. 12.

*Sammon quidam Francus genere, negociator arte, cum ad gentem Vuinidorum se contulisset, & per fortitudinem & industriam suã ab eis in Regem promotus fuisse, inter se & Dagobertum Regem orta simultate, sępe regni sui trangresso limite, Thuringiam & reliquos sibi vicinos Francorum pagos vastabat acerrimè. Hac de causa Rex Dagobertus anno regni sui vndecimo Metis adijt, ibique procerum & pontificum conuentum adesse iussit, eorumque consilio & consensu filium suum Sigebertum in regnum Austrasiorum sublimauit, sedemque Regis Metis vrbem habere permisit: partem etiam thesaurorum sufficientem tradidit, & hoc totum edicto regali & procerum attestatione authorizauit. Tutelam vero Regis, cuius pueritiæ timebat cõmisit Cuniberto Archiepiscopo Coloniensi, & Adelgiso duci: curam verò regni Astrasiorum & prouidentiam omnium imposuit Pipino principi. Ex illo die repressa est insolentia Vuinidorum, obuiante eis fortiter & feliciter fortitudine Austrasiorũ & frequentibus prælijs reprimenti excursus illorum.

Cap. 5. *Samon

Sigebertus creatur Astrasię Rex

Post annum nascitur Regi Dagoberto filius, qui Clodoueus est nominatus. Qui iterum cunctis primatibus Austrasię & Neustrię in generali conuentu cõgregatis, iterum diuisionem regni inter duos filios ordinauit coram eis, eorũ assensu & consilio, & confirmauit, datis & acceptis inuicem pactis & sacramẽtis, vt scilicet determinato vtriusq; regni arcto limite, Sigebertus regnaret super Austrasiam, Clodoueus verò regeret Neustriam. Eam partem Franciæ, quę spectat ad meridiem & orientem, vocabant Austrasiam: eam quæ vergit ad Aquilonem & occidentem, vocabant Neustriam. Rex Dagobertus tam iuste & prudenter regno vtroque ordinato, nè aliquando aliquo modo vel fratres inter se paterno diffiderent odio, vel regnum in seipso diuisum ciuilis belli desolaretur scandalo: anno regni sui decimo septimo mortuus, & *Parisijs in basilica S. Dionysij sepultus, regnum dimisit, ab exteris pacatum gentibus, & in nullo diminutũ à suis finibus. Post cuius obitum duo Reges & fratres, Sigebertus & Clodoueus, se quisq; in regno suo agebat prudenter, & inter suos valebãt potenter, subiectis se exhibendo placabiles. aduersantibus terribilis. Et cum in omnibus inter se Deo placita vigeret concordia, pro vno tamen negocio penè voluit introrepere discordia. Sigeberto enim Rege repetente sibi debitam partem paterni thesauri, nitebantur ei contraire proceres, qui erant ex parte Clodouei. Sed Pipino principè, & Cuniberto Archiepiscopo fortiter & rationabiliter instantibus, pro sui potentia ab inuitis Neustriæ primatibus extorserunt, mediante iustitia, vt ex condicto ad villam Compendium veniretur, ibique thesaurus Regis æqua lance diuideretur, suaque cuique pars competenter daretur. Ventum est illo: thesaurus diuiditur ex æquo, pars debita repræsentatur Metis regi Sigeberto.

Cap. 6. Secũdus ei nascitur filius Clodoueus nomine

Is creatur Rex Neustriæ.

*Parisius

Thesaurus regius æqua lance diuiditur.

Cap. 7.

Sequens annus luctum maximum intulit Regi Sigeberto eiusque regno, Pipino maiore domus ex hac luce subtracto, qui ipsum Sigebertum paternè nutrierat à puero, & imbecillitatẽ pueritiæ & adolescentiæ eius validi sui auxilij sustentauerat brachio. Hic omnimodis regno vtilis, genere, potentia, prudentia & fortitudine super omnes nominabilis, Grimoaldum filium suum rerum suarum hæredem fecit, duas quoque filias, Gertrudem & Begghan, ad laudem & gloriam generis sui post se reliquit. Quarum vna Gertrudis Christo, quam sponso carnali, malens nubere, sanctæ religionis proposito inseruiens in Niuellensi cœnobio, à sua fundato matre, spiritualem prolem adhuc non desinit Deo gignere. Soror eius Beggha nupta Ansigiso, sancti Arnulphi Metensis Episcopi filio, regiæ dignitatis decus quod penitùs deperierat per Regum Francorum inauditam desidam, per suam reparauit prosapiam. Ipsa siquidem genuit Pipinum, Pipinus Carolum, qui Tudetes, id

S Gertrudis vita est. 17. Martij. Tomo. 2.

est,

eo quòd liberorum dulci affectu carebat. Et ideò in ædificandis ad ædificationem animarum cœnobijs instabat liberiùs, & sua Christo distribuebat liberaliùs: quia præter Christum, cui hæc cederent, non erat ei hæres legitimus. Quia verò Grimoaldum Maiorem domús sibi in omnibus fidelem, morigerum & cooperatorem catenùs expertus erat, filium eius Childebertum regni Austrasiorum hęredem delegat: hoc tamen proposito conditionis tenore, si ipsum contingeret sine liberis obire. Rex quidem, vtpotè futurorum nescius, quod tunc sibi videbatur, ex temporis conuenientia fecit: posteà verò filium genuit, quem nomine patris sui Dagobertum vocauit: & priori testamento ad irritum redacto, hunc nutriendum cōmisit Maiori domús Grimoaldo, vt eius potentia contra omnes tutus sublimaretur in Austrasiorum regno.

Sigeberto Regi filius nascitur Dagobertus.

Talis erat Sigeberti Regis vita, quam apud homines & temporalis magnificabat potentia, & grata Deo in omnibus commendabat iustitia: apud Deum verò eam acceptabilem faciebat columbina simplicitas, cùm tamen ei adesset etiam serpentina calliditas. Quia verò dicit sapientia ex ore Salomonis, Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum: aufer iniquitatem de vultu Regis; & firmabitur iustitia thronus eius: Rex ille, in cuius manu sunt corda Regum, de famulo suo Sigeberto, qui per vitę puritatem & sapientiæ venustatem splendebat vt argentum, abstulit in præsenti seculo rubiginem peccatorum, & fecit sibi vas misericordiæ purissimum. Et cùm Deus dicat nobis, Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis: quis discredat peccata huius Regis, ex terrena contagione & regni occupatione ei adhærentia vice pulueris, Deū eluisse tot eleemosynis, quæ ad laudem & gloriā nominis Christi expensæ sunt per eum, & adhuc quotidiè expenduntur in tot ab eo structis cœnobijs? Abstulit nimirùm iniquitatem de vultu Regis, vt firmaretur iustitia thronus eius: vt quia iustus ex fide viuens, vilipenderat terreni regni fastus, coronatus corona iustitiæ, & ornatus palma victoriæ, conregnaret Christo in cælestibus. Rex ergò terribilis apud omnes Reges terræ, qui aufert spiritum principum, nè malitia mundi mutaret militis sui intellectum, in flore iuuenilis ætatis eum acerba morte rapuit de præsenti seculo nequam, & in cælesti curia ei contulit veræ dignitatis gloriam. Obijt autem Calendis Februàrij, ætatis suæ anno ferè tricesimoprimo, regni vicesimooctauo, ab incarnatione Domini anno sexcentesimo sexagesimosecundo: à transitu sancti Martini anno ducentesimo sexagesimotertio. Et qui in multis locis insignia suî monimēta reliquerat, sepeliri eligit in vrbe Metis, quæ regni sui sedes fuerat, in basilica, quam ad gloriam & laudem Dei in honore S. Martini gloriosi confessoris regia liberalitate construxerat.

Cap. 10. Columbina simplicitas eius. Prou. 25. Luc. 11. Hebr. 10. Psal. 75. Felix obitus eius. Sepelitur Metis.

MIRACVLA QVÆDAM EIVSDEM SIGEBERTI REGIS, AB EODEM SIGEBERTO MONACHO CON-

scripta, sed redacta in compendium. Testatur autē author, se ea scribere, quæ aut recenti tempore facta sint, aut ab ijs relata, qui ijs interfuerint.

ANno Christi 1063. quiescente corpore Sigeberti Regis in monasterio S. Martini, quod ipse ad Metenses ad Mosellam à fundamentis construxerat, presbyterium supra cryptam, vbi conditū erat eius corpus, propter antiquitatem ruinam minabatur, ità vt non absq; ingenti timore illic monachi diuina peragerent. Apparuit igitur manifestè sanctus Rex cuidam Vuilādo, in Metensi suburbio degenti, cunctis penè ciuib. notissimo. Is verò præ splēdore eximio obstupuit, nec quicquā loqui ausus fuit. Tum Rex blandè eum appellans, iussit eum ocyùs indicare fratribus eius monasterij, vt si Deum & beatū Martinum vellent habere propitios, quamprimùm ad locum alium transferrent corpus eius, nè ruina loci eius quassaretur. Fecit Vuilandus, vt erat iussus & monachi de verissima Sigeberti Regis & patroni sui sanctitate nihil hæsitantes, statuerunt id ad effectum perducere. Tanta autem facilitate sarcophagus eius aliò deportatus est, vt non ab hominibus, sed ab angelis ferri videretur. Plurima verò deinceps edita eo loco, quò translatum est corpus eius, sunt miracula

Sigebertus Rex monasterium S. Martini Metis extruxit. Translatio corporis eius.

Ad laudem Domini, retinet qui culmina cæli,
Reddere qui sanctos vult per miracula claros,

Carmina Authoris.

Cuius virtute valuerunt viuere iustè.

Nec multò pòst,ea quæ casura erant monasterij ædificia corruerunt, sic tamen vt ob merita beatissimi Martini & Sigeberti Regis, neminem læserint, tametsì non pauci adessent. Porrò noctè diei illius, qua erat hęc peragenda translatio, à quibusdam in oratorio quiescentibus tanta audita est melodia tota monasterio, vt præ nimio timore penè exanimes,huc atq; illuc diffugerent, & visa auditaque vix alijs indicare possent. Sed tamen aliquanto pòst non absque summo metu in oratoriũ ingressi,cantum suauissimum,& tanquàm apum permulta examina, gratissimum exprimentia suo stridore melodiam,sibi audire visi sunt.

Miraculũ.

Aliud subiungimus miraculum,vndè & pijs,de muneribus huic sanctissimo viro cælitùs collatis nihil hæsitantibus, fidei,spei & charitatis accedant incrementa, & duris atque incredulis cælestis vindictæ metus incutiatur. Cùm adhuc priori loco quiesceret venerabilis Regis Sigeberti corpus,& à fidelibus fratribus, de eiùs sanctitate nihil dubitantibus, debitus ei honor & reuerentia præstaretur ità vt in litanijs,& diuini cultùs officijs eius nominatìm mentio haberetur: quidam frater Hugo,quem etiam nosipsi vidimus, magna temeritate eius nomen in litaniarum codice expunxit,licèt ab alijs quotidiè exprimeretur. Eccè autem post dies paucos sub precibus vespertinis cuiusdam solennitatis eo solito more ad aras incensum offerente,cùm ad huius sancti Regis tumulum pro consuetudine accederet, adeò corpus eius subitò diriguit,vt loco illo se mouere non posset. Agnouit ergò culpam suam,& fratres pariter cum illo egêre pœnitentiam, rogârùntque sanctum, vt ignosceret fratris temeritati. Interìm affertur litaniarum codex, & frater sua manu nomen expunctum denuò inscribit, atque eadem nocte sine vllo impedimento in nocturnis laudibus ad idem monumentum thus obtulit. Potest autem ex hoc miraculo colligi,superioribus temporibus multa alia ab illo edito miracula, sed quæ hominum incuria in scripta relata non sint.

Diuinitùs castigatur temerariò frater,sancto Regi derogans.

Translato, vt diximus,sacri corporis sarcophago, & à dextris aræ beati Martini reuerenter reposito, quidam religiosi & diuino amore feruentes fratres, pia fiducia animati,sacrum aperuêre sarcophagum,videruntque sanctum illud corpus, nõ tanquàm mortui,sed vt dormientis hominis planè integrum,& omnis maculæ expers. Tum verò illi in Dei præpotentis prorupêre laudes, admirabundique ad sua reuersi sunt.

Corpus ei9 post 400. annos apparet integrum.

Erat per id tempus in eo monasterio quidam iuuenis monachus, valdè leuis & lubricus moribus, verbis futilis & iocosus. Ex hoc quandoquè sciscitabantur quidam seculares,quid sentiret de ijs, quæ nupèr gesta essent, vel quidnam beatus Sigebertus vel per reuelationes, vel per miracula apud ipsos efficeret. Respondit ille irridiculè, sanctum Sigebertum, vt solent vita functi, iacere in tumulo aperto ore,& nudatis dentibus:nec se compertum habere, num quid vnquàm miraculi perpetrâsset. Eadem hora ineptus ille tanquàm mentis inops cœpit per humum & saxa se volutare,& cum magnis vocibus exilire, rursumque humi se abijcere atque volutare. Cumque id diù fieret, fratres eius miserti, tandèm ægrè eum è terra sublatum,ad beati Sigeberti sepulcrum adduxerunt. Ibì ille sancto Regi & fratrib9 culpam suam confessus, mox sanatus est.

Alius frater castigatus, posteà curatur.

Quidam alius eiusdem monasterij frater morbo quodam grauissimè laborans, ità vt nihil cibi potionìsve aliquot diebus admitteret, & interdùm supremum vitæ periculum adire videretur. Is aliquandò ad beati Sigeberti se monumentum contulit,& cùm precatus esset, operimento vel palla, qua sacrum corpus tegebatur,pectori,ventri & cæteris membris fideliter admouit, moxque sic omnem sensit abijsse dolorem,vt nunquàm posteà eo correptus sit.

Aeger ad eius tumulum curatur.

Eodem ferè tempore mulier quædam in pago Casellensi acri vexabatur morbo, hulcere in eius gutture existente, adeoque in dies excrescente,vt plerique vitæ eius spem omnem abijcerent,non paucis remedijs frustrà illi adhibitis. Tandèm à parẽtibus ad beati Sigeberti adducta monumentum, postquàm palla eius morbidum tetigit locum,ilicò curata est.

Item ægra mulier.

Anno à Christo nato millesimo sexagesimooctauo quidam fratricida ferreis constrictus vinculis,multa inuisit sanctorum loca,vt per eos Deum sibi propitium efficeret. Cùm autem aliquot dies Parisijs apud sanctum Dionysium in precibus & ieiunijs moratus esset,vnius brachij vinculis diuinitùs absolutus est. Tum verò

etiam

etiam pro alterius brachij solutione instantiùs orans, beato Dionysio ipsi apparente, in somnis admonitus est petere monasterium sancti Martini, apud Metenses conditum, illic meritis sancti Sigeberti impetraturus quod petebat. Asserente illo, se nescire iter, vel locum illum, beatus Dionysius de omnibus copiosè eum edocuit. Abijt igitur lætus, & ad locum indicatum perueniens, aliquandiù permansit in precibus, sanctorum implorans suffragia, inprimìs autem sancti Sigeberti. Interìm quodam die, iam noctis sese intendentibus tenebris, custos templi iussit eum exire foràs. At ille obnixè rogauit eum, vt vel ante fores permitteret ipsum nocte illa hærere: dicens sperare se id consecuturum propediem, quod diuinitùs sibi promissum esset. Annuente tandem fratre præ commiseratione, ille multo etiam fidentiùs in preces assiduas incubuit: cùm eccè in oratione prostrato illi repentè ferrum alterius brachij tanta vi diffractum est, vt vna pars in fores monasterij insiliens, magnum excitârit sonum, altera verò longè aliò excussa sit. Vtraque autem pars in rei testimonium & beati Sigeberti venerationem ante oratorij altare suspensa est.

Quidā fratricida, meritis B. Sigeberti, suis vinculis absoluitur

Accidit quandoquè, vt quidam Metenses ciues dubitarent corpus sanctissimi Sigeberti in monumento haberi. Itaque anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo septuagesimo collecti sunt Abbates, itemque clerus cum multa populi frequentia, idque in æde illa, qua conditum erat beati Regis corpus. Postquàm ad Deum preces fusæ sunt, lapis à sepulcro amotus est, & corpus sanctissimū ità rursùs integrum inuentum est, acsi dormiens illic iaceret. Iam autem quingentos & septuaginta duos propemodum annos iacuerat in sepulcro. Tanta igitur re obstupefacti, qui aderant, incredibili animi hilaritate perfusi, in Dei laudes proruperunt, qui mirabilis est in sanctis suis. Porrò eius monasterij Abbas Lætandus cū fratribus argenteam thecam, in qua corpus beati Regis conderetur, efficiendam curârunt. Erat tum illic monasterij Præpositus Hugo, bonæ existimationis & inculpatæ vitæ vir, sancto Regi valdè deuotus, & assiduus monumenti eius visitator. Ei quadam nocte in visu apparuit Sigebertus Rex, aitque illi: Veni, iace mecum. Illo cum tremore respondente, sepulcrum non posse ambos capere, sanctus Rex dixit: Veni securus: sufficit enim vtrique. Excitatur interìm præ timore, visionem exponit nobis: sed cùm de ea ambigeret, rursùs apparet ei beatus Sigebertus, aitque: Porrige mihi manum tuam, vt osculer eam. Id verò facere non ausus, præ pauore expergiscitur, manè se confert ad eius monumentum, manumque illius cum summa pietate & cordis compunctione osculatur. Indè Abbas Lætandus conuocatis Abbatibus, cum illius tractare cœpit de sacro corpore in thecam argenteam transferendo, & eleuando, populoque ostendendo.

Corpus eius post multos annos iterùm incorruptū.

Eleuatio eius.

Matrona quædam in suburbio sancti Iuliani apud Metim, rebus locuples, virtutum inops, vt audiuit prædicari à quibusdam sancti Sigeberti miracula, non solùm credere noluit, sed etiam contumeliosè proscidit. Et eccè confestìm os blasphemum ad aures contorquetur, horridum adspectantibus exhibens spectaculum. Redit igitur ad se, plangit peccatum suum, orat parentes & cognatos, vt ad templum, in quo conditum erat corpus sancti Regis, perferatur. Vbi eò ventum est, prosternit sese, rogat loci illius custodem, vt liceat sibi osculari beati Sigeberti reliquias. Quod dum facit, videre sibi videtur sanctum Regem admota sua manu, os ipsius in suum reuocare locum. Deindè sospes & incolumis redit ad suos.

Mulier temeraria post castigationem curatur.

In eodem suburbio iuuenis quidam, vineas noctu custodiens, vidit multos dæmones ardentibus facibus inter se dimicantes. Accedit propiùs, sed temerè tamen, scire volens, quid rei sit. Tanto verò terrore correptus est, agente maligno dæmone, vt amens humi collapsus sit tanquàm mortuus. Mirantur cognati, cur tardiùs reuertatur: eunt ad vineam, reperiunt miserum non solùm mentis inopem, sed etiam adeò à dæmone occupatum, vt quodam furoris œstro percitus, morsus illis intentaret. Ligant itaque furiosum, sed rumpit vincula, non suis viribus, sed impetu satanæ: irruitque in cognatos suos ore hianti. Rursùs multò etiam arctiùs eum colligant, imponunt grabato, per multa Metensis vrbis templa circūferunt, orant lachrymabundi ad sanctorum sepulcra, sed non exaudiuntur. Redeunt in memoriam innumerabilem miraculorum, quæ Dominus per confessorem suum Sigebertum ederet: adducunt hominem ad eius sepulcrum, orant Deum, vt meritis

Dæmoniacus ad eius sepulcrum à dæmone liberatur.

eius sanet miserum. Post aliquot dies iuuenis apertis oculis dicit ad illos: Soluite me, meritis sanctissimi confessoris Sigeberti iam liberatum. Hilarescunt illi, soluunt hominem, Deo & beato Sigeberto gratias agunt. Promittit iuuenis se quotannis daturum loco illi quatuor nummos. Et biennio quidem facit id bona fide: anno tertio non seruat datam fidem. Redit satan, occupat rursùs miserum, vt priùs. Parentes adducunt eum iterùm ab beati Regis monumentum, fundunt nouas preces, iuuenis ocyùs restituitur sibi, domum suã lætus repetit, & quoàd vixit quod promiserat Sigeberto Regi, etiam religiosè persoluit.

Duo ægri sanantur.

Cùm id genus alia permulta fierent miracula, magnus fiebat hominum concursus ad sepulcrum beati Sigeberti, qui eius meritis curabantur. In ijs duo quidam nostræ ætatis, Constantius & Iozelinus, & mente & corpore laborantes, ad eius monumentũ sanati sunt. Hæc & alia multa nosipsi vidimus diuinitùs declarari miracula, quibus aliud addam.

Accidit aliquandò, vt vespillones & prædones quidam nostros fines præter opinionem inuaderent, domosque tum diuitum tum tenuium repentè expilarent. non enim ausi erant longas moras nectere. Porrò vbi in vallem Gorgiensem incurrerunt, multa illic degentibus damna attulerunt. Mox eius rei fama longè propagata, etiam Metenses peruasit. Ij collecta forti armatorum manu, raptores illos persecuti sunt, compræhensosque magna ex parte trucidârunt, plerosque duxëre captiuos: pauci tamen fuga sibi consuluëre. Ex captiuis autem Rodulphus quidam, cùm iam multo tempore cum complice sceleris in carcere detentus fuisset, recordatus est beatum Sigebertum Regem permultis clarere miraculis, quod crebra auditione acceperat. Itaque ad socium suum ait: Ambo quæso prostrati, imploremus beatum Sigebertum Regem. Ambo igitur se dant precibus, nec vllam sentiunt in impetrando difficultatem. Soluuntur spontè vincula, surgunt ferreis nexibus expediti, tollunt secum catenas, veniunt ad sacram ædem, in qua sancti Regis corpus quiescit, gratias agunt Deo & beatissimo confessori Sigeberto, referunt nobis quantam erga se ob beati Sigeberti commemorationem experti sint misericordiam Dei.

Duo prædones captiui, suis catenis absoluuntur.

Miles quidam Masiriensis captus ab hostibus, in carcerem coniectus fuit, & ferreis vinculis implicatus. Ibì ille non immemor, quàm multa Deus conferret beneficia in captiuos & ægrotos propter sanctum suum Sigebertum: cœpit deprecari eumipsum Sigebertũ vt ipsius misereretur. Exauditur captiuus, laxantur vincula, abscedit è carcere, venit ad templum, vbi asseruabatur sancti Regis corpus, immensas depromit laudes Christo saluatori, & eius sanctissimo confessori: nos hortatur in eius perseuerare cultu, & laudibus celebrare eum, qui viuit & regnat per infinita secula seculorum, Amen.

Itèm alius miles.

VITA ET PASSIO SANCTÆ SOTERIS VIRGINIS ET MARTYRIS, PER DIVVM AMBROSIUM SCRIPTA. *Habetur libro tertio eiusdem de Virginibus.*

6. Febru.

S. Soteris castitas.

SED quid alienigenis apud te soror vtor exemplis, quam hæreditariæ castitatis inspirata successio, parentis infusione martyris erudiuit? Vndè enim didicisti, quæ non habuisti? vndè disceres constituta in agro, nulla socia virgine, nullo informata doctore? Non ergò discipulam, quod fieri sine magistro non potest, sed hæredẽ virtutis egisti. Quî enim fieri posset, vt sancta Soteris tibi non esset mentis author, cui author est generis? quæ persecutionis ætate seruilibus quoquè contumelijs ad fastigium passionis euecta, etiam vultum ipsum qui inter cruciatus totius corporis liber esse consueuit iniuriæ, & spectare potiùs tormenta quàm perpeti, carnifici dedit.

S. Soteris in passione fortitudo.

Tam fortis & patiens, vt cùm teneras pœnæ offerret genas, priùs carnifex cædendo deficeret, quàm martyr iniuriæ cederet. Non vultum inflexit, non ora conuertit: non gemitum, non lachrymam dedit. Deniquè cùm cætera pœnarum genera vicisset gladium quem quærebat inuenit.

ITEM

ITEM DE EADEM SANCTA SOTERE, PER EVNDEM D. AMBROSIVM, IN EXHORTATIONE eius ad virgines.

AT non sancta Soteris, vt domesticum piæ parentis proferamus exemplum. Habemus enim nos sacerdotes nostram nobilitatem præfecturis & consulatibus præferendam. Habemus (inquam) fidei dignitates, quæ perire non nôrunt. At non, vt dixi, Soteris vultûs sui curam gerebat: quæ cū esset decora facie valdè, & nobilis virgo, maiorum prosapia, cōsulatus & præfecturas parētum sacra posthabuit fide, & immolare iussa nō acquieuit. Quam persecutor immanis palmis cædi præcepit, vt tenera virgo dolori crederet, aut pudori. Palmis cæditur.

At illa vbi audiuit hanc vocem, vultum aperuit, soli inuelata atque intacta martyrio, & volens iniuriæ occurrit, vultum offerens, vt ibi martyrij fieret sacrificium, vbi solet esse tentamentum pudoris. Gaudebat enim dispendio pulchritudinis, periculum integritatis auferri. Sed illi potuerunt quidem vultum eius vibicibus vulnerum exarare, faciem tamen virtutis eius & gratiā decoris interni nequaquàm exarare potuerunt.

Herruscum iuuenem veteres fabulæ ferunt, cùm propter admirandā oris proprij pulchritudinem in amorem accēderet fœminas, stigmatibus inârasse vultum suum, nè qua eum adamare posset. Videro, vtrùm castus fuerit eius animus, affectus tamen non innocens, propter quem in se ipse animaduerteret. Ille tamen sola excepit vulnera nè noceret: hæc triumphales retulit cicatrices martyrij, vt imaginem Dei quam acceperat, reseruaret. Martyriū eius.

Seruate & vos hanc imaginem filiæ, seruate scripturæ præcepta diuinæ, vt omne os iniqui obstruatur. Scriptum est enim: Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum. Bonus Dominus erudit & docet, & plerunquè arguit. Sed etiam quem arguit, beatum facit. Beatus enim homo, quē arguit Dominus. Et ideo increpationes eius non refugias, quia charitatis & gratiæ sunt. Ipse enim percutit, & quasi bonus medicus manibus suis sanat. Psal. 67.

De S. Sotere hac, plura habentur circa finem passionis S. Pancratij, quære Tomo 3. Surij, 12. die Maij.

VITA BREVIS SANCTI CALOCERI RAVENNATIS ARCHIEPISCOPI ET CONFESSORIS, VT habetur primo libro historiarum Rauennatum Hieronymi Rubei viri sanè perdoctißimi.

SANCTVS Apollinaris Rauennatum Apostolus, diuinitùs factus certior, fore, vt breui Rauenna exularet, ac subita opprimeretur calamitate, capiteque oppugnaretur: nè Rauennatem Ecclesiam absque pastore relinqueret, duodecimo postquàm accesserat anno, sacerdotes, binos instituit, Aderitum & Calocerum. Cæterùm Apollinarem post varia illata tormenta, idolorum sacerdotes, Rauennatique vrbe, & Classensi oppido eijciunt, acri edicto cauentes, nè reuertatur, néve illum quis excipiat. Ille apud oppidum, cùm nollet, quoad eius fieri posset, gregem deserere, in tugurio latens, Christianis se illuc recipientibus, & Christi inuulgabat religionem, & optimi Archiepiscopi munere fungebatur: vniuersamque Aemiliam peragrans, Christianam vbiquè religionem prædicabat, cùm intereà Rauennati Ecclesiæ Calocerus, Apollinaris Vicarius, præesset. Cæso igitur Apollinare, paucisque succedentibus Archiepiscopis intermedijs, Calocerus in Martiani locum Rauennatum Archiepiscopus, à Deo dimissa columba electus, effectus est. Qui cùm rerum omnium sub Hadriano quietem fuisset nactus, assiduo hortatu, Deo verbis efficaciam ac robur tribuente, omnes fermè Rauennates relictis falsis dijs, religioni sanctæ adhærere sic persuasit, vt admodùm pauci fuerint, qui non acceperint cultum & cognitionem veri Dei.

Februa. 11. S. Apollinaris vita habetur 4. To. 23. Iulij.

S. Calocerus à Deo dimisso columbæ indicio Ecclesiæ Ra-

uennati præficitur. Paulò poſt idem Rauennatum Archiepiſcopus Calocerus, cùm annum ætatis centeſimum viridi ſenecta ſuperâſſet, mortem cum vita commutauit. tertio Idus Februarias. Sepelitur haud procùl ab Aderito.

Feliciter obit.

De translatione eius cum SS. Aderiti & Probi corporibus.

S. Apollinaris eccleſia à Saracenis depopulatur.

CVm Agareni vniuerſa Adriatici maris litora deprædarentur, diuiq́ue Apollinaris templi ornamenta omnia, quæ ſumma & maxima erant, ſuffurati eſſent, & pleriq́ue prætereà ſanctiſſima hæc cadauera ſuffurari tentâſſent, Petrus, Bononienſis Rauennatum Archiepiſcopus, huius nominis quartus, nè quid accideret mali timens, ſanctiſſimo conſilio optimum fore iudicauit, in vrbem illa comportari. Cæterùm cum incertum eſſet, vbi reconderentur: & pridiè Calendas Februarij, ad D. Apollinaris primò, mox ad D. Iacobi, Deum ſuppliciter eſſet precatus, vt ſibi, quo eſſent loco ſanctiſſima illa cadauera, commonſtraret: ab eo defodi cœptum, tametsì ſuſpenſo atque incerto animo, quò coniectura eos maximè deduxit: reliqui omnes ſacerdotes, ſumma veneratione fodiẽtes Archiepiſcopi incœptum perſequuntur: nec multùm foderunt, cùm ſacerdos ligone lateritium lapidem percutiens, arcę latentis aditum ſub ara patefecit. Quapropter ſublata menſa ex marmore, quæ aram conflabat, detectoq́; ob id ſepulcro, vas ligneum carie ob vetuſtatem corroſum, inuentum eſt: in quo loculi ſeiuncti viſebantur. In altero bina erant cadauera: in altero, vnum: nullo ſcripto, quod nomina ſignificaret. Veniunt tamen in coniecturam, gemina cadauera illa, eſſe Aderiti & Caloceri: tertium Probi. Nonnihil itaq; reliquarum, ob diuorum memoriã ibì relicto, cadaueribus in Antiſtitis ſede poſitis, continuò cùm magno imbri fœdum eſſet cęlum, inclaruit, & ſerenum factum eſt. Moyſes prætereà quidam ex monachis Claſſenſibus Diui Apollinaris, cùm febri multos iam dies laboraret, tacta ſede, reſtitutus eſt ſanitati. Itaque delata primùm ſumma omnium veneratione, nec ſine lachrymis ſancta cadauera ad Diui Apollinaris, mox ad Diui Seueri, cuius poſtridiè dies feſtus erat, tandem hymnis & lachrymis, ingentiq́ue gaudio, in Vrſianam ædem transferuntur. Vbì miraculis compluribus Deus eorum ſanctitatis eſſe teſtis voluit: tertioq́ue Nonas Martias Petrus Archiepiſcopus eis aram dicauit.

S. Caloceri, Aderiti, & Probi Archiepiſcoporum tranſlatio.

VITA IORDANI SAXONIS, ORDINIS PRAEDICATORVM GENERALIS MAGISTRI SEcundi, *authore Leandro Alberto Bononienſi. De eius relatione in Sanctos nihil comperti habeo. Nos ad marginem capita adſcripſimus.*

Februa. 13. Cap. 1. Beati Iordani patria.

IORDANES vir ſanctiſſimus, oppido Botergæ prouinciæ Saxoniæ originem duxit: quibus parentibus, non produnt ſcriptores. Conſtat enim virum, antequàm religionis togam indueret, mitem, ſanctiſſimam atque iuſtiſſimam eum egiſſe, & huiuſmodi conſuetudinis fuiſſe, vt, egeno, qui primus occurriſſet cùm illuceſceret, largiſſimè donaret etiam non petenti. Conſueuerat intempeſtæ noctis ſilentio, cùm Pariſijs literis ſacris operam daret, conuenire in eccleſiam, atq; ibidem ſacra audire. Dum autem pro more aliquandò, falsò ratus iam ſignum ad ſacra peragenda datum, iter arriperet, egenum offendit munera petentem: (Venerat Iordanes, fortè vſus celeritate, abſq; pecunia vnica veſte indutus, & balteo cinctus argenteo) balteo illum donauit. Tandèm reſerato templo (Aliquantulùm enim pro foribus expectauerat) ingreditur, vidit Chriſti optimi maximi ſimulacrum cruci affixum, balteo donato paulò antè egeno, præcinctum. Cuius ſpectaculo plurimum motus, togam religionis extunc aſſumere deliberauit. Differebat tamen, tempus opportunum expectans, quo liberè quod animo conceperat expediret.

Liberalitas eius in pauperes.

Miraculũ.

Cap. 2. Tandem valedicens amicis, Prædicatorum ordinem ingredi cupiens, veſtem ſan-

ſanctæ conuerſationis ab Reginaldo viro optimo impetrauit & accepit. Verum de Reginaldo ſuo loco dicemus: cuius in exitu neſcio cui viro ſacris initiato viſus eſt fons in templo Pariſino, Iacobo Apoſtolo dicato, mox oriri, & ſubito exiccari, & in eo loco alter maior ſuboriri, cuius riuulis triuia & quadriuia & plateæ, & ex inde tota prouincia irrigabatur, vſque ad mare decurrens. Hoc enim præſagiũ fuit quod euentu poſtmodum comprobatum eſt, videlicet Iordanem loco Reginaldi inſurrecturum, cuius & doctrina & moribus atque ſanctitate, cum docendo, tũ diſputando, tota Dei Eccleſia irrigaretur. Inſtitutum S. Dominici amplectitur. Viſionis cuiuſdam interpretatiõ

Communi igitur patrum ſuffragio anno Domini 1222. in Conuentu generali, tertio Pariſijs acto, quod Capitulum generale appellant, tunc præfecturam agens prouinciæ Lombardiæ, quẽ dicunt prouincialem, poſt biennium & ſex menſes, ex quo togam Prædicatorum acceperat, poſt diuum Dominicum toti ordini Prædicatorum primus præficitur: quem circa annos quindecim æquè ſanctéque moderatus eſt. Lucæ Euangelium Pariſijs in frequenti auditorũ numero mirificè declarauit. Cœpit veluti lucerna ſuper candelabrum crebris radijs doctrinæ ſuæ luceſcere. Omnibus erat gratus, tã vulgaribus, quam famigeratis. Formæ præſtãtis, facie iucunda, vultu ſpectabili, mitis ac lenis, cibi ſomniq; parciſſimi, & in cultu corporis abiectus. Delinquentes licet ſeuerè corrigeret, tali tamen ac tanto vtebatur temperamẽto, vt potiùs illos humanitate deuinciret, quam ſeueritate, & conſtantes in ſancto propoſito, ſuo confirmaret dulciſſimo hortatu. Tyrunculos religionis ſæpè conſueuerat ſecum ad ſumendum cibum habere inuitatos, vt ad ſanctum cohortaretur tyrocinium, nec ſinerent ſe ab hoſte humani generis ſeduci, priſcorum exempla commemorans. Sic vehemens in verbis fuit, vt vltra mille viros ad tyrocinium religionis Prædicatorum verbis ſuis* auxerit. id quod miraculo adſcribi dignum videtur. Cap. 3. Ordini Prędicatorum præficitur. Matth. 5. Multos ad ſui inſtituti tyrocinũ attrahit. *euexerit.

Veniens Iordanes aliquando Bononiam, quam vrbem miro amore proſequebatur, Tedaldum quendam toga ordinis noſtri nuper indutum offendit: qui fortè ſua inſcitia aliquando pertæſus vitam nouam (Fuerat enim delicatiſſimè prius educatus) togam Prædicatorum exuere omninò decreuerat, affirmans ſe guſtum & ſomnum amiſiſſe. Admonitus Iordanes, hominem ad ſe acciri iuſſit: cœpitq; eum verbis blandis & ſuauiuſculis alloqui, nomine vocitans, aſſerens ex interpretatione nominis, videlicet Tedaldi, veluti ad alta tendentis, in ſancto propoſito non ſolùm permanere, ſed paſſim proficere. Demùm poſt nonnulla verba vltrò citróque habita, ante aram diui Nicolai poſitis genibus ſtare præcepit, vt Dominicam perſolueret orationem. Is vero oculos in altum attollens, manibus priùs ſuper eius capite poſitis, cordis affectu ad Deum preces effudit. Ipſe autem ſic orans, videbatur Tedaldo (vt is poſtmodum affirmare ſolebat) ex alto miram quandam inſtillare paſſim dulcedinem, ex qua nouitas cordis ſequeretur: & patre reducente manus, videbatur quod eius cor ilicò à duabus manibus preſſum extra ſe duceretur & eleuaretur, miſſumque fieret in magna tranquillitate deinceps ac dulcedine. Qui priùs togam Prædicatorum faſtidierat, poſtmodum perſeueranter & retinuit & laudauit. Cap. 4. Beati Iordanis precib⁹ Tedald⁹ ab inſtabilitate liberatur

Tantam promeruerat Iordanes à Deo orandi gratiã, vt nũquam flecti à quacunque poſſet occupatione, quin aſſuetas peragerct Deo gratias. Quandoque preces in terra procumbens emittebat, quandoq; iunctis manibus ſtans, nonnunquam ſedẽs, & aliquãdo oculos extollens. Nec lachrymarũ in his dulcedinis expers fuerat. Pro his enim creditur eum in oculorum ęgritudinẽ aliquãdo incidiſſe. Meditationibus ſe totũ & vbiquè dederat, quibus miram eliciebat ſuauitatem. In itineribus varius. Nonnunquam ſermocinabatur de re aliqua vtili cũ ſodalibus: nonnunquam permeabat ſolus, ſed nõ minus ſolus, quam antea, eo quòd varijs ac multijugis meditationibus aſſociaretur, ſodales ad id facere adhortans. Demum agitatus calore illo diuino, quãta valebat voce, hymnos in laudẽ Dei Saluatoris, ac Mariæ cæli reginæ præcinebat cum tanto mentis iubilo, lachrymis id exprimentibus, vt res mira eſſet His igitur occupatus, nonnunquam à focijs aberrabat, nec propter hoc contriſtatus, ſed æquo animo ad cæteros perueniebat, & quos aliquãdò cõtriſtatos ob ipſius abſentiam inueniebat, lætè confortabat, affirmans omnia eſſe ſub cælo. Cap. 5. Aſſiduę preces eius. Lachrymę & meditationes.

Contigit aliquando ipſum cũ duob. fratribus, & laico ſacris initiato, dũ ex Italia in Germaniã cõtenderet, ad hoſpitiũ diuertere in vico, cui nomẽ Vrſatia, in medio Cap. 6.

Alpium ſito, vt cibũ ſumeret. iam enim hora & labor diù protractus itineris montiũ, illos ſubinuitauerat: ſed caupone dicẽte, non eſſe quod apponeretur præter panes duos, iuſſit mẽſam apponi. Demùm cœpit ex dictis panibus (priùs benedictione peracta) egenis, quibus plurimùm ea loca abũdant, partes multas elargiri. At caupo & fratres illi ſuccenſentes, priùs clauſo oſtio, ne ampliùs egeni ingrederentur, præmonuêre, affirmãtes eo in loco dũtaxàt panes illos inueniri poſſe, nec eſſe pro ſe ac ſocijs ſufficientes: quarè ne ſic erogaret illos, nè mox ipſe cum ſuis penuria cibi laboraret. Sed viri Dei iuſſu, nec moti cauponis verbis, nec à fide, quam in Deum repoſuerat, ianua reſeratur, introducunturque egeni, & vt priùs benedictionem accipientes, ità vt tringinta partes viritim diuideret adeò pingues, vt vnicuique abunde ſufficerent: nec propter hoc virum Dei & ſocios panis defecit. Quinimmò & caupo cum vxore & familia ex eo, qui reſiduus fuerat, abundè epulatus eſt. Quo viſo, perterritus caupo, & virum Dei admiratus eſt ac veneratus, & ſine prandij ſolutione abire permiſit. Quinetiam eum donauit vini laguncula, quam ſocij ſecum deferre conſueuerant.

Ad benedictionem panes multiplicantur.

Canat. 7. Exindè Turingiam iter dirigens, ad vicum peruenit nomine Suſim, in quo fabrum ferrarium adinuenit, è naribus trigeſies per diem & noctem emittentem ſanguinem: quem oratione ad Deum habita, tactu manûs mox incolumem reddit. Et in vico Vren ſacerdotem quartana diù laborantem, cui ferè vires defecerant, priùs peccatorum eius confeſſione audita, precibus ipſe ſuis priſtinæ ſanitati reſtituit. Tranſiens per Alpes ex vi ignis fabrum ferrarium oculis captum, ſigno Crucis ſaluberrimo, donauit oculorum ſolatio. Inerat ei tanta in dicendo gratia, vt ſiue in frequenti populo, ſiue priuatìm loqueretur, remitteret vnumquenque domum plenè compotem. Quippè videbatur in ipſo quædam eſſe dulcedo atque affabilitas, qua omnes ad ſeſe alliceret. Quapropter hoſtis antiquus, animaduertens tantam in populis per ipſum commotionem fieri, non omiſit quicquam, quod illi impedimento foret, nè verba in frequenti populo pro concione haberet, de qua re paulò poſt dicam.

Sanat ſenguifluum, Item ſibi i citantem. Item cæcũ. Eloquẽtia eius.

Cap. 8. Conſueuerat vir Dei vrbes incolere, quibus litterarum vigebant ſtudia. Quarè nonnunquam ſucceſſiuè dies, quos Quadrageſimales vocant, Pariſijs agebat, alios Bononiæ. Quamprimùm aduenisſe in his nunciabatur tãtus erat ad illum concurſus virorum, vt vix illi ſumendi cibi daretur ſpatium. Iubebat mox, dum ad has vrbes applicuerat, plurimas veſtes præparari, pro nobis tyronibus induendis ad ſanctam religionem minimè addubitans, quin plures ad religionis tyrocinium adiungeret. Id quod eueniebat, vt vix tot veſtes pręparerentur, quot neceſſariæ forent. Accidit res, quæ omnibus non paruam admirationem allatura eſt. In feſto Purificationis beatiſſimæ Mariæ ſemper virginis, cùm in maximo ſcholaſticorum cœtu (fortè ad mille erant) viginti ex eis ſacræ religionis toga veſtire occœpiſſet, animaduertit quendam Germanum, ſæpè ab eo pulſum veluti nimìs iuuenem, & viribus pro tanto tyrocinio imbecillem, inter illos viginti ſe immiſcuiſſe, vt ſancto conuerſationis habitu & ipſe indueretur. Tunc ſubridens vir Dei, Eſt vnus veſtrùm, inquit, qui noſtræ religionis tunicam ſancto furto aufert. Et mox, quia non niſi viginti veſtimenta fuerant allata, & exindè minimè egredi ex frequentia ſcholaſticorum poterat, vt fieret ſat omnibus, ex adſtantibus fratribus quidam pallium aliâs bardocucullum, & tunicã alius ſe exuens, patrique porrigens, cum Dei laude omnes viginti & vnum induêre. Cœperunt adſtantes omnes in fletum prorumpere, alij quidem præ gaudio ob auctam familiam: & alij ob ſociorum amicabiliſſimorum amiſſionem. Qui omnes ſic in ſancta conuerſatione profecêre, vt in viros illuſtres breui admodùm tempore euaſerint, vnà cùm adoleſcẽtiori illo priùs pulſo. Porro is euaſit in maximum doctorem, & concionatorem optimum.

Viginti & vnus ſacri inſtituti recipiunt habitum.

Cap. 9. Nonnũquàm pater Iordanes Bibliã dedit, vt reciperet pecuniã pro togis conficiendis eorũ, qui ad ſanctã conuerſationem euolare cupiebant. Cùm quadam die in frequenti populo vnũ è ſcholaſticis habitu noſtri ordinis induere vellet, ferè contriſtatus, quòd vnum præter ſuam conſuetudinẽ dũtaxàt veſtiret, adſtãtibus inquit Nemo veſtrûm inhumanitatis, vt reor, argui vellet. Quis ſocium ex vobis ad epulas opiparè præparatas ſolum ire permitteret, cùm poſſet ſecum plures ducere? Videte, quæſo, iſtum in medio ſtãtem, ad Dei nuptias inuitatum, & ſi vobis placeat

vnum

vnumquenque vestrûm secum valentē adducere, solum, quæso, ire permiseritis hisce nuptijs frui? Quid tot fletus, suspiria, lachrymæ? Verum si eum, vt par est, diligeretis, prout videntur suspiria ista & lachrymæ præ se ferre, nunquam ingredi sanctam conuersationem solum permitteretis. Eià quis ei se comitem præbebit? Necdum verba finierat, & eccè quidam ex illis, qui à sancto proposito lōge aberat, in medium prosiliens velut insaniens, In verbo, inquit, tuo & in Dei nomine, magister, eccè me ei socium præbeo. Sicque ambo toga religionis induti sunt, cum ingenti omnium gaudio & admiratione.

Hortatu eius quidā adolescēs togā religionis assumit.

Cap.10.

Aliquando accidit, vt quidam in sancto tyrocinio ab hoste humani generis diuersis artibus agitaretur, quô fieret, vt quò se verteret, quove pacto recrearetur minimè cerneret. Tādem virum Dei adire decreuit, vt in sancto cōfirmaretur proposito. Forte ità tulerat casus, vt illum orantem pro mortuis inueniret. Quapropter tanti viri dignitatē verens, è regione cōstitutus, se ei adiutorem præbuit, vt tandem precibus ad Deum ab eo missis fine imposito, rem suam aperiret. Sed dum simul preces prosequerentur, ad illum Dauidis vatis egregij versiculum ventum est, quo is vates alloquitur, dicens: Credo videre bona Domini in terra viuentium: & per eum sibijpsi respondetur: Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. Quæ verba responsionis videbantur à venerabili viro tanto cordis affectu proferri, nō secùs acsì dedita opera, & cognito tyronis animo ac mentis turbatione, respondere videretur. Verba hæc frater ille accepit pro bono omine, & non secus, quam si à Deo tunc prolata fuissent: peractisque precibus, ac exolutis supplicationibus, En magister, inquit, benè & optimè per te mihi, animoque meo labanti sat factum est, cum responderes, Expecta Dominū &c. Post hac aduersùs colluctationes hostiles fortior & cōstantior ero. Sicque in sancto tyrocinio confirmatus, vale dicens abscessit.

Orat pro fidelibus defunctis.

Psal.26.

Cōsolatur secreto fluctuantē fratrem.

Cap.11.

Cum Paduæ concionaretur, diuino afflatus spiritu Germanus quidam, parentibus suis vnicus & charissimus, nobilis genere, mente concepit, verbisq; expressit se sanctæ conuersationis habitu velle vestiri, & illecebras ac carnis voluptates dimittere. Forte minus caute, quod deliberauerat, doctori ac socijs reuelauerat. Quo factum est, vt furijs agitati ac diabolico spiritu, cogitauerint tanquam rete concludere, cùm forte minis terreri, ac precibus flecti non posset. Obseruârunt quo tempore cubiculum ingrederetur, & scortum nobilissimum intromiserūt, plura promittentes dona, si adolescētis animū emolliret. Quid plura? Ex nō tyrone fortis athleta, milesque veteranus factus, tandem prius se superato, & nefandissimā mulierem vicit, & artem sociorum profanam. Nec multum immoratus, ad virum Dei currēs, habitum sanctæ conuersationis accepit: nec diu post præceptorē, qui antea ipsum auertere à sancto proposito conatus fuerat, ad secum Deo militandum perduxit. Pater vero audiens filium induisse religionis vestimenta, illico veluti percussus telo penè defecit. Tandem reassumpto spiritu, multitudine satellitū stipatus, animo indignabundo Italiam ingreditur, vt vbicunq; filiū inueniret, vi Prædicatorum habitu exueret, vel occideret Iordanem. Forte primo (ità tulerat casus) virū Dei his furialibus exagitatus spiritibus offendit, & voce pene exhausta interrogauit, dicens: Vbì est ille Iordanes? porrò ignorabat eum esse. Verum vir sanctus, Christi ad Iudæos data protulit responsa, dicens facie læta visuq; iucundo: Sum ille Iordanes. Mox vt is ipsius verba audiuit, ceu sancti viri præsentiens virtutem, ex equo desiliens, & ad eius prouolutus pedes, totus lachrymis profusus, quod animo conceperat, & ad perpetrandum venerat, detestabile facinus confessus est. Tandem postquam à lachrimis tēperatum est, Vir sancte, inquit, ex hinc pro filij mei ad sanctissimam religionē euolatu lætus recedo, qui amaro animo veneram. Quare antequam lares proprios repetam, Hierosolymam pro sanctissimis nostræ redemptionis locis visendis hoc cum meo equitatu commigrabo; quod & plenè perfecit. Habuerat enim secum equites centum.

Eximia fortitudo adolescentis sacrum ordinem appetentis.

Quantæ fuerint virtutis verba viri Dei.

Cap.12. It Romam.

Iordanes vir Dei aliquando Romam visendi fratres gratia petijt. Igitur benedictione percepta pro ordinis nostri more, sacrisq; peractis, quam Missam vocant, vt ægrotos visitaret, ingreditur infirmitoriū, & vidit conuersum quēdam (Conuersos appellamus eos, qui literarum expertes sunt, vel si sciunt, sacris non initiantur) in vincula coniectum: & interrogans quid subesset causæ, vt in vinculis teneretur, se aliquando mente captum asserebat, tunc tamen ob eius aduentum conualuisse,

& ple-

Diabolimẽdacium. & plenè sanitati restitutum. Vt erat bonæ mentis beatus pater, mendaci diabolo citius, ac debuerit, aurem præbuit. quamobrem solui iussit. Honorius verò Pontifex maximus, audito Iordanis aduentu Romam, per nuncium iussit eum in meridiè petere curiam, vt ad Clerum faceret verba. Annuit vir sanctus. Prandio deindè parato, cum, ad mensem venisset, atque discumberet, mandat cõuersum nouiter è vinculis solutum, ad se deduci. Sic enim compositè honesteque se in omnibus coram discumbentibus gessit, vt illum plenè liberatum dixisses. Latebat mendaciorum parens, vt capta opportunitate id, quod postmodùm egit, perpetraret. Pransis omnibus, & Deo gratijs redditis oddormienti viro Dei, arrepto cultro tonsorio conuersus ille, guttur eius penè totum incidit. Euigilans venerabilis pater, manumque obijciens, tres digitos penè amisit. Porro sanctum virum is ingulare adnitebatur, sed cum manu obstantem animaduertit, digitos truncare obiectos conatus est. Sublato ingenti clamore per domum, fratres accurrunt, indignitatem rei ignorantes. Tandem visus est Iordanes ferè semianimis iacens, cruore vna cum cubiculo conspersus, gutture recisus, ac digitis penè truncatus. Hinc fletus, hinc suspiria, hinc voces in altum tolli exaudiuntur. Omnes ferè patres, præ nouitate ac indignitate rei, alienatæ mentis videbantur. Ast præsidens domûs silentio tegendum facinus tam graue fore animaduertens, rogat patres, vt supprimerent voces, ne malo malum accumularetur. Verebatur enim, ne si res cæteris innotesceret, scandalo esset, priusquam ordo rei cognosceretur. Igitur termino appropinquante, quo vir venerãdus verba in curia facturus erat, præsidens domûs hanc prouinciam sibi sumpsit pro Iordane. Cum autem pro suggesto verba facere cœpisset ilicò in fletũ prorumpens, ingentem vocem cum eiulatu emisit, demùm conticuit. Stupentibus, ac rem nouam admirantibus Cardinalibus & cæteris, qui aderant, quidam Cardinalis præsidẽtem seducens, causam tãtæ nouitatis exquirit. Qui vbi rem intellexit, eum introducit ad Honorium Pontificem, reiq; seriẽ iubet aperiri. Honorius verò exaudiens facinus detestandum, in fletum & ipse prorupit, dicẽs: Deus optime maxime, vnde is bonus pater ista promeruit? Accedunt chirurgi, perspiciũt, vulnus pertractant. diuinum potiùs quam humanum persuadent cũ omni instãtia precum auxilium postulandum. Tertia autem illucescẽti die, vir venerandus seruienti sibi tyrunculo nostræ religionis adolescẽti innuit, vt aram ad sacra peragẽda latenter ponat. Quo stupescente, domûs præsidentẽ de petitione sancti viri admonet. At præsidens stupore perculsus, Iordanẽ adit, quæritq; quid subsit causæ, vt ara ponatur, cum in discrimine vitæ habeatur: an potiùs deliret, vel insaniat, an velit ab alio sacra fieri. Iordanes his auditis, auersis oculis innuit, vt exeat. Quo parente & expectante rei exitum, è grabato vir Dei prout valuit surgens, induit se sacerdotalia vestimenta, ac sacra fecit. Prælibato sanctissimo Christi corpore & sanguine, ex ablutione vltima calicis, vultum, manus & guttur recisum perunxit. Quo factum est, vt vulnera statìm cũrata fuerint, pleneq; consolidata omnibus admirantibus, vt ea ipsa die egregiè valideque concionans, verba faceret corã Honorio Pontifice ac Cardinalibus, totaque curia. Quamobrem Pontifex cum tota curia nimio posthac Prædicatoriam familiam dilexit amore, amplissimisque diplomatibus ornauit. Peractis vero, quæ peragenda in vrbe Roma erant, profectionem parantẽ Pontifex ad secum sumendum cibum subinuitauit. Quo dicto audiente, in mensa in modum lunæ corniculata ambo pransi sunt præter cõsuetudinẽ. quippè non consueuêre Põtifices maximi in eadem mensa nisì Cardinales hábere secum: sed tãti viri sanctimonia veritus, hoc egit. Cũ vero naturæ sat factũ est cibo potuque, valedicens Pontifici, prius benedictione accepta, iter cepit, nec vltra passuum millia ea ipsa die sex peragere potuit, eo quod intendentibus se tenebris vltra progredi non valuit. Verùm cum hospitari vellent, ad domum cuiusdam sacerdotis diuerterunt: à quo reiectus est cum socijs. Nec ob hoc in vllo contristatus, apud quendam pauperem rusticum hospitatus est sicque sine cibo ea nocte capere somnum ob rustici inopiam est coactus: & ad socios læta facie conuersus, Benedictus, inquit, ille sacerdos, qui uos reiecit, eo quod mihi abstulit gloriam, qua hodiè cum summo Pontifice orbis ad eã dem consedi mensam.

Detestãdũ ci⁹ facinus

Missã vulneratus celebrat.

Vino ablutiõis sacri calicis, sua vulnera curat.

Quanta cũ veneratione coluerit Pontifex.

Humilitas ac patiẽtia eius.

Cap. 13.

Quidam frater in quodam cœnobio prope Bononiam ex nimia rerum altissimarum meditatione (Porrò sunt aliqui, qui se altiora quærere audent, contra scripturæ monita) in tantam prolapsus est inscitiam, vt affirmaret Deum haudquaquàm

quàm esse. At vbi animaduertit præsidens domûs, tantam fratris dementiam, Bononiam adijt, seriatimque fratris tentationem sancto viro Iordani aperuit, afferēs nec posse animum illius conuinci suasionibus, nec rationibus aut scripturis, vel minis. Cui vir Dei ait: Prior (Hos præsidentes domorum, Priores vocamus) ipsum fratrem conuenias, illique me iubere dicas; vt is sic firmiter & æquè benè credat vt ego. Reuersus Prior domum, fratri Iordanis mandatum exposuit, iussitque illi fidem tenere. Vt verò verbum viri Dei audiuit, veluti ex graui somno euigilans, & à quadam rediens exstasi, ait: Certè verum dixit vir Dei Iordanes: ego quidem optimè credo Deum esse, statimque ab omni tentatione ille resipuit. Clericus quidam Xantensis semel Iordani crimina sua cum lachrymis confitens, negabat se vitā cœli bē posse ducere. Cui pater ex intimo cordis meditullio cōpatiēs, plenus de Deo fiducia Tibi prędico, inquit, quòd nō amplius ab hac carnis incontinētia superaberis. Quod rei euentus optimè confirmauit; prout is clericus sępè narrare consueuerat.

Eccè vim verborum viri Dei.

Clericū liberat ab incontinētiā

Ex Lausana exiens, vt antistitem vrbis, qui cominus forte animi laxandi gratia residebat, quem apprimè diù dilexerat, visitaret præcedentibus pluribus fratribus; & eo cum æditiuo subsequente, & de his quæ faciunt ad salutem nostram colloquentibus, ecce mustela coram fratribus pertransiens, foramen ingressa est. Illis verò super foramen manentibus, curiositate deuicti visendi, ac eam mulcendi: à superueniente patre interrogantur, quæ causa moræ. Illis verò respondentibus, se vidisse animal pulcherrimū foramen ingressum, & se teneri maxima cupiditate illud videndi: pater vero ad foraminis os se inclinans, Egredere, inquit, animal, egredere, vt à nobis videaris. Continuo egressa est mustela, & subsistens in ore foraminis fixo intuitu in eum respiciebat. Tunc vir Dei cœpit eam manibus contrectare, & demulcere caput & dorsum: demum dixit: Modo reuertere ad locū tuū &: Benedictus Deus creator omnium. Statimq; animal in foramen se recepit.

Cap. 14.

Mustela ab eo vocata, venit, eique obedit.

Fuerat is pater non solùm pro nouis tyronibus Ordini nostro acquirendis solicitus, sed etiam in conseruandis discretus. Porro in eo refulgebat quædam gratia specialis, vt nunquam sua incuria aut negligentia aliquem amiserit, vt cum Christo Saluatore nostro dicere posset: Pater, quos dedisti mihi: non perdidi ex eis quenquam. Vnde accidit Parisijs, quod quidam tyrunculus tentaretur de exitu ordinis. Quare dulcis pater omni qua poterat recreatione eum fouebat. Cumque ille nulla posset recreatione subleuari, ad seculum regredi omnīnò deliberans, vestimenta secularia sedulo reposcebat: sed viri Dei iussu vsque in crastinum distulit. Fortè dies crastinus fuerat Pentecostes, & conuentus generalis (quod Capitulum generale vocant) habendus erat. Supplicationibus habitis, quas vulgo Processiones dicunt, à patribus in cuculla sine pallio, omnibusque ritè peractis, coram conuentu generali tyrunculum animo labantem iussit acciri. Quo stante, dulciter blandeque ac suppliciter suadere cœpit animi constantiam, & vt cognosceret se deludi ab hoste humani generis ac seduci, nec dimittere tantorum virorum societatem vellet, quibus tota fulgebat Ecclesia. Verum illum obstinatum in sua opinione, cum non posset à suo proposito auerti, iussit in vestiarium secedere, ibique vestimenta secularia reassumere. Exeunte autem illo, ad patres inquit: Eia fratres prouocemus pro infelici isto Dei misericordiam, & positis genibus, Veni creator spiritus, legendo dicamus. Mira res. Necdum hymnum compleuerè, & ecce missellus totus imbre lachrymarum perfusus, in medio patrum se prostrauit, petens veniam, & promittens ordinis perseuerantiam. Agūtur Deo gratiæ, patribus cum tremore exultantibus de ab ipsa fauce tartari liberato. Is verò tyrunculus postmodùm tam in moribus quam in scientia sic profecit, vt docuerit vtiliter, gratioseque concionatus multo tempore fuerit.

Cap. 15.

Iohan. 17.

Nouitium omninò fluctuantē & seculum appetentē virtute Dei reuocat.

Pompas mundi & eius gloriam aspernatus est vir Dei, malens apud se vilis esse, vt magnus foret in illa diuina ac cælesti domo, quam magnum & gloria fulgentem, & post modum humilem & depressum obitum suum. Honores aliquandò sibi oblatos discretè & sapienter renuit. Vnde aliquando veniens Bononiam, intelligens totam ciuitatem agminatim sibi occurrere, veluti ei, quem sanctum virum esse autumabant concito gradu diuertens ab cœpto itinere, gyrans per semitas, alia via ignorante populo vrbem ingressus est. quæ res non modicè eius præclarissimam famam adauxit. Tolerantissimus etiam fuit in aduersis. Porro aliquando à dæmoniaco fratre in cœnobio Bononiensi vola in faciem percussus, alteram illi

Cap. 16.

Mūdum & gloriā eius contemnit

Humilitate sua & tolerãtia pellit dæmonem.

maxillam exemplo Saluatoris præbuit. Igitur tantam humilitatem diabolus non ferens, mox inclinato capite, veluti cæsus ipse verecundè abscessit. Quandoque à patribus conuentûs generalis correctus (Eos diffinitores nominant) cùm ei diceretur, quod excusare si vellet se posset, humili voce dicebat: Nunquid latroni excusanti se creditur? quo verbo multi ædificati fuère. Aliquando in oculorũ ægrotationem incidit, qua captus est altero: conuocatisque fratribus in capitulum, Eià fratres, inquit, agite Deo gratias, eo quòd hostem vnum amiserim: sed & Deum rogate, vt alterum, si sibi placuerit, mihique expediens fuerit, conseruare dignetur.

Cap. 17. Interioribus intentus, nõ curat exteriora.

Sic ab interioribus distinebatur meditationibus, vt nonnunquam quæ exteriora erant, haud aduerteret. Fortè ità tulerant casus, vt quædam matrona nobilitate prædita, viri Dei capta deuotione, multijugis precibus zona ab ipso donari se obtinuerit, qua cingebatur, illique suam tradiderit, fibula ac pendulo argenteo ornatam, qua mox vir sanctus se cinxit. Post non multum temporis cum inter fratres sederet, animaduertens quidam ex adstantibus patribus pendulum argenteum, præhendens, En (ex ioco tamen) inquit Magister (Tali nomine ferè ab omnibus vocabatur) zonam argento ornatam defers;? At Iordanes veluti rem mirans, inquit: Bone Deus, quis argentum zonæ apposuit? Profiteor me antehàc non aduertisse.

S. Maria Dei genitrix ordinis Prædicatorij singularis patrona.

Miro quodam cordis affectu beatissimam Mariam cæli Reginam, velut optimam Ordinis Prædicatorum patronã, colebat, quam fuerat expertus ipsam sui curam suscepisse. Aliquando, cautè obseruatus in templo ante aram. Virginis à Bertholdo orans, sed oscitatione proditus, atque accitus à sancto viro, & interrogatus quid quæreret, & à Bertholdo responsum nil aliud, nisi vt orandi modum ab ipso ad beatissimam Virginem specularetur, Magister verò precibus ipsius ductus, voti compotem reddere cupiens, Sic fili, inquit, ante misericordiæ parentem preces porrigo. In hoc Mariæ nomine, quinque continentur elementa, cui psalmum singulo vel canticum adiungo, ex quo quinque conficio orationes, cum salutatione Angelica, hoc modo: Pręmitto hymnum Aue maris stella: Pro primo elemento, quod est M. Magnificat &c. pro secundo, A. Ad te lauaui oculos meos &c. Retribue pro R. &. I. In conuertendo. & Ad te lauaui, pro vltimo, A. addita genuflexione pro quolibet psalmo. Et narrauit exemplum, vt conijci posset, quam vtile sit ipsam beatissimam matrem laudare. Frater quidam ante lectulum suum stans orabat, & vidit beatissimam Virginem quibusdam comitatam puellis per dormitorium euntem, & fratres ac eorum adspergentem cubicula, vna puellarum aquam benedictã deferente. Verùm dum sic procederet, pertransijt ante fratris cuiusdã cubiculum, quod nõ adspersit. At qui hoc videret, prouolutus ad pedes sanctissimę matris eam suppliciter rogabat, vt quænam esset diceret, & cur ab adspersione illius cubiculi abstinuerit. Cui illa: Sum, inquit, Dei mater, & veni hos visitare fratres. Illum non adspersi, quia non est paratus. Igitur illi dicito vt se præparet. Apprimè Ordinem istum tuum diligo, eo quod omnia officia, quæ Deo per vos redduntur, à laudibus meis incipiuntur, in ijsque terminantur. Quapropter obtinui à filio meo, vt nemo fratrum tuorum diù cum mortalis labe criminis isto in tuo ordine cõmorari possit, quin illum aut cito pœniteat, aut extra proijciatur, ne tam insignem fœdet ordinem.

Discipulũ docet orandi modũ.

Quid priuilegii Dei mater Prædicatorib. obtinuerit Cap. 19.

Visio cuiusdam fratris.

In nocte Circuncisionis Domini nostri Iesu Christi, dum pro more in matutinis nonam legeret lectionem, visum est cuidam fratri parumper obdormienti sistere super suggestum matrona ingẽs, corona capite ornato, insigni amicta pallio in ipsum venerandum patrem intendens, & lecta lectione de manu ipsius accipiens librum. Quo accepto, ante ipsum per gradus cæpit maturè incedere hinc indè assistentibus cælestis curiæ ciuibus: inter, quos vnus aliquantulùm caluus præstantior cæteris præcedebat, scipionem tenens, veluti viã inter multitudinẽ præparans ante ipsam venerandam matronam. Frater qui hæc viderat, matronã illam Marię cæli Reginam autumauit: illum cæteris præcedentem virũ, vel diuum Paulũ Apostolum, vel parentem Dominicum, qui ad extremum vitæ suæ aliquantulùm caluus fuerat. Frater vero ad venerandũ patrem Iordanem accedens, rẽ detulit quam viderat. Porrò vir sanctus ad eius verba subridens, nihil prolocutus est. Retulit aliquando pater Iordanes in conuentu fratrum, quod Capitulum dicunt, vt puto à capitibus ibi in vnum coadunatis, de quodam fratre, (licet patres de se loquentem

ipsum

ipsum putarent) qui in cœnobio Parisiensi existens, in festo Purificationis beatæ Virginis Mariæ, dum in nocte ad Matutinas Inuitatorium à patribus inciperetur, Eccè venit &c. viderat sanctissimam matrem procedentem cum filiolo ad maiorem aram, quod altare maius vulgò dicitur: supra quam paratus thronus erat, quo resedit cum filio, in fratres dulciter ad aram pro more conuersos intuens. Cùm verò ad Gloria patri &c. fratres inclinarent, ipsa filij dextera appræhensa, eos cum toto choro signauit. *Fratres à S. Maria & filio benedicuntur.*

Nobilis quædam & elegantis formæ puella, à patre sub patrui custodia relictá; dum ab eo tutelam speraret, in corruptelam incidit. Porrò vir improbus bìs ipsam grauidam fecit, & eo suadente, misella abortum procurauit. & tertiò, dum non audet patruo resistere, prægnans facta est. Igitur misella in se reuersa, opus nefandum detestãs, cùm nulli facinus manifestare auderet, se ferro occidere annixa est. Porrò gladium defixit in ventrem tam validè, vt ipsum proscinderet: non tamen mox vita, vt volebat, excessit. Diro igitur vulnere sauciata, à Dei misericordia visitatur. Cœpit crimen tam enorme miro cordis dolore detestari, & ad pietatis matrem conuersa, lachrymis supplicique voce orabat, vt solita benignitate sibi occurreret, nè saltem anima cum corpore periret. Mox benignissima misericordiæ parens ei adstans, & corporis conferens sanitatem, iussit vt se totam Iordanis consilijs, qui paulò post venturus erat, subijceret. id quod ipsa deuotissimè expleuit: quippè sanctò viro suadente, ordinem Cistertiensem ingressa est, atque vsq; in finẽ in sancto proposito perseuerauit. *Cap. 20.* *S. Maria desperatorum consolatrix.*

Tentauit eum hostis antiquus aliquãdò Parisijs ægrotãtem sub mira sanctitatis fraude. Porrò accessit ad ianuã ædium, speciem viri probi præ se ferens, efflagitans se ad virum Dei Iordanẽ deduci. Voti igitur factus cõpos, post datã redditamq; salutem, iussit indè cæteros abire, veluti cum eo locuturus semotis arbitris, ingentis ponderis arcanum. Quo nomine, Magister, inquit, es tam insignis Ordinis caput. Ex te enim omnium ora pẽdent, esque vtì constitutus in specula. Quarè vt simulacrum omnium virtutum, abstinẽtiarum, cæremoniarumq; te exhibeas necesse est. Quòd si aliquid à te magni vel minimi momẽti contra religionis feruorẽ, vel relaxationis vestigiũ exierit, cùm suapte natura ingenia humana prona sint ad declinãdum, tu exindè pœnas lues iussu iusti iudicis, ex eo quòd dimiseris semina dissolutionũ, & turbationis materiã. Aegrotas enim, sed non adeò grauiter, quin à plumis & à carnibus possis abstinere. Quòd si in posterũ non concedetur huiusmodi vsura talium rerũ alicui magìs vel æquè ægrotanti, orientur mussitationes, turbationes & præsumptuosa iudicia. Vndè te quãtis possum precibus rogo, vt sicut hactenùs benè recteque viuendi, & religionis norma fuisti in cæteris, sicque & in istis te præbeas. In hunc modum verba sua versipellis hostis fucans, valedicens, ceu psalmos ruminando submissè, recessit. Vir Dei, vtpotè vir simplex, verbis hostis antiqui fidem præstans, pluribus diebus ab his abstinuit. Quapropter ad tantam corporis virium imbecillitatem deuenit, vt penè deficeret. Nec passus est Deus colluctatoris astutiam latere, nec sancti viri simplicitatem deludi. Quarè reuelauit diabolum illum fuisse, eius sanctissimis concionibus inuidentem, & sanctissimis moribus, qui hæc suaserat. Sicque in Domino confortatus, quæ videbantur necessaria, cum gratiarum actione suscipiebat. *Cap. 21.* *Astutia diaboli ad decipiendum hominem quanta.*

Cùm in Pedemõtium aliquandò vir sanctus deuenisset, diutino itineris labore defatigatus, acutissimis febribus captus est. Diabolus verò non ferens sancti viri opera insignia, callidè ei est insidiatus. Audiens vrbis, qua ægrotabat, antistes, tanti patris aduentum, hospitio eum recepit, & in cubiculum induxit, ac proprio cubili locauit, se ratus felicem, si tantum hospitem apud se haberet. Fortè cum venerando patre erat quidam cœnobij cuiusdã præsidens, quem Priorem appellant, ordinis nostri, vir discretus, solers, prouidus, literis callens, & moribus cõpositus, qui aliquãdò medicinæ operam dederat. Is igitur Iordanis patris animum haud ignorans, & sciens eum in ægrotatione sibiipsi rigidissimum, dixit: Pater, oportet ægrotum in omnibus medico se subijcere, si pristinam nancisci cupiat sospitatem. Quapropter licèt sis nostræ religionis præfectus & caput, ægrotus præfecturæ authoritatem dimittas, mihique te subdas & obedias necesse est. Quod si feceris, haud vereor, quin in breui incolumis hinc exeas. Annuit venerandus pater humiliter. Præter ergò consuetudinem Ordinis nostri super plumas ægroto quiescenti (Sic *Cap. 22.* *Laborat febribus vir Dei.* *Vt ægrotus medico se subijcere debeat.*

2.Cor.11. enim Prior prudens iusserat) nocte diabolus, formam præ se ferens angelicam, apparuit, dicens velutì admirabundus. Est'ne hic Iordanes, fama & opinione apud omnes tam præclarus? præfectus & pater tam insignis Prædicatorum Ordinis? Essem anceps, ni antehàc te diù nouissem. O quàm vilis & impudens factus es, qui quasì vnus ex dominis orbis terræ, in strato plumeo & sericis ornato quiescis. O infelix, quale Ordini tuo ac fratribus exemplum præbes? Sed non est tuî Deus in finem oblitus, qui ad te corrigendum me misit. Surge igitur ègrabato, terræque protinus supplex inhæreas. Statimque diabolo euanescente, perterritus Iordanes in terram corruit, & sic iacens, postquàm illuxit, à Priore & fratribus inuenitur. Quem Prior seuerè corripiens, coëgit ex merito obedientiæ in strato præparato decumbere. Sequenti nocte iterùm diabolus pristina forma assumpta adstitit, & duriùs quàm anteà redarguit velut sibi inobedientem, moxque ipsum in solum desilire præcepit. Quem cùm manè eius diei Prior iteratò super solum iacere conspexisset, apprimè indignatus, dixit: Miror tuam simplicitatem, nè dicam inscitiam, qui non solùm in corporis, sed & animæ præiudicium, contra obedientiam hoc facere præsumpseris. Ego enim Deum cæli terræque Dominum testor, quòd noluissem pro toto terrarum orbe sic grauiter contra Deum & ordinem deliquisse. & hæc dicens, in fletum maximum prorupit. Quod cernens venerabilis pater, & ipse lachrymans procidit ad pedes eius, narrans ei visiones, sed magìs illusiones, & qualiter vt conijcere poterat, diabolum illum fuisse, qui in angelum lucis fuerat transfiguratus. Prior verò captus admiratione, ac quadam commiseratione illius, aliquantulùm lenitus, iussit ipsum stratum asscendere. Ex hoc enim tantam membrorum debilitatem contraxerat, sicque humores indurati fuerant, vt vix spiritum ad quiescendum haberet. Tertia nocte diabolus, vt prioribus, adfuit: quem vt conspexit vir sanctus, (Iam in increpationes proruperat) ait: O nequissime generis humani hostis, ô impudice canis, ô immunda bellua, quomodò meam ausus es simplicitatem deludere, ceu zelum qualemcunque erga Ordinem præ te ferens? Et ego quidem, nisì hoc omnipotentis Dei dispensatio permisisset, sapientiùs aduertissem, quòd multo melior est obedientia, quàm stultorum victimæ. & in eius faciem expuens, eum fugauit. Post paucos autem dies conualescens, iter coeptum perfecit.

A diabolo illuditur eius simplicitas. — *2.Cor.11.* — *Fugat à se diabolum.* — *Conualescit.*

Cap.23. Quodam verò tempore contigit eum Bisuntij graui premi ęgrotatione. Fortè enim iter tūc faciebat: & cùm ædes illic nostri nō haberent, oportuit eum ad tabernam meritoriam diuertere. Igitur aliquādò exæstuanti maxima vi febrium, adfuit adolescens mappam candidam ad ceruicem pendentem habens, altera manu vini vas ferens, altera verò argenteam crateram, & obtulit viro sancto, dicens: Magister, eccè tibi potum porto suauissimum, quem securè bibas, quia in nullo te lædet. At venerandus pater rem suspectam habens, & iam in dolis antiqui hostis expertus, signo se sanctissimæ Crucis communiuit, ac mox diabolus euanuit. Ipsum ægrotantem, visa hominis modestia & sanctimonia, antistes vrbis cum tota ciuitate miro amore complexus est. Quare petijt, & multijugis precibus à patre Iordane obtinuit illic coenobium construi, quod Prædicatorij patres incolerent.

Signo S. Crucis diabolum iterùm repellit.

Cap.24. Aliquandò diabolus cum eo foedus inire cupiens, per os obsessi dixit: Magister, tibi polliceor me nunquàm fratribus tuis illaturum molestiam neque animi, neque corporis, dum modò à concionibus abstineas. his enim ex omni loco me expellis. Ad quem vir sanctus, Absit, inquit, vt foedus ineā cum morte, & pactum faciam cum inferno. Fuerat aliquādò Bononiæ quidam ex fratrib. à dæmone obsessus, tantæ fortitudinis, quòd sæpè funes & vincula, quibus ligatus erat, velutì texentium fila rūperet. Qui quotquot fratres offenderet, lædebat. Accidit vt Iordanes semèl ad cubiculum miseri obsessi diuerteret, quem robustissimis funibus ligatum super stratū tenebant. Et viso illo, diabolus dixit ad eum: O si modò mihi daretur facultas, te totum conciderem in frusta. Quo audito, iussit eum pater venerabilis solui, dicens: Agedùm, me si valueris laniato. Porrò solutus, immobilis permansit. Iterùm ad virum Dei: O si inter dentes tenerem nares tuas. At ille in os eius nares imposuit. Sed is velutì vires amisisset, lambere illum leui tactu coepit. Alijs modis, vt sanctum virum deciperet, & ijs quidem pluribus vsus est. Porrò quandoquè contigit virum venerandum superuenire, cùm iniquus hostis, de quo verba fecimus, fratres cæteros grauibus iniurijs, & contumeliosis verbis afficeret: sed viso

Non est cū dæmone in eundum foedus. — *Esa.28.* — *Non valet diabolus lędere virū Dei.*

ſancto viro,aſſurgens omni cum honore,cœpit eius conciones approbare,& ei blā diri pro eius ſanctiſſimis moribus,religioniſque feruore, vt eiuſmodi laudibus in gloriam vanam impingeret. At verò non ignorans vir Dei, verſutias,ſutelas ac ei⁹ vafricias ſua humilitate confudit. Verſutia eius.

Nec his contentus,alio eum aggreſſus eſt modo.Quippè in cœnobio Bononienſi tanto illum odore profudit,vt celaret manus,nè alijs redolerent,veritus eam, de qua nondùm ſibi conſcius erat,prodere ſanctitatem. Si ad ſacra peragenda, quam Miſſam vocant,calicem deferret,tanta ex ipſo ſuauitas odoris exibat, vt totus populus immenſa dulcedine tactus obſtupeſceret . Sed non eſt paſſus veritatis ſpiritus,vafri diù durare fallacias.Nàm aliquandò volens ad ſacra puluinaria ſacra facturus accedere,totoque corde dicere illud Dauidis vatis egregij eulogium, Iudica Domine nocentes me,& expugna impugnantes me &c.& ad illum verſiculum deueniſſet, Omnia oſſa mea dicent, Domine quis ſimilis tibi?tanta dulcedine perfuſus eſt,vt ſensìm ei viderentur omnium oſſium medullæ Dei ſpiritu irrigari. Mox verò Deum precibus rogauit,vt ſi diabolicis prædictus odor fraudibus ageretur,ſua benignitate oſtenderet. Ilicò Dei nutu animaduertit hoc antiqui hoſtis fuiſſe figmentum,vt eum daret præcipitem per gloriam inanem. Cap. 25. Nititur eū dare præcipitem per vanā gloriā nec valet.

Aliquandò ad generalem conuentum Pariſijs celebrandum plurium fratrum ſeptus multitudine pergens, circa horā cibi ſumendi fratres iuſſit hincinde cibum oſtiatìm per villas exquirere,certum locum iuxta fontem quendam deſignās, quò conuenirent. Igitur fratres iuſſa patris diligēter perficientes, tandem ad locū deſtinatū, vbì venerādus pater cōſedebat,cum pane modico deuenêre. vix enim tātum panis detulerant,qui viris quatuor ſatisfaceret. Erat autem cum patre Iordane fratrum maxima caterua. Viſo igitur pane modico,& eo quidem groſſiſſimo, hilari facie,& ſpiritu in laudes ampliſſimas Saluatoris,voce ingenti prorūpit, cæteros ad ſe ſequendum adhortans. Exaudiens quædam mulier cantantium voces, nouitate rei capta,currens ad locum, videnſque illos,cœpit arguere, dictitans ſe plurimùm mirari,quòd tali hora præcinerent veluti inſani,cùm ſacris initiati eſſent, & toga induti religionis. Fortè paulò antè orto ſole hæc fiebant à patribus (Porrò ante ſolis exortū diù in itinere laborauerant, quòd ea hora eis peropportuna viſa eſt pro ſumendo cibo)Sed mulier cognita cauſa, propter quam hoc fieret, videlicet propter victûs penuriam,quam patiebantur pro Chriſti Ieſu amore, ilicò domum ſe referens,panes, vinum & caſeum in maxima copia ad illos detulit, nil aliud efflagitans,niſì ſe eorum precum participem fieri. Cap. 26. In maxima victus penuria fratres Deo laudes decantant. A muliere paſcuntur.

Matrona Gallica, viſis fratrū Prædicatorū honeſtiſſimis moribus,ægrè ferente viro ſuo,ipſis hoſpitium præbebat.quippè ibì fratres nōdùm ædes extruxerāt .Fortè aliquādo viro Dei Iordani hoſpiti ad ſe diuertēti prandiū appoſuerat, eiusq; ſocijs. Et eccè prādentibus illis vir eius ſuperuenit.Quo viſo,iram diſſimulans(Porrò in eam plurimùm excāduerat)cum ſancto viro cōſedit , pariterq; ſumere cibū cœpit. Dum verò vinum appoſitū libauit,mancipio voce ingenti iuſſit,vt alterius dolij vinum hauriret,ceu dignius decentiuſque,licèt deterius & penè corruptū.Nempe veneranda matrona optimū obtulerat,ex quo doluerat iſte plurimùm. Itaque iuſſit corruptū coràm afferri,vt vxorem moleſtia afficeret . Delatum per mancipium vinum,prout iuſſerat,primus omniū guſtat, & quod penè marcidum nouerat, optimum prælibat. Igitur ſe à ſeruo deceptum ratus, truci facie minaciq; voce iterùm iubet ex illo certo dolio vinū afferri . Iterùm ex vino allato prælibat, & optimum inuenit:& in increpationes prorumpens,ſeruumq; abire in malam rem malumque cruciatū iubens,ipſe furijs inuectus,ſurgens acceſſit ad dolium , vinū hauſit,guſtauitque.Quo hauſto, id optimum,& guſtui gratiſſimum ſic inuenit,vt melius fortè iam multo tempore non guſtâſſet. Qua re perterritus , penè factus elinguis, quid vltrà diceret,nō habebat:ſimulàc in tantā Prædicatorum patrum admirationem deuenit,vt eos apprimè diligeret obſeruaretque. Et deincèps vxorē alacri animo libertè omnibus ijs & hoſpitium & cibum ſubminiſtrare permiſit. Cap. 27. Matronæ cuiuſdam hoſpitalitas. Vinū marcidum in optimum mutatur.

Mulier pudicitiæ ſuæ nihil vel parùm cōſulens,ſæpiùs ſe proſtituit : ſed aliquandò in ſe reuerſa,diabolico ſuaſu,cùm multotiès propoſitū abſtinentiæ perfregiſſet, vt ſe veneno interimeret,deliberauerat . Igitur captata opportunitate, araneā ingentē deglutiuit. Morti itaq; appropinquās, (Fortè haudquaquàm huiuſmodi antehàc fuerat experta dolorē)calamitatem vtranque, videlicet animæ corporiſque Cap. 28.

Mulier arāneam ex desperatione glutit. quantocyùs probandā mente agitans, cæli Reginā supplicibus lamētis, supplicibusque lachrymis rogabat, nè se in tāta calamitate desereret, sed potiùs opem sibi ferret. At regina cæli Maria virgo, miserorū dulce refrigeriū, tutamen & portus naufragantium, voces misellæ exaudiuit: & ecce vocē audiuit illa dicentem. Ad Iordanem, Ordinis Prædicatorum generalē Magistrum in proximo venturum propera, ipsumque interpella, illique dicito, te à me missam, & crimina abs te commissa, coram eo fatere, & salua eris. Properè igitur iussa perficiens, fortè vtroque dolore impulsa, sanctumque virum adiens, probra confessa est, nec exindè dimota est, donèc cum criminum vomitu, simul & araneam & venenum euomuit: Deo genitricique sanctæ eius gratias agens, pristinæ sanitati reddita est.

Per S. Mariam Iordanis ministerio liberatur.

Cap. 29. Interrogatus aliquandò à fratre laico (Huiusmodi enim viros, toga nostræ religionis indutos, qui sacris nō initiantur, vt suprà dixi, atra cuculla vtentes, scapulare vulgò dicta, Conuersos appellamus, & à priscis patribus laici nuncupati) si ea vi eaque virtute forent deprecationes præditæ, prolatæ per earum vigorem expertes, vti per eos, qui ea, quæ proferunt, apprimè intelligunt, vimque earum sciunt, prout clerici, (Eos Clericos nominamus, qui ad sacra peragenda admittuntur) respondit: Tanta virtute, tantoq; precio dignus est preciosus lapillus in manu virtutem ipsius ac preciositatem ignorantis, quanta in manu non ignorantis, sed optimè cognoscentis.

Prudēs eius ad interrogata responsum.

Cap. 30. Accessit aliquandò ad Fridericū Imperatorē, visendi eum gratia. Apprimè Fridericus virū Dei diligebat, colebat, venerabaturque. Data redditaq; salute, tandèm cōsedêre ambo. verùm post multa verba familiarissima, diù conticuêre. At Iordanes facto silētio, ad Cæsarē dixit: Plurimùm Cæsar miratus sum, quòd abs te minimè de his, quæ dicūtur per diuersas prouincias, fuerim interrogatus, cùm scias nos continuè per omnē ferè Christianitatē diuagari, & qui rumores audiuntur, quæ de te fama percurrat. Respondente Cæsare, se habere cursores, veredarios, nūciosque per orbem terrarum, & in curijs principum, ex quibus cognoscere, intelligere ac omnia, quæ fiunt, adamussìm scire posset, dixit Iordanes: Christus orbis terrarum Dominus, licèt omnia adhuc in humanis agens sciret, tamen à discipulis de se quærebat, dicens: Quem dicunt homines esse filium hominis? Tu quidem Imperator homo es, & multa, quæ de te dicunt, ignoras: quorum scientia tibi Imperioque tuo plurimùm conduceret. Fertur enim per prouincias, quòd bona Ecclesiarum veluti tua temerariè exigis, cùm sint sacris initiatorum & pauperum, contrectas ac pro libito exponis. Iustas ac rectas sententias contemnis, procuras auguria, Iudæis ac Saracenis plurimùm faues, optima tuorum consiliariorum aspernaris consilia, Pontificem maximum Christi Vicarium, Petri Apostoli legitimum successorem, totius Reipublicæ Christianæ moderatorem, omniumque nostrî parentem, tibi ac omnibus principibus in spiritualibus &c. præsidentē contemnis. Hæc certè Cæsar plurimum de tua dignitate detrahunt. Sicque eum in multis familiariter corripiens, valedicens æquè vt anteà charus Cæsari, indè abijt.

Est Friderico Imperatori familiaris.

Matth. 16.

Seuerè cū arguit vir Dei.

Rom. Pontifex Vicarius Christi & Petri successor.

Cap. 31. Quæsiuit ab eo quidam, quem Canonē, quas've institutiones obseruaret. Prædicatorū sanctiones, respondit: quæ huiusmodi sunt: Honestè viuere, discere, & docere. Quæ tria efflagitabat Dauid à Domino, dicens: Bonitatem & disciplinā & scientiam doce me. A quodā scholastico interrogatus, quid subesset causæ, quòd ex quo Prædicatorum & Minoritarum ordines per orbem discurrere occeperāt, non sic lætè & alacriter visi sunt homines inter se cōuersari, vt anteà. Hoc se negare posse dixit, & oppositum videri & esse: tamen volens satisfacere illi, sic respōdit: Postquàm nos in mundo venimus, homines docuimus acta sua perperàm facta cognoscere, & alia multa, quæ ignorabant. Quæ vt cognouêre, nec ab illis abstinere volentes, conscij de proprijs reatibus, & grauiùs peccant, grauiusque puniētur. Grauius est enim crimen, quod ex certa scientia committitur, quàm quod ex ignorantia. Deus verò malitiā hominum videns, & in peccatis illos perstare, vt anteà, seueriùs illos punit, & deincèps mittit in ipsos pestilentiam, terræmotus, annonæ, vini ac cæterarum rerum, quæ homini sunt vsui & solatio, caritatem. huic adstipulante vatis elogio, Posuit terram fructiferam in salsuginem, à malitia inhabitantium in ea. Iusteque his omnibus, cæterisque angustijs homines excruciat plùs retroactis temporibus, eò quòd magìs delinquunt. Cæterùm vobis dico, nisì in melius mores vestros reformaueritis, ex quo noscitis viam, qua permeare debeatis, auspi-

Prędicatorum sanctiones, q. Psal. 118.

Flagellorū Dei quæ causæ extiterint.

auspicio Prædicatorum ac Minoritarum patrum, & à qua declinare: in postetrum seueriùs duriusque puniemini, ipso Domino in Euangelio attestante, cùm dicit: Seruus sciens voluntatem Domini sui, & non faciens, plagis vapulabit multis. Luc. 12.

Ea tempestate, qua verãdus vir Iohannes Vincẽtinus, vita, doctrina & sanctitate conspicuus, Bononiæ concionans, in melius hominũ mores reformauit, prout in eius Vita dicemus, timentes ciues nostri Bononiẽses tanto patre orbari, communi voto aliquot viros doctrina claros Parisios ad conuentũ generalẽ, seu Capitulum, vt ipsi vocant, Ordinis nostri legatos miserunt, vt efficerent, nè tantus vir à Bononiensi ciuitate auferretur, coràm plurimas adducentes rationes, inter quas etiã hanc protulêre: Totam fuisse ciuitatem verbis eius in melius reformatã, & iam iactum semen fructificare, in breui coalescendum, vt in optimam frugem euasurum sit. Quòd si modo Iohannes abiret, fortasìs omnẽ segetẽ arefieri, nõdùm benè firmatam. Quarè rogabant patres, vt ciuitati Bononiensi morẽ gererent. Quibus per Iordanem responsum est ferè in huiuscemodi verba, priùs tamen collaudata ciuitatis beneuolẽtia & deuotione: Oratores egregij, causa quam coràm protulistis, suadens, vt amoueri pater Iohannes à vestra ciuitate non debeat, non cogit nos votis vestris facere satis. Porrò vos scitis, agros serentes, iactis seminibus in agro, exindè abire, nec ibidèm permanere, vt videant quomodò semen producat, quóve modo coalescat, fructumque proferat: sed iactis in vno loco seminibus, relicto illo, ad alium serendum vadunt. Inscitiæ illum argueremus, qui iactis seminibus, in agrum comportaret stratum, vt incrementum vel decrementum frugum obseruaret. Iohannes iecit in vestra ciuitate semen: oportet vt vadat in aliam ad id faciendum, iuxta monita Saluatoris dicentis, Quia & alijs ciuitatibus oportet me prædicare verbũ Dei. Veruntamen cognita vestræ ciuitatis ad Ordinem nostrum dilectione, nè videamur tantorum preces ciuium aspernari, colloquio inter nos habito, adnitemur vestris sat facere petitionibus. Cap. 32. Eccè quem fructũ in Ecclesia fratres Dominicani fecerint. Prudens viri Dei oratio. Luc. 4.

Accidit vt pius pater tunicam dono daret cuidam petenti, egenum ac debilem se simulanti. Qua is accepta, ad tabernam meritoriam diuertens, eam vendidit, & in epulis precium consumpsit. Frater quidam hoc videns, Iordani dixit: Eccè pater, cui vestem tribuisti, iam is in taberna meritoria eam liguriuit. Ad quem venerandus pater, Malo me amisisse, inquit, tunicam, quàm pietatem. Quod enim egi, id pietas suasit, putans eum illa indigere, cùm crediderim illum inopem & ægrotum. Quapropter eius inopiæ & miseriæ occurrere volebam. Cap. 33. Cõmiseratio eius in pauperes.

Instituerat aliquandò Gregorius Pontifex maximus, quorundã monasteriorum fratres aliquos nostri Ordinis censores. Qui accepta authoritate censoria, non seruatis iurium ordinibus, licet id iustè fecerint, sententiam mox protulêre, & quosdam Abbates suis officijs ac dignitatibus priuauêre. Quòd cùm intellexisset Pontifex cum Cardinalibus, indignati eò quòd secundùm iuris ordinẽ processum, vt diximus, non fuerat, rescindere latam per fratres sententiã constituerant. Rebus hoc modo pendentibus, fortè superuenit Iordanes, & ei facultate loquendi data, sic facetè dixit: Pater sancte, mihi hoc sæpè accidit, quòd dum vellem ad aliquod Cistertiensis Ordinis monasterium declinare, animaduertens cum socijs cõsuetam viam in longum protrahi, per tramites inter prata iter faciens citiùs perueni, pertæsus prioris viæ longitudinem, præ oculis monasterium videns. Verùm si tunc ianitor me interrogaret, qua venissem via, & intelligeret per tramites, nónne seuerior videretur, si remitteret nos ad consuetam viam, vt per eam veniremus, nolens nos aliter in monasterium introducere? Sic igitur Pater sancte, licèt per iuris viam fratres non incesserint, quæ fortè nimìs longa illis videbatur ad istorum Abbatum depositionem, cùm deponi fuerint digni, prout vestra sanctitas de facili dignoscere poterit, sustineatis rogo quod factum est, licèt per quancunque viam eò deuentum fuerit. Cap. 34. Optima sed prudenti similitudine Rom. Pontificẽ ad suum votum flectit.

Nonnunquàm causam reddebat, quarè citiùs scholastici philosophiæ inseruientes, ad sanctissimam religionẽ aduolarent, quàm theologi & iuristæ. Dicebat enim: Faciliùs bono rustici inebriãtur vino, veluti insueti, qui aquam libare solent, quàm nobiles, qui vina optima & fortia non timent, eò quòd in vsu habeant. Philosophi quidem tota hebdomada Aristotelis & aliorum philosophorum aquam epotant. Vnde cùm in diei Dominicæ sermone, vel festi Christi Iesu verba, & seruorum eius Cap. 35. Cur plures philosophi quã Theologi seu Iuristæ

religionē ingrediantur. dulcia & vehementia hauriunt, mox inebriati mero sancti spiritûs capiuntur, & non tantùm sua, sed & seipsos Deo elargiuntur. Isti verò theologi sæpè huiusmodi verba audierunt, & ideò eis sicut rustico & æditu contingit, qui ex assiduo ante aram Dei transitu irreuerenter se habet, & ad illam nōnunquàm terga vertit, cæteris reuerenter inclinantibus.

Cap. 35. Aliquandò in conuentu generali, seu Capitulo, vt dicunt, faciundo, haud leuiter ægrotans, cùm pro more in festo Pentecostes ad fratres verba facere non posset, tandèm rogatus, Capitulum ingressus dixit: Hac hebdomada, patres, crebrò dicemus: Repleti sunt omnes spiritu sancto. Non ignoratis, quòd si vas oppleri aliqua recenti re debeat, oportet id euacuatum reddi, quo anteà erat oppletum. Sancti igitur Apostoli repleti sunt à sancto spiritu, quia euacuati erant à spiritu suo. Et hoc etiam in Psalmo cantamus: Auferes spiritum eorum, & deficient, à se scilicet, vt proficiant in te: & in puluerem suum reuertentur. & sic emitte spiritum tuum, & creabuntur &c. quasi diceret Dauid: Si tua gratia voluntatem propriam, & singularem ac priuatam à se euacuauerint amorem, tuo replebuntur sancto spiritu. Quo verbo fratres apprimè ædificati recesſêre. Semèl fratres admonens, vt à leuitatibus abstinerent, dixit: Mihi & alijs præsidentibus sicut opilioni accidit, qui magìs vnius hirci custodia affligitur, quàm centum ouium. Sic vnus insolens magìs præsidentem grauat, & domum exturbat, quàm alij centum fratres, qui oues sunt, quæ pastorem sequuntur. Porrò sibilum eius noscunt, nec eum relinquunt: sed simul vadunt, sistunt, accubant, comedunt, bibunt, capite inclinato herbas legunt, in omnibus fructuosæ, in paucis tædiosæ. Sed nonnulli, vt hirci, turbantes pastorem & gregem, discurrunt, perstrepūt, in socios capita impingunt, & altè saliunt, viam non retinent, aliorum sata lædunt, neq; virga opilionis, neque clamore arcentur: & ad vltimum, breuē caudam, id est, arctam patientiam habent, & ideò quandoquè fœda sua ostendunt. Pro Deo, fratres amantissimi, fugite huiusmodi hircinos mores, & estote oues Dei.

Oratio ei' ad fratres in Capitulo.

Psal. 103.

Monachi reprobi hircis simi les.

Cap. 37. Itèm vt ab ociosis sermonibus cauerent semel admonens fratres, ait: Videtis fratres, ꝙ imperceptibiliter, quātumcunq; in psalmodia altè incipiatur, paulatim vox cantantiū defluit & cadit. Sic quantumcunq; bona verba dicere incipiamus, vel ad alterutrùm cōferre, paulatìm ex humana corruptione ad vana ꝓlabimur. Sed qui bonus est, & hoc percipit, debet facere sicut in choro cantor, qui locis aptis eleuat vocem. Sic bonus vir casum ociosorū aduertēs verborū, aliqua verba interponere debet, vel exempla grata, vt interrumpat nociua. Eodem modò cum ex carnis corruptione paulatìm nō solùm à verbis, sed & à solito religionis feruore tepescimus, nos inuicèm excitare debemus. Aliquandò sermo coram venerabili viro factus fuit de quodam patre, viro probo & virtutibus prædito, ꝙ antistes iure optimo fieri deberet. at vir Dei respondit: Mallem eum feretro mortuū ad sepulturā sociare, quàm in cathedra antistitem videre sedentem. Quidam vir nobilis Germanus, potentia maxima fretus, vi bouem fœminam à matre viri sancti Iordanis abstulerat: post paucos dies verbis suis Iordanes eiusdem filium ad ordinē traxit. Quo audito, pater quosdam ad eum de filio ablato querens, præmisit: Quibus Iordanes sic facere respondit, vt eorum furorē leniret: Haud ignoratis Germaniæ consuetudinem, quæ huiusmodi est, quod si quispiam alicui iniuriam intulerit mulieri, nemo ægrè ferre debeat, si fuerit à filio vindicata. Cùm ergò ciuis ille matrem meam boue priuauerit, non iniquo animo vos, nec ille ferre debet, si vitulum abstulerim.

Ociosus sermo vt sit euitandus.

Itèm prælationis sublimitas

Cap. 38. Aliquandò in partibus transmarinis rogatus à Templarijs, vt sermonem faceret Gallicè, (Fortè ij Galli erant, nec eorum idioma plurimùm callebat) votis eorum libenter annuit. Accidit autem, vt in quadam platea omnes essent, quodam muro ab vno latere ad hominis staturam cincta. Volens ergò initiò eos admonere, quòd licèt Gallicè parùm loqui sciret, tamen fideret ex vno verbo modico Gallico magnam aliquā sententiam colligerent, dixit: Si quispiam asinus, honore dato, vltra murū consisteret, eleuaretq; caput, vt saltem eius auriculā videremus, iam omnes intelligeremus, quòd ibi asinus totus esset, ità vt per modicum partis totum intelligeremus. Sic nonnunquàm accidit, vt magna sententia dicta, vno breui verbo intelligatur, quanuis tota sit Germanica, & modicum Gallicum,

Ex vno verbo aliquādò sententia intelligitur integra.

Cap. 39. Accidit vt vir Dei plures tyrunculos nostræ religionis, per ipsum sanctæ cōuersationis toga indutos, ad quoddam cœnobium secum duceret: fortè illos ad habi-

tum

tum receperat in loco, vbi fratres nō habebant ædes. Igitur cum his ad meritoriam tabernam diuertens, & pro consuetudine, hora id petente, officiū persoluens, quod Completorum dicunt, accidit, vt quidam ex ijs in risum prorūperet. Cæteris verò id cernentibus, vehementer & ipsi ridere cœperunt. Animaduertens autem quidā ex sodalibus viri Dei, nutibus adnitebatur eos compescere. at illi magis ac magis ridebant. Tunc Iordanes dimisso Completorio, & dicto Benedicite, ad socium conuersus, Frater, inquit, quis horum tyrunculorum tibi curam demandauit? Quid ad te attinet de eorum risu? Et ad illos conuersus, Filij, ait vehementer ridete, nec inceptum omittatis, quia hoc vobis concedo. Et vere ridere, beneque vos gaudere oportet, eo quod è diaboli carceribus exîstis, fractis vinculis illius, quibus, multò tempore vos ligatos tenuerat. Ridete igitur, filij, ridete. Porro illi hoc in sermone consolati in animo, dinceps ridere ore effuso nequiuêre. Risum fratrū prudentissimè cōpescit.

Semel Parisijs concionans, & adhortans sceleribus obnoxios ad Deum properare, & acta improba rescindere, diluereque illa per sanctissimam confessionem, nec diutiùs in eis persistere, & occurreret sibi, quod in scriptura peccatum inferni porta diceretur, ait: Si quispiam hodiè, cras & post cras, & pluribus diebus ad cœnobium veniens, præ foribus aliquem continuè sedere adolescentem animaduerteret, nonne de facili ipsum ordinem ingredi velle putaret? Quomodo igitur non est credibile, quod intrent in infernum, qui tandiù sedent in porta? Item dicebat, sicut cęmētarius, qui murum obtortum reparare satagit, quosdam lapides retrahit abscon ditos, & prominentes repercutit, sic in emissione claustraliū præfectum facere oportet, vt videlicet illos, qui nimis latitare cupiunt, ad actionem dirigat: & illos, qui nimis exponi volunt, iutùs contineat. Cap. 40. Peccatū infernipòrta Matth. 16.

Consueuerat idem venerandus pater eundem sermonem aliquoties in concionibus iterare. Quod cum ei obijceretur, respondit. Si quispiam bonas herbas legisset, illasque ad pulmentum faciendum accuratè præparâsset, esset'ne conueniens illas proijcere, & pro alijs colligendis laborare? Dicebat etiam: Si alicui facultati tantùm studuissem, quantum huic Apostoli verbo, Omnibus omnia factus sum: iam doctior in illa poteram extitisse. semper enim studui, qualiter me alijs conformarē, & me non formarē: nunc videlicet cōformando me militibus, nunc clericis, nūc tētatis. Is venerandus pater quendam apostatam (illos apostatas vocamus, qui ausu temerario religionis vestimenta exuunt) ad ordinem resumere adnitebatur. Cumq; conuentu edito, fratrum sententias exigeret, vnusque præ cæteris non assentiret, dixit: Etsi hic modo crimina multa commiserit, forsitan multo plura his adijciet. Sed cum ille se de hoc nō curare assereret, respondit: Certè frater, si tu pro isto tātillo viro vnam duntaxat sanguinis guttam fudisses, sicut Christus Dominus noster pro ipso sanguinem suum, aliter responderes. At ille in se reuersus & confusus, se humi prosternens, opinioni cæterorū æquo animo cessit. Cap. 41. 1. Cor. 9. Quàm fuerit vir Dei benign⁹ in resumēdis apostatis

Quidā frater subtimens, nè possint tot orationibus & deprecationibus factis à fratribus eleemosynæ persolui, quibus viuebant fratres, aliquando suam sancto viro narrans opinionem, efflagitabat se ad plenum de his instrui. Cui venerabilis pater respondit. Cùm sint spiritualia precij inæstimabilis respectu temporaliū, constat illa in infinitum hæc præcellere, & esse incomparabiliter meliora. Vndè te scire volo, & hoc inconcussè tenere, quod si pro omnibus eleemosynis, quas comedisti, dixisti semel orationem Dominicam deuotè, ad plenum persoluisti. Procurator quidam (Procuratores huiusmodi viri apud nos dicuntur, qui pro diuturno victu res monasteriorum necessarias procurant) pertæsus hoc onus, aliquando rogauerat instanter Iordanē ab eo se absolui. Cui vir Dei respondit: Officia creberrimè ferè ista quatuor comitātur: Negligētia videlicet, & impatiētia: labor & meritū. A primis duobus te absoluo: duo verò reliqua in peccatorum remissionē tibi iniungo. Cap. 42. Dominica oratio quātū valeat.

Aliquando in conuentu fratrum, quod Capitulum appellamus, quidam frater delatus est, quod dedisset mulieri dexteram. Cum delatus diceret mulierem illam sanctam esse, tunc præsidens ait. Pluuia bona est, & bona terra: tamen ex eorum commixtione fit lutum, quo fœdantur cæteræ res. Sic & manus viri licet bona fuerit, similiter & mulieris, ex mixtione tamen illarum nōnunquam cogitatio vel affectio mala consurgit. Quæsiuit aliquando à sancto viro quidam frater, vtrùm vtilius foret sibi semper orationibus insistere, an scripturarū se studijs occupare. Qui ait: Quid melius est, Semper bibere, an semper comedere? Et vtiq; sicut ista compe- Cap. 43. Egrigiè soluit fratrū quęstiones

tit alternatim fieri, sic & illa. Itèm alius rogauit, vt ostenderet quid orandũ sibi melius expediret. Cui dixit: Bone frater, quicquid tibi maiorem ingenerat deuotionem, huic insistere non omittas. Nam ad orandum id salubrius tibi erit, quod affectum tuum fructuosiùs irrigabit. Plura quidem alia verba, dìgna quæ scriptis mandentur, & opera præclara edidit, ex quibus ingens conficeretur volumen: quæ nè tandèm lectori tædio sim, missa facio: fortaßis ea alio loco describam.

Cap. 44. Tandèm anno Domini millesimo ducentesimo trigesimo sexto conuentu decimoseptimo edito Parisijs, quem generalissimum secundum dicunt, in mentem subijt Hierosolymam petere, visendi gratia sanctæ redemptionis nostræ loca, ac fratrum cœnobia. Ad hoc enim peragendum antehàc nutrierat barbam. Itaque valedicens patribus pelago se credidit: sed cùm prope Acon peruenisset, ingenti oborta tempestate, cum duobus socijs, & nouem & * triginta hominibus, naui fracta, in fluctibus perijt Idibus Februarij. Porrò eius felicem obitum per literas subsequentes Gotifretus & Reginaldus, Ordinis nostri fratres, Præsidenti Parisiensi denunciârunt: Gotifredus & Reginaldus Ordinis Prædicatorum, Pontificis Maximi Pœnitentiarij, Præsidenti ac fratribus cœnobij Parisiensis salutem. Noueritis, quòd inundantis maris sæuitia, ac suo impetu propellente ad litus triremem, in qua dulcis pater noster Magister Iordanes cum duobus fratribus erat, ipse & nonagintanouem homines liberati sunt ab hoc seculo nequam. Super hoc tamen, charissimi, non paueat cor vestrum, quia nobis orphanis pius pater & Deus totius consolationis remedium & post tempestatem prouidit tranquillum. Nam dum iacerent corpora inhumata (vt testantur, qui de illo naufragio euaserunt, qui eos tradiderunt proprijs manibus sepulturæ) luminaria de cælo super eos singulis noctibus effulserunt: sed & cruces multæ super eos visæ sunt, & à multis. Ad quod miraculum loci incolæ confluentes, tanti odoris fragrantiam hauserunt, quòd iuxta testimonium eorum, qui post visa miracula eos tres sepeliêre, vsq; post decem dies odor nimius ab eorum manibus non recessit. Sed & per circuitum sepulturæ eiusdem, odoris suauitas latiùs emanauit, vsque quò fratres de Acon venerũt cum nauigio, & eos in suam ecclesiam transtulerunt. Vbì dictus pater quiescit, & multa multis beneficia præstat, per omnia benedictus Deus, Amen.

It Hierosolymam. — ** nonaginta.* — *Obitus viri Dei.* — *Literæ de obitu eius* — *Luminaria cælitùs videtur, & odor suauissimus ex corpore ei emanat.*

Cap. 45. Beati viri obitus hoc modo in cœnobio Lemouicensi, quod de primis Ordinis cœnobijs fuerat, reuelatus fuit. Erat quidam frater qui præcipuo affectu Dei virum Iordanem colebat, & venerabatur: qui anteq̃ citra Alpes decessus eius innotesceret in ecclesia post matutinas ad Deũ preces emittẽs permanserat. Cumq; Deus rore cęli cor eius illustrâsset, obdormiuit, cum anteà orâsset ꝓ venerabili patre deuotè, quẽ in transmarinas partes secessisse intellexerat. Et ecce videbatur ei quod erat in ripa quarundam aquarum admodum immensę latitudinis ac profunditatis, quibus videbat multorum hominũ cadauera ceu ex aquis recenter educta. Et cùm hoc plurimũ admiraretur, videbat Iordanẽ quasì ab interioribus aquarũ ilicò emergentem fixum in cruce, soliro iucundiorẽ manibus ac pedibus extensis, queẽadmodum solet B. Andreas Apostolus pingi, & alacrẽ absq; vllo adminiculo in cælum scandentẽ. Quæ cum frater intueretur, stupore percullus, beatus pater illi sermone blando sic locutus est. Nisi ego abiero, paracletus nõ veniet ad vos. Quo dicto, manibus eleuatis, cũ ipsa cruce ferebatur in celũ. Porrò eo disparente, is videbat sigillũ eius in terra iacere. Cũ igitur posthac vulgatus fuisset viri Dei obitus & modus, quo vita defunctus fuerat, quid ea prætenderer visio, pleniùs cognouit.

Visio Fratris cuiusdam. — *Iohan. 16.*

Cap. 50. In monasterio Aquiriæ Ordinis Cistertiensis in Brabãtia, fuit quædam sanctimonialis virgo, grauis annis, Lutgardis nomine, per quam Deus multa operatus est miracula, dum in humanis ageret, & post eius felicem exitum. Porrò hæc miro amore, miraq; deuotione virum Dei Iordanem complectebatur. Huic cum quadraginta annis in sancta conuersatione Domino deseruisset, iamque præ senio & lachrymis, quas sedulo fuderat, nõ videret: in ipsa vigilia Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi beatus pater apparuit in hunc modum: Cum enim ipsa ab hora diei prima vsque in sextam orâsset nec solitam persentiret deuotionem, tædere cœpit, & in hæc prorupit verba: Prô bone Deus, vnde hæc parior? Certè aliquem in cælo vel in terra amicum pro me nunc orantem haberem, hac cordis modo carerem duritia. Hæc illa dicente cum lachrymis, è vestigio ante mentis oculos quidam frater tam lucidus, tam gloriosus apparuit, vt illum ob claritatis magnitudinẽ nõ agno-

Huius vitã quærat Lector Tomo 3. die 16. Iunij.

uerit. Vnde ipsa stupescens, ait: Quis es tu? Et ille: Sum Iordanes, quondam Prædicatoriæ familiæ moderator. Exiui enim ex hoc seculo ad gloriam beatorum, & inter Apostolorum choros & prophetarum euectus, missusque ad te, vt in festo isto lętissimo te cōsolarer. Tu ergo iam secura esto: quia in proximò est vt à Deo coroneris. deinde subiunxit: Deus misereatur nostri &c. cum Collecta de Spiritu sancto quem, me rogante, pro meo Ordine dicere promiseras, vsque in tuum finem ne omittas. Moxque euanuit, eam in tanta animi lætitia, quantam nunquam habuerat, dimittens. Hæc eadem ferè, etsi alio modo, beatus pater cuidam fratri Ordinis nostri reuelās, quod in ordine sublimium pręsidentium, & in cęlo locatus esset, honorabili schemate demonstrauit. Apparet S. Lutgardi beatus Iordanes.

Quidam ex Ordine Carmelitarum frater, diabolica suasione tentatus de Ordinis excessu, exaudiens Iordanem aquis obrutum magis ac magis intra se turbatus dicebat apud se. Incassum qui Deo seruit, vt video, laborat. Aut Iordanes ille in via Dei non incessit, qui sic miserabiliter perijt: aut Deus non æque retribuit ijs, qui sibi seruiunt. Inualescente animi ægritudine & mœrore, exire ordinem in animo instituerat. Hæc illo deliberante, præcedenti nocte, qua die postero firmauerat exeundi propositū, ecce apparuit ei insignis vir luce immensa præditus, ipsum circumiēs. At ille tremens ac stupens, orat dicens: Domine Iesu Christe, mihi esto præsidio, & ostende quid sit hoc. Exemplo vir ille insignis respōdit: Ne turberis frater: quia sum Iordanes ille, de quo hæsitabas. Hoc firmiter teneas, nec dubites, quia saluus erit omnis, qui vsque in finem Domino nostro Iesu Christo seruierit. ilicoque disparuit, ipso ad plenum in omnibus dimisso læto. Hæc vti gesta fuerant, is frater cum præsidente cœnobij eius, ac Simone fratre viro religioso, Patribus nostris narrare consueuerat. Cap. 47. Itē cuidā Carmelitę eundē adsā niorē mentem vocās

Non inutile, reor, erit aliqua referre miracula, post eius felicem exitum ad eius nominis inuocationem per Deum facta. Præfecerat is venerandus Pater, adhuc in humanis agens, quandam insignis vitæ sanctimonialem fœminam monasterio cuidā fœminarum, sub cura & habitu ordinis nostri. Quæ post multum temporis, cum in eo officio omni modestia, grauitate, religiositate præfuisset, incidit in paralysim, ita vt è grabato absque ministrantium adminiculo nullatenùs se mouere pôsset. Quapropter sæpissime enixè efflagitauerat se eo munere absolui: sed omnibus sanctimonialibus reclamantibus, nunquam potuit voti compos fieri, eo quod vtilior videretur monasterio ipsa sic ægrotans, quam alia quæcunque sospes: Contigit verò die quadam pôst beati viri obitū, cum multa miracula à plurimis referrētur ad eius nominis inuocationem facta, vt sanctimonialibus cibum sumentibus, iuberet se in gestatorio à duabus sororibus, in ecclesiam deferri, & ante aram ibidem se poni. Et emissis sororibus, deuotè ac iugiter beatum virum Dei Iordanem rogauit, quem firmiter credebat in cælesti ac illa diuina domo glorificatum, vt impetraret à Domino quatenus vel cito vita excederet, vt sic hac molestia liberarētur sorores: vel quod obtinere saltem posset à præsidentibus ordinis ab ipso onere absolutionem, vel pristina sanitate donaretur, qua habilis fieret ad monasterij munera obeunda. Simulac emisit preces, sensit sibi quandam virtutem diuinitùs infundi. Deinde cœpit pedem alterū plena fiducia, & alterū extra gestatorium ponere postea surgere, & hac illacq; per chorum meare, veluti tentatura, si verè sanitatē esset adepta. Interim dū hæc ab ipsa aguntur signum nola refectorij datur, vt sorores è mensa surgerent, postquam cibo potuque satisfactum erat. Igitur sororibus pro gratijs reddendis secundum consuetudinē ad ecclesiam venientibus, obuiam sana fit. Quam cum iuniores primo ex refectorio exeuntes viderēt, subdubitabāt an Priorissa illa esset, quam præter consuetudinem deambulantē cernebant. Cantorissa verò cum antiquioribus vltimo refectorium exiens, cum animaduerterat, eam rectè ambulantem, quam paulo ante in gestatorio sine viriū vsura reliquerat, omisso Psalmo Miserere mei Deus &c. (Porrò psalmum hunc pro more præcinebant) quanta poterat voce, Te Deum laudamus, cantare occepit, & prosequentibus ea voce cæteris sororibus, à cō uicinis insolitæ voces exaudiuntur. Quibus permoti, verentes ne illis aliquid mali accidisset, vtpote monasteriū occupatū à prædonibus, armis fulti, vt succurrerēt, si necesse foret, accurrunt. Sed re mox intellecta per fenestram à Priorissa, inde Deū laudantes cum sancto viro Iordane abiêrunt. Cap. 48. Paralytica meritis viri Dei Iordani integritati restituitur.

In Praga Boëmiæ metropoli erat Cursitius, cognomento Albus, vxorem habens nomi- Cap. 49.

nomine Elisabeth prægnantē. Hæc igitur partui vicina, ante triduum q̄ pareret, fœtum in ventre moueri haud persenserat, vt antea. Cœpit plurimum subdubitare ac timere, nè interiisset. Cum nocte, qua fœtum posteà exclusit, graui dolore premeretur, filiū pariendum deuouit, si masculus foret, viro sancto Iordani, affirmans eum impossibile non esse sanctū, cuius vitā & doctrinā ingentem tam crebrò audierat: si autē fœmina, diuæ Elisabeth, quę paulo antè inter diuos relata fuerat. Educto fœtu de vtero, ab obstetricibus requisiuit, vtrum esset masculus vel fœmina: à quibus masculū esse sine vita responsum est. At illa vt exaudiuit mortuū se enixam, cœpit maximis vocibus, ingenti cum ploratu Iordanis auxilium implorare, efflagitans sibi filium viuum reddi. Hos ploratus, has voces vsque ad noctis medietatem protrahens, plena fiducia sæpè mulieres adhortabatur, vt tentarent an filius viueret. Quæ vt morem ei gererent, ac experimento cognoscere possent, in fœtu nihil prorsùs vitæ esse, hyemali tempore in balneum aquæ frigidissimæ immersere. Sed cum penitus immotus persisteret, absque vitali spiritu eum esse omnes affirmârūt. Certæ igitur mulieres circunstantes factæ de fœtu mortuo, adnitebantur Elisabethæ aliquid solatij multis verbis afferre. Quæ earum verba non exaudiens, incessan ter flens, Iordanem inclamabat, & vt præsto esset sibi apprimè rogabat. Demùm plena fiducia iubet illas ad infantem accedere, diligenterque perquirere an viueret. Et eccè ipso dicto exaudiētes viuere infantē, quem mortuum toties expertę fuerant, inueniunt. Vnde mater gratias Deo agens, & beato patri Iordani, filio Iordanis nomen in miraculi memoriam imposuit, quod per ipsum Deus optimus maximus fecerat Postquam illuxit, dato signo ad reddendum Deo officium pro more in ecclesia Prędicatorū, prudens ac proba mulier pro fratribus misit, reiq; seriem narrauit, verba sua plurium matronarum confirmans testimonio..

S. Elizabeth historiā habes 19. Nouēb. Tom. 6.

Meritis viri Dei Iordani infās mortuus vitę restituitur.

Plura describenda miranda forēt, per Deum perpetrata ad inuocationem nominis viri Dei Iordanis, & præcipuè in Aron, vbi eius sanctissimum ac venerandū corpus quiescit: sed nè lectoribus tædio essem, permisi in calamo illa quiescere. Scripsit super Apocalypsim commentaria: super Priscianum minorem. Item quædam grammaticalia delicata. Scripsit præstereà libellum de Ordinis nostri initio.

Cap. 50.

Opera per ipsū edita

MARTYRIVM SANCTÆ FVSCÆ VIRGINIS, ET MAVRAE NVTRICIS EIVS, EX PRIMO LIBRO *historiarum Rauennatum Hieronymi Rubei viri doctissimi.*

FVSCA virgo nobilis, sub Quintiano Præside, qui in Sicilia Agatham trucidauit, ob Christi religionem Rauennæ per idem tempus Idibus Februarij interfecta est. Hæc enim Syroo patre orta viro nobili, annos nata quindecim, audiens Christianam religionē, eius amore infinitum in modum inflammata, cum Maura nutrice id negotij communicaue rat. Nutrix putans tantum facinus, inscijs parentibus, minimè perpetrādum, occultè omnia matri patefacit, quę quod diù Christianæ militiæ nomen dare optauisset, non solùm filiæ assensit, sed laudauit vehementer consilium: ad Hermolaumq; sacerdotem Rauennatum, virum sanctissimum, profectæ, ab eo edoctæ sunt quæ facienda Christianis essent, & sacra vnda ablutæ. Hæc cum, pater resciuisset, qui ex omni nobilitate Rauennati eminebat, id sibi, multis de causis, dedecori & calamitosum ducens, sæpius tentauit, irrito tamen labore, ab Christi fide auertere filiam: tandem vero in carcerem contrusam, triduo absq; cibo esse voluit. Quibus tamen diebus non destitit pater, quin per matronas nobiles, eiusq; familiares adolescentulas, hortaretur ab Christiana religione deficere. Quibus tandem cum nihil efficeretur, ipseq; met pater, omnibus blanditijs, ac speciosis verbis, atq; etiam lachrymis filiam demulcens immotam filiam conspiceret, in tantam iram exarsit, vt nisi mater intercessisset, è carcere eductam filiam ense omnino confossurus videretur. Iubet tamen adigi ad sacrificandum dijs.

13. Febru.

S. Fuscę parentes.

Cū sua nutrice bapti zatur.

Carcere & fame affligitur.

Sub id tempus Quintianus Rauennam ingressus, his acceptis, mandat ad se Fuscam, Mauramque & parētes vinctos adduci. Sed cum apparitores eam depræhendissent orantem, cælitemque iuxta eam summo splendore fulgentem conspexissent,

Ab Angelo visitatur

ſent,adeò territi ſunt, vt nihil auſi,inanes ad Quintianum redierũt. Interea Fuſcã & Maura, quæ hæc acceperant,adeunt ad Quintianum ,ſeque Chriſtianas profiten tur. Adductum Syroum patrem cum Quintianus interrogaret,cur filiam Chriſtianam eſſe ſit paſſus: ipſeque id ſe inuito ab ea factum reſpondiſſet, adiectis teſtibus, qui referrent,quibus eam,ob id,pœnis affeciſſet: Fuſcã & Mauram, deorum religionem falſam ſpernentes, verberibus affectas innumeris,iùbet in teterrimũ carcerem contrudi. Vbi cùm dies aliquot acerbè vixiſſent,Quintiani iuſſu, extra vrbem,Fuſca,gladio in latus infixo,cum anteà cælitùs emiſſa vox illam eſſet ad necem fortiter ferendam hortata,confoditur, Flagellatur. Gladio cõfoditur.

Maura nutrix,cadaueri,quod aſſiduè amplexabatur,illachrymans, rogata carnificem,vt ſe eadẽ ratione gladio confoderet,illã inſecuta eſt. Cadauera ab Chriſtianis nautis noctù rapta,ad Sabratam prouinciæ Tripolitanæ vrbem importata, pulcherrimo ſepulcro condita. Multis deinde poſt annis,cum eam ciuitatem piratæ deprædati eſſent. Vitalis ciuis Venetus ad vrbem deſertam,diuino afflatus ſpiritu, adnauigans,ad Torcellum Venetiarum inſulam,ea inuexit: vbi nunc honorificentiſſimo tẽplo ac ſepulcro religione ſumma ab incolis venerantur. Hæ mulierum ſanctiſſimarum neces contigerunt non antè multò,quam Decius tot ſcelerum daturus pœnas, vnacum filio, quem Cæſarem deſignauerat,trucidatur. Item S. Maura. Trãslatio earum. Paſſionis tempus.

VITA SANCTORVM ADERITI ET ELEVCHADII ARCHIEPISCOPORVM RAVENNATVM, EX *primo libro hiſtoriæ Rauennatum Hieronymi Rubei viri doctiſſimi.*

SANCTVS Apollinaris Rauẽnatum Apoſtolus, diuinitùs factus certior,fore,vt breui Rauenna exularet, ac ſubita opprimeretur calamitate,Capiteq; oppugnaretur: nè Rauennatem Eccleſiam abſque paſtore relinqueret, duodecimo poſtquam acceſſerat anno,ſacerdotes binos inſtituit, Aderitum & Calocerum: Diacones verò, Martianũ virum nobiliſſimum,& *Eleuchadium ſummum philoſophum. Ceſſo igitur Apollinare, peractiſque in funere ſacris, cũ Chriſtiani omnes ſucceſſorem electuri conueniſſent,ignaris incertiſque illis quem tanto viro ſufficerent, omnibus fermè id renuentibus, quod ſe tanto muneri impares faterentur,è cælo columba deſcendens, Aderiti ſacerdotis ſanctiſſimi capiti incubuit: quapropter continuo clamare omnes Deum commonſtrâſſe quem eligerent Archiepiſcopum. Itaque omniũ cõſenſu prouinciam Archiepiſcopatûs ſuſcepit Aderitus, vir Græcus,ſub id fere tempus, quo Titus, Veſpaſiano patre in villa circa Sabinos, ventris profluuio, nono anno Imperij mortuo, ſolus Imperium adminiſtrauit. 14. Febru. S. Aderitus ordinatur ſacerdos. al.* Elocadium. Per columbã eligitur ideo Archiepiſcopus Rauennas.

Aderitus igitur,perfunctus abſoluti optimique Antiſtitis omnibus muneribus, cum multos ad verum Dei cultum ab falſa deorum religione auocâſſet, moritur * quinto Calendas Octobris: ſepulturæ traditus in oppido Claſſenſe,eo loco , quo deinde non multo pòſt diuo Probo templum eſt exædificatum,circiter annum Domini centeſimum. Sanctè obiit.

Aderito mortuo cùm Rauennates conueniſſent de Antiſtite eligendo tractaturi, Deumque precarentur,vellet eum eligi, qui populo ex diuina ſententia præeſſet,ſtatìm, vti in Aderito cõtigerat,deſcendens columba de cælo , capiti incubuit Eleuchadij viri Græci,ſummique philoſophi, quem iam Apollinaris ſacris initiârat. Hic Græcè Latineq; doctus , interpretatus eſt grauiſſimè ex diuinis libris complures : elegantiſſimeque conſcripſit de Chriſti conceptu atque ortu ex virgine deque ipſius nece: quæ omnia iniuria temporum exhauſit. Petrus Damianus, qui hunc mirìs extollit laudibus,ſcribit ſumma fuiſſe pietate, atque ità virtutibus floruiſſe, vt in humano corpore vitam cæleſtem ac diuinam imitaretur. Anno duodecimo ſupra centeſimum ab Chriſti ortu , ſexto decimo Calendas Martias obijt. Sepultus extra muros Claſſis: vbi non multo poſt ædificatum eſt eius nomini templum , quod Petri Damiani tempore adhuc extabat, in eoque anniuerſaria ſacra fie- S. Eleuchadius in locũ Aderiti Dei electione ſubſtituitur. Quãtæ fuerit ſanctitatis. Obit.

Trāslatio eius.

fiebant, Eius ossa deinde ab Astulpho Longobardorum Rege Ticinum translata sunt,& in diui Michaëlis posita. In cuius templi libro quodam, vbi de reliquijs Diuorum, quæ ibidem locatæ sunt, fit mentio, hæc de Eleuchadij leguntur: A parte dextra, in cornu ipsius templi est corpus sancti Eleuchadij Archiepiscopi Rauennatis, qui dum ob philosophiam, cuius erat peritissimus, fidem Christi studiosissimè impugnaret, tandem superatus & conuersus est à beato Apollinari, discipulo Principis Apostolorum, & cælestis clauigeri Petri: qui post eiusdem conuersionē de fide Christi mirabiliter, scripsit & disputauit, adeò vt tempore suo appellaretur hæreticorum metus,& primus in Italia ordinauit officium nocturnum pariter & diurnum, solenniter distinguendo libros noui & veteris testamenti, vt hodiè per totam Ecclesiam leguntur in matutinis:& Rauenna huc translatum fuit per Christianissimum Imperatorem Constantinum, natum sanctæ Helenæ qui hanc Basilicam fundauit, anno natiuitatis Domini CCCXXV. propter gloriosum triumphum, quem tunc obtinuit contra Gallicos, Imperium non verentes, precibus signiferi sancti Michaëlis. Hæc ibi.

Quātæ eruditionis fuerit.

Hæreticorū metus vocitatur, ac diuinū officium instituit.

SERMO BEATI PETRI DAMIANI
OSTIENSIS EPISCOPI, IN FESTIVITATE EIVSDEM
sancti Eleuchadij Episcopi.

14. Febru.

HODIERNA festiuitas, fratres charissimi, geminum sanctę deuotioni vestræ, immò nostrum gaudiū cumulat: quia dum venerandi Confessoris Eleuchadij solennia celebramus, necessario Apollinaris ad memoriam pręclara gesta reducimus. Quia enim, vt Salomon ait, Gloria patris est filius sapiens: sic alterius causa pendet ex altero, vt quisquis vnius laudes digne retulerit, alterius etiam insigne præconium tacere non possit. Et quia Veritas dicit, Non potest filius facere, nisi quod viderit patrem facientem: sic iste beatus alumnus subsecutus est paterna vestigia, ita veræ fidei prædicando rectā tenuit lineā sic religiosè viuendo sancto præceptori consonā exhibuit clientelam, vt ei meritò succederet, in regimen, cuius imitator extiterat sanctitate. Sicut enim beatus Petrus princeps Apostolici senatùs, tres inter cæteros eminentiores cognoscitur habuisse discipulos, primum videlicet Linum, secūdū Cletū, tertiū Clementē, qui sibi postmodum in Pontificatus arce per ordinem successerunt: ita nihilominus & beatus Apollinaris, quatuor egregios discipulos habuit, post felicem martyrij sui gloriam sibimet in Ecclesiastico regimine succedentes Aderitum scilicet, & beatum hunc, cui præsens sermo famulaturus est, Eleuchadium, subindè Martianum, postremo Calocerum.

Prou. 10. 15.

Iohan. 5.

Tres præcipui S. Petri discipuli.

Erat autē Eleuchadius iste philosophus, sicut in ipsa beati magistri eius narratur historia. Superata est ergò sapientia Platonis à discipulo piscatoris. Misit rete verbi in profundam salsuginē maris Rauennatis, & magnam auratā ad fidei litus traxit. Porrò cuius magister olìm nouerat tanta per stagna nauiculam regere, discipulum docuit cum arguta dialecticorum versutia disputare: docuit, inquam discipulum acris ingenij & acutæ facundiæ homines simplici sermone concludere, quia ad includendos per profunda pelagi pisces, vilia consueuerat retia subnodare. Plane postquam nauicularius pelagi clauicularius constitutus est cæli, discipuli piscatorū magistri facti sunt oratorum,& sapientia mūdi victa est à simplicitate Christi. Quia enim, vt ait Apostolus, non cognouit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultiam prædicationis saluos facere credentes. Hac simplicitate Paulus, qui se indicat inter Corinthios nihil scire, nisì Christum Iesum,& hunc crucifixum, superauit Dionysium Areopagitam apud Athenas. Hac simplicitate cōclusit beatus Apollinaris Eleuchadium philosophum in vrbe Rauenna: qui & ipse consultus de curationum peritia, respondit nihil se scire sine nomine Iesu. Veruntamē vtrique huic prudenter simplici beatus Petrus sapientiæ testimonium perhibet. nam de Pau-

S. Eleuchadius per S. Apollinarē conuertitur ad Christum.

1 Cor. 1.

1. Cor. 2. Act. 17.

de Paulo ait: Sicut chariſſimus frater noſter Paulus ſecundùm datam ſibi ſapientiã ſcripſit vobis. Apollinari verò dicit: Eccè eruditus es de omnibus, quæ fecit Ieſus. Nam qui Deo ſapientes erant, mundo ſe velut fatuos exhibebant. Stulta ſiquidem mundi elegit Deus, vt confunderet ſapientes. 2. Pet. 3. 1. Cor. 1.

Atque vt magìs ſtupeas, ipſos imperitè ſapientes à vano ſuperbæ ſapientiæ ſuæ tumore deiecit, ac deincèps in authoritatẽ liberæ prædicationis erexit, vt id ipſum poſtmodum conſtanter adſtruerent, quod anxiabãtur antè crudeliter impugnare. Quod Moyſes tũc myſticè figurauit, cùm arripiens vitulũ aureum igne combuſſit, ad puluerem vſq; contriuit, fluctibusq; conſpergens Iſraëliticum ex eo populum propitiauit. Quid eſt enim per figuram vitulus ille conflatilis, niſì corpus diaboli? Homines ſcilicet in omnibus gentibus perfidiæ ſimul & idololatriæ errore decepti, ac ſub ipſo ſuo peſtifero capite tanquàm diuerſa membra, ſacrilega conſpiratione coniuncti, ſuper quos nimirùm ille nequitiæ ſpiritus, velut author, præſidens inſolenter erigitur, & tanquàm caput per tyrannidem ſuo corpori dominatur? Aureus autem vitulus fuiſſe deſcribitur, quia videtur idololatriæ ritus velut à ſapientibus inſtitutus. Auro quippè ſapientia deſignatur, ſicut per Salomonẽ dicitur: Theſaurus deſiderabilis in ore ſapientis. Aureus itaque fuit vitulus, quia mundi ſapientes ante nouæ gratiam fidei dæmoniacæ culturæ fuiſſe probantur authores. De quibus nimirùm dicit Apoſtolus. Quia cùm cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum: dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in ſimilitudinẽ imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & ſerpentium. Per hanc itaque veſanæ ſapientiæ vanitatem poëtæ, philoſophi, magi, ſyderum rimatores, omniumq; diſciplinarum liberalium inſtructi peritia, prodigioſa dæmoniorum ſolebant adorare figmenta. Exod. 32. Idololatriæ ritus à ſapientibus ſeculi huius inſtitutus. Rom. 1.

In vitulo igitur ſignificatum eſt totum corpus, id eſt omnis ſocietas gentilium idololatriæ deditorum. Moyſes itaq; Vitulũ igne combuſſit, quia Redemptor noſter, quem ille ſignauerat, malè conſpirata corda gentilium flamma ſuæ charitatis accendit. Vndè & ipſe dicit: Ignem veni mittere in terram, & quid volo niſì vt accendatur? Et Propheta, Non eſt, inquit, qui ſe abſcõdat à calore eius. In mente ergò gentilium repentè diuinus ignis accenditur, vt in eis irrationabilis idololatriæ beſtialis forma ſoluatur. Totum deindè corpus vituli huius in puluerem comminuitur, quia gentilis illa ſocietas diabolicæ conſpirationis arte in vnum conflata, ad aduentum Chriſti quodam velut malleo ſalutiferæ correptionis extunſa, atque à rigoris ſui duritia diuini verbi eſt virtute contrita. Ad verbum ſiquidem veritatis ſalubriter cõminuitur, q̃ malè integra in ſuperbiæ ſuæ forma inſenſibiliter ſtare videbatur. Deindè in aquam ſpargitur, vt Iſraëliticus ex eo populus bibat. Comminutus deniquè vitulus in aquam mittitur, quia humiliatus gẽtilis populus lauacro ſalutiferi fontis neceſſè eſt vt abluatur. Quem protinùs Iſraëlitę bibunt, quia ſancti prædicatores Euangelij, qui verè Iſraëlitæ ſunt, quos ad Dominicum corpus, quod eſt Eccleſia, transferunt, in ſua membra ſuſcipiendo, quaſì bibendo conuertunt: quorum videlicet Iſraëlitarum primo dictũ eſt: Macta, & manduca: quod tantundem eſt, ac ſi diceretur: Preme, & bibe. Sic, ſic ille vitulus per ignẽ zeli, & aciẽ verbi, aquamque baptiſmatis ab eius potiùs abſorptus eſt, quos conatus eſt abſorbere: in eos ipſe transfuſus eſt, quos in ſua, hoc eſt diabolica tentauerat membra trãsferre. Luc. 12. Pſal. 18. Prędicatores Euangelij veri Iſraelitæ.

Veruntamen quia Moyſes non in hoc metam vltionis fixit, vt idolum duntaxàt infringeret, ſed inſupèr addidit vt & viginti tria millia hominũ trucidaret: myſticè docuit, nequaquàm ſufficere, ſi ab idololatrię cultu, vel prauitate vitę quiſque conuertitur, niſì & propria vitia gladio ſpiritûs mortificare conetur: Vndè & prædicator egregius: Mortificate, inquit, membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, luxuriam, concupiſcentiam malam, & auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus. Et notandum, quia ſicut hìc vitia membra noſtra eſſe dicuntur, ità & illic qui perempti ſunt, cum interfectoribus ſuis propinquitatis neceſſitudine iungebantur, ſicut per Moyſem dictum eſt: Hæc dicit Dominus Deus Iſraël, Ponat vir gladium ſuper femur ſuum, ite, & redite de porta vſque in portam per medium caſtrorum, & occidat vnuſquiſque fratrem, & amicum, & proximũ ſuum. Si quem ergò delectat in arma conſurgere, quiſquis anhelat aduersùs hoſtium cuneos dimicare, vertat manus in ſe, & illic plures inueniet aduerſarios obtruncãdos. Vndè Propria vitia gladio ſpiritus mortificanda. Coloſſ. 3. Galat. 5. Exod. 32.

videlicet post victoriam non homicidæ fœdum nomen incurrat, sed gloriosos potiùs triumphator appareat: vndè certè non sanctuarij mereatur excludi liminibus, sed cõsecrans semetipsum Domino, diuinæ gratiæ benedictionibus augeatur, sicut & illis dictum est: Consecrâstis, inquit, manus vestras hodiè Domino vnusquisque in filio, & fratre suo, vt detur vobis benedictio. Quòd autem ij, qui cæsi sunt, viginti tria millia fuisse referuntur, numerus trium millium peremptorum, triplicem formam indicat peccatorum. Omne quippè peccatũ aut facto, aut verbo, aut cogitatione cõmittimus. Sed quoniã illic & denarius numerus geminatur, datur intelligi, quia sicut decalogum præceptorũ culpa carnis simul & animæ seruare cõtempsimus, sic etiam vtriusque vitia, virtutum armis atterere & mortificare debemus.

Ibidem.

Peccatorũ forma triplex.

S. Eleuchadius vitulus Moysi contritus eurdicatur.

Beatus igitur Eleuchadius tunc philosophus magnus, tanquàm aureus vitulus contritus est malleo prædicationis, & transfusus est in membra corporis Christi. Tunc doctor terrenæ sapientiæ, nunc magister effectus est Ecclesiasticæ disciplinæ. Tunc naturalium causarum rimabatur indaginem, nunc omniũ naturarum ipsum perspicuè contẽplatur authorem. Et qui tunc sidera radio fortasè notauerat, nunc sub se cœli machinam cum syderibus volui gratulabundus adspectat. Nimirùm qui priùs fuerat philosophus vanitatis, conuersus ad Dominum, prædicator factus est veritatis, tertius scilicet à beato Petro Apostolo in ordine discipulatûs, tertius etiã nihilominùs à beato Apollinari in arce Pontificatûs. Et personarum quidẽ ordo productus, sed etiam fidei puritas, quæ ex ipso summo & originali fonte processerat, per deuexam aluei seriem decurrebat. Nam à Christo in Petrum, à Petro in Apollinarem, ab Apollinari in Eleuchadium cælestis eloquij fluuius emanauit, vt illud Psalmistæ præconium impleretur: Qui emittit eloquium suum terræ, velociter currit sermo eius. Beati deniquè cultores & adiutores Christi, Apollinaris & Eleuchadius, pater videlicet & filius, magister atque discipulus, vnius operis ministerium, vnius (vt ità loquar) agri fundum, vnius susceperũt vineæ colonatum. Ille nimirùm, vt obscura syluarum condensa succideret: iste verò, vt residuos arbustorum truncos, & horrescentium veprium dumeta radicitùs extirparet. Ille, vt acuto verbi vomere dura squalẽtis deserti rura proscinderet: iste, vt nihilominùs sanctæ prædicationis sarculo tumentium vitiorum post eum glebas effringeret, & bonorum operum frugibus noualia diligenter exculta vestiret. Ille, vt cum Paulo plantaret: iste, vt cum Apollo rigaret. Atque vt altiùs repetam, ille cum Moyse populum Domini diuiso mari rubro in deserta trãsposuit: iste cum Iosue, magistro succedens, eundem populũ in terram repromissionis primus introduxit. Ille docuit, qualiter Aegyptum Israël accola sperneret: iste verò, qualiter terram lacte melleque irriguam, distributis inuicem sortibus, possideret. Vnus nimirùm colla de ferreo iugo Pharaonis excutere: alter admonuit triumphatricibus plantis deuictas hostium calcare ceruices. Vnus edocuit seruitutis opprobrium quàm celeriter fugerent: alter autem ipsos libertatis titulos quàm cautissimè custodirent.

Psal. 147.

Quę in Ecclesia fructum cum S. Apollinari, vir sanctus fecerit.

1. Cor. 3.
Exod. 14.
Iosue.4.

S. Eleuchadius spiritualis martyr.

Neque verò credendum est, fratres mei, beatum Eleuchadium, dum adhuc viueret, martyrij caruisse laboribus, & si non fuerit martyrio consummatus. Videbat nimirùm gentilitatis nupèr extinctæ nonnullas adhuc superesse reliquias, dolebat in populo sibi commisso vel extrema superstitiosi ritùs vestigia remãsisse: atq; ideò licèt persequentium manus gladios non exerceret, cruciabatur anima sancta pij zeli ac paternæ compassionis incendio concremata. Quid enim prodest, si quisquam catholicè credat, & gentiliter viuat? Aut quomodò credulitas recta cum vita concordat hæretica? Quid enim iuuat si fides adsit Apostolica, vbì conuersatio ducitur Arriana? De ijs etenim, qui catholicè credũt, & hæreticè viuunt, cõqueritur beatus Apostolus, dicens: Confitentur se nôsse Deum, factis aũt negant: cùm siue credendo, siue viuendo, Deũ negare nihil sit aliud absq; dubio, quàm perire. Quapropter Beatus Põtifex Eleuchadius, non contemnendũ pertulit in ipsa Ecclesiæ pace martyrium, quandoquidem etsì non cum perfidè credentibus, sed peruersè viuentibus infœderabilem probatur habuisse conflictum, quanq̃ & in fidei doctrina desudâsse cum non sine ratione colligimus, cùm omniũ Rauennati Metropoli adiacentium diœcesion ciuitates & oppida, nullos penè recondere martyres agnoscamus.

Tit. 1.

Deũ negare factis, nihil aliud est quam perire.

Vndè beati Apollinaris quanta gloria, quanta sit excellentia, mirari dignè non possumus, cuius martyriũ cùm per viginti & nouem annorum spatiũ per innumerabilia fuerit tormenta productum, tãtùm solus elaborauit, quòd quispiam vbì in totis

totis ferè illis partibus pro testimonio fidei potuisset occumbere, non inuenit. Sed si quid fortè superfuit, discipulorum eius successio venerãda suppleuit, inter quos nimirùm beatus Eleuchadius, velut aureum sydus emicuit, & iuxta nominis sui etymologiam, paterni candoris atque splendoris insignia, vt reuerà filius reportauit. Eleuchadius quippè Græcè Latinè intelligitur candidus. nec immeritò. ex eorum nempe fuerat numero, de quibus dicitur: Candidi facti sunt Nazaręi eius, splendorem Deo dederunt, & sicut lac coagulati sunt. Et Iacob de Christo ad filium: Pulchriores sunt, inquit, oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores. Oculi nempe Christi, Apostoli, & Euangelistæ sunt, qui vniuerso corpori sanctæ Ecclesiæ lumen sapientiæ præstiterunt: quorum doctrina dum rigorem atque duritiã priscæ legis emollit, quodammodò austeritatem vini veteris eorum pulchritudo præcellit. Euangelica quippè præcepta mandatis veteris testamẽti longè sunt clariora. Dentes verò, sancti Prædicatores sunt, qui conuersos homines à prauorum societate præcidunt, eosque in Christi corpus, sicut superiùs dictum est, quasi mandendo traijciunt. Porrò nomine lactis doctrina legis innuitur, quæ carnalem populum lactis poculo tanquàm paruulos alere videbatur, quorũ nimirùm lacte candidiores sunt Doctores Ecclesiæ, quia fortem & solidum verbi cibum, & ipsi comedunt, & alijs tradunt, de quibus ad Hebræos dicit Apostolus: Perfectorum aũt est solidus cibus. Et benè candidi esse dicũtur Doctores Ecclesiæ: quia & à prauitatis macula liberi, & conspicuæ conuersationis videntur operibus clari. Quapropter cauendum est, fratres mei, nè nos Iudæorum nigredo dedecoret, qui candidos in Christi malitia duces habemus. periculosè nimirùm rerum species fluctuat, vbi cum ducibus subsequentis exercitùs insignia non concordant. Beati siquidem patres nostri promptos se exhibebant ad perferenda supplicia, nos dum à proximo lædimur, compescamus saltem animos à vindicta. Moyses nempe ad vltionis iudicium descẽdens de monte cornutus apparuit, super Dominum autem in mansuetudinis spiritu columba descendit. Illi decreuerunt pro Christo propria cuncta contemnere, nos autẽ discamus saltem quæ aliena sunt non ambire. Præsenti necessitati hodierna cura sufficiat, neque de crastino solicitudinis rancor anticipet.

Nominis Eleuchadij expositio. *Threni.4.* *Gen. 49.* *Hebr. 5.* *Exod. 34.* *Matth. 3.*

Israëliticus sanè populus, sicut sacra testatur historia, cùm manna colligerent, scaturiebat vermibus, atque computrescebat, si quis infideliter agens, ex eo in crastinum reseruaret. Sic nimirùm quisquis ardore cupiditatis accensus, vt tanquàm corpori suo alimenta prouideat, terrenam sibi substantiam thesaurizat, huic ille vermis ebullit, qui conscientiam fodiat, & arcana pectoris rodat. Enimuerò ij solicitudinum vermes, quos auaritia generat, illos denuò vermes parant, de quibus scriptum est: Ignis eorũ non extinguetur, & vermis non morietur: vt ignem ignis cupiditatis accendat, & vermis ex verme procedat. Quanquàm & sic valeat non inconuenienter intelligi, quia sicut ipse Christus, qui dicit, Ego sum vermis & non homo: prouenit alijs in ruinam, alijs in resurrectionẽ: ità nihilominùs verbũ eius fit manna, mellisque dulcedo fidelibus, infidelibus autem & prauè viuentibus vermis fit, non videlicet quia ruinam reficiens alat, sed quia conscientiam terendo ac ruminando remordeat. Sexto autem die duplex mensura colligi iubebatur, vt ex eo in sabbatum medietas seruaretur. Porrò autem sexta dies, sexta mundi ætas intelligitur, in qua nunc sumus. In hac ergò die duplum pro vẽturo sabbato colligit, qui pro gloriæ cælestis intuitu, vbi perpetuũ sabbatum & vera est requies, verbum Dei & audit, & facit. In hoc duplum recondit, qui & benè viuit, & alijs exemplum salutis ostendit: siue quod expeditius est, duplicem mensuram colligit, qui tantùm in bona operatione desudat, vndè & hîc conditori suo eius anima placeat, & cũ eo postmodũ perpetualiter viuat. Quòd ergò reponebatur ꝓ sabbato, corrumpi nõ poterat. quia bona opera, quæ pro desiderio supernæ quietis fiunt, perpetuò permanebunt. Non ergò illę sunt cumulandæ diuitię, quas ærugo demoliatur, quas tineæ comedant, & quæ vermium saturigine computrescant: quarum. s. non liberos possessores beatus Iacobus increpans: Diuitiæ, inquit, vestræ putrefactæ sunt vestimenta vestra à tineis comesta sunt, aurum & argentum vestrũ æruginauit, & ærugo eorũ in testimoniũ vobis erit, & mãducabit carnes vestras, sicut ignis. Illas igitur, fratres, diuitias appetamus, quę nos gẽmis ac margaritis valeãt adornare virtutum, quę ad cælestiũ nos prouehant titulos dignitatũ: quas profectò diuitias insinuat Propheta, cùm dicit: Diuitiæ salutis sapientia, & sciẽtia: timor Domini ipse est thesaurus eius.

Exod. 16. *Esa vltimo.* *Psal. 21.* *Christus vermis cur dicatur.* *Luc. 12.* *Iacob. 5.* *Quæ hic appetendæ diuitiæ.* *Esa 33.*

Has nimirùm diuitias beatus Eleuchadius concupiuit, cùm de cathedra philosophicæ doctrinæ se deposuit, cùm ferulam præceptoris abiecit, cùm de magisterij principatu Christi se discipulatui humiliter subdidit. Quicquid sanè illic anteà superfluum didicit, in huius scholæ longè nobilioribus studijs amputauit. Quicquid illic mendacij, quicquid superstitionis edocuit, in Ecclesiasticæ puritatis disciplina

Deut. 21. correxit. Vndè per Moysem lege decernitur, vt mulieri in bello captæ, & in coniugium victoris electæ, corporis superfluitas abscindatur: Quæ radet, inquit, cæsariem, & circuncidet vngues, & deponet vestem, in qua capta est, sedensque in domo tua flebit patrem & matrem suam vno mense: & posteà intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & erit vxor tua. Mulieri quippè cæsariem radimus, cùm rationabilis disciplinæ sensus superfluos amputamus. Vngues etiam circuncidimus, cùm ab ea mortua queque superstitionum opera desecamus: quæ etiam vestem deponere, in qua est capta, præcipitur, vt superductam fabularum, & quorumlibet figmentorum exuat superficiem, ac solidam veræ rationis exhibeat veritatem. Patrem verò & matrem defleт, quia liberalium authores artium inter mortuos deputat, & eos in errore perijsse compatiendo deplorat. Consuetudo autem fœminarum est, per vnumquenque mensem se sui sanguinis effusione purgare. Post mensem itaque ad hanc mulierem intrare præcipimur, vt artem cuiuslibet disciplinę omnium superstitionum contagio defæcatam velut in coniugium sortiamur, quatenùs iam Israëlitica facta, consequenter in Israëlitæ coniugium transeat, & benè fœcunda spiritualium operum sobolem reddat.

Exod. 11. Cui etiam non dissimile est, quòd idem Moyses Israëlitico populo aurum & argentum cum vestibus ab Aegyptijs mutuari præcepit: in quo videlicet vt non diutiùs immorer, mysticè aurum & argẽtum cum vestibus ab Aegyptijs petimus, vndè Domino tabernaculũ fabricemus, cum mũdanos poëtas ac philosophos legimus, vt in diuinis eloquijs luculentiùs proficere valeamus. Siue etiam, quod accommodatius est, aurum & argentum, animæ sunt preciosæ, quæ cum vestibus simul, id est suis corporibus, populo Dei se copulant, vt tenebrosum hoc seculum velut Aegyptum deserant, & terram promissam perpetuæ felicitatis acquirant. Quod ergò

S. Eleuchadius ex gẽtili, philosopho Ecclesiæ doctor. beatus Eleuchadius mutuatus est ab Aegyptijs, profecit Israëlitis, & thesaurum, quem gentilitati surripuit, sanctæ dispensator Ecclesiæ fideliter erogauit. Cuius quidem gesta non reperiuntur apicibus tradita, sed non sine causa vetustas vel basilicam in eius honore construxit, vel eius obitum annuæ solennitatis honoribus dedicauit: nam & nonnulla super veteri ac nouo testamento, siue etiam de incarnatione, vel passione Domini, perhibetur exarâsse volumina, quę tamen scriptorũ arbitramur obliuione deleta. Quanquàm & hoc ad cumulum meritorũ eius pertinere non immeritò videatur, quòd tunc se fieri consensit Episcopum, cùm Ecclesiam egestas opprimeret, & rudis adhuc fidei, nouiterque plantatę labor difficilior vrgeret, cùm deniquè ille ad pristini ritùs pullulantia germina radicitùs euellenda incumberet, graueque fastigium, & temporalis subsidij deesset emolumentum. Licèt enim Ecclesia iamtũc fuerit in fide fundata, Christiana tamen religio needùm erat viuendi moribus expolita.

In prælationis functione, quæ fugiẽda, quæq; appetẽda. Et nos itaque, fratres charissimi, huius sancti feruoris imitemur exẽplum. Nunquàm timeamus illud negocium cõstanter ac fiducialiter aggredi, in quo nos speremus siue pro diuinis obsequijs, siue pro salute fraterna, pressuris atque aduersitatibus fatigari. Fugiatur honor, gloria, diuitiæ, omnisq; dignitas temporalis. Labor obedientiæ, paupertatis angustia, & inquietudo charitatis, quæ nos exerceat, appe-

Iohan 6. tatur. Redemptorem quippè nostrum plebs Iudaica, cum esset satiata de panibus, Regem voluit constituere: sed testante Iohãne, nè reperiri posset, effugit in montem. Cùm autem quæreretur ad Crucem, vltrò se non cognoscentibus obtulit, di-

Iohan. 18. cens: Quem queritis? Quibus vtiquè perhibentibus, Iesum Nazarenum se quęrere, ilicò respondit: Ego sum. Quid est enim, quòd mediator Dei & hominum promouendus ad regnum effugit, ad mortem verò se vltroneum quæsitus ingessit, nisi vt nos admoneret mundi huius gloriam deuitare, tribulationes autem pro Deo, & laborum dolorumque pressuras gratulanter expetere? Paulus quoquè cùm esset Mileti, & omnes sibimet obsequentes, sesęque affectuosissimè diligẽtes adspiceret,

Act. 29. ità vt Lucas in Actorum Apostolicorum libro perhibeat, quia discedente Paulo magnus fletus factus est omnium, & procumbentes super collum eius, osculaban-

tur

tur eum: ipse tamen Hierosolymam passurus, tanquàm epulaturus, auidissimè festinabat, dicens: Eccè alligatus spiritu vado in Hierusalem, quæ in ea ventura sunt mihi ignorans, nisi quòd spiritus per omnes ciuitates protestatur mihi dicens: Quoniam vincula & tribulationes me manent: sed nihil horum vereor, nec facio animam meam preciosiorem, quàm me, dummodò consummem cursum meum, & ministerium, quod accepi à Domino, testificari Euangelium gratiæ Dei. Eccè vallatus turba flentium, minimè flectitur, delinitus osculis, blanditus obsequijs, ad sui misericordiam non modò non mouetur, sed lætus ad vincula & tormenta festinat, tanquàm si ad nuptiale conuiuium pransurus accedat. Nos etiam, dilectissimi, imitatorum Christi sequentes exempla, fugiamus blanditias seculi, ad aduersa quælibet pro Deo perferenda lumbos mentis nostræ viriliter accingamus: & qui ad hæreditatem filiorum in patriam tendimus, in exilio positi, conseruorum iniurias æquanimiter toleremus, quatenùs supernus inspector & arbiter noster considerans nos pro suæ iussionis imperio minimè reluctantes, quanto nunc conspicit oppressiores in pœna, tāto postmodùm remuneret feliciores in gloria, Iesus Christus Dominus noster, qui cum Deo patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Aduersa quælibet pro Deo perferenda, & inimicorum iniuriæ.

VITA CONSTABILIS, QVARTI ABBATIS MONASTERII SANCTISSIMAE TRINITATIS DE

Caua, prope Neapolim, conscripta ab eo, qui se testatur ea scribere, quæ ex seniorū monasterij narratione acceperat, Vtrùm autem hic Abbas Constabilis in Sanctis numeretur, necdùm constat mihi. Obijt anno 1138.
Nos Vitam in capita distinximus.

QVIA viri valdè venerabilis Abbatis Constabilis mentionem feci, ea etiam debemus scripturæ tradere, quæ de eiusdem vita atque miraculis venerabiles monasterij sui senes soliti sunt cum magna deuotione narrare. Hic itaque Lucania prouincia exortus, ab ipso pueritiæ suæ tempore viro Dei Leoni Abbati erudiendus à parentibus traditus fuerat: qui licèt sub venerabilis senis huius institutione proficeret, tamen à viro æquè laudabili Petro Abbate monasterij, ordinis disciplina pleniùs instructus, ea perfectione claruit, vt conuersationis fulgorem non simplicem gereret, sed honestæ suæ vitæ gloriam spiritualis doctrinæ radijs illustraret. Nam quod valdè sublime Christianæ simplicitatis est, ferè ab ipso vitæ suæ initio iugum Domini leue suscepit, & carnis suæ integritatem, cum immaculatæ mentis splendore coniunctā, vsque ad vitæ suæ exitum duxit.

Febru. 17. Cap. 1.

Is Lèo fuit 2. Abbas monasterij Cauensis, & Petrus 3.

Quòd verò doctrinæ nobilitatem, decus, euangelicam simplicitatem, in vitę suę rectitudine omninò puram & simplicem tenuit, sed rectæ intentionis & pij operis bonum & tam decenter exhibuit, vt per simplicitatē optimè viueret, & per operis honestatem, quę faciebat, contubernalibus suaderet. Hinc ergò, vt palàm cernitur, quia magnus in regno cælorum sit, colligere facilè poterit, quia Euāgelio repugnare non nouit, in eo quippè veritas dicit: Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. Quæ profectò doctrina non tātùm verbo impenditur, sed exemplo: quia nōnulli perfecti viri in sancta Ecclesia etsì verba prædicationis non exhibent, cæteris fidelibus per exempla eximiæ conuersationis placent, tacendo loquuntur, quia ad imitationis suæ studium electos alios voce exemplorum trahūt. Nec mirum, si suggerere efficacius possunt: quia etsì vna lingua tacēt, quam habent carnis, tot linguis docent, quot proferunt exempla virtutum.

Cap. 2.

Constabilis vitæ rectitudo, & Euangelica simplicitas.

Matth. 5.

Sancti tā vitæ exemplo, quam verbo prædicant.

Hinc nanque est, quòd primis sanctæ Ecclesiæ doctoribus sciėntia omnium linguarum datur, vt succedaneum suum subsecutiua Ecclesia sortiretur: vt si linguas non habet omnium nationum, nulla vitæ eiusdem desint exempla virtutum. Sic nimirùm summus pontifex sancta sanctorū ingredi, Domino iubente, præcipitur, cùm docetur, vt in pulchritudinem vestis, extrema tintinnabulorum exhibeat

Cap. 3.

Act. 2.

Exod. 28.

magnitudo soni. Sancta quippè sanctorum secreta vita est noui testamenti: quia dum redemptoris exemplo mundus perfectè despicitur, interiora tabernaculi per feruentia cælestis patriæ desideria iam tenentur. In hoc quippè sanctuarium velut summus pontifex solus intrat, quicunque redemptorem feruenter diligit: quia dum singulariter in eius amore sustollitur, virtutum fulgore, velut pontificali veste in interioribus exornatur. Quæ si in exemplo aliorum prodeant, quia fidelium mentes ad piæ æmulationis studium prouocant, quasi in vestis pulchritudine tintinnabula multa sonant: quia torporem nostrum tot voces excitant, quot coram nostris oculis exempla virtutum clamant. Magnum ergò in regno cælorum verba non aliquem, sed opera faciunt: quia qui summa doceant, multi sunt: qui autem summa, quæ sciunt, viuendo teneant, pauci. Et quia nonnulli sunt, qui bona, quæ faciunt, pro humilitatis teneritudine abscondunt, magni in regno cælorum, qui faciunt & docent, dignè prædicantur: quia profectò ex immensa virtute habent, vt fortia agant: & perfecta charitate, vt acta ad exemplum proferant: ex solida humilitate, vt ea, quæ proferunt, nulla humanæ laudis aura corrumpat.

Sanctũ. nõ verba, sed bona opera declarãt

Cap. 4. *Vir Dei, fauores hominũ contemnit.*

Hæc autẽ latiùs diximus, quæ licèt venerãdo patri cõueniant, quia videlicet sublimi cõuersatione enituit, laudabilibus exemplis effulsit, fauores hominũ mirabili mentis sublimitate contempsit, tamen meritorũ excellentiã non explemus. Nam summa perfectionis summorum virorum qualitercunquè dici potest, ex tota describi non potest. Suam quippè & eorum altitudinem egregius prædicator exponit, dicens: Nostra conuersatio in cælis est. Qui ergò Paulum, & eos, quos secum posuit, cupit exponere, ad cælum conscendat, & eiusdẽ secreta, adhuc licèt in terra positus, quàm acutè peruiderit, eiusdẽ gaudia quàm ardenter amauerit, inueniat. Qui autem Constabilis Abbatis nostri perfectionem nouerunt, nullatenùs ambigunt, quia cum Paulo & perfectis omnibus ex sententia dicere poterat: Nostra conuersatio in cælis est. Corpore ergò despectus, mente maior mundo esse probatur: quo quasi paruo includi non poterat, quem altitudine superabat: vt quod de eo eminebat, in cælum sublimis poneret, ibiq; suæ conuersationis situm locaret.

Philip. 3.

Cap. 5. *Eximia humilitas ei' ac alia, dona.*

Sed vt quædam iam specialia eiusdem edisserã, ità omnibus ambitionibus seculi atq; delicijs vsque ad mortem extitit inimicus, vt illas oblatas, istas appositas non parùm doleret atq; à se magna cum indignatione repelleret. In instantia verò vigiliarum & orationis fratribus suis omnibus incomparabilis fuit. Sed cùm tantus esset ac summus, illa tamen virtutum eiusdẽ celsitudo, humilitatis atq; mansuetudinis excellẽtia vincebatur. qua venerabilibus patribus suis ità se subdidit, vt agere nulla præsumeret, nisi quæ eorum voluntati placita, aut iniuncta imperio cognouisset. Quem nimirùm cùm non solùm magnis pollere virtutibus, verumetiam in earum affectu solidum animæ habitum fixisse vir venerabilis Petrus Abbas cognosceret, senio iam defectus, æuo maturus, consensu communi omnium fratrum, labores suos ei credidit, atque eum eisdem fratribus loco sui præposuit.

Creatur Abbas Cauensis.

Cap. 6. *Vt sese in prælatione gesserit.*

In eodem verò prælationis suę culmine, tantæ virtutis splendore claruit, vt cùm superior esset ordine, gestu & officio minor omnibus appareret. Sed & misericordiæ viscera illa habuit, quibus pro voto aliquem nunquàm læsit, nullum contristauit: & vt illud insigne virtutis eius extollam, iustorum cultor, & peccatorum amicus fuit. Tanta quidẽ negligentibus fratribus beneuolentia iungebatur, vt ferè nullus ei cõscientiæ reatus, nullus suas negligẽtias occultaret. Hunc quippè venerabilem patrem pro mirabili illo suæ charitatis affectu, quo tegere culpas delinquentium solebat, operimentum fratrũ vocare consueuerant. Reuerà occultãs noxios erat, & celans reos, vt eos, quos pœnitendo purgaret, sine alicuius famæ obscuritate, semper venerabiles alijs monstrare potuisset. Sic nimirùm piæ matres filiarum næuos superductis coloribus occultare solent, vt earum, quas diligunt, fœda lateant, pulchra non lateant. In se quidem Apostolicæ illius affectionis virtutem transfuderat, qua etsì lingua taceret, ministerij obsequio diceret. Omnibus omnia factus sum. Cum fortibus quidem valebat, sed fortitudinis suæ rigorem ad infirmorum roboranda membra soluebat. Cum feruentibus ad æterna currebat, sed vt tardos & tepidos traheret, sæpè à cursûs sui velocitate torpebat.

Operimentum fratrũ vocatur.

1. Cor. 9.

Cap. 7. Sed inter tot & tanta virtutum dona, pristinæ humilitatis & mansuetudinis vigor ità durauit, vt antè subditus, & posteà tantæ multitudini prælatus idem videretur.

tur. Nam gradu tantùm superior, gestu æqualis alijs apparebat. Illam quippè, quæ ei ex ordine monasterij reuerentia debebatur, ità renuit, vt magìs sibi indignaretur exhibitā, quàm superbi & arrogantes dolere solent sibi penitùs abnegatam. Quam profectò virtutem tanto dilectionis sapore condiuerat, vt nunquàm se prælatū recoleret, nisi obstinatorum valdè nimia improbitas compulisset. Et nè videamur virum verbis maiorem facere, multi adhuc in monasterio supersunt, qui dum eiusdem conuersationem recolunt, in eiusdem descriptione pauca omninò atque indigna me dixisse iudicabunt. Sed tantus ac talis vir, post venerandi viri Petri Abbatis obitum, vix anno integro monasterium rexit, & consummato laboriosæ huius vitæ cursu, ad gaudia ęterna migrauit. Quo certè ad æmulationē virtutū eiusdem, pluribus atq; apertis indicijs ostensum est, quia nimirùm debita carnis morte subtractus est, sed virtute spiritûs discipulorum necessitatibus frequenter exhibitus. Notatu digna pro Ecclesię prælatis. Felix obitus eius. Cap. 8.

Nam à quibusdam perfidæ mentis hominibus asserebatur, quia monasterij non paruas opes repositas habuisset, quas vi mortis præuetus, indicare nequaquam posset. Locum quoquè se posse ostendere mentientes, non solùm locum sed loca plurima cellulæ eiusdem fodere cœperunt. Cumque iam satis defossum esset, & inuenire nihil possent, quadam nocte venerando viro Abbati Simeoni apparuit, eiq; dixit: Deo teste, nihil ampliùs in cella fuit, nisì quantū inuenistis. Post hæc autem verba eum vehementer redarguens, quòd stultis hominibus perperàm credidisset, quærere in vanum eum vltrà prohibuit. Sicq; satis ostensum est, quia pro soluendo carnis debito obijt, sed promisso munere redemptoris viuit. Is fuit 5. Abbas monasterij Cauensis.

Sequuntur miracula. Cap. 9.

Iohannes etiam Genusia magnum dè eo solet narrare miraculum. Nam quadam die, cùm extra monasterium in quadam cella manere iuberetur, deuotionis feruore, quo in claustro manere cupiebat, patris monasterij præceptum molestè tulit, atque iter arripere murmurando cœpit. Non longè verò à monasterio, cùm descendere de caballo voluisset, cecidit & costas fregit. Quod ergò plurimùm voluit, ad monasterium relatus est: sed quia nimis obstinatè voluit, non vt voluit, sanus, sed vt valdè doluit, attritus. Ex more autem monasterij in infirmorum domo receptus, magnis doloribus cruciabatur. In sequenti verò nocte merita beati viri Constabilis retractanti, in somnis apparuit, eumque de inobedientia atque murmuratione vehementer increpauit. Videbatur autem ei, quia ad se venientem venerabilem virum à superiori domo, Stephanus vir bonæ memoriæ, eiusdem nuper capellanus, cum vnguenti vasculo sequebatur: cuius vir sanctus operculum releuans, vnguentum eduxit, fractas fratris illius costas liniuit, eique dixit: Ecce sanus factus es, vade & deincèps humiliter viuas, & te præceptis maiorum in omnibus subdas. Mira dicturus sum: euigilauit monachus, non solùm salubri admonitione instructus, sed fugatis cunctis doloribus sanus. Tunc is, qui nisì alienis manibus ferri non poterat, cunctis stupentibus exiliuit, & iniunctam sibi obedientiam perficere festinauit. Pia enim Dei dispensatione actum in eo est, vt & à paruis culpæ maculis purgaretur, & beati viri merita proderentur. Nam prædictus Iohannes monachus aliter vir bonus & religiosus erat, psalmistaque præcipuus, sed vincere iram, ac linguam perfectè cohibere non poterat. Itaque percussus à Domino, sed curatus est à magistro: vt castigatio austera purgaret, & salus reddita virtutem & gloriam curantis ostenderet. Pœna inobedientia monachi. Cōstabilis oleivnctione, cōfractas costas ei' reparat

Illud quoquè silendum non arbitror, quod vir venerandus Rossemandus, tunc monasterij Prior, posteà verò Pausitanensis Abbas referre solitus est. Quodā nanq; tempore, cùm petenti pauperi femoralem lineā tribuisset, sequenti die, vt proposuerat, pro veneratione eiusdem patris Missas celebrare non potuit. Subitò tunc adfuit, qui ei suta femoralia detulit, atque tanti patris obsequio actum fecit. Cap. 10. Aliud miraculum.

In territorio Cilentino in monte, qui Licosę præeminet, dum quidam Salernitani iudices possessionum quarundam terminos quærerent, subitò tanta caligo nebulæ diffusa est, vt per nemus eiusdem montis errarent, & viam qua redirent, nusquā inuenire potuissent. Cumq; diù erratum esset, vnus eorum Vrsus iudex, viri venerabilis Constabilis merita sibi adesse flagitauit: cùm ad verba precis eius lux solita loco restituta est, vt viam cernerent, & ad hospitium non tam de inuentione itineris, quàm de lucis miraculo læti * remanerent. Cap. 11. Amissā lucem itinerantib' restituit. for * remearent.

Pro necessitatibus fratrum nauis monasterij nauigabat in Africam, cui Iohan- Cap. 12.

nes tunc monachus, nunc etiam Abbas. S. Benedicti præerat, atque in eiusdem obsequio Petrus quidam famulus deputatus erat. Quæ profectò nauis inter Siciliam & Africam grauissima tempestate correpta, & vicinam suî resolutionem, & omnium interitum minabatur. Iam quippè nautæ collaborando defecerant, & ingredientem aquam prohibere ne intraret, aut quæ intrauerat eijcere præ lassitudine non valebant. Cumque iam omnis spes salutis abesset, præ tædio dormitanti monacho vir sanctus apparuit, & qui Saluatoris exemplo mundum vicerat, ipsius etiam verba exhortationis protulit, dicens: Confidite, & nolite timere. Quem cùm monachus cerneret, rogare videbatur, vt nauem sui monasterij & nautas de instantis naufragijs periculo liberaret. Cui ille, vt erat benigni vultûs & habitûs, respondit, dicens: Ego nauem eripio, & monasterium custodire non cesso. Eccè iam tranquillitas temporis refundetur, venti silebunt freta quiescent. Sed vade, dic Simeoni Abbati, vt corpus meum leuet, atque in sepulcro meo, quod in ecclesia mihi parauerant, collocent. Eadem hora etiam prædicto Petro monasterij famulo, in prora nauis nec plenè dormienti, nec ex toto vigilanti apparuit, & eadem dixit. Cumque ad se pariter redissent, mutuo quod viderant enarrabant: cùm ecce quod facilè audiri poterat, credi difficilè, paruum illud transeuntibus æquoris spatium, contrarius ventus siluit, mare quieuit, & nauis monasterij secundis impulsa flatibus, ad optatum Africæ portum venit.

Suũ monasteriũ, etiã post mortẽ custodit. Iubet corpus suum leuari.

Cap. 13. In eadem verò Africana ciuitate res æquè mirabilis acta est, quæ quia beati viri præconio conuenit, silentio comprimi nequaquam debet. Rex quidam eiusdem ciuitatis comperto, quod ad Africam expugnandam naualis exercitus mitteretur, oẽs Christianos, qui illic erant, retinuit, nec redire ad propria sinebantur. Præfatus igitur frater monasterij in magna angustia positus, quia vt volebat, cũ emptis mercibus redire non poterat memorati patris non dissimile auxilium sensit. Videbatur etenim sibi in somnis, quia in vinculis positus esset, à quibus venerabilis pater Constabilis veniens eum absolueret: cui etiam soluto præcipiebat, vt sine cunctatione nauem solueret, ad monasterium rediret, quia impedire, eum nullus potuisset. Euigilans autem monachus, de patris præsentia securus, licet magnæ videretur quod tentabat audaciæ, nauem soluit, atque in ea secum nautas recepit. Quem profectò ausum pro solita feritate barbari regis mira benignitas subsecuta est. Nam vt Cauensem nauẽ solutam audiuit, patienter tulit, ablata carbasa & omnia ei armamenta restituit, atq; ad propria redeundi liberã facultatẽ dedit. Sicq; sancto viro parum fuit nauem eripere, nisi maiori virtute barbarorum corda mutasset.

Capitiuo fratri insõnis apparet, eumq; liberat. Cor Regis mutat.

Cap. 14. Circa finem vero operis huius, illud etiam memorandum puto, quod in eadem via maris, cum ad Africam nauigaret, Petrus monachus sibi accidisse testatur. Ait enim, quod in magno sole æstatis, omnibus quiescentibus ventis, ita alto pelago deprehensus cum nauigio fuerat, vt non minùs perlaboriosum putaret sic torreri, quàm tempestate circunferri. Tunc memor illius miraculi quo vir Dei Constabilis monasterij nauem eripuerant, eiusdem meritis nauiculę suæ curam infundi postulauit, quæ & solis feruorem mitigaret, & ad desideratum portum perduceret. Cuius nimirum verba precis, mira virtus rogati patris secuta est. Nam statim suauis aura flare cœpit, quæ tandèm nauem cum alij pluribus vsque ad Africæ portum duxit. cumque ex illis nauibus transire locum aliæ cuperent, atque ad Italiam nauigare, aura illa protinus siluit: vt apertè cognosceret monachus, quia viri Dei meritis naui suæ aura influeret, quam post illius portum habere naues reliquæ nequiuissent.

Fratrib9 in Africã nauigãtibus, secundos ventos sub ministrat.

Cap. 15. Illud quoque silendũ non arbitror, quod eidem miraculo idem monachus addere solitus est. Ait enim, quia in eodem itinere duas piratarum naues offenderint, qui primo impetu contra nauem monasterij concitatis æquoribus venientes, vbi parum processerunt, eadem festinatione, quia irruere cœperant, retro fugerunt. Ex quibus profectò piratis quendam postea idem frater cognouit: à quo etiam cum quæreret, qua causa redissent illo die, cum monasterij nauiculam facilè capere potuissent, respondit, dicens: Nos non ita vos vidimus: sed tanti ac tales à nobis visi estis, vt si accederemus, dubium non esset quod redire nobis sine ingenti cæde minimè liceret. Quod nimirum viri Dei Constabilis meritis actum esse quis dubitet? vt cælitùs terrerẽtur, ne seruorum Dei sumptus inuaderent, si nauis *empticas raperẽt quam præsidia hominis non tutarent,

*Deterret piratas ne nauẽ sui monasterij capiant. for. * res emptitias*

Nec

Nec hoc quoque silentio prætereundum est, quod quidam frater Petrus de arce, cùm Sacristæ officium gereret, & funem fractum vellet ligare, vbi lucernæ ante Crucem solent ardere, posuit scalam, & cum esset in summitate scalæ, cecidit: sed cùm caderet, clamabat, dicens: Sancte Constabilis adiuua me. Sicque meritis beati viri, de tanto præcipitio cadens, nullam in suo corpore passus est læsionem. Cap. 16. Ab alto loco, cadentē fratrem cōseruat illęsum

Itém cum beatæ recordationis Arborius, huius monasterij Prior venerabilis, iacens in domo infirmorum, instantissimè & sine intermissione dolore lateris cruciaretur, nec alicuius consilij, vel suæ salutis remedium inuenire potuisset, ad beati viri sepulcrum se deportari fecit, & cum aliquantisper ibi orâsset, meritis beati viri dolor lateris continuo ità ab eo discessit, ac si ipsum dolor ille nullatenùs tetigisset. Alius quoque frater, cùm quartanas febres pateretur, nec vllo modo aliquo consilio liberari posset, ad beati viri tumulū deuotissimis precibus accessit, & paucis diebus interpositis, beati viri meritis liberatus est. Candela quoque, quæ ante Crucem, & venerabile beati viri corpus quotidiè ardet, de summo cecidit nec vitrū fractum est, nec oleū diffusum. Item vrceo vitreo vino pleno, sæpè & sæpiùs de sepulcro eiusdē in pauimentum cadente, nec vitrum fractum, nec vinū sparsum est. Duo insuper huius monasterij seruientes, cum in vigilia anniuersarij beati viri duas lagenas vino plenas à loco, qui dicitur Tracondia, pro charitate fratrum deferrent, altera earum in terram decidit, hec tamen lagena fracta, nec vinum sparsum est. Cap. 17. Sanat Priorem à dolore lateris. Itē monachum à febribus. Alia miracula.

Nullo modo etiam prætereundum est, quod meritis sanctissimi viri senex quidam, Vrsus nomine qui de more & debito, totius monasterij officinas mundare consueuerat, ad montem iuit, vt scopas insciderer. Qui casu de quadam rupe, cùm corrueret, brachium, eius fractū est: cumque dolore, brachij nimiùm cruciaretur, ad sepulchrū sancti viri veniens, prostratus iacuit, clamans & dicens: Pater beate Cōstabilis & domine, pro anima patris & matris tuæ adiuua me, & libera me de cruciatu isto. Qui cùm tertio eadē repeteret, non solùm à dolore, verumetiam à brachij fractione liberatus est. Iohannes quoque cognomento Cirusinus, gutta de capite ad oculū descēdente, cum grauissimo cruciaretur dolore, ad sepulcrum eiusdem venit, rogans & suppliciter obsecrans, vt consueta misericordia à tanto cruciatûs dolore ipsum eriperet. Qui statim exauditus est, & gutta simul, & dolor recessit. Quidam quoque faber, Petrus de Mari nominè, cùm simili dolore grauissimè torqueretur ad sepulcrum eius venit, & de quodam foramine sepulcri eius puluere accepto, oculum fricuit: & statìm liberatus est. Cap. 18. Cōfractū brachium cuiusdā viri sanat: Alium ab oculorum dolore liberat. Item aliū Cap. 19.

Quidam insuper diaconus, Dauferius nomine, cùm frequenter ad sepulcrum beati viri se appodians obdormiret, idem sanctus in somnis apparuit ei, dicens: Quare frater de sepulcro meo *gambuttam facis? moneo te, vt amplius non facias & ab hoc facto desistas. Qui timore correptus, aliquantis diebus beato viro obediuit. Verum eiusdem correptionis immemor existens, in idipsum rediit, & iterum se appodians, obdormiuit. Cui sanctus iterum apparuit, eique dixit: Nonne tibi prohibui, vt de sepulcro meo non faceres tibi gambuttam? Qui timore perterritus à somno surgens, brachium suum adeo contractū sensit, vt nullo modo ipsum neeplicare, nec extendere posset. Qui effusis precibus, beatum virum deuota mente suppliciter rogauit, vt ipsum liberare dignaretur. Qui mox exauditus, meritis beati viri liberatus est. for*grabatum. castigatur obdormiès ad eius sepulcrū. Iterùm liberatur.

In sancta præterea die parasceues, cúm de diuersis partibus multitudo virorum & mulierum, sicut mos est Christianæ religionis, sanctum diem illum discalceatis pedibus, & cum lachrymis sacra loca visitando celebraret, contigit quòd multi ad hunc sanctum locum venerunt: inter quos & quædam puella similiter venit, & cum nonnulli pulpitum, vbi lectiones leguntur, ascenderent, puella similiter fortuitù cum eis ascendit, & de eodem pulpito cecidit. Et cùm omnes clamarent, Mortua est puella: nutu Dei, & beati viri meritis super pedes suas se erigens, nihil mali habuit. Cap. 20. Puella cadens seruatur illæsa.

Hæc de tanto viro suisque prædecessoribus ad præsens dicta sufficiant, licèt per eos multa & præclara mirabilia Deus frequenter operetur. Quorum etiam precibus & meritis honestatem & præclaram religionem cum sanctitate in hoc sancto monasterio credimus hactenus conseruatam, & ab omnium hostium incur- Cap. 21. causë se monasterium quorū fulsione

cris patronorum sub sistat.

sione & offensione, Domino authore, vsque ad finem mundi liberam fore atque munitam. Ergo beatum virum Constabilem humilimis precibus suppliciter exoremus, vt iuxta nominis sui etymologiam, tam præsentibus, quam futuris huius monasterij fratribus impetret à Domino suis orationibus constantiam in quotidiano labore certaminis, tribuatque stabilitatem in bonis moribus. vt per hæc, aliaque opera charitatis & misericordiæ, ad beatam & æternam gloriam, vbi ipse cum Deo regnat, peruenire mereamur: ipso Domino nostro Iesu Christo donante, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat Deus in secula seculorum, Amen.

VITA BEATI PETRI DAMIANI S. R. E. CARDINALIS ET EPISCOPI OSTIENSIS, VIRI SANE

tam sanctitate quam eruditione celeberrimi: vt habetur in Hieronymi Rauennatis historiographi libro quinto. Vtrùm hic in Sanctos relatus sit, compertum non habeo, nisi quòd Aloysius octauo suo Tomo de Sanctis, eum beatum Petrum Damiani semper intitulet.

22. Febru. Cap 1. Petri Damiana patria.

PETRVS Damianus Rauennæ, satis obscuro loco, sed ingenuo natus, (sunt tamen qui ex nobili Honestorũ familia ortum putant sed falluntur, cũ id Petro peccatori conueniat) diligenter omnibus charitatis officijs à Damiano fratre natu maiore sic nutritus, ac bonis literis imbutus est, vt ab eo sibi cognomentum adscripserit, vocarique voluerit & scribi Petrus Damiani: quod contigisse in Eusebio Cæsariensi legimus, qui à Pamphilo amico, Eusebius Pamphili & vocari & esse perpetuò voluit: quaquam in petro Damiani id obseruari potest, quod ipse se tantum Petrum appellat, reliqui, Damiani, adiungunt. Antequam cucullũ sumeret, bonas artes plurimos publice docuit, stylo, vt illa ferebant tempora barbariei plenissima, satis eleganti: quod & ex illius epistolis quas ad multos misit, & ex libris quos scripsit, & ex ijs quas ad populum habuit concionibus, cognoscere difficillimum non est. Ab ineunte ætate agitari aduersis cœpit: cum enim mater post plurimos filios, hunc postremum genuisset, quadamq; die natu maior, patre demortuo, multitudinem fratrum, & hæreditatem paruam conquereretur, adeò mater (quam iamdiù egestatis dolor cruciabat) est indignata, ac dolore percita, vt se miseram exclamans. atque amplius vt viueret indignam, Petro vix dum nato lac negauerit, & nihil assiduo infantis ploratu commota, expetere eius necem videretur: quæ planè erat consecutura nequaquam sero, nisi fame simul & vi frigoris iam nigrescentem, & voce ferè destitutum, sacerdotis cuiusdam pellex adueniens, iuuisset. Hæc siquidem crudelitatem matris acriter arguens, & lachrymas infantis calamitatemque deplorãs, immanitate summa efferatum animũ lenijt, & sociam se matri iungens, calentis aquæ beneficio, alijsque remedijs semiuiuum infantem reuocauit ad vitam.

Cur Damianus cognominetur.

Matris suæ in eum crudelitas.

Semi mortuo calẽtis aquę beneficio ad vitã reuocatur infans.

Cap. 2.

Haud ita diù pòst, mater diem suum obijt, & frater natu maior duxit vxorem. Hi coniuges cum gerere curam pueri velle simularent, tam dura illum acrique premebant seruitute, vt is non modo pane, cibisque ac vino vitiosis & corruptis aleretur, sed perpetuo nudatis pedibus, pannosus incederet, & multis verberibus vapularet: pauloque grandior factus, alendis suibus preficeretur. In quo vili famulatu, cùm die quadam argenteum nummum reperisset, & perindè ac diues repentè factus, gratulabundus, quid eo posset aptiùs mercari, dulci appetitu, puerilem animum, suauium rerum omnium expertem, per mollia trahente, diutiùs cogitaret, tandem cælitus afflatus, Quid hæc, inquit, mente reuoluo? Horum certè voluptas nequaquam fuerit diuturna. Præstabit tradere hoc sacerdoti, qui sacra Deo faciat. Redijt intereà alius eius frater, cui erat nomen Damiano Rauennaque aliquot annos absfuerat. Is fratris ærumnas miseratus, cum in fidem & clientelam acci-

Pręficitur alendis suibus.

Inuentũ nũmum sacerdoti tra

accipiens amanter ac paternè fouit, literisque instruendum curauit. Quod cùm Rauennæ aliquandiù fecisset optima pueri cognita indole, Fauentiam primo misit, mox Parmam, vt ibi doctos viros audiret; quod Petrus suis literis testatur. dit, vt Missas celebret Literas didicit.

Breui autē liberales artes omnes edoctus, tantum nominis ac famæ apud omnes adeptus est, vt summa vtilitate atque auditorum frequentia eas cæteris deinde explicans, facile primus omni Italia haberetur. Cumq; in dies fauoribus, gratia principum, diuitijs & authoritate cresceret, seipsum increpans, Nunquid, dicebat, his perpetuo caducis atque interituris bonis inhæserim? An non potius his valedicens, cælestia consecter? Quæ cùm repeteret sæpiùs, tandem paulatìm cœpit diuinis studijs & obsequijs nauare operam: itaque sub preciosa veste, induit cilicium, inediæque & vigilijs, ac diuinis hymnis frequens studium exhibet. cumque libidinis æstu, pro ætatis natura iactaretur, medijs noctibus è cubili surgens, aquis se immergebat, dum totus frigesceret: indeque egressus, in lectum minimè regredi, sed psalmis atque hymnis Deum venerari consueuerat. Mirum fuerit dictu, quam præstiterit egentibus liberalitatem & munificentiam, quàque benignè & piè prandio illos acciperet. Quo loco illud nequaquam silentio videtur prætereūdum, cum quadam die, vnà cum sodali suo, cuius opera vtebatur, pranderet, neque extra vnicum ex similagine tritici panem quicquam haberet, sodalique qui eodem cibo vti consueuerat, cibarius & secundarius panis esset appositus, secum loqui cœpisse: Christus ad mensam meam, inferior mihi est: iamque his atque alijs animo repetitis, cū panem cum illo commutare decreuisset, pudore tamen retractus est. Itaque comedentem pauor sensím arripit, & horror concutit viscerum, tandemque piscis, quæ transuersa in gutture inhæserat, spina, nullis cedens remedijs strangulabat, cum id sibi ob panem ex similagine sodali minimè tributum accidisse existimans, commutato pane, primo eius bolo conualuit: quamobrem, supra quam dici potest lætus, aperuit cunctis miraculum. Cap. 3. Dum diuinis studijs vacat, corpus suum castigare nō negligit. Pietas eius in pauperes. Miraculū.

His atque alijs ad Dei famulatum in dies magis accensus, cum omninò his caducis rebus abduci, monachusque fieri decreuisset, id tamen in patrijs finibus ob affines, aliquotque alia impedimenta, minus tutum arbitraretur, hæc cogitantem, assiduisque precibus contendentem à Deo, vt ad salutem sempiternam aditum pararet, à solitudine sanctæ Crucis fontis Auellanæ, quæ est in Eugubina diœcesi, monachi duo, de quibus iam multa præclara acceperat, diuinitùs impulsi cōueniunt. His Petrus, postquam de Deo multa locutus cum illis fuisset, animi sui sensum aperit, petitque, num ab eorum Abbate, si monachus vellet fieri, reciperetur. ipsis affirmantibus, lætus spondet se illuc quam primum profecturum. Donat intereà scyphum argenteum abeuntibus, verum cum instanter illud, nullis precibus locum relinquentes, renuissent, atque ob id conceptam in animo Petri religionem, & opinionem eorum sanctitatis, magis confirmâssent, fecerunt vti maius adhuc caducarum harum rerum fastidium Petrus incurrerit, nec quicquam aliud, nisì cælestia, cogitaret. Cap. 4. Ecce quanto ardore monasterium expetierit.

Post monachorum discessum, vt vsu tractando cognosceret, vtrum eius vitæ laborem esset laturus, coniecit se in cellulam satis arctam, vbì per quadraginta dies vitam, iuxta leges eremitarum S. Crucis, traduxit: quo genere viuendi plurimum roboratus, nihil iam difficultates, & durum vitæ illius modum timens, suis omnibus inscijs, clam ad eam montis Catriæ solitudinem profectus est. Excipit eum libenter Abbas, cuculloq; indutum, vni ex monachis in custodiam ac disciplinam, tyronū more, tradit. Quantùm autem profecerit quamq; obedientiam magistro, reuerentiamque præstiterit, ex eo facilè cognosci potest, quod iter cum præceptore eques ingressurus, iussusque ab eo vt indueret molliorem vestem ac pulchriorem, magistrum supplex obsecrauit, ne, quod minus decere ipse arbitrabatur, præciperet. cæterum magister, qui eum ob perspectas virtutes vnicè diligebat, propterea que ne in publicum prodiret adeò incultus optabat, nequaquam assiduis repetitisque eius precibus assentiri. Igitur Petrus, ne nimis perfractè pertinax, obedientiæ repugnaret, (quanquam maximo pudore ac rubore suffusus, quod, quæ reiecerat ornamenta, recepisse videretur) nullum præ pudore intueri audens, pulchriore indutus cucullo, magistro comes abijt: cernere autem (quemadmodum ipsemet retulit) omnes eum digito commonstrantes, & sponsi nomine, non monachi appellitantes, quacunque incederet, videbatur. Cap. 5. Fit monachus. Obedientia eius quāta

Ad

Cap. 6. Ad cœnobium regressus, maiori in dies abstinentia, ac vigilijs, ad sanctitatem, & ad summum bonum adipiscendum incumbere. Per id temporis monachi illi, quatuor diebus hebdomadæ pane & aqua traductis, tertia & quinta ferijs, parum leguminis, à singulis, suis seorsùm cubiculis, cocti, sumebat: diebusque sacræ inediæ, panis, non quantum quisque vellet, sed certa quantitate ac mensura præbebatur. Vinum rei tantum diuinæ faciendæ, & ægrotis notum, nulli prætereà. Cùm verò is esset in vigilijs mos, vt signo dato, matutinis precibus expletis, omnes hymnos Dauidis recitarent, præueniens hoc commune signum Petrus, quicquid erat noctis reliquum, continentibus excubijs ducebat: vndè in eum incidit morbum, vt dies noctesque insomnes ageret. sed temperatior factus, conualuit. Cumque breui in summam sanctitatis famam creuisset, summis tandèm precibus Guidone Strambiato Rauennate, Abbate Pomposiano, id ab sanctæ Crucis Præfecto impetrante, Pomposiam mittitur, vt monachos illos præceptis diuinis sacrisq; literis instrueret: ibi transegit biennium, quo elapso, ab sanctæ Crucis Přęfecto, qui eum illuc miserat, à suisque monachis reuocatur. Ibì Præfecto paulò post demortuo, renuens, ac diligenter recusans, tamen cœnobio præficitur. Quod cum instituisset, in Camertibus primum, mox ad montem Regium, quod est in Perusino, vbi cellam reperit, quam D. Romoaldum incoluisse ferebant: deinde in Fauentino, tum ad Aceretem, tum ad Gauiunium, (nunc Cauinam appellant) postea in Ariminensi ad Murcianum cœnobia excitauit.

Monachorum abstinētia quāta olim fuerit.

Petrus creatur monachorū Pręfectus.

Construit monasteria.

Cap. 7. Cum verò esset in Gauiuniano cœnobio, iubet die quadam monachum, qui sibi ministrare cōsueuerat, potum sibi afferre ex fonte. Fecit imperata minister, sed aqua in vinum mutata, alius denuo ab assidentibus monachis mittitur, qui aquam adferat: qua itidem in vinum cōuersa, mandauit Petrus, id nè cuiquā patefacerent: quod & factum: nec id quisquam nisì ab eius interitu vnquam resciuit. Illud etiam fuit satis celebre, quod, cum iuxtà sacellum suum, plenum vini dolium haberet, transeūtibus illac militibus, & à sacerdote sacelli custode potum arroganter petentibus, cū sacerdos vegetem indicâsset, & omnia eius foramina ipsi aperuissent, vinum nequaquam prodijt. Suspicati sunt primo se a sacerdote deceptos: itaque superiori aperto foramine, cernūt parum deesse vini: cæterum quanquā inijciebant virgas in foramina, nihil tamen vini vsquam exijt cū, alioqui virgæ ipsæ vino maderent. Quod miraculum eo etiam maius est visum, quod peregrino paucis post horis eadem transeunte, ac sibi Dei causa atque nomine pręberi potum postulante, cū sacerdotis sermone quæ militibus accidissent, narrantis, ipse deterritus, magnum sperare se beneficium affirmaret, ex eo quod ab insolentium rapina incolume, atque integrum seruatum fuerat, præsertim quod notus iamdudùm sibi Petrus fuisset, & suum frequenter exhibuisset: sacerdos timidus licèt, & nihil se vini extracturum existimans, assiduis tamen peregrini precibus, contulit se ad dolium, foramineque recluso, vinum hausit.

Cōmutat aquam in vinum.

Duo continua miracula.

Cap. 8. Nec minori fuit admirationi, cùm vir magnus quidam, opibusque ac copijs affluens qui diebus festis solennioribus Petro pisces dono mittere consueuerat, nocte, quæ diem natalem Christi Dei proximè antecessit, quod habere antea pisces non poterat, seruum cum pisce grandi misit. Erat fœdum ea nocte cælum, nullis aut Lunæ, aut aliorum syderum radijs illustre, & ad perpetuam viæ difficultatem, niues altæ accedebant. Itaque dum seruus ad excelsam ripam peruenisset, eius extrema nimiùm persequens, lapso pede, præceps inferius agitur: & cum is fuerit casus, vt totus discerpi facile, affringique potuisset, meritis tamen viri sancti, vi diuina, incolumis ac illæsus euasit: validusque & alacer excussum onus, ceruice resumpsit: cumque venisset ad Petrum, & domini munus obtulisset, quod eius meritis euasisset mortem, ingentes gratias egit: cui Petrus, Ne, inquit, fili mi, erranti homini, ac criminum labe conspurcato, velis adscribere, quod Deus sola sua misericordia tibi elargiri non est dedignatus: gratiæ illi abs te agantur, qui nusquam deest ijs, qui in calamitatibus periculisque existentes, eius opem suppliciter exorant.

Seruū cuiusdā ruentem in præceps seruat illæsum.

Petri profunda humilitas.

Cap. 9. Cum item haud ita multos post dies, vnum ex suis monachis ad Abbatem quendam misisset, monacho autem diutiùs Abbatem, qui abierat, expectare, & tandem eo, quo aberat, adhibere fuisset opus, intelligens, nisì iter noctu faceret, ad præstitutam sibi à Petro diem, non esse reuersurum, duce viæ capto, iter vesperi ingreditur:

tur: nec diù processum est, cùm sese dux ex oculis furtìm subtraxit. Itaque ignarus viæ, vehementer anxius, & incertus quò tenderet, petere à Deo suppliciter, vt præiret itineris dux, meritis eius, cui obedire satagebat: nec diù pòst peruenit, quo se via scindebat in duas partes: vbì dum hæsisset paululùm, quam caperet ambigens, elegit tandèm quam magìs tritam vidit, aptioremque existimauit. Cæterùm dum conatur in eam iumentum dirigere, illud non modò renuit, sed aliam ingrediebatur: timens autem monachus, nè iumentum id faceret, quià aliàs eam ingredi viam consuêsset, calcibus ac verberibus in aliam impellere conabatur, iumento minimè assentiente: ad extremum cùm irrito nixu diù certasset, iam demùm suspicans, nè fortè brutum illud animal sibi contra morem diuino instinctu resisteret, laxauit habenas, & quidem vano nequicquàm euentu: inalbescente enim cælo, recta se ingressum agnouit: pauloque pòst cùm peruenisset ad cœnobium, quæ sibi contigissent, omnia Petro narrat, & Deo atque illi gratias egit immortales. Deuiantē monachū in viam reducit.

Pari meritorum virtute, dante Deo, adolescentulum, quem ad Episcopum quendam in negocium mittebat, traiecto flumine in limo altè hærentem, cùm illum supplex adolescens inuocâsset, incolumem eduxit: cumque adolescens indè longiùs ad vrbem prouectus, non reperisset Episcopum, ab iuuene tamen, Episcopi patruele, benignè exceptus est. In hoc tamen defuisse patruelis Episcopi visus est, quòd cunctis abeuntibus, adolescentem solum in cubiculo grandi reliquit. quāobrèm adolescens magno arreptus timore, noctem illam totam insomnem duxit. Itaque patrueli Episcopi dormienti Petrus Damiani adesse est visus, qui acri vultu minitans & obiurgans, quòd negligentia nuncium suum adeò malè affecerit, perterruit eum quàm maximè: somno igitur solutus, expectare dum illuceat, vt inuisat hospitem, quæratque ea sibi quid velint: quód cùm esset factum, & suum vterque incommodum enarrâsset, viri sancti potentiam admirati, extollere Dei gloriam, qui sit in ijs, qui illi ex animo seruiunt mirabilis. Adeò autem hac re adolescens, quem Petrus miserat, est commotus, vt reuersus ad Petrum, illi se totum commiserit, breuiq; post ibidèm cucullum induerit. Cap. 10. Aliud miraculum. Adolescēs quidam viris eius miraculis fit monachus

Adeò verò in dies doctrinæ ac sanctitatis eius fama increbuit, vt à Stephano nonō Pont. Max. ad Galerum non vocaretur, sed, vt ille ipse scribit, traheretur: neque hoc satis Stephanus pro hominis probitate ac doctrina esse putans, Episcopatum Hostiensem addiderit, sacrique Cardinalium Collegij principem (Decanum appellant) fecerit. Plurimas legationes summa fide & diligentia obiuit. Cumque eo tempore sacrati viri publicè scortis & omni libidinum generi indulgerent, vxorumque loco meretrices haberent, & appellarent, dici vix potest, quàm acriter, quàm intrepidè semper illos reprǽhenderit, atque ad rectè sancteque viuendum omni studio fuerit adhortatus. Verùm vt se Deo totum traderet, & in rerum diuinarum meditatione dies noctesque consumeret, sacro Galero & Episcopatu se abdicauit: cumque ab Nicolao Pont. Max. ad eas iterùm dignitates, & honorum insignia assumenda cogeretur, ipseque constanter, & aliquanto fortasse quàm res ipsa & Pontificis maiestas ferret, pertinacius, renueret, Pontifex assensit quidem eius perseuerantiæ, sed tamen pœnam in eum centenariam constituit: qua pœna tenebatur ad recitandum, per centum annos, quotidiè centies, verberibus adiunctis, psalmum quinquagesimum, quo vsus est Dauid, cum stuprum Bersabeę, & marito eius mortem obtulisset, illumque Nathan vehementer accusâsset, ac minaretur, Deum tam grauia scelera nequaquàm impunita atque inulta relicturum. Subiuit hanc pœnam libenter Petrus, tantusque in eo fuit ardor pœnitendi, vt eam annuo spatio exhauserit. Itaq; pœna persoluta, elegantes ad Nicolaum Pontificem & officij, ac pietatis, religionisq; plenas literas dedit, quibus & purgauit se diligenter, & non minùs rationibus, quàm virorum sanctorum exemplo id fecisse testatus est. Hæ literæ quoniam extant, non est cur à nobis explicentur. Cap. 11. Petrus creatur S. R. E. Cardinalis, & Episcopus Ostiensis. Abdicat se suis dignitatibus. 2. Reg. 12. Penitentiā sibi iniunctā quàm alacriter impleuerit.

Abdidit igitur se in Catrianam solitudinem optatissimam, vbì nec semper ociosus vixit: nam Mediolanensem Ecclesiam malè sentientem, & à Romana abductam ac discrepantem, Simoniacaque labe, & Nicolaitarum hæresi infectam, Nicolao iubente (tametsì id Stephani noni iussu factum plerique velint) cum Romana conciliauit, & in rectam sententiam deduxit. Idem etiam in Rauennati Ecclesia nixus est, Gibertumque Archiepiscopum sæpiùs fuit hortatus, vt meliora sentiret. Sic autem ad eum inscribere literas consueuerat. Domino Giberto, se- Cap. 12. Ecclesiasā fide lapsas, cū Romana conciliat.

cundæ per Italiam ſedis, Antiſtiti Petrus vltimus eremitarum, ſeruus, deuotiſſimæ ſeruitutis obſequium. Gregorio deindè ſeptimo hortante, per omnem Italiam, ſacram inediam, & ciborum ieiunitatem, die Veneris in honorem Crucis inſtituit, ac potiùs antiquitus inſtitutum, & iam ferè obliteratum reuocauit. quod & de horarijs precibus, quibus quotidiè diuæ Mariæ Virgini Chriſtiparæ debitum cultum exhibetur, factum eſt: iuſſitque Pontifex àb omnibus, qui ſacris eſſent initiati, piè ac ſanctè quotidiè recitandas. Quòd autem ad ſacram diei Veneris, in honorẽ Crucis inſtitutam, ac potiùs reuocatam, inediam ſpectat, quædam de ipſa, quæ contigerũt, minimè omittenda duximus.

Horas de Domina, ac feria 6. ieiunia ferè oblitera ta reſtaurat.

Cap. 13. In cubiculo dicato ægrotis ſenex erat monachus, Leo nomine, qui precibus aſſiduis, vigilijs, atque abſtinentiæ à cibo, iuuenili penè ardore intentus, nocte quæ diẽ præceſſit, quo hic hæc in honorem Crucis ſacra inedia inſtituenda erat, per quietẽ vidit frequentẽ conuentum monachorum in templo, qui albis induti veſtibus, ſua uiſſimis vocibus & dulci admodùm concentu cantabant, Dulce lignum, dulces clauos, & quæ deindè ſequuntur. Quo etiam loco comedere conſueſſent, panes menſis appoſitos eſſe nitidiſſimos, dulciſſimos & ſapidiſſimos: atque inter monachos vndiquè diſcumbentes, virum maximè ſpecioſum ac venerabilem, qui vndè eiuſmodi panes, nuſquàm ad eam diem viſi, veniſſent, interrogatus, Hi ſunt, inquit, panes, quibus filij Iſrael manna percipientes, è cælo alti ſunt in ſolitudine. Vir idẽ mẽſam Abbatis, quæ erat ad occidentem, tranſtulit ad orientem ſolem, vbì in pariete Chriſti crucifixi imago picta aderat. Paulò etiam pòſt alius monachus, cui Petro erat nomẽ, ad cœnobium die Iouis regreſſus, cùm nihil adhuc noſſet de hac inedia, nocte per quietem Petrum Damiani vidit, qui illũ ad prandium inuitabat, ſecumque accumbebat. Itaque poſtridiè accipiens noui ritùs diſciplinam, lætus atque alacer, En, inquit, Dei gratia, prãdium, ad quod me Petrus Damiani vocauerat. His autem viſis monachi ſui omnes commoti, qui ob id cernere oculis, planè diuinum inſtitutum illud eſſe, videbantur: ab eo petunt & flagitant, vt, ſi quid prætereà in reliquo victu ac veſtitu commutandum, corrigendum, detrahendum putet, detrahat, corrigat, commutet: quamobrèm magis adhuc vili ac demiſſo, veſtium atque habitûs genere inſtituto, non minùs ſermonibus aſſiduis, quàm vitæ exemplis, eos ad cæleſtis vitæ præmia euehebat.

Viſio cuiuſdã monachi.

Exod. 16.

Itèm alterius monachi viſio.

Monachos ſuos vt vir Dei reformauerit.

Cap. 14. Quo verò tempore Epiſcopatũ tenuit, quicquid ſupererat, in egentes affluenter effundebat, & ex illis duodecim pedes perpetuò abluebat, epulumque præbebat, & tota vrbe pupillos ac viduas perquirere & iuuare. In cœnobio per quadraginta quãdoquè dies comedebat nihil, quod eſſet igni coctum, ſed tantùm pomis crudis, abſque vllo potu, veſcebatur: cuius rei diſcipulus eius, qui conſcripſit hanc vitam, teſtis eſt. Conſueuerat etiam diurnis horarijs precibus atque hymnis recitandis nulli podio ſubſellióve hærere: & initio vtriuſq; quadrageſimæ, per triduum penitùs abſtinere cibo: ad quod inſtitutum licèt ipſe neminem verbis allexerit, quibuſdam tamen cœnobijs, id eius exemplo deindè ſeruantibus, vehementer laudauit, quo diligentiùs toto ex triduo intra clauſtra cœnobij ſilentium ſeruaretur: inſtituens, vt nè quis, extra ſummam neceſſitatem, calceamenta indueret, antequàm ſingulis dieb. Dauidis omnes pſalmos communiter abſoluiſſent.

Pietas eius in Chriſti pauperes.

Abſtinẽtia eius.

Statuta.

Cap. 15. Rauenna tandèm diſcedens ad Pontificem aditurus, nè iter eſſet omninò inane, monachos inuiſit, quos Fauẽtię conſtituerat extra vrbis portã, in æde D. Marię, quã nunc intra vrbem adductam conſpicimus. Ibì febre correptus, octauo, poſtquàm ægrotare cœperat, die, ex hac vita migrauit, ea nocte, quæ diẽ octauum Calẽd. Mar. anteceſſit, anno ab ortu Chriſti milleſimo octuageſimo, Gregorio ſeptimo adhuc Pontifice, & Othone (ſi Gibertum malè ſentientẽ reijcimus) Rauennatũ Archiepiſcopo. Qui Otho vir profectò ſumma religione fuit atque innocentia. Petri Damiani morte ab ijs, qui excubabant iuxta cœnobium, nè ſanctum cadauer poſſet à ſuis monachis, qui è propinquis locis aduenerant, furtìm exportari, nunciata, repentè ciues oẽs ad eius parentalia accurrunt, breuiq; templum tanta populi multitudine refertum eſt, vt vndarum modo ſeſe inuicèm impellerent, beatuſque ille diceretur, cui dabatur viri ſancti loculum attingere, & illi munera præbere, pedeſq; oſculari. Sepulcrũ intereà ex cãdidiſſimo marmore, ſumma facilitate, ipſis, qui adducebant, admirantibus, ex aliò ſatìs diſtanti cœnobio deuehitur, atq; in eo, è regione chori, iuxta gradus, quibus aſcenditur ad aram, locato, omnibus hymnos ac pſalmos concinentibus, Deumq; laudantibus, viri ſancti corpus reponitur.

Obit' eius.

Sepultura.

HISTORIA DE INVENTIONE S. CELSI CONFESSORIS, VEL RELIQVIARVM EIVS, AVTHORE THEOdorico monacho doctiſſimo, qui claruit anno ſalutis 1005. *Verùm hanc mutato paſſim ſtylo in compendium redegimus ob vitandam nimiam prolixitatem propterea quòd author quædam ſatis verbosè proſequutus ſit. Numerum quoquè capitum margini adiecimus.*

ANNO ſalutis noningēteſimo ſeptuageſimooctauo, Otthone ſecūdo, maximi Otthonis Auguſti filio, Romani Imperij ſceptra tenente, Treuirorū eccleſię præfuit Egbertus Archiepiſcopus, clarus quidem genere, ſed virtutum ſplēdore longè clarior. Erat ſtatura procerus, & inſigni vultûs elegātia, ità vt inter eius temporis primates nullus eo eſſet formoſior. Monacharū ſingularis erat & patronus & enutritor, diſciplinæq; regularis amator pręcipuus: quippè qui ſub Epiſcopi habitu pectus deuotiſſimi monachi circūferret: ſicq; cū Martha foris occuparetur explendo frequens miniſterium Domini, vt tamen totum ſe conferret ad vacandū ſtudio verbi Dei: gratam ſe hoſtiam Deo offerens, & in actione columbam, in contemplatione turturē exhibens. Tanta autem eius liberalitas fuit, vt nouum quendam Iohannem eleemoſynarium repręſentaret, ambabus manib. amplas facultates ſuas in pauperes profundēs. Monaſteria Treuericæ ditionis ante eius tempora, præter vſitatū Deo ſeruientium modum, nimia premebantur inopia, eratq; in illis & victûs & vtenſilium admodum curta ſupellex. Ea re fiebat, vt monaſtica religio nō mediocriter illic deficeret, & ignis diuini amoris, quem Dominus Ieſus miſit in terram, & voluit vehementer accendi, non modò frigeſceret, ſed etiam planè extingui inciperet.

Februa. 23. Cap. 1. — *Egbertus, egregius Treuirorū Archiepiſcopus.* — *Huius Vita eſt To. 1. in Ianuario.* — *Luc. 12.*

Etsì enim venerādę memoriæ deceſſor eus Theodoricus doctor fuit facundiſſimus, & Dominicę familiæ procurator induſtrius: at tamen ob multiplices Reipublicæ exactiones ſæpè non parū impeditus, monaſteriorum neceſſitudinibus minùs cōſuluit, quippè cui nec ſuppeteret, vndè poſſet. Egbertus verò, honorificè ſemper appellandus, regia incedens via, militū cupiditatem fregit, prouincialium tyrannidem ſua authoritate cōpreſſit, & quæcunq; per vim ablata erāt monaſterijs, potenter vndecunq; recuperauit. ijsque reſtituit, neglectaq; & vetuſtate conſumpta ſummoperè inſtauranda curauit. Cernens autē fratres monaſterij B. Eucharij premi inopia, non mediocriter illorum doluit vicē. Itaq; ſapienti vſus cōſilio, Abbatē illis præfecit Gotheriū, in Gandauenſi cœnobio diſciplina monaſtica præclarè inſtitutum: eiq; tantum contulit agrorū & vinearum, præter alia dona plurima, ad monaſterij ornamentum facientia, vt eius perenne meritum ad ſupremū vſq; mundi diē ſua capiat incrementa. Quanta verò etiā alijs ſuæ diœceſis monaſterijs, propter paupertatē penè collapſis, elargitus ſit, vt inſtaurarentur: quibus etiā modis, tanquàm inſignis languentium animarum medicus, monaſticę religioni, quę per id tempus vbiquè peſſundari videbatur, ſua authoritate opitulatus ſit, nos verbis nullis explicare valemus, quòd modum numerumque excedant. Deniquè virtutum magiſtra charitas adeò ſibi pectus illius vendicârat, vt cum beato Iob non immeritò dicere poſſet: Ex vtero matris meæ egreſſa eſt charitas mecum.

Cap. 2. — *Theodorici Epiſcopi Treuirē.* — *Egberti Epiſcopi liberalitas erga monaſteria.* — *Iob. 31.*

Sæpè enim valdè doluit, non ſine lachrymis & altis ſuſpirijs teſtās dolorē ſuum, quòd ſacellū, in quo beatiſſimus preſul Eucharius cum ſanctiſſimis ſocijs ſuis quieſcit, tam multis annis ex nimiū abiecta & vili materia conſtructū cerneretur. Atq; ea cauſa meditabatur ſtructurā nouæ baſilicæ, quę tam inſignibus patronis pro humana exiſtimatione digna foret, vetus illud ſacellū redituum repoſitoriū non ſine obliqua repręhēſione appellans. Cumq; in ea cogitatione crebrò verſaretur, contigit eum aliquādò Otthoni Imperatori, quē diximus, familiariter præ cæteris eccleſiarum antiſtibus adeſſe, eiq; inter alia, quæ ad Eccleſiaſticā vtilitatem pertinerent, colloquia, hanc ſuam aperire voluntatem. Imperator verò, vtpotè cumprimìs catholicus, votis illius impensè congratulans, præ nimia animi alacritate in hæc prorupit verba: Benedictus Deus in throno æternę maieſtatis ſuæ, qui hāc tam gratam ſibi, animo tuo adſpirauit voluntatem: & benedicta monachorum S. Eucharij con-

Cap. 3. — *Studiū eius ergà nouā nouæ ædis S. Eucharij ſtructurā.* — *Itē Otthonis Imperatoris.*

cors sodalitas, quorum precibus nostrum imperium à Domino gubernatur. Quòd si me superstite opus hoc erit absolutum, hilarior exibo ab hac vita, modò apud Christum æquissimum iudicem beatus Eucharius vrbis Treuericæ primus doctor, mihi patronus adsit. Tu verò ocyùs hinc abito, & in templi huius structuram modis omnibus incumbe. Ego vbi comperero eousquè eam processisse, vt cubito vno supra terram emineat, è fisco meo tales tibi suppetias feram, vt intra paucos annos facilè suprema manus ei possit imponi. Hac Cæsaris pollicitatione animatus Episcopus, mox accersit fossores & cęmentarios permultos: qui cùm aliquot dies fuissent in opere, præter omnium opinionem in beati Celsi sarcophagum impegerũt, diuina id proculdubiò agente prouidentia. Erat is sarcophagus ex miri candoris petra, quàm vulgus cretam vocat: impositaque ei visebatur tabula, cui hoc erat inscriptum epitaphium:

Casu inuenitur sarcophagus beati Celsi confessoris.

Sollicitus quicunque cupis cognoscere tumbam.
Præclarus iacet hîc nomine, vel meritis,
Celsus, quem Dominus verò insigniuit honore:
Non segnis patriæ semper vbique vigens.
Qui genus atque ortum claro de stemmate traxit,
Affectuque pio conditur hoc tumulo:

Depositus pridiè nonarum Ianuariarum.

Cap. 4. Operarius autem, qui primus in hunc impegit sarcophagum, rusticus fuit planè rudis & crudus, vt solent plerique tales. Cumque ad rem inopinatam cunctantiùs eum agere oporteret, ille rustica temeritate tabulam bidente perfregit, ità vt vix à doctis viris titulus expeditè legi posset. Obiurgatus verò ab alijs, quòd scripturæ parcere noluisset, ità fertur respondisse: Ecquidnam cõmerui. Petra hęc, quàm perfregi, non pluris apud me est, quàm humus, quæ calcatur pedibus meis, nec vllum inter hęc meo iudicio discrimẽ est. Sed non cessit impunè homini temerario, quòd margaritam, in summi Regis diademate reponendam, tam negligenter attrectare ausus fuit. Tertio indè die subitanea morte extinctus est, & suo exẽplo docuit mortales, beatũ Celsum cum Apostolo fidelibus esse odorem vitæ in vitam, infidelibus autem & obstinatis odorẽ mortis in mortem. Et multis sanè ille hominis repentinus interitus, non vulgarẽ metum incussit. Postquàm verò tam lętus reperti sarcophagi nuncius ad aures Episcopi Egberti perlatus est, ille mirificè laudauit Deũ, & absq; mora eò properauit, quibusdã è Clero illum comitantibus: visoq; epitaphio, certior factus est, in diebus suis vrbem Treuericam diuinitùs respectam. Nec tamen ausus fuit, multa adhibita deliberatione, sarcophagum illũ suo mouere loco: sed cùm sigillo suo illum cõmunijsset, monachos illic cõstituit, qui sine intermissione ob merita tanti viri collaudarent Deum, donèc ipse cum alijs Episcopis communicato consilio, quid in re tanta faciendum esset, statueret.

Pœna temerè hunc sarcophagum perfringentis.

2. Cor. 2.

Cap. 5. Interìm die ac nocte monachis illis nunc sub diuo, nunc sub tecto diuinum ibi peragentibus officium, non multò pòst solẽnis synodus permultorũ tum Episcoporum, tum Abbatum, apud Ingelheim regale palatium coacta est, in qua nonnulla Ecclesiæ Dei profutura promulgata sunt, à posteris piè inuiolatequè obseruanda. Aderat illic etiã Egbertus Treuirorũ Episcopus benè meritus, cuius pijs studijs factũ est, vt eius ecclesiæ Clerus sciẽtia & religione conspicuus sit. Postquàm autem multa illic pertractata fuère, quę ad Synodum pertinerent, vt vidit is loquendi sibi offerri opportunitatem, cùm inter omnes vel maximè præcelleret, ordine, quo par erat, & Tulliana facundia, ea quę apud eius vrbẽ euenerant, enarrauit, ipsumq; epitaphiũ legit. Quibus auditis, valdè exhilaratus Imperator, sic ad synodũ locutus est: Gaudete fratres & patres in Domino, & ex intimis visceribus laudate Deũ nostrũ, qui mira æternæ bonitatis suę gratia dignatus est respicere ad tẽpora nostra, dando Ecclesiæ suæ apud Treuirorum vrbẽ nouum patronum beatum Celsum, quem virtutibus illustrem plenumq; dierũ educens è corpore, hactenùs cæli ciuibus adiunxit. Iterùm rogo gaudete. nam, vt verũ fatear, nõ solùm indè nobis salus aucta est, sed etiã pij pastoris eiusdẽ vrbis, quẽ hîc præsentem cernitis, integritas testatior facta est. Hęc cùm dixisset Imperator, antistites omnes, qui in synodo illa aderãt, sublatis in cælum manibus, pias præ gaudio fuderunt lachrymas, immẽsas præpotẽti Deo agentes gratias, qui talẽ thesaurum non esset passus diutiùs latere sub terra.

Synodus Ingelheimensis.

Obserua priscã Germanorum erga Sanctos deuotionem.

Cap. 6. Placuit indè vniuerso Concilio, vt Treuirorũ Archiepiscopus rediret domũ, & cum

cũ Clero suo reliquias beati Celsi leuâret è tumulò, atq; in arcula quadã conditas, sublimes in altari perquã honorificè collocaret. Ille verò hoc accepto mandato & cõsilio, Treuiros profectus est, atq; post dies paucos cõuocauit suæ diocecsis Abbates, monachos, presbyteros, aliosq; è Clero eruditione & sapiẽtia conspicuos, iisque rem totã exposuit. Qui cùm sentẽtię Concilij subscriberent, mox processionem instituit cum crucibus, cereis, thuribulis, omniq; ecclesiastico apparatu, & lachrymis infusus, ad beati Eucharij ædẽ accessit: cõmendansque se votumque suũ beatissimis confessoribus, tremebundus adijt locum (toto interìm collegio altissimis vocibus Deum collaudante) in quo S. Celsi reliquiæ asseruabantur. Ibì priùs fusis ad Deum precibus sarcophagum, ablato sigillo, iussit aperiri. Eo aperto, tãta miri odoris vis & copia erupit, vt omnes illic præsentes, in paradisi delicijs se versari existimarent. Porrò autem Egbertus Episcopus è sarcophago reuerenter extulit ossa candida, posuitque ea in munda sindone, cantans cum omni Clero, Exultabũt sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. id enim illi loco erat congruentissimum. Quis verò pro dignitate explicare queat, quos illic lachrymarũ imbres ab oculis præsentium expresserit lætitia spiritalis, quandò etiam ipse pontifex à lachrymis abstinere non potuit? Audiebantur autem etiam commixtìm vulgi voces, hoc solùm crebrò iterantis: Kyrie eleison, &, Gloria tibi Domine.

Processio cum Crucibus &c. *Odor suauissimus ex reliquijs S. Celsi.* *Psal. 149.*

Deindè impositis in arcã sacris reliquijs, à viris pijs arca in ædẽ S. Eucharij summa reuerẽtia importata est. Vbì aũt ad monasteriũ illud ventũ est, ipse reuerẽdissimus præsul Egbertus alta voce inchoauit canticũ, Te Deum laudamus, cęteris ad finem vsq; cum illo id prosequẽtibus. Simul aũt ardebãnt lampades, campanæ crepitabãt, à thuribulis incensorũ aromatum fundebãtur ardores & suffitus: vt nulli esset ambiguum, in tam iucũda processione, angelorũ pariter atq; hominum cõcentus summæ diuinitati in odorẽ suauitatis offerri. Vbì verò iam illatæ fuêre in templũ sacrę reliquiæ, Episcopus eas reuerenter admodùm in sublimi reposuit loco, in ipsa B. Eucharij ara, omnibus communiter gaudentibus, dulcesq; lachrymas vbertìm profundẽtibus. Et reuerà magna & ineffabilis erat causa gaudẽdi, accedente Treuirorũ populo tã insigni patrono. Porrò ad Missarũ solennia procedente Episcopo, in omniũ, qui illic aderant, pectoribus auctus est timor & reuerẽtia erga B. Celsum, orârunt q; obnixè Deum, vt aliquo signo, eius sanctitas ipso die declararetur: quod & factum est.

Cap. 7. *S. Celsi eleuatio.*

Postquã enim Euangelium recitatũ fuit, Episcopus pro more concionẽ habuit ad populum, exposuitq; vt reperta essent sacra pignora, hortabaturque, vt crebrò beatum Celsum viserent, mandãs authoritate Apostolica, vt deincèps singulis annis diem eius nataliciũ summo honore celebrarent. Finita concione, redijt ad altare, in honorẽ S. Celsi pro totius populi Christiani salute nostræ redẽptionis hostiam oblaturus. Vbì ad Præfationem post Offertorium ferè vẽtum est, toto Clero inspectante, panni linei admodùm subtilis particulã accipiens, inuoluit illi articulum digiti beati Celsi, imposuitq; prunis ardentibus thuribuli, quibus thymiamata cremabantur, totoq; illo tempore, quo Canonẽ mysticum persoluit, nihil pannus ille ab igne lęsus est. De purgatorio igne ab Apostolo dictum est, Vniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Declaratũ hoc est per ignem materialem in B. Celsi digito. Vt eius preclara innotescerent merita, non potuêre panniculum adurere carbones ardentes, illo id præstante, qui nunquam non fuit, nunquam non erit, nunquã aliter fuit, nec vnquàm aliter erit: quo nihil est secretius, nihil præsentius: qui difficilè inuenitur vbì sit, difficiliùs vbì non sit: cuius vnius bonitate facti sumus, iustitia pœnas luimus, clementia liberamur: in cuius simplici substantia vel natura nihil est violabile, nihil fictum, compositum nihil: nec terræ particula regnum eius est: qui nulla probat flagitia, nunquam mentitur: cuius imperij ordinem nullum cuiusquã peccatum vel perturbare potest, vel lædere. Quàm verò beatum Celsum vrendi potestatem habuit ignis ille purgatorius in die furoris Domini, elementis ardentibus, quandò nec tenuem pannum adurere potuit ignis materialis, eius sublimibus meritis id impediẽtibus? quippè qui super fundamentum, quod Paulus architectus posuit, argentum, aurum & lapides preciosos ædificare non desijt, quoâd in carne præter carnem vixit. Absoluta deindè Missa, Episcopus articulum illum, gratum Deo munus, reliquis ossibus rursùs adiunxit: dimisitq; populum, cùm eis benè precatus esset, laudantem Deum atque dicentẽ: Nunc cognouimus, quidnã habeamus: quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

Cap. 8. *Instituitur festum S. Celsi.* *Illustre sanè miraculum.* *1. Cor. 3.* *Diuinę maiestatis proprietates.* *Ibidem.* *Psal. 117.*

MIRACVLA S. CELSI.

Cap. 9. Expeditis tandem illis, quæ ad inuentionem S. Celsi confessoris egregij pertinēt, iam ad miracula veniendum est, quæ per eius preclara merita declarauit Christus: vt totum ad eius cedat laudē, sine quo nemo sanctorum quicquam efficere potuit. Quis.n. habet quicquam, quod ab illo non acceperit? Preuenit electos suos, vt benè velint: sed nisi etiam subsequatur eos & præstet vt possint, inanes sunt conatus eorum. non enim volentis est, neq; currentis, sed miserentis Dei. Ita ergò & B. Celsum spiritus sanctus sua gratia & preuenit & subsecutus est: cuius sacre reliquie cùm mēsem vnum ab inuentione seruatæ fuissent super altare S. Eucharij, visum fuit Abbati Gunderado & ceteris fratribus, vt indè ad altare S. Crucis transferrentur. Quod cùm factum fuisset, paucis post diebus, multis atque miris declarauit modis præpotens Deus, quantum apud ipsum valeat beatus Celsus confessor eius.

Rom. 9.

Multa fiūt miracula ad reliquias S. Celsi.

Cap. 10. Fuit enim in illo monasterio Richolphus quidā, ab ipso primo ortu contractus miserandum in modū, vt vix hominis aliquā pre se ferre speciem videretur. Pedes monstrosi adherebant natib. reptabat miser humi. Admonebant eū fratres, vt sepè se conferret ad arā S. Crucis, fore pollicentes, vt S Celsi intercessione curaretur. Paruit ille, & quadā nocte incumbens in preces apud arā illam, ab vna corporis parte sanatus est. Indè se ad suum lectulum recepit. Posteà hoc tanto beneficio animatus, rursùs eodem loco supplices preces B. Celso adhibuit. Nocte autem ferè media cœpit æstuare, præ nimio dolore exclamare, & membris omnib. ingentem quendam edere fragorem. Expergefacti fratres accurrunt ad hominē, vident iam integra fruentē valetudine, veteris morbi nullis in eo vestigijs apparentibus. Aguntur gratiæ Deo, pulsantur campanæ, vt ciues quoq; excitentur ad laudandū Deum. Aduolat rei fama ocyùs ad archiepiscopū Egbertū, venit is cum Clero & monachis ad S. Eucharij cenobiū, discit rem gestam enucleatiùs, Missarū solennia celebrat, pro concione explicat plebi quid gestum sit, hominē sanatum monastico induit habitu, qui posteà fortis & incolumis vtilē sanè operā illi monasterio, charus omnib. nauauit.

Sanatur cōtractus.

Is post curationē fit monachus

Cap. 11. Antè paucos annos me præsente contigit, quod iam narraturus sum. Puer quidam ab ipso penè matris vtero beato Euchario oblatus, in eius monasterio degebat cum alijs pueris, & ad Regulæ præscriptū instituebatur. Accidit autem, vt quandoquè ex refectorio accepto poculo, ad hauriendam aquam solus exiret: sed cùm è puteo eam attrahere non posset, abijt ad S. Materni oratorium, ad cuius fores ex multa pluuia, magna aquarum colluuies constiterat. Interim deliberanti aliquandiu vtrumnè biberet ex illa aqua, nec ne, malus dæmon sumpta effigie hominis, apparet, aquam ex illa colluuione haustam offert: bibit puer auidè nō consignato potu, redit ad cenam fratrum. Ea peracta, cùm extemplò post dictas gratias fratres redirent, puer idem huc illuc conijcit oculos, & tremebundo pectusculo quendam grunnitum edit, animaduertunt fratres dæmonem sibi illum vendicâsse. Vinctum igitur adducunt ad altare B. Eucharij, orant pro illo, tandem aquam sacrant, eamque in honorem S. Celsi bibendam ei porrigunt. Hausta aqua, ilicò recessit teterrimus satan. Puer autem iam sanæ mentis, cum iureiurando affirmabat, se ea hora, qua fuit à dæmone liberatus, perspicuè vidisse beatum Celsum stomachabundum vinculis alligantem dæmonem ad fores, diuque repagulis portæ eum excruciantē, denique interdicentem ei, ne deinceps locum illum violare ausus esset.

Demoniacus liberatur

Cap. 12. Sanatus est etiam puer cæcus, cùm eius cognati ad sacras B. Celsi reliquias eū adduxissent, oblatisq; cereis, pro eo Dominū & eius confessorem Celsum deprecati essent. Curatus est quoq; subulcus quidam miserrimè contractus. itemq; puer toto corpore mirabiliter inflatus, & vltimū penè trahens spiritum. Anno salutis millesimo septimo, me presente, dæmoniaca quædam allata est in B. Materni ædē, impositaq; est ei arca, qua B. Celsi ossa continebantur. Cumq; illic triduo mansisset, quarto die integrè restituta est. Adolescens præclara indole, Burchardus nomine, in B. Eucharij cœnobio manebat, ab ipsis penè incunabulis Deo illic nutriendus à parentib. oblatus. Is hodieq; superest, & Diaconi fungens ministerio, non parū vtilis est illi monasterio. In eius aliquando dormientis auriculā irrepsit araneus, qui adeò ei infestus fuit, vt toto triduo mirè affligeretur. Adhibebantur ei etiam medicorū remedia, sed nihil ei contulerunt. Iam vita eius à plerisq; desperabatur, cùm ecce subitò diuinitùs permotus, humi se prosternit, & prolixè orans, meritis se beati Celsi commendat. Absolutis precib. araneus ab aure in volā dextræ manus eius decidit.

Videt cecus

Cōtractus fit incolumis.

Ille immenso affectus gaudio, gratias agit Deo, & beato Celso famulo eius fideli.

Est apud Treuiros monasterium virginum, beatissimæ matri Dei consecratum, in quo à Dagoberti Regis temporibus sanctimoniales Deo religiosè famulantur. Habet autem Horrei vocabulum. In eo tres nobiles monachæ vel sanctimoniales à diuersis morbis, cùm beatum Celsum inuocassent, curatæ sunt. Hęc ex multis nos miracula literis mandare voluimus in laudem præpotentis Dei, cui est honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen. *Alia mira cula.*

MARTIVS.

VITA SANCTORVM HEMITERII ET CHELIDONII MARTYRVM PER D. GREGORIVM ARCHIEPISCOPVM TVRONENSEM *scripta. Habetur in libro eiusdem in gloriam plurimorum martyrum edito, cap. 93.*

CALAGVRRIS vrbs Hispaniæ Hemiteriũ, Chelidoniumque martyres gestat, sæpeq; ab eorum virtute miracula cernendo, diuersarum ægritudinum medicamina capit. Hi etenim martyres à persecutore cõprehensi, atque ad supplicium rapti, dũ diuersis pœnis afficerẽtur, ob diuini nominis confessionem, excepta vltimæ damnationis sententia, deducuntur ad decollandum. *Martij 3. Ecce Sãctorum virtus & potestas etiam post mortem.*

Cumque eorum capita lictor incideret, miraculũ populis magnum apparuit. Nã vnius annulus, orariumque alterius, nube susceptũ est, & in cælis euectum viderunt. Hæc omnes qui aderant, vsquequò acies oculorum intendere potuit, fulgorem scilicet auri, candoremque lintei, suspectu sequebantur attoniti. *SS. Martyres capite cæduntur.*

Præbet huius rei testimonium Aurelius Clemẽs in libro Coronarum his versibus, dicens: Illa laus occulta non est, nec senescit tempore, Missa quòd sursùm per auras euolarunt munera, Quæ viam patere cæli præmicando ostenderent. Illius fidem figurãs, nube fertur annulus: Hic sui dat pignus oris, vt ferunt orarium: Quæ superno rapta flatu lucis intrant intimũ. Per poli liquentis axem fulgor auri abscõditur, Ac diù visum sequacẽ textilis candor fugit: Subuehuntur vsque in astra, nec videntur ampliùs. *Quere Tõ. 2. Martij 3.*

VITA DAMIANI SANCTISSIMI RAVENNATIS ARCHIEPISCOPI, VT HABETVR QVARTO *libro historiarum Rauennatum Hieronymi Rubei viri doctissimi.*

MORTVO Theodoro Rauennatum Archiepiscopo, ab Sergio primo, Romanorum Pontifice, qui Cononi successerát, in Rauennatum Archiepiscopatum Damianus Dalmata sufficitur, & Romæ sacra infula decoratur. Huius parentes, qui Dalmatia venerant, ecclesiæ Rauennati illum adhuc puerum obtulerunt: quo loco ad summum sacrarum literarum apicem peruenerat. Archiepiscopus factus, sanctissimo instituto, summaque sacerdotum & populi tranquillitate & concordia præfuit: hominemque vita iã functum ad vitam reuocauisse, fusis ad Deum precibus, ferunt. Bellicos mores, furoresque truces, qui, diebus festis, in ea regione vrbis, cui Latronum olìm erat nomen, nunc diui Seuerini titulo appellatur, à perditis hominibus, & minimùm religiosis celebrari consueuerant, indictis priùs triduanis populo ieiunijs, aboleuit, sumpto de hominibus impijs supplicio: tametsì eadem pars vrbis *13. Martij. Huius Archiepiscopi patria. Suscitat mortuum.*

Regio Latronum, multis deindè insequentibus annis dicta sit. Tanta fuit sanctitate, vt Rauennas quidam ciuis, religione præstans, in Vrsiana æde, dum sacra haberentur, iuxta altiorem columnam cum esset, post Damiani terga splendidissimum virum conspexerit, qui faciem illius admirabili luce illustrabat. Id cùm ipse, fixo in Damianum intuitu, immotisque oculis admiraretur, & Archiepiscopus assiduè hærentes in se viri oculos itidem miratus, quid esset causæ, sciscitaretur, rem omnem ordine exposuit. Ad hæc, ipsum de se fateri solitum aiunt, dum nocte in tẽplo, quo maximè tempore viri sancti in rerum diuinarum meditatione, atque in Dei laudibus versantur, sacrum illud carmen caneret. Montes & colles cantabant coràm Deo laudes: visos sibi ipsos etiam lapides templi, columnasque & parietes in Dei laudes exilire. Iudæus tum ex eo loco, vbi se occultauerat, hunc Archiepiscopum tanta veneratione, totque obortis lachrymis, quanta & quot semper consueuerat, hostiam sacram effringentem cum vidisset, diuino spiritu commotus, accurrens obnixè petijt, illius partem exhiberi sibi: à quo, cum ab Damiano monitus, non desisteret, sacra tandèm expiatus vnda baptismatis, sacratissimæ Eucharistiæ hostiam sumpsit. Huius Arciepiscopatu, bibliotheca Rauennatis ecclesiæ igni absumpta est. Tandèm Damianus Archiepiscopus Rauennatum cùm sexdecim annis, mensibus duobus, dies verò sexdecim Rauennati ecclesię præfuisset, vitam cum morte commutauit, tertio idus Martias. Sepultus in diui Apollinaris Classensis, ab ara sanctæ Feliculæ haud procul.

Quantę fuerit sanctitatis. *Visio eius* *Iudæus visa eius sanctitate ad Christum conuertitur.* *Feliciter obit.*

BEATI PETRI DAMIANI OSTIENSIS EPISCOPI SERMO IN DOMINICA *Palmarum.*

20. Martij *Matth. 21.* *Ad quid filius Dei in mundū venerit & natus sit.*

CVM appropinquasset Iesus Hierosolymis, & venisset Betphage ad montem Oliueti, tunc misit duos de discipulis suis, dicens eis: Ite in castellum, quod contra vos est, & reliqua. Passurus spontè Dominus pro salute humana, spontaneus ad locum passionis accedit. Ad hoc venit in mundum, ad hoc natus est, vt sua passione nos liberaret. Scienter Hierosolymam venit, scienter magna populorum comitatus caterua pompòsè ciuitatem intrauit, in qua tradendus, in qua crucifigendus erat. Hæc est Hierusalem, quæ occidit Prophetas, & lapidat eos, qui ad eam missi sunt.

Matth. 23.

O infelix ciuitas, quàm gloriosa de te dicerentur, si venientem Dominum agnouisses, si ei cognito debitam reuerentiam exhibuisses. O misera, ô malitiæ errore cęcata, venit ad te Saluator tuus, & non potes, nec vis cognoscere eum. Venit ipse ad saluandum, tu recedendo accedis ad perdendum. Ipse parat tibi vt ægroto salutem, & tu paras ei velutì furi Crucem. Cur te tanta tenebrarum caligo contexit? Cur non recolis quod dictum est per Zachariam Prophetam: Noli timere filia Sion, ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super pullum subiugalis? Eccè tanta es, perdita consilio es, times Regem tuum suscipere, nè regnum terrenum amittas. Sed dum ipsum non recipis, regnum perdis & gentem. Vis vnum interficere, ne tota gens pereat. Sed dum vnum interficis, tui pereunt vniuersi. Proinde de te benè dicendum est: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis. Genimen es viperarum, quæ non nisi effossis maternis lateribus oriuntur: sic tu non putas euadere, nisi Patris tui, qui fecit te, latus cruentes. Crudelis partus est, & enecandus. qui enecat parientem. Sed quid attinet ad propositum cæcitas Iudæorum? Cæci fuerunt, duces cæcorum, & ideò vtrique, id est, principes eorum & iuniores, in foueam ceciderunt.

Zach. 9. *Esa. 1.* *Natura viperarū est, in partu occidere parentem.* *Matth. 15.*

De te autem Domine Iesu, admiratio & compassio crescit. Cur ad Iudæos vadis, qui animæ tuę insidiantur? Proditores & homicidæ quidem sunt, nè credas te ipsis, quia non te diligunt, non tui miserebuntur, crudeli & turpissima morte te condemnabunt. Cur tot illusiones, tot flagella, tot opprobria acceleras sustinere, spinis coronari, conspui, aceto potari, lancea perforari, mori, & in sepulchro collocari? In hac tua deliberatione, in hoc tuo consilio deficit spiritus meus. Compatior, Domine

Domini Iesu, super passionis tuæ angustias. Consiliũ Petri amici tui videtur mihi sedere, qui ait: Absit à te, Domine, nequaquam fiet hoc. Non decet filium Dei mortem gustare. Sed differt hoc consilium à tuo, qui disponis mortem subire. Quid ergo? Petri, an Iesu consilium est tenendum? Serui, an Domini? Discipuli, an Magistri? Sed non est seruus maior domino suo, nec discipulus doctior magistro. Acquiescendum est itaque Domini & Magistri consilio, qui consilio nullo eget, nè dicatur mihi cum Petro: Vade retro, satanà, non sapis quæ Dei sunt. Nesciebat enim Petrus Christum disposuisse ab initio, vt mortem nostram moriendo destrueret, & vitam resurgendo repararet. Matth. 16. Ibidem.

Quod igitur diuina sapientia disposuerat, sapienter voluit adimplere. Voluit secundum prophetica verba, humilis & pauper sedere super asinam, & Hierusalem venire, sicut Euangelista narrat, dicẽs: Cum appropinquasset Iesus Hierosolymam, & venisset Bephage ad montem Oliueti, tunc misit duos ex discipulus suis, dicens eis: Ite in castellum, quod cõtra vos est, & cætera. Castellum istud mundus est, qui cõtra Dominum & discipulos eius fuit, non solùm opprobrijs & flagellis eos persequendo, sed etiam crudelissimam mortẽ inferendo. Vndè Dominus: Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: Quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Per asinam & pullum, qui erant in castello ligati, Iudæorum significatur populus & Gentilis, quorum vterque peccatorum vinculis subiacebat. Asina subiugalis Iudaicum populum signat, iugo legis subiectum. Pullus lasciuiens & effrenis, gentilem populum notat secundùm desideria carnis ambulantem. Duo discipuli missi in castellum, duorum sunt testamentorũ prædicatores, gemina præditi charitate, Dei scilicet, & proximi dilectione. Siue Petrus & Paulus, quorum vnus gentium, alter fuit Apostolus Iudæorum. Vndè ipse Paulus: Qui operatus est Petro, inquit, in Apostolatu, operatus est & mihi inter gentes. Isti soluerunt vtrunque populum ab infidelitatis errore, & verbo prædicationis duxerunt ad fidem Iesu Christi. Dominus sedit super eos, quia ex fide sua iustificauit illos, sicut scriptum est: Anima iusti sedes est sapientiæ. De vtriusq; iustificatione dixit Apostolus: An Iudæorum tantum Deus? Nónne & gentium? Immò & gentium, quoniam quidem vnus Deus, qui iustificat circuncisionem ex fide, & præputium per fidem. Zach. 9. Matth. 21 Iohan. 15. Gal. 2. Anima iusti sedes est sapientiæ. Prou 10. Rom. 33.

Possunt etiam hæc moraliter intelligi. Betphage interpretatur domus buccæ, (est & intellectus sacerdotum) per quam designatur confessio. Ad hanc Dominus venit, quia ad confitendũ corda accendit. Castellum, quod est contra Dominum, & eius discipulos, est animus obstinatus, propriæ deditus voluntati. Duo discipuli ad eum missi, sunt spes & timor: asina & pullus alligati, humilitas & simplicitas. Huiusmodi enim animus aliquando nouit quid sit humilitas, quid simplicitas, & quòd simpliciter & humiliter sit viuendum: sed quasi eas alligat, & reponit, dum non vult eas opere exercere. Terret hunc timor, vbi à malo resipuerit, minans ei tormenta. Confortat eum spes, si pœnituerit, præmia pollicendo. Compungitur his duobus animus. Soluitur asina & pullus, cùm obuiam Domino eundo Betphage confitetur se peccasse, & promittit se deinceps humiliter & simpliciter victurum. Et sic qui priùs erat castellum Diaboli, efficitur vrbs fortitudinis nostræ Sion: Saluator ponitur in ea murus, & antemurale. Murus humilitas est, antemurale patientia. Moralis Euangelij huius expositio. Esa. 26.

Egrediamur igitur charissimi, obuiam Domino Betphage, compuncti timore pœnæ, & spe cælestis vitæ firmati, confitendo peccata humiliter, & simpliciter ambulando, substratis vestibus nostræ carnalitatis, vt in nobis dignetur sedere Dominus, & nos secum in cælestem Hierusalem introducere, Amen.

SERMO BEATI PETRI DAMIANI S. R. E. CARDINALIS ET EPISCOPI OSTIENSIS, DE *ſancto Benedicto Abbate, qui habetur octauo Tomo Aloyſij.*

21. Martij. Matth. 19. a lib. Dialogorum. DIXIT Simon Petrus ad Ieſum: Eccè nos reliquimus omnia. In huius patris noſtri præcipua ſolennitate totis eſſet viribus incumbendum, niſi nobilis lingua Gregorij totum eius itinerariũ ſermone magnifico collegiſſet. Ita enim actus eius & vitam vndantis eloquij claritate depinxit, vt & ſtylus ſententiarum maieſtate ſcintillet, & ſententiæ ſtylo reluceant clariori. Ex abundanti igitur eſt, poſt vocem tanti viri aliquid addere, in cuius comparatione nos non ſolum ineloquentes, ſed & mutos eſſe non ignoramus. Hoc tamen ſolum dixiſſe ſufficiat, quia ſolus iſte militarem manum excelſo principi cæteris abundantiùs præſentabit, & monachorum turmis, Angelorum more viuentibus, cælorum adimplebit palatia. Quam igitur refulgens & ſplendidus miles adſtabit Imperatorio tribunali, plenus infinitis virtutibus, agminibus innumeris comitatus, conſiliarius Regis, Iudicis amicus, vnicus hoſtis hoſtis antiqui?

Matth. 19. De eo planè, eumque ſequentibus dixit Simõ Petrus ad Ieſum: Eccè nos reliquimus omnia. Amica prorsùs confabulatio Simonis ad Ieſum, & ſermo omni oratorio flore venuſtior: dignusque Simon, qui cum Saluatore pleniùs proloquatur. Simon nanque obediens, Ieſus Saluator. Loquitur ergò obedientia cum ſalute, quia *Solis obedientib. æterna ſalus debetur.* ſolis obedientibus æterna ſalus hæreditario iure debetur, ſi tamen ibì ſit Petrus, id eſt, ſi obedientia non vacillet, aut titubet, ſed fundata ſit ſupra firmam petram. Et quid ait? Eccè nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Solenne verbum, magna promiſſio, opus ſanctũ dignum benedictione, relinquere omnia & ſequi Christum. Hæc ſunt verba voluntariæ perſuaſoria paupertatis quæ monaſteria genuerunt, quæ clauſtra monachis, anachoretis ſyluas copioſius repleuerunt. Hæc enim ſunt, Pſal. 16. de quibus pſallit Eccleſia: Propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras perceptura requiem pro labore, pro paupertate diuitias, pro tribulatione mercedem. Magnum reuera eſt relinquere omnia, ſed maius Chriſtum ſequi, cum mul- *Maius eſt ſequi Chriſtum, quã omnia relinquere.* tos omnia reliquiſſe, nec Chriſtum ſecutos fuiſſe legamus. Hoc opus, hic labor eſt, hic ſalutis humanæ ſumma conſiſtit: nec Chriſtum poſſumus ſequi, niſì omnia relinquamus, quia exultat vt gigas ad currendam viam, & oneratus eum ſequi non poteſt. Nemo cum ſarcinis enatat, ait ille diſciplinæ ſecularis orator, quem linguæ nobilitas & profunditas ſenſus paupertatis amicum conſtituit. Merito relinquit omnia qui ſequitur eum, qui eſt ſuper omnia. quoniã ſufficientia noſtra ex eo eſt, & erit Deus omnia in omnibus.

Eccè, inquit, nos reliquimus omnia non ſolum facultates mundi, ſed & animi quoque cupiditates: neque enim reliquit omnia, qui retinuit vel ſeipſum: immo verò nihil prodeſt, ſine ſeipſo cætera reliquiſſe, quandoquidem nullum aliud onus eſt grauius homini, quam homo ipſe. Quis enim tyrannus crudelior, quæ ſæuior poteſtas homini, quam hominis ipſius voluntas? Nunquam ſub ea requieſce- *Propria voluntas quã ſit homini nociua.* re, nunquam ſedere licet: & quo ampliùs te ad obediendum ſibi nouerit fatigari, eo magis vrget, inſtigat, & onerat, pietatis immemor, miſericordiam neſciens: Hoc enim proprium voluntas propria habet, vt quo obediens obedientior fuerit ſibi, eo amplius eum crudelioribus vinculis internectat. Sola diligitur, cum ſola digna ſit odio, principium iniquitatis mortis infuſio, deſtructio magna vir- Matth. 11. tutum. Venite ergò qui laboratis & onerati eſtis, ad onerum leuatorem & ei voce & opere reſpondete: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Attende Iohan. 1. quia olim, priuſquam Verbum caro fieret, & habitaret in nobis, ſequebantur patres antiqui temporis Deum, ſoli ſpiritui ſolo ſpiritu adhærentes. Nunc verò ſequendus etiam corpore eſt, adeò, vt cùm prædicti patres terrenis legantur abun- Luc. 14. dâſſe diuitijs, de cætero niſì quis renunciauerit omnibus quæ poſſidet, non poſſit eſſe diſcipulus eius, qui cum diues eſſet, pro nobis factus eſt pauper. Relinquendæ igitur

igitur sunt possessiones & propriæ voluntates, si volumus illum sequi, qui non habuit vbi caput suum reclinaret, & qui non venit facere voluntatem suam, sed eius qui misit illum. Luc. 9. Iohan. 6.

Sequitur: Quid ergò erit nobis? Iam omnia reliquit Petrus, iam non solùm sequitur, sed & diù secutus est, & nunc primùm interrogat, quidnam sit accepturus. Quid est Petre? Nonne obedientiam promisisti in auris auditione, non in pacti conuentione? Sed audite iam quid loquatur Dominus Deus, & attendite spem, in qua, mundo fluctuante, sperare debemus. Amen dico vobis, quòd vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me, in regeneratione, cùm sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos iudicantes. Infinita prorsus dulcedo miserationum Domini circa pauperes suos: nec illos relinquit in morte, pro quibus morti se ipsum exposuit & tormentis. Vos, inquit, qui secuti estis me, in regeneratione cùm sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos iudicantes. Quid est hoc aliud dicere, nisì consequemini, quem sequimini, si tamen persequimini, sicut scriptum est: Inquire pacem & persequere eam. Sic ergo currite, vt comprehendatis, nec priùs residere velitis, quàm sedentem apprehendatis, & mereamini consedere. Exultauit vt gigas ad currendam viam, toto vtiquè tempore, quo in terris visus est, & cum hominibus conuersatus: nec resedit, donec ad eum perueniret, quem ipse constituit laboris & tristitiæ finem: Tristis est, inquiens, anima mea vsque ad mortem. Ergò cùm sederit filius hominis in sede maiestatis, qui priùs stetit in ignominiosissimo supplicio Crucis, interrogatus contumelijs, pariter & tormento, sedebitis & vos iudicantes, à quibus nunc iudicium incipit, qui minimè datis requiem vobisipsis: sicut & ille non iudicare, sed iudicari, nec ministrari venit, sed ministrare. Illic verè sedebunt sedes in iudicio: filius enim Dei, Saluator, indiuisibili naturarum vnitate, secundùm quod Deus est, sedet à dextris Dei: secundùm quod homo, assistit nunc vultui Dei pro nobis: nec erit ei sessio triumphalis, donèc sit Deus omnia in omnibus, id est, corpus capiti tanta pace iungatur, vt simus ei similes, etsì non pares. Adhuc enim negatur à Iudæis, à gentibus subsannatur, laceratur ab hæreticis, à falsis Christianis grauiter impugnatur, & tu eum putas residere quietum, nec attendere superborum oculos, malignantium impetus, repugnantium volũtates? Sed in regeneratione sedebit cum sedentibus, cùm nos in syncerissimum nitorem in vtraque substantia repurgabimur, & ipse, deuictis inimicis, cum amicis intrabit in gloriam. Angelos hominibus vnitate sempiterna couniens, & damna beatæ resarciens ciuitatis. Hoc autem totum erit in regeneratione. Beata ista regeneratio, quæ terram renouabit & cælum, terrigenas cælicolis fœderabit, & perpetuæ pacis fontem indefessa profluxione refundet.

Miseratio Domini erga suos electos quãta

Psal. 33.

Psal. 18.

Matth. 26.

Iohan. 8.

In qua regeneratio necũ Christo simus sessuri.

Notandum autem, quòd vna est generatio, & duæ regenerationes. Et in generatione quidem, quam ex radice vitiata contrahimus, corpus mortalitate, anima autem iniquitate repletur. In regeneratione verò baptismatis, vbì nos oportet nasci denuo, animæ quidem purgatur iniquitas, sed corporis mortalitas non aufertur. Necessaria est ergo alia regeneratio, siue resurrectio, in qua reperientur etiam corpora configurata corpori claritatis Christi, si tamen corda priùs fuerint reformata ad mansuetudinem & humilitatem ipsius cordis Christi. Vnde & beatus, qui habet partem in resurrectione prima: pro eo vtiquè, quoniam futurus est particeps & secundæ. In hac ergo regeneratione cùm sederit filius hominis, & cætera: Hoc est quod alio in loco scriptura loquens, Pro cõfusione, inquit, duplici, & rubore, laudabunt partem suam. Duo enim habet paupertas sequentium Dominum, afflictionem scilicet, & vilitatem. Vnde Propheta: Vide, inquit, humilitatem meam, & laborem meum. Propterea igitur in terra sua duplicia possidebunt, vt pro vilitate sit honor iudiciariæ potestatis, pro afflictione refrigerium placidissimæ sessionis. Quando igitur sedebimus nos quorum modo nèc corpus nec anima sedet, in quibus sedatum nihil, nihil quietum, nihil in eodem statu permanet? Quando liberabimur ab inquietudine mobilitatis huius? Corpus enim nostrum sedere non permittitur, cum illud impediat & præsentis sensus doloris, & futura mortis anxietas, quoniam passibile est & mortale. Sed & spiritus ipse nullam habet requiem, ob expectationem spei, & timoris solicitudinem. Erit autem cum anima requiescet, in spe singulariter constituta, libera quidem à solicitudine, sed

Vna est generatio, & duæ regeneratiões

Gen. 4. Iohan. 3.

Apoc. 20.

Esai. 61.

Psal. 24.

Corporis humani instabilitas.

Post mortẽ carnis, anima libera est ab õni solicitudine.

ne, sed non ab expectatione. Fiet autem hoc post mortem carnis, sed ante diem iudicij. In die autem illa, cum sederit filius hominis, perfectè & ex omni parte se debimus: quia nec corpus doloris sensu turbabitur, nec anxiabitur timore mortis, impassibilitatis & immortalitatis duplici stola glorificatum, liberique erimus, quod ad animam pertinet, ab expectatione & solicitudine vniuersa, nihil minus habentes, nihil deinceps periculi metuentes, in perfectissima securitate, & securissima perfectione. Sedebitis, ait Dominus, ait Veritas. Solennis sessio, grata quies, plena sufficientia. Filij hominum vsquequò graui corde, vt quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium? Gloriam enim, quæ abinuicem est, quæritis, vanam vtique & mendacem, quoniam vani filij hominum, mendaces filij hominum & gloriam, quę à solo Deo est, non vultis, gloriam sine dubio manentem & veram. Miseri & miserabiles, qui pro breui voluptate torrentem perditis voluptatis, & diuinam vobis interrumpitis misericordiam, vt nunquam satiemini ab vberibus consolationis eius.

Psal. 4.

Alia paupẽrũ Christi merces.

Sed nè magnæ promissionis dulcedinem longanimis expectatio contorqueret, mentis nostræ mobilitatem sermone temperat dulciori. Nouit enim ipse figmentum nostrum, quoniam dilationis moras pusillanimitas nostra non sustinet, ideoque benignitate sua huic quoque obuiat cogitationi, & occurrit etiam ex hac parte, dicens: Et omnis qui reliquerit aut domum, patrem aut matrem, aut fratrem, aut vxorem, aut agros, aut filios propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Obstructum est certè os loquẽtium iniqua. Iamque confundantur omnes iniqua agentes superuacuè. Habemus enim promissionem vitæ huius, quæ nunc est, pariter & futuræ, manifestumque est præsentis temporis esse centupli promissionem, ex eo nimirum, quod sequitur: Et vitam æternam possidebit. Sed nè quis obstinatis dissimulandi locus remaneat, vado ad Euangelium secundum Marcum, vbi apertè declaretur, temporis huius esse centupli promissionem. Ait enim Dominus: Nemo est, qui reliquerit patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, qui non accipiat centies tantum, nunc in hoc tempore domos & fratres, & cætera quæ sequuntur. Et vt magis miremini, nec promissionem hanc, licèt huius sit temporis, exhiberi de temporalibus æstimetis, additũ est, cum persecutionibus. Quid enim in persecutione positi terrenæ substantiæ sancti martyres acceperunt, quando & ipsa quoque terra beatorum corporum data est in manus hominum impiorum? Quod ergo dicit centies tantum domos, aut fratres, & cætera, minimè secundum carnem intelligi posse vel ex eo manifestum est, quod centum matres accipit nemo. Iam verò si pro communicatione possessionum, & animorùm affectione, quæ inter electos est, promissionem hanc volumus intelligere, aliquibus quidem, sed non omnibus poterit conuenire. Nonnullos enim sanctorum terrena hac & humana consolatione nouimus caruisse. In corde ergò, & in homine interiori centuplum istud quæras necesse est, vt habeas nunc quidem fructum tuum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.

Psal. 62. & 24.

Mar. 10.

Locus scripturę istius spiritualiter intelligendus.

Qui ergo nondum centuplum acceperunt, scrutentur corda sua, & vniuersa manuum suarum studia diligenter examinent: nec dubium quin inueniant angulum & diuersorium, quod Saluator non nouit. Sed vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos. Magis autem perfectiùs relinquant omnia, non quærant quæ sua sunt, nihil sibi retineant, nihil alijs. Sunt enim plerique, qui licèt propriam exaltationem, voluptatemque satìs despiciant, propinquis tamen suis quodammodò retinent, quod debuerant reliquisse, incongrua solicitudine, & religioni contraria, pro eis vtique laborantes. Quanti enim monachorum dum parentibus suis plus iusto consulunt, suas animas perdiderunt? Ergò relinquant omnia, solum sequantur Christum, soli Christo placere contendant, & beneplacito voluntatis eius peruigili adhęreant solicitudine: haud dubium quin experiantur ilico, quod relinquentibus omnia, & sequentibus se Veritas pollicetur. Centuplum, inquit, accipiet, & vitam æternam possidebit. Illud enim in via accipitur ad solatium, illa verò ad beatitudinem in patria possidebitur in æternum. Sed quid est centuplum istud, nisì consolationes, visitationesque, & primitiæ spiritus, qui super mel dulcis est: nisì testimonium conscientiæ nostræ, nisì læta & iucundissima iustorum expectatio, nisì memoria abundantiæ suauitatis Dei, & magna verè multitudo dulcedinis eius,

Luc. 9.

Monachi debẽt õnia sua relinquere, nec pro aliquorũ solicitari.

Matth. 19.

ius,quā nec expertis necessè est dicere, nec inexpertis vllis verbis exprimere quisquam potest? Non pater,non mater,non domus,non ager,non cibus,aut vestis, non deniquè terrenum aliquid aut corporale: sed planè his omnibus delectabilius,super hæc omnia dulcius atque iucundius est. Cui verò sic specialiter totus Euangelicæ lectionis excursus assignari potest,quemadmodum patri & magistro nostro beato Benedicto?

Hic à pueritia mundum cum flore reliquit, & currentem Christum cursu rapidissimo secutus est:nec destitit,donèc consequeretur. Quis inter iudicantes sublimiùs iudicabit?Quis ità centuplum in hac vita percepit? Quis vitam æternam gloriosius possidebit? Eius igitur intercessione suæ gratiæ largitatem ad præsentis vitæ consolationem, & æternæ possessionem,nobis administrare dignetur, qui venit vt vitam habeamus,& vt abundantiùs habeamus,Iesus Christus Dominus noster, qui est benedictus in secula, Amen. S. Benedictus à pueroestChristum secutus.

BEATI PETRI DAMIANI EPISCOPI OSTIENSIS SERMO IN COENA DOMINI, VT HAbetur *octauo Tomo Aloysij.*

HODIE, fratres charissimi,dum cœnæ Dominicæ solennia celebramus, plurima virtutum cælestium sacramenta recolimus.Hodiè nanque Saluator noster, qui caput est Angelorum,dum suis discipulis vestigia tersit, veræ nobis humilitatis exemplum manifestè proposuit: vt quod impendit Dominus famulis,serui non dedignentur exhibere cōseruis: & puluis non deneget puluери, quòd sibi congruere tantæ visum est maiestati. Vbì cùm Petrus obsequiū suscipere tanti Præceptoris abnueret, & ille minas repulsionis, nisi se lauari permitteret,intentaret,tremefactus tandèm,&insistentis imperio protinùs acquiescens,ait:Domine,non tantùm pedes meos, sed & manus,& caput. In quibus vtiquè verbis beatus Apostolus opera nostra,simul & cogitationes, vt à Domino purificentur atque mundentur,indigere signauit.Siquidem manibus operamur,cognitiones autem ex mente, quæ caput est interioris hominis, proferuntur. Vera ergo ac perfecta purgatio est,cùm Deus omnipotens non solum opera nostra munda & immaculata custodit,sed etiā prauas cogitationes à cordibus nostris sancti Spiritùs infusione repellit. Hodiè Saluator terreni panis ac vini speciem in sui corporis & sanguinis sacramenta conuertit,suisque discipulis vitalis alimoniæ pabulū ministrauit.Cibus enim ille vetitus,quē primus homo,intumescēte superbia & gula pruriente,percepit, per vniuersa eius viscera vitiorum omnium ac mortalis corruptionis venena diffudit.Cōtra hoc igitur letale virus antidotū à Christiano populo sumitur, per quod spiritualis morbi pestilentia salubriter euomatur. Huius noui sacramēta virtute fermētū ilicò condēnatæ vetustatis expellimus,vt de seruitute ad libertatem spiritûs, & ad noua regenerationis azyma transeamus. 24. Martij. Iohan. 13. Est igitur reipsa & veraciter Christi corpus in hostia,& sanguis in calice.

Hodiè sacrum charisma conficitur,per quod in nobis omnium cælestium charismatum sanctificatio designatur. Hoc videlicet illud esse sacrosanctum chrisma cognoscitur,quod non modo Sacerdotes, Reges,atque Prophetas vnxit in veteri testamento,sed etiam sanctos Apostolos, Martyres, & Confessores sanctificauit in nouo.Hodiè etiam nos oleo diuinæ virtutis inungimur, vt in spiritualis palæstræ certamine colluctantes,de subactis atque conuictis hostibus triumphemus. Chrisma sacrosanctum quid designet.

De quo nimirùm oleo Propheta dicit:Computrescit iugum à facie olei. Nam cùm per hoc diuini chrismatis sacramentum libertatis nobis spiritus redditur, seruitutis antiquæ iugum in putredinem necesse est redigatur. Hoc mysterium chrismatis Propheta Dauid indubitanter agnouit, cùm vultus nostros in oleo exhilarandos esse cantauit. Enimuerò cùm mundi crimina Deus diluuio quondàm expiaret effuso,futuri muneris columba similitudinem prætulit, cùm oliuæ ramo pacem terris redditam nunciauit. Ait enim scriptura: Expectatis autem vltrà septem diebus alijs, rursùm dimisit Noë columbam ex arca. At illa venit ad eum ad vesperam portans ramum oliuæ virentibus folijs in ore suo. In remissione ac reuersione Esa. 10. Psal 103. Gen. 7. &. 8

Septē dona Spiritus sancti. columbæ septenarius numerus ponitur, quia septem esse proculdubiò sancti Spiritus dona noscuntur. Vespertina verò hora ad arcam columba reuertitur, quia Spiritus sanctus, qui in mundi principio ferebatur super aquas, iam vesperascente seculo sanctam repleuit Ecclesiam.

Ad hoc etiam diuini chrismatis pertinet sacramentum, quòd omnipotens Deus Moysi famulo suo mandatum dedit, vt Aaron fratrem suum aqua priùs ablueret, deindè per infusionem huius vnguenti constitueret sacerdotem. Aaron, inquit, & filios eius vnges, sanctificabisque eos, vt sacerdotio fungantur mihi. Filijs quoque Israël dices: Hoc oleum vnctionis sanctum erit in generationes vestras. Porrò autem sicut iam abluto per diluuiū mundo, cum oliuæ ramo ad arcam columba reuertitur: sic etiam Aaron aqua priùs ablutus est, deindè chrismate perunctus, vt ad sacerdotium promoueretur. Sic etiam nunc quilibet ad regeneratiōis gratiam veniens, priùs sacri baptismatis vndis immergitur, vt postmodum diuini chrismatis mysterio cōsignetur. Illud prætereà oleum, quod & tabernaculum fœderis, & cuncta eius vtensilia consecrauit, hoc diuini chrismatis sacramentum perspicuè figurauit. Ait enim Dominus Moysi: Tolles oleum de oliuetis, mensura Hin, faciesque vnctionis oleum sanctum, vnguētum compositum opere vnguentarij, & vnges ex eo tabernaculum testimonij, & arcam testamenti, mensamq; cum basibus suis, candelabrum & vtensilia eius, altaria thimiamatis, & holocausti, & vniuersam supellectilem, quæ ad cultum eorum pertinet, sanctificabisque omnia, & erunt sancta sanctorum: qui tetigerit ea, sanctificabitur. Mysticum itaq; chrisma, quod tunc consecrabat tabernaculum in deserto, nunc Ecclesiam in nouo sanctificat testamento. Quod etiam sacramentum tunc vberiùs, & copiosiùs videtur impletum, cùm Redemptor noster de Iordani vndis baptizatus exijt, & apertis cælis protinùs in eum Spiritus sanctus in columbæ specie manifesta visione descendit, moxque vox Patris intonans ait: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui: hunc esse perspicuè comprobans, cui Dauid olìm eodem Spiritu edoctus aiebat: Vnxit te Dominus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Ex illo sanè tūc Spiritu, qui nostrum quoquè chrisma nunc consecrat, tantam virtutem aquarum omnium natura concepit, vt in quibuscunque fluentibus sub professione deificæ Trinitatis abluendus immergatur, plenum atque perfectum nouæ regenerationis mysterium diuinitùs impleatur.

Leuit. 8.
Nō debet quis ante baptismū sacro chrismate inūgi aut confirmari.
Exod. 30.
Mysticum chrisma Ecclesiam significat.
Matth. 3.
Psal. 44.

Hoc nostrum chrisma illud etiam oleum typicè designabat, quo Dominus in tabernaculo septem lucernas impleri, ac iugiter ardere præcepit: Præcipe, inquit, filijs Israël, vt afferant tibi oleum de oliuis purissimum, ac lucidum, ad concinnandas lucernas iugiter extra velum testimonij in tabernaculo fœderis, ponetque eas Aaron à vespere vsque in manè coram Domino, cultu rituque perpetuo in generationibus vestris super candelabrum purissimum ponetur semper in conspectu Domini. Quid autem per septem lucernas in tabernaculo, nisi septem significantur Ecclesiæ in vno populo Christiano? In quibus nimirùm oleum iubetur indesinenter ardere, quia in ijs syncera charitas, quæ per Spiritum sanctum datur, geminì debet amoris igne ferueſcere, & claris atque conspicuis semper operibus coruscare. Sed cùm vna sit proculdubiò catholica & vniuersalis Ecclesia, sicut per Salomonem dicitur: Vna est columba mea, vna genetricis suæ: quid est, quòd in sacris eloquijs septem esse referuntur Ecclesiæ, nisi quia vna est per vnitatem fidei, septiformis est per totidem dona Spiritûs sancti? Hæ sunt enim septem mulieres, quæ iuxta Prophetæ vaticinium, accepêre virum vnum. Vir autem Ecclesiæ, Christus. Hoc planè sancti Spiritûs oleo cuncta sacrarum scripturarum pabula condiuntur, vt animarum nostrarum viscera saginētur. Hoc oleum vitalibus epulis eloquij cælestis infusum sapit in faucibus animæ, cuius & stomachū recreat, & gustum percipientis obdulcat. Nam scriptum est: Litera occidit, Spiritus autem viuificat. Vndè sciendum est, quia omnes sacrorum voluminum paginæ sancti Spiritûs oleo sunt conditæ. Quamobrèm & in libro Numerorum legitur: Quia circuibat populus, & colligens manna, frangebat mola, siue terebat in mortario, coquens in olla, & faciens ex eo tortulas saporis quasì panis oleati.

Exod. 27.
Num. 8.
Vna est catholica & vniuersalis Ecclesia
Cant. 6.
Esa. 4.
1. Cor. 3.
Num. 11.

Mānā quid designarit. Porrò autem quasì per multa in cancellario Domini dolia transitū habuimus, vt ad solum oleatum, velut olei vasculum, peruenire possemus. Manna deniquè, quo plebs viuebat Israëlitica, sacrum designabat eloquium, quo nutritur & vegetatur

tatur religio Christiana. Quod vtiquè veraciter oleatum est, quia mystica sancti Spiritus est vnctione conspersum. Notandum verò, quia idem manna, quod in libro Numerorum dicitur oleatum, in Exodo legitur non olei, sed mellis potiùs habuisse saporem. Gustus, inquit, eius erat quasi similæ cum melle. Quidnam est, Exod.16.
quòd Angelicus ille cibus priùs dicitur mellis exhibuisse dulcedinem, & postmodùm non mellis, sed olei præbuisse suauitatem, nisi quòd Redemptor noster sacrarum omnium author & cõditor scripturarum, quem videlicet illud manna principaliter figurabat, & ante passionem velut mel dulcedinem exhibuit miraculorum, & post Ascensionem suam, tanquàm oleum, in discipulos suos effudit Spiritum sanctum? Nam quasi mellis videtur propinâsse dulcedinem, dum signis atque Act.1. & 2.
virtutibus coruscauit: olei verò tunc suauitatem dedisse, cùm in Apostolos suos sancti Spiritus paracleti donà diffudit. Quem videlicet ordinem Moyses congruè Deut.32.
tenuit, cum in Deuteronomio de petra, quæ & nihilominùs manna erat, typicè decantauit: Vt sugeret, inquit, mel de petra, & oleum de firma petra. De hoc mysticæ vnctionis oleo sponsa ad sponsum dicit in Canticis: Vnguentum effusum nomen Cant.1.
tuum. Vnguentum quidem effusum sponsi nomen asseritur, quia sicut à Chrismate Christus, ità consequenter à Christo dicitur Christianus.

Quia igitur, dilectissimi, per gratiam Saluatoris nostri iam huius Chrismatis percepimus sacramentum, quia tam regiæ dignitatis expressum præferimus in frõte signaculum, studeamus ità nobiliter viuere, vt conuersatio nostra tam diuinis, tamque magnificis mysterijs valeat concordare. Nos enim sumus, quibus per primum Apostolorum dicitur: Vos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, vt virtutem annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. Et certè satis ignobile est sub vitiorum carnalium viuere seruitute, qui, Deo nos adoptante, regij obtinemus generis dignitatem. Nimis turpe est, vt terrenæ simus concupiscentiæ dediti, qui & Dei vocamur filij, & ad obtinendam cælestem hæreditatem per Christi gratiã meremur adscribi. Planè quia Crucifixi præceptoris nos constat esse discipulos, dignum est vt etiam nosmetipsos huic nequam seculo præbeamus extinctos. A portanda igitur Cruce post Magistrũ nostrum & Dominum nulla nos negocij temporalis cura præpediat, nullus amor terrenæ substantiæ vel illecebræ carnalis auertat. Dirigamus fidei ac deuotionis nostræ oculos perstratam iam, nobisq; propositam viam Crucis, vt per eam inoffensis gressibus incedentes, ad eum mereamur attingere, qui author est & prouocator ad gloriam resurrectionis, cum Deo Patre & Spiritu sancto viuens & regnans in secula seculorum, Amen.

1.Pet.2. Omnes veri Christiani regiæ sunt dignitatis.

IN LAVDEM VENERABILIS SACRAMENTI EVCHARISTIAE SERMO BEATI IOHANNIS DAMA-*sceni. Habetur libro quarto cap. quartodecimo de Orthodoxa fide, Iacobo Billio Abbate interprete.*

BONVS ille, atque vndequaquè bonus, immò bonitate omni sublimior Deus, quique totus bonitas est, pro eximijs bonitatis suæ opibus bonum solum esse, hoc est naturam suam, quã nulla res frueretur, minimè passus est: verùm & eam ob causam primùm intellectuales illas & cœlestes virtutes, ac deindè mundum hunc visibilem & in sensum cadentẽ, atq; ità demùm ex intellectuali & sub sensum cadente hominem procreauit. Ac res quidem omnes ab eo conditæ, essentiæ ratione, bonitatis ipsius participes sunt. Ipse enim rebus omnibus esse est, quandoquidem in ipso omnia sunt: non eo tantùm nomine, quòd ipse ea ex nihilo in ortum protulit, verùm ob id etiam, quod ipsius vis ac facultas res à se conditas tuetur atque conseruat. Vberiùs autem animantia. Nã Rom.11.
& quatenùs sunt, & quatenùs vita prædita sunt, bonũ ipsis impertitur. At verò ea, quæ ratione vtuntur, tum ob ea, quæ ante diximus, tum ob rationem etiam boni participatione copiosiùs adhuc fruuntur. Arctiori etenim quodammodò necessitudine cum eo coniuncta sunt: tametsi alioqui ille incomparabili magnitudine omnia superet. Et verò homo, vtpotè ità conditus, vt & ratione vteretur, & arbitrij

Martij 24. Dei bonitas Angelorum atque hominum procreandorũ causa fuit.

Homo arbitrij libertate donatur

libertate præditus esset, hanc potestatem acceperat, vt per suam voluntatem, animique inductionem sine vlla intermissione Deo coniungeretur, si quidem in bono, Heb. 2. hoc est in Creatoris obedientia, perstitisset.

Quoniam autem Creatoris sui præceptum violauit, ac sub mortē & corruptionē cecidit, idcircò generis nostri parens & effector ob viscera misericordiæ suæ nobis adæquatus est, per omnia videlicet, excepto peccato, homo effectus, nostræque naturæ vnitus. Nam quia ipsius imaginē ac spiritū, quem nobis tribuerat, minimè (Dei bonita per hominem Christum Dei filium, nos instaurauit.) seruauimus, ipse pauperis & imbecillæ naturæ nostræ particeps factus est: quo nos lustraret, atque in incorruptionem vindicaret, diuinitatisque suæ rursùs participes redderet. Oportebat porrò non primitias tantùm nostræ naturæ, sed & quemlibet hominem in participationem summi illius boni venire, ac denuò nasci, nouoque alimento ac natiuitati consentaneo vesci, sicque ad plenam ac perfectam mensuram peruenire. Ac proindè Christus per natiuitatem suam, hoc est, incarnationem & baptismum, ac passionem & resurrectionem, naturam nostram à primi parentis peccato & morte ac corruptione liberauit, resurrectionemque auspicatus est, ac seipsum viam & normam atque exemplar constituit, vt nos quoquè ipsius vestigijs Rom. 8. hærentes, quod ipse naturâ est, hoc adoptionis beneficio simus, filij nimirùm & hæredes Dei, ipsiusque cohæredes. (Vt secundum naturam [illegible] Christo [illegible] & cibum huic congruentem.) Nobis itaque secundum, vt iam dixi, ortum dedit: vt quemadmodùm ex Adamo progeniti, similitudinem ipsius cōtraximus, ac maledictionem & corruptionem hæreditate consecuti sumus: ad eundem quoquè modum ex ipso progeniti, similes ei efficiamur, atque immortalitatis & benedictionis, ipsiusque gloriæ hęreditatem percipiamus. Quoniam autem spiritualis hic Adamus est, par scilicet erat, vt natiuitas quoquè spiritualis, atque itèm cibus esset. Verum quia ex duplici natura compositi atque concreti sumus, duplicem quoquè proindè natiuitatem, atque itèm compositum cibum esse necesse erat. Quocirca Iohan. 6. natiuitas quidem nobis per aquam & Spiritum, hoc est per sanctum Baptismum, Iohan. 3. data est: cibus autem panis ipse vitæ, hoc est Dominus noster Iesus Christus, qui de cælo descendit. Nam cùm voluntariam mortem nostra causa suscepturus esset, ea nocte, qua seipsum tradebat, Testamentum nouum sanctis suis discipulis & Apostolis, ac per eos omnibus qui in eum credunt instituit. Itaque in sanctæ & illustris Iohan. 13. Sion cœnaculo, cùm vetus pascha cum discipulis suis edisset, ac vetus Testamentū expleuisset, discipulorum pedes lauit, per id videlicet sanctum Baptismū designās. Matth. 26. Ac cum fractum panem porrexit eis, dicens, Accipite & manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur in remissionem peccatorum. Consimilique modo acceptum calicem, ex vino & aqua constantem, impertiuit eis, dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est sanguis meus noui Testamenti, qui pro vobis effūditur in remis- 1. Cor. 11. sionem peccatorum: hoc facite in meam commemorationē. Quotiescunq; enim manducabitis panem hunc, & calicem hunc bibetis, mortem filij hominis annunciabitis, resurrectionemque ipsius confitebimini, donèc veniat.

Heb. 4. Quamobrèm si sermo Dei viuus est & efficax, ac Dominus omnia quæcunque Psal. 134. Gen. 1. voluit fecit: si dixit, Fiat lux, & facta est, Fiat firmamentum, & factum est: si verbo Psal. 32. Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum: si cælum & ter- (Ab alijs Christi miraculis Eucharistiæ fidem adstruit.) ra, aqua itèm & ignis & aër, & omne eorum ornamentum, Domini verbo completum & absolutum est, atque hoc etiam nobilissimum animal, quod homo nuncupatur: si ipsemet Deus Verbum, posteaquàm ità voluntas ipsius tulit, homo factus est, atque ex puris & immaculatis sanctæ ac semper Virginis sanguinibus carnem sibijpsi sine semine cōdidit, quid tandèm afferri potest, quin ex pane corpus suum, Gen. 1. ex vino & aqua sanguinem suum, efficere queat? Dixit antiquitùs, Producat terra herbam virentem: atque ea etiamnùm orto imbre fœtus suos producit, diuino Matth. 26. præcepto impulsa ac roborata. Dixit Deus, Hoc est corpus meum, & hic sanguis meus, &, Hoc facite in meam commemorationem: atque omnipotenti ipsius præcepto, donèc ipse veniat, hoc efficitur: (His enim verbis vsus est, Donèc veniat) ac pluuia huic nouæ segeti per consecrationem existit sancti Spiritus vis inumbrans. Quemadmodùm enim quicquid Deus fecit, id sancti Spiritus opera fecit: eodem modo nunc quoquè Spiritus operatio, ea quæ naturā superant, efficit, quæque nisì sola fide capi atquè intelligi nequeunt. Quo tandèm modo mihi fiet istud? aiebat Luc. 1. sancta Virgo: quoniam virum non cognosco. Respondet Archangelus Gabriel: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Tu quoquè nunc

nunc quæris quomodo panis corpus Christi, & vinum cum aqua coniunctum sanguis Christi fiat? Tibi itèm respondeo: Spiritus sanctus superuenit, eaque efficit, quæ orationis facultatem ac mentis intelligentiam excedunt. Panis porrò & vinum ob eam causam adhibentur, quia Deo nota & explorata est humana imbecillitas, quippè quæ vtplurimùm ea quæ vsu & consuetudine minimè trita sunt, grauiter ferat, & auersetur. Quo fit, vt ille, pro ea, qua vti solet, erga nos indulgentia, per ea quæ naturæ vsitata ac familiaria sunt, ea quæ naturam superant, efficiat. Et quemadmodùm ipse, quoniam in hominum more positum est, vt aqua lauentur, & oleo vngantur, idcircò in Baptismo gratiam Spiritûs cum oleo & aqua copulauit, fecitque illud lauacrum regenerationis: eodem modò quoniam ità fert hominum vsus atque consuetudo, vt panem edant, vinumque & aquam bibant, id circò diuinitatem suam cum ipsis coniunxit, eaque corpus & sanguinem suum fecit, vt per vsitata naturæque consentanea, ad ea, quæ supra naturam sunt, assurgamus. Sanè corpus diuinitati verè vnitum est illud corpus, quod ex sancta Virgine ortum est: non quòd assumptum illud corpus è cælo descenderit: sed quia panis ipse ac vinum in corpus & sanguinem Dei immutantur. Quòd si, quo pacto id fiat, requiris, sat tibi sit audire, quòd per sanctum Spiritum id fiat, quemadmodùm & ex sancta Dei matre per Spiritum sanctum Dominus sibijpsi & in seipso carnem cōdidit. Nec quicquam ampliùs nobis perspectum & exploratum est, quàm quòd verbum Dei verum est & efficax, atque omnipotens: nam modus eiusmodi est, vt nulla ratione indagari queat. Quin ne hoc quoquè alienum fuerit dicere, quòd quemadmodùm naturaliter panis per cibum & vinum, & aqua per potum, in comedentis ac bibentis corpus & sanguinem immutantur, corpusque alterum fiunt, atque à priori ipsius corpore diuersum: sic propositionis panis ac vinum & aqua per sancti Spiritûs inuocationem & aduētum mirabili modo in Christi corpus & sanguinem vertuntur, nec sunt duo, sed vnum & idem. Quocircà ijs, qui sacramentū istud per fidem dignè percipiunt, in peccatorum remissionem & vitam æternam, animique & corporis præsidium cedit: ijs contrà, qui perfidè indigneque suscipiunt, in pœnam ac supplicium: haud secùs videlicet, ac Domini mors credētibus quidem vita & in corruptio extitit ad sempiternæ beatitudinis oblectationem, incredulis autē, Dominique carnificibus, in pœnam ac cruciatum sempiternum.

Cur panis & vinū in Eucharistia adhibeantur.

Cur in baptismo sacrum oleū adhibeatur.

Quid respondendū quærentibus, quo pacto corpus christi fiat in Eucharistia.

Sancti spiritus operatione, sacramentū Eucharistiæ conficitur.

1.Cor.11.

Nec verò panis & vinum corporis Christi figura sunt, (absit enim hoc) verùm ipsummet Domini corpus diuinitate affectum: quippè cùm Dominus ipse dixerit, Hoc est, non corporis signum, sed corpus, nec sanguis signum, sed sanguis. Et prius adhuc, ad Iudæos sermonem habens, Nisì manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, nō habebitis vitā in vobis. Caro enim mea verus est cibus, & sanguis meus verus est potus. Ac rursùs, Qui manducat me, viuet. Ac proindè summo cum metu & pura conscientia, fideque haudquaquàm dubia accedamus: ac profectò sic nobis fiet, quēadmodùm firmè ac constanter credimus. Ipsum porrò omni puritate colamus, hoc est, & spirituali, & corporea: siquidem duplex ipse est. Ardenti cupiditate ad eum adeamus, manibusque in crucis formam compositis crucifixi corpus suscipiamus, atque & oculis, & labijs, & frontibus impositis, diuini carbonis participes efficiamur, vt ignis desiderij in nobis insiti, assumpta ea, quæ ex carbone oritur, inflammatione, peccata nostra exurat, ac pectora nostra collustret: demusque operam, vt per diuini ignis perceptionem inardescamus, Dijque efficiamur. Vidit quippè carbonē Esaias. Carbo porrò non simplex lignum est, sed igni vnitum. Sic panis quoquè communionis, non simplex panis est, sed diuinitati vnitus. Corpus autem, quod diuinitati vnitum est, non vna natura est: sed vna quidem corporis, altera autem diuinitatis cum ipso coniunctæ. Quo fit, vt vtrunque, non vna natura sit, sed duæ. Abrahamum ex alienigenarum strage redeuntem ille summi Dei sacerdos Melchisedech pane ac vino excepit. Mensa illa mysticam hanc adumbrabat, quemadmodùm & sacerdos ille veri Pontificis Christi figuram & imaginem præ se ferebat. Tu enim, inquit, es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Panem hunc panes propositionis adumbrabant. Hoc videlicet illud est purum & incruentum sacrificium quod Dominus à solis ortu vsque ad occasum oblatum iri per prophetam prædixit. Corpus ac sanguis Christi est, ad animæ & corporis nostri incolumitatem tendens, quòd nec consumitur, nec corrumpitur, nec in secessum abit (auertat hoc Deus) verùm ad

In eos qui typum sibi fingunt in Eucharistia.

Matth. 26. Iohan. 6.

Quo pacto suscipiēda Eucharistia.

Esa.6.

Panem cōmunionis corpus Dominicū intellige, q& panis dicitur propter figurā & speciem.

Gen.4. Psal. 109. Leuit. 24. Mal.1.

nostram substantiam & conseruationem tendit, atque omne incommodum propulsat, eamque vim habet, vt spurcitiem omnem abstergat. Si adulterinum aurum nanciscatur, per explorantem inflammationem purgat, nè in futurum cum mundo condemnemur. Omnes enim morbos, immissasque calamitates purgat: quemadmodùm ait Apostolus, *Si enim nosipsos dijudicaremus, non vtiquè iudicaremur. Cùm iudicamur autem à Domino, corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur.* Atque hoc est quod ait, Itaque qui percipit corpus & sanguinem Domini indignè, iudicium sibi manducat & bibit. Per illud porrò purgati, corpori Domini, ipsiusque spiritu vnimur, ac Christi corpus efficimur. Panis hic delibatio est futuri panis, qui supersubstantialis est. Siquidem supersubstantiale, vel futurum significat, hoc est panem futuri seculi, vel eum qui ad tuendam substantiam nostram adhibetur. Quamobrem siue hoc, siue illo modo accipiatur, corpus Domini aptè dicetur. Viuificus etenim spiritus est caro Domini: quandoquidem ex viuifico spiritu concepta est. Quod enim ex spiritu natum est, spiritus est. Quæ tamen non eò à me commemorantur, vt corporis naturam submoueam, ac de medio tollam, verùm vt illud viuificum esse ac diuinum ostendam.

[Margin: 1. Cor. 11. — Supersubstantiale quid significet. — Iohan. 3.]

Quòd si nonnulli panem ac vinum corporis ac sanguinis Domini figuram esse dixerunt, quemadmodùm ille diuinitùs afflatus Basilius, non hoc post consecrationem dixerunt, sed antequàm oblatio ea consecraretur, hoc vocabulum vsurpârunt. Participatio autem etiam hoc sacramentum dicitur: quia per illud diuinitatis Iesu participes efficimur. Communio itèm optimo iure appellatur: quia per illud cum Christo commercium habemus, ac carnem ipsius & diuinitatem percipimus, atque adeò nos inter nos communicamus atque copulamur. Quoniam enim ex vno pane participamus, omnes vnum Christi corpus, & vnus sanguis, & alij aliorum membra efficimur, Christique concorporei existimus. Cæterùm illud pro viribus caueamus, nè sacramentũ hoc vel ab hæreticis accipiamus, vel illis demus. (Nolite enim sanctũ dare canibus, inquit Dominus, nec proijciatis margaritas vestras ante porcos:) nè alioquì & eorũ errorẽ, & condemnationem, nobis cõtrahamus. Nã si omninò hoc affert istud sacramentũ, vt & Christo, & alij aliis vniamur, nõ est dubiũ quin omnibus, qui nobiscum illud percipiũt, animo ac voluntate copulemur. Ex volũtate quippè cõiunctio hæc existit, non autem citra animi nostri sententiam. Omnes enim, vt Apostoli verbis vtar, vnum corpus sumus, quoniam ex vno pane participamus. Figuræ porrò rerum futurarum idcircò dicuntur, non quòd non verè corpus ac sanguis Christi sunt, sed quòd nunc quidem diuinitatis Christi per ea participes efficiamur, tunc autem intellectuali modo, ac per solum adspectum.

[Margin: Basil. in Liturg. — Panis ante consecrationem dicitur, pòst verò corpus Domini. — 1. Cor. 10. — Hæreticis nec danda Eucharistia nec ab ipsis sumẽda. — Matth. 7. — 1. Cor. 10.]

SERMO DIVI EPHRÆM VIRI SANCTISSIMI ET ILLVMINATISSIMI, ECCLESIAE EDISSENAE *Diaconi, de Paßione Domini Saluatoris, Ambrosio Camaldulensi interprete.*

[Margin: Martij 25. — Pro peccatoribus tradit⁹ est Dominus.]

LOQVI timeo, & narrationem plenam horroris linguæ officio aggredi. Est enim reuerà metus ingens de passione Domini Saluatoris verba facere, & tentare tantæ rei indignitatem explicare. Hodiè nanque Dominus noster traditus est in manus peccatorum. Sed cuius rei gratia est traditus sanctus, innocens, cælestis Dominus, ac sine peccato? Qui nihil peccauerat, hodiè traditus est. Venite, fratres, discamus quarè traditus sit Christus Saluator noster. Propter nos impios Dominus traditur. Quis non admiretur? quis non obstupescat? Peccantibus seruis Dominus traditur, vt liberet à morte proprios seruos, qui antè peccauerant. Perditionis ac tenebrarũ filij in tenebris exiêrunt eum compræhẽdere, qui in ictu oculi poterat oẽs exurere. Vidit illorum audaciam Dominus & vesanã iracundiam, seq; ipsum cum omni mansuetudine sponte sua impiorum tradidit manibus. Vinxerunt perditi immaculatum Dñm, illuseruntque ei, qui alligauerat fortem insolubilibus nexibus, nosq; à peccatorum nostrorũ vinculis soluerat. Texuerũt & coronam spinarũ, quas pro fructu tulerat vinea Iudæorũ. Illuse-

Illuserunt ei Regem appellantes,& conspuerunt in faciē eius,cuius adspectum oēs cælorum virtutes contremiscunt. En rursus angustia, dolor & lachrymæ cor meum occupant, dum considero Dominum contumelias, probra, verbera, sputa, tanta lenitate tolerantem. Venite, discamus miserationum ipsius magnitudinem. Dulcis Dominus seruum inutilem & incontinentem habuit in paradiso voluptatis,qui vbi peccauit, tortoribus traditus est. Vidit pius Dominus deficientem inter flagella,& misericordia motus, vt seruum eximeret à pœna,semetipsum pro illo flagris exposuit. Gen.3.

Volebam hîc finem facere ob nimij stuporis magnitudinem, sed rursum veritus sum, ne per meum silentium irritarem Spiritus gratiam. Pauco tamen, fratres,non leuiter, dum ista pronuncio, tremuntque omnia ossa mea, cùm ea diligenti admota consideratione discutio. Ipse omnium conditor Deus noster & Dominus ante Caipham hodiè sistitur,quasi vnus ex reis, vnusque ministrorum ei alapam dedit. Tremit cor meum hæc omnia cogitans. Sedet seruus,Dominus stat, & qui plenus erat sceleribus, contra insontem atque ab omni peccati labe alienum sententiam dictat. Contremuerunt cæli, fundamenta orbis terræ concussa sunt, expauerunt Angeli omnes atque Archangeli, Gabriel & Michael facies suas alis contexerunt, Cherubin trementia sub rotis se abdiderunt, Seraphin illa hora alas ad inuicem collisisse visa sunt, cùm daret minister iniquitatis alapam Domino maiestatis. Quomodo igitur non protulerunt fundamenta terræmotum atque tremorem, cùm hora illa contumelijs affici creatorem suum cernerent? Cogito,ac tremore concutior,rursusque compungor, intuens lenissimam tolerantiam benignissimi Domini. Tremunt ecce renes mei, dum loquor. Creator qui de puluere terræ hominem per gratiam finxerat, à manibus, quas ipse formauerat, alapam accipit. Iustus Dominus ab iniusto seruo condemnatur. Alapam accipit.

Caueamus solicitè, fratres, ne ista omnia simpliciter audiamus, quæ pro nobis Dominus pertulit, sed ea solicitè ruminemus, & iugi meditatione voluamus. Dic,minister infelix, dic serue nequam: Cuius rei gratia Dominum alapis cædis? Serui quidem omnes, cùm liberi efficiuntur, accipiunt alapam, vt mortali libertate potiantur. At ipse, ô infelix, cùm sit omnium liberator, iniustè alapa cæditur. Quid putas mercedis accipere à Caipha pro huiusmodi alapa? Ergóne non audisti? Ergóne non didicisti, quoniam filius est omnium Domini? Alapam quidem dedisti omnium Domino, sed seruus seruorum factus es in æternum, opprobrium & abominatio omnium, æterno damnatus incendio. Grande miraculū fratres, stuporis plenissimum est, cernere Christi Regis ac Domini nostri mansuetudinē. Palma cæsus à seruo, rationabiliter prudenterq; respondit cum ōni mansuetudine ac reuerētia. Seruus furit, Dominus patitur. Irascitur seruus, Dominus in sua benignitate persistit. Indignationis aculeos, rixamq; tumultuantis animi, iræ maximè tēpore, quis continet? Dominus noster hæc omnia pertulit benignitate sua. Quis tuā, ô mitissime Domine, patientiā, aut ferre aut explicare possit. Mansuetudo eius quanta.

Huc accedite, charissimi, dilecti Christi, compunctione simul & affectu summo Redemptoris illecti. Venite consideremus pariter, quid hodie contigit in Sion ciuitate Dauid. Semen Abrahæ charum atque electum quid hodie gessit. Immaculatum nempè Dominum tradidit morti. Hac die Christus Saluator noster per iniquorum manus iniustissimè ligno Crucis affixus est. Venite omnes, & corpus nostrum abluamus lachrymis atque gemitibus, quia Dominus noster & Rex gloriæ pro nobis impijs morti est traditus. Si quis fortè nostrûm dilectissimi cuiuspiam atque charissimi audiat subitò mortem, vel ipsum dilectum mortuum ante oculos suos iacere repentè conspiciat, immutatur facie, eiusque serenitas adspectus obnubilatur. Ita & lucidus sol ex alto cæli axe contumeliam Domini pendentis in Cruce conspiciens, immutatus est facie, contraxit lucis suæ igneos radios, iniuriamque Domini videre non sustinens, mœrore se vestiuit & tenebris. Ita & Spiritus sanctus ex templo considerans dilectum Iesum appensum in ligno Crucis, rupto honesto illo templi velo à summo vsque deorsum, continuò exiuit de templo. Creatura omnis in metu ac tremore fuit, quando mortuus est Saluator noster, cælestis Rex, Dominus maiestatis. Nos autem peccatores etiam contemnimus semper, propter quos ille traditus est, qui solus sine peccato fuit. Ridemus quotidiè audiētes passiones & cōtumelias Domini & Saluatoris nostri, diebusq; singulis delicias quærimus, Crucifigitur. Sol in morte eius obscuratur. Mar.15.

ac omni studio vestis curamus ornatum. Sol eccè propter contumeliam Domini, splendorem lucis suæ conuertit in tenebras, vt nos videntes ipsum imitemur. Dominus tuus, ô infelix, pro te in cruce contumeliis afficitur, & tu vestis mollitiem & ornamenta sectaris? Non tremit cor tuum, non mens tua exhorrescit hæc audiens? Qui solus sine peccato est, propter te impiæ traditur morti, iniurias, opprobria, verbera patitur: ipse verò superbia tumidus audis hæc omnia?

At verò congruum ac decens est, vt grex rationalis vniuersus pastorem suum iugiter ambiat, eumque semper videre desideret. Ità obsecro, reueremini illum. Nolite cibis lautioribus & delicijs seculi contra propositum religionis assuescere, sed in omni exercitatione vestra in pastorem vestrum semper intendite, vt ab eius vestigijs nunquam aberretis. Nè, quæso, imitatores Iudæorum simus, vt populus durus, perfidus, inobediens, & bona Dei, Saluatorisque beneficia irritans iugiter. Altissimus propter Abraham fidelem famulum suum, pronumque ipsius deuotionis affectum, tulit ab initio duritiam ac perfidiam populi, manna de cælo ad manducandum dedit eis: verùm ipsi cælesti cibo indigni, allia concupierunt, cibos planè malè olentes. Aquam rursus ex petra in deserto eis produxit, sed ipsi horum vice sibi acetum dederunt, suspendentes in ligno. Curemus, fratres, ne Iudæorum participes inueniamur, crucifigentes Dominum creatorem nostrum. Metuamus semper, habentes ante oculos passionem Redemptoris nostri. Meditemur assiduè pœnas ipsius atque supplicia. Propter nos enim passus est impassibilis Dominus. Pro nobis crucifixus est, qui solus sine peccato fuit. Quid nos, fratres, ei reddere, quid tantis eius beneficijs retribuere vnquàm poterimus? Attendamus ergò nobis ipsis, nè passiones eius irritemus. Huc omnes, Ecclesiæ filij, accedite, qui sancto & precioso sanguine immaculati agni redempti estis. Venite, meditemur passiones Christi cum gemitu & lachrymis, atque inter meditandum contremiscamus, dicentes ad inuicem: Christus Saluator noster pro nobis peccatoribus morti traditus est. Perpende, frater, quidnam sit quod audisti. Deus sine peccato, Altissimi filius, pro te traditus est. Aperi cor tuum, considera ipsius passiones diligenter, & ita tecum tacitus volue. Deus, in quem peccatum cadere non potest, hodiè traditus est, hodiè illusus, hodiè consputus, hodiè flagris cæsus, hodiè percussus alapis est, hodiè coronam spineam tulit, hodiè crucifixus est cælestis agnus. Contremiscat cor tuum, horreat anima tua, in hac iugi meditatione passionum Domini tui quotidiè lachrymas funde. Dulces quippè nimium sunt eiusmodi lachrymæ, illustraturque anima passiones Christi iugiter versans. Huiusmodi sit semper meditatio tua. Lachrymare quotidiè, gratias referens Domino pro his, quæ pro te passus est, vt in die aduentus eius sint tibi lachrymæ tuæ gloria, & exultatio ante tribunal illud terribile iudicis. Affligere tu quoque, dum intentè cogitas, quæ pro te pertulit pius ac mitissimus Dominus. Tolera tentationes, gratias ex animo referens. Beatus sanè, qui semper antè oculos habet cælestem Dominum, & passiones eius, quique seipsum crucifixit mundo, qui omnibus vitijs, terrenisque negotijs mortuus est, qui imitator factus est Domini sui. Hæc sapientia, hæc prudentia, hic affectus est fidelium omninò famulorum, cùm semper imitatores fiunt Domini sui in operibus bonis. Adspicis, ô homo, immaculatum Dominum in Cruce pendentem, & audes infelix in delicijs & risu peragere cursum, quo viuis in terra? An ignoras, miser, quòd is, qui crucifixus est, Dominus, de his omnibus abs te exiget rationem? Tu quidem nunc negligis, & contemnens, rides, & passim delicijs solueris: sed veniet profectò dies illa terribilis, dies vltionis, cùm sine fine lugebis, ac præ doloribus tuis in igne perpetuo cum eiulatu proclamabis, neque erit omninò qui respondeat & misereatur animæ tuæ.

Adoro te, Domine, benedico te, pie, precor te, sancte, tibi procido, amator hominum Domine, te, immaculate, glorifico, quoniam tu vnigenitus Dominus omnium, qui solus sine peccato es, pro me indigno & peccatore morti traditus es, & morti Crucis, vt peccatoris animam liberares, & à peccati nexibus solueres. Quid tibi pro his omnibus retribuam, Domine? Gloria tibi, pijssime, gloria tibi, misericordissime, gloria tibi longanimis, gloria tibi, qui omnia peccata remittis, gloria tibi, qui descendisti saluare animas nostras. Gloria tibi, qui te in vtero Virginis nostra carne vestisti, gloria tibi, qui pro nobis es natus. Gloria tibi, qui propter nos tentus es, gloria tibi, qui vinctus es, gloria tibi, qui flagris cæsus es. Gloria tibi, qui con-

Vide hic imponi de lectũ ciborum, & à lautiorib. abstinentiam.

Exod. 16.

Matt. 27.

In passione Domini iugiter meditandum.

Eius item passio nobis imitanda.

Grates agit author Deo pro suis beneficijs.

qui consputus es, gloria tibi, qui crucifixus es, gloria tibi, qui sepultus es, gloria tibi, qui resurrexisti die tertia. Gloria tibi, qui prædicatus es, gloria tibi, qui creditus es, gloria tibi, qui assumptus es in cælum, gloria tibi, qui cum gloria ingenti sedes ad dexteram Patris. Gloria tibi, qui iterum venturus es in gloria Patris & sanctorum Angelorum, ad iudicandum omnem animam, quæ irritas facit sanctas passiones Luc. 21.
tuas, in hora illa horrenda atque terribili, quando virtutes cælorum mouebuntur, cùm simul venient Angeli, Archangeli, Chærubin & Seraphin cum tremore magno in conspectum gloriæ tuæ, cùm tremefacta quatientur fundamenta terræ, & spiritus omnis exhorrebit præ inæstimabili gloria immensæ maiestatis tuæ. In illa hora, quæso, operiat me manus tua sub alis suis, & liberet animam meam à sempiterno igne & stridore dentium, & exterioribus tenebris, & perpetuo gemitu, vt ego te sanctum Dominum & Redemptorem nostrum benedicens, dicam: Gloria tibi, Domine, qui me peccatorem per immensas miserationes benignissimę pietatis tuę saluare dignatus es: Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas per omnia secula seculorum, Amen.

LAMENTATIO SANCTISSIMAE DEI GENITRICIS PROPE CRVCEM STANTIS, PER *eundem diuum Ephræm.*

STANS apud Crucem purissima Virgo, Saluatoremque Matth. 25.
in ligno suspensum suspiciens, plagas reputans, intuens & Iohan. 19.
clauos, querelas, colaphos, ac flagellationem, cum grauibus suspirijs, cum fletu ingenti, cum lamentis dolorosissimis exclamauit, dicens: Mi fili dulcissime, dilectissime fili, quomodo Crucem sustines? Mi fili, & mi Deus, quomodo sputa, clauos, & lanceam, quomodo pateris alapas, risus, iniurias, spineam coronam, purpuream vestem, spongiam, arundinem, fel & acetum? Quomodo pendes in Cruce denudatus, mi fili, qui cælum nubibus contegis? Quomodo sitim fers, qui es opifex, Psal. 136.
quiq; mare & aquas omnes creasti? Quomodo moreris insons in medio scelestorũ? Psal. 88.
Quidnam commisisti? Qua in re, fili mi, Hebręos offendisti? Et cur ergò te isti simul iniqui, simul ingrati, Cruci suffigunt? Quorum claudos & permultos valetudinari- Luc. 5.
os sanâsti, mortuos viuificâsti, paraliticum, id est, membris omnibus laxatum, con- Iohan. 9.
solidâsti, mi fili pientissime: qui ab vtero cæcum illuminâsti, mi saluator, viduę fili- Luc. 7. Matt. 8.
um suscitâsti, ô omnium vita: qui filiam Cananææ seruâsti, Centurionis filium à morte liberâsti. Arena, quantumuis numerosa, mensuram habere potest, at tua miracula, fili, omnẽ prorsus modum excedunt. Lazarum à monumẽto suscitâsti: Mi Iohan. 11.
Lazare, inquiens, exi de sepulchro: & vox tua eũ traxit ab inferis, & ad vitales auras reuocauit. Tu verò quomodo interis, fili mi dulcissime, magnanime Deus? Deficio te suspiciens in ligno suspensum, conclauatum, plagisq; plenum, mi fili. Exod. 16. 14

O Iudæi illeges, & Christi interfectores, iniqui in Deum, & in creatorem vestrum Iosu. 4.
ingrati, nonne manna vos aluit in eremo? Nõne mare per Moysem diremit? Nonne traduxit in terrã promissionis? At tu, popule nequam, & Christi abnegator, pro commodis & bonis contraria reponis, pro manna fel, pro aqua acetũ. Amarissima Iohan. 6.
te potione potarunt impij, mi fili. Quinq; panibus aluisti quinque hominum millia: Iudæam tuis concionibus implêsti, mi fili. Vbi nunc pulchritudo tua fili? Vbi tuus modò decor? Quomodo in Cruce extinctus es, mi fili, & Deus meus? Sol lumẽ Iohan. 19.
suum obscurauit, & alius factus est, splendida luna in tenebras euanuit, petræ sunt Luc. 23.
perfractæ, & monumenta aperta, templiq; velum in duo est discissum. Creaturæ cõditorem suum & opificẽ cognouerunt: & hi peruersi & miseri Hebręi aures obstruxerunt, oculos clauserunt, nè solem nunquam occidentem suspectarent, fili mi.

O Gabriel Archangele, & minister Domini, ô Gabriel Archangele, age causam Luc. 1.
tuere. Vbi nunc illud Aue? Vbi benedictum Aue, quod mihi dixisti, Angele? Vbi nunc lætitia ac benedictio, qua dixisti ad me: Benedicta tu in mulieribus? Ad quid verò mœrorem & victimam filij mei, quam eram acceptura, nõ denunciâsti? Semper tribulationes, gemitus, Iudæorum immensam inuidiam, ingratitudinem per-
uersorum

Luc. 2. Dolores Mariæ Virginis quãti.

uerſorum & tranſgreſſorum. O Simeon admirande, en nunc gladius, quo mihi prædixiſti cor meum traijciendum. Eccè gladium, ecce vulnus, fili, & Deus mi. Tua mors meum cor ſubijt, viſcera mea ſunt diſrupta, meum lumen obtenebratum eſt, & pectus meum grauis pertranſijt gladius. Horrendam cerno paſſionem tuam, mi fili, & Deus mi. Video immeritam cædem tuam, nec ferre opem poſſum Vbi tua nunc forma, mi fili? Miſerere deiectæ & orbatæ, mi fili. Miſerere, ô ſuauiſſime, abiectæ Mariæ. Miſerere, clementiſſime, & me ſolare. Proſpice, fili mi, lachrymas, attende meos gemitus, & aperi os tuum. Da mihi ſolatium. Non habeo prorſus, mi fili, quo caput reclinem. Non alium cognatum, patrem, aut matrem, vel fratrem, vel ſororem, qui mihi animum reddat. Tu mihi pater, tu mater, tu frater, tu filius. Tu mihi vita & ſpiritus, ſpes mea & protectio. Tu mea conſolatio, tu & creatio, tu Deus meus, tu creator meus, tu opifex meus. Lugete mecum omnes diſcipulæ Domini, dolorem meum, & vulnus profundum cordis mei contuentes.

Decumbe, Crux ſanctiſſima, lignum benedictum, vt plagas filij mei, & Dei mei exoſculer, ad conſolandum proprium filium meum, vt amplectar filij mei corpus, vt os ſuauiſſimum deoſculer, oculos, faciem, manus, & cædem iniquam. Decumbe Crux mea, decumbe. Magna, ô Crux, gloria tua, magna tua gratia, magna poteſtas tua O lignum benedictum, quoniam innocens Deus & creator tuus, tanquàm latro & nocens ſuper te expanſus eſt. Fili mi chariſſime, veneror tuas afflictiones, colo & adoro tuam miſericordiam & magnanimitatem. Honoro lanceam, vulnus, arundinem, clauos, ſpongiam, alapas, opprobria, & acetum, colaphos, & ſputa, & verbera, fili mi, quandoquidem tuę creaturę cauſa iſta ferre ſuſtinuiſti. Dedecus tuum, fili mi, decus cunctis factum eſt. Mors tua facta eſt mundi totius vita. Cæterùm reſurgito quamprimum, fili mi, & Deus, quemadmodum prędixiſti mihi, vt ſaluus fiat mundus. Mortem conculcaſti & interitum, vt gaudeam ego humilis mater tua. & mecum lætentur dilecti tui. In verecundiam autem & confuſionem tui inimici omnes deueniant.

S Maria armapaſsionis Dominicæ honorat.

Chriſti mors eſt mundi vita.

S. Maria deſperatorũ ſpes & dãnatorum.

At verò nos te, ô immaculata & benedicta, filij tuì, Deique omnium mater inculpata, pura, integra, ſacroſanctiſſima, deſperatorum ſpes & damnatorum, collaudamus, benedicimus tibi, vt gratia plenæ, quæ Chriſtum genuiſti, omnes tibi aduoluimur, omnes te imploramus. Erue nos, ô intemerata, ab omni neceſſitate, à cunctis diaboli tentationibus. Eſto noſtra conciliatrix & aduocata in hora iudicij. Libera nos à futuro igne & tenebris. Et tui filij gloria, Virgo, nos dignare. Tu nanque es ſpes apud Deum Chriſtianorum ſanctiſſima, cui honor in ſecula ſeculorum, Amen.

BEATI PETRI DAMIANI OSTIENSIS EPISCOPI SERMO DE ANNVNCIATIONE *Beatiſſimæ Virginis Mariæ.*

Mar. 25.

Nota horas B. Virginis etiam tunc fuiſſe in vſu.

EXVLTATE, fratres, in Domino, quia de Domina illa ſermo ſuccedit, quæ ſingularem in cordibus noſtris ſibi vendicat principatum. Hæc eſt, ad cuius nomen corpus humiliter inclinatis, cuius horis reuerenter aſſiſtitis, cuius memoriam iugiter frequentatis. Hęc eſt, quæ veſtris affectibus ſuauiter indulceſcit, quia magna multitudo dulcedinis eius. Spiritus enim eius ſuper mel dulcis, in qua dulcis Dominus cum omni ſua dulcedine ſuperuenit. Cùm enim fecerit Deus omnia opera ſua valdè bona, hoc melius fecit, conſecrans ſibi in ea reclinatorium aureum, in qua ſola ſe poſt tumultus Angelorũ & hominum reclinaret, & requiẽ inueniret. Hoc eſt quod natura miratur, reueretur Angelus, veretur homo, ſtupeſcit cęlũ, extremiſcit terra, infernus exhorret. In huius vtero maieſtas altiſſimi mirabiliter liquefacta ſicut adipe & pinguedine, repleuit terras, infudit cęlos, inferna reſperſit. Hîc exinaniuit ſemetipſum excelſus & immenſus, menſurã bonã & confertã, & coagitatã mittens in ſinũ noſtrũ. Hîc diuinis manib. vnctus eſt oleo lętitię, & ſicut ad altare in ſummũ Pontificẽ conſecratus. De hoc altari ad arã Crucis aſcendens, proprio cruore tanq̃ alterius generis oleo pfuſus, iã non ſolũ cõſecratus, ſed & conſecrãs, totũ corpꝰ machinę mundialis

mundialis largiori ligamine copulauit. Facessat igitur mœror, tristitia fugiat, eliminetur dolor, rancor abscedat, vt liceat vacare, & videre cum Moyse visionem hanc grandem, qualiter Deus in hoc ventre concipiatur, decipiatur diabolus, recipiatur perditum, indebitum accipiatur. Totum me trahit affectio, sed oratio deficit, & diues cogitatio vocis paupertate confunditur. Feruent interiora, & in vndosam ebulliunt altitudinem, sed frigiditas linguæ cumulos refrigerat exundantes. Exod. 3.

Quid est, beatissima? Nunquid ita sensim taciturnus obdormiam, vt ibi mutus sim, vbi omnis loquitur creatura? Veruntamen non tacebo, & non quiescam, donec egrediatur vt splendor vultus tuus, & sermo de te conceptus, si non vt lampas, saltem vt scintilla accendatur. Mouet me, fateor, quòd permittente Deo peccant rationabiles creaturæ, & multis annorum millibus, tam cælestia, quàm terrestria incassum stare videantur, seruituris istis, illis dirutis. Stat illa magna ciuitas, ciuium suorum numerositate fraudata, & à stellantibus palatijs multiplex habitantium multitudo propellitur, obscurantur stellarij ignes, solem loquor, lunam & stellas, & multa sibi detracta luminis claritate mulctantur: terra maledicitur, condemnatur hominum successio, & omnis creatura, iuxta Apostolum ingemiscit, & parturit. Tacet Deus omnipotens, & ordinans eius omnipotentia tantam dissimulat confusionem. Tandem nascitur Maria, & ad nubiles annos egrediens, speciem induit speciosam, quæ ipsum alliciat Deum, & diuinitatis oculos in se conuertat. Vide quid inde dicat ille non minimus explorator secretorum Dei: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui. Et concupiuit Rex decorem tuum, quoniam ipse est Dominus Deus tuus. Germinat igitur virga Iesse de tortuosa radice generis humani, & de Patriarcharum arbore in altitudinem & rectitudinem erumpens, omnem ignorat nodositatem, filiorum tenebras nescit, fructuosa quæque non habet. Videt, & ardet ille vehemens amator, & totum epithalamium in laudibus eius decantat, vbi manifeste sponsus inducitur spirans amorem syncerissimum, nec vltra valens dissimulare quod patitur. Euocatur statim cælestis ille conuentus, & iuxta Prophetam, init Deus consilium, cogit concilium, facit sermonem cum Angelis de restauratione eorum, de redemptione hominum, de elementorum renouatione, ac illis stupentibus, & mirantibus præ gaudio, de modo redemptionis. Et statim de thesauro diuinitatis Mariæ nomẽ euoluitur, & per ipsam, & in ipsa, & de ipsa, & cum ipsa totum hoc faciendum decernitur, vt sicut sine illo nihil factum, ita sine illa nihil refectum sit. Traditur epistola Gabrieli, in qua salutatio Virginis, incarnatio Redemptoris, modus redemptionis, plenitudo gratiæ, gloriæ magnitudo, multitudo lætitiæ continetur. Missus est ergò Angelus Gabriel à Deo ad virginem, quæ, postquàm ei locutus est, sensit Deum suis illapsum visceribus, maiestatemq́; illius virginalis ventris breuitate conclusam. O venter diffusior cælis, terris amplior, capacior elementis, qui totum claudit omnia concludentem, in quo Deus gloriæ reclinatur. Denique & Archangelus ait: Aue gratia plena, Dominus tecum: quia à Deo electam, & prælectam, totam eam rapturus erat sibi Spiritus sanctus, & cælestibus insigniturus ornamentis. Iam consecranda erat in locum voluptatis, de quo fons ille debebat ascendere, qui vniuersam terræ superficiem irrigaret.

Esa. 62. Rom. 8. Nascitur Maria Dei mater. Psal. 44. Esa. 16. Luc. 1. incarnatur ex ea Christus Dei filius.

Satis hucusque sparsimus verba, & volaticis sermonibus diuersa præseminauimus: nunc insistamus hîc, si fortè aliquid dignum elicere valeamus. Fluuius (ait scriptura) egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandam vniuersam superficiem terræ: qui inde diuiditur in quatuor capita. Fluuius iste est Deus meus Iesus, qui à duobus locis voluptatis egreditur, ex vtero Patris, ex vtero Virginis. Vnde Propheta: Dominus Deus noster fluuius gloriosus, exiliens in terram sitientem. Sed ineffabilibus differentijs longè àliter à Patre, quàm à Matre egreditur: quia & si temporalis natiuitas gloriosa est, multò gloriosior est æterna. Orantibus igitur vobis, de vtraque generatione volo aperire quid sentio, non quod aliquid exponere præsumam, cùm hoc vltra omnium vires (quanto magis meas?) sit. & extremæ dementiæ sit, velle fari ineffabilia, maximè hominem imperitum. Non enim oblitus sum Salomonem dicentem. Sicut qui nimium comedit mel, euomit illud: sic qui scrutator est maiestatis, opprimetur à gloria. De vtraque enim per Prophetam dici puto: Generationem eius quis enarrabit? quia sanè illa Patris ineffabilis & inaccessibilis est, & nulli creaturæ peruia. Hoc sensu credo Apostolum dixisse de Deo;

Gen. 2. Fluuius paradisi quadripartit⁹. Esa. 50. Duę Christi natiuitates, æterna & temporalis. Prou. 25. Esa. 53.

1. Tim. 6. Deo: qui solus habitat lucem inaccessibilem, cùm etiam puriores naturæ tanto reuerberentur intuitu, nec possint irrūpere tantæ claritatis abyssum. Ipse etiam Filius protestatur: Nemo nouit Filium, nisi Pater, neq; Patrem quis nouit, nisi Filius, & cui voluerit Filius reuelare: nō sicut est, sed sicut capere potest, cui tāta dignatio reuelatur. Vndè & illa sublimis anima, quę vsq; ad tertium cælum in diuitias gloriç rapta fuerat, dicit: Ego me non arbitror compræhendisse. Verissima igitur diffinitio est, quia illam Gignentis & Geniti generationem nullus omninò penetrat intellectus. Hanc etiam de Matre omni humanæ creaturæ reor inextricabilem: nescio vtrùm ab illa excellentiori natura valeat compræhend . Quis enim compræhendat coniunctionem carnis & Verbi, qualiter Deus & homo in vnam personam conueniant, saluis imperturbatisque proprietatibus naturarum? Vnusquisque in suo sensu abundat? ego hanc omnem sensum supergredi credo, veterum virorum vestigijs inhærens, qui super hoc sanas & inconcussas sententias reliquerunt.

Matth 11. 2. Cor. 11. Qualiter pater gig. nat filiū: et fili⁹ cū homine in vnā persona cōueniat, null⁹ capit intellect⁹.

Ad paternam igitur generationem recurrentes, locum voluptatis Patrem esse censemus, cùm Deus illocalis sit: sed efficientias rerum, nisi per vulgatos sermones explicare non possumus. In ipso autem omnem voluptatem esse intelligit, qui legit Apostolum dicentem: Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: & alium ex illo duodeno apice similiter eructantem: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum. Ipse etiam Filius dicit: Hæc est vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deum. Cognitio igitur Patris, vita æterna est, & vbi vita æterna, ibi sempiterna voluptas: quia gignitur de vtero Patris Deus de Deo, lumen de lumine, de Domino Dominus. Egreditur autem identitate, quia idem est quod Pater. Idem dico secundum substantiam, non secundum personam. Egreditur & æqualitate, quia pari omnipotentia respicit Generantem, cùm omnia quæ potest Pater, possit & Filius, sicut ipse testatur: Omnia quæ facit Pater, facit & Filius: nec potest Filius facere quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem. Egreditur & æternitate, quia licet generetur, non est posterior Generante, sed ambo vnius antiquitatis sunt, si tamen vocabuli nouitatem non exhorres, quod licèt quoquomodo significet quæ dicuntur, longè tamen est à sententiæ maiestate. Egreditur similitudine, quia similis est Patri, Patris imago, splendor gloriæ, & figura substantiæ eius. Egreditur alternitate, quia alius est ab illo, alius dico, non aliud. Ego, inquit, & Peter vnum sumus. Vnum dixit, non vnus. quia vnum significat substantiæ vnitatem, sumus verò personarum proprietatem. Sic igitur & longè excellentiori modo de Patre Filius egrediens inundat Angelicas stationes, quia iuxta Salomonem, Fons sapientiæ Verbum Dei in excelsis. Citharœdus puer de hoc fonte pleno ventre potauerat, cùm diceret: Apud te est fons vitæ: quia non solùm tu vita, sed & Filius tuus fons vitæ est. Et vt patenter quid sentiebat ostenderet, subiunxit: In lumine tuo videbimus lumen.

Rom. 11. Iacob. 1. Iohan. 17. Iohan. 5. Heb. 1. Fili⁹ et pater cū spiritu sancto, nō vnus sed vnum sunt. Eccli. 1. Psal. 35.

Ad irrigandam vniuersam superficiem terræ. Quænam terra est in illa cælorum summitate reposita, quam non præterfluat & irriget fluuius gloriosus? Regnum cælorum terra viuentium est, de qua dicit sanctus. Portio mea, Domine, in terra viuentium, &, Credo videre bona in terra viuentium: &, Placebo Domino in regione viuorum. Irrigatio hæc indicibilis est. Inebriantur quippè Angeli ab vbertate domus Dei, & torrente voluptatis eius potantur. Hîc quid dicam nescio, quia plurimus stupor sensum opprimit, atque mentem. Vbi sunt oratorij sermones, quos in fornace rhetorica omnis ille philosophorum conflauit chorus? Vbi sunt gigantes à seculo nominati, qui ab initio fuerunt statura magna, scientes bellum, languentes circa pugnas verborum? Nunquid non maximus ille gigas (Platonem loquor) ab intellectu tam purissimæ veritatis repulsus est? Nunquid non acerrimo mentis ingenio tangens, sed non attingens diuinitatem Dei, dicit? Vnum inueni, quod cuncta operetur, & aliud, per quod cuncta efficiuntur, tertium autem inuenire non potui. Rectè de Spiritu sancto inscius, qui illi non erat infusus, qui sanctarum reuelationum magister est, qui reuelat Paulo, quæ oculus non vidit, sicut idem Apostolus gloriatur: Nobis, inquit, reuelauit Deus. Per quid, Apostole? Per Spiritum suum, non per spiritum nostrum, quem secuti philosophi, & seducti sunt, & seduxerunt. Ille noster philosophus, qui super senes, & super omnes docentes se intellexit, quid super hoc senserit, audiamus, Rigans, inquit, montes de superioribus suis. De sublimioribus quippè Angelos docet, qui non per speculum in ænig-

Psal. 141. & 16. & 114. Psal. 35. Quid Plato de Deo senserit. 1. Cor. 2. Psal. 103.

in ænigmate, ſed facie ad faciem ipſam Dei ſubſtantiam luminibus indefeſſis adſpectant. 1. Cor. 13.

Sequitur: Qui indè diuiditur in quatuor capita. In quæ quatuor capita dicamus breuiter, quia grandis reſtat nobis via. In admirationem, qua tota obſtupet illa dignior creatura de Creatoris gloria, & gloriæ ratione. In puritatem, quia non in vaſe teſteo, vel fragilitate complexionis humanæ bibunt de torrente voluptatis, ſed remoto velamine, hauriunt aquas in gaudio de fontibus Saluatoris. In ſatietatem, quia etsì in eum deſiderant proſpicere, non tamen deſiderium neceſſitatem, vel neceſſitas miſeriam inducit, ſed mirabiliori modo & ſemper deſiderant, vt ſemper ſatientur, & ſemper ſatiantur, vt ſemper deſiderent. In ſecuritatem, quia de ſua ſtabilitate certi, perennibus gaudijs immerguntur, expectantes beatam ſpem, & aduentum gloriæ magni Dei, quandò fiet vnum ouile, & vnus paſtor, & ſuperna illa Hieruſalem conſummabitur in idipſum. Sic influit fluuius iſte per Angelicas officinas. Sed hæc omnia fides capit, neſcit ratio, intellectus ignorat humanus. Hæc ſunt fortaſsìs illa quatuor, quæ vas electionis felici quaternario in Epiſtola ad Hebræos diuidit dicens: Non acceſſiſtis ad mõtem fumantem, ſed ad montẽ Sion, ad Hieruſalem ciuitatem Dei viuentis, ad multorum millium Angelorum frequentiam, ad Eccleſiam primitiuorum ſcriptam in cælis. Angelica natura creatoris Dei gloriam admiratur. Iohan: 10. Heb. 12.

Nunc accingamus nos ad videndum qualiter egrediatur de Virgine, quia egreſſio iſta dulcior & affectuoſior eſt humanæ miſeriæ, quæ intuentium pectora concutit, irrorat oculos, & beatis fontibus vultus amantium ſuperfundit. Hîc locum voluptatis, vterum Mariæ intelligo, in quo cumulauit omnes delicias deliciarum Dominus: de cuius delicijs Spiritus ſanctus admiratorio ſermone in amoris cantico ſic eructat: Quæ eſt iſta, quæ aſſcendit de deſerto delicijs affluens? Nunquìd in Angelis voluptatem habet Altiſſimus, in quibus ipſe reperit prauitatem? Nunquìd in conſtellatione, vel ſcintillatione ſtellarum, quarum aliæ conuertuntur in ſanguinem, aliæ cadunt de cælo, aliæ in tenebras obſcurantur? Nunquid in aëre, vel igne, vel ventis? Nequaquàm, quia non in igne Dominus, non in commotione Dominus, non in ſpiritu Dominus: ſi verax eſt ille, qui curru igneo, & equis igneis eſt aſſumptus in cęlum. Nunquìd in aquis, vbì furens & tortuoſus Leuiathan immoratur: aut in terra, quæ ſub maledicto Adæ ſpinas emittit & tribulos? Nõ eſt locus voluptatis, niſi vterus Virginis. Natiuitas Chriſti ſecundũ carnem. Cant. 6. 4. Reg. 2.

Ex hoc egreditur humanitate, quia veſtitus cilicio noſtræ mortalitatis viſibilis humanis oculis apparuit, & de Virgine virgam, de libro autem generationis lineam faciens, diuinitatis hamum innexuit, quem carne operuit virginali, vt draco magnus illectus ad carnem, ferrum diuini numinis ſubſentiret. Egreditur & cum nouitate, quia nunquàm ſic natus eſt homo, ſicut ipſe naſcitur. Primus enim homo primò de terra formatur, ſecũdò mulier ex eius latere fabricatur, tertiò Cain conſuetudinario ordine naſcendi gignitur ab vtroque. Solus iſte de ſola Virgine naſcitur, & Virginis vterum nouo & ſingulari partu diuinitas humanata ſigillat. Vbì nunc Ariſtotelicæ ſubtilitatis facunda quidem, ſed infœcunda loquacitas: Si peperit, cum viro concubuit? Velit, nolit, vertitur in habitum priuatio, nec adſtringitur dialecticis terminis omnium terminator, ad cuius imperium parit natura, deſueſcit conſuetudo. Egreditur etiam cum claritate: naſcente quippè illo ſepelitur omnis illa ſtellantium luminum luminoſa ſerenitas, & ſtella candidior lucidioribus radijs præſcintillans totam ſibi cæli rapit poſitionem. Ambulant Reges in ſplẽdore ortûs eius, quoniam eccè Reges congregati ſunt, conuenerunt in vnum. Ipſi videntes ſic, Deum & hominem naſcẽtem, matrem & virginem parientem, admirati ſunt, conturbati ſunt, commoti ſunt, tremor appræhendit eos in tantorum luce miraculorum. Egreditur & cum paupertate, quia pannis viliſſimis inuolutus, & præſepi duriſſimo reclinatus, iam extũc ſanctiſſimis membris legem martyrij præfigebat. Egreditur occultè, quia ſubtiliſſimus ille fraudium inueſtigator ab altitudine tantæ dignationis excluditur. Hinc eſt quòd ambiguis alternationibus fatigatus, nunc illum tentat, nunc tentatum filium appellat Altiſſimi, nũc inſtruit Crucem, nunc deſtruit, mandans per mulierem conſuetum ſibi organum: Nihil tibi, & iuſto illi. Gen. 1. 2. Dominus noſter Ieſus Chriſtus de beata virgine natus, eius vterum perpetuæ virginitatis cõſecrauit. Eſa. 60. Pſal. 47. Luc. 2. Latuit dæmonẽ verbi Dei incarnatio. Matth. 27.

Sequitur: Ad irrigandam vniuerſam ſuperficiem terræ. Ad terrenam miſeriam expiandam, quam nobis in hæreditatem primus ille peccator reliquerat. Volo vt

Apostolus hîc eum mihi, sicut & superiùs, in quatuor capita distribuat, quia securi-
1. Cor. 1. ùs eius expositionem suscipio. Qui factus est, inquit, nobis sapientia, iustitia, sancti-
ficatio, & redemptio. Ad nos quippè veniens, qui eramus in carcere, primò omni-
um tenebras ignorantiæ nostræ depulit luce sapientiæ suæ: deindè per iustitiam,
quæ ex fide est, soluit funes peccatorum nostrorum, sanctificans nos in suo corpo-
Psal 145. re, redimens in corporis passione. Dominus enim soluit compeditos, Dominus il-
luminat cæcos: sanctificat tabernaculum suum, de manu redimit inimici. Diuidi-
tur & in patientiam, qua peccatores sustinet: in misericordiam, qua pœnitentes fo-
uet: in largitatem, qua proficientes exaltat: in fortitudinem, qua exaltatos conser-
uat. De hoc secundo quaternario toto hoc aduentu vestræ fraternitati confabula-
tus sum, per fluminum decursionem, & nominum interpretationem, moralia my-
sticis internectens: vtrùm aliquid dignè, vos videritis. Verùm non omnia possu-
mus præsenti sermone coarctare, fastidium euitantes.

Christus in Cruce fluuius spiritualis quadripartitus.

Ego habeo quatuor capita dulciora prioribus, quæ fortassis vestris cordibus sua-
uiùs complacebunt. Dominus enim noster eleuatus in Cruce, largissimas sangui-
nis vndas à quatuor sui corporis partibus abundantiùs emisit. Spinis enim pungen-
tibus sanctissimum caput niuea ceruice reflexum, & clauis pedes & manus, & lan-
cea latus eius transuerberantibus, preciosus sanguis emicuit: cuius adspersione iu-
dex transiuit in patrem, iratus in mitem, in misericordiam virga, captiuitas in co-
ronam. Christus ergò fons latens & occultus in cælis, fons patens & apertus in ter-
ris. Illic de vtero Patris, hîc egreditur de vtero Virginis. Illic viuens terram irrigat
viuentium, hîc moriens terram morientium. Illic diuiditur in quaternarium ad-
mirabilem, hîc in dulcem. Dulcis Dominus, dulcis Domina, quia ille Deus meus
misericordia mea, hæc Domina mea misericordię porta. Ducat nos mater ad filiũ,
filia ad patrem, sponsa ad sponsum, qui est benedictus in secula, Amen.

VITA SANCTI LATRONIS CVM DOMINO CRVCIFIXI, PER DIVVM AMBROSIVM EPI-
scopum Mediolanensem scripta. Est Sermo 44. in ordine Sermonum eius.

25. Martij. Dismas latro, à Christo veniam peccatorũ consequitur.

QVONIAM hesterno die de latrone fecimus mentionẽ,
videamus quis ipse latro sit, qui in Cruce Domino consti-
tuto, non solùm peccatorum suorum veniam consequi-
tur, sed etiam paradysi amœnitate donatur, vt qui propter
scelera damnatus fuerat ad pœnam, propter fidem trans-
ferretur ad gloriam, fueritque illi crux quam pertulit, non
tam supplicij damnatio, quàm salutis occasio. In cruce e-
nim positus, Christum Dominum nostrum credidit cru-
cifixum. Et ideò qui consortio passionis vtitur, consortio
paradisi condonatur. Beatus enim latro dum supplicium patitur, regnum cæleste
Luc. 23. consequitur. Eccè reus dicitur, sicut cui damnari ad tempus expediuit. Non enim
perueniret ad gloriam, si non contraditus esset ad pœnam.

Eccè q' lachrymis & ieiunijs acquiritur venia peccatorum.

Videamus inquam cur tantorum criminum reus tam citò à saluatore paradi-
sum promeretur, cùm alij multorum temporum lachrymis frequentibusque ie-
iunijs vix delictorum suorum veniam consequantur. Magna fratres & multiplex
causa est. Primùm quòd iste latro deuotione fidei tam repentè mutatus est, vt
præsentem pœnam despiceret, ac de futura veniam precaretur, & magis crederet
vtile sibi esse de æterno iudicio petere, quàm de temporali supplicio postulare.
Reminiscens enim scelerum suorũ, & pœnitudinẽ gerens, plus incipit dolere quod
sperat, quàm sentire, quod patitur. potuit enim nisi de futuris ampliùs cogitâsset,
qui in Christum semel crediderat, de præsenti magis supplicio deprecari. Deindè
illud ad gratiam eius maioris est meriti, quòd Christum in cruce positum credi-
dit: & passio quæ alijs scandalum fecit, illi ad fidem profecit. Crucis enim passio
1. Cor. 1. multis scandalum fuit, sicut dicit Apostolus: Nos autem prædicamus Christum
crucifixum: Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam. Rectè ergo
merc-

meretur paradisum,qui crucem Christi non putauit esse scandalum,sed virtutem. Rectè meretur paradisū. Quid obsecro clarius.
Dicit enim idem Apostolus,Ipsis vocatis Iudæis Christum Dei virtutem & Dei sapientiam. Rectè planè & Dominus huic donat paradisum, qui quem Iudas Scarioth in hortulo paradisi distraxerat hic in crucis patibulo confitetur. Mira res,confitetur latro, quem discipulus abnegauit. Mira inquam res, latro honorificat patientem,quem Iudas prodidit osculantem. Ab hoc pacis blandimenta venduntur, ab illo crucis vulnera prædicantur. Ait enim, Memento mei Domine,cùm veneris in regno tuo. Iohan. 18. Luc. 23.

Hæc est fidei plena deuotio, vt cùm de vulneribus Domini, profluens sanguis cernitur, tunc de potestate eius venia postuletur: cùm videtur eius humilitas, tunc magìs timeatur eius diuinitas: cùm morti addictus putatur, tunc Regis illi honorificentia deferatur. Iste enim fidelis latro non credidit moriturum, quem annunciat regnaturum: non putat subdendum inferis, quem dominaturum confitetur in cælo: non arbitratur eum apud Tartarum detineri, à quo se etiam postulat liberari. Cernat licèt eius hiantia vulnera, spectet ipsius sanguinem profluentem, Deum tamen credit, quem reum nescit, iustum fatetur, quem non meminit peccatorem. Ait enim illi alteri exprobranti latroni, Nos quidem rectè digna factis recipimus, hic autem nihil mali gessit. Intellexit enim quòd pro alienis peccatis has plagas susciperet,pro alienis sceleribus hæc vulnera sustineret: & sciuit quòd illa in corpore Christi vulnera, non essent Christi vulnera, sed latronis: atque ideò plus amare cœpit, postquàm in corpore eius sua vulnera recognouit. Ait enim propheta, Quoniam ipse infirmitates nostras portat. & pro nobis dolet. Nos autem existimauimus eum esse in dolore, liuore eius nos sanati sumus. Plùs ergò in cruce positus, liuorem eius cernens, latro diligit Deum. Fides latronis de Christo quanta fuerit. Luc. 23. Esa. 53.

Mira res,plus in cruce latro Christum diligit,quàm Iudas dilexit in cœna. Ille per cibum supplantat magistrum, hic credidit Dominum per dolorem, sicut ait propheta, Qui edebat panes meos, adampliauit aduersùm me supplantationem. Cognouit igitur hic latro omnem Dei passionem ex ipsius fieri voluntate,& in potestate eius esse,vel morti animam tradere,vel ad vitam iterùm remeare, sicut ipse ait, Potestatem habeo ponendi animam meam,& potestatem habeo iterùm sumendi eam. Vsque adeò autem illum liberum ab inferni legibus iudicauit, vt etiam se ab his posceret liberari. Itèm dilectio eius. Psal. 40. Iohan. 10.

ITEM DE SANCTO LATRONE, PER EVNDEM DIVVM AMBROSIVM. EST SERmo 45. *in ordine, vt suprà.*

MEminit,fratres,vestra dilectio, me dedisse rationem, cur tantorum criminum inueteratus latro, & scelerum suorum confessione damnatus, paradisum in ipso supplicij patibulo potuerit promereri, & tanta fuerit celeritate saluatus, vt peccata eius gratia præuenerit antequàm pœna, & priùs in malis suis gloriari cœperit,quàm puniri. Non enim patitur supplicium,dum paradisum promeretur. Petro dicitur à Christo: Non potes me modò sequi, sequeris posteà. Et huic dicitur: Hodie mecum eris in paradiso. Tanquàm discipulus ille differtur, & hic tanquàm socius inuitatur. Ille adhuc reseruatur ad præmium, etiam ad consortium iste deligitur. Non potes,inquit, me modò sequi. Impossibile est Petro sequi Dominum, etiam facile latroni est esse cum Domino. Hodie mecum eris in paradiso. Non in aliud differtur tempus,non in diem alterum reseruatur. Ipsa hora qua paradisus Deum suscepit suscepit & latronem. vnus passus est pro salute cunctorum, & duobus pariter immortalitatis ianua reseratur, Luc. 23. Iohan. 13.

Sed hanc tantam gloriam latroni fides præstitit. Fides enim est quæ peccata

Gratia fidei maior est, quàm delinquentiû culpa. cooperit,quæ vincit crimina, quæ facit de latronibus innocẽtes. quamuis enim delinquentium grandis culpa sit, fidei tamen maior est gratia. Plus enim credidisse Christo,quàm seculo deliquisse:& plenioris est meriti veniam sperasse de Domino,quàm culpam contraxisse de mundo. Sicut enim perfidia criminosum fecit: ita fides perfecit innocentem. Deniquè Iudas posteaquàm fidem perdidit, innocentiam apostolatûs amisit. omnium enim criminum reus factus est, posteaquam virtutum omnium Dominum denegauit. Sicut ergò sufficit isti ad scelera deleruisse

Fides latrone iustificauit. Christum: ità illi sufficit ad innocentiam Domino credidisse. Facit igitur & fides innocentes latrones,& perfidia Apostolos criminosos.

Magna igitur & perfecta fides in illo latrone fuit. Magna planè est & admirabilis fides,quæ Christum crucifixum glorificari magìs credidit quàm puniri. In hoc enim totius forma salutis est. Saluatorem tunc maiestatis Dominum recognoscit,

1.Cor.2. cùm videtur humilitatis patientia cruciari. Vndè ait Apostolus: Si cognouissent, nunquàm Dominum maiestatis crucifixissent. Hæc inquam perfecta fides est, Christum in cruce Deum non reum credere. Vnde ille latro iustificatus est, quia saluatore in patibulo constituto, Iudæis insultantibus, & vel criminosa dicentibus: Libera teipsum si potes: ille certus de diuinitate eius, & securus de voluntate, se magìs postulat liberari.

Matth. 27.

Latro post Christum primus paradisum intrauit. Magna inquam fides in illo latrone fuit, & sanctis Apostolis comparanda, nisì quòd & forte præcesserit: præcessit etenim deuotione, qui præcessit & præmio. Prior enim latro ad paradisum quàm apostoli peruenerunt. Deniquè Petrus Dominum sequitur,& iste comitatur. Dominus autem secundùm fidem & meritum, tribuit & remunerationis obsequium. Omnes enim, sicut legimus, in passione

Zach.13. Matth.26. Mar.14. saluatoris discipuli trepidârunt, omnes eum penè cùm traderetur reliquerant, factum est sicut scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis. Deniquè fidem Petrus nec admonitus potuit custodire. toties lapsus est, quotiès nè laberetur admonitus. Et nisì modum quendam tertio denegandi ei Dominus statuisset,forsitan sæpiùs interrogatus, sæpiùs abnegâsset. Tãtam enim trepidationem discipulis intulit passio saluatoris,vt quod Apostolo Christus ante prædixerat,ancilla destrueret,& magis præualeret ostiaria ad perfidiam, quàm Apostolus ad cautelam.

Iohan. 18. Gen.3. Non bona ostiaria,quæ Petrum ideò in domum sacerdotis includit, vt à fide saluatoris excludat. Malè Adam induxit Eua,malè Petrum introduxit ancilla. Illa exclusit à paradiso,hæc exclusit à Christo. Illa persuasione sua virum decepit, hæc interrogatione sua Apostolum circunscripsit. Illa ad præuaricandum Adam impulit,hæc Petrum compulit ad negandum. Et idem sexus in vtraque ostiariæ officiû gerens,aut excludit à vita,aut includit ad mortem.

ITEM VITA BEATI LATRONIS CVM DOMINO CRVCIFIXI, PER D. IOHANNEM

Chrysostomum scripta. Est homilia eiusdem de cruce & latrone,31.in lib 15. Homiliarum Tomi secundi.

HODIERNA die noster Dominus pependit in cruce,& nos festiuitatem eius nimia lætitia celebremus, vt discamus crucem totius spiritalis gratulationis esse substantiam. Etenim antè ipsum vocabulum crucis pœna fuit, sed nunc ad gloriam nuncupatur. Anteà condemnationis ferebat horrorem, nunc salutis indicium est. Crux enim nobis totius

Crucis Dominicę encomium. beatitudinis causa est. Hæc nos à cæcitate liberauit erroris,hæc è tenebris reddidit luci, hæc debellatos quieti sociauit hæc alienatos Deo coniunxit, longè constitutos Deo proximos præsentauit, hæc peregrinantes ciues ostendit, hæc discordiæ amputatio est,hæc pacis firmamentum, hæc bonorum omniû abunda largitio. Istius causa nullis angustijs deserti eramus, quia iam nobis campi mõstrati sunt veritatis. Nec aulis regalib. habitare prohibemur, quia aditus iã videtur

detur inuentus:nec ardentes sagittas diaboli formidamus, quia fontes inuenimus, quibus earum flamma facilè possit extingui: ideò viduitate caruimus, quia sponsus expectatus aduenit. Lupum non possumus formidare, bono & diligenti muniti pastore. Ego, inquit, sum pastor bonus. Tyranni impij crudelitate non terremur, mansueti Regis vestigijs inhærentes. Hac de causa hodiè gratulamur, quia crucis beneficia memoramur. Iohan. 10.

Sic & Paulus præcepit propter crucem festiuitatem celebrari: Pascha nostrum immolatus est Christus: diem itaque festum celebremus, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis synceritatis & veritatis. Et sic adiunxit causam, quia Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus. Vides crucis intuitu perceptam lętitiam? In cruce enim immolatus est Christus: & vbi immolatio, amputatio peccatorum: vbi amputatio peccatorum, reconciliatio Domini: vbi reconciliatio Domini, ibi festiuitas, & omnis gratulatio. Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus, & immolatus in excelsa cruce: Nouum altare constitutum est, & quia sacrificium nouum, atque omnibus inopinatum: nam ipse & sacrificium fuerat, & sacerdos. Sacrificium secundùm carnem, sacerdos secũdum spiritum sanctitatis. Idem ipse & offerebat, & offerebatur. Offerebat secũdùm spiritum, offerebatur secundùm carnem. & audi quemadmodùm Paulus vtrunq; monstrauit: Omnis, inquit, Pontifex qui de hominibus accipitur, pro hominibus statuitur, Vndè necessarium est & istum habere aliquid quod offerat. Vide sacramentum, Eccè ipse se offert. Et alibì ait: Quia Christus semèl oblatus multorum abstulit peccata. Eccè hìc oblatus est, ibì se obtulit. Vides quemadmodùm fuit & sacrificium, & sacerdos, & altare crux fuit? 1. Cor. 5. Crux altare Christi. Christus sacrificiũ & sacerdos. Heb. 5. Heb. 9.

Et quarè, inquies, non in templo sacrificium illud proferebatur, sed foràs ciuitatem? Vt illud impleretur, quia inter iniquos deputatus est. Et ob quam causam in excelso ligno, & non sub tecto immolatur? Vt etiam ipsius aëris natura mundetur. Hac de causa in excelso & non sub tecto, sed sub cælo, vt vniuersus aër in excelso immolatæ ouis à tetro odore mundetur. Sed & terra simile beneficium sentiebat decursi de latere sanguinis stillatione mundata: ideò non sub tecto, non in templo Iudaico, nè Iudæi subtraherent sacrificium, & sibimet vendicarent. Nè putares pro illa tantùm plebe oblatum, ideò foras ciuitatem, ideò foràs muros, vt scias sacrificium esse commune, quod totius terræ oblatio, quod communis deploratio, non partis, sicut Iudæis consuetudinis fuit. Iudæis etenim ideò iussit omnem terram Deus dimittere, & vno in loco sacrificium atque oblationem celebrare: quia tunc omnis terra immunda fuit fumo, & odore, & alia contaminatione polluta, quæ ex sacrificijs gentium super ipsam celebrabantur. Nobis autem quoniam Christus adueniens omnem terram emundauit, omnis locus orationi vacat: ideò Paulus cum omni confidentia exhortatur, dicens: Volo ergò orare viros in omni loco, leuantes manus sanctas. Eccè totus mundus emundatus est, elementa purgata sunt, vt vbiquè nobis Deum liceat prædicare, & omnis terra sanctior illo loco est, qui illo in tempore prædicabatur sancta sanctorum. Nam ibì pecus irrationale oblatum, hìc spiritale immolatum est: & tanto maius est sacrificium, quanto & sanctitas de sacramento præfertur, hac de causa lætitia nostra crux est. Esa. 53. Cur Christus sub aere, & non sub tecto, crucifixus sit. Cur Iudæi in templo tantùm, sacrificarint. 1 Tim. 2. Christiani verò omni loco.

Vis quantum nobis præstiterit & aliundè condiscere? Paradisum quinque & eo ampliùs annorum millibus præclusum hodiè nobis patefecit: hac enim die, hac hora latronem Christus in paradisum introduxit, & eius amœnitates ostendit. Et vno tempore duo beneficia vidimus esse concessa. Vnùm, quod paradisus patefactus est: aliud, quòd latro in eum meruit introduci. Hodierna dies antiquam nobis patriam reddidit, paternam ciuitatem extendit, domum pristinam redonauit. Hodiè nanque, ait, mecum eris in paradiso. Paradisus hodiè reseratur.

Quid ais? Crucifixus es, clauis retineris, & paradisum tam facilè polliceris? Volo, inquit, vt in cruce possint omnes meam inuenire virtutem, vt in ligno mea largitas demonstretur. Et quoniam crux dedecoris fuerat signum, & apud omnes ignominia putabatur, crucis infamiam mirandis beneficijs decorauit, & ex hoc magìs magisque virtus ostenditur. Non enim illo tempore mortuos reddidit luci, nec mare, fluctúsve compescuit, nec minauit expulitve dæmonia: sed cruce suspensus, clauis affixus, omnibus subiugatus iniurijs, totus dedecori succumbens Luc. 23.

infamiæ,insultantium derisione delusus,latronis aduersam mentem valuit commutare,vt ex omni parte eius diuinitas sentiatur. Etenim vniuersam terruit creaturam,& petras saxaque disrupit,& omnium lapidum insensibilitate animam duriorem ad se traxit,& ad meliora conuertit, & honore summo decorauit. Hodiè nanque mecum eris,ait,in paradiso.Et Cherubim custodientibus paradisum,latro ad paradisum inducitur. Sed non mireris, à Domino inuitatur. Sed dicis: Sed ibi
Gen 3. Heb.12. framea totius ignis ardore succensa versatur.Sed ipse qui & ignis & ipsius gehennę, & vitæ mortisque imperium tenet,ingredienti potestatem concessit.

Et imperatori quidem vel cuilibet habenti potestatem iniuriosum putatur, si personam vilissimam participem sui actûs accipiat: Christo autem nostro, non iniuriæ fuit sacram ingredienti patriam,facere ingressûs sui latronem participem.
Peccatores post pœnitentiam intrantes cælum,non illud infamant, sed decorant. Nam secum eum perduxit, non confundens calcantibus latronis pedibus paradisum, sed honorem præstans paradiso. Honor etenim loci est, talem Dominum promereri, qui & latronem dignum reddiderit paradiso. Nam & cùm publicanos & fornicarios ad cælorum regnum introduxit, non cælorum regnum infamauit, sed etiam magìs honoribus ampliauit, ostendens talem Dominum regni esse cælorum, qui & indignas tantùm fecit meliorari personas, vt etiam illius dignitatis gloriam mererentur. Nam sicut homines, quibus corpora medendi cura est,ampliùs admiramur, cùm ægrotos omni spe desolatos arte propria curauerint,& summæ reddiderint sanitati: sic & Christum nostrum iustum est admirari donantem vulneribus sanitatem,publicano & meretrici remedium pollicentem, & eis salutem perpetuam largientem, vt & dignos eos cælorum amœnitate donaret.

Sed dicis: Vndè tanta beatitudo latroni? Quid egit tale, vt post crucem paradisum mereatur? Vis eius citiùs audire virtutem? Quandò Petrus eum negauit in terra, latro eum confitebatur in cruce. Et hæc non me ad accusationem beati Petri aliquis dixisse suspicetur, quod longè à mea conscientia sit, sed latronis admirandam volo animam declarare. Primus discipulus puellæ vilissimæ minas tolerare non valuit, & latro suspensus tormenta spernens, vndiquè populum
S. Latronis fides & pœnitentia. inspiciens circunstantem, clamantem, ingenti ardentem rabie omnium iniquitatum, furentem, blasphemijs inflammantem non timuit, nec crucifixi vilitatem quæ videbatur inspexit,sed ipsius fidei oculis hæc cuncta transiuit: & humilibus spretis cogitationibus, cælorum Dominum exaltatum pura mente cognouit,& ipsius misericordiam in cruce flagitauit,dicens: Memor esto mei Domine in
Luc. 23. regno tuo.

Nec transitoriè istum prætereamus latronem, neque erubescamus accipere magistrum, quem non erubuit noster Dominus primum introducere in paradisum: nec pudeat eius sequi magisterium, qui cælestem conuersationem meruit ante omnes,sed diligenter singula requiramus,vt crucis inueniamus virtutem. Non di-
Matth. 4. xit ad eum,sicut ad Petrum: Veni,sequere me,& faciam te piscatorem hominum:
Matth. 19. non dixit eum,sicut ad duodecim: Quia sedebitis super duodecim sedes,iudicantes duodecim tribus Israël: immò nec verbo eum dignum æstimauit,nihil admirationis ostendit.Non mortuos resuscitauit,dæmones non fugauit, non mare prostrauit,nullum ei fecit de cælorum regno sermonem, nihil de gehenna locutus est, & ante omnes eius imperium confitetur.Et hæc dicebat alio latrone aduersùs cũ plura dicente,& sæpiùs insultante. Nam & altera ex parte latro cum eo fuerat cruci-
Esa. 53. fixus,vt illud impleatur: Et cum iniquis reputatus est.Nam Iudæi eius famam,gloriamque infamare cupiebant, & ex omni parte captabant, & tendebant vniuersa peruertere: sed vndiquè veritas præfulgebat,& his aduersantibus augebatur. Insul-
Alter latro Domino insultat. tabat ei igitur alter latro.

Vidisti latronem & latronem? vterque pendet in cruce, vterque furacis vitæ, similis vtriusque conuersatio, sed non in vtroque mens vna, nec in eo sensu mens vna perdurat,nec in eis similis dominatur euentus: sed vnus beatitudinem cæli hæreditario iure promeruit,alter ad gehennam mittebatur & pœnam.Sicut hesterno die discipuli,& discipulus Iudas & vndecim.Sed illi quidem dicebant: Vbi vis pa-
Matth. 26. Ibidem. remus tibi manducare Pascha? Iste autem proditionis stimulatur ardore, & dicebat: Quid vultis mihi dare,& ego vobis tradam eum? Illi ad diuinorum mysteriorum sese officia præparabant,iste traditionis meditabatur officium. Sic & hîc latro

vnus

vnus insultat, alter adorat atque veneratur: vnus blasphemat, alter benedicit, & blasphemantem prohibet, dicens: Nec Deum tu times? Luc. 23.

Vidisti libertatem in cruce, vidisti philosophiam in tormentis, in pœna prudentiam? Quòd enim sui memor fuit, quòd mente sana vigilabat, clauorum confixione constrictus, quis est qui poterit non mirari? Sed iste non solum intra se fuit, sed & suas necessitates prætermittens, aliorum vtilitatem cogitabat, & magister pendebat in cruce, & sanis persuasionibus alium inuitabat ad vitam, dicens: Nec tu times Deum? Non igitur quod deorsum est adiudicatus inspicias, sed sursùm alia sunt iudicia constituta. In terreno namque iudicio & iusti nonnunquàm condemnantur illicitè, & iniusti declinant pœnas, & rei liberantur, & innoxij prægrauantur. Aut enim spontè, aut inuiti iudices errare consueuerunt, aut ignoratione iustitiæ, aut pecuniæ corruptione, aut iniqua gratia, sententiam protulerunt. In cælesti autem iudicio nihil tale esse consueuit. Nam Deus iudex iustus, & iudicium eius vt lux procedit, non habens tenebras nec ignorantiam. Et nè dicat, quia iudicatus deorsùm est & condemnatus, cæleste ei iudicium memorat, tribunal istud terribile nominat, & incorruptum, tanquàm dicens: Illuc oculos tende, & condemnationis sententiam minimè sustinebis, nec stabis deorsùm cum corruptis iudicibus, excipies sursum verum iudicium.

Eum S. Dismas latro arguit.

Psal. 7.

Vidisti philosophiam latronis, vidisti prudentiam, vidisti magistrum? de cruce subitò euolauit ad cælum, & in pœna positus cælestis iudicis secreta narrabat, & abundanti eum persuasione compescens: Non times, inquit, quia in eodem iudicio sumus, in eadem pœna, in pari discrimine. Nunquid & tu in cruce non es? & cùm illum lacessas iniurijs, tibi supplicium præparas. Et sicut is qui peccato carnis prægrauatur, si alios peccati accusauerit, semetipsum priùs accusat: sic & qui in calamitate est, si alijs calamitates irriserit, sibi priùs insultat: quoniam in eodem iudicio sumus: apostolica illi verba monstrabat, euangelicos sermones enarrans, qui dicunt: Nolite iudicare, & non iudicabimini: quia in eodem iudicio sumus. Quid facis latro, defendere eum volens, participem fecisti latroni? Non, inquit, excusor hac suspicione sequenti sermone: & nè communione participem eum etiam peccati fecisse arbitreris, sequentibus declarauit, dicens: Et nos quidem iustè, digna enim his quæ fecimus, passi sumus. Vidisti plenam confessionem, vidisti latronem in cruce suis renunciâsse peccatis? Dic nanque, ait, tu iniquitates tuas prior, vt iustificeris. Nullus impulit, nullus necessitate constrinxit, sed ipse sponte sua peccata publicabat, dicens: Nos quidem iustè, digna enim his quæ fecimus, passi sumus, iste autem nihil tale fecit, & posteà ait: Memento meî in regno tuo. Non est ausus dicere memento meî, nisi confessione peccati sarcinam remisisset. Inspice quantum præstat confessio. Confessus est, & paradisum patefecit, & tãtam confessus fiduciam meruit, vt regnum post latrocinium postularet.

Latro de cruce subitò euolauit ad cęlũ

Mat. 7.

Luc. 23.

S. Latronis confessio.

Esa. 43.

Vides quantorum bonorum nobis materia crux est? Dic mihi, regnum commemoras, quid enim regni vides? claui, & crux est quod inspicis. Sed ipsa crux, inquit, regnum est, & ideò eum Regem nomino, quia crucifixum inspicio. Imperatorum est pro omnibus mori, & Regis optimi pro communi vtilitate nunquam recusare supplicium. Ipse dixit, quia pastor bonus animam suam ponit pro ouibus suis. Et ideò Imperator bonus animam suam pro his quos regit, offerre festinat. Quoniam igitur animam suam pro nobis posuit, ideò eum Imperatorem voco, Memento meî in regno tuo.

S. Crux multorũ bonorum materia est.

Iohan. 10.

(∵)

ITEM DE EODEM SANCTO LATRONE, PER DIVVM IOHANNEM CHRYSOSTOmum. *Est homelia de cruce & latrone, 32. in ordine 45. Homeliarum Tomi secundi.*

HODIE incipiamus chariſſimi de crucis trophæo prædicare, & honoremus hanc diem, magis autem coronemur, celebrantes hunc diem. Nec enim ex verbis noſtris honorificatur crux, ſed ex fideli noſtra confeſſione coronas merebimur crucis. Hodie crux fixa eſt, & ſeculum ſanctificatum eſt. Hodie crux fixa eſt, & dæmones diſperſi ſunt. Hodiè fratres crux fixa eſt, & mors ſubuerſa eſt. Hodiè crux vicit, & mors victa eſt. Hodie diabolus vinctus eſt, & homo ſolutus eſt, & Deus glorificatus eſt. Hodiè apud Iudæos terra contremuit, & apud nos orbis terræ firmatus eſt. Hodiè apud Iudæos, quia mente audaci contra Deum vadunt, petræ ſciſſæ ſunt. Hodiè amabilis Deo pietas vniuerſum conſuit orbem. Decebat enim quæ pietatis erant coniungi, ea autem quæ infidelitatis diſiungi, ſicut & Dauid dicebat: Diſrupti ſunt, & non ſunt compuncti. Hodiè apud Iudæos ab hora ſexta vſque ad horam nonam ſol obſcuratus eſt. Non enim ferre poterat æther iniuriam creatoris. Retraxit radios ſuos, ne videret impiorum facinora: non quòd deitatem iniuria tangeret, ſed quia quæ audaci ſuperbia fiebant, in contumeliam eius reputabantur. Hodiè apud Iudæos tenebræ ſunt, apud nos autem nox in diem conuerſa eſt. Etenim pietati hoc proprium eſt, vt in tenebris fulgeat: impietas autem etſi in lumine fuerit, tenebreſcit. Fidelibus nox in diem mutatur, infidelibus autem etiam ipſa lux tenebreſcit. Et de fidelibus quidem ſcriptura dicit: Quia tenebræ non obſcurabuntur à te, & nox ſicut dies illuminabitur. Infideli autem & dies in noctem mutatur, dicente ſcriptura: Palpabunt ſicut cæci parietem, & ambulabunt in meridie ſicut in medio noctis.

In die paraſceues ſeculum eſt ſanctificatum.

Pſal. 14.

Pietas ſemper fulget, impietas verò ſemp tenebreſcit.

Pſal. 138. Eſa. 59. Iob. 5.

Hodiè Adam eiectus eſt de paradiſo, & hodie latro in paradiſum ingreditur. Exijt fur, & introijt fur: exijt præuaricator, & ingreſſus eſt latro: exijt contemptor verbi, & introijt confitens verbum: exijt contemnens ſalutem, & introijt de cruce mercans ſalutem. Scio & antè me dixiſſe de latrone, ſed habet diuerſas intelligentias Dei ſermo. Iſte latro de ligno mercatur ſalutem, hic latro furatur cæleſte imperium. Vim facit maieſtati, non virtute propria, ſed fide vincens. Ipſius Domini vox eſt: Regnum cælorum vim patitur, & violenti diripiunt illud. In cruce duo latrones, imago Iudæorum & gentilium. Latro qui pœnitet, imaginem obtinet populi ex gentibus congregati, qui priùs in errore ambulauerat, & poſt hoc veritatem agnouit: imaginem verò latro ille obtinet Iudæorum, qui vſque in finem perſeuerat latro: & vſq; ad tempus quidem crucis viam malignitatis iêrunt, crux autem diuiſit vtrunque. Viam namque cæcitatis & perditionis, qui non credidit, ingreſſus eſt: viam autem ſalutis, qui credidit, ingreſſus eſt: viam ſalutis, qui credidit, adeptus eſt. In cruce didicit latro differentiam viarum: Quoniam nouit Dominus viam iuſtorum, via autem impiorum peribit. Et vide Dei iuſtum iudicium, vt dicas & tu cum Propheta: Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Propter vnum peccatum damnatur Adam, & propter vnam fidei vocem latro ſaluatur. Vnum peccatum eiecit illum, & vna iuſtitia introduxit iſtum: & latro habitator factus eſt paradiſi.

Matt. 11. Duo latrones typum gerunt Iudæorũ & gentium.

Pſal. 1.

Pſal. 118. Gen. 3. Luc. 23.

O admiranda rerum materies. Nec Abrahæ data eſt per vocem repromiſſio paradiſi. Hæreditauit quidem per fidem, repromiſſionem autem paradiſi nemo ante latronem accepit. Hîc autem perſcrutans diligentius vetus teſtamentum, & nouum, nullum ante latronem inuenies repromiſſionem paradiſi meruiſſe, nõ Abraham, non Iſaac, non Iacob, nec Moſem, nec Prophetas, nec Apoſtolos, ſed ante

Nemo ãte latronem promiſſionem paradiſi accepit.

antè omnes reperies latronem. Audi igitur Dominicam vocem: Amen amen dico tibi, hodiè mecum eris in paradiso. Vocauit quippè Deus Abraham dicens: Exi de terra tua, & de cognatione tua. Et non dixit illi: Hæreditatem capies paradisi: sed veni in terram quam monstrauero tibi. Et Isaac quidem typum Christi portauit, & Iacob colluctatus in figura cum Deo est. Et Moses legem accepit, & per repromissionem audiuit bona terræ manducaturum se esse, si legem Domini Dei sui custodisset: & nusquam repromissio paradisi ante latronem. Necessarium est ergò quærere, cur huic ante alios, & ante tales viros fide dignissimos potissimum repromisit. Credidit Abraham Deo, sed credidit illi de cælis loquenti & per sanctos Angelos sermonem proferenti, & de propria authoritate legem danti. Credidit & Esaias, sed in gloria consistenti: Vidi enim, inquit, Dominum sedentem super thronum excelsum & eleuatum. Credidit & Ezechiel, sed & ipse Dominum super Cherubin contemplatus est. Crediderunt reliqui Prophetæ, sed diuerso modo Dominum gloriæ intuentes, sicut videre possibile humanæ erat naturæ. Credidit, sicut dixi, & Moses, sed de medio ignis loquenti, & in tubæ clangore, & in tonitru: quæ & infidelem poterant prouocare. Hæc autem dico, non vt sanctis derogem, absit: sed propter eum, qui solus per verbum meruit paradisum. Iste ergò vidit Saluatorem, non super throno regali, non adorari in templo, non loquentem de cælis, non per angelos disponentem: sed in pœna sociatum latroni videt in tormentis, & tanquam in gloria adorat. Videt in cruce, & rogat quasi in cælis sedentem: videt condemnatum, & Regem inuocat, dicens: Domine memento mei, cùm veneris in regnum tuum. Crucifixum vides, & Regem prædicas? in ligno pendere cernis, & cælorum regna meditaris?

Luc 23. Gen. 12. Gene. 22. & 32. Exod. 20. Gen. 15. Esa. 6. Ezech. 10. Exod. 19. Luc. 23.

O admiranda latronis conuersio. Nunquidnam scripturas legisti ab iniquitate non cessans? Nunquidnam prophetas audisti homicidia exercens? Nunquidnam diuinum audisti sermonem, quando ad cædem gladium acuebas? Vnde eruditus es talia philosophari de Christo? Iudæi crucifixerunt, qui nouerunt legem, & Prophetas legerunt: & tu horum ignarus Deum vocas condemnatum, & adoras crucifixum. Quis te erudiuit ô latro talia de eo dicere? Non me, inquit, lex docuit, sed sol occultans lumen suum. Vidi quidem crucifixum, sed terræmotum sensi, & propter parricidas Iudæos elementa indignantia intellexi. Et petræ quidem scindebantur, & corda hominum non metuebant. Scissæ sunt petræ, disruptum est velum templi, & Iudæorum secreta patuerunt. Et hoc velum quidem erat, sed preciosissimum, quod in diebus celeberrimis suspendebatur, preciosissimum valdè, de purpura, & bysso, & cocco, & auro, & serico, & hyacintho contextum: in illo enim tempore crucis, terra mota est, sol fugit, petræ scissæ sunt, velum disruptum est, monumenta patuerunt. & sicut gloria domûs est, vbi velum pendet, habitante intrinsecùs Domino domûs, sic ignominia templi est, vndè recessit spiritus sanctus. postquam enim impias in filium Dei intulerunt manus, iniuria Deo facta est, qui habitabat in templo: & ideò recedente Domino, deserta remansit domus, sicut ipse dixit: Eccè relinquetur domus vestra deserta. Egresso Rege gloriæ, disrupta sunt symbola regni, aperta sunt monumenta, & surrexerunt mortui, & intrauerunt in sanctam ciuitatem, vt inexcusabilem relinquerent causam, & Domini resurrectio firmaretur.

Vnde latro edoctus confitetur Deum. Scisso templi velo, recessit a beo spiritus sanctus. Mat. 23. Luc. 13. Mat. 27.

Si filius Dei es, descende de cruce, & credimus tibi. Considera nunc vocem filiorum diaboli, quomodo imitantur vocem paternam. Diabolus dicebat: Si filius Dei es, mitte te deorsùm. Et Iudæi dicunt: Si filius Dei es, descende de cruce, & credimus tibi. Pariter crucifigunt latrones, non tanquam inimici latronum, participes enim erant sceleris eorum, sed vt infamarent Dominum suum: quia non sine causa crucifixus sit, sed quasi qui facinorosus inuentus sit. Non tacuit Esaias tragœdiæ huius narrationem, dicens: Ob iniquitatem populi ductus est ad mortem, & cum iniquis deputatus est, hoc est, cum latronibus: quibus ideò sociârunt Christum, vt macularent Domini passionem. Vt sciatis quia non oderant latrones, audi Pilatum dicentem: Quem vultis dimittam vobis, Iesum, an Barrabam? qui propter homicidium in vinculis tenebatur. Et illi dixerunt: Dimitte nobis Barrabam. latrones petierunt latronem, Dominum autem crucifixerunt. Non virtute sua vincentes, sed vt dispensationis & prophetiæ impleatur voluntas. Dicit illis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? At illi dicebant: Nos non habemus Regem,

Matth. 4. Matth. 27. Esa. 53. Iudæi socij latronum. Iohan. 18.

gem nisi Cæsarem.' Abnegauerūt Dei regnum,& traditi sunt regno Romanorum: quia quod habuerunt,non intellexerunt.ideò quod petierunt,acceperunt.

Coronauerunt crucifixum spinis,obtulerunt ei fel & acetum. Et hæc ipsa futura olim prædixerat Moses,dicens. Generatio praua & exasperans hæc Domino retribuisti? Et qui dederat manna in deserto,huic tu fel offers?& qui de terra tibi delicias produxit,tu illi spineam imponis coronam? Ideò clamat Esaias, dicens: Sustinui vt faceret vuam,fecit autem spinas. Dicunt Iudæi: Sanguis eius super nos, & super filios nostros:illis ad condemnationem,nobis autem ad iustificationem. Sanguis Christi illis ad mortem,nobis verò ad vitam. Non est enim sanguis Christi deterior Babylonio igne. Ille scit sanctorum in camino honorare corpora, & Chaldæos comburere:quanto magis sanguis ille preciosissimus scit perdere incredulos, & saluare fideles? Decuit enim splendorem Crucis obcæcare infideles,& illuminare credentes.sola enim Christi crux est,quæ dissoluit tenebras,& regnum dæmonum dissipauit, & omnes terrores malignantium abstulit, crux sanctitatem prouidit, crux nobis sol iustitiæ facta est, vt illuminati misericordia eius, glorificemus patrem, & filium,& sanctum spiritum in secula seculorum, Amen.

Deut. 32. Psal. 77. Esa. 5. Sanguis Christi Iudæis mors nobis verò vita. Dan. 3.

ITEM VITA SANCTI LATRONIS CVM DOMINO CRVCIFIXI, PER D. EVSEBIVM Emisenum scripta. *Habetur in opere Homiliarum post eius Sermones de Pascha.*

2. Cor. 5. Cur hominē assumpserit Christus & passus sit.

DEVS erat in Christo mundum reconcilians sibi,id est,diuinitas operabatur in corpore, apparebat in fragilitate humanitas, & in virtute maiestas. Ad hoc itaque nobiscum vixit in carne, vt præferret nobis exempla iustitiæ: ad hoc pro nobis mortem subijt, vt conferret munera salutis æternæ. Hominem ad hoc induit, vt erudiret: ad hoc tradidit, vt redimeret: ad hoc resumpsit, vt in Deo sumeret vitam: ad hoc deposuit, vt domaret mortem: ad hoc suscepit, vt vinceret, cui tamen morti præsumptum dominium redditur: quasi seruus quidē succubuit, sed quasi Dominus imperauit. Si quidem nec animam inferni porta, nec corpus tenere potuit sepultura: quæ per illud triduū nequaquam carnem mortali corruptione violabat, qui in inferno sub eadem mora regnum mortis anima omnia destruebat. Quid retribuam eus Domino pro muneribus tantæ dignationis?

De plenitudine cælesti in facturam se suā factor exinaniuit, figulus in figmentum suū transijt,& Rex cæli homini militauit: Militauit, dixi, crux enim pugnantē indicat, resurrectio triumphantē. A summo cælo egressio eius, & vsq; ad inferni profunda descensio. In vna eademq; persona, quàm benè manifestantur humana pariter & diuina? Sedem tartari penetraturus, hominē se confessus, dum descenderet: Dominum se prodidit, dum rediret vt redimeret impios. Sicut ait sermo diuinus: Vt redimeret iniquos, inter iniquos reputatus, inter duos quos dextra læuaq; legimus pependisse: iustū confusione & opprobrio crucis tradidit, vt latronē glorificaret. Sed si benè respicimus, non illi soli hoc præstitum deprehendimus. Nam dum tam insignem reū relaxat, dum tanto debitori refundit immanis debiti cautionē, humano generi conscripsit securitatem: vt consolatio & spes fieret totius populi, absolutio vnius desperati,& priuatum donum, in publicum cresceret beneficium.

Esa. 53. Luc. 22. Christus vt iniquos redimeret inter eos reputatus est.

Quare indubitanter credendum est, quòd latroni illi ad commendationem fidei suæ, etiam causa spei nostræ & vtilitatis accesserit, Immensa enim Dei nostri bonitas libenter tribuit, quæ etiam generaliter profutura prænoscit. Et ideò iuxta fiduciam tantæ clementiæ si quis nostrûm crimina sua probabili conuersatione damnauerit,& Christum toto corde crediderit, etiam nunc latroni in semetipso ingressum paradisi aperuisse se nouerit. Quantùm agit in spe salutis humanæ magnitudo fidei, & altitudo diuitiarum misericordiæ Dei? Ecce hominem sceleribus inuolutum pœna misit ad innocentiam,& offensa ad gloriam. Quem salutis culpa perdiderat, perditio inuenit, cruciatus absoluit, damnatio consecrauit.

Vides φ fides cū peccatorū detestatione & operib. bonis peccatorē iustificat.

Sed non

Sed non sine causa tantum meruit, videamus quo tempore fidelis apparuit. Eccè inter signa atque virtutes attestantibus miraculis, & acclamantibus, ali quoties in discipulis mens iam robusta titubauit: & nunc Christi supplicijs quodammodo contradicentibus, in latrone fides nouella conualuit. Sub ipso passionis tempore ab ancilla interrogatus vnus ex discipulis beatus Petrus, peculiariùs Christo cognitus, ita respondit: Non noui hominem istum: & iste qui antè non nouerat, exclamat: Memento mei Domine, cùm veneris in regnum tuum. Quàm singularis, & quàm stupenda deuotio? Sub illo tempore credidit reus, quo negauit electus. Laudabilius hoc itaque in latrone ac magnificentius fuit, quòd hominem addictum, & inter extrema deficientem supplicia, Dominum credidit, quàm si inter virtutũ opera credidisset: non itaque sine causa tantum meruit. Mat. 14.

Aduertamus pleniùs, quo tempore Dominum confitetur: feruebat impietas persequentium, exultabat impietas blasphemantium, contritio liuoris & vulnera Christum solum hominem demonstrabant, sacrarum manuum in lignum crucis extensio, & reuerenda confixio, quæ condemnabat Adæ & Euæ manus ad interdictum ligni cibum, ingemiscenda seculis transgressione, porrectas: hæc inquam confixio, per omnia infirmitatem hominis asserebat. Illisæ per latus lanceæ tremenda persusio, quantùm ostendebat hominem, tantùm absondebat Dominum. Apostolis post diuina miracula desperantibus, solus hic non acquiescit scandalo crucis & mortis: solus hic testis est maiestatis, qui socius probatur doloris, & ideò adhuc in latrone positus inuisibilem Dominum angelicis iam oculis videt. Illuminauerat credo nascentem fidem latronis iam credentis in Christum propiùs corporea diuinitas, quæ se largiùs sub momento illo peragendæ redemptionis infuderat. Gen. 3. Discipulis desperantibus, latro solus fide conseruat.

Videamus autem qualis fuerit ipsa deprecatio confitentis: Memento (inquit) mei Domine, cùm veneris in regnum tuum. Non dixit, Si Deus es, de præsenti supplicio eripe me: sed magìs, quia Deus es, de futuro iudicio libera me. Quàm citò eum repleuit sancti spiritus eruditio: per quam futuri examinis diem cogitans, intolerab ile probat esse quod meruit: prædicat seculis iudicem, Regemque seculorum. Nondum discipulus, & iam magister, atque ex latrone confessor. Memento (inqt) mei. gloriosa voce præsentes temperat cruciatus. Temperat, diximus, quia & si pœna cœperit in latrone, nouo genere consummatur in martyre: de ligno crucis clamat, sed iam tempora retributionis absentat.

Videamus quid inter ista respondeat diues & larga Dei bonitas: quæ sicut excedit vota, ita gratiam adiungit ad merita. Hodie, inquit, tanquàm si diceret, Quid me ô fidelis meus comes, & vnicus tanti testis triumphi, quid me tantopere exorandum putas, vt in diem iudicij mei meminerim tui? Quid me ad præsentem retributionem paratum longè dissimulas? quid in futura sæcula fidem in te perfectam fatigas? Hodie mecum eris in paradiso, tanquàm hæreditaria & paterna sede: quæ expulso Adam, quæ expulsis duobus, clausa innumeris populis, te introeunte reserabitur. Ingredere illuc primus, sed ingressu feliciori quam primus. Intra paradisum, nequaquàm vltrà cum Adam visurus infernum. Nullum illic cibum letalem, nullam iam legem, nullam arborem pertimescas. Ego tibi illic ero victus & vita, & ne fortè verearis nè tibi aliquis hostis in illo beato nemore, nè antiquus ille latro insidietur, possessio tibi illic, me introducēte, firmabitur. Recedat ergò infidelitas, quę Deum & hominem non recognoscit. Nam sicut diabolus est qui de paradiso expulit, ità Deus est qui reducit. Cautè lege Et intellige de gratia subsequēte, quæ tunc adiungitur ad merita, cũ gratiā preueniente voluntate nostra secuti fuerimus.

Secundùm hæc, charissimi, per omnem gestorum ordinem Deum sub homine agnoscamus operantem. Positus in patibulo velut arbiter in medio damnatorum, negantem repulit, suscipit confitentem: hunc deputat regno, illum relinquit inferno. Post hæc ergò credamus in maiestate iudicaturum, quem iam in cruce videmus exercere iudicium. Credamus, inquam, Deum vel ex sola virtute patientiæ, qui dum ab homine cruci & neci traditur, sic quoque homini gloriam pollicetur, qui illas ipsas iniurias & plagas congestas in corpus suum, conuertit in precium nostrum.

Sed & ipsa totius mundi irrationabilis creatura motibus suis Deum loquitur. Nam in media passione Domini Saluatoris cælestia & terrena turbantur, lux cum nocte miscetur, elementa quatiuntur, & ab antiquis ministerijs effugantur. In passione Domini omnia elementa quatiūtur.

Apertè

Apertè rerum natura perſpicitur commoueri, velut in vindictam authoris ſui velit armari. Terra ipſa concuſſa à fundamentis, quaſi quæ ſuper Crucem Deum vix ſuſtineat, tanquam ad ſcelus proprium contremiſcit. Dies refugo lumine, quomodo poteſt, ſumit lamentum, & fuſco triſtium tenebrarum habitu, more lugentis induitur. & ſicut tota cæli facies Dominicæ natiuitatis gloriam noua luce teſtabatur, ita crucis iniuriam nouis tenebris deteſtatur. Et quæ durities cordis humani? Væ eis qui inter iſta non credunt. Quandoquidem creatura inſenſibilis, quæ recipere non poteſt credulitatis affectum, dat tunc Deo confeſſionis obſequium. Et cùm pro ſolo homine Chriſtus mortuus ſit, perhibet ei tamen etiam pars illa mundi teſtimonium diuinitatis, ad quam non peruenerunt beneficia paſſionis.

Luc. 2. In natiuitate verò exultant nouo lumine.

Quæ cùm ita ſint, chariſſimi, agnoſcat homo quantum valeat, & quantum illum Deus obnoxium faciat, vel natura, vel gratia. Agnoſcat homo quantum ab illo expectet Deus, & quem tanta dignatione habuit charum, quàm velit eſſe in conuerſatione precioſum. Agnoſcat homo quantùm valeat, & quantùm debeat: & dum precium ſuum cogitat, vilis eſſe ſibi deſinat: & potiùs vicem muneris Saluatoris ex ipſo bono ſuo, id eſt, de conſeruata reſtituat ſalute. Cuſtodiamus ergò ſolicitè, quod tanti cruoris commercio Chriſtus redemit. Reus itaque erit, non parui precij, ſed ſanguinis Chriſti, qui violat & commaculat animam, Chriſti ſanguine & paſſione mundatum. Blaſphemus, homicida, caſtitatis proditor. Hæc tria capitaliter occidunt. Conteſtamur charitati veſtræ cauſas æternorum malorum, blaſphemus, homicida, proditor caſtitatis ſuæ, expugnator alienæ, id eſt, qui legitimum cubile tranſgreditur, qui extra coniugem ſuam per mortiferos errat amplexus, reus erit æternæ mortis, quia vilem in ſe habuit ſanguinem Redemptoris: Et quia clamat Apoſtolus, Neque adulteri, neque rapaces regnum Dei poſſidebunt, abſtineamus manus ab alienis, oculos ab aliena. Caueamus ne corpori illius quod de noſtro Chriſtus aſſumpſit, iniuriam faciamus in noſtro corpore: caueamus ita peccatis & criminibus vitam ponderare, vt ad nos non reſpiciat prophetia illa terribilis: Non enim eſt, inquit, Deus in conſpectu eius, polluuntur viæ eius in omni tempore, auferuntur iudicia tua à facie eius. Irremediabile periculum eſt, ſic aliquem vitijs & cupiditatibus frena relaxare, vt ſe rationem Deo non meminerit redditurum: quia puto magna ſit iam pœna peccati, metum ac memoriam futuri perdidiſſe iudicij. Non nobis ita dulcia ſint pauperum ſpolia, poſtmodum nimis amaricatura. Nihilo minus, ſicut dictum eſt, refugiamus alienæ carnis abominanda contagia, vitemus obſcœna inimicæ voluptatis incendia. Hæc qui agit, chariſſimi, de ſtipula ac lignis iniquitatum perpetuos ſuccendit ignes, & nunquam concinnat vapores. Non tanti eſt vita, ſi ad hoc viuat homo, vt in paucis vitæ huius annis conſumat æternos, & ſub breui fine congreget ſibi pœnas ſine fine manſuras.

Blaſphemus homicida & caſtitatis proditor, rei ſunt corporis Domini.
1. Cor. 6.
Pſal 9.

Sed, nè fortè, chariſſimi, aliquem nimis ſecurum faciat aut remiſſum tam noua felicitas credulitatis, nè fortè dicat aliquis in corde ſuo: Non me vſque adeò conturbet & cruciet mea conſcientia, non me vſque adeò contriſtet culpabilis vita: video ſub momento, video ſub exiguo ſpatio latroni crimina ſua fuiſſe donata. Primùm conſideranda eſt in latrone illo, non ſolùm credulitatis compendioſa deuotio, ſed temporis illius ſub quo hæc agebantur occaſio, quo iuſtorum legitur titubâſſe perfectio. Deindè autem mihi finem vitæ latronis beatitudinem pollicere? Immittit Diabolus ſecuritatem, vt inferat perditionem, nec dinumerari poſſunt quantos hæc inanis ſpei vmbra deceperit. Deterreant quæſo vos ab hac perſuaſione innumerabiles populi, ſub tanta ſecuritate nudi & vacui bonis, & malis pleni ex hac luce prærepti. Quotidiè expaueſcenda tranſitus noſtri & commigrationis incerta hora, quæ & modò vel inſperata vel ſubita ſunt, & in æternum remedijs caritura ſunt: præueniendus eſt dies qui præuenire conſueuit, ipſe ſe inducet, & de morte ſua illudet. Qui hæc cogitat, poteſt ei extremi temporis indulgentia ſubuenire. Non eſt hoc primum, quia periculoſiſſima eſt in vltimum diem promiſſa ſecuritas. Deindè ſtultiſſimum eſt, vt cauſa quæ de neceſſitatibus agitur æternis, mutabilitatibus vitæ deficientis committatur extremis. Odibile eſt apud Deum, quando homo ſub fiducia pœnitentiæ in ſenectutem reſeruatæ liberiùs peccat. Credite, chariſſimi, difficile eſt vt callida ſimulatio ordinandæ conſummationis obtinere digna ſit facultatem, apud illum cordis interpretem, ars non admittitur ad ſalutem.

Innumeri vitæ emendationem in ſenium differentes ſubitanea & reproba morte præueniũtur.

Ille autem

Ille autem, de quo locuti sumus, beatus latro, beatus inquam, non iam iuxta viam insidias tendens, sed viam ipsam in Christo tenens, ac vitæ prædam subitò rapiens, immutato genere, & noua spolia de morte propria reportans : ille nec salutis tempora sciens distulit, nec remedia statûs sui in momenta vltima infelici fraude posuit, nec redemptionis suæ spem in desperationis nouissimum reseruauit, nec religionem antè, nec Christum sciuit. Quòd si scisset, fuisset forsitan inter Apostolos non postremus in numero, qui prior est factus in regno. Ergò etiam ex hoc in extremo placuit Deo, quia ad consequendam fidem non fuit extrema hora illa, sed prima. Opùs est ergò, vt homo quotidiano actu prouideat & procuret bonam consummationem. Opùs est vt tota vita nostra talis sit in conuersatione, vt liberari mereamur in fine : vt incessabiliter diem transitûs nostri & tempus iudicij cogitantes, nos quoquè cum latrone iugiter proclamemus: Memento mei Domine, cū veneris in regnum tuum.

Pro felici exitu habēdo, debet vita nostra virtutibus & sācta cōuersatione ornari.

BEATI PETRI DAMIANI EPISCOPI OSTIENSIS, SERMO DE RESVRRECTIONE *Domini. Habetur octauo Tomo Aloysij.*

POSTVLAVI Patrem meum, dedit mihi gentes, Alleluia. Si cōsulamus adiutorium Iurisperitorum, primum capituli propositi verbum sic describitur: Postulare, est desiderium suum, vel amici sui, in iure apud eum, qui iurisdictioni præest, exponere, vel alterius desiderio contradicere. Actus iste publicus est, & est officium aduocatorum, qui gloriosæ vocis confisi munimine, lapsa erigunt, fatigata reparant, nec minùs prouident humano generi, quàm si clypeis & thoracibus sese, patriamque defendant.

27. Martij. Psal. 2.

In exequendo actu isto attendere debemus, qui postulet, quem, vbì, & quid postulet. Aduocatus postulat iudicē in iure rem suam, vel sibi postulat actione proposita. In negocio præsenti aduocatus est Christus, iudex Deus Pater, & locus iuris patibulum Crucis, res postulata Ecclesia de gentibus, nomen actionis, petitio hæreditatis. Rectè Iesum Christum dicimus aduocatum. Vndè Iohannes: Si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrem Dominum Iesum Christum: ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Aduocatus iste apud Patrem desiderium suum exposuit, quandò pro salute humani generis oblatus est, quia ipse voluit. Desiderium eius est salus nostra, quam in cruce sitiens vsque in finem suos legitur dilexisse. Sed & hoc desiderium amicorum fuit, quibus dixit: Iam non dicam vos seruos, sed amicos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audiui à Patre meo, nota feci vobis. Itèm, Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Conuenienter Patrem postulat, qui semper exauditus est. Nam & vulgò & vulgariter dicitur: Securus vadit ad placitum, qui patrem habet iudicem. De eo nanque Pater dixit. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. Nam cùm Filius eiusdem substantiæ sit cum Patre, in natura quidem humana, quam sibi personaliter vniuit, postulat pro nobis, vel allegat propitium iudicem, & propositi sui desiderij nobis fructum reportat. Nec incongruè Patrem dicimus, cùm in persona Filij Propheta dicat: Iudica, Domine, nocentes me, expugna impugnantes me. Et ipse filius: Non quæro gloriam meam, est qui quærat, & iudicet.

Iesus Christus apud Patrē nostër est aduocatus. 1. Iohan. 2.

Iohan. 13. Iohan. 15.

Mat. 3 & 17.

Psal. 34. Iohan. 8.

In plerisque sacræ scripturæ locis ordo quidem iudiciorum ab ipso Deo institui videtur, & seruari. Quidam vir simplex & rectus, ac timens Deum, cùm expleto officio matutino, egrederetur ecclesia, & à discipulis rogaretur : Quid audisti in ecclesia, Pater? respondit: Quatuor audiui, sex notaui. Subtilis plane responsio fuit, & fidelis. Quatuor nanque versiculos Psalmi decimioctaui audierat, scilicet, Lex Domini immaculata, conuertens animas, & tres alios, qui sequuntur, in quibus sex notantur, quæ sunt: lex, testimonium, iustitia, præceptum, timor, iudicia. In his partim personæ, quæ in iure sunt necessariæ, partim actus eorum exprimuntur. Nam & Dominus, qui iudex est, & lex, secundùm quam iudicatur: & officium testium sub hoc nomine testimonium, actoris quoq; & rei merita per hoc nomen

Sex sunt, q de Domino iudice prædicantur.

iustitiæ designantur. Nam & merita causarum partium assertione panduntur. Sententia iudicis sub hoc nomine præceptum, accusatoris & executoris officia, duobus vltimis nominibus, quæ sunt timor & iudicia, indicantur. Quinque priora binis accidentibus innituntur, sextum quadrinis. Lex Domini immaculata, conuertens animas. Testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis. Iustitiæ Domini rectæ, lætificantes corda. Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Timor Domini sanctus permanet in seculum seculi. Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa, Desiderabilia super aurum & lapidē preciosum multum, & dulciora super mel & fauum. Præfata sanè Domini dicuntur esse. Est etenim lex, quæ non est Domini, vt peccati, de qua dicit Apostolus: Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Sunt & iustitiæ humanæ, de quibus dicitur: Omnes iustitiæ nostræ, tanquam pannus menstruatæ. Sunt & præcepta humana, quibus Petrus obediendum non esse dicit: Obedire, inquiens, oportet magìs Deo, quam hominibus. Timor quoquè humanus à Domino reprobatur. Vndè ait: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.

Itèm sex de hominibus reprobis *Rom. 7.* *Esa. 64.* *Act. 5.* *Matth. 10.*

In propositis autem versiculis omnia dicuntur esse Dei. Primum, scilicet lex, bina habet accidentia, quæ sunt, immaculata, conuertens animas, siue de lege intelligas naturali, vel scripta, seu lege gratiæ. Vnicuique enim harum trium legum, scilicet naturali, scriptæ, & legi gratiæ, hæc duo conueniunt: nam immaculata debet esse, & conuertens animas. Naturalis lex hæc duo habebat præcepta: Quod tibi fieri non vis, alij nè feceris: & quod tibi vis fieri, alij facias: quæ sunt, non obesse, & prodesse. Et hoc quantùm ad primum, scilicet immaculata. Quantùm ad secundum, conuertens animas, in primo non malefica, in secundo benefica: in primo sine macula malitiæ, in secundo conuertens animas ad mansuetudinem beneuolentiæ. Nam cùm tres naturales potentiæ insint animæ, scilicet ira, ratio, concupiscentia: concupiscentia data est, vt monearis ad appetendum quæ tibi licita sunt: ira ad indignandum contra ea, quæ illicita sunt: ratio data est in medium, cohibens & dirigens vtrunque, nè ira vltra terminos iræ moueatur, & nè concupiscentia appetat illicita. Itaque lex naturalis, quantum in se est, est immaculata. Lex quoque scripta immaculata est, & conuertens animas. Immaculata, id est, sine sordibus idololatriæ: conuertens animas ad seruiendum Deo: quod tantùm filij Israël faciebant. Lex autem gratiæ reuerà est immaculata, & conuertens animas. Nam & Ecclesia hac lege ducitur: dicitur enim esse sine macula & ruga, sine macula criminis, sine ruga simulationis. Etiam lex Euangelica est sine errore hæresis, conuertens animas simpliciter & directè sine figmento hypocrisis. Attendite gradus istos, quia prima lex est, immaculata secunda magìs, tertia maximè: sic & cōuertens animas.

Triplex lex. *Tob. 4.* *Sancta mater ecclesia sine macula & ruga.* *Ephes. 5.*

Testimonium Domini bina habet accidentia, scilicet fidele, sapientiam præstans paruulis. Testimonium Domini dicitur, quæcunque in scriptis sanctis testificatur Dominus, aut promittens, aut præcipiens. Continentur itaque testimonia in promissis, & præceptis: quia quæ promittit, soluit, siue iustis præmia, siue iniustis tormenta. Sapientiam præstans paruulis, inquantùm est præcipiens: quia qui paruuli sunt scientia, ex præceptis Domini redduntur sapientes: vt ibi ostenditur, A mandatis tuis intellexi. Est itaque fidele testimonium Domini, in explanatione præceptorum eius. In primo intellige promissiones, & comminationes: in secundo, prohibitiones. Fidele est, promittens, & comminans. Sapientiam præstans paruulis, prohibens, & præcipiens.

Testimonium Domini bina habet accidentia. *Psal. 118.*

Iustitiæ Domini binis conuertuntur accidentibus, quæ sunt, rectæ, lætificantes corda. Iustitiæ Domini, opera iustorum: vnde & ipsi iusti appellantur. Sed dicuntur esse Domini, quia omne datum optimum, & omne donum perfectum desursùm est, descendens à Patre luminum. Quid enim habes, ô homo, quod non accepisti? Item, Gratia Dei sum in quod sum. Ea autem opera iustitiæ appellari possunt, quæ fide nascuntur, & dilectione consummantur. Nam sicut sine fide impossibile est quenquam placere Deo, ità & fides sine operibus mortua est. Fides autem, quæ per dilectionem operatur, & proficit, & sufficit ad salutem. Hæc sunt iustitiæ Domini rectæ, lætificantes corda per serenam conscientiam.

Itèm Domini iustitia *Iacob 1.* *1. Cor. 4.* *1. Cor. 15.* *Hebr. 11.* *Iacob. 2.*

Præce.

Præceptum binis gaudet accidentibus. Est enim lucidum, illuminans oculos ex suî doctrina. Sunt quippè quædam lucida, & non illuminantia, vt carbo sine flamma lucidus est, non tamen illuminat. Flamma sine carbone & lucet, & illuminat. Præceptum Domini lucidum est sine confusione sententiarum, illuminat oculos ex infusione gratiarum. Vndè illud: Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Et beatus Petrus: Cui benefacitis, inquit, attendentes tanquàm lucernæ lucenti in caliginoso loco. Singulariter autem ponitur præceptum, quanuìs multa sint præcepta, quia (vt ait Gregorius) præceptum Domini & vnum est, & multa sunt: multa propter diuersitatem operis, vnum in radice charitatis.

Itèm Domini præceptum.

Psal 118.

2. Pet. 1.

Timor Domini sanctus permanet in seculum seculi. Excluso humano timore, hîc notatur filialis, siue castus. In hoc quod dicitur, Timor Domini sanctus, intelligitur castus, & est initium sapientiæ timor Domini. Quod autem dicitur, permanens in seculum seculi, filialem designat.

Timor duplex, seruilis & filialis.

Psal. 110.

Iudicia verò Domini suo quaternario vehuntur: sunt vera, iustificata in semetipsa, desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum, dulciora super mel & fauum. Iudicia Domini sunt retributiones, quibus vel reprobos punit, vel iustos remunerat. Ea quamuìs sint sæpè occulta, semper tamen vera sunt & iusta, veritatem iusti iudicis sequentia. Sunt iustificata in semetipsa, non sicut humana iudicia, quæ aliundè formantur, sicut ex allegationibus aduocatorum, & ex depositionibus testium, & recitationibus instrumentorum. Vndè & per hoc sæpè falluntur iudices: & quanuìs ordo iudiciarius seruetur, nonnunquàm tamen innocens condemnatur, & nocens absoluitur. Iudicia autem Dei ex semetipsis iustificationem accipiunt, sicut per Prophetam dicitur: Non secundùm visionem oculorum iudicabit, nec secundùm auditum aurium arguet, &c. Sunt autem desiderabilia, id est desiderari dignissima super diuitias & delicias. In auro & lapide precioso intellige diuitias, in melle & fauo delicias. Diuitiæ autem maximè intelliguntur in pecunia & potentia. Per lapidem preciosum, quo potentes & nobiles vtuntur, gloria potentiæ. Porrò diuitiæ aliæ cum difficultate acquiruntur, aliæ sine difficultate. In melle, quod liquidem est, deliciæ & voluptates sine labore. In fauo, quod mel & ceram continet simul, voluptates cum difficultate.

Iudicia Domini quaternario vehuntur accidente.

Esa. 11.

Ecce quidam ludus iudiciarius occurrit nobis in scripturis, Deum Patrem repræsentãs. Locus iuris, in quo Aduocatus noster postulat, patibulum Crucis fuit. Cùm enim ex officio suo aduocati habeant stare, ipse non stans, sed toto corpore extenso in ligno Crucis, apud Patrem pro nobis allegauit, desiderium suum & amicorũ suorum exponens, & aduersarij desiderio contradicens vsque ad proprij sanguinis effusionem. Rem suam postulat, id est genus humanum, quod ipse creauit, cuius verum dominium habebat. Ecclesiam de gentibus conuerti postulauit, tãquàm proprius hæres, hæreditatis petitionem proponens, & in possessionem de iure mitti desiderans. Petitio autem hæreditatis ex ordine & regulari iure proponitur aduersùs eum, qui possidet pro hærede, vel possessore. Pro hærede possidet, qui dicit se hæredem esse, cùm non sit: pro possessore possidet quis, cùm nullo titulo potest tueri suã possessionem, qui si requiratur quarè possideat, nullam aliam causam allegat, nisì quia sic possideo. Rectè autem proposuit Dominus noster aduersùs diabolum, quia hæreditatem Domini pro possessore possidebat malignus prædo: de quo Propheta: Væ qui prædaris, nónne ipse prædaberis?

Patibulũ crucis Christi, iuris locus.

Diabolus olim Domini hæreditatẽ pro possessore occupauit.

Esa. 33.

In hac aduocatione siue postulatione Aduocati nostri maximè gaudet Ecclesia die Resurrectionis Dominicæ, quia Aduocatus postulauit, quia postulata impetrauit, quia impetrata obtinuit, & possedit. Indè est quòd tripliciter laudem subiungit. Introducens enim Filium loquentem ad Patrem, & dicentem: Postulaui patri meo: Ecclesia respondet: Alleluia, id est Deo laudes, quia postulâsti. Item, Dedit mihi gẽtes: & respondet Ecclesia: Alleluia, id est Deo laudes, quia impetrâsti. Item, In hæreditatem mihi: Respondet: Alleluia, quia obtinuisti, & possedisti. Consociemur igitur & nos in hanc laudem vniuersalis Ecclesiæ, vt cum electis in hæreditatem Domini intraturi, ad resurrectionem Domini peruenire valeamus perpetuò gauisuri. Quod ipse præstare dignetur, qui viuit & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

Christus sua resurrectione hæreditatem suam recuperauit.

DIVÆ AVGVSTÆ VIRGINIS ET MARTYRIS VITA, QVAM EX ANTIQVIS MONIMENTIS ET PIA

maiorum traditione clarißimus & doctiß. Dominus Minutius de Minutijs à Serauallo collectam et eleganter conscriptam ad nos misit, patriæ suæ patronam sic veneratus.

27. Martij.

Illa pars iã recc ſetur ſub nomine marchię Taruiſinę

CVM olim variæ ab Australibus regionibus nationes labefactatis iam Imperij Romani rebus ad Italiã infestandam confluxissent, ac multi Barbari duces, soli vbertate & amœnitate, cælique temperie illecti pedem in ea fixissent: constans inter Foroiulienses fama est, Matrucum quendã Principem & genere & opibus insignem, natione, vt ferunt, Alemannum sub ea tempora in agro Foroiuliensi multis prædijs occupatis consedisse, & arcem regiamq; palatium in editiore monte non procùl à Serauallo construxisse. Vbì cùm viribus facile auctus esset, in loci illius incolas tyrãnidem exercere cœpit, crudelem quidem illam, sed eo multo crudeliorem, quòd, cùm acerrimus esset Idolorum cultor, eos, qui Christi fidem profiterentur, vehementer insectaretur: cuius rei exemplum in Augustam filiam tenera ætate virginem edidit. Nam cùm illa ad Christianam religionem animum applacuisset, atque in ea non parum profecisset, clam patre sacro baptismate vltrò expetito & suscepto in Christianorum numerum referri voluit. relata autem pijssimis veræ religionis ritibus planè addicta sic fuit, vt totos interdùm dies in ecclesijs transigeret. Quæ res patri quonàm scilla reciperet ignaro suspecta esse cœpit, & cùm vereretur nè fugam adornaret, diligentiùs obseruãdam ratus, cùm illa pro more ad pium illũ locum secederet, clam exploratorem submisit, qui singula accuratè notaret, ac referret. Is templum Christianorum ingressam secutus, virginem, quòd genibus flexis, ac manibus vultuque ad cęlum sublato more Christianorum Deum precaretur, ad eam religionem esse conuersam intellexit, & ad Matrucum mox rediens, rem, vt erat, renunciauit. qui grauiter iratus filiam è templo confestìm accersi iubet. At illa patris iussa nuncianti constanter respondit, sibi cum Deo cælorum rege esse tunc negocium, vbi ei satisfecerit, patri esse obtemperaturam, & precibus cùm tandèm modum imposuisset, ad patrem se retulit. quam ille ira vehementer accensus duris admodùm verbis excepit, obiurgatam acriter, quòd maiorum religionem, paternam authoritatem, familiæ decus, ac deniquè castitatem suam tam parui faceret, vt ijs neglectis ad alienam eamque contemptissimam religionem sese conuerteret. Ad quæ præsenti animo respondens virgo, rerum omnium conditorem Deum, inquit, quantum in me est amo, veneror & colo: cum cælicolis frequẽs mihi est collocutio & cõsuetudo: castitatem pudicitiamque meam Christo regi deuoui & despondi, quem si tu quoque cognouisses mi pater, haud dubiè totũ te illi dederes. Matrucus filiam sua monita auersantẽ detestatus, eam in carcerem conijci iubet, seriò rursùs admonitam, vt diligenter potiùs omnia perpendat, quàm temerè in se patris iram concitet: ni faciat, grauissima eam manere supplicia. Postero die è carcere ad patrem adducta, cùm, persisteret ne in sententia, rogaretur, fortiter respondit, Christum se vnum & verum Deum agnoscere & colere, cui soli perpetuò sit obsecutura. Qua virginis in dicendo libertate magìs etiam exacerbatus pater duos illi dentes euelli iubet. Nec eo tormento tamen quicquàm à constantia abducta, sed magis magisque ad Christi fidem profitendam animum obfirmans, patri ijsque qui aderant omnibus palàm edicit, non inuitam se quemuis etiam cruciatum & dolorem excepturã, nimirùm vt Christi sui sponsi vestigijs insisteret, eumq; aliquotènus imitaretur, qui pro se acerbissimam mortem subire non recusâsset. Quo filiam animo esse ægerrimè ferens pater, inducias nihilominùs, & ad deliberandum tempus ei permittendum ratus, cùm longè grauius supplicium nisì à religione Christiana deficeret interminatus esset, in carcerem retrudi imperauit. Vndè postridiè eius diei rursùs ad patrem deducta, cùm nihil pretermisisset earum rerum quibus animum eius se flectere posse existimaret, omniaq; frustrà essent, tandèm furore correptus filiam inter duas arbores

Matrucus Christianos affligit, & inter hos etiam filiã.

Augusta Christianam religionem amplectitur.

In templis Christianorum assidua est.

Precib⁹ intenta, ab ijs ne quidem à patre se abduci patitur.

Augustæ prudens responsum.

conijcitur in carcerẽ.

Duos sibi patris iussu dentes euelli fert non impatienter.

bores mediam suspendi, ac submisso igne torqueri iussit, cumque eam flamma nihil læderet, rota excogitata est, quæ prominentium clauorum acumine eius corpus dilaceraret: Sed hoc etiam tormenti genus, angelo cælitùs demisso, qui rotam confringeret, euasit. Ad extremum ergò, postquàm & patrem & adstantem turbam ad Christianam religionem frustrà hortata esset, capite truncatur. Eius corpus aliquot pòst annis in eo monte repertum fuit, qui olìm Mons Marcumroni, posteà verò ab ipsa virgine mons Sanctæ Augustæ nuncupatus est. Quo in loco extat templum ad virginis honorem extructum & consecratum: cuius primùm ædificati nulla, reparati verò vetustissima memoria habetur. Illud satìs constat omni ætate quamplurimos Diuæ Augustæ intercessione à Deo fuisse liberatos, ac liberari continuè, idq; tabulæ votiuæ cùm ab incolis tum à naucleris Venetis eò delatæ testantur. Porrò Diuæ Augustæ festum 27. die Martij: Inuentio 22. Augusti, consecratio templi in Octaua Paschæ celebratur.

Tormenta quibus eã constantiã tentat pater irrita fiunt.

Capite plectitur.

Claret miraculis.

VITA PIÆ MEMORIÆ PETRI ABBATIS PORTVENSIS, PECCATORIS APPELLATI, EX LIBRO *quinto Hieronymi Rubei de gestis Rauennatum.*

EO ferè tempore, quo Petrus Damiani floruit, insignis habebatur Petrus Portuensis cœnobij præfectus: qui nobili Honestorum Rauennati familia genitus, literarum haud omninò expers, cùm esset sacerdos, vt votum persolueret, quòd in nauigatione, tempestate actus, nuncupauerat diuæ Mariæ Virgini, in portu Rauennati, ædem ac cœnobiũ extruxit: quod deincèps, ob eam à loco sumptam causam, Portuense cœnobium est appellatum. Ibì sacerdotum cõuentum instituit, quibusdam præscriptis legibus, quas Paschalis secundus Pontifex Max. ad se missas firmauit. Ab eo plurimùm propagatus is ordo est, qui nunc Canonicorum Lateranensium vocatur, egregium certè bonorum hominum ac doctorum seminarium. Eæ leges ab Rhenensibus, Bononiæ: Nicosiensibus, in Pisano: à multisq; prætereà acceptæ & seruatæ sunt. Senex obijt quarto Calendas Aprilis, anno à partu Virginis 1119. Rauennæ in Portuensi ab se extructo cœnobio: ibique ad læuam ingredientibus templum, iuxta sacram turrim sepultus est. Satìs autem, vt puto, constare potest, quantum inter hunc & Petrum Damiani intersit. Est quidem vterque Petrus, vterque Rauennas: ambo sanctè ac innocenter vixerunt, eodemquè ferè tempore: quodque fecit, vt multi eos non internoscerent, ambo Peccatores appellati: (inoleuerat enim mos, vt, qui religiosè tunc viuerent, ob animi demissionem, sese inscriberent Peccatores: idque facilè cognoscet, qui monumenta illorum temporum euoluerit) Petrus tamen Portuensis præfectus, semper sacerdos, Petrus autem Damiani, monachus. Ille in Portuensi cœnobio perpetuò ferè vitam traduxit: hic in Catriana solitudine. Ille Rauennæ diem obijt suum: hic Fauentiæ. Ille quarto Calend. Aprilis: hic octauo Calend. Martias. Ille anno 1119. hic octuagesimo supra millesimum. Quodque hac ratione inter se ij differrent, Dantes de Petro Damiani scribens, Paradis. ca. 21. videtur testari. Dum enim Petrum Damiani loquentem inducit, se Petrum Damiani fuisse inquit, in Catrianaque solitudine vixisse: Petrum autem Peccatorem, in diuæ Virginis Mariæ ad litus Hadrianum, commoratum.

Martij 29.

B. Petri patria & familia.

Extruit Portuen. cœnobiũ.

Instituit ordinem Canonicorum Lateranẽsium.

Obit.

Sepelitur.

Monachi olìm peccatores vocati sunt.

(∴)

APRILIS.

VITA EGESIPPI VIRI SANCTISSIMI, PER BEATVM HIERONYMVM PRESBYTERVM DESCRIPTA. HABETVR IN LIB. *eiusdem de Viris illustribus, cap.32.*

7. Aprilis.

EGESIPPVS vicinus apostolicorum temporum, & omnes à passione Domini vsque ad suam ætatem ecclesiasticorum actuum texens historias, multaque ad vtilitatẽ legentium pertinentia hinc indè congregans, quinque libros composuit, sermone simplici, vt quorum vitam sectabatur, dicendi quoquè exprimeret characterem.

S. Egesipp9 5 libros edidit.

Asserit se venisse sub Aniceto; Romam, qui decim9 post Petrum Episcopus fuit, & perseuerâsse vsque ad Eleutherium eiusdem vrbis Episcopum, qui Aniceti quondã diaconus fuerat. Præterea aduersum idola disputans, ex quo primùm errore creuissent subtexit historiam, ex qua ostendit, qua floruerit ætate.

Quandò vixerit.

Ait enim: Tumulos mortuis templaque fecerunt, sicut vsque hodiè videmus, è quibus est & Antinous seruus Hadriani Cæsaris, cui & gymnicus agon exercetur apud Antinoum ciuitatem, quam ex eius nomine condidit, & statuit prophetas in templo. Antinoum autem in delicijs habuisse Cæsar Hadrianus scribitur.

De Egesippo plura habentur lib. 4. Eccles. hist. Eusebij, capitibus 8. &c.

DE SANCTO PERPETVO TVRONENSI EPISCOPO, VT HABETVR II. LIBRO HISTOriæ Francorum S. Gregorij Turonici, Cap. 14.

Aprilis 8.

APVD vrbem verò Turonicam defuncto Eustochio Episcopo, decimoseptimo sacerdotij sui anno, quintus post beatum Martinum Perpetuus ordinatur. Qui cùm virtutes assiduas ad sepulcrum eius fieri cerneret, cellulam, quæ super ipsum fabricata fuerat, videns paruulam, indignam talibus miraculis iudicauit. Qua submota, magnam ibì basilicam, quæ vsque hodiè permanet, fabricauit. Quæ abest à ciuitate passus quingentos & quinquaginta, habens in longum pedes clx, in latum lx, in altum vsque ad cameram pedes xlv, fenestras in altario xxxij, in capso xx, columnas xlj, in toto ædificio fenestras lij, ostia octo, tria in altario, quinque in capso. Solennitas autem ipsius basilicæ triplici virtute pollet, id est, dedicatione templi, translatione corporis sancti, ordinatione eius Episcopatûs. Quæ si fideliter seruaueris, & in præsenti seculo, & in futuro, patrocinia beati Antistitis promereberis. Et quoniam camera cellulæ illius prioris eleganti opere fuerat fabricata, indignum duxit sacerdos vt opera eius deperirent, sed in honorem Apostolorum Petri & Pauli aliam extruxit basilicam, in qua cameram illam affixit. Multas & alias basilicas ædificauit, quæ vsque hodiè in Christi nomine constant.

S. Perpetuus submota cellula S. Martini per grandem ecclesiã extruit.

Itèm aliã in honorẽ SS. Petri & Pauli.

VITA

VITA ET MORS EZECHIELIS PROPHETAE, PER D. EPIPHANIVM CONSTANTIAE *Cypri Episcopum descripta. Habetur in libro eius de vitis Prophetarum.*

EZechiel Propheta è terra Sarera de filijs Pontificũ genus duxisse asseritur. Fato functus est tẽpore captiuitatis in regione Chaldęorũ. Plurima ille super reuersione populi prophetauit, deq; reditu filiorũ Israel, nec nõ & de aduentu Domini. Occidit autẽ illum dux populi, cùm vnà secũ incola foret in Babylone, sugillatus ab eo de cultib. idolorum. Quare in agro Maur funerauerunt eũ in monumento Sem & Arphaxad progenitorẽ Abrahæ. Et sepultura isthæc ad nostra vsq; tẽpora specus est duplex. Etenim Abraham excitauit ad huius instar Saræ coniugis suæ monumentũ in Chebrõ: quod quia defossum sit atq; latens, duplex perhibetur, è planitie, & interra tabulatum, petraque suspensum.

April. 10
Genus & patria Ezechielis Prophetæ.
Mors & sepultura eius.
Gen. 23.

Iste quidem propheta populo obiecit prodigium, cùm precatus esset ad amnem Chobar: quòd videlicet cùm deficerent vndæ fluminis eius, falcẽ desolationis sperare deberent in finibus terræ: & quando exundaret fluuius ille, id signum esse reditus in Hierusalem. Et contigit illud. Etenim in terra Spyriorum vir pius ille sepultus iacet: multique ad monumentum eius confluunt ad precationem & obsequiũ. Sanè quando tãta eò frequentia vnà ad monumentum eius conueniunt, formidãt Chaldæi ac metuunt, nè illum auferant: quapropter egredientem comitantur, & deducunt. Effecit verò propheta consistere hic fluminis vndas, quo terga darent filij Israël trans ripam. Cæterùm Chaldæorum aliquod audaciores populum ponè persequi tentabant, qui quidem ad vnum omnes submersi sunt.

Cõfluitur ad sepulcrũ Prophetæ, vt ibi fũ dantur preces.

Iste quoque propheta spontinis orationibus filijs Israël vberrimum piscium impetrauit commeatũ, vt qui inedia tantùm non perijssent, piscium esu reficerentur. Plurimis etiam illorum, qui aura vitali iam vesci desierant, vitam recuperauit. Is est quoque vates ille, qui plebe iam depressa ac pessundata ab hostibus, stetit contra faciem ducum illorum, & confundebat eos portẽtis & miraculis, ità vt milites territi manum tollerent de tabula. Tunc populo suo Ezechiel dixit: Proptereà quòd parum conuenit inter vos, spes vestra interijt. Nunc in prodigijs per ossa mortuorum fecit illos, quoniam est spes Israël cùm præsente, tum ætate futura. Hic est, inquam, propheta, qui quanquàm esset in regione Chaldæorum, pleraque tamen populo, quæcunque in Hierosolymis, inque templo fiebant, aperuit.

Multa operatur miracula.

Iste quoque Propheta eduxit eos de finibus Chaldæorum, & reduxit in Hierusalem ad redargutionem impiorum & infidelium. Hic Ezechiel per Mosen contemplatus est situm templi, murumque eius speciosum, prout locutus est etiam Daniel, vti olim conderetur. Hic in Babylone iudicauit tribum Dan & Gad, quòd impiè egissent aduersus Dominum, persequendo eos qui legi fidem suam adstrinxerant. Obtulit autem illis insigne prodigium siue ostentum: quoniam angues deuorauerunt infantes eorum, & omnia iumenta ipsorum. Prædixitque quòd culpa eorum nequeat populus regredi Hierosolymam, quin in Media permanerent, quoàd resipiscerent, & in viam, quod aiũt, redirent. Erat sanè vnus illorum, qui eum interemit. oppositus enim erat illi, vsque in diem obitûs sui.

Prophetia eius de extruendo templo.

ITEM VITA EZECHIELIS PER D. ISIDORVM EPICOPVM HISPALENSEM SCRIPTA. *Habetur in libro eius de patribus veteris testamenti.*

EZechiel Sacerdos filius Buzi, genitus in terra Sariara, in typo Christi filius hominis vocatus. Hic captiuus cum Ioachin in Babyloniã ductus est, & ad captiuos prophetauit, corripiens eorum offensiones: & zelo Dei motus, cuncta eorũ crimina & turpitudines arguit. Quem dux populi Israel interfecit, pro eo quòd authoritate pontificali, corripitur ab eo, ob impietatem sacrilegij. Sepultus est autem à populo in agro Maurum & Arphaxar.

Ezechiel sacerdos fuit.
Interficitur.

ITEM DE EODEM EZECHIELE PROPHETA, PER D. HIERONYMUM *Presbyterum.*

Ezech. 1. Hier. 21. &c. Hieremias et Ezechiel simul prophetarũt.

EZechiel Propheta cum Ioachin Rege Iuda captiuus ductus est in Babylonem, ibique his, qui cum eo capti fuerant, prophetauit, pœnitentibus quòd ad Hieremiæ vaticinium se vltrò aduersarijs tradidissent: & viderent adhuc vrbem Hierosolymam stare, quã ille casuram esse prædixerat. Trigesimo autem ætatis suæ anno, & captiuitatis quinto, exorsus est ad concaptiuos loqui. Et eodem tempore, licet posterior, hic in Chaldæa, Hieremias in Iudæa prophetauerunt.

Sermo eius nec satis disertus, nec admodum rusticus est, sed ex vtroque mediè temperatus. Sacerdos & ipse fuit, sicut & Hieremias, principia voluminis & finem magnis habens obscuritatibus inuoluta. Sed & vulgata eius ęditio non multùm distat ab Hebraico. Vndè satis miror, quid causæ extiterit, vt si eosdem in vniuersis libris habemus interpretes, in alijs eadem, in alijs diuersa transtulerint.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE FESTIVITATE SANCTI GEORGII MARTYris, *vt habetur octauo Tomo Aloysij.*

Aprilis 23.

HODIERNA festiuitas, dilectissimi, paschalis gloriæ lætitiam geminat, & velut preciosa gemma, aurum, cui imprimitur, decore proprij splendoris illustrat. Aptè nimirùm hoc potissimùm tempore beato Georgio concessum est triumphare, quandò transacta hyemalis inclementia turbinis, Austri fomite resoluta læta terra alacriter parturit, & erumpentibus diuersis herbarum atque arborum floribus, tanquàm adolescentiæ (vt ita loquar) ætate pubescit. Georgius siquidem Græcè, terræ cultor Latino sonat eloquio, qui nimirùm iuxta sui præsagium nominis, non modò suæ mentis agrum spiritualis exercitij disciplinis excoluit, sed & sanctæ exhortationis, & piæ correptionis vomere, terrena multorum corda proscidit, vitiorumque vepribus erutis, fœcunda in eis virtutum arbusta plantauit. — Nominis Georgij interpretatio.

Meritò igitur hodiè beati huius martyris anima, post cruentam furiosi principis rabiem, post carnificum feraliter sęuientium immanitatem, post dilacerati corporis exquisita supplicia, post ignis ac ferri, picis ac sulphuris iniqua tormenta, post verberum denique plagas, post carcerum tenebras, tanquàm post hybernas furentium ventorum niuiumque procellas, oraculum hoc meruit diuinæ vocationis audire: Veni columba mea, sponsa mea, formosa mea: iam hyems transijt, imber abijt & recessit, flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis aduenit. Planè de militia translatus est in militiam, quia terreni tribunatus, quo fungebatur, officium, Christianæ militiæ professione mutauit. Et vt reuera strenuus miles priùs omnia sua pauperibus tribuens, sarcinam terrenæ facultatis abiecit, sicque liber & expeditus, ac fidei lorica præcinctus, in ipsam densi certaminis aciem feruidus se Christi bellator immersit, seruato scilicet ordine, vt rerum pondus antè deponeret, atque ità postmodùm ad campum certaminis imperterritus prosiliret. Inde est quòd in lege præcipitur, vt homo formidolosus, & corde pauido non egrediatur ad bellum, sed Vadat, inquit, & reuertatur ad terram suam, ne pauere faciat corda fratrum suorum, sicut & ipse perterritus est. Quibus nimirùm verbis liquidò perdocemur, quia pro defensione fidei dimicare fortiter & idoneè nequeunt, qui adhuc nudari terrenis opibus pertimescunt, tolerabiliusque est, vt domum quodammodò — Cant. 2. Dat omnia sua pauperibus. Deut. 20.

modò

modò redeuntes ignobiliter & imbelles viuant, quàm secum & alios à triumphan di gloria per degeneris exempla timoris auertant. Beatus verò Georgius sancti Spiritus igne succensus, & vexillo crucis inexpugnabiliter premunitus, sic cum iniquo Rege congressus est, vt & iniquorum omnium principem in satellite vinceret, & ad agendum fortiter Christi militum animos incitaret.

Et quidem Diocletianus tunc Imperator, sicut in descripta passionis eius reperitur historia, cuius os, iuxta Psalmistam, maledictione plenum erat & amaritudine, & sub lingua eius labor & dolor, qui sedebat cum diuitibus in occultis, vt interficeret innocentem, insidians quasi leo in spelunca sua, primò quasi vestimentum ouis subdolus induit, & sic quadam arte versutiæ ac fucatis blandimentorum coloribus illum inuadere tentauit. Sed cùm insignis athleta Christi spirantia ex antiqui serpentis ore venena contemneret, & non iam primi parentis originem, sed secundi potius in se viuere titulos demonstraret, protinùs ille tanquàm sagitta de satanæ pharetra prodiens, immanem lupum, qui latebat, aperuit, & ad inferenda diuersa pœnarum supplicia, cruenta bestia feraliter ebulliuit. Glomeratis itaq; carnificibus beatus martyr extenditur, verberibus tunditur, duris rudibus laniatur. Dehinc rota gladijs armata profertur in medium, vt circunligatum martyris corpus tanto crudeliùs, quanto multipliciùs perforetur. Artificis nimirùm feritas, noua & exquisita pœnarum inuenit argumenta, & ad satiandam sui furoris rabiem philosophatur in excedenda crudelitatis humanę mensura, ignorans scilicet, quia preciosum nitoris conspicui margaritum, viuis vtique supernæ Hierusalem lapidibus inserendum, quanto asperioris limę scabredine, vel mallei tonsione politur, tanto præclarius redditur. Quæ est Tomo 2. Psal. 9. S. Georgius diuersis supplicijs tormentatur.

Aderat planè supernus & inuisibilis arbiter, qui ad suæ dispensationis arbitrium & hinc manus impiorum sæuire permitteret, & indè gemmam suā inuiolata propriæ soliditatis integritate seruaret. Qui etsi martyris sui membra carnificum manibus tradidit, animam tamen inexpugnabili fidei arce subnixam, indefesso protectionis suæ munimine custodiuit. Nec ad hoc eos permisit attingere quod latebat, id solum eis obijciens, quod extrinsecus apparebat: & tanquàm aquæ diluuij, arcam quidem vndique circunfluere, nec tamen poterant intima penetrare. Dicat itaque beatus Georgius, dicat: Nisi quia Dominus erat in nobis, cùm insurgerent homines in nos, forsitan viuos deglutissent nos: cùm irasceretur furor eorum aduersum nos, forsitan velut aqua absorbuissent nos. Hæ sunt videlicet aquæ, de quibus per Psalmistam Saluator ait: Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. Et per Ionam: Proiecisti me, inquit, in profundum in corde maris, & flumen circundedit me: omnes gurgites tui & fluctus super me trāsierunt. Sed ijs aquis, & mari, iuxta scripturam, Dominus terminum circumposuit, quia secundum dispensationis suæ mensuram, non secundum peruersitatis humanæ concupiscentiam, reprobos in electos suos sæuire permittit. Gen. 7. Psal. 123. Psal. 68. Ionæ 2. Psal. 103.

Hinc est enim, quòd in mundi nascētis exordio mare Deus diuisit ab arida. Quid enim per mysterium mare, nisi reprobos homines & infideles insinuat, qui nimirum quadam carnalis ingenij salsugine callidi, sed odijs ac simultatibus inuicem inueniuntur semper amari, & velut mare diuersis tentationum fluctibus intumescunt, cupiditatumq; carnalium procellis ac tempestatibus quatiuntur? Quid verò arida, nisi animam designat fontem fidei sitientem, vel ad creatorem suum ardenti desiderio tanquā sitibundis faucibus anhelantē? Vndè & quædam anima hac siti feliciter arida æstuans clamat: Sitiuit anima mea ad Deum viuum, quandò veniā & apparebo antè faciem Dei? Ab arida ergò mare diuiditur, quando Deus omnipotens à se sitientibus reproborum impetus reprimit, & tanquam litus marinis fluctibus obijcit, dum conatibus feruescentis insaniæ sui moderaminis limitem figit. Gen. 1. Psal. 41.

Quod profectò illa Dei vox probat, qua dicit: Quis conclusit ostijs mare, quandò erumpebat, quasi de vulua procedens? Et paulo post: Circūdedi illud terminis meis, & posui vectem & ostia, & dixi: Vsque huc venies, & non procedes ampliùs, & hîc confringes tumentes fluctus tuos. Enimuerò rectè per mare cor praui hominis designatur, quod videlicet furore est turbidum, rixis amarum, elatione superbię tumidum, caligine malitiosæ fraudis obscurum. Separauit ergò tunc Deus mare, & minantes fluctus ab inūdatione terræ compescuit, vt terra virentes herbas & ligna pomifera germinaret, ac deindè segetum fructus afferret. Separat etiam nunc ab electis Iob 38. Reprobi

semper iustos persequuntur, animã verò lædere nõ valent.

electis suis reproborum turbines persequentium,& quasi furentes coërcet impetus tempestatum,quos & si furere vsque ad infligenda corporibus tormenta concedit, nè tamen animas lædant, inuicta eos atque peruigili brachij sui protectione custodit,quodammodo dicens mari:Hucusque venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos.ac si patenter dicat : Vsque ad inferenda corporibus te tormenta relaxo, nè autem vsq; ad animam cumulis intumescentibus profluas,legis meæ tibi litus oppono : vt dum furori fluctuum tuorum litus objicitur, terra cordis ad proferenda fructuum germina libera relinquatur.

Et quia Georgius, vt superiùs diximus,terræ cultor exprimitur, rectè hoc allegoricæ figuræ mysterium eidem beatissimo martyri coaptatur. Cui scilicet etsi vsque ad litus carnis,persecutionis fluctus efferbuit,solidissimam tamen animæ eius terram procella tempestuosi turbinis non inuoluit, nec eum vorago pelagi furentis absorbuit,qui spei suæ anchoram non in putris arenæ succiduo,sed in soliditate petræ,quæ Christus est,fixit. Hinc est profectò quod Veritas ait:Qui audit verba mea & facit ea,similabo eum viro prudenti,qui ędificauit domum suam supra petram. Venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in domum illam , & non cecidit,firmata enim erat supra petram. Verè insignis hic miles Christi supra petram fidei suæ fundamenta constituit,qui premij cælestis intuitu minas principum spreuit, malè blandientium promissiones irrisit, carnificum tormenta contemsit, ferrum , ignes, gladios, ac diuersa suppliciorum genera inuictæ patientiæ maiestate calcauit.

1. Cor. 10. Luc. 6. Mat. 7.

Inuicta S. Georgii patientia & fortitudo.

Hunc cælestis militiæ bellatorem, fratres charissimi, non tantùm admiremur, sed etiam imitemur: in illud cælestis gloriæ præmium iam spiritus erigatur, vt dum in eius contemplatione cor figimus,non moueamur,vtrùm mundus lenocinator arrideat , an certè minax aduersitatibus fremat , dicentes cum Psalmista : Sicut tenebræ eius,ita & lumen eius. Mundemus itaque nos,iuxta Pauli præceptum, ab omni inquinamento carnis & spiritus, vt in illud beatitudinis templum , cui nunc aciem mentis intendimus, quandoque etiam ingredi mereamur. Hinc est, quòd Aaron priùs aqua lauatur, & sic postmodum tabernaculum sacrificaturus ingreditur. De quo nimirùm benè ad Moysem diuina voce præcipitur. Tunica,inquit,vestietur, feminalibus lineis verenda celabit, accingetur zona linea , cidarim lineam imponet capiti. Hæc enim vestimenta sunt sancta , quibus , cùm lotus fuerit,induetur. Quisquis enim in tabernaculo Christi,quod est Ecclesia, semetipsum Deo sacrificare contendit,necesse est,vt postquam lauacro sacri fontis abluitur,diuersis etiam virtutum vestibus induatur,sicut scriptum est: Sacerdotes tui induantur iustitia : quatenùs qui in Christo per Baptismum nouus homo renascitur, non iam pelliceas tunicas,mortalitatis videlicet indices vestiat, sed deposito veteri homine, nouum induat , & in eo per mundæ conuersationis studium innouatus viuat. Et notandum,quòd omnes illæ vestes lineæ describuntur : linum quippè ad candorem cum labore perducitur,& virtutum vita non acquiritur sub torpore desidiæ,sed in laboriosæ potiùs exercitio disciplinæ.

Psal. 138. 2. Cor 7.

Exo. 28. 29. Leuit. 6. 16

Psal. 131. Nouiter renati debent lineis vestibus,id est,operib. justitiæ indui.

Purificati igitur,dilectissimi,per noui baptismatis sacramentum, induamus nos linea tunica , vt candor nos sanctæ conuersationis exornet. Feminalibus verenda tegantur , vt dum honestæ vitæ tegmen assumitur , præteritorum criminum antè Dei oculos turpitudo celetur. Vndè Dauid : Beati, inquit, quorum remissæ sunt iniquitates;& quorum tecta sunt peccata. Zona linea constringamur,capiti quoque cidaris imponatur, vt præcincti in veritate lumbos mentis, protegamur galea spe salutis. Sic sic nimirùm & veteris peccati squalore purgati , & nouæ conuersationis nitore conspicui , dignè celebramus paschale mysterium,& beatorum martyrum veraciter imitamur exemplum. Nec desperetis,fratres mei,licèt adhuc infirmi,licèt exterioribus fortassis adhuc actibus implicati,non desperetis ad martyrum vos consortium peruenire,qui martyrum victorias vos recognoscitis ex corde diligere. Quinque certè Salphaad filiæ inter fratres suos noscuntur hæreditatem, Moyse constituente, sortitæ,quinque nimirum.& fœminæ,vt per quinarium numerum exterior occupatio, per muliebrem verò sexum infirmitas designetur. Ionathas quoque in quodam inter vtrunque meditullio positus, nec cum Saul remansit in malis, nec Dauid æquiparari potuit prorsùs in bonis. Sed quia dilecto Dei Prophetæ fuit amicus,& de futuro eius gauisus est fraterna benignitate successu, piè

Psal. 31.

Num. 23.

1. Reg. 18. 19. & 20.

ſu, piè creditur ab eius conſortio nunc in ſpiritu non eſſe diuiſus, cui dum in carne viueret, vnanimiter extitit in amore iunctus.

Nos autem, dilectiſſimi, qui exagitantem Saul ſpiritum malum, auxiliante Deo, poſt terga dimiſimus, immò qui Pharaonis exercitum in mari rubro demerſum, per virtutem ſacramenti paſchalis euaſimus, pro carnis tamen infirmitate adhuc verſamur in eremo, tranſeamus ad vitæ perfectionem, ad terram ſcilicet lacte & melle manantem. Egreſſi de Sodomis, non in Segor diutiùs immoremur, ſed liberati cum Loth, montis verticem celeriter aſſcendamus: quatenùs qui inter ipſa tyrocinij rudimenta, iam beatorum martyrum cœpimus aggaudere triumphis, quandoq; ad hoc etiam prouehamur, vt diſcamus & ipſi triumphare cum ſanctis. Et ipſe ſit fortitudo noſtra dum protegit, qui factus eſt precium cùm redemit, Ieſus Chriſtus Dominus noſter, qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. Exod. 14. Gen. 19.

VITA SANCTI EVTROPII EPISCOPI ET MARTYRIS, PER D. GREGORIVM ARCHIepiſcopum Turonenſem ſcripta. *Poſita eſt in libro eiuſdem in gloriam plurimorum martyrum edito, capite 56.*

EVTROPIVS quoque Sanctonicæ vrbis Epiſcopus à beato Clemente Epiſcopo fertur directus in Gallias, ab eodem etiam pontificalis ordinis gratia conſecratus, impleto huius officij ordine, peractaque incredulis prædicatione, inſurgentibus paganis, quos autor inuidiæ credere nõ permiſit, illiſo capite victor occubuit. Aprilis 30. S. Eutropi capite plectitur.

Sed quia eo tempore inſtante perſecutione, neque à Chriſtianis debito honore veneratus, neque digno loco ſepultus eſt, valdè datus obliuioni Martyr ille fuit. Qui hoc ordine traditur reuelatus. Poſt multa annorum ſpatia in eius honore baſilica ædificata eſt. Expletoque opere Palladius, qui tunc ſacerdotalis ordinis cathedram regebat, conuocatis, Abbatibus ſacros cineres in loco, quem præparauerat, transferri ſtuduit. Tranſlatio ſacratiſſimi corporis eius.

Quòd cùm factum fuiſſet, duo ex Abbatibus, reſerato opertorio, ſanctum corpus adſpiciunt, contemplanturque cicatricem capitis, qua in parte defixum fuerat ſecuris acumen. Sed ne præſens viſio duceretur in irritum, etiam ſpiritalis hæc doctrina communiuit. Scilicet cum ſequenti nocte ſtrauiſſent ſacerdotes membra quieti, apparuit per viſum his duobus dicens: Cicatricem quam contemplati eſtis in capite, ſcitote me per eam martyrium conſumâſſe. Et ex hoc quòd martyr eſſet, innotuit populis, quia non aderat hiſtoria paſſionis. Apparitio eius.

MAIVS.

DE SANCTO SIGISMVNDO, REGE BVRGVNDIONVM, EX AIMONIO *lib. 2. Historiæ Francorum cap. 4.*

TVNC temporis Sigiſmundus baſilicam ſanctorum Mauricij ſociorumque eius magnis extruebat impenſis, in loco nuncupato Agauno. Circa eundem quippè locum magnanimitatem ſuæ oſtendit deuotionis, dum eſſet vir optimæ mentis, & ſanctarum locupletator Eccleſiarum: Nam & prædiorum illi loco contulit copiam, & clericorum ordinem pſallentium conſtituens, ſanctæ religionis martyres propitios ſibi adſciuit. Meminerat etenim, ſe coniugis perſuaſionibus deceptum vnicum amiſiſſe filium. Quem dum illa odio proſequitur nouercali, intantùm exoſum fecerat patri, vt felle commotus iuberet eum puniri gladio. Nec multò poſt facti pœnitentia ductus, ſecum ille reputans, quid ſceleris admiſerit, ad ſepulcra ſanctorum recurrens ſæpè, humique proſtratus, eos ergà ſe clementiſſimos fore efflagitans rogabat, vt ſi quid minùs perfectum, diuinæque maieſtati aduerſum in ſuis reperiretur actibus, id, eorum interuentu, iuſtus iudex, in hoc ſeculo potiùs, quàm in futuro puniret examine. Quam petitionem ad effectum iuxta votum perueniſſe conſtat. Audiens quippè exercitũ aduenire Francorũ, inſtruit & ipſe copioſam ſuorum manũ, atque aduerſus eos pugnaturus aciem dirigit. Congreſſione itaque facta, Francis acriter prçliantibus, victi Burgundiones fugæ præſidio ſe committunt. Sigiſmundus verò cùm tutelam ſanctorum Agaunenſium martyrum citato expeteret curſu, à Clodomiro Francorũ rege, qui eum perſequebatur, captus, atque Aurelianis perductus carceri eſt mancipatus. Tunc beatus Auitus, qui in territorio eiuſdem vrbis Abbatis fungebatur officio, rogare Clodomirum cœpit, nè tam excellentis nobilitatis, inſignisque bonitatis virum neci traderet. Quod ille audire detrectans, cum in villa, cui Calumpnia nomeñ eſt, perduci, ac ibidem cum filijs capite cæſum in puteum proijci iuſſit, de quo poſtmodum ſublatur, atque ad Baſilicam ſanctorum Agaunenſium deuectus martyrum, cum digno honore eſt ſepultus. Quem ſanctorum collegio Chriſtum Dominum adnumeràſſe, ideò non ambiguum habetur, quód febricitantes quique ſi pro remedio animæ ipſius, ſalutare fideliter fecerunt offerre ſacrificium, continuò ab infirmitatis ſuæ liberantur incommodo.

De eodem ex Adonis Viennenſis Chronico.

CHlodomirus & Childebertus atque Chlotarius fratres, contra Sigiſmundum & Gothmarum exercitum mouent. Cumque in aciem ſimul veniſſent, fugientibus Burgundionibus, Sigiſmundus cùm ad ſanctorum martyrum Agaunenſium monaſterium fugeret, comprçhenſus à Chlodomiro cum vxore & filijs ſuis necatur: & in puteum proiectus occultatur. Sed per reuelationem poſteà indè ab Abbate ſanctorum martyrum leuatus, non longè ab Eccleſia eorum in monaſterio, quod ipſe conſtruxit, vbi eorum corpora, ſcilicet Mauricij ſociorumque eius ſex millium ſexcentorum ſexaginta ſex, poſita ſunt, honorificè ſepultus eſt, vbi virtutibus poſtmodùm & ipſe claruit.

Ex annalibus Boëmiæ.

CArolus quartus Imperator amans patriæ S. Sigiſmundi exuuias Pragam multis prodigijs inclytas tranſuexit.

IN LAVDEM SANCTÆ ET VIVIFICÆ CRVCIS, SERMO BEATI IOHANNIS DAMASCENI:

Habetur libro quarto cap. 1. de Orthodoxa fide, Iacobo Billio interprete.

VERBVM Crucis, vt pereuntibus stultitia, ità nobis qui salutem consequimur, virtus Dei est. Spiritalis enim omnia dijudicat: animalis autē homo non percipit ea quæ sūt Spiritûs. Stultitia enim est ijs, qui per fidem ea non excipiunt, nec Dei bonitatem atque omnipotentiā considerant, verùm res diuinas humanis ac naturalibus rationibus inuestigant. Diuinæ siquidem res omnes, & naturam, & sermonem, & cogitationem superant. Nam si quis animo voluat, quemadmodùm, & quam ob causam, Deus omnia ex nihilo in ortum produxit, atque naturalibus rationibus id assequi cōtendat, haudquaquàm profectò id compræhendet. Animalis enim & diabolica est huiusmodi cognitio. At si quis fide tanquàm manu ductus, Deum bonum & omnipotentem, & verum, & sapientia ac iustitia præstantem reputet, omnia plana & æqualia, viamque rectam inueniet. Nam fieri sine fide non potest, vt quisquam salutem adipiscatur. Siquidem fide, tum humana omnia, tum spiritualia constant. Neque enim agricola sine fide aruum proscindit, nec mercator exiguo ligno vectus, animam suam furentibus maris vndis committit, nec matrimonia contrahuntur, nec deniquè aliud quicquam eorum, quæ hæc vita fert, suscipitur. Fide intelligimus cuncta Dei potentia ex nihilo in ortum producta esse. Fide omnia, tam humana, quàm diuina, nobis exanimi sentētia succedunt. Fides porrò nihil aliud est, quàm assensio ab omni curiositate procùl dissita. Quanquàm autem omnis Christi actio, ac miraculorum editio præclara, & diuina, ac mirabilis est: nihil tamen est ex omnibus, quod tantam admirationem excitet, atquè eximia eius Crux. Neque enim vlla alia re peccatum deletum, primi parentis peccatum extinctum, infernus spoliatus, resurrectio donata, vis contemnendarum rerum præsentium, atque ipsius quoquè mortis, nobis concessa, reditus ad veterem beatitudinem comparatus est, paradisi portæ patefactæ sunt, natura nostra ad Dei dextram considet, filij deniquè Dei & hæredes facti sumus, quàm Crucis Domini nostri Iesu Christi beneficio. Siquidē hæc omnia Crux præstitit. Quicunque enim, inquit Apostolus, in Christum baptizati sumus, Christum induimus. Christus porrò est Dei virtus & sapientia. En quo pacto Christi mors, id est Crux, vera ac viua Dei sapientia & potentia nos conuestiuit. Dei autem virtus, verbum Crucis dicitur, vel quia vis Dei ac patentia, hoc est palma aduersùs mortem, per eam nobis declarata est: vel quia, quemadmodùm quatuor extremæ Crucis partes, per medium centrum, inter se cohærent & constringuntur, ità per Dei potentiam, sublimitas, ac profunditas, ac longitudo, & latitudo, hoc est omnis tam visibilis quàm inuisibilis creatura, continetur. Hæc nobis signi loco, in fronte data est, haud secùs ac circuncisio Israëli. Per hanc enim nos, qui fide præditi sumus, ab infidelibus distinguimur, atque agnoscimur. Hæc clypeus & armatura atque trophæum est aduersùs diabolum. Hæc sigillum, vt nè exterminator Angelus nos tangat, velut scripturæ sacræ monumentis proditum est. Hæc iacentium excitatio est, stantium fulcimentum, infirmorum baculus, ouium virga, resipiscentium adminiculum, proficientium perfectio, animæ & corporis salus, malorum omnium depulsio, bonorum omnium causa, peccati extinctio, resurrectionis planta, vitæ æternæ lignum.

Hoc itaque ingentis sanè precij lignum ac venerandū, in quo Christus seipsum sacrificij causa pro nobis obtulit, vt ex sancti corporis & sanguinis contactu sanctificatum, optimo iure adorari debet, clauiq; item, & lancea, & indumenta, ac sacra eius tabernacula, hoc est præsepe, antrum, Golgotha, Crux, viuificum sepulcrum, Sion Ecclesiarum arx, aliaque id generis, quemadmodùm ait Dei parens Dauid, Introibimus in tabernaculum eius, adorabimus in loco, vbi steterunt pedes eius. Quòd autem his verbis Crucem intelligat, argumento est id quod sequitur: Exurge Domine in requiem tuam. Comes enim Crucis est resurrectio. Nam si eorum, quo-

Marginal notes: 3. Maij. — 1. Cor. 1. — 1. Cor. 2. — Rerū procreatio humanis rationibus cōpræhendi nō potest. — Hebr. 11. — Fides in omni re necessaria. — Quid sit fides. — Quantum admirationis habeat Christi Crux. — Crucis beneficia. — Rom. 6. — Gal. 3. — 2. Cor. 1. — Per Crucē fideles ab infidelib⁹ distinguūtur. — Exod. 12. — S. Crucis effectus. — Ligni Crucis adoratio. — Psal. 131.

rum amore flagramus,& domus nobis chara est,& lectus, & vestis: quantò magis ea quæ Dei ac Saluatoris sunt, per quæ nobis salus parta est? Quin figuram etiam præclaræ ac viuificæ Crucis adoramus, tametsi ex alia materia constructa sit: non quòd materiā colamus,(procùl hoc absit)sed figuram, vt qua Christus designetur. Etenim ipse discipulos suos extremùm alloquens,Tunc,inquit, apparebit signum filij hominis in cælo,Crucem videlicet significans. Ac proindè Angelus ille resurrectionis nuncium mulieribus afferens,dicebat, Iesum quæritis Nazarenum crucifixum. Et Apostolus, Nos autem prædicamus Christum crucifixum. Multi enim Christi ac Iesus sunt:at vnus duntaxàt cruci affixus. Non dixit,lancea transuerberatum,sed, crucifixum:Quocircà nobis faciendum est, vt Crucis signum adoremus. Vbì enim signum fuerit,illic quoquè & ipse erit. At verò materia, ex qua Crucis figura conflatur,siue aurū,siue eximij precij lapides sint,post figuræ, si ità contigerit, euersionem,haudquaquam adoranda est. Quamobrèm omnia,quæ Deo dicata atque consecrata sunt,ità adoramus,vt cultum ac venerationem ad eum referamus. Enimuerò lignum illud vitæ,quod à Deo in paradiso consitū est, præclaræ Crucis figuram gessit. Quoniam enim morti per lignum aditus patuerat, consentaneum erat,vt per lignū quoquè vita & resurrectio donaretur. Quin Iacob, cùm adorato virgę fastigio,cancellatisque manibus,filijs Ioseph bene precaretur, Crucis signum apertissimè delineauit. Atque idem etiam indicârunt,& virga Mosaica in Crucis figurā efformata,ac mare feriens,atque Israëli salutē afferens, ac cōrā Pharaonem aquis mergens,& manus in Crucis formā extensæ,atque Amalecitas in tugam vertentes,& aqua amara, ligno edulcata, & rupes fracta, laticesque fundęns, & virga Aaroni sacerdotij dignitatē sanciens, & actus in ligno de serpente, velut mortuo & extincto triumphus(ligno nimirùm salutem ijs afferēte, qui mortuum hostem cernunt,hoc est Christum in carne, peccati prorsùs ignara, Cruci affixum esse credunt)& magnus ille Moses illud inclamans, Videbitis vitam vestrā in ligno pendentem ob oculos vestros:ac deniquè Esaias, Tota die expandi manus meas ad populum contumacem & contradicentem. Qui hoc lignum adoramus, vtinam ad Crucifixi Christi partem perueniamus, Amen.

[Margin: Crucis figura adoranda. — Matth. 24. — Marc. vlt. — 2. Cor. 1. — In cruce non materia sed signum adoratur. — Gen. 2. — Lignum vitæ in paradiso Crucis figura fuit. — Hebr. 11. — Exod. 14. — Exod. 17. — Num. 17. — Deut. 28. — Esa. 65.]

VITA S. IOB PER D. ISIDORVM EPISCOPVM HISPALENSEM SCRIPTA. HABETVR IN *libro eius de patribus veteris testamenti.*

[Margin: 10. Maii. S. Iob quartus Idumæorum Rex]

IOB filius Zare de Bosra, Rex Idumæorum quartus post Esau,successor Bale filij Beor,homo gentilis,fidelis, stabilis,humilitate summus,hospitalitate præcipuus,in disciplina mansuetus,in eleemosynis largus,diues in censu, exemplūm factus egenis,locuples in liberis.

Quibus repentè orbatus, tentationi traditur, sed contra tentationem fide religionis armatus, fit gloriosus in certamine,æquanimis in dolore:damna rerum pertulit, funera pignorum doluit, corporisque vulnera patienter excepit,& inter supplicia semper Deum glorificauit, mala sua sapienter sustinuit, coniugis verba & amicorum ratione superauit. Pro tanta virtute sapientiæ, duplici in fine subleuatur remuneratione, & post rerum casum multiplici claritate donorū. Nam post noctis tristitiam diem genuit. Post fœtorem vlcerum cassiæ odore fragrauit:sed & post abiectionem eorum inunctionem Regni promeruit, & stibium in acceptum laudis assumpsit. Vixit autem post plagam centum septuaginta & octo annis, & mortuus est,atque sepultus in regione sua. Hunc verò Hebræi asserunt non fuisse de genere Esau,sed de Nachor fratris Abrahæ descendisse stirpe, & fuisse eum temporibus Patriarcharum. Nachor enim genuit Hus, de cuius stirpe Iob creditur generatus, secundùm quod in exordio voluminis eius notatur,inquiens: Vir erat in terra Hus, nomine Iob.

[Margin: Patientia eius in aduersis. — Obit' eius]

VITA

VITA SANCTI IOB PER D. ZENONEM EPISCOPVM VERONENSEM SCRIPTA. EST

sermo 15. libri secundi Sermonum eius.

SAcræ historiæ, fratres dilectissimi, ad hoc nobis est tradita legenda narratio, vt maiorum, si fieri potest, saltem aliqua ex parte mores imitemur, si non possumus imitari virtutes. Tanta enim probitate vixerunt, vt pars felicitatis sit nôsse quid fecerint.

Igitur Iob vir fuit iustus & verax, ab vniuersis concupiscentijs huius mundi segregatus: conuersatione limpidus, mente limpidior, vsqueadeò circunspectus atque irrepræhensibilis, vt Dei sit testimonio collaudatus. Vndè non immeritò beatus beata vita fruebatur. Nanque erat illi splendidissima domus, diues census, diues quoquè numerus liberorum, & quod est parentibus gratum vtriusque sexus, & inuicèm se amantium: quorum pro numero Deo diuturnas hostias offerebat. Tanto autem puritatis & fidei erat muro munitus, vt non auderet eum attentare diabolus, nisi à Deo iussus.

S. Iob egregiæ virtutes.

Ecce in lege naturæ sacrificiũ. Quare ergò lex gratiæ nullũ habebit sacrificium?

Iam hîc considerate, fratres, quemadmodùm sæuierit incitatus, qui ferri non potest blandus. Igitur famigerabile committitur prælium, illinc diabolus horrendùm totis intonans armis, ministrisque insupèr suis in auxilium concitatis, terribili increpans tuba prædonum, quæ corda face furiali succensa, impetibus crebris passìm totas hominis Dei facultates inuadit. Subitò rapina, igne, ferroque vniuersa vno momento disperdit. Hinc Iob alta fidei radice robustus, tot nuncijs lugubribus tunditur, nec mouetur, sed tantùm benedicit Deum, facultatesque suas contemnendo custodit.

Iob in aduersis Deo benedicit.

At vbi diabolus aggressuris tantis nihil se profecisse cognoscit, omnem impietatis suæ rabiem in filios eius effundit. Nam cùm solito more vnanimes vnà epularentur in domo, subitò concussis toto nixu quatuor angulis eius, in confusam molem parietibus tectisque labentibus, illam sanctissimam fratrum cohortem sepelit antequàm iugulet. Taleq; est commentus impietatis excidium, vt in illa vnius funeris turba, paternus dolor non sufficeret orbitati. Cùm nescit quem primum plangat, quem priorem inueniat, cui primùm iustitiam crudi funeris soluat. Quo nuncio accepto, Dei seruus scidit vestimenta sua, non vt Deo inuidiam faceret, sed vt expeditiùs cum hoste pugnaret. Contempsit deniquè in perditis facultatibus diuitem, dissimulauit in amissis liberis patrem, in pœna sui corporis iustum. Nanque summo capitis à vertice vsque ad imos vngues pedum, plaga inimici percussus, populosis vlceribus non distinctum, sed totus vnum vulnus est factus.

Filij eius à dæmone occidũtur.

Percutitur pessimo vlcere.

Veruntamen in his omnibus nihil aduersùs Deum improbè loquitur. Non vxori illicita suadenti succumbit. Non amicis insultantibus cedit, sed victor crudelitatis, & impietatis, in sterquilinio fœtido scaturiente vermibus sedet, quasi nihil passus, sed solo Dei timore contentus. O felix vir, qui mira patientia Deum promeruit, diabolum vicit, sanitatem recepit, facultates liberosque suos non perdidit, sed mutauit. Iob, quantum intelligi datur, fratres charissimi, Christi imaginem præferebat. Deniquè comparatio inducat veritatem.

Christi imaginem præfert.

Iob iustus dictus à Deo est: ipse iustitia, de cuius fonte omnes qui beati sunt gustant. Eccè enim de ipso dictum est: Orietur vobis sol iustitiæ. Iob verax est appellatus. Adest vera veritas Dominus, qui ait in Euangelio: Ego sum via & veritas. Iob diues fuit. Et quid ditius Domino, cuius sunt omnes diuites serui, cuius est orbis totus, omnisque natura, beatissimo Dauid dicente: Domini est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuersi qui habitant in eo. Iob diabolus ter tentauit. Similiter Euangelista perhibente, & Dominum ter est tentare conatus. Iob facultates quas habuit, amisit: & Dominus cælestia sua bona, amore nostro neglexit: pauperemque se fecit, vt nos diuites faceret. Iob filios furens diabolus interemit: & Domini filios prophetas insanus populus pharisæus occidit. Iob vlceribus maculatus est: & Dominus sumendo carnem, totius humani generis peccatorum est sordibus obsoletatus.

Malach. 4. Iohan. 14.

Psal. 23.

Matth. 4.

Iob vxor sua hortatur, vt peccet: & Dominum, vt corruptelam seniorum sequa-

tur, synagoga compellit. Iob amici sui insultâsse perhibentur: & Domino sui sacerdotes, sui insultauêre cultores. Iob in sterquilinio pleno vermibus sedet: Dominus quoquè in verò sterquilinio, id est, in huius mūdi cœno versatus est, inter ebul- (Matth. 11.) lientes diuersis sceleribus ac libidinibus homines qui veri sunt vermes. Iob & sanitatem recepit & facultatem: & Dominus resurgens non sanitatem tantùm, sed immortalitatem in se credentibus præstitit, dominiumque totius naturæ recuperauit, sicut est ipse testatus dicens: Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Iob vicarios filios genuit: Dominus quoquè post prophetas filios, sanctos apostolos procreauit. Iob beatus quieuit in pace: Dominus autem manet benedictus in æternum ante secula, & à seculis, & in cuncta secula seculorum, Amen.

ITEM DE SANCTO IOB, PER DIVVM AMBROSIVM *Episcopum Mediolanensem, Ex libro primo Officiorum eius, Cap. 39.*

(Sancti Iob encōmiū.) QVid sancto Iob, vel in virtute defuit, vel in vitio obrepsit? Quomodò laborem ægritudinis, frigoris, famis, pertulit? Quomodò despexit salutis periculum? Nunquìd rapinis diuitiæ coaceruatæ, de quibus tanta inopibus affluebant? Nunquid auaritia, census, aut voluptatis studia, cupiditatesque excitauit? Nunquìd trium Regum iniuriosa contentio, vel seruorum contumelia in iram excussit? Nunquìd gloria sicut leuem extulit, qui imprecabatur grauia sibi, si vnquàm vel non volūtariam celauisset culpam, vel reueritus esset multitudinem plebis, quo minùs annunciaret eam in conspectu omnium? Neque enim cōsentaneæ sunt vitijs virtutes, sed sibi constant. Quis igitur tam fortis, quàm sanctus Iob? Cui secundus adiudicari potest, qui parem vix reperit?

VITA SANCTORVM HILARI ET OLYBRII CONFESSORVM RAVENNATVM, VT HABETVR *tertio libro historiarum Rauennatum Hieronymi Rubei historiographi doctissimi.*

(13. Maij.) PRAESIDENTE Symmacho Romanæ, Aureliano verò Rauennati Ecclesię, Olybrius quidam Rauennas, vir nobilissimus, maximaque cùm authoritate, tum potentia, nō (Beatus Olybrius fit monach⁹.) absque opinione sanctitatis, monachus factus, in Galigatensi cœnobio vigebat. Cùm enim per hos dies adolescens Etruscus Hilarus nomine diligentiùs Deo operam & studium nauaturus, passibus mille iuxta vicum Galigatam Rauennatis diœcesis, in præcelso atque edito monte, sub quo Vitis amnis defluit, ab incolis, vt aliqui arbitrantur, Bidens appellatus, sese constituisset, iamq; adolescentis fama summa celebritate ab omnib⁹ audiretur, Olybriusq; Rauennas patritius cacodæmone arreptus miserè afflictaretur, & omnia incassùm remedia expertus fuisset: repentè dæmon vi diuina (Ex hoc loco perpende, quantæ fuerit apud Deum sanctitatis beatus Hilarus.) impulsus, exclamare, donèc non adduceretur ad puerum Dei Hilarū, se indè nunquam discessurum. Vxore omniq; familia tum deflente, interrogatus dæmon, quisnam is esset adolescens, atq; vbi commoraretur, manere illum in monte ac solitudine respondit, eumque montem ad Bidentis amnis ripam esse, vbì sibi ædificâsset Hilarus templum, & ibidèm die noctuq; in Dei laudibus & contemplatione rerum diuinarum vitam ageret: duos & viginti annos esse natum, breui statura, modica barba, pilis tunc primùm prodeuntibus, assidueque cælitibus comitibus vti. Quibus acceptis omnis familia cum Olybrio ad Hilarū profecta, vbi à loco, in quo tum fortè Hilarus Deum orabat, quantum iactus lapidis est, procùl fuisset peruentum, gemēs dæmon, magnoque concussus timore, cursu rapidissimo ad Hilarum properauit: (Eijcit dæmonē ab obsesso.) à quo indè tādèm pulsus est. Olybrius immortalibus Deo primùm, deindè Hilaro gratijs, vnà cum coniuge ac omni familia actis, petere, vtì vitæ piæ traducendæ regulam normamq; sibi præscriberet: quod Hilarus cernens, & præ gaudio lachrymans, postquàm legem Christi Dei edoctus omnes illos, per dies aliquot, fuit, à sacerdote

cerdote, illac fortè transeunte, qui Arretio Rauennam pergebat, iussit Olybrium eiusque familiam, hominum circiter nonaginta, id flagitantes, sacra baptismatis vnda expiari, quemadmodùm ex vita Hilari, à Paulo eius discipulo scripta, cognosci potest.

Multos cõuertit ad Christum.

Tertio pòst die Eustasia, Olybrij vxor, ex hominum vita migrauit. Olybrius vnà cum Iunio & Eunomio filijs, sumpto cucullo, monachus ibidem factus, prædia sua omnia illi cœnobio dono tradidit: vndè non modò omnibus monachis, qui iam ad Hilarum multi conuenerant, abundè victus suppeditabatur, sed multum etiam pecuniæ erogabatur viduis, pupillis, atque alijs egentibus. Verùm tãta solitudinis, ab Hilaro atq; Olybrio plurimùm expetitæ, quies, ab Theoderico Rege perturbata est, qui ad eas radices Apennini, vndè, vt aliqui putant, Rauennam aquam adduxerat, iuxta Bidentem amnem, ædes sibi magnificas, quò secedere interdùm solebat, construxit. Cœpit enim frequentari Hilari cœnobium: ex quo tamen Hilarus id fructus collegit, quòd familiares Regis aliquot, viros nobiles, Christi ab se legem ac præcepta edoctos, monachos fecit, in diesque faciebat, cùm vir impius quidem Theoderico nunciat, præcepta Regia Hilarum cõtemnere, multos ex familiaribus abalienare, ad seque adducere: & aliquorum suspicionem esse, per eum modũ collecta egregiorum ac præclarè audacium satis magna manu, plerosque ex ipsis repẽtino facto impetu, Regni illius tranquillitatem ac pacem perturbaturos.

Itèm multi ad eius cœnobiũ confluunt, monachi futuri.

Falsò accusatur apud Regem.

Rex vehementer his cõmotus, centuriones quatuor cum suis militibus mittit, qui Hilarum capiant, ad seque pertrahant. Verùm milites ad prædiolum cœnobio propinquum cùm venissent, in vallemque descenderent, Hilarianã familiam prædaturi, Hilaro Deum rogante pro suorũ incolumitate, aliam viam ingressi, biduò, quò tenderent, incerti, per eos montes vagati sunt. Quamobrèm percitus ira maiore, conscenso equo Theodericus ad virum Dei adit: cęterùm ad monasterij septa cùm peruenisset, equus subsistens, nullo vnquàm potuit calcarium, aut verberum impetu propelli. Intellexit Theodericus vi diuina id fieri, esseque virum illum sanctissimum, & falsa sibi relata fuisse. Misit itaque ex suis senatoribus duos, qui suppliciter virũ sanctum rogarent, ad Regem vt accederet. quod quidem fecit Hilarus libenter, cumque Rex benignè complexus, secum in Hilariano antro comedit, ab eoque die tanta veneratione hominem est prosecutus, vt multis cœnobium prædijs ditauerit. Vbì Hilarus, cùm Olybrium Rauennatem in cælum præmisisset, vita sanctè acta, multisque miraculis editis clarissimus, annos natus octuaginta duos, tertio Idus Maij, manè, in cælum ipse quoquè discessit: ibidemq; eius corpus sanctum à monachis suis ad sepulturam datum est: teste, vtì suprà memorauimus, Paulo, ex ipsis monachis vno, qui eius vitam, vndè hæc excerpsimus, descripsit.

Egregium sanè miraculum.

Multa veneratione eum colit Theodericus Rex.

Sãctè obit.

MIRACVLA BEATI BANDELII MARTYRIS, PER D. GREGORIVM TVRONENSEM ARCHIEPISCOPUM SCRIPTA. *Habentur in eius libro de gloria martyrum cap. 77.*

EST apud Nemausiensis vrbis oppidum Bandelij martyris gloriosum sepulcrum, de quo sæpiùs virtutes manifestantur. Ex quo sepulcro laurus orta, & per parietẽ egressa, arborem foris fecit salubri coma vernantem. Quod sæpè loci incolæ in multis infirmitatibus habere cæleste remedium sunt experti. Pro quib⁹ virtutum beneficijs cùm plerunquè nudaretur à folijs, vel ipsa quodammodò cortice arida est effecta. Vndè quia morbos ab ea multarum infirmitatum diximus depelli, longum fuit singulos quosque memorari, ideo hæc sufficere putaui, quod ea medicamenta largiendo, aridã effectam dixi. Nam fertur celebre, à negociatore quodam in Oriente de his folijs deportatum pignus fuisse, sed priusquàm portum negociator attingeret, energumenus in ecclesia adire Bandelium martyrem orientalem plagam audientibus populis declamauit. Ostendit autem beatus martyr & in alijs virtutem suam.

Maij 20.

Quantam Deus sanctis suis præstat virtutem, si etiã arbor è sepulcro martyris egrediens, infirmitates langui dorum sanat?

Aram verò Theodorici Regis Italici dux dum in Arelatensi vrbe resideret, extitit ei quidam archipresbyter parochiæ Nemausensis inuisus. Tunc feruens felle

contra eum misit pueros, dicens: Ite quantocyùs, & ligatis pedibus ac manibus adducite eum cum vi, vt cognoscat quòd sum dominus regionis huius. At illi non intelligentes archipresbyterum, putauerunt quòd archidiaconem iussisset adduci. Et ascensis equis venerunt ad vrbem, interrogantesque de archidiacono, digito eis ostensus est. Erat enim hic Iohannes nomine, valdè religiosus, & in archidiaconatu suo studium docendi paruulos habens, appræhensumque pueri ligatis manibus ac pedib. suo sub aluo equi adduxerunt eũ, sed non desijt virtus martyris alumno proprio subuenire. Pueri vero iuxta ipsam portam cum eo mansionem habuerunt, quia iam obseratis pro nocte portarum valuis ingredi non potuerunt. In ipsa verò nocte duce obdormiente, adstitit ei archidiaconus per visum dicens: Quid tibi ô homo culpabilis extiti, quòd me in hanc humilitatem redactum cum tali iussisti iniuria accersiri? Vere dicam tibi, quia non effugies iudicium Dei.

At ille expergefactus, consternatusq; metu, exclamat suis, Inquirite si pueri quos Nemausim direximus iam venerunt: interrogantesque de muro vrbis, responderunt se adesse cum homine. Renunciant nuncij quæ audierant. Confestimque dux ait: Exhibete ad me hominem quem adduxistis. Quòd cùm factum fuisset, adspiciens cum dux, timore perterritus ait: Archipresbyterum ergo adduci præceperam, non archidiaconem. Et prostratus ad pedes eius, ait: Indulge quæso iniuriam delicti huius, quia non est in conscientia mea, vt hæc passus fuisses. Et statim dignis honoratum muneribus remisit ad vrbem, quem in tanto amore pro ipsa martyris reuerentia dilexit in posterum, vt decedente vrbis illius sacerdote, ipsum sacerdotem mandaret institui. Sed nec archipresbyterum ampliùs inquiri iussit. O magna virt⁹ martyris, quæ per innocentis iniuriam noxium absoluit à pœna: impletumque est illud Apostoli, Quia diligentibus Deũ omnia cooperantur in bonum, cum hæc iniuria gradum huic construxit, quem scanderet ad regendam Ecclesiam Dei.

Quidam archidiaconus vinctus, meritis S. Bandelij liberatur.

Rom. 8.

VITA BREVIS S. MARTIANI RAVENNATIS ARCHIEPISCOPI, VT HABETVR PRIMO LIBRO *historiarum Hieronymi Rubei de gestis Rauennatum.*

22. Maij. Eius vita habetur 23. Iulij, Tom. 4.

SANCTVS Apollinaris Rauennatum Apostolus, diuinitùs factus certior, fore, vt breui Rauenna exularet, ac subita opprimeretur calamitate, capiteq; oppugnaretur: nè Rauennatem ecclesiam absque pastore relinqueret, duodecimo postquàm accesserat anno, sacerdotes binos instituit Aderitum & Calocerum, Diacones verò Martianum virum nobilissimum & Eleochadium summum philosophum. Cęso igitur Apollinare, post Eleochadium in Rauẽnati Archiepiscopatu Martianus, à Deo demissa columba electus, sufficitur: natus sublimi loco, vir inprimìs piè, iustè, ac temperanter vitam degens: tanto concitus ardore animi, vt Christum prædicans, in animis Rauennatum ardentes amores excitaret omnium virtutum: multique nullis rerum aduersarum ictibus frangi, neque oppugnationibus nefariorum de gradu pietatis deijci potuerint, sed calamitates omnes, tandemque necem pro Christo libenter pertulerint. Plurimos sacris initiauit: cumque rerum admirabilium gloria clarissimus esset, cælestium in patriam abijt vndecimo Calendas Iunij: atque vti ex vetustissimis scriptis collegimus, in D. Eleocladij sepulturæ traditus, anno Domini septimo & vigesimo supra centesimum, dum Aelius Hadrianus imperaret.

S. Martianus miraculosè creatur Episcopus.

Sãctè obit.

VITA

VITA B. QVADRATI ATHENIENSIS EPISCOPI APOSTOLORVM DISCIPVLI, PER DIVVM *Hieronymũ presbyterũ ſcripta. Habetur in libro eius de Viris illuſtrib.*

QVADRATVS Apoſtolorum diſcipulus, Publio Athenarũ Epiſcopo ob Chriſti fidem martyrio coronato, in locum eius ſubſtituitur, & Eccleſiam grandi terrore diſperſam, fide & induſtria ſua congregat. Cumq; Hadrianus Athenis exegiſſet hyemẽ, inuiſens Eleuſinam, & omnibus penè Græciæ ſacris initiatus, dediſſet occaſionem his qui Chriſtianos oderant, abſque præcepto Imperatoris vexare credentes: porrexit ei librum pro religione noſtra compoſitum, valdè vtilem, plenumque rationis & fidei, & Apoſtolica doctrina dignum: in quo & antiquitatem ſuæ ætatis oſtendens, ait, plurimos à ſe viſos qui ſub Domino varijs in Iudæa oppreſſi calamitatibus ſanati fuerant, & qui à mortuis reſurrexerant. 26. Maij. S Quadratus ordinatur Epiſcopus.

IVNIVS.

DE S. MARTIALE EPISCOPO LEMOVICINENSI, VT HABETVR IN LIBRO DE GLOria Confeſſorum S. Gregorij Turonen. Epiſcopi cap. 27.

IGITVR ſanctus Martialis Epiſcopus à Romanis miſſus Epiſcopis, in vrbe Lemouicina prędicare exorſus eſt. Euerſisque ſimulacrorum ritibus, repleta iam credulitate Dei vrbe, migrauit à ſeculo. Erant tunc temporis cum eo duo Presbyteri, quos ſecum ab Oriente adduxit in Gallias. Verùm vbi completi ſunt dies eorum, vt & ipſi vocarentur de hoc ſeculo, coniunctis ſarcophagis, in eadem crypta, in qua ſanctus Epiſcopus, ſunt ſepulti. & vnus quidem parieti proximus, alter verò contiguus erat, ſuper terram tamẽ vterque ſtabat, ſed non poterat alteri propter illum, qui primus erat, honor impendi, hoc eſt, non ipſa palla expandi poterat, non lumen accendi. Quòd cùm incolæ loci moleſtè ferrent, quodam mane accedentes ad cryptam, inuenerunt ſepulcra diuerſis parietibus eſſe locata, & ſic acceſſus liber ad vtrunque ſepulcrum patuit. Iunij 1. S. Martialis fit Epiſcopus. Ecce quomodo antiquitùs ſancti honorabantur.

VITA SANCTI BENNONIS MISSNENSIS ECCLESIAE DECIMI EPISCOPI, ET CONFESSOris, *vitæ ſanctitate & miraculorum gloria præclari, conſcripta per Hieronymum Emſer, ſacrorum Canonum Licentiatum. Epiſtolam verò dedicatoriam, & indicem capitum, pro more omiſimus, quòd ad vitæ hiſtoriam non pertinerent.*

PRAEFATIO.

BEatiſſimi patris Bennonis Bennopolitani, inſignis Eccleſię Miſſnenſis decimi quōdam Epiſcopi vitam deſcripturus, operæpretium duxi ante omnia vrbis ipſius Miſſnæ ſitum, originem ac veteris eccleſiaſticæ diſciplinæ, in hæc vſque tempora ſeruata veſtigia, literis demandare: tum quòd id à nemine priùs attentatum: tum quòd indignum ſit, eam vrbem apud exteros eſſe incognitam, quæ caput & mater eſt populi Miſſnenſis, Germanorum omnium (quod cum pace tamen aliorum dixerim) facilè principis: nedum Populi Miſſnẽſis præſtãtia.

soli vbertate & bonorum omnium abundantia, verumetiam vrbanitate, ac moribus nitidissimis. Est enim idem populus Missnensis peculiariter in superos pius, in hospites liberalis: domi splendidus, foris compositus: ager verò non solum Cerere & Baccho, sed & auro & argento luxuriat. Ex gemmis adamanta, beryllum, iaspida, amethysthum, topazion, ac vniones parturit. Stanno, ferro & vniuerso ferè metalli genere scaturit: marmor præterea gignit, & omnium nouissimè repertum electrum ac succinum. Flumina colligit ratibus ac nauibus peruia, Albim Germaniç olim terminum, Muldam, Tschoppen, Ellestram, & alia quàmplurima: torrentes verò ac riuulos penè innumeros. Nec desunt illi syluæ cæduæ, & nemora stabula alta ferarum: nec læta pecoribus pascua, & florida prata. Aëris quoque tanta fruitur temperie, vt & crocum & nonnullos alios peregrinos frutices, non inuitè etiam nutriat. Huc ego tam mites ac placidos Missnensis populi mores, tamque formosa corpora referenda censeo. Siquidem Aristotele etiam teste, haud parum refert, hac vel illa cœli facie homines procreari. Domos hic ædificant, vel sectili lapide excisas, vel coctili compactas. Vrbes quoque singulæ priuum quid habent venerabile, & in quo cæteras antecellant. E quibus Missna caput, sede pontificali, & arce in summum vsque verticem mirè testudinata insignis est. Lips studio sapientiæ clara, trinundinali etiam mercatorum conuentu longè lateque celebratur. Dresda principum sedes, pontem trans Albim habet saxeum xxiiij. arcubus fornicatum: opus haud minoris precij, quàm veterum quascunque siue Pyramides siue Colossos. Ciuitates prætereà montanæ quatuor, haud obscuri nominis, ex solis argentarijs, siue argenti fodinis (vt vocant) non ita multo antè tempore conditę, & à singulis montibus cognominatæ sunt. E quibus omnium amplissima Sanctæ Annæ vix duodecim antè annis, quàm ista scriberemus, sylua fuit. Mirum est, (vt domos taceam, tantum) murorum ambitum, tot turres ac mœnia, tam exiguo tempore potuisse erigi. Verùm de felicitate atque affluentia terræ populique Missnensis, hactenus: nunc verò ad ipsam vrbem reuertamur.

Agri Missnensis fertilitas.

Vrbiũ quarundã prærogatiua.

Lips.

Dresda.

Mons Sanctæ Annæ.

Cuius prima fundamenta posuit Henricus cognomento Auceps, primus & ipse apud Germanos (Blondo Flauio, Aeneaque authoribus) Imperator augustus: vir insignis pietate ac modestia. Cui aucupis nomen idcircò fuit inditum, quòd ij, qui eum, principum delectu, ad imperium capessendum accersirent, offenderint simpliciter auibus tendentem insidias. Nec facto tam humili diuinæ prouidentiæ mysterium defuit. siquidem is paulò post auium omnium cepit Reginam, Romanam puto Aquilam: ipsumque Romanum Imperium magna tum sua ipsius, tum filij Ottonis primi virtute, ad perpetuam Germanorum gloriam vendicauit. Licet autem Italici quidam scriptores egregium hunc aucupem nostrum inter Imperatores non recenseant: (eò quòd Italiam non fuerit ingressus, coronamque Pontificijs manibus de more imponendam non susceperit) si tamen quis causas secum pensitauerit, quibus ille motus vtrunque posthabuit, facilè patebit, iniustè nimis eas ob res, virum omni imperatoria virtute præditum, solo Imperatoris priuari nomine. Nam quòd in Italiam non fuerit profectus, his eum verbis Francorum excusat historia dicens, quòd intantùm Dei cultum, defensionem inopum ac viduarum, necnon seruandæ pacis disciplinam, omni seculari dignitati prætulerit, vt nullam circa Tyrannos ab Italia fugandos (qui quasi mercenarij, conductitijq́; alter alteri succedentes laniabant Imperium) operam dare posset. Coronam autem etiam vltro oblatam capiti suo imponere abiurauit, indignũ ratus indè gloriam aucupari, vndè Christus Rex suus fuisset illusus. Quod si in Germano damnant Itali: cur non itidem in suo Tito? quem cùm gentes finitimæ ob victoriam Iudaicam coronare vellent, tali honore (vt scribit Philostratus) indignum se esse respondit. Non enim seipsum talium operum fuisse authorem: sed Deo, iracundiam suam contra Iudæos demonstranti, suas præbuisse manus. Quem Apollonius ille Tyaneus vehementer indè commendans, virum ingenio & modestia abundantem esse, testatus est. Sicut igitur nec Tito obfuit hoc eius modestiæ exemplum, quo minùs Imperator haberetur: ità nec Henrico nostro obstare poterit, quin Imperatorum albo dignissimè veniat adsciscendus.

Henricus Auceps fundator ciuitatis Missnæ.

Causę propter quas Italiã non accessit.

Coronam cur abnuerit.

Titi modestia.

Eius igitur imperij anno decimo, humanæ salutis D.CCCC.XXX. dum Albis ripam contra barbarorum insultus cõmuniendo, oberraret: captus saltibus & amœnitate montis istius, quem adhuc Missna occupat, vrbem ibidem felicibus ędificare cœpit

Initium ciuitatis Missnæ.

cœpit

cœpit auſpicijs. Cui à riuulo Miſſin, qui ad pedem montis ab Aquilone profluit, nomen imponens, tutum eam deinceps habuit contra hoſtes præſidium, eò quòd mons ille ex altera parte Albim fluuium haberet permaximum: ex altera verò duobus alijs montibus totidemque conuallibus, veluti foſſis quibuſdam, natura eſſet munitus. Eſt autem vrbis Miſſnæ idem ferè, qui & totius patriæ ſitus. Orientem enim Albis fluuius excipit: Meridiem Bohemia, Septentrionem Saxonia vendicat: Occidens verò Thuringos reſpicit. Hæc igitur vrbis Miſſnæ origo, hic ſitus eſt. Conditor ipſius, anno dehinc tertio cum Hungaris, tunc paganis Saxoniam populantibus, bello congreſſus apud Merſeborg Thuringorum memorabili eos cladefudit: & tributum, quod illis hucuſque pendi ſolitum erat, in pauperes, ac pios eccleſiarum vſus elargitus eſt. Centum millia Hungarorum eo bello deſiderati ſunt, plures ducti captiui, plurimi fuga elapſi. Imperator poſt tam inſignem victoriam, ſecum animo conceperat, in vrbe Miſſnenſi, cuius tempore Hungarici belli, opportune vſus fuerat, pontificalem ſtatuere ſedem: verum poſt multa virtutis documenta immatura morte peremptus eſt, negotium filio ſuo Ottoni cognomento Magno perficiundum reliquit. Miſnæ ſitus. Victoria Henrici cō tra Hungaros. Mors Henrici. Otto I.

Hic, vt vir erat omni pietate conſpicuus, diuinique cultus obſeruantiſſimus, patris mandata haud ſegniter implens, Cathedralem quæ adhuc extat, ponere cœpit Eccleſiam: Deo Opt. Max. D. Iohanni Apoſtolo, & Donato Epiſcopo ac Chriſti martyri dicandam. Cui terminos poſuit fontem Oderæ fluminis: ab eoque recta via vſque ad caput Albis, & dehinc ad occidentalem plagam, vbi confinium eſt duarum regionum, Bohemiæ videlicet ac Niſicenſis: indeque per ſyluam occidentem verſus vſque ad os Muldæ, & ſic deorſum per vtranque Muldæ ripam, donec is rurſus ſe in Albim exonerat. Horumque locorum homines & eorum fortunas, cum omni emolumento terræ, frugum, pecudum, omnibusque diuitijs ac bonis, tam præſentibus quàm futuris, authoritate & ſub diplomate Iohannis XIII. ſummi Pōtificis dictæ Eccleſiæ Miſſnenſi donauit ac conſecrauit. Qua tanta Imperatoris liberalitate motus idem Pontifex, vt liberaliter & ipſe erga eum ageret, pulcherrimum nouæ Eccleſiæ Miſſnenſi priuilegium tradidit: vt videlicet à primæua ſui origine libera, nulli in perpetuum ſubeſſet, ſiue Patriarchæ, ſiue Metropolitano, aut cuiquam quouis titulo vel honore prædito, niſi ipſi & ſucceſſoribus ſuis Romanis Pontificibus. Eccleſiæ hoc modo conſtitutæ Imperator Burckhardum quendam, primum deſtinauit Epiſcopum, virum venerabilem & multa religione inſignem. Qui ſtatim à Iohanne prædicto ſimul cum epiſcopio ipſo confirmatus, Collegium inſtituit Canonicorum & ſacerdotum Chriſti: qui inſtar temporum ſuorum, primò omnia habere communia, ſimulq; vna veſci menſa, & in vno condormire loco. Canonicas horas & diuina omnia pariter, & cum multa celebrare dignitate ac reuerentia: Neque in choro, neque extra chorum aliud agere, quàm vel orare, vel ſupinis in cęlum rapi oculis ac manibus, nulla data in eodem loco (quę multorum conſuetudo eſt) confabulandi licentia. Qui mos in hodiernum vſque diem in Eccleſia Miſſnenſi piè ſanctèque adſeruatur. Vbi enim ſacerdotes nulla ad Chorum neceſſitate adſtringuntur, in abditiſſimos angulos ſeſe penetrant, & ſecretiora quęque templi loca petentes, aut genu flexo, aut toto proſtrati corpore proni adorant. Idem etiam Burckhardus vehemēter deſiderans, Clerum Eccleſiæ ſuæ, ſicuti morum vitæque honeſtate, ità habitu quoque à cæteris diſcerni, primus pallio nigro, linea veſte ſuperiniecto illos vti docuit. Quo quidē amictu hodie etiam incedunt, non tamen niſi ſtatis anni temporibus, & præcipuè eſurialibus Quadrageſimæ ferijs. Pari cura & ſolicitudine ſubſecuti Burckhardum Antiſtites, inprimis tamen Heico, Gerundus. Bruno ſecundus, VVitigo, & is à quo cœpimus Benno: omnes equidem ſanctitate vitæ ſpectabiles, omnem eccleſiaſticam diſciplinam ac honeſtatem ibidem plantauerunt, & ad poſteros tranſmiſerunt. Eccleſiæ Cathedralis fundatio. Terminus Miſſnēſis Eccleſiæ. Priuilegium & exēptio Miſſnenſis Eccleſiæ. Burckhardus prim' epiſcopus. Cleri Miſſnenſis laudabilis cōſuetudo. Heico, Gerūdus, Bruno 2. VVitigo & Benno epiſcopi Miſſnēſes.

Licet autem interiecto tempore, communis Cleri Miſſnenſis vita, in propriam ac priuatam ſenſim abierit: ex priſtina tamēn illa diuini cultus æmulatione & obſeruantia non ſolùm nihil remiſſum eſt, verumetiam ſemper magis ac magis creuit in eo loco religio. Argumento cuius eſt, quod ſicut veteris Cleri Miſſnenſis deuotione ac vitæ ſanſtimonia capti olim Imperatores Henrici, ſecundus, tertius, ac item quartus, Eccleſiæ Miſſnenſi vltra Ottonum munificentiam, caſtella donarūt VVutrze, Buche, Bock, Gedau, Breſznitz, & alia non parùm multa: ità etiam inclyti Henricorū donatio

ti

Principũ Miſſnæ erga Eccleſiã Miſſnenſẽ liberalitas

ti Miſſnæ principes, non ceſſante antiqua Cleri conſuetudine, non ceſſarunt & ipſi antiquorum Imperatorum veſtigia ſectando Eccleſiam Miſſnenſem in hodiernã vſque diem ſemper magis ac magis ornare, varijs ſtructuris, altaribus, ſacellis, ac eorum miniſtris, & donarijs ex auro & argento, gemmis & alijs precioſis rebus ac muneribus. Templum enim duplo quàm olim fuerat auguſtius eorum opera & impenſa ædificatum eſt, iunctumque in fine ſacellum, vbi Mauſoleum, & communis eorum ſepultura: in quo etiam veteres pendent exuuiæ, & rapta ex hoſte trophæa. Nec omittendum hoc in loco, quandò de incremento agimus religionis & diuini cultus eccleſiæ noſtræ Miſſnenſis, quòd cum olim certis ac ſtatis ſolummodò horis diuina in ea legerentur officia, hodiè nulla hora, nullum tempus ſiue diurnum ſiue nocturnum, neque aliquod diei aut noctis ſpatium à cantu & Deorum vacat hymnis ac laudibus. In quo quidem eccleſia Miſſnenſis omnibus non ſolùm Germaniæ, verumetiam vrbis Romæ baſilicis & ſacris ædibus magnificè prælata eſt: ſolaque ex omnibus terrenis phanis ac delubris cęleſtem illum ac ſupramundanum Angelorum concentum æmulatur ac repræſentat, vbi pariter ſine intermiſſione dulces reſonare ſonos, ſacra noſtra Theologia teſtante didicimus.

Capella Principũ.

Nota de cultu diuino, qui fit in eccleſia Miſſnenſi die ac nocte.

Nè verò cui mirum videatur quonam tenore id fieri queat, omnem tam tenacis cultus ordinem hîc opportunè ſubijciendum duximus, modò faceſſant naſutuli illi critici & Latinæ linguæ penſiculatores ac Momi: quoniam res iſta non Tullianis Gellianisve verborum lenocinijs, ſed eccleſiaſticis nominibus nobis agenda erit, nè dum figuris circunlocutionibusque laboremus, obſcurior interim fiat intentio noſtra. Principio igitur, vt diem Atheniẽſium more à meridie exordiamur, vbi iam duodecima meridiantis diei hora inſonuit, Scholaſtici quidem pueri minores præcinunt Vigilias: (ſic enim hodiè vocantur preces ac hymni iſti, quas pro defunctis manibus Deo offerimus) quibus exactis, ilicò adſunt conſtituti ad hoc Flamines octo, quos principum Capellanos vocant: quia in eorum ſacello primò etiam Vigilias, indè Veſperas ac Completorium canunt Deæ matris. His in ſecundam vſque ferè horam (minoris enim ſolarij computum hîc ſequimur) protractis, Canonici & vniuerſus clerus, ſuas etiam ſine mora Vigilias (vbi dies poſtulat) mox penſum legitimum, Veſpertinam videlicet ſynaxim ac Completorium pro tempore abſoluunt. Succedit his eueſtigio alia quædam pſallentium ſecta, (Grabatos vulgò nuncupant eò quod iuxta grabatum ſiue ſepulcrum principum conſideant) qui & ipſi Vigilias primò, dehinc Veſperas etiam ac Completorium alternis diebus, modò de paſſione Chriſti, modò de Compaſſione Virginis matris, tertio quoque die hiſtoriam Transfigurationis decantant. Et hi quidem eorum penſum vſq; in ſecundam aut tertiam noctis vigiliam producunt. Illis abeuntibus ſuperueniunt Octauiani, ſic dicti, quia ab octaua noctis hora inchoantes, reliquũ tempus ad intempeſtam vſque noctem pſallendo continuant. Horum laborem maior item chorus excipiens, matutinale obſequium, medio noctis ſilentio, canore peragit. Interim alius paratur Grabatorum ordo: qui horas ſuas, ſecundùm quod veſperi orſus eſt, perſequitur. His rurſum ſubeunt principum Capellani, (vt eorum vtar vocabulis) Matutinas, ac reliquas Magnæ deæ horas, tum primam de ea Miſſam, (eſt id ſummum Chriſtiani ſacrificij genus) & item alteram pro mortuis ordine ſuo quotidiè celebrantes. Quibus expeditis, pueri illi Scholaſtici in choro maiori, ſicuti ſerò Vigilias, ità manè etiam mortuorum ſacra facientem cantillando adiuuant. Vbi dies illuxit, Primæ ac reliquę diuinorum horæ, vt tempus exigit, concinnè etiam aguntur. Et antè ſummum ſacrificium, vt in plurimum duæ trèsve Miſſæ ſolenniter antecedunt, glorioſo Chriſti Corpori, aut victrici ipſius Cruci, ſeu dijs tutelaribus (quos patronos vocant) deſtinatæ. Sacris omnibus litatis, reliquum tempus vſque in duodecimam denuò meridiantis diei horam pſalmorum carmine ſine ceſſatione perficitur. Eodem momento, negotium eadem ſerie aſſiduis iteratur vicibus, damnato in perpetuum ſilentio.

Perpetui cantus ordo ac tenor.

Schotti.

Grabati.

Octauiani

Alius Grabatorum ordo.

Miſſa ſummũ Chriſtiani ſacrificij genus.

Opus hoc tam præclarum Erneſti & Alberti fuit principum Saxoniæ Ducum & Miſſnæ Marchionum &cæt. Hi duo fratres clariſſimi germana deuotione ac pietate, tam gratum cælo obſequium meditati, communi ære & impenſa miniſtris horatim variantibus perpetua fundauerunt ſtipendia: digni ob hoc, vt qui ſua tam hilariter Deo contulerunt, mercedem ab eo recipiant æternæ retributionis. Siquidem in hoc veterum Germanorum principum, antiquum erga ſuperos

Fũdatores huius perpetuæ decantationis.

peros zelum, quasi iam abolitum reuocantes, filijs etiam suis ac nepotibus exempla reliquerunt diuini cultus semper magis ac magis propagandi: Fuit eorum alter Ernestus scilicet Romani Imperij Elector, cui Romæ olim à Sixto quarto aurea donata rosa est: quam ille Ecclesiæ Missnensi rediens pro munere dedit: vbi inter sacras templi reliquias, quæ ibidem plurimæ habentur, & quidem preciosissimæ, dignè custoditur. Alter verò Albertus eiusdem Imperij in Frederico III. tunc fere collapsi restaurator ac propugnator fidelissimus, nil habuit antiquius, quàm idem Imperium Romanum, veterum Germanorum virtute nobis partum, totis tueri viribus, ac ab omni externa vendicare iniuria. Pro quo neque rebus suis, neque proprio pepercit sanguini. Primus hic Frisios & sibi & Romano subiugauit Imperio: cui etiam Innocentius VIII. in partibus inferioris Germaniæ tunc belligeranti rosam ex solido auro conflatam vltrò transmisit, in testimonium virtutis & rerum bene gestarum. Misit & Epistolam, in qua eum dexteram Imperij manum appellitans, laudibus in cælum vsque extulit. Principis istius tam in pace quàm in bello virtutem ac gloriam hic enarrare, neque facultatis nostræ est, neque præsentis instituti.

Laus Ernesti. *Præconiũ Alberti.* *Is Frisios Romano subdit Imperio.*

Ad Ecclesiam igitur Missnensem nobis redeundum est: in cuius meditullio corpus eius, de quo agitur, venerandi scilicet patris Bennonis, omni auro ac gemmis preciosius honorificè depositum supra CC CC. modo annos, crebris in Christo virtutibus ac miraculis coruscat. Id quod pensiles illic tabellæ votiuaque munera affatim ostentant. Cuius nos vitam, & exantlatos pro Christo labores, conuersamque ab eo magna ex parte Sclauorum gentem, & miracula tot retrò seculis in hunc vsque diem continuata, ad honorem summi Dei conscripturi, feliciter aggrediamur.

Epilogus.

VITÆ HISTORIA.

CAPVT I. *De origine & natalibus ipsius.*

INTER claras Saxoniæ ciuitates ea, quæ nunc vulgo Hyldesheym, olim Bennopolis dicta est, à Bennone quodam (vt aiunt) conditore Phrisio: hinc diuo Bennoni nostro nomen, hinc Bennopolitano cognomen est. In ea enim vrbe à teneris annis educatus, & sacra veste indutus, in eum creuit virum qualem Deo propitio perscripturi sumus. Pater ipsius Comes fuit Saxoniæ, nõ longe à Goslaria habitans: mater verò Bezela, quasi benè zelans seu bonus zelus dicta est. Hi ambo cum voluntatem facerent altissimi, & in lege Dei sui fideles persisterent, duos illis Dominus dedit filios: Christophorum, qui patri in Comitatu postea successit: & Bennonem hunc nostrum, qui abdicato (vt dicemus) seculo, Christi quàm mundi huius Comes esse maluit. Horum autem duorum fratrum mentionem faciunt literæ Henrici IIII. (quæ habentur Goslariæ in monte S. Petri, confirmatæ postea per Adolphum Regem) his verbis. Henricus diuina fauente clementia Rex: Omnibus Christi nostrique fidelibus, tam futuris quàm præsentibus notum esse volumus, qualiter nos, ob interuentum & petitionem dilectæ genitricis nostræ Agnetis Imperatricis Augustæ, quoddam prædium, quod fuerat Christophori Comitis, suique fratris Bennonis nostri Capellani, in villa Partimles, sita in pago Northdoringen, ad altare sancti Petri, quod est in orientali plaga villæ Goslariensis, in monte qui dicitur Mons S. Petri, &c. in proprium tradidimus, condonamus &c. Data tertio die Martij, Anno Dominicæ incarnationis M. L XII. Anno verò ordinationis nostræ octauo, Regni sexto, vitæ duodecimo. Hæc ibidem fideliter excerpta sunt. Quòd autem Benno noster in eisdem literis Capellanus dicitur regius, causa est, quia eo tempore Canonicus fuit Goslariensis Ecclesiæ: quæ & ipsa Capella tunc regia, & Canonici ipsius omnes pro regijs Capellanis (vt eorum vtar vocabulis) habiti & nominati sunt. Id quòd infra suo loco planiùs enarrabimus. Hæc autem idcircò hic prælibanda duxi, vt nullum lector scrupulum in ipso præsertim historiæ vestibulo relinquerem, simulque tam claros diui Bennonis natales, multis hactenus ob vetustatem tempo-

Bẽnopolis nunc Hyldesheym. *S. Bẽnonis parentes & patria.* *Literæ Hẽrici IIII.* *S. Benno Capellanus regius.*

temporum incognitos, in lucem aliquando ederem. Cæterum priusquàm vlteriùs progrediar, haud absurdum erit nominis ipsius rationem exponere: & quot eo nomine viri fuerint illustres, paucis saltem attingere.

CAPVT II. Quid Benno significet, & quot eius nominis fuerint celebres.

S. Benno Osnaburgensis Episcopus. Benno Oldenburgensis Episcopus. De monasterio San. Michaelis in Hyldesheym. Benno Traiectensis Episcopus.

BEnno veteri Sclauorum lingua idem esse dicitur quod latine Benedictus. Floruerunt autem hoc nomine viri non incelebres: vnus quidem Episcopus Osnaburgensis, ob vitæ meritum in Sanctorum numerum relatus: alter Oldenburgensis antistes, vir opere & sermone potens, qui à Sclauis infidelibus sede pulsus, ad beatum Bernvvardum Episcopum tūc Bennopolitanum exul & profugus diuertit: à quo benignè susceptus & hospitio dignatus, tandem in consecratione Monasterij sancti Michaëlis, quod idem beatus Bernvvardus sua pecunia in parte Septentrionali ciuitatis Hyldesheymensis à fundo extruxerat, pressura populi exanimatus, in eodem loco sepultus est, non sine opinione etiam sanctitatis. Episcopium eius tractu temporis ad Lubecam ciuitatem maritimam translatum est. Tertius Traiectensis Ecclesiæ præsul extitit, publicis principum conuentibus & grauioribus regni negotijs ab Henrico IIII. propter singularem eius industriam frequenter adhibitus. Quartus Dux fuit Saxoniæ tempore Ottonis II. optimus quidem princeps, & Ecclesiarum strenuus defensor, præcipuè contra Sclauos fidem nostram tunc passim oppugnantes. Alios item fuisse Bennones præter eos quos memorauimus, satis constat. Nostri tamen incœpti non est singulorum nomenclaturam hîc ponere. Quibus tot fuisse insignes abundè sufficit.

Bēno Dux Saxoniæ.

CAPVT III. Obiter de Sclauis.

Sclaui vnde primū digressi.

QVia in Sclauorum mentionem incidimus, scitu dignum est eam gentem (siue ex Scythia olim, vt sentire videtur Sabellicus, siue aliundè digressam) non solùm Illyrium, Histriam & Dalmatiam, verumetiam Septentrionem versus, magnam Saxoniæ partem, & omnem ferè citerorem Aquilonaris Oceani oram, ab Albi flumine vsque ad mare Balthicum armis sibi vendicâsse. Quorum qui Nardauingi dicti sunt, Thetmarciam, Sturmariam, Ducatum Holsatiensem, & Hamburgam ciuitatem maritimam quondàm occupârunt: Rani, qui & Rugiani, Lubecam, Sunden, VVismariam & finitimas vrbes: post quos Pomerani & Obotriti, qui tunc Magnipolensis: Brizani & Stoderani, nunc Hauelburgenses & Brandenburgenses: suas singuli posuerunt sedes. Qui deindè trans Albim Nisici ac Luitici, (quos Lusatios hodiè vocamus) citra Albim verò vsque ad Salam Thuringorum fluuium, Sorabi appellati sunt. Omnia enim ea loca Sclaui olim sibi vsurpauerant. Sed & Bohemos ipsos & Polonos aduentitios ac origine fuisse Sclauos, Aeneas Syluius, non contemnendo inter historicos fidei authore est. Quæ idcircò huic operi nostro inserenda putauimus, quoniam cùm in omnibus his Christo conuertendis non pauci olìm sanctissimi viri Episcopi, presbyteri ac monachi, alij alijs in locis desudauerint, donec gelidum hoc Aquilonis frigus calore verbi Dei fuerit resolutum: præcipuè tamen noster hic Benno pro eis, qui vtranque Albis ripam in diœcesi sua circunsederant, ab errore suo reuocandis sedulam nauauit operam, eorumque plurimos crebris suis sermonibus ac signis ad fidem conuertit, quemadmodum suo loco dilucidè comprobabimus. Nec fugit me, ob hanc ipsam fortè causam diuum Bennonem à multis hucusque Sclauum fuisse creditum: verùm falsam hanc vulgi opinionem infrà etiam diluam. Modò cœptam prosequamur historiam.

Nardauingi. Rani seu Rugiani. Obotriti. Brizani. Stoderani

Iste Aeneas Syluius postea factus est Pōtifex, Pius II. vocat⁹.

S. Benno non fuit Sclauus.

CAPVT IIII. De pueritia & educatione beati Bennonis.

Bernvvardus Episcopus Bennopolitanus. Psal. 110. VVigerus præceptor Bennonis.

EDitus in hanc lucem Benno noster humanæ salutis anno M. X. cùm annum ætatis ageret quintum, puerulus adhuc, traditus est in obsequium præfati sancti Bernvvardi Bennopolitani Episcopi: qui etiam ipse ex illustri Comitum sanguine procreatus, Bennonis nostri consanguineus fuit & affinis. Quamobrem memor illius quod scriptum est, Initium sapientiæ timor Domini: puerum ei traditum primùm omnium timere fecit Deum: eique literario mox studio erudiendo, præceptorem dedit VVigerum Præpositum Monasterij sui S. Michaëlis, virum moribus ac literis apprimè decoratum. Sub cuius disciplina breui tantum profecit, vt optima puer indole ingentem de se spem polliceretur. Nam vt ætas illa erudita fuit, & humana colebat studia: id quod ex pluribus eius temporis

ris viris disertissimis & eorum monumentis videre licet: ità VViggerus noster puerum sibi commissum non passus est à politioribus abhorrere studijs: primoq; inducendis formandisq; literarũ apicibus antiquis, & his quæ hodiè per Venetos impressores in vsum reuocatæ sunt, eum luculenter instituit: quemadmodum literæ manu sua conscriptæ, & apud ecclesiam suam Missnensem in hodiernum vsque diem seruatæ facilè arguunt: deindè carminibus etiam eum exercuit, non tamē nisi diuinis & omni verborum obscœnitate carentibus. Nec difficili puer Minerua versu iã ludere & hymnos componere didicerat. Quare cùm omnes, tum maximè patronũ suum sanctum Bernvvardum sibi plurimùm deuinxerat, eratque tam cælo, quàm hominibus gratissimus. Literæ poeticæ. S. Benno versificatu iã didicit.

CAPVT V. *De ægrotatione & morte beati Bernvvardi.*

SAnctus verò Episcopus Bernvvardus extrema iam vitæ senecta febribus correptus, adeò pertinaciter ægrotare cœpit, vt toto decubaret quinquennio. Quo tempore vnico illi solatio erat puer Benno, modò poëtando, modò legendo, modò disputando. Inprimis autem pergratum illi erat diligentissimũ pueri obsequium, qui nec momento quidam à sene abijt. Cùm verò iam finis instaret beatissimi patris Bernvvardi vocato puero vnà cùm VVigero pædagogo suo, oratione ad eũ vsus est huiusceemodi: Vides mi fili assidua me febre confectum, & sinistram hanc corporis valetudinem & quicquid aduersi fuit ad finem vsq; constanter pertulisse. Neque enim ad Deum redire possumus, nisi tribulationum & aduersitatis camino decocti. Quòd si eos etiam qui rectè vixerint conturbationes & dolores circumueniunt: quanto magìs iusto Dei iudicio istos qui absque vllo Dei timore veluti pecora degunt, & hic infelicitas occupat, & in futurum miseria. Quare si sapis, aut si per ætatem sapere ipse nondùm potes, saltem nostris acquiesce monitis, atque hunc mundum ærumnis & anxietatibus repletum, dolo, fraude, mendacijs, insidijs ac laqueis offertum, sanguine, scelere & iniquitatibus pollutum, ceu pestem aliquam contagiosam ac virulentam fuge, execrare, ac despice: Deoque soli adhære. Quod vt faciliùs possis consequi, & ætas tua, adhuc cerea in vitium flecti, nulla malorum hominũ tabe deprauetur, ab huius præceptoris tui latere posthac nusquàm discede, eique, si me amas, in omnibus patris loco obtemperes. His dictis, manum pueri deosculatus VVigero Prepósito cum iterùm atq; iterùm commendauit. Ipse verò rebus suis omnibus dispositis plenus dierum, diues bonorũ operũ, & securus paratæ sibi æthereæ mansionis, clausis subitò oculis migrauit ad Dominum, sepultus in Monasterio suo S. Michaëlis, vbi & miraculis claret. Oratio Bernvvardi Episcopi ad S. Bennonē. Beati Bernvvardi felix obitus.

CAP. VI. *De dolore Bennonis & totius ciuitatis ex obitu beati Bernvvardi.*

VIx dici queat, quãto beati huius viri transitus cùm ciuium suorum omnium, tum diui Bēnonis nostri animum mœrore ac luctu confecerit. Non quia gloriã illi inuiderēt, ad quam inuitatus abierat: sed quia præ nimio ipsius amore, aut ipsum adhuc viuere, aut cum eo diem obijsse mallēt extremum. Cùm autem VVigerus (cui tutela pueri commissa fuerat) animaduerteret eum ob immodicum animi dolorem, quem frequentes prodebant gemitus ac lachrymæ, nimium macerari & contabescere, cœpit blandis ipsum verbis modò consolari, modò castigare, & effrenes iuuenilis animi impetus senili grauitatis freno cohibere, asserens communem hanc omnibus esse fati necessitatem, quam neque Christus (cùm solus posset) euitare voluerit: nec flendam esse muliebriter consanguinei sui mortem, quam ipse tam constanter atque æquanimiter tulerit: precipuè cùm tot in Christo virtutibus ac miraculis clarus, euidens suæ beatitudinis signum post se reliquerit. Addebat homo admodùm disertus, nil aliud esse mortē quàm finem malorum huius seculi, & initiũ vitę melioris. Cuius rei gratia Gaditanos olìm templũ Morti & aram consecrâsse, diuinosque exhibuisse honores, tanquàm communi quieti & miseriarum omnium portui. Quib. verbis placatus Benno, & dolori suo aliquantispèr moderatus est, & ex eo tempore vanã mortalium sortem perosus, apud se firmiter decreuit, vbì primùm per parentes sibi liceret, sacrum suscipere habitum: & in eodem monasterio quantulumcunq; vitæ spatium fata concederent, Deo seruiendo traducere: saluberrimo profectò vitæ instituto. Gaditani Morti diuinos exhibent honores.

CAPVT VII. *De Epitaphio à Bennone condito, & rigida antiquorum puerorum disciplina.*

S. Bernvvardi Epitaphium.

EPitaphion quoquè tractu temporis condidit idem Benno beato viro Bernvvardo, vt habetur adhuc hodiè in eodem monasterio, & fratres ipsius contestantur, hoc tenore:

Hac tumuli fossa clauduntur Præsulis ossa,
Bernvvardi miri magnificique viri.
Qui patriæ stemma, radians velut inclyta gemma,
Acceptus Domino, complacuit populo.
Nam fuit Ecclesiæ condignus Episcopus ille,
Quem Deus Emmanuel diligat & Michaël.
Tandèm bissenis vndeno mense Kalendis
Felix hanc vitam, mutat in Angelicam.

Ex quibus quidem versiculis satis apparet, nec artis metricæ eum fuisse ignarum, nec tamen fucati carminis affectatorem, sed tenui ac simplici stylo contentum. Quòd si delicatis auribus & Rhinocerotis nasum habentibus ridendus fortè videbitur versiculus ille. Quem Deus Emmanuel diligat & Michaël: (cæteri enim satis bellè habent) meminerint velim, beatum virum Bernvvardum diuo Michaëli singulariter fuisse deuotum, & ob hoc monasterium, sua impensa constructum, eius dicâsse nomini, & ibidèm voluisse quiescere. Quo benè ponderato constat, prædictum versiculum diuo Bennoni nostro non ità temerè excidisse, vt prima fortassis fronte videri poterat. Sed hæc missa faciamus, quoniã qui intùs diuino aguntur spiritu, exteriorem verborum corticem floccifaciunt: & concinnã magis diligunt vitam quàm orationem. Obijt autem sanctus Bernvvardus anno salutis M. XXII. Quo tempore rigidissima fuit Bennopoli scholastica puerorum disciplina, quibus (vt in annalibus corũ legitur) non solùm choro, mensæ, aut dormitorio deesse, verumetiã tardiùs adesse, piaculum erat. Scripturam quoquè quotidiè Decano præsentare, & ipsos Psalmos reddere cogebantur. Nec timidiùs in claustro, quàm in scholis manũ ferulæ subducere videbantur. Talibus igitur frenis Benno noster cohibitus, adolescentiæ etiam lubricum, quibus ferè omnes labimur, fortiter calcauit.

Antiquæ disciplinæ scholasticæ rigor.

CAPVT VIII. De adolescentia diui Bennonis.

Quàm fuerit docilis S. Bẽno puer, & quibus dotib. ornatus.

MAgnæ spei adolescens Benno, & tam corporis quàm animi dotibus amabilis, præceptoris sui monita, contra eius ætatis morem ac consuetudinem, tum libẽter audiebat, tum alacriter amplexabatur. Cumq; iam sub eius iugo ac disciplina ad pubescentes peruenisset annos, nulla vnquàm leuitate notatus, nec alio quàm communi fratrum cibo vsus, nec minori quàm illi inedia ac labore fatigatus, ad omnem Christi militiam diligenter à magistro suo exercebatur. Nec grauis iuueni hæc virtutis palæstra: quin lætabatur magis, vbi intelligeret senioribus etiã abstinentiæ ac tolerantiæ se esse exemplo. Sed nec amicorum dehortantium & multis cum præclarisq; conditionibus ad seculũ inuitantiũ verbis blandiloquis, aut vlla suadendi arte eius animus immutari poterat. Solidatus iam erat supra firmam petram. Neque animo exciderat sana beati Bernvvardi doctrina & vltimum vale. Accidit autem vt eodẽ tempore genitor ipsius, qui eũ propagandæ stirpis gratia vehementiùs ad seculũ inuitauerat, ex humanis decederet: & ipse patria potestare solutus facilè se speraret apud matrẽ, quam deuotam ac religiosam nouerat, intrandæ religionis veniam cõsecuturum. Nec votis ipsius obstitit pia genitrix: quin eum vehementer indè collaudans pollicita est, tenuem adhuc Monasterij statum, suis etiam opibus haud illiberaliter foturam. Erat enim spectatæ religionis ac honestatis fœmina, & vt vno absoluam verbo, tali digna filio.

Pater S. Bẽnonis moritur.

Laus Bezelæ.

CAPVT IX. De ingressu religionis.

S. Benno fit monachus. Ei⁹ studia.

EXhilaratus Benno tã benigno piæ matris assensu, cùm iam virili togæ esset proximus, doctus à Spiritu sancto reprobare malum & eligere bonum, duodeuigesimo ætatis suę anno sacrum suscepit habitum, & cũ eo sanctarum incrementa virtutũ: moxque professus in eo quod supra diximus monasterio Hyldesheymensi, puerilia studia & poeticas nugas postponẽs, sacrosancta Prophetarũ volumina & vtrunq; Testamentum, ac Patrũ desupèr commentaria diu noctuq; ruminabat. Orationibus, vigilijs ac ieiunijs impensiùs multò, quàm antea vacabat. Abstrusa quoq; ac recõdita Theologię sensa, q̃ ceteris altiùs meditata exploratag; habebat, nõ inuit⁹ reserabat. Qui (vt annales

eorum

corũ docent) sacratissimo illius eloquio, in tristitia cuiuslibet anxietatis consolati, & a laqueis antiqui hostis liberati, perpetuę vitę vias ingrediebantur. Ferunt etiam nonnulli, priusquàm religionem ingressus sit, in Francia Theologiæ studio dedisse operam, atque in ea facultate doctoralibus insignijs fuisse decoratum. Qui honos tunc omnium fuit excellẽtissimus. Cui quidem opinioni non parum præstat fidei, tum titulus Magistri, quem inter monimenta Goslariensis ecclesię (vt prædiximus) adhuc hodie obtinet: tum quòd plures eiusdẽ seculi nobiles viri ad idem Frãcię regnũ sacrarum literarum gratia se cõtulerunt: quas Caroli Magni opera & impensa, Parisiensi olim Gymnasio esse inuectas satis cõstat. Quare nihil prohibet diuum Bennonem etiã post professionem ab Abbate suo istuc studij gratia fuisse transmissum. ne tamen incerta pro certis asserere videamur, nos ista in medio relinquimus. S. Bẽnodoctor fuit sacræ Theologiæ. Carolus Magnus Theologię studiũ Parisijs instituit.

CAPVT X. De sacerdotio diui Bennonis, & electione eiusdem in Abbatem.

A Tempore susceptæ religionis Benno vsque in quintum & vicesimũ ętatis suæ annũ, in quo sacrum accepit Diaconatus ordinem, in oculis omnium sanctissimè innocentissimeq; conuersatus est. Atq, ab eo tempore vsq; ad tricesimum vitæ annũ semper magis ac magis, in religione proficiens, humilitate & patientia omnibus prælucens, volẽte & iubẽte Abbate suo Adelberto, sacerdotio tandẽ initiatus est. Quod ille tanta cum reuerẽtia ac dignitate adijt, tanta munditia & puritate gessit, vt fratribus etiã stupori ac admirationi fuerit. Abstinentia autem tanta se indè macerabat, vt raro cœnam cum eis sumeret. In altari totus ardebat: nec vnquàm siccis rem diuinam oculis perficere potuit. Accidit igitur, vt anno dehinc quarto defuncto Adelberto prædicto, pars fratrũ Bennonem hunc nostrũ, pars vero Sigebertum quendam, & ipsum quidẽ virum bonum, mitioris tamen vitę, & secularibus negotijs magis deditũ, eligerẽt. Cumq; pluribus Benno suffragijs quam Sigebertus ipse niteretur, nihilominus illi libenter ac vltrò cessit: supplicans electoribus suis, nè contemplatiuam ipsius vitã exterioribus curis ac actionibus impedirent: tribus tamen mẽsibus in officio stare coactus est, donèc flentibus sępè oculis vacationẽ muneris obtinuit. Hinc est quod in catalogo Abbatum eiusdem Monasterij suo ordine ac loco ità scribitur: Bẽno frater ac pater noster, Abbas eligitur: sed paruo tẽpore stetit in regimine, tribus scilicet mẽsibus: posteà Missnẽsis Episcopus factus, miraculis claret. Illic sepultus, vbi & in pręsulẽ est vnctus. Hęc ibi. S. Bennò Diaconus creatur. Itèm sacerdos. S. Bennonis electio in Abbatẽ. Multis lachrymis rogat eius dignitatis absolutionem. Nota.

CAPVT XI. Qualiter Benno ex Hyldesheym Goslariam accitus, & ex Monacho Canonicus factus est.

DEposita Ecclesiastica hac præfectura, Benno noster reliquam vitã in priuato, & vel in oratione, vel lectione diuina tãtummodò trãsigendam decreuerat: verùm omnipotens & gloriosus in sanctis suis Deus, qui humiles corde sublimat, & superbos de sede deturbat: non passus est candelabrum hoc lucidissimũ semper sub modio delitescere. Vndè breui posteà cõtigit, vt pijssimus, Imperator Henricus rex III. ecclesiã Goslariẽsem (cuius fundamenta iam antea iecerat Cõradus decessor ipsius siue pater, siue socer) magnifico ac regio cultu absolutã dedicari faceret per manus beatissimi Pontificis Leonis IX. præsentib. ibidèm Cardinalibus, Episcopis, & Abbatibus, numero LXXIII. Quam quidẽ ecclesiam cùm idẽ Imperator dignissimus specialẽ deincèps (vt suis vtar verbis) Imperij Capellã, & Canonicos ipsius Capellanos regios (vt suprà prelibauimus) passìm haberi & nominari vellet: exactam dedit operam, vt viros tanto honore dignos, & tam literis quàm sanctæ conuersationis moribus probatos eidem ecclesię pręficeret. siquidem illic etiam Regni sedem constituerat. Lecti sunt igitur ex omni fere Germania viri cùm doctissimi, tum religionis obseruantissimi: inter quos & venerabilis noster Benno maximis Imperatoris precibus, annuente & iubente præfato summo Pontifice, vix tandem monasterio suo extractus, ac dictæ Goslariensi ecclesiæ (quatenus nouæ congregationi spiritalis armaturæ dux esset, & ecclesiasticæ eam disciplinæ tyrocinijs erudiret) in Magistrum ac Canonicum præfectus est. Quàm laudabilem verò ac sanctam olim vitam duxerit prima ea Goslariensium Canonicorum congregatio, documento esse potest, non solùm id, quod plures ex eis diuorum numero adscripti, plurimi beatorum appellatione (dum adhuc viuerent) dignati sunt: verùm illud etiam memoratu dignissimum, quòd cùm in potestate Imperatorum adhuc esset Episcoporum designatio, pauci aliunde quàm ex eadem regia (vt dicebatur) Capella, tam sub prædicto Henrico III. quàm filio Luc. 1. Henricus III. Nota. Leo IX. Goslaria Regia Capella. S. Benno fit Goslariensis ecclesiæ Magister & Canonicus. Nota.

n 2 ipsius

ipsius IIII.& nepote V.æquiuoci nominis regibus,ad quæcunque etiam Episcopia conscenderint,quod vt exemplo res agatur,nomina eorum, tum sedium etiam,ad quas quisq; sublimatus est,sequenti capite non indignè nobis recensenda veniunt.

CAPVT XII. Nomenclaturam continet Præpositorum & Canonicorum Goslariensium,eorumque ad diuersa loca promotiones.

RVmoldus I Præpositus, posteà	Constantiensis Episcopus.
Engelhardus II.Præpositus	Magdeburgensis Archiepiscopus.
Guntherus III.	Bambergensis Episcopus.
VVernherus IIII.	Merseborgensis Episcopus.
Anno V.	Coloniensis Archiepiscopus.
Bibo VI.	Tullonensis Episcopus.
Bruno VII.Præpositus.	Herbipolensis Episcopus.
Otto VIII.	Rauennatensis Episcopus. (mens II.
Suiderus IX.	Bābergensis Episcopus,posteà Papa Cle.
Hartuicus X.	Magdeburgensis Archiepiscopus.
VVilhelmus XI.	Veronensis Episcopus.
Bertoldus XII.	Interamnensis Episcopus.
Arnoldus XIII.	Patauiensis Episcopus.
Bruno XIIII.	VVercellensis Episcopus.
Geroldus XV.	Rauennatensis Episcopus.
Crafft XVI.	Missnensis Designatus.
Benno Magister	Missnensis Episcopus.
Robertus XVII. Præpositus	Bambergensis Episcopus.
Matro XVIII.	Verdensis Episcopus.
Herebertus XIX.	Leodiensis Episcopus.
Eckhardus XX.	Poloniensis Episcopus.
Gotfridus XXI.	Ratisponensis Episcopus.
Eppo XXII.	VVormatiensis Episcopus.
Vdalricus XXIII.	Argentinensis Episcopus.
Cono XXIIII.	Frisingensis Episcopus.
Cunradus XXV.	Traiectensis Episcopus.
Landolfus XXVI.	Treuerensis Archiepiscopus.
Ricolfus XXVII.	Moguntinus Archiepiscopus.
Erpho XXVIII.	Monasteriensis Episcopus.
Henricus XXIX.	Augustensis Episcopus.
Hetzelinus XXX.	Hyldesheymensis Episcopus.
Henricus XXXI.	Paderbornensis Episcopus.
Eylbertus XXXII.	Numensis Episcopus.
Litmarus Magister	Hamborgensis Archiepiscopus.
Hildolfus Magister	Coloniensis Archiepiscopus.
Adelhogus XXXIII.Prępositus	Hyldesheymensis Episcopus.
Eckhardus XXXIIII.	Spirensis Episcopus.
Cunradus Canonicus	Hyldesheymensis Episcopus.
Lutolfus Canonicus	Halberstatensis Episcopus.
Iohannes Magister	Halberstatensis Maior Præpositus.
Rudolphus Vicedominus	Suerinensis Episcopus.
Cunradus Canonicus	Magdeburgensis Archiepiscopus.
Valentinus XXXV.Præpositus	Mindensis Episcopus.
Guntherus Canonicus	Magdeburgensis Designatus.
Sigifridus XXXVI.	Hyldesheymensis Episcopus.
Arnoldus XXXVII.	Bambergensis Episcopus.
Iohannes Canonicus	Hauelbergensis Episcopus.
Henricus Canonicus	Hauelbergensis Episcopus.

Hos & alios antiquæ Goslariēsis ecclesiæ Præpositos & Canonicos ad tam diuersas Italiæ,Germaniæ & Galliarum sedes, Imperatorum olìm nutu destinatos Episcopos,qui latiùs videre cupit:apud eandem ecclesiam inueniet simul cum alijs vetustatis monumentis dignissimis.Ad Bennonem nostra festinat oratio.

CAPVT

CAPVT XIII. De conuerſatione diui Bennonis in eccleſia Goslarienſi, & familiaritate cum Annone Præpoſito.

DEcem & ſeptem annos venerabilis Benno noſter Goſlariæ conuerſatus eſt: quibus ſe in omni genere virtutum ſpectabilem præbuit, egitq; Canonicum ac Magiſtrū omnibus numeris abſolutum crebris vigilijs, frequēti inedia, aſſiduis orationibus, tum largis patrimonij ſui eleemoſynis. Dedit enim ex bonis ſuis hæreditarijs prædictæ eccleſiæ Goſlarieſī, non pauca prædia, molēdinas domos & cenſus etiam perpetuos. Quibus omnibus Canonici eiuſdem eccleſiæ in hodiernum vſque diem vtuntur, & quorum deſupèr literas, monumēta ac diplomata penès ſe habent repoſita. Quanquàm autem vir beatiſſimus Benno omnium eorum qui ſuo tempore ſecum in eccleſia Goſlarienſi Deo militauerant, non vulgarem meruit gratiam eò quòd eſſet rectus ac integer, fraternæque pacis ac domeſticæ concordiæ vehemens amator: præcipuè tamen illi cum beato Annone Goſlarienſi tunc Præpoſito, poſteà verò Colonienſi Archiepiſcopo arctiſſima fuit conſuetudo & mutuus in Chriſto amor. Siquidem vnum erat illis velle ac nolle: velle ſcilicet bonum, & recedere à malo. Quapropter mirabile dictu eſt, quantùm breuì ſimul apud Deum profecerint, & quàm iucundam ac firmam amicitiam ſimiles illis mores & idem cæli ſtudium pepererit. Etenim verè tunc in eis completum fuit illud Pſalmographi: Eccè quàm bonum & quàm iocundum habitare fratres in vnum. O legitimos Chriſti Sacerdotes. Vtinàm atque vtinàm is nodus atque hoc vinculum, Chriſti ſcilicet charitas, & diuinarum rerum ſtudium, noſtros quoquè iungeret Sacerdotes & eccleſiarum Prælatos. Sic enim ſublatis è medio occultis eorum ſimultatibus ac odijs, per fraternæ concordiæ nexum tam ſuis eſſent honorabiliores, quàm aduerſarijs etiam formidabiliores: nec ità læderentur eccleſiæ, diriperentur earum bona, & omnis ferè eccleſiaſtica deperiret authoritas. Sed quorsùm abij? Ad Oreſtem & Pyladem noſtros Annonem & Bennonem ſcilicet reuocandus eſt calamus. Quorum tantam inter ſe beneuolentiam, nulla res adeò fouit, ac eā de qua modò dixeram fraterna Chriſti charitas, quod, vt inquit Apoſtolus, perfectionis eſt vinculum. Hac igitur duce de virtute in virtutē ambulantes, qualiter vterque à Deo exaltatus, & in modico fidelis ſupra multa cōſtitutus ſit, quàm breuiſſimè potero, hinc ſubnectam.

S. Bennonis liberalitas circa eccleſias. *Conuerſatio eius inter Canonicos.* *Anno Præpoſito, pòst Colonienſis Archiepiſcopus.* *Pſal. 132.* *Coloſ. 3.*

CAPVT XIIII. De vocatione Annonis ad Colonienſem & Bennonis ad Miſſnenſem Eccleſiam.

ANno ſalutis M.L.V. beatiſſimus Anno per Henricum III. prædictum, magno bonorum omniū aſſenſu, Agrippinæ vrbis ſedem adeptus eſt, vir qui tot Rerumpub. turbationes & incendia, quot ſuo tempore in Imperio paſsìm extitère, ſolus vel æquanimiter ferre, vel ab vrbe ſua ſingulari prudētia nouerit arcere. Valedicēs igitur chariſſimo amico ſuo Bennoni, Macte virtute eſto, inquit, frater, nec putes velim, me tuí fore immemorem, quin cœptam inter nos neceſſitudinem, vbì præſentia nequimus, ſaltem literis fouebimus. Annonem igitur, vbicunquè fuerit, tuum eſſe puta. Nec id tā humaniter pollicitus eſt, quàm euentu poſteà explanauit. Mortuo enim paulò pòſt Imperatore præfato, regnum filio ſuo Henrico IIII. Aquiſgrani, non ità multò priùs inuncto, cōceſſit. Qui cùm adhuc puer eſſet, apud matrem Agnetem Imperatricem aliquamdiù educatus eſt: breuique poſt tempore in tutelam venit præfati Annonis Colonienſis Antiſtitis, quibus ex cauſis, ſcriptores variāt: neq; huc pertinet. Certum tamen eſt, donèc Rex pueriles abſolueret annos, ſummam rerum cōſenſu omnium apud Annonē reſediſſe. Qui vacante ſub id tempus Eccleſia Miſſnenſi per obitum Crafft Goſlarienſis paulò antè Præpoſiti, facilè effecit, vt eadem Eccleſia Miſſnenſis veteri amico ſuo Bennoni, cuius vitæ innocentiam & dignitatem dudùm exploratam habebat, etiā nihil tale cogitanti cōmitteretur: Renitentemq; (amore fortaſsìs contemplatiuæ vitæ) literis vt puſillanimum vehementer increpauit, & ad ſuſcipiendū epiſcopium adhortatus eſt: aſſerens, ſatìs iam ſatìs ſpectatam eſſe Goſlariæ virtutē ſuam. Neq; ſanctiſſimos Apoſtolos olim vno ſemper in loco conſenuiſſe: ſed modò huc, modò illuc per mare, per terras, diuinæ plantationis ſurculos circuntuliſſe. Caueret igitur, nè talentum ſibi traditum, quum Miſſne modò propter vicinam & incredulam Sclauorum gentem duplicare poſſet, abſcōdere potiùs, & labores pro Chriſto

S. Annonis laus. Cuius Vita habetur 4. Decembris, To. 6. *Henricus IIII.* *Crafft antecessor Bēnonis.*

fugere videretur. id quod magìs ignaui animi quàm religiosi esset indicium. Sic enim contemplationi vacādum esse, vt ab actione, in qua virtutis laus omnis consisteret, animus torpore non abhorresceret. Sicque amandam esse Rachelis pulchritudinem, nè Liæ interim fœcunditas haberetur despectui. Quemadmodùm enim stellæ à stellis differentes vnam cæli faciem decentissimè pingerent: ità Ecclesiæ Christi vni & soli vtranque tam actiuam, quàm speculatiuam vitam, non solùm ornamento ac decori, verumetiam quam maximè esse necessariā. Quibus verbis non tam persuasus quàm velutì compulsus Benno, oblatam tandèm suscepit prouinciam. Non ignarus tamen (diuino reuelāte spiritu) quibus exagitandus fluctibus, quantasque in episcopatu tribulationes & aduersitates toleraturus esset. Ad quæ omnia voluntariam se Deo hostiam obtulit.

Actiuæ & contēplatiuæ vitæ necessaria cōiunctio.

S. Benno Misnensis eligitur Episcopus.

CAPVT XV. *De consecratione beati Bennonis in Episcopum, & primo in ciuitatem suam aduentu.*

HVmanæ igitur reparationis anno M. LXVI. venerabilis Benno noster à VVernhero Magdeburgensi Archiepiscopo pontificali veste induitur, olei sacri liquore perfunditur, & inclytæ nostræ Missnensis Ecclesię præsul decimus à Burckhardo primo eiusdē pastore præficitur. Benedictione igitur de more percepta, mox Missnam acceleranti totius vrbis clerus ac populus gratulabundus venerabundusque occurrit: & in ecclesiam maiorem festiuiter adductum, in sede eum pontificali collocant magno omnium plausu & ingenti totius ciuitatis gaudio. Ipse verò intra se habitans, præsentique honore nihil elatus, illud semper in ore habuit, tacitoque sub pectore voluit: Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Memor præterea illius quod scriptum est, Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deū, vt offerat dona ac sacrificia pro peccatis: Primò omnium in conspectu totius populi sacra solenni more celebrauit tanta deuotione, tantoque lachrymarum fonte, vt siccis eum oculis hi quibus etiam saxea erant corda videre non possent. Sacris verò in medium deductis, ad plebem conuersus, populari primò lingua de Christianæ fidei præstantia ac dignitate, de colendo summo ac vero Deo, beatorumque spirituum gaudijs, & malorum tormentis graphicè, magnaque admiratione omnium elocutus est. Deindè ad Canonicos Clerumque sermonem dirigens, tali eos oratione affatus est: Quandò à Deo factum est, viri fratres, ac domini, vt neque cogitanti mihi neque ambienti hic locus (quod nobis felix vtrinquè faustumq; maneat) destinatus sit: ego deincèps Ecclesiæ huic vestræ dignissimæ, eiusque commodis ac honori hanc animam, & quidquic in me est (quod noui quàm sit exiguum) totum polliceor ac deuoueo. Neque vllus mihi labor grauis erit, nec amara pericula, quæ nobis tamen charissimi fratres (nisì ex alto Deus auerterit) & multa & magna imminent: dummodò vestram, huiusque mihi commissæ Ecclesiæ salutē, honorem ac commodum (ità vt bonum decet pastorem) omnibus modis, & pro virili promoueam. Pro quo neque potentium timebo minas, neque rerum admittēdarum, aut huius etiam corpusculi iacturam magnifaciam. Vos autem orationibus ac precibus vestris me adiuuabitis. Summoperè enim mihi placet deuotio vestra, & benè instituta religio: quæ à decessoribus meis sanctissimis proculdubiò viris tam decenter ordinata (Deum Opt. Max. oro ac obsecro) meo etiam tempore in peius non labatur, sed pro laude ac gloria ipsius semper magìs ac magìs crescat in hoc loco: vt pro communi tandèm labore & vita benè acta communem mereamur simul ingredi lætitiam, & optatæ beatitudinis consequi mercedulam. Sic fatus, & adstantibus lachrymas excussit, & ipse etiam flentibus oculis ad perficienda sacra cœpta reuersus est.

Ab Episcopo Magdeburgensi consecratur.

Psal. 113.

Hebr. 5.

Deuotio & lachrymæ eius.

Oratio ei' ad populū & Clerum

Eccè verū pastorem.

CAPVT XVI. *De moribus ipsius in Episcopatu, & cura circa rem diuinam adhibita.*

VEtus prouerbium est: Magistratus virū ostendit. Et profectò quanta fuerit prudentia beatissimus noster Benno, quàm prouidus in cōsilio, quàm iustus in iudicio, non antè apparuit, quàm in tanto fastigio constitutus est. Neque enim à dextris, neque à sinistris recedens, omnia quæcunque verbo monuit, factis ipse adimpleuit. Non pomposus, non elatus: sed opera sua multa erga pauperes pietate ornabat. Suū hoc solum esse ratus, quod nudus inopsque

Pietas eius erga pauperes.

que in hunc mundum venisset. Inprimis cum ecclesiasticarum rerum & diuini cultus solicita illi cura fuit. Vndè cùm antiquorum more irregulatus adhuc esset in ecclesia Missnensi cantus, (id quod alijs etiam in locis videre licet ex antiquissimis quibusdam Gradalibus & Antiphonarijs (vt vocant) in quibus vnica, aut etiam nulla interdum linea, paucisque ac indiscretis notulis contenta fuit antiquitas) Benno noster data opera regularem ac legitimum canendi vsum iuxta Hyldesheymensis ecclesiæ ritum ac consuetudinem, ad Missnam primus traduxit: fecitque vt concinnè atque eleganter in hodiernum vsque diem cantetur, quicquid ipse instituit. Quas enim nouas & exoticas quasdam hodie canunt historias, neotericorum inuentum est, musicæ artis lege modoque carens. Hanc Hyldesheymensis & Missnensis cantus analogiam & conuenientiam (siue festiuo, siue simplici more diuina peraguntur officia) primus omnium deprehendit venerabilis & egregius vir, Dominus Iohannes Hennig sacræ Theologiæ Professor, & dictæ ecclesiæ Missnensis Decanus dignissimus: cui nuper Saxones perlustranti harum rerum gratia comes destinatus sum: vbi & à Saxonibus viris dignissimis perbenignè excepti sumus, & ea pleraque omnia quæ hic inserta partim oculis vidimus, partim ex literarum hausimus monumentis. Sed hæc & alia dignissimus pastor Benno circa cultum diuinum in ecclesia sua Missnensi prudenter ordinauit & constituit. Erat enim cæremoniarum omnium doctissimus, & circa rem diuinam ab infantia versatus. Nec quicquàm eum latebat quod ecclesiasticę intercsset disciplinæ.

Hyldesheymẽses & Missnẽses in cantu concordant.

Cultus diuinus ab eo mirè adaugmẽtatur.

CAPVT XVI. *De cura lustrandæ suæ diœceseos, & his quæ ad animarum attinent salutem.*

Diuinis rectè se habentibus, mox animum adiecit beatissimus Pontifex ad visitandos singulos diœceseos suæ pagos & oppida, omnesque ecclesias & earum Rectores, id quod etiam quotannis in propria persona vicatim ostiatimque sedulò factitabat. Proinde circunspiciens vtrinque animarum saluti modò in Presbyteris, vt & verbo docerent, & opere doctrinam suam comprobarent: (ne fortè alijs prædicantes, ipsi reprobi facti, auditoribus vilescerent) modò in subditis, vt dicto sacerdotum suorum obtemperantes, verbum salutis, & quicquid ad fidem attinet, diligenter ab eis discerent & obseruarent. Quòd si quos eo modo se habere comperit, vehementer laudauit: Sin secus, leniter corripiendo in melius immutauit. Tanta autem gratia præditus erat, tantoque inter pauperes ac diuites æquilibrio se partiebatur, vt passim eum omnes amarent: eiusque monitis obtemperantes, pacificè inter se viuerent, & fraterno se inuicem amore diligerent. Verbum Dei quoque ita luculenter, ita suauiter tractabat ac prædicabat, vt per multa etiam milliaria, eius audiendi gratia, confluerent. Habuit autem vir Dei in singulis diœceseos suæ plagis castellum vnum, in quo visitationis suæ tempore diuerteret. In Oriente videlicet & superiore Lusatia, Gedau, in Meridie Bresnitz, in Occidente Neoburgum vulgò Naumburg, ad Aquilonem verò non longè ab vrbe Missnensi Zscheylau, vbi hodie etiam Collegiata habetur ecclesia. Propter frequentes enim barbarorum incursus & hostiles vastitates, raræ tunc erant vrbes in terra ista. Nam & Stolpen & VVurtzen ac Mœgeln oppida multo post tempore in potestatem venerunt Missnensis Ecclesiæ. Prædicta verò castella, Bresnitz, Gedau, & alia non parum multa Henricus Imperator secundus, is qui diuorum numero posteà adscriptus est, & ab Italis primus habetur, Ecclesiæ Missnensi olim dono dederat, ob preces Eiconis tertij Missnensis Episcopi. Qui & ipse excellentis meriti præsul vitæ suæ sanctimoniam certis indicauit miraculis, quæ post obitum suum comperta & literis mandata sunt, cuius gloriosam vitam Dietmarus Merseborgensis olim Episcopus tam deuotè quàm eleganter scriptitauit. Quare non est quod diutius hic immoremur. Bennonis enim non Eiconis res aguntur. Quòd si vacaret, memorari possem vtique complures Missnensis Ecclesiæ Antistites, tantæ olim fuisse religionis & munditiæ, vt beatorum appellationem (dum etiam viuerent) hauddubiè meruerint. Verùm habenda nobis ratio est, nè longiùs euagantes, & cœpti operis seriem interrumpamus, & lectorem simul tædio conficiamus.

Visitat omnes suæ diœcesis ecclesias.

Gedau. Bresnitz. Naũburg. Zscheylau.

Hẽricus II. Sanctus.

Eico Missnẽsis Episcopus.

Dietmarus Merseborgensis Episcopus Eiconis vitã cõscripsit.

CAP XVIII. De incremento bonorum etiam temporalium sub diuo Bennone.

Bona temporalia suæ ecclesiæ vt augmentauerit.

COmpositis his quæ ad diuinum cultum & animarum attinent salutē, sanctissimus præsul Benno, animaduertens ecclesiastica stipēdia propter vicinorum, modo Sclauorum, modo Boëmorum improbitatem & prędandi consuetudinem, non parum esse extenuata: sedulam etiā adhibuit curam, ne ecclesiæ suæ, vel ad diuinū cultum, vel ad alendos pauperos quippiā deficeret: vndè apud eos quibus ipse cælestia seminabat, temporalia ecclesiæ subsidia suo quodam iure confidenter postulabat. E quibus Borr quidā equestris ordinis vir magnæ deuotionis, non pauca illi de bonis suis donauit, & Ecclesiæ Missnensi perpetuo iure oppropriauit. Similiter & Hēricus IIII. eius nominis Rex, dum adhuc sub iugo esset beati Annonis Coloniensis Antistitis Ecclesiæ Missnensi, nonnulla prædia ac bona, iuxta regiam munificentiam liberaliter concessit. Sed & Bezela mater diui Bennonis, distractis omnibus bonis suis, filiū post adeptum episcopatum huc etiam secuta erat. Cui ille castellū Gedau habitandum indulsit, & quoties ibidē visitationis suę munere fungeretur, anili & decrepitę mulierculæ multo erat solatio. Quæ etiam adhuc viuens, & deinde post obitū suum (breui enim post defuncta est) Ecclesiæ Missnensi, quicquid ex dotalitijs, paraphernalibus aut alijs quibuscunque bonis relinqueret, testamento legauit. Ex quibus eidem pientissimus natus perpetuam apud ecclesiam suam memoriam, & Dominicale illud officium, quod Dominico quoque die ibidem peragunt, comparatis ad hoc censibus, instituit. Inualuit indè rumor apud posteros, (vt supra innuimus) diuū Bennonem nostrum in Gedau fuisse natū: quoniam memoria proditum foret, & incolis in hodiernum vsq; diem etiam constat, matrem suam in Gedau aliquando habitâsse. Verùm falsam hanc imperitæ plebis opinionem facilè explodit, tum nomen ipsius Benno à Bennopoli patria ei inditum, tum antiquissima Hyldesheymensis & Goslariensis monasteriorum monimenta supra per nos exhibita. Non solùm autem his & alijs incrementis ac bonis, beatissimus pontifex Benno Ecclesiam suam Missnensem locupletauit & auxit: verùm etiam ea quæ tempore suo eidem vi & iniuria sunt ablata, sub anathematis ac diris diuinæ vindictæ imprecationibus restituere ac resarcire cœpit: de quo etiam infra suo loco singillatim commentabimur.

Borr militaris multa ei bona offert.
Item Henricus IIII.
Item Bezela meter Bennonis.
S. Benno quare à quibusdā creditus fuerit Sclau.

CAP. XIX. De conuersione Sclauorum, & impedimentis tam sancti operis.

SVpra memoratum est, Sclauorum ingentem multitudinem gentili errore vagantem in diœcesi olim Missnensi tam vltra quàm citra Albim fluuium desedisse. Quos & si Henricus Rex III. pijssimus epitheto perpetuo Imperator, non ità multò priùs, quàm episcopatum Benno susceperat, tributarios Imperio fecerat, & ad suscipiendam Christi fidem magna ex parte compulerat: plurimi tamen ex eis retrospicientes, pagano ritu, honorem quem Christo debebant, idolis reponentes, relicta pietate fidei, antiquis se erroribus denuo inuoluerant. Ex quibus Radigast in magna apud eos veneratione erat. Inter omnia autem numina primatum tenebat Suanthevvitz: quem Deum deorum esse profitentes, ex ipsius oraculis & responsis res cunctas gerebant. Est autem Suanthe Sclauica lingua idem quod sanctum: VVitz verò lumen interpretatur. Cumque magorum constans sit sententia, dæmonia omnia sanguine inuitari: Sacerdos tamen Svvanthevvitz suis persuadebat, hunc nisi Christiano cruore placari non posse. Vndè quod abominabile etiam dictu est, illi quotannis hominem Christianum, quemcunque sors obiecit, litare consueuerant. Atrum enim dæmonem, cui nomen Zeernebock, in cuius potestate mala esse credebant, deuotiùs honorabant, noxia deprecantes. Zeerne enim nigrum, Bock verò siue Bohu Deum apud eos significat. His singulis singuli dicati erant Flamines, & varia sacrificiorum libamenta, tum multiplex religionis cultus. Quæ tanquam superstitiosa & relatu indigna consultò prætcrimus. Ingemiscens igitur pientissimus pater Benno, miserum populum dæmonum præstigijs ità rapi præcipitem, officij ac debiti pastoralis esse ratus est, cæcis lumen, ægris salutem, & errantibus viam ostendere. Cui quidem tam sancti operi cùm se totum deuouisset, & sapienter quidem primò lenia vulneribus fomenta adhibens, plures indies comitate sermonis sui ad Christum reduceret: insidiator diabolus molestè ferens inauthoratam sibi plebem, mystica adspergi vnda, & à castris suis fieri transfugam, (permittente Domino, quò virtus

Henricus III. Sclauos tributarios facit.
Radigast.
Svvanthevvitz Sclauorū deus.
Zeernebock idolum.
S. Benno sua prędicatione eos ad Christum conuertit.

ſerui Dei humanæ vitæ fluctibus agitata magis inclareſceret) aliud illi negotium fecit, tantiſque eum impulit tempeſtatibus & procellis, vt relicta Sclauorum cura coactus ſit vela ventis committere. Et quia ſumma ipſius virtus & conſtantia tunc potiſſimum ſpectata fuit, (quandoquidem explorant aduerſa viros) idcirco non iniucundum fore puto, ſi ſtatum eorundem temporum explicauero. Non enim parum refert (vt dici ſolet) in quæ quiſque tempora inciderit.

Inuidia diaboli nititur impedire homini ſalutẽ ſuam.

CAPVT XX. *De captiuitate & exilio diui Bennonis.*

OMnium primùm tempeſtuoſa ea reddidit tempora, famoſiſſimum illud Saxonicum bellum, quod cum Henrico IIII. magna vtrinque animi pertinacia geſtũ eſt. A quo licet Benno noſter innoxias habuerit manus, vicini tamen incendij flammas euadere non potuit: vel ob hoc vnum, quòd & ipſe ex primario Saxonũ ſanguine, qui Regi penitus inuiſus erat: ſiue (quod magis credam) quia Deus vas ſuum ita voluit tribulationum camino excoquere, & velut aurum in igne probare. Permiſit enim vt à prædicto Rege innocentiſſimus præſul nullo ſuo delicto, caperetur, & in exilium mitteretur. vbi & cæteri ſeruabantur principes, videlicet Magnus & Hermanus Saxoniæ duces, VVetzilo (qui & VVernherus) Magdeburgenſis Archiepiſcopus, Burckhardus Halberſtatenſis, & VVernherus Merſeburgenſis Epiſcopi, Fridericus Comes Palatinus Saxoniæ & plerique alij primores viri, quorum omnium propter implacabilem Regis iram, nulla erat ſalutis ſpes, nec alia quàm vel citæ mortis vel perpetui carceris expectatio. Benno verò neque de vita ſua, neque de captiuitate ſolicitus, ſolius Eccleſiæ ſuæ caſum inconſolabiliter, & cauſas tantorum malorum tam veriſſimè quam breuiſſime paululum hic deflebat: eo quod iratus Rex eam ipſam etiam per Burckhardum quendam ferocem & militaris audaciæ hominem miſerè vaſtauerat. Paulo enim ante id tempus diem obierat Dedo Marchio, relicto Henrico filio adhuc puero: quem Rex obſidem ſecum abduxit, & in aula regia educari fecit. Dictum vero Burckhardum præfectum Miſſniæ conſtituit, vt Marchiam interim in fide ſua contineret, donec infans adoleſceret. Huius autem vaſtationis meminit Lampertus Herueldenſis monachus nobilis hiſtoriarum ſcriptor, vbi de expeditione loquitur Regis prædicti. Qui ſimulato in Hungariam itinere, exercitum per Boëmiam & Marchiam Miſſnenſem Saxonibus improuiſis ſuperinduxit, volens eos inter oſcitantes (vt dici ſolet) opprimere. Sunt autem hæc Lamperti verba: Peruenit igitur Rex vſque Miſſenen, vrbem ſitam in confinio Boëmiæ & Saxoniæ: vbi à ciuibus pacificè in ciuitatem ſuſceptus, Epiſcopum ciuitatis ipſius comprehendit: omnia quæ eius erant diripuit: hoc ſolo reum Maieſtatis adiudicans, quòd toto tempore belli Saxonici nullos ad eum ſeruatæ erga Remp. fidei indices nuncios vel literas deſtinaſſet. Cæterùm homo eccleſiaſticæ paupertatis & nihil aut parum habens pompæ militaris, vota forſitan contra Remp. facere, aut arma ferre non poterat. Nec magnum vel his vel illis partibus momentum, amicus & inimicus exſtitiſſet. Hæc Lampertus noſter ad verbum. Quibus amplum ſatis teſtimonium diuo noſtro Bennoni perhibet, virum eum fuiſſe eccleſiaſticæ paupertatis: neque diuitijs inhiâſſe, neque gloriæ: nec belli ſed pacis fuiſſe amicum.

S. Benno de primario Saxonũ ſanguine progenitus.

Principes Saxoniæ capiuntur.

Vaſtatio eccleſiæ Miſſnenſis.

Dedo Marchio. Henricus Marchio.

S. Benno innocentiſſimus comprehenditur.

S. Bẽno verè pauper Euangelicus.

CAPVT XXI. *Gregorij VII & Henrici quarti digladiationem continet.*

ALterum eius tempeſtatis exitium fuit eiuſdem Henrici IIII. cum Gregorio VII. calamitoſa ſeditio. Ex qua etiam ſancto viro Bennoni non parum ſuccreuit laboris & periculi. Diſcordantibus enim inter ſe ſummis orbis cardinibus, facta eſt confuſio elementorum, hoc eſt, Prælatorum inferiorum: & percuſſo paſtore, diſperſæ ſunt oues gregis. Nam ex omnibus Germaniæ Epiſcopis perpauci inuenti ſunt, qui Romano Pontifici tunc integram ſeruarent fidem. E quibus fuêre Anno Colonienſis, VVecilo Magdenburgenſis, Bucco & Burckhardus Halberſtatenſis, VVernherus Merſeburgenſis, & Benno noſter Miſſnenſis: cæteri ferè omnes regias partes ſecuti ſunt. Omiſſo igitur pauliſper Bennone, huius etiã tam pernicioſæ diſſenſionis cauſas breuiter reponã. Defuncto Alexandro II. ſuffectus eſt ei Gregorius prædictus, cui Hildebrando anteà nomen fuit: & quia inconſulto Cæſare, ſolis ſcilicet Romanis fauentibus, ad Apoſtolatus apicẽ conſcenderat, hinc primum contra eum accuſationis caput ſumptũ eſt. Mos enim tunc erat: nè quis pro Romano Põtifice ſalutaretur, niſi quẽ Imperatoria deſtinâſſet

SS. Annonis, Bennonis & quorundã Epiſcoporũ fidelitas erga Chriſti vicariũ.

Malè mos regali potentia in eccleſiam introductus.

ſet

set probassetve authoritas. Secundo inuidiam etiam Pontifici peperit maximam id, quòd duobus maximis Sacerdotum vitijs extirpandis, Simoniacæ videlicet prauitati & lasciuiæ, tam constantem nauabat operam, Concubinarios & Simoniacos omnes passim anathemare feriens. Sed & Cæsarem ipsum ob easdem causas, ad synodalia responsa sæpè frustrà vocatum, tandem cùm purgare se nollet, ab Ecclesia primùm, Petri amputauit gladio: deinde regno etiam exauthorauit, adempta omni regia administratione, & absolutis fidelitatis sacramento subditis. Quare confusus Imperator, habito apud VVormatiam concilio secum sentientium Episcoporum, Pontificem vice versa deposuit. Datæque sunt ad eum literæ conuicijs plenæ: quibus vt seipsum Pontificatu, quem vi fraudeque rapuisset, vltrò abdicaret, proteruè mandatum est. Eò vesaniæ Imperatorem induxerat cæca sacerdotum (qui tunc frequentes apud eum erant) libido. Timebant enim, si cum Pontifice in gratiam rediret, actum esse de concubinis suis, quas illi pluris quàm vel propriam salutem, vel publicam pendebant honestatem. Cæterùm quam indignè Gregorium sugillauerint, documento esse potest electionis suæ formula, quam Platina & Blondus Flauius Apostolici scriptores adnotauerunt his verbis: Nos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, clerici, acolythi, subdiaconi, presbyteri, præsentibus episcopis, abbatibus, multisque tum ecclesiastici, tum laici ordinis, eligimus hodie X. Kalend. Maij in basilica sancti Petri ad Vincula, anno salutis M. L X X I I. in verum Christi Vicarium Hildebrandum Archidiaconum, virum multæ doctrinæ, magnæ pietatis, prudentiæ, iustitiæ, constantiæ, religionis: modestum, sobrium, continentem, domum suam honestè gubernantem, pauperibus hospitalem, in gremio sanctæ matris Ecclesiæ liberè à teneris annis educatum. Quem quidem cum ea potestate Ecclesiæ Dei præesse volumus, qua Petrus mandato Dei quondam præfuit. Hæc illi. Quam quidem optimam de se existimationem pius Pontifex nequaquam fefellit, sed ad finem vsque legitimè certando perduxit. Vndè addit Platina in calce rerum ab eo gestarum, quòd demùm in Salerno moritur, vir certè Deo gratus, prudens, iustus, clemens, pauperum, pupillorum & viduarum patronus: atque vnicus Ecclesiæ Romanę & acerrimus defensor, contra hereticorum improbitatem, & malorum principum potentiam, res ecclesiasticas per vim occupare conantium.

Cæca libido omnē subuertit iustitiam, & propriā negligit salutem.

Electio Gregorij septimi.

CAPVT XXII. *De liberatione beati Bennonis, malitiaque & miserabili exitu Buckhardi præfecti.*

HIs igitur temporum ardoribus, cùm Pontifex omnes tam ecclesiasticos, quàm seculares principes, quibus cum Rege commercium erat vllum, dirissimis Ecclesiæ vinculis colligasset, contraque Imperator aqua & igni interdiceret ijs, qui Pontificis dicto parerent: adeò scissa est Ecclesia Dei, & regnum in se diuisum, vt grauioribus inter Sacerdotium & Imperium odijs nullo vnquam tempore laboratum sit. Vterque enim, tam Pontifex quàm Imperator, hic pro terreno, ille pro Dei regno causam suam constantissimè agens, litem non nisi cum morte diremit. At verò Imperator, vbi intellexit principum animos sub religionis prætextu sensim ab eo deficere: dissimulato ad præsens odio, quod contra Saxones alebat, captiuos eius gentis (inter quos & Benno erat) deditione absoluit, & ad sua impunè redire permisit: nihil aliud imperans, quam vt tanti beneficij memores integram sibi deinceps seruarent fidem, & communis regni causam secum contra Pontificem defenderent. Illi abeuntes polliciti sunt, quoad iustè Imperium administraret, & Ecclesiam Dei persequi desineret, se eius commodo & honori nusquam defuturos. Qualem se verò deinde idem Rex, tam erga Sacrosanctam Apostolicam Sedem, quam passim in Imperio exhibuerit, apud alios videre licet. Ad nos enim nihil attinet, nisi quantum diui nostri Bennonis interest. Rediens igitur beatissimus pastor Benno ad Ecclesiam suam Missnensem, desolatam vastatamque inuenit, quam tanto prius studio ac decore ornauerat. Quæ quidem calamitas quanuis amarior illi esset, quàm vel carceris vel exilij pœna fuisset: spem tamen vultu simulans, premensque alto corde dolorem, fratres suos Canonicos flentibus illi oculis obuiam factos, & fortunas suas querulantes, benignè amplexus atque consolatus est, iterum atque iterum illud ore repetens: Dominus dedit, Dominus abstulit: Sicut

S. Benno à captiuitate, suæ Ecclesiæ restituitur.

A suis Canonicis benignè suscipitur.

Iob. 1.

Sicut Domino placuit, ità factum est: sit nomen Domini benedictum. Nec mora, quin ilico infracto sese animo ad restaurandam ecclesiæ suæ ruinam totis viribus conuertit. Et nisi illi improbitas obstitisset Buckhardi præfecti Missnensis, (cuius supra etiam meminimus) facilè ablata omnia recuperâsset. Erat idem Buckhardus ingenio malo, prauaque natura præditus, lingua præterea ac manu promptus. Cumque magis Cæsaris, quàm Dei sui mandata obseruaret, beato viro Bennoni multas intulit molestias, piosque eius conatus, quibus potuit artibus, fefellit. Non tamen impunè. Nam scelerum suorum mox iustas dedit pœnas, à subditis suis propter crudelitatem & sæuitiam miserè necatus. Equus enim in quo fugam sperabat, alioqui celerrimus, tunc cùm inuaderetur, calcaribus vtcunque admotis, pedem mouere nequiuit, donec sessor frequenti vulnere confossus miseram exhalauit animam. Atque hunc in modum liberatus est diuus Benno noster à tyrannide Buckhardi præfecti. Buckhardi præfecti interitus.

CAPVT XXIII. De peregrinatione diui Bennonis ad Vrbem, & causis eiusdem itineris.

Anno à natali Christiano M. L X X VI. Papa Hildebrandus, frequentibus motus querimonijs concilium Romæ indixit, Regemque per legatos suos ad hoc legitimè vocauit, vt adesset, de criminibus quæ illi ob venditas ecclesiasticas dignitates (quæ tunc erant Imperatorum) obijcerentur, causam dicturus: alioqui sciret se absque omni procrastinatione, eodem die de corpore sanctæ matris Ecclesiæ, Apostolico resecandum gladio. Quod audientes Episcopi Germaniæ & Galliæ, quibus nota erat Pontificis seueritas, & vehemens erga domum Dei zelus, timentes ne forte simul cum Rege ipso durius aliquid pro factis suis paterentur: communibus consilijs Regem adeunt, turbatumque super his quæ à Pontifice nunciata fuerant, palpando consolandoque, bono esse animo iubent, irritum enim fore Concilium. Neque parendum ei, qui iniussu suo & præter maiorum consuetudinem seipsum vltrò ecclesiastico ingesserit culmini. (vnicam scilicet salutem & honorem suorum stabilitatem in hoc verti cardine rati, si efficere possent, vt is non esset Apostolicus) Rex igitur suggestione eorum seductus, paulò antè statutum concilij diem omnes, qui in suo regno essent, episcopos, abbates & ecclesiarum prælatos VVormatiæ (vt supra dictum est) conuenire præcepit, tractare cum eis volens ad deponendum Pontificem, si qua via, si qua ratio pateret. Cùm igitur beatissimus Benno noster tam Pontificis, quàm Cæsaris edicto vrgeretur, & ab vtroque sub diris comminationibus vocaretur, inter saxum & sacrum (vt est in prouerbio) positus, in illud tandem Susannæ incidit: Angustiæ sunt mihi vndique, & quid eligam ignoro. Si enim Apostolicæ Sedis mandata contempsero, anathema sum, & extra Ecclesiam factus. Sin verò Imperatoris iussa neglexerim, tanquam perduellionis reus, notum anteà carcerem & exilium nō euadam. Demum excusso omni pauore, secum statuit relicta synagoga Sathanæ, Apostolicę Sedis obedientiam ad mortem vsque confiteri, maximè cùm non ignoraret celebrandi Cōcilij ius sacrorum Canonum sanctionibus soli Romano Pontifici esse concessum. Itaque iter arripiens Romam versus, ad indictum Concilium non sine multo labore & difficultate peruenit. Siquidem Imperator illuc tendentibus passim posuerat insidias, quas ille tamen diuino fretus auxilio incolumis transiuit. Veniens autem ad Pontificem, ab eo, quòd vnus ex omnibus ferè Germaniæ Episcopis ausus fuisset, plus Deo quàm hominibus obedire, vehementer collaudatus, & in amicitiam non vulgarem receptus est. Ferunt constante adhuc fama, abeuntem claues ecclesiæ Missnensis duobus commisisse fratribus suis Canonicis, vt si Rege excommunicato, hi qui suarum partium essent ab ecclesiæ ingressu non temperarent, obseratis ianuis, eas in Albim fluuium deijcerent. Quod & factum est. Nam in dicto Concilio Rex propter contumaciam suam cum omnibus complicibus graui anathemate percussus est: & synodaliter decretum, ne deinceps vlli hominum liceret vēdere vel emere quascunque ecclesiasticas dignitates: qui morbus tunc plurimum irrepserat, non tam Regis ipsius magnanimi alioqui, & omni imperatoria virtute præditi viri, quàm aulicorum suorum auaritia, & candidatorum ambitione. Id quod ex sequenti capite satis superque ostenditur.

Hildebrandus ille Gregorius septimus.

Imperator conciliū Sathanicum indicit.

Concilij indicendi ius ad solū Pontificē spectat.

S. Benno Romæ humaniter à Pontifice excipitur.

Claues ecclesiæ eius in Albim conijciuntur.

Imperator cum sibi adhærētibus excōmunicatur.

CAPVT

CAPVT XXIIII. *Causam continet, propter quam Pontifex Regem potissimum excommunicauit.*

Hæresis Simoniaca, causa excõmunicationis.

EXecrabilem Simoniacę prauitatis hæresim, propter quam tunc non solùm Regis ipsius, sed etiam multorum episcoporum, abbatum, & prælatorum fama periclitabatur, quæ etiam potissima causa fuit, propter quam Põtifex ecclesiasticum contra eos gladium stringere coactus est: Lampertus nobilis Herueldensis monachus in Chronica sua graphicè taxat, sic inquiens: Eodem tempore Meginvvardus Abbas Augiensis dignitate sua vltrò se abdicauit: in locum eius, non per electionis ostium, sed per Simoniacæ hæreseos cuniculum protinùs irrupit Rupertus Abbas Bambergensis, cognomento Nummularius, annumeratis in ærarium Regis mille pondo argenti purissimi. Hic sordidissimis quæstibus & vsuris, quas etiam priuatus adhuc in monasterio exercuerat, infinitam sibi pecuniam conflauerat. Et propterea mortes episcoporum & Abbatum anxia expectatione iamdudùm suspirauerat. Cumque eos diutius viuendo, propter effrenatæ ambitionis impetum (quo præceps rapiebatur) morari grauiter & impatientissimè ferret, eò vesaniæ euasit, vt præter occulta munera, quibus * auriculariorum fauor redimendus erat, Regi etiam centum pondo auri promitteret, vt electo eximiæ sanctitatis viro Abbate VViderado, sibi abbatia Fuldensis traderetur. Et profectò quod nefariè concupierat, flagitiosissimè obtinuisset, nisi pauci, quibus ecclesiasticæ leges pecunia chariores erant, in faciem Regi, nè id faceret, obstitissent. Huius igitur infausto nouoque aucupij genere hæc in ecclesiam introducta est consuetudo, vt dignitates publicæ venales prostituantur: & ecclesiastici viri non innocentia æstimentur & integritate vitæ, sed quantitate pecuniæ: nec quæratur in promouendis quis dignius præesse, sed quis carius possit emere. Hæc ille. Rectè igitur optimus Pontifex Gregorius huic morbo forte parauit antidotum. Nam si hæc pestis illorum etiam animos venenauit, qui mundo huic mortui, & omnem ornatum huius seculi despondisse videntur: quanto potiùs eos etiam, qui summam felicitatem & vltimum beatitudinis finem, in honoribus ac dignitatibus collocant, ad interneccionem vsque exulcerasset, corrupisset, vitiasset, nisi eam sapientissimus medicus excommunicationis cauterio inustam vix tandem foras & extra ecclesiam eliminasset? Quare non immerito diuus noster Benno tam sancto viro paruit, subscripsit, adhæsit.

Meginvvardus Abbas Augiensis. Rupertus Abbas Bãbergensis Simoniacus.

* for. aulicorum.

VVideradus Fuldẽsis Abbas sanctiss.

S. Bẽno cõcilij Romani decretis subscribit.

CAPVT XXV. *De Theoderico Suffraganeo diui Bennonis, & Lipsanis quibusdam miraculosis.*

Theodericus Suffraganeus.

IMmorante apud Pontificem Diuo nostro Bennone, Romam venit quidam venerabilis pater, nomine Theodoricus Suffraganeus episcoporum vnus, qui causam regis defendentes simul cum ipso execrati fuerant. Quamobrem dictus Theodoricus, ne tanti se criminis participem faceret, Pontificem adijt, & cùm pauper esset, vitæ ab eo petijt subsidium. Ille autem quo diutius diuum Bennonem (cuius consuetudine plurimum delectabatur) secum detinere posset, eundem Suffraganeum diuo Bennoni nostro suffecit, & Missnam destinauit: quatenus absente vero pastore, pontificalis interim officij ministerium adimpleret: cui tam Apostolicis quàm diui Bennonis admoniti literis Canonici præbendam vnam in ecclesia Missnensi assignârunt. Inter quos aliquandiu laudabiliter vixit plenus virtutibus & honestæ conuersationis moribus. Quadam verò die cùm episcopalis muneris gratia Colditz eiusdem diœceseos oppidum simul cum Capellano suo peteret, multo senio grauatus, subitò in via cœpit deficere: delatusque ad proximũ molendinum (cui Komlitz adhuc hodie nomen est) magna deuotione diem clausit extremum. Commiserat autem Capellano suo, vt appositis feretro asellis, quos molitor ad manus habebat, in quemcunque locum ecclesiasticum casu duceretur, ibidem cum tumultuaret. Aselli itaq; recta via versus Ecclesiam in pago Hart delati, causam dederunt eius ibidem sepeliendi. Cuius quidem pagani adhuc memores, nonnullis cum miraculis & signis illustrem perhibent. Et hic quidem Theoderici fuit exitus. Interim verò Principes religione tacti, paulatim colla cœperũt ab Imperatoris iugo retrahere, iamque non solum clandestinis congressibus, verùm publicis etiam conuentibus, de surrogando alio Rege inter se tractare. Quamobrem fractis Imperatoris viribus, cùm nil ampliùs timoris esset, diuus Benno, qui multo

Theoderici Suffraganei obitus.

Claret miraculis.

multo iam tempore Pontificis lateri adhæserat, reditum tandèm ad ouile suum, vix magnis impetrauit precibus. Cui abeunti Papa in signum veræ dilectionis non vulgares donauit Sanctorum reliquias: quas ille toto tempore vitæ suæ religiosè coluit, & tanquàm cælestem quendam thesaurum veneratus est. Extat ex eisdem reliquijs circa tumbam ipsius in hodiernum vsque diem, mirabile quoddam dictu: vt scilicet inclusæ argento, seu pacificali (vt vocant) pectunculæ, alijs quidem osculantibus appareant, alijs verò minimè. Quin his etiam quibus videre eas cōtingit, non semper se ostentant: sed modò præsentes adsunt, modò veluti præstigio quodam cernentium oculos eludunt. Ferunt quidam diuum Bennonem nostrū alijs etiam vicibus & sub alijs etiam Pōtificibus, Victore scilicet & Vrbano Gregorij successoribus, Romam irâsse: verùm nobis præter eam, quam modò descripsimus peregrinationem, certi nihil constat. Quamobrèm ad ipsius ex eadem profectione reditum sequens festinat oratio. Mirabile Lipsanis circa tumbam diui Bennonis.

CAPVT XXVI. *De reditu diui Bennonis ad Ecclesiam suam Missnensem, & inuentione clauium.*

BEatissimus pater Benno noster, expeditis apud Pontificem Ecclesiæ suæ negotijs, relicta tandèm Roma per decliuia Apennini iuga, per amœna Flaminiæ rura, per angustas Rhæticarum Alpium fauces, Vindelicos Noricosque transiens, ad ciuitatem suam Missnensem preciosissimis reliquijs & indulgentijs onustus feliciter peruenit. Ne autem sub primum ipsius aduentum ciuitas commoueretur, néve illi Clerus cum solita ferculorum pompa in occursum procederet, sub peregrini specie ad hospitium publicum omnibus ignotis diuertit. Memorant incolæ in hodiernum vsque diem, hospitem, dum ingentē quendam piscem ex Albi flumine, eadem fortè hora allatum exenterare cœpisset, sub brancis siue pennis ipsius, clauem reperisse ecclesiæ, quam diuus Benno post abitum suum in eundem fluuium proijci mandauerat. Cuius rei fama cùm mox totam replêsset vrbem, Canonici præfatum hospitium repentè irruunt, & agnitum pastorē suum, maximo totius vrbis plausu, ad ecclesiam suam conducunt. Qui populo de more benedicens, à turba vsque in alterum diem vix demùm se potuit auellere. Manè verò nulla tantæ viæ lassitudine obstante, ilicò pastorale fecit officium, & inter sacrificandum pro concione populo Apostolicam nunciauit benedictionem & gratiam: eosq; qui ob vitandam Regis indignationem, vel sola participatione colloquij ecclesiasticis subiacebant censuris, simul omnes concessa sibi potestate absoluit & Ecclesiæ recōciliauit. Quare vix dici queat, quantus breuì factus sit ad eum concursus è vicinis oppidis ac populis, qui omnes vno ore clamabant: Aduenisti desiderabilis, quem expectabamus in tenebris, vt educeres vinculatos de claustris. Erat enim eorum pars multò maxima excommunicationis vinculo irretita, quos pius pater festino ad ecclesiam suam gaudio reducens suscepit: & tanquàm filio olim perdito vitulum saginatum, hoc est pinguem Christi panem (iniuncta priùs pœnitentia) sacramentaliter exhibuit: sicque perditionis filios in electionis vasa feliciter conuertit. Dedit autem illi Dominus gratiam & malorum requiem, vt deincèps reliquos vitæ annos vsque ad decrepitam senectam in pace agens, restaurandæ Ecclesiæ suæ & extirpandæ zizaniæ, quæ longo iam tempore in Dominico agro suppullulauerat, tranquillam posset operam impendere: quod & sedulò perfecit. Et quia præcipuè eius animo hærebat antiqua Sclauorum cura: idcircò quo studio, qua doctrina, quibúsve miraculorum signis illos ab antiquis eorum erroribus ad infallibilem Christi veritatem tandèm reuocauerit, quàm breuissimè potero sequentibus complectar.

Topographia. Redit ad suam Ecclesiam S. Benno.

Claues ecclesiæ sub pēnis cuiusdā piscis reperiuntur.

Excōmunicatos misericorditer absoluit.

Studium eius pro cōuertendis Sclauis.

CAPVT XXVII. *De reassumpta Sclauorum cura, de valle sancta, & fonte qui diui Bennonis precibus scaturîsse dicitur.*

MEminisse hîc oportet eorum, quæ suprà de Sclauis disseruimus: Qui scilicet vtranque ripam Albis circunsidentes, gentili superstitiosoque ritu, honorem quem Creatori debebant, rebus exhibebant creatis, lignum quod dolabant, & lapidem quem cædebant irrationabilem adorantes. De quorum moribus cùm diuus Benno Gregorium Pontificem certiorem reddidisset, mandatum & Apostolicæ legationis munus ab eo recepit, cum potestate prædicandi eis verbum Dei, & absoluendi à certis casibus etiam Sedi Apostolicæ

reſeruatis. Quarè factus eſt indiès maior ad eum concurſus populorum, præcipuè Sclauorum, quorum aliqui memores adhuc priſtinæ doctrinæ, quam illis pius pater priuſquàm à Rege in exilium miſſus eſſet, tradiderat, præ deſiderio & amore ſacri ipſius eloquij vltrò ſe illi proſtratos offerebant, & commiſſi ſceleris cum mœrore ac luctu veniam petebant. Ille autem, vt mitis erat corde, & pronus ad ignoſcendum, obuijs eos manibus, & veluti poſtliminij iure ad Chriſtum redeũtes excepit: Scripturaſque illis tum veteris, tum noui teſtamenti proponẽs, quantum cælo eſſet gaudium ſuper vno etiam peccatore conuerſo, non ſolùm ad lachrymas, ſed & quodcunque ſatisfactionis genus facilè inducebat. Cùm autem multitudinem confluentium ciuitas non caperet, locum concioni aptum delegit, vallem ſcilicet vnam apricis ſaltibus amœnam, mille ab vrbe paſſibus, inter Orientem & Aquilonem expoſita. Huc igitur cateruatìm aduolantia multa millia hominum ſacratiſſimos illius ſermones, de ſummo ac vero Deo, de prima hominum origine & eorum lapſu, de incarnatione Verbi, & humani generis reſtauratione, cæteraque id genus ſacramenta arrectis hauriebant auribus. Plerique etiam ſpiritu ità compuncti ſunt, vt idola, quæ domi habebant, ſub conſpectu viri ſancti proferentes fruſtatim comminuerent, ſicque ductu & auſpicijs diui Bennonis animas ſuas ſaluas facerent. Quadam verò die, cùm populus feruentiſſimo Solis æſtu laborans, ſitibunda ampliùs ora vix ferre poſſet: beatiſſimus pater Benno oculis ſursùm leuatis & oratione facta ad eum, qui conuertit petram in ſtagna, & rupem in fontes aquarũ, baculo paſtorali terram ferijſſe dicitur: ex qua mox fons aquæ ſalientis ſcaturiens, arida hominum labra cæleſti liquore proluit ac refocillauit. Teſtimonio eius rei eſt, quòd idem fons ſacer, & vallis ipſa ſancta in hodiernum vſque diem ab incolis nuncupatur. Fecit itèm vir Dei alia etiam in eodem loco miracula, quibus rudem ab initio Sclauorum gentem non ſolùm verbo, verumetiam facto doceret, quanta eſſet fidei Chriſtianæ virtus ac potentia. Verùm nos more noſtro ſolidiora tantùm amplectimur.

[Margin: Prædicat eius pœnitentiam. — Vallis ſancta. — Cõuertuntur, & idola ſua confringunt. — Pſal. 113. — Fons ad locum baculi viri Dei, dulces eijcit aquas.]

CAPVT XXVIII. *De tranſitu Albis, aqua in vinum conuerſa: & alijs quibuſdam miraculis.*

QVanquàm, vt dixi, multi diui Bennonis miracula quæ vulgi celebrantur ſermonibus, & maiorum traditione ad poſteros peruenerunt, hîc prætcrire conſilium eſt, eo maximè quòd breuitate gaudemus omnes: illud tamen de aqua vino facta, & Albis tranſitu, quoniam præter communis famæ aſtipulationem literis etiam mandata ſunt, in antiquiſſimo illo vitæ ſuæ libello, qui nupèr in prædicto Hyldesheymenſi monaſterio (vbi prima olìm fecit ſpiritalis armaturæ ſtipendia) miraculosè inuẽtus eſt, tacere non auſim. Scribitur enim in eodem libro, quòd cùm diuus Benno die quadam ad operarios in prato exijſſet, illis ſiti ac labore fatigatis, ſigno Crucis edito aquam in vinum cõmutarit. Quòd cùm puer ſuus animaduertiſſet, allata ſibi vnda, En, dixit, faciam ſicut dominus meus. Qui interrogatus quidnam feciſſet: Crucem, reſpondit, deſupèr edidit. Cumque puer idem faceret, meritis beati viri & ſimplicitate pueri aqua mox vini ſaporem induit. Cùm autem iam dies ad occaſum tenderet, & diuus Benno recta via per pontem ad ciuitatem peruenire non poſſet, iter ad proxima Albis fluenta deflexit, & Cruce ſe muniẽs, fluuium ſicco pede pertranſiuit. Quod videns ruſticus quidam, qui eum cum plauſtro fœni ſequebatur, protinùs per aquam inſecutus eſt, & incolumis tranſuexit: Benno autem audaciam hominis vehementer increpans, prohibuit tum nè id ampliùs faceret, tum nè cuiquam quod factum erat eo viuente detegeret. Solebat autem vir Dei nonnunquàm orando meditandoque agros circuire: ibi cùm aliquandò iuxta paludem quandã Garrula limoſis rana coaxat aquis: nè contemplantem interturbaret, Seriphiam eſſe iubet. ſunt enim in Seripho ranæ omnes quidem mutæ. Paululùm indè tranſgreſſo venit in mentem Danielis illud: Benedicite cete & omnia quæ mouentur in aquis Domino: benedicite omnes beſtiæ & pecora Domino. Timens igitur nè forte gratior eſſet Deo illarum cantus quàm ſua oratio, eis iterùm mandauit, quatenus conſueta voce Deum laudarent: quæ mox campos & aëra ſtridore ſuo garrulo repleuerunt.

[Margin: Multa facit miracula. — Aquã virtute S. Crucis mutat in vinum. — Ambulat ſuper aquas. — Ruſtici cuiuſdã ſimplicitas. — Ranarum ſilentium. — Dan. 3.]

CAPVT

CAPVT XXIX. De solitaria diui Bennonis vita, & agilitatis dote.

PRoditus tum his tum alijs Benno miraculis, vehementer apud se erubuit, timens, nè fortè vndè celebrior fieri inciperet apud homines eius nominis fama, indè apud Deũ magis ipse vilesceret, dicente Apostolo: Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. Nè igitur popularis auræ affectator haberetur, tacito secum egit consilio quonam potissimùm modo frequentiam hominum euitare, & in solitario aliquo loco delitescendo, soli Deo seruire posset: atq; idcircò rebus apud ecclesiam suam accuratè compositis, ipse Occidentem versus, ad extremos diœceseos suæ fines, villam scilicet Naumborg, paucis admodùm vix suæ consciis secessit: ibique ædiculam in honore diuæ Parthenices & omnium cæli indigetum cõsecrans, preciosissimis eam donauit reliquijs ac indulgentijs, quas nupèr Roma secum asportauerat. Iuxta ædem verò, cellam vnam humilem pro se & sacerdote quem secum habebat, eo ædificauit animo, vt deincèps, nisi episcopalis curæ munere exigente, ab ea nusquàm discederet. Verùm quanto magis latere voluit humilis Christi seruus, tãto eum * magnificare dignata est propitia diuinitas, in hodiernum vsq; diem testans, quàm gratum cælo fuerit huius dilecti serui sui obsequium. In certis enim agrorũ semitis, quas ille ibidèm more suo post diuini officij pensum deambulando meditandoque pedibus suis sanctissimis calcauit, frumẽtum adhuc hodiè citiùs flauescit maturescitque, quin fertilior etiã longè seges in eodem loco quàm per vicina circunquaquè rura nascitur. Id quod ego nõ solùm ex aliorum scriptis, verùm etiam oculis meis compertum habeo: & vidi quia verè Deus mirabilis in sanctis suis. Eadem autem præcox agri cuiusdã fertilitas in Gedau, vbi pariter aliquandò contemplabundus deambulauit, à Plebano eiusdem loci medio nupèr iuramento in examine testium quorundã, deposita est. Quid igitur? taceam necne? quæ de agilitatis dote diuo nostro Bennoni omnipotens Deus contulit insignia? minimè gentium, Memoriæ enim hominũ proditũ est cõmuni voce ac fama: quòd cùm beatissimus Benno frequenter post sacramentorũ tractationem ex oculis Capellani sui euanescere, & agilitatis munere in ecclesia sua Missnensi subitò constitui, indeq; sacris omnibus confectis ad consuetam prandij horam cum Capellano suo iterùm in dicta villa presens adesse soleret: captum aliquandò vehementi Capellanum admiratione, abeũtem manè herũ diligentissimè obseruâsse, moxq; insecutum præter pauca in recẽti pruina vestigia nihil reperisse indicij. Sed statim veluti turbine arreptum, in dicta Missnensi ecclesia post tergum domini sui geniculantis in pedes constitisse. Quem cùm diuus pater in spiritu adesse sentiret, ipseq; consummatis sacris more suo mox iterùm in cellam suã, Capellanus verò vix altero die reuerteretur: (est enim distantia locorum XXIIII. millium passuum) grauiter eũ increpitâsse, & sub anathematis nexu vetuisse, nè eo viuente cuiquã hominum quod factum erat proderet. adeò abfuit à beato viro, quòd gloriam suam quæreret. Cæterùm nos neq; ista temerè asserimus, neq; proteruè abnuimus. Cùm similia multa de tutelaribus genitalis soli nostri, (Sueuiam puto) diuo Cunrado videlicet ac Vdalrico, necnon alijs quibusdam sanctis patribus scripta sint, & pro confesso habeantur. Prætereà in memoriã Diui Bennonis adhuc hodiè quotannis celebratur ingens populi cõcursus in dicta villa Naumborg tribus diebus præcedentibus & sequẽtibus festum omnium Sanctorum, quorum nomini (vt prædiximus) pius põtifex ecclesiam suis olìm manibus dicauit. Sunt etiam ibidèm ruinæ cellæ ipsius & alia quædam monimenta, tũ imago sua depicta in pariete parietis interioris ecclesiæ, cum diademate & infula pontificali & cum titulo desupèr perscripto: Sanctus Benno Episcopus. Quæ omnia spectatoribus deuotionem augent & gratiam.

Gal. 1.

Ingreditur solitudinẽ. vt liberiùs Deo vacet.

for.* magnificare.

Frumentũ præcox, vbi Benno ambulauit.

Psal. 67.

Rapitur diuina virtute in momento, ad ecclesiam suam Missnensem.

Rarum miraculum.

Ecclesia S. Bennonis in honorẽ omniũ Sãctorum dedicata.

CAPVT XXX. De spiritu prophetico & futurorum præscientia.

DVm beatus Benno tumultum ciuitatis declinaret, cellæ suæ solitudine se oblectans, & diuinarum rerum meditationi liberiùs quàm anteà vacans, multas habuit reuelationes, quibus futuræ quietis dulcedinẽ perfunctoriè saltim & quantum viatori licet degustâsse creditur. Eisdem etiam reuelationibus illuminatus, multa futura priusquàm euenissent prædixisse fertur. è quibus duo saltim minimè cõtemnenda hic recitâsse sufficiat. Quorum alterum in

Multis gaudet reuelationibus.

veteri Cella insigni Missnensis diœceseos monasterio completū ac literis mandatum est. Cùm enim vir Dei longè olìm ante cellam conditam, transitum fortè eo loci faceret, videretq; columbarum illic turmā gregatìm considentium, ad comites conuersus: En, ait, hic locus est, ad quem paruo pòst tempore noua quædā conuolabit religio, cuius precibus mortaliū turba magna saluabitur. Nec cassum fuit oraculum. Orto enim deindè diuo Cisterciensiū ordine, Otto Missnensis Marchio Cellense cœnobium dicto ordini primus ipsius fundator sacrū fecit, & supra quàm credi potest mirificè dotauit. Alterum diui Bennonis vaticinium fuit, quòd Marchioni (quem Henricum Dedonis filium esse perhibēt) in maxillam eum ferienti prædixisse fertur, quòd eodem die anno reuoluto alapam sibi datam vindicaturus esset. Erat idem Marchio Regi Henrico admodùm deuotus, eò quòd apud eum (vt suprà narrauimus) à puero educatus esset. Cumque idem rex capularis iam senex nouos iterùm in Imperio motus suscitans, decidua iamdudùm cornua rursùs in cælum erigeret: à proprio filio carceri mancipatus, pollutam multo sanguine animam contra Poëtæ sententiam, sicca tādem morte ad inferos destinauit. Marchio autem præfatus quoniam Apostolicā Sedem & Ecclesiasticas censuras cōtemnendo Regi plùs iusto complacere vellet: nec etiam ab ecclesiæ Missnensis bonis iam olìm à Rege ablatis abstineret, aut ea dictæ ecclesiæ vtcunquè admonitus restituere intenderet: Cumque quadam vice à diuo Bennone, ob hoc grauiùs argueretur, nec ratione obiecta posset diluere: ira tandèm percitus, nihil cano capiti, nihil sacro ordini deferens, venerabilem senem dura percussit alapa: cui pius pontifex, non suæ quidem iniuriæ memor, sed cælestis sententiæ spiritu reuelante edoctus futurū prædixit, vt anno sequente eodem die admissi sceleris pœnas daturus esset. Nec dicto fides abfuit. Circumacto enim anno cùm dies vltioni dicta ad vesperum iā inclinâsset, Marchio qui duro corde facinoris tāti nedùm vllam egerat pœnitentiā, verùm etiam ludibrio habens sancti viri præsagium, ad Consiliarios suos conuersus, (& velutì Dictator Cæsar Spurinam olìm auruspicem irridens) En, inquit, dies quem atrum nobis Benno futurum interminatus fuerat sine noxa adest. (non considerans venisse quidem diem, sed nondùm præterijsse) Itaque adhuc loquens, subitò ineuitabili Dei iudicio non placido, vt anteà, sed toruo terribilique vultu eum adorientem, pœnasq; poscentem, videre visus est: (erat enim paulò anteà vita functus) suos igitur, vt suppetias illi ferrent, quoniam diuus Benno eum impeteret, frustrà precatus, in genua concidens, subitanea morte perijsse dicitur, non tam ob illatas manus violentas in sanctum Domini, quàm quòd, vt quidam tradiderunt, non ingrederetur ad eum causa pupilli & viduæ, sed magìs, oppressor esset pauperum, & ecclesiasticarum rerum æruscator. Extant in eodem loco diuersa signa in lapide incisa & in memoriam ac monumentum eius rei posteris relicta.

Quæ de ordine Cisterciens. & monasterio extruēdo prę dixerit.

Hērici IIII interitus.

Prædicit marchioni Missnensi suum interitum.

Apparet postmortē Marchioni, terribiliter eum intuens.

Marchiōis interitus.

CAPVT XXXI. *De morte & felici diui Bennonis transitu.*

Postquàm beatissimus pater Benno, laborioso huius vitæ cursu ad extremā ætatem vsque impigrè constanterque emenso, fessæ iam post plurima pericula puppi tutum adesse portum, & ęternam instare sibi requiem spiritu reuelante cognouit: festinus præ gaudio fratribus suis Canonicis in vnum conuocatis tali eos oratione alloquitur: Hora est, iucundissimi fratres, quam ego multis retrò annis, nescio an maiore solicitudine, an desiderio semper expectaui: Desiderabam quidem sæpè, nè mala viderem, quibus diebus meis iactata est sancti Petri nauicula, néve post huius mihi commissę ecclesiæ profanata sanctuaria & diuisa inter hostes spolia ampliùs superessem, miseram claudere vitam. Metuebam ex altera parte, nè fortè vel hoc ipso quòd diuinæ tētationis iacula parùm constanter, aut nimìs molliter ferre viderer, omnipotentis Dei iustam inciderem indignationem. Deniquè implorata Dei gratia antiquorum patrum zelum imitatus, regis Henrici carcerem & exilium, Buckhardi graues & insignes contumelias, Marchionis postremò ipsius minas & verbera, & quicquid sacrilegis in me manibus patrāsse libuit, forti animo pertuli, donèc impleta perfidorum hominum malitia diuinæ prouidentiæ arcana sequerentur iudicia. Nullam autem in me causam inuenerunt, nisì quòd sacrosanctæ Apostolicæ Sedis obediētiam confessus, sanctissimi viri Gregorij septimi & successorum suorum causam intrepidè tutatus, resq; Ecclesiæ meæ nequiter ablatas quibuscunq; potui ecclesiasticis censuris ac pœnis vendicare nisus

Oratio eius ante mortem ad suos Canonicos.

renisus sum. Hæc accusatoris in me summa fuit. Verùm id iure ne fecerim an iniuria æterni iudicis tribunal appello, quò præsens hæc hora me vocat: veniet autem citò post me Henricus Rex ac cæteri ecclesiasticæ potestatis temeratores: quos inter & me Deus iudicabit. Sed quoniam vos propter discessum meum tristiores factos esse conspicio: hanc interìm à me consolationem accipite. Successorem in locum meum habebitis virum bonum & timentem Deum, qui ecclesiasticam rem vestram magna ex parte augmentabit. Idque eo ampliùs, quòd post obitum meum his, qui rem diuinam hactenùs impedire solebant, plus inijcietur terroris & formidinis. Ego enim si, quam spero, apud Deum gratiã inuenero susceptum semèl huius Ecclesiæ patrocinium per omnem tuebor ætatem & secula: causamque ipsius ac successorum assumens, accusare non cessabo eos qui ausu temerario, siue in hanc Ecclesiam, siue in ipsius ministros ac bona committere præsumpserint, nè id impunè tulerint. Quòd si paululùm in accusando visus fuero negligẽtior, sic sibi persuadeant successores mei, probari partìm à Deo eorum patientiam, partìm iniuriantium expectari pœnitentiam. Qui si indurati ab incœpto desistere noluerint, sentient non longè abfore ab eis perditionem. Contrà verò benefactoribus Ecclesiæ meæ omnia fausta ac prospera apud Deum exoraturus sum. Vos autem charissimi fratres, si procul omni simultate & odio mutuam inter vos charitatem amplexi, non summis tantùm labris, sed corde bono inuicèm salutantes: si diuinum cultũ haud segniter æmulati, si Remp. deniquè ecclesiasticam potiùs quàm propria commoda & priuatas inter vos causas tutati fueritis: quanto in his omnibus fideliores syncerioresque vos Deus inueniet, tanto faciliùs me pro vobis interpellantem exaudiet. Quemadmodùm igitur hìc in terris fui, ità & apud Deum paratum me habebitis, prout singulorum merita vel demerita postulauerint, patronum vel vindicem. His seuero admodùm vultu & senili grauitate elocutis, singulorumq; manibus pro more deosculatis, illis hymnis ac psalmis iussit insistere: ipse verò deuota ad Deum oratione habita, accepto priùs ecclesiastico commeatu, fessi tandèm corporis sarcinam deposuit. Ferunt ilicò dulci locũ odore afflatum, cæleste quid omnium naribus inspirâsse, donèc ipsum iuxta pontificalis muneris dignitatem in ecclesia sua Missnẽsi honorificè sepelierint. Obijt autem decimosexto Kalẽd. Iulij, Anno salutis M.CVI. ætatis XCVI. Episcopatûs verò XL.

Prædicit successorẽ suum futurum virũ bonum ac timentem Deum.

Suæ ecclesiæ perpetuum suscipit patrociniũ.

Moritur S. Benno.

CAPVT XXXII. *De miraculis post mortem in hunc diem continuatis & translatione ossium, & casula diui Bennonis.*

DEfuncto Bennone, sedẽ ipsius accepit venerabilis Hervvicus VVurtzẽsis ecclesiæ collegiatæ fundator, quem consecrauit Henricus X. Magdeborgen. ecclesiæ Archiepiscopus. Cæterùm, sicut prędixerat pius pater, breuì post obitum suum, VII. videlicet Idus Augusti eodem anno prædictus Hẽricus Rex IIII. quasì repetundarum ab eo postulatus, miserè obijt. Cuius cadauer quinquennio (vt aiunt) ecclesiastica caruit sepultura. Obijt & Marchio diui Bennonis pręcussor, eo quo suprà diximus modo. Quorum casu admoniti successores, Ecclesiæ Missnensi non solùm ablata restituerunt, verùm de suis etiam bonis semper magìs ac magìs addiderunt. Propter quod in hũc vsq; diem semper magìs ac magìs etiã à Deo exaltati ac prosperati sunt. Beatissimus verò post mortẽ suam non minoribus apud Deum claruit meritis ac miraculis, quàm olìm in vita, cõfugientibus ad sepulcrum ipsius plurima impetrans beneficia. Quorum quidam à varijs languoribus curati, pleriq; à grauibus periculis & anxietatibus liberati, nõnulli etiam à morte suscitati sunt. Quorum omnium fides apud ecclesiam Missnensem literis, sigillis, testibus, & vel tabellione publico, vel Pręlatorũ authoritate amplissima fulta est. Trãslatio autem ipsius ex loco humili, vbi olìm se tumulari iusserat, ad medium ecclesiæ, vbi nunc tumba ipsius honorificè instructa cernitur, facta est circa annum Domini M.CC.LXX. quo tempore venerabilis Episcopus VVitigo, huius nominis II. vehemens diui Bennonis amator & prædicator, certas etiam indulgentias ad eandem translationem cõtulit, quo plenius esset deuoti populi gaudium. Idem etiam Episcopus VVitigo vino illo, quo diui Bennonis ossa lota, & à terreno puluere mundata fuerant, tanquàm saluberrimo quodam olei riuo ægros quamplurimos sanauit. Quorum omniũ nomina & morborũ species própria manu adnotauit, & apud ecclesiam Missnensem pariter in perpetuam rei memoriam

Hervvicus Episcopus Missnẽsis, S. Bẽnonis successor.

Miraculã ad sepulcrũ eius.

VVitigo Episcopus Missnensis.

Casula diui Bennonis incorrupta. reconditit. Casula verò qua indutus fuerat diuus pater Benno, & baculus pastoralis, tanquàm recens deposita, secum in sepulcro inuenta sunt absque omni cinefactione, quæ etiam non paruam à sanctissimo corpore virtutem attraxêre. Nam vt vetera taceam. matrona quædam Missnensis diœceseos ex villa Prentzindorff, Miraculū de dæmonia a S. Bēnonis meritis cura ta. prope Fribergā nostra hac tempestate dæmonio arrepta, ad sepulcrum diui Bennonis adducta: cùm nullis dæmon exorcismis ab ea fugari posset, induta est tādem diui Bēnonis casula, & datus in manu baculus pastoralis, quo facto exclamauit dæmon: Nunc tempus est vt egrediar: relinquam tamen hospitę meæ signū, quo meî perpetuò meminerit. Moxq; aperto altero mulieris crure, terribiliter elisus est. Foramen autem quod ille fecerat, nulla medicorum arte sanabile, mulier adhuc hodie gestat, & vt timendum est donec vixerit non abolebitur. Præthereà vt pius erga supplices, ità seuerus in obstinatos diuus pater iuxta promissa sua sæpiùs inuentus est. Brutenus Præposit' Missnēsis. Marchionem enim VVilhelmum, eum qui Grymnis mortuus est, cùm Præpositus olìm Missnensis Brutenus nomine sæpèadhortatus esset, vt ab exactionibus, & seruitijs, quibus colonos ac subditos Ecclesiæ Missnēsis præter ius ac consuetudinē prægrauabat, desisteret: nec eum ab incœpto posset deflectere, ad auxilium tandèm diui Bennonis cōfugit, qui (exoratus tandèm assiduis Præpositi precibus) Marchioni in somnis apparuit, arguens & commonefaciens ad remittenda iniusta grauamina. Cumque is consiliariorum suorum suasu, dicentiū non esse curanda somniorum deliramenta, in nullo se emendaret: alia vice per quietem, iterùm visus est Marchio exoculat'. sibi Benno irruere, & face quam manu gestabat alterum ocellum inurere. Qui manè surgens & eluscatum se sentiens, tandèm compunctus corde, Ecclesiæ Missnēsi non solùm data resarciuit damna: verùm insupèr multa contulit donaria, quibus, vt sperandum est, benedictionem pro maledictione à Deo promeruit. Legitur tamen tam hunc quàm diui Bennonis percussorem, spe prolis à Deo frustratos absq; legitimo decessisse hærede, in pœnam læsæ ecclesiasticæ libertatis. Postremò quanuìs beatissimus Benno Ecclesiam suam Missnensem & Canonicos ipsius à varijs periculis & inimicorum insidijs clementer suis semper meritis eripuerit: nihilo. S. Benno Canonicorum mortes prænūciat. seciùs tamen eis ipsis etiam, vbì quid delirârunt, non pepercit: sed durus duris pater filijs graui ac manifesto quidem supplicio eorū delicta expiare solitus est: mortes quoquè ipsorū præcedentibus paucis semper diebus valido & vehementi quodam ictu prænunciare fertur: monens nimirùm eos quatenùs venturam iram celeri pœnitentiæ remedio declinent. Sunt præter hæc alia quoquè multa numero præclara facta, dignissima scripto, & lectu iucunda, quæ de beatissimo patre nostro Bennone referuntur Dei magnalia ac miracula: sed canendum nobis aliquandò receptui, & linquēdus etiam posteris scribendi locus est. Neq; enim omnia omnes possumus assequi. Nec ipse parum Missnensibus decoris ac ornamenti peperisse videbor, qui primus eorum diuitias & cælestem hanc margaritam tot retrò seculis Epilogus. absconditam in lucem protulerim: satisque nobis id erit demonstrâsse, diuū Bennonem nostrum ab incunabilis, vsque ad extremum vitæ spiritum virtutibus ac S. Benno prophetico clarebat spiritu. vitæ sanctimonia fuisse clarum: neque prophetiam illi defuisse, & cælestium secretorum reuelationem: neque gratiam sanitatum, & impiorum hominum vltionē: neque mortuorum deniquè suscitationem: quibus omnibus magnificauit eū Dominus in conspectu regum ac principum & in medio populi sui, illiq; coronam gloriæ perpetuam dedit.

CAPVT XXXIII. ac vltimum. Quibus ex causis Canonizatio diui Bennonis hucusque retardata fuerit.

QVia nonnulli mirari solent, cur tanto tempore Canonizatio diui Bennonis (quanuìs sedulò quæsita) suos non habuerit successus: idcircò nè admiratio ista scrupulum tandèm, vt fieri solet, cuiquam parturiat, hoc vltimo tandèm capite palàm agendum esse duxi, quibus de causis opus hoc tam cælo gratum, quàm hominibus proficuum & salutare, hucusque de die in diem procrastinatum sit. Principiò igitur constans omnium totius mundi sapientum assensus & in confesso est, mortalium cuncta à diuina pendere gubernarique prouidentia, quæ & velit & possit suo quæque tempore ac loco, prout magìs opportuna nouerit, hominibus adhiberi ministrarique. Quod si ità est, quis non crediderit opus hoc tam pium & sanctum, occulta etiam quadam Dei prouidentia, tum

ad

ad maiorem ipsius gloriam, tum ad ampliorem hominum profectum hucusque tardatum iri & in meliora seruari tempora? Atqui in agricolis videre hoc licet: quibus si per triduum octiduumve cælum ad vota non influxerit, ilico animum despondent, spemque deponunt, suspicantur malè, timent deterius, conqueruntur actum esse de frugibus anni, ac si oblitus esset Deus solitæ mortalium curæ. At vbi mox contra spem omnium serenauerit, & discussis Phœbus nubibus vitali terras calore refouerit: tunc demùm diuinæ prouidentiæ opera collaudant, & erroris sui conscij fateri coguntur, optimum & temporum & rerum omnium moderatorem esse Deum: Solemque longè affuisse tempestiuiùs, quàm si ipsi Phaëthontis instar quadrigas ipsius suis aurigâssent manibus. Haud secùs nimirùm optimo Deus tempori diui Bennoni apotheosim tacito secum consilio reseruat. Facessat igitur mortalium solicitudo: quoniam vt scriptum est, Dei perfecta sunt opera. Sed hæc ratio pijs fortasse mentibus satisfecerit: verùm pertinacibus & humanitùs sapientibus, alias insuper huius moræ causas edemus. Defuncto siquidem mox Bennone, cùm recens adhuc esset eius cum hominibus conuersatio, nemo fuit, qui tūc ad hanc rem adspirare auderet. Non enim peti solet vel etiam concedi Canonizationis beneficium, nisi longo tempore grauique maturitate probatis miraculis ac vitæ sanctimonia. Nec item nisi ingenti pecuniarum profusione & impensa. Sed quia sequentibus annorum curriculis Ecclesia Missnensis multoties propter incursiones barbarorum & bella finitima vastata atque depauperata est, idcircò ad faciendas tantas impensas facultas tunc nulla adfuit. Nouissimè verò cùm ad Alexandrum VI. prima esset huius rei facta relatio, idem Pontifex Commissarios destinauit certos sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui causam examinarent: verùm priusquàm negotium cōficeretur, Pontifex diem clausit extremum, deindè etiam Commissarij (quibus res iam nota erat) demortui sunt. Itaque diuo Iulio moderno vrbis Romanæ Episcopo denuò supplicatum est, qui & ipse huic operi Commissarios dedit Reuerendissimos olim Cardinales Raymundum Gurcen. Melchiorem Brixenen. & dominum Alexandrinum: quorum omnium authoritate & beneuolentia (cùm duo præcipuè ex eis sepulcrum Bennonis, & quædam miracula proprijs vidissent oculis) optatum iam finem haberemus proculdubio, nisi intempestiua eorum morte Deus nobis manifestè ostendere voluisset, nondum venisse tempus huic operi sua prouidentia destinatum. Quæ etiam causa est, vt Domini Canonici & hi quorum interest (quamuis operam suam haud segniter adhibeant) præter modum tamen Pontificem non nimis vrgeant, tum propter arduas suæ sanctitatis tam domesticas quàm publicas occupationes, & temporum istorum discrimina: tum quia de sanctitate diui pastoris sui, quem penes se quotidiè nouis fulgente signis ac miraculis suis conspicantur oculis, nihil hæsitantes præfinitum à Deo tempus æquiore præstolantur animo. His igitur ex causis in hunc vsque diem tardata est diui Bennonis apotheosis siue Canonizatio (vt vocant) cùm ipse tamen in priuato nihilosecius, vt pius Christi confessor, à plerisque veneretur ac inuocetur. Siquidem ad confessorum sanctimoniam probandam, non sanguinis quæritur effusio, aut vllum supplicij genus, sed miraculorum duntaxat fides ac magnitudo: quibus ille multis iam millibus spectatus est, largiente altissimo Domino Deo nostro: cui sit laus, honor, claritas, & gratiarum actio per infinita secula seculorum.

Phaëthontis historia describitur 1. lib. Metamorpho. Ouid. Nas.

Deut. 32.

Cur canonizatio Bēnonis suos non habuerit successus.

Hic fuit postea Canonizatus per Adrianū 6. Lege Onuphriū in appēdice Platinæ & vitam Lutheri.

EIVSDEM HIERONYMI EMSER CARMEN IN APOTHEOSIM DIVI BENNONIS.

VRbs antiqua iacet vastis vicina Bohemis,
  Monte racemifero nobilis, atque solo:
Nobilis argento, gemmis, omnisque mineræ
  Diuitijs: Missnam Theutona lingua vocat.
Illius ad calcem frendens Aquiloneus Albis,
  Suspenso trabibus ponte superbus abit.
Ast in supremo sociata est vertice, pulchræ
  Pulchrior ecclesiæ regia, digna Ioue.

Vrbis Missnensis Encomium.

Regia quæ Parijs totum formosa columnis,
Dardanias arces posthabuisse queat.
Hæc etenim secto lapide, & testudine mira,
Vincit, quas omnes vidimus antè domos.
Sed tamen Ecclesiæ iunctæ non vltima laus est:
Libera quòd nulli ni tibi Papa subest.
Condita quòd magnis quondam est Ottonibus, & quòd
Missniaco semper principe tuta fuit.
Quodque eius clerus tota cultissimus vrbe,
Plenus honestatis, relligione, fide.
A quibus assiduo laudantur carmine diui:
Hîc cantant hymnos, nocte diuque sacros.
Hîc ducibus, vel præsidibus commune sepulcrum:
Hîc sunt Sanctorum corpora multa patrum.
Hîc iacet Albertus fama super æthera notus,
Saxonicæ nuper gloria magna domûs.
Hîc trucibus pendent Frisijs oblata trophæa,
Quos docuit Dux hic Saxona frena pati.
Hîc hîc, inprimis, nostri farrago libelli,
Benno iacet media conditus æde sacra.
Benno, qui hîc quondam meritis dignissimus altis
Præsul erat decimus, Pastor vbiquè bonus.
Nam si vel vitam, vel si miracula spectes:
Ostendunt sanctum singula facta virum.
Ostendunt siccis vel flumina peruia plantis,
Aut in fluminibus squamea turba latens.
Illæsæ vestes, ossa inconsumpta fatentur,
Plus sexaginta condita lustra solo.
Et quam perrexit vnam via longa per horam,
Fertilior sacro pressaque terra pede.
Lipsana portendunt occulto transfuga saltu,
Cernere quæ tantùm lumina casta queunt.
Addunt hinc veteres mira & memoranda coloni,
Cum quibus hic vixit non sine laude pater.
Vixit enim viduis, pupillis, vixit egenis,
His quoque distribuit, non cumulauit opes.
Nec tulit in molli corpus torpescere pluma,
Aut in purpurea luxuriare toga.
Quin indefessus iusti zelator & æqui,
Pro grege deuouit remque animamque suo.
Pro grege porrecta, crudelia verbera, palma
Pertulit & pugnos exiliumque suo.
Hinc viuente illo pascenteque nemo Tyrannus
Lædere Bennonias tunc fuit ausus oues.
Aut si tentauit quisquam, nec mortuus illos
Sustulit impunes, sed grauis vltor erat.
Pars pede succenso, tumido pars gutture sensit,
Quid valeant sancti numina læsa viri.
Sunt qui luminibus capti, qui morte piati,
Sacrilegum luerint eluerintque scelus.
Multa tamen maiorque suæ pars conscia culpæ,
Dum fleuit cœpti facta nefanda sui,
Cumque dolens alto traxit suspiria corde,
Promeruit veniam, restituitque duplum:
Nulla est tam vehemens pęna aut grauis ira Deorum,
Quin vbi pœniteat, flectere possit homo.
Quis petijt veniam non exauditus ab illis?
Quis frustrà ingemuit? quas renuêre preces?

Missna ciuitas libera.

Diuinus cultus quā tum in ecclesia Missnēsi vigeat

S. Benno Episcopus fuit X. ecclesiæ Missnensis.

Casula & vestes eius post longa tēpora inueniuntur illæsa.

Liberalitas eius in pauperes.

Quid pro suis ouib. pertulerit.

Nulla tā vehemens Dei ira, quæ vera pœnitētia non flectatur mitigeturque.

Præcipuè Benno nullis mortalibus vnquam
  Difficilis, nullis iusta petita negans.
Ad cuius tumulum glomerantur pendula vota,
  Multus vt accepta contulit æger ope.
Cernitur hic lacero confossus pectore ferro:
  Hic alius fracto crure perire timet.
Hic cecidit summa quondàm resupinus ab arce: Miracula ad sepulchrum eius.
  Ille fuit rapidas obrutus inter aquas.
Hic trahit in medijs positus suspiria flammis:
  Hic cinctus valido corripit hoste fugam:
Hic queritur febres, alius fera tormina ventris:
  Hic misero neruos vellet abesse pede.
Ille elephantiasim deplorat, hic enterocelas:
  Aut hæmorrhoides, lithiasim ve dolet.
Denique quisquis adest placida redit indè salute,
  Nec patitur cassas Benno fuisse preces.
Sensit opem princeps: sensit quoque regia Coniunx; Aeger princeps ab infirmitate curatur.
  Quæ prius ægroto fleuerat vsque viro:
Nunc formosa suo ridet coniuncta marito,
  Et pendit diuo cærea vota patri.
Indè frequens alijs etiam de gentibus illuc
  Accelerat varijs turba grauata malis.
Huc veniunt Thurij, Pruteni, Sarmata, Sclauus:
  Huc vicinus agit sæpè Bohemus iter.
Sæpè etiam admonitus media per somnia nocte,
  Huc tulit arctoo Cymber ab axe pedem.
Mille licet veniant, referunt quoque mille salutem:
  Arguit hoc sanctum scilicet esse virum.
Nam licet hoc nulli sacro sine numine Diuûm:
  Nemo malus tanta & talia signa facit.
Et tamen (indignum) quatuor modò secula & vltra
  Dum pollet meritis his magis atque magis,
Nemo hunc Pontificum merito dignatus honore est;
  Nemo inter sanctos rettulit, antè sacrum.
Hoc ego dum mecum nuper stomachatus acerbè;
  Nunc hos nunc alios insimulando rei:
Ingemui tantam tanto latuisse tenebris
  Tempore virtutem, tot benefacta viri.
Scilicet inuidia fieri potuisse putabam:
  Quæ (nisi non valeat) supprimit omne bonum.
Accusabam omnes, quibus hic benefecerat olim:
  Sed plùs Canonicos Missniacosque viros.
Nec deerat multum quin tunc hominesque Deosque
  Dixissem ingratos immemoresque boni.
Donec in infuso, quo nescio numine somno
  Benno mihi visus talia verba loqui:
Insimulas falsò sanctos Hieronyme patres, S. Benno apparet in somnis Hieronymo Emsero huius historiæ authori.
  Frustrà indignaris fratribus inde meis:
Non est Pontificum, non est incuria fratrum,
  Quòd mihi nondum aras constituêre sacras.
Nec minùs Ambrosia vescor, vel nectare potor:
  Nil facit ad sanctos hic popularis honor.
Nec tantum gelidi superis libamina saxi
  Quàm pudor & probitas sanctaque vita placet.
Qui vitam innocuè vixit, hic esto beatus,
  Siue etiam rodant membra relicta feræ.
Sed tu quando pio nostri succensus amore
  Tam petis in nostris thura adolere focis:

Is fuit postea indiuos relat* ab Adriano VI. tēpore Lutheri ad confundēdum fortè eius impiū dogma.

Nè dubita ventura suo stata tempore fato,
Quæ Deus occulta nunc ratione tegit.
Interea nostros sine quæso quiescere manes:
Et quem thure nequis, fac pietate colas.
His dictis, Benno subitis euanuit alis:
His dictis, somno sum resolutus ego.

BARTHOLOMAEI STENI BRIGENSIS PHILOSOPHI *& Oratoris carmen Lyricum ad diuum Bennonem.*

QVum multorum opera, Benno pater, tibi
Desudare frequens ingenium paret,
Et laudare sacras quisque canoriùs
Virtutes cupiat tuas.
Quum sint verba quibus liberius fluant,
Et sublimia qui carmina concinant,
Quorum te celebrant ora, lyræ, fides,
Cuique vt copia suppetit.
Sed non alter erat, cuius ab intimo
Emanat tua laus pectore gratior:
A cuius modulo suauior increpat
Vox, aut aure sonet tua.
Quàm deuota tui mens Hieronymi,
Vitæ facta tuæ qui canit inclyta,
Qua mores memorat sanctaque stemmata,
Et miracula pleniùs.
Ergò sic meritum diue pater iuua,
Scis illi quid opus: quo neque dignior
Te præco vllus erat, cui tua debeat
Plus pro munere sanctitas.

ITEM HIERONYMI EMSERI CARMEN AD DI- *uum Bennonem, quod habebatur in fronte huius historiæ ante Epistolam dedicatoriam.*

DIue pater Benno pro vita suscipe vitam,
Hoc hostimento nil tibi maius erit.
Tu mihi mortalem precibus producere vitam
Visus, vbi media destituebar ope.
Immortale tibi nomen vitamque repono,
Nam viues scriptis notior indè meis,

MARTYRIVM SS. FERREOLI PRESBYTERI ET FERRVCIONIS DIACONI AC SOCIORUM eorum, *vt habetur in antiquissimo MS. codice, cui adstipulantur antiquissima martyrologia.*

Iunij 16

Irenæus Lugdunē. episcopus

Christus lapis angularis.

EODEM tempore quo summus sacerdos & martyr ecclesiæ Lugdunensis sanctus Irenæus Episcopus Christi, lumen æternum, & splendor institiæ publicè suam prædicationem in Gallijs dederat, & assiduè verbum Domini nostri Iesu Christi gentibus declarat: sanctum Ferreolum presbyterum & Ferrucionem diaconum ad Vesuncensem ciuitatem verè vt fundamentum fortissimum ad fundandam supra petram Christi Ecclesiam misit, & sicut angularis lapis sponsi cælestis, & vt margaritæ resplendentes fulgebant, per quos nomen æternum & splendor gloriæ gentibus quæ in tenebris iacebant

bant coruscaret, vt eorum prædicatione ad baptismatis gratiam conuolarent, in quibus erat mira virtus Christi. In verbo enim & sapientia strenui, vultum angelicum & Domini seruitutibus aptum manifestè populis demonstrabant. Augebatur Catholica fides, lætabantur de confuso & victo diabolo quotidiè Christiani: qui derelinquentes idola, seqnebantur Christi vestigia. Similiter sanctus Irenæus Felicem Presbyterum, Fortunatum & Achilleum diaconos, ex suo latere ante gloriosum martyrium suum Valentiam dirigit in vrbem. Quibus ingressis, talem Dominus athletis suis contulit gratiam, vt illa paganorum multitudo, quæ in tenebris iacebat, eos plenissimo affectu diligeret. Erat itaque in eis mirabilis Christi gratia: quia vultu placidi, profusi in verbo, vt Dominum corporali consortio sequerentur homines docebant in terris. Sursum quoque corda suspensa angelico habitu sociati terris, splendebant in cælis. Dum ergò essent Spiritu sancto repleti, spiritus immundos verbo purgabant, ægros, oppressos sanitati reddebant: nec narrare lingua sufficit, quantas virtutes, quantaque signa & prodigia per eos Dominus noster Iesus Christus gentibus demonstrauerit. Tunc hi tres beatissimi martyres & confessores Christi extra ciuitatem Valentiam ad Orientem versum sibi tuguriunculum de lignis contextum, locum oratorij dedicauerunt, vbi die noctuque indesinenter Domino Iesu Christo gratias agentes, non cessabant sacrificijs diuinis cælum pulsare, eorumque prædicationibus multitudo gentium ad baptismatis gratiam conuolabat. Dum hæc aguntur, quodam tempore cum se sanctus Felix sopori dedisset, expergefactus fratribus narrauit, dicens: Fratres charissimi, vidi locum terribilem splendore munitum, diuersis floribus adornatum, florum & aromatum suauitate miri odoris collocatum, tabernaculum auro gemmisque insignibus constructum: vbi quinque agni sine macula mundi candore splendidi, in eorum atrijs lilia depascebant. Dum hanc mirabilem virtutem intuitus essem, audiui vocem terribilem mihi dicentem, Euge euge serui boni & fideles, quia super pauca fuistis fideles, supra multa vos constituam, intrate in gaudium Domini vestri.

Sanctus Irenæus suos discipulos ad prędicandum gentibus misit.

Visio Felicis presbyteri.

Matth. 25

Dum hanc præclaram narrationem Felicis inuicem sermocinarentur, repleti Spiritu sancto Fortunatus & Achilleus dixerunt: Gloria tibi Domine Iesu Christe lumen æternum, splendor gratiæ angelorum, totius cæli & terræ Dominus, quòd nos per seruum tuum Felicem beatificare dignatus es, & nobis indignis manifestare vis vt promissionem tuam possimus dignoscere. Nos ergò esse iubeas tui muneris gratia dignos, quos tui verbi annunciatores præcipuos esse fecisti. Nihil enim in nobis aliquid posse dignoscitur, nisi Domine tua benedictione & virtute muniti, contra hostis insidias & inimici iacula possimus resistere. Ea completa oratione, ecce quidam è fratribus Fereolo & Ferrucioni beatissimis viris huiusmodi protulit scripta legenda. Viris pijssimis & in Christo fratribus Felici, Fortunato, Achilleo, Fereolo & Ferrucio in Domino salutem. Qui moderatur secula & disponit totius mundi climata, ipse seruis suis ad inuitationem bonæ confessionis arcana sui pectoris non negauit. Cùm vigilata nocte me sopori dedissem, vidi reuolutam cæli paginam, & quinque coronas nimio splendore auro gemmisque insignibus adornatas, sydereo fulgere nitore, & singulæ angelorum manibus deportabantur, & signum crucis in medio portabatur. Quod cùm admirarer, audiui vocem terribilem mihi dicentem: Venite Irenæi discipuli, percipite promissum vobis patris regnum, vt quia fecistis voluntatem Domini in terris, pariter percipiatis promissum patris in cælo. Viri sanctissimi fratres, quoniam nos Dominus ad martyrij coronam inuitat, confortemur & oremus, vigilemus spiritu feruentes, vt nõ diabolus veniens furetur thesaurum nostrum. Ad hæc Felix, Fereolo & Ferrucioni quæ viderat adscripta narrauit. Sicque factum est, vt diebus ac noctibus psalmis & hymnis indesinenter Dominum Iesum Christum æternum laudarent. Nunc ergò ad eorum venerandam passionem veniamus.

Fortunatus & Achilleus.

Ferreolus, & Ferrucio discipuli S. Irenæi episcopi.

Eodem tempore quidam vir Claudius nomine ex ciuitate Vesuncensi ad Cornelium ducem exercitus Aureliani Imperatoris Valentiam veniens, cùm audisset quòd in sanctos Dei, id est, Felicem presbyterum, Fortunatum & Achilleum rabiem suam taliter exercuerat, de Fereolo & Ferrutione narrare cœpit, dicens: Sunt huiusmodi duæ personæ in ciuitate vestra, per quos iam medius populus nostrę religionis cultus auersus est, & colunt Deum qui ab hominibus crucifixus est, etiam

Passi sunt hi martyres sub Aureliano Imperatore in ciuitate Vesuntĕsi

& an.

& ancillam vestram coniugem meam, huiusmodi seducentes Christianam fecerunt, virginibusq; suadent ne nubant. Deorum nostrorum despectio tam grauiter subleuata est, vt nullus eos deos esse iam dicat, nec sacrificium quod est placabile dijs nostris propter eos nullus offerre præsumat. Nec solùm eos placari prohibent, sed & malleis eos confringere præsumunt. Quo audito, Cornelius ait: O inuictissimi dij, vt quid virtutes vestrę ad nihilum rediguntur, vt iam nullus locus sit, vbi despectio vestra per huius Christianitatis titulum non subleuetur? Quid frater Claudi agemus? Si patrum nostrorum dijs nō succurrimus, penè omnis terra se ad Christum tradere habet. Vt quid tam terribile est signum Christi crucifixi, vt ante eum dij nostri paueścant & nobis metum inferant? Sed nec lex Christianorum aliquandò commisceri potest legibus deorum nostrorum. Sed accipe literas, & accede ad locum, & huius legis doctores diuersis pœnis interfice, vt cæteri metum habeant. Claudius respondens ait: Quæ dictis iubes, factis probabo. Et acceptis literis nequissimi Cornelij, Vesuncensem vrbem ingreditur, ac sanctum Ferreolum presbyterū & Ferrutionem diaconum corripi præcepit, qui in crypta paruula se fouebant, sed Christum publicè populis prædicabant. Quibus compræhensis, ait: Sacratissimorum principum præcepta sanxerunt, vt aut sacrificetis dijs, aut diuersis vos interficiam pœnis, vt cæteri metum habeant. Quòd si sacrificare dijs nostris volueritis, ex ærario publico remuneratos vos largissimè incolumes abire dimittam. Tunc Ferreolus & Ferrutio adspicientes in cælum, vexillo crucis in fronte affixo, dixerunt: Eijce nos, parati sumus, ideoque quòd tibi diabolus pater tuus dictauerit fac, nos enim in nomine Domini nostri Iesu Christi semper speramus. Et licet nos diutinis pœnis & cruciatibus afflixeris, ipsum Christum redemptorem & reparatorem vitæ æternæ confitentes, & in illo credentes, cum ipso semper erimus. Nam pecunia tua tecum sit in perditionem, nobis sufficit vnum Deum colere. Tunc Claudius eos ad trochleas extendi & flagellis cædi iussit. Qui cum flagellarentur, nihil doloris sentiebant, sed qui semper protegit suos Deus hoc illis pręstitit, vt angelico habitu & virtute terribili in vultibus resplenderent, dum carnali pœna pati viderentur. Quod videntes populi mirabantur. Deinde reclusis eis in carcere, in crastino eos sibi præsentari iussit, & ait: Sacrificatis dijs, an non? Ferreolus & Ferrutio dixerunt: Non sacrificamus, sed nec à bona Christi confessione recedere optamus. Tunc carnifex ira & furore magno repletus, linguas eis amputari iussit. Illi ergò magis accipiebant organum spiritale ad confortandos fratres, & ad prædicandum verbum veritatis & vitæ. Dicebant enim: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Et ad Claudium conuersi dicebant: Sic dij tui possunt facere sine linguis homines loqui, cùm ipsi nec loqui possint nec audire? Sed respice in nos & conuertere, & baptismi ablutione perfundere, & ex toto corde crede Christo, quia indulgentiam peccatorum tuorum mereberis. Tunc Claudius ira & magno furore repletus, acutissimas subulas, triginta vni, & triginta alteri, tam in manibus quàm in pedibus, siue in pectore, vel inter omnia internodia malleis ferreis in eos transfigi iussit, & in omnibus sicut ros de cælo descendens, magis eis refrigerium, quàm dolorem præstabat, sed cùm de dolore nihil sentirent, tunc Claudius eos gladio percuti iussit. Quibus percussis, tantus odor suauitatis & miri timoris locum illum exterruit, vt existimaret populus se diuinitatis ira obumbrari. Tunc Christiani nocte sublata corpora eorum in eadem crypta sepelierunt, vbi semper orationibus, psalmis & hymnis quotidiè Domino gratias agebant.

SS. Ferreolus & Ferrutio cōpræhendūtur.

Vide martyrum cōstantiam.

Amputatis linguis loquūtur. Mat. 5.

Plectūtur capitali supplicio.

MARTY.

MARTYRIVM SS. VRSICINI ET VITALIS MARTYRVM RAVENNATVM, VT HABEtur primo libro Hieronymi Rubei historiographi doctissimi de gestis Rauennatum.

PRAEDICANTE Euangelium Dei apud Rauennates sancto Apollinare, multi Christianam religionem amplexi sunt, in quibus Vrsicinus maximè fuit, natione Ligur, medicus egregius, qui medicinam Rauennæ faciebat, Hic ad Suetonium Paulinum virum consularē, multis Taciti & Plinij laudibus celebrem, Neronis, qui Claudio in imperium successerat, Vicarium, quòd Christianus esset, delatus, cùm inter pœnas & tormenta Christianum nomen integrum seruâsset, pœna tandem capitali dānatus, cùm ad mortem duceretur, nonnihil commoueri, animumq; demittere, visus est. Quapropter Vitalis Mediolanensis, qui erat ex Paulini familia, eiusq; prætorianus miles, Christi tamen assecla, & apud Paulinum pro Vrsicino dixerat, conspicatus metum hominis, cœpit hortari, nè qui in sanandis aliorum corporibus tam strenuè insudâsset, propriæ animæ salutem, quæ longè antecelleret corpori, parui duceret: mente recurreret ad cogitationem iucundissimam numinis diuini: sic futurū, vti ea calamitas, in sanctissima suauissimaq; illius memoria conquiesceret. 19. Iulij. S. Vitalis pusillanimum Vrsicinum cō fortat.

Huiusmodi verbis magis animatus Vrsicinus, ad Palmam (qui locus, seu quòd ibi palma arbor olìm fuisset, seu quòd à victoriæ palma, ex religionis Christianæ hostibus adepta, ità dicebatur) promptè alacriterque accedit, ac intrepidè mortem subiens, ad decimumtertium Calendas Quintiles obtruncatus, euolauit in cœlum. Statìm autem perindè àc viueret, cadauer sanctum sese ex humo erexisse, caputque ambabus manibus appræhensum, ad locum vbi ad sepulturam dandum erat, attulisse, à plerisque memoriæ proditum est: aliqui etiam addunt ex eius collo tres palmæ ramos enatos: cuius admirabilis rei memoria cùm plenè interijsset, diuo Vrsicino Rauennatum Archiepiscopo, ad eius martyris sepulcrum oranti, Vrsicinum hunc martyrem, caput manibus gestantem, tribus ex collo palmę ramis prodeuntibus sese ostendisse: quamobrèm ab eo die iussisse Archiepiscopum sanctum, quo perpetuò memoria seruaretur, eius imaginem hoc modo pingi: quod & ad hanc diem cernitur. S. Vrsicinus obtruncatur. Miracula ad eius sepulcrum.

Aliquorum est etiam sententia, Vrsicinum hunc quinto Calendarum Maij capite abscissum, diemque tertiumdecimum Calēdarum Quintilis eum esse, quo è diui Vitalis templo, vbi diù iacuerat, ad D. Iohannis Baptistæ ecclesiam, multos post annos translatum est. Nam postridiè eius diei Vitalis, sanctum cadauer, summa veneratione, ipsa in vrbe sepulturæ tradidit: maioremque deincèps Dei amorē animo concipiēs, mortalia & caduca, ipsumque Paulinum dominum, deserit, nulli rei, extra cælestem patriam, inhians. Quapropter cùm à Paulino accitus, accedere recusâsset, iratus Paulinus, præsertìm cum illum & Christianum iam esse, & quò minùs Vrsicinus dijs sacrificâsset, fecisse cognouisset, in carceres Vitalem iubet contrudi, tormentis exquisitis subijci, & in eculeo poni: quæ cùm omnia patienter fortiterque tulisset, ad Palmam ductus, cùm sacrificare dijs renuisset, ipsumque Martis simulacrum contumelia affecisset, Paulini iussu, & sacerdote Apollinis consulente, in fossam coniectus, in cuius fundo erat aqua, terra & lapidibus obrutus 4. Calend. Maij ad cælestis vitæ prēmia migrauit. S. Vitalis carceri intruditur. In fossam coniectus obruitur.

BEATI IVANIS, PRIMI IN BOHEMIA EREMICOLAE, VITAE CVRRICVLVM EX ANNALIBVS *Bohemorum per D. Nicolaum Salium Pragensem recens descriptum.*

24. Iunij quo die ei festum celebratur.

S. Iuanis parentes.

Multas à dæmone patitur molestias in eremo.

IVAN Gestimuli Dalmatiæ Regis ex Elizabeta filius, Latinè Iohannes dictus, salutatis parētibus in eremum Deo se credens profugit: & formidolosis syluarum flexibus duce Angelo pererratis in Bohemiam adhuc idolis deuotam, Neclane rerum summā in ea administrante, deuenit: idque circa annum Domini 857. Cumque in specu quadam tribus circiter miliaribus à Praga dissiecta molestissimis dæmonum incursibus biennio quateretur, fessus tanta insectatione eorum, locum mutans abibat. Ei sic eunti B. Iohannes Baptista obuiā factus percontari ex eo cœpit, quònam se & cuius rei gratia aliorsum ferret. Ille, quod res erat, fateri, dæmonum immoderatis se & continuis vexationibus adeò conturbari, vt nec consistere, nec moram ferre queat. Hîc Baptista sanctus, rudem teneramque Tyronis Christi militiam miseratus, præsidio Crucis donatæ eam firmat. Qua ille fretus, intrepidè ad deserta castra redire, & contra ouantes hostes clamoribus eum incessentes, quòd ibi se balneum haberedicerent, infesto signo procedere. Cuius virtutem illi non ferentes, quaquauersùm dilabi: ille victoriam prosequi, & intimiùs ad eos penetrare. Vnus ibi teterrimus appressò petræ corpore proteruiùs hærebat dæmon, dirissimis vocibus & immani oris rictu, deuoraturo similis frendens. In cuius ille putentem hiatum Crucem coniiciens, adeò illum hoc iactu perculit, vt perfossa grandi petra foràs erumpere coactus fuerit. Cernitur nunc quoquè id altè ductum foramen, & profugi hostis pudendos conatus testatur. Sic compescitis dæmonum efferatis ausibus, pacatiùs deindè 40. & duobus circulis annorum eremitam gessit Iuan, nulli mortalium annis 14. visus, lacte interìm ceruæ, diuina cura ei tempestiuè fœcunda vbera exhibere iussæ, pastus.

Attende virtutē signi S. Crucis.

Vt dæmonum infestationes virtute Dei compescuerit, & lacte ceruæ nutritus sit.

Quo tempore Bariuoius Dux feras persequens, ceruam hanc nutricem Iuanis & sagitta traiecit, & vestigijs eius hærens ad antrum viri Dei ignarus decurrit, miratus ceruam iacentem tam copioso lacte exuberare. Cùm vir procero corpore, veste promissa, impexo & intonso crine, supercilijs oculos tegentibus, specu progressus seueriùs cum Principe expostulare cœpit, quòd animal suum telis appetierit. Consternatus Princeps, non expectata talis viri facie, prodigiosamque belluam existimans, vnà cum comitum manu pedem retrò tulit. Deindè animosior factus, imperat ei per Christum (quem primus Bohemorum Principum fide agnouerat) edicere quid hominis siet. Ille adiuratus nomen, patriam, genus euentusque suos palàm docet: quin & in petræam aulam qua exierat, flagitantem hoc Principem, inducit, & Dei circa se administrationem euulgat. Rogatusque enixiùs vt equo se in vrbem Tetinam deferri pateretur, (ibi quippè Boriuoius vitam priuatæ similē cum Ludmilla tenebat) recusauit, & quòd equitandi omninò ignarus esset, & quòd commodiùs consequenti tempore id se obsequiū Principi exhibere posse opinaretur. Monuit interìm, vt ceruam quam venator cōfecerat, egenis dispertiretur. Verùm Ludmilla, videndi tanti viri auida, Boriuoiū perursit, vt mysta suo, cum sex famulis & asino emissis, eum ad se deportarēt. Cui aduentanti, & illa, & ille honoris ergô longè progressi aue detulerunt, & susceptū intra limina dignis eorum nomine epulis honorârunt. Sed ille ieiunij lege perpetua appetitum gustatumque suum definiens, nihil ex eis libare, nedùm comedere elegit, sed ad suā specū adhelans, finito cū ijs de diuinis rebus colloquio, quamprimùm reuerti contendit. Reuersusque est Sacerdote Paulo & sex comitibus stipatus, omnibus regijs aulis, excesi sui antri præferens horrorē: Ad eum triduò pòst Paulus Mysta profectus, lapsibus vitæ veteris eius auditis, eum & expiauit, & rediuina ad adspectū eius facta, sacro Christi corpore eū refecit. Quo ille summa animi & corporis demissione sūpto, traditaq; presbytero cruce parua, q̄ D. Iohannis Baptistę gratia ad retundendos impe-

Boriuoius primus Bohemorum dux Christianus.

Illius Ludmillæ passio infrà in vita S. Venceslai describitur

Venit ad S. Ludmillā S. Iuan.

Eius sobrietas.

Sacramentis ecclesiæ ante mortem munitur.

impetus dæmonum acceperat, tertia die post Synaxim, ex spelunca tenebricosa, cæli regiam adijt, corpore tantum ibi (nam ità fieri poposcerat) deposito. Quo in loco Boriuoius monasterium sub nomine D. Iohannis Baptistæ à se ædificatum, amplis prouentibus dotauit, duobusque sacerdotibus eius curam pro tempore tradidit. Eò posteà viri ad normam D. Benedicti viuentes traducti sunt. Abit in cælum.

Noster esse voluisti Iuan, vt nostra damna leuares: leua obsecramus.

EPISTOLA BEATI PETRI DAMIANI EPISCOPI OSTIEN. ALEXANDRO PAPAE MISSA,

de vita sancti Rodulphi Episcopi Eugubini & Confessoris, quæ habetur octauo Tomo Aloysij.

DOMINO Alexandro beatissimo Papæ, Petrus peccator & monachus seruitutem. Præcepit mihi beatitudo tua, venerabilis pater, vt nunquàm tibi literas mitterem, quæ leue quid & obliuione dignum, ac friuolum continerent: quas scilicet, mox vt lector transiliendo percurrerit, edax flamma consumit: sed tale tibi semper aliquid scriberem, quod & ad ædificationem legentium suscipi, & inter scripturas mereretur authenticas reseruari. Vndè patri luminum agendæ sunt gratiæ, qui sacrarium tui pectoris, hoc igne sui amoris accendit, vt & in antiquorum patrum studijs iugiter requiescas: & insupèr si qui tibi videntur idonei, ad scribendum eos prouocare non negligas. Iunij 26.

A vobis itaque nuper egressus, cùm Florentiæ vrbis mœnia subij, nuncius mihi mox repentinus occurrit, qui mihi diem medium in tenebras vertit: omniumque meorum viscerum venas, amarissimæ legationis felle compleuit, Episcopum scilicet Eugubinum esse defunctum, cuius vtiquè conuersatio si recolitur, non mediocriter ædificare poterit audientes. Valet enim & ad exprimendam rectè viuendi formam, & ad exhibendam corrigendis moribus disciplinam. Nam ante ferè septennium, ille cum matre & duobus fratribus se paulispèr ætate præcedentibus, seruis duntaxàt libertate donatis, castrum suũ mihi inexpugnabili munitione vallatum, cum omnibus quæ sui iuris erant prædijs contulit, atque ad eremum veniens, habitum monasticæ professionis accepit. Monasterium planè in eorum possessione construximus, de cuius nunc sancto conuentu regulariter victitante, satìs in Domino gratulamur. Vbi cum matre, & fratre, quo inferior est constitutus iste Rodulphus, qui postmodùm ad Episcopatûs culmen euectus est, & Petrus primogenitus frater eremiticam vitam tam continenter, tã districtè duxêre, vt & audientibus prædicaret eos fama mirabiles, & cõuiuentibus, vita monstraret insignes. S. Rodulphus fit monachus. Itèm Petrus frater eius.

Sanè si de Petro vellem cuncta referre, quæ suppetunt, priùs schedula fortassìs ista deficeret, cùm adhuc dicendi materia superesset. Nam vt è multis vnum saltem breuiter referam, dum in capitulo consideremus, aliquandò de disciplinis regularibus disputantes, ille vt erat nouitius, vnum ex seculari consuetudine inordinatum protulit verbum. Tunc ego velut ira permotus, dura satìs illum inuectione corripui, postque redargutionum atque correptionum longiora flagella, tanquàm quæstione pulsato sententiam inferens, per quadraginta dies illum vino abstinere præcepi, ea tamen intentione, vt tantùm ad præsens illum cum cæteris ab incautis sermonibus deterrerem, postmodũ verò sententiam discretæ remissionis moderamine temperarem. Sed cùm me contigisset diuersis intentum esse negocijs, neque hoc mihi aliquis in memoriam reuocâsset, elapso iam præscripto dierum circulo, tandèm recordatus expaui, & quid ex iniuncta sibi pœnitentia Petrus egisset, attonitus exquisiui. Fratrum vtiquè relationibus didici, pœnitentiam esse peractam. Pœnituit (fateor) prolatæ sententiæ sed gaudens admiratus sum tantam patientiam fratris, vt pro vno solo verbo inconsultè prolato, tam longam pœnitentiam pertulisset, & neq; per se, neque per alios indulgentiam postulâsset. Ecce vt olim viguit ordinis disciplina.

Nunc igitur ad Episcopum, à quo cœperat, sermo recurrat. Quamuis enim Petrus idem, vt maior erat ætate, nihilominùs etiam in ardui propositi & districtæ vitæ semper præcederet itinere, hic tamen ad sacerdotalis officij iura promotus, quod in eremo didicit, in Ecclesia non omisit. Eisdem quippè terebat membra cilicijs, eisdem semper contentus erat perexiguis ac despicabilibus indumentis. Planè dum iuuenilis ætatis ingruente natura grauissimam sæpè pateretur accediam, laquearibus cellulæ funiculos innectebat, sicque vlnis insertis psalmodiæ studio pendulus insistebat. Nunquàm adipe, nunquàm ouis vel caseo vescebatur. In eisdem verò, quæ apponebantur, edulijs continens eum frugalitas cruciabat, vt discumbens non tam se reficeret, quàm decertaret, & intestinum potiùs esset gulæ bellum, quod extrinsecùs videbatur esse conuiuium. Sæpè pugnaui vt saltem in hyemalis inclementia frigoris, aut papyrinæ sibi storeæ stramenta supponeret, aut vestitus saltem nocte dormiret. At ille in nuda ligni tabula nudus sola contentus interula cubitabat. Ecclesiam porrò deputabat hospitium, solitudinis autem cellulam habitaculum decernebat. Inconditi siquidem mores populi, & indisciplinatæ ceruices, leue iugum Domini nequaquàm sibi patiebantur imponi, sed muneribus terrenis intenti, non ex ore Pontificis Dei verbo, sed tanquàm de manib. Præsidis commodis inhiabant. Hæc enim regio quo magìs aliena inuenitur diuitijs, eò copiosius exuberat vitijs. Ab egendo siquidem denominari videtur Eugubium, velut egens bono. Ideoque me vim ingerente coactus, Ecclesiam, quam dimiserat voto, retinebat officio, in eremo tamen perseuerantiùs habitabat.

[Marg.: S. Rodulphus nihil de rigore monastico deponit in Episcopatu. — Lectus eius.]

[Marg.: Panis.]

Quandocunquè impetrare poterat vt suo modo panis fieret, edebat panem, non fratrum, non puerorum, sed eum, qui vel ex puro fieret hordeo, vel ex cantabro potiùs, quod proijciendum canibus de puerorum panibus remansisset. Et licèt preter celebriores dies hoc esset quotidiè pane contentus, mensuram tamen attentiùs æquatis lancibus appendebat. Vndè mecum quandoquè conquestus est, quia si sibi mensura concederetur, hunc eundem panem prurienti gulæ largiùs indulgeret. Tanta quippè iuuenculum hominem castigabat inedia, vt vnde nam solatium alimenti perciperet, vacuo ventre stomachus non curaret. Aliquandò verò etiàm diebus Dominicis pulmentum nesciens, pomis tantùm, & pane cum aqua viuebat. Ferreo circa pectus circulo iugiter cingebatur, quem tamen circulum sub ventre dimersum, dum coram fratribus nudaretur, diligētiùs occultabat. Nunquàm scilicet capitulo confessor intererat, in quo non acciperet disciplinam, & tunc festinus exultabat, si non ab vno tantùm, sed à duobus fratribus flagellari iuberetur. Sæpè pœnitentiam centum annorum suscipiebat, quam scilicet per viginti dies allisione scoparum, cæterisq; pœnitentiæ remedijs persoluebat. Psalteriū quotidiè, cùm bis non posset, semèl saltem non negligebat implere. Quod nimirùm, cùm esset in cellula cōstitutus, armata scopis vtraque manu, totum cū disciplina recitare consueuerat.

[Marg.: Circulū pectorale. — Gaudet disciplinis.]

Porrò autem cùm in expeditione esset aliqua constitutus, quantalibet intempestæ noctis profunditate consurgeret, nudis semper cruribus & pedibus, vsque dum dilucesceret, psallere non cessabat. Quam videlicet consuetudinem, dum in cella consisteret, diebus, ac noctibus sine cessatione seruabat. Quamlibet grauis bruma rigesceret, simplicibus soccis muniebat pedes, cùm tamen frater eius solis calceis cōtentus esset. Sæpè me per clementiā Christi terribiliter adiurabat, vt si quandò fortaßìs excederet, nequaquàm me ab eius correptione subducerem, sed omnem in eo disciplinæ modum, qui monachis debebatur, implerem. Ità planè & regulam monachi, & authoritatem Episcopi sub alterna vicissitudine laudabiliter obseruabat. Opportunè siquidem & importunè verbo prædicationis instabat, & quicquid surripere valebat expensis, benè prodigus in pauperes dispergebat. Congregans annualiter synodum, nullum assuetæ oblationis vel xeniorum canonem à clericis exigi permittebat, sed ne ab ipsis quidem commodum aliquod, præter solam pœnitentiam, requirebat: Absit, inquiens, vt synodum vendam. Lapsos etiam potiùs erigam, quàm ex eorum cadaueribus coruino more pinguis fiam. Tædet vlteriùs scribendo procedere, & velut paternas à pictura manus dolor videtur Icareus cohibere.

[Marg.: Instat sancto prædicationi.]

His igitur, & huiusmodi virtutum floribus adornatum, quasì cādens lilium immaturæ mortis pruina decoxit, ità vt cùm vix triginta plus minus videretur annorum, ad veræ lucis authorem ex hac infelici luce migràrit. Consummatus enim in bre-

[Marg.: Felix obitus eius. Sap. 4.]

breui(ſicut ſcriptura loquitur)expleuit tempora multa. Placita enim erat Deo anima ipſius. Et iure conſummatus in breui, multa tēpora dicitur expleuiſſe, qui dum in eo paruo, quod vixit, iuſtitiæ tramitem tenuit, quãtum ad ſe, omnia tempora in obſequium conditoris expendit. Planè quicquid illic de ſancto viro ſapientia loquitur, ita huic per omnia congruit, acsì de illo ſpecialiter diceretur. Senectus, inquit, venerabilis eſt, non diuturna, nec numero annorum computata. Cani ſunt autem ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata placens Deo. Vnde & ſequitur: Factus dilectus, & viuens inter peccatores, tranſlatus eſt. Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam eius. Propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatis. Amen. [Ibidem.]

VITA SANCTI VIGILII MARTYRIS ET EPISCOPI TRIDENTINI, VT HABETVR IN FRONTE

te operum eius contra Eutychen tomo quinto Bibliothecæ SS. Patrum, Margarini de la Bigne Doctoris Theol. Pariſienſis.

VIGILIVS patria Romanus, illuſtribus ortus parentib⁹, Athenis liberales artes, & ſacras literas didicit, breuique tantum ſibi pietatis & eruditionis theſaurum per Dei gratiam comparauit, vt annos natus viginti, ab Aquilegienſi Epiſcopo, ad quem diuina delatus fuit prouidentia, paſtor ordinaretur Tridētinorum, quibus mira fide & conſtantia Euangeliū Ieſu Chriſti prædicauit, & potentiam beneficiumq; eius, miraculis in Chriſti nomine deſignatis commendauit. Cæcis enim viſum & ſurdis auditum reddidit, mutorum linguas ſoluit, & dæmoniacos, & varijs morbis vexatos ſanauit. Præterea ſtylum in hæreſes ſtrinxit, & hæreticos, vt ſynceritatem doctrinæ Apoſtolicæ plenè aſſereret, & purgatam Eccleſiæ Chriſto contraderet. Extant hodie quinque eius libri contra Eutychen: non extant, quorum in quinto libro meminit. Ait enim ſe libros aliquot compoſuiſſe de Conciliorum decretis, & nominum religioſe nouitate, contra Sabellium, Fotinum, & Arrium. Porrò cum diuinæ bonitati iam viſum eſſet fidelem ſeruū in gaudium Domini ſui intro ducere, placuit ipſum prius martyrij quoque corona decorare. Quemadmodum itaque hæreſes cõſtãter impugnarât, ita idololatriam nefariam funditùs extirpatam cupiebat. Proſtabat autem in valle illa quæ flumen Sarcham fundit, Saturni æreum ſimulacrum, quod incolæ homines feri & agreſtes, magna religione venerabantur. In hanc itaque ſerendi Euangelici ſeminis gratia profectus Vigilius Raudenam, fratribus germanis Claudiano & Maiorano, Iuliano itèm preſbytero comitibus, peruenit, ac protinùs in ipſum idolum incidit. Zelo itaque Dei exæſtuans, ſpiritu lætus ac alacer, Saturnum aggreditur, ac ſpurcum idolum deijcit, frãgit, & in præterfluentem conijcit, vt turpiſſimæ rei vel memoria apud poſteros interiret, ſolius autem Domini nomen ſanctificaretur & regnaret. Mox verò in baſim ſeu fulcrum deiecti idoli reſidens vir Dei, verbum Domini illis, qui eius facinoris ſpectatores fuerant, prædicare cœpit, teſtificans ſalutem veram non aliundè vel ſperandam vel petendam eſſe, quàm à Ieſu Chriſto, Dei & hominis filio. Cæterùm barbari & impij idololatræ, deum & religionem ſuam contumelia affectum putantes, concurrunt, & ſeruum Chriſti, animam ſuam Patri commendantem, lapidibus ſternunt, obteguntatque collidunt, anno ætatis ſuæ quadrageſimo, Epiſcopatûs vigeſimo.

[20 Iunij.] [Parentes & patria ſancti Vigilij.] [Creatur Tridētinus Epiſcopus.] [Miracula eius.] [Libri.5.] [Confringit Saturni ſimulacrum.] [Lapidibus obruitur.]

Floruiſſe videtur ſub Imperatore Anaſtaſio: quo tempore & Gelaſius Antiſtes Romanus, & Fulgentius Apher claruère, circiter annum Domini 500.

MARTYRIVM SANCTI ZOYLI CORDVBENSIS, VT HABETVR IN LVCII MARINEI SICVLI, *Regij historiographi, de rebus Hispaniæ libro quinto.*

Iunij 27.

Parentes & patria S. Zoyli martyris.

BEATISSIMVS martyr Zoylus, parentibus clarissimis Cordubensib⁹ progenitus, ab infantia Christianus, cùm esset adolescens, & publicè Christum confiteretur, subitò à paganis arreptus, ad prætorium cuiusdam iudicis præsentatus est: atque ab ipso vt ad culturam dæmonum rediret, diù est exhortatus. Qui dum multa dierum spatia, tam sermonibus quàm muneribus admonitus esset, in cœmeterio præfatæ ciuitatis, cum peregrinorum corporibus est sepultus, nè aliquandò à Christianis cognosceretur, & digna veneratione coleretur. Sed cùm Christo donante pax Ecclesiæ dedita esset temporibus Regis Sisebuti, quidam vir nobilis de Gothorum propagine clarus, Agapitus nomine, ex laico vitam appetens monachi, sic ad summum sacerdotium electus est. Et quoniam pro amore Christi seculum dimiserat, non distulit illum fraudare bonis suis. Cùm corpus suum ieiunijs maceratum in stramine reclinaret, per quietem noctis ostensum est ei, quo loco corpus prædicti martyris iaceret: & quo nomine vocaretur, & pro cuius amore capite plexus esset. Qui manè facto, congregatis fratribus & vulgi multitudine, quæ viderat indicauit, atque cum omnibus Christianis ad ostensum sibi locum sine mora perrexit. Ad quem perueniens, rastrum manu arripiens effodere cœpit, quousquè ad corpus beatissimi martyris, sicut à paganis fuerat absconditum, Deo iuuante peruenit. Quo quidem inuento, gaudio magno repleti sunt omnes. Præfatus deniquè Episcopus, præ amoris magnitudine, cùm corpus beati Zoyli demulceret osculis, atque indignum se iudicans, vt manibus suis tanti viri tangeret reliquias, subitò, osculando crebrius, caruit primorum dentium adiutorio .. Quos ad oris officio, vt minutos esse conspexit, in sarcophago, vbi viri corpus humatum fuerat, proiecit. Peracto inuentionis obsequio, sequenti nocte per visum S. Zoylus ità affatus est ei: Cur me sæpiùs osculando verberâsti? iã pro eis quæ à me poposceras intercedens à Domino Iesu Christo impetrâsti, & nũc certus esto, quia dimissa tibi sunt peccata.

Sepultura eius inter peregrinos.

Corporis eius inuentio.

Deuotio priscorum erga sanctas reliquias.

SOPHRONII PATRIARCHÆ HIEROSOLYMITANI, DE LABORIBVS, CERTAMINIBVS, ET PEREgrinationibus Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli. *Habetur to. 2. Bibliothecæ sanctorum Patrum Margarini de la Bigne S. Theolog. Doctoris Parisiensis.*

Iunij 29.

PETRVS genere fuit Hebræus, habitabat in Galilæa, regione Palæstinæ, patria eius Bethsaida. Simeonem iustum, qui Christum in vlnis tenuit, compatriotam habuit. Pater Petri Ionas, fuit temporibus Hircani, qui aures suas cum regno (id actitante fratre) amisit. Frater Petri andreas. Cepitquè vxorem Petrus filiam Aristoboli, fratris beati Barnabæ Apostoli, ex qua suscepit filium & filiam. Andreas cælibem ducens vitam, præcursoris Domini factus est discipulus. Petrus negocijs intendebat, vt qui vxori, familiæ, ac patris senio prouidebat. A Christo, Petrus, ob mentis firmitudinem appellatur. Super fluctus maris tanquàm incorporeus ambulat. Transfigurationis Domini inspector vocem primam audiuit.

Matth. 16. Matth. 14. Matth. 17.

Non exasperari contra peccatores eruditur, illiquè mundi procuratio committitur & traduntur cælestium thesaurorũ claues. Super cœtum Apostolorum constitutus

Mar. 9. Luc. 9. Iohan. 21.

ſtitutus eſt. Mathiã ſufficit in Apoſtolarum. Non ſolum miraculorum magnitudi ne, ſed & verborũ efficacia auditores, vxorẽ habens, ad fidem Chriſti rapiebat: cõſti tuitq; 10000. virorum Eccleſiã. Ananiam & vxorẽ ſola increpatione, proſtrauit. In Lidda Aeneam paralyticum ſanat. In Ioppe Dorcadam ſuſcitat. In Cæſarea Corne liũ centurionem, cum ſua tota familia ad Chriſtum vocat, baptizat: Spiritu ſancto implet. lintheum videt, vt portam fidei, per reuelationem gentibus aperiat. Matth. 16. Act. 1. Act. 5. Act. 10.

Ab Herode Agrippa duabus catenis vinctus, & traditus quaternionibus militũ, carceri mancipatus ſoluitur ab Angelo. Occaſione perfidiæ Simonis magi, Syriam diſcurrit, adhucautem & Pontum, Aſiam & Galatiam, & vbique ſeminando ver- bum vitæ, Romam peruenit. Sidone, Beryth Billi Epiſcopos ex his qui cum comi- tabantur duos ordinauit. Apud Tripolim Phœniciæ, Marcum hoſpitem ſuum, An tiochiæ, Antaradi, Acadi, Balneis, & Peltæ, Gazatæ, & Laodiciæ. Martianum in Sy- racuſa Siciliæ, Brancatium Tauromenij, Thianum Cappadociæ, Ancyræ Gallaciæ, vbi & ſuſcitat mortuum, in Ponto Sinope, Myſtico Helleſpontis, Gauiræ Paphla- gonum, Claudiopoli, Honoriadis, Nicomediæ, Bithyniæ, Necææ: & ex prima pro- fectione ſua in Cæſaream per Cappadociam & Syriam (tertio iam anno vocatio- nis elapſo) redijt Hieroſolymam. Deinde rurſum per Antiochiam & Nicomedi- am, vbi Prochorum præfecit in Epiſcopum: tum demum Romam peruenit, ibiq; cum Paulo Apoſtolo 30. Neronis anno paſſus eſt. Vide Tertullianum vbi ait, mor- tis Petri & Pauli mentionem in annalibus haberi. D. Petrus Romam venit. S. Petrus Romæ paſſus.

BEATI PETRI DAMIANI EPISCO-

PI OSTIENSIS SERMO DE SANCTO PETRO APOSTO-

lo. Habetur octauo Tomo Aloyſij.

ADOLESCENTVLAE dilexerunt te nimis. Pe- trus Apoſtolus Apoſtolorum princeps, & principum primus, hodiernam diẽ nobis reddidit clariorem. Sa- cra profectò dies, quia ſacratiſſimo homini conſecra- ta, & illius aſſignata præconijs, quem conuentus Ange licus non mediocriter reueretur. Vnus eſt enim, quẽ nobilitant ſingularis primatus inſignia, clauicularius regni, cælorum lingua, fidei fundamentũ. Cõſumma- tus honor, & dignatio glorioſa, hominem in terris po ſitũ cælis imperitare, & inter Angelorũ choros iudici- ariæ poteſtatis exercere virtutẽ. Sedet dominator Do- minus inter agmina lucidiori luce fulgentia, & de Thronis ad Cherubin tranſuo- lans, vices ſeſſionarias intermutat. Quamobrem admiranda quidem ſeſſionum mutatio, longeque rationis humanæ ſuperducta conſpectibus, cùm modò Thro- nos, modò Cherubin inſediſſe legatur. Et licet aſſiſtant Angeli Præſidentis imperi- um expectantes, & Adminiſtratorij ſpiritus aſſignata ſibi miniſteria ſortiantur: nul lus tamen eorum ligandi atque ſoluendi poſſidet poteſtatem. Adeſt Petrus, & ad eius arbitrium orbis vniuerſitas ſoluitur & ligatur, & præcedit Petri ſententia ſen- tentiam Redemptoris: quia non quod Chriſtus, hoc ligat Petrus, ſed quod Petrus, hoc ligat Chriſtus, ipſo idipſum atteſtante. Quodcunq;, inquit, ligaueris ſuper ter- ram, erit ligatum & in cælis. 29. Iunij. Cant. 1. Eccè quomodò beatus Petrus nobilitatꝰ eſt ſingularis primatus inſignijs. Ad Petri arbitrium orbis vniuerſitas ſoluitur & ligatur.

O quàm potens dignitas, quàm digna potentia. Iudicat Petrus, & Petri iudicia confirmat Omnipotens, & eſt in manu Petri, manus Altiſſimi, ſolusq; ille efficitur familiaris Chriſti, qui Petri familiaritatem habuerit. Quid eſt, quod Angelorum & hominum agminibus excluſis, ſolus Petrus in conſortium diuinæ maieſtatis, & cum Domino reſidet præſidente? Dulce colloquium, ſancta conuerſatio: conſi- lium ſpeciale Petri & Dei, vbi ſecretorum indifferentia mortalem hominem Deo copulat & counit. Non ergò mirum, ſi ardentiori affectu diligit Saluatorem Petrus Apoſtolus, cùm ſingularis amor refuſus ſit in eum, vt & ſingulariter diligat, & ſpecialiter diligatur. Anima eius vna eſt de adoleſcentulis, quæ dilexerunt eum nimis. Puerilis ætas nondum amori congruit, ſenilis deſijt ab amore. Puer eſt, qui nondum æternis ſtudere cœpit: ſenex eſt, qui cœperat, ſed dimiſit. Vtroſque igitur Matth. 16.

Vt Domi-nũ dilexe-rit S. Petr' apoſtolus. ille ſummus amator excludit,& à maieſtate ſuæ dilectionis eliminat. Sola adoleſcentia ardentiſsimis ignibus incandeſcens,eclipticum amorẽ non recipit, ſed ardorem ſibi vendicat copioſum.Inter adoleſcẽtulas igitur,animas videlicet electorum,quæ cæleſti ſponſo dilectionem promiſerunt & fidem,iſta ſola dilexit ardentiùs,& amoris impatiens ait: Domine ſi tu es,iube me venire ad te ſuper aquas Nõ timuit ſingularem elementi moleſtiam, & pelagi ſæuientis vndoſitas affectum Apoſtoli retinere nõ potuit.Sed quid eſt quod dicit, Nimis, cùm nimis ille diligi nõ poſſit,qui toto corde,tota anima,totis viribus præcipitur diligendus?

Matth. 14.

Tres grad' amoris Dei quorũ primus eſt amare dulciter. Tres ſunt gradus in amore Dei, quorum alterum ſine altero conſcendere, aut parum valet,aut nihil. Cucurrit eos Apoſtolus pede velociori,donec in tertij ſummitate repoſitus,ad cæleſte palatium euolaret. Amandus enim eſt Deus dulciter, ſapienter & fortiter. Sed iam videamus quid ſit dulciter amare Deũ. Dulcis enim eſt,& dulciter diligi debet,qui multitudinem dulcedinis ſuæ vel amantibus,vel timentibus ſe miniſtrare non ceſſat. Amatur in dulcedine cùm amatur in carne, cũ neſcimus niſi Chriſtum Ieſum,& hunc Crucifixum,cum tota carnis eius frequẽtia frequenti memoria retinetur,& oſſa noſtra medullitùs concutit tantæ miſerationis dignatio. Cùm enim recordamur Regem gloriæ paruuli vagientis ſuſtinere miſerias,pannorum vilium vilitate deuolui,fatigatum ex itinere reſidere,phariſæorũ opprobria,conuitia Iudæorum aure patientiſſima pertranſire,nunquid non compungi debemus ad tantæ pietatis intuitum? Conſidera filium virginis illitum ſputis,liuidum plagis,clauis confixum. Attende Rectorem cæli ſtantem in Cruce,pallidum morte,carne deformem. Ne pertranſeas Dominum Angelorum,factum opprobrium hominum, virum dolorum & ſcientem infirmitates, virum percuſſum à Deo & humiliatum, virum leproſum & omnibus expoſitum detrimentis. Hæc recordatio ſuccendit cor,pectus adurit,interiora depaſcitur. Talis memoria elicit lachrymas,ſuffundit oculos,vultus humectat.

Eſaiæ 53.

Circa hunc ferè gradum obuoluitur omnis religioſorum inſtantia, raraq; auis in terris eſt,quæ poſſit hunc tranſire profectum. Adſtat enim orantibus vel imago naſcentis Dei, pel pendentis in Cruce, tenetque mentis affectum incaleſcens affectio,& ad vlteriora vix permittit excurrere. In hoc gradu Petrus impreſſus conſiſtebat, cùm carnem & conuerſationem Ieſu Chriſti tenerrimè diligens, Saluatorẽ etiam à ſaluatione generis humani retraheret,dicens: Propitius eſto, Domine, tibi ipſi,ne fiat hoc. Cui Dominus: Vade,inquit,poſt me,ſatana,quia non ſapis quæ Dei ſunt,culpans conſilium,non affectum. Diligebat enim dulciter,non tamen ſapienter. Quomodo enim ſapienter,qui mundi redemptionem & Dei prouidentiam nitebatur excludere? Sed ſuccenderat cor eius familiaritas dulcior,& verbum de Redemptoris abſentia pati non poterat benignitas diligentis. Hìc diligitur Deus ex toto corde,cùm in corde hominis affectus & dulcedo inhabitet,ſolumque cor hominis amoris dulcedinem perſeueranti ſtabilitate cuſtodiat. Vndè & vulgaris vſus obtinuit, vt cùm aliquem ab aliquo vehementer amari conſpicimus,dicamus: Ex corde diligit eum: quem ſcilicet amat & ſequitur.

Matth. 16.

Dulciter diligere id eſt ex corde.

Gradus ſecundus diligere ſapienter. Secundus eſt,diligere ſapienter. Gradus iſte multæ altitudinis eſt, & nimis difficilem pollicetur aſſcenſum. Non autem euadit ad cacumen eius, niſi mens mundior, & quæ mundi huius ſapientiam ſapientia ſuperuolat Angelorum. Non attendit hic naſcentis, vel itinerantis Dei cumulata deuotio, ſed Verbum in principio apud Deum. Recordare Filium Dei cum Patre omnia fabricantem,creantem Angelos,elementa iungentem,diſponentem mundum, omnia gubernantem, & cognoſce quàm excelſior ſit iſta cognitio, quàm illa. Intuere ineffabilem ipſius genituram,& Genitum Gignenti non diſſimilem,nec priorem Patrem quàm Filium,& tunc intelliges quanta differentia natiuitatem vtranq; diſtinguat, cùm aliud ſit naſci in gloria,aliud in miſeria,aliud æqualẽ Deo, aliud Angelis eſſe minorem. Hæc eſt ſapientia ſingularis,ſupergredi corporis & corporeorum obſtacula,& in illius lucis ſubſilire ſplendorem,vbi lumen videtur in lumine,& Deus non ſeruiens, ſed imperans demonſtratur. Felix anima, quæ fęculentæ carnis ſuperata materia, in huius ſapientiæ lumine requieſcit. Vis videre Paulum,quomodo à primo gradu ad ſecundum aſſcenderit? Cùm dixiſſet, Mihi abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti: Scripſit alio loco: Et ſi noueramus Chriſtum ſecundum carnẽ,ſed nunc iam nõ nouimus. Hic affectus ſapientiæ ſedet in anima,quæ ſola rationis

Gal 6.
2. Cor. 5.

onis capax eſt, incorporeumque & incircunſcriptum ſpiritum indefeſſa meditatione proſpectat. [Sapienter diligere, id eſt, ex anima.] Hic diligitur Deus ex tota anima, id eſt, ex tota ſapientia, qui priùs ex toto corde, id eſt, ex dulcedine diligebatur.

Tertius gradus eſt amare fortiter, id eſt, ex omnibus viribus. [Tertius gradus, diligere fortiter.] Fortiter diligit, qui cùm neceſſe fuerit, pro Saluatoris fide corpus & animam tormentis exponit. Hic eſt fructus operis, laboris conſummatio, probatio dilectionis. De gradu enim dulcedinis ad ſapientiæ gradum aſſcenderat Apoſtolus Petrus, cũ diceret: [Matth. 26.] Animã meam pono pro te. Nihil ſapientius, neq; fortius, quam animam meam pono pro te: nil inſipientius, neque debilius, quàm neq; ſcio, neque noui quid dicas. Profectò iã diligebat dulciter, iam ſapienter, ſed vtrunq; perdidit, cùm fortiter non dilexit, cũ ad vocem mulierculæ Dominum & Magiſtrum ſuum celeriter abnegauit. Sed cũ mori pro Chriſto diſpoſuit, dilexit nimis: quia maiorem hac dilectionem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. [Iohan. 15.] [Fortiter diligere, eſt animam pro Chriſto ponere.] Affixus Cruci à fide ſeparari non potuit. Vides ergò, quomodo tres gradus iſti trinæ legis dilectioni conueniant. Itaque amemus dulciter, ſapienter, & fortiter, vt ad Magiſtrum Petri, Petri interceſſione peruenire valeamus, qui eſt benedictus in ſecula, Amen.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE SANCTIS APOSTOLIS PETRO ET *Paulo. Habetur vt ſupra 8. Tomo Aloyſij.*

HOdierna dies, dilectiſſimi, clara eſt & ſolemnis, vniuerſamque creaturam ſuo lumine ſanctificat, & infundit. Non enim eſt ignota feſtiuitas, vel alicuius obſcuritatis tenebris offuſcata, ſed ab ortu ſolis vſque ad occaſum toti cognita mundo, ipſis etiam cælis clara luce relucens. [Sanctorũ Apoſtolorum Petri & Pauli feſtiuitas ſolenis, toti cognita mundo.] Duo enim Apoſtolorum principes, Eccleſiæ luminaria, martyres ſummi, legis doctores, amici ſponſi, oculi ſponſæ, paſtores gregis, mundi cuſtodes, hodierna die cæleſtia regna felici martyrio conſcenderunt, alter princeps regni cælorum, alter aptus ad tertiu cælu: alter Iudeis prælatus, alter gentibus datus: in vita ſocij, conſortes in morte, in corona pares, æquales in gloria, iudices orbis, Domini cõfeſſores.

Admiranda prorſus diſpoſitio Redemptoris, & iudicia Dei abyſſus multa, [Pſal. 15.] cùm illos Eccleſiæ ſuæ præfecit, qui ſic criminaliter lapſi ſunt, vt in peccatorum fluctus abſorberentur. Cùm intueor Petrum, quem ipſa manus omnipotentis regni cæleſtis clauibus inueſtit, [Matth. 16.] cui Pater reuelat Filij maieſtatem, ſuper quem fundatur Eccleſia, cui poteſtas ligandi & ſoluendi conceditur, qui cælos claudit & aperit, quod Cherubin & Seraphin habere non legitur, vehementer admiror. Rurſus cùm reflecto oculos, & eundem Petrum video à longè ſequi Saluatorem, & ad vnius ancillæ vocem deteſtari & iurare, [Matth. 26. Luc. 22.] Quia non noui hominem, ipſumque quem Dei Filium confeſſus fuerat, trepida fugatione relinquere, timore concutior, dicens mecum: Quis cognouit ſenſum Domini? [Rom. 11.] Cùm reſpicio Paulum ſpirare minas & cædes in diſcipulos Domini, [Act. 9.] vinctos ducere, damnare morti, & in corpus Eccleſiæ tota debacchatione ſæuire, intra memetipſum contremo, dicens: Neſcit homo vtrum amore an odio dignus ſit. [Eccleſ. 9.] Cùm reſpiro deſuper, & video vas electionis portare nomen Chriſti coràm gentibus, & Regibus, & filijs Iſraël, ad tertij cæli ſecreta raptari, [2. Cor. 11.] & audire arcana verba, quæ non licet homini loqui, & in illam ipſam Trinitatem oculos figere clariores, gaudeo, dicens: Hic eſt vir, qui non eſt derelictus à Domino. Quid eſt, quòd ſic labuntur, qui præficiuntur Eccleſiæ? Sapientia ſuauiter diſponens omnia, hæc ideò fecit, vt in ſeipſis prædicti Principes diſcerent, qualiter alijs miſereri deberent. [Cur Principes Eccleſiæ frequẽter labantur.]

Huius virtutem miſericordiæ præſens capitulum demõſtrare conatur. Iſti ſunt, inquit, duæ oliuæ. Digna prorſus comparatio oliuæ ad Apoſtolos, nec alia dignior eſt inuenta. Arbor enim iſta ſemper viridis eſt, & illum excellentiſſimum olei liquorem effundit, [Apoc. 11.] ſine quo nec regia, nec ſacerdotalis conſtat authoritas. Oleum autem quatuor habet, ſupernatat omnibus liquoribus, illuminat, paſcit, & vngit. [Olei quatuor proprietates.] Cuicunque enim liquori oleum ſuperponas, ſtatim ſibi ſuperioris loci vendicat

pote-

potestatem: ita & misericordia Dei omnibus eius operibus præfertur, Psalmista testante, qui dicit: Miserationes eius super omnia opera eius. Miserator & misericors, patiens, mitis corde, & suauis vniuersis, Dominus prædicatur. Est autem & iustus, sed nunquàm multùm iustus legitur in scriptura, sicut multùm misericors. Vis videre quomodo discipuli sequũtur Dominum, & Magistrum suum? Adspice quantus pietatis affectus Apostolorum principi se infudit, quandò circunsteterunt illum omnes viduæ flentes, & ostendentes tunicas & vestes, quas faciebat illis Dorcas. Circundatur multitudine pauperum Apostolorum princeps, & vocibus lachrymosis concutitur viduarum, Apostolicumq; pectus irrumpit clementiæ multitudo. Orat Apostolus ante vultum gloriæ coram Domino maiestatis, resuscitatur mulier, & miseris redditur misericordiæ propinatrix. Hæc misericordia facit Petrum ab Hierusalem in Antiochiam currere, ab Antiochia venire Romam, prædicare verbum Dei, subuenire peccatoribus, peccatis parcere, misericordiam superexaltare iudicio. Adspice & Paulum, & intellige quàm dulcioris misericordiæ cumulata benignitas totam Apostoli mentem vera compassione succenderat. Quis infirmatur, inquit, & ego non infirmor? Doleo, inquit, & lugeo super eos, qui peccauerunt & non egerunt pœnitentiam. Beata anima, quæ omnium miserias suas fecerat, vt omnes lucrifaceret. Hoc affectu nauigat mare, currit in Hierusalem, lapidatur, verberatur, affligitur. Indè currit ad Ephesios, Corinthios quærit, circuit Colossenses, Philippenses visitat, reuertitur ad Romanos, misericordiam spargit, vbique diffundit pietatem, & cælestium seminat semina gaudiorum. Cernis ergò, quia sicut oleum omnibus liquoribus antecellit, sic & Apostolica pietas omnibus eorum virtutibus antefertur.

Psal. 144. Psal. 58. Actor. 9. Act. 14. 2. Cor. 11 Prima olei proprietas rectè Apostolis adscribitur.

Illuminat oleum, illuminant & Apostoli. Recole actùs Apostolorum, & vide quanta luce fulgurat Apostolus Petrus. In plateis, ait Scriptura, ponebantur infirmi in lectulis, vt veniente Petro, saltem vmbra illius obumbraret quenquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Oleum infinitum, admirabile lumen, & omni sole lucidius, ad vmbram Apostolici corporis languores fugere, discedere infirmitates, & omnem morborum instantiam inaudita velocitate fugari. An nō copiosa luminis immensitas ab ore Petri largiùs exiliuit, cùm ait claudo: In nomine Iesu Christi Nazareni, surge & ambula? Respice Paulum totum Illyricum peragrantem, suscitantem mortuos, subuertentem templa Deorum, & in splendore huius lucis totius orbis illuminare circuitum. Currit Paulus, & potenti virtute sermonum illuminat quæ in tenebris sunt, clarus sermone, opere clarior, miraculorum coruscatione clarissimus. Habete, inquit, formam vestram, & attendite nō solùm quæ audistis, sed & quæ vidistis in me. Bonus & perfectus magister, qui fidē facit verbis opere meliori. In huius lucis clarissima serenitate illuxerunt corusca tiones tuæ Deus, orbi terræ. Commota est, & contremuit terra ad vocem Apostolorum, cùm in omnem terram sonus eorum exiuit.

Act. 5. Act. 3. Rom. 15. Item secunda 2. Tim. 2. Psal. 76.

Oleum pascit, pascunt & Apostoli. Epistola Petri, & sublimis illa sermónum doctrina, nunquid non mirabiliter pascit Ecclesiam Dei? Audi quid Saluator de hac ipsa pastione dicat ei: Pasce, inquit tertiò, oues meas. Pasce verbo, pasce exemplo, pasce oratione. Pasce verbo, vt potens sis exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere: pasce exemplo, vt quod prædicas voce, opere compleas: pasce oratione, vt pro illis intercedas, quorum anima tibi commissa est. Vas electionis Paulus Apostolus, vide quomodo pascit populum Dei diuersorum varietate ferculorum. Lac, inquit, potum dedi vobis, non escam: perfectorum autem solidus cibus est eorum, qui pro exercitatione consummatos habent sensus. Et alibi: Facti estis, quibus lacte opus sit, non solido cibo. & iterum: Sapientiam loquimur inter perfectos. Vides quomodo se contemperat & conformat, illos sublimi, hos tenera imbuens doctrina.

Item tertia proprietas Iohan. 21. 1. Cor. 3. Hebr. 5. 1. Cor. 2.

Vngit oleum, vngunt & Apostoli. An non petrus Apostolus vngit omnes, cùm dicit: Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, & virtutes annũcietis eius, qui de tenebris nos vocauit in admirabile lumen suum? Paulus enim ipse nonnè præcepit dicens: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis? Oliua semper est viridis, nec frigoris immensitate percutitur: ita & Apostolorum fides inconcussa perdurat, nec vnquàm tyrannica rabie potuit superari: & si impulsus est

Itē quarta proprietas 1. Pet. 2.

ſus eſt Petrus vt caderet, non tamen cecidit, quia Dominus ſuſcepit eum. Stupefactus quidem ad momentum hæſit Apoſtolus, ſed ſtatim in virtute fidei redijt, quia reſpiciente Domino, fleuit amare: & ſi ad tempus concuſſus eſt, non tamen deijci Luc. 22 potuit: quia ſcientia veritatis caſſari non poterat, dicens: Ego pro te rogaui, Petre, Ibidem. vt non deficiat fides tua. Hodierna enim die crucifigitur Petrus, Paulus gladiatur, & vitam ponunt pro fide Christi, vt non deficiat fides Chriſti. Iſti ſunt ergò duo viri oliuæ, viri habentes fidem, illuminantes patriam, paſcentes Eccleſiam, peccatores vngentes. Apoc. 11. Quod igitur ſcriptura hæc dicit: Iſti ſunt duæ oliuæ: alibi planiùs aperit, dicens: Hi ſunt viri miſericordiæ. Eſa. 57.

Sequitur: Et duo candelabra lucentia ante Dominum. Candelabrum tribus pedibus innititur, & in altiora conſurgens cereum ſuperportat, vt qui ingrediuntur, lumen videant: ita & Apoſtoli tribus virtutibus innitentes, operatione, prædicatione, miraculorum coruſcatione, lumen verum Dominum Ieſum Chriſtum ingredientibus ad fidem tota claritate monſtrârunt. SS Apoſtoli duob. cãdelabris cõparantur. Et attendendum quod dicit, Ante Dominum. Hypocritæ etenim lucent, non ante Dominum, ſed ante mundum, vt Hypocritę cui luceãt. videantur ab hominibus. Apoſtoli verò luxerunt ante Dominum, ſed non ante mundum, quia ludibria & verbera experti, diuinæ maieſtati ſolummodo placere ſtuduerunt. Quòd ipſi ſint duæ oliuæ, & duo candelabra lucentia, & ante Dominũ, Zacharias Propheta manifeſtè his verbis innuit, dicens: Iſti ſunt duo filij olei ſplendoris, qui aſſiſtunt Dominatori vniuerſæ terræ. Zach. 4. Sunt etenim filij olei, quia viri ſunt miſericordiæ: ſunt & ſplendoris, quia ſunt candelabra lucentia: lucent ante Dominum, quia aſſiſtunt Dominatori vniuerſæ terræ. Sequitur: Habent poteſtatem claudere cælum nubibus. Serenitas cæli nubibus impeditur, nè videatur, & diuinitatis contemplatio peccatis noſtris clauditur, nè videatur Deus, Propheta teſtante, qui dicit: Oppoſuiſti nubem, nè tranſeat oratio. Thren. 3. Nubes opponitur nè oratio tranſeat, cùm peccata noſtra ſeparant inter nos & Deum. Habent poteſtatem claudere Egregia huius loci expoſitio. cælum nubibus, id eſt peccatoribus, & portas eius fidelibus aperire. Mira res, & omni ſtupore digniſſima, ad hominum linguam claudi & aperiri cæleſtium palatia manſionum. Amen.

IVLIVS.

VITA S. RVMOLDI ARCHIEPISCOPI ET MARTYRIS, EDITA A VENERABILI VIRO *Domino Theodorico Abbate monaſterij ſancti Trudonis, & in eius feſto pro concione, vt apparet, recitata.*

TRIVMPHALE & gloria Chriſtianorum, miracula ſunt Iulij. 1. & virtutes Sanctorum, quæ quo latius propagantur, eo Cap. 1. & boni in Domino glorientur, & mali erubeſcunt & cruciantur. Hoc inſigne ab illa Crucis arbore natum eſt, in qua cùm vita mortem triumphâſſet, & velut irrigata fœcundiſſimo aquæ & ſanguinis imbre ſtatim extendit ramos ſuos à mari vſque ad mare: eoſque flores èdidit, quorum fructus & ſuauiſſimus ſapor orbis terræ ſinum impleuit. Nouit hoc ab Ortu Aegyptus & India, ab Occaſu alter penè orbis Britannia cum adiacente Scotia: qui ſtatim vt ab illius æternitatis ſole tacti ſunt, illi ſub vmbra eius quem deſiderabant requieſcere, iſti ad ardorem vſq; martyrij feſtinauerunt incaleſcere, & ſtridentia anhelantiaque verba in dulce Crucis melos didicerunt infringere. Vndè autem hoc tam latè diffuſum germinariũ, Scoti Chriſtũ annunciant. niſi quia in eorum cordibus coaluerunt Ieſu Chriſti amor & deſiderium? Aſſentit in hoc Herbipolis glorioſa martyris Kiliani meritis & corpore, nec minus prona S. Kilianus Scoto-

S. Columbanus, S. Bertinus S. VVinoc. Scotorum talium & tantorum patrum gloriosa veneratione. Columbanus Italiam, Bertinus & VVinocus illustrant occidentalem Galliam, & innumerabiles alij suis quique in locis: qui vitæ sinceritate & fidei integritate multos ad iustitiam erudiunt, & quasi stellæ fulgent in æternitate.

Cap. 2. S. Rumoldus. Ex horum numero, ex hoc orbis terræ remotissimo angulo beatus Rumoldus emicuit: de quo aliqua dicturi dum studium pietatis affectamus, minùs dicendi notam formidamus. Quo enim ore, qua facundia quis posset exponere, quem vix cogitatu sufficiat adæquare? Nè autem parentes eius & proauos omninò taceamus, Ex regali prosapia ortus. ex regali quippè prosapia extitit oriundus: illustris regis Scotiæ satus extiturus hæres eiusdem. Frustrà tamen fructus sapor eminùs in radice quæritur, vbi gratiùs in ramo pullulando cominus demonstratur. Hic denique sceptro regni potiturus erat, generis insignia, deliciarũ commoda, præsulatus culmina lubrica æstimauit: Regno fastidito, voluntariam paupertatẽ sectatur. & vt de bonis caducis & transitorijs, fortunæque fallaci subiectis ad immarcessibiles diuitias mentem adspiraret, voluntaria paupertate sacratissimus Dei seruus carnem propriam domans, mentem sinceram & solidam Creatori suo cum omni deuotione dedicauit: vt in persona eius impleretur quod scriptum est, Matth. 19. Eccè nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Omni autem virtutis bono ab ipsa imbutus infantia, eousque prodijt, vt nihil eorum quibus Deus acquiritur intentatum reliquerit. Sacris fuit literis imbutus. Accessit ad religionem literatum scientia: vt quodcunque ageretur, intellectuali scripturarum sale adspergeretur. Tota insula mirabatur, sicut omni terrarum gleba fœcundior, ità sanctorum gloriosa simplicitate beatior. Solini de Scotia testimoniũ. Hæc est illa Scotia, teste Solino, olim inhumana incolarum ritu aspero: aliàs ita pabulosa, vt pecua, interdum nisi à pascuis arceantur, in periculum agat saties. Illic nullus anguis, auis rara, gens inhospita & bellicosa: adeò vt victores hausto priùs interemptorum sanguine vultus suos oblinirent. Apis ibi nulla, intantùm vt aduectos inde pulueres seu lapillos si quis intra aluearia sparserit, examina fauos deserant. Vt in virum proficiat ad quid iam in terra sua adspiraret non inueniens, Peregrinatio eius. de peregrè cogitat, in id se totum expedit & præparat. Romam auditu didicerat: eam, vel studio inuisendorum locorum, vel veneratione Apostolorum appetendam deliberat. Omnibus exoccupatus, nec iam in angaria crucem Iesu gestaturus, in Britanniam ex more gentis transmeat. Nauigant enim vimineis alueis, quos circundant ambitione tergorum bubalorum. Indè transmisso Morinorum freto, qua breuissimus transitus maris est, in Galliam defertur, quoquò locorum veniens, Vbiquè Christum annũciat. Iesum semper proloquens, de vita æterna, & quid sit Deus, homines instruens: sæpè etiam cum ratio postulasset, miraculorum gratia refulgens. Sic demum satis laborioso itinere Alpium niues transreptat: qua olim Pœnus Hannibal aceto & igni naturæ vim faciens scisso Apennino Romani nominis vires lacessitum transuolauerat. Romam venit. Vrbem dehinc ingressus, aliquot dies continuat, Apòstolicum piscatorem quotidiè studiosa oratione solicitat, & clauigerum cæli ad aperiendum inuitat. Mirabatur vrbem in qua olim totius orbis dæmonia velut in sentinam confluxerant, nunc vnius Dei cultum amplecti, feliciorem per omnia Apostolorum sacra passione, quàm eo quo primi olim eius muri maduerunt fraterno sanguine. Deuotio eius erga pia martyrum loca. Amplexatus & ipse triumphale martyrum nomen, qua ierant, qua steterant, qua pro nomine Saluatoris sanguinem fuderant, mille osculis & genuflexionibus satisfaciebat: & dulci mixto ploratu quædam bellatorum Christi spectacula ipse sibi in corde suo repræsentabat. Vincebatur totus ardore martyrij, vt tormentum & tortor si adesset, ad vitalis commercij mortem se ingereret. De reditu diuinitùs admonetur. Sed quia non est in hominis potestate vita eius: ex prouidentia omnipotentis Dei de repatriatione admonetur.

Cap. 3. Diuinitatis igitur se committens consilio, compendiosa peregrinatione Italiam reuersus, qua se Apennini montis dorso attollit, supergreditur: Galliasque ingressus, in eas occidentalium partes se deponit, qua Scaldis fluuius æstum maris in Ledo & Malina pro maris recessu vsurpat. D. August. li. 1. de mirabilibus Scripturæ. ruperam vsque remittit. Locum incolæ Machliniam dicunt propter maris Malinam & Ledonam, quæ certis temporibus cum corniculantis Lunæ consonantia nunc accessum, nunc recessum faciunt, nec vltra quàm ad huius loci fretum vel damna vel lucra sua commutant. Nobilium quidã Odo nomine Comitatum gerebat, cùm æquè moribus & genere nobili coniuge. Ambo religiosi, ambo ante Deum florentes castitate coniugali, vt antiquos illos Abraham & Saram esse putares: præter

præter quòd Isaac tertius aberat. Hi solita religione virum mox visum inuitant, hospitio inducunt, conuiuio participant, ad commanendum postulant & impetrant. Felices ambo tali hospite, ad cuius ingressum diuina iocundati sunt benedictione. Vna enim dierum soli & sine arbitris diuinum aliquid cùm agerent, tota spiritum prophetiæ mente concipiens, manu imposita orationem præstat, vtrisque benedicens fœcunditatem pollicetur: seipsum compatrem promittit, de nomine prædicit. Accommodant fidem parentes stupidi: certi faciliùs naturam vinci, quàm Rumoldum posse mentiri. Fidem efficacia comitatur: iuxta tempus & diem prædictam de priùs sterili filius nascitur: exceptus homini Dei præsentatur. Ille susceptum baptismate abluit: & Libertus nomen imponit. Aetas intereà vsque in adolescentem profecerat, & ex pij doctoris magisterio dulcis pusio in omnis boni formam coaluerat. Parentes cum suis curialibus exultabant, & de futuro hærede quotidiè cogitabant. Vnius talis lætitiæ diem maximi mœroris nox obtenebrat, & totam domum caliginosa nube inuoluit & cæcat. Quadam enim dierum puer cum coæuis ludos in aluei littore dum meditatur, dumque nimiùm benè ripę credit, periculum iniji: elapsus submergium facit. Tristi fremitu totum statim littus concutitur: & proiectis qui mergentem extrahant, omnis natantium conatus deficit. Captiua præda coram oculis abducitur, & absorpta cameratis vndis includitur. Rumoldus interìm aberat, rumor vsque ad parentes intonat & nihil minùs suspicantes irremediabili vulnere transuerberat. Appensus præsens dolor cum priori lætitia præponderat: & quo olìm lætiores de recẽs nato filio, eò nunc tristiores de mortui submergio. Nihil enim sine dolore amittitur, nisi quod sine gaudio possidetur. Quid agerent, quò se verterent, quid consilij caperent, non habebant. Sola hæc spes: vt quo prophetante non habitum acceperant, eo orante amissum recipiant. Euocatus homo Dei de tristi luctu & ipse totus concutitur, nec minùs quàm ipsi genitores super spirituali suo filio compungitur: consolatusque alios, qui seipsum vix consolari poterat, littus adit, locum notat: & celebri oratione terque quaterque Iesum inclamat. Circunstat tristis conuentus: præstolatur fidem euentûs. Mirum dictu, vixdum ab oratione surrexerat, reiectis oculis propè adstantem puerum adspectat: non dissono tamen à trium Babyloniorum puerorum miraculo. Nam sicut illi caminũ triumphauerunt absque ignis ardore: ità & hic in contrario elemento supergressus est aquas absq; aquarum humore. Iesu bone, quid illud miraculi, quid illud fuit gaudij? Vbi nunc mors victoria tua? vbi nunc mors stimulus tuus? Eccè non solùm noster Christus, sed & qui sunt Christi, in nomine eius tibi imperãt: tu obaudis, ipsi spoliant. Gratias illi, cuius gratuita adoptione homines facti sunt dij. Rediuiuus puer parentibus immò à parentibus Rumoldo redditur: donaria auri, argenti, totiusque supellectilis adduntur. Vestra, ille respõdet, vobis sint: caduca enim aspernamur, nè cum cadentibus in præceps labamur. Aut quæ nobis cum istis conuẽtio, quorum iam totus in cęlis actus & intentio? Vt tamen satisfaciatis aduenæ vestro, deserta paludis huius nobis dari obsecro, nõ vt alieno delectemur fundo, sed vt labore nostro inibì seruorum Dei proficiat mãsio. Nec magnũ id esse debet, si vestra metamus carnalia, qui seminauimus spiritalia. Fauet statìm Comes, quod petebatur ex voto offert: testamentalis conscribitur pagina adstipulatione subnixa. Nomen loco Vlmus: ob vlmorum illic luxuriantium copiam. Adunantur illic Duo militantium copiæ: accrescunt omnia, quæ ad vsus pertinẽt ęcclesię vsq; ad consummati operis summam. Ille ipse posthumus Libertus inibì adolescit & eruditur, postremò sub tãto patre Dominico gregi præficitur: posteà persequendus & proprij cruoris laurea coronandus. Ea enim tempestate, qua Scytharũ furor excanduit, & de vagina Daciæ Getharũ gladius erepsit, omnibus ab ipsa maritima ora vsq; ad Agrippinensem Coloniã vastatis & incensis, hic homo Dei occasione euadendi periculi in Hasbaniam se transtulit: quem prosecutum & captum effera gens ante ipsam S. Trudonis aram fecerunt Deo victimam. Corpus eius, vt aiunt, (veri enim periculum ad me non recipio) illic sepultum: de loco autem sepulcri non ambigua sententia est.

Ordo, quẽ tamẽ Odonem alij vocant, eũ benignè suscipit.

Fœcunditatem sterilibus cõiugib. prædicit.

Euentum sortitur prædictio.

Submersũ Libertum puerum inclamato Christi nomine parẽtibus incolumem restituit. Dan. 3.

Munera respuit.

Extruẽdo monasterio locum impetrat.

Scythæ & Dani loca maritima Coloniã vsque vastarunt.

S. Libertus occisus à Danis.

Cap. 4.

Inuidia interìm recrudescit diaboli, nouos cœtus cernentis quotidiè adunari, se impigrè impugnari, interdùm etiã superari: inficit nota peste duos quondàm sancti viri comites, qui solum aliquãdò gradientem & ex more psalmos ruminantem ex aduerso lethali vulnere excipiunt, spe adipiscendæ pecuniæ quam solitus esset circun-

A suis comitibus auaritia excæcatis occiditur.

circunferre. Miseri profectò & proditoris Iudæ dignissimi laqueo: qui dum vanissimum sequuntur quæstū & turpe lucrum, tanti tamq; religiosi sacerdotis incurrūt magistricidium. Prçtereà factū volentes palliare, sceleri crimen addunt, raptumq; sacratissimū corpus prçter labentibus vndis iniiciunt: regressi, mendaciorum folijs rem gestam cooperiunt, frustrà tamen. Piscatoribus enim noctu circa negocia partito labore occupatis lux cælestis incanduit, & quo loco sacratissimū illud corpus delitescebat, superfusis luminarijs apparuit. Perterriti homines, & nihil per se præsumentes, Comitem adeunt, nouitatem rei patefaciunt: prodigium aliquod id sibi videri persuadent & promittunt.* Odo sociū se prçstat nauigij, solitoq; iocūdatus luminariorū miraculo, iactis retibus nobilem piscaturam haurit, & sacratissimum illud funus cum iubilo ad terram trahit. Impositum vehiculo quo nunc requiescit loco deportat, & sepulturam celebri sumptu curat: nec defuit digitus Dei, operatus statìm ad glebam militis sui.

Diuino lumine piscatoribus sacrū corpus designatur.
* al. Ado.

Cap. 5. Carolus Crassus hic fuit. Normanni atq; Dani Franciā &c. vastāt.

Cçterùm Carolo Romç à Iohanne Papa in Imperatorem consecrato, ira Dei respondentis peccatis populi sui, Nortmanni adiunctis sibi Danis Franciam & Lotharingiam peruagantur: fines prçcipuè Morinorū, Menapiorum & Brachbatensium, omnemq; circa Scaldum flumen terram ferro & igni deuastāt. Indè Vbal fluuium ingressi, totam Batuam, palatium etiam Neomagi incendunt. Eodē anno Godefridus & Sigfridus reges Nortmannorum cū inæstimabili multitudine iuxta Mosam in loco Haslon considentes, Leodium, Traiectum, Tungros, sancti Trudonis, Coloniam, & Bunnam cum adiacentibus prouincijs & castellis comburunt. Aquis in palatio equos stabulantes, oppidum & regiā domū incendunt. Ad hæc mala Hugo filius Lotharij regis ex Vbaldrada pellice in Lotharingia & Boso tyrannizabāt in Burgundia. At nè Chronicum magìs videar texere quàm cœptum opus prosequi: hoc tali bellorū incendio per decem & octo annos totus orbis dum arderet, iuxta prophetam nec scabelli pedum suorum Dominus in multitudine iræ suæ recordaretur, ecclesia tamen huius martyris nostri illæsa permansit, nec quicquā tale esse fera gens aduersùs eam aut potuit, aut præsumpsit. Ad quam gratia prædæ quidam ex eis cùm accessisset, & superpositum campanarij, quod vulgus gallum propter similitudinem formæ, nos aurarium propter obseruantiam vocamus auræ, rapere præsumeret, lapsum facit: dignasque rapacitatis pœnas debita morte luit. Et quia iuxta Salomonem pestilente flagellato, sapiens sapientior erit: hoc vnius infortunium cæteris omnibus disciplinæ fuit commonitorium.

Thren. 2.
Ecclesia S. Rumoldi, omnib. bello conflagrantibus, illæsa permansit.

Prouer. 19.

Cap. 6.
Miracula.

Vt reliqua prosequamur, vel id in hoc sancto nostro mirabile, nec minùs iocundum est: quòd circa supplices suos hanc velut maternā curam exhibet, vt de minimis quoquè rogatus se quasì obuiū præparet. Mulier matricularia eadē & nonna, Gerlingis nómine, pia deuotione ecclesiæ eius adhæserat: sonandarū campanarum officium habebat. Prosequendarū horarū die solennia, noctu sibi gallū nutriuerat monitorem. Assueta domesticas parietes subrepere vulpecula, dum vnā alteramq; prædā impunè asportat, maiora præsumit: in gallum totū negocium intendit. Sed nec saliendo pennā volatilem, nec rependo fas erat adspirare ad trabeam altitudinem: nota vsa fraude, parat insidias, subintrat latebras, cùm interìm securum & superbo gressu limen calcātem de post ostium bestiola aggreditur, inuadit, & minaci pressum dēte velut triūphans asportat, tum syluæ se reddit. Accurrit mulier, sed tardiori impedita gressu, vno & altero conatu frustrà cōsumpto, totius damni querelam in Sanctū retorquet & causando deficit. Quid, ait, mihi & tibi? Aut mihi reddatur gallus, aut matutinis careat Rumoldus. Nulla mora, redit bestiola: & captiuam prædam quodā suffuso pudore coram oculis mirantium deponit viuā: data delicti venia, frustrata præsumptrix nihil simile deincèps ausura, ad latebras se recolligit. Mirentur alij confragosum cælum, turbatum mare, terrā concussam: sufficit mihi in his quæ putantur minima gloriari super hoc martyre. Penè enim nescio Aegyptij pestilentiùs ne cæsi sunt in ciniphe, an in omni primogenitorum occisione.

Exod. 8.
Cap. 7. Aliud miraculum.

Superest & aliud eiusdē huius suæ matricularię miraculum, non minori pietate amplectendum. Ea enim incursione, qua Danos omnia superiùs diuina & humana perturbâsse meminimus, hanc quoquè captiuā fecerāt, & mare trāsportaturi abduxerant. Ostiū Scaldis necdùm attigerāt, trāstra, remos, & cętera quę sunt armamenta nauiū, reparantur: figūt anchoras. Nox solito horridior, vtpotè vicina iam hyeme, in somnos vocat. Cęteris nocturnū frigus duplici diploide cōsolātibus, captiua in prora

in prora cōtractis insimul membris algoris & niuium pœnas luit. Extrema tandèm vrgente necessitate, appensa oratione cū lachrymis: Eia, inquit, S. Rumolde, si iure, si fideliter, si ad gratiā tibi seruiui, nudā & algentē tuam cooperi. Mira fides; statìm depressis oculis vt obdormiuit, omnibus quæ domi reliquerat vestimentis se coopertā sentit. Expergefacta miratur & stupet: officiosum sibi martyrem quibus potest laudibus magnificat & effert.

S. Rumoldi opē implorat, neque frustra, Gerlingis Nōna.

Sol in diem fuso manè repubescebat, & nauis cæso fune solui parabat: hîc verò vires deficiunt, & quo ampliùs insudant, minùs proficiunt. Stabant fixa simulacra toto luctamine & conatu frustrà deficiēte. Rupium instar medijs inhærent fluctibus alternatìm quis quid agat innuentibus, cùm interìm vnus captiuam admonet dimitti, hanc longarū morarum causam sibi videri. Ex consulto fauent cæteri: ea dimissa mox velut ex sarcina naui velificant omnes celeritate non difficili. Quod ne in hac tantùm captiua miremini, quis vsq; in hanc diem carceratis & boiatis faciliori exauditione solet compati?

S. Rumoldus, carcere vinctis imploratus subuenire cōsueuit.

Prętereà de serendis arboribus & insitis earum non ignobile illud eius recordamur miraculum. Quicquid enim huiusmodi seminū sanctissima eius manus sparsisset, cum incremento cælestis gratiæ donum comitabatur efficaciæ. Memor enim Apostoli: Qui non laborat, nec manducet. & rursùs, Manibus nostris laborauimus nè quem vestrûm grauaremus. honesto hoc plerunquè exercebatur negotio, intantùm vt partito ipse sibi tempore nulla omninò hora quin aut labium in oratione aut manus occuparet in opere. Fagineam hoc negocio nutriuerat siluulam: sub quarum plerunquè recubans tegmine meditabatur harmoniam Dauidicæ melodiæ. Ad nostra vsque tempora vna harū perdurat arborum, dulci digna religione & grata plātatoris sui recordatione.

Cap. 8.

2. Thes. 3.
1. Thes. 2.

S. Rumoldus honesto semper labore ab oratione cessans occupatus fuit.

Arbor D. Rumoldi manu sata ad ętatē vsq; Theodorici Abbatis perdurat.

Excrescit ad materiam laudis quidam Lantgerus nomine: qui in ecclesia beati Rumoldi coaluerat & in presbyterū profecerat. Sed vt solet ex abundantia luxuria, & ex luxuria nasci superbia, corde tactus ad hoc vsque intumuit, vt nec pares dignaretur, nec quid sit homo recordaretur. Non iam priuata loquitur altiora præsumens, velut vter in pruina inani turgescens spiritu, stipendia quæ ex quotidiana debebantur prębenda ducit contemptui: ad alia velut maiora migraturus se extendit. Sed lapis ille offensionis & petra scandali, qui super quemcunque ceciderit, collidetur, & qui in eum impegerit confringetur, quædam statìm salubria fugitiuo suo opponit scandala: & occultis fatigatum importunitatibus, cunctis quibus anteà lactabatur excludit rerum successibus. nam, vt scriptum est, pugnabit pro eo orbis terrarū aduersùs insensatos, rerum primò flagellatur inopia, deindè quadam animi lapidatur acedia. Dies ipse & nox solito tristior: plerunq; etiā mors vita iocundior. Sic dissipatus nec tamen compunctus pertinaci corde recedit: viamq; suam ingressus velut maiora appetiturus, iterùm salubriter reprimitur, & oculorum cęcitate percutitur. Quid multis moror? Erudit⁹ ex verbere, ad horam pœnitet, & ad horam illuminatur: iterumq; priora præsumens, iterùm cęcatur. Edoctus tandèm quid sit contra torrentē niti, aut quid homo comparatus Deo, nil simile vltrà ausurus, ante manus illas quas nullus effugit humiliatur: & mediante nostro martyre non tantùm oculis, sed etiam corde illuminatur.

Sap. 5.

Clareat hoc vel exemplū vel pœna eis, qui non contēti aurea mediocritate, inani ebulliunt auiditate: nati in paupere nido & rusticano tugurio, adspirant ad alta laquearia & tecta palatina: assueti olìm pane cibario, similam & mella prægustant cum fastidio, de quibus Propheta: Væ qui coniungitis domum ad domum, agrum agro copulatis vsq; ad terminum loci. Nunquìd habitabitis vos soli super terrā? Filius patriarcharum Esau propter lenticulā venditis primogenitis de gula arguitur. Dauid manu fortis & amicus Dei, propter aquam quā de cisterna Bethleē in sanguine virorū fortium hauserat repręhenditur: quam nisì Domino statim libâsset, sanguinis pœnas luisset. Ipse filius hominis à filijs seculi vini potator accusatur: & qui sine omni peccato erat, de ebrietate calumniatur. Et Apostolus ait: Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futurā gloriam quę reuelabitur in nobis. Si non sunt condignę passiones, quantò minus ebrietates & comessationes? Ad quos specialiter loquitur propheta, Vacate & videte quoniam ego sum Deus, nónne ad Clericos? Eis quippè Deus vacationes, eis ferias instituit Papa Syluester: quas priùs à nominibus deorum suorum gentiles vocabāt. Nobis quippè vacare, nobis feriari institutū est: vt quanto remotiores sumus à negocijs secularibus, tanto omnipotentis maiestatem contemplemur viciniùs. Vndè Apostolus: Nemo militans Deo, im-

Authoris exhortatio ad eos qui ex humili surgunt in altum.

Esai. 5.
Gen. 25.

2. Reg. 23.
Rom. 8.

Psal. 45.

Syluester ferias vocauit dies, à Deorum nominib.

 plicat

[antè nominatos.] plicat se negocis secularibus. Aut nunquid non adhuc cum Deo eadem perdurat [2.Tim.2.] gratia suo martyri, vt contemptores & veneratores æquè aut certè ampliùs possit coronare aut punire?

[Cap. 9.] Verum hæc, vt ait quidam, mordaciùs distribuenda B. Hieron. relinquamus, [Implorãtibus opem suam adest S. Rumoldus.] nos verò ad cætera quę supersunt currenda redeamus, & quod superest diei in laudem beati viri percurramus. Compertum hoc signis euidentibus, nullum vnquàm frustrari fusis erga hunc patrẽ precibus, quibuscunq; grauaretur incõmoditatibus. Quidã Helinardus dum nimiùm indulget venatibus, & fugiẽtem prædã captat auidiùs, lapsu aut alio nescio incõmodo inclementer periclitatur. Erat languor vehemens ad mortẽ procliuior, vt paratis exequialibus nihil ampliùs quã extrema conclamatio expectaretur: cũ interim recuperato spiritu, lingua adhuc obligata, quodã oculorũ nutu ad sepulcrũ B. Rumoldi gemitu interprete se postulat deferri. Satisfaciũt misero: & inter manus exceptum ante altare illud plùs cadauer quàm hominẽ proijciunt. Tristis turba ꝓsequitur, & precio fidei diuinę misericordię stillicidiũ ꝓuocatur. Adest euicta diuinitas: & prece omnium vni huic redintegratur prior & auctior incolumitas. Miratur seipsũ rediuiuus homo: & paulò antè aliorũ de [Exod. 23.] latus adminiculo, plusq̃ seipsum portare sufficit. Recordatusq; scripturæ, Nec apparebis in cõspectu Dei tui vacuus: annui cẽsûs votũ facit, & dum aduixit persoluit.

[Cap. 10.] Addamus & aliud non minùs exemplo dignũ quàm miraculo. Quidam eorum quos stipendiarios vocant milites ab Antuerpia Machlines habebat negocium. Feria cœnę illius erat, in qua à discipulo traditus Iesus perditi hominis salutẽ est ope- [Ieiunium quadragesimale.] ratus. Ieiunium ex antiqua patrũ institutione vniuersalis celebrat Ecclesia: vtpotè nondum percursa solenni Quadragesima. Miles ille moreeorum quib. quicquid libet licet, & quod noluerint nõ dignantur licere, absq; Missæ audientia & ieiunij [Ieiunij & Missæ irreligiosus cõtemptor dæmonib. ludificandus permittitur.] reuerentia confecto matutino prandio solus progreditur. Vixdum medium iter attigerat, & eccè coram oculis dissimilis militię armatura & copiæ. Legio enim dæmonum sub fœmineo habitu crispantib. à tergo iubis, hastata manu, clypeo protegente humeros, improuisa progreditur. Spumantis equi puluereum quatit vngula campum: vrgentibus à latere calcaribus in vnum illũ totus ille intenditur furor & impetus. Ille contrà euaginato gladio dum parat cõgredi, vno atq, altero ictu frustrà cõsumpto, auras dum verberat, inani conatus vires lassat. Iamiã infelix futurus victima equo labitur, & tota iniquorũ massa velut voti cõpos cõclamat & irruit: cùm ille vix ad mentẽ rediens, & toto conatu celebre Iesu inclamãs nomẽ, addito etiã Crucis signaculo, omnẽ iniquorum perturbat aciẽ, & velut fumum reddit ina- [Christi gratia Sancti mortalibꝰ subueniunt, in quo eius etiam gloria vertitur.] nem. Cõfractus tamen & velut totis destitutus viribus, ad ecclesiã B. Rumoldi alienis defertur manibus: illic dies aliquot cõtinuatur, & demum curatur. Tua hęc Domine gratia, tua hęc in sanctis tuis est gloria: vt nullum prorsùs sit incommodũ, ꝙ ad eorum preces nõ sentiat remedium. Fœmina quædã longo manûs lãguore grauata, frustrà in medicos multa consumpserat, laborabat non modò chiragra, sed etiam digitis in palmã relisis, truncum nulli profuturum officio ægra trahebat. Subrepserat etiã inopia, omnium semper incõmodorum pedissequa. Hoc duplici pressa infortunio, quid iam ageret non habebat: operari non valebat, mẽdicare erubescebat. Rememorata de largitate martyris, ad mẽsam eius altaris accedit, cũ supplice prece ęgrã manũ porrigens: non micas panis, sed plenissimã sanitatem de manu propitiatoris sui recipit. Operępreciũ est, dum breuitati studemus multa præterire: nèdum affectamus officiale studium, auditorũ incurramus tędium. Neq; enim, etiã si vellemus, materiã æquare possemus, ad cuius superabundantem gratiã Tulliani eloquij fluuius siccaretur. Sed nec virũ sanctũ putet quis egere officiali eloquio, cuius laus & gloria tota pẽsatur ab ęternitatis munere & beneficio. Veruntamen qđ loquimur, quod scribimus, necesse est vt in laudem & gloriã eius expendamus, sine quo loqui & scribere nec debemus, nec possumus. Addamus tamen in calce, quãta [A dæmonibus correpti ad eius tumbam curati.] virtute hostiles dæmonum ictus soleat propulsare: qđ cùm sit de vna & simili re similiter factum, nõ necesse fuit variare. Tres quidẽ à dæmonib. vexati ad medicinalem eius tumbã sunt pręsentati & curati. Quãta autẽ putatis & quàm efficaci possit & velit suis supplicibus compati charitate, qui omnibus incõmodis patrocinatur [Solẽnis dies martyris cur in Kal. Iulij translatus.] authoritate? Redeamus iam tandẽ ad solẽnem diẽ martyris, qui octauo Calendas Iulij est depositione eius celebris. Nec immertò, vt qua die ꝑcursoris natiuitas iuxta angelicũ præconium cum gaudio celebratur in terris, eadẽ ob meritum martyris tripu-

tripudiũ esset cęlo & terris. Sed nè quid Baptistæ celebritati & officio detraheretur, octaua ab hac die martyris officium percolitur. Agè ergo pater sancte martyr inuicte, supplices tuos refoue, cum iudice seculi causas nostras compone. Si nostram respicis miseriam, nihil fœdius, si omnipotẽtis misericordiã nihil pulchrius. Mediator Dei & hominum mediatorem audiat inter nos & ipsum: quatenùs te orante & ipso propitiante alleuiati peccati põdere, ad æternitatis mereamur scalam pertingere. Quod ipse præstare dignetur, qui viuit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Inuocat S. Rumoldũ author.

SANCTI PATRIS NOSTRI PROCOPII, EX LEGIBVS D. BENEDICTI VIVENTIS, ACTIONVM VITÆ compendium, partìm ex annalibus Bohemorum, pàrtim ex antiquo MS. per Dn. Nicolaum Salium Pragensem recèns descriptum.

PROCOPIVS homo Bohemus, parentibus nec eminentissimis, nec obscuris, Chotumæ in Bohemia in lucem effusus, penè infans seueriorem quandam viuendi disciplinam amplectebatur. Sic enim Dei reuerentia, & maiorum intuitu, cor ad honestè viuendum firmarat, vt omnes voluptatum fucatarum fibras animo prorsùs eradicaret. Quam eius, magnum quid pollicentem, indolem parentes circunspecti animaduertentes, alendam eam & extendendã rati, Pragam eum admodùm puerum transtulerũt, vt Vissegradi Dalmaticis literis, quæ id temporis ibi florentes erant, expoliretur. In quibus ille tantum desudauit, vt commilitonibus suis doctrina multis gradibus emineret. Viuendi autem eius ratio tam insigniter pura fuit, vt ea excitati præcipui eius loci sacerdotes, eum licèt renitentem, Collegio suo cooptarent. In quo ille statu perui gil in orationibus consistebat, die nihilominùs in diuino officio contrito: tandèm Sacerdotij gradum conscendens, cogitare cœpit parum se hactenùs in pietatis studio progressum, ni maioribus virtutum incrementis exorsos satus prouehere eniteretur. Hæc animo agitans, in monachum D. Benedicti instituta professum, Deo hoc ità curante, incidit. A quo & vitæ ab humanis negocijs seiunctæ normam excepit, & cultu corporis nouo inuolutus est, sicque parentes inuisit, non ea mente, tanquàm impotentiori aliquo conspiciendi eos affectu pungeretur, sed vt reconditam aliquam & hominibus ignotam specum eligeret, in qua, liber à populari tumultu, liberiùs Deo officij sui pensum exoluere posset. Quod cùm ageret, & anxius per inuios saltus, atq; inaccessos montes singula lustrãs oberraret: deuenit tandèm in antrum quoddam duobus circiter miliaribus à castro Curintæ diremptum, qui locus à fluuio præterlabente Sassauæ appellatione percrebuit. Quod quidem antrũ mille propemodùm dæmonia insederant, quæ non leues illi molestias creabant. Ille tamen, vt athleta Christi impauidus, cum ijs orationum & ieiuniorũ telis acriter depugnans, palmam certaminis referebat.

4 Iulij festum eius celebrant Bohemi. S. Procopij patria.

Pragam literis imbuendus mittitur.

Initiatur sacerdotio.

Assumit monasticę vitæ viuẽdi normã.

In specu habitat. Oratione dæmones fugat.

Cap. 2.

Cuius tam grãdes spiritus, & masculos labores, admirationis & imitationis ergò volens Deus orbi palàm facere, Vdalricum Principẽ Bohemiæ, occasione venationis, pręconẽ virtutis eius & testem inculpatę actionis produxit. Hic enim Princeps cùm comites, & molossos suos, volucri cursu pręteruectos, nec assequi, nec ablatos oculis reuocare posset, colligẽdarum virium causa, quas in ea ferarũ insectatione exhauserat, sub opaca quadã eius siluæ arbore resedit. cùm insperatè ceruus ramosis cornubus mirandus maturo gressu eum quiescentem præteruolans, secretiora lustra inire tentabat. Princeps aũt, quanquàm defectis viribus gratissimam corpori fesso medelã ea mora afferret, videns tamen feram, qualẽ ea die nullã inuestigãsset, cupiensq; laudis aliquid ex ea cõfecta sibi decerpere, impotentium & effœtorũ pedum, & damnati cursûs oblitus, e uestigiò è terra se corripit, & contẽto arcu ceruũ, vestigijs eius insistens, premit. Ille aũt tam diù ante insequentem se fugam capessit, quousquè ad notã sibi specum patris Procopij decurrisset. Truncabat tunc vir Dei, post fusas preces, quercum quendã vsui suo seruituram, post cuius tergum, tãquàm post firmissimum vitæ suæ propugnaculum, se recipiens ceruus, cõpositis cruribus humi subsedit. Sanctus autem, incitatiori cursu eius & pauore excitatus, causam

Vdalricus Bohemiæ Dux ad specum viri Dei, diuinitus ducitur.

nouitatis huius assequi volēs, caput sustulit, & eminùs prospiciēs hominē lauta facie, & amictu corporis minimè agresti cōspicatus, neruo obuersum ex aduerso vultum in se direxisse videt. Steterūt aliquātùm ambo mutua admiratione defixi: tùm Princeps percontari, quid hominis esset, cui ille, se magnis facinoribus obstrictum, Christi tamen seruum dicere. Hoc responso excepto, concussus religione Princeps, laxato arcu cernuus ad pedes Sancti ruit, & ad arbitrium eius nutumque se componens, salutares pœnas ex præscripto illiùs sibi decretas pensurum se offert.

Vdalricus ad pedes Sancti prouoluitur.

Cap. 3.

Beatus verò Procopius, ductum in penetrale suū viuo saxo erasum, quia eū anhelanti ore loqui videbat, quiescendo aliquid laxamenti prostratis viribus corporis dare hortatur. Morem gerit Dux, & succedēs antro, locato corpore, primò orat hospitē suum, vt suæ torrenti siti remediū aliquo potu adhibeat. Nihil differt sanctus: aquam qua guttur suum proluere assueuerat, Crucis signo perstrictam ei propinat, quæ subitò in talem mollissimi vini saporem, diuina operatione trāsijt, qualem Vdalricus Princeps, nec in genialibus Cæsareæ mensæ epulis, (inter quas olim alitus fuerat) vnquàm se libâsse asseuerare non dubitaret. Diuinam ergò vim hîc se exercere cognoscens pius Princeps, flagitare quasi importuniùs à sancto patre cœpit, vt leuandorum criminum suorum spe certiori, mulctā in se iudicio suo pater decernere non grauaretur. Admisit preces tam iustas sanctus Dei homo, & vt templum Deo sub nomine D. Ioannis Baptistæ à fundamentis erigeret, idq; celebre religiosis viris eò contractis, & copiosis prouentibus dotatis efficeret, in mandatis illi dedit. Quæ omnia Dux, vt animosè & alacriter experiuit, ità exauditus, strenuè extremam manum operi adiecit. Id autem ab eo perfectum est anno millesimo nono, quo tempore Henricus secundus fasces Imperij post Othonē tertium possedit, & in Pannonia beatus Stephanus Rex diuinorum operum effector magnificus florebat. Vbi dum cælestibus negocijs vacās ageret Procopius, stipatus choro purgatioris sensùs hominū, quos sibi delectu acri habito collegerat, mirum dictu quantis vndiq; egenorum & morbis tentatorum examinibus, præcipuè autem eorum, qui comitiali morbo vexabātur, crebrò circunfundebatur. Quibus omnibus Apostolica pietate ità se commodum impartiebatur, vt nemo ab eo tristis, omnes lætabundi redirent. Ante omnia autem eò animum cogitationemque intentam veluti arcum tenebat, nè quid domestici eius, qui eodem cultu & sacramēto obstricti, Deo secum militarent, importuniori aliqua spiritùs tempestate iactarentur. atque hæc Procopij apud se gesta prædicatione & memoria digna.

S. Procopius ei aquā in vinum mutatam propinat.

Dux ad votum viri Dei templum extruit, & S. Iohanni Baptistæ dedicat. Hic fuit S. Henricus dict° Claudus, qui Italis primus vocatur.

Pietas S. Procopij in pauperes & ægros.

Cap. 4.

Quæ verò ab eo in luce & in propatulo patrata fuēre, talia ac tanta memorantur. Principio quidem Mennonem virum pium cùm illis diebus, quibus inter Pascha & ascensum Christi Domini, viri Christiani supplicationes statas prælata Cruce obeunt, flumē, nè Procopij choro copulari posset, arceret, videretq; in vltrà posita ripa scapham conto hærentem, orauit Deum eius sibi copiam intuitu meritorum D. Procopij fieri. Orationi euentus felix respondit. Mox enim scapha reuulso conto à ripa resilijt, crispantes vndas secare, & ancillāti similis, genib° oratoris se applicare. Qua ille conscensa, & conto quem ponè secum cymba attraxerat nauiculā subigens, optatis se tandem aruis exposuit, & religione exolutus, cùm rem miraculo dignam Procopio aperiret, eamq; bonitati eius imputaret, ille à se declinare, & in dicentis fidem retorquere atque congerere perseuerauit.

Miraculū S. viri meritis.

Cap 5.

Aliud deindè tale ab eo tantumq; patratum est opus, quod viri sancti solidā virtutem arguit. Nanq; vir quidam asperrimo mali genij furore percitus, cùm ab eo inedia se castigare iussus paruisset, illeq; potentibus verbis in exturbandum diabolum prolatis incubuisset, repentè dæmon hominis illius incola, speciem teterrimæ volucris exhibēs, ex ore illius, tāquàm ex nido prouolauit, & in culmine tecti consistens, ità orationibus eius ibidē appetitus est, vt deorsùm corruerit, lapsuque illo tria ampliùs in frusta dissipatus sit. Hanc tantā eius in affligendis gregalib. inuisam habentes dæmones potestatem, dira & contumeliosa voce questi sunt, se suis sedibus euolui, & exhortantium more ad emigrandum in Lobec (loci cuiusdam nomen est) cum Milobusensibus inuitare. Quos Deo charus homo, nè sibi molestias cōmentationi dedito crearent, potenter, immanem strepitum cientes, profligauit.

Dæmonē eicit ab obsesso.

Dæmones fugat.

Cap. 6.

Intereà Vdalricus Dux laxata ægritudinis vi membrorum cōpage, vita defungitur, hærede Bohemiæ Beretislao filio scripto. Qui non leuibus hominū narrationibus excitus, quæ Procopij & quanta esset viuendi innocentia, & nobiliū factorum clari-

Vdalrici Ducis obitus.

claritas, ad eum pergere, & corâm illũ alloqui destinauit. Quod dum perhumanè & demisse facit, suggeritur ei à proceribus suis, Patrē eius mortis pręcipitis interuentu, nō cumulatè monasterio illi censibus pollicitis satisfecisse. Quibus auditis Dux, nihil protelandum cum hoc opere ratus, subitò in multis satisfecit, in paucis se satisfacturum propediem & hilariter recepit, Procopiumque designatum cœnobij eius Præfectum, obfirmatè id munus defugientem, inextricabilibus rationum laqueis ità circuncinxit, vt enodare se minimè posset. Quod quidem munus ità gessit vt omnibus magnoperè eius gubernandi ratio accepta esset. Sic nanq; benignè ius suum in eos exercebat, vt nunquàm aliquem subiectorum duriori ore percelluerit, omnes verò mirificè colloquijs suis, quibus frequenter eos ad officij initi perfectionem cohortabatur, permulserit. Hinc factum, vt neque ille, in quem sanctus Dei, quòd molliori & fractiori vocis sono quàm par erat inter sacrificandum modulabatur, virgis animaduertere iusserat, quicquam ea punitione irritaretur.

Beretislaus filius eius, monasterium S. Procopij multis donat diuitijs, eumq; præfectũ creat. Attendāt hęc desides monachi, qui voci suæ in choro parcūt.

Cap. 7.

Cognito tandem vitæ suæ occasu, palam Emerano & Vito amantissimis iuxta ac fidissimis secundum Deum filijs, quòd sibi intra triduum mortis agon impenderet, denunciare non destitit, atque epilentico, stipem tunc à se exigenti, vt tantisper præstolaretur monuit, quo sibi vita functo, tunicam eleemosynæ loco asportare liceret. Mox conuersus ad suos, præscio futurorum casuum spiritu, quæ tempestas incommodorum eos quassatura se ablato esset, instar Patriarchæ Ioseph apertè illis vaticinatus est. Aiebat nanque, Beretislao Bohemiæ domino sospite, secunda omnia illis: erepto eo, sinistra quæuis eos occupatura. Spitigneum Principem pater Procopius hac in futurum porrecta oratione designabat, qui adeò crudeli odio in eos deflagrabat, vt vertere solum, importunitati eius cedentes, cogerentur. Verùm nè infaustorum tantum commemoratione admodum concuterentur, commutatione festina prosperorum euentuum, quam sub Vratislao successore Spitignei experturi erant, eos mirificè permulsit. Tali sermone ad eos habito conquieuit, & breui post vitam reliquit, idque circa annum 1053. Cal. Aprilis.

Mortem suam & ventura mala suis filijs prædicit. Gen. 50.

Felix obitus eius.

Cap. 8.

Post eius obitum discipulorũ eius religiosum agmen, veritũ ne exultātes res eorum prouido gubernatore cassæ breui defluerēt, coeuntibus suffragijs Vitũ amantissimum patri Procopio, maturum & seriũ piumq; virum, omnibus rationibus id onus excutere conantē, Pręfectum sibi constituũt. Cuius administratio tam diu integra florensq; extitit, quandiu Beretislaus beneuolus Princeps in humanis agebat. Eo enim exanimi facto, derepentè Spitigneus turbo, beati illius præsaga voce denũtiatus, in eos erupit. Cui colluctatus aliquantisper Vitus, cùm se imbecillum tanto furori reprimendo sentiret, cedendo atq; in Pannoniam demigrando, victor euasit. Vixit eousq; in exilio Pānonico, quousq; Spitigneus viuere cessasset. Intereà Abbas quidam Germanus homo asper loco illi pręficitur. Qui ad nocturnos cōcentus vadens, cùm ter à B. Procopio, sibi in limine templi apparente, iussus cœnobium illud deserere, minimè paruisset, tandem baculo pastorali ab eodem incussus sapuit; & verbere proteruorum pædagogo eruditus, pægaso volucrior indè exilijt, Principiq; Spitigneo, qui eum monasterio præposuerat, duros casus suos anhelans cōmemorauit. Quę cùm crebris hominum sermonibus vsurpata Vratislao, qui habenas regendæ Bohemiæ post Spitigneum suscepit, inclaruissent: ita auditione eorum refectus est, vt è Pannonia Vitum Abbatem, reliquosq; B. Patris discipulos reuocārit, eosque loco ordinique pristino in Bohemia reddiderit.

Vitus ei succedit.

Monachi tyrannidē Spitignei nō ferentes in Pānoniā migrant.

Ab Vratislao principe reuocātur.

Cap. 9.

Tum quoq; vir quidam Labessa nomine, aulæ Principis affectator, maleuolorũ iniquis accusationibus appetitus, cum vitæ fortunarumq; suarum ruinā certò prędidicisset, fugā eques ad Sazauam flumē arripuit. Quòd cùm transuadere nō posset, & infensos hostes circumuolitare eminus conspicaretur, fusa ad Procopium, cuius ædem vltrà intuebatur, prece, subitò amnem fluidā glacie rigere videt, quam patientem suí inuadens, iumento manũ ducentis sequente, lento gressu superauit. Quæ non mora liquescens, atque in currentes vndas reuoluta, illi tutelam, inimicis verò eius obstaculum comparauit. Factum id Augusti mense, quo sole Leonem ingresso, feruentiori calore Bohemia huic signo subdita, torreri solet.

Quidā ab hostibus beati Procopij meritis miraculosè liberatur.

Cap. 10.

Mulier diuturno languore detenta, iussa est à Procopio sibi apparente, vnum ex discipulis illius Vitum, aut Emeranum aduocare: quorum cùm Emeranus eam accessisset, & Deo illius iacentē valetudinem oratione cōmendâsset, protinùs ex integro conualuit. Vpilio Sazauiensis amictus veste, quam sublegerat, à domino rei com-

Mulier ægra sanatur.

Vinctus cippo liberatur. comprahenditur,& cippo,frustrà pro eo interueniente Vito Abbate,inseritur. Hic inclamato nomine Procopij,vidit hominem canitie venerandum,infula redimitũ facie eleganti,sibi adesse,& vt morum cõmutationem faciat præcipere. Tum canna,quam manu gestabat,robora arctantia contingere, quæ ad tactum illum tanto impetu dissilierunt,vt ianuã eius loci deturbarint,illeq; retinaculis expeditus,liber euolarit. Martino cuidam in sacro viuendi genere tyroni,fures supellectilem,dum in supplicationibus nocturnis excubaret,depeculati sunt. Ille ad sepulcrum P. Procopij,velut ad tribunal iudicis causam ferens,locum se mutaturũ asseruit,ni Procopius illos rerum suarum euersores coërceret. Audit voces queruli alumni sanctus, coegitque fures illos ablatũ eius peculium quàmprimùm referre. Virginibus sacris tenues eorũ fortunas tenebrio quidam furtim asportârat, quas mœrentes noctu lenienes verbis P. Procopius benè sperare iussit: Moxq; furẽ illum,hominum quorundam opera captum, & pro ademptis omnibus satisfacientẽ, eis stitit. Oblatus iterũ alteri mulieri Procopius iniunxit,vt cognatam suam ni perire morbo, quo conflictabatur mallet,,Sazauę monasterium adiret,& orationis sacrificium ab aliquo ex incolis eius postulare iuberet. Audit hęc,paruit illa,& curata est. Mulier alia alieno viro adhærescens,raptis bonis proprij mariti, fugam consciuit: Hæc retracta ex ignobili illa profectione,verberibus liuida,cippo committitur: Sed Procopij admonitu,iussa vitiosos amores ab animo profligare,elaqueatur. eum enim illa importuno clamore plangoreq; cęlo sibi euocârat. Quatuor annorũ spatio alia mulier & visus & membrorum vsu defecta,die Natalis Christi,dum sacrificaretur, Procopij nomine,ingeminato,sibi restituitur,hunc suarum precum,& inediarum ad sepulcrum eius susceptarum,fructum capiens. Quæ sepienti se populo asseuerabat, Procopium,oculis ipsius sacrum signum Crucis efformantem,se vidisse, moxque inualetudinem amisisse,idcircoque in nomen Procopij exaltata voce efferbuisse.

Sanctus cogit fures ablata restituere. Item furẽ alium. Aegra curatur. Vincta cippo absoluitur. Cæca & contracta sanatur.

Cap. 11. Apparet S. Procopius cœnobij sui Præposito. Blasio cœnobij sui Præposito, ter mandârat Procopius, vt Romano Pontifice adito,cũ quo se albo diuorum,relatis non vulgaribus suis operib. adscriberet,excitaret. Paruit iussus,distulit rogatus: exposuit iussa legatus, neglexit exequi ea prælatus. Egit quod debuit petitor supplex,non consummauit requisita,quæ potuit Põtifex. Sic ergò attenuato annuo sumptu,salutaris liminibus Apostolorum Petri & Pauli nocte abibat Blasius. Cùm Procopius indignanti similis, Pontificem sopitũ corripere, quòd segnius honori suo studens, preces sacerdotis sui ita repulisset, vt adspectum hominum non ferens, ieiunis loculis excedere Vrbe cogeretur: adiecitque,ni hominem via D. Laurentij suburbani gradientem reuocaret, tum verò se illum (pedum in sublime tollens) perfossurum: Pontifex horribilis ostenti facie somno resolutus,semisopita voce,quis esset percontatur: Procopius,ait ille,& euanuit. Procopij sacerdotem Pontifex Blasium per sagaces & expeditos cursores reductum,cùm auidè,præsentibus 13 purpuratis patribus,de Procopij gestionibus audisset,diuina re facta,Sanctorum numero illum asserit: missoq; in Bohemiam Guidone S. Mariæ trans Tyberim S. Calixti presbytero Cardinali (Legato à latere vulgò dicto) Procopium sanctum,beatum,felicemque credendum, vocandum,colendum pronunciat,eique tanti nominis & tituli apud omnes ferendi author est, idq; anno Domini nostri 1204. quarto nonas Iunij.

Item summo Pontifici, mandans vt catalogo Sãctorum adscribatur. S. Procopius Sanctorum catalogo adscribitur.

Cap. 12. Neque verò Deus Legatum illum,tantùm cõfirmatorem nobilium facinorum Procopij,sed etiã testem atq; præconẽ virtutum illius,apud suos Romę effecit. Nã & monumentũ quod ille diffringebat, odorẽ gratissimum ipsi inhalauit, & complures cæci, surdi,muti,dæmonibus occupati, complures etiã insanabili morborũ genere labefactati,spectante ipso,cõmodam valetudinem assecuti sunt. Quibus ille visis.tanti Procopiũ habuit, vt & munificis largitionibus eos secundum animã cumulârit,qui Procopium salutaturi accederent,& ditissimos illos paratus,quibus sacrificio deditus fulgebat,ei templo in honorẽ Procopij,tanquam obsides sui erga eum amoris donarit,præsentibusque Episcopis tutelam eius loci commendarit.

Multi ęgri ad sepulcrũ eius curantur.

Cap. 13. Apparet suis S. Procopius. Alio tempore,cùm festo D. Iohãnis (cui hoc templum attributũ est) egrediente pompa tam mystarum,quàm prophanorum hominũ, Abbas quidã,ignotus omnibus,virga pastorali quosdà in eo agmine cõtingeret, visus est canẽtes eos prægredi, & cœnobio eorũ succedere, & illi quidem ianuam , quam discedentes clauserant, patentẽ offenderunt,& valentes, quos virga permulserat, notãtes, Procopiũ fuisse non vanè crediderunt. Eodem die,non eodẽ anno, in eodem templo ægri causam

Iterum ap

strepitus

ſtrepitûs rogati, nubem ab altari proferri, duosque viros eam conſequi, eosque ſibi & bene precari, & attactu virgæ ſe perſtringere vidiſſe, indeq; morbum concla ma-matis depulſum, affirmabant. Aedituus templi D. Iohannis, quo recubat Procopius, vidit in ſomnis ſanctum cęci oculos Cruce notantem, & plauſu hominum vigil factus, curatum adſpexit. Eundem æditu um, ſomno grauiori profligatum, ſanctus Dei ſignum dare iuſſit, quo ſuæ familiæ homines ſtrato euocati pſalmodiæ inſiſterent. Parricidæ cuidam non ſemel S. Procopij ædem viſenti, catena aſperrima, quæ ei impacta carnes eius eradebat, tanta vehementia in templo D. Petri ab eo reſilijt, vt ſtrepitu homines ad miraculum contemplãdum exciret. Fabianus vir ſacer, inſtitutum P. Procopij in ſeius cœnobio moribus exprimens, dum parietem templi ędificator attollit, vnà cum ponte & aceruo ſaxorum deorſum ruit, ex ijs erutus, amiſſa iam voce lectulo reponitur, noctu ſuſpirat, ſurgit, opus proſequitur, narratque virum quendam formoſum, habitu ſuo agmen ruentium lapidum excepiſſe, eosque ſinu ſuo, ne ſe affligerent, condidiſſe.

paret quibuſdam ægris, eos ſanans.
Item aliũ curans cæcum.
Catenatũ parricidã à vinculis ſoluit.
Cõſeruat ruentẽ in præceps à læſione.

Cliens cuiuſdam aſperrimo dæmonio agitatus, omniſque quietis impatiens, in templum cœnobio Procopij adiunctum inducitur, ibi cùm in morem volãtis protenſis latè manibus, & dirum vociferans, ſecundũ occiput procurſaret: die natalis S. Procopij inter ſacrificandum, dum tranquillior ad ſepulcrũ eius precaretur, turbulento illo hoſpite liberatus eſt. Adoleſcens ſpretis parentum monitis, poſthabitaque Miſſa & templo, die Dominico aliorſum ludicer declinauit. Quem dæmon ligatum in piſcinam contruſit, vt eum præfocaret. Sed parentes à ſeruulo inquiſitore eius, quo in ſtatu res eius verſaretur, certiores redditi, confeſtim aduolantes fluitantem illum morti eripiunt, & ſenſu excuſſum S. Procopij oſſibus applicant, ſanumque beneficio eorum reducunt. Adoleſcens alius tetro facinore delibutus, noctem vnam dum compotaret, ita ſeipſum amiſit, vt ad tactum omnem ſtuperet. Eum ſepulcro S. Procopij admotum, atq; ex cyatho eiuſdem ſancti refectum, perfectum amici domum proſecuti ſunt. Puellæ cuidam diabolus moleſtias frequentes creabat, illa eas parentibus tam diu aperire differebat, quouſq; ab eo in lecto cõpræhenſa, eminùs à domo euibraretur. Quam mater angulis omnibus domus nõ inuentam, tandem didicit penes fontis cuiuſdam crepidinem apertis oculis cæcã, ſuiipſius ignaram, rigentemque deſidere. Ergò feſtinè inſtar Chananææ ad proximum templum eam adducit, & tridui ieiunio, multiſque orationibus, cum ea ex cõſilio ſacerdotis eius loci ſuſceptis, cùm nihil ſe proficere notaret, Procopio eam reſtituendam offert, & reſtituta eſt ab eo firmæ & plenæ ſanitati, nec in caſſum obſecrationibus ſuis eum fatigauit. Et me toties toties vocantem te audi Procopi Pater, & hanc quam à te poſtulo, quamque pręſtare potes, non alieno ſed tuo ſacer ab ſacro, gratiam mihi benignus impertire.

Cap. 14.
Dæmoniacus curatur.
Adoleſcẽs quidam à mortis periculo liberatur.
Item alius
Matth. 15.
Vexata à dæmonio liberatur.

VITA S. PETRI RAVENNATIS ARCHIEPISCOPI, COGNOMINE IVNIORIS, VT HABEtur tertio libro hiſtoriarum Rauennatum Hieronymi Rubei viri doctiſſimi.

IOHANNE ſecundo Rauennatum Archiepiſcopo vita functo, Petrus iunior in eius locum ſubrogatus eſt, cuius Archiepiſcopatus tempore, Galeſius Pontifex Maximus fato conceſſit, in cuius locum Anaſtaſius ſecundus ſubrogatur: qui cum adhuc alterum annum Pontificatum non adminiſtraſſet, moriens, ſucceſſorem habuit Symmachum Sardum, in cuius creatione diſſenſum eſt. Pars enim ſacratorum virorum apud Conſtantinianam baſilicã Symmachum decernit Pontificem: Pars ad diuam Mariam in via noua Laurentium creat: vnde ſeditio ingens, Senatu populoq; Romano duas in partes diuiſo, orta eſt. Quamobrem omnium conſenſu Cõcilium Rauennæ indicitur: plerique iuſſu Theoderici ſcribunt. In eo maximè Petrus Archiepiſcopus Rauennas enituit: & re tandem omni controuerſiaque diſcuſſa, Symmachus in Põtificatu confirmatur: qui certè ingenti benignitate vſus, Laurentium competitorẽ, Nucerinum Epiſcopum fecit. Illi Concilio poſt Laurentium Mediolanenſium Archie-

31. Iulij.
S. Petrus iunior fit Archiepiſcopus Rauennas.
Conciliũ Rauennẽ ſe.
Diſt. 17. & 96.

Ei Episcopus Rauēnas subscribit. Antistitem subscripsit Petrus Archiepiscopus Rauennas. Verùm haud multò post seditiosi quidam sacrati viri, adiuuantibus Festo & Probino Senatorij ordinis, Laurentiū reuocant. quapropter indignatus Theodoricus, Petrum Altini Episcopū Romam mittit, qui, pulso vtroq;, sedem teneret. Cæterùm Symmachus, habito centū & viginti Episcoporū concilio, cui interfuit Petrus Archiepiscopus Rauēnas & subscripsit, obiecta constanter diligenterq; diluit, omniumque sententijs obtinuit, vt Laurentius ac Petrus Altini Episcopus, malorum omnium capita, relegarentur.

Templum extruit. Petrus Archiepiscopus Rauennā reuersus, admirabile D. Petro Apostolorū principi templū extruere, ad oppidum Classense cœpit. Sed leui morbo correptus, vitā Moritur. cum morte cōmutauit haud multò post, pridiè Calend. Sextiles. Vir innocentissimus, moribus cōpositis, corpore gracili ac tenui, procera statura, promissa barba, cu- Sepelitur. ius gentiles ex Syria, D. Apollinaris tempore, Rauennā venerunt. Sepultus est in D. Petri quod inceperat: vel vt alij putant, in D. Iacobi ad fontes: qua in sententia est Andreas Agnellus. Cùm enim ipse, quo loco sepultus esset Petrus Archiepiscopus hæsitaret, vnà cum Gregorio, D. Apollinaris in Classe sacerdote, & D. Seueri æditui, diuinitus incensus, Apollinariā in ædem se recipiens, ad fontem, vbi D. Iacobo erecta ædicula erat, cùm diligenter inquirerent, vidit ipse, quiq; secum aderant cōplures, sepulcrum ex Proconisso lapide egregium, cuius cùm operculū amouissent, ex cypresso arca in conspectum sese dedit, cui erat Petri Archiepiscopi imago in- Suauissimus odor ex eius corpore emanat. sculpta, his adscriptis verbis: Dominus Petrus Archiepiscopus. Arca detecta suauissimi vnguenti odorem efflauit, cadauerq; sanctissimum visum est, omnibus integrum membris, perindè ac sepulturæ traditum tunc primum fuisset.

Hic Petrus diuinos, nouæ legis ab Christo Deo traditæ, libros tabulis exaratos aureis, præstantissimis gemmis ornauit, ad quos suam imaginem adiunxit, his verbis inscriptis: Dominus Petrus Antistes ob diem ordinationis suæ sanctæ Ecclesiæ obtulit. Hæcque omnia diu in Vrsiano templo perstiterunt. Huius Petri tempore D. Arnulphus, qui è regio sanguine Francorum, Lotharingiæ Dux, posteà vitæ sanctitate miraculisque illustris, Turonensium fuit Episcopus, vt testis est Sigebertus, S. Arnulphus Episcopus eū inuisit. Rauennam venit: cumque Petrum Archiepiscopum inuisisset, die quodam Dominico festo ipsi in æde Vrsiana Deum contemplanti post matutinas preces, ferūt, animam viri improbi nuper demortui, ad inferos cruciatûs locos sempiternos à dæmonibus pertractam, cunctisque qui aderant audientibus, Arnulphi viri sanctissimi opem implorantem, visam fuisse: pro qua cùm Arnulphus Deum rogâsset, ad Defunctū resuscitat. corpus redijsse: eumque deinde virum rediuiuum, ingentem Arnulphi virtutem & multa merita narrare solitum. Quamobrem cùm maximus Arnulpho honor apud omnes conciliaretur, Rauenna illum, honores omnes fugientem, occultè abijsse, saluato tamen prius Petro Archiepiscopo:

Templum quod ipse inceperat, D. Petro dicatum, omnium quæ tunc in Italia essent, pulcherrimum testantur: fuisseque arbitrantur capitolium illud Iouis, de Eius vita habetur 23 Iulij. To. 4 quo (vti supra memorauimus in D. Apollinaris Archiepiscopi vita) Eleucadius eius discipulus, atque item Archiepiscopus Rauennas meminit, trecentas aras habuisse. Hoc autem ab Theodorico rege impetratum, Deo, ac D. Petro, Petrum hunc Imago Crucifixi ipsi Christo persimilis. Archiepiscopum dedicâsse. In eo pictam Christi imaginē fertur adeò exactè, diligenterque & eius similem, vt cùm in Aegypti solitudinibus vastissimis, vir quidam sanctus suppliciter ac instanter à Deo peteret Christi imaginem sibi ostendi, audierit, Rauennam vt pergeret, in D. Petri æde illam visurum. Quapropter duobus leonibus comitantibus, Rauennam quàm celerrimè cùm venisset, & imaginem fuisset præ foribus templi conspicatus, eamque genibus innixus toto animi feruore veneratus, ex hoc lachrymabili hospitio, cælestem in patriam euolauit. Leones sepultu- Insigne miraculum: ræ locum, humo pedibus scalpto, effodientes, vnà cum populo, qui ad rei miraculum accurrerat, virum sanctum in fossam deponunt, desuper humum congregantes, tumulum ex more composuerunt. Ingenti deinde fremitu rugientes, gestibusq; præ se ferentes maximum dolorem, tandem interijsse fama est: nouæque rei timore perculsos omnes, fossis hinc atque hinc factis, ibidem leones sepelijsse. Huius Petri Archiepiscopi tempore Geruntium Phicoclensem Episcopum, cui nunc Ceruiensi nomen est, ob Christum supplicio affectum scribitur: qui & ipse concilio Symmachi maximi Pontificis interfuit.

AVGVSTVS.

MARTYRIVM SANCTI PORCARII ABBATIS ET SOCIORVM EIVS MONACHORVM LIRINENSIUM, *vt habetur in appendice Bibliothecæ ſanctorum Patrum, Margarini de la Bigné Doctoris Theolog. Pariſienſis.*

IN partibus Galliarum, exigentibus cauſis, cùm diſponeret Dominus affligi genus humanum per ſæuitiam paganorum, nefandæ gentis Sarracenorum exercitus, vaginam ſuæ habitationis egrediens, ac maritima quæque vltrà citraq; peragrans, peragrando demoliens, in prouinciam venit, nominis Chriſtiani impugnādi gratia, & ſuo eam dominio ſubiugandi. Cuius incolas occulto Deus iudicio, eius mucroni tradidit feriendos. Quæ gens longè lateque ſuæ cędis extendens crudelitatem, ita in ſolitudinem penè, totam redegit regionem, vt in eremi vaſtitatem loca prius deſiderabilia conuerſa viderentur. Vrbes enim nobiliſſimas terræ coæquans, villasque depopulans, caſtella ſubruens, ouilia Domini euertens, nō minimas Chriſtianorum ſtrages dedit. Vndè inter cætera facinora ſua, Lirinenſem Inſulam, religione pollentem depopulans, rebus omnibus inhabitabilem reddidit: ſeruos Dei, qui inibi inter reliquos vel præ cęteris ſanctitatis & vigiliarum primas tenebant, millies ſeipſos immolantes gladio trucidans ferè quingentos aut eo amplius. Fertur enim (quod minimè reor prætermittendum) quòd antequàm claſſis Sarracenorum illò aduectaret, Angelus Domini, ſancto Porcario Abbati per viſum apparens, euidenter prædixerit tempus, & diem & horam, certumque omnibus imminere exitium die abhinc ſeptima illucente. Qua de re maturato conſilio, commonet, vt vnum è duobus eligant, aut fugæ conſulant, aut palmam martyrij incunctanter capiant.

12. Auguſti

Sarraceni expugnāt Gallos.

Viſio S. Porcarij Abbatis.

In eorum arbitrio poſuiſſe Dominum hoc donum tam bonum, tam optimum, tamq; præcipuum, vtrùm velint aut nolint, breui ſanguinis commercio immortale acquirere compendium. Volūtas tantùm ad hoc prona, verùm neceſſitas nulla. Facto itaque mane, beatus Porcarius conuocatis fratrib. cūcta quæ viderat, quęque audierat refert. Ex quibus quidam pauentes, quidam non credentes: vniuerſi tamen re inopinata, ancipiti ſunt turbati periculo, hoc accepto oraculo. Alios ad inſulas tutiores velle ſecedere, alios locum ipſum nolle relinquere.

Martyrij donū lōgè optimū & maximū.

His variè inter ſe diſſidentibus, expectata dies aduenerat, noctis tantum intercapedine diuiſa. Iamq; inſtante vigilia matutina, clara luce è ſpeculis in longū dirigentes obtutus, viderunt hoſtile agmen aduentare, oppanſiſq; velis æquata fronte in obliquum deductis cornibus, totumq; allabi claſſibus æquor. Extemplò turbati animis, diſiectiq; à propoſito. Cumq; cuperent malè euadere, nec pateret vſquàm locus effugij: iam enim & hoc per ſpiritum prænoſcens beatus Porcarius, naues omnes à portu clam longiùs abduxerat, interdicēs nautis, nè intra præfinitum ſibi tempus vllo modo redirent. Ergò cùm vidiſſet athletas Dei immenſo certaminis pondere fatigari, ingemuit tam triſte nefas fortiſſimus heros, dextro ſocios decedere cornu, inuictamq; manum quondam ſine cæde perire. Tum vexillum ſanctæ Crucis quod in agmine primo dux bonus præferre cōſueuerat, defixa cuſpide ponens, inſtaurat animos dictis mordacibus. O, inquit, fortiſſimi milites, ô inſtructiſſimi diuini prælij bellatores, quò ruitis? cui colla datis? Quis furor inſanas agitat caligine mentes? State, precor, ſtate, ne velitis manu ſtiuam tenentes retrò reſpicere. Proh pudor, vicimus hucuſq; ſegnes, nec noſtra potentia perfert vim ſolitam? Quin potius omnium delecta iuuentus, hortor & moneo, reſides attollentes animos, nè nos tanquàm imparatos præoccupent, olim deuoti vltrò properantes ſubdamur

Occludit pius pater Porcarius ſuis fratribus viā euadendi martyriū.

Eos hortatur pro nomine Chriſti mortē appetere.

damur preciosissimæ passioni. Experimento iam cognoscetis, quantus illis ex nostra constantia timor, quanta nobis proueniat gloria. Talia senior perorabat, nomine quenque vocans, simulque acrimoniam quam gestabat corde, frontis præferens dignitate.

Quibus verbis incaluit virtus, paulatimque timore depulso, maduerunt corda tepentia, repentino Spiritus sancti rore perfusa. Suda redit facies, veluti si videas cęli purpuream clarescere lucem sine nube diei. Agmina sancta super vultum sensêre tonantis, gaudentq; hilares Christum suis victoribus, arcem ætheris, ac patrium famulis aperire profundum. Dat signum felix concordia, damna præcedentia lucris succedentibus recompensans. Itaque alacres, & de victoria iam securi, procedunt castris, portis patentibus, omnes ornati, omnes albis vestibus induti, tanquàm agni immaculati, & incontaminati Iesu Christi, præcogniti ante constitutionem mundi. O quali gaudio tunc ille tripudiauit Angelicus cœtus, tãtis beatorum martyrum occurrens agminibus? Nulli dubium omnem cælestem Hierusalem tunc exultâsse ineffabili lætitia, tunc iucundatam esse inęstimabili charitate, tuncq; cum omni gratulatione obuiam processisse, eosque ingenti lumine circunfulsisse, & vsque ad thronum, olim sibi etiam ante constitutionem mundi paratum, cum laudibus & canticis spiritualibus perduxisse.

S. Porcarius cum socijs ab infidelibus trucidatur.

SERMO B. PETRI DAMIANI S. R. E. CARDINALIS AC OSTIENSIS EPISCOPI, DE SANcto Cassiano martyre, vt habetur octauo Tomo Aloysij.

13. Augu.

ADMIRABILIS & gloriosa nostri dispensatio Conditoris, ità cursum nostræ mortalitatis instituit, fratres charissimi, vt per succedentium vicissitudines temporum, diuersæ nobis victoriosorum Christi militum festiuitates occurrant, quæ nostros animos ad amorem illius summę & continuæ solennitatis accendant. Planè cùm totius anni circulum triumphalibus modò martyrum, modò confessorum titulis Deus omnipotens variat, quid aliud, quàm velut sertum gloriæ construit, quod vtique decora liliorum atque rosarum varietate depingitur? Inter quas nimirum festiuitates & hodierna non ignobilis est, Hippoliti scilicet & Cassiani martyrum, quæ tanquàm geminum rutilat duorum lumen astrorum. Qui profectò Regis æterni strenuissimi bellatores, diuersis quidem locis, diuersis subiacuêre supplicijs, sed vna vtriq; erat causa certaminis, quia non dispar vtrunq; armauerat professio veritatis.

Festum SS. Cassiani & Hippolyti.

Enimuerò Cassianus, cui potissimùm famulaturus est sermo, diù quidem latuit, sed cùm ad certamen peruentum est, quid acrimoniæ, quid saporis, quid fortitudinis granum sinapis occultaret, aperuit. Nam iuxta nominis sui præsagium, cùm in passionis pila persecutorum manibus pindi cœpit & atteri, mox fragrantiam odoriferæ suauitatis, quæ in se latebat, adspersit. Cassia siquidem species est aromatica, quæ integra quidem nullius esse videtur odoris, trita autem naturalis vim suauitatis emittit.

S. Cassianus scholarium magister.

Beatus itaque Cassianus (vt gestorum illius testatur historia) dum scholaris doctor existeret, breuibusque notis verba compræhendere pueros erudiret, pro fide Christi ad quæstionem deductus est. Cumque zelo succensus fidei, iudicum decreta contemneret, & sacrificia profana calcaret, discipulorum manibus ad cruciandum traditus est, vt illis versa vice pœnas exolueret, quos ipse dudum sub disciplinæ ferula terruisset. Mox itaque indumentis exutus, manibus post terga ligatus, armato stylis & tabulis puerorum furentium agmine circunfunditur: qui vndique compunctus atque discerptus, toto corpore laceratur. Nouum plànè & inusitatum genus martyrij insignem Deo martyrem consecrauit. Videtur autem hæc martyrij species ad similitudinem comparandam, nulli melius posse congruere, quàm ipsi Regi martyrum Deo Saluatori. Nam & ille à suis discipulis occisus est, Iudæis videlicet, quibus præcepta decalogi proprio digito descripta tradiderat, quos cere-

A suis scholaribus, stylis ac tabulis toto corpore discerpitur.

monijs

monijs suis, sacrificiorumq; ritibus instruxerat, quos certè ad omnem viuēdi rectitudinē, tanquàm teneros sub disciplina pueros informauerat. Sicut ipse per Esaiā dicit: Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Nā & illi carnales Israëlita puerorum nomine digni fuerant, qui mandata legis, Prophetarumq; mysteria nō senili grauitate pensabant, sed omnia superficietenus ac puerilitcr intelligebāt. Esa. 1.

Desunt aliqua.

Hinc est, quòd & hic inuictissimus Christi miles beatus Cassianus inter grauissima pœnarum suarum tormenta superari non potuit, quia non eum ferrea lorica circundedit, nō galea cristata protexit, sed lignum tantummodo Crucis armauit. Nam qui ligni huius vexillo munitur, spiritualis insultus nequitię securus aggreditur. Hoc signum contra Dauid ad bella egrediens Philistæus ille sacrilegus ignorabat, atque idcircò mox in fronte percussus interijt, vbi scilicet vitæ sibi signaculum non impressit. Hoc signum salutis in fronte depingitur, vbi videlicet sacerdos summus in lege auri laminam in gloriam & decorem ponere videbatur: in qua scilicet lamina illud gloriosum & ineffabile nomē Domini Tetragrammaton videbatur insculptum. Quod nimirùm quid aliud, quàm Crucem videbatur exprimere Saluatoris? Sicut enim Crux quatuor habet cornua, ità & nomen illud quatuor literis constat. Crux ergò, decor & gloria sacerdotalis officij, in fronte ponitur, vt superliminari domûs agni cruore perfuso, transeuntis Angeli gladius euadatur. Econtra, in hac corporis parte Rex ille Ozias lepra percussus est (iuxta Prophetæ vocem dicentis: Imple facies eorum ignominia) qui dum regali culmine arroganter intumuit, sauri sicandi licentiam, quæ solis debebatur sacerdotibus, sibimet vsurpauit. Vt signo Crucis muniti victores efficiātur. 1. Reg. 17. Exod. 28. Exod. 12. Psal. 82. 2. Par. 26.

Hoc signum Dauid in spiritu præuidens, gratulabundus aiebat: Signatum est super nos lumen vultûs tui, Domine. Ideoque subiungit: Dedisti lætitiam in corde meo. Quàm pretiosum, quamq; mirificum Crucis signum est, fratres mei, quod & superbos quosque cum ipso superbiæ authore destruit, & pro Christo certantes in prouectum gloriæ triumphalis attollit. Eccè, inquit Simeon, positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel. Pretiosum, inquam, signum Crucis. Sed prout gestamus in fronte, vtinam portemus in corde. Ille enim cordi suo signum Crucis veraciter habet impressum, qui Christū, qui in Cruce suspensus est, diligit, qui eum toto cordis amore complectitur, qui certè in eo totis visceribus delectatur, qui quæque ab eo prohibita respuit, qui sibi mandata cum amore custodit. Sunt enim inimici Crucis Christi, quorum (vt Apostolus ait) finis interitus, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Sunt & amici Crucis Christi, quorum videlicet conuersatio in cælis est. In tremendo nempè iudicio inter sinistros erit, quisquis vitalis huius signi characterem non habebit. Nec ab eo, qui crucifixus est, iudice refert præmium, qui sibi Crucis insigne non ostendit impressum. In libro quippè Ezechiel hoc signum Dominus in frontibus gementium & dolentium præcipit imprimi, deindè cæteros omnes, qui absque hoc signo reperti sunt, iubet occidi. Nam si diligenter inspicimus, ipsa quoque mandata veteris testamenti sacramentum Crucis redolere sentimus. Cùm enim lex diuinitus data sub denario numero traditur, qui videlicet numerus per X literam designatur, quid in hoc aliud, quàm figura Crucis exprimitur? Hæc enim litera Crucis habet speciem, quæ dum denarium numerum in se compræhendit, Cruci militare omnia mandata legis euidenter ostendit. Psal. 4. Luc. 2. Qui signū Crucis in corde suo impressū habeāt, & qui non. Philip. 3. Ezech. 9. X. litera figura Crucis.

Amemus ergò, dilectissimi, Christum, amemus Crucem, & vnusquisq; nostrûm solerter inuigilet prauam in se reprimere voluntatem. Signum hoc vitæ non exprimamus tantummodo in fronte carnis, sed recondamus insuper in intimis visceribus castæ & sobriæ voluntatis, implentes illud, quod sponsæ sponsus iubet in Canticis. Pone me, inquit, vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum. Perspicuum est, quòd cor cogitat, brachium operatur. Ille ergò Christum super cor suum, quasi signaculum ponit, qui eum medullitus diligit, qui ad eum feruenter anhelat, qui eum anxiè flagitat, qui in eius desiderio iugiter perseuerat. Ille verò super brachium suum ponit Christum, qui extrinsecùs quoque eius mandatis insistens, quem in visceribus cordis occultat, etiam in operatione demōstrat. Nam & nos in quolibet membro nostro signum ponimus, vt rei, quæ nobis chara est, memoriam non perdamus. Cant. 8.

Habeatur igitur Christus in corde, habeatur in operatione signaculum, vt eius Vt Christ.

debeat noſtrum eſſe ſignaculū. in nobis ſemper viua memoria & ſubrepentium cogitationum praua compeſcat, & in his, quæ extrinſecùs agimus, Crucifixi characterem euidenter exhibeat. Enimuero ſi nobis Chriſtus ſignaculum fuerit, & ipſe nos ſibi grata viciſſitudine ſignaculum ponit. Iuxta quod Zorobabel Duci Iudææ pollicetur, dicēs: In illa die ſuſcipiā te, Zorobabel ſerue meus, & ponam te ſicut ſignaculum in conſpectu meo. In conſpectu nanque Dei iuſtus ſicut ſignaculū ponitur, quia per continui amoris gratiā in eius memoria ſemper habetur. At contrà de impio Rege Iechonia, qui quoniam Dei omnipotentis immemor erat, in eius & ipſe non merebatur eſſe memoria: Si fuerit, inquit, Iechonias annulus dexter in manu mea, indè euellam eum.

Aggæi 2. — Hier. 22.

Quod inuiolabile firmumque ſignaculū beatus martyr Caſſianus in pectore ſuo poſuerat, qui in tanta fidei conſtantia immobilis permanebat. Illiduntur plagę verberum, infliguntur vulnera punctionum, intorquentur irriſionum iacula, vincula manibus innectuntur, accedit & nuditas corporis, ſed & ſpectaculum circumlatrātium vndiquè deriſorum. Inter hos procellarum ſæuientium turbines, inter iſtas deniquè crebreſcentium grandinū tempeſtates ſtat firma columna Dei prorsùs immobilis. Non concutitur, non quaſſatur, ſed lapidi, ſuper quem fundata eſt, recta ſemper & firma conſtanter innititur. Dicebat enim: Quis me ſeparabit à charitate Chriſti? Tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? Illi fremebant dentibus: iſte mitis Agni mundi peccata tollentis patiētiam cogitabat. Carnifices inferendo ſupplicia, ſatiabant cruentam pectoris rabiē: iſte iam ſecurus in mente verſabat cæleſtis gloriæ dignitatem. Atq; (vt ità dixerim) cautus ac prudens iſte negociator, fratres mei, quàm felices cum remuneratore certantium Chriſto nundinas contrahebat? Deponebat ſiquidem ſarcinam carnis, atque ad ſtolam feſtinabat Angelicæ claritatis. Deſerebat ferulam crudelium puerorum, vt ſanctorum fieret ſocius Angelorū. Poſtponebat magiſterium literas edocendi, atque ad illud vnum alacriter properabat Verbum, cui militant cuncta per orbem volumina literarum, Chriſtum Dominū noſtrum, qui cum Deo Patre in vnitate Spiritûs ſancti viuit, & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

S. Caſſiani conſtantia & fortitudo. — Rom. 8.

SERMO BEATI PETRI DAMIANI, S.R.E. CARDINALIS ET EPISCOPI OSTIENSIS, DE ASſumptione ſanctiſſimæ Mariæ Dei genitricis & virginis. Habetur octauo Tomo Aloyſij.

15. Auguſt. HIC totum decurrat ingenium, & aureus ſermo tota reluceat maieſtate. Voluntaria oris noſtri beneplacita ſibi faciat genitrix Dei, Domina mundi, cæli Regina. Ipſa ſenſum acuat, dirigat ſtylum, & linguam pauperis venuſtiori reſpergat eloquio. Illuſtret lucem hanc lumine clariori, & ſuo cōuentui ſuam præſentiam donare dignetur. Sublimis iſta dies, & ſplendidiori Sole refulgurans, in qua Virgo regalis ad thronum Dei Patris euchitur, & in ipſius Trinitatis ſede repoſita, naturam etiam Angelicam ſolicitat ad videndum. Tota conglomeratur Angelorum frequentia, vt videat Reginam ſedentem à dextris Domini virtutum, in veſtitu deaurato, in corpore ſemper immaculato, circūdatam varietate, virtutum multiplicitate diſtinctam.

S. Maria ad cælos aſſūpta à dextris filij ſui reſidet.

Hæc eſt illa dies, quæ cęlorū officinas ſublimiori gaudio cumulauit, annua mūdo, Angelis continua, continuans homines Angelis, & Angelos hominibus felici fœderatione coniungens. Intuere mentalibus oculis Filium aſſcendentem, & Matrem aſſumptam, & videbis aliquid excellentius in aſſcenſione Filij exhiberi: & aliquid glorioſius in aſſumptione Virginis demonſtrari. Aſſcendit enim Saluator in cælum poteſtatiuæ virtutis imperio, ſicut Dominus & creator, Angelorum comitatus obſequio, non auxilio fultus: Aſſumpta eſt Maria in cælum, ſed gratiæ ſubleuantis iudicio, comitantibus & auxiliātibus Angelis, quam ſubleuabat gratia, non natura. Ideò dies hęc Aſſumptio, illa Aſſcenſio vocatur, cùm aliud ſit potentia, aliud miſericordia, ſolumq; ſoli ſit priuilegium Creatori naturam rerum propria poteſtat

Cur Chriſtus aſſcendiſſe, Maria verò aſſumpta dicatur.

testate supergredi. Hoc est illud excellentius, quod sibi vendicat super creaturam Creator, vbi etiam superabundans & singularis gratia non audeat adspirare.

Sed si diligenter attendamus ascensionē Filij, & Matris assumptionem, inueniemus profectò aliquid, quod nos inuenisse gaudebimus. Ascendenti quippè Domino egressa est obuiàm omnis illa beatorum spirituum gloriosa societas, quādò naturæ superiori prætulit inferiorem, & incōuertibili sacramento susceptū hominem in ipsa diuinitatis clausit identitate. Occurrētibus autem Angelis electorum animas, quas secum educebat, adiunxit, & sic vtrorumq; triumphali pompa deductus ad Patrem, sedet ad dexterā Maiestatis. Attolle iam oculos ad assumptionem Virginis, & salua Filij maiestate, inuenies occursum huius pompæ non mediocriter digniorem. Soli quippè Angeli Redemptori occurrere potuerunt, Matri verò cælorum palatia penetranti Filius ipse cum tota curia tam Angelorum, quàm iustorum solenniter occurrens, euexit ad beatæ consistorium sessionis, & ait: Tota pulchra es, amica mea, & macula nō est in te. Tota pulchra, quia tota deificata: ma- Cant. 4.
cula nō est in te, quia Spiritus sanctus superuenit in te, qui te mundauit. Sed & Virgo gratiosis cumulata muneribus, tantæ benignitati Dauidico sermone respondet, summæ dignationis claritatem admirans. Tenuisti manum dexteram meam, Psal. 72.
& in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me. Nota verborum positionem differenti graduum distinctione signatam. Tenuisti, inquit, manum dexteram meam, quia etsi lęua tua sub capite meo, dextera tua iam amplexatur me. Et in voluntate tua deduxisti me, non in mea sublimitate, quia totum opus gratię est, nō naturæ. Et cum gloria suscepisti me: gloria vtiquè gloriosa, quam non nouit, nisì qui dedit, & cui donare dignatus est.

Attende autem diligentiam, & cōsequentiam scripturarum. Spiritus enim sanctus, in cuius fabrica tam veteris, quàm noui testamenti fuit compositio fabricata, Ascensionem Filij, & Matris Assumptionem simili stylo perambulans, ter interrogat: Quis est iste? & tertiò repetit: Quæ est ista? Primum de Filio, posteà de Matre videamus. (Ascensio filij & matris assumptio, simili stylo describitur.) In spiritu fortitudinis Saluator ad inferos descendens contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit, & gehennalis ollæ dissipatis fragminibus, totum illud infelix habitaculum ruinosa concussione succussit. Conclamantibus Angelis: Attollite portas principes vestras: illi, qui superbiæ lapsu irremeabili corrue- Psal. 23.
runt, ignoratione dedignatiua retorquent: Quis est iste Rex gloriæ? Hic est ille insipiens, qui dixit in corde suo: Non est Deus, & Nescio Dominum, & Israël non di- Psal. 13. Exod. 5.
mittam. Angeli pacis confidenter ingeminant: Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prælio: fortis ad vestram fortitudinem infirmandam: potens ad vestram potentiam vacuandam: in prælio, illo vtiq; singulari, quo potestates aëreas singulariter debellauit. Resurgens ab inferis, & solennis victoriæ vexilla reportans, hominem vnitum sibi, quem nunquā dimisit, resuscitauit, & triumphatrici palma cælis inuectus, Patri ouem centesimam, quā perdiderat, repræsentans audit ab An- Luc. 15.
gelis: Quis est iste Rex gloriæ? Sed & eisdem conclamantibus: Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ: cælorum insonuêre palatia, & tota supercęlestis domus profusioribus gaudijs inundauit. Verè Dominus virtutum, in resurrectione virtutem faciens, quàm antè non fecerat, redimens seruum, & pro seruo filium efficiens. Clarissima autē Ascensionis die, quandò, videntibus discipulis, est eleuatus in cælum, Mar. vlt.
summum illud reuerendumq; collegium venit obuiam Redemptori, & omnis illa tam assistentium, quàm ministrantium Angelorum authoritas cucurrit ad Filium, & ascendentem demirans ait: Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de bosra? Videntes enim eum sanguinei ruboris vnda perfusum, mirātur eius pa- Esa. 63.
tientiam, & sæuitiam Iudęorum, qui non sunt veriti Filium Dei Crucis ignominia condemnare. Gradiens, inquiunt, in multitudine fortitudinis suæ: non solùm in fortitudine, sed etiam in multitudine fortitudinis, quia nulla fortitudo fortior fuit, quàm redimere seruum, & in diuinitatis dextera perpetuò collocare. Hæ sunt illæ voces, quæ descendentem ad inferos, ab inferis resurgentem, ascendentem ad cælos, multiformi præconio prosequuntur.

Sed iam vertendus est stylus ad Sanctam sanctarum, & illorum verborum enodanda proprietas, quæ Virgini Matri sunt specialiter dedicata. Sed vtì superliminarem titulum in frōte futuri ædificij proponamus, dicamus breuiter, quia prima interrogatio conuenit eius natiuitati, secunda eius cōuersationi, tertia assumptioni.

Cant. 6. Quæ eſt iſta (inquit Spiritus ſanctus de eius natiuitate) quæ progreditur, ſicut aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata? Sap. 5. Hæc eſt, quæ neſciuit torū in delicto, Virgo Dei Filio ſingulariter conſecrata, ſpecialiter ſancto coniugata Spiritui. Quæ progreditur, inquit, ſicut aurora conſurgēs. Quàm elegans & clara ſimilitudo, & ex illius diſciplina deſcendens, qui ſummum ſapientiæ fontem in Canticis affluenter incluſit. In meridiano lumine primus ille parens creatus eſt, factus ad imaginem & ſimilitudinē Conditoris. Quid enim clarius, quàm creatum Creanti non eſſe diſſimilem? Faciamus, inquit, hominē ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Gen. 1. Homo ad imaginem Dei duo-modo dicatur creatus. Imaginem dedit ei in æternitate, ſimilitudinem in moribus, vt ſit ſimilis Creatori, ſi non identitate, ſimilitudine tamen. Sed ille tāti priuilegij dignitate reiecta, apoſtatæ ſpiritui falſa promiſſione delinitus inhæſit, & ſecum poſteritate ſua perpetuæ morti deſtinauit & tenebris. Ab illa hora tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram vſq; ad Virginem, nec inuentus eſt aliquis, qui vel exiret de tenebris, vel tenebras diſſiparet: ſed mundo creſcente, concreuit & tenebroſa vorago, donèc in denſiſſimam conglobata nigredinem, humanum genus nocte terribili ſepeliuit. Hæc eſt illa nox ſolitaria, nec laude digna, de quà Psal. 103. ſcriptum eſt: Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox. In ipſa pertranſierant omnes beſtiæ ſyluæ: quia crudeles, & indomiti ſpiritus, dimotis repagulis, humanum genus totis viribus obtriuerūt. Sed nata Virgine, ſurrexit aurora, quia Maria veri præuia lumi- Eccl. 50. nis, natiuitate ſua manè clariſſimum ſerenauit. Hæc eſt ſtella matutina in medio nebulæ, quæ in cæli cardine ſummo ſplendore coruſcās, orbem ſubditum ſplendidioribus radijs incolorat. Hęc eſt aurora, quam ſequitur, immò de qua naſcitur. Sol iuſtitiæ, ſolius Solis claritati ſuccumbēs. Hæc eſt aurora, quam ille nō vidit, qui vi- Iob. 3. dit omne ſublime, & orat beatus Iob vt ei multa ſuppreſſione claudatur, dicens: S. Maria, auroræ cōparatur. Non videat ortum ſurgētis auroræ. Tuus eſt dies, Domine, in quo Adam eſt conditus: tua eſt nox, in qua Adam à die eſt eiectus: tu fabricatus es auroram, id eſt Virginem Matrem, & Solem, Solem videlicet iuſtitiæ, qui de virginali thalamo conſurrexit. Nam ſicut aurora terminum noctis, diei principium adeſſe teſtatur: ſic & Virgo noctem expulit ſempiternam, & de die diem, de terra ſuæ virginitatis exortum, terris infudit. Progreditur, inquit, quasì procùl egreditur, quia procùl, & de vltimis finibus pretium eius. Aurora, quia noctis finis, & lucis initium. Consurgēs, quia de Itē Lunæ. cadēte ſuperſurgēs materia. Pulchra vt luna. Quid Luna pulchrius, cùm ſtellis coruſcantibus in ſignifero limite, reliquorum ſiderum ſplendorem excedit? Conſidera quàm ſtellaris & ſerena vibratio, quàm luminoſus fulgor circularem orbem tanti ſideris ſuperfundat, vt aliorum luminum claritatem non mediocriter obfuſcet. Sic & Virgo inter animas ſanctorum, & Angelorum choros ſupereminens, & euecta, merita ſingulorum, & omnium titulos antecedit. Quātumlibet aliæ ſtellæ Itèm Soli. reluceāt, Luna tamen & magnitudine præminet, & ſplendore. Sic vtranq; naturam Virgo ſingularis exuperat, & immēſitate gratiæ, & fulgore virtutum. Electa vt ſol: Hanc attēde ſimilitudinem, qua nulla in rebus mūdi poteſt eſſe ſublimior. Nihil enim habuit Spiritus in viſibilibus creaturis excellentius, cui excellentiā Virginis compararet. Multò enim altius aliquid habet claritas Solis, quàm Lunæ, quia etsi illa minores ſtellas obſcurat, nō tamen penitùs occultat: hic verò lucidiùs incandeſcens, ità ſibi ſiderum & Lunæ rapit poſitionem, vt ſint, quasì non ſint, & videri Itèm virgæ Ieſſe. nō poſſint. Similiter & virga Ieſſe, veri præuia luminis, in illa inacceſſibili luce perlucens, ſic vtrorumq; ſpirituum hebetat dignitatē, vt in cōparatione Virginis, nec poſſint, nec debeant apparere. An putas, quòd non contremiſcat tota rationalis creatura ad contemplationem tantæ dignitatis? Conſidera & quæ in cælis, & quæ in terris in Virgine refabricata, Deum, qui cælum palmo metitur, virginei ventris breuitate concluſum, redemptionē hominum, Angelorum reſtaurationē, deniq; quicquid eſt, fuit, & erit, per Virginis vterum renouatum, & tunc tibi cogitatio ſuggeret, quod locutio demonſtrare non poteſt. Electa, inquit, ſed & pręelecta. Vt Sol, quia ſicut Sol ſolus orbem illuminat, ſic hæc ſola ſolidiori lumine & Angelos, & homines illuſtrat. Terribilis vt caſtrorum acies ordinata, terribilis dæmonibus, ordinata virtutibus, ſingularis timor malignorum ſpirituum, ſpecialis amor ciuium beatorum.

Sequitur de eius conuerſatione. Quæ eſt iſta, quæ aſſcendit per deſertū, ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij? Iſta eſt ſpe-

est speciosa inter filias Hierusalem. Desertum est vastitas huius mūdi, in quo bestiæ agri frequentiùs ludunt, vbi princeps ille nequissimus omni fortitudine principatur. Desertum autem dicitur, quasi derelictum à virtutum administratione, cùm earum conuectus, abundante iniquitate, ad proprios ortus reuolauerit. Quæ ascendit, inquit. In huius seculi vanitates omnes vel descēdere, vel cadere cognoscūtur, rarusq; qui non vel descēdat, vel cadat in huius turbulentissimæ profunditatis oceanum. Sola illa Mater, & filia Creatoris, nec descendit, nec cecidit, sed de virtute in virtutem ascendens, consummatione virtutum vestita est. Qualiter autem ascendit? Sicut virgula, inquit, fumi. Sed & hæc operatio quàm significanti similitudine sit signata, recollige. Virgula fumi recta est, subtilis, odorifera, & quantò magis in aëra extēditur, tātò ampliùs dilatatur. Sic & Angelorū Regina, recta est in sublimitate cōuersationis, quia virga directionis, virga regni Domini. Subtilis in Deitatis contemplatione, quia ipsa est, quæ conseruabat omnia verba hæc, cōferens in corde suo. Odorifera in virtutum opinione, quia currimus in odore vnguētorum suorum. Angusta in temporalibus, quia non erat ei locus in diuersorio. In spiritualibus dilatata, quia adstitit Regina à dextris Domini. Hæc est virga illa, qua retūduntur impetus aduersantium dæmoniorum, virga Aaron, per quam fiunt signa & mirabilia. Baculum aūt Crucis intellige, quo non solùm verberatus est, sed & occisus ille insanabilis homicida, qui mortibus hominum pascitur & nutritur. In Virgine virga, & baculo Cruce, miserorū spes & cōsolatio cōtinetur, sicut sublimis Propheta clara voce declarat: Virga, inquit, tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.

Luc. 2.

S. Maria virga Aaron.

Psal. 22.

Sequitur: Ex aromatibus myrrhæ, & thuris. Nominantur species, de quibus aromatica virgula subleuatur, myrrhæ, & thuris. Myrrha corpora dissoluta cōsolidat, & cadauer exanime sibi vēdicat, nè putrescat. Thus autem Deo in oratione accenditur, sicut multiplicibus scripturarum testimonijs edocemur. In myrrha continentiam, in thure deuotionem intellige. Caro enim Virginis ex Adam assumpta, maculas Adæ non admisit, sed singularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ conuersa est. Porrò quis eius deuotionem votiuis laudibus poterit adæquare, cum rememoret missum Archangelum, superueniētem Spiritum, Filium conceptum, Deum natum, stellam nouam, Magorum gloriam, munerum gratiam, & super hæc omnia testimonium conscientiæ suæ? Hæc sunt duo, quæ virginalē substantiam toto circundedêre virtute, continentia scilicet, & deuotio: quorū alterum carnem, alterum mentem ità possedit, vt caro mūdissima, mens purissima genitricem Domini singulariùs consecrarent.

Maria virgo in carne sua maculas Adæ non admisit.

Sed nè putares his duabus solis virtutibus insignitam Dominam orbis, & Reginam cælorum, subsequitur scripturarū authoritas: Et vniuersi pulueris pigmētarij. Hîc expressum est quicquid exprimi potuit. Species quidem integræ odorē reddūt, sed non tantū, quantum confractæ. Crebris enim tūsionibus supertritæ, remotiorē etiā locum odorifera cōspersione refundūt. Sic & virtutes in pace quidem fortiter redolēt, sed fortiùs in tribulatione: quia virtus in pace acquiritur, in persecutione probatur, approbatur in victoria. Vniuersus ergò puluis pigmentarius in Virgine coniectus est, quia in ea virtutū conuentus reuerendū sibi thalamū consecrauit, & si cæteris per partes Spiritus affuit, Mariæ tamen tota plenitudo gratiæ superuenit. Næc integræ fuerunt in ea species, sed in subtilissimum comminutæ, quia ipsa est, quæ fortioribus tribulationum malleis superpressa, vidit suum & Dei Filium affigi Cruci, militari lancea vulnerari, & inter duos latrones positum expirare.

Virtus in pace acquiritur, approbatur in victoria.

Iohan. 19.

Sequitur de eius assumptione. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, delicijs affluens, innixa super dilectū suum? Hæc est Regina illa, quā videntes filiæ Sion, beatissimam prædicauerūt, & Reginæ laudauerūt eā. Ascendit aūt hodiè de deserto, id est de mundo ad regalis throni celsitudinē sublimata. Delicijs, inquit, affluens. Verè affluens, quia multæ filiæ congregauerunt diuitias, hæc supergressa est vniuersas. Deliciarum autem eius nō est numerus, quia dum Spiritum sanctum suscipit, concipit Dei Filium, Regē gloriæ generat, penetrat cælos, cumulata diuitijs, & delicijs affluens, ad Regnum euolat sempiternum suum. Innixa super dilectum suum. Rex virtutū dilecti Pater est, in quo sibi benè complacuit. Super hunc innititur Mater illa felicior, & in aureo reclinatorio diuinæ maiestatis incumbens, intra spōsi, immò Filij sui brachia requiescit. O quanta dignitas, quàm specialis potentia, inniti super illum, quem Angelicæ potestates reuerentur adspicere?

Cant. 1.

S. Mariæ Virginis assumptio.

Hæc ſunt ergò, quæ præſenti feſtiuitati ſub vmbris & imaginibus dignanter alludũt, & ſacratiore tegmine velata, gratioſiùs lucẽt, cùm potuerint reuelari, Amen.

EIVSDEM PETRI DAMIANI IN ASSVMPTIONE *ipſius ſanctiſsimæ Virginis Hymnus.*

S. Maria mũdi gaudium.

Gaudium mundi, noua ſtella cæli
Procreans Solem, pariens Parentem,
Da manum lapſis, fer opem caducis,
Virgo Maria.

S. Maria Dei ſcala.

Te Deo factam liquet eſſe ſcalam,
Qua tenens ſummum, petit altus imum,
Nos ad excelſi remeare cæli
Culmina dona.

Te beatorum chorus Angelorum,
Te ſacri vates, & Apoſtolorum
Ordo prælatam ſibi cernit vnam,
Poſt deitatem.

Itèm aula Dei.

Aula cæleſtis ſpecioſa Regis
Fulta ſeptenis ſophiæ columnis,
Quem nequit totus cohibere mundus,
Claudis in aluo.

Quem tremunt cæli, metuunt abyſſi,
Fluminum guttæ, maris & procellæ,
Laudat Occaſus, veneratur Ortus,
Stringis in vlnis.

Lacte nutritur cibus Angelorum,
Fertur innuptæ gremio puellæ,
Qui ſua latæ ditione terræ
Pondera librat.

Sit decus ſummo ſine fine Chriſto,
Sancta quem Virgo genuit Maria,
Qui Patri compar, Flaminique ſancto,
Regnat in æuum. Amen.

EIVSDEM PARACTERICVM CARMEN DE EAdem *ſanctiſsima Virgine Maria.*

S. Virginis Mariæ encomiũ.

Scala, thronuſque Dei, nitor orbis, ianua cæli,
Mater aue Chriſti, ſcala, thronuſque Dei.
Tu noua ſtella maris, qua lux eſt reddita terris:
Ortus & es Solis, tu noua ſtella maris.
Concipis abſque viro, tu ſola puerpera virgo,
Quæ Verbum verbo concipis abſque viro.
Tartara quod metuunt, tellus pauet, aſtra verentur,
Pectoris antra ferunt, tartara quod metuunt.
Virgine vita redit homini, quem virgo peremit:
Mors nece victa perit, Virgine vita redit.
Tu ſuper aſtra leua, petimus, quod ſubruit Eua:
Illa grauat culpa, tu ſuper aſtra leua.
Gloria ſumma Patri, genitæ ſit gloria Proli,
Flamine cum parili, gloria ſumma Patri.

EIVSDEM RHYTMVS DE EADEM.

Itèm eiuſdem virginis præconium.

Genitrix æterni Virgo Maria, Verbi, quæ
Vox illa carnis par erit tuæ laudis?
Tu noua maris ſtella, celſa poli feneſtra,
Scala, quæ cælum terris iungis, ima ſupernis.
Immenſum concepiſti, Parentem peperiſti.
Fit Factor ex factura, Creans ex creatura.

Quem

Quem mundus ferre nequit, totum Virgo concepit,
Quo circuitur æther, puellæ clausit venter.
Serui forma indutus, diuina non exutus,
Suscepit quidem tua, sed non amisit sua.
Oritur ortus rerum, fit antiquus dierum:
Orbis origo cœpit, factus ex his quæ fecit.
Conceptus fœcundauit, natus non violauit:
Intrauit & exiuit, sed clausam dereliquit.
Tu Aaron ex virga fœcunda, licèt sicca, S. Maria virga Aaron.
Quæ germen protulisti, sed virgo permansisti. Itèm rubus ardens.
Te rubus prælucebat, qui ardens non ardebat,
Quæ sine æstu mentis fructum dedisti ventris.
Et ante partum virgo, sed post virginum Virgo:
Creuit in ortu prolis integritas pudoris.
Est Angelorum cibus tuo lacte nutritus:
Qui mari præbet vndas, papillæ sugit guttas.
Geris in sinu prolem, quæ terræ librat molem:
Fouesà quo foueris: seruas à quo tueris.
Blandire, Mater, charo, qui te creauit, nato
Oscula grata fige, fascijs membra cinge.
Amplectere cælestem, quem genuisti, Regem,
Cui seruit Sol, & Luna, & omnis creatura.
Chori virtutum tremunt, quem viles panni tegunt.
Pauet cælum, & terra, quem baiulat puella.
Vagit in sinu Matris, regnat in throno Patris.
Legem Matris obseruat, mundi iura gubernat.
Tu fontis fons viuentis, oriens orientis, Itèm fons fontis viuentis.
Liber ille signatus victori viro datus.
Tu porta templi clausa, superni regis aula, Itèm porta templi clausa.
Aerarium talenti, per quod sumus redempti.
Hortus deliciarum, odor suauitatum, Hortus deliciarum.
Tu ager ille plenus, cui benedixit Deus.
Ex te botrus egressus, qui Crucis prælo pressus,
Vino rigat arentes sancti Spiritûs mentes.
Es & terra cælestis ferax lactis & mellis,
Ex qua Veritas orta tollit errorum dogma.
Arcem nobilitatis de prolis stirpe trahis, S. Maria Regum filia.
Filia quidem regum, sed Mater Regis regum.
Salue iam, Virgo fœta, Aue gratia plena,
Nostrum Aue digneris, vt illud Gabrielis.
Ille dum te salutat, Euæ nomen commutat.
Reduc nos, Virgo sancta, vndè est nequam lapsa.
Tu solue quod debemus, auerte quod timemus,
Impetra quod optamus, perfice quod speramus.
Sit laus Trinitati, sit decus Vnitati,
Cui lex, & ordo rerum per omne patet æuum, Amen.

EIVSDEM VERSVS.

ECcè parat clausam Regi prænuncius aulam, Annunciatio.
Natus ab æterno prodit de Virginis aluo. Natiuitas.
En fluuius fontem, mundum lauat vnda lauantem. Baptismus
Ablue, Iordanis, per quem magis ipse lauaris. Purificatio.
Non capitur cælis, Simeon quem stringit in vlnis.

VITA BEATI RAYNALDI ARCHIEPISCOPI RAVENNATIS, COLLECTA EX SEXTO LIBRO HI-

storiarum Hieronymi Rubei viri doctissimi, de gestis Rauennatum. Verum vtrum hic in Sanctos relatus sit ignoro.

18. August.

MORTVO Opizone Archiepiscopo Rauennate, sacrati viri Rauennates, de more in Vrsiano templo comitijs habitis, cùm non vnum sentirent, elegerūt duos, Raynaldum Concorregium Mediolanensem, & Leonardum Fliscum, Ecclesiæ Brugensis, quæ est in Tornacensi diœcesi, Præpositum. Verùm Benedictus vndecimus Pontifex Maximus, qui tum primum Bonifacio successerat, Raynaldum probauit, qui rem diuinam coram Pontifice fecerat, Canonicus primò Laudunensis, mox vniuersæ Flaminiæ Præses, deinde Episcopus Vincẽtius. Ad Archiepiscopum Rauennatem euectus, decimotertio Calendas Decembris apud Lateranum, anno Pontificatûs primo, à Benedicto Pontifice consecratur, cùm omnes illum Rauennates ob sanctitatis famam à Pontifice Archiepiscopum postulâssent. Qui factus Archiepiscopus, indies virtutibus ac religione proficiens, purissimum cultum numinis diuini, legibus persanctè editis, propagandum apud suum populum diligenter curauit: quapropter & sæpè Archiepiscopatûs oppida, Argentamque præsertìm inuisit, ac prouinciale concilium anno ab ortu Christi millesimo trecentesimo septimo Rauennæ celebrauit: curauitque; vt Senatui Rauennati, Lamberto præsidente, atque suadente, placeret, Rauennæ, monetæ pecuniæque ad Anconæ modum vt cuderentur. Estq; id habitum non multo pòst, quàm Clemens quintus, qui Benedicto subrogatus fuerat, in Galliam Pontificatûs maximi Sedem transtulisset.

B. Raynaldus fit Archiepiscopus Rauẽnas. A Papa consecratur.

Synodus prouincialis Rauennæ.

Sedes Romana trāsfertur in Gallias.

Posteà cùm Henricus Cæsar Cisalpinarum dissensionum peritissimus, regnique propagandi cupidus, in Galliam Cisalpinam descendisset, familiarissimo semper, grauissimoque Senatore vsus est Raynaldo Archiepiscopo: cuius etiam, aliorumq; prætereà senatorum consilio, cùm esset Astæ Coloniæ, omnes Cisalpinarum ciuitatum exules, in patriam quenq; suam, reuocauit. Tametsi non ità multo pòst, mutata sententia, omnem ferè Italiam perturbauerit, & Robertū Siciliæ Regem pronunciato publico edicto, regno priuauerit. Ad hæc accessit causa equitum Templariorum, quos Clemens Pontifex per hos dies acriter persequens, Raynaldo Archiepiscopo eam causam cognoscendam mandauit, religione hominis & virtute plurimùm fretus. Cęterùm Raynaldus, vt iudicium legitimo iure faceret, cùm anno millesimo trecentesimo nono, Bononiæ habito conuẽtu aliquot sibi subiectorum Episcoporum, studiosè in illos inquisisset, tandèm anno 1311. eadē de re Concilium Rauennæ habuit, in quo hi fuêre, Vgo, Placentinus: Vbertus, Feretranus: Fridericus, Ariminẽsis: Vbertus, Bononiensis: Henricus, Regiensis: Matthæus Ceruiensis: Petrus Foropompiliensis, Episcopi. Vgulinus designatus Fauentinus, Nicolaus & Iohannes cucullati Dominicani: Vincentius, Franciscanus: qui tres in Flaminia Quæsitores in hæreticos erant. Bonumcontrus, archipresbyter Mutynensis, pro sacratis viris Mutinensibus: Gerardus Curnazanius, sancti Donini Præpositus, pro Episcopo, sacratisque viris Parmensibus: Gentilis Ferrariensis Episcopi Vicarius: Præuostinus Mutinensis, Episcopi Foricorneliani itèm Vicarius: Ioannes Abbas Gauellianus, pariter Episcopi Hadriani Vicarius: Armannus cucullatus Dominicanus, Episcopi Cymaclensis procurator: Guercius D. Damiani Canonicus, Episcopi Sarsinensis procurator. Omnibus igitur, suo quisque loco, in æde Vrsiana considentibus, introducti sunt Raymundus Fontana, Iacobus item Fontana, Maurus, Iacobus, Albertus, Guilhelmus ab Pigazano, & Petrus Cazia, Templarij ordinis equites. Qui iurati cùm nihil essent obiectis criminibus, testibusq; aduersis debilitati atque abiecti, ad omnia breuiter constanterque seorsùm singuli, responderunt. Erant autem hæc ferè quæstionis capita.

Robertus Siciliæ rex regno priuatur.

Cōcilium Bononiæ habitum, causam Templariorum tractat.

Cùm in ordinem cooptabantur, in ipsis sacrorum suorum initijs, Christumne, aut Deum, aut Virginem Deiparam, aut Diuos abiurâssent, vel vt abiurarent, moniti fuissent, aliósve ipsi ad abiurandum incitâssent. An simulacrum quodpiam, & ido-

Quæstionū capita Tēplarijs militibus obiecta.

idolum fictum, & commentitium, diuina veneratione coluissent. An tyrones, adolescentulos præsertim, libidinosè, atque alia quàm deceat parte, osculati fuissent. An dum rem diuinam facerent, sacra mysteriorum & consecrationis verba omisissent. An scelestum, & nefarium facinus putarent, hæc committere.

Quo cùm affirmâssent, cæteris fortiter perpetuoque negatis, ab Concilio dimissi sunt. Raynaldus Concilium tunc consuluit, de tota re quid fieri placeret: in quo cum multæ sententiæ dicerentur, tandem interrogati primùm, an iudicium illud accuratè & legitimè constitutum existimarent, annuerũt: Deindè, an dandi essent in quæstionem, responderunt, non dandos: Nicolaus tamen & Iohannes Dominicani, in hæreticos Quæsitores, dandos esse dixerunt. Prætereà, an ad Pontificem Maximum deferendum esset iudicium: negatum ab omnibus est, quòd propè adesse Concilium generale dicerent. Postremò, essentne omninò absoluendi, an iubendum vt se de obiectis purgarent, de purgatione affirmatum est. Hæc autem omnia cùm Clemens Pontifex accepisset sic de tota tandèm re iudicauit, vt multis eorum combustis, vniuersum ordinem deleuerit. Illi se falsò accusatos affirmant. Ordinis templariorum extinctio.

Paulò pòst, idem Raynaldus Archiepiscopus, Ioannis Pontificis iussu & authoritate Friderico, Guidoni, & Sperantiæ Comitis Vrbinatium fratribus, ipsisque Vrbinatibus, sacris interdixit: quòd cædibus indignissimis, maximisque factis, Vrbinum, & pleraque alia Romanæ Ecclesiæ subiecta oppida occupâssent, ciues multos expulissent, reliquos durissimo imperio opprimerent: ad hæc Fridericus Auximatem Ricmensem, exulum itèm Aesinorum, aliorumque, Picentium præfecturam sibi assumpsisset, ipsumq; oppidum Piram, diuturna obsidione priùs circumuallatum, cepisset, ac durè acerbeque diripuisset: Guido in oppidum sancti Donati idem perpetrâsset, Aemilijque Belmontis præpositi, qui Picentibus pro Pontifice præerat, Legatũ cum literis compræhendi iuxta Vrbini portas, & in custodiam tradi iussisset: vndè nisi aufugisset Legatus ingenti fortunæ beneficio, capite pœnas dedisset. Neque verò has Pontificias interdicti literas, Raynaldus solùm intrepidè recitauit, diuulgauitque, sed omnes iussit, curauitque, ad quos ipse eas misisset, vt idem efficerent. Iussa Pontificis fideliter & intrepide Raynaldus Episcopus exequitur.

Tandèm cùm Bononiæ anno milesimo trecentesimo decimoseptimo Concilium prouinciale habuisset, Rauennæque in æde Vrsiana aram Cruci erexisset ac dedicâsset: in qua ex marmore arcam, multis ac præstantibus Sanctorum Reliquijs plenam incluserat, ac eam certis legibus latis, prædijs ditâsset, sacerdotumque conuentum, qui certis statisque diebus parentarent, & pro mortuis psalmos & preces ex libris sacris conceptas recitarent, iam multis antè seculis institutum, & hoc Raynaldi tempore, ob sacerdotum licentiam corruptum, restituisset: eodem anno 1321. non absque ingenti apud omnes sanctitatis opinione, quintodecimo Calendas Septembris, tranquillè decedens, in cælestem patriam euolauit. Sepultus est in monumento ex marmore, in æde Vrsiana: quod cùm superioribus annis Iulius Feltrius, ab Ruuere Cardinalis, Rauennatum Archiepiscopus, aperire coram se mandâsset, viri sancti cadauer integrum ac penè recens, promissa barba, statura procera, ingenua forma, & specie ad dignitatem apposita inuentum est. Ad eius cadauer, cùm adhuc in sepulcrum illatum non esset, multa miracula & insequentibus etiam diebus, & annis facta sunt: & vt reliqua omittam, Iacobus Bennicasa, Iurisconsultus Rauennas, cùm desperata omni salute, & penitùs destitutus, acerrimis podagræ doloribus affligeretur, seque voto nuncupato, diem Raynaldi festum, quotannis solenniter celebraturum obligâsset, postridiè eius diei doloribus & morbo solutus est. Quod Iohanni quoquè Grado, in graui capitis oculorumque dolore, cùm esset ad Raynaldi sepulcrum profectus, eiusque opem suppliciter implorâsset, per idem tempus contigit. Ex agro itèm Rauennati, eo vico, cui Herbosæ nomen est, mulier Blonda vocata, cacodæmone supra quàm dici potest agitata: à cognatisque suis, maxima vi, ad Raynaldi sepulcrum pertracta, liberatur. Sãctè obit. Eius corpus post multos annos apparet incorruptum. Miracula ad sepulcrum eius. Quidam à podagra, alius oculorum & capitis dolore curatur. Itèm dæmoniaca.

Pari felicitate, sacra virgo cœnobij diuæ Mariæ cognomento Padrielis (quod in Cenceda à mœnibus haud procùl erat, nunc in vrbem translatum D. Stephani in Oliuis appellamus) membrorum omnium resolutione oblanguens, cùm viri sancti patrocinium inuocâsset, repentè sanitati restituitur. Atque hæc pauca de multis quæ in dies fiunt, collegisse sat fuerit.

DE

DE S. PRIVATO MARTYRE ET CHROCO TYRANNO, EX D. GREGORII TYRO-nen. *libro primo historiarum cap. 32.*

21. Aug.

S Priuatus Episcopus fustib⁹ interimitur.

IRruentibus autem Alemannis in Gallias, sanctus Priuatus Gabalitanæ vrbis Episcopus, in crypta Memmatensis montis, vbi ieiunijs, orationibusque vacabat, reperitur, populi Cerdonensis castri munitione conclusus. Sed dum oues suas bonus pastor lupis tradere non consentit, dæmonijs immolare compellitur. Quod facinus ille tam execrans quàm refutans, tandiù fustibus cæditur, quoad vsque putaretur exanimis. Sed ex ipsa quassatione interpositis paucis diebus spiritũ exhalauit. Chrocus verò apud Arelatensem Galliarum vrbem comprælhensus, diuersis affectus supplicijs, gladio verberatus interijt, non immeritò pœnas, quas sanctis Dei intulerat, luens.

Chroci interitus.

DE S. TIMOTHEO ET APOLLINARE MARTYRIBVS, PER D. GREGORIVM ARCHIE-*piscopum Turonensem, de gloria martyrum cap. 54.*

23 Aug.

Vides quo-lim in honorẽ Sanctorũ ecclesiæ ædificabantur.

TIMOTHEVS & Apollinaris apud Remensem vrbem, consummato martyrio cælestia meruerunt, quorum reliquias quidam ædificata in eorum honore basilica deuotus expetijt. Pontifex verò qui aderat, cum honore per presbyterum dirigit. Cumque iter ageret, mulier importuna, & credo indigna merito, in via procedit, salutatoque presbytero, deosculatur linteum quo sacræ tegebantur fauillæ, rogat sibi de his aliquid condonari. Tunc Presbyter diu dubitans, & tribuere differens, victus tandem ab improbitate eius, dimisit ei particulam, ascendensque sonipedem iter expedire cœpit iniunctum, & percutiens vtraque equi latera, nequaquam poterat promoueri. Ipse verò grauatus erat vt vix caput valeret erigere. Intelligens autem martyrum se virtute teneri, pœnitentia motus, vtiliter recepit quod negligentia intercedente largiri præsumpsit, restitutoque in capsa quod abstulerat, abire permissus est.

Miraculũ.

MARTYRIVM S. VICTORIS AVTORE LVCIO MARINEO SICVLO, REGIO HISTORIO-*grapho, de rebus Hispaniæ libro quinto.*

26. Aug.

S. Victoris patria. Vitã agit asperrimã.

DIVI Victoris martyrio mirum in modum gaudet Hispania. Hic enim in Ceresano natus oppido, adolescentiam literis & sacris diuinisque rebus impendit. In antro primo vitam egit asperrimam, quod ipse suis manibus effodit. Deindè verò Mauros patriam suam oppugnare Angelo nunciante, & Christianos amouere & abducere ab Christi cultu: protinus occurrit, & Christianos omnes catholica retinuit in fide, & in hostes vehementer hortatus est. Quod cùm Mauri animaduertissent, eum pœnis acerbissimis sustulerunt, Itaque martyrij corona donatus, à Christo in cælestium numero aggregatus, sempiterno gaudio perfruitur.

Martyrio coronatur

DE SANCTO BIBIANO VRBIS SANTONICÆ EPISCOPO, EX D. GREGORII TVRONENSIS *De gloria Confessorum Cap. 58.*

28. Aug.

Miracula ad S. Bibiani sepulcrum.

IN suburbano quoque vrbis huius Santonicæ Bibianus Antistes quiescit, cuius virtutum præstantiã liber, qui iam de eius vita scriptus tenetur, enarrat. Nunc autem exoratus crebrò languentibus tribuit sospitatem. Vnde videtur vt de tantis miraculis vel vnũ fari præsumã. Mulier quædam, cuius manus aruerant, vnguibusque iam sauciatæ, contractis neruis, opus operandi perdiderant, ad beati sepulcrum deuota prosternitur, factaq; oratione, manus reintegratas, laxatis digitorum filis, ad agendas Domino gratias meruit eleuare.

VITA S. BONONII ABBATIS MONASTERII LOCEDENSIS, QVOD EST IN AGRO VERCELLENSI,

quam ex duobus codicibus, quorum alter apud Canonicos Cathedralis Eccleſiæ, alter apud Monachos S. Stephani Bononiæ aſſeruatur, Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus Cardinalis & Epiſcopus Bononienſis Gabriel Palæotus ad nos exſcriptam miſit, vndè eam de ſententia nihil, at ſtylum aliquantum immutantes, excerpſimus.

30. Auguſt. Cap. 1.

BEATVS Bononius Bononia oriundus, cùm vitam ſapientis hominis mortis eſſe meditationem legendo didiciſſet, ſeriò hoc & ſæpè apud animum voluens, à primis ſtatìm annis mundi huius delicijs repudiatis in S. Stephani monaſterium, quod eſt Bononiæ, ſe abdidit, vt ſeculo excluſo & mundo mortuus Chriſto totus viueret: nihil intereà penſi habens, quæ homines vel loquerentur, vel ſentirent. quippè qui legerat, primam monachi virtutem eſſe, hominum iudicia contemnere, & illud Apoſtoli ſemper memoria repetere: Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem. In illo autem S. Stephani monaſterio cùm in ſanctarum virtutum diuinæque contemplationis pijſſimis exercitijs multùm per aliquot annos profeciſſet, ad perfectiora chariſmata contendens, patria, amicis, domo, vrbiſq; frequentia deſertis, Babylonis Aegypti ſolitudinem adijt, vt aſperioris ac durioris vitæ freno corpus perfectè edomaret, ac ſpiritui obſequens planè redderet. Euenit autem famæ & virtutũ eius fragrantia ad Aegypti incolas peruadente, vt ea capti ac deliniti Aegyptij proceres, ac potior pars populi ad eum amore ac ſingulari beneuolentia complectendum, vehementer incitarentur: ità quidem, vt poteſtatem facerent, ea iſtis in locis inſtituendi, quæ ad religionis reſtaurationem barbarica feritate conculcatam pertinere cenſuiſſet. Quod cùm frequenter vrgerent, gauiſus pius pater, & Deo, qui feroces barbarorum mentes mitigâſſet, gratiam referens, occaſionẽ tantam minimè ſibi negligendam ratus, operi ſedulò inſtitit, primùm diruta multis in locis templa reſtaurans, & poſt iactum hoc virtutum ſuarum quasì ſpirituale fundamentum monaſteria deindè plurima reparans, per quæ cœtus monachorum diſtribuit, Abbates conſtituit, eoſque ſecundùm à D. Benedicto præſcriptam regulam vitam religiosè traducere iuſſit.

Monaſterium à primis ſtatim annis ingreditur.

Gal. 1.

Secedit in Aegipti ſolitudinem

Templa per Aegyptum & monaſteria reſtaurat.

Cap. 2.

Ipſe autem non in vno loco conſiſtens Aegyptum peragrabat, verbi Dei ſemina vbiquè ſpargens, ex quibus magnus credẽtium numerus ſuccreuit, ac tanquàm ager quiuis fertilis meſſem copioſam fructumque & centeſimum, & ſexageſimum, & triceſimum produxit: cùm ſignis etiam atque miraculis editis, eorum animos ad aſſenſum adhibendum frequenter permoueret. Sic cùm fortè in naui Aegyptijs mercatoribus, quibus cum Alexandriam vnà nauigabat, Chriſtum annunciaret, & ſubita tempeſtas exorta in certum omnes vitæ diſcrimen conijceret, illique attoniti, & omnia alia ſpe deſtituti, Deum quem ipſis annunciabat ſe credere profeſſi, ad eius opem confugerent, obteſtantes, vt pro ſalute omnium Deum ſuum deprecaretur, nuncupato inſupèr voto Chriſtiana ſacra ſe ſuſcepturos, ſi præſens eius numen experti ſalui euaderent, poſtquàm ad precum præſidium ſanctus ſe conuertit Bononius, tempeſtas repentè diſcuſſa, & ſerenitas reddita eſt, & Alexandriam incolumes ad portum omnes applicuerunt. nec mora, quos ad ipſius preces ex mortis quasì faucibus Deus eripuerat, in eis per baptiſmi gratiam ipſe nouam vitam reſtaurat.

Aegyptijs Chriſtum annunciat

Precib. ad Deum fuſis tempeſtatem

Cap. 3.

Hæc aliáve eiuſdem generis admiranda opera celebrem eum per Alexandriam effecère quorum, ciuium nè fauor eum nimiùm extolleret ac tranſuerſum ageret, clàm indè egreſſus Babylonis ad amicam ſolitudinem iterum ſeceſſit, vbi vigilijs, ieiunijs, orationibus, pijſque alijs bonorum operum exercitijs, cùm ipſe ſedulò operam daret, tum alijs vitæ viam præibat, præmonſtrabatque: neque potentibus blãditus, & eorum per turpem adulationem amicitiam ac fauorem nimis abiectè appe-

Redit ad ſolitudinẽ

appetens, neque tamen eos quanuis superbos & insolentes per nimiam austeritatem negligendos, aspernandos ac fastidiendos sibi ducens: hoc quidem, vt omnibus omnia factus omnes lucrifaceret: illud autē, diuinæ illius non immemor comminationis, Væ vobis qui consuitis puluillos & ceruicalia sub omni cubitu ad decipiendas animas. Eccè ego disrumpam eos, vt non vltrà capiatis animas volantes. Non ille prosperis nimium efferebatur, aduersa eum deijcere non poterant. Pauperum indigentiam non tantùm ipse sublcuabat, sed ad opem illis ferendā etiam diuites sedulò exhortabatur, ac incitabat. Et tam quidem erga alios solicitam curam gerebat: ipse autem in suscepta semèl vitæ austeritate perseuerans, pro molli lecto duram humum, pro delicatis linteaminibus asperum cilicium, pro ceruicali commodo lapidem, cui caput inclinaret, commutabat, ac sic quiescere consueuerat, si quies dicenda est, quæ iugibus per dies & noctes orationib. fatigabatur, itaquidem, vt Dauidis illud sibi vsurpare potuerit, Lauabo per singulas noctes lectū meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.

Ezech. 13.

Pauperum curā gerit.

Eius vitæ austeritas.

Psal. 6.

Cap. 4.

Graues per illa tempora procellæ Aegyptum vniuersam concussêre, Romanis Aegyptios bello persequentibus, commissoque prælio cùm vtrinquè magna strages fieret, neque triumphus Christianis satis feliciter succederet, eorum etiam plurimi captiui ducti sunt, & inter eos etiam diuinæ memoriæ venerandus Vercellensis ecclesiæ antistes Petrus. Qui in tantam pertractus miseriam, inquirebat diligenter, si quis per eam regionem Christianus esset, cuius consilio atque ope liberari posset. Indesinenter autem suspiranti neque vllum precandi finem facienti, adfuit qui in se sperantes nunquàm deserit Deus, & S Bononium in illis regionib. vitam agere admonuit. Qui accersitus nihil prætermisit, quæ ad eum cæterosque qui carceribus conclusi tenebantur consolandos ac liberandos excogitare posset. itaque & carceris custodes, vt ad eos sibi liber aditus pateret, muneribus sibi deuinxit: & regiam familiam ipsamque regis coniugem in suas partes pertraxit, vt pro captiuis suis fratribus intercedere vellent. Regem ergò, cùm per hortos odoratissimis balsamis consitos animi causa certo quodā tempore obambularet, vnanimo vnóve ore diuino planè instinctu, aggressi quod supplices rogabant, vt captiuos Christianos Bononio condonaret, facilè impetrârunt. Naui ergò impositos postquàm mare transissent Hierosolymam primùm, indè in montem Sinai perduxit, quem ipse sibi habitationē iam tum animo designabat, vt in eo sicut Moyses olim Dei legem, sic ipse spiritûs sancti gratiam adipisceretur. Post quæ loca perlustrata Constantinopolim contendit, vbi cùm ad littus appulissent, tanquàm à quib. metuendæ insidiæ essent ad Imperatorē delati, eius iussu custodiæ mancipati sunt, antequàm qui essent, & quid venissent edoceri se esset passus. quorum cùm deinde innocentiam referentibus in ea vrbe Dei cultoribus didicisset, non solùm liberos, sed muneribus ex fisco insupèr vestibusque donatos, eorum sortem miseratus dimisit. Conscensa igitur rursùs naui, cùm læti in suā quippe patriam reuersi essent, etiam Petrus Episcopus suæ sedi est restitutus, cui multò post tempore præfuit.

Petrus Vercellensis Episcopus captus ab Aegyptijs.

Liberādis captiuis operam diligentem nauat.

Petr. Vercellensis episcopus ad sedem suam redit.

Cap. 5.

Cæterùm Bononius Dei seruus ad montem Sinai regressus cùm totum illic diuinæ se legi mancipâsset, magnarum virtutum signis ità inclaruit, vt gratissimo sanctissimæ suæ opinionis odore Hierosolymam & vicina Hierosolymis loca repleret. Cùm non multò pòst autem Locedensis monasterij, quod est in diœcesi Vercellensi, Abbas obijsset, qui suprà nobis memoratus est Vercellensium Pontifex Petrus eū accersendum duxit, vt defuncto Abbati sufficeret. quòd quāuis à se onus reijcere seriò conaretur, tamen cùm is nullum solicitandi & rogandi finem faceret, nè diuinæ vocationi resistere velle videretur, cessit tandèm, & humeros ei submisit, paterque monachorum quanuis inuitus factus est. Eccè autem antiquus humani generis hostis, virtutum eius, quibus hîc quoquè coruscare incipiebat, vt est bonis operibus infestus, splendorem non ferens, aduersùs sanctum pastorem consurgit, & monasterio procellæ quodam turbine commoto, eum oppugnare aggreditur, vt lætam bonorum fructuum segetem, quam hunc cultorem producturum conijciebat, remoraretur. Ille verò memor huius ad suos discipulos Christi consilij, Si vos persecuti in vna ciuitate fuerint, fugite in aliam, per summam humilitatē scandalum declinans in Hetruriam interim secessit. vbi reparato ad plenum, & secundum legem Dei & sancti Benedicti regulam instituto monasterio, miraculis patratis celebris etiam redditur.

Locedēsis Abbas fit inuitus.

Matth. 10.

In Hetruria monasterium restaurat.

Conquie-

Conquieuerunt intereà excitati motus, quibus Locedense monasterium concutiebatur, & ipse Domino reuocāte ad illud reuersus, plātas quas diuina adiutus gratia conseuerat, piç conuersationis quasi fomentis, vt coalescerent, lateq; ramos diffunderent, irrigare satagebat. Quo magis autem etiam hîc in monasterio per multa annorū curricula, quibus hoc rexit, omnib. conspicua eminerent fulgerentq; virtutum eius insignia, eo de se submissus sentiebat, & latere studebat magis, illud secum reputans, quod Saluator inculcat: Cùm feceritis quæ præcipio vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus. Inter cętera quæ prçclarè in vita gessit, magnis impensis, cura atque labore templo extruendo incubuit, quo cōsummato opere, cùm se per omnem vitam irrepræhensibilem exhibuisset, tempusque adesset, quo eius labores Deus remuneratus æternæ ei gloriæ brauium donaret, spiritum creatori reddidit 3. Calend. Septemb. anno Dominicæ incarnationis 1026. Ac tum quidem, qualis quātusque in vita fuisset, clarè omnibus patuit, per ea quæ ad eius sepulcrū edebantur miracula. Nam ad illud plurimas ægritudines curatas nouimus, & de die in diem ipsius meritis fidem credentium informari gaudemus, sicut olim prædicationis suæ verbis, ità nunc miraculorū signis. His verò permotus venerabilis Vercellensis Ecclesiæ Episcopus Ardericus, non multis post eius ex hac vita transitum diebus, diuino planè instinctu atque consilio, Christi Confessori debitam deuotionem impensurus, altare supra sacratissimum eius corpus erigendum & dedicandum piè censuit: quod suum consilium cùm ad Clerum & suæ fidei commissam plebem retulisset, cum plausu exceptum sic est, vt vnanimes decernerent Apostolica authoritate, consensu, & approbatione roborari ac confirmari oportere, vt quandò hoc ille ratum haberet, & religio, & beatissimi Bononij commemoratio maiori pietate celebrarentur. Romam ergò ad Iohannem Pontificem pius hic pontifex profectus, postquàm commemoratis quæ ad eius sepulcrū edebantur miraculis de eius sanctitate fidem satis fecisset, assensum statìm & approbationem impetrauit, ac tum domum reuersus altare cum magna vniuersæ plebis lætitia erexit ac consecrauit, adiuuante Domino nostro Iesu Christo.

Cap. 4.

Luc. 17.

Miraculis post morte claret.

Verba hęc scriptoris arguunt æqualem illorum tēporū fuisse quod in prçfatione ad miracula & in ipsis miraculis clarius cernere licet.

Sigonius Iohannem XX. circa hæc tempora habet.

AD MIRACVLA AB EO EDITA PRAEFATIO,
incerti quidem authoris, sed quæ æqualem illorum temporum fuisse arguit.

GRatiâ nostri Redemptoris, qui fideles suos mundo mortuos secum viuentes & in cælestibus conregnantes multorum signis miraculorum ostensis perspicuè demonstrat, apparet viros fuisse quorum studio ac labore veteris & noui Testamenti sanctorum patrum opera atque virtutum per eos cælitùs facta signa, quibus ad diuinum amorem excitarentur, posteris scripto relinquerentur. Quisq; autem illorum, sancto Spiritu vbi vult spirāte, & non oēs suas gratias vni, sed per partes cunctis tribuente, pro viriū seu ingenij capacitate vel pauca vel plura studuit prout potuit exarare. Ergò fratribus miræ deuotionis, vt miracula per sanctum Bononium, siue dum viueret, siue post eius obitum facta schedulis traderem obnixè rogantibus, atque præfatorum scriptorum mihi renuenti exempla obijcientibus, quorum ego minimo nullo modo me audeo comparare, sciens me modicæ scientiæ, sed in Domino spei maximę, qui linguas infantium facit disertas, tandèm diutina eorum deprecatione deuictus, atque in ipsorum obsecrationibus, tantique Confessoris supplicationibus pro me ad Dominum confisus, pauca de multis vltra meas vires negotium præsumendo, nō patiens cuncta esse incognita, conor memoriæ tradere. Quorum si nulla fieret descriptio, nè meriti commissum talentum abscondentis in terra particeps essem timeo. cùm testante scriptura bonum sit secretum regis celare, & honorificum opera Domini laudare & magnificare. Vndè obnixè oro lectores, vt non sint huius operis detractores, nec verborum rusticitatem attendant, sed quæ hîc habentur vera esse credant. Quia eorum quæ refero plura ego ipse vidi, non visa autem à me à veridicis & fidelibus viris audiui, multorum testimonijs confirmata.

Visa à se & à fide dignis audita narrat author.

Beato igitur Bononio solennis hic mos erat, vt nocturnis hymnis laudibusque 1
peractis, in oratorio persisteret, & fusis vbertìm lachrymis Deum pro felici Eccle-

Solēnis S. Bononij cōsuetudo.

siæ statu pro fidelium omnium & viuorum & defunctorum salute, abstractus à ceteris & humanæ laudis plausum declinans, sedulò deprecaretur. Accidit autem vt frater quidam, cui nomen Liuitefredus, vir magnæ reuerentiæ & prouectæ ætatis, elegantem candelam cupiditate victus subreptam in sinu suo reconderet: neque id impunè. Dei enim iusto & occulto iudicio, quamuis hoc ille tum nondum sentiret neque animaduerteret, ab Angelo percussus est. Vtrunq; hoc B. Bononium, cuius perpurus mentis intuitus cælestia in ecstasi penetrabat, minimè latuit. Itaque prima diei hora manè in fratrum collatione, cùm, quæ ibi dicenda essent, absoluisset, & quæ corrigenda, iustè misericorditerque correxisset, etiam hunc fratrem clementer de candelæ surreptione increpatum, vt eam custodi redderet, admonuit. Et dissoluto conuentu, quibusdam ad se accersitis, mœstus de morbo, quem is frater non sine vitæ periculo esset incursurus, commonefecit, vtque lectum præpararent, & diligentem eius curam gererent, est adhortatus. Parent illi, & fratri obuiam facto exponunt, quæ ex Patris mandato curâssent. Quod ille contemnere tanquàm somnium visus est. neque enim morbo se admodùm grauari tum sentiebat. At sensìm ingruente & inualescente inualetudine, ita sunt vires eius ea ipsa die labefactatæ, vt de eius vita desperaretur: quo in statu permultos deindè dies permansit, neque, vt ipse posteà solitus erat referre, & sicut credi planè licet, morbi vim superaturus fuisset, nisi B. Bononius meritis & orationibus suis subuenisset.

Morbum fratri prædicit.

II. *Abstinentia eius. Solenni Paschæ festo abstinentiæ eius rigorē Deus temperat, aqua tertiò in vinum conuersa.*

Vt corpus suum cum vitijs & concupiscentijs crucifigeret, ab ipsa adolescentia B. Bononius à carne, adipe, ouis atque caseo, sed & à vini vsu abstinebat, nisi quòd valdè modico vteretur propter stomachi euersionem, quibus diebus Eucharistiam accipiebat. In quo more cùm etiam in solenni Paschæ festo perseuerare vellet, miraculo non est à superna clementia hoc facere permissus. Quippè celebratis ritè diuini officij mysterijs, cùm minister pro more ad mensam duo illi pocula attulisset, quorum alterum vinum alterum aquam contineret, & illud, in quo aqua erat, post impressum Crucis signum ori admouisset, eam vinum factam reperit. Et minister gustare iussus sic reuerà esse cognouit, ac admiratus est, cùm aquam se fudisse certus esset. Sed iussus effuso priùs vino aqua iterùm repleuit. Quæ itidèm postquàm eam ori admouisset, post imploratū Dei nomen & Crucis signum impressum optimi vini saporem retulit. Obiurgare ergò ministrum, qui sibi illudere cogitaret: ille verò Deum testem vocare, suis manibus aquam haustam esse. Cùm verò tertiò etiam hoc sic euenisset, diuinam virtutem atque operationem agnoscens, eiusque erga se miseratione hoc ita fieri colligens, eius numen celebrauit & gratias retulit. Sed fauorem popularem modestè declinans, ministro, qui solus erat conscius, efferre hoc & palàm facere vetuit.

III. *Partus vitales precibus suis mulieri à Deo obtinet.*

Mulier quædam multis annis infœcunda, cùm magna cupiditate prolis suscipiendæ teneretur, medicinis adhibitis, liberos quidem, sed minùs vitales tamen, iusto Dei iudicio pariebat. Quæ in peccata causam reijciēs, & pœnitentia sibi ea esse diluenda rata, fama sanctitatis B. Bononij excita, ad eius se pedes supplex abiecit, causamque aduentûs sui exposuit. Quam consolatus benignè B. Bononius sanctis suis monitis instruxit, pœnitentiam indixit, suisq; orationibus commendatā se habiturum pollicitus, domū redire iussit. Quæ posteà, quoàd vixit, sancti confessoris precibus atque meritis adiuta voti cōpos hæredibus masculis & fœmellis nunq̃ caruit.

IIII. *Hoc miraculum circa ea tempora vixisse scriptorem hunc satis arguit.*

Id quod nunc referam matri meæ per eius intercessionem collatum à Deo beneficium est. Nam febri, acriter correpta ipsum cōueniens, orationibus se eius cupidè commendare studebat. Quam benignè gratanterque suscipiens, & Deū pro eius salute se oraturum promittens, in hanc vocem erupit: Vade, & noli ampliùs febricitare. Quid fit? cōtinuò meliusculè habet, & domum reuersa tota conualuit.

V. *Lucis eum claritas circūfulget.*

Cùm aliquandò iter faceret, in diuersorio, ad quod diuerterat, in ipsis noctis tenebris: tanta eum lucis claritas circumfulsit, vt incendio conflagrare domum, qui in vicinia commorabantur, crederent. Ad quod restinguendum cum festinarent, splendore illo lucis sensìm euanescente, inustam domum & intactam ab igne repererunt. Sic eum, qui opera tenebrarum omni conatu à puero perfectè abiecerat, armaque lucis & fidei claritatem assumpserat, splendore illustrari dignum fuit.

Cella viri sancti post eius obitū lumine circunfusa.

Post eius verò ex hac vita transitum, etiam cellam eius lumine eodem pacto circunfundi à multis frequenter visum & obseruatum est, manifesto indicio, in ea sanctis studijs & Deo placitis operibus eum instanter vacâsse.

Inuitatus

Inuitatus etiam à quadam matrefamiliâs, eius precibus cessit, vt apud eam pran- VI.
deret: consumptis autem, quæ illic erant, edulijs, ficus postulauit. Cui presbyter, qui ad eas colligendas antè missus fuerat, negauit maturas se vllas reperisse. Iussus tamen à viro Dei redire & colligere, paruit, & ad easdem ficus, quas priùs lustrauerat, redijt, &, vt eodem referente cognoui, tot in eis maturas inuenit, vt viro Dei, & qui vnà in mensa erant omnibus, sufficerent. Vndè credentium fides informari simul debet atque augmentari. Nam vnicus summi patris omnium Dominus seruo suo præstitit, quod ipse quærens fructum in ficulnea sibimet non exhibuit, neque hoc mirum. spopondit enim in se credentibus: Opera, quæ ego facio, facietis, & maiora etiam. Sed quoniam nonnulla, quæ viuus peregit, prout quiuimus summatim scribendo perstrinximus, ad recolendum ea, quæ post transitum egit, Domino adiuuante stylum vertamus.

Cognouit hoc miraculum scriptor, ab eo qui præsens adfuit cùm hoc patraret. Christus maiora p seruos suos miracula exhibet; quàm viuus exhibuerat.

Anno igitur Dominicæ incarnationis 1026. dormitionis suæ tempore ingruen- VII.
te, B. Bononius Angelis gaudentibus, ad mœstitiam lachrymis testificante populo, ad omnium bonorum remuneratorem feliciter perrexit, brauiumque sui agonis optimus athleta ab eo est consecutus. Fama autem sanctitatis eius confestìm sic per omnem prouinciam circunquaquè diffusa est ac si per emissos præcones, & obijsse illum, & ad eius sepulcrum signa edi denunciatum esset. Ergò quidam arcta custodia & compedibus vinctus, ad quē ea quoquè fama perlata erat, Deū obnixè rogare cœpit, vt si quæ de viro Dei nunciarentur vera essent, eius meritis atque intercessione ex illis, quibus constrictus tenebatur compedibus, expediri posset. Et quidem voti compos factus, nihil moratus eadem vincula ad sacri corporis tumulum perferens, illuc memoriæ causa suspendit: gratijsque Deo ac sancto Bononio actis, nobis, quomodò per eius intercessionem liberari meruerit, exposuit. Quæ quidem compedes diù pòst suspensæ eodem in loco permanserunt.

Vincula captiui eius meritis & intercessione dissoluuntur.

Eodem, quo S. Bononius obijt, anno, frater quidam, quem ipse religioso habitu VIII.
induerat, adeò acri dentium dolore torquebatur, vt neque noctù, neque interdiù quiescere posset, vndè tanquàm amens & mente captus per monasterij septa vagabatur. Fit autem, vt post longam fatigationem in ministri infirmorum gremium caput inclinaret, & modicum somni caperet. Quo in somno sanctus illi Bononius apparere visus est, & ipse ad sacra eius vestigia osculanda proruere, sanctusque Bononius mento eius amanter appræhenso ipsum erigere. Ad cuius tactum ilicò omnem à se dolorem amoueri sensit, & expergefactus ministrum compellans: Iam, inquit, S. Bononij apparatione & consolatione omni dentium dolore careo. neque ex dentibus, quoàd vixit, vnquàm posteà frater ille laborauit.

Dentiū dolorē, quo quidā frater acriter torquebatur, mitigat ac sanat.

Septennali pœnitentia quidam ob fratricidium damnatus, qui ex eo, quo fra- IX.
trem peremerat, mucrone circulum brachio dextro circundederat, cùm in septimo pœnitentiæ anno versaretur, non cessabat diuorum multorum memorias & Sanctorum limina inuisere: & quidem natali S. Bononij die, ad eius etiam sepulcrum supplex venit, Deumque flens atque eiulans, altaque ex intimo cordis suspiria trahens, precabatur, vt tanti sui famuli intercessione sibi propitius esse dignaretur. Dum orationi autem feruenter insistit, & S. Bononium interuentorem atque suffragatorem solicitat, eccè in magna virorum atque mulierum circunstante turba, circulus, cui cutis atque caro superexcreuerat, per Christi clementiam dissilijt. Qui apud Sancti altare ad eius rei memoriam longo pòst tempore pependit. Fuit autem hoc indicium eodem momento ab animæ etiam reatu liberatum.

Memorias, & limina Sanctorū pœnitens frequentat, eorum que pro se preces ambit. Circulus ferreus ad patrati miraculi memoriā ad altare Sancti suspensus.

Eodem etiam die quidam ab ipsa infantia mutus sermonis est vsum consecutus, dum ex ore eius copiosus sanguis efflueret, quod fracti linguæ vinculi indiciū fuit. X.
Quibus conspectis signis, ad maiorē spem & fidem in Deum, atque venerationem erga sanctum Dei Confessorem qui conuenerant, excitati, magno cum gaudio domum quique suam reuersi sunt. Tua sunt, Domine Iesu Christe, hæc opera. Sic sic, cui tu semper viuere fuisti, nunc mortuum magnificas, à quo, dum viueret, fideliter magnificabaris. Qui lucerna lucens non sub modio latuit, sed super candelabrum positus, omnibus in domo tua conspicuè splenduit.

Muto loquendi facultas donatur. Miracula quę Sancti faciūt, Dei sunt opera.

Alio verò anno ipsius natali die cùm ex multis vrbis partibus ad eius sacri corporis tumulum plurimi Dominū adoraturi, & ipsius suffragia postulaturi cōfluerent, certa spe & fiducia, posse se eius interuentu ab instantibus futurisque malis liberari: mulier etiam quædam adfuit, quæ à dæmone vexata, ad aliorū Sanctorum

memorias liberationem frustrà expetierat. neq; enim illis dæmonis expulsio à Deo concessa fuit, sed S. Bononio reseruata, in cuius ecclesiam introducta, eius [illegible] orationibus grauiter torqueri dæmon clamare ac vociferari non desinebat. Triduum autem in templo morata, multis coram adstantibus sanguinem vomuit, per quem vomitum diuina pietas ab ea dæmonium, quod Dei plasma diù possederat, per S. Bononij intercessionem eiecit, magno strepitu templum complens, & coronam argenteã altari imminentem ictibus quales audiri atque cerni poterãt, cùm ipsum tamen dæmonium non videretur, concutiens.

XII. Alia quoque fœmina, cùm ex partus laboribus sitiens aquam postulâsset, eamque signum sanctæ Crucis facere oblita bibisset, spiritu maligno Fumareth, quo nomine ipse interrogatus se vocari perhibuit, correpta est. Qui eam tamen, cùm post partús purificationem ad quãdam in eius honore dedicatam ecclesiã perducta esset, & presbyteri & cæteri fideles preces pro ea funderent, sanctosque piè inuocarent, per Domini nostri Iesu Christi virtutem coniuratus, coactus & confusus sancti Confessoris interuentu deseruit, & vt fumus, à quo videtur vocabulum sumpsisse, euanuit, nunquàm eam posteà molestare ausus.

Alia itèm dæmoniaca curata.

XIII. Adolescens quidam, cui Adamo nomen, ab ipsis cunabulis contractos pedes & ad nates adductos ità habebat, vt ijs nequaquàm insistere, neque ambulare posset, reptando autem progredi cogeretur. Is sanctissimi Confessoris meritis confisus, spe recuperandæ illic sanitatis ad eius sepulcrum aduectus, est, vbi cùm continuis tribus diebus se ad altaris crepidinem abiecisset, ipsiusque suffragia postulare non destitisset, quam à Deo optauerat, sanitatem eius famuli intercessione est consecutus. In cuius curatione hoc admirandum fuit, quòd redeunte sospitatis vigore, tanto calore, quanuis hyems esset, æstuaret, vt interulam, quam erat indutus, abijceret, & nudus quasi permaneret. Qui tantus calor post recuperatam sanitatem se etiam remisit. Sed ipse etiam, vt & Deo & sanitatis largitori iugiter gratias referret, eius se ecclesiæ mancipauit, & seruitium ei exhibens vsque in hodiernum diem apud nos degit.

Adolescẽs pedibus captus ad eius altare pedũ vsum recipit.

Author Locedẽsis monachus.

XIIII. Eodem etiam tempore, eandem eius opem, sed grandæuus vir, cuius nomen Fleti, vtriusque etiam pedis officio destitutus, vt genibus manibusque se sustentare cogeretur, expertus est. Atque is etiam eius patrocinio ad sacri corporis sepulcrum ad pristinam celeritatem reuocatus, in eadem adhuc ecclesia degens, Domino Deo & S. Bononio non cessat gratias referre, & quicquid seruitij potest, in ipsius ecclesia Deo seruientibus fratribus deuotè exhibere.

Alter idem debilis pedibusq; captus ad eius sepulcrum curatur.

XV. Sed comitissa etiam VVaria Comitis VVillelmi vxor, ad ecclesiã, in qua sancti viri corpus humatum erat, oratura veniens magno comitatu stipata, ad eius altare Missas celebrari curauit: Interuenit autem mendicus quidam, filium in scapulis gestans, cuius pes & manus sinistri lateris paralysi aruerant, sibi atq; filio stipem rogans. Quem illa cùm clausis pietatis visceribus repelleret, etiã acerbè & duris verbis aggressa est, non sibi tãtas copias esse, quæ omnibus, qui à se quicquam rogarent, sufficerent: Iret potiùs & sancto Confessori Bononio filium sisteret, & pro eius incolumitate Dominum deprecaretur. Scilicet Psalmographus hoc apposite expressit: Tibi, inquiens, Domine derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Sed ille tamen, quod fuit monitus, exequi non distulit. Filium siquidem in genua prouolutus post fusas ad Deum preces ex scapulis, quibus gestabatur, sumptum prope sacri corporis tumulum prostrauit, ac tum ad petendas eleemosynas ecclesiam peragrauit. Adest e uestigiò, opitulantibus almi Confessoris meritis, puero diuina bonitas, & cui eleemosyna fuerat negata, vt olim claudo ad portam templi sedenti aurum & argentum, ità auro carior membrorũ sanitas donatur. Quo viso miraculo, plausus atque exultatio ad laudem & gloriam omnipotentis Dei eiusque Confessoris subsecuta, ad quam præter cæteros accurrit etiã pater. Quid ergò & quomodò actũ sit exquiritur: neq; Comitissam hoc, quemadmodùm gestum esset, referre piguit. Sic omnipotens Dominus, qui omnia admirabili dispensatione gubernat, palam hoc miraculum mundo voluit inclarescere, cùm ad serui sui venerationem atque celebritatem amplificandam, tum quia, testante scriptura, signa infidelibus dantur, vt ab infidelitate declinantes discant sperantes in Domino, non deficere omni bono: cui per omne æuum laus est atque gloria sempiterna.

Psal. 9.

Act. 3.

SEPTEM

SEPTEMBER.

DE S. VICTORE CENOMANENSI EPISCOPO ET CONFESSORE, VT HABETVR CAP. LVI. GREGORII TVRONENSIS *de gloria Confessorum.*

VICTORIVS Cenomanorum Episcopus, magnis se virtutibus sæpiùs declarauit. Nam fertur quadam vice, dũ ciuitas ipsa cremaretur incendio, & validis globis flammæ huc illucque impellente vento propellerentur, hic quasi pastor bonus, non perferens ecclesiasticas caulas ab insidijs satanæ deuastari, obuiàm se turbini obtulit: eleuataque manu facto signo Crucis econtrà, ilicò omne cessauit incẽdium. Liberataque ciuitas gratias pastori retulit, eò quòd non permiserit res suas ab imminenti igne vastari. Ad huius quoque sepulcrum sæpiùs infirmi sanantur. 1. Septem. S. Victor signo Crucis extinguit ignẽ.

ITEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO, HABITVS IN FESTIVITATE SANCTI VICTORIS, VT *habetur octauo Tomo Aloysij. Verùm vtrùm hic S. Victor sit, cuius ipse mentionem facit, vel alius, compertum non habeo.*

HIC ille magnus prouidentiæ oculus dulciori verbere carnẽ carnaliter ambulantem afflixit, & confixit timore suo. Qui enim patientiam Dei, pœnam inferni, gloriã regni, animo irreuerenti & infrunito cõtempseram, paratus sum, & non sum turbatus, vt custodiã mandata Domini. Intùs erat vrens conscientia multis obuoluta criminibus, & artificioso velamine detestandũ silentium diligens, plùs elegerat mori, quàm loqui, perire, quàm redire. Sic obdurationis suæ legibus pressa, oculos suos statuerat declinare in terram. Sed ille, qui non dormit, neque dormitat, pauperis animæ recordatus, aggressus est flagellis vincere, quam vincere beneficijs non valebat. Adest illa maxima febris, quam acutam Physici nominãt, & membris omnibus profusiùs superfusa, miserabili corpore insedit. Exaggeratur calor, & in ipsam animę sedem ignis furiosus irrumpit. Iam flãmis vltricibus peccantis substantia conflagratur, & æternalium sentit præludia tormẽtorum. Intelligens igitur, quia horrendũ est incidere in manus Dei viuentis, multiplicitatem facinorum meorum recolligo, confessus illi, quem electio patrẽ, amicitia fidelẽ, familiaritas consortem effecit. Vtrùm taliter respondit, qualiter ego clamauerim, eius discretioni censui relinquendum. In proposito meo est, & præterita mea plangere, & cauere futura. Donet ille perseuerantiam, qui negligentiam excitauit. In ipsius misericordia, non in iustitia sua confidit seruus suus, vt memor sit mandatorũ ipsius, non solùm ad scribendum, sed ad faciendum ea. Hæc ergò causa fuit operis interrupti. Hæc tãtæ taciturnitatis occasio. Nunc igitur scribemus tantò lætiùs, quantò securiùs, cùm summum periculum sit docere, nec facere: nec attendatur hic styli lenocinantis excursus, cùm veræ religionis sit, euentilatis caruisse sermonibus, nec verborum gloriam redolere. 1. Septem. Psal. 118. Heb. 10. En habes hic cõfessionem sacramentalem factã sacerdoti. Docere, nec facere, summũ periculũ est.

Ad manum est patris nostri Victoris solennitas, ad cuius sacratissimum corpus, si vera est antiquitatis fides, quotidiè residemus. Hic est vir, qui in virtute Domini virtutum signis & mirabilibus gloriosus effulsit, Apostolis & apostolicis viris miraculorum gloria comparandus. Quę & quanta sint, & quanta sublimitate fulgentia, libellus de vita & ortu eius latiùs exaratus sufficit indicare. Huic significanter assignari potest illud, quod in illa solenni visione Angelo Ephesi Ecclesiæ scribitur: Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. Ipse etenim nomen S. Victor miraculis clarus. Apoc. 2.

men ex opere fortitus antè vicit, quàm vincere nôsset, nec quemlibet hostem, sed illum, de quo rara, & nunquàm secura victoria. Lignum vitæ est sapientia, de cuius (Psal. 79.) fructu & hîc in spe, & illic manducat in re, fructu vtiquè specioso, & precioso: specioso propter speciem, precioso propter vtilitatem. (Cant. 2.) Hæc est illa sublimis arbor, cuius vmbra montes, & arbusta cedros Dei operuerunt. Cedrus Libani, quæ ramosa densitate Angelicas perumbrat stationes. Sub vmbra huius arboris sed et spōsa, (Esa. 4. Matth. 13.) & fructus eius dulcis gutturi suo. Huic dicimus: In vmbra tua viuemus inter gentes. Huius vmbraculū protegit ab æstu diei in securitatem, & absconsionem a turbine, & à pluuia. Hoc est illud granum sinapis, quod in vtero Virginis Dei Patris manibus seminatum, minus fuit omnibus oleribus terræ, sed in tantam altitudinem exurrexit, vt veniant volucres cæli, & habitent in ramis eius: lignum quod (Psal. 1.) plantatum est secus decursus aquarum, lignum vitæ in medio paradisi.

(Dei filius de ventre matris in gremium Ecclesiæ eruxus.) Et attende magnum sacramentum. Filius Dei totus, & integer eructatus est de corde Patris in vterum Mariæ, de ventre Matris in gremium Ecclesiæ. Quantus in Patre, tantus in Virgine, quantus in Virgine, tantus in Ecclesiæ vnitate. In Patre ineffabiliter, in Matre mirabiliter, singulariter in Ecclesia. Cum Patre eiusdem & æqualis substantiæ, cum Matre eiusdem, & diuisę, cum Ecclesia eiusdem, sed occultæ. Sic distillauerunt cæli misericordiam, sic Verbū Dei transfusum est, & effusum vbiquè totum, sine quo nihil totum. Felix effusio, quæ currentes adolescentulas ad odorem suauitatis inuitat, visu recreat, satiat gustu, vbiquè autem in medio. Nam & in illa Deitatis essentia, media est inter Patrem, & Spiritum, persona familiaris humano generi benignitata, familiarior identitate, cùm sola nostræ carnis suscipere (Psal. 66.) paupertatem. Vndè & Dauid in ipsius diuinitatis abyssum immersus, ait: Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus: & illum in medio maiestatis esse protestans, & nostrum asserens specialiter, qui nostræ mortalitatis induit vestimentum. Pater enim & Spiritus impleuerunt quidem Virginem, sed maiestate, non susceptione. Est & in medio Virginis ipsius vtero substantialiter illapsus, qui (Psal. 73.) medietatē staterę comprehendit humanæ. Deus enim noster Rex ante secula operatus est salutem in medio terrę, terrę vtiquè illius, de qua scriptum est: Nemo erat, (Gen. 2. Psal. 45.) qui operaretur terram. Est etiam in medio Ecclesiæ, dicente Psalmista: Sanctificauit tabernaculum suum altissimus, Deus in medio eius non commouebitur.

(Luc. 9.) Colligamus pauca de pluribus, qualiter Saluator medius sit, & semper in medio videatur. Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: ipse non habet nidum, foueam ignorat, angulum nescit, locum illum elegit, vndè pateat omnibus, exclusa personarum acceptione. Deniquè & natus positus est in medio duorum animalium, (Esa. 1. Luc. 2. Matt. 18. Luc. 22. Iohan. 19. & 20.) & quęsitus inuenitur in medio doctorum, & medius Iudæorū stat, quem ipsi nesciunt. Loquitur & ad discipulos: Vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorū: &, Ego in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat. Crucifixus est etiam in medio duorum latronum. Resurgens stetit in medio disci- (Apoc. 1.) pulorum suorum, & à Iohanne visus est in medio septem candelabrorum aureorum. Medius ergò medium sequere, nec angulorum sordibus, nec fouearum tene- (Psal. 21. Gen. 2.) bris delecteris, sed dic cum iusto: In medio Ecclesiæ laudabo te. Hoc est igitur lignum vitę plantatum in medio paradisi, arbor aromatica, purissima, balsamorum (Rami septem ligni vitæ, quorum primus est incarnatio Christi.) mella distillans. Ex huius arboris substantia septemplicium ramorum corona progerminat, in quorum summitate fructus illi dependent, quos cælestis illa fistula, Paulus Apostolus, verbis elegantibus explanauit.

Primus ramus est incarnatio Filij Dei. Iste siquidem subtilis, & necessarius, cùm & instauret cælestia, terrestria restauret, & vtranque naturam sua viuificet viridita- (Luc. 23.) te. Si in viridi, inquit, ligno hoc faciunt, in arido quid fiet? se vocās viride lignum, de virginali pullulatum virore, cùm nos & natiuitatis munditiam, & fidei viriditatem in primo parēte verum sit amisisse. Viriditas hæc tam sapienter ab ipsa sapiētia excogitata est, vt & cordis, & oris transeat facultatem. Oportebat enim ad redemptionem hominis, vt victus homo victorem diabolum vinceret. Sed vndè fieret hoc, non habebat. Omnes enim in illo proscripti eramus, & per illū originalis peccati grauitate depressi. Deus autem non debuit, cùm potiùs potentia videretur, si seruum, à se recedentem, cui illum subiugauerat enodaret. Quod igitur homo per se non potuit, Deus per se non debuit, artifex sapientia Deum & hominē collocauit, vt ex parte hominis pro hominib. satisfaceret, & ex parte Dei superbū sicut vulne-

vulneratum humiliaret. Clausa est principi tenebrarum hæc tam gloriosa cõiunctio, nec versuta calliditas consilium Dei potuit coniectare. Assumitur purum semen de virginea puritate, & illum propitiationis fontem sapientia Dei secretiori nouitate repurgat. Primus itaque ramus est incarnatio eius: fructus eius spiritus sapientiæ. Fructus ei⁹ spiritus sapientiæ.

Secundus ramus est baptismus Christi. Intuere filium virginis non ad ablutionem membrorum suorum, quæ de virgineis membris exierant, fuisse baptizatum, sed vt tantæ mundationis priuilegium in aquarum substantia sanciretur. Tene intellectu, quod visu non potes, descendere in aquam, cum aliquis baptizatur, filium diaboli, & ascendere filium Dei, vasa iræ in misericordiæ vasa conuerti, euerti peccatum originis, subuerti latronis ædificium, diuinitatis domicilium preparari. Adest Spiritus sanctus, & de summa cęlorum arce descendens, elementum sanctificat, deificat baptizatum, clarificat ministerij dignitatem. Constipantur Angelicæ virtutes alludentes sacramentalibus institutis, & cælestibus creaturis vnda purificans coronatur. Cordis, non carnis oculos desiderat sacramenti transcensio, quia intelligibilis est. Secundus ergò ramus est Baptismus Christi: fructus eius spiritus intellectus. 2. Ramus. Rom. 9. Fructus ei⁹ spiritus intellectus.

Tertius est passio Redemptoris. Vide consilium Dei, quod in abysso iudiciorum eius clausum fuerat ab æterno. Consilium tuum antiquum, Domine, verum fiat: ait vnus illorum, qui ad arcanum diuinæ prouidẽtiæ fuerat intromissus Nunquid non consuluit tibi, cui non erat adiutor, cùm sanctissimam illam carnem addixit opprobrijs, tormentis exposuit, & inclinato capite emisit spiritum? O quam indebita miseratio, quam gratuita, & sic probata dilectio, quàm inopinata dignatio, quàm stupenda dulcedo, Filium Dei sic affligi, Regem gloriæ in lacu miseriæ crucifigi. Deniq; nihil melius ad te redimendum habuit, quàm quòd semetipsum exinaniuit, nec excellentiorem modum inuenit sapientia Dei in omni sapientia sua. Passio ista consilium tuæ redemptionis est. Ramus necessarius, & mirabilis: cuius fructus est spiritus consilij. 3. Ramus. Ioan. 19. Fructus spiritus consilij.

Quartus est descensio eius ad inferos. In fortitudine singulari descendit ad inferos, tanquàm potens crapulatus à vino, & conturbauit virum, qui conturbauit terram, qui posuit orbem desertum, confringens malleum vniuersæ terræ, & horrendum illud palatium fortissima subuersione cõcutiens. Fortis quidem erat ille, sed fortior superuenit, qui vasa diriperet, auferret arma, ligaret inimicum. Et ramus quidem iste rectus, atque subtilis: cuius fructus est spiritus fortitudinis. 4. Ramus. Luc. 11. Fructus spiritus fortitudinis.

Quintus est resurrectio Christi. Hic ostendit nobis exemplo, quod promiserat in prẽmio, & scire nos fecit, quòd carne sua resurgente resurgeremus, quæ etsi dissimilis gloriæ, tamen eiusdem naturæ in vtero Virginis fuerat fabricata. Exclusa est totius ambiguitatis offensio. Viderunt Apostoli manus, tenuerunt pedes, palpauerunt latus, & omnia mortis insignia beatis oculis adspexerunt. Et hic igitur ramus magnus, atque sublimis: fructus autem eius spiritus scientiæ. 5. Ramus. Ioann. 20. Fructus spiritus scientiæ.

Sextus est ascensio ad cælos. O singularis pietas, suauitas specialis, cùm lumen carnis nostræ sublimibus intulit officinis, & ad dexteram Patris collocauit in gloria. Vident, & admirantur cælestium agmina legionum, & ad tantæ gratiæ largitatem incessabiliter obstupescunt: exuperat enim sensum omnem tantæ dignationis intuitus, ipsi soli peruius Trinitati. Sed & hic ramus spectabilis, & mirandus: fructus verò eius spiritus pietatis. 6. Ramus. Fructus spiritus pietatis.

Septimus est dies iudicij, quando veniet cum potestate magna, & maiestate reddere in ira vindictam, & vastationem in flamma ignis. Tunc erit timor ille timendus, cùm cælis ardentibus, pugnantibus elementis, terra succensa, conscientijs obuolutis, dæmonibus accusantibus, trementibus Angelis, Iudice furibundo & misericordiam nesciente, fiet illa discussio, quæ vtinam nos paratos inueniat. Ramus iste magnus, & metuendus: fructus eius spiritus timoris Domini. 7. Ramus. Fructus spiritus timoris Domini.

Amemus ergò lignum vitæ, & de fructu eius assiduè manducemus, quia fructus iste Filius Mariæ est, qui est Deus benedictus in secula seculorum, Amen.

VITA ET MORS ZACHARIÆ PROPHETÆ, PER D. EPIPHANIVM CONSTANTIAE CYPRI

Episcopum descripta. Habetur in libro eius de vitis Prophetarum.

6. Septēbr. genus & patria Zachariæ Prophetæ. Prophetia eius.

ZACHARIAS Propheta natus Barachia, è terra Chaldęorum soluit, & inter proficiscendum per multa populo vaticinatus est, demonstrationis causa, siue ad ostentationem. Plurima quoquè designauit miracula. Hic est, qui in os annũciauit Iosedech: Nascetur ex te filius, qui sacris initiatus Hierosolymis sacrificabit Domino. Hic etiam benedixit Salathiel in filio, dicens: Procreabit filium, & indet nomen illi Zorobabel.

De Cyro quoq; Rege Persarum Zacharias ostentatum dedit, idque ad victoriam. Signum itèm super Crœso Lydorum Tyranno obiecit: necnon & super Rege Medorum Astyage. Deque publico ministerio, quod Cyrus Rex designaturus esset Hierosolymis vaticinatus est, laudibusque euexit illum, nec vulgariter benedixit. In vaticinio porrò, quam prophetiam vocant, propriè locutus est de Hierusalem, de consummationeque gentium, & de templi Hierosolymitani ædificatione. De ocio deniq; & desidia tam prophetarum, quam sacerdotum, nonnulla duplici quadam crisi exposuit. Decessit in vltima senectute in Iudæa, & proximè cum Aggæo propheta humatus est.

Mortuus apud Aggæũ Prophetam sepelitur.

BEATAE LVDMILLAE DVCIS ET MARTYRIS CHRISTI GLORIOSAE VITA, EX BOHEMORVM ANnalibus

per Reuer. Dn. Nicolaum Salium Pragensem descripta, & ad nos transmissa.

16. Septēb. Cap. 1. S. Ludmillæ patria & parẽtes.

SLABIVOR Hrabota Pessouicensis vir & splendore generis, & rerum publicè priuatimque gestarum monumentis & morum grauitate constantiæque gloria insignis, eo seculo in auita hæreditate Melnicij & latifundijs eius vitã agitabat, quo tempore apud Boëmos anno 873. Hostiuitus imperium tractabat. Hic filiam præstantis formæ & generosæ indolis ex Lidoslaua cùm procreâsset, amabilem his dotibus populo futuram certò peruidens, Lidmilam eam nuncupauit, quam Latinus paululùm ab origine primæua deflectens Ludmillam commutatione & adiectione literæ expectorauit. Eius adultioris tantum in suscipiendis & moliendis rebus grauioribus robur ingenij, tanta in tractandis subiectorum hominum etiam asperis mentibus solertia fuit: vt quamuis plurimæ aliæ ea tempestate præstantes oris habitu, & fortunarum copia heroinæ in Boëmia florerent; omnibus tamen his ità vitæ cultu prælata fuit, vt Boriuoio hæredi & domino Bohemiæ sola matrimonij vinculis innecteretur. Quem tanta obseruantia venerata est, & quoàd vixit semper coluit, vt ad amussim & præscripto legibusq; eius viueret. Ille verò tanti eam fecit, vt nõ modò postulatis eius promptus facilisque annueret, sed etiam quod gratum illi acceptumque fore coniectaret, id sedulò & accuratè promoueret. Quare cùm eam inflãmato studio honorandorum delubrorum agi obseruâsset: ad solatium eius idolum aureum fœminei vultûs fabrefecit, quod altitudine sua magnitudinem cuiusuis hominis excederet: idque in penetralibus ædium suarum habitaculis erexit. Quod Ludmilla errore vano implicata nunc prece, nunc donis, nunc sacrificijs onerabat, & æternos illi ignes sacrabat. Nomen idolo Crosinæ datum. Nec mirum illud tanto auro conflatum. largissimo enim venarum aurearum prouentu id ætatis Boëmia scatebat.

Egregiæ eius dotes.

Traditur Boriuoio Duci Boemiæ coniunx.

Errore gẽtili decepta colit idolum aureum.

Cap. 2. Intereà legatio Suatopluci Marcomannorum Regis, Belgrado regia vrbe digressa Pragæ successit, petitiones & dona Regis Boriuogio exponens. Donorum vnum erat vini meracissimi capacissimus culeus, & insolens inuisumque ijs seculis in Bo-

in Bohemia liquoris genus, & hoc commẽdabilius. Quod cum Ludmilla pitissâsset, mollissimasq; eius per venas insinuationes demiraretur, dignum hunc potum non tantùm hominum conuiuijs, sed Deorum immortalium mensis videri dixit. Ea propter prompto illo trullam impleri & Crosinæ suæ libare æquum esse duxit, & libauit. Accidit autem vt restrictis anteà nubibus terra omnis trium mensium numero ieiuna areret: illo autem die, quo libaminis loco vinum à Ludmilla statuæ propositum fuit, fœcundis imbribus humectaretur. Homines id pietati Ludmillæ acceptum referre, illa verò benignitati indulgentissimæ Deæ suæ imputare. Æstimare difficile non fuerit, quæ Ludmilla velutì planta in subactum Ecclesiæ Christi solùm translata germina tandem ediderit, quę in macro adhuc sabulo sita, tanta frondium pubertate luxuriauerit. Nec fefellit sanè expectationem, sed vicit. Reuersus enim à Marcomãnis Boriuoius sacris iam nostris imbutus, cùm immortalis vitæ gloriam & præmia eius Ludmillæ, quæ à D. Cyrillo Episcopo hauserat, exposuisset, adeò hac narratione eius capta est, vt cum eo seueriùs expostularet, quòd salutis curam consortis suæ minoris fecerit, quàm vt illum diuinorum præceptorum magistrum secum in Bohemiam transuehendum meminisset, à quo & illa vitæ Christianæ conscia efficeretur. Atque in eo voto non tantùm secundis & ad voluntatem fluentibus rebus constans perdurauit, sed & calamitosis turbulentissimisque temporibus eodem æstu fidei nostræ suscipiendæ flagrauit: tunc nimirum cum maritus eius ob nouatam religionem, desertaq; prophetia Ethnicorum sacrilegia, extorris à terra sua pelleretur. Cuius tantam tamque procellosis casibus bene exercitatã virtutem, & animi firmitudinem, breuì sic est remuneratus Deus.

Præbet ei potum vinum optimum.

Boriuoius Dux fit Christianus.

Quãto desiderio S. Ludmilla flagrârit religionis Christianæ suscipiendæ.

Cap. 3.

Restituto enim postliminio, repositoque in pristinum statum, & sibi reddito marito, Episcopum quoque Cyrillum coniugis sui secundùm Deum parentem ei exhibuit, vt religionem quam animo complexa iam erat, cæremonijs quoque assequeretur. Eius illa affusa genibus submissè rogabat, vt sine prolixori mora opera illius salutiferis aquis tingeretur. Fecit compotem voti Episcopus, ipsamque & Spitigneum maiorem, & Vratislaum minorem natu filios, quibus illa stipata pedibus eius se aduoluit, Christi Ecclesiæ per baptismum transcripsit. Ex illo tempore velutì nouum hominem induta, antegressæ vitæ maculas fletibus eluere, tenebras errorum suorum detestari, Crosinæ, anteà tantoperè amatæ, ne nomen quidem sustinere. Semper ferè medium diem cum marito in templo expendere, animatum lucris inhiare, filijs Christi nomen maiestatemque verbis ostentare & deprædicare, idola proterere, in templis Deo diuisque in sublime euehendis & condendis Boriuoio se æmulam præbere. Eius opus est priuato annisu fanum S. Catharinæ Tetinensis, Beatæ autem Mariæ apud Pragenses, quod Tainense vulgò appellitant, iugatis cum Boriuogio manibus sublatum. Aedes enim D. Clementis Cralouegradi, quæ prima Christianarum Ecclesiarum in Bohemia est, & fronte Septentrioni obuertitur, fanum quoq; S. Michaëlis Tetinæ, & D. Clementis Vissegradi propria Boriuoij effecta sunt. Rursùm autem diuorum Petri & Pauli in noua Pragensi ciuitate, quod Zderasium vocant, & D. Ioannis templum, quod in petra nomen obtinuit, communi amborum coniugum cõsensu & opera ædificata sunt. Est autem hoc D. Iohannis templum prope id antrum exædificatum, in quo Iuan Regis Dalmatiæ filius anachoreticæ inspectioni vacabat, quem miro synceri affectûs honore venerandum illud par coniugium in sua arce excepit. Ludmilla etiam diuinis super se ab eo prolatis verbis muniri se confirmarique depoposcit.

Baptizatur cum duobus filijs.

Extruit in Boemia multas Ecclesias.

Vita istius Iuanis habetur superiùs 25. Iunij.

Magna sunt hæc & illustria Ludmillę facinora, sed maius illud, & admiratione multò dignius, quod subiungam, in quo virtutis eius apex mirificè splendescit. Ludmillam nostram in prospertimo vitæ cursu successuque rerum suarum lætissimo, id egisse, vt eminentissimo dignitatis fastigio se spontè deiecerit, & principis throno sceptroque vna cum marito abdicârit, quo commodius diuturniusque tempus cælestibus rebus se immergendi sortiretur: Neque vllis precibus vel obsecrationibus procerum suorum pulsata perpelli potuit, vt vel ipsa vel eius Boriuoius semel positam cum diademate purpuram resumeret, quamuìs Spitigneus grandior natu filius in dignitate patri subrogatus ob contempta Christiana parentum suorum (vt augurare licet) præcepta, intempestiua morte vita expulsus fuerit, & truncæ desertæque res Bohemicæ sine capite viderentur. Quo factum, vt summa rei ad Vratislaum penè puerum deuolueretur, Qui parentibus & maioribus

Cap. 4.

Abdicat se vnà cùm marito principatu, vt liberius Deo vacet.

Vratislaus eorum filius princeps efficitur.

ioribus natu dicto audiens, eam cum Deo hominibusque gratiam inijt, vt omnes illi benè, nemo malè vellet. Et proceres quidem principis sobolis propagandæ non parùm soliciti vxorem ei Drahomiram iungunt, quæ dæmonum mancipium iuxtà addictissimum ac obstinatissimum cùm esset, id tamen veteratoriè coram marito tegebat, nè fauori eius excideret. Hæc duos filios ei peperit, Venceslaum priùs, posteriùs Boleslaum.

Vxorem ducit infidelem Drahomiram.

Cap. 5.

Hic Ludmilla animo sapiens eum qui priùs in lucem productus esset, demore patriæ, si occidere Vratislaum contigisset, patri in potestate sufficiendum: nec futile momentum ad augendam tuendamque rem Christianam esse, qua ratione educaretur perspiciens, tali cõsilio eripere matri Venceslaum aggressa est: Orbam se primò morte mariti Boriuogij quiritari: deindè non facilè se solam dolori suo mederi posse, tum orare vt sibi ad mitigandam calamitatem suam, submouendosq; animi angores, quos ob vita functum Boriuoium collegerat, Venceslai nepotis sui apud se degentis crepũdijs oblectari liceret. Drahomira paululùm cum Vratislao collocuta, cùm præsentibus tantùm negocijs intenderet, nec rerum consequẽtias, Deo illi obstante, metiretur, facilè ei Venceslaum commodauit. At Ludmilla tantam tamque opportunam occasionem benè gerendæ rei nacta, nè eam pateretur ociosè effluere, acceptum secum nepotem, tum ipsa per se, tum per Paulum, qui ei in ijs, quæ ad Deum sunt, assiduus hærebat, fingere formareque & in omnem partem versare cœpit, tam diuque in eo colendo insistere, quousque seipsam in eo exprimeret, talemque eum redderet, qui tutò Budecij in perdiscenda Latinitate inter lubrica laxioraque adolescentum ingenia, seueriorem viuendi disciplinam tenere sciret. Vbi dum agit, intereà pater eius Vratislaus in humanis esse desijt.

Venceslaus eorum filius traditur S. Ludmillæ imbuendus.

Vratislaus dux S. Ludmillæ filius moritur.

Cap. 6.

Cuius obitu erecta Drahomira diù meditatam, sed metu viuentis mariti dissimulatam, procellam tandèm in nomen Christianum effundit, in qua occisione occidendo quamuìs impotenti & efferata rabie baccharetur, ima summis, diuina humanis confundens: non tamen conatus suos optato euentu claudendos sperabat, quousque Ludmillam, quæ solo Venceslao armata machinationes eius discutere posse videbatur, superesset. itaque hanc tali nefaria fraude euertere aggressa est. Tumanem & Cumanem viros vt apprimè nobiles, ità ingenij profligati, & audaciæ proiectæ, muneribus & pollicitationibus inflammatos ad opprimendam socrum suam destinat. Qui Tetinã specie visendæ Ludimillæ ingressi (erant enim ambo olìm in aula eius educati) perhumanè & hospitaliter ab ea suscipiũtur. Antequàm tamen Ludmilla cum ijs discumberet, instinctu diuino admonita est, eos esse vitæ suæ insidiatores. quare accersito Paulo mysta suo, exomologesin vitæ suæ coram eo facit, deindè diuina Synaxi se munit, mox, fusis non paucis precibus, ad teterrimos illos emissarios reuersa, benignè cum ijs & sermones miscet & exporrecta fronte epulatur.

Drahomira sicarios pecunia corruptos ad opprimendam S. Ludmillam destinat.

Illa diuinis sacramentis se præmunit.

Remotis postmodùm mensis, somni desiderium mentientes præcipuis domûs suæ thoris dignatur. ipsa coacta omni familia sua singulis pactam mercedem ad denarium persoluit, persoluta omnes incensè hortatur Christum Optimum Maximum venerari & suspicere, fidei Christianæ immotis vestigijs inhærere, aduersis nec exanimari nec cedere. Cohortatione finita complexis singulis, atque ob officium fideliter obitum collaudatis, & valedicto, quieti se dare, stupentibus omnibus insolitæ rei nouitatem, iussit. Ipsa quoque cubile suum ingressa cùm multam ad noctem peruigil in strato iacens Deo supplicaret, sentit ianuam penetralis sui hostili ausu disturbari, disturbatamque procumbere. Ergò cùm ad necem se peti animaduerteret, Tumanem & Cumanem, nocturni sceleris molitores graui oratione castigat, modestiamque hospitalitatis ab eis requirens, reuocat collocati olìm in eos beneficij memoriam. Sed surdis canebatur fabula. Nam illi hostiliter capiti eius peplum diripiunt, ex eoque laqueum nectentes furenter eam lectulo præcipitant. Quæ, nobilius genus mortis rata, si pro Christo sanguinem funderet, ferro se ab eis concidi non offocari obtestatur. Verùm in cassum se id egisse apud eos cognoscens, tantispèr sibi vitæ vsuram prorogari postulat, quousque se Deo suo offerre possit. obtenta & decursa, peplo suo illaqueatur, & per spatia cubilis sui, immaniter hinc indè raptatur. Tandèm protracta ad saxum quo orans genibus niti solebat alliso sæpiùs illi capite tam diù affligitur, quousque animam exantlaret XVI. Septembr. Quo quidem in saxo hodiè, quoquè

Ecce quàm prudenter domui suę disposuerit S. Ludmilla.

Ianua cubiculi sui à sicarijs infringitur.

Peplo capitis sui Ludmilla illaqueatur. Saxo alliso capite interimitur.

quoque sanguinis eius maculæ, testes innocētię Ludmillæ, & crudelitatis hostium, liquidò apparent. Sepulra est autem in æde diuæ Catharinæ Tetinensis, cui loco & cæmiterio illi attributo, hanc prærogatiuam Deus in honorem martyris suæ prolixè indulsit, nè quis ibi hominum condi possit, conditus si fuerit, etiam nunc à terra euomatur. *Vestigiá sanguinis eius in sáxo remanent. Miraculū.*

Diuus posteà Venceslaus cùm in ducem Bohemiæ inauguratus esset, pia memoria merita Ludmillæ auiæ suæ sibi præstita repetens, quam viuenti non poterat, mortuæ gratiam sic remetiri studuit. Missis enim sacerdotibus religiosis, exhumari corpus eius, & Pragam asportari mandauit, vt nobiliori tumulo inferretur. Qui egesta terra, qua thesaurus tantus tegebatur, capsam computruisse videntes, procliuiùs eadem passum esse corpus eius pronunciant, discessissentque re infecta, nec inspecta, ni Paulus Ludmillæ viuentis olim conscientiæ auriga, discussa cariosa arcula, saluum integrumque corpus eius ibi contineri conclamâsset. Tum in laudes Christi ab omnibus proruptum, resque insignis prodigij loco habita, corpus anima euacuatum biennio ferè incorruptum, facie paulùm à natiuo splendore degenere inueniri. Perlatum Pragam inclytus princeps Venceslaus, tanquàm pius Phœnix, ingenti pompa ad templum D. Georgio dedicatum, vbi nunc quoque quiescit, pullatus deduxit, multique idololatrorum miraculo rei expugnati, eiuratis erroribus suis, Christi leges acceptârunt. Gesta sunt hæc anno 922. *Cap. 8. Eleuatio eius. Itèm eius translatio ad ciuitatē Pragēsem.*

Vale Ludmilla, & sordidi scriptoris tui collapsam valetudinem precibus sustēta.

Plura de sanctissima Ludmilla hac, habētur infrà in gestis S. Vuenceslai Ducis, nepotis eius, 28. Septembris, cap. 1. 2. 3. 4. & 9.

DE S. SEQVANO ABBATE ET CONFESSORE, VT HABETVR IN S. GREGORII ARCHIepiscopi *Turonensis libro de gloria Confessorum cap.* 8.

MAGNAE autem virtutis fuit & ille Sequanus Lingonici Abbas territorij, qui viuens sæpè homines à vinculo diabolici nexûs absoluit, & post obitum ad sepulcrum suum ergastulari catena reuinctos, liberos meritis suis abire permisit. Deniq; Gunthrannus rex cornu, cuius voce vel molossos colligere, vel illa cornutorum arboreorum armenta effugare consueuerat, furto ablatum perdidit: quę res multos in vincula coniecit, & nonnullos facultate priuauit, ex quibus tres viri memorati Confessoris monumentum petierunt. Quo rex comperto, iussit eos catenis atque compedibus necti. Factumque est ità. Media verò nocte lux in basilica humana luce clarior oritur, dissiliunt ferrearum compedum repagula, catenarumque disruptis basibus, vincti laxantur. Quo audito rex exterritus, velociùs, eos liberi arbitrij potestati donauit. *Septēb. 19. S. Sequani miracula. Itèm signa ad sepulcrum eius.*

DE SS. EPISCOPIS ARVERNICIS VENERANDO, ET RVSTICO, EX D. GREGORII *Turonensis libro . Historiarum, cap.* 13.

APVD Aruernum verò post transitum sancti Artemij Venerādus è senatoribus episcopus ordinatur. Qualis autem fuerit hic Pōtifex, testatur presbyter Paulinus; dicens: Si enim hos adeas dignos Domino sacerdotes, vel Exuperium Tholosæ, vel Simplicium Viennæ, vel Amandum Burdegalæ, vel Damianum Albigæ, vel Diuamium Engolismæ, vel Venerandū Aruernis, vel Rusticum Cadurcis, vel nunc Pegasinū Petrogoricis, vtcūquè aduersùs seculi mala videas profectò dignissimos totius fidei, religionisq; custodes. Hic in ipsa natalis Domini vigilia transisse fertur. Manè autē facto, processio solennitatis, funeris eius obsequium fuit. Post cuius transitū fœda apud *Septēb. 24. S. Venerādi Episcopi obitus.*

ciues pro Episcopo contentio vertebatur. Cumque partes inter se diuisæ, diuersos eligere vellent, magna collisio erat populi. Residentibus tamen Episcopis die Dominico, mulier quædam velata atque Deo deuota audenter ad eos ingreditur, quæ ait: Audite me, sacerdotes Domini, scitote enim quòd non est in his beneplacitum Deo, quos hi ad sacerdotium elegerunt. Eccè enim Dominus hodiè ipse sibi prouidebit Antistitem. Itaque nolite conturbare, neque collidere populum, sed patientes estote parumpèr, Dominus enim nunc dirigit qui regat Ecclesiam hanc. His itaque mirantibus hęc verba, subitò Presbyter Rusticus nomine, qui erat ex ipsa vrbis Aruernæ diœcesi, aduenit. Ipse autem iam mulieri per visionem fuerat indicatus. Quo viso, ait: Eccè ipsum, quem elegit Dominus: eccè qualem vobis Dominus Pontificem destinauit: hic ordinetur Episcopus. Hæc ea loquente, omnis populus, contentione postposita, clamauit dignum ac iustum esse. Qui in cathedra positus, septimus in eodem loco Pontificatus honorem populo gaudente suscepit.

S. Rusticus diuinitùs in eius locum subrogatur.

INVENTIO CORPORIS S. SOLENNIS EPISCOPI, ET QVAEDAM EIVS MIRACVLA, PER D. GREgorium Turonen. in gloriam Confessorum cap. 21.

Septēb. 25.

ET licèt de Turonica vrbe aliqua iam scripserimus, tamen quoniam nuper beati Solennis sepulcrum adspeximus, silere nequiuimus, quod apud Malliacense monasterium comperimus in cacumine montis constitutum, & ab antiquis vallatum ædificijs iam dirutis. Nam ferunt quòd in eo loco, cùm crypta adhuc haberetur occulta, & nulli Christianorum locus ille esset reuelatus, per singulas Dominicarum solēnitatum noctes ab habitatoribus lumen cernebatur accensum, sed nullus sciebat quid sibi hoc vellet mysterium, tantum suspicio detinebat homines aliquid ibidèm retineri diuinum. Intereà aduenerunt duo energumeni ex basilica sancti Martini, qui collisis in se palmis clamare cœperunt, dicentes: Hîc requiescit Solennis beatissimus in crypta abdita. Reserate igitur sepulcrum amici Dei. Quod cùm repereritis, velis tegite, lumen accendite, cultumque debitum ei exhibete. Erit regioni huic salubre, si quæ loquimur adimpleueritis. Et hæc dicentes cum clamore magno, effodere tellurem vngulis nitebantur. Tunc videntes incolæ quæ gerebantur, accepto sarculo effodientes aperuerunt cryptam, in qua per seriem graduum descendentes, repererunt sepulcrum magnum, de quo testabantur illi adhuc mente infirmi, hoc esse sepulcrum Solennis beatissimi. Qui mox sensu discesserunt recepto. Post hæc autem cœperunt ad eum diuersorum morborum ægroti confluere, & accepta sanitate redire incolumes. Sed & Litthomeris vrbis ipsius indigena, cùm à quartani typi ægrotatione fatigaretur, acceptis ex hospitiolo cereis, illisque manu propria per totam noctem ibi detentis, vigilias celebrauit. Facto igitur manè, rediuit ad propria, nec vltrà ab hoc morbo frigoritionis, vel confractionis vllius pertulit grauitatem.

Lumen videtur circa sancti viri sepulcrū.

Eius inuētio.

Miracula ad sepulcrum eius.

VITA SANCTI EXVPERII EPISCOPI TOLOSANI PER D. HIERONYMVM PRESBYTERVM scripta. Ex epistola D. Hieronymi ad Rusticum monachum, in fine.

28. Septēb.

S. Exuperij in pauperes liberalitas.

SANCTVS Exuperius Tolosæ Episcopus, viduæ Sareptēsis imitator, esuriens pascit alios: & ore pallente ieiunijs, fame torquetur aliena: omnemq; substantiam Christi visceribus erogauit. Nihil illo ditius, qui corpus Domini canistro vimineo, sanguinē portat in vitro. Qui auaritiam eiecit è templo: qui absq; funiculo & increpatione, cathedras vēdentium columbas, id est, dona sancti spiritûs, mensasq; subuertit mammonæ, & nummulariorum æra dispersit, vt domus Dei, domus vocetur orationis, & non latronum spelun-

Matth. 21.

ſpelunca. Huius è vicino ſectare veſtigia, & cæterorum qui virtutum illius ſimiles ſunt, quos ſacerdotium & humiliores facit & pauperes. Omnē auaritiam ab ecclesia eijcit.

Idem ad Furiam.

HAbes ſanctum Exuperium probatæ ętatis & fidei, qui te monitis ſuis frequenter inſtituat.

ITEM DE EODEM PER EVNDEM EX EPISTOLA *eiuſdem ad Gerontiam viduam.*

NOn poſſum abſque lachrymis Toloſæ facere mentionem, quę vt hucuſque nō rueret, ſancti Epiſcopi Exuperij merita præſtiterunt. Eccleſiæ ſuæ defenſor.

DE EODEM ADHVC EXVPERIO, EX EODEM HIERONYMO. *Eſt prologus D. Hieronymi in primum commentariorum Zachariæ prophetæ ad ipſum Exuperium.*

VLtimo iam autumni tempore frater noſter, filius tuus, Siſinnius monachus, tuæ mihi dignationis epiſtolam reddidit: qua lecta, gauiſus ſum te eſſe hoſpitem, & memorē mei, omniumque fratrum qui in ſanctis locis Domino ſeruiunt: in quorū refrigerijs facis tibi amicos de iniquo mammona, & præparas æterna tabernacula, vt poſſis cum Dauid dicerę: Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutū: cōcupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Si enim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum, vbi ponat pullos ſuos: cur tu qui pontifex Domini es, & calcas in fine mundi torcularia, vt ſitientibus populis ſanguinis Chriſti vinum tribuas, non liberè proclamabis ac dices: Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum: beati qui habitant in domo tua? Pſal. 83. Ibidem.

Audio te in valle lachrymarum, in loco quem Deus poſuit ad certamen, vt vincentibus coronam daret, aſſcenſiones in corde tuo diſponere, & ire de virtute in virtutem: & imitari Domini paupertatē, vt cum illo diues fias, & in te reclinet caput, & per ſingulos dies ſuſcipiatur, viſitetur, alatur, veſtiatur, & præcipuè in ſanctarum ſcripturarum lectione feruere. S. Exuperius imitatur Domini paupertatem.

Cumque tibi cuperem ingenioli mei aliquod offerre munuſculum, & cœpta in duodecim prophetas explanatio perueniret ad calcem, ſuſceptum opus deſerere nolui: ſed quod & abſque te dictaturus eram, tuo potiſſimùm nomini conſecraui, & gaudeo quòd obſcuriſſimus liber Zacharię prophetæ, & inter duodecim longiſſimus, eo tempore differendus eſt, quo ob feſtinationem eius qui reuerſurus eſt, nullam moram patitur interpretatio: ſed velim nolim, ſaltem lucratiuis per noctē horis atque furtiuis dictare compellor, quod tibi dirigam. S. Hieronymus explanationem in 12. prophetas illi dedicat.

Scripſit in hunc prophetam Origenes duo volumina vſque ad tertiam partem libri à principio. Hippolytus quoquè edidit commentarios: & Didymus quinque explanationū libros me rogante dictauit: quos cum alijs tribus in Oſee & Micheam προσεφώνησεν: ſed tota eorum ἐξήγησις allegorica fuit, & hiſtoriæ vix pauca tetigerunt. Itaque imitari cupiens illum patremfamiliâs, qui profert de theſauro ſuo noua & vetera: & ſponſam de Cantico canticorum, quæ dicit: Noua cum veteribus fratruelis meus ſeruaui tibi: hiſtoriæ Hebræorum tropologiam noſtrorum miſcui, vt ædificarem ſuper petram & non ſuper arenam, ac ſtabile iacerem fundamentum, quod Paulus architectus poſuiſſe ſe ſcribit. Matth. 13. Cant. 7. 1. Cor. 3.

Tuæ beneuolentiæ erit, non eruditionem noſtram, quæ vel nulla, vel parua eſt: ſed pronam in te ſuſcipere voluntatem: vt nos ad cætera prouoces, & in longo ſcripturarum campo currere cohorteris. Si qui autem ſunt quibus interpretationem & horum & aliorum voluminum antè promiſi, ignoſcant incredibili in te amori meo: & quicquid tibi ſcripſi, ſibi ſcriptum arbitrentur. Charitas enim benigna eſt, charitas non æmulatur: non quærit quæ ſua ſunt. Eccè quā de ſe ſenſerit humiliter S. Hieronymus. 1. Cor. 13.

ITEM DE EODEM EXVPERIO, EX EODEM HIERONYMO. *Habetur in proœmio in ſecundum librum commentariorum Zachariæ prophetæ.*

ITaque mi Exuperi papa venerabilis, adeſto præſens orationibus, qui corpore abſens es, & impetra à Domino vt auferatur à facie mea velamen Zachariæ, quod ante oculos oſtendebatur Moyſi, quia fulgorē vultûs eius vulgus ignobile ferre nō poterat: vt ego quoque cum Dauid queam dicere: Dominus dabit verbū euangelizantibus virtute multa. Pſal. 67.

Secundi libri explanationum in Zachariam iſtud exordium eſt: quem tanta celeritate dictamus, vt penè non ſit emendandi ſpatium, dum frater Siſinnius Aegyptum ire feſtinat, vt odorem bonæ fragrantię, qui à te miſſus eſt fratribus, illuc quoque perferat: Et nequaquàm Aethiopiæ flumine, ſed Galliarum largiſſimis aquis rigentur à tua ſitientia.

S. Hieronymi teſt. monium de odore virtutum S. Exuperij

OCTOBER.

VITA S. MARCELLINI RAVENNATIS ARCHIEPISCOPI, VT HABETVR IN HIERONYMI *Rubei viri doctiſsimi hiſtoriarum Rauennatum lib. I.*

Octob. 5.

S. Marcellinus fit Rauennatum Antiſtes.

AGAPITO, Rauennatum decimo Archiepiſcopo, Marcellinus ſucceſſit, trigeſimum circiter annum ſupra duceteſimum ab ortu Chriſti, Vrbano adhuc Romano Pontifice. Septem & quadraginta annis Rauennati Eccleſiæ præfuit Marcellinus, tanta ſanctitate atque innocentia, vt vel ſola opinione homines à maleficio deterreret, & ad leges diuinas ſeruandas ac colendas inflammaret. Sæpiùs cacodæmonum furorem (tanta in illo fuit magnitudo & præſtantia benignitatis diuinæ) nullo labore compreſſit. Cum que virum ſanctum illi, diſpoſitis inſidijs, vallatum tenerent, ac circunueniſſent: eo Deum ſuppliciter inuocante, ſtatìm proſtrati, miſereque afflicti ſunt. Huius tempore Fuſca virgo nobilis Idibus Februarij ſub Quintiano præſide, qui in Sicilia Agatham trucidauit, ob Chriſti religionem Rauennæ interfecta eſt. Ea quoquè tempeſtate adeò in Chriſtianos ſæuitum eſt, vt pauciſſimæ eorum familiæ, nedùm ciuitates, eius calamitatis expertes fuerint. Nam Germani, Alpibus, Rætia, vniuerſaque Tranſpadana Gallia penetratis, Rauennam vſque, facta excurſione, omnia deprædati ſunt: & vndiquè nouæ gentes finibus egreſſæ, ipſum orbem vniuerſum perturbaturæ videbantur. Gothi in Græciam, Macedoniamque erumpunt: Quadi & Sarmatæ Pannonias depopulantur: Germani occupant Hiſpaniam: ipſumque Imperium ab tyrannis triginta arripitur. Sub id igitur tempus Marcellinus Rauennatũ Antiſtes, in tanta perturbatione, vario rerum euentu, miſerè grauiterque affectus, animam exhalauit tertio Nonas Octobris. Dum extremum ſpiritum duceret, eius cadauer ferunt vnguẽtorum ſuauiſſimorum diuinum odorem efflauiſſe. Sepultus eſt in diui Probi baſilica.

Quære eius paſſionem præſenti Tomo, 13. Februarij.

Sãctè obit S. Marcellinus, Antiſtes.

VITA S. ATTILANI EPISCOPI ZAMORENSIS ET CONFESSORIS, VT HABETVR *in Lucij Marinei Siculi, Regij Hiſtoriographi, de rebus Hiſpaniæ libro quinto.*

5. Octob.

OPERAE precium eſt, Sanctorum vitam, virtutes & geſta cognoſcere, vel propter eorum memoriam, quæ ſemper eluceat, vel maximè propter exempla, quæ ſunt nobis ſalutifera documenta. Quarè beatus Attilanus annum agens quintum & vigeſimum, audiens in Morerola monaſterio, quod à Samora nõ longè diſtabat, homines ſanctiſſimè vixiſſe, illuc ſtatìm ſe contulit. Vbi decennium ſub Floriani Abbatis diſciplina militauit. Cuius honeſtatem, ſanctitatemque cognoſcens Florianus, eum in monaſterij Priorem conſtituit. Quorum temporibus Zamorenſis atque Legionenſis pontifices à mortali vita diſceſſerunt. Attilanus in Epiſcopatu Zamorenſi, & Florianus in Legionenſi ſucceſſerunt, propterea quòd per omnem regionem clariſſima eorum

S. Attilanus fit monachus.

Creatur Prior.

Fit Epiſcopus Zamorenſis.

eorum fama virtutum peruolabat: Qui die sancti Spiritûs illo mysterio fuêre roborati. Quapropter Attilanus templa, loca, omnesque populos summa cura gubernabat, & annos ferè decem magnos & assiduos labores tolerabat. Qui memor exactæ vitæ, criminumque suorum quæ anteà commiserat, peregrè proficisci statuit. Episcopatûs itaque reditus pauperibus mandat communes fieri, quod multis rationibus suos hortatur, quoniam necessitate coactus, se per aliquot tempus recessurum dicebat. Quod si secus mandatum fecissent, Deus iratus maledictione condemnaret. Hoc audientes, qui vitam eius nouerant, clamant omnes: Te sequemur quocunquè vadis, ô mortalium omnium clementissime, quarè nos in tanta calamitate relinquis? Per Deum vnicum quicquid rogas, nos facturos testamur. Ille autem fidem verbis illorum adhibens, cum eos benedixisset, statìm discessit. Cumque venisset ad pontem prope templum sancti Laurentij, annulum quem digito gestat, de ponte proiecit in flumen, dicens: Quandò annnulum hunc reuisero, tunc ab omnipotenti Deo omnium delictorum meorum veniam promerebor. Indè autem discedens cum vno comite quem plurimùm diligebat, adeò festinauit, vt eum defatigatum reliquerit in itinere. Solus itaque se pannis induit quàm vilissimis, adeò vt à nemine cognosci posset, & duos annos eleemosynis vixit. Quem tandèm vox in somnis audita, diuinitùs sic admonuit: Attilane, iamiā tuum ad pontificatum perge, tuæ enim exauditæ sunt preces. Ipseque præcepto audito, se itineri accinxit. Venit itaque nocte ad eremum quæ sancti Vincentij de Cornu vocabatur, & conuicina sancto sepulcro, vbi quædam muliercula cum marito suo illum in paruo domo receperunt, eique cœnam non lautam quidem dederunt. Manè autem maritus & vxor pro piscibus ad Episcopi domum vadunt, vt anteà consueuerant, & Attilanum rogant vt interìm domum custodiat. Quibus dantur pisces, immemores vnius quem domi reliquerant, reuersi pro eo dederunt piscem maioris ponderis. Quos pisces Attilanum rogant vt præparet, donèc ipsa pro aqua, & maritus pro igne vadunt. Quibus Attilanus respondit, obsequenter. Cumque maiorem piscem accepisset, dum eius viscera volueret, annulum quem à ponte deiecerat, inuenit. Tunc repentè pronus, & genibus flexis Deo gratias egit, & continuò spontè campanæ sonitum dederunt, & magna totius ciuitatis admiratio orta est. Quapropter per omnes domos, & hospitia atque hospitales perquirunt, nihilque comperiebant. Cùm essent itaque omnes soliciti, tandèm vir quidam, procurator rei familiaris Episcopi, meminit de viro quodam, quem muliercula sibi dixerit hospitatum apud se, nesciens cuius dignitatis esset. Omnes illuc concurrunt sacerdotes, & tota ciuitas. Attilanus autem veste non preciosa, neque noua, sed vili atque detrita inuentus est, Deo gratias agens. Quapropter omnes ei gratulantes & Deo gratias agentes, cum magno gaudio reduxerunt in ciuitatem: qui posteà vixit annos circiter octo, sanctis semper operibus incumbens. Quem vita functum nomine ciuitatis, Vrbanus Pontifex Maximus, in sanctorum numerum canonizatum aggregauit. Anno millesimo secundo, quo regnabat in Hispania Rex Henricus.

Subtrahit se ab Episcopatu ad tempus, vt peccata sua defleat

Viuit ex eleemosynis.

cognoscit ex inuēto annulo dimissa sibi esse peccata.

Redit ad suam residentiam.

Defunctus ad Sāctos describitur.

MARTYRIVM SS. FAVSTI, IANVARII ET MARTIALIS, AVTHORE LVCIO MARINEO SIculo, *Regio historiographo, de rebus Hispaniæ libro quinto.*

OLIM cùm Præses Eugenius Cordubam venisset, ei Faustus, Ianuarius, & Martialis occurrerūt dicentes: Quid tibi vis Eugeni, q Dei seruis mauis inuidere quàm credere? Tūc Eugenius ira percitus, dixit: O infelices homines, quid vos esse vultis? Faustus respondit: Nos Christiani Christū fatentes, qui Dominus vnus est, per quem omnia & nos per ipsū facti sumus. Eugenius dixit: Vndè vobis est hæc tam desperata societas? Faustus respōdit: Desperatio in nobis non est, nisì in te solo, qui nos Deum negare frustrà cōpellis. Hoc cum dixisset Faustus, magìs iratus Præses, Imponite, dixit, Faustum in eculeo, qui tā irreuerenter mihi respondit. Tunc Ianuarius Fausto dixit. O charissime, tu pro no-

13. Octob.

Martyrū confessio.

S. Faustus

In eculeo suspēditur. bis hoc pateris, qui meritis peccatorum nostrorum te socium esse voluisti. Cui Faustus respondit: Societas nostra, Ianuari, mansit in terra semper, & imperpetuum manebit in cælo. Hoc cùm audisset Eugenius, admiratus dixit: Quæ est ista nunc allocutio vestra, quòd tam impiè voluistis respondere mihi? Ianuarius dixit: Nobis confessio Christi, & nulla impietas est. Tunc Eugenius ad Martialem conuersus dixit:
Itèm S. Martialis. Vides istorum animi dementiam, qua te in societatem suam contraxerunt: Noli maleficis istis & impijs te credere. Cui Martialis dixit: Solus Deus immortalis est, qui cælum fecit & terram, ipse pro tuis malis operibus te puniet. Quod audiens Eugenius, Et hic, inquit, ponatur in eculeo. Quod cùm fieri vidisset Martialis, ó beata, dixit, immortalitas gloriæ Christi, qua nos tibi frater Fauste sociâsti. Tum dixit Eugenius satellitibus suis: Torquete eos donèc adorent deos nostros. Faustus autē dum torqueretur, Difficile est, inquit, tibi, & patri tuo, qui diabolus est, nos à paternis legi
S. Fausto nares & auriculæ præciduntur. bus, ad mortalitatem tuam conuertere. Propter quod Eugenius dixit: Abscindantur ei nares, & auriculæ, supercilia radantur, dentesque mandibulæ superioris euellantur. Quod cùm factum esset, Faustus Deo gratias agēs, magis hilaris factus est. Eugenius Ianuario dicebat: Videsne Ianuari, quanta tormenta passus fuerit Faustus, dū deceptus opinione sua, pertinaciter imperio meo parere recusat? Ianuarius autem dixit. Impietas ista & pertinacia Fausti in me maneat, & eius vinculum charitatis.
Itèm S. Ianuario. Ad cuius verba dixit Eugenius: Auferantur & huic quæ illi præcepimus. Dumque torqueretur Ianuarius, Eugenius Præses Martialem sic alloquitur: Vides Martialis sociorum tuorum dementiam, & quæ illis mala venerunt? Tu igitur consule tibi, teque disiunge ab illorum mala consuetudine, prauaque voluntate. Martialis autē dixit: Consolatio mea Deus est, quem ipsi magna voce testantur, ideoque confitendus & laudandus est Deus, Pater, & Filius & Spiritus sanctus. Tunc Eugenius maiori furore succensus, iussit eos igne comburi. Cumque perducti fuissent ad locū suæ passionis, sic vno spiritu plebem Christi alloqui cœperunt, dicentes: Vos charissimi mei, & Christi fideles, nolite credere huic diabolo inimico, sed agnoscite vos ad
Gen. 1. Dei similitudinē & imaginem esse factos. Illum igitur adorate, & illum benedicite qui author est omnium: non, vt isti dicunt, adoretis opera manuum ipsorū, quoni-
Psal. 113. am ligna, & petra, aurum & argentum sunt, opera manuum hominum. Vos itaque contemnentes huius iniuriam, & confidentes in Iesu Christo, soli Deo sine cessatione quotidiè referte laudes. Et cùm ducerent eos lictores, per quorum manus fuerant cruciati, cœperunt eos igni compellere, simulque traditi flammis, exultantes
Sācti martyres ignibus cōburuntur. tradiderunt Deo spiritum.

DE MORTE S. LVPENTII MARTYRIS ET ABBATIS GABALLITANI, EX LIB. VI. HISTORI-*arum Gregorij Turonen. Cap 37.*

22. Octob. LVPENTIVS verò Abbas basilicæ sancti Priuati martyris vrbis Gaballitanę, à Brunichilde Regina accersitus aduenit. Accusatus enim (vt fertur) fuerat ab Innocētio supradictæ vrbis Comite, quòd scelestum aliquid effatus de regina fuisset. Sed discussis causis, cùm nihil de crimine læsæ maie-
S. Lupētius multis supplicijs affectus, capite cæditur. statis conscius esset inuentus, dimissus est. Verùm vbi viam carpere cœpit, iterùm ab antedicto Comite captus, & ad Pōteconem villam deductus, multis supplicijs est affectus. Dimissusq; iterùm vt rediret, cùm super Axonam fluuium tētorium tetendisset, iterùm irruit super eū inimicus eius. Cuius vt oppressi amputatū caput in culleum oneratum lapidibus posuit, & flumini dedit, reliquum verò corpus vinctum cum saxo immersit gurgiti. Post dies verò paucos apparuit quibusdā pastoribus, & sic extractus à flumine, sepulturæ mandatus est. Sed dum necessaria funeris pararentur, & ignoraretur à populo quis esset, præsertim cùm caput truncati nōn inueniretur, subitò adueniens aquila leuauit culleum à fundo fluminis, & in
Capitis eius miraculosa inuētio. ripa deposuit. Admirantesq; qui aderant, apprehenso culleo, dum solicitè quid cōtineret inquirunt, caput truncati reperiunt: & sic cum reliquis artubus est sepultū. Ferunt autem lumen ibi diuinitùs nunc apparere. Et si infirmus ad hunc tumulum fideliter deportatus fuerit, accepta sospitate recedit.

MARTYRIVM SANCTARVM SORORVM NVNILONIS ET ALODIAE, AVTHORE LVCIO MARINEO SICULO, *Regio historiographo, de rebus Hispaniæ libro quinto.*

ANNO Christianæ salutis octingentesimo quinquagesimoprimo, cùm Sarracenorum gentes Hispaniã ferè totam occupâssent, præceperunt vt qui Christianus esset, aut Christum Dei filium denegaret, aut gladio sectus occumberet. Quod impium edictũ & ferale præceptum, per Hispaniam totam diuulgatum, magnum timorẽ Christianis omnibus incussit. Quapropter Hispanorum complures religioni Christianæ, sibiq; prudentissimè cõsulentes, & nefandã Mahometi sectam fugientes, patriamq; suam deserentes, ad Pyrenæos montes, & Cantabriæ, Galletiæque montana loca sese cõtulerunt: quorum successores post multos annos Hispaniç fuerunt recuperationis authores. De quibus in libro de Aragoniæ Regibus historiam scripsimus pleniorẽ. Quarè nunc ad Nunilonem & Alodiam martyres redeo. 22. Octob. Sarracenorum impium edictũ.

Erant itaque sub idem tempus in Osca citerioris Hispaniæ ciuitate duæ sorores, ætate admodùm paruulæ, quarum altera natu maior Nunilo, & altera dicebatur Alodia, quas pater iniquus dereliquerat, & mater quæ Christiana erat ab infantia nutrierat, & in fide Christi diligenter edocuerat. Illæ autem matre defuncta, cùm ad intellectûs ætatem peruenissent, cœperunt in fide Christi proficere, ieiunijs, vigilijs & orationibus incumbere: Quibus, & gratia sancti Spiritûs audiutæ, martyrium fortissimè pertulerunt acerbissimum. O beatissimæ virgines atq; fortissimę, quę amore Christianæ religionis accensæ, mundi fallacias, tyrannos, & mortis tormẽta vicerunt, vt in cælum victrices & triumphantes ascenderent. SS. Nunilonis & Alodiæ patria & parentes. Ieiunijs, vigilijs & orationibus vacant. Martyrio coronãtur

MARTYRIVM SS. SERVANDI ET GERMANI, VT HABETVR IN LVCII MARINEI SICVLI, REGII *Historiographi, de rebus Hispaniæ libro quinto.*

LEGIMVS quoquè Seruandi & Germani martyrium, qui cùm viri nobiles essent, dæmones expellebant, & per impositionem manuum multos languores curabant in Emerita vrbe Lusitaniæ prouinciæ. Quod cùm pręses audîsset, eos ad se vinctos catenis adduci iussit: & in Mauritaniam prouinciam profecturus, secum ducere decreuit. Illi autem labores itineris, catenam & famẽ gaudentes, animi virtute tolerabant. Tandẽ cùm ventum esset in locum qui dicebatur Vsianus, apud Gades, iussit præses vt colla eorum carnifices amputarent. Ducti igitur ad collem, flexis genibus orantes Deum, gladiũ sacris ceruicibus exceperunt: Quorum Seruandus Hispali cum Iusta & Rufina, Germanus verò in Augusta Emerita sepultus est. 23. Octob. Sãcti martyres miraculis coruscant. Cæduntur capite.

VITA S. LVCIANI MARTYRIS, PER SVIDAM SCRIPTA, ALBERTO LINO INTERPRETE.

LVCIANVS martyr Samosatensis, quæ est Syriæ ciuitas, vir nobili genere natus, ab ineunte ætate cum quodam Macario Edessæ commorante, sacrasq; literas explanãte versatus, quicquid apud illum optimum ac præstantissimum inuenit, haud multo tempore percepit, atq; in solitariam vitam secessit, omnesq; absolutæ virtutis numeros expleuit, Prouectus est autem & sacerdotium, presbyter Antiochiæ factus, ibique ludùm litterarium magnum aperuit, vndiquè studiosissimis alijs aliundè ad eum disciplinæ causa concurrentibus. 26. Octob. S. Lucian⁹ fit presbyter.

Sacra Biblia multis mendis adulterata, corrigit & in integrum restituit.

Hic quum sacra volumina multis esse mendis adulterata corruptaq; comperisset, quòd & tempus, & frequens eorum descriptio multa in ijs vitiauerant, ad hæc quòd improbissimi quidā homines, qui doctrinæ Gentilium præerant, germanum eorum sensum peruertere voluerant, adulterinaq; multa interseruerant: hic, inquā, quum sacros codices vniuersos sumpsisset in manus, eos ex Hebraica lingua, quam & ipsam optimè callebat, in pristinam integritatem restituit, non mediocri ad huiusmodi correctionem labore suscepto. Quin etiam diuinorum dogmatum puritatem apud hunc omnium maximè qui illa tempestate fuerūt, summè conseruatam inuenias. Nam & epistolas edidit admodùm certè egregias, ex quib. facillimè quiuis perspiciat, quàm vir ille in rebus diuinis sententiam tenuerit. Affectus est autē martyrio Nicomediæ, quæ est in Bithynia, Maximiniano imperante.

Martyrio afficitur.

NOVEMBER.

SANCTI IOHANNIS DAMASCENI, DE ADORATIONE IMAGINVM IESV CHRISTI ET SANCTORVM EIVS, SERMO: IAC. BILLIO *interprete. Habetur libro eius quarto cap. 17. De orthodoxa fide.*

1. Nouēb.

Gen. 2. Cur à loratu hominibus adhibeatur.

QVONIAM autem nonnulli eo nomine nos repræhendunt, quòd Saluatoris, ac Dominæ nostræ, reliquorumque Sanctorū, ac Christi seruorum, imagines adoramus, atque honore afficiamus, audiant velim, quòd Deus ab initio hominem ad imaginē suam finxit. Quî fit igitur, vt alij alios adoremus, nisi quia ad Dei imaginem facti sumus? Nā vt ille, magna rerum diuinarum præditus eruditione Basilius ait, Imaginis honor ad exemplar transit. Exemplar porrò est id, cuius effigies exprimitur, ex quo forma hinc ducta sit. Quid ergò causæ fuit, quamobrēm Mosaicus populus tabernaculum illud, quod cælestium rerum, immò vniuersæ creaturæ imaginem ac figuram gerebat, vndiquè adoraret? Ait quippè Deus Mosi: Vide vt omnia facias iuxta formam tibi ostensam in monte. Quid? Cherubin illa quæ propitiatorium obumbrabant, an non humanarum manuum opera erant? Quid? Hierosolymitanum illud clarissimi nominis templum, an non manu, atque hominum arte constructum erat? At scriptura diuina eos, qui sculptilia adorant, dæmonijsque victimas offerūt, insectatur. Siquidem, tum Græci, tum Iudæi sacrificabant: verùm Græci dæmonijs, Iudæi autem Deo. Ac proindè Græcorum quidem sacrificium reijciebatur ac damnabatur: Iudæorum autem Deo gratum & acceptum erat. Obtulit enim Noë sacrificium: & odoratus est Deus odorem suauitatis, vt qui probæ ipsius voluntatis, atque erga se beneuolentiæ, suauitatem comprobaret. Ità, Græcorum quidem sculptilia, quoniam dæmonum simulacra erant, improbata quoquè atque interdicta erant. Ad hæc, quisnam est, qui inuisibilis, & corpore vacantis, ac circunscriptionis & figuræ expertis, Dei simulacrum effingere queat? Extremæ itaque dementiæ atque impietatis fuerit, diuinum numen fingere ac figurare. Atqui hinc est quòd in veteri testamento minimè tritus ac peruulgatus imaginum vsus erat. Posteaquàm autem Deus ob viscera misericordiæ suæ, salutisque nostræ causa, homo verè factus est, ac non iam vt Abrahæ, nec vt prophetis, humana specie conspicandum se præbuit: verùm essentialiter, ac verè homo extitit, atque in terra versatus est, & cum hominibus consuetudinem habuit, miracula edidit, passus & Cruci affixus est, resurrexit, assumptus est, atque hæc omnia verè contigerunt, & ab hominibus perspecta sunt: literarum quidem monumentis, ad alendam memoriam nostram, & doctrinam eorum, qui tum non aderant, ista mandata sunt: vt ea quæ non vidimus, audientes ac credentes, beatitudinem eam quam Dominus prædicauit assequamur.

Exod 33. Exod. 25. Heb. 9. 3 Reg. 6. Psal. 96. Scriptura non est cōtra colentes imagines, sed contra idololatras. Gen. 8. Deus depingi nequit sicuti est. Bar. 3.

Verum

Verum quia non omnibus hoc contigit, vt literas nôrint, ac lectioni operam impendant: idcircò patribus visum est, vt refricandæ quamprimùm memoriæ causa, hæc tanquàm præclara quædam trophæa, in imaginibus pingerentur. Siquidem persæpè vsu venit, vt passionem Domini animo minimè versantes, cõspecta Christi crucifixi imagine, ad salutiferę passionis memoriam redeamus, ac prostrati non materiam, sed eum cuius imago effingitur adoremus: quẽadmodùm videlicet nec Euangelici codicis materiam, nec crucis materiam adoramus, verùm id, quod per ea exprimitur. Quid enim alioquì discriminis est inter Crucem eam quæ Domini imaginem expressam non habet, & eam quæ habet? Quod etiam de Dei matre sentiendum est. Etenim is honor, quem ei adhibemus, ad eum qui carnẽ ex ea assumpsit, refertur: Itemque egregia sanctorum virorum facinora, quæ nos ad animi magnitudinem, & zelum, virtutisque eorum imitationem, ac Dei gloriam extimulãt. Nam, vtì diximus, honor ille quo probos conseruos afficimus, nostræ erga communem Dominum beneuolentiæ argumentum est: atque imaginis honor ad exemplar transit. Est autem hæc traditio ex earum numero, quæ scripturæ verbis minimè expressę sunt, quemadmodùm & ea, qua ad Orientem conuersi adoramus, & ea qua Crucem adoramus, aliæque complures his similes. Quin historiæ quoque proditum est, cùm Abagarus Edessæ Rex eo nomine pictorem misisset, vt Domini imaginem exprimeret, neque id pictor ob splendorem ex ipsius vultu manantem consequi potuisset, Dominũ ipsum diuinæ suæ ac viuificæ faciei pallium admonisse, imaginemque suam ei impressisse, sicque illud ad Abagarum, vt ipsius cupiditati satisfaceret, misisse. Quòd autem Apostoli quamplurima, nullo sacræ scripturæ loco prodita nobis tradiderint, his verbis testatur ille gentium Apostolus Paulus, *State igitur fratres, & tenete traditiones nostras, quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.* Et ad Corinthios scribens, *Laudo vos, fratres, quòd per omnia meî memores estis: & sicut tradidi vobis, traditiones, tenetis.*

Cur inductus imaginum vsus.

Honor sanctis habitus ad Deũ redit.

Imaginũ cultum ex traditione habemus.

Dominus Iesus imaginem suã Abagaro mittit.

2. Thess. 2.

1. Cor. 11.

DE S. AVSTREMONIO EPISCOPO

ARVERNO, EX GREGORII TVRONENSIS *De gloria Confessorum Cap* 30.

PER sanctum autem Austremonium, qui & ipse à Romanis Episcopis cum Gatiano beatissimo, & reliquis, quos memorauimus, est directus, primùm Auerna ciuitas verbum salutis accepit, eoque prædicante, Saluatorem mundi, Redemptoremq; omnium Christum Dei filium credere cœpit. Huius autem sepulcrum apud Isidorensem vicum habetur, cui cruda rusticitas, licet sciens quis in eo quiesceret, nullum tamẽ exhibebat honoris cultum. Post longa verò annorum curricula, Cantinus, qui ipsius Aruernæ vrbis modo prælatus est, in diaconatu suo Ecclesiam vici illius rexit. Igitur dum nocte quadam in lectulo cellulæ suæ, quæ huic basilicæ adhærebat, decumberet, audiuit psallentium resonantes voces, & surgens vidit templum magno splendere lumine, & obstupefactus adspicit intrinsecùs (erat enim cellula illa in superiore contra fenestras templi) & eccè circa tumulum multitudo albatorum tenentium cereos, & psallentium. Quod diutissimè cernens, postmodùm discessit, & statim facto manè iussit tumulum cancello vallari, & palliolis nitentibus obuelari, præcepit reuerentiam loco illi impendi. Ex hoc tempore oratio super tumulum funditur, & auxilia Antistitis impetrantur. Hæc ab ipsius Episcopi ore audiui.

Nouẽbr. 1. Nota & hunc Episcopum missum fuisse in Gallias cũ aliis à Romanis Episcopis.

Visio Cantini Episcopi.

Honor sancto Dei exhibetur.

VITA

men ex opere sortitus antè vicit, quàm vincere nôsset, nec quemlibet hostem, sed illum, de quo rara, & nunquàm secura victoria. Lignum vitæ est sapientia, de cuius fructu & hic in spe & illic manducat in re, fructu vtiquè specioso, & precioso: specioso propter speciem, precioso propter vtilitatem. Hæc est illa sublimis arbor, cuius vmbra montes, & arbusta cedros Dei operuerunt. Cedrus Libani, quæ ramosa densitate Angelicas perumbrat stationes. Sub vmbra huius arboris sed et spôsa, & fructus eius dulcis gutturi suo. Huic dicimus: In vmbra tua viuemus inter gentes. Huius vmbraculũ protegit ab æstu diei in securitatem, & absconsionem à turbine, & à pluuia. Hoc est illud granum sinapis, quod in vtero Virginis Dei Patris manibus seminatum, minus fuit omnibus oleribus terræ, sed in tantam altitudinem exurrexit, vt veniant volucres cæli, & habitent in ramis eius: lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, lignum vitæ in medio paradisi.

Psal. 79. Cant. 2. Esa. 4. Matth 13. Psal. 1.

Dei filius de ventre matris in gremium Ecclesiæ enixus.

Et attende magnum sacramentum. Filius Dei totus, & integer eructatus est de corde Patris in vterum Mariæ, de ventre Matris in gremium Ecclesiæ. Quantus in Patre, tantus in Virgine, quantus in Virgine, tantus in Ecclesiæ vnitate. In Patre ineffabiliter, in Matre mirabiliter, singulariter in Ecclesia. Cum Patre eiusdem & æqualis substantiæ, cum Matre eiusdem, & diuise, cum Ecclesia eiusdem, sed occultæ. Sic distillauerunt cæli misericordiam, sic Verbũ Dei transfusum est, & effusum vbiquè totum, sine quo nihil totum. Felix effusio, quæ currentes adolescentulas ad odorem suauitatis inuitat, visu recreat, satiat gustu, vbiquè autem in medio. Nam & in illa Deitatis essentia, media est inter Patrem, & Spiritum, persona familiaris humano generi benignitata, familiarior identitate, cùm sola nostræ carnis suscepit paupertatem. Vnde & Dauid in ipsius diuinitatis abyssum immersus, ait: Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus: & illum in medio maiestatis esse protestans, & nostrum asserens specialiter, qui nostræ mortalitatis induit vestimentum. Pater enim & Spiritus impleuerunt quidem Virginem, sed maiestate, non susceptione. Est & in medio Virginis ipsius vtero substantialiter illapsus, qui medietatẽ staterę compræhendit humanæ. Deus enim noster Rex ante secula operatus est salutem in medio terre, terrę vtiquè illius, de qua scriptum est: Nemo erat, qui operaretur terram. Est etiam in medio Ecclesiæ, dicente Psalmista: Sanctificauit tabernaculum suum altissimus, Deus in medio eius non commouebitur.

Psal. 66. Psal. 73. Gen. 2. Psal 45.

Colligamus pauca de pluribus, qualiter Saluator medius sit, & semper in medio videatur. Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: ipse non habet nidum, foueam ignorat, angulum nescit, locum illum elegit, vndè pateat omnibus, exclusa personarum acceptione. Deniquè & natus positus est in medio duorum animalium, & quæsitus inuenitur in medio doctorum, & medius Iudæorũ stat, quem ipsi nesciunt. Loquitur & ad discipulos: Vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorũ: &, Ego in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat. Crucifixus est etiam in medio duorum latronum. Resurgens stetit in medio discipulorum suorum, & à Iohanne visus est in medio septem candelabrorum aureorum. Medius ergò medium sequere, nec angulorum sordibus, nec fouearum tenebris delecteris, sed dic cum iusto: In medio Ecclesiæ laudabo te. Hoc est igitur lignum vitę plantatum in medio paradisi, arbor aromatica, purissima, balsamorum mella distillans. Ex huius arboris substantia septemplicium ramorum corona progerminat, in quorum summitate fructus illi dependent, quos cælestis illa fistula, Paulus Apostolus, verbis elegantibus explanauit.

Luc. 9. Esa. 1. Luc. 2. Matt. 18. Luc. 22. Iohan. 19. & 20. Apoc. 1. Psal. 21. Gen. 2.

Rami septem ligni vitæ, quorum primus est incarnatio Christi.

Primus ramus est incarnatio Filij Dei. Iste siquidem subtilis, & necessarius, cùm & instauret cælestia, terrestria restauret, & vtranque naturam sua viuificet viriditate. Si in viridi, inquit, ligno hoc faciunt, in arido quid fiet? se vocãs viride lignum, de virginali pullulatum virore, cùm nos & natiuitatis munditiam, & fidei viriditatem in primo parẽte verum sit amisisse. Viriditas hæc tam sapienter ab ipsa sapiẽtia excogitata est, vt & cordis, & oris transeat facultatem. Oportebat enim ad redemptionem hominis, vt victus homo victorem diabolum vinceret. Sed vndè fieret hoc, non habebat. Omnes enim in illo proscripti eramus, & per illũ originalis peccati grauitate depressi. Deus autem non debuit, cùm potiùs potentia videretur, si seruum, à se recedentem, cui illum subiugauerat enodaret. Quod igitur homo per se non potuit, Deus per se non debuit, artifex sapientia Deum & hominẽ collocauit, vt ex parte hominis pro hominib. satisfaceret, & ex parte Dei superbũ sicut vulne-

Luc. 23.

vulneratum humiliaret. Clausa est principi tenebrarum hæc tam gloriosa cōiunctio, nec versuta calliditas consilium Dei potuit coniectare. Assumitur purum semen de virginea puritate, & illum propitiationis fontem sapientia Dei secretiori nouitate repurgat. Primus itaque ramus est incarnatio eius: fructus eius spiritus sapientiæ. Fructus ei⁹ spiritus sapientiæ.

Secundus ramus est baptismus Christi. Intuere filium virginis non ad ablutionem membrorum suorum, quæ de virgineis membris exierant, fuisse baptizatum, sed vt tantæ mundationis priuilegium in aquarum substantia sanciretur. Tene intellectu, quod visu non potes, descendere in aquam, cum aliquis baptizatur, filium diaboli, & ascendere filium Dei, vasa iræ in misericordiæ vasa conuerti, euerti peccatum originis, subuerti latronis ædificium, diuinitatis domicilium præparari. Adest Spiritus sanctus, & de summa cęlorum arce descendens, elementum sanctificat, deificat baptizatum, clarificat ministerij dignitatem. Constipantur Angelicæ virtutes alludentes sacramentalibus institutis, & cælestibus creaturis vnda purificans coronatur. Cordis, non carnis oculos desiderat sacramenti transcensio, quia intelligibilis est. Secundus ergò ramus est Baptismus Christi: fructus eius spiritus intellectus. 2. Ramus. Rom. 9. Fructus ei⁹ spiritus intellectus.

Tertius est passio Redemptoris. Vide consilium Dei, quod in abysso iudiciorum eius clausum fuerat ab æterno. Consilium tuum antiquum, Domine, verum fiat: ait vnus illorum, qui ad arcanum diuinæ prouidētiæ fuerat intromissus. Nunquid non consuluit tibi, cui non erat adiutor, cùm sanctissimam illam carnem addixit opprobrijs, tormentis exposuit, & inclinato capite emisit spiritum? O quam indebita miseratio, quam gratuita, & sic probata dilectio, quàm inopinata dignatio, quàm stupenda dulcedo, Filium Dei sic affligi, Regem gloriæ in lacu miseriæ crucifigi. Deniq; nihil melius ad te redimendum habuit, quàm quòd semetipsum exinaniuit, nec excellentiorem modum inuenit sapientia Dei in omni sapientia sua. Passio ista consilium tuæ redemptionis est. Ramus necessarius, & mirabilis: cuius fructus est spiritus consilij. 3. Ramus. Ioan. 19. Fructus spiritus consilij.

Quartus est descensio eius ad inferos. In fortitudine singulari descendit ad inferos, tanquàm potens crapulatus à vino, & conturbauit virum, qui conturbauit terram, qui posuit orbem desertum, confringens malleum vniuersæ terræ, & horrendum illud palatium fortissima subuersione cōcutiens. Fortis quidem erat ille, sed fortior superuenit, qui vasa diriperet, auferret arma, ligaret inimicum. Et ramus quidem iste rectus, atque subtilis: cuius fructus est spiritus fortitudinis. 4. Ramus. Luc. 11. Fructus spiritus fortitudinis.

Quintus est resurrectio Christi. Hic ostendit nobis exemplo, quod promiserat in prœmio, & scite nos fecit, quod carne sua resurgente resurgeremus, quæ etsi dissimilis gloriæ, tamen eiusdem naturæ in vtero Virginis fuerat fabricata. Exclusa est totius ambiguitatis offensio. Viderunt Apostoli manus, tenuerunt pedes, palpauerunt latus, & omnia mortis insignia beatis oculis adspexerunt. Et hic igitur ramus magnus, atque sublimis: fructus autem eius spiritus scientiæ. 5. Ramus. Ioann. 20. Fructus spiritus scientiæ.

Sextus est ascensio ad cælos. O singularis pietas, suauitas specialis, cùm lumen carnis nostræ sublimibus intulit officinis, & ad dexteram Patris collocauit in gloria. Vident, & admirantur cælestium agmina legionum, & ad tantæ gratiæ largitatem incessabiliter obstupescunt: exuperat enim sensum omnem tantæ dignationis intuitus, ipsi soli peruius Trinitati. Sed & hic ramus spectabilis, & mirandus: fructus verò eius spiritus pietatis. 6. Ramus. Fructus spiritus pietatis.

Septimus est dies iudicij, quando veniet cum potestate magna, & maiestate reddere in ira vindictam, & vastationem in flamma ignis. Tunc erit timor ille timendus, cùm cælis ardentibus, pugnantibus elementis, terra succensa, conscientijs obuolutis, dæmonibus accusantibus, trementibus Angelis, Iudice furibundo & misericordiam nesciente, fiet illa discussio, quæ vtinàm nos paratos inueniat. Ramus iste magnus, & metuendus: fructus eius spiritus timoris Domini. 7. Ramus. Fructus spiritus timoris Domini.

Amemus ergò lignum vitæ, & de fructu eius assiduè manducemus, quia fructus iste Filius Mariæ est, qui est Deus benedictus in secula seculorum, Amen.

VITA ET MORS ZACHARIÆ PROPHETÆ, PER D. EPIPHANIVM CONSTANTIAE CYPRI *Episcopum descripta. Habetur in libro eius de vitis Prophetarum.*

6. Septēbr. genus & patria Zachariæ Prophetæ. Prophetia eius.

ZACHARIAS Propheta natus Barachia, è terra Chaldæorum soluit, & inter proficiscendum per multa populo vaticinatus est, demonstrationis causa, siue ad ostentationem. Plurima quoquè designauit miracula. Hic est, qui in os annũciauit Iosedech: Nascetur ex te filius, qui sacris initiatus Hierosolymis sacrificabit Domino. Hic etiam benedixit Salathiel in filio, dicens: Procreabit filium, & indet nomen illi Zorobabel.

De Cyro quoq; Rege Persarum Zacharias ostentatum dedit, idque ad victoriam. Signum itèm super Crœso Lydorum Tyranno obiecit: necnon & super Rege Medorum Astyage. Deque publico ministerio, quod Cyrus Rex designaturus esset Hierosolymis vaticinatus est, laudibusque euexit illum, nec vulgariter benedixit. In vaticinio porrò, quam prophetiam vocant, propriè locutus est de Hierusalem, de consummationeque gentium, & de templi Hierosolymitani ædificatione. De ocio deniq; & desidia tam prophetarum, quam sacerdotum, nonnulla duplici quadam crisi exposuit. Decessit in vltima senectute in Iudæa, & proximè cum Aggæo propheta humatus est.

Mortuus apud Aggæū Prophetam sepelitur.

BEATAE LVDMILLAE DVCIS ET MARTYRIS CHRISTI GLORIOSAE VITA, EX BOHEMORVM ANnalibus per Reuer. Dn. Nicolaum Salium Pragensem descripta, & ad nos transmissa.

16. Septēb. Cap. 1. S. Ludmillæ patria & parētes.

SLABIVOR Hrabota Pessouicensis vir & splendore generis, & rerum publicè priuatimque gestarum monumentis & morum grauitate constantiæque gloria insignis, eo seculo in auita hæreditate Melnicij & latifundijs eius vitā agitabat, quo tempore apud Boëmos anno 873. Hostiuitus imperium tractabat. Hic filiam præstantis formæ & generosæ indolis ex Lidoslaua cùm procreâsset, amabilem his dotibus populo futuram certò peruidens, Lidmilam eam nuncupauit, quam Latinus paululùm ab origine primæua deflectens Ludmillam commutatione & adiectione literæ expectorauit. Eius adultioris tantum in suscipiendis & moliendis rebus grauioribus robur ingenij, tanta in tractandis subiectorum hominum etiam asperis mentibus solertia fuit: vt quamuis plurimæ aliæ ea tempestate præstantes oris habitu, & fortunarum copia heroinæ in Boëmia florerent, omnibus tamen his ità vitæ cultu prælata fuit, vt Boriuoio hæredi & domino Bohemiæ sola matrimonij vinculis innecteretur. Quem tanta obseruantia venerata est, & quoàd vixit semper coluit, vt ad amussim & præscripto legibusq; eius viueret. Ille verò tanti eam fecit, vt nō modò postulatis eius promptus facilisque annueret, sed etiam quod gratum illi acceptumque fore coniectaret, id sedulò & accuratè promoueret. Quare cùm eam inflāmato studio honorandorum delubrorum agi obseruâsset: ad solatium eius idolum aureum fœminei vultûs fabrefecit, quod altitudine sua magnitudinem cuiusuis hominis excederet: idque in penetralibus ædium suarum habitaculis erexit. Quod Ludmilla errore vano implicata nunc prece, nunc donis, nunc sacrificijs onerabat, & æternos illi ignes sacrabat. Nomen idolo Crosinæ datum. Nec mirum illud tanto auro conflatum. largissimo enim venarum aurearum prouentu id ætatis Boëmia scatebat.

Egregiæ eius dotes.

Traditur Boriuoio Duci Boëmiæ coniunx.

Errore gētili decepta colit idolum aureum.

Cap. 2.

Intereà legatio Suatopluci Marcomannorum Regis, Belgrado regia vrbe digressa Pragæ successit, petitiones & dona Regis Boriuogio exponens. Donorum vnum erat vini meracissimi capacissimus culeus, & insolens inuisumque ijs seculis

in Bo-

in Bohemia liquoris genus, & hoc commẽdabilius. Quod cum Ludmilla pitissâsset, mollissimasq; eius per venas insinuationes demiraretur, dignum hunc potum non tantùm hominum conuiuijs, sed Deorum immortalium mensis videri dixit. Et propter prompto illo trullam impleri & Crosinæ suæ libare æquum esse duxit, & libauit. Accidit autem vt restrictis anteà nubibus terra omnis trium mensium numero ieiuna areret: illo autem die, quo libaminis loco vinum à Ludmilla statuæ propositum fuit fœcundis imbribus humectaretur. Homines id pietati Ludmillæ acceptum referre, illa verò benignitati indulgentissimæ Deæ suæ imputare.

Præbet ei potum vinum optimum.

Aestimare difficile non fuerit, quæ Ludmilla veluti planta in subactum Ecclesiæ Christi solùm translata germina tandem ediderit, quę in macro adhuc sabulo sita, tanta frondium pubertate luxuriauerit. Nec fefellit sanè expectationem, sed vicit. Reuersus enim à Marcomānis Boriuoius sacris iam nostris imbutus, cùm immortalis vitæ gloriam & præmia eius Ludmillæ, quæ à D. Cyrillo Episcopo hauserat, exposuisset, adeò hac narratione eius capta est, vt cum eo seuerius expostularet, quòd salutis curam consortis suæ minoris fecerit, quàm vt illum diuinorum præceptorum magistrum secum in Bohemiam transuehendum meminisset, à quo & illa vitæ Christianæ conscia efficeretur. Atque in eo voto non tantum secundis & ad voluntatem fluentibus rebus constans perdurauit, sed & calamitosis turbulentissimisque temporibus eodem æstu fidei nostræ suscipiendæ flagrauit: tunc nimirum, cùm maritus eius ob nouatam religionem, desertaq; prophetia Ethnicorum sacrilegia, extorris à terra sua pelleretur. Cuius tantam tamque procellosis casibus bene exercitatā virtutem, & animi firmitudinem, breui sic est remuneratus Deus.

Boriuoius Dux fit Christianus.

Quāto desiderio S. Ludmilla flagrâcit religionis Christianæ suscipiendæ.

Cap. 3.

Restituto enim postliminio, repositoque in pristinum statum, & sibi reddito marito, Episcopum quoque Cyrillum coniugis sui secundum Deum parentem ei exhibuit, vt religionem quam animo complexa iam erat, cæremonijs quoque assequeretur. Eius illa affusa genibus submissè rogabat, vt sine prolixori mora opera illius salutiferis aquis tingeretur. Fecit compotem voti Episcopus, ipsamque & Spitigneum maiorem, & Vratislaum minorem natu filios, quibus illa stipata pedibus eius se aduoluit, Christi Ecclesiæ per baptismum transcripsit. Ex illo tempore veluti nouum hominem induta, antegressæ vitæ maculas fletibus eluere, tenebras errorum suorum detestari, Crosinæ, anteà tantoperè amatæ, ne nomen quidem sustinere. Semper ferè medium diem cum marito in templo expendere, animarum lucris inhiare, filijs Christi nomen maiestatemque verbis ostentare & deprædicare, idola proterere, in templis Deo diuisque in sublime euehendis & condendis Boriuoio se æmulam præbere. Eius opus est priuato annisu fanum S. Catharinæ Tetinensis, Beatæ autem Mariæ apud Pragenses, quod Tainense vulgò appellitant, iugatis cum Boriuogio manibus sublatum. Aedes enim D. Clementis Cralouegradi, quæ prima Christianarum Ecclesiarum in Bohemia est, & fronte Septentrioni obuertitur, fanum quoq; S. Michaëlis Tetinæ, & D. Clementis Vissegradi propria Boriuoij effecta sunt. Rursùm autem diuorum Petri & Pauli in noua Pragensi ciuitate, quod Zderasium vocant, & D. Ioannis templum, quod in petra nomen obtinuit, cōmuni amborum coniugum cōsensu & opera ædificata sunt. Est autem hoc D. Iohannis templum prope id antrum exædificatum, in quo Iuan Regis Dalmatiæ filius anachoreticæ inspectioni vacabat, quem miro synceri affectûs honore venerandum illud par coniugium in sua arce excepit. Ludmilla etiam diuinis super se ab eo prolatis verbis muniri se confirmarique depoposcit.

Baptizatur cum duobus filijs.

Extruit in Boemia multas Ecclesias.

Vita istius Iuanis habetur superius 25. Iunij.

Magna sunt hæc & illustria Ludmillę facinora, sed maius illud, & admiratione multò dignius, quod subiungam, in quo virtutis eius apex mirificè splendescit. Ludmillam nostram in prosperrimo vitæ cursu successuque rerum suarum lætissimo, id egisse, vt eminentissimo dignitatis fastigio se sponte deiecerit, & principis throno sceptroque vna cum marito abdicârit, quo commodius diuturniusque tempus cælestibus rebus se immergendi sortiretur: Neque vllis precibus vel obsecrationibus procerum suorum pulsata perpelli potuit, vt vel ipsa vel eius Boriuoius semel positam cum diademate purpuram resumeret, quamuis Spitigneus grandior natu filius in dignitate patri subrogatus ob contempta Christiana parentum suorum (vt augurare licet) præcepta, intempestiua morte vita expulsus fuerit, & truncæ desertæque res Bohemicæ sine capite viderentur. Quo factum, vt summa rei ad Vratislaum penè puerum deuolueretur. Qui parentibus & maioribus

Cap. 4.

Abdicat se vnà cùm marito principatu, vt liberiùs Deo vacet.

Vratislaus eorum filius princeps efficitur.

ioribus natu dicto audiens, eam cum Deo hominibusque gratiam iniit, vt omnes illi benè, nemo malè vellet. Et proceres quidem principis sobolis propagandæ non parùm soliciti vxorem ei Drahomiram iungunt, quæ dæmonum mancipium iuxtà addictissimum ac obstinatissimum cùm esset, id tamen veteratoriè coram marito tegebat, nè fauori eius excideret. Hæc duos filios ei peperit, Venceslaum priùs, posteriùs Boleslaum.

Vxorem ducit infidelem Drahomiram.

Cap. 5.

Hic Ludmilla animo sapiens eum qui priùs in lucem productus esset, de more patriæ, si occidere Vratislaum contigisset, patri in potestate sufficiendum: nec futile momentum ad augendam tuendamque rem Christianam esse, qua ratione educaretur perspiciens, tali cōsilio eripere matri Venceslaum aggressa est: Orbam se primò morte mariti Boriuogij quiritari: deindè non facilè se solam dolori suo mederi posse, tum orare vt sibi ad mitigandam calamitatem suam, submouendosq; animi angores, quos ob vita functum Boriuoium collegerat, Venceslai nepotis sui apud se degentis crepūdijs oblectari liceret. Drahomira paululùm cum Vratislao collocuta, cùm præsentibus tantùm negocijs intenderet, nec rerum consequētias, Deo illi obstante, metiretur, facilè ei Venceslaum commodauit. At Ludmilla tantam tamque opportunam occasionem benè gerendæ rei nacta, nè eam pateretur ociosè effluere, acceptum secum nepotem, tum ipsa per se, tum per Paulum, qui ei in ijs, quæ ad Deum sunt, assiduus hærebat, fingere formareque & in omnem partem versare cœpit, tam diuque in eo colendo insistere, quousque seipsam in eo exprimeret, talemque eum redderet, qui tutò Budecij in perdiscenda Latinitate inter lubrica laxioraque adolescentum ingenia, seueriorem viuendi disciplinam tenere sciret. Vbi dum agit, intereà pater eius Vratislaus in humanis esse desijt.

Venceslaus eorum filius traditur S. Ludmillæ imbuendus.

Vratislaus dux S. Ludmillæ filius moritur.

Cap. 6.

Cuius obitu erecta Drahomira diù meditatam, sed metu viuentis mariti dissimulatam, procellam tandèm in nomen Christianum effundit, in qua occisione occidendo quamuis impotenti & efferata rabie baccharetur, ima summis, diuina humanis confundens: non tamen conatus suos optato euentu claudendos sperabat, quousque Ludmillam, quæ solo Venceslao armata machinationes eius discutere posse videbatur, superesset. itaque hanc tali nefaria fraude euertere aggressa est. Tumanem & Cumanem viros vt apprimè nobiles, ità ingenij profligati, & audaciæ proiectæ, muneribus & pollicitationibus inflammatos ad opprimendam socrum suam destinat. Qui Tetinā specie visendæ Ludimillæ ingressi (erant enim ambo olìm in aula eius educati) perhumanè & hospitaliter ab ea suscipiūtur. Antequàm tamen Ludmilla cum ijs discumberet, instinctu diuino admonita est, eos esse vitæ suæ insidiatores. quare accersito Paulo mysta suo, exomologesin vitæ suæ coram eo facit, deindè diuina Synaxi se munit, mox, fusis non paucis precibus, ad teterrimos illos emissarios reuersa, benignè cum ijs & sermones miscet & exporrecta fronte epulatur.

Drahomira sicarios pecunia corruptos ad opprimendam S. Ludmillam destinat.

Illa diuinis sacramentis se, premunit.

Remotis postmodùm mensis, somni desiderium mentientes præcipuis domûs suæ thoris dignatur. ipsa coacta omni familia sua singulis pactam mercedem ad denarium persoluit, persoluta omnes incensè hortatur Christum Optimum Maximum venerari & suspicere, fidei Christianæ immotis vestigijs inhærere, aduersis nec exanimari nec cedere. Cohortatione finita complexis singulis, atque ob officium fideliter obitum collaudatis, & valedicto, quieti se dare, stupentibus omnibus insolitæ rei nouitatem, iussit. Ipsa quoque cubile suum ingressa cùm multam ad noctem peruigil in strato iacens Deo supplicaret, sentit ianuam penetralis sui hostili ausu disturbari, disturbatamque procumbere. Ergò cùm ad necem se peti animaduerteret, Tumanem & Cumanem, nocturni sceleris molitores graui oratione castigat, modestiamque hospitalitatis ab eis requirens, reuocat collocati olìm in eos beneficij memoriam. Sed surdis canebatur fabula. Nam illi hostiliter capiti eius peplum diripiunt, ex eoque laqueum nectentes furenter eam lectulo præcipitant. Quæ, nobilius genus mortis rata, si pro Christo sanguinem funderet, ferro se ab eis concidi non offocari obtestatur. Verum in cassum se id egisse apud eos cognoscens, tantispèr sibi vitæ vsuram prorogari postulat, quousque se Deo suo offerre possit. obtenta & decursa, peplo suo illaqueatur, & per spatia cubilis sui, immaniter hinc indè raptatur. Tandèm protracta ad saxum quo orans genibus niti solebat alliso sæpiùs illi capite tam diù affligitur, quousque animam exantlaret XVI. Septembr. Quo quidem in saxo hodie, quoquè

Eccè quàm prudenter domui suę disposuerit S. Ludmilla.

Ianua cubiculi sui à sicarijs infringitur.

Peplo capitis sui Ludmilla illaqueatur. Saxo alliso capite interimitur.

quoque sanguinis eius maculæ, testes innocētię Ludmillæ, & crudelitatis hostium, liquidò, apparent. Sepulta est autem in æde diuæ Catharinæ Tetinensis, cui loco & cæmiterio illi attributo, hanc prærogatiuam Deus in honorem martyris suæ prolixè indulsit, nè quis ibi hominum condi possit, conditus si fuerit, etiam nunc à terra euomatur. Vestigia sanguinis eius in saxo remanent. Miraculū.

Diuus posteà Venceslaus cùm in ducem Bohemiæ inauguratus esset, pia memoria merita Ludmillæ auiæ suæ sibi præstita repetens, quam viuenti non poterat, mortuæ gratiam sic remetiri studuit. Missis enim sacerdotibus religiosis, exhumari corpus eius, & Pragam asportari mandauit, vt nobiliori tumulo inferretur. Qui egesta terra, qua thesaurus tantus tegebatur, capsam computruisse videntes, procliuiùs eadem passum esse corpus eius pronunciant, discessissentque re infecta, nec inspecta, ni Paulus Ludmillæ viuentis olim conscientiæ auriga, discussa cariosa arcula, saluum integrumque corpus eius ibi contineri conclamâsset. Tum in laudes Christi ab omnibus proruptum, resque insignis prodigij loco habita, corpus anima euacuatum biennio ferè incorruptum, facie paulùm à natiuo splendore degenere inueniri. Perlatum Pragam inclytus princeps Venceslaus, tanquàm pius Phœnix, ingenti pompa ad templum D. Georgio dedicatum, vbi nunc quoque quiescit, pullatus deduxit, multique idololatrorum miraculo rei expugnati, eiuratis erroribus suis, Christi leges acceptârunt. Gesta sunt hæc anno 922. Cap. 8. Eleuatio eius. Itèm eius translatio ad ciuitatē Pragēsem.

Vale Ludmilla, & sordidi scriptoris tui collapsam valetudinem precibus sustēta.

Plura de sanctissima Ludmilla hac, habētur infrà in gestis S. Vuenceslai Ducis, nepotis eius, 28. Septembris, cap. 1. 2. 3. 4. & 9.

DE S. SEQVANO ABBATE ET CONFESSORE, VT HABETVR IN S. GREGORII ARCHIepiscopi *Turonensis libro de gloria Confessorum cap.* 8.

MAGNAE autem virtutis fuit & ille Sequanus Lingonici Abbas territorij, qui viuens sæpè homines à vinculo diabolici nexûs absoluit, & post obitum ad sepulcrum suum ergastulari catena reuinctos, liberos meritis suis abire permisit. Deniq; Gunthrannus rex cornu, cuius voce vel molossos colligere, vel illa cornutorum arboreorum armenta effugare consueuerat, furto ablatum perdidit: quę res multos in vincula coniecit, & nonnullos facultate priuauit, ex quibus tres viri memorati Confessoris monumentum petierunt. Quo rex comperto, iussit eos catenis atque compedibus necti. Factumque est ità. Media verò nocte lux in basilica humana luce clarior oritur, dissiliunt ferrearum compedum repagula, catenarumque disruptis basibus, vincti laxantur. Quo audito rex exterritus, velociùs, eos liberi arbitrij potestati donauit. Septēb. 19. S. Sequani miracula. Itèm signa ad sepulcrum eius.

DE SS. EPISCOPIS ARVERNICIS VENERANDO, ET RVSTICO, EX D. GREGORII *Turonensis libro . Historiarum, cap.* 13.

APVD Aruernum verò post transitum sancti Artemij Venerādus è senatoribus episcopus ordinatur. Qualis autem fuerit hic Pōtifex, testatur presbyter Paulinus, dicens: Si enim hos adeas dignos Domino sacerdotes, vel Exuperium Tholosæ, vel Simplicium Viennæ, vel Amandum Burdegalæ, vel Damianum Albigæ, vel Diuamium Engolismæ, vel Venerandū Aruernis, vel Rusticum Cadurcis, vel nunc Pegasinū Petrogoricis, vtcūque aduersùs seculi mala videas profectò dignissimos totius fidei, religionisq; custodes. Hic in ipsa natalis Domini vigilia transisse fertur. Manè autē facto, processio solennitatis, funeris eius obsequium fuit. Post cuius transitū fœda apud Septēb. 24. S. Venerādi Episcopi obitus.

ciues

spelunca. Huius è vicino sectare vestigia, & cæterorum qui virtutum illius similes sunt, quos sacerdotium & humiliores facit & pauperes.

Omnē auaritiam ab ecclesia eijcit.

Idem ad Furiam.

HAbes sanctum Exuperium probatæ ętatis & fidei, qui te monitis suis frequenter instituat.

ITEM DE EODEM PER EVNDEM EX EPISTOLA *eiusdem ad Gerontiam viduam.*

NOn possum absque lachrymis Tolosæ facere mentionem, quę vt hucusque nō rueret, sancti Episcopi Exuperij merita præstiterunt.

Ecclesiæ suæ defensor.

DE EODEM ADHVC EXVPERIO, EX EODEM HIERO*nymo. Est prologus D. Hieronymi in primum commentariorum Zachariæ prophetæ ad ipsum Exuperium.*

VLtimo iam autumni tempore frater noster, filius tuus, Sisinnius monachus, tuæ mihi dignationis epistolam reddidit: qua lecta, gauisus sum te esse hospitem, & memorē mei, omniumque fratrum qui in sanctis locis Domino seruiunt: in quorū refrigerijs facis tibi amicos de iniquo mammona, & præparas æterna tabernacula, vt possis cum Dauid dicerę: Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutū: cōcupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Si enim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum, vbi ponat pullos suos: cur tu qui pontifex Domini es, & calcas in fine mundi torcularia, vt sitientibus populis sanguinis Christi vinum tribuas, non liberè proclamabis ac dices: Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum: beati qui habitant in domo tua?

Psal. 83. — Ibidem.

Audio te in valle lachrymarum, in loco quem Deus posuit ad certamen, vt vincentibus coronam daret, ascensiones in corde tuo disponere, & ire de virtute in virtutem: & imitari Domini paupertatē, vt cum illo diues fias, & in te reclinet caput, & per singulos dies suscipiatur, visitetur, alatur, vestiatur, & præcipuè in sanctarum scripturarum lectione feruere.

S. Exuperius imitatur Domini paupertatem.

Cumque tibi cuperem ingenioli mei aliquod offerre munusculum, & cœpta in duodecim prophetas explanatio perueniret ad calcem, susceptum opus deserere nolui: sed quod & absque te dictaturus eram, tuo potissimùm nomini consecraui, & gaudeo quòd obscurissimus liber Zacharię prophetæ, & inter duodecim longissimus, eo tempore differendus est, quo ob festinationem eius qui reuersurus est, nullam moram patitur interpretatio: sed velim nolim, saltem lucratiuis per noctē horis atque furtiuis dictare compellor, quod tibi dirigam.

S. Hieronymus explanationem in 12. prophetas illi dedicat.

Scripsit in hunc prophetam Origenes duo volumina vsque ad tertiam partem libri à principio. Hippolytus quoquè edidit commentarios: & Didymus quinque explanationū libros me rogante dictauit: quos cum alijs tribus in Osee & Micheam προσεφώνησεν: sed tota eorum ἐξήγησις allegorica fuit, & historiæ vix pauca tetigerunt. Itaque imitari cupiens illum patremfamiliâs, qui profert de thesauro suo noua & vetera: & sponsam de Cantico canticorum, quæ dicit: Noua cum veteribus fratruelis meus seruaui tibi: historiæ Hebræorum tropologiam nostrorum miscui, vt ædificarem super petram & non super arenam, ac stabile iacerem fundamentum, quod Paulus architectus posuisse se scribit.

Matth. 13. — Cant. 7. — 1. Cor. 3.

Tuæ beneuolentiæ erit, non eruditionem nostram, quæ vel nulla, vel parua est: sed pronam in te suscipere voluntatem: vt nos ad cætera prouoces, & in longo scripturarum campo currere cohorteris. Si qui autem sunt quibus interpretationem & horum & aliorum voluminum antè promisi, ignoscant incredibili in te amori meo: & quicquid tibi scripsi, sibi scriptum arbitrentur. Charitas enim benigna est, charitas non æmulatur: non quærit quæ sua sunt.

Eccè quā de se sensερit humiliter S. Hieronymus. — 1. Cor. 13.

ITEM DE EODEM EXVPERIO, EX EODEM HIERONY*mo. Habetur in proœmio in secundum librum commentariorum Zachariæ prophetæ.*

ITaque mi Exuperi papa venerabilis, adesto præsens orationibus, qui corpore absens es, & impetra à Domino vt auferatur à facie mea velamen Zachariæ, ꝙ ante oculos ostendebatur Moysi, quia fulgorē vultûs eius vulgus ignobile ferre nō poterat: vt ego quoque cum Dauid queam dicere: Dominus dabit verbū euangelizantibus virtute multa.

Psal. 67.

Secundi libri explanationum in Zachariam iſtud exordium eſt: quem tanta celeritate dictamus, vt penè non ſit emendandi ſpatium, dum frater Siſinnius Aegyptum ire feſtinat, vt odorem bonæ fragrantię, qui à te miſſus eſt fratribus, illuc quoque perferat: Et nequaquàm Aethiopiæ flumine, ſed Galliarum largiſſimis aquis rigentur à tua ſitientia.

S. Hieronymi teſtimoniū de odore virtutum S. Exuperij.

OCTOBER.

VITA S. MARCELLINI RAVENNATIS ARCHIEPISCOPI, VT HABETVR IN HIERONYMI *Rubei viri doctiſſimi hiſtoriarum Rauennatum lib. I.*

Octob. 5.

S. Marcellinus fit Rauennatum Antiſtes.

AGAPITO, Rauennatum decimo Archiepiſcopo, Marcellinus ſucceſſit, trigeſimum circiter annum ſupra ducenteſimum ab ortu Chriſti, Vrbano adhuc Romano Pontifice. Septem & quadraginta annis Rauennati Eccleſiæ præfuit Marcellinus, tanta ſanctitate atque innocentia, vt vel ſola opinione homines à maleficio deterreret, & ad leges diuinas ſeruandas ac colendas inflammaret. Sæpiùs cacodæmonum furorem (tanta in illo fuit magnitudo & præſtantia benignitatis diuinæ) nullo labore compreſſit. Cum que virum ſanctum illi, diſpoſitis inſidijs, vallatum tenerent, ac circunueniſſent: eo Deum ſuppliciter inuocante, ſtatìm proſtrati, miſereque afflicti ſunt. Huius tempore Fuſca virgo nobilis Idibus Februarij ſub Quintiano præſide, qui in Sicilia Agatham trucidauit, ob Chriſti religionem Rauennæ interfecta eſt. Ea quoquè tempeſtate adeò in Chriſtianos ſæuitum eſt, vt pauciſſimæ eorum familiæ, nedùm ciuitates, eius calamitatis expertes fuerint. Nam Germani, Alpibus, Rætia, vniuerſaque Tranſpadana Gallia penetratis, Rauennam vſque, facta excurſione, omnia deprædati ſunt: & vndiquè nouæ gentes finibus egreſſæ, ipſum orbem vniuerſum perturbaturæ videbantur. Gothi in Græciam, Macedoniamque erumpunt: Quadi & Sarmatæ Pannonias depopulantur: Germani occupant Hiſpaniam: ipſumque Imperium ab tyrannis triginta arripitur. Sub id igitur tempus Marcellinus Rauennatū Antiſtes, in tanta perturbatione, vario rerum euentu, miſerè grauiterque affectus, animam exhalauit tertio Nonas Octobris. Dum extremum ſpiritum duceret, eius cadauer ferunt vnguētorum ſuauiſſimorum diuinum odorem efflauiſſe. Sepultus eſt in diui Probi baſilica.

Quære eius paſſionem præſenti Tomo, 13. Februarij.

Sanctè obit S. Marcellinus, Antiſtes.

VITA S. ATTILANI EPISCOPI ZAMORENSIS ET CONFESSORIS, VT HABETVR *in Lucij Marinei Siculi, Regij Hiſtoriographi, de rebus Hiſpaniæ libro quinto.*

5. Octob.

OPERAE precium eſt, Sanctorum vitam, virtutes & geſta cognoſcere, vel propter eorum memoriam, quæ ſemper eluceat, vel maximè propter exempla, quæ ſunt nobis ſalutifera documenta. Quarè beatus Attilanus annum agens quintum & vigeſimum, audiens in Morerola monaſterio, quod à Samora nō longè diſtabat, homines ſanctiſſimè vixiſſe, illuc ſtatìm ſe contulit. Vbi decennium ſub Floriani Abbatis diſciplina militauit. Cuius honeſtatem, ſanctitatemque cognoſcens Florianus, cum in monaſterij Priorem conſtituit. Quorum temporibus Zamorenſis atque Legionenſis pontifices à mortali vita diſceſſerunt. Attilanus in Epiſcopatu Zamorenſi, & Florianus in Legionenſi ſucceſſerunt, propterea quòd per omnem regionem clariſſimæ eorum

S. Attilanus fit monachus.

Creatur Prior.

Fit Epiſcopus Zamorenſis.

eorum fama virtutum peruolabat: Qui die ſancti Spiritûs illo myſterio fuêre roborati. Quapropter Attilanus templa, loca, omnesque populos ſumma cura gubernabat, & annos ferè decem magnos & aſſiduos labores tolerabat. Qui memor exactæ vitæ, criminumque ſuorum quæ anteà commiſerat, peregrè proficiſci ſtatuit. Epiſcopatûs itaque reditus pauperibus mandat communes fieri, quod multis rationibus ſuos hortatur, quoniam neceſſitate coactus, ſe per aliquot tempus receſſurum dicebat. Quod ſi ſecus mandatum feciſſent, Deus iratus maledictione condemnaret. Hoc audientes, qui vitam eius nouerant, clamant omnes: Te ſequemur quocunquè vadis, ô mortalium omnium clementiſſime, quarè nos in tanta calamitate relinquis? Per Deum vnicum quicquid rogas, nos facturos teſtamur. Ille autem fidem verbis illorum adhibens, cum eos benedixiſſet, ſtatim diſceſſit. Cumque veniſſet ad pontem prope templum ſancti Laurentij, annulum quem digito geſtat, de ponte proiecit in flumen, dicens: Quandò annnulum hunc reuiſero, tunc ab omnipotenti Deo omnium delictorum meorum veniam promerebor. Indè autem diſcedens cum vno comite quem plurimùm diligebat, adeò feſtinauit, vt eum defatigatum reliquerit in itinere. Solus itaque ſe pannis induit quàm viliſſimis, adeò vt à nemine cognoſci poſſet, & duos annos eleemoſynis vixit.

Subtrahit ſe ab Epiſcopatu ad tempus, vt peccata ſua defleat

Viuit ex eleemoſynis.

Quem tandèm vox in ſomnis audita, diuinitùs ſic admonuit: Attilane, iamiã tuum ad pontificatum perge, tuæ enim exauditæ ſunt preces. Ipſeque præcepto audito, ſe itineri accinxit. Venit itaque nocte ad eremum quæ ſancti Vincentij de Cornu vocabatur, & conuicina ſancto ſepulcro, vbi quædam muliercula cum marito ſuo illum in paruo domo receperunt, eique cœnam non lautam quidem dederunt. Manè autem maritus & vxor pro piſcibus ad Epiſcopi domum vadunt, vt anteà conſueuerant, & Attilanum rogant vt interìm domum cuſtodiat. Quibus dantur piſces, immemores vnius quem domi reliquerant, reuerſi pro eo dederunt piſcem maioris ponderis. Quos piſces Attilanum rogant vt præparet, donèc ipſa pro aqua, & maritus pro igne vadunt. Quibus Attilanus reſpondit, obſequenter. Cumque maiorem piſcem accepiſſet, dum eius viſcera volueret, annulum quem à ponte deiecerat, inuenit. Tunc repentè pronus, & genibus flexis Deo gratias egit, & continuò ſponte campanæ ſonitum dederunt, & magna totius ciuitatis admiratio orta eſt. Quapropter per omnes domos, & hoſpitia atque hoſpitales perquirunt, nihilque comperiebant. Cùm eſſent itaque omnes ſoliciti, tandèm vir quidam, procurator rei familiaris Epiſcopi, meminit de viro quodam, quem muliercula ſibi dixerit hoſpitatum apud ſe, neſcius cuius dignitatis eſſet. Omnes illuc concurrunt ſacerdotes, & tota ciuitas. Attilanus autem veſte non precioſa, neque noua, ſed vili atque detrita inuentus eſt, Deo gratias agens. Quapropter omnes ei gratulantes & Deo gratias agentes, cum magno gaudio reduxerunt in ciuitatem: qui poſteà vixit annos circiter octo, ſanctis ſemper operibus incumbens. Quem vita functum nomine ciuitatis, Vrbanus Pontifex Maximus, in ſanctorum numerum canonizatum aggregauit. Anno milleſimo ſecundo, quo regnabat in Hiſpania Rex Henricus.

Cognoſcit ex inuēto annulo dimiſſa ſibi eſſe peccata.

Redit ad ſuam reſidentiam.

Defunctus ad Sãctos deſcribitur.

MARTYRIVM SS. FAVSTI, IANVARII ET MARTIALIS, AVTHORE LVCIO MARINEO SIculo, *Regio hiſtoriographo, de rebus Hiſpaniæ libro quinto.*

13. Octob.

OLIM cùm Præſes Eugenius Cordubam veniſſet, ei Fauſtus, Ianuarius, & Martialis occurrerũt dicentes: Quid tibi vis Eugeni, q Dei ſeruis mauis inuidere quàm credere? Tũc Eugenius ira percitus, dixit: O infelices homines, quid vos eſſe vultis? Fauſtus reſpondit: Nos Chriſtiani Chriſtũ fatẽntes, qui Dominus vnus eſt, per quem omnia & nos per ipsũ facti ſumus. Eugenius dixit: Vndè vobis eſt hæc tam deſperata ſocietas? Fauſtus reſpõdit: Deſperatio in nobis non eſt, niſi in te ſolo, qui nos Deum negare fruſtrà cõpellis. Hoc cum dixiſſet Fauſtus, magìs iratus Præſes, Imponite, dixit, Fauſtum in eculeo, qui tã irreuerenter mihi reſpondit. Tunc Ianuarius Fauſto dixit. O chariſſime, tu pro no-

Martyrũ confeſſio.

S. Fauſtus

In eculeo suspēditur. bis hoc pateris, qui meritis peccatorum nostrorum te socium esse voluisti. Cui Faustus respondit: Societas nostra, Ianuari, mansit in terra semper, & imperpetuum manebit in cælo. Hoc cùm audisset Eugenius, admiratus dixit: Quæ est ista nunc allocutio vestra, quòd tam impiè voluistis respondere mihi? Ianuarius dixit: Nobis confessio Christi, & nulla impietas est. Tunc Eugenius ad Martialem conuersus dixit: Itèm S. Martialis. Vides istorum animi dementiam, qua te in societatem suam contraxerunt: Noli maleficis istis & impijs te credere. Cui Martialis dixit: Solus Deus immortalis est, qui cælum fecit & terram, ipse pro tuis malis operibus te puniet. Quod audiens Eugenius, Et hic, inquit, ponatur in eculeo. Quod cùm fieri vidisset Martialis, ô beata, dixit, immortalitas gloriæ Christi, qua nos tibi frater Fauste sociâsti. Tum dixit Eugenius satellitibus suis: Torquete eos donèc adorent deos nostros. Faustus autē dum torqueretur, Difficile est, inquit, tibi, & patri tuo, qui diabolus est, nos à paternis legibus, ad mortalitatem tuam conuertere. Propter quod Eugenius dixit: S. Fausto nares & auriculæ præciduntur. Abscindantur ei nares, & auriculæ, supercilia radantur, dentesque mandibulæ superioris euellantur. Quod cùm factum esset, Faustus Deo gratias agēs, magis hilaris factus est. Eugenius Ianuario dicebat: Videsne Ianuari, quanta tormenta passus fuerit Faustus, dū deceptus opinione sua, pertinaciter imperio meo parere recusat? Ianuarius autem dixit. Impietas ista & pertinacia Fausti in me maneat, & eius vinculum charitatis. Itèm S. Ianuario. Ad cuius verba dixit Eugenius: Auferantur & huic quæ illi præcepimus. Dumque torqueretur Ianuarius, Eugenius Præses Martialem sic alloquitur: Vides Martialis sociorum tuorum dementiam, & quæ illis mala venerunt? Tu igitur consule tibi, teque disiunge ab illorum mala consuetudine, prauaque voluntate. Martialis autē dixit: Consolatio mea Deus est, quem ipsi magna voce testantur, ideoque confitendus & laudandus est Deus, Pater, & Filius & Spiritus sanctus. Tunc Eugenius maiori furore succensus, iussit eos igne comburi. Cumque perducti fuissent ad locū suæ passionis, sic vno spiritu plebem Christi alloqui cœperunt, dicentes: Vos charissimi mei, & Christi fideles, nolite credere huic diabolo inimico, sed agnoscite vos ad Gen. 1. Dei similitudinē & imaginem esse factos. Illum igitur adorate, & illum benedicite qui author est omnium: non, vt isti dicunt, adoretis opera manuum ipsorū, quoniam ligna, & petra, aurum & argentum sunt, opera manuum hominum. Psal. 113. Vos itaque contemnentes huius iniuriam, & confidentes in Iesu Christo, soli Deo sine cessatione quotidiè referte laudes. Et cùm ducerent eos lictores, per quorum manus fuerant cruciati, cœperunt eos igni compellere, simulque traditi flammis, exultantes tradiderunt Deo spiritum. Sācti martyres igni bus cōburuntur.

DE MORTE S. LVPENTII MARTYRIS ET ABBATIS GABALLITANI, EX LIB. VI. HISTORIarum Gregorij Turonen. Cap 37.

22. Octob. LVPENTIVS verò Abbas basilicæ sancti Priuati martyris vrbis Gaballitanę, à Brunichilde Regina accersitus aduenit. Accusatus enim (vt fertur) fuerat ab Innocētio supradictæ vrbis Comite, quòd scelestum aliquid effatus de regina fuisset. Sed discussis causis, cùm nihil de crimine læsæ maiestatis conscius esset inuentus, dimissus est. Verùm vbì viam carpere cœpit, iterùm ab antedicto Comite captus, & ad Pōteconem villam deductus, multis supplicijs est affectus. S. Lupētius multis supplicijs affectus, capite cæditur. Dimissusq; iterùm vt rediret, cùm super Axonam fluuium tētorium tetendisset, iterum irruit super eū inimicus eius. Cuius vt oppressi amputatū caput in culleum oneratum lapidibus posuit, & flumini dedit, reliquum verò corpus vinctum cum saxo immersit gurgiti. Post dies verò paucos apparuit quibusdā pastoribus, & sic extractus à flumine, sepulturæ mandatus est. Sed dum necessaria funeris pararentur, & ignoraretur à populo quis esset, præsertìm cùm caput truncati nōn inueniretur, subitò adueniens aquila leuauit culleum à fundo fluminis, & in ripa deposuit. Capitis eius miraculosa inuētio. Admirantesq; qui aderant, apprehenso culleo, dum solicitè quid cōtineret inquirunt, caput truncati reperiunt: & sic cum reliquis artubus est sepultū. Ferunt autem lumen ibi diuinitùs nunc apparere. Et si infirmus ad hunc tumulum fideliter deportatus fuerit, accepta sospitate recedit.

MAR.

MARTYRIVM SANCTARVM SORORVM NVNILONIS ET ALODIAE, AVTHORE LVcio marineo Siculo, Regio historiographo, de rebus Hispaniæ libro quinto.

ANNO Christianæ salutis octingentesimo quinquagesimoprimo, cùm Sarracenorum gentes Hispaniã ferè totam occupâssent, præceperunt vt qui Christianus esset, aut Christum Dei filium denegaret, aut gladio sectus occumberet. Quod impium edictũ & ferale præceptum, per Hispaniam totam diuulgatum, magnum timorẽ Christianis omnibus incussit. Quapropter Hispanorum complures religioni Christianæ, sibiq; prudentissimè cõsulentes, & nefandã Mahometi sectam fugientes, patriamq; suam deserentes, ad Pyrenæos montes, & Cantabriæ, Galletiæque montana loca sese cõtulerunt: quorum successores post multos annos Hispaniç fuerunt recuperationis authores. De quibus in libro de Aragoniæ Regibus historiam scripsimus pleniorẽ. Quarè nunc ad Nunilonem & Alodiam martyres redeo. — *22. Octob.* — *Sarracenorum impium edictũ.*

Erant itaque sub idem tempus in Osca citerioris Hispaniæ ciuitate duæ sorores, ætate admodùm paruulæ, quarum altera natu maior Nunilo, & altera dicebatur Alodia, quas pater iniquus dereliquerat, & mater quæ Christiana erat ab infantia nutrierat, & in fide Christi diligenter edocuerat. Illæ autem matre defuncta, cùm ad intellectûs ætatem peruenissent, cœperunt in fide Christi proficere, ieiunijs, vigilijs & orationibus incumbere: Quibus, & gratia sancti Spiritûs audiutæ, martyrium fortissimè pertulerunt acerbissimum. O beatissimæ virgines atq; fortissimç, quç amore Christianæ religionis accensæ, mundi fallacias, tyrannos, & mortis tormẽta vicerunt, vt in cælum victrices & triumphantes ascenderent. — *SS. Nunilonis & Alodiæ patria & parentes.* — *Ieiunijs, vigilijs & orationibus vacant.* — *Martyrio coronãtur*

MARTYRIVM SS. SERVANDI ET GERMANI, VT HABETVR IN LVCII MARINEI SICVLI, REGII *Historiographi, de rebus Hispaniæ libro quinto.*

LEGIMVS quoquè Seruandi & Germani martyrium, qui cùm viri nobiles essent, dæmones expellebant, & per impositionem manuum multos languores curabant in Emerita vrbe Lusitaniæ prouinciæ. Quod cùm prçses audîsset, eos ad se vinctos catenis adduci iussit: & in Mauritaniam prouinciam profecturus, secum ducere decreuit. Illi autem labores itineris, catenam & famẽ gaudentes, animi virtute tolerabant. Tandẽ cùm ventum esset in locum qui dicebatur Vsianus, apud Gades, iussit præses vt colla eorum carnifices amputarent. Ducti igitur ad collem, flexis genibus orantes Deum, gladiũ sacris ceruicibus exceperunt: Quorum Seruandus Hispali cũm Iusta & Rufina, Germanus verò in Augusta Emerita sepultus est. — *23. Octob.* — *Sãcti martyres miraculis coruscant.* — *Cæduntur capite.*

VITA S. LVCIANI MARTYRIS, PER SVIDAM SCRIPTA, ALBERTO LINO INTERPRETE.

LVCIANVS martyr Samosatensis, quæ est Syriæ ciuitas, vir nobili genere natus, ab ineunte ætate cum quodam Macario Edessæ commorante, sacrasq; literas explanãre versatus, quicquid apud illum optimum ac præstantissimum inuenit, haud multo tempore percepit, atq; in solitariam vitam secessit, omnesq; absolutæ virtutis numeros expleuit. Prouectus est autem & ad sacerdotium, presbyter Antiochiæ factus, ibique ludum litterarium magnum aperuit, vndiquè studiosissimis alijs aliundè ad eum disciplinæ causa concurrentibus. — *26. Octob.* — *S. Lucianus fit presbyter.*

Sacra Biblia multis mendis adulterata, corrigit & in integrum restituit.

Martyrio afficitur.

Hic quum sacra volumina multis esse mendis adulterata corruptaq; comperisset, quòd & tempus, & frequens eorum descriptio multa in ijs vitiauerant, ad hæc quòd improbissimi quidā homines, qui doctrinæ Gentilium præerant, germanum eorum sensum peruertere voluerant, adulterinaq; multa inrerseruerant: hic, inquā, quum sacros codices vniuersos sumpsisset in manus, eos ex Hebraica lingua, quam & ipsam optimè callebat, in pristinam integritatem restituit, non mediocri ad huiusmodi correctionem labore suscepto. Quin etiam diuinorum dogmatum puritatem apud hunc omnium maximè qui illa tempestate fuerūt, summe conseruatam inuenias. Nam & epistolas edidit admodum certè egregias, ex quib. facilimè quiuis perspiciat, quàm vir ille in rebus diuinis sententiam tenuerit. Affectus est autē martyrio Nicomediæ, quæ est in Bithynia, Maximiniano imperante.

NOVEMBER.

SANCTI IOHANNIS DAMASCENI, DE ADORATIONE IMAGINVM IESV CHRISTI ET SANCTORVM EIVS, SERMO: IAC. BILLIO *interprete. Habetur libro eius quarto cap. 17. De orthodoxa fide.*

1. Nouēb.

Gen. 2. Cur adoratio hominibus adhibeatur.

QVONIAM autem nonnulli eo nomine nos repræhendunt, quòd Saluatoris, ac Dominæ nostræ, reliquorumque Sanctorū, ac Christi seruorum, imagines adoramus, atque honore afficiamus, audiant velim, quòd Deus ab initio hominem ad imaginē suam finxit. Quî fit igitur, vt alij alios adoremus, nisi quia ad Dei imaginem facti sumus? Nā vt ille, magna rerum diuinarum præditus eruditione Basilius ait, Imaginis honor ad exemplar transit. Exemplar porrò est id, cuius effigies exprimitur, ex quo forma hinc ducta fit. Quid ergò causæ fuit, quamobrēm Mosaicus populus tabernaculum illud, quod cælestium rerum, immò vniuersæ creaturæ imaginem ac figuram gerebat, vndiquè adoraret? Ait quippè Deus Mosi: Vide vt omnia facias iuxta formam tibi ostensam in monte. Quid? Cherubin illa quæ propitiatorium obumbrabant, an non humanarum manuum opera erant? Quid? Hierosolymitanum illud clarissimi nominis templum, an non manu, atque hominum arte constructum erat? At scriptura diuina eos, qui sculptilia adorant, dæmonijsque victimas offerūt, insectatur. Siquidem, tum Græci, tum Iudæi sacrificabant: verùm Græci dæmonijs, Iudæi autem Deo. Ac proindè Græcorum quidem sacrificium reijciebatur ac damnabatur: Iudæorum autem Deo gratum & acceptum erat. Obtulit enim Noë sacrificium: & odoratus est Deus odorem suauitatis, vt qui probæ ipsius voluntatis, atque erga se beneuolentiæ, suauitatem comprobaret. Ità, Græcorum quidem sculptilia, quoniam dæmonum simulacra erant, improbata quoquè atque interdicta erant. Ad hæc, quisnam est, qui inuisibilis, & corpore vacantis, ac circunscriptionis & figuræ expertis, Dei simulacrum effingere queat? Extremæ itaque dementiæ atque impietatis fuerit, diuinum numen fingere ac figurare. Atqui hinc est quòd in veteri testamento minimè tritus ac peruulgatus imaginum vsus erat. Postea quàm autem Deus ob viscera misericordiæ suæ, salutisque nostræ causa, homo verè factus est, ac non iam vt Abrahæ, nec vt prophetis, humana specie conspicandum se præbuit: verùm essentialiter, ac verè homo extitit, atque in terra versatus est, & cum hominibus consuetudinem habuit, miracula edidit, passus & Cruci affixus est, resurrexit, assumptus est, atque hæc omnia verè contigerunt, & ab hominibus perspecta sunt: literarum quidem monumentis, ad alendam memoriam nostram, & doctrinam eorum, qui tum non aderant, ista mandata sunt: vt ea quæ non vidimus, audientes ac credentes, beatitudinem eam quam Dominus prædicauit assequamur.

Exod 33. Exod 25. Heb. 9. 3 Reg. 6. Psal 96. Scriptura non est cōtra colētes imagines, sed contra idololatras. Gen. 8. Deus depingi nequit si ... est. Bar. 3.

Verum

Verum quia non omnibus hoc contigit, vt literas nôrint, ac lectioni operam impendant: idcircò patribus visum est, vt refricandæ quamprimùm memoriæ causa, hæc tanquàm præclara quædam trophæa, in imaginibus pingerentur. Siquidem persæpe vsu venit, vt passionem Domini animo minime versantes, cõspecta Christi crucifixi imagine, ad salutiferę passionis memoriam redeamus, ac prostrati non materiam, sed eum cuius imago effingitur adoremus: quẽadmodùm videlicet nec Euangelici codicis materiam, nec crucis materiam adoramus, verùm id, quod per ea exprimitur. Quid enim alioquì discriminis est inter Crucem eam quæ Domini imaginem expressam non habet, & eam quæ habet? Quod etiam de Dei matre sentiendum est. Etenim is honor, quem ei adhibemus, ad eum qui carnẽ ex ea assumpsit, refertur: Itemque egregia sanctorum virorum facinora, quæ nos ad animi magnitudinem, & zelum, virtutisque eorum imitationem, ac Dei gloriam extimulãt. Nam, vtì diximus, honor ille quo probos conseruos afficimus, nostræ erga communem Dominum beneuolentiæ argumentum est; atque imaginis honor ad exemplar transit. Est autem hæc traditio ex earum numero, quæ scripturæ verbis minimè expressę sunt, quemadmodùm & ea, qua ad Orientem conuersi adoramus, & ea qua Crucem adoramus, aliæque complures his similes. Quin historiæ quoque proditum est, cùm Abagarus Edessæ Rex eo nomine pictorem misisset, vt Domini imaginem exprimeret, neque id pictor ob splendorem ex ipsius vultu manantem consequi potuisset, Dominũ ipsum diuinæ suæ ac viuificæ faciei pallium admouisse, imaginemque suam ei impressisse, sicque illud ad Abagarum, vt ipsius cupiditati satisfaceret, misisse. Quòd autem Apostoli quamplurima, nullo sacræ scripturæ loco prodita nobis tradiderint, his verbis testatur ille gentium Apostolus Paulus, State igitur fratres, & tenete traditiones nostras, quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. Et ad Corinthios scribens, Laudo vos, fratres, quòd per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, traditiones, tenetis.

Cur inductus imaginum vsus.

Honor sanctis habitus ad Deũ redit.

Imaginũ cultum ex traditione habemus.

Dominus Iesus imaginẽm suã Abagaro mittit.

2. Thess. 2.

1. Cor. 11.

DE S. AVSTREMONIO EPISCOPO

ARVERNO, EX GREGORII TVRONENSIS

De gloria Confessorum Cap 30.

PER sanctum autem Austremonium, qui & ipse à Romanis Episcopis cum Gatiano beatissimo, & reliquis, quos memorauimus, est directus, primùm Auerna ciuitas verbum salutis accepit, eoque prædicante, Saluatorem mundi, Redemptoremq; omnium Christum Dei filium credere cœpit. Huius autem sepulcrum apud Isidorensem vicum habetur, cui cruda rusticitas, licet sciens quis in eo quiesceret, nullum tamẽ exhibebat honoris cultum. Post longa verò annorum curricula, Cantinus, qui ipsius Aruernæ vrbis modo prælatus est, in diaconatu suo Ecclesiam vici illius rexit. Igitur dum nocte quadam in lectulo cellulæ suæ, quæ huic basilicæ adhærebat, decumberet, audiuit psallentium resonantes voces, & surgens vidit templum magno splendere lumine, & obstupefactus adspicit intrinsecùs (erat enim cellula illa in superiore contra fenestras templi) & ecce circa tumulum multitudo albatorum tenentium cereos, & psallentium. Quod diutissimè cernens, postmodùm discessit, & statim facto manè iussit tumulum cancello vallari, & palliolis nitentibus obuelari, præcepit reuerentiam loco illi impendi. Ex hoc tempore oratio super tumulum funditur, & auxilia Antistitis impetrantur. Hæc ab ipsius Episcopi ore audiui.

Nouẽbr. 1. Nota & hunc Episcopum missum fuisse in Gallias cũ aliis à Romanis Episcopis.

Visio Cantini Episcopi.

Honor sancto Dei exhibetur.

DE SANCTORVM ET RELIQVIARVM HONORE, SERMO B. IOHANNIS DAMASCENI. *Habetur libro quarto cap.* I *. De orthodoxa fide Iac. Billio interprete.*

SANCTIS, vt Christi amicis, & Dei filijs, atque hęredibus, honor haberi debet, quemadmodùm inquit Theologus & Euangelista Ioannes: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatē filios Dei fieri. Quocirca nō iam serui sunt, sed filij. Quòd si filij, profectò & hęredes, hęredes quidē Dei, cohæredes autem Christi. Ac Dominus in sacris Euangelijs ad Apostolos ità loquitur: Vos amici mei estis. Et, Non iam dicam vos seruos. Seruus enim nescit quid faciat dominus eius. Quinetiam cùm Rex regum, & Dominus dominantium, & Deus deorum, summus ille rerum omnium architectus ac Dominus dicatur, profectò sancti quoque tum dij tum domini, tum reges sint necesse est. Horum enim Deus, & Deus, & Dominus, & Rex est, & appellatur. Ego enim, inquit ad Mosen, sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Ac Moses Pharaonis Deus, à Deo factus est. Deos porrò & Reges ac dominos non naturâ dico, sed quia perturbationibus animi imperârunt, ac dominati sunt, atque imaginem diuinam, ad cuius similitudinem procreati fuerant, integram, minimeque adulteratam seruarunt, (nam & ipsa Regis imago Rex dicitur) & quia animi inductione, ac voluntate Deo vniti sunt, eumque hospitem susceperunt, ac per eius perceptionem, quod ipse natura est, hoc per gratiam extiterunt. Ecquid igitur causæ esse potest, quin eos honore complectamur, qui Dei serui, & amici, ac filij appellati sunt? Etenim is honor, qui probis conseruis habetur, beneuoli erga communem Dominum animi argumentum est. Illi sanè Dei promptuaria, & pura domicilia extiterunt. Inhabitabo enim in illis, ait Deus, & inambulabo, atque ero illorum Deus. Ac quòd iustorum animæ in manu Dei sunt, nec mors eos attingat, literis sacris proditum est. Mors enim sanctorum somnus potiùs est quàm mors. Laborauerunt siquidem in hoc æuo. & in æternum viuent. Ac preciosa in cōspectu Domini mors sanctorum eius. Quid autem præclarius ac pluris æstimandum, quàm in manu Dei esse? Deus quippe vita & lux est: Ità fit, vt qui in manu Dei sunt, in vita quoque ac luce sint. Quòd autem Deus etiam per mentem in ipsorum quoq; corporibus sedem ac domiciliū habuerit, his verbis Apostolus testatur: Nescitis quòd corpora vestra templum sunt Spiritùs sancti qui habitat in vobis? Dominus autem spiritus est. Et, Si quis Dei templum violauerit, disperdet eum Deus. Quid igitur afferri potest, quin animatis Dei templis, & viuis Dei tabernaculis, honor sit adhibendus? Hi cum huiusce vitæ vsura fruerentur, Deo fidenti animo adstiterunt.

1. No[...] secu[...] Carthu[...] nos.
Iohan [1.]
Rom. 8.
Iohan. 15.
Sancti cur dij vocentur.
Exod. 3.
Exod. 7.
Honorandi sunt sancti vt serui & amici Dei.
2. Cor. 6.
Sap. 3.
Psal. 48.
Psal. 115.
1. Cor. 6.
1. Cor. 3.

Christus Dominus sanctorum Reliquias, velut salutiferos fontes prębuit, ex quibus plurima ad nos beneficia manant, suauissimumque vnguentum profluit. Nec verò quisquam huic sermoni fidem detrahat. Nam si aqua in deserto, & aspera solida rupe, atque ex asini maxilla ad sedandam Samsonis sitim Deo ità volente prosilijt, eritne cur cuiquam incredibile videatur, ex martyrum reliquijs suaue vnguentum scaturire? Minimè certè, ijs quidem, quibus Dei potentia, honorque, quo sanctos suos afficit, perspectus & exploratus est. Atque illud quidem veteri lege comparatum erat, vt quisquis mortuum contigisset, immundus censeretur. Verùm hi in mortuorum numero minimè habendi sunt. Ex quo enim ipsamet vita, ac vitæ author inter mortuos adscriptus est, eos qui in spe resurrectionis, fideque erga eum, diem extremū clauserunt, mortuos haudquaquàm appellamus. Qui enim mortuum corpus miracula edere queat? Quoniam itaque modo per ea dæmones expelluntur, morbi profligantur, ægroti sanantur, cæci prospiciunt, leprosi mundantur, tentationes ac mœrores discutiuntur, ac denique omne donum optimum à patre luminum, eorum opera ad eos, qui fide minimè dubia postulant, descendit? Quid non laboris suscipias, vt patronum quendam nanciscaris qui te mortali Regi offerat, ac tuo nomine ad eum verba faciat? An non igitur ij honorandi sunt, qui totius humani generis patronos se profitentur, ac Deo nostra causa suppli-

Sāctorum reliquiæ, fontes salutiferi.
Exod 17.
Iud. 15.
Num. 19.
Sāctos cur appellemꝰ dormiētes nō autem mortuos.
Matth. 11.
Iacob. 1.

Sancti totius generis humani patroni sunt.

supplicant? Honorandi certè: & quidem ità, vt in eorum nomine templa Deo extruamus, dona offeramus, eorum memoriam colamus, atque in ea spiritualiter oblectemur, quo nimirùm lætitia nostra iis, à quibus inuitamur, congruat, ac nō, dum eos colere ac demereri studemus, offendamus potiùs & irritemus. Quibus enim

Quibus rebus Deus colitur, iisdem quoque sancti cie. Ephes. 5.

rebus Deus colitur, iisdem quoque serui ipsius oblectantur. Quibus autem Deus offenditur, iisdem etiam ipsius milites offenduntur. Quocircà in psalmis, & hymnis, & cantibus spiritualibus, & compunctione, & eorum qui in egestate versantur commiseratione, (quibus obsequiis Deus potissimùm conciliatur) Sanctos colamus: Statuas ipsis ac visibiles imagines erigamus: immò ipsi virtutibus eorum imi-

Sanctis statuæ sunt erigendæ.

tandis hoc consequamur, vt viuæ eorum statuæ, atque imagines simus: Dei genetricem, vt propriè ac verè Dei matrem honore afficiamus: Prophetam Ioannem vt

Matth. 11. Rom. 8.

præcursorem & Baptistam, vt Apostolum & martyrem. (neq; enim, vt Dominus dixit, maior quisquam Iohanne inter natos mulierum surrexit: regnique ipse præconium primus obiit) Apostolos itèm vt Domini fratres, & conspectores, ministrosque ipsius passionum, quos Deus ac Pater præsciuit ac prædestinauit conformes fieri imagini filii sui, primùm Apostolos, deindè prophetas, demùm pastores ac magistros, ac Domini testes, ex omnibus ordinibus electos, vt Christi milites, quique ipsius calicem biberunt, & viuificæ mortis eius baptismo tincti sunt, velut passionum ipsius, & gloriæ socios (quorum antesignanus fuit ille Christi primus Diaconus, & Apostolus, & primus martyr Stephanus:) tum etiam sanctos Patres nostros, ac diuinitùs afflatos monachos, qui diuturniore ac molestiore conscien-

Hebr. 11.

tiæ martyrio perfuncti sunt, qui circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egētes, afflicti, angustiati, in solitudinibus errantes, & montibus, & speluncis, & cauernis terræ, quibus dignus nō erat mundus: ac deniq; eos, quorum ætas gratiam antecessit, prophetas, patriarchas, iustos, qui Christi aduentum prænunciàrunt. Horum omnium vitæ rationem intuentes, fidem, charitatem, spem, zelum, vitam, tolerantiam in cruciatibus perferendis, ac patientiam vsque ad sanguinem, imitemur. Sic enim fiet, vt gloriæ quoque coronas communes, cùm ipsis habeamus, Amen.

BREVIS MEMORIA S. EVGENII TOLETANI EPISCOPI ET MARTYRIS, VT HABEtur libro quinto historiarum Hispaniæ, Lucii Marinei Siculi, Regii historiographi.

15. Nouemb.

RAYMVNDVS olìm Toletanæ sedis Antistes, ad Concilium apud Rhemos Galliæ populos celebrandum, temporibus Eugenii summi Pontificis, cum aliis multis episcopis in Galliam profectus est. Qui cùm in vrbe Parisiorum ad ecclesiam sancti Dionysii orandi gratia diuertisset, in eadem Ecclesia quoddam sepulcrum inuenit, quod apud eos magnæ venerationis habebatur, in quo ex eius superscriptione, beati Eugenii Toletani Archiepiscopi corpus humatum esse cognouit. De quo diligentiùs inquirens, quis

S. Eugeni à B. Dionysio Areopagita Toletanæ Ecclesiæ præficitur.

fuerit, vel qua ratione à propria sede quieuerit, tum ex relatu hominū, tum ex eius vita, quam ibi descriptam inuenit, depræhendit. Scriptura siquidem continebat, hunc Eugenium à beato Dionysio in Galliam proficiscente, ab vrbe Arelatensi in Hispaniam directum Toletanæ sedi præfuisse. Qui postquàm visitauit magistrum suum Dionysium, cùm iter esset ingressus, à gentilibus depræhēsus, & ex fidei confessione quis esset, cognitus gladio aperiente viam, qua magister suus illuc iam præ-

Capite cæditur.

cesserat, cælum coronatus ingreditur. Cuius corpus post multum temporis, diuina reuelatione repertum, in Ecclesia beati Dionysii, magna fidelium lætitia & exultatione conditur: vbi propter meritum sanctitatis, & gloriam miraculorum quæ ibi fiebant, ab omnibus quàm deuotissimè venerabatur.

De huius Eugenii medii corporis translatione, multa habentur in vita sancti Gerardi Abbatis Broniensis. quære in Tomo quinto, tertia Octobris, capitibus verò, 11. 12. 13. & 14.

VITA

VITA SANCTORVM MARTYRVM OCTAVII, ADVENTICII, ET SOLVTORIS TAVRICORVM, PER D.

Ambrosium Episcopum scripta. Est sermo 77. in ordine Sermonum eius, quamuis etiam similis inter Homelias D. Maximi Taurinensis Episcopi inueniatur.

CVM omnium sanctorum martyrum fratres deuotissimè natalem celebrare debemus, tum præcipuè eorum solennitas tota nobis veneratione curanda est, qui in nostris domicilijs proprium sanguinem profuderunt. Nam licèt vniuersi sancti vbique sint & omnibus prosint, specialiter illi tamen pro nobis interueniunt, qui & supplicia pertulère pro nobis. Martyr enim cùm patitur, non sibi tantum patitur, sed & ciuibus. Sibi enim patitur ad præmium, ciuibus ad exemplum. Sibi patitur ad requiem, ciuibus ad salutem. Exemplo enim eorum didicimus Christo credere didicimus contumelijs vitam æternam quærere, mortem didicimus non timere. Videte ergò quid martyribus debeamus, in quo alter tortus est, vt alius saluaretur: Alter carnificem pertulit, vt Christum alter agnosceret: Alter morti addictus est, vt alius vita potiretur æterna, & postremùm sanctus occisus est vt peccator euaderet. 20. Noue. Martyr cū patitur, non sibi tantùm patitur, sed suis ciuibus.

Beati igitur martyres nec sibi vixerunt, nec sibi sunt mortui. Exemplum enim nobis reliquerunt benè viuendo conuersationis, tolerādo fortiter passionis. Nam ideò Dominus per totum mundum diuersis in locis pati martyres voluit, vt tanquàm idonei testes nos præsenti quodam fidei exemplo suæ confessionis vrgerent, vt humana fragilitas, quæ prædicationis Dominicæ auditu lōgiore vix credit, vel præsenti oculorum testimonio martyrio crederet beatorum.

Cuncti igitur martyres deuotissimè percolendi sunt, sed specialiter ij venerandi sunt à nobis, quorum reliquias possidemus. Illi enim nos orationibus adiuuant, isti etiam adiuuant passione. Cum his autem nobis familiaritas est, semper enim nobiscum sunt, nobiscum morantur, hoc est, & in corpore nos viuentes custodiut, & de corpore recedentes excipiunt. Hîc nè peccatorum labes nos absumat, ibi nè inferni horror inuadat. Nam ideò hoc à maioribus prouisum est, vt sanctorum ossibus nostra corpora sociemus, vt dum illos tartarus metuit, nos pœna nō tangat: dum illis Christus illuminat, à nobis tenebrarum caligo diffugiat. Sācti martyres deuotissimè colendi.

Cum sanctis ergò martyribus quiescentes euadimus inferi tenebras, eorum proprijs meritis, attamen consocij sanctitate. Ait enim Dominus Petro: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt ei. Si ergò Apostolo & martyri Petro inferni porta non præualet, quisquis sociatur martyri, tartaro non tenetur. Martyres enim inferni porta non possidet, quoniam eos paradisi regna suscipiunt. Nam videmus eos vtiquè iam regnare. Cernimus enim ab ijs frequenter obsessos immundissimis dæmonibus homines liberari, ità vt cęlesti medicina & captiua anima de diaboli laqueis eruatur, & ipse diabolus vinculis igneis alligatus producatur de sua captiuitate captiuus, vt qui quædam paulò antè ceperat, ipse subdatur in prædam. Matth. 16. Martyrū merita, quāti sint ponderis apud Deū.

Hæc & alia potiora mirabilia per sanctos fieri omnibus notum est. Et ideò fratres veneremur eos in seculo, quos defensores habere possumus in futuro. Et sicut eis ossibus parentum nostrorum iungimur: ità & eis fidei imitatione iungamur. In nullo enim ab ipsis separari poterimus, si sociemur illis tam religione quàm corpore.

VITA

VITA SANCTI FELICIS ARCHIEPISCOPI RAVENNATIS, VT HABETVR LIBRO QVARTO *historiarum Rauennatum Hieronymi Rubei viri doctißimi.*

25. Nouẽb.

SVBROGATVS est in locum Damiani Felix, annoà partu Virginis septingentesimo, quàm, vtì suprà memorauimus, duobus pòst annis Theophylactius Rauennæ adhibuit. Hic enim Felix Rauennatum Archiepiscopus, ab Romano Pontifice insignitus sacra insula, cùm veterem pecuniæ pensionem denegaret, quæ more maiorum, veterique instituto, & recenti superiorum Archiepiscoporum testimonio debebatur, atque ità se in cæteris rebus, à Pontifice Maximo Rauennati Ecclesiæ præscriptis, gereret, quasi nihil sibi negocij cum illo esset, conuocatis ciuibus, efficaci oratione habita, hortatus est, vellent antiquæ nobilitatis spiritus retinere, neque libertatem, tantis laboribus partam, adeò facilè ereptam, paterentur sibi diutiùs occupari: præsertìm quòd Cæsar, quanquàm non esset opem Rauennatibus apertè laturus, (quod neque credi poterat) tamen nec etiam Pontifici Maximo esset assensurus, aut affuturus, ob tot in illum inimici animi significationes iam exhibitas. Augebant animos Rauennatibus, vetus cùm Longobardorum Rege, Archiepiscopi familiaritas atque vsus, & arctissima cum Mediolanensi Antistite & Aquileiensi consuetudo: qui Theodori Archiepiscopi facinus ægrè tulisse visi fuerant. Itaque Rauennates Felici assentiuntur, tributumque Pontifici & obedientiam negant. Verùm Constantinus Pontifex plurimùm Rauẽnatum insolentiam ac superbiam miseratus, admiratusque, cùm eos hortatus diù fuisset, nec quicquam proficeret, de omnibus certiorem Iustinianum fecit. Qui Theodoro Patricio, classem apud Siciliam agenti, imperat, vt, aucta quamprimùm classe, Rauennam contendat, detque operam, vt Felix Archiepiscopus Pontifici satisfaciat. Archiepiscopus & factionis proceres, re cognita, ex omnibus confestìm Flaminiæ ciuitatibus auxilia euocare, idemque ex omni Exarchatu, curareque Padi alueum, eo loco, vbi Ferrariam nunc videmus, incidendum, illud flumini alueum sternẽtes, quòd vulgò ad Turrim fossæ appellatum, ad hanc diem influit. id autem ob id factũ est, vt maiore aquæ copia in Padusam effusa, in quam Padusam tunc Padus eo riuo influebat, ager, qui circa Rauennam est, aqua magis compleretur: atque hac ratione, vtì Agnellus, referente Blondo affirmat, Theodoro aditus ad vrbẽ intercluderetur. Theodorus impiger, in Illyrio aucta classe, à Venetis, quotquot naues in promptu haberent, accersit, monetque vtì ad Rauennam in tempore adsint. Postquàm autem classis in conspectum se dedit Rauennates, & sceleris conscientia, & tanto apparatu exterriti, raptìm & temerè omnia agere. Accedente propiùs classe, ad arma tumultuariè concurrunt, quòd milites, quos ex agris & finitimis ciuitatibus euocauerant, inermes, ac militiæ rudes essent. Theodoriani milites tranquillam tempestatem nacti, toto littore descensiones faciunt. Ibi cum Rauennatibus & nonnullis mercenarijs veteranis manus confertæ, sed minimo negocio in vrbem, fusi fugatique, repelluntur. Quapropter rei benè gerendæ occasionem arripiens, cum fugientibus Theodorus Rauennã ingressus, ea potitur: & quęstione habita, eorum qui Felici Archiepiscopo fauissent, nõnullos interfecit: alios Romam relegat: plerosque vnà cum Felice in vincula coniectos, direptis omnibus Byzantium deducit. Iustinianus Felicem candentis æris intuitu obcæcat, atque vnà cùm cæteris Rauennatibus, per Ponti oppida relegatos diuisit. Hanc cladẽ Rauennatem, vt scriptores tradunt, si quis nõ huius solùm Longobardi belli tempora percenseat, sed Gothorum quoque numeret calamitates, vix vllam reperiat, huic, ab infelicis antistitis temeritate ortæ, conferẽdam. Quo fit, vt omninò sit falsum, quod Spretus scribit, nulla vnquàm vi Rauennam fuisse captam, cùm id sæpiùs, magno malo, experta sit. Tantus ab hac Rauennati calamitate, reliquis ciuitatibus timor incussus, vt Cæsarianasne partes, an Longobardorum sequerentur, incertæ, ingenti mœrore, & extremis casib. penè oppressæ viderentur: in tanta præsertìm Italiæ perturbatione: siquidem Aisprãdus, superato auxilio Bauarorum, Aritperto,

S. Felix à Rom. Pontifice, sacra infula insignitus

Rauennates obediẽtiãm & tributũ summo Pontifici negãt.

Rauenna capitur, ac iterùm Põtifici subijcitur.

Felix Episcopus in exilium relegatur excæcatus.

perto, auitum Longobardorum regnum fuerat adeptus: breuique moriens Luitprandum filium successorem reliquit.

Constantinus Pontifex, cùm adeò insigni calamitate Felicem Archiepiscopum, Rauennatesquè affectos audiuisset, ægrè admodum tulit, minimeq; rem probauit, quòd hominem in sanitatem restitui, non tot calamitatibus affici voluerit. Postea Felix Archiepiscopus relicta hæresi (vt Platina testis est) patriæ ac sedi restituitur, ijs Rauennatis ecclesiæ thesauris receptis, quos Iustinianus Cæsar habuerat. Antequàm in exilium pulsus esset, elegantissimo stylo plurima composuerat: atq; inter cætera in Danielis desolationē, quæ apud Matthæum Euangelistam habetur, luculentum commentarium: quem sacerdotes sui vix incolumem seruauerunt: quòd ipse libros omnes ab se scriptos, cùm ob cæcitatē expolire, & absoluere non posset, antequàm diem obiret, igni tradendos iusserit. Collegit etiā ad vnum, sancti Petri Chrysologi conciones: quod opus, magnam partem adhuc extat, cùm commentarius & cætera perierint. Admirabili eloquentia concionari ad populum consueuerat, tantaque religione ac sanctitate post exiliū floruit, vt multa supra naturam prodigia ex ipso manârint. Exeunte enim illo Byzantij portam: quam ad vrbē, gratias Cæsari de restituta patria acturus, se contulerat: cum se quidam claudum simularet, peteretque ab eo, opis sibi aliquid fieri, Cur te, inquit Felix, quod non es facis? Cur illudis? Surge, & seruos Dei irridere nè velis. Alij à nauibus haud procùl præsto labantur, vt ab eo, quem in egentes munificum, liberalemque sciebant, pecuniarum aliquid elicerent. Quapropter consilio inito, ex socijs vnum in via iacentē constituunt, eum affirmantes aduenam, iam mortuum, seque ab eo expectare auxilium, in quo sepulturæ tradi posset. Quamobrèm vir sanctus palliū proiecit, quo vestiebatur: mox abeunte illo, socium iacentèm vocantes, vt surgeret, exanimem ac verè mortuum inueniunt. Hæc Cæsar cùm resciuisset, Felicem iubet ad seè naui accersiri: summaque veneratione excepto eo, impetrauit ab homine plurimùm renuente, vt manu in formam Crucis deducta, sibi benè precaretur.

Pōtifex Felicem pœnitentem suę sedi restituit.

Opera eius vt perierint pro maiore parte.

Sanctitas eius.

Nouit secreta hominū corda.

Igitur Felix Archiepiscopus Rauennam regressus, post multas virorum sanctorum reliquias, in Vrsiana æde pluribus locis honestissimè positas, pateras ex argēto dono dedit: & supercilij arcum, cui & carmina inscripserat, & martyrum complures reliquias incluserat, extruxit. Arcas pro aris, ex cupresso conficiendas curauit, ipsumque, vt appellant, salutatorium, vndè Archiepiscopi ad sacra solennia inchoanda, coram populo procedunt, erexit: regiasque ianuas, admirabili opificio carmine exornauit. Tandèm verò septimo Calendas Decembris, ex hoc lachrymabili hospitio, cælestem in patriam profectus est, in numerumque Sanctorum adscitus, & in D. Apollinaris Classensis, sepulcro ex marmore, ab ara diuæ Feliculæ haud procùl compositus. Præfuit Rauennati Ecclesiæ, annis circiter xiix.

Ecclesiam suam Sanctorum reliquijs ac varijs vestibus exornat.

Feliciter obit & sanctorum catalogo adscribitur.

BREVIS MEMORIA MARTYRII SS. FACVNDI ET PRIMITIVI, VT HABETVR IN LVCII *Marinei Siculi, Regij historiographi, de rebus Hispaniæ, libro quinto.*

27. Nouēb.

IN Hispania præses Decianus, super ripam fluminis quod Seya dicebatur, secus stratam, vbi erat idolum ad immolandum ei, multitudinem gentium congregauit. Erant autem non longè ab eodem loco duo fratres, Facūdus & Primitiuus Christianissimi, qui noluerunt idolo immolare: & proptereà accusati apud iudicem, ducti sunt ad eum. Quos cùm multis minis exhortatus fuisset, vt idolis immolarent, responderunt: Nos quotidiè immolamus Domino Iesu Christo: & nobis optabile est pro eo pati. & sic vsque ad mortem perseuerârunt.

SS. Facundus & Primitiuus Christum vsque ad mortē confitentur.

DECEMBER.

VITA BREVIS S. PROCVLI ARCHIEPISCOPI RAVENNATIS, VT HABETVR IN HIERONYMI RVBEI RAVENNAtis *historiographi libro primo.*

1. Decemb. S Proculus diuinitus eligitur Episcopus.

CALOCERO Archiepiscopo, qui annum ætatis centesimum superabat viridi senecta, Proculus sextus subrogatur Rauennatum Archiepiscopus, ab columba præmonstratus, natione Syrus, cuius parentes ex Antiochia, vnà cum D. Apollinare venerãt. Qui cùm ad Christi precepta, vitæ suæ cursum accommodâsset, iusteque cum fide vixisset, optimè de Rauennati ecclesia meritus, deuexa iam ætate Calendis Decembris vitam cum morte commutauit. Sepultus ne apud Aderitum Calocerumque, an in D. Heocadij, incertum. Id cõstat, obijsse sub id ferè tempus, quo Iginius, qui Telesphoro in Pontificatu successerat, obtruncatus est.

Feliciter obit.

VITA S. LEOCADIÆ VIRGINIS, VT HABETVR IN LVCII MARINEI SICVLI, REGII *Historiographi, historiarum Hispaniæ libro quinto.*

9. Decẽbr.

S. Leocadiæ patria.

LEOCADIA virgo celeberrima Toleti orta fuisse perhibetur, quæ propter sanctissimos eius mores & Christi cultũ, cui feruentissimè seruiebat, à Daciano Hispaniæ præfecto tanquàm Christiana capitur, & apud vrbem Toletanã carceri mancipatur. Vbi cùm grauissimos beatæ Eulaliæ, & reliquorum martyrum cruciatus audisset, positis in oratione genibus, quinto Idus Decembris impollutum Deo reddidit Spiritum. Sunt qui dicunt Leocadiam crudelissimis Daciani satellitibus, ab altis Toletanæ vrbis mœnibus fuisse præcipitatam, vsque ad locum vbi nunc eius ecclesia colitur extra vrbem. De cuius vita & morte plures etiam scripserunt.

Carceri mancipatur.

Eius obitus.

PASSIO SS. MARTYRVM NICHASII EPISCOPI RHEMENSIS, ET EVTROPIAE SORORIS EIVS AC SOciorum, *vt habetur in perantiquo MS. codice, cui suffragantur antiquissima martyrologia. Habetur quoquè ijsdem ferè verbis in Spec. Vincentij libr. 21. cap. 37.*

14. Decẽb.

S. Aniani vitã quære 17. Noueb. Tom. 6.

TEMPORE quo VVandali multas vrbes subuertentes, per diuersas prouincias, nihil aliud quàm Christianorũ sanguinem sitire videbantur, clarebant in Gallijs Nichasius Rhemensis, & Anianus Aurelianensis Pontifices, magnis prodigijs & virtutibus insignes: Qui meritis suis ac precibus, hanc iram indignationis Dei diù differre decertârunt, vt populũ interìm ad pœnitentiam reuocarent. Ast illi thesaurizantes sibi iram, nullatenùs eorum præceptis salutaribus optemperabãt. Intereà VVandali castrametantur circa vrbem Rhemorum, & omni regione depopulata, Christianos potissimùm, velut deorum suorum inimicos, & moribus paganorum contrarios, omninò delere satagebant. Vltimo itaque subuersionis die, illis circunquaquè fortiter præliantibus, ciues terrore perculsi, ad sanctum Nichasium in orationibus prostratum cucurrerunt, interrogãtes

VVandali debellant Rhemēses.

tes quid vtiliùs fieri decerneret, aut seruituti gentiû se tradere, aut vsque ad mortê pro salute vrbis dimicare. Qui præscius, ex reuelatione diuina vrbê penitùs subuertendam, cum magna constantia respondit: Indignationem hanc iusto Dei iudicio, nostris sceleribus prouocatam non ignoramus. Quapropter ad flagella diuina côpuncti, non inuiti, aut desperantes, sed patiêtes & deuotissimè, cum summa spe salutis nostræ suscipiamus mortis periculum: quatenùs ipsa mors præsens, non supplicium nobis fiat, sed remedium. Eccè ego quasi pastor pro ouib. mori paratus sum. Proindè instantiùs oremus pro inimicis nostris, salutê illis optantes tanquàm amicis. S. Nichasius docet de manu domini suscipienda flagella.

Sancta quoquè Eutropia germana sua, expansis in cælum manibus, plebem pro viribus ad martyrium prouocabat. Dum ergò furibundus paganorum impetus irrueret, vir sanctus comitante sorore, cum hymnis & canticis spiritualibus, ad ostiû basilicæ sanctæ Dei genetricis Mariæ, quam matrem sedis suæ fundauerat, occurrit. Moxque vt ferratas acies vidit, manu silentium indicens, ait: O nutibus diuinis ministra fortitudo, quarè contra naturam humanæ conditionis, victoriam vestræ dignitatis in rabiem côuertitis? Nam veri iuris titulus quôdàm nobilium bellatorû inscriptus erat: Parcere humilibus & debellare superbos. Et eccè plebs Christiana, Deo suo humilis & deuota, vestris in côspectibus prostrata, remissionem peccatorum vsque ad mortê obediens expectat. Pœnitemini & vos pro sceleribus vestris, Deum verum agnoscentes, nè fortè indignatio eius quæ per vos, filijs fit ad correptionem salutis, vobis sit stipendium tartareæ damnationis. Quòd si oues meas perseuerante impietate quæritis trucidare, me primùm pro ipsis, victimam diuinæ maiestati libate, vt pariter digni beatitudine cælesti mereamur inueniri. His dictis, cùm in oratione prostratus versum hunc decantaret, Adhæsit pauimento anima mea, ilicò gladiatoris ictu sequente, ac capite truncato, verbum sanctitatis ab ore decollati non destitit, sed immortalitatis sententiam quam petijt adimplendo impetrauit dicens: Viuifica me secundùm verbum tuum. Itèm S. Eutropia populum ad martyriû prouocat. Psal. 118. S. Nichasius decollatur.

Sancta verò Eutropia, videns circa se impietatê eorum mitigatam, ob corporis sui pulchritudinem, super interfectorê sacerdotis insiliens: Heu crudelis tyranne, ait, quid fecisti? Magnum Dei virum indignis iugulâsti manibus, & me tibi abutendam reseruas? Diuina te iamiamque damnat sententia. Quem ità ad martyrium suum prouocans, saltu repêtino raptis palpebris, non fœminea virtute, sed diuina vltione oculos eius euulsit: maluitque gladios persequentium sustinere, quàm delectationibus paganorum assentiendo, peccare. Ilicò igitur sacro fuso sanguine, palmam martyrij cum germano suo, & cæteris sanctis ibidèm triumphantibus à Domino promeruit. S. Eutropię zelus. S. Eutropię & [illegible] martyriû.

Vniuersorum autem expleta cæde sanctorum, terror subitaneus omnes persecutores VVandalos inuasit: cùm propter audaciam virginis, & Dei vltionê quam perspiciebant, tum propter acies cælestes, quas contra se dimicare sentiebant, tum etiam propter horribilê sonitum quem in ecclesia audiebant, ità vt relictis spolijs, irreuocabiliter aufugerent. Sicque manente ciuitate solitaria (nam fideles incursiones VVandalorum pertimescentes, ad montium munitiones confugerant) sub custodia tantùm Angelica martyrum ibi corpora seruabantur: ità vt in noctibus à longè cælestia conspicerentur luminaria, & suauissimi soni supernarû virtutum à multis audirentur carmina. Vndè ex reuelatione diuina confortati conciues paucissimi qui remanserant, ad vrbem properant, ac cum ieiunijs & orationibus hymnorumque decantationibus sanctorum corpora in locis congruis circa ciuitatem venerabiliter humauerunt: ac de cæterò sine timore hostium Domino seruierunt. Corpus verò beatissimi Nichasij atque sanctæ Eutropiæ in cœmeterio sancti Agricolæ solenniter sepelierunt. Quorum omnium sanctorum intercessionibus suffulti optata mereamur pertingere ad gaudia cælestia, per eum qui sine fine viuit & regnat per infinita seculorum secula, Amen. Sancti sepulturæ dèmandàtur.

DE S. VALERIANO Episcopo, cuius festum in quintumdecimum diem Decembris incidit, quærat lector in Tom. quinto, 17. Octobris, vbi eum charissimus noster confrater Surius inter martyres Africanos posuit.

DE MAXIMO Confessore, mentio fit in discipulorû eius historijs, Auiti scilicet, ad decimumseptimum diem Iunij, Tom. 3. & Carilephi, Calendis Iulijs, in Tomo 4. vbi per errorem Episcopus nominatur, cùm fuerit tantùm Abbas.

VITA BREVIS SANCTI VRSICINI RAVENNATVM ARCHIEPISCOPI, VT HABETVR IN PERdocti viri Hieronymi Rubei, de gestis Rauennatum libro tertio.

14 Decēb. S. Vrsicini patria. ECCLESIO successit in Rauennatū Archiepiscopatu Vrsicinus, patria Rauēnas, procero, sed tenui corpore, facie rubra, magnis oculis, summa vir religione atque innocentia. Hic Iulianum Argentarium in ædificationem augustissimi templi D. Vitalis incumbentem hortatur, vt ad vnius patroni ciuitatis templum, alterum adiungeret D. Apollinari, & geminata pietate ambos Rauennatum deos tutelares, honore afficeret. Id cùm Iustiniano Argentarius significâsset, & Cæsar fuisset assensus, ad classem, vbi templum ignobile D. Apollinari extructum erat, maius ac nobilius templum ædificauit. Quod ad hanc diem extat, ipsam egregij operis admirabilem antiquitatē præ se ferens. Hisdem diebus Bacuda, Iuliani gener, socero opem ferente, in regione Rauennatis vrbis, cui regioni Aphricisca cognomētum est, D. Michaëli Archangelo, templum quod adhuc superest ædificauit. Nec haud ità post multò obijt Vrsicinus Archiepiscopus, cùm annos tres Rauēnati Ecclesiæ præfuisset. Sepultus iuxta prædecessorem suum Ecclesium, in diuorum Nazarij & Celsi sacello. Eius imago in testudine spectatur Classensis templi. In cuius templi porticu magnis characteribus hæc scripta erant. Beati Apollinaris sacerdotis basilicam, mandato beatissimi Vrsicini Episcopi, à fundamentis Iulianus Argentarius ædificauit, ornauit, atque dedicauit: cōsecrante verò beato Maximiano Episcopo, die Nonarum Maiarum, indictione duodecima. Octiès P.C. Basilij. Ferunt autem, eum D. Vrsicini Rauennatis martyris memoriam, cùm obtruncatus ex humo surrexit, caputque ambabus apprehendit manibus, tribus ex collo ramis palmæ prodeuntibus, renouādam curauisse: quòd eo modo sibi ad sepulcrum martyris, orantique visus ipse fuisset.

Eius hortatu D. Apollinari templū extruitur.

Obit mortem.

Miraculū.

DIVI GREGORII NYSSÆ PONTIFICIS IN DIEM NATALEM DOMINI NOSTRI IESV CHRIsti oratio, Petro Francisco Zino Veronensi interprete.

25. Decēb. Psal. 80. BVCCINATE, inquit Dauid, in neomenia tuba, in insigni die solennitatis vestræ. Cælestis autem doctrinæ instituta omnia sunt instàr legis apud eos, qui audiunt. Quamobrem, quoniam adest insignis dies solennitatis nostræ, nos item obseruemus legem, & efficiamur sacræ celebritatis buccinatores. Legalis autem tuba, vt declarat Apostolus, est oratio. Dicit enim, incertum tubæ clangorem esse non oportere, sed sonis distinctum, vt ea, quæ dicuntur, perspicua sint. Edamus igitur & nos, fratres, clarum aliquem sonum, qui non minus exaudiatur, quàm si ederetur cornea tuba: quandoquidem & lex in vmbræ figuris antè depingens veritatem, in tabernaculorum celebritate tubis vt caneretur, mandauit. Et præsens celebritatis argumentum veri tabernaculi mysterium est. In hac enim humanum ei tabernaculū figitur, qui propter nos formā hominis induit, In hac tabernacula nostra, quæ morte corruerant, instaurantur ab eo, qui ab initio construxerat ædificium. Nos etiam ea verba psalmi cum vocali Dauide plaudentes dicamus: Benedictus qui venit in nomine Domini. Quomodò autem venit? Non nauigio, aut curru aliquo, sed incorrupta virginitate in vitam humanam traiecit. Hic Deus noster, hic Dominus, & illuxit nobis, vt diem hanc solennem constitueret in condensis vsque ad cornua altaris.

1. Cor. 14.

Num. 10.

Psal. 117.

Natiuitatis Domini solennis dies etiam antiquitus habebatur. Quòd autem mysterium, fratres, in ijs, quæ dicta sunt, contineatur, neutiquè ignoramus: scimus enim vniuersas res procreatas esse veluti templum quoddam Domini, à quo procreatæ sunt. Verùm quia superinducto peccato obstructa erant ora illorum, qui victi fuerant, & exultationis vox obticuerat, & dies festos celebran-

brantium consensus distractus erat, cùm humana natura cum beatarum mentium natura in celebrando non conueniret, idcircò venerunt Prophetarum & Apostolorum turbæ, quas lex corneas vocat, quia ex vero Vnicorni confectæ sunt. Hæ spiritu sancto inflatæ continuum veritatis sonum protulerunt, vt auribus eorum, qui propter peccatum obsurduerant, patefactis, per frequentiam inferioris tabernaculi cum excellentibus illis mentibus, quæ ad altare superius adstant, concinentē vna solennitas concelebraretur. Diuina enim illius altaris cornua sunt eximiæ & præstantes cælestis naturæ virtutes, & principatus, & potestates, & throni, & dominationes, quibus cum per tabernaculi excitationem in celebritate coniungitur humana natura, renouatione corporum condensata. Nam condensari, & ornari, & indui, idem est: vt illi, qui hæc intelligunt, interpretantur. Spirituales tubæ corneæ q̃ sint.

Agitè igitur ad spiritalem choream animos nostros excitemus, nobisque chori ducem, & principem, & coryphæum Dauidem proponamus, & vnà cùm illo dulcem illam emittamus vocem: Hæc est dies, quam fecit Dominus: exultemus, & læ- Psal. 117.
temur in ea. In hac tenebræ incipiunt minui, & crescente splendore, noctis termini contrahuntur. Neque enim casu, aut sponte sua contingunt hæc, fratres, in hac die solenni, qua humanæ vitæ splendet diuina vita. Sed per ea, quę cernuntur, mentis aciem intendentibus arcanum quoddā ostendit natura, ac tantùm non vocem emittens docet eos, qui audire possunt, quid sibi velit, quòd in aduentu Domini dies augetur, & nox imminuitur. Mihi enim videor eam sic loquentem exaudire: Considera, homo, qui hæc adspicis, ex ijs, quæ vidētur, ea tibi aperiri, quæ recondita sunt. Vides noctem ad summam longitudinē peruenisse, & cùm progredi vlteriùs nequeat, consistere, ac regredi? Cogita exitiosam peccati noctem, quæ malis omnibus artibus aucta, ad firmmum malitiæ cumulum venerat, hodiè recisam esse, nè longiùs serperet, atque illuc deincèps redigi, vt planè deficiat, ac deleatur. Vides vberiores lucis radios, & solem solito sublimiorem? Cogita veræ lucis præsentiam Euangelij radijs totum orbem terrarum illustrare. In decrescentibus noctib. Dominus nascitur.

Quod autem humanæ vitæ non ab initio, sed extremis temporibus Dominus apparuerit, hanc meritò fortasse causam quispiam existimabit, quòd qui malitiam vt tolleret, humanam vitam erat ingressurus, expectauit necessariò vt omne ab inimico satum, propagatumque peccatum germinaret, ac tum demùm, vt legitur in Euangelio, radici securim admouit. Nam & qui præstant medendi facultate, dū febris adhuc corpus exurit, & ex causis morbum efficientibus paulatim intenditur, obsecundant morbo, quoàd vis ad summum peruenerit, nec cibi subsidiū vllum ægrotanti præbent. At vbì malum constiterit, patefacto iam toto morbo, tūc artem adhibent. Sic animorum ægrotantium medicus expectauit, dum malitiæ morbus, quo natura hominum victa laborabat, se totū aperiret, nè latens aliquid, incuratum remaneret, si curâsset id solum, quod cernebatur. Itaque nec Noë tempestate, cùm omnis caro in iniquitate corrupta esset, aduentu suo medicinam attulit, quia nondùm Sodomitici sceleris germen pullulauerat. Nec tempore euersionis Sodomorum Dominus aduenit, quoniam in humana natura multa adhuc mala latitabant. Vbi enim impius Pharao? Vbi indomita Aegyptiorum malitia? Nec tunc igitur tempus fuit, vt huic vitæ se Deus commisereret. Oportebat, vt Israëlitarum iniquitas pateficeret. Oportebat, vt regnum Assyriorum, & superbia Nabuchodonosor adhuc in vita latitans ostēderetur. Oportebat, vt piorum cædes, tāquàm scelerata spinosaque planta, ex mala diaboli radice prodiret. Oportebat, vt Iudæorum Prophetas occidentium, & à Deo missos lapidibus obruentium, ac Zacharia tandèm inter templum & altare interfecto, piaculum admittentium rabies detegeretur. Ad sceleratorum germinum numerum adde & infantium ab Herode patratam cædem. Itèm in extremis seculi temporibus. Luc. 3. Matth. 23. Matth. 2.

Cùm igitur malitiæ vis se totam effudisset, multisque luxurians modis creuisset in animis eorum, qui singulis seculis scelere insignes extiterant, tunc Deus, vt ad Athenienses Paulus, ait, ignorantiæ tempora despiciens, in diebus vltimis aduenit, Act. 17.
quandò non erat intelligens, nec requirens Deum, quandò cuncti declinauerant, & facti erant inutiles, quandò conclusa erant omnia sub peccato, quandò iniquitas abundabat, quandò vitiorum tenebræ ad summum vsque terminum venerant. Tunc apparuit gratia, tunc veræ lucis enituit radius, tunc in tenebris & vmbra mortis sedentibus ortus est iustitiæ Sol. Tunc humanam carnem indutus multa

serpentis capita pede contriuit, ad terramque allidens conculcauit.

Nè quis autem mala, quæ nunc in vita sunt, respiciens, falsa nos dicere suspicetur, quòd in extremis temporibus splenduisse nobis Dominum asseramus. Nam (obijciat aliquis) qui tempora, quibus malitia retegeretur, expectauit, vt illam auctam cumulatamque radicitùs euelleret sic etiam tollere atque abolere cunctam debuerat, vt nullæ ipsius in vita reliquiæ remanerent. Nunc autem & homicidia, & furta, & adulteria, & reliqua omnia flagitia & scelera debacchantur. Is ergò qui hæc spectans sic obijcit, insigni, peruulgatoque exemplo quæstionem ipsemet soluat. Egregia cõparatio serpentis cum dracone infernali. Quemadmodùm cùm serpentes interficiunt, non continuo reliquas partes vnà cum capite mori videmus: sed cum interierit caput, illæ tamen ad huc vitam retinent, nec vitali priuantur motu: sic accidit in draconis interitu. Etenim ingens cùm esset admodùm ferà, quippè quæ singulis hominum ætatibus excreuerat, qui multiplex eius caput, id est, vim illam malorum inuentricem multa in se capita continentem sustulit, cæterum ipsius partium tractus neglexit, vt interfectæ feræ motum posteris ad exercitionis occasionem relinqueret. Ecquod igitur collisum & effractum est caput? Illud, quod impio consilio mortem intulerat, quod Gen. 3. morsu mortiferum homini virus iniecerat. Quamobrèm qui mortis euertit imperium, vim, quæ in capite serpentis erat, vt ait Propheta, contriuit. Quod autem huius feræ in humana vita relictum fuit, quodque, quoàd homines vitiorum motionibus permouentur, squama peccati vitam irritat, atque asperam reddit, potentia quidem, etsì non penitus actu, iam mortuum est, cùm eius caput contusum, & inutile factum sit. At vbì tempus transierit, & ea, quæ mouentur, constiterint, aduenerit que vitæ huius absolutio, quam expectamus, tunc & cauda, & ex 1. Cor. 15. trema pars inimici, mors ipsa nimirùm destruetur, atque ità delebitur omninò cũcta malitia, cum omnes in vitam per resurrectionem reuocati, qui iusti erunt, ad cælestem quietẽ accedent, qui autem peccatis obnoxij, in gehennæ ignẽ detrudentur.

Sed ad præsens gaudiũ reuertamur, quod pastoribus nunciant Angeli, cæli enarrant, & Magis prophetiæ spiritus multis varijsq; rationibus prædicat, vt etiam Magi gratiæ præcones fiant. Matth. 5. Nam qui solem suum oriri facit super iustos & iniustos, quique pluit super malos & bonos, cognitionis radium & rorem spiritûs alienis etiam linguis demisit, vt aduersariorum testimonio magis etiam apud nos veritas confirmaretur. Audiuisti ariolum Balaam meliori numine afflatum sic alienige-Num. 24. nis prædicentem: Orietur stella ex Iacob? Eccè tibi, qui ab eo genus duxerunt, Magi ex prædictione ipsiûs nouum obseruant ortum stellæ, quæ præter aliarum stellarum naturam, & motûs & statûs est particeps, & ad vtilitatem hac vtitur vicissitudine. Etenim cùm cæteræ stellæ partìm in orbe non errante semèl infixæ statum Matth. 2. immobilem sortitæ sint, partìm nunquàm cessent à motu, hæc & mouetur, dum Magis se ducem præbet, & stat, dum illis ostendit locum.

Esa. 9. Audis Esaiam clamantem: Puer natus est nobis, & filius datus est nobis? Disce ab eodem Propheta, quomodò natus sit puer, quomodò datus sit filius. Nũ iuxta naturæ legem? Minimè verò, inquit. Legibus enim naturæ non paret, qui naturæ Dominus est. Quomodò igitur natus est puer? Dic, Eccè, inquit, Virgo in vtero cõcipiet, & pariet filium, & vocabunt nomen eius Emmanuel. Quod si interpreteris, Esa. 7. Matth. 1. significat, nobiscum Deus. O rem admirandam. Virgo mater efficitur, & permanet virgo. Cernis nouum naturæ ordinem? In alijs mulieribus, quandiù aliqua est virgo, non est mater. Nam posteaquàm est facta mater, virginitatem non habet. S. Maria post partum permanet virgo. Hic autem vtrunque nomen in idem concurrit. Eadem enim & mater, & virgo est. Nec virginitas partum ademit, nec partus virginitatem soluit. Decebat enim, vt qui in vitam humanam introibat, vt homines integros incorruptosque seruaret, ab incorrupta sibi deseruiente integritate initium duceret. Nam hominum consuetudo expertem connubij, incorruptam appellat.

Hoc mihi antè magnus ille Moses per eam lucem, in qua sibi Deus apparuit, vi-Exod. 3. detur cognouisse, qui cùm rubus arderet, nec tamen cõsumeretur: Ascendam, inquit, & videbo visionem hanc magnam: non loci motum, vt arbitor, per ascensum declarans, sed temporis transitum. Quod enim tunc per flammam & rubum significabatur, progrediente tempore, quod intercedebat, perspicuè in mysterio Virginis apertum fuit. Quemadmodùm enim illic est rubus, & tangit ignem, & non comburitur, ità hìc est Virgo, quæ lucem parit, & non corrumpitur. Quòd autem

tem per rubum Virginis corpus, quod Deum suscepit, intelligatur, ne te similitudinis pudeat. Nam omnis caro propter peccati susceptionē, & ob idipsum tantùm, quòd est caro, peccatum est. Peccatum autem in scriptura vocatur spina. Luc. 8. Hebr. 6.

Ac nè a proposito longiùs euagemur, fortè non erit intempestiuum, si incorruptæ matris testem eum, qui inter templum & altare fuit occisus, proferamus. Hic est sacerdos Zacharias, non sacerdos solùm, verumetiam Propheta. Ac prophetiæ quidem potestas in Euangelij libro declaratur, cùm viam hominibus muniens diuina gratia, nè Virginis partus incredibilis putaretur, minoribus miraculis fidelium assensum sic exercuit, vt fœmina sterilis, & vir iam ætate cõfectus filium susciperent. Hoc mirandi virginis partûs procemium fuit. Etenim sicut Elisabeth, quæ sterilis ad senectutem peruenerat, non potestate naturæ fit mater, sed ei diuino consilio filius nascitur: sic quod in virgineo partu non credendum videtur, si referatur ad Deum, credibile est. Quoniam igitur ex virginitate prouenientem præcedit nuncius sterilis, qui ad vocem illius, quæ Dominum vtero gerebat, antequàm in lucem prodiret, in aluo matris exiliuit, simul àc natus est præcursor Verbi, prophetico spiritu Zachariæ silentium soluitur. Quæcunque autem disseruit Zacharias Propheta, ad futurum spectabant. Matth. 23. Luc. 1.

Hic igitur diuino numine ad occultorum cognitionem ductus, cùm virginitatis mysterium in partu incorrupto non ignoraret, in sacro templo Virginem matrem à loco virginibus per legem assignato non semouit, Iudæosque docuit, naturam humanam vnà cùm reliquis omnibus rerum omnium effectori & Regi ità subiectam esse, vt arbitratu suo eam ipse regeret, non autem ab ea regeretur: itaque in manu ipsius esse, nouam ortûs rationem moliri, quę matrem esse virginem non impediret: quamobrèm eam se à virginum loco non exclusisse. Locus autem ille erat spatium quoddam inter templum & altare. Cùm igitur audiuissent Iudæi rerum omnium Regem in vitam humanam diuino ordine prodijsse, metuentes, nè Regi subderentur, sacerdotem, q̃ui hæc de ipso partu testificabatur, ad ipsum altare sacrificantem interfecerunt. Zacharias pater Ioãnis Baptistę inter tẽplum & altare occiditur.

Sed longè à proposito aberrauimus, cùm ad Bethleē, de qua in Euangelio, oratione recurrere nos oporteret. Nam si verè pastores sumus, & proprijs gregibus inuigilamus, ad nos vtiquè spectat Angelorum vox, quæ magnū hoc gaudium nunciat. Oculos igitur in cælestem exercitum intendamus, tripudium spectemus Angelorum, diuinum ipsorum cantum audiamus. Qui nam plaudētium sonus? Gloria clamant, in altissimis Deo. Cur diuino nùmini, quod in altissimis cernitur, gloriam tribuūt? Quoniam, inquiunt, & in terra pax. Ob hoc spectaculum gaudio perfusi sunt Angeli. In terra pax. Quæ priùs detestabilis erat, quæ spinis ac tribulis plena solitudo, quæ damnatorum exilium, quæ belli regio, hæc pacem suscepit O rem admirabilem. Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit. Talem dedit hominum terra fructū suum. Et hæc fiunt pro bona in hominibus volūtate. Deus humanæ naturæ commiscetur, vt ad sublimitatem diuinam hominem tollat. Luc. 2. Psal. 84.

His auditis, in Bethleem proficiscamur, nouum spectaculum contemplemur: quomodò partu suo Virgo lætetur, quomodò lactet infantulum. Sed priùs auscultemus, quid de ipsa memoriæ proditum sit. Virginis pater (vt ex historia quadam incerti authoris accepi) fuit insignis quidam ciuis, obseruantia legis & vitæ probitate in primis nobilis, qui sine filijs ad senectutem peruenerat, cùm minùs idoneam ad gignēdum vxorem haberet. Habebatur autem matribus ex lege honor quidam, quo carebant fœminæ, quæ liberos nullos susceperant. Quapropter & hæc imitata id, quod de matre Samuelis scriptū est, in sanctum sanctorum ingreditur, & supplex Deum orat, nè se legis benedictione sinat excidere, cùm nihil vnquàm admiserit contra legem. Quòd si mater euaserit, se quodcunque pepererit, ei dedicaturam. Quamobrèm cùm voti compos effecta filiam suscepisset, eam vocauit Mariam, vt ipso etiam nomine testaretur acceptum munus à Deo. Illam igitur, cùm iam grandiuscula esset, nec vbere matris ampliùs indigeret, ducens ad templum Deo redididit, & studiosè promissum exoluit. 1. Reg. 1. S. Anna vouet Deõ votum, & reddit.

Sacerdotes autem, quandiù paruula fuit, ad Samuelis similitudinem in sanctis ædibus educârunt: sed cùm iam adolesceret, consulebant, quidnam agerent de sacro illo corpore, nè Deum offenderent. Etenim naturæ legi illam subijcere, vt cuipiam in matrimonio collocata seruiret, absurdissimum videbatur. Instar enim

Instar est sacrilegij, si virgo Deo dicata, homini iungatur in matrimonio.

sacrilegij fuisset, si muneris Deo sacrati dominus homo fieret. Legibus enim erat constitutum, vt maritus dominaretur vxori. Mulierem rursus inter sacerdotes in templo versari, atque in sanctis ædibus conspici, nec lex, nec grauitas permittebat. Deliberantes igitur in hanc sententiam diuinitùs conuenerunt, vt eam connubij nomine cuipiam desponderent, qui tamen ad custodiam eius duntaxàt esset idoneus. Ad hoc autem munus aptissimus inuentus est Ioseph ex eadem tribu & patria, qua erat Virgo. Sacerdotum ergò consilio Ioseph puellam sponsam accipit. Quæ tamen coniunctio sponsalia non est egressa.

Luc. 1.

Tunc ad Virginem missus est Gabriel, qui ei diuinæ voluntatis arcanum aperiret. His autem faustissimis verbis vsus est. Aue gratia plena Dominus tecum. Contraria hæc est oratio illis vocibus, quas prima mulier audiuit. Tunc enim illa doloribus propter peccatum damnata est: nunc autem in hac per gaudium dolor expellitur. In illa molestiæ partum præcesserunt: huic partum lætitia prænunciat. Nè timeas, inquit. Quoniam omnibus mulieribus timorem affert partûs expectatio, dulcis partûs promissione timor eximitur. In vtero, inquit, concipies, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Quid autem Maria? Audi pudicam Virginis vocem: Quomodò erit mihi istud, quoniam virum non cognosco? Angelus partum nunciat: at illa virginitati inhæret & integritatem Angelicæ demõstrationi anteponendam iudicat. Nec Angelo fidem non habet, nec à proposito recedit suo. Interdixi, inquit, mihi consuetudinem viri. Quomodo istud erit mihi, quoniam virum non cognosco? Hæc Mariæ vox declarat ea, quæ ex historia incerti authoris commemoraui, nõ esse penitùs absurda. Si enim liberorũ causa ducta fuisset à Ioseph, quomodò parituram Angelo prænuncianti, se rem nouam, & alienã audire præ se tulisset, cùm ipsa quoque sese obstrinxisset naturæ lege, vt aliquandò mater esset? Verùm quia carnem Deo consecratam, tanq̃ sanctum aliquod oblatũ munus, oportebat intactam integramq; præstare, idcircò, Licet, inquit, Angelus sis, licèt è cælo venias, licet id, quod ostenditur, naturã superet humanam, tamen me virum cognoscere nefas est. Quomodò sine viro mater ero? Ioseph enim sponsum noui, sed virum non cognosco.

Gene. 3.
S. Mariæ annunciatio.

Vides etiã antiquæ legis tempore fuisse in vsu virginitatẽ?

Quid ad hæc auspex Gabriel? Quem thalamũ statuit puro, impollutoque connubio? Spiritus sanctus, inquit, superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. O beatum vterum illum, qui bonitatis præstantia ad se traxit animi bona. In reliquis enim omnibus vix animus purus Spiritûs sancti præsentiam capit: hìc autem caro fit Spiritûs receptaculum. Sed & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Quid significat arcanus hic sermo? Christus Dei virtus est, & sapientia, vt ait Apostolus. Virtus igitur Altissimi, quę Christus est, per aduentum Spiritûs sancti formatur in virgine. Quemadmodùm enim vmbra ad præcedentium corporum figuram effingitur, sic forma & indicium diuinitatis Dei in virtute ipsius, qui paritur, ostendetur: & imago, & signum, & adumbratio, & splendor exemplaris per admirabilẽ rerum effectionem demonstrabitur.

S. Mariæ caro S. spiritus receptaculum.
1. Cor. 1.

Christi conceptio.

Verùm hortatur nos Euangelium, vt in Bethleem oratione reuertamur, & quæ in antro sint mysteria videamus. Quid nam est hoc? Puer pannis inuolutus, & positus in præsepio: & Virgo post partum, ac incorrupta mater complectitur filium. Emittamus illam Prophetæ vocem: Sicut audiuimus, sic vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei nostri. Num hæc, quæ audiuimus de Christo, fortuna & casu contigerũt, & scripta sunt, an historiæ subest aliqua ratio? Quid sibi vult hæc Domini in antro sedes? hæc in præsepi reclinatio? Cur tempore descriptionis tributorum in vitam ingreditur? An perspicuum est, cum, quemadmodùm à legis execratione nos eripit factus ipse pro nobis execratio, & liuores nostros in se transfert, vt eius liuore nos curemur, sic etiam vectigalem fieri, vt nos à grauissimo vectigali, quod ab homine mors exigit, liberaret? Quòd verò spelũcam vides, in qua paritur Dominus, cæcam hominum vitam, & sub terra demersam cogita, in qua nascitur ille, qui in tenebris ambulantibus, & in regione vmbræ mortis sedentibus se ostendit: Pannis autem obuoluitur, & fascijs constringitur, qui peccatorum nostrorum catenas subit & vincula.

Luc. 2.
Psal. 47.
Eius natiuitas.
Esai. 53.

Præsepe verò, in quo Verbum gignitur, bestiarum est domus, vt cognoscat bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui. Per bouem intellige illum, qui legis iugo subiectus est: per asinum autem, quod est animal ferendis oneribus natum,

Esai. 1.

tum, eum, qui simulacrorum cultus onustus est crimine. Cæterùm commune rationeexpertium animalium pabulum & vita, fœnum est. Producens, inquit Propheta, fœnum iumentis. Quod autem ratione prędirum est animal, vescitur pane. Idcircò in præsepi, quod est animalium ratione vacantium sedes, è cælo delapsus vitæ panis proponitur, vt & quæ à ratione remota sunt animalia, rationis cibo nutriantur, atque ità ratione decorentur. Medium igitur in præsepi se inter bouem & asinum vtriusque Dominus locat, vt medium parietem maceriæ soluens, duos condat in semetipso in vnum nouum hominem, ab altero graue legis iugum eripiens, alterum simulacrorum cultûs onere liberans. Psal. 103. Cur in præsepio Domínus sit positus. Ephes. 2.

Sed oculos ad mirabilia cælorum spectacula tollamus. Eccè enim non Prophetæ solùm & Angeli gaudium hoc nobis denunciant, verumetiam cæli rebus suis admirandis Euangelij gloriam prædicant. Ex Iudæis, vt ait Apostolus, Propheta Christus ortus est. Sed eius ortu non illuminatur Iudæus. Peregrini, & à testamentorum promissione, benedictioneque patrum alieni sunt Magi, qui cognitione populum Israelitam anteuertunt, & celestem agnoscentes lucem, & in spelunca Regem non ignorantes. Hi munera afferunt, illi insidias struunt. Hi venerantur, illi persequuntur. Hi gaudent inuento, quem exquirebant, illi nũciatum ipsius ortum reformidant. Videntes enim, inquit, stellam supra locum, vbi erat puer, gauisi sunt gaudio magno valdè. Herodes autem sermonem audiens turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. Hi tanquàm Deo thus offerunt, & auro dignitatem regiam colunt & prophetica quadã gratia per myrrham mortis dispositionẽ subsignificant. Illi verò cunctos infantes vnum in locum coactos internecione tollẽdos censent. Quod eos mihi non solùm crudelitatis, verumetiam summæ dementiæ videtur coarguere. Hebr. 7. Tres Magi neoplasto Christo munera offerunt. Matth. 2.

Quid enim sibi vult ista puerorũ trucidatio? Cur ausi sunt homicidæ sese tanto scelere obstringere? Quoniam nouum quoddam, inquiunt, mirandumq; cæli portentum Regis indicium Magis nunciauit. Quid igitur tum? Aut portendenti signo fidem habes vt vero, aut quod rumore iactatur, vanum putas. Si talis est, qui cælos sibi fecerit inseruire, prorsùs est suprà manum tuam. Sin aũt in potestate tua est, vt ille vel viuat, vel moriatur, eũ frustrà pertimescis. Qui enim id agit, vt imperio tuo subditus ipse sit, pro quo molietur insidias? Cur horrendũ illud datur mandatum? Cur impia fertur sententia, vt miseri infantes trucidentur? Quid peccârunt? Quid morte, aut supplicio dignum admiserunt? Crimen vnum duntaxàt habent, quòd nati sunt, & in lucem editi. Et propterea necesse fuit, vt ciuitas carnificibus compleretur? vt cogeretur matrum multitudo, & infantium populus? vt adessent etiã patres? & generis propinquitate coniuncti ad sæuum facinus congregarentur? Quis oratione calamitatem describat? Quis acerbitatem enarrans oculis adspiciendam proponat? mixtam illam lamentationem, luctuosum questum, puerorum, matrũ, propinquorum, patrum ad minas carnificum miserabiliter exclamantium? Sancti infantes occiduntur. Matrum & propin. quorũ lamentatio.

Quis dicendo possit exprimere carnificem gladio contra puerum irruentem, & toruo trucique vultu contuentem, ac verbis crudelibus alloquentem, vna quidem manu corripientem infantulum, altera verò gladium adigentem? Matrem porrò ex altera parte filium ad se trahentem, obijcientemque ceruicem suam acuto gladio, nè miserum filium carnificis manu necatum proprijs oculis intueatur? Quis explicet ea, quæ patres agunt, reuocationes, suspiria, postremos filiorum complexus? prę sertim cùm idem à multis fiat eodem tempore? Quis variam multiplicemque calamitatem, & conduplicatos puerperarum dolores partûs exponat, & acerrimas, quas admouebat natura, faces? Quomodò puer infelix & vberi simul inhęreret, & per viscera letalem plagam acciperet? Quomodò misera mater simul infantis ori subderet vbera, & sinu sanguinem eius exciperet? Manûs autem impetu sæpenumerò carnifex vno gladij ictu filium & matrem cõsauciabat, & vnus sanguinis riuus ex matris plaga, & ex mortifero vulnere filij mixtus decurrebat.

Iam verò cùm nefaria Herodis sententia non solùm nupèr geniti necarentur, sed etiam illi, qui alterum agebant annũ, raperentur ad mortem, (Scriptũ est enim eum iussisse, bimulos & minores interfici) videre erat matres non paucas, quæ eo temporis spatio duos filios enixæ fuerant. Quodnam igitur rursùm in his spectaculum cernebatur, cùm duo carnifices circa matrem vnã essent occupati, vnusque propè currentem filium ad se raperet, alter autem lactentem adhuc infantulum è Matt. 2.

gremio

gremio matris euelleret? Quid tum faciat mater infelix, cùm natura bifariàm in filios diuellatur, & vtroque filio maternis visceribus ex æquo faces admouente nesciat, vtrum ex carnificibus priùs sequatur, cùm vnus ex hac, alter ex illa parte pueros ad cædem trahat? Præcurrátne ad nuper genitum, confusos, indistinctosque gemitus emittentem? At inhibetur ab altero iam loquente, balbutientique lingua matrem inclamante. Quidnam agat? Quò se vertat? Vtrius voci voce sua respondeat? Vtrius gemitum gemitu excipiat suo? Vtrius defleat necem, cùm vterque natura stimulis æquè miseram feriat? Sed amoueamus aures ab hisce questibus, & ad lætiora, dieiq; festo magìs conuenientia cogitationem conuertamus, licèt Rachel, vt inquit Propheta, clamans filiorum cædem deploret. In die enim festo, vt ait sapiens Salomon, malorum decet obliuisci.

Dies festus Natalis Domini. Hier. 31.

Quæ autem nobis celebrior dies hac esse potest, in qua malas diaboli tenebras discutiens iustitiæ sol per naturam nostram illucet mundo? in qua qui cecidit, excitatur? qui victus est, in gratiam recipitur? qui eiectus est, reuocatur? qui è vita excidit, ad vitam redit? qui seruitutem seruiuit, regni dignitatem assequitur? qui mortis vinculis constrictus est, ad regionem viuētium reuertitur? Nunc, vt propheta testatur, æreæ mortis portæ confringuntur, ferrea comminuntur vincula, quibus anteà genus hominum in mortis custodia conclusum detinebatur. Nunc, vt cecinit Dauid, recluditur porta iustitiæ. Nunc per totū orbem vna voce festum celebrantium clamor exauditur: Per hominem mors & per hominē salus. Primus in peccatum lapsus est: iacentem secundus suscitauit. A muliere mulier defensa est. Prima peccato aditum patefecit: hæc, vt testamenti pateret aditus, ministra fuit. Illa serpentis consilium est secuta: hęc serpentis interfectorem exhibuit, & lucis authorem in lucem edidit. Illa per lignum induxit peccatum: hæc per lignum gratiam intulit. Lignum autem crucis intellige, cuius fructus est semper virens, & gustantibus vita fit immortalis. Nullus autem hanc gratiarum actionem Paschatis tantùm mysterio putet conuenire. Sic enim cogitet, Pascha quidē diuinę dispositionis esse finem, qui tamē finis cōsequi nequeat, nisì principiū antecedat. Quid igitur antiquius est? Ortus nimirùm morte. Etsi igitur huius bona sunt, pars tamē bonorū ipsius ortus.

Psal. 106. Psal. 1.7. 1. Cor. 15. Gene. 3. Luc. 2. Fructus ligni Crucis, vita est immortalis.

Quòd si quis munera, quæ in Euangelijs commemorantur, enumeret, si recenseat miracula curationum, in inopia & fame ciborum copiam, mortuorum è monumentis excitationem, subitam atque improuisam effectionem vini, expulsiones dæmonum, varias affectiones ad valetudinem reuocatas, claudorum saltus, illitos luto cæcorum oculos, diuinam doctrinam, leges latas, arcanam similitudinum significationem, hæc omnia huiusce diei gratia compræhenduntur. Hæc enim bonorum, quæ deinceps consecuta sunt, omnium initium fuit. Quamobrem exultemus, & lætemur in ea.

Christi natiuitas omnium bonorū initium.

Negligamus, vt hortatur Propheta, exprobrationem hominum, nec despectione ipsorum sinamus nos vinci, qui diuinæ dispositionis & prouidentiæ rationem irrident, quasì nō decuerit Dominum subire corporis naturam, nec in hominum vita nascendo versari. Ignorant enim rei mysterium, quo Dei sapientia nobis salutem afferre constituit. Eramus spontè peccatis nostris venditi, & instàr eorum, qui argento veneunt, vitæ nostræ inimico mancipati. Quid tibi à Domino optandum fuit? Nònne vt eripereris è seruitute? Cur igitur curiosè requiris modum? Cur benemerenti benemerendi rationem præscribis, non secùs, ac si quis benemerito suo censeat medico, quòd se non hac, sed illa ratione curauerit? Quòd si diuini consilij rationem curiositate ductus exquiris, hoc tibi satìs sit intelligere, non vnum aliquod bonorum, sed quicquid boni cogitatione ac mente concipitur, illud esse diuinum numen, potens, iustum, bonum, sapiens, omnia deniquè nomina & notiones, quibus natura diuina declaratur.

Esai. 52.

Considera igitur mihi, num in hoc beneficio, quo nos affecit, cernantur omnia, quæ dicendo percurri, bonitas, sapientia, iustitia, potentia. Vt bonus desertorem amauit. Vt sapiens rationem inuenit, qua seruitute oppressum in libertatem vendicaret. Vt iustus in seruitute continentem, & emptionis iure possidentem non coëgit, sed seipsum pro illo, qui victus erat, tradidit, & tanquàm vas & sponsor debitum ipse persoluit, vt eum, qui obstrictus erat, liberaret. Vt potens non victus est in inferno, nec eius caro vidit corruptionem. Neque enim fieri poterat, vt vitæ author ac Dominus à corruptione vinceretur.

Caro christi non vidit corruptionem.

At turpe, inquies, fuit, eum in vitam humanam ingredi, & carnis molestias experiri. Immò verò hic apparet muneris amplitudo. Etenim cùm aliter è tantis malis homo liberari non posset, beatitudinis Rex gloriã suam cum vita nostra cõmmutauit. Ac puritas quidem ad nostras sordes sese demisit. Sordes tamen ipsæ puritatem non attigerunt. Lux enim, vt in Euangelio legitur, in tenebris fulsit, tenebræ autem eam non compræhenderunt. [Iohan. 1.] Nam tenebræ præsentia splendoris euanescunt. Sol in tenebris nõ obscuratur. Quod mortale est, absorbetur à vita, quemadmodum scribit Apostolus: [2. Cor. 5.] non autem vita à morte consumitur. Quod corruptum fuit, cum incorrupto seruatur: corruptio autem ad incorruptionem non accedit. Idcircò communis rerum omnium procreatarum concentus exurgit Dominum suum vna voce collaudantium, sic omni lingua cælestium, terrestrium, [Philip 2.] atque infernorum exclamante: Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris laudandus in æternum, Amen.

VITA S. BARBATIANI PRESBYTERI ET CONFESSORIS, VT HABETVR LIBRO SECUNDO *historiarum Rauennatum Hieronymi Rubei viri doctißimi.*

VALENTINIANVS eodem quo in Italiã venerat anno, à Theodosio Romam vocatus, illuc se cum Galla Placidia matre contulit: vbi, vt Theodosius optauerat, Augustus appellatur. [31 Decẽbr. Valentinianus à Theodosio Augustus Romæ appellatur.] Cùm verò religione essent incensi, non defuerũt Placidia & Valẽtinianus, cui ab matre, Placidi præ nomen adscripserant, quin inter tot secundæ fortunæ felices euentus, summaq́, de imperio negocia, loca sancta Romæ, hominesq́; sanctitate ac innocentia vitę insignes, inuiserent. Fnitebant eo tempore duo sacerdotes Antiocheni Romæ, Timotheus & Barbatianus. [S. Barbatiani patria.] Ad hos cùm adijssent, solus Barbatianus viue re inuentus in cœmiterio Calisti. Ibi cùm Placidiæ puella acerbissimo oculorum dolore laboraret, vir sanctus dominæ precibus commotus, vbi Deum precatus est, [Puellam ab oculorum dolore liberat.] ventrale quod habebat in aquam mersum puellæ tradidit, iubetque oculos vt extergat, quo facto morbo soluta est.

Nec multò pòst Calogenes Græcus adolescens Valentiniani seruus cùm scalas descenderet, decidit: ossibusq́; confractis & pede comminuto, cùm parùm abesset à morte, ad virum Dei importatus, ab eoq́; signo crucis obsignatus statim conualuit. [Signo crucis morti proximũ curat.]

Isidorus etiam cùm ex pulmonis vlcere ad extremum laboraret, adductus ad S. Barbatianum, vir sanctus cum Deo antè preces, vt consueuerat, fudisset, porrexit nonnihil citri, quod sibi fortè ad manus fuit: cuius esu æger morbo liberatur. [Alium ægrũ sanat.]

His plurimisque prætereà prodigijs clarus, Rauennam ab Galla Placidia non multò pòst deducitur Barbatianus: quò se Valentinianus cum matre recepit. [Rauennã a Placidia adducitur.] Intereà Galla Placidia Rauennæ iam diuo Iohanni Euangelistæ templum extruxerat iuxta Aureliani pomarium, quo loco palus aderat ad portam, quæ Artemeduli vocabatur, mißis qui vndique lapides elegantes secarent, & aptas columnas fabricarent, pauimento, tessellato opere elaborato: in parietibus verò, naufragij votique historia simili opere picta: Ad orientem erexit testudinem, duabus maximis innixam columnis, quas bracteato argento incrustauit. Videbatur autem in maiestate Deus, libellum Iohanni Euangelistæ porrigens, cui erat subscriptum: Sanctus Iohannes Euangelista. Hinc atque indè mare vitreum, in quo duæ naues turbulenta tempestate & ventorum impetu agitatæ: [Apocal. 4. &c.] In altera diuus Iohannes Placidiæ opem ferens aderat, septemque candelabra, & nonnulla prætereà ex ijs quæ in Apocalypsi describuntur mysteria. Nonnullæ prætereà columnæ, ipsaque maxima ara, tota argenteis laminis exornata: Accedebant ad hæc, valuulæ etiam quædam circa eam aram ex argento, immixtis gemmis: in quarum limine scripta hæc legebantur: Sancte Iohannes arca Christi, accepta tibi sit oratio serui tui. Super aram testitudo ex præstanti marmore, quatuor ex argento columnis suffulta, pendentibus vtrinq; aureis argenteisque * valibus, ex ipso verò cacumine Crux emi- [* for. vasis]

nebat

nebat inter poma & lilia. Prætermittenda argentea columba non est, quæ volitare inter vasa illa videbatur.

Id vnum autem tanto operi, àc Augustæ religioni deesse putabatur, quod nihil haberet reliquiarum D. Ioannis, quibus ara dicari more maiorum posset. Hæc res mirificè Augustæ animum angebat, & ob id sacra inedia, summis precibus ac vigilijs suppliciter petere, vtì, si quid inter homines ipsius esset, suo templo daret dedicando. Barbatianum intereà cõsulit, petitq́; quid agendum putet. Ipse vt erat summa in Deum fide, non ignorans quantùm fidei, quæ eius est munus, tribuere Deus solitus sit, consulit in ædificato ab se templo vt vigilet, Deumque ac Apostolum de re illa obnixè roget. futurum enim vt tantam animi pietatem Deus nè parui feciat: seque Barbatianus in hac re Augustæ comitē pollicetur. Quod cùm ipsa facisset, tertia nocte, cùm ambos leuis somnus haberet, postquàm preces Deo fuderant, vidit Barbatianus, cùm nec penitùs dormiret, nec integrè vigilaret, veneranda canicie virum, pontificijs vestibus candidissimis indutum ac mitratum, deambulantē & thure templum suffientem: cuius facies diuino splendore fulgens, cælestem lucem inferebat. Tanto prodigio commotus vir sanctus, seipsum excutiens, ac plenè vigilans, vix sibijpsi in eo assentiebatur, quod apertè videbat: quapropter tacitis vestigijs, se ad Augustam cõferens festinanter, somno excitatam, de omni re commonefacit, ipsumq́; Antistitem per templum deambulãtem cõmonstrans: En, iuquit, hic ille est, cui templum dicâsti. Placidia religionis feruore incensa, se ad Euangelistam, qui iam ad aram maximam peruenerat, celeriter accurrēs, recipit, ad pedesque eius prouoluitur. Tum ille ex oculis elabens, sandalium dextri pedis in Augustæ manibus reliquit. Ipsa voti compos, summa gestiens lætitia, cùm Dei benignitatem voce & lachrymis prædicaret, rem omnem, vbi illuxit, Placido Valentiniano filio, omnibusque Rauennatibus ordine exponit. Indè dedicatio summa pompa celebrata est, tertio die antequàm mensis Februarius elaberatur: cuius memoria ad hæc vsque tempora, dies ille solennis, aniuersaria vicissitudine celebratur.

Eccè primæuæ Ecclesiæ morem in cõsecrandis templis & aris.

S. Barbatianus videt D. Ioannē suum templum consecrãtem.

Vtinā hoc exemplū, sanctarū reliquiarum, & ecclesiæ cæremoniarum detrectatores adnotarēt.

Nec multò pòst, Barbatiani rogatu, Placidia D. Ioanni Baptistæ egregiam ædem, iuxta domum suam, extruendam curauit: vniuersæ ædificationis negocio demandato Baduario Patricio Reuennati. In eo templo Barbatianus Deo seruiens, multis prodigijs innotescebat in dies magìs ac magìs: ex quibus illud maximè cõmendatur, quo Iuliani Rauennatis nobilissimi viri filium, strumis ità laborãtem, vt ab omnibus esset iam desperatus, sanauit: cùm sacris peractis, cubiculum ingressus, mox ex cera emplastrum, imminutumque panem cum oleo mixtum, vlceribus imposuisset, signoque Crucis obsignâsset. Repētè enim disruptis illis, vermes egressi sunt, & puer ingenti miraculo in sanitatem restitutus.

Placidia S. Barbatiani hortatu, Baptistæ Domini Ecclesiam construit.

Barbatianus emplastro ægrū curat, quò suam sanctitatem celet.

Pari felicitate ac prodigio Theodoram primariam mulierem, refractario sanguinis fluxu ad desperationem laborantem, sanauit: cùm enim vir sanctus deductus ad eam, in qua expressa mortis effigies videbatur, eam intuens dixisset: Christus qui hoc morbi genere laborantem liberauit mulierem, te sanet: quamobrèm eius nomine tibi prædico, surge & ambula: Theodora ad sanitatem statìm reducta est. Cuius beneficij magnitudine commota, frequens deindè virum sanctum conueniebat, ab eoque de Christi religione docebatur. Verùm Vrsicius Theodoræ maritus intantùm ob id zelotypiæ cæco furore exarsit, vt quadam die sub auroram in Barbatianum, qui orabat in templo Deum, districto ense impetum fecerit: sed continuò aruit manus, immobilisque permanens, viro sancto orante, Deus illi restituit sanitatem.

Matt. 9. Itē Theodoram à fluxu sanguinis.

Diuinitùs castigatur zelotypus.

Per idem tempus, Petrus Chrysologus Rauennæ Archiepiscopus, ad ecclesiæ administrationem conuersus, Tricollim aggressus est, quod ædificium ad trium collium simulacrum extructum, sacerdotibus Vrsiani templi stationem tutam assiduamque præbebat. Id à successoribus admirabili ædificatione absolutum, nunc non extat. Eius vicem reddunt horti, qui circa Vrsianam ædem conspiciuntur. Templum prætereà sacrauit, quod D. Iohanni Baptistæ Baduarius, iussu Placidiæ, ædificauerat. Cumque Placidia Ariminum se contulisset, incumbens in ædificationem templi D. Stephano, haud procùl ab vrbis mœnibus, dicati, incidissetque Barbationis in leuem quidem morbum, sed pertinacem, qui illi postremus fuit, Petrus certiorem fecit Placidiam, quæ omnibus repentè relictis, Rauennam conuolauit: vbi non multò pòst Barbatianus tranquillè & placidè animam exhalauit. Ab Petro Archie-

S. Barbatianus obdormit in Domino.

Archiepiſcopo ablutus,& aromate conditus, ſepultus eſt in monumento iuxta arā maximam D.Iohannis Baptiſtæ. Temporum ſucceſſu cùm eius nomini erectū fuiſſet templum, haud procùl ab diui Zachariæ eccleſia, illuc cadauer importatum fuit.Cæterùm tandèm corruente templo,ac potiùs ædicula, in Vrſianam ædem eſt tranſlatum. Trāſlatiò corporis eius.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO PRIMVS IN DEDICATIONE ECCLESIAE,

vt habetur VIII. Tomo Aloyſij.

POST Crucem,poſt Virginem, poſt Angelos, quid eſt maius in terris,quid in cælis ſublimius?Illa vtiquè,quā acceptauit Altiſſimus,quæ vulnerauit cor ſponſi ſui,cui ſponſus idem in Canticis dicit: Vulnerâſti cor meum,ſoror mea ſponſa,in vno crine colli tui,& in vno oculorum tuorum. Quàm ſpecioſa ſponſa iſta, quæ in vno capillulo, & ocelluli ſcintillatione vulnerat cælorum Regem,Angelorum Dominum,Filium Dei Patris. De illa nobis eſt ſermo,licèt non ſit ſermo in lingua noſtra. Hæc eſt illa,quæ poſita eſt in ſuperbiam ſeculorum, cuius gloria à mari vſque ad mare, cui Reges & Principes famulantur, quam circunuolat cæleſtium legionum multitudo,in qua fons ſapientiæ repoſitus eſt, hortus concluſus, fons ſignatus: hortus vbi clara roſaria pulchriori colore refulgurant, & felices virgæ;florum & fructuū gloria cumulantur:hortus, quem ventorum non tangit alternitas, vbi mollioris auræ gratia frequenter adſpirat, & vernans amœnitas allicit intuentes: concluſus, non murali machina,nec cæmentatorum lapidum glutinoſa tenacitate,ſed Angelica ſtatione vallatus:fons, de quo fontes Iſraël deriuantur, qui irrigat vniuerſam ſuperficiem terræ,& inebrians,& emundans:ſignatus, ſigillo,vtiquè totius Trinitatis, quod ille malignans effractarius non dico confringere, ſed nec contingere audeat.In hac mortua germina regerminãt,& aridiora ligna facilè reſylueſcunt. In hac contegitur multiplex varietas ſacramentorum, & congeritur antiquitas miſericordiarum Domini Dei noſtri. Et vt breuiter intelligentiolæ noſtræ propalemus indaginem,duodecim ſacramenta ſunt in Eccleſia,quæ vnius fidei pietas contegit: circa quorum inſtantiam reflectitur Chriſtianæ religionis authoritas.

(Margin notes: Cant. 4. — S. Mater Eccleſia Chriſti ſponſa. — Gen. 2. — 12. ſunt Sacramenta large vocē ſacramēti accipiēdo: aliàs tantùm ſunt 7. vt habetur in Cōcilio Florētino & Tridentino.)

Primum eſt Baptiſmatis ſacramentum.Hoc precioſius eſt cunctis opibus,& omnia,quæ deſiderantur,huic non valent comparari. Quis enim cogitatione cordis, vel volubilitate ſermonis impleat, quanta ſint in aquarum ſubſtantia ſacramenta completa?Antequàm mundus parturiretur,& ex informi materia multiformium ſpecierum diuerſitas exiliret,Spiritus Dei in aurigæ modum ferebatur ſuper aquas, Gen. 1.
& elementum hoc figurali præmulcebat obſequio.Cælum ipſum ex aquis compactum Hebræorum tradit authoritas: & per aquas vniuerſalis illa purgatio celebratur. Patriarchæ ad aquas fiunt vxorij: & per aquas terribile Iudæorum murmur extinguitur.Omnis illa ſeries veteris inſtrumenti diligentiùs introſpecta, maiorem ſacramentorum altitudinem in aquarum materia conſignauit. Saluator ipſe legē ſequens,itinerarij ſui principium aquis indixit, cùm in flumine ſublimis illa poteſtas ab illo magno homine voluit baptizari. Primum miraculum ex aquis fecit,Samaritanæ iuxta puteum aquarum fontem aquæ ſalientis in vitam æternam repromittit.Deniquè qui ab aquis cœperat,finiuit in aquis: vulnerato enim latere Crucifixi,manauit aqua,quæ terrarum orbem purgatorio lauamine candidauit. Ad extremum incluſiua ſententia chorum Apoſtolicum imbuens: Euntes, inquit, baptizate omnes gentes in nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti. Nónne igitur liquidò colligis,quia legis vtriuſque ſublimitas vim rerum ſacramentalium in huius elementi liquore refudit?Non te moueat paucitas exemplorum, cùm plurima præ manibus haberentur, niſi prolixitatem euitâſſet oratio.

(Margin notes: Baptiſmus — Matth. 3. — Iohan. 2. & 4. — Iohan. 19. — Mar. vlt.)

Secundum eſt ſacramentum Confirmationis.In baptiſmate Spiritus datur ad veniam,hic ad pugnam: ibi mundamur ab iniquitatibus, hìc virtutibus præmunimur. Nónne in ſuperliminari fronte domus noſtræ terreſtris cōſecrata manus ſacri chriſmatis imprimit vnctionem? Nec quilibet tanti myſterij legitur executor, Confirmatio.

Episcopus confirmationis minister.

sed solus Episcopus, super cuius caput fusum est vnctionis oleum, & cuius ditioni sacerdotalis subditur multitudo. Baptismi gratiam omni homini, vel omni sexui tradidit authoritas antiquorum: confirmationis autem insigne, sola pontificalis persona sue vendicat dignitati. Indè est quòd decretales paginæ, & sanctorum patrũ instituta decernunt, non esse differendam post baptismum sacramenti huius virtutem, nè nos inermes inueniat fraudulentus ille cõtortor, à quo nemo vnquàm nocendi inducias extorsit. Delibuti igitur vtriusque roris vnguento, illo sanati, cõfortati isto, securiùs descendamus ad singulare certamen. Nec nos deterreāt arma Goliæ, vel magnitudo moueat staturalis, quia nobiscum est magnus Dominus Deus noster, & magna virtus eius, appræhendens arma & scutum, vt exurgat in adiutorium nobis.

Extrema vnctio.

Iacob. 5.

Tertium est Vnctio infirmorum. Infirmantibus nobis, & vsq; ad mortem mortali peccatorum febre languentibus, Spiritus pietatis assistit, & recordatus est quoniam puluis sumus. Ait enim diuus Iacobus: Infirmatur quis in vobis? Inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini. Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis est, dimittentur ei. Solennis vnctio, liquor excellens, quo sanitas redditur, peccatum dimittitur, immittitur timor Domini. Vides ne qualiter sacerdotalis manus infirmantis corpus alleuiet, & illecebrosam sensuum motionem sacratissima mitiget vnctione? Vnde & sancti patres hanc vnctionem sacramentum esse sanxerunt.

Fructus sanctæ vnctionis.

Ordinis sacramentũ.

Quartum est Consecratio Pontificis. Hæc quantò sublimior, tantò dignior approbatur. Cùm enim canonicis sanctionibus eligitur persona, quæ tantæ dignitatis debeat subire fastigium, clarior Pontifex cum cæteris Pontificibus euocatur. Præparatur Ecclesia patrem susceptura de filio. Vngitur illius caput oleo lætitiæ præ consortibus suis, in illius figuram, qui thalamo virginali, spirituali balsamo profusiùs irroratus, oleum benedictionis super filios hominum distillauit. Liniuntur & manus, vt quicquid benedixerint benedicatur, & acceptum sit diuinæ maiestatis adspectui. Ponitur & Euangelica pagina super caput ipsius recumbentis, vt & verba vitæ suam sentiat excedere rationem, & oculi eius deficiant in eloquium Domini. Imponitur cidaris capiti consecrato, & aurea lamina frontis gloria præsignitur, in qua contexitur nomen diuinitatis. Traditur annulus secretorum in manu eius, vt dicat cum Propheta: In corde meò abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Calceantur & pedes in præparatione Euangelij pacis, vt sit de quibus dicitur: Quàm speciosi pedes euangelizantium pacem. Accipit & baculum pastoralem, vt ex ipsa virgæ qualitate signetur, qualiter mansuetos colligat, corripiat inquietos. Sic sic solenni vestimentorum glorificatione præfulgidus, & ad altare Dei familiariùs intrans & exiens, iram Iudicis in misericordiam Patris felici commutatione deuoluit. Hic habet gladium spiritûs, quod est verbum Dei. Hic potest tradere satanæ in interitum carnis.

Mos consecrandi Episcopos.

Psal. 118.
Ephes. 6.
Esa. 52.

Eccè quomodo etiã Reges olim, vt nũc fit, inũgebantur.

Quintum est Inunctio Regis. Sublimis ista delibutio, quia sublimem efficit potestatem. Cùm enim tantæ nobilitatis sanguis, vel genere, vel electione consecratur in Regem, religio cum nobilitate totius regni viribus conuocatur. Adstat hinc Primatum, Metropolitanorum, & Episcoporum gloriosa societas, illinc Ducum, Comitum, Castellanorum non spernenda nobilitas. Procedit medius homo super homines regnaturus, constipatus agmine personali. Ducitur deniquè ad aram excelsi principis, principium regni sortiturus ab illo, per quem Reges regnant. Priùs autem quàm imperatorijs cultibus vestiatur, requiritur super eo cleri voluntas, & populi, & manu propria iurat libertatem Ecclesiarum. Extunc exuitũr vestimentis suis, & oleo sanctificationis adspergitur, vt typico rore perfusus, cælestis vnguenti plenitudine glorietur. Induitur deniquè purpura, quod est regiæ maiestatis insigne, gestans regni sceptrum in manibus ad regendum populum sanctum Dei. Ponitur & corona aurea super caput eius expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & ope fortitudinis. Præfertur & gladius in oculis eius, vt cognoscat, quia vindex est iræ Dei, in hoc ipsum constitutus. Tantis igitur ac talibus mysterijs initiatus, reportatur ad palatium, à die illa, & deinceps timendus, pariter & amandus. Felix autem, si gladiũ regni cum gladio iungat sacerdotij, vt & gladius Sacerdotis mitiget gladium Regis, & gladius Regis gladiũ acuat Sacerdotis. Isti sunt duo gladij, de quibus in Domini passione legitur: Eccè gladij duo hîc: & respondetur à Domino, Sufficit: tunc enim

Mos creãdi & inungẽdi Reges.

Eccle. 45.

Gladij regni & sacerdotij, p gladios Euãgelicos præfigurati.

regnum

regnum prouehitur, sacerdotium dilatatur, honoratur vtrumque, cùm Domino prætaxata felici confœderatione iunguntur.

Sextum est sacramentum Dedicationis ecclesiæ. Dici vix potest, quanta sit in hoc loco sacramentorum varietas, & institutionum alternatio. Primùm enim ecclesia intùs & deforìs dealbatur, cruces duodecim in interiori circuitu ecclesiæ imprimuntur, cerei totidem accenduntur, emundatur ecclesia, Pontifex ecclesiam exterius circuit cum aqua benedicta, & in superliminari portæ tertiò virga pastorali percutiens dicit: Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ: illis deintùs respondentibus: Quis est iste Rex gloriæ? Tunc benedicit aquam sale, cinere, vino, hyssopoque conspersam: alphabetum ex transuerso quadrangula ratione conscribit: altare septiès ex eadem aqua respergit: cruces chrismate, altare verò mixtura chrismatis oleique perungit: ad quatuor altaris cornua incensum incendit: altare tersum nouis velaminibus operit: aliaque multa, quæ sermonis breuitas non permittit inserere. Post hæc omni vestimentorum gloria cumulatus ingreditur ad altare, sacrificium singulare celebraturus, & sic sanctificationi finem impositurus. Quis huius abyssi caliginem sermonis claritate possit illuminare? Attigissemus tamen quantulumcunque, nisi nostris temporibus quidam, qui Carnotensi præsedit Ecclesiæ, viuacissimo mentis igne lucidiùs omnia declarâsset. Ad illum igitur plenissimum fontem sitientem mittimus, vbi plenissimam hauriat veritatem. Notandum tamen, quia præcedentia sacramẽta sine visibili vnctione non fiunt, cùm subsequentia nihil huiusmodi meritò continere legantur.

Mos & ritus consecrandi ecclesias.

Psal. 23.

Puto illũ fuisse Fulbertũ Episcopum.

Septimum est sacramentum Confessionis. Confessionis bonum quantum, vel quale sit, non est nostræ tenuitatis laudibus efferendum, cùm præclara patrum ingenia multis eam insignierint documentis. Hæc est via communis ad Deum, fons tam iustis, quàm peccatoribus patens, qui criminum abundantiam abundantiori liquore detergit. Primam reddit innocentiæ stolam, & fugitiuum filium in paternos reducit amplexus. Ex hoc fonte felices Apostoli lachrymæ profluxerunt: in hoc peccatricis fœminæ dæmonia sunt submersa: per hunc adulter & homicida Dauid Spiritu principali legitur confirmatus: in hoc felix ille volutatus est latro, qui breui ponte crucis de patibulo ad regnum, de supplicio in paradisum translatus est. Consummatus in breui, expleuit tempora multa. In hac virtute caligant oculi plurimorum, qui vel discretione prauati, vel assentatione seducti, aut nesciunt quid iniungant, vel si sciunt, priuatam gratiam præferunt veritati. Verùm non suscepimus hic aperire quid sentiamus ex ea, sed sermoni proprio proprietatem illius reseruamus. Hoc tamen lectori tædiosum non sit intelligere, quia confitens pastori suo, puritatem cordis, veritatem oris, macerationem carnis debeat exhibere. Ille verò, cui confitetur, pænitentiam dignam, orationem continuam, taciturnitatem perpetuam confitenti suo curet administrare.

Pœnitentia est Ecclesiæ sacramentũ cuius vna pars, sacerdotalis cõfessio.

Luc. 7.
2. Reg. 12.
Luc. 23.

Octauum est Canonicorum. Isti sunt in Ecclesiæ solio sublimati, qui in Episcopali sede veste candida refulgentes, innocentiam cordium colore vestium repromittunt. Ij de communi, & in commune viuentes, vel viuere debentes, perpetua, si peccauerint, sunt pœnitentia castigandi: habitus enim eorum non pœnitentiæ, sed innocentiæ esse monstratur. Videant ipsi amici Sponsi, quid respondeant ante faciẽ Spõsi, qui iudicat orbem terræ in æquitate, cùm de sponsa cœperit exigere rationẽ. Nolumus inuehi super illos, sed hoc solũ caueant, nè de patrimonio Crucifixi lautioribus epulis infundantur, vel vestimentis ornentur nitidioribus, nè audiãt à Propheta: Non compatiebantur super contritione Ioseph.

Legãt hec incites nostri Canonici, qui nihil aliud quã cutem curãt

Nonum est Monachorum. Hi sunt, qui à forensium causarum tumultibus elongati, ludificatorias incantationes dæmonũ patienter eludunt. In scripturis assidui, in obediẽtia præcipui, feruidi charitate, beatę vrbis gaudia è vestibulo contemplantur. Circunspiciant tamen semetipsos, nè in amplioris coronæ, vel laxioris calceamenti vilitate confidant, cùm homo videat in facie, Deus autem in corde.

Vide hic monachorum studiũ compertiore citarum.

Decimum est Eremitarum, qui per cauernas montium, & vallium concaua latitantes, Angelicis sociati spiritibus, in diuitias gloriæ contẽplatiuis oculis rapiuntur, & in carne carnis obliti, naturam suam indefessa meditatione fatigant.

Item Eremitarum.

Vndecimum est Sanctimonialium. Istæ sexum & seculum ausu validiore vincentes, spectabilem victoriam ab hostis antiqui feritate reportant. Gloriosa res,

Item Sãctimonialiũ.

vbi tenera membra longiori martyrio confringuntur, & illius eneruant fortitudinem, qui similitudinem Altissimi concupiuit. Ad huius spectaculum pugnæ cito cõuertitur ille misericors intuitus, & tali potissimum victoria delectatur.

Matrimonij sacramentum. Ephes. 5. Marc. 10. Heb. 13. Duodecimum est Nuptiarum sacramentum. Hoc magnum est, ait Apostolus: & Dominus in Euangelio: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Quid enim magis vnum, quàm illi, quibus est vna caro, vna mensa, vnus torus, hæreditas vna? Honorabile coniugium (dicit vas electionis) torus immaculatus. Hoc destruuntur incestuosa coniugia, & legitimorum hæredu digna progenies propagatur. Hæc sunt duodecim sacramenta, q̃ (nisi fallor) illæ duodecim cruces significant, quas in circuitu ecclesiæ videmus impressas. Sed iam dimittẽdus est stylus, quia & ingenij paupertas, & infirmitas carnis, quæ solito durius inundauit, vetant me aliquid longius scriptitare. Si conualere potuero, exequar quod cœpi, ad honorem illius, qui est benedictus in secula, Amen.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO SECVNDVS IN EADEM ECCLESIAE DEDICATIONE. *Habetur eodem octauo Tomo Aloysij.*

Psal. 49. Sacrificia 3. quibus obligãtur Domino. IMmola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua. Tria sunt principalia, & perfecta sacrificia, quæ reddere tenemur Domino. Sacrificium piæ contritionis, sacrificium iustæ operationis, sacrificium laudis, vel iubilationis. Horum duo in præsenti sunt necessaria, tertium hic inchoat, & in futuro consummabitur. De primo dicitur: Sacrificium Deo spiritus contribulatus. De secundo: Sacrificate sacrificium iustitiæ: & alibi: Tunc acceptabis sacrificium iustitię. De tertio: Beatus populus, qui scit iubilationem: itẽm, Sacrificiũ laudis honorificabit me. Primum sacrificium placat Deum, secundum delectat, tertium honorat.

Psal. 50. Psal. 4. Psal. 88. Psal. 49.

Non curat Deus de his sacrificijs, nisi medullata sint, & saginata. Vndè ait Psalmographus: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea. In lege omnis adeps offerri iubetur, & holocaustum pingue laudatur. Caro enim macra, & sine pinguedine, neque quando assatur reddit odorem, neque quando comeditur præstat saporem. Hæc autem pinguedo non corporis, sed spiritùs, sed mentis intelligi debet. Pinguedo animæ virtutes sunt. Hæ suauiter redolent, hæ in Dei sacrificio Domino placent, & sine his nullum sacrificium est acceptabile. Hoc adipe pingues erant illi, de quibus dicitur: Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: itemq́ue tres pueri in Daniele: Sicut in holocausto arietum, & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum. Vt ergò placeant hæc sacrificia nostra Deo, pinguia sint, & medullata.

Psal. 62. Psal. 21. Dan. 3.

Primum sacrificiũ. Sacrificiũ piæ contritionis exigit butyrum humilitatis, quę in tribus consistit, sc. vt consideret homo, quam imperfectum sit quod habet, & hoc respectu superiorũ: vnde illud: Vt sciam, quid desit mihi. Deindè vt consideret, quia nil habet propriũ: vnde Apostolus: Quid habes, quod non accepisti? Consideret etiam, quòd nil habet in hac vita, quod perdere non possit, iuxta illud: Memento vnde excideris, & prima opera fac. Sacrificium iustæ operationis, exigit oleum discretionis. Sacrificium laudis requirit balsamum deuotionis. Habent autem hæc sacrificia opposita sibi vitia, quasi ex latere venientia. Sacrificio contritionis opponitur absynthium indignationis: sacrificio iustæ operationis, acetum confusionis: sacrificio laudis, venenum adulationis, siue detractionis. Offeramus igitur, dilectissimi, Domino piam contritionem in amaritudine interiori, & pœnitentia exteriori, vt sobriè, iuste, ac piè viuamus in hoc seculo: sobriè nobis, iustè proximo, piè Deo: sobriè in duobus, in cauẽda voluptate, & curis huius vitæ: iuste in duobus, vt nemini noceamus, & cũctis prodesse studeamus, iuxta illud: Declina à malo, & fac bonum: piè in duobus, vt scilicet in præsenti viuat iustus ex fide, & in futuro æternam expectet beatitudinem. Vnde Apostolus. Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus, cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Offeramus dignam laudem in cõfessione oris, & deuotione cordis. Pia quippè cordis cõtritio nascitur ex recordatione peccatorum, & timore futuri iudicij: iusta operatio, ex amore virtutis, & fiducia spei:

Psal. 38. 1. Cor. 4. Apoc. 2. Duo reliqua. Tit. 2. Psal. 36. 1. Cor. 13.

laus & iubilatio, ex affectu charitatis, & recordatione beneficiorum Dei.

Sunt autem tres recordationes peccati, prima afficiens & delectans, quæ mala est: secunda exasperans & pungitans, quę vtilis est: tertia gloriosa, quę perfectorum est. Afficiens est, qua afficitur homo recogitans ad ollas carnium Aegyptiorum, quàm deliciosè & suauiter vixerit, & quàm arduum sit iter, quod aggressurus est. Recogitatio pungitans est, quandò reminiscitur, quàm sordidè & flagitiosè vixerit, non vt ad priora redeat, sed vt dignè defleat, & coram se ea statuat: vndè Dauid, Peccatum meum coram me est semper. Tertia recordatio, quę dicitur gloriosa, est, quandò homo remeditans quis fuerit, & qua gratia de lacu miseriæ, & de luto fæcis liberatus sit, gratias agit dicens: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam: & cum Israëlitis de Aegyptia seruitute liberatus, gratulabundè decantat dicens: Cãtemus Domino, gloriosè enim honorificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare. & cum Zacharia: Benedictus Dominus Deus Israël, quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ. Hæc sunt, quæ Deo offerre debemus.

Tres peccati recordationes. Exod. 16. Psal. 50. Psal. 113. Exod. 15. Luc. 1.

Tenemur etiam ei reddere quæ fecimus vota, iuxta Prophetæ admonitionem: Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Qui non reddit quod vouet, quasi Deum prouocat, & irridet. Reddendum est votum integrum & perfectum, quia aliter non satisfaceret Deo, qui votum nostrum, tanquàm proprium exigit debitum. Vndè & in lege dicitur, quòd bouem, & ouem, aure & cauda amputatis, voluntariè offerre possumus. Votum autem ex his solui non potest, quibus aliquid perfectionis deest. Recogitet igitur vnusquisque nostrûm quid Domino vouerit, & satagat illud reddere. Abrenunciauimus seculo, monachi nomen suscepimus & habitum. Vouim⁹ Domino continentiam, obedientiam, humilitatem, patientiam, secularium morũ mutationem.

Vota facta Deo reddẽda. Psal. 75. Leuit. 22. Tria vota monastica

Prædicta tria vouerunt specialiter sancti, & reddiderunt. Audite quid dixerit, & quid fecerit Apostolus. Non sum, inquit, dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei. Eccè pia contritio de recordatione peccati. Itèm, Bonum, inquit, certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui, de reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Eccè iusta operatio de fiducia spei. Itèm, Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Eccè laus de beneficijs Dei. Vouit Dauid, & reddidit. Vota, inquit, mea Domino reddam in conspectu omnis populi eius. Votũ vouit Iacob, & reddidit. Si fuerit, inquit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reuersusque fuero prosperè domum patris mei, erit mihi Dominus in Deum, & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei, cunctorumque, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. Iepte Galaadites votum vouit, & reddidit. Domine, inquit, si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunque primus egressus fuerit de foribus domûs meæ, mihique occurrerit reuertenti cum pace à filijs Ammon, eum in holocaustum offeram Domino. Transiuitque Iephte ad filios Ammon, vt pugnaret contra eos, quos tradidit Dominus in manu eius: Reuertenti autem in Maspha domum suam, occurrit vnigenita filia sua cum tympanis & choris: non enim habebat alios liberos. Qua visa, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me, filia mi, decepisti me, & ipsa decepta es. Aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero. Et fecit de ea, sicut vouerat. Ipsum vnigenitum Dei Filium iurâsse Patri, ac vouisse scimus, attestante Psalmista, qui ait. Sicut iurauit Domino, votum vouit Deo Iacob: scilicet sacramentum religionis in passione suæ carnis pro salute generis humani expleret. Faciamus & nos similiter, & vota, quæ vouimus, integrè persoluamus. Quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

1. Cor. 15. 2. Tim. 4. 2. Cor. 1. Psal. 115. Gen. 28. Iudic. 11. Si vnigenitus Dei Filius votũ fecit, & reddidit, quarè etiã nos quæ vouimus, nõ integrè psoluemus? Psal. 131.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO TERTIVS IN EADEM ECclesiæ Dedicatione.

Gen. 1. Non omnia scripturæ loca spirituale habent intelligentiam.

FEcit Deus duo magna luminaria, luminare maius, vt præesset diei, & luminare minus, vt præesset nocti. Non omnia, fratres charissimi, quæ sunt in cithara, sonant, sed omnia iuuant. Sic non omnia, quæ sunt in diuina scriptura, spiritualem intelligentiam generant, sed omnia iuuant. Vndè si in aliquo legis capitulo fas est, sensum spiritûs aliqua rimula intuêri, non in inquisitione dormitare debemus, sed thesaurum iacentem in litera vigore alacris ingenij perscrutari. Quod satìs egregiè vir sapiens adumbrauit, cùm dixit: Nè dormias in sinu mulieris. Mulier nempe sacri eloquij literam exprimit, ex qua fidelis expositor fructum gignit. Quæ litera, cùm ei catholicæ rationis diligentia adhibetur, virilis intellectûs robori maritatur. Cùm verò eam seductæ mentis ingenium deprauat, quasì castitatem fœminæ adulterino coitu violat. Rectè ergò dicitur, Nè dormias in sinu mulieris: ac si apertè diceretur, Nè in secreto literæ sensu torpeas, sed latentem animæ profectum pudica excute vigilantia.

Eccle. 9.

Gen. 1. Fecit, inquit, Deus duo magna luminaria. Verum quidem est, quòd Deus in mundi creatione cælum clarum Solis & Lunæ distinxit ornatu, vt alterum diei, alterum noctis vicissitudinem gubernaret. Porrò si interiùs perscrutemur, inueniemus nobis allegoriæ respondere secretum. Ecclesia enim, mundi figuram gerit, quia sicut mundus ex quatuor elementis subsistit, ità Ecclesia ex quaternaria doctrina Euangelij coalescit. Habet autem Ecclesia suum diem, habet & noctem suam: habet & Solem in die, habet & Lunam in nocte. Dies Ecclesiæ, est tempus pacis: nox Ecclesiæ, est tempestas persecutionis. Sol verò in Ecclesiæ die, est sapientia: Luna autem in Ecclesiæ nocte, est patientia. His luminibus Deus Ecclesiam suam pinxit, quatenùs & in pace non sit improuida, & in bello non inueniatur mollis & fracta. Per sapientiam Ecclesia se protegit in pace à dæmonibus, per patientiam se tuetur in bello à persecutoribus. Non claudicat Ecclesia, non est inermis, argumenta diuina sapienter eludit, tormenta hominum sustinet patienter. Recta prorsùs comparatio est. Solis ad sapientiam, Lunæ ad patientiam: quia sicutì Sol Lunæ, ità sapientia præpollet patientiæ. Sapientia itaque Sol, quia illuminat: patientia Luna, quia cōfortat. His geminis brachijs Ecclesia pugnat, altero prosternens dæmones, altero vincens homines. Fecit itaque Deus hæc duo magna luminaria, quibus ornatur Ecclesia, quibus quasì duobus oculis munitur Christi columba.

S. Mater Ecclesia mundi figuram gerit.

Dissolutis nebulis allegoriæ, hunc etiam riuulum scripturæ ad irrigandos mores nostros possumus trahere. Nam sicut Deus in hoc mundo duo magna luminaria fecit, intra etiam in homine duo magna luminaria ordinauit. Nè tibi videatur durum quod dicimus: homo enim alter est mundus. Vndè ipsa Græca lingua vocatur μικροκόσμος, id est minor mundus, quia ad similitudinem maioris mundi est factus. Nam sicut Deus maiori mundo præsidet, ità quòd vbiquè est totus: sic anima corpori dominatur, ità quòd vbiquè tota est in corpore. Homo itaque habet diem, habet & noctem: habet Solem in die, habet Lunam in nocte. Dies hominis, est vita iustitiæ: nox hominis, est vita nequitiæ. Sol autem in vita iustitiæ, est charitas, quæ præest vitæ iustitiæ: Luna verò in vita peccatoris, est pœnitentia. O quàm clarus Sol est charitas, cuius quindecim radios enumerat filius Solis Paulus Apostolus in Epistola ad Corinthios, vbi ait: Charitas non æmulatur, non agit perperàm, non inflatur, &c. O quàm clarum pœnitentiæ iubar, quod noctem peccati remouet, quod conscientiæ nubilum tergit.

Homo alter est mūdus.

1. Cor. 13. Charitatis radij quindecim.

Pœnitētiæ radij quatuor.

Lunæ huius, scilicet pœnitentiæ, quatuor sunt radij, cognitio peccati, dolor pro peccatis, confessio peccati, fructus eleemosynæ. Priùs oportet cognoscere peccatum, sed non sufficit: oportet dolere pro peccato: addenda est etiam confessio, quia frustrà dolet, qui non confitetur: his verò adiungendus est fructus eleemosynæ, qui est precium peccati. Vndè Propheta de impio dicit: Non credat frustrà errore

Iob. 15.

errore deceptus, quòd aliquo precio redimendus sit. Precium certè peccati est eleemosyna. Sed qui semper eleemosynam erogat, & semper peccat, frustrà credit, quòd eleemosyna ei proficiat. Interpretandum est igitur eleemosynæ vocabulum. El, Hebraicè, Deus: Moys, Aegyptiaca lingua dicitur aqua, inde eleemosyna, id est, aqua Dei. E contrario videre possumus, quod peccatum est ignis diaboli. Igitur contra ignem diaboli opponatur aqua Dei. Perpende, Christiane, dignitatem tuam, & redemptionem culpæ tuæ. Noli beluina mente contemnere. Deus eleemosynam fecit tibi, corpus proprium morti tradēdo: tu eleemosynam fac illi, buccellam panis porrigendo pauperi. Esto priùs in te misericors, deindè in proximum clementiæ riuum effunde, vt sic pariter cum proximo ad fontem misericordiæ valeas peruenire, Iesum Christum Dominum nostrum: qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Eleemosynæ interpretatio.

TRACTATVS EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI DE QVIBVSDAM MIRACVLIS.

DOMINO DESIDERIO VENERANDAE RELIGIONIS ABBATI PETRVS DAMIANI MONACHVS DEVOTISSIMI FAMVLATVS OBSEQVIVM.

CVm in meo pectore tuę charitatis ardor inexstinguibiliter ferueat, meque circa tuî memoriam tepescere non permittat, mihi nuper aliquid in memoriam venit quod me mittēdæ tibi legitionis admonuit. Nam dum in tuî cōtemplatione sedulus habitarem, & Angelico fratrum, sanctoq; conuentui, sic in cordis obtutibus, velut corporaliter interessem, inter alia multa, repentè tuarum recordatus sum literarum, quas tu quidem sub interrogatiōe misisti, sed his ego Synodali præpeditus instantia adhuc nō respōdi. Et hæc in illis (si reminisci valeo) continebantur epistolis: Quia zelotypa quædam mulier habens virum ex adulterij fraude suspectum, qualiter eum sibi vendicare posset proprio toro contētum, à vicina petijt muliere consilium. Quæ nimirùm peruersa, & vltricibus flammis euidenter obnoxia, hoc eam sacrilegium venenata serpentis antiqui suadela perdocuit, vt corpus Dominicum quasì communicatura perciperet, quod cautè reseruans, viro suo postmodùm non sine quibusdam maleficijs propinaret. Quod videlicet à sacerdote perceptum, & vsque dum occasio præberetur, palliolo reseruatum, non sine magno dedit stupore miraculum. Hæc enim particula Dominici corporis, inuenta est vsque ad medietatem in carnem esse conuersa: altera verò medietas, panis speciem non mutauit.

Quæstio B. Petro Damiano proposita.

Eccè in hostia consecrata verissimum corp⁹ christi latitās, manifesto se prodit miraculo contra impios.

Itaque (si ritè reminiscor) hoc proposuisti. Deindè quid portenderet inquisisti. Super qua quæstione, quia non necesse est diutiùs immorari, breui compendio quid mihi videatur expediam. Idcircò Deus omnipotens sacrosanctum illud mysterium in carnis speciem vertit, vt perfidiam reprobæ mulieris argueret, dum visibilem Dominici corporis ostenderet veritatem, quatenùs quæ purum panem (vt videbatur ante) credebat, veræ carnis speciem cerneret, sicque sacrilegam cœpti sceleris audaciam suo ipsa iudicio condemnaret. Quòd autem medietas sic remansit, ad euidentioris indicij testimonium proficit, vt dum in vna, eademque substantia hinc panis, illinc carnis adesse consideras speciem, in vtroque veræ carnis, veríque panis indifferenter intelligas veritatem, quia & ipse est panis, qui de cælo descendit, & ipsa nihilominùs caro, quæ de virginalis vteri materia prodijt.

Egregia quęstionis solutio.

Iohan. 6.

Nam & vester ille finitimus piæ recordationis Amalphyranus Episcopus (nomen nescio) Stephano Romano Pontifici, me præsente, sub iureiurando testatus est, quia cùm aliquando ad mensam Domini sacrificaturus accederet, sed super sacramento Dominici corporis incredulus hæsitaret, in ipsa confractione salutaris hostiæ, rubra prorsùs, ac perfecta caro inter eius manus apparuit, ità, vt etiam digitos illius cruentaret, sicque sacerdoti omnem scrupulum dubietatis auferret. Vbi notandum, quàm sit immane periculum, indignis manibus attrectare tam terribile Sacramentum. Sed quid de sacramentis ipsis eloquimur, cùm etiam super eos aliquandò, qui ex eorum vasis offendunt, terribiles fieri sententias videamus?

Eccè aliud veracis præsentiæ Domini in sacramento euidens argumentum.

Arnaldum certè Aretinæ sedis Episcopum tu quoque familiariter agnouisti. De hoc mihi Martinus Eremita, magnæ scilicet opinionis vir, ac celebris famæ narrauit: Quia ex quodam sui iuris monasterio calicem aureum abstulit, & quibusdam imminentibus necessarijs, alienauit, cui nimirùm calici nobilis ac deuota mulier, quæ eum sanctis obtulerat, anathematis titulum, nè ab aliquo tolleretur prouidè fecit insculpi. Intereà cuidam fratri sopore depresso videre contigit quendam lacum nimij caloris ardore feruentem, & piceos sulfureosque fœtores non sine tetri fumi voluminibus exhalantem. Circa quem lacum teterrimi quidam velut Aethiopes, nigris similiter equis, sed excelsis, instàr turrium, insidebant. Intùs autem innumerabilia crudelium tortorum monstra, damnatorum verò videbantur horribilia ac diuersa supplicia. Inter quos subitò contigit, vt etiam Arnaldum videret Episcopum, quem videlicet in illis præ nimietate caloris exundantibus aquis ceruicetenus immersum, terribiles duo Aethiopes constringebant, quorum alter sartaginem ferream, alter calicem aureum in manibus habere videbatur: sed iste cum sartagine calicem replebat aqua, & ille labijs Episcopi protinùs eundem calicem apponebat. Sic itaque nunquàm cessabant, & ille poculum labijs hiantis immergere, & iste coactus indesinenter haurire. Quid multis immoror? Hanc visionem audiuit Episcopus, vt monasterio restituat calicem, ab amicis omninò suggeritur. Ille sub fortassìs ambiguo reddere pollicetur. Sed dum res incrastinando differtur, immò dum circa salutem suã ille non vigilat, cælestis super eum sententia non dormitat. Nam & beatus Petrus de his, qui fictis verbis in auaritia negociantur, ait: Quibus iudicium iam olìm non cessat, & perditio eorum non dormitat. Quadam itaque die, tertia propinquante iam hora, in castelli, vbi erat, crepidinem, sellam præcepit afferri, vt surgentis calorem Solis exciperet, ac matutini frigoris reliquias propulsaret. Cumque residenti domestici eius serui atque contubernales assisterent, & ille securus, hilaris ac iucundus, faceta cum eis & vrbana verba misceret, subitò repentinus dolor in eius verticem, tanquàm gladius irruit, eumque, Morior, exclamare coëgit. Mox baiulantibus necessarijs defertur ad lectulum mysterium sacrosanctæ communicationis accepit, ac spiritum protinùs exhalauit.

Terribile exemplũ Arnaldi Episcopi, qui calicem Dominicũ alienãtis, & ab Ecclesia subtrahentis.

2. Pet. 2.

Timeat ergò quisquis vel Ecclesiastici mysterij vtensilia distrahit, vel tremendi anathematis elogium paruipendit, nè dum quasì securus ambulat, latentis eum iudicij laqueus compræhendat. Heu miserabilis valdè, & infelix humana conditio. Certè præfatus Episcopus, licet in hunc negligentiæ torporem obrepserit, aliâs tamen acutus erat, ingeniosus, & cautus, tantæque facundiæ, vt dum expeditissimè in verbis decurreret, circumcisis labijs dici non immeritò potuisset. Sed cùm Apostolus dicat: Prudentia carnis mors est, prudentia Spiritûs vita, & pax: quid prodest, si quispiam seculi huius prudentia calleat, si ingenij viuacis obtutibus abdita compræhendat, si versuta calliditate, tãquàm Proteus, in varia se formarum monstra conuertat?

Romani Pontificis anathema iustè timẽdum.

Rom. 8.

Intereà sub huius occasione sermonis, illud in memoriam redit, quod olìm Teualdus Episcopus prædecessor istius, in festiuitate beati Donati constitutus in pulpito, sermoni, quo concionabatur, adiecit. In Longobardiæ, inquit, finibus vndè originem duco, vir erat versipellis ingenij, & acutissimæ subtilitatis, duplex animo, sermone lepidus, concinnandis fabricandisque commentis edoctus, in reperiendis ac variandis consilijs vehementer astutus. Nunquàm erigebat brachia contra torrentem, sed ex quocunque latere mundani turbinis eum aura proflaret, ille protinùs aptum calliditatis atque versutiæ pallium opponebat. Accidit autem,

Aliud terribile exemplum.

vt

vt hunc post obitũ quidam frater nocturna visione conspiceret. Lacus erat igneus, qui flammiuomis vaporabat incendijs, & crepitantibus ignium globis terribilem cernentibus incutiebat horrorem: quem lacum trabalis enormitatis videbantur obsidere dracones, variaq; serpentium genera hinc indè per circuitum spatiari. Vir autem ille, quem diximus, in ipsa flammarum stridentium voragine coarctatus, tentabat quidem effugere, sed obstantibus bestijs, dolebat aditum non patere. Modò, scilicet ex hac parte fugã parabat, sed eccè serpens obuius aderat. Per aliam partem erumpere satagebat, sed eccè rursùs alia bestia laxo gutture stridens, iter occluserat. Illa rursùs & alia ad euadendum loca tentabat, sed insurgentibus bestijs omninò meatus aufugij non patebat. Porrò autem cùm Veritas dicat: Eadem mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis: hoc illi iusto Dei iudicio contingebat. Sicut enim ille per carnalis astutiæ vanitatem, ex quibuslibet huius seculi se nouerat laqueis expedirè, ita postmodum versa vice nullo valebat ingenio supplicium, quo cruciabatur, euadere Qui nimirùm si prudentiam, qua callebat in diuinis studuisset exercere mandatis, non cremaretur inter rabida ora serpentium, sed gauderet potius inter agmina beatorum.

Visio terribilis cuiusdam fratris.

Matt. 7. Marc. 4.

Vnum planè contigit in nostris partibus de quodam carnaliter sapiente, quod dignum non est silentio præterire. Fanensis quidam primarius ciuitatis, Hugo nomine, ipsa nocte, quæ, peracta parasceue, sacrosanctum sabbatum Dominicæ sepulturæ præcedit, cum armis & armatis ingressus Ecclesiam, in qua diuinis vacabatur officijs perosum sibi violenter hominẽ cepit, ac ingulis crudeliter mancipauit. Quem quia noua præsumpsit, nouo Deus omnipotens supplicio condemnauit. Nam cum sensum mentis (inquantum mihi videtur) integrum teneat, omnes eum tanquàm vesanum, exinanitum, atque dementem conspuunt, abijciunt exprobrãt. Halitum quippe eius (iuxta querelam beati Iob) vxor exhorret, eumque velut arreptitium nurus explodit, ad mensam siue colloquium filius non admittit, auertunt oculos famuli, dedignantur amici, clientes, milites, affines, atque propinqui, Episcopus etiã ciuitatis, & (vt compendiosè cuncta complectar) omnis clerus & populus iam ferè per duodenniũ arbitrantur eum mentis impotem, & vesanũ, nullumque cum eo, tanquàm energumeno, dignantur habere consortium. Porrò, cùm diues sit, & exuberans domus eius, fluunt pannosæ & illotæ vestes, horret inculta cæsaries, caput eius diuturni sudoris fœtet iniuria, corpus totum per longam sordet incuriam.

Aliud exemplum cuiusdam, non dantis honorẽ loco sacro.

Iob 19.

Hic planè, cùm me adesse cognosceret, me concitus adijt, mala quæ patiebatur exposuit, querelam de suis sobrio sermone digessit, (& quantum ex tenore verborum eius colligere potui) rationabiliter declamauit. Itaque conueni filium, Episcopum quoque, ac de ciuitate quamplurimos, & subtiliter inquisiui, quid inordinatum, quid delirum, quid ineptum in illo conspicerẽt, pro quo illi vesaniam imputarent. A quibus vtiq, nihil aliud, & ne vnum quidem certi signi verbum addiscere potui, nisì hoc tantum: Quia demens est. Quod omnes ore consono vnanimiter asserebant. Dumque ego dicerem: Quomodo id scitis, quibusve indicijs eum insanire conspicitis? nihil aliud inuenientes, idipsum denuò replicabant: Demens est. Quod mihi videtur profundum atque admirabile Dei omnipotentis esse iudicium, vt qui prudens & sciens spontè desipuisse cognoscitur, prudens & sciens opinione vesaniæ puniatur, & qui spontè factus est furiosus, demens ab omni populo iudicetur inuitus. Meritò contra votum adiudicatur insaniæ, qui volũtate propria conatus est insanire. Enimuerò si veraciter fureret, eò minùs miser esset, quò despectus sui mala, quæ patitur, ignoraret. Non itaque sicut mortuus seculi, qui non sentit, sed sicut mortuus est inferni, qui iugiter moritur, & mortem ipsam sentire non desinit. Saluo nempe illo terribili in mundi fine iudicio, nunc etiam omnipotens Deus non modò crudelia quælibet facta, sed & superba, siue sacrilega, prout dignum est, vlciscitur verba. Vindicauit siquidem quòd Balthasar sacra vasa temulentus indignè tractauit, nec dimisit inultum, quòd Nabuchodonosor arroganter elata verba deprompsit. Nónne, inquit, hæc est Babylon magna, quam ego ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriam decoris mei? Et eccè (sicut Propheta testatur) cùm adhuc sermo esset in ore Regis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex, Regnum transijt à te, & ab hominibus te eijcient, & cum bestijs atque feris erit habitatio tua. Puniuit prætereà Dominus Sede-

Compos mentis iusto Dei iudicio insanus reputatur.

Danie. 5. Danie. 4.

2. Par. 36. Sedechiam Regem Iuda, quia per reprobos actus Dei mandatum contempsit. Visus est etiam Ananiam Prophetã non quia malum fecit, sed quia mendacium protulit. Cui Hieremias: Non, inquit, misit te Dominus, & tu confidere fecisti populum istum in mendacio. Idcircò hæc dicit Dominus: Ecce emittam te a facie terræ, hoc anno morieris.

Hier. 28.

Aliud exemplum de superbo clerico.

Nouis quoque temporibus accidit, vt in Burgundiæ regno quidam clericus esset superbus nimis, ac tumidus, & non modò carnali vitæ seculariter deditus, sed & contra suum ordinem terribiliter bellicosus. Hic itaque cùm Ecclesiam beati Mauritij multis inclytam prædijs, suis ditionibus vsurparet, potens autem quidam è diuersò sui iuris esse, non sine magna liuoris atque certaminis animositate contenderet, tandèm belli dies vtroque paciscente statuitur, & à multis hinc indè frementium armatorum agminibus conuenitur. Potens autem ille, quem diximus, nuncium ad hostilia castra direxit, qui & apparatum belli solerti speculatione perpenderet, ac sibi celeriter nunciaret. Fortè tunc clericus Missam cum his, qui dimicaturi erant, suis fautoribus audiebat. Cumque ad Euangelium veniretur, in fine lectum est: Omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Ilicò clericus in hanc sacrilegam vocem proteruus erupit: Hæc, inquiens, sententia vera non est. nam si ego me meis aduersarijs humiliter inclinâssem, hodiè tot possessionum atque clientium copias non haberem. Reuersus autem nuncius domino suo fideliter retulit non modò quod in bellici procinctûs apparatu conspexit, sed hoc etiam, quod ex ore clerici tumidè loquentis audiuit. Tunc ille plaudens in Domino lætus efficitur, atque ad spem proculdubiò obtinendæ victoriæ milites cohortatur. Conglobatis itaque diuersorum cuneis armatorum, ex vtraque parte pugna committitur, vires viribus opponuntur, depressa telorum sylua deponitur, & humanis inflicta corporibus arma grassantur. Habebat autem clericus equam, quam videlicet præliaturus ascenderat, tantæ velocitatis ac roboris, vt nullus sibi videretur equus aut mulus ad dimicandum posse præferri. Casu, immò Deo disponente, contigerat, quòd præcedenti nocte iumentum illud stabulo solutum abscesserat, aceruumque salis inueniens, ex eo plurimum comederat. Clericus itaque dum in acie constitutus, super aquæ riuulum deueniret, ibique cominùs aduersantium armis arma conferret, iumentum vt erat assumpti salis copia sitibundum, frenum de manu rectoris violenter extorsit, suisq; totum viribus vendicauit, ac statìm caput in aquam ad bibendum inhianter immersit. Ille verò, dum ea manu, qua scutum tenebat, cum iumento confligit, hostilibus iaculis faciem coactus exponit: & ecce repentè gladius os eius fulminis more transfixit, talique vir reprobus vitam suam fine conclusit.

Luc. 14.

Pœna superbi clerici.

O quàm congruè in illa pertulit corporis parte vindictam, qua nigri fellis in Dominum vomuerat blasphemiam. Nam cùm Propheta de talibus dicat: Filij hominum, dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus: qui linguam suam & dentes aduersùs Deum gladij more vibrauit, dignè per eadem mẽbra materialis gladij pœnas exoluit. Isti planè contigit, quod Dominus in euangelio dicit: quia super decem & octo homines turris Siloë cecidit, & occidit eos. Quem verò mysticè turris illa significat, nisi illum, cui Psalmista decantat: Deduxisti me, quia factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici? Huic enim expositioni ipsum quoque Siloë nomen adgaudet. Siloë siquidẽ interpretatur Missus. Haud dubium, quin sit ille, qui dicit: Qui me misit, mecum est. Et ibi cæcus à natiuitate lumen accepit ab eo, qui ait: Ego sum lux mundi. De casu istius turris alibi sub figura dicitur lapidis: Omnis, qui ceciderit super illum, confringetur: supra quem verò ceciderit, conteret eum. Super hanc turrim, siue lapidem, cadit homo, atque confringitur, cùm per fragilitatem aliquam peccat: sed eius super se ruina cõteritur, cùm superbè blasphemat. Turris ergò Siloë super hunc clericum cecidit, & sicut blasphemando meruerat, omninò contriuit.

Psal. 56.

Psal. 60. Nominis Siloë interpretatio. Iohan. 8. & 9.

Matth. 21.

Deus nullum peccatum impunitum relinquit.

Et quid mirum, si grauia nos peccata tormentis addicant, cùm subtile Dei iudicium impunita etiam minima non relinquat? Immò quid nouum, si reprobæ locutionis sacrilegium damnat, cùm ipsa quoque laudis suæ præconia, nisi dignè sint deprompta, contemnat? Adraldi nempe prudentis & religiosi viri, qui Bremetensi præminet monasterio, didici relatione quod scribo, quod etiam inditum literis esse dicebat. Clericus, inquit, Coloniensis Ecclesiæ vadum fluminis transibat, & ecce beatus

beatus Seuerinus eiusdem Ecclesiæ nuper Episcopus equi eius habenas appræhendit, cumque retinens sistit. Cumque ille in stuporem versus, & grauiter admiratus, cur illic tam clarus, & tam celebris famæ vir moraretur, inquireret: Da mihi, ait, manum tuam, & quæ circa me sunt, non auditu disce, sed tactu. Cumq; datam manum fluctibus Episcopus impressisset, tantus eam ardor absorbuit, vt vndique carnes eius resolutæ diffluerent, & ossa nuda vix hærentibus articulis remanerent. Ad quem Clericus, Cùm nomen, inquit, tuum in tanta benedictione sit apud nos, & fama tua consonis totius Ecclesiæ præconijs celebretur, cur te pestilens hæc vorago constringit, tantoque (proh dolor) incendio cruciaris? Ad quem sanctus Episcopus: Nihil, ait, aliud in me remansit vltione plectendum, præter hoc tantum, quia dum in aula Regia constitutus imperialibus me consilijs vehementer implicui, canonicæ synaxis officia per distincta horarum spatia non persolui. Manè quippè simul omnia coaceruans, tota die negocijs ingruentibus secura libertate vacabam. Ob hanc itaque negligentiam horarum, ardoris huius fero supplicium. Tu verò omnipotentis Dei clementiam humiliter implora, vt manum tuam in salutis pristinæ restituat statum. Quod cùm factum fuisset: Vade, inquit, fili obsecra fratres nostros Ecclesiæ clericos, & alios spirituales viros, vt pro me preces fundant, indigentibus subsidia conferant, sacrificiorũ votis insistant. His enim peractis, ego mox de vinculo pœnæ huius indubitanter expediar, & expectantibus me beatorum ciuium choris lætus adiungar.

Si Episcopus ille ob horarum lectionem insolitam purgatorij pœnas pertulerit, ergò constat esse purgatorium.

Quod certè magnã nobis debet inferre formidinem, quia cùm sanctum virum vni culpæ duntaxat obnoxiũ, tam intolerabilis Purgatorij pœna constrinxerit (væ, væ) quæ mihi, meisq; similibus est inferenda sententia, quos tot reatuum prolixitas grauat? Distinguenda sunt ergò per momenta temporum Ecclesiasticæ institutionis officia, & sub magna diuini timoris ac reuerentiæ dicenda sunt disciplina, nè dum psallimus, fructũ spiritûs cum carnis desidia misceamus. Quid enim prodest hostiam Deo laudis offerre, & per torporẽ negligentiæ fœdis eam cogitationibus inquinare? Hanc porrò boni maliq; mixturam locus ille significat Euãgelicus, vbi dicitur: Quia docente Domino, aderãt quidam, ipso in tempore nunciantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Nam quia Pilatus Os malleatoris interpretatur, quid per hunc, nisì diabolum debemus intelligere, qui paratus est semper homines offensionum ictibus verberare? Vndè & virgam super humeros hominum tenere dicitur per Prophetam. Virgam, inquit, humeri eius superâsti, sicut in die Madian. Quid verò sanguis, nisì peccata? Quid sacrificia, nisì rectas, & acceptabiles Deo significant actiones? Pilatus ergò Galilæorum sanguinẽ cum sacrificijs miscuit, quia malignus spiritus vel orationes nostras prauis cogitationibus polluit, vel opera bona peccati cuiuslibet attaminatione corrumpit, vt sanguinis sacrificium polluat, dum reatûs offensio oblatã Deo recti operis victimam fœdat. Vndè scriptum est: Quia cùm Abrahã Deo sacrificium de pecoribus ac volucribus deuotus offerret, descenderunt volucres super cadauera, & abigebat eas Abraham. Quid enim exprimunt volucres, nisi reprobos spiritus per aëra volitantes. Volucres ergò à sacrificio nostro repellimus, cùm operum nostrorum victimas à malignis spiritibus, eas fœdare tentantibus, prouidè custodimus.

Instituta Ecclesiastica ad vnguem seruãda sunt.

Luc. 13.

Esai. 9.

Gene. 15.

Idem sanè, quem prædiximus, Adraldus, dum in Burgundiæ regno mihi conuiator incederet, In hoc, inquit, loco, per quem nũc transitum habemus, aliquid contigit, quod si dicimus, non videtur otiosum. Frater quidam nostri cœnobij (haud dubium quin Cluniacensis) piæ mentis, & rectæ conuersationis vir, hinc aliquandò transibat, & eccè crinitus quidam, quasì ex Hierosolymitana peregrinatione veniens, palmam ferebat in manu. Cumque peregrinus, & monachus inuicèm obuij sese altrinsecùs pertrãsissent, ait ille, Completorium in lecto, nec salus est, nec profectus. Quod frater audiens admiratus expauit, ac repẽtè post terga respiciens, eum videre non potuit. Mox enim vt verbum protulit, omninò disparuit. Ille verò ad conscientiam mox reuersus, inuenit quia pridiano vespere lassus de via redierat, & fessa in lectulum membra proijciens iacẽdo canonicas horas compleuerat. Vtrùm ille Angelus fuerit, an reuerà (sicut videbatur) homo, Dei ducimus relinquendum esse iudicio.

Horæ canonicæ nõ sunt in lecto legendæ.

In hac etiam eremo fontis Auellani, vbi nunc habito, Prior quidam fuerat, nomine Ioannes, qui lentis quibusdam infirmitatibus macilentus videbatur semper

& gra-

& gracilis. Hac itaque sui corporis imbecillitate confisus, sæpè iacēs in lecto Completorium decurrebat. Accidit autem, vt dæmoniacus quidam non procùl abesset, qui multa hominum secreta, & obscœnos actus impudens propalaret. Cumq; præfatus Iohannes dæmonem exire præciperet, & quibusdam exorcismi quæstionib. flagellaret, Túne, ait, ille es, qui sub cotto quotidiè completorium insusurras? & modò me quasi sanctus eijcere, & iuris mei vasculum de meo vis dominio liberare? Hoc audito, frater erubuit, quia rei veritatem etiam per mendacij recognouit authorem.

Si dæmones lacessunt diuini neglectum officij, quid obsecro, Angeli facient?

Alter etiam eremita, qui vocabatur Iohannes de Anso, cùm ei, vt egrederetur, vehementer insisteret, ac diuini nominis adiurium crebriùs intentaret: Nunquid oblitus es, ait, hac tibi nocte quid fecerim? Nam (si non excidit) certus es, quia dum ego me in apri syluestris effigiem verti, tu me quasi venator insectabaris. Sed qui videbar aper, subitò speciem venustæ mulieris assumpsi, atque in osculum tuum ruens, vt semen effunderes, cum gloria triumphaui. Cùm itaque reprobus spiritus de fratre delinquente per soporis energiā se glorietur habuisse triumphum, quanto putamus eum gaudere tripudio super his, qui labuntur in adulterium, vel incestum? Vndè sæpè Deus omnipotens terribile exhibet etiā in hac vita iudicium, nec tamen miseri homines desinunt iterare plectendum.

Nam Robertus Gallorum Rex, auus istius Philippi, qui in paterni iuris sceptra successit, propinquā sibi copulauit vxorem, ex qua suscepit filium, anserinum per omnia collum & caput habentem. Quos etiam virum & vxorem omnes ferè Galliarum Episcopi communi simul excommunicauêre sententia. Cuius sacerdotalis edicti tantus omnem vndique populum terror inuasit, vt ab eius vniuersi societate recederent, nec præter duos sibi seruulos ad necessarij victûs obsequium remanerent, qui tamen & ipsi omnia vasa, in quibus Rex edebat, vel bibebat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabulum ignibus exhibebant. His tandem Rex coarctus angustijs, ad sanum consilium rediens, diuortit incestum, inijtque legale conubinum.

Non sunt consanguineæ ducēdæ vxores.

Quàm sit Pontificiū anathema formidandum.

Sed & Otho Rex Teutonicorum, qui postmodùm Imperator creatus est Romanorum, Adalahidem Italiæ reginam, quæ sibi commater extiterat, suscepit in coniugem. Quem filius eius Almificus, qui Mogūtinæ præsidebat pastor Ecclesiæ, cœpit constanter arguere, & scelestum, luridumque coniugium publicè cōdemnare. Pater autem vehementer iratus, eum compræhendi præcepit, & carcerali mox custodiæ mācipauit, quem per annale circiter spatium carcer inclusit, sed à correctione linguam terroris vinculum non ligauit. Cùm verò pater eum, quadragesimali decurrente ieiunio, de custodia decreuisset educere, antequàm psalteriū expleret, quod aureis exarabat apicibus, recusauit exire. Veruntamen cùm exiuit, zelo sacerdotalis accensus authoritatis, non quieuit, sed mox in patrem iaculum publicæ excommunicationis intorsit. O verè dignum regio genere sacerdotem, qui in causa Dei non imperiale fastigium, non paternum recognouit affectū, sed dum paternā, ac regiam authoritatem in solo Deo constituit, hunc hominem eius legibus resistentem à se prorsùs extraneum deputauit. Dixit autem patri: Tu arbitraris me aduersùm te insolenter agere, te verò præiudicium sustinere: scito prænoscens quia die sancto Pentecostes vterque simul adstabimus ante Deum, ibique ventilabitur inter nos librata iustitiæ lance litigium. Ibi luce clariùs apparebit, quis nostrûm æquitatis lineam teneat, quis Dei legibus contradicat. Factumque est, ipso, qui dictus est, sacrosanctæ solennitatis die, vt dum præfatus Augustus imperialibus infulis redimitus, multorumque Pontificum choris, siue procerū vallatus agminibus, Missarum solennijs interesset, repentino super eum veniente iudicio, repertus sit mortuus. Episcopus autem in Domino iam quieuerat. Sic sic qui de incesto coniugio contempsit inter homines iudicari, ad tribunal æterni Iudicis coactus est pertrahi: & qui subiectum sibi dedignatus est audire Pontificem, terribilem super se non potuit euadere Maiestatem.

Non sunt cōmatres ducendæ vxores.

Parentes legib9 Dei resistentes extranei reputandi sunt.

Othonis Regis lamētabilis interitus.

Hæc ego (venerabilis Pater) & alia quamplurima, non sine magnæ formidinis angore conscribo, nè videlicet vel relatores mei meræ veritatis semitam nō tenuerint, vel ipse quoque relationum in quolibet immemor obliuione deliquerim. Veruntamen teste conscientia, non hæc mentiendi voto, sed ædificationis affectu, prout meliùs possum narrata recolere, satago schedulis adnotare. Si quid mihi tamen

men in his obliuionis obrepsit, immò quicquid humanæ conditionis infirmitati deliqui antequàm nexibus huius carnis absoluar, diuina mihi pietas tuis orationibus in memoriam reuocet, ac dignè lugere permittat, ne viuenti mihi pœnitendũ quid manere possit occultum, quod morientis sit oculis ingerendum.

Hugo deniquè Cluniacensis Abbas cùm ad suum me monasterium perduxisset, frater quidam senex in infirmorum domo, ingrauescente totius corporis tumore languebat. Hic porrò, cùm Abbatis comperijsset adesse præsentiam, lætus effectus diuinam cœpit implorare clementiam. Domine, inquit, quẽ nullum latet occultũ, quæso, si quid reatûs in me est, quod non sim hucusq; confessus, tu mihi misericorditer in memoriã reuoca, quatenùs Abbati meo, dum præsens est, purè confitear, atque ab eo, qui ius hoc in me præ cæteris habet, iudicatus absoluar. Hoc dicto, huiusmodi vox aurib. eius insonuit: Certè est, certè est aliquid in te, quod cõfessus adhuc non es. Cumq; ille vocem solam audiret, sed à quo procederet non videret, orando subiunxit: Exprime, Domine, manifestè quid hoc sit, vt confessus corrigã quod erraui. Porrò vox eadem, peccatum quoddam (sicut quærebat) signanter expressit, qđ ille à se commissum illicò recognouit, & Abbati festinanter accito facta confessione, purgauit, paucisque pòst diebus in sancta pace defunctus est. Hugo Abbas Cluniacensis. Aduertãt hæc Confessionis contemptores.

Non talem sortitus est finem clericus ille, de quo mihi idem Hugo Cluniacensis monasterij Rector fida relatione narrauit. Religiosus, inquit, quidam Episcopus in expeditione positus, cùm venisset ad ripam cuiusdam fluminis, substitit, ibique lassus recreare spiritum cœpit. Cumque illic tranquillè quiesceret, audiuit vocem de fluminis alueo prodeuntem, & hæc verba clariùs exprimentem: Hora venit, homo non venit. His auditis, Episcopus solicitus redditur, & recogitans hoc sine mysterio esse non posse, aduentum rei solerti custodia præstolatur. Sed dum attentus explorator expectat, dumque hæc & illa recogitat, ecce quidam clericus agillimè properabat, equumque calcaribus atterens, amnem transire quantocyus festinabat. Admonuit autem suos Episcopus, vt obuios se venienti festinanter obijcerent, eumque à sui cursûs impetu retinerent. Cumque ille perniciter properans, flumen aggrederetur præcipitanter inuadere, ac sine mora transire, illique contrà violenter obsisterent, & gradum figere compulissent, ait: Quiescite, quæso, dimitte me, recedite, quia iussio Regis vrget. Non est res, quæ differri possit in posterum. Mysterium Regis instat, ineuitabilis necessitas imperat. Quid plura? Sanctus Episcopus eũ violentissimè retentum, superuenienti nocte secum habere coëgit hospitium. Sed ô misera hominis ac lugenda conditio, quæ faciliùs valet sibi consciscere mala cùm desunt, quàm vitare cùm imminent. Episcopo scilicet cum suis graui sopore depresso, ille vas aquæ in hospitio reperit, in quod caput immergens, suus ipse tortor effectus, se feraliter enecauit. Sed sicut iste, licèt occulto, districto tamen Dei iudicio, carnis interitum pertulit, ità per eius piam clementiam mortem animæ, simul & corporis alter euasit. Nam quod nunc dicturus sum, & ex relatione iam dicti Cluniacensis Abbatis, & ex ore illius, cui res ipsa contigerat, frequentiùs audiui. Terribile exemplũ cuiusdam hominis desperati, ac interficientis seipsum.

Adolescens quidã erat in finibus Aquitaniæ, qui cum coæuis suis iuuenculis de animarum suarum cœpit salute tractare. Deliberatione præmissa, tandèm statuunt ac vnanimi inuicèm confœderatione proponunt, & mundani cultûs pompas abijcere, & ad monasticæ conuersationis ordinem commigrare. Sed dum res adhuc suspensa differtur, dum rerum ordo multiplici varietate concutitur, ipse quoq; tener adolescentis animus fixus in suo proposito non tenetur. Quid multa? Mutata penitùs mente, desponsauit vxorem. Cumque per processum temporis mens eius & memoriam sancti propositi paulatìm de se prorsùs eraderet, & sub prætextu coniugij, ad explendam carnalis illecebræ voluptatem impatientiùs ebulliret, diuina super eum vigilante clementia, subitò languore percussus est, ac paulò pòst ad extrema peruenit. Verè cui Deus vult miseretur & quem vult indurat.

Necessarijs igitur ac propinquis de iam quasi defuncti disputantibus sepultura, dum in medio positus videretur cadauer exanime, vixque tenuis quidam motus in eius pectore palpitaret: eccè duo teterrimi, ac trucis vultûs Aethiopes eum (vt sibi videbatur) tanquàm leones rugientes inuadunt, rapaci ferocitate corripiunt, de corpore violenter euellunt, mox pedes eius & brachia duris alligant nexibus, sicque velut hœdum in phalangam pendulum alter post alterum baiulare cœperũt. Quos autem dolores & torsiones ipse pertulerit, quot & qualia viderit, vel audierit, per quamplurima eum loca vectauerint, perlongum est non tantùm stylo digere- Votifragus infirmitate corripitur, vt resipiscat.

re,sed simplicibus quoquè verbis ex ore per ordinem referentis audire. Hoc tantùm hîc inferre sufficiat,quia dum per obscuræ caliginis eum loca portarent, ecce beatus Petrus Apostolus splendidus & coruscans occurrit, cumque deportantium humeris raptum,nexibus, quibus angebatur,absoluit. Illi mox,relicta præda, stridentes dentibus,& eiulantes abscedunt, factumque sibi præiudicium flebiles conqueruntur. Beatus autem Apostolus adolescentem ad Cluniaci monasterium secum duxit,eique forinsecùs posito sese,donèc reuerteretur,expectare præcepit. Ego,inquit, meum monasterium ingrediens visito, ac per circuitum cuncta perlustrans, quid agatur attendo,deindè ad te,consideratis omnibus, redeo. Sed mox vt iste relictus est solus,eccè crudeliores & acriores ijdem reuertuntur Aethiopes,& non iam per manus & pedes,sed per genitalia ipsa corripiunt, cumque sic non sine grauissimo illius dolore suspendunt. Nam velut si rostro passer accipitris,vel aquilinis vnguibus columba rapiatur implumis,sic à reprobris illis spiritibus miser iste corripitur,trahitur,libratus per verenda suspenditur,& quasì recuperata præda,quæ fuerat perdita,longiùs asportatur: cùm eccè beatus Petrus radianti nimìs ac terribili splēdore conspicuus,se tanquàm fulmen iniecit,rapinam suam quasì per impetum violenti spiritûs appræhendit,& clauibus,quas manu gestabat, raptores nequissimos acerrimè verberauit. Mox illum ad domum propriā vsque perduxit, reddensque spiritum corpori,vtranque saluti substantiam reformauit. Nam ille pro tinùs conualescens, domui suæ sine cunctatione disposuit,atque ad Cluniacense monasterium properans, sanctæ conuersationis habitum feruida satis deuotione suscepit. Sic itaque diuinæ militiæ transfuga, dum paterni verberis disciplina cælitùs eruditur, de manu cruenti prædonis eripitur, & ouis oberrans ad proprij pastoris mapalia reuocatur. Sed iam se reprimens calamus cohibeat stylum; nè regulam breuitatis excedat epistolare compendium.

S. Petrus Apostolus ei apparet, & à dæmonibus eum liberat.

Rediuiu⁹ votum persoluit.

Scribite,si placet,distichon istud in refectorio sub pedibus Apostolorum.

Ignis Apostolicum linguarum flamma senatum
Germinat, & varias quasì vox fœcunda loquelas,

ALOYSIVS LIPOMANVS EPISCOPVS BERGOMENSIS SYNCERO LECTORI.

NE mireris,optime lector,si ego,cuius propositum est, in hisce Tomis vitas Sanctorum in lucem edere, in fine huius Octaui tractatum hunc beati Petri Damiani de seculi contemptu ad monachos præcipuè spectantem posui. Cùm enim in eo ipso codice, vndè ex præcedentibus sermonibus nonnullos excepimus,illum inueniremus, visum est incongruum,ea, quæ tam prudenter illic coniuncta fuerant, hic ineptè admodùm atque indignè separare velle. Prætereà cùm in eo nonnulla,eademque præclara virtutum Iacob, Dauid, Elisei, atque aliorum patrum antiquorum exempla proponantur, licèt alicuius illorum vita integrè non describatur,quia tamen hîc,quę veri monachi debeat esse vita,perfectè ostenditur, idcircò nos monachalem statum maxima vtilitate, quæ ex hac ipsa lectione hauriri potest,defraudare noluimus. Ipsum igitur libenter legas,& si quidem monastica posessione censeris, quæ in ipso admonentur tractatu, plenè omnia implere satagito. Si verò non es monachus, ab hac tamē lectione minimè desistas,multa nanque inuenies, quæ tuæ laudabiliter ac secundum Deum instituendæ vitæ maximè conducibilia videbuntur. Vale, meque omnipotenti Domino tuis precibus assiduè commenda.

PETRI

PETRI DAMIANI HVMILIS MONACHI APOLOGETICVM DE CONTEMPTV SECVLI.

Cap. I.

DE contemptu seculi huius, fratres chariſſimi, Albiſo videlicet venerabilis eremita, & Petre de mundi rhetore iam Christi philoſophe, ſæpè (vt nôſtis), familiari quodam ſtudio diſputare ſoliti, tum de noſtra ipſorum imperfectione doluimus, tum etiam de nonnullis huius ſacræ militiæ fratribus per abrupta vagantibus conqueſti ſumus. Ad tantā quippè fæcem quotidiè ſemetipſo deterior mundus iſte deuoluitur, vt non ſolùm cuiuſlibet ſiue ſecularis, ſiue Eccleſiaſticæ conditionis ordo à ſtatu ſuo collapſus iaceat, ſed etiam ipſa monaſtica diſciplina ſolorenùs (vt ità dixerim) reclinata, ab aſſueta illa celſitudinis ſuæ perfectione langueſcat. Perijt pudor, honeſtas euanuit, religio cecidit, & velut facto agmine omnium ſanctarum virtutum turba procùl abſceſſit. Omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, & contempto cæleſti deſiderio, terram inſatiabiliter concupiſcunt. Et quia ſub ipſo mundi fine poſt ipſum inhiare non deſinunt, quaſi poſt alta pelagi in litus euecti, terram remigio inaniter pulſant, dum adhuc peruicaces nauigare feſtinant. Et cùm laborandi finis proculdubiò quies ſit, quibus vltrò quieſcendi locus offertur, ſuperuacuo laboris ſtudio pœnaliter fatigantur.

Sit hic pi- tractatus. tanq̃ ſpeculum quoddam hæreticis, in quo planè perſpiciāt errorem ſuum.

Philip. 2.

De monachis, qui ad ea, quæ reliquerant, reuertuntur. Cap. II.

SEd eſto vt filij huius ſeculi in fluctiuaga ſecularium procellarum inundatione verſentur, & nunc ſemina, quibus propenſiùs oblectantur, adſpergant, vt non quas voluerint poſtmodùm fruges metāt. Quid enim mihi, iuxta Apoſtolum, de his, qui in mundo ſunt, iudicare? Nos autem, qui mundi abrenunciatores dicimur, qui terreni fluctûs naufragium euaſiſſe gloriamur, cur ad illud denuò, velut quodam vortice violenter abſorbente, relabimur? Cur ad ea, quæ pro diuino amore contempſimus, retrogradis nitentes greſſibus, malè æſtuanti deſiderio recalemus? Cur non veremur illud inhoneſtæ ambitionis importunitate repetere, quod neque terrena iura, neque diuinæ legis authoritas vetuerat poſſidere? Porrò nos fecimus, vt à nobis iuſtè poſſeſſa, noſtra non fierent, & quæ noſtri iuris erant, in aliorum dominium tranſlata prodirent. Quid ergò conſilium fuit, in tam periculoſum noſmetipſos certamen adducere, vt contra omnium humanarum, diuinarumq́ue legum decreta, quarum videlicet pace fruebamur, nunc neceſſe ſit dimicare? Nos ſiquidem minimè laceſſiti vltronea temeritate bellum mouimus, & nunc contra ſacræ ſcripturæ ſententias confligere non timemus.

1. Cor. 5.

Quòd minùs peccauerunt Ananias & Saphira, quàm monachi, qui pecunias habent. CAP. III.

QVis, rogo, Ananiam & Saphiram rebus proprijs abrenunciare coëgit? Sed quia vterque pro ſuſtētanda quaſi longa vita retinuit aliquid, repentinæ mortis ſententiam non euaſit. Et quia nequaquàm iuxta abrenunciatorum regulam contenti ſunt viuere, iuxta præuaricatorum animaduerſionem coacti ſunt immaturo exitu infeliciter expirare. Et quidem illi, vtporè rudes, & ad fidem denuò venientes, necdùm fortaſsè ad plenùm Euangelica præcepta didicerant, necdùm ſacri nouæ doctrinæ codices ad publicum in commune proceſſerant: attamen qui in ipſo fidei tyrocinio quodāmodò ſimpliciter peccauerunt, diſtricto quidem, ſed pio iudicio, ſola (vt credimus) ſunt corporis morte mulctati. Nos autem, qui cuncta ſacri eloquij volumina nouimus, qui innumerabiliū ſanctorū patrum vitas, atque præcepta poſt illud aureū Apoſtolorum ſeculum exiſtentiū, præ oculis aſſidua diſcuſſione verſamus, ante tribunal Chriſti quid excuſationis

Act. 5.

Si Ananias & Saphira propter proprietaria fuerint occiſi, quid fiet de proprietarijs monachis?

tionis obtendere, quod tergiuersationis argumentum poterimus inuenire? Ecce longè nobilioris quæstûs obtentu, quæstus & lucra terrena non modo reliquimus, sed & perpetuã eorum abrenunciationem non homini, sed Deo potius professi sumus. Si ergò adhuc marsupio nostro nummus includitur, si ad interni spectatoris iniuriam quantumlibet pecuniæ reseruatur, quid illi in reddēda ratione dicemus? qua nos defensionis arte purgabimus? Huc accedit, quòd illi vacillante adhuc fide in nulla videbantur Ecclesiastica posse sustentatione confidere, nimirùm dum in ipso Christianæ religionis exordio ipsæ quoquè Ecclesiæ necdùm fuerant per materiale ædificium fabricatæ. Nos autem, qui vbiquè terrarum tam largissima Ecclesiarum patrimonia cernimus, vt quotidiè, dum mundus imminuta possessione cõtrahitur, Ecclesia copiosissimè dilatetur, si tanquàm defuturis alimentis lucrum carnale reponimus, dum nobis in posterum prouidendo ditescimus, thesauro fi-
2. Cor. 4. dei nos vacuos esse monstramus. De quo Apostolus. Habemus, inquit, thesaurum istum in vasis fictilibus. Et dum cautionem, quam cum Christo pepigimus, frangimus, violatæ fidei potiùs tormenta metuere, quàm præmia possumus de nostra conuersione sperare. In conuentione etenim pacti, quod inter duos fit, sponsionis vox ex vtraque parte procedit, vt nimirùm vterlibet, qui condicta seruauerit, modum deliberati fructûs accipiat: econtrà qui transgressus fuerit, iacturam violatæ sponsionis incurrat. In pactione autem illa, qua cum Deo conuenimus, vox nostra hæc proculdubiò fuit quia Christum sequentes, mundum, & quæ sunt mundi, abrenunciare promisimus. Diuina autem vox consequenter ad istam respondit:
Matth. 19. Amen dico vobis, quia vos, qui secuti estis me, in regeneratione cùm sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israël. Et hoc quidem, si propositæ sponsionis iura seruamus. Alioquin si post terga respicimus, terribile mox oraculum diuinæ comminatio-
Luc. 9. nis audimus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est Regno Dei. Ecce audiuimus, quia perfectis renunciatoribus non qualiacunque munera, sed sedes promittuntur, super quibus videlicet sedebunt iudices facti, qui de suis olìm timuerant excessibus iudicari. Nimirùm decebat, vt hæc dexteræ excelsi immutatio fieret, quatenùs qui amore perfectionis pro Christo effecti sunt pau-
Prou. vlt. peres, iam cum Christo diuites facti, communiter sedeant cælestis curiæ senatores, sicut scriptum est. Nobilis in portis vir eius, cùm sederit cum senatoribus terræ.

Quòd monachus nequeat Christum simul & pecunias possidere. CAP. IIII.

Monach⁹ à terrenis Facultatibus abstinere debet tanquam proprijs.

QVi verò ad ea, quæ reliquit, terrena quælibet cõgerendo reuertitur, sicut alienus est à sęculo, quo se decreuit exuere, ità etiam regno Dei aptus vltrà non est, quod indubitanter acceptum noluit possidere. Fatuus nimirùm viator, nec eò reuerti potest, vndè irreuocabiliter prodijt, & quò ire disposuerat: non peruenit. Enimuerò cùm mundo renunciauimus, proprietatem nostram cælum esse constituimus, & nos illius proprietas consequenter effecti sumus, vt & ille esset portio nostra, & nos peculiariter hæreditas sua. Dicimus
Psal. 118. Esa. 19. enim: Portio mea, Domine: & ille nobis: Opus manuum mearum tu es, hæreditas
Prou. 20. mea Israël. Nam de hæreditate terræ scriptum est: Hæreditas, ad quam in principio festinatur, in nouissimis benedictione carebit. Si ergo portio mea ipse omnipotens Deus esse dignatur, quod, rogo, diuitiarum genus quispiam valebit acquirere, quod super hunc singularem thesaurum meritò debeat cumulare? Thesaurus nanque ille huiusmodi est, vt si solus sit, omnes in illo diuitiæ valeant vera-
Coloss. 2. citer possideri. In pectore nanque Iesu omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi sunt. Si verò alias, atque peregrinas diuitias super hunc is, qui potitur, constiparе voluerit, ilicò vilis atque ignobilis copiæ dedignatur omninò consortium: & indigni contubernalis impatiens, dum retineri putatur, amittitur, atque hoc
Matth. 6. modo ex frustrati auolat manibus possessoris. Nemo enim potest Deo seruire, & mammonæ.

Quapropter, ô monache, vis in tuo luculo recondere Christum? Excute priùs nummum: neque enim in vno receptaculo congruè sociatur. Nam si vtrunque simul incluseris, alterum sine altero vacuus possessor inuenies. Quantò quippe in egenis mundi lucris copiosior fueris, tantò à veris diuitijs ærumnosiùs inanescis. Nummus ergò si est, in aliena protinùs iura cõcedat, vt vacuam tui pectoris arcam Christus

Christus inueniat. Magnus nempe hospes in diuersorij tui quærit angusta descendere, atque idcircò solus vult & sine consortibus habitare. Quem enim cæli terræque non valet vastitas capere, quo pacto in exiguo tui domatis angulo niteris illi peregrinos ad cohabitandum socios adhibere? Cedat, cedat terrena pecunia, vbi cælestis thesaurus admittitur. Quæ enim societas luci ad tenebras? Quæ conuentio Dei ad mammonam iniquitatis? Abijciatur ergò pecunia ærugini, tineæque, & furtis obnoxia. Vacet exedra cordis, quæ cælesti mercimonio possit impleri. Nolite, inquit, thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi ærugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Dei in suo humano habitaculo consortes non admittit. 2. Cor. 6. Matth. 6.

Quòd melius est, habita retinere, quàm abiecta repetere. CAP. V.

Periculosior nanque est animæ pecunia, cùm acquiritur, quàm cùm vltrò suppeditans possidetur. In ista siquidem terreno more est iusta possessio, in illa verò feralis sæpè regnat ambitio. Salubrius ergò fuerat, habita quieto animo possidere, quàm abiecta non sine quadā rancoris anxietate requirere. Pudeat ergò te, ô miles Christi, peritura in hoc seculo facultate ditescere, nè in futuro cogaris nudus & inops perpetuò mendicare. In talis quippè militiæ arma iurâsti, quæ nudos & agiles expetit bellatores, onustos autem, atque in Deo segnes, à castrorum excubijs donatiui arcet immunes. Abiurat illa militia sarcinis prægrauatum, & ante tempus meritò subrogat expeditum. Non licet illic marsupia pendere nummorum, vbi thecę tantummodò vibrantium cernuntur armorū. In bellicosa scilicet acie, inerti pecuniæ non tutò seruitur, vbi constipatis cuneis assidua dimicatione confligitur. Non ille solidorum summam securus enumerat, qui circunfusa hostium multitudine telorum missilia indesinenter expectat. Sæpè nanq; in talibus dum talentum metalli cuiuslibet trutinatur, improuisa veniens occulti hostis sagitta, stomacho librantis infigitur: sicque fit, vt qui solus sibimet sine rei familiaris adminiculo minimè videbatur posse sufficere, iam se & sua repentino casu lugeat irrecuperabiliter amisisse: & qui pauper cum Christo in libertate dedignatus est viuere, diues absque illo, sed seruus pecuniæ, compellitur damnabiliter interire. Audi quid diuitibus vox diuina promittat: Væ vobis, diuites, quia recepistis consolationem vestram. Præterea & hoc, quod Iacobus dicit: Væ vobis, diuites. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, vestimenta vestra à tineis comesta sunt, aurum, & argentum vestrum æruginauit, & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras, sicut ignis. Militia Christiana, nudos facultatibus expetit bellatores. Luc. 16. Iac. 5.

Quòd auarus, nummicola veriùs, quàm Christicola nuncupetur. CAP. VI.

Audisti, obsecro, nummicola & monache, quid tibi æstus auaritiæ pariat? Audisti ad quem finem pecunia congesta perducat? Iustum quippè est, vt cuius nunc mens amore carnis ardet in cōcupiscentia, illius postmodùm ipsa caro comburatur in pœna. Nunc fornax mentis inuisibili concupiscentiæ ardore succenditur, dignum est, vt tunc quoquè caro materialis incendij flamma inextinguibiliter depascatur. Audi adhuc, nummicola. Quòd autem te nummicolam appello, à qualitate tui operis vocabulum traho, non contumeliæ in te nomen vsurpo. Nummos enim colis, qui pecuniam diligis. Et cum Dominus per Prophetam dicat: Vacate, & videte, quoniam ego sum Dominus: vacationis quidem cultum, quem Deo debueras, nummis exhibes, circa quorum custodiam vacas. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Quocircà sicut qui Christū colit, iure Christicola dicitur: ità & qui nummis per custodiam seruit, non immeritò nummicola perhibetur. Sed adhuc fortassè proprium cordis sequi arbitrium iudicor, si etymologiam nominis huius sacræ scripturæ testimonijs non affirmo. Ipsa nempe Veritas dicit: Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Ac si apertè dicat: Nemo potest Deum simul & pecunias colere. Quòd Apostolus manifestiùs declarat, cùm ait: Hoc autem scitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus aut auarus (quod est idolorum seruitus) non habet hæreditatem in regno Christi, & Dei. Tot ergò criminibus simpliciter enumeratis, dum solam auaritiam idolorum asserit seruitutem, luce clariùs docet, auarum non Dei, sed nummorum, ac per hoc dæmoniorū esse cultorem. Sed dum in exponendo nummicolæ nomen diutiùs immoror, ab effundenda ipsa nummorum cōgerie manum disputationis, immò dissipationis auerto. Facta igitur tibi de proprio nomine satisfactione, nummicola, Nummicolarum in inferno pœna. Psal. 45. Matth. 6. Matth. 6. Ephes. 5. Omnis auarus dæmoniorū est cultor.

micola, iam quod dicturus eram, vigilanter ausculta. Audi ergò quid de te, tuisque similibus Veritas dicat. Difficilè, inquit, qui diuitias habent, intrabunt in regnum cælorum. Et hæc quidem sententia de ijs, qui diuitias iuxta morem seculi possidēt. Cæterùm hi, qui, reiectis omnibus, denuò ad vomitum sunt relapsi, nisi resipiscāt, regnum cælorum nulla vel cum difficultate possunt fiducia promereri.

Matth. 19.

Quòd etiam parua pecunia animam monachi immaniter lædat. CAP. VII.

SEd ex isto nummicolatum numero cerebrosus quisquam fortasse non deerit, qui mihi ad ista respondeat: Diuitiarū me cur mordaciter impetis, quem perexigua summa contentum vix paucos habere obolos cernis? Cumque hoc propriæ fragilitati consentio, releuandæ tantūmodò futuræ necessitati prospicio, non affluere diuitijs quæro. Teste siquidē totius fraternitatis meæ conuentu, à filo subtegminis vsque ad corrigiam caligæ de monasterij mei facultatib. non accipio. Et si proprijs me quibuscunque reculis prorsùs euacuo, qualiter viuo? Eccè proprietarius noster, siue meliùs, vt antè, nummicola, paupertatis patrocinio vtitur, vt ipse diues irrepræhensibiliter viuat: & vide quibus argumentorum fucis mortale vitium palliat, vt quodammodò sepulcrum fœdis cadaueribus plenum superductæ calcis albore candescat. Agè frater, si ex monasterialibus impensis commodum tibi sperare licuisset, nunquid non vestes, quas mox vt præberentur indueres, non autem pecuniæ lucra darentur, quæ loculis famulatura seruares? Cur non eodem compendio vteris in ijs etiam, quæ ab extraneis conferuntur? Videlicet vt percepto quolibet munere, mox necessaria redimantur, & virus apud te pecuniæ non moretur? Hoc enim modo & indigentiæ tuæ velox consolatio prouenit, & lepra pecuniæ fœdis te maculis non adspergit. Cur autem tibi de exiguitate pecuniæ tanquàm securus applaudis, qui tibi ità siclum, sicut & ipsum assem prohibitum esse non ambigis? Cui verò tota rei cuiuslibet vniuersitas intercluditur, excusationis aufugium de minutijs non lucratur. Qui totum cessit, pars illi proculdubiò non remansit, præsertìm cùm hæc sit mentis humanæ natura, vt ità occupetur circa minima, si sit indigens, sicut erga multa, si diues. Siue enim sumptuosa diuitiarum inundatione circunfluas, siue tenuissima te rei familiaris angustia premat, sententia illa mutari non potest: Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Crœsus & Amyclas diuersi quidem possessores, sed non diuersas circa hæc, quibus fruuntur, exhibent voluntates. Licèt enim ille aureos metiatur, iste milium numeret, discreta quidem facultatum quantitate cæduntur, sed non in dissimili circa illa, quæ cuique viritìm suppetunt, amore tenentur. Porrò si exiguus mus, vel quodcunq; reptantium in quamlibet capacissimā tunnam casu decidat, nunquid non protinùs cum securibus hinc indè cōcurritur, totum quicquid illud erat effunditur, cunctisque screantibus, vomitum minante stomacho, nauseatur? Si tenuissima veneni stilla pando oleris aheno diffunditur, nónne totum, esculentius licèt, edulium prorsùs abominabile iudicatur? Si ergò perexigua mala largissima sæpiùs bona corrumpunt, quo pacto te de lenocinante cōsciencia iactas, quia minimum sit, quod contra professionis tuæ propositum priuata proprietate possideas? Nā (iuxta Apostolum) modicum fermentū totam massam corrumpit. Et alibì: Qui modica spernit, paulatìm decidit. Neque enim primi parentes nostri ex illo prohibito pomo frequentibus sunt conuiuijs crapulati, cuius vna tantùm leguntur infausta perceptione corrupti. Sed non idcircò momētaneæ vltionis plexi sunt pœna, quia diutiùs non perstitère transgressores in culpa.

Pecuniæ ab extraneis collatæ, non debēt à monachis cōseruari.

Matth. 6.

Egregia cōparatione docet perexiguas pecunias animam monachi lædere.

1. Cor. 5.
Eccle. 19.

Gen. 3.

Qualiter ad veras possit monachus diuitias peruenire. CAP. VIII.

SI ergò, frater, quisquis es, sumptus te delectat acquirere, vndè futuræ possis occurrere paupertati, veras prouidus diuitias appete, veræ etiā paupertatis inopiā pertimesce. Illius nanq; paupertatis intuitu, facilimè paupertas ista contēnitur. Illarum comparatione diuitiarū omnis terrenæ substantiæ copia, tanquàm litorea alga, despicitur, quæ pedibus conculcatur. Igitur si verè contendis inopiam tædiosissimæ illius paupertatis euadere, stude in agro cordis tui optimarū frugum sationes insulcare. Teste enim Apostolo: Qui seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes. Illud summum & vnicum

Priuari regno cælorum estsūma paupertas.

Gal. 6.

tum granum in noualibus tuę mentis occulta, quod videlicet cadens in terra mortuum fuit, & multum attulit fructum. Hoc tibi thesaurus, hoc tibi sit omnigenarum vbertas frugum. In illo acquirendi finem constitue, in illo omnem vtriusque vitæ fiduciam pone. Dominus enim omnium est, & diues in omnes, qui inuocant illum. Iohan. 12. Rom. 10.

Enimuero si granum illud competenti cura seruare studueris, videbis apothecas interiores cellarij tui, auri & argenti, omniumque diuitiarum talentis affluere. Videbis & horrea ea nouo prouentu segetũ incomparabiliter redundare. Illum ergò thesaurum curiosa solicitudine iugiter excole: circa illum nocturnas, diurnasque excubias vigili sedulitate depende. In illo enim vno omniũ diues eris, nec eorum, qui tibi fuerint necessaria, copia poteris indigere. In illo quippe possidebis aurum diuinæ sapientiæ, argentum ædificatricis eloquentiæ. In illo diuersa pallia decoræ & honestæ conuersationis, bis tinctum videlicet coccum geminæ charitatis, colobium nitidæ castitatis. In illo byssum patientiæ, flammeum birotinum diuini feruoris, purpuram regiæ dignitatis. Quia enim muriceo sanguine tingitur, vt in purpureum colorem lana vertatur, quisquis solio recti examinis ita præsidet, vt omnes suæ carnis illecebras, vitiorumque barbariem violento imperio mũdificare festinet, hic Rex non immeritò dicitur, & spiritualis purpuræ decore vestitur. In illo diupisticum virentis semper spei, nimirum vocatus in hæreditatem incontaminatam, immarcescibilem, conseruatam in cælis. In illo habebis annulum fidei armillas perfecti in actiua vita operis, dextralia etiam speculatiuæ contemplationis. Læua enim eius sub capite tuo, & dextera illius amplexabitur te. Et quid tibi plura pollicear, quandoquidem in illo omnium virtutum gemmis, cunctorum perfrueris charismatum margaritis? Nec tibi deerunt omnium mundorũ scilicet, & immundorum animalium greges, quæ sub virga tuæ transeant disciplinæ. Immunda siquidem vitiorum armenta sub tuæ ditionis imperio domabuntur. mũda verò interioris tui hominis ventrem suauissimæ refectionis dapibus saginabunt. Ouini velleris turma delicatiùs accurata, dulcis innocentiæ præbebunt tuis ferculis alimenta. Domesticæ altilius carnes non cessabunt in te diuini amoris augere pinguedinem. Vniuersa genera volucrum supramentis tuæ mensam sumptuosiùs instruet spiritale conuiuium. At verò taurina ceruix superbiæ suppositum tuæ ditionis emugiet iugum. Equinæ luxuriæ effrenata libertas sub te chamati oris mandet insatiabiliter ferrum. Omnes beluæ vitiorũ vniuersa portenta reptilium, tremefacta pauebunt tuæ dominationis imperium. Et hæc quidem omnia in hac vita in tuum cedent vltrò peculium. si preciosum illum, ac singularem, quem prædiximus, cautè studueris custodire thesaurum. Cæterum in illa veræ beatitudinis vita, quanta tibi, & quam potiora dabuntur, non est (fateor) nostrarum virium disputare, non est nostræ facultatis euoluere. Hoc tantum ad compendiosum inexplicabilis negocij exitum referre sufficiat, quia hoc accepturi sunt, qui mundum perfectè reliquerunt, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. quæ præparauit Deus diligentibus se. Paupertatis Euāgelicę fructus & bona. 1. Pet. 1 Cant. 2. 1. Cor. 2.

Hunc ergò thesaurum, Christum videlicet Deum, & Dominum nostrum, qui nobis factus est Redemptor, & precium, ipse promissor, & præmium, qui & vita est hominum, & perennitas Angelorum, hunc, inquam, in exedra tui pectoris diligēti cura reconde. In illum omnes cuiuscunque necessitatis solicitudinem proijce. In ipso per assiduæ orationis colloquium delectare. In ipso te iugibus sanctarum cogitationum epulis refice. Ipse tibi sit cibus, ipse nihilominùs indumentum. Si contigerit autem, vt etiam cuiuspiam commodi exterioris indigeas, nihil hæsites, nihil de eius fida promissione diffidas, qua pollicetur dicens: Primum quærite regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis. Qui enim sitientibus Israëliticæ plebis agminibus ex illo aridæ metallo rupis vberes aquarum riuos iussit effluere, qui esurientibus cæleste manna per annosa temporum potuit spatia ministrare. qui innumeram ortygometrarum multitudinem præcipit in murmurantium castra descendere, vni homuncioni suis iugiter obsequijs insistenti non poterit necessaria prouidere? Et qui per quadraginta circiter annorum curricula, infinitæ illius turbæ vestimenta seruauit illæsa, difficilè sibi est, attritis veteribus, nouas tibi exuuias reparare? Nos certè minimæ fidei, compellimus Christum esse tenacem. Nempe pusillanimorum diffidentia facit pauperem Christum. At plena fides di- Iesus Christus thesaurus noster. Math. 6. Exod. 17. 16

uitem illum, & largum in exhibendis muneribus experitur. Satage tantum in his te exercere quæ iussit, & nulla prorsùs ex his maneat dubietas quæ promisit. Sit securus exactor, vbi ad reddendum promptus est debitor. Sine causa diffiditur, vbi ille promissor est, qui nunquam mentitur. Securus creditor graditur, cum simplex veritas promissione tenetur. Hæc autem de proprietatem habentibus monachis breui perstringere compendio voluimus: nunc autem ad eos, qui equinis vectationibus assiduè delectantur, disputationis articulum transferamus.

De monachis aßiduè discurentibus. CAP. IX.

NEc reor de vestra excidere potuisse memoria, fratres charissimi, quam sæpenumerò de hac quoq; monachorum pernicie concordi inter nos familiaritate doluimus, & inquietis fratribus, ac vagationis vitio pereuntibus, fraternæ charitatis affectu compassi sumus. Sunt tamen nõnulli, qui bus dum seculi militiam baiularēt, pertæsum erat sub humanæ seruitutis iugo huc

Quā sit in monacho periculosa inquietudo & instabilitas.

illucq; discurrere, adeo vt deliberarent ad monasteriale ocium libertatis & quietis amore transire: nunc autē tanto sunt pestiferæ inquietudinis ardore succensi, vt si quādo non præbetur occasio dictans longiùs progredi, tenebroso carceralis custodiæ videantur horrore concludi. Quod proculdubio fieri antiqui hostis non ignoratur astutia. Quos enim adhuc sessor nequissimus equitat, idcirco importunis vagandi calcaribus vrget, vt & ipsi ad seculi vanitatem redeuntes pereant, & alios ab arripiendo tramite veræ salutis auertant. Sūt enim quamplures seculari habitu cōstituti, qui nisì ad hūc monasticæ institutionis portū, Christo duce confugiant, aliter se in illis procellosis mūdan ipelagi fluctibus saluari posse omninò diffidant.

Quid laici de monachis secularibus dicant. CAP. X.

SED cum contemplantur eos, qui nuper quæ mundi sunt, cum magno feruore contempserant, nunc ad seculariū negociorum turbinem inhiantius redigi, & in eiusdem, quam euaserant, cœnosa volutabri fæce versari, stupor

Monachorum peruagatio in seculo pereūdi occasionem multis administrat.

mirantibus oritur, suspirium ab imis visceribus trahitur, & in eorum mentibus desperatio generatur. In semetipsum nanque vnusquisque huiusmodi querelam deponit, dicens: Væ, væ, vbi ego propriæ salutis spem posui? Cur cum capitis mei periculo ad ordinem illum transire decreui? Paulominùs breui puncto corpus simul & animam perdidi. Penè me in ignem apertis oculis propria voluntate conieci. Quis enim illo feruentior aliquando monasterium perijt? Quis (vt videbatur) animosiori constantia ad Christi militiam properauit? Nunc autem omnium quæ promisit oblitus, in terrenis se negocijs iugiter versat, seculum tractat, seculum spirat, & quem mihi mortificationis habitus dissimilem reddit, mecum mundo nō dissimiliter viuit. Plane (vt perspicuum est) mutare corpus exteriorē speciem potuit, sed mens in eo quo fuerat statu malè fixa permansit. Quid mihi conuersionis eius incentores accusare? In rebus siquidem bellicis solummodo cō militonem perdidi, sed in reliquis terrenis actibus socium non amisi. Mecum certè forenses lites agitat, mecum in tribunalibus iudicium perorare non cessat, mecū importunis atria principum penetrat, mecum simul eorum auribus consilia terrena profunditatis instillat. Sed qua temeritate socium nūcupare præsumo, quem iam non consuetudinaliter socium, sed in cunctis, tanquam pedissequa, vix præambulum sequor? Sanè tantam à populo gloriam de sua conuersione lucratur, vt superuenienti omnes assurgant, quicquid attulerit velut prophetiæ oraculum credāt & deuotionis illi obsequiū reuerenter exhibeant. Sic videlicet, quantū ad carnem, nequaquā infructuosa illius creditur fuisse cōuersio, quia qui secularē vestem non cū mente deposuit, secularem pompam callidus permutator plenius acquisiuit.

Has itaque, atq; huiusmodi murmurationes dum detractores effundunt, quantis sit occasio pereūdi in seculo peruagatio monachorū, quis enumerare sufficiat? Faciliùs enim in seculari habitu etiā perire deliberant, quam perditorū exempla sequendo, vtrunq; simul (vt aiūt) seculum perdere. Et reuera non est mirandum, si videntibus hoc scandulum nascitur, quod & Deo, & sacræ authoritati probatur esse

2. Tim. 2.

contrarium. Ait enim Apostolus: Nemo militās Deo implicat se negocijs secularibus, vt ei placeat, cui se probauit. Et ipse Dominus admonet discipulos suos, di-

Luc. 21.

cens: Cauete, nè grauētur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius seculi.

Quod

Quòd discursio monachi & virtutes expellat, & vitiorum multitudinem introducat. CAP. XI.

EX hac nanq; venenata radice toti vitiorum propagines oriuntur, vt in quocunque vigere cognoscitur, omni monasticæ perfectionis fructu velut arbor arida denudetur. Et quemadmodum grossi ficulneæ ventis expositi stare nequeunt, sic in illo diuersis mundi tentationibus hinc indè perflantibus bonorum operum fructus permanere non possunt. Hoc nanque vitium tantæ violentiæ est, vt postquam sibi in pectore monachi semel imperium vendicauerit, mox ex maxima parte, si virtutum chorus abscedat, nonnulla vitiorum portenta velut ergastulum proprij iuris irrumpant. Nam vt pauca referantur è multis, monachus in itinere positus tenere ieiunium nequit, quia hospitalis ei humanitas non permittit. Non sapienter psallit, quia obambulantis comitatûs eum loquacitas impedit. Nocturnis non insistit excubijs, quia secretum deest singularitatis. Flectendis genibus non insudat, quia sanctæ deuotionis studio labor interiùs non concordat. Nequaquam silentij censura constringitur, quia frequenter emergentibus causis, inuitus etiam per multiloquia diffrenatur. Quid dicam, quia lectioni, vel orationi minimè vacat, quem extra semetipsum egredi, et terrena quæq; attractare iminens potius necessitas dictat? Charitas in eo minuitur, quia mens, quæ tot actionum secularium ventos recipit, ab amoris interni feruore tepescit. Suum quoque castitas mentis dispendiū patitur; quia nonnunquam mens concupiscentię telo cōfigitur per carnis speciem, quam exterius contemplatur. Robur etiam patientiæ frangitur, quia quodlibet inceptanti dum sępè contra votum repentini casus emergētes obuiant, qui suum accelerabat explicare negocium, non ęquanimiter portat; & talia tunc per impatientiam verba profundit, quæ cum ad ocium reuertitur, vltricibus lachrymis grauiter punit. Sobrietatis regula non seruatur, quia dum lautioribus cibis conuiuij apparatus instruitur, dum hospitalitatis officij sedulitas exhibetur, quia inhumanum putat inuitantiū precibus non condescendere, delectat etiam, ventri sub charitatis specie molliter indulgere. In quo nimirùm articulo in mente serui Dei sæpè dubietas oritur, ne videlicet vnde sobrietati consulitur, indè quoque hypocrisi (quod abominabile est vitium) seruiatur. Itaque apud quosdam sobrietatis modus omnino contemnitur, vt hypocrisis quoque nota procul abesse videatur. Sed hoc modo in eo quòd discretio agi creditur, discretio non tenetur. Ille enim scit rectè discernere, qui virtutem nouit à vitio separare. Qui autē cum zizanijs simul etiā triticū eradicat, hic proculdubio vim discretionis ignorat. Quisquis ergo solo supernæ remunerationis intuitu, sobrietatis limitem non excedit, & hypocrisim sub humilitatis suæ pedibus calcat, & custodire sobrietatis præmium incunctanter expectat.

Viatoris monachi mala & incōmoda.

Hypocrisis abominabile vitiū.

Vt autem adhuc quoque de monacho discurrente dicamus, lachrymarum compunctionem, quibus peccata defleat, non habet: quia mens arida, quæ per æstum terrenæ conuersationis incedit, dum perfundi rore sancti Spiritûs non meretur, arescit, & terrenarum cogitationum cœno plena, quia aquam capitis interiùs gratia largiente non concipit, nullas extra se lachrymas fundit. Aliquando fortassè circumfusis auditoribus prædicat, sed repentè vana gloria surripit, & quasì ex insidijs prodiens eum, qui alijs mēdebatur, occidit. Si autem hoc præcauens sub silentij se censura constringit, nihil eorum posse perficere, quorum causa venerat; erubescit. Si morosæ grauitatis, vt dignum est, speciem seruat, valdè pertimescit; ne & hic hypocrisis notam simulator incurrat. Si autem à suæ mortificationis rigore quantumlibet se in leuitatem resoluit, hic etiam multo minus securus est, nè videlicet suo exemplo alios destruat. Si quando inter dissidentes sequestræ pacis vult reformare concordiam, si districtè veritatem exequitur, reconciliationis inter eos vnitas non conflatur. Quod si vti mendacijs acquiescit, peccati laqueos non euadit. Cum vult peccantes arguere, culpam non minimam deputat, tot proximorum suorum aduersum se odia concitare. Videre autem, & conticescere, quid aliud arbitratur, nisi prauè agentibus consentire? Et hæc quidem de illis, qui quantolibet calent superni caloris igniculo. Cæterum frigidi quique, qui spretis diuinæ militiæ castris, ad mundanæ vertiginis molam sinistro postliminio reuoluuntur, quanta iudicabiliter agant, quam inconsideratè viuant, referant qui volunt. Nobis consultius videtur, eos pia compassione deflere, quam exe- cran-

Apostatarū gesta deflēda potiùs sunt, quā conscribēda.

crandæ conuersationis gesta conscribere, ne quibus solas compatiendi lachrymas debemus impendere, hos videamur censorijs literis obtrectare.

* for. interiora

*Quæ mala infelix anima monachi patiatur, cum ad * inferiora reuertitur.* CAP. XII.

HOC autem absolutè dicimus, quod tantis insidiarum tẽdiculis hoc tẽpore mundus iste dẽsatus est, vt quisquis huius sacri ordinis desiderat innocenter viuere, ab illius processu cautissimè se expediat abstinere: cuius videlicet iter si sæpè terit, procuratos insidiarũ laqueos non cuadit, & tanquã arbor munientis se corticis defensione nudata, nec virtutis fructus afferre, nec vitiorum quasi teredonũ scaturientium cariẽ poterit euitare. Cùm vero ad propriæ habitationis claustra reuertitur, cominùs illum quasi quædam conglobata turba omnium, quæ viderat, & audierat, comitatur, vt tumultuantium negociorum strepitum, quem illic tolerabat in corpore, multo ingruentius, multoq; importuinùs hic patiatur in mente. Præcipuè si orationi vacare enixiùs cœperit, eccè phantasmata cogitationum, eccè imagines, quas viderat, rerum, ita vt in quolibet angulo constitutus, videatur sibi ludis theatralibus interesse, vel inter agitantes forense litigium, residere. Et quidem homo renititur, & quasi cõuolantes muscas abigere à suæ mentis ore conatur. At illæ mox vt abscedunt, protinus redeunt, ilico vt repelluntur, assistunt, vt quasi fugitiuum suum persequentes capere, & propriæ seruitutis moliantur in exercitia reuocare. Tunc infelix anima discit, quanti sibi constiterit, quod se per latitudinem seculi inaniter relaxauit. Tabescit enim sicca, obscura, lapidea: in modum nanque lapidis obdurata, nec in lachrymarum fluenta prorumpere, nec lumen potest tenebris vndique circunfusa videre. Psalmorum quidem mysterijs intendere nititur, sed tanquam lippientibus oculis intolerabili lumine reuerberatur. Anhelat virtute qua potest, ad summa cõtendere, sed quodam suo pondere prægrauata, in imis cogitur humiliata iacere.
Thren.3. Cui propheticum illud non inconuenienter aptatur: In tenebris collocauit me quasi mortuos sempiternos: circumædificauit aduersùm me, vt non egrediar, aggrauauit compedem meum: sed & cum clamauero, & rogauero, excludet orationem meam. Mœret, anxiatur, anhelat, & quia nec ipsam hãc eius miseriam sibi fle-
Thren.1. tûs vocem cum propheta daretur effundere, qua dicitur: Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquam, quia longè factus est à me consolator, conuertens animam meam. Sed infelix illa anima, cum & se flebilem videat, & tamen flere non possit, quam procul sit à salute, quasi in quendam locum deuoluta miseriæ, longius conspicit. Nimirum cum flere via tantummodo sit vt peccator, valeat ad indulgentiam peruenire, ergo cum illa reatum suum plangere nequeat, videtur sibi, quod necdum etiam in viam pedem posuerit, qua pertingere ad indulgentiã possit. Huic simile est, quod ex imperfectorum persona per Prophetam dicitur:
Psal.118. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Qui enim legem Dei, quę proculdubio iustificatio eius est, omni tempore nõdum desiderat, sed iam desiderare concupiscit, iam quidem vtcunque eminus suspicit, sed nequaquam perfectionis alta conscendit.

Fit ergo menti miseræ tam tenebrosa confusio, vt quocunque se verterit, se versam in seculo videat, cum seculum sine se esse indubitanter agnoscat. Cum illo itaque est, quod cum ipsa non est, quia scilicet mundum, quem corporali digressione deseruit, secum per phantasticas imaginationes in mẽte depingit. Enimuero ista in humana mente calamitas, & peccatum est, & peccati pœna. Iustum quippe est, vt quod quisq; volens admisit, patiatur inuitus. Nimirum vt qui noluit se intra secretum sui ordinis cohibere, cum poterat, nequaquã seculo carere possit etiam cùm reliquit: Mens itaque humana tantæ ægestatis atque penuriẹ necessitate constricta, dolet, gemit, atq; ab imis visceribus suspiriũ trahit, quia videlicet recessus sui mundiciam vagitatis vitio perdidit, & se rursùs in volutabro seculi velut sus lutulenta peruoluit. Tunc se leuitatis atque inconstantiæ mordaciter arguit, se vagam atque fallacem vehementer accusat: & Dei iudicium rectum esse, & æquitatis iura tenere veraciter probat, dicens cum Propheta: Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum. Bonum est præstolari cum silentio salutare Domini.

Quod quisque volens admisit, iustè patitur inuitus.

2. Pet. 2.

mini. Bonum est virò, cùm portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solus, & tacebit, quia leuaui se super se. Quæ enim, si secreta diligeret, super semetipsam gauderet euecta, mœret nunc, quia ad publicum exiens, se sub se videt iacere prostratam. Thren. 3.

Quod is, qui foras egreditur, cum excommunicatis communicare cogatur.

CAP. XIII.

EST etiam aliud, quod, etsi cætera impedimenta deessent, solum sufficere poterat, vt monachos à mundi vagatione compesceret. Quis enim hoc tempore quorumlibet secularium possit inuenire conuentum, vbi non sit huiusmodi, qui pro sui reatûs piaculo excommunicationis debeat subire iudicium? Iamdudum enim omnia vitia per mundum vigent, atque eo diffusius quotidie propulsando dilatant, quò viciniùs mūdi terminus appropinquat. Quapropter impossibile est monacho, qui ad publicum egreditur, vt non siue cum excommunicatis siue cum excommunicandis (quod penè tantundem est) communicare cogatur. Cum homicidis enim, cum periuris, cum incestuosis, cum incensoribus ædium cum adulteris loquitur, quibus, etiam si aduersùs exhorret, plerunque tamen osculo iungitur, simul etiam communi ferculo, prout necessitas imminet, conuiuatur: cùm è cōtrario Apostolus clamet: Si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut immundus, aut ebriosus, aut rapax, cum huiusmodi nec cibū sumere. Et certè formidolosum est, nimisque contrarium cum his, qui à Deo diuisi sunt, habere cōsortium, præsertim monachis qui Deo ita sunt peculari quadam, atq; (vt ita dicam) domestica familiaritate coniuncti, vt abiurato seculo, solis sint diuinis obsequijs irreuocabiliter deputati. Sicut enim ab ipso reproborum capite, ita quoque à membris illius, nisi causa conuersionis exegerit, studendū est declinare. Vna siquidem hîc abominationis repulsa debetur, quibus illic vnus ignis, attestante veritate, paratur, dū ad sinistram positis dicitur: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Quos ergo ad aliam cernimus patriam tendere, non debemus eis in via noxiæ societatis glutino fœderari, ne quos inordinatus amor associat, simul etiam pœna extremæ vltionis inuoluat.

In fine mūdi, vitia se se diffusius dilatabūt.

1. Cor. 5.

Math. 25.

Quod sicut ab excommunicatis, ita etiam ab excommunicandis oporteat declinare. CAP. XIIII.

ENimuero vt enucleatius pateat, quantum bonos malorum societas lædat, hac possumus perspicua ratione colligere, quia videlicet eorum alij sunt sacerdotali sententia nuper excommunicati, alij tantummodo sanctorū patrum iudicio communione priuandi. Sed de his, qui nuper excommunicati sunt, nulli dubium, quin omnis, qui eorū participio vtitur, similē damnationis sententiam sortiatur. De his autem, qui pro cōmissis criminibus canonica quidē sunt authoritate damnandi, necdum tamē viuis sacerdotū vocibus ab Ecclesiastica videntur vnitate præcisi: à nōnullis ambigitur, vtrum eorū tuto societas admittatur. Sed si rēpensiori subtilitate perpendimus, nullā penè inter eos esse distantiā inuenimus. Siue enim a modernis, siue ab antiquis patribus quis iure damnetur, idem est, nec temporū diuersitas soluit, quem eadem perpetrati piaculi causa constringit: & ætatum varietas iudiciali calculo non præiudicat, vbi vna limatę ęquitatis regula sententiā dictat. Sed quod approbare voluimus, melius ostendimus, si ipsa excōmunicantium patrū, & antiquorū scilicet, & nouorum verba ponamus. Sacrati siquidē Canones dicunt. Qui hoc, vel id fecerit, excōmunicetur. Moderni quoq; Pontifices in iaculanda excōmunicationis sententia, eadē ferè verba depromunt, dicētes: Ille qui hæc fecerit, excōmunicetur. Quorum igitur sunt eadem verba, eadē nihilominus est intelligēda sententia, & cum præsentiū sanctorū Pontificum omne iudiciū ab antiquorū patrum diffinitionibus pendeat, nullū isti damnare præsumunt, nisi quos iam ab illis damnatos esse nouerint. Non ergo quemlibet isti nouiter damnant, sed iam prolatam maiorum sententiam sequendo confirmant.

Malorū societas & bonos lædit.

Nulla inter excōmunicatos, & excommunicandos distantia.

Concludendum est igitur, quia sicut ab his cauendum est quos moderna synodorum Concilia ab Ecclesiastica societate repellunt, ita & ab illis nihilominus declinandum, quos antiqui partes eliminandos esse decernunt. Hæc itaque causa non minima est, quæ monachum à seculi discursionibus retrahat, & in sui recessus angulo stabilem reddat, quia valde miserum est, à proprijs quidem excessibus

Miserū est alieni rea-

tûs maculis inquinari,& supplicia sustinere. bus reprimi, sed alieni reatûs maculis inquinari: cum alijs non delinquere,& alieni delicti supplicia sustinere. Malorum autem cùm incautè amicitijs iungimur, culpis ligamur. Vndè Iosaphat cùm tot de anteacta vita præconijs attollitur, de Achab regis amicitijs penè periturus increpatur. Cui à Domino per Prophetam di-
2.Par.19. citur: Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum, amicitia iungeris, & idcircò iram Domini merebaris: sed bona opera inuenta sunt in te, eo quòd abstuleris lucos de terra Iuda. Ab illo enim, qui summè rectus est, eo ipso iam discrepat, quo peruersorum amicitijs vita nostra concordat. Quem enim vox illa Apostolica non terreat, quæ nobis contestans, & à prauorum contubernio reuo-
2.Thes.3. cans clamat? Denuncio, inquit, vobis in nomine Domini Iesu, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam tradidimus vobis. Si ergò ab his omnibus nosmetipsos debemus cautè subtrahere, quos non secundùm traditionem Apostolicam cernimus ambulare, quanti in illo seculari supersunt ordine, cum quibus absque periculo valeamus contubernium familiaritatis habere? Porrò autem qui Apostolica traditione contempta, aliam doctrinam siue dogmatizando, siue viuendo superinducere nititur, orthodoxi & religiosi viri perfrui consortio non meretur, Apostolo quoquè Iohanne attestante,
2.Iohan.1. qui ait: Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domo, nec Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi Aue, cõmunicat operibus eius malignis. Quibus nimirum Apostolicę veritatis instructi sententijs, euidentissimè comprobamus, quia qui cum sceleratis hominibus carnaliter amicitias iungunt, alieni reatûs participes fiunt, & cum illis simul extremæ vltionis coguntur subire iudicium, cum quibus tamen in hac vita simul non admisère peccatum.

De monachis, qui preciosis vestibus delectantur. CAP. XV.

HOC etiam vitium, quod videlicet iam persecuti sumus, discurrentem monachum familiariter obsidet, quia profectò nunquàm sic ad purũ valet à se lepram virosæ procacitatis excutere, quin sibi necessarium videatur, quantumlibèt apud se illam occasione itineris retinere. Hinc etiã preciosarum amor vestiũ nascitur, nè videlicet in publicũ prodiẽs, despiciabilis esse videatur. Veruntamen, dum exterioris indumenti phalera quæritur, cuncta interioris hominis compositio dissipatur. Hæc autem insania falsa, nescio quo pacto ità peruersæ mentis oculos cæcat, vt nec quæ apud homines ho-
Preciosis vestiri vestibus, insania falsa est. nestas sit videat, nec vnde apud Deum quis clarus videri possit attendat. Et reuera insania est, & falsa est. Insanum quippè est, occulti arbitri iudicium superbiendo contemnere, & humani fauoris auram molliori veste captare. Falsum verò est, quia vndè oculos superni spectatoris offendit, indè etiam nihilominùs apud humanæ existimationis iudicium cadit: & ex qua re hominibus videri clarior appetit, ex ea se quodammodò dentibus publicæ obtrectationis exponit: cumque nitor indumenti ad intuendum se oculos prouocat, linguas etiam ad carpendum hunc, qui induitur, derogationum spiculis armat. Qui enim monachum mollibus indutum videat, & nòn protinùs illum diuino vacuum spiritu, terrenis potiùs, quàm cælestibus inhiare decernat? Quæ enim sit mens ex veste colligitur, & iuxta exteriorem cultum quæ sit interioris species iudicatur. Quod nimirùm cum Euan-
Matth.7. gelica authoritate concordat, cùm dicatur: A fructibus eorum cognoscetis eos: quanquàm isti non veniant ad nos in vestimentis ouium, quandoquidem vestimentum ouium vestis est humilitatis, & innocentiæ, non arrogantiæ, vel rapinæ. Illa autem vestis rapinæ esse non immeritò nuncupatur, quæ duarum, vel etiam
Itèm vera rapina. trium vestium summa coëmitur. Rapinæ nanque scelus admittit, qui vanæ gloriæ deditus, in sui corporis indumentum solus insumit, vndè & fratrem suum secum contegere communiter potuit. Rapinam proculdubio perpetrat, qui vani honoris ardore succensus, duarum impensas vestium in vna prodigit, & proximum suum, quem sicut semetipsum amare debuerat, in sua nuditate relinquit.

Sed hoc distat inter istos encæniatos videlicet monachos, & illos hypocritas,
Matth.7. quos Euangelium notat, quia illi (teste Veritate) veniunt ad nos in vestimentis ouium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces: isti autem intrùs vento vanæ gloriæ crepantibus ilibus intumescunt, foris autem in veste rapinæ (sicut probatum est) ac per hoc in veste luporum arrogantium incedunt. Itaque cùm Dominus de Iohan-
Matth.11. ne dicat Iudæis: Quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Eccè qui

mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt: profectò monachus, qui nitorem preciosæ vestis affectat, non superni Regis, sed mundi huius militiam baiulat: & licèt videatur specietenùs Deo suæ quasi obedientiæ munus offerre, apertè tamen conuincitur, humanum captando fauorem, vanæ gloriæ veraciter deseruire. Porrò autem si sub obtentu obedientiæ licet mollibus indui, cui potuit hæc remissio liberiori dispensatione concedi, quàm beato Iohanni, qui præcipuæ obsequelæ donatus officio, venerat corda patrum in filios noua prædicatione conuertere, & perfectam plebem Christo Domino præparare? Nunquid & ipse Dominus prouidere sibi calceamenta non potuit, cùm gentilis perfidia sola inter se vestimenta diuiserit? Nam si ei minimè calceamenta defuissent, de illis etiam sacræ historiæ series non tacuisset.

Quòd sicut preciosa vestis ad iram, ità humilis Deum ad indulgentiam prouocat. CAP. XVI.

REx Niniue purpura indutus propriæ ciuitatis excidium meruit; coopertus sacco, diuini furoris motum contriti cordis humilitate placauit. Ezechias quoquè cultu regio decoratus, terribiles regis Assyriorum minas tremefactus audiuit, sed mox vt ipse cilicio tegitur, cicilioque contectos ad Prophetam mittere nuncios non erubuit, propinquæ diuinæ victoriæ, & optatæ prosperitatis oraculum reportârunt. Quæ nimirùm promissio (scriptura teste) celerem peruenit ad exitum. Nam eccè Angelus Domini centum octogintaquinque millia Assyriorum vna nocte percussit, deindè ipsum Sennacherib regem vterque filius parricidali quidem, sed digno gladio trucidauit. Vides igitur, apud Dominum quantùm vestis fluxa distet ab aspera? Perpendis, quia quem iratum experiri delicata meruerat, vilis & abiecta vestis Iudicem placat? & quem plectibilem illa reddiderat, venia dignum ista commendat? Cuius autem momenti apud Deum vestium sit ornatus, egregius ille Prophetarum Esaias euidenter ostendit, qui nimirùm ad diuinæ iussionis imperium vestimenta deposuit, & per trium annorum spatium nudus & discalceatus incessit. Erubescat igitur humana superbia, confundatur mens misera vanæ gloriæ peste correpta, dum ille videlicet organum Dei, templum Spiritûs sancti, diuinæ iustitiæ propalator, non dubitauit publicè nudus incedere. Et infelix homo, qui ne vllum quidem meruit Dominicæ familiaritatis indicium, superstitiosum lacinosis vestibus affectat ornatum: & dũ malè coloratę vestis fucos induitur, lubricus adspici, à semetipso sperni, speculatoris oculos non veretur auerti, Ità sanè dum indumentum illud sub diuina æstimatione despicitur, is etiam, qui induitur, consequenter abominabilis iudicatur. Sed esto videlicet vt Esaias nudus incesserit, nunquid tunc cùm vestitus ire consueuerat, indui mollioribus indulgebat? Interrogemus ergò ipsam propheticæ narrationis historiam, & audiamus quid sibi vox diuina præcipiat. Locutus est, inquit, Dominus in manu Esaiæ filij Amos, dicens: Vade, & solue saccum de lumbis tuis, & calceamenta tolle de pedibus tuis. Qui enim non aliud quoddam vestimenti genus, sed saccum de lumbis auferre præcipitur, profectò quanti sibi vestium litura constiterit, liquidò declaratur. O quanta tunc erant Regum, & Principum terræ triclinia deaurata? Quot pictis circunfusa tholis purpurata cubilia? Quanta prædiuitum ornamenta gemmis micantibus insignita? Quot laquearia cedrinis ac cypressinis instructa sigillis? Et tamen omnibus spretis, despicabiliterque contemptis, hunc saccina deformitate contectum dignatus est omnipotens Deus templum sibi rationale construere, & per eum, quasi per organum, secreti sui mysteria mortalibus reuelare. Discat ergò, discat encæniatus monachus, quàm malè negocietur, quia vndè clarus apparere humanis oculis appetit, hinc proculdubiò in superni Iudicis æstimatione sordescit: vnde impensiùs ab hominibus honaratur, indè magis à Deo despicitur: cùmque in admirationem suî intuentium oculos prouocat, ab obtutibus se diuinæ gratiæ contenebratus occultat.

Ion. 3.
4. Reg. 19.
Ibidèm.
Lege vitã eius 6. Iulii præsenti tomo.
Esa. 20.

De his, qui vilitate vestium vulgarem mercantur applausum. CAP. XVII.

SED quoniam loquendi de vanitate vestium se occasio præbuit, sicut de his, qui mollibus delectantur pauca perstrinximus, ità etiam de his, qui eodem quidem laborant morbo, sed diuersa feruntur insania, breuiter differamus. Sunt nanque nonnulli, qui vilium deformitate vestium fauorabilem vulgi

Hyppocritæ vilioribus vestib. vtūtur, vt ab hominibus sancti reputētur.

mercantur applausum, & hac iucundiùs delectatione pascuntur, si dum pro accuratæ deformitatis industria videntur abiecti, per efferentium populorum ora volitent gloriosi. Gaudent de se inquirentium discussiones fieri: gaudent se, velut mirandum aliquid, digito demonstrari. qui nimirùm de sua deformitate compositi, de obscuritate conspicui, de humilitate videri machinantur excelsi. Versuta siquidem diabolicæ calliditatis astutia ad hoc deprimuntur, vt sublimes appareant, ad hoc deturpantur, vt in oculis intuentium spectabiles enitescant. Porrò autem istis cum superioribus diuersa quidem summa est, quam expendunt, sed vnæ sunt merces, quas concorditer emunt. Vana gloria nempe, quasì quædam negociandi materia in medio posita est, ad quam videlicet diuersi mercatores accedunt. Alij vilia indumenta tanquàm precium de marsupio proferunt, alij redhibere preciosa contendunt. Sed dum quique pro suis partibus satagunt, qui viles vestes afferunt, reliquis emptoribus continuò præferuntur. Qui enim delicatis vestibus vtitur (sicut superiùs dictum est) sæpè vndè captare auram fauoris existimat, indè latiùs obtrectatorum morsibus patet. Qui verò vilis indumenti extremitate contentus est (de monachis loquor) cuiuscunque intentionis studio, scilicet siue praue, siue rectè id faciat, sanctitatis illum opinio contuentibus plerunquè commendat, & quò in exteriori habitu deformior quisque conspicitur, eò maiori sæpè dignus reuerentia iudicatur.

De vera humilitate David. CAP. XVIII.

VEruntamen quisquis ille est, qui de proprij habitûs vilitate supernæ retributionis præmium sperat, necesse est vt omnem laudis humanæ fauorem sub pedibus suæ mentis, velut cœnosum lutum calcare non desinat: qualemque se spectantium obtutibus præbet, talem se intra

2. Reg. 6. 1. Para. 15.

conscientiæ suæ secreta dijudicet. Vndè Dauid, cùm eum Michol filia Saul obiurgaret dicens: Quàm gloriosus fuit hodiè Rex Israël discooperiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est, quasì si nudetur vnus de scurris: vt ostenderet, quia eadem humilitas vigebat in mente, quam prætendebat in corpore, non iratus efferbuit, non elationis verba respondit, sed humiliter dixit: Viuit Dominus, quia

Quæ vera humilitas & quæ ficta.

ludam, & vilior fiam plusquàm factus sum, & ero humilis in oculis meis. In quibus verbis veræ humilitatis forma proponitur, dum non minùs interior, quàm exterior humilitas demonstratur. Nonnulli enim quò se deformiùs in exteriori compositione deijciunt, eò de se intrinsecùs maiora decernunt. Qui profectò aliud optant se in superficie videri, aliud latenter intelligi, & vndè se humiliter in publico deprimunt, indè in occulto elatiùs intumescunt. Dauid autem, vt extrinsecùs se humilem præbeat, dicit: Ludam, & vilior fiam plusquàm factus sum. Vt verò hu-

Ibidem.

militatem mentis ostendat, adiungit: Et ero humilis in oculis meis. Ac si patenter dicat: Et exteriùs humiliabor, vt alijs exemplum salutis exhibear, & intùs humilis ero, vt in eiusdem salutiferæ humilitatis radice & ipse persistam. Qui ergò ità simpliciter graditur, vt qualem se in deformatione sui habitûs præbet, talem se in opinione videntium esse desideret, hic profectò Christi imperium veraciter portat, & crucem post eum mundo mortuus baiulat, tantoque in diuinis obtutibus clarior redditur, quantò apud humanos oculos despicabilior iudicatur: & fructuoso commercio is, quem vestis exterior fœdat, gratia interiore coruscat.

Quòd mollia indumenta minùs perfecti fastidiant, perfectiores aliquandò indifferenter admittant. CAP. XIX.

NOnnulli etiam sunt, qui rectæ intentionis studio, vilibus indumentis diutiùs assueti, si contingat aliquandò, vt quantumlibet potioribus contegantur, liberæ humilitatis supercilio dedignante fastidiunt: & sicut alij fœdis, ità isti preciosis indui vestibus erubescunt: delicatos sanè habitus renuunt, despicabilium asperitate fruuntur: Fiunt illis omnia corporis ornamenta dedecori, deformitas honestati. Horum quidem Hester speciem tenuerat, cùm

Hester 14. Humilitas Hester.

dicebat: Tu scis, Domine, necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ, & gloriæ meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ, & detester illud quasì pannum menstruatæ, & non portem in diebus silentij mei. Hi quidem sancti desiderij ardore ferueścunt, adhuc tamen aduersùs passionum suarum tentamen-

tamen-

tamenta confligunt. Alij autem ad tantæ mortificationis celsitudinem peruenerunt, quòd iam ad vtrunque velut insensibiles facti, sicut vilibus indui consuetudinaliter expetunt, ità etiam vbì res exigit, preciosa quæque, vel nitida nullatenùs perhorrescunt, vtraque scilicet vno contemplantes adspectu, quos nimirùm mollia non resoluunt, & aspera non affligunt. Istorum verò forma Iudith fuerat, quæ videlicet cilicijs catenùs vsa, cùm necessitas petijt, diuersis se ad corporis venustatem infulis adornauit, sacra testante scriptura, quæ ait: Abstulit à se Iudith cilicium, & exuit se vestimentis iucunditatis suæ, induitque sandalia pedibus suis, assumpsit etiam dextrariola, & lilia, & inaures, & annulos, & omnibus ornamentis suis ornauit se. Cum his igitur ornamentis sancta fœmina & veræ circa se humilitatis custodiam tenuit, & eum, quo locupletata fuerat, Spiritum non amisit. Itèm Iudith. Iudith. 10.

Vagatio multis fuit occasio pereundi. CAP. XX.

SEd dum ego monachum preciosis indutum exuere gestio, vagantem, quem arripueram, de manu propriæ disputationis amitto, & iam procùl elongantem vix adspicio, dum solas mihi in manibus vestes remansisse perpendo. Abiectis itaque vestibus, ipsum perniciter insequamur, & compræhendentes (si fieri possit) sistere laboremus. Norit ergò monachus vitio vagationis addictus, quia nisi à seculo pedem retrahat, & ad seruiendum Deo in loco remotionis se perseueranter accingat, nec perfectionis culmen attingere, nec ordinis sui poterit munia custodire. Dina quippè Iacob filia, quandiù se intra tabernacula paterna cohibuit, illibatæ virginitatis iura seruauit: postquàm verò ad videndas mulieres regionis illius egressa, publicum petijt, hostem prorinùs virginitatis pertulit, & alienæ libidini turpiter prostituta seruiuit. Vxor Leuitæ de latere montis Ephraim, donèc in penetralibus posita curis se domesticis occupauit, coniugalis thalami pudicitiam custodiuit: ducta autem relictæ cognationis affectu, patriam, parentesque reuisit: dehinc rediens, multis corruptoribus furiosæ libidinis præda succubuit: & dum in carne periclitantis pudicitiæ naufragium pertulit, ignominioso vexata ludibrio etiam spiritum exhalauit. Thamor soror Absalon, dum in fraternis laribus simpliciter habitat, intemeratæ virginitatis genium seruat: cùm verò Amnon filio Dauid fraternæ dependit visitationis officium, præreptæ virginitatis plorat incurrisse dispendium: & tandèm experta quòd tutiùs esset manere, quàm progredi, (licet serò) secretum ocium noxiæ prætulit vagitati. Casus Dinæ vt omnib. monachis sit exemplo. Gen. 34. Iudic. 19. 2. Reg. 13.

Et tu igitur si vis animam tuam in suæ virginitatis integritate persistere, si abominandum ducis fœdis & violentis corruptoribus subiacere, secretum appete, recessum singularitatis inquire, aures & oculos à negociorum secularium vanitate firmiter obstrue, carnalium hominum colloquia destructioni magìs, quàm ædificationi profutura contemne. Nam iuxta Salomonem, qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Intra conscientiæ ergò tuæ te cubiculum collige. Cunctis domûs tuæ foribus, cunctis videlicet sensibus, censoriæ disciplinæ repagula, nè quis ingrediatur, appone. Fons enim, qui vndequaquè, nè effundatur, occluditur, vndis ad alta profluentibus eleuatur. Econtrà, qui per plures riuos hinc indè deducitur, mox vt super eum æstus feruentior incubuerit, exsiccatur. Deniquè si deambulanti Dauid in solario domûs regiæ, clausæ fores obsisterent, in lauantis se Bersabeæ concupiscentiam nullatenùs exarsisset. Sed quia oculum sub custodia disciplinæ non tenuit, ipse quoquè post eum in immane hiantis ruinæ barathrum totus in præceps ruit. Lubricatis enim gressibus, totius sui corporis expertus est lapsum, dū solius frenum relaxauit obtutûs. Cui videlicet illud Hieremiæ aptissimè congruit. Deprædatus est, inquit, oculus meus animam meam. Si ergò tam sublimis cæli columna propter solam oculorum vagationem grauissimè corruit, quid de nobis infirmis, & paruulis sentiendum, qui per seculum discurrentes nos extra nosmetipsos prorsùs educimus? & visum, atque auditum, omnesq; sensus nostros hauriendis mundi vanitatibus occupamus? Eccle. 13. 2. Reg. 11. Thren. 1.

Quòd Esau vagatio deiecit, Iacob stabilitas exaltauit.
CAP. XXI.

QVæ autem distantia sit inter monachos, qui secreti remotionem diligunt, & eos, qui se per exteriora diffundunt, in duobus Isaac filijs luce clariùs edocemur. Scriptum nanque est: Quia factus est Esau vir gnarus venandi, & homo agricola, Iacob autem simplex habitabat in tabernaculis. Sed iste prudenter simplex fratris primogenita, & benedictionem patris, prouectûs sui cautus executor accepit: ille fatuitate gnarus, quia in gladio viueret, & fratri suo velut Domino seruiturus esset, audiuit. Attamen iste, nisi in tabernaculis resedisset, proculdubiò primitiuæ benedictionis immunis existeret: ille nisi peruagus se in exteriora proijceret, primatûs sui priuilegio non careret. Iste domesticæ quietis ocium tenuit, & diuina largiente gratia, in aliena iura subsiluit: ille venandi labore confectus & hoc, quod sibi iure competebat, amisit. Vt autem supersedeant scutum excusationis opponere, qui seculum perlustrando iactant se obedientiæ legibus deseruire, non ignorent, quia & Esau venatum prodiens, paternis iussionibus paruit, & tamen nec patri cibos offerre, nec optatæ benedictionis meruit primitias obtinere. Quisquis enim rem, quæ ad vitium pertinet, consuetudine ductus, propriæ voluntatis instinctu libenter exequitur, peccat etiam si alienis imperijs specietenùs obtemperare videatur. Nam cùm dicitur, quia Isaac amabat Esau, eò quòd de venationibus illius vesceretur, constat nimirùm, quòd Esau, vt patri cibos studio venationis acquireret, non magìs paternæ iussioni per obedientiam paruit, quàm inditæ consuetudini quodammodò tributa persoluit. Qui ergò discurrendo per seculum propriæ libidini satisfacit, & tamen obedire se maiorum iussionibus asserit, nouerit, Dominum non tam coloratis verbositatibus credere, quàm de occultis hominum iuxta conscientiam iudicare.

Gen. 25. Gen. 27. Nota. Vagatio, multis monachis ruina extitit.

Notandum autem, quòd nonnulli, quandiù in ipsa vagatione sunt positi, non grauiter corruunt, reuertentes autem quasì quodam negociorum secularium temeto ebrij, in immane præcipitium deuoluuntur. Actionum quippè secularium fumo suffusi oculos redeunt, atque idcircò proprijs liminibus redditi, vbi pedem operis ponere debeant, non attendunt. Quòd profectò idem Esau patenter insinuat, qui cùm de agro rediens se conqueritur lassum, damnosum valdè pepigit cum fratre commercium: dumque in se immoderatam famis rabiem sæuire persensit, magnum primogenitorum decus vili paruæ lenticulæ coctione detraxit. Sic nimirùm, sic quasì exterioribus deditus, semetipsum deseruit, & sua postmodùm corpore, non corde in interiora reuocatus amisit. Contingit etiam vagationis vitio laborantibus, vt pulueratis interioribus oculis, sicut non præcauent, nè in reatûs foueam corruant, ità etiam postmodùm quò ceciderint non aduertant: ità quòd dum admissa quæque considerare subtiliter negligunt, quicquid illud est quod deliquerant, confuso mentis examine paruipendunt, culicem profectò non liquantes, camelum tamen glutientes. Cuius quoquè cæcitatis Esau non immunis extitisse cognoscitur, sicut sacra historia testante perhibetur. Vbi postquàm dicitur: Quia iurauit Esau, & vendidit primogenita: deindè subnectitur: Et sic accepto pane, & lentis edulio, comedit, & bibit, & abijt, paruipendens quòd primogenita vendidisset.

Gen. 25. Ibidèm.

In duobus his fratribus patet, quid inter vagos monachos, & stabiles differat. CAP. XXII.

IN his igitur duobus fratribus manifestè depræhenditur, quanta inter residentes, & vagabundos monachos haberi distantia sentiatur. Ille enim nisì se instabilem, & sui prodigum per exteriora diffunderet, nequaquàm benedictionis paternæ mysterium vnà cùm primogenitis amisisset: iste nisi intra domestici se laris septa comprimeret, infra præscriptum subsecutionis suæ limitem iunior humiliter desedisset. Ille gnarus, & solers à suæ prærogatiuæ iure dilabitur: iste quietus, & simplex, subactis fratribus, singulari priuilegio principatur. Alter saltus & lustra peragrando defessus à primatus sui dignitate deijcitur, alter in conclaui amœno fruens ocio, ad capessendam super populos,

Gen. 27.

pulos, tribusque monarchiam diuinitùs sublimatur. Desinat ergò monachus, quisquis est, cum Esau ex remotionis suæ claustris frequenter erumpere: desinat cum eo sub obedientiæ specie causis se secularibus implicare, nè quandoq; se cum ipso lugeat benedictionis extorrem, quem noxiæ vagationis sortitur authorem. Cum Iacob igitur se domesticum præbeat, cum Iacob in tabernaculis simpliciter viuat, quatenùs Deum, qui verè Pater est electorum, boni operis vesci dapibus cupientem, nō syluestrium ferarum, sed domestici gregis apparatione reficiat, quandò non de externæ sanctitatis superficie, sed suaue sibi de conscientiæ suæ virtutibus edulium parat. Neque enim Deus hostiarum pelles in sacrificio sibi mandat offerri, sed interiora potiùs viscerum cum ipsis quoquè medullis præcipit exhiberi. Vndè & in ostendendo ipso sacrificiorum ritu Moyses præcipit, dicens: Subtracta pelle, hostiæ artus in frustra concidant. Cui mandato etiam mysticus intellectus inesse deprehenditur, si subtiliùs indagetur. Pellem nanque hostiæ subtrahimus, cùm à mentis nostræ oculis superficiem virtutis amouemus. Cuius artus in frusta concidimus, cùm distinguentes, subtiliter eius intima, membratimque cogitamus, vt quæ foris syncera videntur & solida, intùs non habeantur latebrosæ vanitatis vitio cauernosa. Dauid autem pro magno munere medullata se Deo sacrificia oblaturum esse pollicetur, dicens: Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum. Quisquis autem se per negociorum secularium exercitia delectabiliter fundit, holocausti sui medullas cum visceribus subtrahit, & solam victimæ pellem, quæ offerri prohibetur, Deo adolere contendit. Qui verò suaue Deo sacrificium offerre desiderat, recessus petat, interiora sectetur, animam suam integram, illibatamque in propria virginitate custodiat, nec discurrendo per lupanaria seculi, immundis corruptionibus, prostibuli more substernat. Vt ergò interni sponsi conspectui placeat, non oculos suos stibio cum Iezabele depingat, id est, non se fucis pompæ secularis obducat, sed cum Iudith myrto optimo sua membra perungat, omnes videlicet mentis suæ sensus immortalis vnguine castitatis obliniat, nè in mortem per incontinentiam corruens in fœtore luxuriæ computrescat.

Cur Deus non pelle, sed interiora sibi viscera iusserit offerri. Leuit. 1. Psal. 66. 4. Reg. 9. Iudith. 10.

In conclaui igitur sanctæ Ecclesiæ anima se pudica concludat, sicque in æterni Regis thalamo iugiter requiescat. Non carnalium propinquorum, non complicium quorumlibet requirat affectus, sed solius veri sponsi delectetur amplexibus. Neque enim sine causa scriptum est: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, quoniam concupiuit Rex speciem tuam. In huius igitur sponsi cubiculo anima sancta ab omni secularis strepitûs turbine secura dormiat: super hoc suæ virginitatis authore casti amoris facibus inardescat, cātans nimirùm, & dicens: Introduxit me Rex in cellaria sua, exultabimus, & lætabimur in te. Et iterum, Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Si verò cuiuslibet occasionis articulus accidat, vt egrediendi necessitas imminere videatur, non mox ad vagandum se leuiter proruat, non colloquio consanguinitatis agglisçat, non ad seculi vanitatē fixus mundo animus concalescat, sed morosè & grauiter intra se deliberet, dicens: Expoliaui me tunica mea, quomodò induar illam? Laui pedes meos, quomodò inquinabo illos?

Psal. 44. Cant. 1. Cant. 5.

Quòd diuina dispositio sicut bonis spirituale ocium tribuit, sic & prauos diffundi in exteriora permittit.

CAP. XXIII.

SI igitur singularis ille Sponsus hoc desiderium animæ sanctæ inesse perspexerit, quia proculdubiò Princeps est pacis, liberam sibi spiritualis ocij requiem tribuit, & omnes emergentium causarum fluctus placida circa illam tranquillitate componit. Hinc est enim, quòd in Canticis canticorum dicit: Adiuro vos, filiæ Hierusalem, nè suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donèc ipsa velit. Quòcontra menti reprobæ, negocijsque secularibus inhianti, sub Babylonis specie per Prophetam dicitur: Descende, sede in puluere, virgo filia Babylonis, sede in terra: non est solium filiæ Chaldæorum. Hoc enim loco humana mens, virgo, non incorrupta (vt arbitror) dicitur, sed infœcunda. Et quia Babylon confusio interpretatur, rectè infœcunda mens Ba-

Christus Princeps pacis. Cant. 2. Esa. 47.

bylonis filia vocatur, quæ in eo quòd nequaquàm bona opera germinat, dum nullo ordine rectæ vitæ componitur, quasi confusione matre generatur. Sin autē, virgo, non infœcunda dicitur, sed incorrupta, postquàm statum salutis perdidit, ad confusionis suæ cumulum appellatur quod fuit. Cui aptè per increpationem dicitur diuina voce: Descende. In alto quippe humanus animus stat, quando supernis retributionibus inhiat. Sed ab hoc statìm descendit, cùm turpiter victus, sese defluentibus mundi desiderijs subijcit. Cui benè mox additur: Sede in puluere. Descendens enim in puluere residet, quia cælestia deserens, terrenis cogitationibus adspersus in infimis vilescit. Vbi adhuc ingeminando subiungitur: Sede in terra. Ac si apertè exprobrans, dicat: Quia cælesti conuersatione noluisti te regere, sub temetipso prostratus in terrenis actibus humiliare. Vndè & necessariò protinùs additur: Non est solium filiæ Chaldæorum. Chaldæi nanque feroces interpretantur. Valdè enim feroces sunt, qui voluntates proprias sequentes, nec suis imperare motibus sciunt. Ferocia sunt terrena desideria, quæ non solùm contra præcepta Conditoris, sed sæpè etiam contra percussionum verbera, duram atque insensibilem mētem reddunt. Sed filia ferocium solium non habet, quia mens, quæ ad amorem mundi ex prauis desiderijs nascitur, atque eisdem desiderijs obduratur, in eo quòd se terrenis concupiscentijs subijcit, sedem iudicij amittit, nullique apud se solio præsidet, quia examine discretionis caret. Quasi à iudicij sui sessione repellitur, quia per exterioris desiderij concupiscentiam vagatur. Liquet enim, quòd mens, quæ intùs consilij sedem perdiderit, foràs se per desideria innumerabiliter spargit. Et quia agere intellecta dissimulat, cæcatur etiam, vt nesciat quid agat, & sæpe iusto Dei iudicio in sua voluntate relinquitur, & sub ea, quæ anxiè appetit, laboriosa mundi ministeria relaxatur. Vndè & aptè illic subditur: Quia vltrà non vocaberis mollis, & tenera: tolle molam, & mole farinam. Constat nimirùm, quòd teneræ suæ filiæ parentes parcunt, nec duris, atque seruilibus hanc operibus affligunt. Omnipotens ergò Deus quasi teneram filiam vocat, quandò dilectam vniuscuiusque animam à laboriosis huius mundi seruitijs reuocat, nè dum exterioribus actibus afficitur, ab internis desiderijs induretur. Sed Chaldæorum filia mollis & tenera non vocatur, quia mens prauis desiderijs dedita, in eo, quem anxie appetit, huius seculi labore relinquitur, vt foris mundo velut ancilla seruiat, quæ intùs Deum vt filia nequaquàm amat. Vndè & molam tollere, ac farinam molere iubetur. Mola in gyro ducitur, & farina profertur. Vnaquæque autem mundi huius actio mola est, quæ dum multas curas congerit, humanas mentes quasi per gyrum vertit: atque ex se quasi farinam proijcit, quia seducto cordi semper immundissimas cogitationes gignit. Nonnunquàm verò qui quietus alicuius esse meriti credebatur, positus in qualibet actione denudatur. Vndè illic protinùs subinfertur: Denuda turpitudinem tuam, discooperi humerum, reuela crura, transi flumina. In administratione quippè operis turpitudo denudatur, dum vilis mens, abiectaque in actionis ostentatione cognoscitur, quæ quieta priùs magna putabatur. Humerum mens discooperit, quandò opus suum quod ignorabatur, ostendit. Crura reuelat, quia quibus desideriorum passionibus lucris mundi inhiet, manifestat. Flumina etiam transit, quia actionis huius seculi, quæ quotidiè ad terminum defluunt, indesinenter appetit: dumque alia relinquit, alia sequitur, quasi semper de flumine ad flumen tendit.

Deus reprobā animam secularibus implicari actibus permittit, electam verò à laborib. conseruat liberam.

Cur mūdi actiones cōparentur molæ.

Hæc autem diximus, vt vbi mens à solio sanctæ intentionis excussa, & vagationis vitio dedita, iaceat, monstraremus, quia si ad ea, quæ superna sunt, inhiare cessauerit, sub semetipsam etiam indesinenter ruit. In alto autem figitur, si amorem temporalium deserens, ad spem incommutabilis æternitatis ligatur. Nec nos his verbis illud adstruimus, vt monachus peruicaci proposito in sua iugiter remotione permaneat, nec aliquandò progredi, vbi violenta poposcerit necessitas, acquiescat: sed hoc potiùs suademus, quatenùs id tantò parciùs, tantoque rariùs agat, quantò scit, quia vagando per seculum, nec spiritualiter viuere, nec ad perfectionis culmen valeat, etiam si diligenter inuigilet, peruenire.

De

De eremitis, qui in vagatione sunt positi. CAP. XXIIII.

SEd inter omnia hominum à suo proposito deuiantium genera, illud nō mediocriter displicet, quod etiam in ipsis sanctissimis eremitis quidam videntur admixti, quos idem pestiferæ vagationis morbus exagitat, & (si dicere liceat) quasi vertūnus, quoddam scilicet dæmoniorum genus, vexat? Vertumni si quidem apud antiquos dicebantur dæmones, quorum instinctu homines in vertigine positi reddebantur instabiles. Quibus nimirum illi non immerito videntur obnoxij, qui solo quadragesimali tempore in cellulis commorantes, toto penè anni circulo huc illucq; discurrunt, & sic vitam suam inaniter spatiando consumūt. Qui nimirum dum modo summotenus remotiora sectantes, modo in publicū crebrius prodeuntes, in vtranq; vitam se, contemplatiuā scilicet & actiuam, gloriantur extēdere, in neutra plenum salutis fructum probantur afferre: cumq; sibi applaudant cū Iacob duarum cōiugum speciali quadam copula fœderati, deprætenditur illis propriæ opinionis sententia in contrarium verti, quibus nimirum contra consuetudinem & Rachel lippa, & Lia redditur infœcunda, altera siquidem hebetatione visûs obtūditur, altera sterilitatis animaduersione feritur: quia videlicet huiusmodi homines per publicum discurrentes vt puta sinistræ opinioni apud populum habiti, nequaquam possunt spirituales Deo filios gignere, & velut ebrij de seculo redeūtes, intima nequeūt penetrare. Quisquis enim desiderat ad illud inaccessibile lumē aciē mentis attingere, necessarium sibi est interiores oculos per diuturna vagationis spatia ab omni mundanæ actionis labe purgare, ne dum ad summa speculanda oculos eleuat, terrenæ conuersationis puluis obsistat, & magis tenebras quas reliquerat videat, quam lumen, ad quod nititur, appræhendat.

Vertumni dæmones qui dicantur.

Vagi & instabiles monachi, non valēt spirituales Deo filios gignere.

Quod cellam consuetudo dulcem, vagatio reddat horribilem.
CAP. XXV.

HVc accedit, quod ijs, qui vitā suā sub hac inconstantia mutationis alternant, eo fit vita remota austerior, quo inolita vagandi consuetudine ab ea retrahuntur: ita vt eremitica districtio grauissimæ difficultati, cella ipsa illis sit horrori. Consuetudo enim facit delectabilem, vagatio videri facit horribilem. Vagantibus cellula carcer est, permanentibus suaue cubiculum. Silentium perseuerantem monachum vigilem reddit, extrinsecùs venientem sopor deprimit. Assuetum ieiunijs corpus sobrietas roborat, affluentium epularum fluxus eneruat. Vigilia moderata aciem humanæ mentis exacuit, geminatio repetiti soporis obtundit. Confabulatio crebra in mēte monachi efuriem parit, secreta remotio animam in assuetæ continentiæ rigore custodit. Secularium negociorum relatio animam passionibus desiderij facit obnoxiam, sacri eloquij assidua meditatio mundo reddit extinctam. Paupertas monachi securitas est mentis, securitas mater est paupertatis. Econtra rerum abundantia aculeos parit solicitudinis, solicitudo radix est anxietatis. Pedes illoti, manus neglectæ, inculta cæsaries quasi quædam anchora est monachi in cella iugiter permanendi. E diuersò accurata delicati corporis compositio, fomes est & occasio in publicum prodeundi.

Quæ bonū monachū faciunt, & ecōtra quę malum.

Quisquis ergo vult, vt sibi eremitica vita dulcescat, profectò necesse est, vt in ea constanti animo iugiter perseuerare contendat: nec alternet vicibus, si suaue iugum Domini vult portare quietus. Vita nanque eremitica continuata quidem, est refrigerium, intermissa quoddam videtur esse tormentum. Remotione quoquè continua illuminatur anima, vitia deteguntur, & quicquid hominem de semetipso latuerat, aperitur. Cum aqua de viuario, remotis quæ opponebantur, egeritur, pisces in siccum remanentes humanum patiuntur adspectum. Et à nobis cum terrenæ actionis fluctus elabitur, quicquid in profundo procellatum emergentium subnatare consueuerat, denudatur. Venator quoque, oppilatis anfractibus, depressis circunsepit saltuum lustra fructicibus, vnumque pro multis aditum feris fugacibus extare relinquit, atque illic se vibrata stringendo venabula in insidijs ponit: sicque compendium sibi laboriosæ vexationis attribuit, dum pernicia ferarum vestigia, quæ persequi per infinita nequiuerat, in egressionis solo vestibulo negocioso ocio quietus expectat. Et nos cum vitijs ad praui operis liber-

tatem redire nitentibus, terrenæ actionis meatus occludimus, quasi vno in loco illis insidias ponimus, quia cũ solis cogitationibus iugiter dimicamus. Sicq; vitiorũ nostrorum bestialis feritas facilè capitur, dum solum cogitationis humanæ peruium singulariter custoditur. Auceps etiam cunctos vndique gurgites ramalium dẽsitatibus operit, atque ad vnum hauriendæ dulcis aquæ locum confluere volucres præscripta necessitate compellit: dumq; solus ille ad bibendum locus exponitur, circumposita muscipularum argumenta felicis, aucupij prouentione ditantur. Vt ergo diuersis animi passionib⁹ facilè possimus laqueos captionis inijcere, obtrusis negociorũ secularium riuulis, aduersùs solos cogitationum impetus studeamus viriliter decertare, vt dum vitia nostra ab actione deterrita, solis cogitationum fluctuationibus aduolant, facilè in sanctæ prudentiæ laqueos cadant.

Solitarij aduersùs cogitatiões tãtum habẽt dimicare.

Quod sæpè monachus falsa carnalium promissione decipitur.

CAP. XXVI.

NOtandum autem, quia sæpè seruus Dei per huiusmodi membra decipitur, dum ad dirimendas dissidentium lites, vel ad aliqua peragenda Ecclesiasticis scilicet vsibus profutura, importuniùs inuitatur. Imminens nanque periculum, multorumque commune discrimen, nisi progrediatur, exaggerant. Quod si accesserit, cuncta ad suæ voluntatis arbitrium, atque ad felices exitus prouentura, multipliciter asseuerant. Antiquus enim hostis videns militẽ Christi in procinctu sancti certaminis positum non aliter posse à sui propositi feruore tepescere, machinatur vberioris cuiusdam fructus superficie fallaciter adumbrare, vt dum lucrũ maius attenditur, bonũ, quod præsenti est ad tempus quasi dispensatione postponatur. Sed qui mendacis mundi consuetudinem frequenter expertus est, prudenter nouit vana suggerentium commenta respuere, & se ab infructuosi laboris exercitio custodire. Apud quosdam nanque absentis monachi authoritas grauis est: si autem præsens affuerit, nullius iudicatur esse momenti. Sæpè enim cuiuspiam venerabilis viri literis reuerentiæ honor impenditur, qui personæ, si adsit indeuotiùs exhibetur. Apud seculares nempe religiosus quisque veluti pictura est. Pictura nanque si procul assistat, inhianter. & cum auiditate prospicitur: si iuxta sit, contemptibilis iudicatur. Et spiritualis quisque carnalibus absens quidem timori, præsens autem videtur esse despectui. Quod & Apostolus sibimet contigisse testatur, cum ait: Epistolæ graues sunt, & fortes. præsentia autem corporis infirma, & sermo contemptibilis. Quos enim epistolarũ fortitudine, & grauitate terruerat, his corporali præsentia despicabilis apparebat. Quid autem mirũ, si iustis quibuslibet viris ista cõtingant, cum & de ipso electorum capite, Redemptore videlicet nostro non dissimile quid Euangelica series afferat? Herodes, inquit, viso Iesu, gauisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quòd audiret multa de illo. Sed videamus hoc tam magnũ, tam diuturnum desiderium. quod in absentẽ Dominum falsitas Herodiana tenuerat, in quem tandem exitum, oblata videndi facultate, concluserit. Quod nimirum declaratur, cum paulo inferiùs subditur: Spreuit autem eum Herodes cum exercitu suo, & illusit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum. Ecce quem vulpis illa malitiosa desiderauerat, spreuit: quem videre cupiebat, illusit: & quia Vitam non pio viuendi amore quæsiuit, mittens eum ad Pilatum, in impietatis suæ morte remansit.

Quibus tentationũ fallacijs, Christi militem diabolus prosternere conetur.

2. Cor. 10.

Luc. 23.

Ibidem.

Vt monachus se à mundi implicatione custodiat.

CAP. XXVII.

QVisquis ergo in procinctu cælestis militiæ positus ad supernæ patriæ municipium properat, studeat malè blandientis mundi promissa respuere, abhorreat se sub qualibet specie actionum secularium laqueis irretire. Habet deputatum sibi propriæ seruitutis officium. Sufficere sibi credat, si indictæ sibi obedientiæ præscriptum munus possit implere. Illud ad memoriam reuocet, quod scriptum est: Caue nè in multis sint actus tui: Secularibus relinquatur, secularia iura componere. Satis sit seruis Dei perituro huic mundo se mortuos exhibere. Sicut enim absurdum est, bonis mala præferre, ita etiam fatuum, optimum bono inferius iudicare. Maria, quia optimam partem elegit, sufficere sibi credidit, nec se ad bona Marthæ, frequens videlicet ministerium, reclinauit. Moyses quia ab humana conuersatione remotus, bis quadragenario dierum

Eccli. 11.

Luc. 10.

rum numero ieiunauit, bis etiam legem Domini digito scriptam suscipere meruit: Exod. 24. & 34.
Aaron autem, qui ad custodiam populi derelictus est cognoscitur idola fabricatus. Exod. 32.
Sic nimirum, sic plerunq; contingit, vt qui propria non contentus, alienæ progredi tur saluti cōsulere, sui potiùs cogatur periculum sustinere: cumque alij, velut inter procellosa naufragia palpitanti, manum porrigit, ipsum quoque præcipitem vorax fluctus inuoluit. Tutius ergo est sub huius vitæ nocturna caligine, nos in litore positos naufragantibus lumē ingerere, quam ad eos compassionis gratia cum propriæ vitæ periculo pronatare: quatenùs ipsi per nos dato recti cursûs indicio, sinum tuti portûs attingāt, non autem nos ad eos transfretantes vorago spumosi maris absorbeat. In vertice montis Raphidim Moyses orabat, & Duce Iosue, Israël in conualle pugnabat. Sed si Moyses in adiutorium populi sui ad campestria descendisset, Amalech proculdubio Israëlitarum cædētium terga percuteret. Si ille manus ad corripienda arma deponeret, facta suorum strage, facilem victoriam aduersarijs triumphantibus præbuisset. Quod nimirum patenter agnoscitur, si ipsa sacræ historiæ series subtiliter attendatur, vbi dicitur: Quia cum leuaret Moyses manus, vincebat Israël: sin autē paululū demisisset, superabat Amalech. Orantis ergo manus, manus prælantium roborabat: & quia istæ imbelles ad cælum patebant, idcirco illæ dimicantes victoriā, cæsis hostibus, obtinebant. Illarum quidem fuerit pugna, sed istarū non ambigitur fuisse victoria: quia vt illis daretur vincere, istæ meruerunt diuinitus impetrare. At cōtra, Balaam filius Beor, qui ad prælium cum Madianitis egreditur, cum his, quos iuuare decreuerat, gladio trucidatur. Et iure, qui proprio non est contentus officio, discrimini redditur obnoxius alieno. Infelix meruit inter bellantiū cuneos hostilibus gladijs confossus occumbere, qui in pace positus per prophetię oraculum potuisset ipsius belli exitum nunciare.

Exod. 17. Quemadmodum Moysi oratio Israëlitis victoriam, ita solitariorum merita peccatoribus impetrant veniam. Num. 31.

De libertate, & discretione Elisæi. CAP. XXVIII.

NEquaquam sic Elisæus, qui nimirum Ioram Regem Israël aduersûs Moab properantem, non ad bella secutus est, sed tantum sufficere credidit, quod ei successum belli ad futuram, concisis hostibus, prædixit victoriam. Sed cur dicimus, quod nequaquam ad bellum regia castra secutus sit, cum & Naaman de remotis Syriæ finibus veniente, & ostio domus suæ cum equis & curribus humiliter assistentē, non limen egredi dignum duxit, non ianuam vt ingrederetur aperuit, sed per nuncium potiùs quæ essent facienda mandauit? Et certè Naaman isti multiplex mundanarum suppetebat copia dotum, pro quibus honorandus esse videretur. Sicut enim sacra testatur historia, princeps erat militiæ, vir quoque magnus apud dominum suum, & honoratus. Per illum enim dedit Dominus salutem Syriæ. Erat insuper, sicut scriptum est, vir fortis, & diues. In ipsa enim expeditione positus, substantiæ facultate non erat omnino vacuus. Tulerat enim secum (sicut legitur) decem talenta argenti, & sex mille aureos, decem nihilominus mutatoria vestimentorum: quæ etsi cuiusmodi essent, Scriptura non dicat, grauibus tamen auri argentique connumerata ponderibus preciosa fuisse quis ambigat? Quot verò sunt hodiè, qui monasticæ institutionis professione censentur, quibus si tam potens, tamq; famosus vir pro foribus dignaretur assistere, mox etiam festinātes reuerenter occurrerent, vt ingrederetur humiliter obsecrarent, & non tā quę vtiliter implerentur, quam quę libenter audirentur, assentationis verba proferrent? Qui etiam, si tantoperè rogarentur, nequaquam suscipere oblata renuerent, præsertim si aliquantulum numerosior alendorum fratrum sibi conuentus adesset. Eliseus autem Spiritus sancti discipulus, spe diues, thesauro fidei locuples, licet centum Prophetarum filios sub disciplinæ suæ magisterio sustentaret, pecuniam spreuit, munera repulit, & impensæ gratiæ vicem recipere laudabiliter recusauit, ne videlicet quod gratis acceperat, ad dantis iniuriā vendere videretur. Venienti autem Naaman nequaquam superbè, sed prudenter non assurrexit, ne videlicet alienigenæ, & de terrena adhuc gloria præsumenti reuerentiam exhiberet, nimirùm iam tunc Apostolicæ dignitatis imaginem præferens, quam Paulus postmodum expressam repræsentat dicens: Quandiu sum Apostolus Gentium, ministerium meum honorificabo. Nunquid enim minister humilitatis existimandus est, Naaman superbè fixisse pro foribus, qui de monte Carmeli, in quo manebat, à fœmina se passus est pertrahi, & Sunamitem illam non

4. Reg. 3. 4. Reg. 5. Ibidem. S. Elisei prophetę euangelica paupertas. Rom. 11.

solum

4. Reg. 4. ſolum comitatus, verum inſuper eſt ſecutus? Nam cum illa diceret; Viuit Dominus, & viuit anima tua, non dimittam te: mox ſequitur Scriptura dicens: Surrexit, & ſecutus eſt eam. Nunquid etiam copioſa munera tumidi faſtus ſupercilio reſpuit, qui à viro quodam de Balſaliſa venienti viles hordeaceos panes charitatiue ſuſcipere non deſpexit?

Sed hîc dum Prophetæ obſtaculum, nè tumidæ elationis arguatur, apponimus, in noſmetipſos exactoriæ quæſtionis aditum aperimus. Poteſt enim aduersùs hæc, quæ proponimus, quæſtio huiuſmodi fieri: Si tātus Propheta, & panes de manibus offerētis accipit, & exire de eremo fœminea ſupplicatione cōſenſit, qua ratione monachus vel ſeculum frequentare non audeat, vel ſuſcipere munera difficiliùs acquieſcat? Ad quod nos ſub compendio, reſpondentes, nequaquam quid accipiendi licentiā monacho prorsùs abſcidimus, ſed quò id temperatiùs, & cum diſcretione fiat, cum fraterna deuotio poſtulat, ſuademus, nimirum vt neceſſaria quæque, ſicut Propheta panes, quibus indigebat, accipiat, & quæ ſuperflua iudicauerit ille pecuniam, non admittat. Quod autem Eliſæus ad reſuſcitandum Sunamitis filium de mōtana remotione deſcendit, huius temporis monachis potiùs eſt venerationi habendum, quam imitandum. Liceat ſanè monacho ad ſeculum ex voluntate recurrere, quoties mortuum hominem ad vitam potuerit ſuſcitare. Illud autem propheticū iter omnino cognoſcitur & virtute plenum per reſurrectionis humanæ miraculum, & typicum per ſignificationis internæ myſteri um.

Sāctorum geſta veneranda ac admirāda potiùs q̄ imitanda ſæpiùs ſunt.

Quid autem ſignificet, non ocioſum creditur, ſi breuiter apponatur. Sunamitis nempe filium puer ab Eliſæo miſſus cum baculo nō reſuſcitauit: per ſemeptipſum verò Eliſæus veniens, atque ad eius membra ſe colligens, huc illucq; deambulans, & in ore mortui ſepties adſpirans, ipſum ad rediuiuam vocem protinùs per myſterium paſſionis animauit. Author ſiquidem humani generis Deus quaſì mortuum puerum doluit cum extinctos nos iniquitatis aculeo miſeratus adſpexit. Et quia per Moyſem terrorem legis protulit, quaſì per puerum virgam miſit. Per legem quippe Deus virgam tenuerat, cum dicebat: Si quis hæc, vel illa fecerit, morte moriatur. A peccati ergo morte lex nos ſuſcitare non valuit: ſed ad ſtatum vitæ Deus, adſpirata manſuetudinis gratia, clementer erexit. Nam puer cum baculo mortuum ſuſcitare non valuit, quia Paulo atteſtante, nihil ad perfectum adduxit lex. Ipſe autem per ſemetipſum veniens, & ſuper cadauer ſe humiliter ſternens, ad exæquāda ſibi mortui membra ſe collegit, quia cum in forma Dei eſſet, non rapinā arbitratus eſt, ſe eſſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens, in ſimilitudine hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Huc illucq; deambulat, quia & Iudæam iuxta ſe, & longè poſitas gentes vocat. Super mortuū ſepties adſpirat, quia ad perceptionem diuini muneris gratia ſeptiformis Spiritûs in peccati morte iacentes inflammat. Moxque viuens erigitur, quia is, quem terroris virga ſuſcitare non potuit, per amoris ſpiritum puer ad vitam redit.

Spiritualis expoſitio huius reſuſcitationis pueri. Exod. 20. Exod. 21. Hebr. 7. Phil. 2. 4. Reg. 4.

Quis ergo Propheticum diſcurſum iure audeat in exemplum trahere, cuius nimirum conſtat quia nec virtutem, nec myſterium poſſit æquare? Excubet igitur aſſiduè bellator Chriſti in procinctu cæleſtis militiæ lorica munitùs fidei: pro caſtris ſui Imperatoris ad dimicandum paratus ſemper aſſiſtat, ne fortaſsìs extra caſtra vagantem reperiens eum gladius hoſtilis abſumat. Donec Abner commilitonum caſtris interfuit, aduerſariorum cuneis terribilis extitit: poſtquam verò arma depoſuit, rudioris adhuc militis gladio, cæſi nuper Aſaël pœnas exoluit. Vriæ quoque ſi propriæ domûs hoſpitium placuiſſet, ſententiam proculdubio regiæ indignationis ac fraudis euaderet. Sed quia extrinſecus in alienis, quam in proprio dormire cubiculo maluit, authores ſuę mortis literas ad caſtrorum vrbem obſidentium principem reportauit.

2. Reg. 4. 2. Reg. 11.

Quod hoc tempore prædicatio non, ſicut olim, ſit admodum fructuoſa.

CAP. XXIX.

EQuidem fuit olìm tempus, quo bona anunciantibus mundus egebat: ſed elapſa ſunt, ac euoluta tempora, quibus religioſus quiſque poſſit ſecularibus fructuoſè conſulere, & in mente carnalium ſpiritualia non inutiliter ſeminare. Nunc infelices quique verba vitæ fabulas deputant, & ſalutaribus monitis licet aures adhibeant, ea tamen ſeruare declinant. Porrò ſi fidei o-

dei oculos ad transacta reducimus, velut fructuosos ramos in sterilia degenerasse vitulamina, præteritum in hoc præsens seculum inuenimus. Quis enim non miretur, quòd Niniue spatiosa nimis, & incomparabilis ciuitas, ad vocem vnius hominis tam facile à sua prauitate conuertitur, & innumerabilis populus non solùm cum paruulis & mulieribus, sed etiam cum iumentis ad pœnitentiam reuocatur? Quis hoc tempore, non dicam infirmæ ætati, vel sexui, sed ipsis etiam viris præsumat ieiunia triduana præscribere, vt nec aquam bibere, nec quidquam omnino cibi liceat degustare? Eccè apud Gentiles bruta etiam pecora ad Prophetæ vocem triduanos cibos leuant: & ipsi homines sub Euangelica disciplina, vltra diem ieiunare contemnunt. Illi ad pœnitentiam, vno prædicante, vnanimiter confluunt: isti prædicatorum turbas indesinenter audiunt, & obedire nullatenùs acquiescunt.

Ionæ 3. Eccè quomodo verbi Dei prædicatio apud christianos viluerit.

Quis etiam non obstupescat, quod omnes viri Iuda, & Beniamin, quicunq; vxores alienigenas duxerant, ad prædicationem Esdræ sacerdotis non solùm illicita cõnubia dissoluerunt, sed &, omnem sobolẽ, quæ ex eis genita fuerat, abiecerũt? Quis nesciat, quantus virorum amor circa vxores proprias vigeat, quanta circa filios pietas paternum pectus adstringit? Quis ignoret, ad dissoluendum duplex huius necessitudinis vinculum, quo mœrore, qua amaritudine se potuerunt viscera humana concutere? Quo vehementissimi doloris incẽdio paternus affectus, coniugalis animus compulsus est æstuare? Habentes tamen veram circa Deum pietatem, ad nihilum redegerunt falsæ pietatis imaginem: atque vt essent in spiritu veraciter pij, facti sunt contra carnem & sanguinem laudabiliter rigidi. Armauerũt se contra iura naturæ, vt naturarũ Authori fideliter militarent. Obliti sunt erga filios quod fuerant genitores, vt veri Patris ipsi adscriberentur hæredes: atque vt supernæ pacis sibi fœdera resarcirent, coniugalis tori copulam resciderunt. Nesciunt seruare matrimonijs fidem, vbi fides melior ad proprium recalescit Authorem. Quibus vtiq; conuenienter aptatur quod per Moysem dicitur: Qui dixit patri suo, & matri suæ, Nescio vos, & fratribus suis, Ignoro illos, & nescierunt filios suos, ij custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum seruauerunt.

1. Esd. 10. Quam viriliter olim Israelitæ cõtra carnẽ & sanguinẽ dimicauerint. Deut. 33.

Quis, rogo, nunc possit incestuosa coniugia quantumuìs instantissima prędicatione rescindere? Quis valeat, non dicam populum, sed vel vnum hominem ad illiciti matrimonij repudium prouocare? Clamant sacri canones, humanæ in tantum scelus iudicant leges, obsistunt prædicatores Ecclesiæ: & cũcta hæc perditis hominibus velut aniles næniæ risum potius mouent, quam ad corrigenda scelera compũgant. Eccè insuper hoc anno (sicut nôstis) per Romanę sedis Antistitem bis congregatum est synodale Concilium, vbi denuo omnes incestuosi iuxta canonum decreta Ecclesiastica sunt communiõe priuati. Sed quis ex tot millibus hominũ saltim vnum vidit ab infausti fœderis abominatione diuulsum? Immo ne profundiori iustè calamitatis absorberetur hiatu. quis eorum post hæc, Ecclesię limen terere destitit? Aut quis insuper ista considerans, ab eorum se familiaritate remouit? In omnes itaque letalis lepræ contagium serpit; quia nimirum omnes eorum complices Apostolicæ excommunicationis nexus adstringit. Enimuero quisquis coniugalis prosapiæ titulis insignitur, quisquis malè blandientis formæ suaui venustate mulcetur, præsertim si largioris substantiæ dotibus affluit, vel subcrescentis sobolis indoles spem sibi futuræ posteritatis infundit, consultius iudicat à Deo manifestè recedere, quam adeò lucrosi matrimonijs glutinum disgregare. Si vero his contraria euenerint, atque luxuriæ calamitatis incõmoditate percellatur, ipse vir falsæ consanguinitatis lineam texit, & inaudita proauorum nomina per multa argumenta confingit, atq; senes quosdam in huius allegationis testimonium aduocat, quos tamen per vitæ terminum sublatos è medio non ignorat. Ipse itaque sibimet accusator, & reus crimen impingit, scelus exaggerat, atque adminiculum, quo ex tam periculoso naufragio enatare possit, inquirit.

Cum excõmunicatis nulla est habenda conuersatio & familiaritas.

Eat ergo nunc monachus, salutiferum vitę suę ocium deserat, vitamq; suam sub specie lucrandi animas, inania sectando, consumat. Quis enim simoniacus nostræ commonitionis instinctu sua se aliquando sponte deposuit? Quis alieni iuris violẽter inuasor, paterno solo depulsos in patrimonia sublata restituit? Quis in campo bellicosis armatorum cuneis constipatus, si ex æquo congredi potuit, obstaculo sequestræ pacis ad propria, nisì fuso sanguine, repedauit? Quis exactor egeno debi-

Quã sit periculosum monacho sanctum deserere ociũ.

debitori præfixum chirographo fœnus indulsit? Quis debitor creditoris hæredibus bonæ fidei iura seruauit? Omnia in orbe confusa, cuncta pietatis ac fidei decreta cõuulsa. A iudicibus iustitia venditur. A legisperitis veritas tenebroso cauillatoriæ argumentationis colore fuscatur. Venales sunt siquidem leges, & pecunia iustificat delinquentes. Aurum nunc ipsis senatoribus præsidens in tribunalibus iudicat, & velut Imperator quidam pragmaticæ sanctionis edicta promulgat. Sicut enim Rex in secretalibus adytis de regni statu, de rerum summa deliberat, quodãmodo sic aurum & latet in occulto, & sententias depromit in publico. In sudario angusto cõcluditur, & decisis negocijs calculos iudiciales apponit. Plerunq; enim quos causa condemnat, mendax pecunia præmio dignos procaciter asseuerat. Econtra quos conscientia testatur innoxios, statuit inopia coram iudicibus reos. Nummus nempe momenta legi tribuit, atque ad suum intellectum obscuras sententias falsus interpretator inflectit. Nummus cor iudicum circa diuites oleo impietatis emollit, erga pauperes verò ad exercendum vigorem rigidæ animaduersionis impellit. Nũc igitur auaritia malorum omnium radix, vberius pullulat, & tanquam virosæ propaginis ramos per totum orbem feralium vitiorum portenta dilatat.

Auaritia omniũ malorũ radix.

Quod nunc omnium vitiorum monstra feralius vigeant.

CAP. XXX.

2. Tim. 3.

HAEc nimirum tempora Apostolico denunciantur oraculo, dum Timotheo futura prædicit. In nouissimis, inquit, diebus erunt tẽpora periculosa, & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus inobediẽtes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciẽ quidẽ pietatis virtutem autẽ eius abnegantes. Atque his præmissis, ilico subiungit: Et hos deuita. Nunquid ad mundi huius terminum Timotheus peruenturus erat, cui cũ prauitatis hominũ in nouissimis diebus futuras Apostolus enumeraret, protinùs vt euitaret adiecit? An potiùs in vnius persona discipuli, illis mandatum hoc communiter indicit, quos ad hoc deputatos officium iuxta finem seculi fore præuidit? Igitur dũ nondicit, His prædica, his verba vitæ denuncia, sed, Hos deuita, profecto modernæ temeritatis insolentiam arguit, atque ab infructuosa tumidos quosq; prædicatione compescit. Quid ad hæc nos monachi dicimus, qui mensuræ nostræ metas excedimus, atque ius nobis alieni muneris vsurpatione vendicamus? Si Paulus discipulum in hoc ipso specialiter constitutum ab incorrigibiliũ prędicatione prohibuit, qua nos audaciæ nota corripimur, qui nequaquam nobis delegato prędicationis officio importunè nosmetipsos ingerimus, & nostra salute postposita, alienis quasì profectibus inaniter insudamus?

Quibus sancta prędicatio subtrahenda.

Cedat ergo, cedat sterilis cura negocij. Superfluum iudicetur infructuoso indulgere labori. In semetipsa mens totis collecta viribus redeat: aduersùs infatigabiles aduersarios peruigil se ad certamen accingat. Charitatis quidem visceribus erga nos intrinsecùs affluat: ad exteriora verò se causa alienæ salutis extendere superuacuum ducat. Ad se venientibus monita salutis impendat: nullius hortatu leuiter propriæ quietis lucra postponat. Imperialis edicti pagina veredario discurrente defertur, bullatæ nobis apochę ab authore sedis Apostolicæ diriguntur: synodus congregatur, religiosis viris Concilij summa committitur. Solotenùs ilico se monachus flectat, honorem sacris literis reuerenter exhibeat: huius tamen expeditionis munus à se alienum irretractabiliter ducat, reputans intra se: Quid mihi cum Regibus terræ? Quid mihi cum synodali conuentu? Sufficiat mihi peccatis meis flendis insistere: satis mihi sit me huic mundo mortuum exhibere. Nolite quæso, monachi, nolite sub Ecclesiasticæ compassionis specie Regum aulas irrumpere: nolite aures Principum, velut salutaria suggerẽdo, fastidiosa importunitate pulsare. Credite in huius gratiæ studijs non leuiter fatigato. Imperatoriæ nanque maiestati sæpè quæ suggerenda videbantur experte, credite expressimus. A summis Pontificibus inuitati synodalibus Concilijs interfuimus. Sed qui hoc tempore ista prosequitur, tanquam si semina crederet arenosis litoribus videatur.

Nõ debet monachus se Regum negocijs ingerere.

Quod

Quòd in Synodo monachus ad Episcoporum inuidiam liberè loqui non audeat. CAP. XXXI.

SAepè nanque in Concilijs synodalibus positi, quosdam clàm sibi ferà liter conscios præsidere in numero Sacerdotum vidimus, non modò de suis securos, sed vltrò etiam ad aliorum crimina defendenda impudenter accinctos: qui nimirùm (vt ferebatur) & cũ Simone prius eme- rant, & cum Giezi postmodùm charismatũ dona vendiderant. Quorum tanta vis erat ad excusandas excusationes in peccatis, vt inter cætera mala etiã Simoniacæ hæreseos non modò defensores, sed viderentur potiùs assertores. Quis ad istorum inuidiã monachus mutire præsumeret? Quis ad arguenda crimina, vel iustitiam declarandam, vendicare sibi ius libertatis auderet? Illicò sæuirent, illcò in nos duræ sugillationis arma corriperent, & præmisso iurgio silentium imperarẽt, inter se scilicet hoc modo iudices conquerentes: Ad Concilium hoc iudicantes cõ uenimus: sed (ô noua præsumptio) mortuorum sententijs subiacemus, & Episcoporum sunt iudices facti, qui legaliter sub eorum fuerant legibus constituti: Quibus aliquandò respondetur: Venerabiles patres, & domini, sicut vobis specialiter prærogatum est iudicare, ità etiam minoribus Ecclesiæ membris competit quod sentiunt in commune conferre, nec vlla canonum authoritas prohibet, iuniores quæ Ecclesiæ ducunt profutura depromere, dum tamen ventilata negocia pontificalis iudicij debeat clausula terminare. Si quandò ergò hoc, aut aliquid huiusmodi cũ humilitate suggeritur, nequaquàm patienter admittitur: sed quicquid à nobis in synodo dictum est, totum ad inuidiam nostram superbo vocabulo iudicium nuncupatur.

Act. 8. 4. Reg. 5.

Melius ergò est vt monachus in sua cellam maneat; quàm Synodi negocijs se interponat.

Hæc breuiter idcircò perstrinxerim, vt in me quilibet inexpertus discat, sibimet etiam à talibus declinare, quantùm expediat. In vno siquidem præuadante colligitur, vtrùm à subsequenti exercitu ignotæ aquæ tutò fides habeatur. Protinùs se ab impetu proprij cursûs institores venalium reprimunt, cùm vel vnum ex suis redire à nundinis vacuum, non distractis mercibus, cernunt. Quem ruralibus curis intentum frequenter seges negata delusit, quamplures à sterilis arui cultura compescuit. Cùm scrutator fluctuum labore frustratus, vacua lassus lina reportat, facilè iam nudatos à perlustrandis inopis aquæ finibus reuocat. Sic nimirùm me, non mihi soli, sed & cunctis fratribus meis, talia tentâsse sufficiat, vt dum vnius labor inutilis fuisse perpenditur, non vni, sed multis à superuacui laboris impendio cautela præbeatur.

Quòd monachus se à mundo cohibeat, & Dei iudicium suis semper oculis anteponat. CAP. XXXII.

QVisquis ergò monachus perfectionis culmen festinat attingere, intra remotionis suæ se claustra cohibeat, spirituale ocium diligat, discurrere verò per seculum, velut mersare se in lacũ sanguinis, perhorrescat. Tot enim criminum magìs ac magìs in dies mundus contaminatione polluitur, vt quælibet sancta mens sola eius consideratione fœdetur. Et dum veteribus noua semper augentur, quid aliud, quàm Antichristi via proculdubiò sternitur, vt iam vltra finem seculi in mundum veniens sine offendiculo liber ingrediatur? Et cùm illius via nil aliud prorsùs, quàm nostra sint, absque dubio scandala, eadem causa debet vestigia nostra compescere, quæ illi spondet liberis posse gressib. aduentare.

Via Antichristi nostra scandala.

Deprimatur ergò quilibet frater nunc in angusto suæ remotionis ergastulo, vt infinitæ magnitudinis domus sibi paretur in cælo. Baruch ait: O Israël, quàm magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius: magnus, & nõ habet consummationem, excelsus, & immensus. Nunc se vinculo diuini timoris obstringat, vt postmodùm ius veræ libertatis obtineat. Requiescens in Christo reputet nil sibi commune esse cum mundo, vt quod Iohannes Apostolus iubet, non solùm corde, sed & corpore ipso conseruet. Nolite, inquit, diligere mundum, nec ea, quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo. Clarescat seruus Christi, nulla mundum affectione cordis diligere: atque ad hoc probandum, corporalibus etiam hunc fastidiat gressibus frequentare. Ipsa porrò corporalis abstinentia piæ mentis odium comprobet, vt quo quisque à noxia mundi notitia

Baruch. 3. 1. Iohan. 2.

magis alienatur, eò arctiori Deo familiaritate iungatur. Nunc flebilis & mœrens defixos in terra oculos teneat, quos ad eum videndum, qui venturus est in nubibus
Luc. 21. cæli cum potestate magna & maiestate, tunc lætus attollat, sicut scriptum est: Respicite, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. O quàm ad pronunciandum breuissima verba, quàm ad pertractandum medullitùs infinita sententia, videlicet cùm reprobi eiulantes tremefactis visceribus dicēt: O mon-
Luc. 23. Matth. 24. tes, cadite super nos, & colles, operite nos à facie sedentis in throno: cùm denique sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, tunc nimirùm cùm videbit eum omnis populus, & qui eum pupugerūt, & plangent se super se omnes tribus terræ.

Quæ autem mens humana concipere, quæ lingua valeat explicare, quantum erit tunc electorum gaudium, quàm inenarrabilis lætitia beatorum, cùm, periclitante mundo, ipsi de cætero subiacere periculis desinunt, & venienti immortali Sponso accensis lampadibus tripudiantes occurrunt? cùm membra mundi ad perferenda tartareæ combustionis supplicia corruunt, ipsi ad percipienda inaccessibilis gloriæ præmia felices assurgunt? cùm illorum vitam mors immortalis intercipit, istorum mortalitatem virtute resurrectionis absorptam incorruptio gloriosa consumit? (Membrorum huius mundi supplicia, & præmia electorum.) Hoc cunctis seculis admirandum singulare spectaculum incessanter sibi mens sancta proponat. Hanc tremendam venturæ discussionis imaginem assidua præ oculis meditatione depingat. Iam se vir electus ad tribunal raptum Iudicis deputet, iā se in examine positum ad reddendam rationem diuinis quæstionib. perurgeri formidabiliter penset. Mundo se extraneum reddat, vt Deo propensioris gratiæ largitate familiaris adhæreat. Hoc itaque modo mortuus viuat, à terrenis se vexationibus subtrahat, ac velut in sepulcro iam positus, in solo Creatoris sui desiderio sua-
Colos. 3. uiter requiescat, sicque in Deo vita sit eius abscondita, quatenùs apparēte Christo, & ipse cum eo apparere mereatur in gloria, Amen.

Hic scriptor alloquitur venerabiles monachos Petrum, & Albisonem.
CAP. XXXIII.

NVnc, fratres charissimi, alter scilicet forma cœnobitarum, alter imitandum eremiticæ conuersationis exemplum, ad vos styli huius articulum reuoco, vt quibus primordium incipientis intenditur, in cis etiam consequenter peracti opusculi clausula terminetur. Videtis igitur, quàm celeriter breuis hæc vita pertranseat. Videtis, quia mūdus hic vicinum suî terminum indicijs iam euidentioribus clamat. Tellus enim genitalibus effœta humoribus,
Egregium argumentū à simili. quodammodò inuita aratrum tolerat, dum ferre fructus suis cultoribus negat. Et velut anilis aluus, dum sanguis in corpore, vulua marcescente, frigescit, etiā si procreandi studium non defuerit, ad gignendam tamen sobolem non assurgit. Aqua etiam nihilominùs sterilitatem patitur, vt iam piscator retibus impendium denegat, dum inopis capturæ quæstus diris per elementum liquidum laboribus non respondet. Nec te, aër olìm fœcunde, prætercam, qui dum diuersis tendicularum argumentis in volucrum captione non prouenis, nimirùm aucupes casso labore frustratos ad exercitiū rurale remittis: & quos dudùm ad sublimia captandis tuis muneribus faciebas intentos, iam vt meminerint, cui sustentandæ vitæ adminiculum acceptū referre debeant, alumnæ terræ reddis obnoxios. Quique tunc largus qualibet grossiora edulia tuis iubebas delicijs cedere, iam nunc ad te manum retrahens, vilia facis olus cula, velut accuratas epulas, mensas diuitum infercire.

Mundus itaque (vt prædictum est) quasì longo lassatus iam senio, per cuncta sua membra probabiliter indicat, quia cursûs sui terminus diutiùs non elongat. Huc accedit, quòd homines nunc in iuuentute senescunt, & iuuenili adhuc decore vernante, intempestiuis canis verticem spargunt. Nimirùm quos propria dictat ætas, immaturæ venustatis adhuc flore virescere, senex mundus quodam violentæ
Cur homines citius solito nunc moriātur. authoritatis imperio secum præcipit decrepitos apparere. Quo fit, vt sicut cauernosæ arboris poma, mox vt producta fuerint, ante maturitatem corruant, ità nimirùm homines acerbo (vt ità dixerim) exitu, priusquàm ad ætatis plenitudinem veniant, moriantur.

Cùm itaque mundus præcipitem iamiam protinùs præ oculis imminentem sui cursûs minetur occasum, homines etiam quotidiè immaturo præuenti rapiantur

interitu,

interitu, quid restat, nisi vt hoc breui puncto, quo viuimus, lapsura quæque, velut iam lapsa, despicere, & ad ea, quæ permanent, feruidæ mentis studeamus desiderio festinare? Ecce non leuia currentibus præmia proponuntur, & itineris nostri stadium quotidiè breuiatur. Nulla ergò vitæ præsentis offendicula nostri cursûs iter impediant, nullas nobis moras carnalis illecebræ torpor innectat. Quisque iam ad promissa munera perspicaces fidei oculos dirigat, & à brutis ignauiæ vinculis obuiantia quæque terrenæ prauitatis obstacula robustæ spei penna transcendat. Eccè enim qui de longinquo vocauerat, manum iam appropinquantib. porrigit, & quasi teneros filios vacillantibus nutantes poplitibus firmat, blandeque ac leniter in gremium suæ charitatis inuitat.

Adeamus ergò cum fiducia thronum gloriæ, arripiamus tantæ insignia pietatis: & quod temeritatis fuerat quærere non promissum, pudoris sit nolle suscipere vel oblatum. Dedignemur iam cœnosi huius mundi lutum sæpiùs corporaliter terere, cuius amorem (Deo inspirante) didicimus libero mentis pede calcare. Ab eo itaque, quem non diligit animus, ipse etiam corporeus reprimatur incessus. Indignum censeamus visitationis nostræ frequentia, qui de nostra gliscit triumphare ruina. Inimicitias mentis ipsa quoquè testetur absentia corporalis: nec crebrò nostros mereatur ille discursus, quorum fœdare consueuit obtutus: solusque insidiarum suarum foueis incidat, qui nostris assiduè gressibus deceptionum laqueos parat. Sic, sic frustratas fraudum suarum excubias lugeat, dum nobis in pace quiescentibus, nocturnæ nostræ profectionis aditum callidus insidiator explorat. Heb. 4.

Sufficiat autem nostræ discursioni diuini campus eloquij. Per hunc campum iugiter gradiamur, in eo delectabiliter spatiemur. Licet illic liberis gressibus per parilem sacrarum histôriarũ planitiem currere. Possumus etiam per mysticæ intelligentiæ profunditatem quodammodò præruptorum illic montium celsitudinem repere. Illic perfruemur fidelium amicorum dulci colloquio, illic diuersi apparatus, epularumque cælestium iugi conuiuio. His dapibus inhians fidelis anima, assiduæ lectionis alimento vegetata, robur accipiat, & purissimæ orationis adipe saginata pinguescat. Relinquatur fames seculi fastidientibus conuiuium mundi. Nos autem illas didicimus epulas, quæ & famelicis satietatem assolent cum iucunditate tribuere, & tamen satiatis nesciunt fastidium generare: quæ nimirùm epulæ & mentis nostræ stomachum suauiter replent, & tamen cloacarum secessibus nihil debent. Nihil enim de se prorsùs egestioni relinquunt, sed ad præbendas vires per omnium se venarum poros, cunctorumque viscerum penitùs interna diffundunt.

Vt monachus debeat mundo valedicere, & sacræ lectioni vacare.

His itaque cælestibus mensæ dapibus mens intenta inexplebiliter vacet: his oculus solerter inuigilet, lingua articularis styli verba percurrat, cor quæ leguntur intelligat, & mysterij latentis arcana reuoluat. Hoc pabulum sacra animalia per assiduæ retractationis studium iugiter ruminent, illud nimirùm à ventre scientiæ ad memoriæ guttur sæpiùs iterata meditatione reducendo. Has, inquam, dapes mens ieiuna semper esuriat: ab his verò nunquàm satiata recedat, sed quò magis expletur, eò rursùs ad earum appetitum auidiùs accêdatur: sicque omnes sensus nostros circa istas vitales epulas occupemus, vt cunctis causarum secularium negocijs insensibiles facti, vere mortui mundo, soli viuamus Deo: quatenùs ipse author, & instructor felicissimi huius ferculi, illis suis conuiuis nos dignetur adscribere, qui ex ore Veritatis merentur audire: Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, Regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in Regno meo. Luc. 22.

Omnipotens Deus, qui charitas est, fratres charissimi, sancto cordi vestro clementer inspiret, vt pro me peccatore dignemini semper orare. Sit nomen Domini benedictum in secula, Amen. 1. Iohan. 4.

MARTYROLOGIVM ADONIS SIVE VDONIS ARCHIEPISCOPI TREVIRENSIS.

FRATER IACOBVS MOSANDER PIO LECTORI SALVTEM.

*MARTYROLOGIVM hoc ex quatuor peruetustis MS. codicibus sibi mutuò correspondentibus manu propria exarauimus. Verùm quartus à monacho ordinis S. Benedicti conscriptus, aliquot Sanctorum nomina continebat, quæ in cæteris tribus non habebantur: de quibus cùm dubitaremus an essent Adonis, vel potiùs per dictum monachum eius Martyrologio adiecta: doctorum virorum vsi consilio, eosdem Sanctos signo stellæ, sic *, prænotauimus ad euitandum omnem errorem & scrupulum.*

Porrò Adonem hunc, quem Platina in vita Gregorij Pontificis eius nominis septimi Odonem, Nauclerus Othonē, Carolus Sigonius Vdonem vocat: Hic inquiens, in Concilio Laterano, in causa Henrici & Rodolphi legatus à latere, cū Bernardo Diacono, & Bernardo Abbate Maßitrensi, datus est, vt pacem inter Henricū & Rodolphum Imperatores conciliaret. Hic vir (vt infrà ait Aloysius) sanctißimus paritérque doctißimus fuit, qui tempore Gregorij septimi floruit: cuius idcircò (vt reor) nec Sigebertus De viris illustribus, nec Trittemius in Catalogo, meminerūt. quòd eius MS. Martyrologium solùm apud nos, & in paucis admodùm alijs monasterijs semper latuerit, nec ad eorum manus deuenerit. Insupèr quàm fuerit rarū, subsequentes Lipomani protestantur literæ, vbi ait, se omne aurum in comparatione illius nihil ducere. Quidquid porrò à dicto Aloysio in editione huius Martyrologij omissum ac suppressum est, id nos in lucem hîc emisimus. Vale.

Idē refert Naucler. & Aloysius ex Platina.

ALOYSIVS EPISCOPVS VERONENSIS PIO LECTORI.

CVm adhuc iuuenis essem, eamq; ipsam ætatē in inclytam e ciuitate Venetiarum agerem, audiui quendam celeberrimum virum & magni in Ecclesia Dei nominis referentem, Bononiæ vidisse se Martyrologiū quoddā valdè celebre, atq; completum, in quo multæ Sanctorum vitæ dieb. singulis occurrentes, ad integrū essent descriptæ, ex quib. legenti & multiplex rerū cognitio, & ardens sanctos ipsos imitandi desideriū proueniret. Sed locum non recordabatur, in quo librum huiusmodi vidisset. Posteà cùm mihi gesta sanctorū (sic volente Deo) compilandi in mentem venisset, recentiores patres qui in hoc opere desudauerunt perlegere volui, quos ferè omnes in hanc sententiam concurrentes animaduerti, vt plurima ex Adonis Martyrologio desumpta in suas lucubrationes transcriberent, quod & ingenuè (vt Christiana pietas requirit) profitebantur, in calce historiarū hæc aut similia verba ponentes: Hæc Ado in suo Martyrologio. Euolui autem ego bibliothecas oēs quotquot celebres sunt, si quo modo hunc Adonis librum inuenire possem, nec tamen vspiàm illum reperi. Quarè affligebar nimis, & mecum ipse dolebam quòd celebratißimus liber ab omnib. in mediū adduceretur, à nemine tamen conspiceretur. Iamque habendi libri animum abieceram, & illum vltrà non requirebam, credens à Deo fieri, vt ad manus meas peruenire non posset. Cùm verò anno superiori peregrinationib. & laboribus meis, optimi Dei, & post eum summi domini mei Iulij tertij Romani Pōtificis gratia finē imposuissem, datumq; esset vt ad sponsam meam Veronensem Ecclesiam liberè reuerti possem, con-

tinuò

tinuò ad me visendum affuerunt duo amici mei viri celeberrimi & doctissimi, ambo ciues Bononienses, ambo florentes ætatibus, ambo in Artibus (vt aiunt) magistri, & in nobili illo Gymnasio publicè magna cum laude profitentes, Iohannes Antonius Locatellus, & Scipio è Fabiorum familia: Hi cùm studium meum in perquirendis sanctorum vitis didicissent, multaq; hac de re inuicem fuissemus loquuti, tum mihi Scipio, Episcope, inquit, cùm primum nos domum contulerimus, librũ tibi missurus sum quem domi habeo inter meos reconditum, multas sanctorum vitas continentẽ, qui tibi credo non displicebit. Addebatq;, nè inquiras modò nomen libri (illud enim ipsum statim ego perquirebam) quoniam impræsentiarùm non recolo, non enim hoc scriptionis genus meæ est professionis. Abijt ille, paucisque diebus elapsis ad me librũ misit, manu scriptum, non typis excusum: quem cùm aperio, & titulum prælego, (Ad illum enim ego protinùs accurri) Adonis Martyrologiũ esse deprehendo. Quanta tunc exultauerim lætitia, Deus scit, omne aurum nihil duxi in comparatione illius. Statimq; recordatus sum amplissimi illius patris, qui aliâs mihi de Martyrologio Bononiæ viso narrauerat, hocq; illud ipsum esse certò credidi, ac ingentes Deo nostro & filio eius Domino Iesu Christo gratias egi, necnon amico fideli qui tanto me munere decorauerant.

*Liber autem ipse in sanctorũ vitis describendis hoc ordine procedit, per singulos menses & dies sanctos habet positos, quorum omnium vitæ referuntur, aliæ quidẽ breuiùs & concisiùs, aliæ verò profusiùs: sed quæ breuiores describuntur, pleræq; sunt quæ vulgò in D. Hieronymi * Martyrologio habentur. In edendo ergò volumine nos hunc modum tenuimus, vt quæ à D. Hieronymo sunt positæ, omninò prætereantur, cùm in promptu sint omnibus, nisi eis additum aliquid reperiatur. Quæ autem ab illo non sunt positæ, hîc omnes sint insertæ.*

* Aut Vsuardi & aliorum.

Accipe igitur benignè lector Martyrologium Adonis viri sanctissimi pariterq; doctissimi Treuerensis Archipræsulis, qui iam annos paulò plus vel minus quingentos, à tempore Gregorij septimi florere cœpit, & ob vitæ sanctitatẽ tantæ extitit authoritatis, vt ab eodem Pontifice ad cõponendas res inter Henricum & Rodulphũ qui de Romano Imperio contendebant, vnà cum duobus collegis de latere sedis Apostolicæ Legatus destinatus fuerit: gratiasq; & tu mecum age Domino, qui cùm non ampliùs perquireretur Ado (nè tãtum lumen in tenebris lateret) reperiri eum ad piorum consolationem, & Ecclesiæ suæ ædificationem voluit. Vale, & ora prò me, vt vnum Deum mẽte adorem, corde colam, & synceris actibus venerer.

Quædam per eũ fuerunt omissæ, vt Agnetis virginis & aliæ:

PROLOGVS DOMINI ADONIS ARCHIEPISCOPI TREVIRENSIS IN SVVM MARTYROLOGIVM.

ADO PECCATOR LECTORI SALVTEM.

NE putes in hoc operè in vacuum me laborâsse, & rem non necessariam executum fuisse, breuiter tibi causam facti aperiam. Primum fuit imperium ac iussio sanctorum virorum, vt supplerentur dies, qui absq; nominibus martyrum in Martyrologio (quod venerabilis Flori studio in labore domini Bedæ accreuerat) tantùm notati erant. Deindè collecti vndecunque passionum codices, animũ intantùm suscitauerunt, vt non solùm præteritas dierum festiuitates, verùm & aliorum qui per totum annum ibi * notatìm positi erãt, latiùs & paulò apertiùs describerẽ, infirmioribus fratribus, & minus legere valentibus seruiens, vt ad laudem omnipotentis Dei in memorijs martyrum haberent compendiosam lectionem, atque in paruo codicillo, quod multo labore alij per plures codices exquirunt. Huic operi, vt dies martyrum verissimè notarentur, qui confusi in Calendarijs satis inueniri solent, adiuuit venerabile & perantiquũ Martyrologium, ab vrbe Roma Aquileiam cuidam sancto Episcopo à Pontifice Romano directũ, & mihi postmodùm à quodam religioso fratre aliquot diebus præstitum. Quod ego diligenti cura transcriptum, positus apud Rauennam, in capite huius operis ponendum putaui. Passiones autem sanctorum paulò longiùs, maximè circa finem, Martyrologio huic insertas non mireris, cùm tibi ratio superiùs reddita, cur factum sit, suffecerit. Ora tantùm impensissimè obsecro, vt meritis illorum consocier, quorum triumphos, etsì minùs quàm debui, excolere optaui. Salutatus in Christo vale.

* al. nominatim

Hîc immediatè sequebatur idem Martyrologium à Pontifice Romano profectum, cuius superiùs mentio fit: sed quia id breuissimè tantùm commemorat nomina Sanctorum, quæ in cæteris Martyrologijs exprimuntur, ideò superfluum iudicauimus id adiungere huic Tomo nostro:

QVO GENERE VEL CVLTV SANCTI MARTYRES VEnerandi sunt, ex libro xx. sancti Augustini contra Faustum Manichæum cap. 21. Habetur 6. Tomo operum eius.

POpulus Christianus memorias martyrum religiosa solẽnitate cõcelebrat & ad excitandam imitationem, & vt meritis eorũ consocietur, atq; orationibus adiuuetur: ita tamen vt nulli martyrum, sed ipsi Deo martyrum sacrificemus, quanuis in * memorias martyrum constituamus altaria. Quis enim Antistitum in locis sanctorũ corporum assistens altari, aliquandò dixit: Offerimus tibi Petre, aut Paule, aut Cypriane: sed quod offertur, offertur Deo qui martyres coronauit, apud memorias eorum quos coronauit: vt ex ipsorum locorum admonitione maior affectus exurgat, ad acuẽdam charitatem, & in illos quos imitari * possumus, & in illum quo adiuuante possumus. Colimus ergò martyres eo cultu dilectionis & societatis, quo & in hac vita coluntur sancti homines Dei, quorum cor ad talem pro Euãgelica veritate passionem paratum esse sentimus. Sed illos tantò deuotiùs, quantò securius post certamina superata: quantò etiam fidentiore laude prædicamus, iam in vita feliciore victores, quàm in ista adhuc vsq; pugnantes. At verò illo cultu, quæ Græcè latria dicitur, Latinè vno verbo dici nõ potest, cùm sit quædam propriè Diuinitati debita seruitus, nec colimus, nec colẽdum docemus, nisi vnum Deum. Cùm autem ad hunc cultum pertineat oblatio sacrificij, vndè idololatria dicitur eorũ, qui hoc etiam idolis exhibent: nullo modo tale aliquid offerimus, aut offerendum præcipimus, vel cuiquam martyri, vel cuiquam sanctæ animæ, vel cuiquam Angelo: & quisquis in hunc errorem delabitur, corripitur per sanã doctrinam, siue vt corrigatur, siue vt condemnetur, siue vt caueatur. Ipsi enim sancti vel homines, vel Angeli, exhiberi sibi nolunt, quod vni Deo deberi nòrũt. Apparuit hoc in Paulo & Barnaba, cùm commoti miraculis, quæ per eos facta sunt, Licaonij eis tanquàm dijs immolare voluerunt: conscissis enim vestimentis suis, confitentes & persuadentes se deos non esse, ista sibi fieri vetuerũt. Apparuit & in Angelis, sicut in Apocalypsi legimus, Angelũ se adorari prohibentem, ac dicentẽ adoratori suo: Vide nè feceris, conseruus enim tuus sum, & fratrũ tuorum, Deum adora. Ista sibi planè superbi spiritus exigunt, diabolus & angeli eius, sicut per omnia templa & sacra gentilium. Quorum similitudo in quibusdã etiam superbis hominibus expressa est: sicut de Babyloniæ quibusdam Regibus memoriæ cõmendatum tenemus. Vndè sanctus Daniel accusatores ac persecutores pertulit, quòd Regis edicto proposito, vt nihil à quoquã Deo peteretur, nisi à Rege solo, Deum suum, hoc est, vnum & verum Deum adorare deprecarique depræhẽsus est. Qui autem se in memorijs martyrum inebriant, quomodò à nobis approbari possunt, cùm eos, etiam si in domibus suis id faciant, sana doctrina condemnet? Sed aliud est quod docemus, aliud quod sustinemus: aliud quod præcipere iubemur, aliud quod emendare præcipimur, & donèc emendemus, tolerare compellimur. Alia est disciplina Christianorum, alia luxuria vinolentorum, vel error infirmorum. Veruntamen & in hoc ipso distant plurimùm culpæ vinolentorũ & sacrilegorum. Longè quippè minoris peccati est, ebrium redire à martyribus, quàm vel ieiunum sacrificare martyribus. Sacrificare martyribus dixi, non dixi sacrificare Deo in memorijs martyrum: quod frequentissimè facimus, illo duntaxàt ritu, quo sibi sacrificari noui Testamenti manifestatione præcepit: quod pertinet ad illum cultum, quæ latria dicitur, & vni Deo debetur. Proindè verum sacrificium, quod vni vero debetur Deo, quo eius altare solus Christus impleuit, in victimis pecorũ imitata dæmonia sibi arroganter exposcunt. Vndè dicit Apostolus: Quæ immolant gentes, dæmonijs immolant & non Deo. Non quod offerebatur culpans, sed quia illis offerebatur. Hebræi autem in victimis pecorũ quas offerebant Deo multis & varijs modis, sicut re tanta dignum erat, prophetiam celebrant futuræ victimæ, quam Christus obtulit. Vndè iam Christiani, peracti sacrificij eiusdẽ, memoriam celebrãt, sacrosancta oblatione & participatione corporis & sanguinis Christi. Huius sacrificij caro & sanguis ante aduentum Christi per victimas similitudinum promittebatur, in passione Christi per ipsam veritatem reddebatur, post ascensum Christi per sacramentum memoria celebratur.

[Margin notes: * al. memorijs — * poscimus — Sãcti quomodò coli debeant. — Act. 14. — Apoc. 19. & 22. — Dan. 6. 13. — 1. Cor. 10 — Victimæ pecorũ veteris testamenti figura fuit chri sti in Cruce.]

HYMNVS

HYMNVS SANCTI AMBROSII EPISCOPI, IN LAVDEM *ſanctorum martyrum, qui immediatè in MS noſtro Adone hîc ſequebatur.*

AEterna Chriſti munera,
Et martyrum victorias,
Laudes ferentes debitas,
Lætis canamus mentibus:
Eccleſiarum principes,
Belli triumphalis duces
Cæleſtis aulæ milites,
Et vera mundi lumina.
Terrore victo ſeculi,
Pœnisque ſpretis corporis,
Mortis ſacræ compendio
vitam beatam poſſident.
Traduntur igni martyres
Et beſtiarum dentibus:
Armata ſæuit vngulis
Tortoris inſani manus
Nuda pendent viſcera,
Sanguis ſacratus funditur:
Sed permanent immobiles
Vitæ perennis gratia.
Deuota ſanctorum fides,
Inuicta ſpes credentium,
Perfecta Chriſti charitas,
Mundi triumphat principem.
In his paterna gloria,
In his voluntas ſpiritûs,
Exultet in his filius,
Cælum repletur gaudio.
Te nunc redemptor quæſumus,
Vt martyrum conſortio
Iungas precantes ſeruulos
In ſempiterna ſecula. Amen.

LIBELLVS DE FESTIVITATIBVS SANCTORVM APOSTOLORVM ET RELIQVORVM, QVI DISCIPVLI

vicini, ſucceſſoresq́ ipſorum Apoſtolorum fuerunt.

MENSIS IANVARIVS HABET DIES XXXI. LVNAM VERO TRICESIMAM:

CALENDIS IANVARII.

OCTAVAE Domini, Romæ, natalis ſancti Almachij martyris, qui iubente Alippio Vrbis præfecto, cū diceret, Hodiè octauæ Dominici diei ſunt ceſſate à ſuperſtitionibus, idolorumque ſacrificijs pollutis, à gladiatoribus hac de cauſa occiſus eſt. Die 1. S. Almachius occiditur.

Itē Romæ, natale ſanctæ Martinæ virginis & martyris, quæ cum eſſet ſublimis genere, & patre conſule nata, diues nimis rerum, quas miſericorditer indigentibus erogabat, tenta ab Alexandro Imperatore, iuſſa eſt ſacrificare Apollini. Sed mox vt orationem fudit beata virgo, terræmotus factus eſt magnus, vt ciuitas concuteretur. Ac ſic pars templi Apollinis deſtructa eſt, ſimulacrumq́; comminutū, & multitudo magna cum ſacerdotibus fani oppreſſa. Iratus valde Alexander Imperator, iuſſit alapis faciem eius cædi, & vncinis faciem eius dirumpi. Illi autem carnifices qui ad cędendum eam deputati fuerant, deficientes clamare cœperunt, Videre ſe quatuor viros ſplendidos, qui eam confortarent, ſibique potius pœnam inferrent. Inde teſtarum fragmētis cæſa, cùm inuictiſſima durâſſet, illi quibus hoc impium officium delegatū fuerat, tandem pietate diuina circundati lumine (erant enim octo) crudele ilico miniſterium execrantes, crediderunt, ac Dominū verum Chriſtum Ieſum confeſſi ſunt. In eos autem accenſus valde Imperator, ſuſpendi illos fecit, & carnes eorum ſpathis lacerari. Deinde capitibus amputatis ſeculi huius viam finiêre, xvij. die menſis Nouembris. Sicque felicia regna martyres Chriſti facti petierunt. Iterum ſancta Martina pœnis afficitur. Nam expoliata veſtibus, inciſa eſt toto corpore, ac deinde in quatuor palis extenſa, à duobus Centurionibus fuſtibus cæſa. Cumq́; in confeſſione perſeueraret, mutati ſunt qui per vices eam, cederent ſeptem Cēturiones. Sed & illic ſibi ſupplicia illata forti animo riſit. Inde recepta in carcerē. Poſteà verò adipibus & pinguedine perūcta. ad Imperatorem iterū

De Martina Surius. 8. martyres occiduntur.

S. Martina destruit idolum. adducta, & iubēte eo in fanū deorū intromissa. Sed mox oratione facta ab illa, ignis de cælo cecidit, & idolum in fauillā redegit, sacerdotes templi exussit, & multitudinem populi occidit. Tunc perculsus timore Imperator, tradidit eā cuidā Iustino præfecto, vt impelleret eam ad sacrificandū. Qui mox extendi eam iussit in conto, & spathis membra eius incidi, & circa mamillas vngulis attrectari, vsq; dum cxviij. incisiones ab vncinis fierent. Sed cum adhuc ille videret nō expirâsse, deposita de cōto recipitur in carcerem. Quæ & item in Amphitheatrū à Iustino præfecto præsentata Imperatori, feris est iniecta. Tunc leo immanissimus de cauea laxatus, rugiendo vsque ad pedes sanctæ martyris cucurrit vbi statim ferocitatem deposuit, eamque nullo pacto attigit. Sed cum reduceretur in caueam, Eumenium Imperatoris cognatum interfecit. Et iterùm recepta est, iubente Imperatore, in carcerem. Exinde post duos dies cum iret ad sacrificandum Imperator, ei est exhibita martyr, quæ cum fixa in Domino maneret, suspensa, iterum vngulis rasa fuit, rasique eius capilli, quod magicam artem in illis consistere putabant: sed videntes eam insuperabilem, in templo Dianæ tribus diebus & tribus noctibus eam includunt. gladio percutitur. Cumque precibus suis Deus in puluerem redegisset simulacrum, educta de fano, ad vltimum gladio ferienda ab Imperatore destinatur. Huiusmodi fine martyr venerabilis cæli regnum meruit.

Itē de Concordio Surius. Eodem die apud Spoletum ciuitatem Tusciæ, natale sancti Concordij martyris temporibus Antonini Imperatoris. Hic ortus est Romæ, cuius pater Gordianus dicebatur, sanctissima conuersatione presbyter, de titulo pastoris, ordinatus Subdiaconus à sancto Pio vrbis Romæ Episcopo. Qui nihil aliud cū patre suo, nisi ieiunijs & orationibus die noctuq; vacabat, eleemosynis pauperū seruiens. Factū est autem vt cum consilio patris sui apud beatum Eutychen, qui tunc morabatur in prædiolo suo, via Salaria iuxta ciuitatem habitaret. Audiens famam eorum Torquatus Comes Tusciæ qui versabatur in ciuitate Spoleto, mittens accersiuit sanctum Cōcordium, & dixit ei. Quo nomine vocaris? Respōdit, sanctus Concordius: Christianus sum. Dicit ei Comes De nomine requiro, non de Christo tuo. Sanctus Concordius respondit: Christianus sum, & Christum confiteor. Fustibus cęditur. Cumque impelleretur ad sacrificandum, & ille in fide Christi fortiter duraret, iussus est fustibus cædi. Sequenti nocte venit ad eum beatus Eutyches cum Antimo Episcopo, & rogauerunt Comitem, vt aliquot diebus cum eis permitteretur morari. Erat namque Antimus Episcopus amicus Comitis, quique beatum virum Concordium fecerat illis diebus presbyterum. Peractis aliquot diebus, reuocatus est beatus Concordius, & venit ad Comitem. Cui & dixit Comes: Quid tractâsti circa salutem tuam? Sanctus vir respondit. Salus mea Christus est, cui quotidiè sacrifico sacrificium laudis. Cōsolatur Angelitùs. Iratus Comes, iussit eum suspendi in eculeo. Cruciatus diu, reuocatur arctatus ferro in carcerem, vbi meruit consolationem Angelicam. Post tres noctes missi sunt ad eum, qui aut sacrificantem laxarent, aut nolentem punirēt. Venientes autem missi, dixerunt ei: Aut sacrifica Ioui, aut capitalem sententiam accipies. Ferebant autē statunculam Iouis. Capite cęditur. Beatus Cōcordius dixit: Gratias tibi ago Domine Iesu Christe. Et expuit in faciem Iouis. Tunc vnus de satellitibus euaginato gladio amputauit caput eius. atque ita in confessione Domini emisit spiritum. Venientes autem clerici cum religiosis viris, tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud non longe à Spoleto, in loco vbi aquæ multæ emanant.

Item Romæ via Appia, coronæ militum triginta, has sub Diocletiano pro confessione veræ fidei percipere meruerunt.

De S. Fulgētio Surius Tomo. 1. Apud Africam, natalis sancti Fulgentij, Ecclesiæ Ruspensis Episcopi & confessoris. Qui tempore VVandalicæ persecutionis, ob catholicā fidē & eximiam doctrinam, ab Arrianis multa perpessus, & diu apud Sardiniā exilio relegatus, tandem ad Ecclesiam suā redire permissus, & vita & verbo clarus, sancto fine quieuit, annū sui Episcopatûs agens vigesimumquintum, vitæ autem totius sexagesimumquintum.

De Euphrosyna Surius Tomo. 1. Apud Alexandriam, sanctæ Euphrosynæ virginis, quæ orationibus patris sui Paphnutij de sterili matre progenita, in puerili ætate cōstituta, clam se tonderi fecit & monasticam vitā expetijt. Smaragdi sibi nomen imponens. Post etiam in reclusione viginti & octo annis in omni sanctitate perdurans, tacta ægrotationis incommodo, & mortem sibi adesse cognoscens, manifestauit se religioso & lachrymis multoties quærenti eam patri.

In territorio Lugdunensi monasterio * Virēsium, sancti Eugendi Abbatis, cuius vita virtutibus & miraculis plena refulsit. *al. Iurēsi. De eo Surius Tō. 2.

* Eodem die sanctissimi Paragodæ septimi Viennensis Episcopi.

IIII. NONAS IANVARII.

BEati Macharij Abbatis. Et in Ponto ciuitate Thomis, trium fratrum, Argæi, Narcissi, & Marcellini pueri, qui sub Licinio inter tyrones compræhensus, cum nollet militare, cæsus ad mortem, & diū in carcere maceratus, atque in mari mersus, martyrium consummauit. Corpus eius ad litus delatum, & à religiosis viris depositum, magnis coruscat virtutibus. Die 2. De Machario Surius Tomo 1.

* Itèm S. Isidori Episcopi & martyris.

III. NONAS IANVARII.

ROmæ, natalis sancti * Anteros Papæ & martyris. Qui vicesimus post beatum Petrum cū duodecim annis, mense vno, diebus duodecim rexisset Ecclesiam, passus est sub Maximino: & in cœmeterio Calixti sepultus via Appia. Hic gesta martyrum à notarijs diligenter exquisiuit, & in ecclesia recondidit. Die 3. *al. Anteri. Pōtificale cap. 20.

Apud Parisium, sanctæ Genofeuæ virginis, quæ à beato Germano Antisiodorensi Episcopo Christo dicata, admirandis virtutibus & miraculis latè claruit, & vsque ad lxxx. annos in Christi seruitute consenuit. Surius & Turonēsis de Genofeua.

Eodem die sancti Florentij Viennensis Episcopi & martyris, octaui eiusdem vrbis. Item Octauæ sancti Iohannis Euangelistæ. Ado Viennens. anno 241.

PRIDIE NONAS IANVARII.

NAtalis sancti Titi Apostolorum discipuli, qui ordinatus ab Apostolo Paulo Cretensiū Episcopus, cuiq; etiam Epistolā omni Ecclesiæ Dei celeberrimam idem Apostolus misit. Post prædicationis officium fidelissimè consummatum, beatum finem adeptus, sepultus est in ecclesia vbi à beato Apostolo fuerat dignus minister constitutus. Die 4. Felix S. Titi exitus.

Apud Africam, natalis sanctorum Aquilini, Gemini, Eugenij, Martiani, Quinti, Theodoti, Tryphonis, præclarissimorum martyrum, quorum gesta habentur.

Eodem die apud vrbem Romam sanctorum martyrum Prisci presbyteri, & Priscilliani clerici, atque Benedictæ religiosissimæ fœminæ, sub tempore Iuliani impijssimi Augusti, qui gladio martyrium compleuerunt.

Item apud vrbem Romam beatæ Dafrosæ vxoris Fabiani martyris, quæ post dānationem beati viri sui primum relegata exilio, deinde ab impio Iuliano capite iussa est puniri. Item Octauæ Innocentium. S. Dafrosa capite cęditur.

NONIS. IANVARII.

ROmæ, natalis sancti Telesphori, qui septimus post Petrum Apostolum Pontifex ordinatus, sedit annos vndecim, menses tres, dies xxj. Hic constituit, vt sex hebdomatibus ante Pascha ieiunium celebraretur, & Natali Domini Iesu Christi nocte Missæ celebrarentur, & hymnus Angelicus, id est Gloria in excelsis Deo, hora sacrificij Missæ diceretur, illustreque martyrium duxit. Die 5. Pōtificale cap. 9.

Itèm apud Antiochiā, depositio sancti Simeonis monachi, admirādæ virtutis viri, qui decimotertio ætatis anno huic seculo abrenuncians, monasterij claustra expetijt, vbi mira abstinētia vix septimo die cibū sibi indulgens, Psalteriū inter quatuor menses didicit. Deindè nimia domādi corporis intentione fune palmiceo renes sibi constringens, duriter laniatus est. Inde in quodam puteo se recludens, & ex eo à fratribus violenter ad monasteriū reductus, clam fugiens, eremū petijt. Vbi multo cōmoratus tēpore, in columna editori sanctitate feruens, se reclusit. Vbi nō modo nulli extraneæ mulieri, sed nec propriæ matri se videre permisit. Et vsq; hodiæ basilicā columnæ illius fœminarū nulla ingreditur. Nam quædā mulier veste induta virili ingredi voluit, & mox vt limen attigit, retrorsum mortua cecidit. Vide Suriū Tō. 1. de S. Simeone.

VIII. IDVS IANVARII.

EPiphania Domini. Eodem die passio sanctæ Macræ virginis quam cum Rictio Euarus præses torqueri & in ignem præcipitari iussisset, illęsa permansit. Deinde mamillis abscisis, squaloreque carceris afflicta, super testas acutissimas & prunas volutata, orans migrauit ad Dominum. Die. 6. S. Macræ martyriū.

VII. IDVS IANVARII.

RElatio pueri Iesu ex Aegypto.

Itē natalis sancti Luciani Antiochenæ ecclesiæ presbyteri & martyris, viri Die. 7.

doctis.

Passio S. Luciani presbyteri est Tō. 1. Surij.

doctissimi atque eloquentissimi, qui passus est Nicomediæ ob confessionē Christi sub persecutione Maximi: Sepultusq; Helenopoli Bythiniæ, quam vrbem (cū prius Deprana vocaretur) in honorē eiusdem gloriosi martyris, Constantinus Imperator instaurans, ex nomine matris suæ Helenopolim nuncupauit.

Item apud Antiochiam, beati Cleri Diaconi, qui ob confessionē Christi septies tortus, & in carcere diu maceratus, ad vltimū decollatus martyriū consummauit.

VI. IDVS IANVARII.

Die 8. Vide plura Nonis Septēbris de Seuerino.

APud Neapolim Cāpaniæ, sancti Seuerini cōfessoris, fratris beatissimi Victoriani clarissimi viri in miraculis. Qui & ipse fratris imitator, post multarum virtutum perpetrationem, sanctitate plenus quieuit. Sepultus in loco, vbi primum abstinentissimus, quam ad Episcopatum vocaretur, conuersatus fuerat.

Beluacijs, sanctorum Luciani & Messiani, &c.

V. IDVS IANVARII.

Die 9. De Iuliano & Basilissa Suri⁹ To. 1.

IN Mauritania Cæsariensi, natalis sanctæ Martianæ virginis & martyris.

Eodem die apud Antiochiam, natale sancti Iuliani martyris & Basilissæ coniugis suæ. Hi itaque sanctissimo voto coniuges, aliquot annos pariter vixerunt, carnem suam Christo virginem seruantes, totque monasteria de rebus suis, quia erant parentibus & genere clarissimi, instituerunt, vt ad decē millia monachorum pater beatus Iulianus fieret, Basilissa verò multarū mater virginū. Quarū multitudinem cum iam victricem præmisisset ad Dominū, ipsa cōuersatione vitæ, & doctrinæ studijs probatissima, inter verba orationis dulcissimis suspirijs plena reddens Domino spiritū, Angelorum consortio in cælo iuncta est. Iulianus vero postmodum à Martiano præside requiritur, quo tēpore rabies crudelitatis ad persequendū sanctos Dei sub Diocletiano & Maximiano exarserat, ad quē multitudo sacerdotū & Ecclesiæ Christi ministrorū confugerat propter immanitatē persecutionis. Comprehensus itaq; cū hac ingēti multitudine ipse præsidis audientiæ reseruatus, cæteri serui Dei iussu crudelis Iudicis ingenti accenso igne, eisq; apposito, in quo consistebant loco cōsumpti sunt. Vbi ad commendandā mortē sanctorū hora tertia, sexta, nona psallentiū chori feruntur auditi. Sed & vespertinos, & matutinos hymnos Deo cecinêre. Beatus vero Iulianus primùm auditus, rigidissimis fustibus cæsus est. Cumque cæderetur, vnus ministrorum præsidi necessarius oculum amisit. Quem beato Iuliano orante ilico recepit in Christum credens. Vnde statim ab insano iudice decollatur. Inde beatus Iulianus ductus ad fanum dæmonum est, vbi simulacra crystallina & electrina, atque ex diuersi generis metallis ad quinquaginta ita comminuta, in puluerem redacta sunt, vt quod fuerint, omnino non appareret. Deinde sanctus martyr vinculis ferreis arctatus, per ciuitatem sub voce præconis circunducitur. Cumque peruenisset ad locum, vbi filius præsidis in scholis erudiebatur, puer idem Celsus nomine, vidit multitudinem albatorum circa sanctum martyrem, & coronam preciosissimis lapidibus renitentem super caput eius. Quæ visa cum suis condiscipulis narraret, subito diuinitùs inspiratus proiecit volumina magistrorum, & vestimenta, quibus erat indutus, & celeri cursu peruenit ad pedes vincti martyris. Ad quod factum stupens tota penè ciuitas accurrit: ac cum reliquis præses & mater pueri eiulantes adueniunt. Sed cum puerum à societate beata separare non possent, cum beato Iuliano in imo carceris ipse mancipatur. Vbi diuino lumine consolati, & odore mirifico ita sunt respersi, vt & milites, qui eos custodia seruabant, circiter viginti, commoti, & stupore perculsi, Christo Domino crederent. Ad hos itaque visitandos in carcerem fratres septem vna cum Antonino presbytero venerunt: officioq; sancti Antonini presbyteri, tam puer, quam viginti milites baptizati sunt. Quod audiens præses, septem fratres dira custodia diu maceratos, in vltimo tradi igni præcepit, viginti porro milites gladio trucidari. Sicque martyrium victores consummauerunt. Sanctum verò Iulianum atq; Celsum puerum, sanctumque Antoninum presbyterum sibi præsentatos, necnon & Anastasium, quē beatus Iulianus à morte suscitatum participem gratiæ Christi fecerat, in cuppas pice & adipe feruentes iniecit, sub quibus lignorum & sarmentorum copiam aggregari iussit. Sed beati nihil læsi sub igne, in confessione persistunt. Ducti ergo iterum sunt in custodiā. Cum puero autem mater ipsius Martionilla, vt eum mutare posset, volens inclusa est. Sed dum cupit filium prædam fieri diabolo, ipsa prædata Christo, eiusque ancilla fidelis facta, baptismi gratiam recepit. Quo audito,

Multi martyres igne cremantur

Conuersio Celsi filij præsidis.

Martyriū 7. fratrū & 20. militū.

Martionilla, prefecti vxor baptizatur.

dito,ipsius coniunx piam Christi famulam in imo carceris trusam martyribus sociauit.Quos iterum suis conspectibus præsentari fecit, & ad fanum dæmonum,sacerdotibus fani intro expectantib.vt sacrificarent misit.Sed mox sanctis orantibus templũ solo deiectum,sacerdotumq; ad mille, & paganorũ multitudo occisa est. Sed iterum ab irato impio præside sancti retrudũtur. Qui diuina consolatione nocte sunt mirabiliter confortati.Sequenti verò luce producti sunt de custodia:oleoque infuso lignis, manus, & pedes eorum ligantur,ignisque ita supponitur.Sed cũ inuicti perdurarent,Iuliano & Celso cutem capitis auferri iubet, Antonino & Anastasio lumina effodi Martionillæ eculeum parari. Hæc cum illi fortissimè perui cissent, feris intromissis in Amphitheatrum ad deuorandum obiecti sunt.Sed feræ pedes sanctorum lingebant.Cum omnia peruicissent,militibus eos ferire iussit. Atque tali certamine palmam adepti,regna mansura perceperunt. SS. martyres occidũtur.

IIII. IDVS IANVARII.

Apud Thebaidem, natalis sancti Pauli primi Eremitæ, qui à sextodecimo ætatis suæ anno vsque ad cẽtesimum & quartumdecimum solus in eremo permansit.Cuius animã inter Apostolorum & Prophetarum choros ad cælum ferri ab Angelis, sanctus Antonius vidit. Die 10. Surius ex Hieron.

Apud Cyprum,beati Nicanoris Diaconi,gratia fidei & virtute admirandi,apud Cyprum gloriosissimè coronati, ibique venerabiliter sepulti. Qui etiam fuit vnus de septem primis Diaconibus. Act. 6.

† Item Inuentio sancti martyris Hermetis.

III, IDVS. IANVARII.

Apud Alexandriam,natalis sanctorum Confessorum Petri,Saueri,Leucij,quorum gesta habentur. Die 11.

Itèm S.Iginij Papæ,qui sedit Romæ annos quatuor.Hic cõstituit Clerum,& distribuit gradus.Sepultus in Vaticano 3.Idus Ianuarij. De Iginio Pontifice.

In Africa,natalis sancti Salulij.In huius natali sanctus Augustinus verbum fecit ad populum Carthagini.

PRIDIE IDVS IANVARII.

Apud Achaiam,natalis sancti Satyri martyris ciuis Arabiæ, qui transiens ante quoddam idolum,cum exsufflâsset in illud, signans sibi frontem,statim corruit:ob quam causam decollatus est. Die 12.

Eodem die natalis S. Archadij martyris,genere & miraculis clari. De Arcadio Surius Tõ 1.

IDIBVS IANVARII.

Octaua Epiphaniæ. Romæ via Lauicana, coronæ militum quadraginta, sub Gallieno Imperatore. Die 13.

Pictauis, S.Hilarij Episcopi & confessoris, qui ob catholicam fidem quadriennio apud Phrygiam relegatus, inter alias virtutes fertur quod mortuum suscitauerit. De Hilario Surius Tõ.1.

Apud Viennam,S.Veri Episcopi,qui prę̨sedit Ecclesię post sanctum Euantium.

† Remis depositio sancti Remigij Episcopi.

† Treueris S. Agtitij Episcopi & confessoris.

XIX. CALENDAS FEBRVARII.

Apud Nolam Campaniæ, natale beati Felicis presbyteri. Hic à Maximiano Nolanæ vrbis Episcopo presbyterij honore præditus est. Cùm autem Imperator decreta Christianorum insequi præcepisset,Maximianus Pontifex iam senio prægrauatus,putans se non posse ferrè supplicia,syluarum saltus adijt. Quos dum turbidus de persecutione pererrâsset, affectus fame, gelu attritus,solo corruit semiuiuus. At beatus Felix presbyter captus, & vinculis adstrictus,cum ante præsidem Dracum adductus fuisset,multaque ante ipsum de portentis deorum, quod nihil essent,disputâsset,eorumque præfectus impelleret,vt immolaret, respondit: Inimici estis deorum vestrorum. Ad quodcunq; enim me deorũ vestrorum templa duxeritis, hoc eis eueniet,quod euenit illis,ad quæ meum fratrem Felicem vos duxisse pœnituit. Sed si vultis probare virtutem Domini mei Iesu Christi,me ad Capitolium ire iubete, vt ipsum Iouem principem dæmoniorum vestrorum ruere faciam. Mox impius Iudex compressis auribus suis,iussit eum fustibus cædi. Deinde beatus confessor carceri includitur, In quo non mediocribus vinculis adstri- Die 14. De eo vidẽ Suriũ Tõmo. 1.

ctus,

Dirè crucia tur S. Felix ctus, cochleis ac testulis superpositus extenditur. Et ecce nocte media Angelus Domini, confractis catenis, scissaque trabe, qua pedes eius inclusi tenebantur, ait illi: Surge & egredere, ac require sacerdotē tuum, inuectumq; reduc ad vrbem, & abscon de, nè inedia ac fame depereat. Dumque beatus Felix egressus Episcopum suum requireret, inuenit illum solo prostratum, clausis oculis, strictisque dentibus vix spirantem. Et cum anxiè requireret, quid alimenti defecto seni porrigeret, ecce subitò de sentibus vuam pendere miratur: de qua albis granis in os confessoris Christi expressis, paululum senior refocillatus surrexit. Quem humeris impositum Felix ad ciuitatem detulit, & sub tugurio cuiusdam viduæ commendatum, alimentis pauit. Deinde captus, & in exilium deportatus est beatus martyr, in monte vocato Tyrceio vbi lapides excidebantur, vt ipse cum damnatis pari modo lapidum cæsor esset. Vbi Probi cuiusdam Tribuni filiam à dæmonio liberauit, vxoremque eius ab hydro-

Multa signa facit. pis morbo curauit, ipsumque Probum cum vxore & filia, & pluribus alijs in Christo baptizauit. Post deinde cum regressus esset, crescente persecutione, iterum mittitur persecutor ex numero apparitorum, qui beatum Felicem teneret. Quem cum solicitè requireret; & eundem Felicem interrogaret, si nosset, vbi Felix presbyter lateret: Hac, inquit, Felix parte abijt. Persecutore discedente, Felix latebram petijt. Sed nec mora persecutor ipse subsequitur. At martyr inter parietes dirutos occulebatur, vbi in ipso primo domûs introitu aranearum telæ dependentes, intùs neminem tunc intrasse, fidem facerent. Qua visione delusus inimicus abscessit. Sic martyr ad alium locum demigrans, à muliere quadam per tres menses pastus est: cuius tamen faciem, dum eiusdem latibulis celaretur, nullo modo vidit. Postmodum verò apud Nolam pontificem dæmoniorum ad Christum conuertens, templum Apollinis priùs dæmone, qui responsa dabat, expulso, diuina virtute deiecit. Virtutibus itaque adeo illustris, cum vellet vniuersus populus No-

Respuit Episcopatū. lanus vt leuaretur Episcopus, non consensit, sed alterum in sede Pontificali deligens ipsa post duodecim annos, quos apud Nolam cessante persecutione, fecerat, Dominica die mysterijs confectis, data pace omnibus, se in pauimentum oraturus proiecit: moxque beati viri anima de carnis ergastulo egressa, post grauia tormenta, quæ patienter tulerat pro Christo, felicia regna, ipse verè Felix cōscendit. Sepul-

Felix in Pincis cur vocetur. tusq; iuxta vrbem in loco qui dicitur Pincis, vbi claris semper fulget virtutibus, ab Helpidio venerabili, & sancto presbytero. Hic etiam beatissimus martyr & confessor hæreticis inuictissimè restitit.

Apud Viennam S. Caldeoldi Episcopi.

XVIII. CALENDAS FEBRVARII.

Die. 15. Abacuc & Micheæ prophetarum, quorum corpora sub Arcadio Imperatore diuina reuelatione reperta sunt.

Item beati Macharij abbatis, discipuli beati Antonij, vita & miraculis celeberrimi.

Item beati Isidori, sanctitate vitæ, fide ac miraculis præclari.

Apud Bituricas ciuitatem, Translatio Sulpitij Episcopi & confessoris, qui à pueritia sacris literis eruditus, & sanctæ conuersationis luce conspicuus, etiam

S. Sulpitij vita & signis clarus. laicus virtutibus claruit. Post etiam coma deposita, monachorum pater extitit: atque inde ad Episcopalem prouectus cathedram, vita clarus, miraculis gloriosus quieuit.

† Item Mauri Abbatis, discipuli beati Benedicti.

XVII. CALENDAS FEBRVARII.

Die. 16. D. Marcello Surius Tō. 1. Romæ via Salaria in cœmeterio Priscillæ, natalis S. Marcelli Papæ, qui iubente Maximino Imperatore, primo fustibus cæsus, & à facie eius quem corripiebat expulsus est. Deinde audiens quod domum S. Lucinæ, quam ipse proscriptione damnauerat, eo quod de facultatibus suis Christianis donauerit, ecclesiam faceret, & in ea Missas celebraret, in media ciuitate iussit in eadem ec-

*paleas clesia * plancas sterni ad animalia cantabilli publici: & eiusdem stabuli Episcopum ad seruitium animalium deputauit cum custodia publica. Vbi etiam post

Obitꝰ eius. multos annos seruiendo, indutus amictu cilicino, defunctus est: & conditus aromatibus à Iohanne presbytero, ac à beata Lucina, sepultus in cœmeterio Priscillæ. Hic fecit cœmeteria via Salaria, & vigintiquinque titulos in vrbe Roma con-

constituit, propter baptismum & pœnitentiam multorum, qui conuertebantur ex paganis, & propter sepulturas martyrum.

Apud Arelatem S. Honorati Episcopi, cuius vita doctrina ac miraculis illustris refulsit.

XVI. CALENDAS FEBRVARII.

IN Aegypto apud Thebaidem, beati Antonij monachi, qui sine vlla scientia literarum, Scripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuisse, & prudenter cogitando intellexisse prædicatur. Multorum monachorum pater, vita & miraculis præclarissimus vixit. Cuius corpus sub Iustiniano Imperatore diuina reuelatione repertum, Alexandriam delatum est, & in ecclesia beati Iohannis Baptistæ humatum. Die 17. De Antonio Surius Tom. 1.

Apud Linguonas, natale sanctorũ geminorum * Speusippi, Eleusippi, & Meleusippi. Qui cùm essent vigintiquinque annorum, cum auia sua Leonilla, & Ionilla, & Neone martyrio coronati sunt, tempore Aureliani Imperatoris. Gemini quidem in vna arbore suspensi, ligatis manibus sursùm, & pedibus deorsùm: ità extenti, vt penè putarentur in ipsa membrorum compage separari: qui inter orationum verba simul migrârunt ad Dominum. Ionilla hoc videns, confessa est se etiam esse Christianam. Quæ pòst compræhensa à turbis, multisque afflicta supplicijs, cùm Christum negare noluisset, cum Leonilla est simul gladio perempta. Neon exceptor gestorum, & ipse Christi nomen confessus, martyrio coronatus est. Docuit autem & baptizauit geminos hos Benignus presbyter, quem misit ab Oriente beatus Polycarpus Iohannis Apostoli auditor in Galliam, cum Antiocho compresbytero, & Tyrso Diacono. Sepulti sunt autem ijdem gemini in secundo miliario ab vrbe Linguonum. Turbon autem, scribens victorias confitentium Dominum, non post multum temporis martyrium perpessus est. *Alijlegunt Speosippi, Cleosippi & Meleosippi. vide de his Surium. SS. martyres occidũtur.

Bituricas ciuitate, Sulpitij Episcopi. De Sulpitio Surius Tom. 1.

XV. CALENDAS FEBRVARII.

CAthedra sancti Petri Apostoli, quam primùm sedit Romæ. Die 18.

Eodem die, natalis S. Priscæ virginis & martyris. Et in Ponto, natalis sanctorum martyrum Mosæi & Ammonij: qui cùm essent milites, primò ad metalla deputati, nouissimè igni traditi sunt. Et passio sanctorum martyrum Tyrsi, Leuci & Galerici.

XIIII. CALENDAS FEBRVARII.

HIerosolymis, Marthæ & Mariæ sororum Lazari.

In Smyrna, natalis S. Germanici martyris, qui cùm primæuæ ætatis venustate floreret, per gratiam virtutis Dei, metum corporeæ fragilitatis excludens, spontè præparatam sibi bestiam, damnatus à Iudice, prouocauit: cuius dentibus comminutus, vero pani, id est, Domino Iesu Christo, pro ipso moriens, meruit incorporari. Die 19. De Germanico lege in Hist. Eccle. li. 4. ca. 14.

Apud Spoletum, natale sancti Pontiani martyris, temporibus Antonini Imperatoris, sub iudice Fabiano. Ante quem adductus, & interrogatus, quo nomine vocaretur, respondit: A parentibus nomen mihi impositum est Pontianus, maius autem nomen, Christianus. Tunc responso finito, iratus Fabianus, expoliari eum, & virgis cædi iussit, donèc videretur sanguis ipsius in terrã fluere. Iterùm iussit super carbones nudis pedibus ambulare. Cui beatus Pontianus: Ego in nomine Domini mei Iesu Christi ambulo super carbones ardentes: tu si potes mitte in nomine Iouis manum in aquam calidam. Iratus Fabianus iussit eculeum parari, & vncinos ferreos fieri, & ibi eum suspendi. Sed deficientibus ministris impij, truditur martyr Dei in ima carceris, vbi à religiosis viris confortatur ad agonem martyrij. Educitur iterùm ad certamen circunspectante populo in amphitheatro, & dimittuntur ei duo leones. Qui mansueti facti, beatum Pontianum minimè tetigerunt. Quod videntes populi exclamauerunt, Verè magnus est Deus Christianorum: ità vt seditio fieret. Iterùm beatus martyr retruditur in carcerem per duodecim dies, vt fame deficeret, vbi ab Angelo cõfortatus, & cælesti cibo pastus est. Post duodecim verò dies putantes eum defecisse, ministri venerunt, vt corpus eius tollerent, & inuenerunt eum psallentem, & laudes Deo dicentem. Eductus iterùm de carcere est, & extensus super lectum ferreum, iubente impio Iudice, ac plumbo feruefacto dorsum illius perfusum. Sed cùm martyr talia paruipendens inuictus maneret, confusus De Pontiano Surius ex MS. Post varia tormenta

plectitur capite S. Fabianus. ſus Fabianus dictauit ſententiam, vt capite minueretur. Sicque à ſpiculatore percuſſus quieuit in pace. Conſummauit autem martyrium ſuum xviiij. Calend. Februarij. Et ſublatum corpus eius à Chriſtianis ſepultum eſt xv. Calendas. Celebris verò dies ipſius agitur xiiij. Calendas Februarij, quandò iterùm ſacrum corpus eius mutatum eſt.

XIII. CALENDAS FEBRVARII.

Die 20. De Fabiano Pontifi. calc c. 21. ROmæ, Fabiani Epiſcopi, qui cùm quatuordecim annos, menſes vndecim, ac duodecim dies Eccleſiæ præeſſet, paſſus eſt martyrium tempore Decij, & in cœmeterio Calixti ſepultus. Hic regiones diuiſit Diaconibus, & fecit ſeptem Subdiaconos, qui ſeptem notarijs imminerent, vt geſta martyrum in integro colligerent. Huius tempore ſuperuenit Nouatus ex Africa, & ſeparauit Nouatianum de Eccleſia, poſtquàm Moyſes confeſſor in carcere defunctus eſt: qui fuit ibi menſes vndecim.

Itèm Romæ, natale ſancti Sebaſtiani martyris, qui intantùm charus erat illis temporibus Diocletiano & Maximiano, vt principatum ei primæ cohortis traderent. Quem Diocletianus vbì Chriſtianum cognouit, nec à fide poſſe reuocari, iuſſit ligari in medio campo, quaſì ſignum ad ſagittam, & ſagittari à militibus. Qui cùm ſagittis plenus ſtaret, quaſì herîtius, putantes eum mortuum, abiêrunt. Nocte autem veniens quædam mulier nomine Hirene tollere corpus, inuenit eum viuentem, & adduxit in domum ſuam, & curam eius egit: Qui vbi conualuit, multos in fide confortauit. Nec mora ipſis Imperatoribus apparens, hos prout digni erant corripuit. Tunc iuſſit eum Diocletianus in hippodromum palatij duci, & fuſtigari donèc deficeret, quem mortuum in maximam cloacam miſerunt. Sed ille apparuit in ſomnis ſanctæ matronæ Lucinæ, dicens: Iuxta Circum inuenies corpus meum, pendens in vnico: hoc ſordes non tetigerunt: Dum leuaueris, perduc ad Catacumbas, & ſepelies me in crypta iuxta veſtigia Apoſtolorum. Quæ, ipſa nocte cum ſeruis veniens, totum ità compleuit.

De S. Sebaſtiano Surius To. 1. Fuſtib. cæſus moritur.

Eodem die Romæ, natalis ſanctorum martyrum * Maurij & Marthæ, cum filijs ſuis, Audifax & Abacuc nobilium de Perſida, qui ad orationem venerant Romam tempore Claudij principis: è quibus poſt toleratos fuſtes, eculeum, ignes vngues, manuum præciſionem, Martha in Nympha necata, cæteri decollati, & cætera corpora eorum ſunt omnia incenſa & diſſipata.

* Marij. De his in vita S. Valentini. To. Surij.

XII. CALENDAS FEBRVARII.

Die 21. Surius To. 1. de ca. ROmæ, natalis ſanctæ Agnetis virginis & martyris, quæ tertiodecimo ætatis ſuæ anno in vrbe Roma paſſa eſt. Hæc dum à ſcholis reuertitur, à Præfecti filio amatur. Cuius parentes dum requiſiſſet, cœpit offerre plurima, & plura promittere. Deniquè detulerat ſecum precioſiſſima ornamenta, quæ à beata Agnete, veluti quædam ſtercora, ſunt recuſata: vndè factum eſt, vt iuuenis maiori perurgeretur ſtimulo, & putans eam meliora velle accipere ornamenta, omnem lapidem precioſum ſecum defert & gloriam: & per ſeipſum, & per notos ac affines, cœpit aures appellare virginis. Diuitias, domos, poſſeſſiones, familias, atque omnes mundi diuitias repromiſit, ſi conſenſum ſuum eius coniunctioni non negaret. Sed cùm beatiſſimam virginem inclinare nullis donis aut promiſſionibus poſſet, inſanus iuuenis amore capitur cæco, & inter anguſtias animi, & corporis, anhelo cruciabatur ſpiritu. Inter hæc lecto proſternitur, & per alta ſuſpiria amor à medicis aperitur. Fiunt nota patri, quæ fuerant inuenta à medicis, & eadem paterna voce quæ fuerant iam dicta à filio, ad petitionem virginis reuoluuntur. Abnegat Agnes beatiſſima, & ſe nullo pacto aſſerit prioris ſponſi fidem violare. Tunc præfectus cœpit vehementer inquirere, quis eſſet, de cuius ſe Agnes poteſtate iactaret. Extitit quidam qui diceret hanc Chriſtianam eſſe ab infantia, & magicis artibus ità occupatam, vt dicat Chriſtum ſponſum ſuum. Audiens hæc præfectus Symphronius, lætus efficitur, & miſſa apparitione, cum ingenti ſtrepitu, ſuis eam tribunalibus præcepit aſſiſti. Quam cùm nec blandimentis, nec terroribus poſſet ab ſtatu ſui propoſiti mouere, iuſſit eam nudari, & nudam ad lupanar duci, ſub voce præconia dicentis: Agnem ſacrilegam virginem, dijs blaſphemiam inferentem, ſcortum lupanaribus traditam. Statìm autem vt ſpoliata eſt,

S. Agnes deſponſatur Chriſto filio Dei.

crine

crine resoluto, tantam densitatem capillis eius gratia diuina concessit, vt meliùs eorum fimbrijs videretur quàm vestibus tecta. Ingressa autem turpitudinis locum, Angelum illic Domini præparatum ità inuenit, vt circundaret eam immenso lumine. Cumque se in oratione, Domino substrauisset, apparuit ante oculos eius stola candidissima, & appræhendens eam induit se. Erat autem ad mensuram corpusculi eius, indumentum nimio candore conspicuum. Intereà præfecti filius venit ad locum, credens se ludibrium excercere, & audacter ingressus, vidit tantum lumen circa eam: sed quia non dedit honorem Deo, cecidit in faciem suam, & præfocatus à diabolo expirauit. Hunc tamen virgo post paululùm orando resuscitauit. Qui egressus foràs, cœpit clamare: Vnus Deus in cælo & in terra, & in mari, qui est Deus Christianorum. nam omnia templa vana sunt: dij qui coluntur vani sunt, & penitùs nec sibi possunt aliquid, nec alijs præstare. Præfectus autem videns tanta mirabilia, obstupuit: sed veritus proscriptionem, si contra pontifices templorum ageret, qui seditionem populorum concitauerant, & Agnem contra sententias suas defensaret, Vicarium ad seditionem populi iudicem dereliquit. Ipse autem tristis abscessit, quòd eam post filij sui resurrectionem liberare non potuit. Vicarius verò Aspasius nomine, iussit in conspectu omnium ignem copiosum incendi, & in medio eam præcepit flammarum iactari. Quod dum fuisset impletum, statim in duas partes diuisæ flammæ, hinc atque illinc seditiosum populum exurebant. Beata autem Agnes, expandens manus suas ad Dominum in medio ignis, orationem fudit. Completa oratione, ità ignis omnis extinctus est, vt nec tepor quidem incendij remaneret. Tunc Aspasius seditionem populi; qui hoc non virtutibus diuinis, sed maleficijs deputabat, minimè ferens: in guttur eius gladium mergi præcepit. Atque hoc exitu sanguinis sui rubore perfusam, Christus sibi sponsam & martyrem consecrauit. Parentes verò eius cum gaudio abstulerunt corpus eius, & posuerunt illud in prædio suo non longè ab Vrbe, via Numentana, vndecimo Calendas Februarij, vbi basilicam post aliquot annos, petente Constantia filia, Constantinus Augustus construxit. Fuerat enim obsessa à vulneribus, eadem Regina & virgo, & ad sepulcrum Agnetis sanata, ibique mausoleum sibi ipsa constituit. Passa est autem beata Agnes, sub præfecto vrbis Symphronio, Vicario eiusdem vrbis Aspasio.

Angelum habet custodē corporis sui. *Ab igne nō læditur.* *Gladio iugulatur.*

Itèm apud Athenas, natalis S. Publij, Athenarum Episcopi, qui princeps Insulæ Mileti vel Militenæ, cùm nauigantem beatum Apostolum Paulum Romam sub custodia detentum, per triduum hospitio exceptum humanè tractâsset, vt beatus Lucas refert, patrem ipsius Publij contigit febribus & dysenteria iacere. Ad quem cùm intrasset beatus Apostolus, & imposuisset illi manus, ac orâsset, sanauit eum. Quem Publium adhærentem sibi, beatus Apostolus posteà ordinatum Episcopum, ad prædicandum direxit. Qui postmodùm Atheniensium ecclesiam nobiliter rexit, & præclarus virtutibus, ac doctrina præfulgens, ob Christi fidem martyrio gloriosè coronatur. Nam primus Dionysius, indè Publius iste, Athenis præfuit.

Act. 28. De eo Euseb. lib. 5. cap. 11.

In Hispanijs ciuitate Tarracona, natalis sanctorum martyrum Fructuosi Episcopi, Augurij & Eulogij Diaconorum, qui tempore Galieni, sub Aemiliano præside, primò in carcerem trusi, deindè flammis iniecti, exustis vinculis, manibus in modum Crucis expansis, orantes vt vrerentur, obtinuerunt. Et mox vnus è fratribus, & filia Præsidis quæ adstabat, viderunt animas sanctorum, cælum conscendere coronatas.

De his vide Prudentiū & Surium Tomo 1.

Trecas, passio sancti Patrocli martyris.

De Patroclo Surius Tom. 1. Die 22.

XI. CALENDAS FEBRVARII.

IN Hispanijs, natale sancti Vincentij Leuitæ & martyris. Qui cùm sancto Valerio Episcopo suo à Cæsaraugusta ciuitate Valentiam vsque grauibus nexus catenis, iubente Daciano, perductus est. Ibique fame & squalore carceris diù maceratus tormentis eculei, & vngularum horrenda laceratione vexatus, à grabato etiam ferreo diutissimè vstulatus, aruinæ guttis, & crepitanti sale respersus est. Post hoc in teterrimo carcere missus est, diuaricatisque in neruo cruribus, super acutissima testarum fragmenta proiectus est. Vbi nocte lux ingens apparuit, & virtute Dei solutus martyr, inter Angelos, à quibus visitari meruit, hymnum canebat, ità vt ipse custos carceris crederet Christo. Manè autem facto cum iussisset eum Dacianus

De eo Surius.

Apud Gabalensem ciuitatem, sancti Seueriani Episcopi, mirandæ sanctitatis & doctrinæ viri.

Itèm natalis sancti Præiecti Auernensis Episcopi & martyris. De Præiecto Surius Tom. 1.

VII. CALENDAS FEBRVARII.

Apud Smyrnam, natalis S. Polycarpi Episcopi, qui beati Iohannis Apostoli discipulus, & ab eo Smyrnæ Episcopus ordinatus, totius Asię princeps fuit. Postea verò regnāte Marco Antonino, & Lucio Aurelio Cōmodo, quarta post Neronem persecutione, Smyrnæ sedēte Proconsule, & vniuerso populo in se acclamationibus excitato, primùm cōpellentibus & deprecantibus cū suis, ad vicinum locum semèl & iterùm succedit. Deindè compręhensus ab inquisitoribus, apponi eis mensam iubet, atq; eis epulas largiùs ministrari. Horæ vnius spatio ab eis orationis gratia impetrato: instāte hora progreditur. Cumq; interrogaretur à proconsule, si ipse esset Polycarpus: se esse cōfitetur. Ergò, inquit, habeto ætatis tuæ reuerentiam, & parcens vltimæ senectuti tuæ, iura fortunā Cæsaris, gerens de prioribus pœnitudinem, & cōclama, tolle sacrilegos. Tūc Polycarpus, toruo vultu ad populum qui in stadio residebat, adspiciēs, eleuata ad cælum dextera, cum gemitu proclamauit & dixit: Tolle sacrilegos. Sed insistente proconsule, & dicēte, Iura fortunā Cæsaris, & dic in Christum conuicia, & ego dimitto te. Polycarpus ad hæc dixit: Octoginta & sex annis seruio ei, & nihil me lęsit vnquàm, quomodò possum blasphemare Regem meum, qui salutem mihi dedit? Cumq; rursus vehementiùs vrgeretur, vt fortunam Cæsaris iuraret, ait: Si hanc iactātiam quæritis, vt ego fortunam Cæsaris iurem, & quis sim ignorare te simulas, cum omni libertate audi à me, quia Christianus sum. Replebatur igitur confidentia simul & lætitia, ità vt alacritatem vultûs eius, respōhsionumq́ue constantiam, proconsul maximo stupore miraretur. Misso igitur curione ad populum, iubet voce magnā protestari, Polycarpum tertiò confessum, Christianum se esse. Quo audito, vniuersa multitudo, tam gentilium quàm Iudæorū Smyrnensis ciuitatis, cum ingenti furore acclamabat: Hic est totius Asiæ doctor, & pater Christianorum: nostrorum autem subuersor deorum. Ipse est qui multos docet nè immolent, nèue adorent deos. Omnesq; pariter conclamabant, vt Polycarpus viuus arderet. Oportebat enim visionem eius, quam de ardente ceruicali vidit, impleri. Viderat siquidem in visione, quòd ceruical capitis sui flammis esset consumptum. Quæ cùm dicto citiùs gererentur, ipsis populis ligna, vel de balneis, vel de publicis quibusque locis, & sarmenta congregantibus, præcipuè Iudæis ardentiùs ad hæc ex more feruentibus, cum omni velocitate extructus est rogus. Tunc depositis senior indumentis, ac zona resoluta, calceamenta quoquè de pedibus tentabat educere, quæ nūquàm nisi à religiosis quibusque, fide & deuotione ipsis sibi mutuò præueniētibus, resolui cōsueuerant. Ità nanq; in omni reliqua vita sua venerabiliter etiā ab omnibus colebatur. Vt ergò expedita sunt quæ ad ignem pertinebant: cùm eum vellent rogo impositum, etiam clauis stipiti affigere, ait: Sinite me. Qui enim dedit mihi ignis ferre supplicium, dabit vt & sine clauorū affixione, flammas immobiliter perferam. Tunc illi omissis clauis, solis vsi sunt vinculis: quibus post tergum manibus reuinctis, velut electus aries, & ex magno grege assumptus, acceptabile holocaustum omnipotenti oblatus est Deo. Orationemq́ue vt compleuit, subijciunt ignem homines ignis æterni. Cumq́ue flamma ingens reluxisset, viderūt miracula omnes, quibus ea Deus videre concessit. Flamma etenim in modum cameræ, curuata specie, quasi velum nauis vento sinuatum, supra corpus martyris stetit. Quod corpus in medio positum non erat vt caro ardens, sed tanquàm si aurum aut argentum in fornace candesceret. Tunc prætereà odorem naribus circunstantes hauserunt, tanquàm thuris incensi, vel preciosissimi fragrantis vnguenti. Ad vltimum videntes scelerum ministri, corpus igni non posse consumi, iusserunt propius accedere confectores, & corpus, cui ignis cesserat, mucrone transfodere. Quo facto, tam largus profusus est sanguis, vt restingueret rogum. Populus aūt cum miraculi stupore discessit. Sed æmulus totius boni, satis agere cœpit, vt reliquias eius nemo ad sepulturam concederet: Iudæis in hoc maximè instantibus. Vbi autem vidit centurio obstinatā Iudæorum cōtentionem, positum in medio ipsum corpus exussit: & ità postmodùm ambusta ossa, preciosissimis gemmis cariora, & omni auro probabiliora per ignem facta, à fratribus colliguntur, ac sicut conueniebat, ex more conduntur. Quo in loco præstante Domino, so-

Die 26. Vide Surium To. 1. de Polycarpo.

Palàm se confitetur Christianum.

Visio eius.

Ab igne nō læditur.

Mucrone confoditur.

ptum, iubent impia verba proferre: quod illo recusante, omne corpus eius fustibus colliserunt, vultumq; & oculos acutis calamis terebrantes, extra vrbem cum cruciatibus expulerunt, ibique, qui in eo supererat, spiritum, lapidibus eiecerunt. S. Vigilij vitam huic adiecimus

Itèm sanctorum Saturnini, Tyrsi, & Victoris.

Eodem die apud Tridentinam vrbem, beati Vigilij Episcopi & martyris. Tomo.

MENSIS FEBRVARII HABET DIES XXVIII. IN BISEXTILI VERO XXIX. LVNAM VIGESIMAM NONAM.

CALENDIS FEBRVARII.

ROMAE, natale sancti Ignatij Episcopi & martyris, qui tertius post Petrum Apostolum Antiochenam rexit Ecclesiam. Qui persecutione Traiani damnatus ad bestias Romã vinctus mittitur. Vbi præsente Traiano, & circunsedente Senatu, pilis plumbeis scapulæ eius primùm contusæ, deindè vngulis latera eius dilaniata, & lapidibus asperis confricata. Qui post expansas manus eius & igni repletas, post papyro oleo infuso & incenso latera eius adusta, post carbones pauimento adspersos, vbi sanctæ plantæ illius steterũt, post lectum flammantem, post dorsum eius vngulis discissum & dilaceratum, post aceto & sale plagas eius perfusas, post vinculis ferreis beata membra illius adstricta, & pedes eius in imo carceris, ligno conclusos, vbi tribus diebus ac noctibus panem non commedens, & aquam non bibens permansit: Sedente Traiano pro tribunali in amphitheatro, concurrente omni turba Romanorum, ligatus duobus obijcitur leonibus. Cùm iam vir perfectus bestias rugientes audiret, ardore patiendi ait: Viri Romani, qui hoc certamen spectatis, non sine causa laboraui, nec propter prauitatem hæc patior, sed propter pietatem: frumentum Christi sum: dentibus bestiarum molar, vt panis mundus inueniar. Hac illo dicente, accurrerunt leones, & ex vtraque parte super eum incidentes, præfocauerunt eum tantummodò, & non tetigerunt carnes eius, vt reliquiæ tuitio essent Romanorum, & magnæ vrbis, in qua Petrus crucifixus est, & Paulus decollatus, ac Onesimus lapidatus. Passus est vndecimo Traiani anno, consulatu Attici & Marcelli Calendis Februarij. Reliquiæ eius à fratribus, qui eum vsque ad matyrium deduxerunt, Antiochiam relatæ, iacent extra portam Daphniticam, in cœmeterio ecclesiæ: ad sextum decimum Calendarum Ianuarij illuc delatæ.

Die 8. De eo vide Surium Tom. 1.

Obijcitur leonibus S. Ignatius

Apud Smyrnam, natalis sancti Pionij martyris, qui persecutione Antonini Veri, post insuperabilem responsionum constantiam, & squalorem carceris, vbi multos fratrum ad martyrij tolerantiam suis exhortationibus roborauit, ad vltimum cruciatibus multis vexatus, clauis confixus, & ardenti rogo superpositus, beatum pro Christo finem vitæ sortitus est. Passi sunt cum eo & alij quindecim. Itèm de Pionio vide Surium.

Eodem die Ephræm, Edessenæ Ecclesiæ Diaconi.

Itèm apud Scotiam sanctæ Brigidæ virginis, cuius vita miraculis claruit. Quæ cũ lignum altaris in testimonium virginitatis suæ tetigisset viride factum est. De Ephræm & Brigida Surius.

Eodem die, sancti Pauli Episcopi ciuitatis Trecassinæ, cuius & vita virtutibus claruit, & mors preciosa miraculis commendatur.

IIII NONAS FEBRVARII.

HYpante Domini. Apud Cæsaream, beatissimi Cornelij centurionis, quem beatus Petrus baptizauit. Quique apud præfatam vrbem, Episcopatûs honore sublimatus, quieuit. Die 2. * al. Hypapantu. Acto. 10.

Aurelianis, depositio sancti Flosculi Episcopi, & sanctæ Sichariæ virginis, Deo sacratæ ibidèm. De Centurione Surius ex Metaphr. 13. Sep. Tomo 5.

Romæ, sancti Amproniani martyris natale. Qui sub persecutione Maximiani Imperatoris cùm præsentâsset adspectibus Laodicij præfecti beatum Sisinniũ Diaconum eductum de carcere, (Erat enim Commentariensis) & subitò factam lucem de cælo vidisset, vocemq; pariter hausisset, tremefactus cecidit ad pedes Sisinnij, dicens: Adiuro te per Christum, quem confiteris, nè tardes me baptizare, faciasque De eo quære 16. Ianuarij Tom. 1. in vita S. Marcelli.

me pertingere tecum ad coronam. Quem beatus Sisinnius baptizatum ad consig-nãdum sacro Chrismate Marcello Papæ obtulit. Quo præses comperto, iussit eum capitalem subire sententiam. Perductus itaque via Salaria, miliario secundo, capite truncatus, martyr victorque decessit.

III. NONAS FEBRVARII.

Die 3. IN Aphrica beati Celerini diaconi & cõfessoris. Et sanctorum martyrum Celerinæ auiæ eius, & Laurentini, & Ignatij. Quorum prior patruus, sequens auunculus ipsius fuit. De quorum omnium gloriosis laudibus extat beati Cypriani Epistola, quæ de his inter cætera ita loquitur. Auia, inquit, eius Celerina martyrio coronata est. Item patruus eius & auunculus Laurentinus & Ignatius, in castris & ipsi quõdam secularibus militantes: sed veri & spirituales Dei milites, dum diabolũ Christi cõfessione prosternunt, palmas Domini & coronas illustri passiõe meruerunt. Sacrificia pro eis semper (vt meministis) offerimus, quoties martyrũ passiones & dies anniuersaria celebratione commemoramus. Non inuenio quem beatiorem magis dicam Vtrumne illos de posteritate tam clara, an hũc de origine gloriosa.

Epist. 4. li. 5. & lib 2. epistol. 5.

In Sebasten ciuitate, passio sancti Blasij Episcopi. Qui multorum patrator miraculorum, sub præside Agricolao, post diutinam cæsionem, post carcerem, atque inde suspensionem in ligno, vbi pectinibus ferreis carnes eius disruptæ sunt, post iterum teterrimum carcerem, post demersionem laci, vndè superuadens saluus exiuit, iubente iniquissimo iudice, capite ad extremum cum duobus pueris truncatur felicia Regna cum ipsis ingressus. Ipso autem adhuc agonizante, septem mulieres beatissimæ, quæ guttas sanguinis eius præterfluentes de beatissimis plagis corporis ipsius colligebant, depræhensæ quòd essent Christianæ. post caminum ignis vbi plumbo superinfusæ sunt, post pectines ferreos, quibus carnes earum diruptæ, post æreas tunicas & candentes, nouissimè sententia data, percussæ gladio, datoque precio sanguinis, vitam mercantur æternam.

Surius ex Metaph. de eo.

Septẽ mulieres capite cæduntur.

* Hamburgi, S. Anscari Episcopi & confessoris, Hamburgensis primi Episcopi, & Bremensis Archiepiscopi.

* Viennæ, S. Euentij Episcopi & confessoris.

PRIDIE NONAS FEBRVARII.

Die 4. IN ciuitate Aegypti, quæ appellatur Thamnis, passio beati Philææ, eiusdem vrbis Episcopi, & Philoromi tribuni militum Romanorum: cum quibus etiam innumera fidelium multitudo ex eadem vrbe, pastoris sui vestigia sequens persequutione Diocletiani, martyrio coronata est. Sedente nanque pro tribunalibus sæuissimo præside, offeruntur innumeri fidelium populi. Quos ille singulos per ordinem confessos se Christianos, capite plecti iubet. Cumque certatim se & spontè confessione præmissa, gladio subijcerent, ille inhumanus & crudelis, nec multitudinis comtemplatione, nec virtutis eorum magnanimitate permotus nihilominùs omnes cædi capite iubet. Verum hi constanter & fortiter cum lætitia & exultatione mortem præsentem velut æternæ vitæ principia rapiebant. Deniquè cùm priores quinque iugularentur, reliqui non desidiæ, aut torpori animos indulgebant, sed psallentes & hymnos Deo decantantes, locum quisque sui martyrij expectabat, vt hæc agentes, etiam extremos spiritus in Dei laudibus exhalarent. O verè mirabilis & omni veneratione dignus grex ille beatorum, turma virorum fortium, corona splendoris gloriæ Christi. Hanc sanè coronam, preciosior lapis, & gemma nobilior adornabat, hanc turmam præibat doctor illustrior, hunc gregem pastor nobilior decorabat: Philæas huic nomen est, qui erat Episcopus vrbis ipsius. Hic nobilitatem primi generis, secundùm animi virtutem de cælestibus trahebat: de terrenis verò, quantùm ad seculum pertinet, primis in Romana Republica honoribus functus. Eruditione quoque liberalium literarum, & omnibus quæ ad animi virtutem pertinent exercitijs, apprimè eruditus. Hic cùm plurimos propinquos & consanguineos nobiles viros in eadem vrbe haberet, frequenter ad præsidem ducebatur: eiusque monitis acquiescere, tot & tantis propinquis exorantibus, respectum habere vxoris, & contemplationem suadebatur habere liberorum: neque in cœpta præsumptione persistere. Ast ille velut si saxum immobile vnda allideretur, garrientium dicta respuere, animos ad cælum rendere, Deum in oculis habere, parentes & propinquos sanctos martyres & Apostolos, dicere. Aderat tunc quidam vir agens turmam

Eccle. hist. lib. 8. ca. 10.

Innumeri martyres cõfessione præmissa capite plectuntur.

S. Philææ genus & patria.

Cõstantia eius.

turnam militum Romanorum, Philoromus nomine, qui cum videret Philæam circundatum lachrymis propinquorum, & præsidis, calliditate fatigari, nec tamen flecti aut infringi vllatenùs posse, exclamat. Quid inaniter & superfluè constantiam viri tentatis? Quid eum qui fidem Deo seruat, infidelem vultis effice re? Quid eum cogitis negare Deum, vt hominibus acquiescat? Non videtis, quod aures eius vestra verba non audiunt, quod oculi eius vestras lachrymas non vident? Quomodo potest terrenis lachrymis flecti, cuius oculi cælestem gloriam contuentur? Post hæc dicta, cunctorum ira in Philoromum versa, vnam eandemque sententiam, eum cum Philæa subire poscunt. Quibus libenter annuens iudex, vtrunque plecti capite iubet. Passi sunt hi beati martyres sub persecutione Diocletiana. Philoromꝰ cū Philæa capite cæditur.

NONIS FEBRVARII.

IN Sicilia ciuitate Catanensi, natale sanctæ Agathæ virginis & martyris, sub Quintiano proconsule, Imperatore Decio. Qui consularis vir Quintianus, cupiens multifaria intentione ad eam pertingere, quod esset nobilissimis orta natalibus, fecit eam arctari, & cuidam matronæ tradi, nomine Aphrodisiæ, quæ habebat nouem filias turpissimas, vt mutaret animum eius. Quæ videns mentem eius immobilem, post triginta dies abijt ad Quintianum, & dixit ei: Facilius possunt saxa molliri, & ferrum in plumbi mollitiem verti, quam ab intentione Christianā, mens istius puellæ reuocetur. Iussit igitur eam Quintianus ad secretarium suum adduci; & sedens pro tribunali, beatissimam Agatham interrogat: Cuius conditionis es? Respondit: Non solum ingenua, sed ex spectabili genere, vt omnes parentela mea testatur. Cui dixit Quintianus: Si ingenua, probaris & nobilis, cur moribus seruilem personam te habere ostendis? Cui beata Agatha: Quia, inquit, ancilla Christi sum, ideo me seruilem habere ostendo personam. Cumque in confessione Christi; fortissimè quæ fidei sunt prosequeretur, iussit eam Quintianus alapis cædi: deinde constantius Christum, prædicantem, iussit ad carcerem trahi. Agatha autem lætissimè & glorianter ibat ad carcerem, & quasi ad epulas inuitata, ita gaudens agonem suum Deo precibus commendabat. Sequenti die iterum adspectibus iudicis præsentatur. Quam iussit in eculeo ingenti suspendi, & torqueri. Tunc post talia Agatha iudici respondit: Sicut qui videt quem diu desiderabat, aut sicut qui inuenit thesauros multos, ità & ego delector in his pœnis corporalibus posita. Non enim potest triticum in horreo reponi nisi theca eius fortiter fuerit conculcata, & redacta in paleas: ita anima mea non potest in paradisum Dei intrare cum palma martyrij, nisi diligenter perfeceris corpus meum à carnificibus attrectari. Iussa est deinde beata Agatha in mamilla torqueri, quam diu tortam fecit impius iudex abscindi. Recipitur beata virgo iterum in carcerem, vbi neque panis, neque aqua ministraretur ei. Et ecce circa noctem mediam venit quidam senex, qui se medicum esse commemorabat, ferens diuersa medicamenta, quem antecedebat puer luminis portitor. Qui inter alia virgini dixit: Consideraui, inquit, & vidi, quia potest salutem tua mamilla suscipere. Cumque illa verbis senis non præberet assensum, putans quod carnalem vellet ei adhibere medicinam, dixissetque seni inter alia, Habeo saluatorem Dominum Iesum Christum, qui verbo curat omnia, & sermone solo restaurat vniuersa; subridēs senior, Et me, inquit, ipse misit ad te. Nam & ego Apostolus eius sum, & in nomine eius scias te esse saluandam. Et se ab oculis eius sublatus est. Post quatuor dies iterum reducta ad Quintianum est. Qui testas acutas & carbones iussit spargi & illam nudo corpore supra eos volutari. Et ecce subitò totus ille locus cōmotus est, & pars parietis cecidit, & oppressit duos, Consiliarium iudicis, & amicum eius. Quintianus igitur fugiens, quia ex vno latere terræmotum, & ex altero latere seditionem populi formidabat, iterum iussit eam in carcerem recipi. Quæ ingressa expandit manus suas ad Deum, & dixit: Domine qui me creâsti, & custodisti ab infantia mea, & fecisti me in iuuentute viriliter agere, qui tulisti à me amorem seculi, qui corpus meum à pollutione separâsti, qui me fecisti vincere tormenta carnificis, ferrum, ignem & vincula, qui mihi inter tormenta virtutem patientiæ contulisti: te deprecor vt accipias spiritum meum modo, quia tempus est vt me iubeas istud seculum derelinquere, & ad tuam misericordiam peruenire. Hæc dicens, beatum cælo misit spiritum. Cuius sacrum corpus auferentes populi Christiani, posuerunt

Die 5. De ea scribit Metaph. T. 1. Surij.

Constans animus ei.

Delectatur pœnis corporalibus.

Curatur mamilla ei ab Apost.

Multis tormētis affecta, emittit spiritum.

runt conditum aromatibus in ſepulcro nouo. Cum autem collocaretur, venit, quidam iuuenis ſericis veſtibus indutus, quem ſequebantur amplius quam centum pueri albati,& pulchri: & introiuit ad locum vbi condebatur corpus ſanctæ virginis,& poſuit tabulam breuem marmoream, vbi ſcriptum eſt, Mentem ſanctam, ſpontaneam, honorem Deo & patriæ liberationem. Et tandiu ibi ſtetit iſdem iuuenis, donec ſepulcrum cum diligentia clauderetur. Et abſcedens non eſt vlteriùs viſus in tota prouincia Siculorum. Vnde non dubitandum quin Angelus Dei fuerit. Quintanus poſt hæc iter arripuit, vt facultates beatæ Agathæ inueſtigaret,& vt teneret omnes de parentela eius: ſed Dei iudicio, in medio flumine interijt.

Epitaphiũ eius Angelicum.

Quintiani interitus.

Viennæ, beati Auiti Epiſcopi & confeſſoris, cuius fide & induſtria, atque admirabili doctrina, tempore Gundobaldi Regis, ab infeſtatione Arianæ hæreſeos Galliæ defenſæ ſunt.

VIII. IDVS FEBRVARII.

Die.6.

APud Cæſaream Cappadociæ, natalis ſanctæ Dorotheæ virginis, quæ ſub Apritio, prouinciæ ipſius præſide, primũ eculei extenſione vexata, dein palmis diutiſſimè cæſa, ad vltimum capitali ſententia punita eſt. Cumque egrediens de prætorio duceretur ad mortem, Theophilus quidam ſcholaſticus, ait ad eam: Eia tu ſponſa Chriſti, mitte mihi mala de paradiſo ſponſi tui. Quæ ſtatim promiſit ſe eſſe miſſuram. Vbi ergo vẽtum eſt ad locum in quo iugulanda erat, pauliſper oratione facta, protulit orarium ſuum,& vocato ad ſe quodam puerulo annorum ſex miſit Theophilo dicens: Dic ei, Dorothea ancilla Dei mittit tibi mala de paradiſo ſponſi ſui Chriſti. Accipiens ille,& gratias agens quod petitionem eius impleſſet, cœpit ſibi faciem tegere, miraque repentè ſuauitate perfuſus eſt, ita, vt tota mente mutatus, cum grandi exultatione & clara voce ſæpius replicaret, Benedictũ nomẽ Domini mei Ieſu Chriſti. Ob quam confeſſionem mox & ipſe tentus, ac ſuſpenſus in eculeo, tãta crudelitate tortus eſt, vt omnes circunſtantes horreſcerent. Nouiſſimè cæſo capite martyrium conſummauit.

De ea vide Suriũ To.1.

Conuerſio Theophili

Is capite cæditur.

Eodẽ die, natalis S. Antholiani martyris, qui apud vrbem Auernam martyrio coronatus eſt.

*Item eodem die, Vedaſti & Amandi Epiſcoporum & confeſſorum.

Surius dẽ his Tom.1.

VII. IDVS FEBRVARII.

Die.7.

IN Britannijs ciuitate Auguſta, natalis ſancti Auguli Epiſcopi & martyris.

Item S, Moyſetis venerabilis Epiſcopi, qui primo quidem in eremo vitam ſolitariam ducens, meritis ac virtutibus & ſignis, quæ faciebat per illum Deus, magnificè innotuerat. Qui poſtmodum petente Mauuia Saracenorum Regina, Epiſcopus gentis illius factus, fidei catholicę cuſtodiuit intemerata conſortia, & gentẽ cui datus fuerat Epiſcopus, ex grandi parte ad fidem Chriſti conuertit. Sicque in pace, perfectus in virtutibus, quieuit.

Sozom. li. 8. ca. 38. eccle hiſt de Moyſete.

VI. IDVS FEBRVARII.

Die 8.

APud Armeniam minorem, natalis ſanctorum Dionyſij, Aemiliani, & Sebaſtiani.

Eodem die, apud Alexandriam, natalis ſanctæ Cointhæ martyris. Hanc pagani correptam ad idola perducentes, adorare cogebant. Quæ cum illa execrans recuſaret, vincula pedibus eius innectentes, & per plateas totius ciuitatis eam trahentes horrendo ſupplicio diſcerpſerunt.

De Cointha Dionyſius Alex. Eccl. hiſt. lib. 6. cap. 34.

Item depoſitio ſanctæ Helenæ Reginæ.

V. IDVS FEBRVARII.

Die. 9.

ALexandriæ, ſanctæ Apolloniæ virginis, cui perſecutores, omnes primùm dentes excuſſerunt. Deinde cum minarentur, conſtructo ac ſuccenſo rogo, eam ſe viuam incenſuros, niſi cum eis impia verba proferret. illa paululum, quid ageret, intra ſemetipſam deliberans, repentè ſe de manibus impiorum proripuit, & in ignẽ quem minabantur, ſponte proſiliuit.

De S. Apol. Surius To. 1.

IIII. IDVS FEBRVARII.

Die 10.

ROmæ, natalis ſanctorum martyrum Zotici, Irenæi, Hyacinthi & Amantij.

*Item Scholaſticæ virginis, ſororis ſancti Benedicti Abbatis, qui vidit animam eius in columbæ ſpecie cælum penetrare.

Vide de ea in vita S. Benedicti 12. Martij.

Eodem die in Oriente, ſanctæ Sotheris virginis, quæ grauiter & diutiſſimè alapis

alapis cæsa, cum cætera quoque pœnarum genera vicisset, gladio martyrium consummauit.

Item Romæ via Lauicana decem militum.

III. IDVS FEBRVARII.

APud Viennam, sancti *Simplidis Episcopi & confessoris. Die 11.

Itèm apud Alexādriam, depositio sanctæ *Euphrosynę virginis, quę in monasterio, mira virtute abstinentiæ & miraculis claruit. *al. Simplicij. *al Euphrasiæ.

*Apud Lugdunum, natalis S. Desiderij Episcopi & martyris. Hic beatus vir passus est quidem in *Prisciniaco villa territorio Lugdunensi, decimo Calendas Iunij. Translatus est autem Viennā Episcopatûs sui ciuitatem, tertio Idus Februarij. *Fristiniano.

PRIDIE IDVS FEBRVARII.

IN Hispanijs, ciuitate Barcinona, natalis S. Eulaliæ virginis & martyris, quæ passa est tempore Diocletiani Imperatoris sub præfecto Hispaniarum Daciano, quandò sub eodem, apud Barcinonam sanctum Cucuphatum, & apud Gerundam sanctum Felicem, gloriosas constat martyrij accepisse coronas. Scriptum est in passione S. Leochadiæ. Die 12. Hęc Eulalia alia est ab ea quæ colitur in Decembri.

In Aphrica, passio sancti Damiani militis. Et eodem die Alexandriæ, Modesti, & Ammonij infantum.

IDIBVS FEBRVARII.

NAtalis Gregorij Papæ II. qui rexit Ecclesiam annos xvj. Leonis & Constantini temporibus. Hic vir castus, in diuinis scripturis eruditus. Hic in Germania per Bonifacium Episcopum, verbum salutis prædicauit. Hic quadragesimali tempore, vt feria quinta ieiunium, & Missarum celebritas fieret, quod anteà non agebatur, instituit. Die 13. De Gregor. II. Pontif. To. 3. Conciliorum.

Apud Antiochiam, natalis S. Agabi prophetæ, de quo beatus Lucas in Apostolicis actibus ita dicit: Conuersantibus nobis Antiochiæ, surgens vnus ex Prophetis nomine Agabus, significabat per spiritum, famem magnam futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Et iterum: Cùm beatus Paulus Hierosolymam Pentecosten facturus pergeret, iamque Cæsaream venisset: Cum moraremur (inquit Lucas) Cæsareæ per dies aliquot, superuenit quidā vir à Iudæa propheta, nomine Agabus. Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli, & alligans sibi pedes & manus, dixit: Hæc dicit Spiritûs sanctus. Virum cuius est zona hæc, sic alligabūt in Hierusalem Iudæi, & tradent in manus gentium. Act. 11. 21. Prophetia S. Agabi.

Itèm in Melitena ciuitate Armeniæ, natalis sancti Polyeucti martyris, qui Latinè interpretatur multum orans. De Polieucto Surius 9. Ianuarij Tom. 1.

XVI CALENDAS MARTII.

ROmæ, natalis sancti Valentini presbyteri, qui post multa sanitatum & doctrinæ insigna, fustibus cæsus, & sic decollatus est, sub Claudio Cæsare. Die 14. De Valētino Surius Tomo 1.

Eodem die, natalis sancti Valentini Interamnensis Episcopi, qui tentus à paganis, ac virgis cæsus, & post diutinam cædem, custodiæ mancipatus, cum superari nō posset, mediæ noctis silentio eiectus de carcere, decollatus est iussu furiosi Placidi, vrbis præfecti. Tunc Proculus, Ephibus, & Apollonius discipuli eius, transferentes corpus eius ad suam ecclesiam Interamnę ciuitatis, noctu sepelierunt. Vbi cùm quotidianis vigilijs incubarent, tenti à gentilibus custodiæ sunt traditi, consulare Leōtio: quos ille iussit noctis medio, suis tribunalibus præsentari. Et cum à fide reuocari nec blandimentis, nec minis possent, iussit capite cædi. Qui non longè sunt à corpore S. Valentini sepulti. Decollatur cum tribus discipulis.

Item apud Alexandriam, natalis sanctorum martyrum Bassi, Antonij, Protolici, qui in mare mersi sunt.

Itèm Cyrionis presbyteri, Moyseos, Bassiani, & Agathonis exorcistæ. qui omnes igne combusti sunt. Item Dionysij & Hammonij, decollatorum.

Eodem die Romæ, sanctorum martyrum Vitalis, Feliculæ, & Zenonis.

XV. CALENDAS MARTII.

ROmæ, Sancti Cratonis martyris, qui cum haberet filium Cherimonem nomine, scholasticum, qui inciderat in ægritudinem grauissimam, eumque beato Valentino Episcopo. Interamensi ad sanandum obtulisset sub tali conditione, vt si puer sanaretur, ipse cum omni domo sua fieret Christianus: sanato puero, quod pro miserat impleuit, atque cum vxore & vniuersa domo baptizatus, non multis Die 15. De Cratōe vide gesta Valentini Interā. To. 1. Surij.

multis post diebus, martyrio est consummatus.

In Gallijs, ciuitate Vasionensi, depositio sancti Quinidij Episcopi, cuius mortem in conspectu Domini preciosam miracula crebra testantur.

Libr 1. cap. vlt. Item beati Seueri presbyteri & confessoris, cuius meminit in Dialogo beatus Gregorius.

De his fusius Surius Tomo. 1. Brixiæ, natale sanctorum martyrum Faustini, & Iouittæ. Qui nobili progenie in ciuitate Brixana sunt orti. Nam parentes eorum in prædicta ciuitate caput Senatûs fuerunt. Iubente Adriano Imperatore, à quodam Italico comite Rhætiarum in iam dicta vrbe compræhensi, & in carcerem sunt retrusi. Postea vero Adriano iubente, post multa & diuersa tormenta, traditi sunt ad dilacerandum immanissimis feris, id est leonibus, leopardis, vrsis, atque superbissimi tauris. Sed ipsæ feræ, Domino mitigante, velut agni in mansuetudinem sanctis Dei cõuersæ sunt, ita vt ipsorum pedibus prostratæ, eorum vestigia lingerent, inimicos autem Dei vna cum ipso Italico, facto impetu interficerent. Nouissimè autem in eculeo alligati, & in igne missi, positi sunt super ollam æneam, in qua hinc inde plumbum liquebatur. Sed ipse ignis nihil sanctos Dei nocuit, inimicos verò illorum, quotquot attingere potuit, vna cum Pompeio fratre Adriani exussit. Quo viso sanctus Calocerus, qui tunc curam Palatij habebat, credidit cum officio suo ad duodecim millia hominum. Vnde iratus Adrianus ipsis omnibus, excepto Calocero, capita amputari iussit. Deindè admonentibus sanctis Angelis, beatus Apollonius Brixiensis ecclesię Episcopus sanctum Faustinum consecrauit presbyterum, & beatum Iouittam diaconem ordinauit. Post hoc autem iubente Adriano, beatus Faustinus & Iouitta vna cum sancto Calocero, vincti ferro Mediolanum ducti sunt. In qua ciuitate Adrianus plumbum feruescens & liquescens per fistulas in ora ipsorum trium mitti præcepit. Sed nihil sanctos Dei nocuit. Insuper & oculos beatorum Faustini & Iouittæ iussit auferri. Sed altera die eis oculos Dominus restituere dignatus est. Deinde traditi sunt ipsi tres sæuissimis bestijs, id est tygribus, vrsis, atque superbissimis tauris, sed ipsæ feræ sicut priores, Domino operante, sanctis Dei in mansuetudinem conuersæ sunt, ex paganis autem maximam multitudinẽ interfecerunt. Post hæc & alia tormenta, iussit Adrianus cuidam Sapritio primicerio scholæ candidatorum: vt beatum Calocerum in Ambinganum ciuitatem duceret, & ibi eum puniret, si non præceptis eius obtemperaret. Nam ibi amputatione capitis post multa tormenta martyr Christi effectus, multo tempore quieuit. Quanuìs postea Angilbertus Archiepiscopus Mediolanensis eum inde transtulerit, & in suæ Diœcesis monasterio, quod vocatur Clauate, summa cum diligentia & honore collocare curauerit. Ipse verò beatus Calocerus cum in custodiam Ambinganum iret, deuenit in ciuitatem Astensem, & ibi inuenit illlustrem virum ipsius ciuitatis nomine, Secundum. Et cum eidem Secundo Christum prædicaret, & multa de beato Faustino & Iouitta diceret, qualiter Mediolani pro Christi nomine plurima passi in vinculis detinerentur, credidit ipse, & summa cum festinatione venit Mediolanum, & à sanctis Faustino & Iouitta baptizatus in ciuitatem suam reuersus est, & ibi amputato capite à prædicto Sapritio, Christi martyr effectus est. Post hoc sancti martyres Faustinus & Iouitta, vincti sub custodia cuiusdam Antiochi præsidis Romam ducti sunt, & ibi diuersis pœnis afflicti, multos ad fidem conuerterunt, plurima per eos Domino faciente miracula. Ibi etiam inuenerunt sanctum Euaristum vrbis Romæ Episcopum, inter sepulcra martyrum latitantem, quem rogauerunt, vt faceret beatum Calimerum, qui per eorum prædicationem, inter plurimos Romanos credidit, in Meoiolanensi ciuitate Episcopum. Quo facto, iterum sub custodia Aureliani comitis ducti sunt Neapolim, & ibi multa ac varia tormenta perpessi, plurimis miraculorum ostensis, Domino iuuante, multos ad fidem conuerterunt. Postea verò manibus pedibusq́ue ligatis, in mare demersi & ab Angelis Dei liberati, & ad litus deducti sunt. Nouissimè autem iussu Adriani Imperatoris, Brixiam reducti sunt: & ibi à præfato Areliano, post multa iterum tormenta, amputatis capitibus, Christi martyres effecti sunt.

[Margin notes: 12. millia hominũ capite plectũtur. — S. Calocerus decollatur. — Itẽ sanctus Secundus. — Nouissimè SS. Faustinus & Iouitta.]

XIIII. CALENDAS MARTII.

Die 10. De eo Surius ex metaphra. T. 1. Romæ, natale S. Onesimi, de quo beatus Apostolus Philemoni familiares literas mittit. Obsecro (inquiens) te de meo filio, quem genui in vinculis Onesimo,

mo, qui tibi aliquandò inutilis fuit, nunc autem & mihi & tibi vtilis, quem remisi. Tu autem illum vt viscera mea suscipe. Quem beatus idem Apostolus Episcopum ordinans, prædicationisque verbum ei committens, apud Ephesiorum ciuitatem reliquit: cui Episcopus post beatum Timotheum & ipse resedit. De quo & beatus Ignatius, Ephesijs scribens Epistolam, ità dicit: Quoniam ego suscepi multitunem vestram in nomine Domini, in Onesimo dilecto præceptore nostro, vestro autem Episcopo, obsecro cum secundùm Christum Iesum diligere vos, & vos omnes in concordia eius in ipso esse. Benedictus enim Deus qui vobis talibus talē Episcopū donauit habere in Christo. Hic Romam perductus, atque ibi pro fide Christi lapidatus, sepultus est Christi martyr primùm ibi, deindè ad loca, vbi fuerat ordinatus Episcopus, corpus eius delatum est. Lapidatur ꝓ fide christi, S. Onesimus.

Et in Cumis, natale sanctæ Iulianæ virginis, quæ tempore Maximiani Imperatoris, primò à suo patre Aphricano cæsa, & grauiter cruciata, deindè & à præfecto * Eolasio, quem sponsum habuerat nuda virgis cæsa, & à capillis suspensa, & plumbo soluto, à capite perfusa, ac rursùm in carcerem recepta, vbi palàm cum diabolo conflixit: & rursùs euocata, rotarum tormenta, flammas ignium, ollam feruētem superauit, ac decollatione capitis martyrium consummauit. Quæ passa est quidem in Nicomedia, sed post paucū tempus Deo disponente, in Campaniam translata. De ea Tomo 1. Surij ex Metap. * Eleusio

Eodem die apud Aegyptum, Iuliani, cum alijs, numero quinque millibus.

XIII. CALENDAS MARTII.

IN Perside, ciuitate Babylonia, natalis beati Polychronij, Babyloniæ, & Ethesifontis Episcopi, qui præsente Decio persecutore, os lapidibus cæsus, manibus extensis, oculos ad cælum eleuans, emisit spiritum. Scriptum est in passione sancti Laurentij Die 17. Initio seu gestis Abdon. To. 4.

XII. CALENDAS MARTII.

HIerosolymis, beati Simeonis Episcopi & martyris, qui traditur propinquus Saluatoris secundùm carnem fuisse: constat tamē quia Cleophas, cuius filius iste fuit, frater erat Ioseph. Die 18. Greg. Turo. l. 1. hist.

Eodem die, sanctorum martyrum Claudij & vxoris eius Præpedignæ, ac filiorum Alexandri & Cutiæ, & fratris Claudij beati Maximi: qui cùm essent præclarissimi generis, agente fratre eorum Gabynio presbytero, baptizati sunt à beato Caio Pontifice Romano, & postmodùm tenti sunt iubēte Diocletiano, à iudice impio Iulio. Et Claudius quidem, cum vxore sua & filijs, deportatus est in exilium: Deindè incendio concremati, odoriferum sacrificium martyrij Deo reddiderunt, ac sic postmodùm apud Hostiam in mare iactati sunt, quorū reliquias perquisitas, iuxta ciuitatem sepelierunt. De his in gestis Susānæ Tō. 4.

XI. CALENDAS MARTII.

ROmæ sancti Gabinij presbyteri, patris beatissimæ Susannæ: qui à Diocletiano diù in custodia vinculis afflictus, pretiosā morte cæli gaudia comparauit. Die 19. De Gabino similiter in vita Susannæ 11. Augusti.

Itèm sancti Theodori martyris, fratris S. Georgij.

X. CALENDAS MARTII.

APud Tyrum, quæ est vrbs maxima Phœnicis, beatorum martyrum, quorum numerum solius Dei scientia colligit: quos, iubente Diocletiano, Veturius magister militiæ diuersis tormentorum generibus, sibi inuicèm succedentibus, occidit. Primò flagris per omne corpus martyres Dei dilaniabātur, post hæc tradebantur ad bestias: adhibebantur leones, vrsi, pardi, atq; omne ferarum genus. Apri quoquè, sed & tauri, quibus ferro & igni feritas addebatur. Statuuntur deniquè Dei cultores, nudatis membris, in medio arenæ loco, & bestiæ intra caueas incitatæ, sæuioresque in semetipsis effectæ, proruunt è claustris, replent subitò stadium, circundant ecclesiam martyrum in medio sitam: Circumeunt sæpiùs, & oblustrant, ac diuinæ virtutis adesse eis custodiam sentientes, procùl ab eorum corporibus abscedunt. Sed ilicò furor qui reprimebatur in belluis, transit in homines: Gladijs ergò peragunt quod bestijs nequiuerunt, & vt in omnibus ostenderent se belluis esse nequiores, prohibebant etiam cadauera mandari terræ, sed iubebant fluctibus dari. Horum gloriosissimam multitudinem, cælique exercitum, ducebāt & incitabant ad victoriam, beatissimi Episcopi Tyrannio & Syluanus, qui paruo tempore interposito, bestiarum morsibus martyrium compleuerunt: & * Polenus atque Linus Episcopi, qui igne cum plurimis clericis consumpti sunt. Zenobius quoquè, Die 20. Deut. 20. Euseb. li. 8. ca. 7. & 25. de ipsis. Gladijs occiduntur. * al. Peleus atq; Nilus.

que, venerabilis presbyter capite cæsus.

De Gall. Surius 16. Octobris. Item in Alemania, beati Galli Abbatis, miræ sanctitatis viri, discipuli sancti Columbani Abbatis.

IX. CALENDAS MARTII.

Die 21. APud Siciliam, sanctorum martyrum septuaginta nouem, qui sub Diocletiano per diuersa tormenta, confessionis suæ coronam, à Christo sibi paratam, percipere meruerunt.

VIII. CALENDAS MARTII.

Die 22. APud Antiochiam, Cathedra sancti Petri.

Eodem die apud Alexandriam, S. Abilij Episcopi, qui post beatum Marcum secundus Episcopus, tredecim annos sacerdotium ministrauit.

De his omnibus in Eccle. historia. Apud Hierapolim, sancti Papię Episcopi, auditoris Iohannis Apostoli.

Item beati Aristionis, qui fuit vnus de septuaginta duobus Christi discipulis.

Viennæ, sancti Paschasij confessoris atq; pontificis, admirandæ sanctitatis viri.

VII. CALENDAS MARTII.

*Die 23. * al. Syneri.* APud Syrmium, beati * Syreni monachi, qui cùm tempore Maximiani Imperatoris, vnius ex domesticis eius vxorem, hora incongrua in hôrto, quem ipse sibi excolebat, deambulantem, acrius increpando repulisset: iubente Maximiano tentus, & Christianum se esse confessus, capite cæsus est.

Item aliorum sexaginta duorum, qui ibidem passi sunt.

Scribitur fusè in gestis S. Sebastiani Tō. 1. Ipso die, sancti Polycarpi presbyteri & confessoris, qui cum beato Sebastiano plurimos ad fidem Christi conuertit, atque ad martyrij gloriam exhortando perduxit.

VI. CALENDAS MARTII.

Die 24. Act. 1. NAtalis sancti Mathiæ Apostoli, qui post ascensionem Domini à beatis Apostolis sorte electus, atque in locum Iudæ proditoris subrogatus, apud Iudæam Euangelium Christi prædicauit.

Apud Hierosolymam, Inuentio capitis præcursoris Domini, tempore Martiani Principis, quando isdem pręcursor duobus monachis, vbi idem caput eius celatum iaceret, reuelauit. Constat autem quia imminente festiuitate paschali fuerit, sicut in Euangelio apparet, decollatus: Et anno post hunc sequente cum denuo tempus paschale redijsset, mysterium Dominicæ passionis esse completum. Et propterea quod in libro sacramentorum natale eius iiij. Calend. Septembris notatum est, & in martyrologio, quod Eusebij & Hieronymi vocabulis insignitum est, legitur iiij. Calend. Septembris in Edissa ciuitate, Phœnice prouincia natale sancti Iohannis Baptistæ die quo decollatus est, non specialiter ipsum diem decollationis eius, sed diem potius, quo caput eius in eadem Edissa ciuitate repertum, atque in ecclesia est conditum, designatur. Siquidem duo monachi orientales venerant adorare Hierosolymis, & loca sancta videre. Quibus per reuelationem assistens idem præcursor Domini præcepit, vt ad Herodis quondam Regis habitaculum accedentes, caput suum ibi requirerent, & inuentum digno honore reconderent. Quod ab eis inuentum & assumptum, sed non multo post culpa incuriæ perditum, perlatum est Edissam ab illis, & in quodam specu, & in vrna sub terra non pauco tempore ignobiliter reconditum, donec denuò sese suumque caput ostendit Marcello cuidam religioso presbytero & monacho, dum in eodem specu habitaret. Ex quo tempore cœpit in eadem ciuitate beati præcursoris decollatio ipso die, quo caput eius inuentum siue eleuatum est, celebrari.

De his omnibus fusius 4. Calendas Septēbris Tom. 4.

Item apud Cæsaream Cappadociæ, natalis beati Sergij martyris, cuius gesta præclarissima habentur.

V. CALENDAS MARTII.

Die 25. APud Aegyptum, natale sanctorum Victorini, Victoris, Nicophori, Claudiani, Dioscori, Serapionis, & Papiæ, sub Numeriano Imperatore, agente Sabino duce. Quorum primus in pilam ex robore cauam, & vndique circunforatam missus, ac per singula foramina diutissimè transpunctus est. Cumque nimius sanguis efflueret, eductus è pila capite cæsus est. Secundus manibus ac pedibus amputatis, in eandem pilam missus, prioris tormenta sustinuit, & nouissimè gladio cæsus est. Tertius cùm vltro in pilam fuisset ingressus, indignatus iudex iussit eum indè produci, & super craticulam prunis substratam aliquantisper assari &

Hi sancti variis pœnis interimuntur.

inuerti.

inuerti. Cumque in confessione persisteret, sublatus inde, minutatim gladio concisus, spiritum reddidit. Reliquorum quatuor, Claudianus & Dioscorus flammis incensi, Serapion & Papias gladio consumati sunt.

IIII. CALENDAS MARTII.

IN ciuitate Pergen Pamphiliæ, natale beati Nestoris Episcopi. Qui persecutione Decij, cùm die noctuque orationi insisteret, postulans vt grex Christi custodiretur, compræhensus à quodam Irenargo, qui erat princeps curiæ ciuitatis, velut aries sine macula oblatus est præsidi Polioni. Et cùm nomen Christi mira libertate & alacritate confiteretur, deos aurem gentium dæmonia pessima esse memoraret, & iussus ab eodem præside suspendi in eculeo, & crudelissimè torqueri, lætus psallebat, dicens: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Præses verò stupens super tanta tolerantia, & volens eum blandis verbis à fide reuocare, dixit ei: Vis esse nobiscum, aut cum Christo tuo? Cui sanctus Nestor cum magno gaudio respondit, dicens. Cum Christo meo & eram, & sum, & ero. Tunc indignatus Præses dedit aduersus eum sententiam, vt qui Iesum Crucifixum sub Pontio Pilato fateretur, tanquam deuotus Deo suo, illius subiret sententiam, & ligno crucifixus resolueretur à vita. Ille gratias agens Deo, cùm iam affixus esset patibulo, docebat assistentem populum Christianum, vt persisteret in fide & charitate Christi, & libentissimè compaterentur, vt & simul glorificarentur. Post hæc petens omnem adstantem turbam fidelium, vt genua flectentes orarent cum ipso: cùm complesset orationem, & dixissent omnes, Amen, reddidit spiritum. Consummauit autem martyrium quinta sabbati, hora tertia.

Die 26. De Nestore fusiùs Surius Tomo 1. Psal. 33. S. Nestor more christi crucifigitur.

Eodem die, beati Alexandri, Alexandrinæ ciuitatis Episcopi, gloriosi senis, qui post beatum Petrum, Arium presbyterum suum, hæretica impietate deprauatum, & diuina veritate conuictum, de Ecclesia eiecit: & posteà, inter trecentos decem & octo patres, eundem in Niceno concilio damnauit.

De eodem lib. Eccle. hist. 10. ca. 1. & Rufin. lib. 1. ca. 1.

III. CALENDAS MARTII.

APud Hispaniam, ciuitate Hispali, sancti Leandri Episcopi & Confessoris, ad quem beatus Gregorius libros Moralium scribit, cuius prædicatione & industria, tota Gothorum gens per Recharedum Regem ab Ariana impietate conuersa est. Quinetiam fratrem eius Erminigildum Regem, viuente adhuc patre hæretico, ab eadem Ariana hæresi ad Catholicam fidem correxit: atque vsque ad gloriosam martyrij passionem suis exhortationibus perduxit.

Die 27. De eo Greg. in initio Moraliū.

Item eodem die in Alexandria, natalis sancti Iuliani martyris, qui cùm ita podagra constrictus esset, vt neque incedere, neque stare posset, cum his qui eum in sellula portabant, iudici offertur: quorum vnus quidem statim negauit, alter nomine Eunus, cum Iuliano sene in Domini confessione perdurat. Quique iubentur camelis impositi, per totam circunduci vrbem, & flagris, hinc inde inspectante populo, laniari, vsquequò finem ipsis verberibus sortirentur.

De eo Dionys. Alexand. apud Euseb. lib. 6. cap. 34.

Item apud Lugdunum, sancti Baldomeri viri Dei, cuius sepulcrum crebris miraculis illustratur.

PRIDIE CALENDAS MARTII.

IN territorio Lugdunensi locis * virentibus, beati Romani Abbatis, qui primus illic vitam eremiticam duxit, & multis virtutibus ac miraculis clarus, plurimorum posteà pater extitit monacharum. Venerabile corpus eius situm est in finibus Vesuntionum.

*Die 28. * Virensibus. De eo Surius Tomo 1.*

MAR-

MARTIVS HABET DIES XXXI.

LVNAM TRICESIMAM.

CALENDIS MARTII.

Die 1. De his fusius in vita S Valētini Presbyteri, To. 1. 14. Februarij.

ROMAE, sanctorum martyrum ducentorum sexaginta, tēporibus Claudij, qui via Salaria arenam fodientes, damnati sunt pro Christi nomine, quos iussit Claudius vt in figlina foris muros portæ Salariæ mitterētur, & eo locó inclusi, in ciuitatis amphitheatro militum sagittis interficerentur.

De Suuitb. Surius T. 2. * Eodem die Suuitberti Episcopi & confessoris.

VI. NONAS MARTII.

Die 2. ROmæ, Simplicij Papæ, qui sedit annis quindecim. Hic Acacium Constantinopolitanum Episcopum, & Petrum Alexandrinum Episcopum Eutychianos damnauit.

Itèm Romæ via Latina, sanctorum martyrum Iouini & Basilei, qui passi sunt sub Gallieno & Valeriano Imperatoribus.

Eodem die, martyrum plurimorum, sub Alexādro Imperatore passorum, quos diù cruciatos, impius Alexander capitali sententia in extremo damnauit.

V. NONAS MARTII.

Die 3. De his Surius ex Prudentio. NAtalis sanctorum martyrum Hemiterij & Chelidonij, qui primùm apud Legionensem Galæciæ ciuitatem milites, exurgente persecutionis procella, pro confessione nominis Christi plurimis afflicti tormentis, Calagurrim vsq; perducti, atque ibi martyrio coronati sunt. Cumque capita lictores inciderent, miraculū populis magnum apparuit. Nam vnius annulus, orariumque alterius nube susceptum, & in cælos euectum est. Viderunt hæc omnes qui aderant, & vsquequò acies oculorum intendere potuit, fulgorem auri, candoremque lintei, attonito sequebātur intuitu. Scribit autem hæc Aurelius Clemens in libro Coronatorum.

De his Surius ex Eusebio, Eccl. hist. lib. 7. cap. 14. Apud Cæsaream Palæstinæ, sanctorum martyrum, Marini militis, & Asterij senatoris, sub persecutione Valeriani: quorum prior, cùm accusatus fuisset à commilitonibus, quòd Christianus esset, & interrogatus à Iudice, Christianum se esse clarissima voce testaretur, tres illi horæ ad deliberādum indultæ sunt. Cumque à tribunalibus fuisset egressus, à beato Theotecno, eiusdem vrbis Episcopo, plurimùm in fide confortatus, repetens continuò tribunal Iudicis, cōfidentissimè respondit: Act. 5. Obedire oportet Deo magìs quàm hominibus. Ilicò martyrij coronam, capitis abscisione suscepit. Cumque præfatus Asterius capite truncatum martyris corpus subiectis humeris & substrata veste qua induebatur exciperet, honorē quem martyri detulit, continuò ipse martyr accepit. Scriptum est in historia Ecclesiastica libro septimo.

IIII. NONAS MARTII.

Die 4. Pontificale cap. 23. NAtalis sancti Lucij Papæ & martyris, qui persecutione Valeriani & Gallieni, ob fidem Christi exilio relegatus, & postmodùm diuino nutu ad Ecclesiam suam redire permissus, martyrium capitis obtruncatione compleuit. Positus via Appia ad sanctum Sixtum. Hic præcepit, vt duo presbyteri & tres diaconi in omni loco Episcopum nō desererent. propter testimonium ecclesiasticum. Sedit autem in Episcopatu annos tres, menses tres atque dies tres.

Itèm Romæ via Appia, sanctorum martyrum nongentorum, qui positi sunt in cœmeterio ad sanctam Cæciliam.

Eodem die sancti Caij, Palatini, in mare mersi.

III. NONAS MARTII.

Die 5. Surius ex Turon. de eo, To. 2. Iste Phocas alius est ab eo, cuius mentio fit 22 Septemb. APud Antiochiam, passio sancti Phocæ martyris, qui post multas, quas pro nomine redemptoris est passus iniurias, qualiter de antiquo illo serpente triumphauerit, hodiè quoquè populis declaratur. Deniquè si in quempiam in his locis coluber morsum stringēs, venena diffuderit, extemplò qui percussus est, vt ianuam basilicæ martyris credens attigerit, euacuata virtute veneni, saluatur.

Itèm ipso die, sancti Eusebij Palatini, & aliorum nouem martyrum.

PRIDIE NONAS MARTII.

Die 6. NIcomediæ, natalis sanctorum Victoris & Victorini, qui per triennium cum

Claudi-

Claudiano, & Bassa vxore eius, tormentis afflicti & retrusi in carcerem, ibidem vitæ suæ cursum impleuerunt.

NONIS MARTII.

IN Mauritania ciuitate Thuburbitanorũ, natale sanctarũ Perpetuæ & Felicitatis martyrum, & cum eis Reuocati, Saturnini, & Secundoli. quorũ vltimus in carcere quieuit. Reliqui omnes ad bestias traditi, sub Seuero principe, die natalis eius. Quiq; dum adhuc seruarētur in carcere, & Felicitas parturiret, omniũ sanctorum precibus impetratũ est, vt octauo mense pareret. Iam verò Perpetuæ inter alia concessum est, vt eius mens quoquo modo auerteretur à corpore, in quo vaccæ impetum pertulit, ità vt adhuc futurum expectaret, quod in se iam gestum esse nesciret. Die 7. De his Possidius in Indiculo.

VIII. IDVS MARTII.

APud Carthaginem, sancti Pontij, diaconi beati Cypriani Episcopi, qui vsq; ad diem Passionis eius cũ ipso exiliũ sustinens, egregiũ volumen vitæ & passionis reliquit, atq; Dominũ in passionibus suis semper glorificās, coronā vitæ promeruit. Die 8. Hieron. de viris illust. cap. 78.

VII. IDVS MARTII.

APud Nyssenam ciuitatem, S Gregorij Episcopi, fratris beati Basilij Cæsareēsis, viri doctissimi & eloquētissimi. Die 9. Hier. de viris illust. cap. 138. & 116.

Apud Parcinonam, S. Paciani Episcopi, tam vita quàm sermone clari, qui optima senectute mortuus est Theodosij principis tempore.

VI. IDVS MARTII.

NAtalis sanctorum martyrum, Alexādri & Caij de Eumenia, qui apud Apamiam, persecutione Antonini Veri, martyrio coronati sunt, vt scribit Apollinaris Hierapolitanus Episcopus, in libro aduersùm Cataphrygas. Die 10. Euseb. li. 5. cap. 15. Ruffinus 16.

In Perside, natalis sanctorum martyrum numero quadragintaduorum.

V. IDVS MARTII.

APud Sebasten Armeniæ minoris, natalis quadraginta militũ, tempore Licinij Regis, sub præside Agricolao. Qui post vincula & carceris creberrimos, post cæsas lapidibus facies, missi sunt in stagnum, vbi gelu cōstricta corpora eorũ nocte dirumpebantur. Vnus autem de numero quadraginta, effectus pusillanimis, refugit ad balneum: & mox vt attigit calorē, statim resolutus reddidit spiritum. Quod videntes cæteri, in laudes omnipotentis Dei, sancti Spiritûs gratia confortati, eruperunt. Et circa horam tertiam noctis resplenduit velut sol lumen feruens, & glacies dissoluta est. Porrò qui eos custodiebant somno grauabātur, clauicularius tantùm solus vigilabat. Qui audiens eos orantes, vidensq; tantam lucem, atq; glaciem dissolutā, respiciens vnde eorũ lux ipsa veniret, vidit super sanctos coronas descendentes numero trigintanouem. Cœpitq; cogitare secum, dicēs: Quadraginta sunt, vnius corona vbi est? Expergefaciens itaque reliquos custodes, proiecit vestimenta sua in facies eorum, & exiliuit in stagnum, clamās & dicens: Christianus sum, Christianus sum. Manè autem facto, impijssimi tyranni satellites inuenerunt clauicularium ipsum connumeratum martyribus, vndè vnus ceciderat. Cumq; verè fidelem eum reperissent, eosdemq; omnes traxissent ad litus, baculis crura eorũ confregerunt, atq; ità crurifragio martyriũ consummauerunt. Nomina verò horum martyrum hæc sunt: Domitianus, Eunoicus, Sisinnius, Eraclius, Alexander, Iohannes, Claudius, Athanasius, Valēs, Helianus, Meliton, Heditius, Achatius, Vibianus, Helius, Theudolus, Cyrillus, Flauius, Seuerianus, Cyrion, Valerius, Chudion, Sacerdon, Priscus, Eutichius, Smaragdus, Philoctimon, Aetius, Micallius, Lisimachus, Donnus, Theophilus, Euthicius, Xantius, Aggius, Leontius. Ysitius, Caius, Gorgonius, Candidus. Quorum vnus Meliton nomine cùm esset omnium ætate minor, & cruribus fractis adhuc superuiueret, timens beatissima mater, quæ martyribus adstabat, nè in cruciatibus deficeret, virili animo hortabatur eum, dicens: Fili, modicum sustine, eccè Christus ad ianuam stans adiuuat te. Cumque sanctorum corpora birotis superposita ferrent ad incendendum ministri diaboli, videns pia mater solum filium relictum, quem ministri ad hoc reliquerant, quia sperabant eius animum posse culturis dæmonum inclinari, si viueret, tollens eum super humeros suos virili gressu sequebatur vehicula. Cumque ferreretur puer, inter amplexus maternos animam cælo reddidit. Perueniensque mulier ad locum, vbi sanctorum corpora cremabātur, iecit super ossa martyrũ, vt mortre etiā & sepultura martyribus sociaretur. Combusta sunt igitur corpora eorum, & in fluuiũ proiecta. Sed Die 11. De his Suidas ex Basilio & Meta. 9. Martij, Tom. 2. S. martyres crurifragio occumbunt.

Diuino nutu sanctorũ reliquiæ reperiuntur. diuina dispensatione reliquiæ eorũ integræ sunt repertæ, & honore digno cõditæ.

IIII. IDVS. MARTII.

Die 12. ROmæ, depositio sancti Grægorij Papæ, qui nobili genere liberalibus artibus eruditus est. Deindè defunctis parentibus sex in Sicilia monasteria constru-ens, septimum intra Vrbis muros constituit. In quo ipse post secularem habitum multis fratribus aggregatis sub Abbatis imperio strenue militauit, & suæ nobilitatis lineam moribus extulit, probis actibus decorauit. Nam qui antè sericis vestibus (De eo vide Suriũ Tõ. 2.) ac gemmis micantibus per vrbem solebat procedere trabeatus, pòst vili contectus tegmine, ministrabat pauper ipse pauperibus. Quibus monasterijs tantum de redditibus prædiorum delegauit, quantum posset commorantibus ad quotidianùm victum sufficere, reliqua verò vendidit, ac pauperibus erogauit. Deindè coactus & multùm renitens, factus vrbis Romæ summus Pontifex, Anglorum gentem ad fidem conuertit, directis videlicet sui monasterij monachis, Mellito, augustino, (Cõuertit Anglos.) atque Iohanne, & cum eis alijs plurimis fratribus. Rexit autem gloriosissimè Romanam Ecclesiam annis tredecim, mensibus sex, & diebus decem. Augmentauit etiam in precatione Canonis: Diesque nostros in tua pace dispone &c.

Itèm Romæ, Innocentij Papæ, qui rexit Ecclesiam annis quindecim, mensibus (De eo Põtificale ca. 42.) duobus, diebus verò 21. Hic constitutum fecit de ecclesia: & Pelagium atque Cælestium hereticos damnauit, & constituit vt qui natus fuisset de Christiana, per baptismum renasceretur, quod Pelagius damnabat.

Apud Nicomediam, beati Petri martyris, qui vnus fuit ex Dorothei & Gorgonij (De eo Surius ex li. 8 Ec. hist. cap. 6.) martyrũ sodalibus, qui in cubiculo Regis erant. Hic iubente Diocletiano, eo quòd de immensis martyris sancti Nomæ supplicijs liberiùs causaretur, in medium educitur, atque immolare compellitur. Abnuens, imperatur appendi, & flagris toto corpore laniari: videlicet vt doloris necessitate faceret, quod præcipiebatur inuito. At ille cùm maneret immobilis, visceribus iam pelle nudatis, iubetur aceto & sale perfundi. Cumque etiam id tormenti genus constanter ac fortiter tolerâsset, (S. Petrus pòst multa supplicia, feliciter obiit.) craticula prunis superstrata poni iubetur in medio, ibique quod reliquum fuerat in verberibus absumpti corporis superponi: & non ad subitum, sed sensim paulatimque succendi: quò scilicet pœna protelaretur in longum. Cumq; ministri scelerum, hinc modò corpus, modò indè versantes, per membra singula pœnas inciperent, & supplicia renouarent, sperantes ab eo elicere se posse consensum: ille firmus in fide, & quasi in spe cõsumptis iam & igne resolutis carnibus suis, vltimũ spiritum in fide lætus exhalat. Tali Petrus (hoc enim & nomen eius) martyrio decoratus, verè Petri extitit & fidei hæres & nominis.

Itèm Nicomediæ, natalis sanctorum Egdunij presbyteri, & aliorum septem, qui diebus singulis suffocati sunt, vt cæteris metus incuteretur.

Eodem die, passio sancti Mamiliani martyris.

* In Aphrica, Iohannis & aliorum quadraginta quatuor.

* Romæ, depositio SS. Innocentij & Rasi Episcoporum.

III. IDVS MARTII.

Die 13. APud Nicomediam, natalis sanctorum Macedonij presbyteri, & Patriciæ vxoris eius, & filiæ Modestæ.

Nicea ciuitate, sanctorum martyrum Theusetæ & Horris filij eius, Theodoræ, Nymphodoræ, Marci, Arabiæ, qui omnes igni traditi sunt.

PRIDIE IDVS MARTII.

Die 14. ROmæ, passio sanctorum martyrum quadraginta & septem, qui baptizati sunt à beato Petro Apostolo; cùm teneretur idem Apostolus in custodia Mamertini, cum coapostolo suo Paulo, vbi nouem menses detenti sunt. Qui omnes sub deuotissima fidei confessione, Neroniano gladio consumpti sunt. (De his fusius in passione Processi, 4. Iulij.)

Eodẽ die, Zachariæ Pontificis, qui Romæ sedit annos decem. Hic in patriarchio (Põtif. c. 93. Tõ. 3. cõciliorum.) B. Georgij martyris caput reperi in capsa reconditũ, in qua epitaphium pariter inuenit, hoc ipsum Græcis literis exaratum. Sepultus est in ecclesia S. Petri Apostoli.

IDIBVS MARTII.

Die 15. APud Thessalonicam ciuitatem, natalis sanctæ Matronæ, quæ cùm esset Plautillæ cuiusdam viduæ ancilla, & occultè Christum colens, quotidie furtiuis orationibus ecclesiam frequẽtaret, depræhensa à domina sua, & in scamno, extensa & ligata, & pene vsque ad mortem flagellata, atq; ità vincta in scamno, obsignatis

tis diligentissimè ianuis, per noctem relicta, ibi die altero diuinitùs soluta, ac cum ingentiori gratia orans, inuenta est. Rursumque neruis crudis in eodem scamno constricta, & lotis quousquè obmutesceret cæsa est, ibique per triduum obsignatis ianuis relicta. Facta autem die tertia, iterùm soluta diuinitùs, & orans inuenta est. Tunc robustis fustibus vsque ad mortem cæsa, in confessione Christi incorruptum spiritum reddidit. S. Matrona interficitur.

XVII. CALENDAS APRILIS.

ROmæ, natale sancti Cyriaci Diaconi, qui post lõgam carceris macerationem, quàm sub Maximino pertulit, cum Sisinnio condiacono suo, & Smaragdo & Largo, post multa facta miracula, in quibus filiam Diocletiani Artemiam, ipsius rogatu à dæmonio liberauit, baptizauit. Filiam quoquè Saporis Regis Persarum Iobiam, missus illò pro hoc à Diocletiano, æquè liberauit à dæmonio, ac baptizauit cum ipso Rege, & alijs quadringentis triginta. Rediens Romam post mortem Diocletiani, tentus est inter alios Christianos à filio eius Maximino, & in custodiam missus, eo quòd sororem suam Christianam fecisset. Deinde præcepit, vt die processionis suæ nudus, catenisque obligatus, ante rhedam eius traheretur. Et post hoc, eductus de carcere, cum socijs Largo, Smaragdo & Crescẽtiano, per Carpasium vicarium, pice reliquata caput eius perfusum est. Et rursùm post dies quatuor, eductus denuò de carcere, in catasta distensus, ac tractus, neruis & fustibus cæsus, post dies aliquot iubente Maximino capite truncatus est, cum Largo & Smaragdo, & alijs viginti. Scriptum est in gestis Marcelli Papæ: Porrò ipso tempore Maximinus interfecit sororem suam Artemiam. Die 16. De eo in gestis Marcelli Papæ 16. Ianuarij, Tom. 1. S. Cyriac cum socijs capite plectitur.

Itèm apud Viennam, sancti Isicij Episcopi.

* Eodem die, sancti Heriberti Coloniensis Archiepiscopi, vita & miraculis gloriosi, in monasterio Tuiciensi quiescentis. Surius de eo Tom. 2. 16. Martij.

XVI. CALENDAS APRILIS.

IN Scotia, natale sancti Patricij Episcopi & confessoris, qui primus ibidèm Christum euangelizauit. Die 17. Beda To. 3.

Eodem die, natalis sanctæ Gertrudis virginis. Surius de Gertrude Tom. 2.

XV. CALENDAS APRILIS.

NAtalis sancti Alexandri Episcopi, qui de Cappadocia ciuitate sua veniens, cùm desiderio sanctorum locorum Hierosolymam pergeret, & Narcissus Episcopus eiusdem vrbis iam senex regeret ecclesiam: & ipsi Narcisso, & multis Clericis eius reuelatum est, altera die manè intrare Episcopum, qui adiutor sacerdotalis cathedræ esse deberet. Itaque re ità completa, vt prædicta fuerat, cunctis in Palæstina in vnum congregatis, adnitente vel maximè Narcisso, Hierosolymitanæ Ecclesiæ cum eo gubernaculum suscepit. Quiq; persequutione Decij, cùm iam longæuææ tatis veneranda canicie præfulgeret, ductus Cæsaream, & clausus carcere, ob confessionem Christi martyrio coronatus est. Die 18. Surius de eo Tom. 2.

XIIII. CALENDAS APRILIS.

APud Penarensem vrbem, natale beati Iohannis magnæ sanctitatis viri, qui de Syria oriundus peruenit ad Italiam. Cumque quæreret locum habitationis suæ, orationem fudit ad Dominũ: Te deprecor Domine, qui lumen es verum, si prosperum facis iter meum, hoc mihi signum fiat, Vbicunque ambulauero, si Psalterium meum dedero, & eadem die mihi redditũ fuerit, ibi sit permansionis meæ locus. Factum est. Recepit eum hospitio matrona quædam, cui vir Dei Psalterium suum dedit, requisiuit, eique mox à muliere redditur. Hoc itaque signo vt stationem suam ibi vir Dei faceret confirmatur, acindè non longè plus minúsve quàm duarum sagittarũ progressus, habuit Angelum Dei obuium, qui ei dixit. Serue Dei, hic tibi locus permansionis à Domino parabitur. Erat autem hyems, & sedebat vir Dei sub arbore. Venatores verò cùm per locum transitũ facerent, viderunt eum sedentem, atq; arborem illam iuxta illum folijs vestitã. Requirentes autẽ virũ quis esset, ob Domini seruitium se de vltramarinis partibus, locisve venisse, morariq; hîc velle respondit. Nunciantibus igitur illis, famaq; vitam beati viri longiùs spargente, tanta frequentia populi Dei vndequaque illuc aduenit, vt monasterio facto congregatio magna seruorum Dei simul habitantium ibi fieret. Cui præfuit multis clarus virtutibus beatus Iohannes xliiij. annos, requiescens in pace, depositus est xiiij. Cal. Aprilis in loco vbi præstantur beneficia Dei vsque in hodiernum diem. Die 19. Arbor media hyeme frondescit. S. Iohãnis Abbatis felix exitus.

Eodem die apud Surentum, sanctorum Quinti, Quintilli, Quartillæ, Marci, cum alijs nouem.

De Ioseph. vide Suriũ * Item eodem die S. Ioseph nutritoris Domini.

XIII. CALENDAS APRILIS.

Die 20. IN Britannijs, sancti Cuthberti, qui ex anachorita, Ecclesiæ Lindisfarnensis Antistes, totam ab infantia vsque ad senium vitam, miraculorum signis inclytam duxit. Cuius dum vndecim annos maneret corpus humatum, incorruptum posthæc, quasi eadem hora defunctum, simul cum veste qua tegebatur, inuentum est. Scripsit venerabilis Beda presbyter in libello de vita ipsius.

Habetur Tomo. 2. Surij nostri.

† Item natalis S. Archippi commilitonis beati Pauli Apostoli.

XII. CALENDAS APRILIS.

Die 21. Lib. 2. Dial. Vide Surium. APud Cassinum castrum, natale sancti Benedicti Abbatis, cuius vitam miraculis gloriosam, in Dialogorum libris beatus Papa scribit Gregorius.

Eodem die beati Serapionis anachoritæ.

Et in territorio Lugdunensi, sancti Lupicini Abbatis, cuius vita sanctitatis & miraculorum gloria illustris fuit. Corpus eius in finibus Vesuntionum, apud Lacionense monasterium celebratur.

XI. CALENDAS APRILIS.

Die. 22. IN Gallijs ciuitate Narbona, natale sancti Pauli Episcopi & confessoris, discipuli Apostolorum: de quo plenius supra vndecimo Calendas Februarij scripsimus.

Item sanctarum virginum Herlindæ & Relindæ sororum.

X. CALENDAS APRILIS.

Die 23. De ijs Victor Africanus li. 3. IN Aphrica, sanctorum martyrum Victoriani, Frumentij, & alterius Frumentij, & duorum germanorum, qui omnes persecutione VVandalica, sub Hunerico Rege Arianorum, apud Aphricam pro constantia catholicæ confessionis immanissimis supplicijs excruciati, egregiè coronati sunt.

In Antiochia, sancti Theodori presbyteri & martyris.

IX. CALENDAS APRILIS.

Die 24. ROmæ, natale sancti Pigmenij presbyteri. Hic Iulianum apostatam & impium à puero nutriuit, & literis etiam sacris erudiuit. Sed factus Imperator, culturam pietatis postquam reliquit, audito quòd corpora sanctorum martyrum, qui ab eo necabantur, idem Pigmenius sepeliret, mandauit ei, Perge quò volueris: Hic enim non mercabitur vita tua, quam tamen seruitijs tuis reddo, non tibi. Tunc sanctus Pigmenius perrexit ad Persidem, vbi demoratus aliquantisper, factus est cæcus. Inde monetur in somnis à Domino, vt reuerteretur Romam. Cumque post quatuor menses reuersus, cliuum sacræ viæ cum vno puero stipem petendo conscenderet, factum est vt offenderet Iulianum Imperatorem in rheda aurea sedentem. Qui eminùs conspiciens Pigmenium, vocari eum præcepit, dixitque ei: Gloria dijs deabusque meis, quia te video. Cui vir Dei Pigmenius ilicò respondit: Gloria Domino meo Iesu Christo Nazareno Crucifixo, quia te non video. Ad hanc vocem iratus Iulianus, iussit eum per pontem in Tyberim præcipitari. Cuius corpus inuentum & collectum, sepultum est in cœmeterio Pontiani, non longè à sanctis Abdon & Sennes.

S. Pigmenius fit cæcus.

Præcipitatur in Tyberim.

VIII. CALENDAS APRILIS.

Die 25. Aug. li. 4. de Trinit. c. 5. Act. 12. HIerosolymæ, Dominus noster Iesus Christus crucifixus est. Et in eadem ciuitate, passio sancti Iacobi Apostoli, sicut in Actibus Apostolorum scribitur.

Eodem die, immolatio Isaac: & transitus filiorum Israel per mare rubrum: Et victoria Michaelis Archangeli contra draconem.

Apud ciuitatem Galilææ Nazareth, Annunciatio Dominica. Et in Nicomedia, natalis S. Dulæ, ancillæ militis, quæ pro castitate occisa est.

Vide suprà 14. Februarij. Tõ. 1. Surij

Romæ, sancti Cirini, qui interfectus à Claudio, & in Tyberim iactus, in insula Lycaonia inuentus, & in cœmeterio Pontiani conditus est. Scriptum in passione sancti Valentini presbyteri.

Et apud Sirmium, natale S. Irenæi Episcopi, qui tempore Maximiani Imperatoris, sub præside Probo, primò tormentis acerrimis vexatus, deindè diebus plurimis in carcere cruciatus, nouissimè abscisso capite consummatus est.

VII.

VII. CALENDAS APRILIS.

ROmæ via Lauicana in cœmeterio eiusdem, natalis sancti Castuli, qui cùm esset zetarius palatij, & hospes sanctorum, vt in gestis beati Sebastiani legitur, à persecutoribus arctatus, & tertio appensus, tertioque auditus, in confessione Domini perseuerans, missus est in foueam, & demissa est super eum massa arenaria, atque ita cum palma martyrij migrauit ad Christum. Die 26. Vide Tō. 1. Surij 20. Ianuarij in gestis S. Sebastiani.

Eodem die apud Pentapolim Libyæ, Theodori Episcopi, Irenæi Diaconi, Serapionis & Ammonij Lectorum. Et apud Sirmium, natale sancti Montani presbyteri, qui cum Maxima vxore sua tentus, & in fluuium præcipitatus est: corpora eorum nono ab vrbe lapide inuenta & sepulta sunt.

* Eodem die depositio sancti Lutgeri Episcopi. De Lutgero Surius Tō. 2.

VI. CALENDAS APRILIS.

APud Aegyptum, beati Iohannis Eremitę, admirandę sanctitatis viri, qui etiam prophetico spiritu plenus, Theodosio Imperatori Christianissimo, victorias de tyrannis prædixit. Item Hierosolymæ Resurrectio Domini. Die 27. Die 28.

V. CALENDAS APRILIS.

APud Cæsaream Palestinæ, sanctorum martyrum Prisci, Malchi, & Alexandri: qui persecutione Valeriani, cum suburbanum agellum supradictæ vrbis habitarent, atque in ea cælestis martyrij proponerentur coronæ: diuino fidei calore succensi, vltrò iudicem adeuntes, cur tantùm in sanguinem piorum desæuiret, obiurgant. Quos ille continuò, pro Christi nomine, bestijs tradidit deuorandos.

Et apud vrbem Cabilonensium, depositio Guntrammi Regis Francorum, viri religiosi, qui ita se spiritualibus actionibus mancipauit, vt relictis seculi pompis, thesauros suos ecclesijs & pauperibus erogaret. Surius de Guntrammo Rege.

Item Sixti Papæ, qui Romæ sedit annos octo. Hic criminatorem suum, Bassum nomine, nutu diuino mortuum, manibus suis cum linteaminibus & aromatibus tractans, sepeliuit apud beatum Petrum.

IIII. CALENDAS APRILIS.

DEpositio Abbatis Eustasij discipuli sancti Columbani, qui pater fermè sexcentorum extitit monachorum: & vitæ sanctitate conspicuus, etiam miraculis claruit. Die 29. De eo Surius ex Bedæ Tō. 5.

Eodem die apud Aphricam, sanctorum confessorum Armogastis, Archinimi, & Satyri: qui apud Africam tempore VVandalicæ persecutionis, sub Genserico Rege Ariano, cùm essent lucidissima membra Ecclesiæ Christi, & prauitatem Arianorum libertate Catholica frequenter arguerent, pro confessione veritatis, multa & grauia perpessi supplicia atq; opprobria, cursum gloriosi certaminis impleuerunt. De his Victor Afric. sub fin. lib. [illegible] Surius.

III. CALENDAS APRILIS.

ROmæ, natale sancti Quirini Tribuni & martyris, sub Traiano Imperatore, qui cùm ex præcepto eius beatum Alexandrum Papam, & Hermen præfectum in vincula coniecisset, haberetque filiam, cuius collum struma circundederat, auditis exhortationibus beati Hermæ de fide Christi, & visis signis, quæ Deus in martyribus suis Alexandro & Herme operabatur, ipsam eandem filiam suam obtulit ad sanandum. Cui dixit beatus Alexander: Tolle Boiam de collo meo, & impone ei. Quod cùm obedienter pater eius exequeretur, diuino nutu subitò sanata est. Vocabatur autem ipsa Balbina. Atque ita pater eius Quirinus & ipsa, cum vniuersis qui in custodia tenebantur, omnique domo sua, baptizatus est. Quod vt nunciauit Commentariensis Aureliano Iudici, iratus iussit adduci Quirinum ad se, & dixit ei: Ego te quasi filium dilexi, tu autem irrisisti me, deceptus ab Alexandro? Dixit ei Quirinus: Ego Christianus sum factus, vis occidere, vis fustigare, vis incendere, aliud non ero. Nam omnes qui erant in carcere, feci fieri Christianos, & dimisi eos, sed noluerunt vsquàm ire. Iratus Aurelianus, fecit ei linguam abscindi, deinde in eculeo suspendi. Qui dum Aureliani non cederet iniurijs, iussit ei manus & pedes abscindi, & sic eum decollari, & canibus proijci: Sed Christiani corpus eius raptum, in via Appia sepelierunt, in cœmeterio Prætextati. Die 30. De Quirino vide in gestis Alexandri Papæ, 3. Maij Tomo 3. Surij. S. Quirinus decollatur

* Aurelia ciuitate, sancti Pastoris Episcopi depositio.

PRIDIE CALENDAS MAII.

ROmæ, natale sanctæ Balbinæ filiæ Quirini martyris. Qui beatus martyr tollens Die 31.

tollens boiam de collo Alexandri Papæ secundùm iussionem eius cùm pergeret, vt collo filiæ suæ strumam habentis imponeret, eccè subitò puer cum facula apparuit: quem constat Angelum Dei fuisse, & venit ad puellam, dicens: Salua esto, & in virginitate tua permane, & ego te faciam videre sponsum tuum, qui pro amore tuo sanguinem suum fudit. Perueniens igitur pater vt perficeret, quod de boia ei iussum fuerat, videt subitò filiam suam sanam, quæ postmodùm à sancto Alexandro baptizata est, & instructa in virginitate, plena operibus bonis permansit. Cui sæpè osculanti boiam ipsam beati Alexandri dixit sanctus Alexander: Desine hanc boiam osculari, sed potiùs require domini mei Petri vincula, & ea osculare. Tunc dedit operam, & summo studio post desiderium magnum peruenit ad illa, tradiditque sanctæ Theodoræ religiosissimæ, fœminæ, sorori sancti Hermetis præfecti & martyris. Ipsa verò virgo Balbina post deuictum seculi huius cursum, sepelitur iuxta patrem suum martyrem Quirinum, via Appia in cœmeterio Prætextati.

Angelus hortatur Balbinam vt maneat virgo.

Obitus eius.

MENSIS APRILIS HABET DIES XXX.

LVNAM VERO VIGESIMAMNONAM.

CALENDIS APRILIS.

Dies 1. De ea, gesta Alexandri Papæ 3. Maij.

ROMAE, beatissimæ, Theodoræ, sororis illustrissimi martyris Hermetis, quam beatus Alexander Papa & martyr instruxit, baptizauit, atque in fide Christi docuit: Quæ sub Aureliano Imperatore martyrizata est. Sepulta iuxta fratrem suum martyrem, via Salaria nō longè ab vrbe Roma.

Surius de Vualerico cōfessore.

Eodem die sancti Venantij Episcopi & martyris. Et in pago * VVinnoensi, sancti Vualerici confessoris, cuius sepulcrum crebris miraculis illustratur.

IIII. NONAS APRILIS.

Dies 2.

NAtalis sancti Nicetij, Lugdunensis Episcopi, cuius & vita miraculis claruit, & preciosa mors nihilominùs miraculis commendatur.

De Theodo. Euseb. lib. 8. cap. 17.

Et apud Cæsaream Cappadociæ, passio sanctæ Theodosiæ virginis: quæ tempore Diocletiani, cùm esset annorum octodecim, vltrò se sanctis confessoribus in custodia socians, tenta ab Vrbano præfecto, & in eculeo cruciata: deindè ferro onusta, & in carcerem trusa: ibi virtute Dei, omnia vincula eius disrupta sunt. Post hæc saxo alligata, in mare mersa est: sed mox litoribus incolumis reddita. Bestijs in amphitheatro proiecta, & ab his intacta, martyrium capitis abscisione compleuit.

III. NONAS APRILIS.

Dies 3. De his apud Suriū Aprilis 1.

THessalonicæ, natalis sanctarum virginum Agapis & Chioniæ, sub Diocletiano, quæ primò in carcere maceratę, pòst in ignem missæ sunt, sed intactę à flammis, post orationem ad Dominum fusam, animas reddiderunt.

Apud Scythiam, ciuitate Tomis, natalis sanctorum Euagrij & Benigni.

Apud Tauromenium Siciliæ, sancti Pancratij.

PRIDIE NONAS APRILIS.

Dies 4. De Ambros. Surius Tom. 1.

MEdiolani, depositio beati Ambrosij Episcopi & confessoris, cuius studio, inter cætera doctrinæ & miraculorum insignia, tempore Arianæ perfidiæ, tota Italia ad catholicam conuersa fidem est.

NONIS APRILIS.

Dies 5. Surius de ea Aprilis 1.

THessalonicæ, natalis sanctæ Irenis virginis, quæ post tolerantiam carceris, sagitta percussa est à Sisinnio comite: sub quo & sorores eius simul Agapes & Chionia martyrizatæ sunt.

* al. Martianæ.

Itèm apud Aegyptum, natalis sanctorum, * Martiani, Nicanoris, & Apollonij.

De Amphiano Surius 2. Aprilis.

Apud Cæsaream * Lyciæ, natalis sancti Amphiani.

VIII.

VIII. IDVS APRILIS.

ROmæ S. Sixti Papæ & martyris, qui rexit Ecclesiam annos decem, menses duos, diem vnum. Passus est autem temporibus Adriani Imperatoris. Hic constituit, vt sacra mysteria non tractarentur, nisi à ministris sacris: Et quicunque Episcopus euocatus fuisset ad sedem Apostolicam, rediens ad parochiam suam, non reciperetur, nisi salutationis literas, hoc est, formatas à sede Apostolica, plebi detulisset. Constituit quoq;, vt intra actionem Missarum, Sanctus, Sanctus, Sanctus, ter decantaretur. Die 6. De Sixto hoc Pontificale ca. 8.

VII. IDVS APRILIS.

EGesippi viri sanctissimi, qui vicinus Apostolorum temporum, omnes à passione Domini, vsque ad suam ætatem, ecclesiasticorum actuum texens historias, multaque ad vtilitatem legentium pertinentia, hincinde congregans, quinque libros composuit, sermone simplici, vt quorum vitam sectabatur, dicendi quoque exprimeret characterem. Asserit se venisse sub Aniceto Romam, qui decimus post Petrum Episcopus fuit, & perseuerasse vsque ad Eleutherium eiusdem vrbis Episcopum, qui Aniceti quondam diaconus fuerat. Isdem quoque Egesippus in libris suis refert de conuersatione sua, quam habuit à gentili philosophia. Nam & ego ipse, inquit, sectis Platonicis institutus, audiens infamari Christianos, & videns eos impauidos ad suscipiendam mortem, atque omne supplicium tolerandum, considerabam quod impossibile esset, in malitia eos & in libidine conuersari. Die 7. De eo Euseb. Eccles. hist. cap. 8. 10. & 12.

Item Cælestini Papæ, qui rexit Ecclesiam annos octo. Hic constituit vt psalmi Dauidici centum & quinquaginta ante sacrificium antiphonatim canerentur: Nam antea tantum Epistola & sanctum Euangelium recitabantur. Alij Cælestinũ habent 8. Id. April. de quo in Pōtifi. c. 45.

VI. IDVS APRILIS.

TVronis, sancti Perpetui Episcopi admirandæ sanctitatis viri: cuius opera, templum super veneranda ossa beati Martini Episcopi, perfectum est, cuiusque sacrum corpus, de loco vbi primum tumulatum fuerat, ad locum vbi nunc condignè veneratur, translatum & reconditum est. Die 8.

V. IDVS APRILIS.

APud Sirmium, natalis septem virginum, quæ in vnum meruerunt coronari quinto Idus Aprilis. Die 9.

* Item quinque virginum, quarum nomina Deus scit. Et Mariæ Aegyptiacæ. De Maria Aegyptiaca Surius Tom. 2.

Apud Antiochiam, sancti Procheri Diaconi, præclarissimi fide & miraculis viri, apud Antiochiam martyrio consummati, ibiq; sepulti, qui vnus fuit de septem primis, vt in Actis Apostolorum scribitur. Act. 6.

IIII. IDVS APRILIS.

EZechielis Prophetæ. Et Romæ beatorum martyrum plurimorum, quos beatus Alexander Papa & martyr baptizauit cùm teneretur in carcere: & ipsi relegati pariter cum illo. Hos omnes Aurelianus Imperator, naui vetustæ impositos, in altum mare deduci, & illic ligatis ad colla lapidibus, mergi in profundum maris fecit quarto Idus Aprilis. Die 10. Vt habetur in gestis Alexādri. 3. Maij.

* Item in Antiochia, sancti Theodori presbyteri.

III. IDVS APRILIS.

APud Cretam, vrbe Cortyna, beati Philippi Episcopi, qui vita & doctrina claruit, temporibus Antonini Veri, & Lucij Aurelij Commodi Imperatorum. Die 11.

† Eodem die Romæ beati Leonis Papæ. De Leone Pōtificale cap 47.

PRIDIE IDVS APRILIS.

ROmæ via Aurelia milliario tertio, in cœmeterio Calepodij, natale sancti Iulij, Papæ & Confessoris, qui sub Constantino Ariano filio Constantini decem mensibus tribulationes & exilia perpessus: post eius mortem, cum magna gloria ad suam sedem reuersus est. Hic constituit vt nullus clericus causam quamliber in publico ageret nisi in ecclesia: & notitia fidei per notarios colligeretur: & sine cautiones, vel instrumenta, aut donationes, aut commutationes, aut traditiones, aut testamenta, aut allegationes, vel manumissiones à clericis in ecclesia celebrarentur. Die 12. De Iulio I. Pontifical. cap. 36.

IDIBVS

IDIBVS APRILIS

Die 13. De Carpo Euseb. Eccles. hist. lib. 4. cap. 14.

APud Pergamum Asiæ vrbem, natalis sanctorum Carpi Episcopi & Papyrij Diaconi, & Agathonicæ optimæ fœminæ, aliarumque multarum quæ probatis confessionibus martyrio coronatæ sunt: cum quibus & vir mirabilis Iustinus philosophus, qui habitu quoquè philosophorum incedens, pro religione Christi plurimùm laborauit, intantum vt Antonino Pio & filijs eius, & Senatui, librum contra gentes scriptum daret, ignominiamque Crucis non erubesceret. Cumque iam secûdum librum successoribus præfati Imperatoris, id est, Antonino Vero, & Aurelio Commodo, pro religionis nostræ defensione porrexisset, remunerationem linguæ fidelis, martyrij munus accepit.

De Iustino, iisdem cap. 8. & 11.

Apud Hispaniam, natalis sancti Hermingildi, quem pater eius Leouigildus Arianus, Gothorum Rex, ob fidei catholicę confessionem, inexpugnabilem videns, in carcerem & vincula coniecit: vbi nocte sancta Dominicæ resurrectionis, iussu perfidi patris, securi percussus in capite, regnum cæleste pro terreno, Rex & martyr intrauit. Scribit beatus Gregorius.

Greg. 3. Dialogorũ cap. 3. est apud Surium.

* Item S. Euphemiæ virginis & martyris.

XVIII. CALENDAS MAII.

Die 14. De his in gestis Cæciliæ 22. Nouẽbr. Tomo 6.

ROmæ via Appia in cœmeterio Prætextati, natalis sanctorum martyrum Tiburtij, Valeriani, & Maximi, sub Almachio præfecto: quorum primi fustibus cæsi, & gladio sunt percussi, vltimus tandiù plumbatis verberatus, donèc spiritum redderet.

Interamnis, sancti Proculi martyris. Itèm sanctæ Domnæ virginis, cum socijs virginibus coronatæ.

Apud Alexandriam, sancti Frontonis Abbatis, cuius vita extitit sanctitate & miraculis gloriosa.

XVII. CALENDAS MAII.

Die 15. Quære de his in vita S. Laurentij 10. Augusti.

IN ciuitate Corduba, natalis sanctorum Olympiadis & Maximi nobilium, qui iubente Decio fustibus cæsi, & deindè plumbatis, ad vltimum capita eorum securibus tunsa, donèc emitterent spiritum.

Itèm in Hispanijs, ciuitate Cæsaraugusta, natalis sanctorum octodecim martyrum, Optati, Luperci, Successi, Martialis, Vrbani, Iulij, Quintiliani, Publij, Frontonis, Felicis, Cæciliani, Euoti, Primitiui, Apodemi, & reliquorũ quatuor, qui omnes Saturnini vocati referuntur.

De his in vita Nerei & Achillei 12. Maij, Tomo 3. Surij

Apud Italiam, natale sanctorum martyrum Maronis, Eutychetis, & Victorini: qui cum beata Flauia Domitilla apud insulam Pontiam longum ducentes exilium, eamque in Christi confessione, pio fouentes solatio, inuidia atque insectatione Aureliani sponsi, & persecutoris eius, quem illa ob Christum contemserat, postmodùm à principe Nerua eidem Aureliano in seruitutem traditi sunt. Quos ille primùm quasi seruos per sua prædia singulos diuisit iussitque eos terram fodere per totum diem, ad vesperum verò cantabrum manducare. Deindè cùm plurimos ad fidem Christi conuerterent, & populum credentium ampliarent, repletus ira à diabolo, misit qui vario genere pœnarũ interficerent eos. Nam Euthycem in media via tandiù cædi iussit, donèc spiritum exhalaret. Cuius corpus rapuit populus Christianorum. Victorinum verò apud eum locum qui Cotilias appellatur, vbi putentes aquæ emanant & sulphureæ, capite deorsùm per horas tres suspensum teneri iussit. Quod cùm per triduum pro nomine Christi passus fuisset, migrauit ad Dominum. Cumque vna die iussu Aureliani corpus eius inhumatũ iacuisset, venerunt Amiternenses populi Christiani, & rapientes in suum territorium transtulerunt. Maronem autem, misso amico suo nomine Turgio, iussit idem Aurelianus duci, & saxo ingenti opprimi. Sed protegente Domino, in nullo eum lædere potuerunt. Quem Consularis accepto ab Aureliano præcepto interfecit, corpusque eius Christianus populus rapuit, & condigno honore sepeliuit.

Sãcti martyres diuersis pœnis interimũtur.

XVI. CALENDAS MAII.

Die. 16.

APud Corinthum, Calisti & Carisij cum alijs septem, omnium in mare mersorum.

De eo Pontificale cap. 12.

* In Mauritania, natalis Basillæ. Itèm sancti Aniceti Papæ, qui sedit in Episcopatu annos vndecim, & temporibus Seueri & Marci martyrio coronatur, sepultùs in cœmeterio Calixti. Hic constituit, vt clerus comam non nutriret, secundùm

dùm Apoſtoli præceptum. 1. Cor 12.
* Eodem die, dedicatio oratorij S. Gangulphi martyris.

XV. CALENDAS MAII.

APud Africam, natale ſancti Mappalici, qui cum alijs pluribus martyrio coro- Die 17.
natus eſt. Scribit beatus Cyprianus in epiſtola ad martyres de illo hoc modo: Lib. 2. Epiſtola 6.
Vox plena ſpiritu ſancto de martyris ore prærupit, cùm Mappalicus beatiſſimus Itèm Luci
inter cruciatus ſuos proconſuli diceret: Videbis cras agonem. Et quod ille cum vir- ani Ep. 22.
tutis ac fidei teſtimonio dixit, Dominus impleuit. Agon cæleſtis exhibitus, & Dei
ſeruus in agonis promiſſi certamine coronatus eſt. Et poſt pauca: Hunc igitur ago-
nem per prophetas antè prædictum, per Dominum commiſſum, per Apoſtolos ge-
ſtum, Mappalicus ſuo, & collegarum ſuorum nomine, proconſuli repromiſit, nec
fefellit in promiſſo ſuo vox fidelis. Pugnam quam ſpopondit exhibuit, & palmam
quam meruit accepit. Iſtum nunc beatiſſimum martyrem, & alios participes eiuſ-
dem congreſſionis, & comites in fide ſtabiles, in dolore patientes, in quæſtione vi-
ctores, vt cæteri quoquè ſectemini, & opto pariter & exhortor: vt quos vinculum
confeſſionis, & hoſpitium carceris ſimul iunxit, iungat etiam conſummatio virtu
tis. & corona cæleſtis.
Apud Antiochiam, natalis ſanctorum Petri Diaconi & Hermogenis.
Apud Viennam, ſancti Pantagati Epiſcopi.

XIIII. CALENDAS MAII.

APud * Meſſanam Apuliæ ciuitatem, natalis ſanctorum martyrum Eleutherij Die 18.
Epiſcopi, & * Anthiæ matris eius: qui beatus Epiſcopus cùm eſſet & ſanctimo *al. Miſenā
nia vitæ, & miraculorum virtute illuſtris, ſub Adriano principe, in confeſſione * al. Euanthię. De his
Chriſti, lectum ferreum innitum, craticulam, & ſartaninem oleo, pice, ac reſina Surius To.
feruentem, ſuperans, leonibus quoquè proiectus, ſed ab his illæſus, nouiſſimè, vnà 2. ex Meta.
cum matre, gladio iugulatur.
Itèm eodem die Romæ, ſancti Apollonij ſenatoris, qui ſub Commodo princi- Euſeb. Ecc.
pe, à ſeruo proditus, quòd Chriſtianus eſſet, imperatus, vt rationem fidei ſuę redde- hiſt. li. 5. ca.
ret, inſigne volumen compoſuit, quod in ſenatu legit. Et nihilominùs ſententia 20. 21. Rufi.
Senatùs, pro Chriſto capite truncatus eſt: veteri apud eos obtinente lege, abſque ne Eſt apud Surium.
gatione non dimitti Chriſtianos, qui ſemèl ad eorum iudicium pertracti eſſent.
In Laubaco monaſterio, tranſitus ſancti Vrſmari Epiſcopi & confeſſoris. De eo Suri.

XIII. CALENDAS MAII.

IN Armenia, ciuitate Militana, natalis ſanctorum Hermogenis, Caij, Expediti, Die 19.
Ariſtonici, Rufi, Galatæ, vna die coronatorum.
In Hiſpania ciuitate Caucoliberi, natalis ſancti Vincentij martyris.
Apud Corinthum, ſancti Timonis diaconi, apud Berœam qui primò doctor Act. 6.
reſedit. Deindè verbum Domini diſſeminans, venit Corinthum, ibique à zelanti-
bus Iudæis, & nomen Chriſti perſequentibus, Græcis traditus, vt ferūt, primò flam-
mis iniectus, ſed nihil læſus: deindè cruci affixus martyrium ſuum impleuit. Sepul- S. Timō cru
tus apud Corinthum glorioſè. Hic fuit vnus ex ſeptem primis, vt habetur Acto- cifigitur.
rum 6.
* Eodem die, depoſitio S. Baldrici Epiſcopi.

XII. CALENDAS MAII.

ROmæ, ſancti Victoris Epiſcopi, qui tertiuſdecimus poſt beatum Petrum, re- Die 20.
xit Eccleſiam annis decem, & ſub Seuero principe, martyrio coronatur. Hic Pōtificale
conſtituit, vt ſanctum Paſcha die Dominico celebraretur, & à quintadecima luna cap. 15.
primi menſis vſque ad vigeſimam primam obſeruaretur: & conſtituit, vt neceſſi-
tate faciente, ſiue in flumine, ſiue in mari, ſiue in fontibus, ſub Chriſtiana confeſſio-
ne, quicunque hominum ex gentibus venientes baptizarentur.
Item Romæ, ſanctorum martyrum Sulpitij & Seruiliani, qui prædicatione & mi- De his in
raculis beatæ Flauiæ Domitillæ ad fidem Chriſti conuerſi ſunt. Hæc etiam ſponſas geſtis Ne-
eorum Theodoram & Euphroſynam ad ſpem vitæ æternæ, & perſeuerantiam ſan- rei & A-
ctæ virginitatis lucrata eſt. Sancti verò Sulpitius & Seruilianus perſecutione Tra- chillei 12.
iani, cùm nollent idolis immolare, à præfecto vrbis Aniano capite cæſi ſunt. Quo- Maij. To. 3. Surij.
rum corpora Chriſtiani rapientes, poſuerunt in prædio eorum via Latina milia-
rio ſecundo.
Eodem die in Gallijs, ciuitate Ebredunenſi, ſancti Marcellini eiuſdem vrbis Epi-

De his Gre. Turon.ca. in Glo.cō-fessr.ca.69. ſcopi & confeſſoris: qui diuino iuſſu, cum ſuis ſocijs Vincētio & Domnino ex Africa veniens, maximam partem Alpium maritimarum, verbo & ſignis admirandis, quibus vſque hodie refulget, ad fidem Chriſti conuertit: ità vt Baptiſterium, quod Miraculū. ipſe apud præfatam vrbem condidit, in ſacroſanctis Paſchalis feſti vigilijs, diuina virtute, ſingulis annis aquis ſubitis inundetur, & per ſeptem eiuſdem ſolennitatis dies, gratia exuberante permaneat. Venerabiles ſocij eius apud Dinienſium vrbem conditi, glorioſis nihilominus miraculis commendantur.

XI. CALENDAS MAII.

Die 21. De Sothere Pontifi. cale ca. 13. ROmæ, ſancti Sotheris Papæ, qui ſedit in Epiſcopatu annos nouem, ſepultusque eſt in cœmeterio Caliſti. Hic conſtituit, vt nulla monacha pallam ſacratā contingeret in eccleſia, neque incenſum poneret.

De Simeone Surius To.2.ex Sozomeno. Apud Perſidem, natalis ſancti Simeonis Epiſcopi Seleuciæ & Theſipontis, regalium ciuitatum: qui perſecutione Saporis Regis Perſarum, iubente eodem tyranno compræhenſus, ferroq; onuſtus, cùm iniquis tribunalibus exhibitus, de Domino Ieſu Chriſto voce libera ac conſtantiſſima teſtaretur: primùm carcerali ergaſtulo, cum alijs centum, è quibus alij Epiſcopi, alij erant presbyteri, alii diuerſorum ordinum clerici, longo tempore maceratus eſt. Noniſſimè cùm in Chriſti teſtimonio immobilis perſiſteret, iuſſus eſt cum omnibus pariter decollari: ità vt cùm cæteri iugularentur, adſtaret: & ipſe vltimus, trucidaretur. Cumque omnes ſub eius adſpectu cæderentur, & ille ſingulos paternis exhortationibus alacriter confortaret: extremo lictoris ictu & ipſe occumbens, palmam martyrij adeptus eſt. Erat autem ſexta feria ſeptimanæ maioris, in qua ante reſurrectionis feſtiuitatem annua Chriſti paſſionis memoria celebratur. Paſſi ſunt cum eo etiam Vſtazadis eunuchus nutritius Regis, & Abdella, atque Ananias, venerabiles ſenes: & Puſitius præpoſitus artificum regalium, eò quòd videns præfatum ſenem Ananiam ſub ictu gladij trementem, exclamauerit confidenter, dicens: Paululùm ô ſenex claude oculos & ſecurus eſto, mox Chriſti videbis adſpectum. Filia quoquè eiuſdem Puſitij virgo ſacra ſimul perempta eſt. S. Puſitij fortitudo & cōſtantia.

Apud Alexandriam, natalis ſanctorùm Fortunati, Aratoris presbyteri, Felicis, Siluij, Vitalis, qui in carcere quieuerunt.

* Romæ, in cœmeterio via Appia, ſanctorum Valeriani, Maximi & Tiburtij.

* In Campania, natalis ſancti Amphelici.

X. CALENDAS MAII.

Die 22. De Caio geſta Sebaſtini & Suſannæ Augu.11. IN Africa, ciuitate Hieropoli, natalis S. Philippi Apoſtoli.

Romæ via Appia, in cœmeterio Caliſti, ſancti Caij Papæ, qui cum Eccleſiam vndecim annos, menſes quatuor, dies duodecim rexiſſet, martyrio coronatus eſt ſub Diocletiano principe. Frater nanque eius beatus Sabynus presbyter, in multis clariſſimis paſſionibus, iam finierat triumphum victoriæ ſuæ, ſub eodem impio principe, vndecimo Calendas Martias. Hic Caius conſtituit, vt per omnes gradus primùm aſſcenderet, ſi quis Epiſcopus fieri mereretur vt eſſet Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolythus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter.

De Agapeto Pontificale ca.59. Eodem die Romæ, S. Agapeti Pontificis, qui ſedit menſes vndecim. Hic ingreſſus Conſtantinopolim, ad Iuſtinianum Imperatorem, Anthimium Epiſcopum Conſtantinopolitanum, qui duas in Chriſto naturas negabat, depoſuit, & in eius loco Menam catholicum conſecrauit.

Apud Perſidem, ſanctorum martyrum plurimorum, qui iubente Sapore Perſarum Rege, annuo die, quo paſſionis Dominicæ memoria celebratur, per totam Perſidis regionem tenti, ac pro Chriſti nomine iugulati ſunt. In quo fidei certamine paſſus eſt Meliſins Epiſcopus, ſanctitate & miraculorum gloria inſignis: Acepſimas Epiſcopus cum presbytero ſuo Iacobo: & Mareas & Bicor ſimiliter Epiſcopi, cum clericis ferè ducentis, & quinquaginta: monachis etiam cum ſacratis virginibus plurimis: inter quas & Simeonis Epiſcopi ſororem nomine Iarbuam cum pediſſequa ſua, ſtipitibus alligantes, ſarraque findentes crudeliſſime necauerunt. De his Surius ex Metaphraſte.

Eodem die in Corduba ciuitate, natalis ſanctorum Parmenij, Helimenæ, & Chryſoteli presbyterorum, & Lucæ, & Mutij diaconorum de Babylonia. Quorum primus præciſa etiam lingua loquebatur. Omnes primò in eculeo ſuſpenſi, & ne-

& nexibus attractati sunt: dein laminis ardentibus circa latera appositis, vstulati & vnguibus lacerati, ad vltimum gladio trucidati sunt, præsente persecutore Decio. Scriptum in passione S. Laurentij. Et in Lugduno Galliæ, natalis sancti Epipodij martyris, qui persecutione Antonini Veri, post gloriosas quadraginta octo martyrum agones, qui in eadem vrbe passi sunt, cum Alexandro clarissimo collega tentus, ipso interim in carcerem truso, primò os diris pugnorum ictibus cæsus, deindè eculei extensione vexatus, postremò martyrium capitis abscisione compleuit.

Quære iô. Augusti, in initio. T. 4.

Surius de Epipod. ex Metaphraste.

Viennæ, sancti Iuliani Episcopi & confessoris.

IX. CALENDAS MAII.

IN Perside, ciuitate Diospoli, passio sancti Georgij martyris, cuius gesta passionis, etsi inter apocryphas connumerentur scripturas, tamen illustrissimum martyrium eius inter coronas martyrum, Ecclesia Dei venerabiliter honorat.

Die 23. Dist. 15. cá. Săcta Rō. Ecclesia.

In Gallijs ciuitate Valentia, natalis sanctorum Felicis presbyteri, Fortunati & Achillei diaconorum, qui à beato Irenæo Lugdunensi Episcopo & martyre ad prædicandum verbum Dei missi, cùm maximam partem supradictæ vrbis ad fidem Christi conuertissent, à Duce Cornelio in carcerem trusi: dein durissima neruorũ flagellatione diutissimè verberati: post etiam vinctis à tergo manibus, cruribusque confractis, circa rotarum vertiginem adstricti, fumi quoquè amaritudine suppositi, die ac nocte continuata, eculei suspensi extensione, ad extremum gladio cõsummati sunt.

De Georgio, Felicé & socijs Surius To. 2.

In Fontenella monasterio, sancti VVulfranni Episcopi, præclari in miraculis viri.

De Vvulfrãno in Surio Martij 20. De Adelberto April. 23.

* Eodem die passio sancti Adelberti Episcopi.

* Itèm eodem die, sanctæ Pusinnæ virginis.

VIII. CALENDAS MAII.

LVgduno Galliæ, natalis sancti Alexandri, qui tertio post passionem Epipodij die productus è carcere, primò ità laniatus est crudelitate verberantium, vt crate soluta costarum, patefactis visceribus, secreta animæ panderentur. Dein crucis affixus patibulo, beatum spiritum exanimatus emisit. Passi sunt cum eo & alij, numero triginta quatuor. Sepulti ambo ex vtroque altaris latere, in crypta, quæ in colle superposito ciuitati, pulchro & antiquo opere extructa est.

Die 24. Surius de eo To. 2.

Eodem die, depositio Melliti Episcopi in Britannia, qui tertius post Augustinũ Episcopum, Dorouernensem Ecclesiam suscepit, quam rexit annos quinque: Sepultus in monasterio, in ecclesia beati Petri, octauo Calendas Maij.

Beda lib. 1. hist. Anglorum.

In Babylonia ciuitate magna, Sidrach, Misach & Abdenago: qui & mutato nomine Ananias, Azarias, & Misahel dicebantur, de camino ignis ardente sunt liberati.

Dan. 3.

VII. CALENDAS. MAII.

ALexandriæ, natale sancti Marci Euangelistæ. Hic discipulus & interpres Apostoli Petri, rogatus Romæ à fratribus scripsit Euangelium. Quod quanto tardiùs cæteris inchoauit, tanto in longiora scribendo tempora porrexit. Ab initio nanque Euangelicæ prædicationis, quæ per Iohannem facta fuit cœpit, & ad illud vsque tempus narrando peruenit, quo Apostoli idem Euangelij verbum totum prædicando disseminauêre per orbem. Quod cùm Petrus audijsset, probauit, & ecclesijs legendum sua authoritate edidit. Quo assumpto idem Marcus perrexit Aegyptum, & primus Alexandriæ Christum annuncians, constituit ecclesiam tanta doctrina & vitæ continentia, vt omnes sequutores Christi ad exemplum sui cogeret. Meminit huius Marci & Petrus prima Epistola, sub nomine Babylonis figuraliter Romam significans. Salutat, inquit, vos quæ est in Babylone collecta ecclesia, & Marcus filius meus. Qui constitutis, & confirmatis ecclesijs per Lybiam, Marmaricam, Ammoniacam, Pentapolim, Alexandriam, locaque quæ Bucolicæ dicebantur, vicina Alexandriæ, circa mare Aegyptium, plena ferocium barbarorum, atque Aegyptum vniuersam, ad vltimum tentus est à paganis, qui remanserunt Alexandriæ. Qui videntes eum die sancto Paschæ Missam facientem, miserunt funem in collo eius, & trahebant eum ad loca Bucolicæ, quæ erãt iuxta mare, sub rupibus, vbi erat ecclesia constructa. Et defluebant carnes eius in terram, ac saxa inficiebantur sanguine. Vespere autem facto, miserunt eum in carcerem,

Die 25. S. Marci vita est apud Suriũ To. 2. ex Meta.

Eius Euangelium Petri authoritate approbatũ.

1. Pet. 5.

vbi circa mediam noctem, primò Angelica visitatione confortatus est, deindè ipso Domino sibi apparente, ad cælestia regna vocatus est. At manè dum traheretur ad loca Bucolicæ, gratias agens, & dicens, Domine, in manus tuas commendo spiritum meum, defunctus est, & à viris religiosis sepultus in loco lapidis excisi cũ gloria. Ordinauerant autem pro se episcopum Alexandriæ Amanum. Mortuus est autem octauo Neronis anno. Alijs quoquè ecclesijs longè lateque Episcopos, Presbyteros, & Diaconos dederat.

Psal. 30.

S. Marcus fune suffocatus moritur.

Eodem die Romæ, Litania maior ad sanctum Petrum.

Apud Viennam, sancti Clarentij Episcopi & confessoris.

VI. CALENDAS MAII.

Die 26. De eo Pontificale ca. 3.

ROmæ, natalis sancti Cleti Papæ, qui secundus post beatum Petrum, cùm rexisset Ecclesiam annis duodecim, persecutione Domitiani, martyrio coronatus est.

D. Marcellino Pontificale ca. 30.

Itèm Romæ, S. Marcellini Papæ, qui cùm Ecclesiam nouem annis & mensibus quatuor rexisset, temporibus Diocletiani & Maximiani, ad sacrificandum ductus, sacrificauit idolis: deindè pœnitentia ductus, ab eodem Diocletiano, pro confessione veræ fidei, cũ Claudio, Cyrino & Antonino, capite truncatus est. Et post dies triginta sex sepultus via Salaria, in cubiculo, à Marcello presbytero, & à diaconibus cum hymnis. Quo tempore fuit magna persecutio, ità vt intra vnum mensem septendecim millia martyrio coronarentur.

* Itèm Romæ, sancti Vindemialis Episcopi & confessoris.

V. CALENDAS MAII.

Die 27. Pontificale cap. 46.

ROmæ, S. Anastasij Papæ, qui sedit annos tres, dies decem. Hic cõstituit, vt quotiescunquè sancta Euangelia recitarentur, sacerdotes non sedeant, sed curuosè stent: constituitque transmarinum hominem in Clerum non recipi, nisì quinq; Episcoporum designaretur chirographis.

De Anthimo lib. 8. eccl. hist. ca. 6. & Surius ex Metaphraste Tom. 2.

Apud Nicomediam, natalis sancti Anthimi Episcopi & martyris, in memorijs piorum fulgentis in regno Christi. Hic persecutione Diocletiani, ob confessionem Christi, martyrij gloriam capitis obtruncatione suscepit. Quem tanquàm bonum pastorem, viam martyrij præeuntem, vniuersa penè gregis sui multitudo sequuta est: Quorum alios præfatus tyrannus, apud eandem ciuitatem tunc temporis residens, gladio obtruncari, alios ignibus conflagrari, alios nauiculis impositos, pelago immergi fecit. Ipsis fidelium turbis tanto per Dei gratiam fidei igne inflammatis, vt nec interrogari se paterentur, sed vltrò in flammas irruerent, vel cædentibus gladijs ceruices obiectarent. Scriptum est in Ecclesiastica historia librò octauo.

IIII. CALENDAS MAII.

Die 28. [illegible] & 3. [illegible]

APud Rauennam, natale sancti Vitalis martyris, patris sanctorum Geruasij & Prothasij. Qui militans cum Paulino iudice, Rauennam ingressus est. Et cùm videret in conspectu iudicis sui Christianum nomine Vrsicinum, arte medicum, natione Ligurem, post nimia tormenta capitalem accepisse sententiam, & cùm venisset ad Palmam, & expauisset, exclamauit. Noli, noli, Vrsicine medice, qui alios curare consuèsti, teipsum æternæ mortis iaculo vulnerare: Et qui per passiones nimias venisti ad palmam, coronam vis perdere à Domino præparatam? Vtque martyrium consummauit idem Vrsicinus, statìm beatus Vitalis corpus eius rapiens intra Rauennatim vrbem sepeliuit, ad iudicem vltrà venire contemnens. Tentus itaquè à Paulino Consulari ob id maximè, quia præfatum Vrsicinum in passionis agone positum suis exhortationibus roborâsset, post eculei tormenta, iussus est perduci ad Palmam. Locus autem, vbi decollabantur Christiani, hoc habebat vocabulum, eo quòd arbores palmæ illic essent. Et facta fouea quousque inueniretur aqua, ibi supinus depositus. & terra ac lapidibus oppressus est. Coniunx quoquè eius Valeria, cùm reuerteretur ad vrbem Mediolanensium, Syluano sacrificantes incurrit: Cumque eam deponentes de sagmario hortarentur de Idolothytis manducare. nec sibi omninò licitũ testaretur, quia esset Christiana, nimia cæde mactata est, vt vix seminecem sui homines eam ad Mediolanensem vrbem perducerent. Quæ infra biduum migrauit ad Dominum.

Viuus in terra sepultus opprimitur Vitalis.

Surius habet de Theodora ex

Alexandriæ, natale sanctæ Theodoræ virginis. Quæ sacrificare contemnens, in lupanar tradata, miro Dei fauore erepta est. Adstante quippè iam ad ostium cellulæ

Iulæ multitudine iuuenum impudicorum, repentè quidam ex fratribus Didymus nomine plenus fide, diuinitùs inspiratus, sumpto militari habitu, primus lupanar irrupit, & sanctæ virgini cur venisset exponens, illi militares imponit exuuias, ipse virginali veste induitur. Sic virgo egressa, & à nullo agnita, ad ciuitatem fugiens euasit. Didymus præsidi exhibitus, & omne factum constanter exponens, Christianum se esse confessus, absciso capite igni traditus est. Beata quoquè virgo, quæ pro tuenda virginitate ex lupanari fugerat, amore coronæ continuò ad stadium regressa, simul cum Dydimo percussa, & simul est coronata. Ambr. lib. 2 de Virginibus.

Eodem die Aphrodisij, Carilippi, Agaperi, & Eusebij martyrum.

Itèm in Pannonia, sancti Pollionis martyris.

III. CALENDAS MAII.

APud Paphum, Tychici Apostolorum discipuli. Die 29. Ephes. 6. 2. Tim. 4.

In Numida apud Cirthensem Coloniam, natalis sanctorum martyrum Agapij & Secundini Episcoporum: qui persecutione Valeriani, post longum exilium apud præfatam vrbem, in qua tunc maximè gentilium rabies cæco furore & officijs militaribus ad tentandam iustorum fidem inhiabat, ex illustri sacerdotio effecti sunt martyres gloriosi. Passi sunt in eorum collegio, Aemilianus miles, Tertulla & Antonia sacræ virgines, & quædam mulier cum suis geminis. De his in gestis in SS. Mariani & Iacobi 30. Apri.

PRIDIE CALENDAS MAII.

NAtalis sanctorum martyrum Mariani & Iacobi, quorum prior Lector, posterior Diaconus erat. Et cùm iampridem infestationes Decianæ persecutionis in confessione Christi euicisset Marianus, iterùm cum charissimo collega tentus est apud Cirthensem Coloniam. Vbi post dira & exquisita supplicia (ità vt Marianus per summos apices pollicum suspensus, vt graui pondere pedibus innexus, crudelissimè torqueretur) diù in carcere macerati sunt. Sed diuinis reuelationibus mirabiliter confortati: deindè Lambesitanam vrbem directi ad præsidem, ibi rursùm longo tempore carcerali ergastulo mancipati sunt: sed iterùm diuinis reuelationibus alleuati, nouissimè cum multis alijs gladio consummati sunt. Die 30. De his 2. To. nouæ editionis pag. 1062.

Eodem die apud Santonas, natalis sancti Eutropij martyris, qui à beato Clemente Episcopo directus in Gallias: ab eodem etiam Pontificalis ordinis gratia consecratus, impleto huius officij ordine, peracta in incredulis prædicatione, insurgentibus paganis, quos author inuidiæ credere non permisit) illiso capite victor occubuit. Deniquè post multa annorum spatia, cùm Palladius eiusdem vrbis Episcopus, & cum eo alij viri Dei, corpus eius, debiti honoris gratia, in basilicam nouam transferrent, reserato sarcophago, contemplati sunt cicatricem capitis, qua in parte defixum fuerat securis acumen. Cumque sequenti nocte strauissent sacerdotes membra quieti, apparuit eis per visum, dicens: Cicatricem quam contemplati estis in capite, scitote me per eam martyrium consummâsse. Huius meminit Gregor. Turonē. de glor. mart. c. 56.

Apud Asiam, passio sancti Maximi martyris, cuius gesta habentur.

* Romæ, sancti Quirini tribuni & martyris, de quo suprà tertio Calendas Aprilis. De Maximo Surius vltima Aprilis, Tomo 2.

* Itèm Sophiæ virginis.

MENSIS MAIVS HABET DIES XXXI.

LVNAM VERO TRIGESIMAM.

CALENDIS MAII.

Die 1.

De his Surius ex Metaphraste.

Hieremiæ Prophetæ. Et natalis Apostolorum Philippi & Iacobi. Ex quibus Philippus cùm penè Scythiam ad fidem Christi conuertisset, Diaconibus, Presbyteris & Episcopis ibi constitutis, reuersus est ad Asiam. Vbi continuæ prædicationi per aliquot annos insistens, multitudinem populorum, Christo laboribus pijs semper inseruiens, lucratus est. Quique apud Hierapolim Asiæ ciuitatem dormiuit cum patribus suis, beato fine sepultus. Iacobus verò, qui & frater Domini legitur cognomento Iustus, post passionem Domini statim ab Apostolis Hierosolymorum Episcopus ordinatus est. Hic de vtero matris sanctus fuit, vinum & siceram non bibit, carnem nullam comedit, nunquam attonsus est, nec vnctus vnguento, nec vsus balneo, huic soli licitum erat ingredi sancta sanctorum. Siquidem vestibus laneis non vtebatur, sed lineis, solusque ingrediebatur templum, & fixis genibus pro populo deprecabatur, intantùm, vt camelorum duritiem traxisse eius genua crederentur. Hic itaque cùm publicè in cōcilio compelleretur à Iudæis, vt Christum Dei filium negaret, & ille voce maxima protestaretur ad populum, dicens: Quid me interrogatis de filio hominis? Ecce ipse sedet à dextris virtutis, & venturus est cum nubibus cæli: præcipitatus de pinna templi, confractis cruribus, adhuc semianimis tollens ad cælum manus diceret: Domine ignosce eis, quid enim faciunt, nesciunt, fullonis fuste in cerebro percussus occubuit. Hic est de quo & Apostolus Paulus scribit ad Galatas: Alium autem Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini. Id Apostolorum super hoc crebriùs acta testantur. Euangelium quoquè quod appellatur secundùm Hebræos, & à B. Hieronymo in Græcum sermonem Latinumq; translatum est, post resurrectionem Saluatoris, de eo refert: Dominus autem cùm dedisset syndonem seruo sacerdotis, venit ad Iacobum Iustum, & apparuit ei. Iurauerat autem Iacobus se non comesturum panem ab illa hora qua biberat calicem Domini, donèc videret eum resurgentem à dormientibus. Rursusque post paululum: Afferte, ait Dominus, mensam & panem. Statimque additur: Tulit panem, & benedixit, & fregit, & dedit Iacobo Iusto, dixitque ei: Frater mi comede panem tuum, quia surrexit filius hominis à dormientibus. Triginta itaque annis Hierosolymæ rexit Ecclesiam, id est vsque ad septimum Neronis annum, & iuxta templum vbi & præcipitatus fuerat sepultus est. Quidam in monte Oliueti eum conditum putant, sed falsa eorum opinio est. Scripsit autem vnam tantùm Epistolam, quæ de septem canonicis est.

Fullonis fuste occiditur Iacobus Apostolus. Gal. 1.

Epistola S. Iacobi, vna de septē canonicis est.

In Gallijs territorio Viuariensi, in loco qui vocatus est antiquitùs Gentibus, sancti Andeoli Subdiaconi, quem misit ab Oriente S. Polycarpus cum B. Benigno & Andochio presbyteris, & Tyrso diacono ad prædicandum verbum Dei in Galliam. Cuius prædicatione Cæsar Seuerus comperta, spinosis fustibus crudelissimè flagellatum in carcerem trudi præcepit: & alia die productum cùm videret superari non posse, iussit ad similitudinem gladij, de ligno durissimo ensem fieri, & in crucis modum caput eius scindi. Quod cum factum fuisset, eliso in terram cerebro gloriosa morte translatus est.

De eo Surius 3. Tom. nouæ editionis.

Itèm ciuitate Sedunensi, loco Agauno, passio Sigismundi Regis filij Gundebaldi, Regis Burgundionum. Qui cùm se cerneret non posse Francis resistere, solus fugiens, coma deposita, habitum religionis suscepit, & ieiunijs, vigilijs, die noctèque vacans ac orationibus, captus à Francis est, cum vxore ac filijs, in puteumq; demersus occubuit. Pòst verò Abbati cuidā reuelatus, & ab eo reuerenter sepultus, etiam miraculis, claruit.

* Antisiodoro ciuitate, depositio sancti Amatoris Episcopi.

* Tolosæ, natalis sancti Orientij Episcopi. Itèm depositio S. Iustini Begorra ciuitate.

* Eodem

* Eodem die ſanctæ VValburgæ virginis.

Ibidèm Surius de VValburga.

VI. NONAS MAII.

Die. 2. De eo vide Surium.

NAtalis ſancti Patris noſtri Athanaſij Alexandrinæ vrbis Epiſcopi & confeſſoris. Qui multa Arianorum perpeſſus inſidijs, quadrageſimo & ſexto anno ſacerdotij ſui,poſt multos agones,multasq; patientiæ coronas quieuit in pace.Hic vir ſagacis ingenij,& eccleſiaſticis negocijs apprimè vigilans fuit. Huius origo & à puero inſtitutio,tali modo narratur. Tempore quo apud Alexandriam Petri martyris diem Alexander Epiſcopus agebat, cùm poſt expleta ſolennia conuenturos ad conuiuium ſuum clericos expectaret,in loco mari vicino videt eminùs puerorum ſuper ora maris ludum,imitantium(vt fieri ſolet) Epiſcopum, atque ea quæ in eccleſijs geri mos eſt.Sed cùm intentus diutinò pueros inſpectaret, videt ab his geri etiam ſecretiora quædam & myſtica.Perturbatus, ilicò vocari ad ſe clericos iubet, atq; eis,quid eminus ipſe videret,oſtendit. Tum abire eos, & comprahenſos ad ſe adducere omnes pueros imperat. Cumq; adeſſent, quis is ludus,& quid egiſſet, vel quomodo,percõtatur. Illi(vt talis habet ætas)pauidi,negare primò.Dein rem geſtã per ordinem pandũt,& baptizatos à ſe quoſdam catechumenos confitentur,per Athanaſiũ,qui ludi illius puerilis Epiſcopus fuerat ſimulatus.Tum ille diligenter inquirens ab his qui baptizati dicebantur,quid interrogati fuerint, quidve reſponderint, ſimul & ab eo qui interrogauerat: vbi videt, ſecundùm religionis noſtræ ritum cuncta conſtare, collocutus cum concilio clericorum, ſtatuiſſe traditur illis quibus integris interrogationibus & reſponſionibus aqua fuerat infuſa, iterari baptiſmum non debere,ſed adimpleri ea quæ à ſacerdotibus mos eſt. Athanaſium verò atque eos quibus ludus iſte vel presbyteris vſus fuerat vel miniſtris, conuocatis parentibus,ſub Dei obteſtatione eos tradit Eccleſiæ nutriendos. Paruo autem exacto tempore,cùm à notario integrè,& à Grammatico ſufficienter Athanaſius fuiſſet inſtructus,continuò tanquàm fidele Domini cõmendatum, à parentibus reſtituitur ſacerdoti, ac veluti Samuel quidam in tẽplo Domini nutritur, & ab eo pergente ad patres in ſenectute bona,ephot ſacerdotale dirigitur. Huius tanti in Eccleſia pro fidei integritate agones fuerunt, vt etiam de hoc videatur dictum eſſe illud quod ſcriptum eſt: Ego enim oſtendam ei,quantum pro nomine meo eum pati oporteat.In huius etenim perſecutiones vniuerſus coniurauit orbis,& commoti ſunt principes terræ: gentes, regna, exercitus, coiêrunt aduerſus eum. Multaſque Arianorũ perpeſſus inſidias, toto orbe profugus agitur: nullus tutus ad latendum ſupererat locus. Tribuni, præpoſiti, comites, exercitus quoque ad inueſtigandũ cũ mouentur:Edictis Imperialibus præmia delatoribus proponuntur,ſi quis viuũ maximè,ſin minus,certè caput Athanaſij detuliſſet. Ità totis regni viribus fruſtrà aduerſùs eum(cui Deus aderat)certabatur. Interea ſex continuis annis ità latuiſſe fertur in lacu ciſternæ non habentis aquam, vt ſolem nunquam viderit.Sed cùm iam ſibi nullum locum tutum videret,(proditus ſiquidem fuerat per ancillam,quæ ſola cõſcia erat dominorum officijs,qui ei latebras præbuerant)ad Conſtantem Galliarum principem fugit,à quo ſatis honorificè religioseque ſuſceptus eſt. Quique cauſa eius, quam fama compererat, diligentius cognita, ſcribit ad fratrem, pro certo comperiſſe, quòd ſacerdos Dei ſummi Athanaſius iniuſtè fugatus,exilia pateretur. Reuerſus itaque ad Conſtantium cum literis, ad Eccleſiam ſuam permittitur ire. Et rurſus poſt mortem illius fugatus, vſque ad Iouiniani Imperium latuit: à quo honorificè & officioſiſſimis literis requiſitus,eccleſiarum diſponendarum,iam ſtatutus in ſede ſua,accepit poteſtatem. Moritur Valentiniani & Valentis Imperatorum tempore.

Baptizati ſecũdùm Eccleſiæ formã non debent rebaptizari.

1. Reg. 1.

Act. 9.

S. Athanaſius pro defenſione fidei, multa [illegible] patitur.

Obit' eius

Eodem die, natalis SS. Saturnini & Neapolis,qui in carcere requieuerunt.

Die 3. De inuentione S. Crucis vide Suriũ Tom. 3.

HIeroſolymis,inuentio ſanctæ Crucis ab Helena Regina, ſub Conſtantino Principe,cuius & ipſa extitit mater. Inuentionis autẽ pretioſi ligni hiſtoria cognitu digna ità ſe habet. Adrianus qui vndecimus Cæſar & Imperator Romæ erat,exiſtimans ſe fidẽ Chriſtianã loci iniuria peremptur ũ, in loco paſſionis ſimulacrũ Iouis cõſecrauit. Et Bethleẽ, Adonidis fano profanata eſt,vt quaſi radix & fundamẽtum Eccleſiæ tolleretur,ſi in his locis idola colerentur,in quibus Chriſtus natus eſt vt pateretur:paſſus eſt,vt reſurgeret:ſurrexit, vt regnaret: iudex vel Rex iudicaret. In Bethleem quoque vbi agnouerat bos poſſeſſorẽ ſuũ, & aſinus præſepe Domini ſui,ibi Principes hominum inficiati ſaluatorem Domini,infames hominũ amores

Esa. 1.

mortesque coluerunt. Prodita nouo sydere Regis æterni vbi cunabula supplices cum suis opibus adorauerant Chaldæi, ibi barbaras libidines sacrauerunt Romani. Vbi natum saluatorem cum exercitu Angelorum concinente, cælesti gaudio salutauerant illustrata nocte pastores, ibi Veneris amasium mixtæ semiuiris planxêre meretrices. Prô dolor, quæ pietas hominū hanc impietatem compensare poterit, vbi sacra nati saluatoris infantia vagierat, illic Veneris lamēta fingentium lasciuis luctibus, infamis ritus vlulabat: & vbi virgo pepererat, adulteri colebantur. Mansit hoc seculi prioris nefas in tempora Constantini, qui Princeps vt esset Principibus Christianis, non magis sua quàm matris Helenæ fide meruit. Quæ diuino, vt exitus docuit, inspirata consilio, rogat filium vt sibi facultatem daret, cuncta loca illa Dominicis impressa vestigijs, & diuinorum erga nos operum signata monimētis purgare: destructis templis & idolis ab omni profanæ impietatis cōtagio, religioni suæ reddere, vt Ecclesia tandem in terra originis suæ celebraretur. Itaque prompto filij Imperatoris assensu, mater Augusta patefactis ad opera sancta thesauris, toto abusa fisco est, quantoque sumptu atq; cultu Regina poterat, & religio suadebat, ædificatis basilicis, contexit omnia, & excoluit loca, in quibus salutaria nobis mysteria pietatis suæ, incarnationis & passionis, & resurrectionis, atq; ascensionis sacramentis Dominus redemptor impleuerat. Mirum verò inter hæc, quòd in basilica ascēsionis, locus ille tantum de quo in nube susceptus ascendit, captiuam in sua carne ducens captiuitatem nostram, ità sacratus diuinis vestigijs dicitur, vt nunquam tegi marmore potuerit, aut pauimentum receperit: semper excussis solo respuente, quæ manus adornandi studio tētauit apponere. Itaque in toto basilicæ spatio solum in sui cespitis specie virens permanet, & impressam diuinorum pedum venerationem calcati Deo pulueris perspicua simul & attigua venerantibus, arena conseruat, vt verè dici possit, Adorauimus vbi steterunt pedes eius. Regina illa venerabilis, vt venit Hierosolymam, diligenter & piè locis illic, & circa omnibus, diuinorum curiosa insignium, & oculis haurire gestiens fidem quam pijs auribus literisque perceperat, Crucem Domini studiosissimè inquirere adorsa est. Sed quæ via vel ratio inueniendi subesset, cùm iudex idoneus nemo inueniri posset, vbi memoriā & cuntam religiosæ conscientiæ vel obseruantiæ, & antiquitas æui, & superstitionis impiæ diuturnitas aboleuisset. Verùm ipso omnium & terris & animis opertorum conscio & teste Domino, fidelis mulier sanctum Spiritum per affectum pium meruit. Quo adspirante, cùm rem ab humana conscientia diuinitùs remotam frustrà diligens requisisset, de loco tantum passionis certior fieri studuit. Itaq; non solū de Christianis doctrina & sanctitate plenos viros, sed & de Iudæis peritissimos & propriæ (qua miseri gloriantur) impietatis indices exquisiuit, & accitos in Hierosolymam congregauit. Tum omnium vna de loco testificatione confirmata est. Iussit ilicò, vrgente sine dubio conceptæ reuelationis instinctu, in ipsum locum operam fossionis accingi, parataque mox ciuium pariter & militari manu, breui laborem istius molitionis hausit, & contra spem omniū, sed secundùm ipsius tantùm Reginæ fidem, alta egestione reseratis terræ finibus, abditæ Crucis arcana patuerunt. Sed cùm tres pariter Cruces, vt quondam fixæ Domino & latronibus steterant, repertæ fuissent, gratulatio repertarum, cœpit anxia dubitatione confundi. Iusto piorum metu, nè forsitan aut pro Cruce Domini patibulum latronis eligerent, aut salutare lignum pro stipite latronis abijciendo violarent. Aderat quidem & titulus ille qui Græcis & Latinis atq; Hebraicis literis à Pilato fuerat conscriptus, sed nec ipse satis euidenter Dominici prodebat signa patibuli. Respexit pias fideliter æstuantium curas Dominus, & ipsi potissimum quæ tam piæ solicitudinis princeps erat, huius consilij lumē infudit, vt aliquem recens mortuum inquiri & inferri iuberet. Macharius per idem tempus Ecclesiæ illus Episcopus præsens erat. Nec mora, verbum factum, cadauer illatum est: Deponitur iacenti vna de crucibus, admouetur & altera, sed eorum ligua mors spreuit. Postremò Dominicam Crucem prodit resurrectio, & ad salutaris ligni tactum, morte profuga, funus excussum, & corpus erectū est. Tremefactisq; viuētibus, stetit mortuus, & funebribus vt Lazarus quōdam vinculis expeditus, ilicò inter spectatores suos rediuiuus incessit. Ergò Crux Domini tot cooperta ætatibus, & Iudæis à tempore passionis abscondita, neque gentibus, in ædificatione fani, terram sine dubio ad ipsam fabricam egerentibus, reuelata: nōne diuina manu latuit, vt nunc inueniretur, cùm religiosè quæreretur? Ità vt Crucem Christi

Ezech. 8.

S. Helena Cōstātini mater basilicas multas ædificat.

Ephes. 4.

Miraculū.

Psal. 131.

Ecce sanctæ mulieris studiū in quærēda Cruce Dominica.

S. Crucis inuentio.

Itèm tituli tribus linguis à Pilato cōscripti.

Ad tactū Dominicæ Crucis, resurgit mortuus Iohan. 11.

Christi decuit, experimento resurrectionis inuenta & probata Crux Christi est, dignoq; mox ambitu consecratur, condita in passionis loco basilica, quæ auratis coruscat laquearibus, & aureis diues altaribus, arcano repositam sacrario Crucis partē seruat, quam thecis argenteis incomparabilis fide Regina conditam dereliquit ibi. Nanq; partem ipsius ligni salutaris detulit filio, quā Episcopus vrbis eius quotānis cum Pascha Domini agitur, adorandam populo, princeps ipse venerantiū promit. Neq; præter hanc diem qua Crucis ipsius mysterium celebratur, ipsa (quæ sacramētorum causa est) quasi quoddam sacræ solennitatis insigne profertur, quod solùm Episcopi beneficio obtineri ferunt. Quæ quidē Crux, in materia insensata vim viuā tenens, ita ex illo tempore innumeris penè quotidie hominum votis lignum suū commodat, vt detrimentum non sentiat, & quasi intacta permaneat. Nisi interdū religiosissimi postulent, qui hac tantum causa illò peregrinati aduenerint, vt sibi eius reuelatio, quasi in pretiū longinquæ peregrinationis deferatur, quotidiè diuidua sumentibus, & semper tota venerantibus. Sed istam imputribilem virtutem & indetribilem soliditatem, de illius profectò carnis sanguine bibit, quæ passa mortē, non vidit corruptionem. Clauos quoq; quibus corpus Dominicum fuerat affixū, eadem venerabilis Regina portauit ad filium. Ex quibus ille frenos composuit, quibus vteretur ad bellum, & ex alijs galeam, nihilominus belli vsibus aptam.

Crux Domini in mille diuisa partes; detrimentum non sentit.

Clauorū Domini inuentio.

Eodē die Romæ via Numentana, miliario septimo, S. Alexandri Papæ, cū Euentio & Theodolo Presbyteris sub Traiano Principe, Iudice Aureliāo. Qui Romanæ Ecclesiæ Episcopatū quintus post Petrum, tenuit annos decē, menses duos, dies decem, & sanctitate incomparabilis, fide clarissimus, maximā partē senatorum vrbis conuertit ad Dominum. Hic constituit aquam adspersionis cum sale benedici in habitaculis hominū, & passionē Domini miscuit in prædicatione sacerdotū, quandò Missæ celebrantur. Qui postmodòm iubente Traiano Principe, ab Aureliano comite vtriusq; militiæ, carceri mancipatus, post stupenda & diuina miracula, vbi per puerū, qui faculam ferebat ardentem, è carcere nocturno silentio per fenestrā eductus, ad domū Quirini Tribuni, vbi B. Hermes præfectus sub custodia tenebatur, perducitur, & postquā sanata est filia ipsius Quirini, Balbina nomine, & ipse Quirinus conuersus baptismi gratiam desiderauit, postq; liberationem & baptizationem eorum, quos vinculis arctatos in carcere Quirinus ipse tenuerat, inter quos duos quoque sanctissimos presbyteros constrinxerat, Euentiū & Theodolū, qui de Oriēte venerant: post ista omnia, & si qua sunt alia venerabiliter ab eo gesta, Aureliano comiti, Principe adhuc Traiano (siquidē Adrianus nondum imperabat) exhibitus est simul cum ipsis beatis duobus presbyteris. Primoq; in eculeum leuatus, & tortus vngulis, atq; lampadibus attractus grauissimè fuit. Cumq; nullas daret voces, dixit ei Aurelianus: Quare taces? Sanctus Alexander respondit: Quia tempore orationis Christianus homo cum Deo loquitur. Deposito autē Alexandro, iussit impius Iudex applicari Euentium, & Theodolum, & interrogauit B. Alexandrum: Qui sunt isti? Beatus Alexander dixit: Ambo viri sancti, ambo presbyteri. Tunc conuersus ad beatum Euentium Iudex, interrogauit eum: Quando factus es Christianus? Cui beatus Euentius: Ante annos lxx. & annorum viginti presbyter ordinatus fui, & nunc ago lxxx. & vnum annum ætatis, quem in carceris & vinculis compleui. Et postquàm interrogauit etiam Theodolū, & in confessione manentē inuenit, iussit furnum incendi fortiter, & beatum Alexandrum atque Euentium ligatos in medium præcipitari. Cum eis & beatus Theodolus spontè in flammas prosiliuit, decantans cum ipsis & pariter gratias agens: Igne me examinâsti, & non est inuenta in me iniquitas. Quod cùm nunciatum impio Aureliano esset, fecit Alexandrum punctis creberrimis per tota pungi membra, donec deficeret. Huiusmodi fine vir sanctus martyrium suum compleuit. Sancti autē duo presbyteri gladio consummati sunt. Quorum corpora Seuera fœmina religiosa collegit, & beatum Alexandrum atq; Euentium in vno sepulcro, sanctum verò Theodolum separatim in alio posuit via Numentana, in prædio suo, v. Nonas Maij.

De S. Alexandro & socijs Surius Tom. 3.

Nota aquę lustralis vsum.

S. Alexander cū socijs grauissimè torquetur.

Psal. 16.

S. Alexander cū socijs occidi tur.

Ipso die, natalis S. Iuuenalis Episcopi & confessoris.

De Iuuenali Surius To. 3 nouę edit.

IIII. NONAS MAII.

Die 4.

IN Palæstina ciuitate Gaza, natalis S. Siluani eiusdem vrbis Episcopi. Qui persecutione Diocletiani cum plurimis Clericorum suorum martyrio coronatus est.

De Siluano vide Surium.

Item in metallo Fanensi, sanctorum martyrum xl. qui simul capite cæsi sunt.

* Eodem

* Eodem die, memoria beatissimi Iusti, Viennensis Episcopi.

* Antoniæ. Nicomediæ, natalis S.* Antoniæ, quæ nimium torta & varijs afflicta cruciatibus ab vno brachio tribus diebus suspensa, & in carcerem biennio detrusa, à Priscilliano præside ad vltimum flammis exusta est.

De Floriano Surius Tom. 3. Eodem die, in Norico Ripensi loco Lauriaco, natalis S. Floriani, qui presidis iussu ligato ad collum saxo, in flumen Anisi præcipitatus est, & mox omnibus, qui circunstabant videntibus, oculi præcipitatoris eius crepuerunt.

Ipso die B. Quiriaci Episcopi & martyris gloriosi, sub Iuliano Imperatore.

III. NONAS MAII.

Die 5. Apud Alexandriam, S. Euthymij Diaconi in carcere quiescentis.

Thessalonicæ, natalis sanctorum Hyrenei & Peregrini & Hyrenes ignibus combustorum.

De Hilario, Gennadius de vitis illustribus ca. 69. In Gallijs ciuitate Arelatensi, S. Hilarij Episcopi, magni, docti, & præclarissimi viri. Qui paupertatis amator & erga inopum prouisionem, non solum mentis pietate, sed & corporis sui labore solicitus erat. Nam pro reficiendis pauperibus, etiam rusticationem contra vires suas, homo genere clarus, & longè aliter educatus, exercuit, sed nec in spiritalibus neglexit. Nam & in docendo gratiam habuit, & absq; personarum acceptione omnibus castigationem ingessit. Inter sua verò opera ingenio immortali, ad multorum vtilitatem, necessario opere, vitam S. Honorati decessoris sui composuit. Moritur Valentiniano & Martiano Imperatoribus.

De eo Ado Viennēsis anno 379. Item Viennæ, B. Nicetij Episcopi, venerabilis sanctitatis viri.

Antissiodoro, passio S. Iouiniani Lectoris & martyris.

PRIDIE NONAS MAII.

Die 6. De eo, Hieron. li. 3. cōtra Iouinianum. Natalis S. Iohannis Apostoli ante portam Latinam Romæ: qui ab Epheso iussu Domitiani fratris Titi, secunda persecutione quam ipse post Neronem exercuit, ad vrbem Romam perductus, præsente senatu ante portam Latinā in feruentis olei dolio missus est. Agente hoc impio Principe, qui Christianorū infestissimus persecutor erat. Sed B. Apostolus tam liber à pœna indè exijt, quàm à corruptionibus carnis fuerat immunis. Tunc in Patmum insulam relegatur exilio, vbi Apocalypsim vidit. Ad commendandam ergò ipsius dignam memoriam, & pro fide Apostolicam constantiam, Christiani ecclesiam, venerationem eius gestantem, in supradicto loco ante portam Latinam præclaro & miro opere construxerunt.

Epist. 9. ad Antiochēses. Eodem die, B. Euodij, Antiochiæ Episcopi, qui primus ab Apostolis ibi est Episcopus ordinatus. De quo B. Ignatius ad Antiochenam Ecclesiam: Petri & Pauli sancti estis discipuli, nolite perdere depositum, quod vobis commendauerunt. Memētote beatissimi Euodij patris vestri, qui primus vobis ab Apostolis Antistes ordinatus est. Non confundamus patrem, sed efficiamur certi filij, & non adulterini. Hic martyr apud vrbem cui præfuit, sepultus est.

Act. 19. Item B. Lucij Cyrenensis, qui apud Cyrenen primus Episcopus à sanctis Apostolis institutus est, quem in actibus Apostolorum S. Lucas commemorat.

* n Galatiæ ciuitate, natalis B. Geronti confessoris.

NONIS MAII.

Die 7. Gregor. homelia 37. Natalis S. Iuuenalis martyris. Et beatissimæ atq; illustrissimæ Dei famulæ Flauiæ Domitillæ. Quæ cum esset Clementis consulis ex sorore neptis, & à S. Clemente sacro velamine ad integritatis perseuerantiam consecrata, persecutione Domitiani, anno principatûs eius quintodecimo, ob testimonium quod Christo perhibebat, cum alijs plurimis in insulam Pontiam exilio deportata, longū inibi martyrium duxit. Nouissimè cum ab Aureliano sponso suo, quem pro Christo contēpserat, & cuius accusatione exilio fuerat relegata, translata esset ad Terracinam vrbem Campaniæ, & doctrina ac miraculis primò Euphrosynam & Theodorā conlactaneas & conuirginales suas, deindè etiam alios ad fidē Christi conuertisset: inter quę magnalia, etiā prædictus Aurelianus infestissimus persecutor eius, diuina virtute extinctus est: à Luxurio fratre eius incenso cubiculo, in quo simul præfatis cū virginalibus suis clausa morabatur, cursum gloriosi martyrij sui cōsummauit sub persecutione Traiani. Altera nanque die veniens sanctus Diaconus nomine Cęsarius, inuenit corpora sanctarum virginum illæsa. In facies enim suas prostratæ orantes Dominum recesserant. Quarum corpora idem sanctus Diaconus in sarcophago nouo simul condiens, in profundo terræ infodiens sepeliuit.

De ea in gestis Neræi 12. Maij. Tom. 3.

Item

* Itē Benedicti Pontificis, qui sedit Romę menses decē, Imperante Constantino. Hic ab ineunte ętate in Ecclesia militauit, paupertatis semper amator, sepultus apud B. Petrum. Eodem die apud Nicomediam, passio sanctorum martyrum Flauij, Augusti, & Augustini fratrum. Is fuit Benedictus II. de quo Pontific.

VIII. IDVS MAII.

Die 8.

IN monte Gargano, apparitio S. Michaelis Archangeli, quando illa sagitta velut flamine retorta, eum à quo iactata est mox reuersa percussit: & dictum est ad Episcopum: Ego sum Michael Archangelus, qui in conspectu Dei semper assisto. De S. Michaele fusius infra i Cal. Octob

Mediolani, S. Victoris martyris. Qui natione Maurus, & à primęua ætate Christianus, cum esset in castris imperialibus, miles etiam canitie decoratus, compellente Maximiano, vt sacrificaret idolis, in confessione Domini fortissimè perseuerans, primò grauiter fustibus cæsus, sed Deo protegente doloris expers. Deindè liquenti plumbo perfusus, sed nihil penitùs lęsus. Nouissimè gloriosi martyrij cursum capitis abscisione compleuit. Erat autē ciuis sanctorum martyrum Naboris & Felicis, qui in Africa decollati, simul cum Ianuario & Marino Mediolanum translati sunt. De Victore fusius Surius Tom. 3.

VII. IDVS MAII.

Die 9.

IN Perside sanctorum martyrum trecentorum decem.

Item natalis S. Hermetis, cuius Apostolus Paulus ad Romanos scribens meminit, dicens: Salutate Flegontiā, & Hermem, Patrobā, Hermā, & qui cum eis sunt fratres. Hunc asserunt authorem libri qui appellatur Pastor, & apud quasdam Ecclesiās Gręcię etiam publicè legitur. Reuera vtilis liber, multiq; de eo scriptorum veterum vsurpauere testimonia, sed apud Latinos penè ignotus est. Qui dignè Deo semetipsum sacrificans, acceptabilisq; Deo hostia factus, virtutibus clarissimè fundatus, cæli regna petiuit. Sepultus apud vrbem Romanā. Titulus nomine ipsius iuxta baptisterium quod extructum est ex facultatibus S. Praxedis, & à B. Pio Apostolorum discipulo, operante studio consecratum, venerabiliter ei statutus est. Rom. 16.

Eodem die apud Nazanzi oppidum, B. Gregorij Episcopi, qui Theologus dicitur, nobilis, Athenis eruditus, collegā B. Basilij Cæsareæ Cappadociæ posteà Episcopi. Quique cùm se totum Dei seruitio mancipasset, tantum de collegæ amore præsumpsit, vt sedentem Basilium de Doctoris cathedra deponeret, ac secum ad monasterium manu iniecta perduceret, ibique per annos xiij. omnium Græcorum sæcularium libris remotis, solis diuinę scripturę voluminibus operam dabant. Igitur apud Nazanzo oppidum in loco patris Episcopus subrogatus, hæreticorum turbinē fideliter tulit. Reddita verò pace, Constantinopolim ad Ecclesiam docendam venire exoratus, nō abnuit. Vbi breui tempore intantum ad emendandum populum vetustis hæreticorum infectum venenis, profecit, vt tunc primum Christiani sibi fieri viderentur, & nouellam lucem veritatis adspicere. Sed vbi gloriam subsecuta inuidia est, obniti quidā & proscriptionibus minus sanis vti cœpēre, vt ipso ad propria remeante, alius ordinaretur Episcopus. Quod ille susurrari tantum & sub dente sentiēs ruminari, ipse profert, quia dicere ei nullus audebat. Absit, inquit, vt mei causa, aliqua simultas in Dei Sacerdotibus oriatur. Si propter me est ista tempestas, tollite & mittite me in mare, & desinet à vobis quassatio. Tum regressus, in Ecclesia sua quod superfuit vitæ tempus exegit. Et quoniam fessa iam ætate & corpore inualidus erat, successorem sibi ipse delegit, quo Ecclesiam gubernante, debilitatis & senectutis ocio frueretur. De Gregorio Nazianzeno vide Surium Tom. 3. Multos ab hæresi ad fidem verā reuocat S. Gregorius.

Constātinopoli, natalis S. Timothei, quādo ab Ephesso eius sacra ossa delata sunt.

VI. IDVS. MAII.

Die 10. De his vide Suriū Tom. 3.

IOb Prophetæ.

Romæ via Latina in cœmeterio eiusdem, natalis sanctorum Gordiani & Epimachi, quos Iulianus Imperator Apostata, inter multos Christianos, publicis custodijs mancipauit. B. verò Ianuarium senem presbyterum compræhensum, cuidā Vicario Gordiano ad audiendum tradidit. Qui B. Ianuarium patienter audiens, spiritu Dei illuminatus credere cœpit. Quem protinus B. presbyter, cum vxore Marina nomine, & familia, promiscui sexus numero liij. & eo amplius, baptizauit. Quod factum audiens Iulianus, plenus ira, damnauit inscriptionibus sanctum Presbyterum Ianuarium. Sanctum verò Gordianum similiter damnatum, in custodia publica posuit, atque cuidam Clementiano, quem Vicarium eius loco dederat, tradidit. Vxorem porro eius ad aquas Saluias manere præcepit in seruitio rusticorum.

S. Gordianus capite truncatur

SS. Epimachus & Alexander ignibus cõsumũtur.

rum. Clementianus autem pro tribunali residẽs, B. Gordianum vinctum cathenis sibi præsentari fecit. Ille in confessione Christi fixus, diu plumbatis cæditur, in vltimo, capite truncatur. Cuius corpus iussit iniquus iudex ante templum Apollinis in tellude iactari, vt à canibus roderetur. Quod nocturno tempore Christiani rapientes, miliario plus minus vno ab vrbe Roma posuerunt in crypta, vbi iam pridem corpus beati martyris Epimachi sepultum fuerat. Hic Epimachus apud Alexandriam cum collega suo Alexandro, multo tempore in vinculis & in cruciatibus carceris tortus, cum in frequentibus & diuersis supplicijs confectus perdurasset in fide ignibus postremum consumitur, deindè reliquiæ eius Romam translatæ.

Item Romæ, natalis S. Calepodij senis Presbyteri, sub Alexandro Imperatore. Qui cum fecit occidi à Laodicio, & corpus trahi per ciuitatem, atque in Tyberim iactari, die Calendarum Maij. Quod inuentum piscatores leuauerunt, & narrauerunt hoc Calixto Episcopo. Acceptum itaque condiuit illud aromatibus, & linteaminibus, & sepeliuit in cœmeterio eius, miliario ab Vrbe tertio, in crypta, vj. Idus Maij. Tunc decollatus est ab Alexandro Palmatius consul cum vxore, & filijs, & alijs promiscui sexus de domo sua. xlij. Cum quibus & Simplicius senator cum vxore & filijs suis, & familia sua, ferè promiscui sexus, lxviij. & Felix similiter cum vxore sua Blanda, qui per doctrinam Calixti Papæ, & Calepodij presbyteri, nuper fuerant baptizati. Hic enim Palmatius Consul Alexandro Imperatori adeò charus erat, quòd acceperat ab eo potestatem, vt Christianos cogeret sacrificare. Erat autem multitudo Christianorum collecta in quodam loco trans Tyberim, inter quos beatus Calixtus Episcopus Vrbis cum clero suo, & senex presbyter beatus Calepodius, ad quos tenendum Palmatius consul milites direxit. Qui ingressi vbi erat sanctorum multitudo, subito cæci facti sunt. Palmatius hoc videns, timore perterritus, nunciauit Alexandro, atque milites in conspectu eius exhibuit. Tunc cœpit Alexander clamare, O ciues optimi, videtis artem magicam? Respondit Palmatius: Si per magicam istud factum est, vbi sunt virtutes deorum nostrorum? Iubeat itaque pietas vestra offerri & immolari dijs, nè pereat Respublica per eorum incantationes. Statuitur itaque dies, & præconis voce iubentur omnes immolare Mercurio, qui in vrbe Roma erant. Factum est autem, dum funderetur sanguis porcinus, & vitulinus, & sacerdotes, virginesque baccharentur per templum dæmonis, vna ex illis Iuliana nomine, spiritu arrepta cœpit clamare: Deus Calixti, ipse viuus & verus, ipse indignatus est pro pollutionibus Reipublicæ vestræ, & conteret Regem mortalem vestrum, quia non adoratis veritatem. Audiens hoc Palmatius, cucurrit ad beatum Calixtum trans Tyberim, vbi erat multitudo Christianorum, & cecidit ad pedes eius. Cognoui, inquit, Dominum Christum Deum esse verum, quem dæmones confessi sunt hodie. Per ipsum te coniuro, vt liberes me à cultura dæmonum, & baptizes me sicut prædicas. Quem beatus Calixtus indicto ieiunio, catechizauit, & allata aqua baptizauit. Qui baptizatus cœpit clamare: Vere vidi Dominum Iesum Christum, lumen verum, qui me illuminauit. Baptizata autem est & omnis domus eius. Ab eadem die omnem facultatem suam cœpit pauperibus Christianis erogare, vbicunque inuenirentur, ministrans eis victum & tegumentum. Post dies triginta requiritur ab Alexandro. Nunciatum enim est ei quòd Christianus esset. Tentus igitur à quodam Tribuno Torquato, missus est per triduum in custodia Mamertini, & vinctus præsentatur Alexandro. Quem videns Alexander iussit solui, cui & dixit: Sic amens es Palmati, vt deseras deos, & quæras hominem mortuum? Inter alia respondit Palmatius: Feci quasi infelix, modò autem cognoui quod verum est. Tunc Alexander tradidit eum cuidam senatori Simplicio, vt reuocaret eum ad culturam deorum mollibus verbis. Sed Palmatius ieiunijs, orationibus & vigilijs studens, non cessabat lachrymis Deum Patrem omnipotentem & Dominum Iesum Christum filium eius deprecari. Veniens autem ad eum quidam Felix nomine, rogabat eum pro vxore sua, quæ à quatuor annis iacebat clinica. Beatus Palmatius præsente vxore Simplicij & omni familia, cecidit in terrã, & cum lachrymis orare cœpit: Domine Deus qui illuminasti seruum tuum, & donasti mihi lumen æternum Dominum Iesum Christum, salua ancillam tuam Blandam, & alleua eam de lecto doloris, vt cognoscant omnes, quia tu es Creator omnium rerum. Quæ ilicò sana surrexit. Quod videntes Simplicius & Felix, & reliqui qui in domo Simplicij erant, cœperunt

Palmatius cũ domo sua capite cæditur.

Alexãder virtutẽ diuinã arti magicæ adscribit.

S. Palmatij cõuersio.

Virtutum eius exercitia.

Sanat clinicã ab infirmitate

...nt vrgere B. Palmatium vt baptizarentur. Qui mittens vocauit sanctum Calistū, baptizati sunt omnes in nomine Domini Iesu Christi.

Item Romæ via Latina ad centum aulas, natalis sanctorum Quarti & Quinti, & aliorum multorum.

V. IDVS MAII.

ROmæ via Salaria miliario xxij. natalis S. Anthimi præsbyteri & martyris. Viennæ, depositio beati Mamerti Episcopi, qui ob imminentem cladem, solennes ante Ascensionem Domini litanias instituit. Die 11. De Anth. & Mamerto vide Surium T. 3.

IIII. IDVS MAII.

ROmæ, in cœmeterio Prætextati, natalis sanctorum martyrum Nerei & Achillei fratrum, qui fuerunt eunuchi. B. Flauię Domitillæ, quique cum ea apud Insulam Pontiam longum pro Christo duxerunt exilium. Postmodum verò ab Aureliano sponso Domitillæ (quem ipsa ob amorem Christi spreuerat) primò verberibus grauissimis attriti, deinde Mominio Rufo consulari sunt traditi, à quo cum eculeo & flammis compellerentur ad immolādum, & dicerent se à B. Petro Apostolo baptizatos nulla ratione posse idolis immolare, capite cæsi sunt. Quorum corpora rapuit Auspicius discipulus eorum nutritor sanctæ virginis Domitillæ, quę etiā nauiculæ imposita, adduxit, & in prædio Domitillæ in crypta arenaria sepliuit, via Ardeatina à muro vrbis miliario secundo. Die 12. De his martyribus Surius To. 3.

Item via Aurelia miliario secundo, natalis S. Pancratij martyris, qui cum esset annorū xiiij. sub Diocletiano martyrium capitis detruncatione compleuit. Cuius reuerendum corpus Octauilla illustris fœmina occultè noctu sublatum, aromatibus conditum sepeliuit. De Prācratio Surius Tom. 3.

Eodem die, B. Dionysij patrui eiusdem B. Pancratij, cuius studio idem Pancratius & baptizatus & in timore Domini confortatus ad martyrium animatus est. Ipse cū præmijs cælestibus, charus & dignus Deo, in pace diem vitæ huius clausit. Sed & tunc temporis passa est virgo sacratissima Sotheris, nomine & genere nobilis, sub Diacletiano Augusto. De Dionysio in gestis eiusdē Pancratij Tom. 3.

Eodem die apud Cyprum, sancti Patris nostri Epiphanij Salaminæ Episcopi. De Epiphanio Surius Tom. 3.

III. IDVS MAII.

NAtalis S. Mariæ ad martyres. Foca Imperatore, beatus Bonifacius Papa in veteri fano quod Pantheon vocabatur, ablatis idololatriæ sordibus. Ecclesiā beatę semper virginis Mariæ & omnium martyrum dedicauit. Cuius dedicationis sacratissima dies agitur Romæ iij. Idus Maij. Die 13.

Ipso die, S. Seruatij Trungrensis Ecclesiæ Episcopi. Qui temporé quo Hunni Germaniam vastabant, ne ciuitatis atque Ecclesiæ suæ videret excidium Domini reuelatione commonitus, transijt ad vicum Traiectensium. Ibique defunctus atque in medio publici aggeris est sepultus. Ob cuius meritū hominibus demonstrandum, cū tempore hyemis omnia in circuitu nix repleret, nunquam sepulcrum eius operuit, donec industria ciuium, basilica super ipsum ædificata est. De Seruatio Surius Tom. 3. Miraculū.

PRIDIE IDVS MAII.

SAncti patris nostri Pachomij, qui cum esset factis Apostolicæ gratię insignis, fundatorque Aegypti cœnobiorum, scripsit monachorū regulas, quas Angelo dictāte didicerat, simul & de tempore paschali. Die 14. De Pacho. Surius T. 3.

Ipso die in Syria, natalis Victoris & Coronæ, sub Antonino Imperatore, Duce Alexandriæ Sebastiano. Erat autem Victor miles à Cilicia, cui Sebastianus in confessione fidei confringi digitos, & euelli iussit à cute, deindè illum in caminum ignis mitti, vbi triduò permanens, non est læsus. Deindè venenum bibere iussus nō est mortuus, sed veneficum potiùs ad fidem conuertit. Posteà iussum est, neruos corporis eius tolli. Deindè oleum bulliens mitti in pudendis eius. Post hoc iussit lampades ardentes suspenso ad latera applicari. Post hæc acetum & calcem simul misceri, & dari ei in ore. Deindè oculos erui. Deindè triduò iussit capite suspendi, & dum adhuc spiraret, iussit eum excoriari. Tunc Corona cum esset vxor cuiusdam militis, cœpit beatificare sanctum Victorem pro gloria martyrij. Et dum hoc faceret, vidit duas coronas de cælo lapsas, vnam Victori, & alterā sibi missam. Cumque & hoc cunctis audientibus protestaretur, tenta est à duce, iussumque est duas arbores palmas curuaui adinuicem, & canabinis funibus ligari Coronam, in vtrisque manibus & pedibus, & sic arbores dimitti. Quod dum fieret, diuisa est Corona in duas S. Victor grauissimis tormētis afficitur. Vide Suriū T. 3. S. Corona in duas par

tes secatur, & Victor decollatur — in duas partes, & sic æternæ vitæ coronam accepit. Erat autem xvj. annorum. Tunc quoque Victor decollatus, & ipse victoriæ perennis triumphum meruit.

*Mediolani, Victoris, Camoris, Felicis, Rustici, & sanctorum cccc.iiij. martyrũ, qui cum S. Cirico passi sunt.

IDIBUS MAII.

Die 15. De his uberrime in Annalibus Hispanię, nuper editis.

Apud Hispanias, natale sanctorum confessorum Torquati, Thesiphontis, Secũdi, Indaletij, Cæcilij, Esitij, Eufrasij. Qui Romæ à sanctis Apostolis Episcopi ordinati, & ad prædicandum verbum Dei ad Hispanos tunc adhuc gentili errore implicatos, directi sunt. Cumque ad ciuitatem Accitanam venissent, & propter laborem itineris modicum quiescentes, causa victûs emendi discipulos in vrbem misissent, mox paganorum multitudo, qui tunc fortè dijs suis festa celebrabãt, eos vsq; ad fluuium persecuta est, in quo pons miræ magnitudinis & firmitatis extructus, transeuntibus sanctis, Dei nutu, cum omni sequẽtium multitudine funditùs corruit. Ad quod miraculum cæteri territi, & cuiusdam magnæ senatricis Lupanariæ (quæ diuinitus inspirata, eos benignè suscipiens credidit) exemplum sequuti, relictis idolis, Christo Domino crediderunt. Post hoc diuersis vrbibus euangelizantes & innumeras multitudines Christi fidei subiugantes, Torquatus Acci, Thesiphõ Vergij, Secundus Abuli, Indalecius Vrci, Cæcilius Heliberri, Esitius Carcesæ, Eufrasius Heliturgi quieuerunt. Extat vsque hodiè illustre miraculum ad commendationẽ pretiosæ mortis eorum. Nam eadem solennitate apud præfatam Accitanam vrbem, ad sepulcrum sancti Torquati arbor oliuæ diuinitùs florens, maturis fructibus onustatur.

Greg. Turõ de gloria martyrum cap. 10.

Apud insulam Chium, natalis S. Isidori martyris. In cuius basilica extat puteus, in quo & fertur iniectus. De cuius aqua energumeni, febricitantesque, vel reliqui infirmi sæpiùs potati saluantur.

Apud Lampascum, passio sanctorum Petri & Andreæ, Pauli & Dionysiæ.

XVII. CALENDAS MAII.

Die 16.

Apud Isauriam, natalis sanctorum Aquilini & Victoriani, quorum gesta habentur.

Apud Antisiodorum, passio sancti Peregrini, Episcopi primi ciuitatis ipsius.

Et in pago Foroiuliensi, vico qui vocatur Calidianus, sanctæ Maximæ virginis, quæ multis clara virtutibus, in pace quieuit.

*al Episcopi.

*Trecassino, depositio Fidolį *presbyteri, & confratris Brendani Abbatis.

XVI. CALENDAS IVNII

Die 17. De Torpete habetur secũdâ parte aureę legẽdæ.

IN Tuscia, natale sancti Torpetis martyris sub Nerone principe. Hic magnus in officio Cæsaris Neronis fuit, & à beato Antonino baptizatus, & in fide Christi eruditus est. Hunc Nero cum cognouisset esse Christianum, tradidit cuidam propinquo suo Satellico, vt impelleret eum sacrificare. Sed cum spiritu Dei confortatus, & in fide fundatus, vir beatus immobilis permaneret, fecit eum Satellicus alapis cædi, & ligatum ad columnam tandiù verberibus affici, quousque sanguis guttatim de corpore ipsius deflueret. Sed subitò dum martyr cæderetur, columna cadens oppressit iudicem, & quinquaginta cum eo viros. Indè tentus à ministris, positus est in rota. Posteà feris obijcitur à filio Satellici, nomine Syluio, sed minimè ab his est læsus. Cuius constantiã & virtutem quidam consiliarius Neronis Euellius nomine inspiciens, Christo credidit. Ac post paululum baptizatus, decollatus est in vrbe Roma v. Calendas Maij, martyrijque honore coronatus. Sed & beatus Torpes, iubente Syluio foras ciuitatem Pisanam ductus, decollatione martyrium suum compleuit iij. Calendas Maij. Huius corpus ministri sceleris impositum penè fractæ & cariosæ naui, simul cum cane & gallo proiecerunt in decursum fluminis. Apparens autem Angelus Domini cuidam venerabili fœminæ, cuius nomen Celerina, monuit, vt perquireret martyris corpus, & sepeliret. Quod illa celerius complens, inuentum cum omni reuerentia sepeliuit, & de facultatibus suis, cessante persecutione, ecclesiam miro opere supra cõstruxit. Agitur festiuitas martyris & conuentus ciuium xvj. Calendas Iunij.

S. Euellus cũ Torpete decollatur

XV. CALENDAS IVNII.

Die 18. S. Dioscori laminis ignitis aduritur.

Apud Aegyptum, natalis sancti Dioscori Lectoris: In quem præses multa & varia tormenta exercuit, ità vt vngues eius effoderet, & lampadibus eius latera inflammaret: sed cælestis luminis fulgore territi ceciderunt ministri. Nouissimè laminis

ninis ardentibus aduſtus martyrium conſummauit.

XIII. CALENDAS IVNII.

Romæ, natalis ſanctę Potentianæ virginis, quæ illuſtriſſimi generis, Pudentis diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli filia fuit. Cuius mater Sabinella, ſoror verò Praxedis, qua piiſſimus pater earum Pudens in omni religione Chriſti erudiuit, virgines Chriſto reliquit. Quæ poſt obitū ſancti patris in omni exercitatione pietatis in excreuerunt, vt nocte dieque inceſſanter hymnis & orationibus cum familia ſua Domino inſeruirent, beatiſſimo Pio vrbis Epiſcopo cum eis in laudibus Dei participante. Remunerationem igitur pro piiſſimis laboribus ſuis percepturæ, quæ per gratiam Chriſti fructuosè conſummauerant, poſt innumeros agones, poſt multorum martyrum venerabiliter exhibitas ſepulturas, poſt omnes facultates ſuas in viſceribus pauperum incluſas, Chriſtoque fideliter commendatas, tandem de terris ad Chriſtum migrauerunt. Potentiana venerabilis quarto decimo Calendas Iunij, poſita in cœmeterio Priſcillæ via Salaria: Praxedis verò virgo æquè ſanctiſſima duodecimo Calendas Auguſti, & ipſa cum ſorore iuxta patrem ſanctum Pudentem poſita. Die 19. SS. Potētianę & Praxedis exercitia. Felix earū obitus.

Eodem ipſo die, beatiſſimi Pudentis patris ſupra nominatarum virginum, qui ab Apoſtolis, Chriſto in baptiſmo veſtitus, innocentem tunicam vſq; ad coronam vitæ immaculatè cuſtodiuit & ſeruauit.

Itèm Romæ, natalis ſanctorum Calocerij & Partemij eunuchorum vxoris Decij Imperatoris: quorum cum eſſet vnus præpoſitus cubiculi, alter primicerius, nolentes ſacrificare idolis, à Decio occiſi ſunt. Corpora eorum iuxta viam Appiam poſita quartodecimo Calendas Iunij.

XIII. CALENDAS IVNII.

ROmæ via Salaria, natalis ſanctæ Baſillæ virginis & martyris Chriſti. Quæ cum eſſet ex genere regio, & haberet ſponſum illuſtriſſimum nomine Pompeium per beatam Eugeniam & ſanctos Dei viros Protam & Hyacinthum conuerſa ad fidem accuſata eſt à præfato ſponſo ſuo quòd eſſet Chriſtiana. Decreuit continuò Gallienus Auguſtus, qui tunc Chriſti perſequebatur Eccleſiam, vt aut ſponſum reciperet, aut gladio interiret. Conuenta de hòc, reſpondit, ſe Regem regum ſponſum habere, qui eſt Chriſtus filius Dei. Et cùm hoc dixiſſet, gladio tranſuerberata eſt. Die 20. De Baſilla habetur in geſtis S. Eugeniæ 25. Decembris

Eodem die in Gallijs ciuitate Nemauſo, natalis Baudelij martyris: Qui à paganis deorum ſuorum ſacrificia celebrantibus, cōpræhenſus, cum ſacrificare nollet, & in fide Chriſti immobilis inter verbera & tormenta perſiſteret martyrij palmam pretioſa morte percepit. Turonē. de glo. martyrum cap. 78

* Item paſſio ſanctæ Saturninæ virginis.

XII. CALENDAS IVNII.

IN Mauritania Cæſarienſi, natalis ſanctorum Timothei, * Pollij & Eutychij diaconorum: Qui apud præfatam regionem verbum Domini diſſeminantes, pariter coronari meruerunt. Die 21. *al. Polci, Polyti, Hippolyti.

*Antiſiodori, depoſitio beati Valis preſbyteri & cōfeſſoris, & Valētis martyris.

Itèm apud Cæſaream Cappadociæ, natalis ſanctorū Polyeucti, Victorij, Donati.

XI CALENDAS IVNII.

NAtale ſanctæ Iuliæ, quæ, cum Carthago ciuitas capta eſſet, ducta eſt captiua, & ſortita in ſeruitutem deuenit cuiuſdam Euchij ciuis Syriæ Palæſtinæ. Cui diligenter ſeruiens, expleto eius ſeruitio, acceptaque requie, aut orationi, aut lectioni inſiſtebat. nam & corpus ſuum ieiunijs affligebat. Vndè dominus eius quanuis paganus, valde eam admirans, ſæpius admonebat, ne taliter ſe affligeret. Sed illa nec blandimentis, nec etiam monitionibus ab hoc quod inchoauerat, recedebat, excepto die Dominicæ Reſurrectionis. Deinde contigit vt dominus ipſius vna cum ipſa veniret in Corſicam, & ibi ſacrificantibus alijs, cœpit & ipſe dijs immolare. Sed beata Iulia videns errorem illorū, condolebat. Audiens quidam princeps Felix ſaxo nomine, quod illa nollet ſacrificare, quæſiuit eam à domino ſuo, vt receptis in illius vice quatuor ancillis, ſibi ea daretur. Cui ille pro magno eius ſeruitio noluit eam tribuere. Tunc præfatus Felix callidè fecit domino ſuo conuiuium, quatenùs ipſo ex nimia potatione ſoporato, & ignorante, de naui ipſius eam tolleret. Quod & factum eſt. Nam ipſo inſcio, ducta eſt beata Iulia ante Fe- Die 22. S. Iulia corpus ſuum ieiunijs affligit.

 licem

[Multis affecta suppliciis, tandem crucifigitur.] licem. Cumque blandimentis Felix ei non potuisset suadere, vt sacrificaret, praecepit eam alapis cædi, deinde crinibus torqueri, atque flagellari, ad extremum etiam crucifigi, & sic in ipso patibulo vltimum efflauit spiritum. De cuius ore sanctissimo columba exiuit, & cælum petiuit. Tunc per Angelos, diuina dispensante gratia nunciatum est hoc quibusdam monachis in insula Margarita, quæ nũc vulgo Gorgona dicitur, consistentibus. Illi hoc audito, ascensis nauibus, summa cum festinatione venerunt in Corsicam, & inuenerunt sicut sibi ab Angelis fuerat reuelatum. [Transfertur Brixiã.] Dein summa cum reuerentia deponentes corpus eius de cruce, iuuante Domino, celeriter ad sua reuersi sunt. Et ibi, videlicet in ipsa Margarita insula condientes corpus eius cum aromatibus, posuerunt in monumento cum gaudio. Postea autem de ipsa insula Anza Regina vxor Desiderij Regis Longobardorum, præcepit corpus eius afferri, & in monasterio, quod ad honorem ipsius construxit, Brixiæ mirificentissimè collocauit.

[Sermone. 5] Eodem die in Africa, SS. Casti & Aemilij, qui per ignem passionis martyrium consummauerunt. Scribit Cyprianus in libro de lapsis.

* Romæ, natalis sanctorum Faustini & Timothei, & aliorum,

* Antisiodori, depositio & translatio sanctæ Helenæ virginis.

* In Cæsaria Cappadociæ, natalis sancti Polioċti.

X. CALENDAS IVNII

[Die. 23.] Apud Lingones, passio sancti Desiderij Episcopi, qui cum plebem suam ab exercitu VVandalorum vastari cerneret, ad Regem eorũ, pro ea supplicaturus exiuit: à quo statim iugulari iussus, pro ouibus sibi creditis ceruicem libenter tetendit, [Veri pastoris officiũ, pro ouibus animã ponere.] & percussus gladio, migrauit ad Christũ. Percussor verò eius mox amentia correptus interijt. Sepultus est ibid. beatus martyr, in basilica iuxta vrbis muros quod fidelium populus à Christo ei commissus, præcipuo ipsius amore, & pia deuotione ad tutelã ciuium fieri procurauit. Passi sunt autem cum eo plures alij de numero gregis sui, & apud eandem vrbem conditi.

[Ado. Viennensis in Chrõ. anno. 582.] Apud Viennã, natalis sancti Desiderij Episcopi, qui passus est in territorio Lugdunensi, in villa Prisciniaco, super fluuium Calarona, cuius vita plena miraculis refulsit: qui in Viennensi ecclesia sepultus honoratur.

IX. CALENDAS IVNII.

[Die. 24. De coact. 13] Natalis sancti Manahen. Herodis tetrachæ collactanei, doctoris & prophetæ sub gratia noui testamenti, apud Antiochiam in Christo quiescentis.

[Lu. 8. & 24.] Itèm beatissimæ Iohannę vxoris Chusę procuratoris Herodis, quam commemorant Euangelistæ. Item in portu Romano, natalis sancti Vincentij martyris.

[Turõ. cap. 50. & Surij Tom. 3.] In Gallijs ciuitate Nannetis, natalis SS. martyrum Donatiani & Rogatiani fratrũ. In Histria, natalis sanctorum *Zoelli Seruilij, Syluani & Dioclis. [*al. Zoili]

VIII CALENDAS IVNII.

[Die 25. De eo ingestis S. Cæciliæ Tõ 6. Surij.] Romæ via Numentana, in cœmeterio Prætextati, natalis sancti Vrbani Episcopi & martyris. Cuius doctrina, sub persequutione Alexandri, multi martyrio coronati sunt. Hic sedit in Episcopatu annos quatuor, menses decem, dies * decem.

[Pontifical. cap. 41.] Itèm Romæ Eleuterij Papæ, qui sedit annos quindecim. Hic accepit epistolas à Lucio Britannico Rege, vt per eius mãdatum Christianus fieret. Sepultus est iuxta corpus beati Petri Apostoli.

[Amb. epist. 82. ad Vercell.] Mediolani, S. Dionysij Episcopi & confessoris. Qui ab Imperatore Cõstantio Ariano apud Cappadociam pro fide catholica damnatus exilio, ibidem requieuit. Reliquias corporis eius, per sanctum Basilium præfatæ vrbis Episcopum receptas, beatus Ambrosius condigno honore condidit.

Eodem die apud Mysiam, ciuitate Dorostoro, natalis sanctorum martyrum Passicratis, Valentionis, & aliorum duorum coronatorum.

VII. CALENDAS IVNII.

[Die 26. Hier. de viris illust. cap. 29.] Apud Athenas, natalis sancti Quadrati, Apostolorum discipuli, qui in locum beati Publij Athenarum Episcopi substituitur, & Ecclesiam grandi terrore dispersam, fide & industria sua congregat. Cumque Adrianus Athenis exisset hyeme, inuisens Eleusinam, & omnibus penè Græciæ sacris initiatus, dedisset occasionem his qui Christianos oderant, absque præcepto Imperatoris vexare credentes: porrexit ei libellum pro nostra religione compositum, valdè vtilem, plenumque rati-

ationis & fidei, Apostolica doctrina dignum: in quo & antiquitatem suæ ætatis ostendens, ait, plurimos à se visos, qui sub Domino varijs in Iudæa oppressi calamitatibus sanati fuerant, & qui à mortuis resurrexerant. Quia vna cũ filiabus Philippi & in prophetica gratia celeberrimus fuit. Act. 21.

Itèm eodem die, natalis S. Quadrati martyris, in cuius solennitate S. Augustini sermones habiti inueniuntur. Vnius meminit possidius.

Romæ, beatorum martyrum Symmetrij presbyteri, & aliorũ viginti duorum, quos Antoninus Imperator gladio pro Christo puniri fecit. Quorum corpora noctè beata Praxedis collegit, & sepeliuit in cœmeterio Priscillæ, sub die septimo Calen. Iunij. Itèm Tuderti Tusciæ, natalis SS. Felicissimi, Heraclij, Paulini.

In territorio Antisiodorensi, passio sancti Prisci martyris cum ingenti multitudine.

In Britannijs, S. Augustini Episcopi & confessoris. Qui missus à beato Papa Gregorio, primus genti Anglorum Christi Euangelium prædicauit, atque illic virtutibus & miraculis gloriosus quieuit. De S. Augu. Surius T. 3.

* Item natalis venerabilis Bedæ presbyteri & confessoris, ac Doctoris celeberrimi.

VI. CALENDAS IVNII.

Apud Mæsiam ciuitate Dorostorensi, natale sancti Iulij, qui tempore persecutionis cum esset veteranus, & emeritæ militiæ, compræhẽsus ab officialibus, & Maximo præsidi oblatus, nolens sacrificare idolis, & nomen Domini Iesu Christi constantissimè confessus capitali sentẽtia punitus est. Cumq; duceretur, ad locum cædis implendæ, Esitius quidam miles, cum & ipse ob fidem Christi comprehensus detineretur, rogabat eum dicens: Memor esto mei: nam & ego subsequor te. Plurimùm etiam saluta Passicratem & Valentionem famulos Dei, qui nos iam per bonam confessionem præcesserunt ad Dominum. Iulius verò osculatus Esitium dixit: Frater, festina venire; mandata enim tua iam audierunt quos salutâsti. Sic accepto orario, ligans sibi, oculos martyrij palmam, gladio cædente percepit. Die 27. S. Iulius cã pite cædi. tur. Itèm S. Esitius.

In Gallijs ciuitate Arausica, S. Eutropij Episcopi cuius vitam illustrem virtutibus ac miraculis, Verus Episcopus luculento sermone describit.

V. CALENDAS IVNII.

Natalis sancti Iohannis Papæ, quem (quia orthodoxus erat, & à Iustino Imperatore orthodoxo Cõstantinopolim veniens gloriosè susceptus fuerat) Theodoricus Rex Arianus reuertentem, Rauennæ in custodia tentum, ad mortem vsque, cum alijs æquè catholicis viris, perduxit. Huius meminit S. Gregorius in libro Dialogorum. Cuius corpus translatum de Rauenna, sepultum est in basilica S. Petri Apostoli quinto Calendarum Ianuarij, Olybrio consule. Die. 28. Li. 4. ca. 30 Põtif. c. 55.

Eodem die apud Parisios, natalis sancti Germani Episcopi & confessoris. De Germano Surius Tom. 3.

Itèm apud Sardiniam, sanctorum Aemilij, Felicis, Priami & Luciani.

* Romæ via Numentana, miliario quartodecimo, natalis sanctorum Ephycati Eustasij, Victuriæ, Castulæ.

IIII. CALENDAS IVNII.

Romæ, via Aurelia, sancti Restituti: Via Tyburtina, septem germanorum. Die 29.

* In Africa, natalis sanctoru m Primi, Acydię, Passiomoni, & aliorum 154.

Treuiris, beati Maximini Episcopi: à quo Athanasius persecutionem Constantij fugiens honorificè susceptus est. Vita Maximini habetur 3. To. Surij, sed videtur apocrypha.

Itèm passio sancti Cononis martyris & filij eius sub Aurelio Imperatore, in Iconio, ciuitate prouinciæ Isaurię, Iudice Domitiano. Hic cùm esset fide præclarus, exhibitus Iudici cum filio suo annorum duodecim, Spiritum sanctum in se habitare veraci confessione manifestauerunt. Primum itaque ignito ferro superpositi: Deindè craticulam prunis suppositis & oleo superinfuso constanter superauerunt. Indè frixoriam: indè suspensi, & valido igne sub eis adhibito, malleo ad extremum ligneo manus eorum contritæ, in laudem omnipotentis Dei, spiritum emiserunt.

Eodem die, natalis sanctorum Sisinnij, Martyrij, atque Alexandri, qui in Anauniæ partibus persequentibus gentilibus viris, martyrij coronam adepti sunt. Hos Vigilius Tridentinæ vrbis Episcopus & martyr ad regionem vicinam (cui vocabulum Anaunia) ad prædicandum misit. Ex quibus vnus Sisinnius senex venerabilis, genere Græcus, ex prouincia Cappadociæ fuit. Igitur dum per aliquot tempus ver- De his Surius To. 3.

 bum

bum Dei prædicarent, turba gentilium indignè ferens, aduersus sanctos Dei pugnatura consurgit. Contigit autem, vt secundùm gentilem consuetudinem, per quinquennium, ob culturam ruris sui, diabolica pompa semina sua circumirent, luctuosis ornatibus coronati, Saturno victimas immolaturi. Tunc & ipsi appræhensi à multitudine gentilium, immolare iubentur. Quibus reluctantibus, tanta cæde sunt mactati, vt vix extremum spiritum traherent. Interìm vna nocte dilata, mox peruenitur ad coronam martyrij. Nam sanct⁹ Sisinnius tuba ærea percussus in capite, atque securibus confossus, iuxta ipsius ecclesiæ limina decubuerat. Sanctus verò Martyrius conpræhensus sterit immobilis, & agens gratias Deo, vulneratus capite securibus, atque sudibus trāsforatus, ducebatur ad idolum: in quo itinere reddidit spiritum. Multitudo autem gentilium tunc appræhendentes sanctorum corpora, & in collo S. Sisinnij tintinnabulum suspendentes, insultabant dicentes: Modò te vindicet Christus. Igitur inter corpora sancti Sisinnij & Martyrij viuus Alexander trahendus apponitur, vt per iter asperum membratìm corpora disiungerentur. Vbi ergò peruenerunt ad aram Saturni, ignem copiosum factum, sanctorum corporibus immiserunt. Sanctum autem Alexandrum flagellantes, interrogabant, si vellet euadere flammas, vt sacrificaret Saturno. Sed ille contemnens impias voces, gloriosæ passionis excepit palmam. Hæc cum sexta feria acta fuissent quandò Saluator fuerat crucifixus, vmbra quædam nigra proxima terræ, mox totam texit regionem, fulminibus creberrimis discurrentibus, vt & ipsi impij confiterētur terrore perculsi, hoc sanctorum causa fieri. Quorum etiam reliquias cùm postmodùm Mediolanenses summa deuotione susciperēt, quidam cæcus ex litore Dalmatino adueniens, tacto loculo lumen recepit, vt sanctus Paulinus scribit in vita S. Ambrosij.

SS. Sisinnius & Martyrius à paganis interimūtur.

S. Alexander ignib⁹ imijcitur.

III. CALENDAS IVNII.

Die 30. De Felice I. Pōtificale cap. 27.

ROmæ via Aurelia in cœmeterio, natalis sancti Felicis, Papæ. Qui cùm annis quinq; rexisset Ecclesiam, sub Claudio principe, martyrio coronatus est. Hic constituit supra memorias martyrum Missas celebrari.

Turribus Sardiniæ, natalis sanctorum martyrum Gabinij & Crispoli.

* In Antiochia, sanctorum Syci & Palatini.

* Itèm in Nicomedia, natalis multorum sanctorum.

PRIDIE. CALENDAS IVNII.

Die 31. De Petronella habetur 12. Maij, in gestis Nerei.

ROmæ, sanctæ Petronellæ virginis. Hæc fuit filia beatissimi Petri Apostoli, quæ post multa miracula sanitatum, cùm eam Flaccus Comes suo vellet coniugio sociare, tridui inducias postulans, & cum sancta virgine Felicula collactanea sua continuis ieiunijs atque orationibus vacans, tertiò celebratis Dominicæ oblationis mysterijs, mox vt Christi sacramentum accepit, reclinans se in lectulo, emisit spiritum.

De his Surius Tō. 3.

Eodem die apud Aquileam, natalis sanctorum martyrum Cantij, Cantiani, & Cantianillæ fratrum.

Turribus Sardiniæ, natalis sancti Crescentiani martyris.

IVNIVS HABET DIES XXX,

LVNAM VICESIMAM NONAM.

CALENDIS IVNII.

Die 1.

DEDICATIO sancti Nicomedis martyris & presbyteri apud vrbem Romam, cuius martyrium celebratur xvij Calen. Octob.

Apud Cæsaream Palæstinæ, natalis sancti Pamphili presbyteri, viri admirandæ fidei & sanctitatis, qui sub persecutione Maximi, martyrio coronatus est. Huius vitam Eusebius Cæsareensis Episcopus * tribus libris compræhendit. Sed & beatus Hieronymus scribit, quædam volumina manu eius exarata se reperisse. Quæ tanto, inquit,

** Hi libri non extāt*

De viris illust. ca. 85.

inquit, amplector & seruo gaudio, vt Crœsi, opes habere credam. Si enim lætitiæ est vnam epistolam habere martyris, quanto magis tot millia versuum, quæ mihi videtur sui sanguinis signâsse vestigijs?

Ipso die, sancti Caprasij Abbatis monasterij Lirinensis. Apud Viennam, sancti Claudij xj. Episcopi. De Capras. T. 3. Surij secūdæ editionis.

IIII. NONAS IVNII.

ROmæ, Marcellini Presbyteri & Petri Exorcistæ, sub Diocletiano, Iudice Sereno. Factum est dum teneretur beatus Petrus in obscurissimo carcere vinculis ferreis adstrictus, vt custos carceris nomine Artemius haberet filiā dæmoniacam, quam vnicè diligebat. Cui vir Dei Petrus dixit: Audi consilium meum Artemi, & crede vnigenitum filium Dei viui Dominum nostrum Iesum Christum, qui est liberator omnium in se credentium. Si credideris, saluabitur filia tua. Cui Artemius: Miror impudentiam consilij tui. Te Deus tuus liberare non potest, cum illi credas, & quotidiè pro eius nomine plagas & vincula perferas, quomodo poterit filiam meam liberare si ei credidero? Si me vis credere Deo tuo, ecce ego duplicabo super te catenas, & claustra omnia carceris muniam: te autem ipsum in ipsa ima solum includam. Si de his omnibus liberauerit te Deus tuus, credam ei. Cui beatus Petrus assensum dedit, promittens ad domum illius se venturum, hoc inquam faciam non ad libitum tentationis tuæ, sed ad declarationem diuinitatis Domini mei Iesu Christi. Agitans caput Artemius: Iste, inquit, homo nimijs passionibus fatigatus aliena loquitur. & hæc dicens abscessit. Narrauitque gesta & dicta vxori suæ Candidæ. Et ecce subitò noctis initio, adest homo Dei Petrus; Artemio & Candidæ, indutus vestibus candidis, tenens in manu sua triumphum Crucis. In cuius vestigia corruentes illi, clamabant: Verè vnus Deus est, & verus Dominus noster Iesus Christus. Statimque filia eorū nomine & corpore virgo à spiritu immundo vexata curata est. Et cum hoc fieret, omnes qui in domo Artemij erant crediderunt. Conuenitque multitudo vicinorum amplius quam trecentorum, mulierum verò abundantior numerus, clamantium: Præter Christum non est alius Deus. Cumque omnes cuperent fieri Christiani, adduxit vir Dei Petrus Marcellinum Presbyterum, qui omnes vnanimiter baptizauit. Sed Artemius omnes qui in vinculis erant absoluit, qui & omnes baptismi gratiam perceperunt. Audiens hoc iudex Serenus, iussit Marcellinum Presbyterum & Petrum Exorcistam præsentiæ suæ exhiberi. Et auditum beatum Marcellinum iussit pugnis cædi in ambabus arterijs. At vbi defecerunt cædentes, ab eo Petro separato, iussit vt nudus super vitri fragmenta sterneretur in custodia, & victus ei & lumen negaretur. Petrus conuersus ad Serenum dixit: Cùm sis nomine Serenus, totum te nubilum & tenebrosum factis ostendis. Tunc & ipsum Serenus iussit vinculis recipi, & pedes in cippo arctissimo constringi. Factum est dum separati essent, apparuit Angelus Domini Marcellino præsbytero oranti nudo, & induit eum vestimentis suis, & adduxit eum vbi beatus Petrus erat in cippo & ferro. Sed & ipsum soluit, & ambos perduxit ad domum vbi nuper baptizati orabant. Non post multum verò, cum beatus Artemius cum vxore & filia sententiam capitalem suscepissent, compræhensi & illi ab his qui sanctos Dei martyres punituri erant, alligati sanctis manibus retrò ad arborem, vsque dum nunciaretur iudici Sereno de eis, Ille iussit eos duci in syluam nigram quæ hodie in honore sanctorum sylua candida appellatur, & in eadem ambos pariter decollari. Cumque ventum fuisset in media sylua, ipsi sibi manibus suis mundauerunt locum à spinis, vbi orantes simul, & dantes sibi pacis osculum, genu posito decollati sunt. Et qui eos decollauit, vidit animas eorum splendidè ornatas ab Angelis ferri ad cælos. Et pænitentiam agens, sub Iulio Papa baptizatus est in senectute sua, nomine Dorotheus. Quorum corpora, reuelantibus se beatis martyribus, tulerunt postmodùm Lucilla & Firmina Christianissimæ fœminæ, & iuxta sanctum Tyburtium in inferiori parte cryptæ sepelierunt quinto Calen. Septemb.

Die 2.

De his martyribus Surius To. 3.

Ecce signū Crucis mirū inexpugnabilem.

S. Artemius cū magna multitudine baptizatur.

S. Artemius cum vxore & filia capite damnatur.

SS. Marcel. & Petr. gladio cęduntur.

Ipso die Lugduni, sanctæ Blandinæ cum xlviij. martyribus, temporibus Marci Aurelij Veri, & Antonini atque Lucij filiorum eius, quando permultas Romani orbis prouincias, & acclamatione & seditione vulgi, persecutiones aduersùs Christia- De his martyrib. Surius To. 3.

stianos durissimæ concitaræ sunt, ita vt millia multa martyrum per loca singula fierent. Quo tempore apud Lugdunum & Viennam vrbes Galliæ, erga Dei seruos supra omne narrationis genus, suppliciorum & cruciatuum modus exhibitus est. Ità, vt primò domorum illis prohiberetur habitatio, tum deindè vsus balnearum: post etiam processus ad publicum: ad vltimum, nè omninò in quolibet loco domi forisque publico priuatoque viderentur. Denique quodam adstante Tribuno & Primoribus ciuitatis pro solis acclamationibus populi correpti, & in carcerem trusi sunt Christiani, vsque ad præsentiam Præsidis: Cuique aduenienti offeruntur. In quos ille tanta crudelitate vsus est, vt sæuitiæ eius species singulas nemo possit exponere. * Vectius igitur Epagatus, vnus è fratribus, zelo diuino & feruore spiritûs plenus, cùm crudelia seruis Dei supplicia videret inferri, & contra ius fasque tot pœnas humanis visceribus excogitari, indignitatem rei vltrà non ferens, poposcit se audiri. Erat enim inter suos nobilissimus & eruditissimus. Verùm cùm defensionem eius non reciperet obstinatio Iudicis, inquirit tantùm ab eo si & ipse Christianus esset. Vtque Christianum se esse clarissima & libera voce testatus est: Tanquàm aduocatus inquit, Christianorum, & ipse vinctorum numero societur. Ille verò habens in se aduocatum pro nobis Iesum, hoc nomine meruit honorari: sancti presbyteri Zachariæ (qui erga sanctos plenitudinem charitatis ostenderat) secutus exemplum. Qui & ipse dum fratribus adest, & defensionem libertatis, quæ in nostra religione consistit, exequitur, Dominicum sequutus exemplum, animam suam pro ouibus suis posuit, & pro amicis. Verùm beatus * Fotinus Lugdunensium Episcopus, cùm nonagenario maior esset ætate & corpore, vtpote illius æui inualidus, cætera iam penè mortuus, solo martyrij amore viuebat, ducitur ad tribunalia, immò potiùs defertur, senio & languore resolutus. Impiæ plebis vndiquè clamor attollitur, hunc ipsum esse insonant Christum. Tum verò à Præside interrogatur, quisnam esset Christianorum Deus. Respondit: Si dignus fueris, scies. Hinc verò cunctos velut rabies immensi cuiusdam furoris inuasit, ità vt qui propè adstabant, pugnis, alij calcibus subigerent senem. Illi verò qui longius erant, quicquid furentibus teli venisset in manibus, eminùs iaciebant. In hoc etenim vindicandos deos suos esse credebant. Quem cum semineceni proiecissent in carcerem, incontaminatum paulò pòst reddidit spiritum. Diaconus quoque Sanctus nomine, etiam ipse supra quàm dici potest, & supra quam humanam fas est ferre naturam, acriùs insistentibus ministris dæmonum, noua genera pœnarum pertulit. At ille vir Deo plenus intantùm crudelitates eorum risit, & ferinam in quæstione sæuitiam, vt nunquàm vel quis esset genere, vndè domo, vel patria, vel nomen saltem suum vellet eis fateri. Sed de his singulis interrogatus, nihil aliud in omnibus tormentis, nisi Christianum se esse respondit. Hoc mihi nomen, hoc genus & patria est. Aliud, inquit, omninò nihil sum quàm Christianus. Ad vltimum candentes laminas æris & ferri erga inguinis loca & delicatiora quæque membrorum instauratis ignibus adhibent. Ex quo carnes quidem eius adustæ igne, defluebant. Ipse verò permanebat immobilis, inconcussus, intrepidus: omnibus membris martyr erat, & toto corpore vnum vulnus horrebat. Perit in eo formæ humanæ agnitio, & non solùm quis esset, sed & quid esset, tormentorum crudelitas, nè agnosci posset, abstulerat. Christus tamen in eo solus per martyrij gloriam recognoscebatur. Sed artifices scelerum nequaquàm martyris erubuêre virtutem. Post paucos etenim dies tormenta rursus inferunt, & denuò iam membra putrefacta vexari incipiunt. Verùm (quod vix credi potest) restitutum est in primam speciem corpus per secunda tormenta, ità vt iterata supplicia non ei iam pœnam contulerint, sed medelam. Atthalus quoque Pergamenus ciuis, populi vocibus postulatur. Erat enim valdè nobilis, & quod cunctis nobilius est, vir optimæ conscientię, & in fide Christi per exercitia semper martyr. Cumque circumactus fuisset in amphitheatro, titulo se præcedente, in quo scriptum erat, Atthalus Christianus: fremere in eum vulgi insanientis furor vehementiùs cœpit. Sed cùm Præsidi indicatum fuisset, esse eum Romanæ ciuitatis virum, iubet eum cum cæteris in carcerem recipi. Simul & ad Cæsarem refert, eiusque sententiam quid de eo iuberet, expectat. Ex vtraque autem Ecclesia, Lugdunensi scilicet & Viennensi, omnes qui studiosi & magni videbantur, & quo-

Christiani dirè affligūtur.

* al. Vetius

Vetius Epagatus Christianorum aduocatus.

1. Iohã. 2.

* al. Pothinus.

S. Photinus ad tribunal ducitur.

Multis affectus pœnis, sanctã in carcere efflat animam.

Beatus Sãctus diaconus laminis ignitis aduritur.

Diuinitùs corpus eius curatur.

S. Atthali genus & patria.

Is carceri mãcipatur cum multis alijs.

& quorum labore & industria regebantur Ecclesiæ, vniuersi pariter tenebantur. Talibus deniquè diabolus machinis oppugnare parabat famulos Dei, quò scilicet afflictione carceris, & pœnali squalore consumpti, ac septimo (vt dicunt) puncto in neruo pedes contrà quàm credi fas est distenti, in intimo tenebrarum loco, per omnia pœnarum genera, quæ furentium sæuitia excogitare poterat, deperirent. Quamplurimi ergò hoc genere in ergastulis consumuntur, Domino suscipiente eorum huiuscemodi exitum. Alcibiades quidam erat in numero eorum, qui pro Christo vincti tenebantur. Hic vitam satìs arduam & austeram gerebat, nihil cibi volens accipere, sed tantùm sale & pane cum aqua vtebatur. Cumque hunc vitæ rigorem vellet etiam in carcere positus obtinere, Atthalo (post primam confessionem suam, quam in amphitheatro confessus est) reuelatur, quia non rectè faceret Alcibiades, creaturis Dei ipsum non vti, & alijs formam scandali derelinquere. Quibus cognitis Alcibiades cœpit omnia cum gratiarum actione percipere. Igitur cùm à Cæsare rescriptum fuisset, vt persistentes quidem punirentur, negantes autem dimitterentur: die quodam celeberrimo tribunal ascendens, præsentari sibi iudex Christianos, & introduci ad suppliciorum pompam præbendam cunctis qui aderant, iubet. Rursùm itaque cruces, rursùm pœna, rursùm tormenta reparantur. Producebantur autem beatissimi martyres de supplicijs læti, & diuinum nescio quid in ipsis vultibus præferentes, vincula sua sicut monilia preciosa ducebant. Per squalorem carceris, Christi bonus odor effecti, ità vt viderentur sibi non in ergastulo, sed in myrothecio conclusi. Ingensque ab omnibus gloria Christo conferebatur, pro his qui ante negauerant, & dimitti neque negantes potuerant. Siquidem decem fermè numero fuerant, qui lapsu suo luctum illis & ingentem tristitiam reliquerant: nunc verò (cùm negantibus venia non præstaretur) in confessione persisterent, & de perditionis grege reuocati in numero martyrum iungerentur. Decernit ergò Iudex, vt si qui fortè ciues Romani reperirentur, capite plecterentur: cæteri verò bestijs traderentur. Igitur cum erga supradictos quæstio haberetur, Alexander quidam genere Phryx, medicus disciplina, vir religiosus & prudens, & vitæ ac morum probitate cunctis charus acceptusque, amore Dei concitatus, cùm assisteret tribunali, nutibus hortabatur ad confessionem in quos quæstio agitabatur, ità vt omnibus qui adstabant palam fieret quid animo gereret. Cumque id populi notauissent, indignantes clamauerunt aduersus Alexandrum. Qui iussus à Præside in medium statui, & quis esset interrogatus, Christianum se esse libera professione testatur. Quem continuò præparandum bestijs condemnauit, & postera die simul cum Atthalo producitur. Quem contra præceptum Cæsaris, gratificari populis volens, etiam ipsum tradi bestijs iussit. Sed cùm ferarum nulla, sanctorum corpora contigisset, omnibus eos verberum cæterarumque pœnarum supplicijs cruciari iubet, beato Alexandro in omnibus quæ perpessus est pœnis, ne vnum quidem penitus proferente sermonem. Atthalus verò, cùm prunis subteriectis in sella ferrea torqueretur, cùmque odor adustæ carnis ad nares & ora inspectantis populi perferretur, voce magna clamat ad plebem: Ecce hoc est homines comedere, quod vos facitis? Nos enim neque comedimus homines, neque aliud quid mali agimus. Siquidem serui eorum comprehensi cùm tormenta pertimescerent, dæmonis instinctu, hoc ipsum aduersus dominos commentati sunt. Et cûm interrogaretur quod nomen haberet Deus, respondit: Qui plures sunt, nominibus discernuntur. Qui vnus est, non indiget nomine. His igitur optimis & fidelissimis ducibus vsus, omnis reliquus sanctorum chorus, prompti & alacres, animas suas pro fidei libertate ponebant. Inter hos Blandina fœmina beatissima (per quam Christus ostendit, quia ea quæ apud homines despecta sunt, & in contemptu habentur, in magna gloria apud Dominum ducuntur) gloriosissimè coronatur. Cui à prima luce ad vesperam tormenta semper innouantes, ad vltimum victos se tortores confitentur. Quæ & secundo die pulsata crucibus, non superatur. Tertio quoque die religata ad stipitem, atque in crucis modum distenta, bestijs pabulum præparatur. Quam cum nulla ex bestijs auderet attingere, rursum reuocatur ad carcerem. Quarto etiam, verberibus acta, craticulis exusta, & multa alia perpessa, ad vltimum gladio iugulatur.

Tunc

S. Alcibiadis in cibò & potu abstinentia.

Imbecillium aliquot post lapsum resurrectio.

S. Alexander Phryx, ad bestias condemnatur. cū sancto Atthalo.

Grauiter cruciātur.

S Blandina post varios cruciatus gladio ceditur.

Tunc & Ponticus puer annorum quindecim, per omnia tormentorum genera cum ipsa circumactus, eius cohortatione roboratus, ante illam martyrium consummauit. Verùm Maturus, & Sanctus, & Atthalus, multis millibus gentium diuersarũ ad spectaculum congregatis, statuuntur in medio arenæ. Et rursum Maturus neophytus quidem, sed in fide & patientia robustissimus, cum Sancto Diacono, quasi nihil prius passi fuissent, ad omnia tormentorum genera renouantur. Certantibus omninò aduersarijs, quatenùs eorum patientiam frangerent, & ab ipso (vt ita dicam) vertice coronas eorum diriperent. Sed illis eò magis animos roborabat spes vicinæ iam gloriæ, quam sibi iamiamque manu contingere, & contrectare dextris videbantur. Cumque & suppliciorum genera, & spectaculorum penè iam tempus esset absumptum, nec moueri vllatenùs à sententia potuissent: cùm etiam sellæ ferreæ superpositi, consumptam verberibus carnem ignis subter ministratus exureret, ad vltimum infatigabiles martyrum spiritus, ferro cæsis ceruicibus effugârunt. Igitur inaudito sæuitiæ genere, eorum qui necabantur in carcere, corpora canibus iubebantur exponi. Adhibita simul custodia die noctuque, ne quis collectas reliquias humanitatis intuitu traderet sepulturæ. Sed & si quid fortè vel bestijs vel igni reliquum ex corporibus martyrum fuerat, ipsaque cum truncis suis capita punitorum, insepulta per custodiam militum seruabantur. Neque verò muneribus suadere custodes, neque precibus, aut vllo alio genere copia erat: ita attentè & solicitè curabant, nè daretur extremis ossibus sepultura. Hæc scripta, in historia Ecclesiastica libro quinto. Nomina verò quadraginta octo martyrum hæc sunt: Photinus Episcopus, Zacharias presbyter, Epagatus, Macharius, Alcibiades, Siluius, Primus, Vlpius, Vitalis, Cominus, October, Philominus, Geminus, Iulianus, Albinus, Grata, Rogata, Aemilia, Potamia, Pompeia, Rodona, Biblis, Quartia, Materna, Helpes, quæ & Amnes. Hi sunt autem qui bestijs traditi sunt: Sanctus Maturus, Atthalus, Alexander, Pontius, Blandina. Hi verò qui in carcere spiritum reddiderunt: Aristæus, Cornelius, Zosimus, Titus, Iulius, Zoticus, Apollonius, Geminianus, Iulia, Ausonia, Aemilia, Iamnica, Pompeia, Domna, Iusta, Trophima, Antonia. Hi omnes famuli Christi sub præfatis Imperatoribus pariter coronati sunt. Reliquiæ eorum à persecutoribus incensæ, & in Rhodanum fluuium dispersæ. Sed cùm Christiani maximum mœrorem haberent, quasi deperissent sacræ reliquiæ, nocte apparuerunt sancti viris fidelibus, in eo loco quo igni traditi sunt, stantes integri & illæsi. Et conuersi ad viros, dixerunt eis: Reliquiæ nostræ ab hoc colligantur loco, quia nullus perijt à nobis. Sed ex hoc translati sumus ad requiem, quam nobis promisit Rex cælorum Christus, pro cuius nomine passi sumus. Hæc renunciantes viri illi, gratias egerunt Deo, & confortati sunt in fide: colligentesque sacros cineres, condigno honore sub sancto altari condiderunt. Vbi semper, virtutibus manifestis, se cum Deo habitare declarant. Harum festiuitatem ciues Lugdunensis vrbis, omnibus vndequaque lætanter accurrentibus, per descensum fluminis, cum hymnis & canticis gratulationis concelebrantes, Missarumque solennia in Apostolorum Ecclesia (vbi sancti cineres eorum conditi seruantur) festiuè Domino reddentes, ex antiquorum traditione, ipsam diem miraculorum appellant. Locus in quo passi sunt, Athanaco vocatur: ideoque dicuntur martyres Athanacenses.

S. Pontici pueri martyrium. — *Gladio cæduntur cæteri sancti.* — *In initio libri. Sanctorũ martyrũ nomina.* — *Sanctorũ cinerum eorum inuentio.*

III. NONAS IVNII.

Die 3. De his Surius Tõ. 3.

Apud Aretium, ciuitatem Tusciæ, natalis sanctorum martyrum Pergentini & Laurentini fratrum, qui persecutione Decij, sub Iudice Tratio, cùm essent pueri, post dura supplicia tolerata, & magna miracula ostensa, gladio cæsi sunt, & apud eandem vrbem conditi.

S. Erasmus varijs tormentis affectus non læditur.

In Campania, natale beati Erasmi Episcopi & martyris sub Diocletiano & Maximiano. Qui iussu impij Diocletiani Imperatoris primò plumbatis crudeliter cæsus, deinde fustibus diutissimè maceratus, post resina, sulfure, plumbo, pice, cera, oleoque solutis perfusus, ingenti miraculo illæsus apparuit. Quod cùm multi viderent, fidem Christi, reiectis idolis, susceperunt. Indè immenso pondere ferri constrictus, in carcere reclusus est sub dira custodia. De qua Angelica visitatione soluitur, atque eripitur. Verùm postmodùm clarissima miraculorum ipsius gesta fama vulgante, tentus est ab altero Imperatore Maximiano, à quo diuersis supplicijs tortus fuit, intantùm, vt tunica ærea ignea vestiretur. Iterumque in olla, quæ plum-

bo,

bo, pice, cera, resina, & oleo feruefacta erat, missus, virtute Domini omnia superans illæsus exinde progreditur. Sicque tandem ad confirmandum cæteros à Domino seruatus, Campaniam munitus Angelico solatio peruenit. Vbi cùm plurimos siue in fide roborâsset, siue ad fidem Christi conuertisset, vocante Domino, martyrio clarus sancto fine quieuit. *Felix obitus eius.*

PRIDIE NONAS IVNII. *Die 4.*

APud Illyricum ciuitate Scîscia, natalis sancti Quirini Episcopi. Qui persecutione Maximini pro fide Christi, ligato ad manum molari saxo (vt Prudentius scribit) in flumen præcipitatus est. Et cum circunstantibus diu collocutus, nè eius terrerentur exemplo: vix precibus vt mergeretur obtinuit. Huius reliquiæ translatæ sunt Romam, & positæ in Catacumbas. *De Quirino Episcopo Surius Tom. 2.*

NONIS IVNII.

APud Aegyptum, natalis sanctorum martyrum Martiani, Nicandri, & Apollonij, quorum gesta habentur. *Die 5.*

Item eodem die, sancti Bonifacij, qui de Britannijs veniens, & fidem Christi gentibus euangelizans, cúm maximam multitudinem in Frisia Christianæ religioni subiugâsset, nouissimè à paganis, qui superuenerant, gladio peremptus, martyrium consummauit cum Eobano & Adelhario coepiscopis, & alijs seruis Dei. *Huius Bonifacij vita habetur Tō. 3. Surij.*

* Romæ, miliario tertio, sanctarum Feliculæ, Felicitatis & aliorum.

Item natale sancti Bonifacij martyris sub Diocletiano & Maximiano apud Tharsum ciuitatem passi, sed Romæ in via, quæ Latina nuncupatur, sepulti. Qui cùm esset procurator rerum cuiusdam nobilis matronæ nomine Aglahes, & cum ea in stupro misceretur, tandem vtrique diuino nutu compuncti, consilium habuerunt, vt ad requirendum corpora martyrum Bonifacius mitteretur, si quo modo seruientes atque obsequentes eis, per eorum orationes saluari mererentur. Perueniens igitur post dies aliquot Tharsum ciuitatem, dicit ad eos, qui cùm eo erant, Bonifacius: Requirite nobis hospitium, ego autem ibo videre eos, quos valdè desidero, martyres certantes. Festinans itaque ad locum, videt beatissimos, alium suspensum per pedes, igne subtus posito, aliū in quatuor lignis extensum, & diutissimè afflictum, alium vngulis exaratum, alium manibus abscisum, alium stipitem in collo habentem infixum, & à terra eleuatum: & sic per diuersa supplicia, martyria ab impio carnifice disposita. Cùm eminus feruens amore Christi & ipse respiceret, Magnum Deum sanctorum martyrum clamare cœpit. Et accurrens consedit pedibus eorum, deosculans vincula, & dicens: Certate martyres Christi, calcate diabolum, modicùm perseuerate. Paruus quidem labor, sed multa requies, & ineffabilis postmodùm satietas. Adspiciens autem Simplicius Iudex, iussit eum applicari ad tribunal, cui & dixit: Quis es tu? Sanctus Bonifacius dixit: Christianus sum, & Bonifacius vocor. Tunc iratus Iudex, iussit eum suspendi, & tandiu corpus eius vngulis radi, donec ossa eius apparerent. Deindè calamos acutos sub vnguibus manuum eius affigi. Cumque sanctus Dei martyr in cælum adspiciens alacriter dolores toleraret, videns impius Iudex, iussit aperiri os eius, & plumbum bulliens effundi. Sanctus autem martyr dicebat: Gratias tibi ago Domine Iesu Christe fili Dei. Deindè Iudex iussit afferri ollam, & eam pice impleri, atque sanctum martyrem verso capite in bullientem picem mitti. Sed cùm nihil læsus esset, iussit impius Iudex, vt gladio caput eius absciderctur. Quo facto, terræmotus magnus factus est, ità vt multi infideles virtutem Christi in martyre cernentes crederent. Conserui verò martyris Bonifacij, circuibant vbique requirentes eum, & non inuenientes, adinuicem dicebant: Ille modo in adulterio, aut in taberna positus epulatur. Cùm ergò inter se colloquerentur, contigit, vt obuiaret eis vnus de Commentariensibus, quem interrogauerunt: Vidisti aliquem virum peregrinum Romanum? Ille ait eis: Hesterno die vir peregrinus abscisus est capite in stadio. Et iterum interrogant: Qualis erat adspectus eius? At ille dixit: Vir quadratus & crassus, robusto capillo, coccinea Armelasia indutus. Et dicit eis: Ille quem quæritis, apud nos hesterno die martyrio est finitus. Aiunt illi: Homo, quem nos quærimus, adulter est, & ebriosus. Dicit eis ille: Venite videre eum Cumque ostendisset eis corpus, & pretiosum caput eius, dixerunt ei: Iste est quem quęrimus, petimus vt des nobis eum. Qui respondit: Ego gratis

De hoc Bonifac. Surius ex Metaphra. To. 1.

S. Bonifacius sistitur ante tribunal Simplicij.

Post varia tormenta, capite cęditur.

gratis corpus eius dare vobis non possum. Illi autem dantes ei solidos quingentos, acceperunt corpus sancti martyris, & vngentes aromatibus, inuoluentesq; linteaminibus pretiosis, posuerunt illud in Basterna, & sic reuertebantur gaudentes, & glorificantes Deum. Angelus autem Domini apparens dominæ quondam ipsius, rem factam beati martyris indicauit. Quæ confestim cum omni veneratione obuiauit sancto corpori, & ędificans ei domum dignam, reposuit illud in ea, ab vrbe Roma stadijs quinque. Passus est autem sanctus martyr Bonifacius xiiij. die mensis Maij apud Tharsum metropolim Ciliciæ, & sepultus est Romæ Nonis Iunij. Beata verò Aglahes abrenunciauit mundo, & pompis eius, distribuens vniuersa quæ possidebat egenis, ac monasterijs, relaxans vniuersam familiam suã à iugo seruitutis, & tantam gratiam à Domino promeruit, vt in eius nomine virtutum signis claresceret. Superuixit autem in habitu sanctimoniali annos xiij. & sepulta est apud præfatum martyrem, operibus pijs consummata.

S. Aglahes monasticam sectatur vitam.

VIII. IDVS IVNII.

Die 6.

CAEsareæ, natale sancti Philippi, qui fuit vnus ex diaconibus septem, qui cum beato Stephano statim post passionem Christi ab Apostolis sunt ordinati. De quo beatus Lucas in Actibus Apostolorum refert, quòd signa & prodigia faciendo, prædicatione sua Samarias ad fidem Christi conuertit, & Candacis Reginæ Aethiopum studiosum in scripturis Eunuchum, in fonte, qui est in vico Bethsoro, in tribu Iuda, euntibus ab Elia ad Ebron in vicesimo lapide, baptizauit. Qui posteà apud Cæsaream quieuit. Iuxta quem tres virgines filiæ ipsius prophetissæ tumulatæ iacent. Nam quarta filia illius plena spiritu sancto, in Epheso occubuit. Quidam tamen putant apud Hierapolim eas tumulatas, vbi Apostolus Philippus vnus de duodecim quiescit. Cuius fuisse filiæ ab aliquibus scriptoribus putatæ sunt.

Act. 8. & 21. Et. Euseb. lib. 2. cap. 1. & 3. cap. 25.

Eodem die apud Tharsum Ciliciæ, martyrum viginti, sub Iudice Simplicio, temporibus Diocletiani & Maximiani Imperatorum, qui per diuersa supplicia glorificauerunt Dominum in corporibus suis.

De his Aug. li. 22. de ciuit. Dei ca. 8.

Eodem die Romæ, natale sancti Artemij cum vxore sua Candida & filia Paulina. Hic Artemius cùm esset custos carceris, & clausum teneret beatum Petrum exorcistam in custodia, essetque illi filia vnica dæmonio vexata, beati Petri precibus mox vt sanata est, Christo cum vxore pariter & eadem filia credens, à beato Marcellino presbytero baptizatus est, omnisque domus eius & multi alij: ità vt absque mulieribus, virorum fieret trecentorum numerus. Hoc Iudex Serenus audiens factum, Artemium, Candidam, & filiam ipsorum Paulinam sibi præsentatos, immenso pondere ruderum iussit obrui. Sicque sancti Dei perducti ad passionis locũ, beatus quidem Artemius gladio percussus, sancta verò Candida atque Paulina per limina cryptæ præcipitatæ, lapidibus sunt obrutæ.

De his in gestis SS. Marcel. & Petri.

VII. IDVS IVNII.

Die 7. Surius ex Metaphr. Tom. 3.

COnstantinopoli, natalis sancti Pauli, eiusdem ciuitatis Episcopi, qui tempore Arianæ perfidiæ, à Constantio Imperatore, apud ciuitatem quandam Cappadociæ Cucusam nomine, ob catholicam fidem pulsus exilio, Arianorum insidijs crudeliter strangulatus, ad cælestia regna migrauit.

In Cæsarea Cappadociæ, natalis S. Luciani martyris.

VI. IDVS IVNII.

Die 8. De his Surius Tom. 3. & 4.

IN Gallijs Suessionis ciuitate, natalis sancti Medardi Episcopi & Confessoris.

Andegauis, sancti Lucini Episcopi & confessoris.

Item eodem die sancti Carilefi confessoris.

V. IDVS IVNII.

Die 9. Surius Tõ. 3. 9. Iunij.

ROmæ in monte Cælio, natale sanctorum Primi & Feliciani sub Diocletiano & Maximiano Imperatoribus. Qui gloriosissimi martyres in Domino semper viuentes, à pontificibus templorum apud Imperatores, quòd Christiani essent, accusati sunt, & inquisiti. Erant enim ciues Romani, adductique sunt in conspectũ Imperatorum, & iusserunt eos ferro vinctos in carcerem recludi, vbi affuit eis Angelus Domini, qui eos consolaretur. Post aliquot verò dies iusserunt eos Imperatores suis adspectibus præsentari, & iusserunt militibus, vt ducerent eos ad fanum Herculis, & si sacrificare nollent, fortiter eos pœnis affligerent. Verùm

cùm

cum nulla possent eos ratione mouere, sed pro Christi nomine optarent magis mori, extenderunt eos milites, & virgis fortiter mactauerunt. Et cum renunciassent Imperatoribus milites quæ gesta sunt, irati valde iusserunt eos tradi Promoto præsidi ciuitatis Numentanæ, vt diuersis pœnis eos interficeret. Et accipientes eos milites, duxerunt in viam, quæ dicitur Numentana, miliario xiij. ferro vinctos, & miserunt eos in carcerem iuxta forum ciuitatis, vbi iterum Angelica visitatione releuantur. Post multum vero temporis iussit sibi Promotus præses in foro ciuitatis tribunal præparari. Et cum intromissi fuissent Primus & Felicianus, & iubente præside fuissent post responsionem abinuicem separati, primò beatum Felicianum iussit preses cum plumbatis cędi, dicens ei: Vt quid non deponis istam insaniam pectoris tui, vt eligas dies bonos & iocundos, & non diuersis tormentis corpus tuum maceretur? Beatus Felicianus dixit: Octoginta annos vitæ habeo, suntque anni triginta, ex quo agnoui veritatem Dei, & nihil de blandimentis huius mundi cogitans, elegi seruire creatori meo æterno omnipotenti Deo. Tunc præsens iussit eum ligari ad stipitem, & aculeos in manibus eius ac pedibus figi, & diù torqueri. Et per tres dies neque panis neque aqua, neque vllum genus cibi ei ministratum est. Cumque per triduum continuò maneret in Dei laudibus, iussit eum præses flagellis cædi, & de stipite sic deponi, & in custodia recludi, ac postmodùm applicari sibi sanctum Primum. Quem validissimis fustibus cæsum, dein eculeo leuatum, lāpadibus circa latera vri iussit: & deposito de eculeo, præcepit liquari plumbum super beatum martyrem extensum, & bulliens in ore eius fundi. Tuncque fecit præsentem esse beatum Felicianum. Sed cum inuictissimi perlisterent sancti martyres, angustiatus præses iussit eos ad Amphitheatrum duci, & duos leones eis dimitti. Quibus ad pedes sanctorum ruentibus, laxati sunt & vrsi ferocissimi: sed & ipsi martyrum virtute sæuitiam perdiderunt. Quod videntes hi qui ad spectaculum venerant, penè mille quingenti viri miraculis perculsi, crediderunt in Domino Iesu Christo. Verùm præses cùm insuperabiles eos cerneret, gladio animaduerti præcepit. Quorum corpora noctu à Christianis fidelibus rapta, sepulta sunt ad Arcus Numentanos, intra arenarium, quinto Idus Iunij, ab vrbe Roma miliario quatodecimo.

Sancti virgis fortiter vapulant. *Omnia tormenta Dei virtute superant.* *1500. viri visis miraculis credūt.* *Gladio cæduntur.*

In Gallijs ciuitate Agenno, passio sancti Vincenti Leuitæ & martyris.

IIII. IDVS IVNII.

ROmæ via Aurelia miliario 13. natalis sanctorum Basilidis, Tripodis, & Mādalis, sub Aureliano Imperatore, præside Platone, & aliorum viginti martyrum. *Die 10.*

Eodem die, natale beati Getulij martyris, tempore Adriani Imperatoris, sub Iudice Licinio. Hic in omni lege diuina erat doctissimus, & per eius doctrinā multi in fide Christi erudiebantur. Cuius famam Adrianus Imperator audiens, direxit Cerealem vicarium ad tenendum eum. Qui veniens, sanctum Getulium sedentem, & docentem multos reperit. Fuerat autem idem Cerealis in conspectu Adriani cum fratre beati Getulij Amantio acceptus. Amantius verò Tribunus, ob metum Adriani absconsus latebat: quem Cereali beatus Getulius declarauit. Ille eo viso, gauisus est valde, & instructus diligenter de Domino Iesu ab eis, cùm iam fideliter crederet, venerunt ad vrbem Romam, & accersito beato Sixto Episcopo assignauerunt ei locum vbi baptizaretur. Quem beatus Sixtus verè Christianam fidem amantem baptizauit. Eodem tempore quidam Vincentius nomine nummorum arcarius, comperiens vicarium Cerealem Christianum, iratus valdè nunciauit hoc Adriano. Qui mox Licinium Consularem direxit, vt teneret Cerealem: qui, si immolare nollet, incendio cremaretur. Cum quo beatus Getulius, & Amantius, & Primitiuus tenti sunt. Licinius Consularis Cereali vicario dixit: Sic desperâsti de vita tua, vt præcepta principum, qui dominantur in vniuerso mundo, contemnere videaris? Cui beatus Cerealis: Et thesauros publicos declinatione perfecta tradidi in publicum, & Domino Iesu Christo seruire promitto, & vita æterna me frui credo. Licinius dixit: Si desideras viuere, an mori, dicito. Cui beatus Cerealis: Ego si non desiderarem viuere, Christum non confiterer. Tunc conuersus ad sanctum Getulium Licinius dixit: Sacrifica deo Ioui & Marti. Cuius verba risit beatus martyr. Licinius verò accensus ira, iussit eos expoliari & cædi, deindè in carcerem diebus xxvij. recludi. Et veniens Romam, Adriano iterùm eos innotuit

De Getulio & socijs, Surius fusius Tomo 3. *S. Cerealis baptizatur*

SS. Getulius et Cerealis igne cremantur. tuit. Qui iussit eos incendio tradi. Sanctus verò Getulius cùm in igne superuiueret, fustibus illiso capite martyrium compleuit. Consummati sunt beati martyres in fundo Capreolis, via Salaria, ab vrbe Roma plus minus milliario xiij. supra fluuium Tyberim, in parte Sabinensium. Quorum corpora collegit beata Simphorosa vxor beati Getulij martyris. Quæ non longè post eundem ipsum martyrem cum vij. suis filijs fuit martyrio confecta, videlicet xxvij. die mensis Iunij. Et sepulta est in prædio suo, loco & oppido supra nominato.

III. IDVS IVNII.

Die 11. De Barnaba Surius Tō. 3. & Act. 11. &c. NAtalis sancti Barnabæ Apostoli, qui cum esset Cyprius, cum Paulo gentium Apostolus ordinatus est. Hic posteà propter Iohannem discipulum, qui & Marcus vocabatur, separatus à Paulo, nihilominùs Euāgelicæ prędicationis iniunctum sibi opus exercuit. Cuius corpus tempore Zenonis Imperatoris ipso reuelante repertum est. Hic vnam ad ædificationem Ecclesiæ pertinentem epistolam composuit, quæ tamen inter apocryphas legitur.

Eodem die apud Corinthum, sancti Sosthenes discipuli S. Pauli Apostoli.

Apud Aquileiam, natale sanctorum martyrum Felicis & Fortunati, sub persecutione Diocletiani & Maximiani Imperatorum, Præside Euphemio. Qui cùm essent germani fratres fide Christi feruentes, deferente Apamio, qui erat vnus ex officio præsidis, vincti ferro, Aquileiam iudici Euphemio perducuntur. Vbi cum Christum constantissimè faterentur, ab irato iudice primùm in eculeo sunt suspensi, ardentibus lampadibus circa latera appositis, sed mox psallentibus martyribus extinctis, indè per ventrem feruenti oleo superfusi, ad vltimum, cum in confessione Christi durarent, foràs ciuitatem ducti, ad fluuium qui ciuitati adiacet, capite truncantur. Indè nocte à religiosis viris eiusdem Aquileiæ sublati, cum aromatibus inuoluti linteaminibus, occultè sepulti sunt. At ciues Vincentiæ superuenientes, eorum corpora perducere ad suam ciuitatem Vincentiam meditabantur. Non permittentibus autem Aquileiensibus, & multùm renitentibus, tandem pia contentio ita finita est nutu diuino, vt Felicem Vincentini, Fortunatum haberent Aquileienses: ità tamen, vt caput beati Felicis Aquileia, caput verò Fortunati Vincentia sortiretur. Quod factum in laudem Domini nostri Iesu Christi vsque hodiè permanet.

Felix & Fortunatus post multa tormenta, decollantur.

*Romæ, natalis SS. Basillæ & Basilissæ, & SS. Crispoli & Restituti.

PRIDIE IDVS IVNII.

Die 12. De his Surius Tom. 3. ex Ambrosio. MEdiolani, natale sanctorum martyrum Nazarij, & Celsi pueri beati Nazarij pater Aphricanus, mater verò Perpetua, à beato Petro Apostolo baptizata. Ipse verò sanctus Nazarius à sancto Lino instructus & baptizatus est. Quem Anolinus sub rabie persecutionis, quæ per Neronem excitata est, diu maceratum & afflictum in carcere & cum eo beatissimum Celsum puerum, quem idem ipse nutrierat, gladio feriri iussit. Quorum corpora Christiani furati, quinto Calendas Augusti sepelierunt foràs portam, quæ dicitur Romana, in proprijs hortis: Reuelabant autem se beatissimi martyres cuidam Cerario nomine, cui vxor Fortunata, & per visum monuerant sè occultari propter rabiem persecutionis, quam Nero impius excitauerat. Latuerunt verò vsque ad tempora Honorij & Arcadij Imperatorum. Quos beatus Ambrosius Domino reuelante reperit. Patefacto autem sepulcro, in quo iacebat corpus sancti Nazarij, (qui quando passus fuerit, vt scribit sanctus Paulinus, vsque tunc temporis ignorabatur) viderunt sanguinem martyris ita recentem, qui præsentes erant, quasi eodem die fuisset effusus. Caput etiam ipsius, quod ab impijs fuerat abscisum, ita integrum atque incorruptum, cum capillis capitis & barba, vt videretur eo tempore, quo leuabatur, lotum, atque in sepulcro compositum. Etiam odore tanto repleti sunt, vt omnium aromatum vinceret suauitatem. Quo leuato, & in lectica composito, statim ad sanctum Celsum martyrem, qui in eodem horto positus erat, ad orationem sanctus Episcopus perrexit, & transtulit ad basilicam Apostolorum quæ est in Romana. Inuenti autem sunt pridiè Idus Iunij: festiuitas verò agitur, de martyrio, quinto Calendas Augusti. Commemoratio tamen eorum publica & celebris in die sanctorum Geruasij & Protasij à fidelibus populis frequentatur, & venerabiliter excolitur.

vt habetur To. 2. in vita S. Amb.

SS. Nazarij & Celsi inuentio.

De his Beda. Itèm beati Basilidis, Cyrini, Naboris: sed & Nazarij & Celsi, quos duos passos fuisse

fuisse apud Ebredunensem vrbem antiquitas memoranda celebrat.

IDVS IVNII.

Romę, natalis sanctæ Feliculæ virginis & martyris. Quam cum Flaccus Comes post excessum Petronillæ vellet ducere vxorem, atque ad terrendum proposuisset ei dicens, Vnum tibi è duobus elige, aut esto vxor mea, aut dijs sacrifica. Responsum ab ea accepit: Nec vxor tua ero, quia Christo sacrata sum: nec dijs tuis sacrificabo, quia dæmonia sunt. Tūc Flaccus tradidit eā Vicario, qui fecit eā in tenebroso claudi cubiculo, sine cibo, per septem dies. Vndè perseuerātem in cōfessione Christi cùm eiecissent, duxerunt eā ad virgines Vestæ, ibique per alteros septē dies sine cibo permansit, eo quod nulla ratione de eorum manu cibū pateretur accipere. Post hoc leuata in eculeum clamabat dicens: Modò cœpi videre amatorē meū, in quo amor meus fixus est. Cumque ei tortores dicerent, Nega te Christianā, & dimitteris. Illa clamabat, Ego non negabo amatorem meum, qui propter me felle cibatus, & aceto potatus, spinis coronatus, & crucifixus est. Post hæc deposita est, & præcipitata in cloacam. Sanctus autem Nicomedes presbyter in speluncis positus, occultè leuauit eam, & per noctem in biroto perduxit ad casellam suam vij. ab vrbe miliario, via Ardeatina, ibique eam sepeliuit. Die 13. De Feliculain gestis Nerei & Achil. 12. Maij.

XVIII. CALENDAS IVLII.

Helisei Prophetæ, qui apud Samariam Palęstinæ, quæ posteà Sebastea, id est Augusta in honorem Augusti ab Herode vocari cœpit, situs est. Vbi & Abdias propheta requiescit, & quo maior inter natos mulierū non fuit Iohannes Baptista, Vbi ad sepulcra sanctorum tā tremenda fiunt miracula, vt varijs illic dæmones rugiant cruciatibus, & homines ab eis obsessi audiātur vlulari luporū vocibus, latrare canum fremere leonū, sibilare serpentium, mugire taurorum. Cernuntur alij rotare caput, & post tergum terram vertice tangere, suspensis pedibus eminùs, vestes non defluere in faciem. Vbi etiā in monte vicino duę visuntur speluncæ, in quibus persecutionis & famis tempore Abdias centum prophetas aluit pane & aqua. Scribit beatus Hieronymus in libro de vita sanctæ Paulæ. Die 14. De Heliseò & Sunanitide Surij T. 3. ex Metaph. 3 Reg. 18. In epitaphio S. Paulæ.

Suessionis ciuitate, passio sanctorum martyrum Valerij & Rufini.

Apud Cæsaream Cappadociæ, sancti Basilij Episcopi fratris Gregorij & Petri. Qui cum esset omnibus virtutibus fundatus, & quodam tempore à Valente Imperatore in exilium pro fide cogeretur: exhibitus ad tribunal præfecti, terroribusque (vt illi moris est potestati) & minis maximis agi cœpit: & nisi ęternis præceptis principis obediret, interitum sibi iamiamq; speraret impēdere. Tunc ille intrepidus & absq; vlla animi perturbatione hæc sibi minitanti præfecto respondisse fertur: Atque vtinā aliquid mihi esset digni muneris quod offerrem huic, qui maturiùs Basilium de nodo follis huius absolueret. Cumque daretur ei nox, quæ erat media, ad spatium deliberandi: respondisse denuo perhibetur: Ego crastinò ipse ero, qui modò. Tu te vtinam non mutares. Et illa quidem nocte vxor Imperatoris velut tortoribus tradita, cruciatur. Filius verò, qui eis erat vnicus, extinctus, paternæ impietatis soluit supplicia. Ita ante lucem missi qui rogarent Basilium, vt precibus suis intercederet pro eis, ne etiam ipsi & quidem multò iustius interirent. Sic accidit, vt cum omnes Catholicos expulerit Valens, Basilius vsque ad vitæ exitum intemeratо communionis sacramento in Ecclesia perdurârit. S. Basilij vita habetur 1. Ianuarij apud Surium. Valētis Imperatoris fili⁹ iusto Dei iudicio moritur.

Viennæ, sancti Etherij Episcopi.

XVII. CALENDAS IVLII.

Apud Siciliam, natale sanctorum martyrum Viti, Modesti, & Crescentiæ. Qui beatus Vitus in puerili ætate virtutibus maturus, primum à patre suo sacrilego Hila, vt à cultura Dei recederet, tentatus est: deindè à Valeriano Iudice cathomis cæsus in confessione permansit. Indè redditus patri. At cùm pœnis affligere illum pater meditaretur, monitu Angeli nauem conscendens, comitantibus se Modesto & Crescentia nutritoribus, ad Tanagritanum territorium deuenit. Indè propter filiam Diocletiani Imperatoris à dæmonio vexatam quæsitus, & adductus ad Diocletianum, ipsam eius filiam oratione curauit. Sed cum multis donis promissis ei impius Imperator suadere vellet, vt culturam dijs impēderet, eiusque animum de bono proposito mutare non posset, arctissimis vinculis ferreis adstrictum, in carcerem teterrimum induci iussit, cum quo pariter Modestum atque Die 15. De his habetur T. 3. Surij.

Crescentiam. Deindè circunstante populo in Amphitheatro sistuntur. Quos Diocletianus in ollam resina & pice succensam, & plumbo soluto feruefactam iactari præcepit. Vbi sancti martyres psallentes in modum trium puerorum, hymnum Deo dicebant. Et egressis illæso vultu de olla, dimissus est eis leo ferocissimus. Qui mox ad pedes eorum cecidit, & lingua sua pedes martyrum lingere cœpit. Ad vltimum victus per omnia sacrilegus Imperator, simul & videns multitudinem populi miraculo perculsam, ad Christum verum Deum cõuersam, catastam parari iussit, & seruos Dei superextendi. Cumque cæderentur martyres Dei, ossibusq; discinderentur tonitruum magnum factum est, coruscationes, atque tam magnus terræmotus, vt templa deorum corruerent, & multos opprimerent. Florentia verò fœmina illustrissima, corpora sanctorum collegit, & in loco qui dicitur Matianus condita aromatibus sepeliuit.

Dan. 3.

Sãcti martyres discissis ossibus enecãtur.

Eodem die apud Mesiam ciuitate Dorostoro, sancti Esichij militaris, qui cum beato Iulio compræhensus, sub præside Maximiano, posteà matyrio coronatus est.

XVI. CALENDAS IVLII.

Die 16. De his Surius To. 3. ex Metaphr.

APud Antiochiam, natalis sanctorum martyrum Cyriçi, & Iulittę matris eius quorum prior post dira verbera etiam calicem cum aceto & sinapi in os accepit: Deinde pariter clauis confixi, euulsis oculis in carcerem trusi sunt. Post hæc decaluati & excoriati super carbones in lecto æreo assati sunt. Ad vltimum sertis attriti, amputatis linguis, martyrij sui cursum obtruncatione capitis impleuerunt. Passi sunt cum eis & alij cccc.iiij.

Sãctus Ferreolus & socius prę cisis linguis loquũtur. Decollantur.

Apud vrbem Vesontionensem, sanctorum martyrum Ferreoli presbyteri, & Ferrutionis Diaconi, qui à beato Irenæo Lugdunensi Episcopo & martyre ad prædicandum verbum Dei missi: sub Claudio Iudice ad trochleas extẽsi & flagellati, deindè in carcerem reclusi, & mane amputatis linguis prædicabant verbum Dei. Posthæc subulæ xxx. vtrisque infixæ in manibus & pedibus & pectore, ad vltimum gladio feriuntur.

Ciuitate Nannetis, sancti Similiani Episcopi & confessoris. Lugduni depositio sancti Aureliani Episcopi Arelatensis. Apud Viennam sancti Domnoli Episcopi.

*In Moguntia, sanctorum Aurei & Iustinæ.

XV. CALENDAS IVLII.

Die 17. De his To. 4. & 5.

ROmæ sanctorum martyrum ducentorum sexaginta duorum, qui positi sunt via Salaria veteri, & cliuum cucumeris.

Eodem die sancti VVulmari confessoris, admirandæ sanctitatis viri.

* Aurelianis, sancti Auiti presbyteri & confessoris.

XIIII. CALENDAS IVLII.

Die 18. De his vide gesta S. Sebastiãi Tom. 1.

ROmæ via Ardeatina, natalis sanctorum martyrum Marci & Marcelliani, præclarissimi generis, Tranquillini & Mariæ filiorum. Qui primò carcerem pro fide passi, postmodum à Fabiano Duce tenti, ad stipitem ligati, in pedibus clauos acutos acceperunt. Quibus cùm diceret insanus Iudex, Infelices ac miseri deponite amentiam, & liberate vosmetipsos à cruciatibus imminentibus: responderunt, Nunquàm tam benè epulati sumus. Modò cœpimus esse fixi in amore Christi. Vtinam nos sic esse, sicut sumus, tamdiú permittas, quamdiù huius tegimur corporis indumento. Cumque transisset vna dies & vna nox, & illi in psalmis & hymnis laudantes Christum perseuerarent, lanceis per latera transfixi, cum gloria martyrij ad cælestia regna migrauerunt.

* In Alexandria sanctæ Mariæ Virginis & martyris, & Balbinæ.

XIII. CALENDAS. IVLII.

Die 19. De his & eorũ inuẽtione Surius To. 2.

MEdiolani, natalis sanctorum Geruasij & Protasij martyrum. Qui beatissimi cùm per decem annos in vno cœnaculo conclusi, lectionibus & orationibus atq; ieiunijs vacassent, vndecimo ad palmam martyrij peruenerunt. Tenti ab Astasio comite. Qui primum tamdiù iussit plumbatis contundi, quamdiù exhalaret spiritum. Sequentem verò, id est Protasium, fustibus cæsum capite truncari. Quorum corpora Philippus vir religiosus vnà cum filio suo furtim abstulit, & in domo sua, in arca marmorea sepeliuit. Quorum sepulcra multo post tempore Theodosio imperante, Domino reuelante, beatus Ambrosius reperit. Et ità incorrupta

eorum

torum corpora,ac si eodem die martyres fuissent interempti. Quæ cum in vrbem introducerentur,quidam diù cæcus feretri tactu lumen recepit. Cæc. videt

Apud Rauennam,sancti Vrsicini martyris, qui sub iudice Paulino post nimia tormenta in confessione Domini immobilis permanens, capitis abscisione martyrium consummauit. Sepultusq; est in eadem vrbe à beato Vitale patre sanctorum Geruasij ac Protasij. S. Vrsicini vitã huic adieci To.

XII. CALENDAS IVLII.

Romæ,S.Siluerij Papæ,qui sedit anno vno. Qui consentiente Iustiniano Imperatore à Bellisario patritio depositus, & monachus factus,in exilio confessor moritur. Die 20. De Siluerio Põtificale cap.6.

Romæ,natale sancti Nouati fratris Timothei presbyteri, qui à beatis Apostolis eruditi sunt. De quo Nouato scribit Pastor in gestis Potentianę & Praxedis virginũ ad prædictum Timotheum germanum eius. Venerabilis,inquit,virgo Praxedis post transitum germanæ suæ Potentianæ,valdè afflicta erat. Ad quam consolandã veniebant multi nobiles Christiani,simul cum sancto Pio Episcopo,inter quos germanus vester Nouatus,& qui est frater noster in Domino,quique multos Christianos pauperes donis suis reficiebat,& nos frequenter cum beatissimo Pio Episcopo ad altare Domini communicabat. Post annum verò & dies viginti octo, ægritudine detentus est idem Nouatus,& absens erat à conspectu virginis Praxedis. Pio autẽ,Episcopo cogitante de omnibus Christianis vnà cum virgine, requiritur Nouatus vir Dei. Et dum auditum fuisset, quia ægritudine detinebatur, contristati sumus omnes. Beata Praxedis dixit ad patrem sanctum Pium: Iubeat sanctitas vestra,vt eamus ad eum,& visitatione, nostra vnà cum orationibus vestris saluabitur. Et facta constitutione,nocte vna cum Pio Episcopo & virgine Domini perreximus ad virum Dei Nouatum. Cumque audisset vir Dei Nouatus omnes congregatos ad se venisse gratias cœpit agere Deo, quia meruit à sancto Pio Episcopo & virgine Domini,vna cum nostra deuotione visitari. Et fuimus in domo eius diebus ac noctibus octo. Factumque est vt tertio decimo die ipse Nouatus vir Dei trãsiret ad Dominum,regni cælestis gloriam percepturus. Multos alit Christiãos pauperes S. Nouatus. Felix obitus eius.

XI. CALENDAS IVLII.

Apud Siciliam,ciuitate Syracusis,natalis sanctorum martyrum Rufini & Martiæ. Die 21.

Romæ,sanctæ Demetriæ virginis,quæ fuit beati Fausti filia. Hæc cum ante impium Iulianum pro fide Christi introduceretur,in confessione spiritum emisit. Sepulta à beato Iohanne presbytero iuxta matrem suam sanctam Daphrosam, & sororem Viuianam,iuxta palatium Lucianum. S. Demetriæ parentes.

* In Cæsarea,depositio sancti Eusebij Episcopi.

X. CALENDAS IVNII.

IN Britannia,natale sancti Albani martyris,qui tempore Diocletiani in Verolamio ciuitate, post verbera & tormenta acerba,capite plexus est: sed illo in terrã cadente,oculi eius,qui eum percussit,pariter ceciderunt. Passus est cum eo,etiã vnus de militibus,eo quòd eum ferire, iussus,noluerit: Diuino vtique perterritus miraculo,quia viderat beatum martyrem sibi,dum ad coronam martyrij properaret,alueum amnis interpositi orando transmeabilem reddidisse. Quo in tempore, persecutio crudelis,Oceani litus transgressa,etiam Aaron,& Iulium Britanniæ, cũ alijs pluribus viris ac fœminis,felici cruore damnauit. Die 22. De Albano Surius T.3.

Itèm in ciuitate Nola Campaniæ,natalis sancti Paulini Episcopi & confessoris, qui se temporibus VVandalorum pro filio cuiusdam viduę in seruitutem tradẽs, & terribili visione Regi eorum quis esset agnitus,reddita sibi omni captiuitate ciuitatis suæ,& oneratis frumento nauibus,cum ingenti gloria ex Africa ad propriam sedem reuersus est. Claruit autem non solum eruditione, & copiosa vitæ sanctitate,sed etiam potentia aduersus dæmones. De Paulino Surius Tom.3.

Ipso die,depositio beati Niceæ Romatianę ciuitatis Episcopi. Gẽnad. de viris illust. cap. 22.

IX. CALENDAS IVLII.

VIgilia sancti Iohannis Baptistæ.

Eodem die sancti Iohannis presbyteri,quem impius Iulianus inauditum, via Salaria vetere,ante simulacrum Solis decollari præcepit. Cuius corpus à beato Die 23.

Concordio presbytero collectum, & sepultum est iuxta concilia martyrum.

De ea Surius Tom. 3. Apud Britanniam, sanctæ Edeltrudis virginis & Reginę, cuius corpus cùm annis vndecim esset sepultum incorruptum inuentum est.

VIII. CALENDAS IVLII.

Die 24. De eo Surius. NAtiuitas beati Iohannis Baptistæ, præcursoris Domini, Zachariæ & Elisabeth filij. Qui spiritu sancto repletus, adhuc in vtero matris suæ, & antequàm exiret indè, sanctificatus, vsque ad diem ostensionis suæ in Israel confortatus spiritu agebatur in desertis: vestitus pilis camelorum, habens zonam pelliceam circa Mar. 1. lumbos suos. Esca autem eius erat locusta & mel syluestre. Tricesimo ætatis anno quintodecimo anno imperij Tyberij Cæsaris, cùm procurator esset in Iudæa Luc. 1. & 3. Pilatus, iamque regnum Iudæorum in quatuor principatus esset diuisum, venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

* Romæ, S. Fausti, cum alijs viginti tribus.

VII. CALENDAS IVLII.

Die 25. De eo Act. 20 Rō. 16. De Gallicano To. 3. Surij in gestis Iohan. & Pauli. APud Byrriberœam, sancti Sosipatris, discipuli sancti Pauli Apostoli.

Itèm apud Alexandriam, natale sancti Gallicani martyris. Qui cùm triumphalibus infulis sublimatus, acceptus esset Augusto Constantino & charissimus, filiam eius sacratissimam virginem Constantiam sibi poscebat vxorem. Constantinus verò Augustus contristari cœpit, sciens filiam suam positam in sancto proposito facilius occidi posse, quam vinci. Quæ cùm patris solicitudinem studio sanctitatis conaretur excludere, certa de Deo, dixit patri: Depone omnem solicitudinem tuam, & te daturum illi coniugem repromitte, vt si Scytharum superauerit gentem, victoriam simul & coniugem me accipiat. Facta sunt omnia sicut virgo disposuit, & velut subarrationis loco dantur duo fratres Eunuchi Iohannes & Paulus ex latere Augustæ Gallicano, & duæ sorores, Gallicani filiæ, Attica & Artemia ipsi Augustæ traduntur. Quas virgo ad Dominum conuertit. Igitur Gallicanus à Scythica gente in Thraciarum Philippoli vrbe conclusus, metuens confligere cum eis, quod exigua illi esset militum manus, hostium verò esset innumerabilis multitudo, insistebat sacrificijs, & Marti victimas offerebat. Quid multa? Ad vltimum creuit obsidio, & vniuersi tribuni eius ac milites se hostibus tradiderunt. Cumque cuperet fugiendi aditum reperire, Paulus & Iohannes, ex quibus præpositus vnus, alter primicerius erat Constantiæ Augustæ, dixerunt ei: Fac votum Deo cæli, quod si te liberauerit, Christianus fias, & eris victor melius quam fuisti. Mox vt votum ore prolatum est, apparuit illi iuuenis statura excelsus, ferens in humeris Crucem, dicens: Sume gladium tuum, & sequere me. Quem dum sequeretur, apparuerunt ei hinc & indè milites armati, confirmantes eum, & dicentes: Nos tibi præbemus officium: tu ingredere hostium castra, & dextra læuaque gladium tenens euaginatum, respice quousque peruenias ad Regem ipsorum. Quo cùm peruenisset cum eis, prostratus Rex pedibus ipsius postulauit, nullum penitùs ex suis occidi gladio. Quod Gallicanus nec fecit, nec iussit. Ita vniuersæ Thraciæ liberatæ, & gens Scytharum tributaria facta est. Ipse verò ita Deo se deuouit, vt etiam coniugio se promiserit abstinere. Reuertens itaque Gallicanus, non prius ingressus est Romam, quam ad sacra beati Petri Apostoli limina perrexisset. Constantinus verò Imperator misit se in amplexus eius, postquam cognouit omnia quæ Christi pietate circa illum perfecta sunt, referens ei vniuersa quæ gesta sunt circa filias eius, quomodo sunt virgines Christo vtiliter consecratæ. Tunc cum Augusto intrante palatium Gallicano, occurrit Helena cum filia Constantia, & filiabus ipsius Gallicani. Fundebantur lachrymæ gaudijs plenæ. Qui cùm vellet priuatus abscedere, rogatus ab Augusto Consul processit: & in fascibus positus, quinque milia seruorum liberos ciuesque Romanos fecit. Quibus prædia, domosque donauit: cunctasque facultates suas, excepto iure filiarum, distrahi ac donari pauperibus iussit. Et se in Hostiensi vrbe manenti cuidam sancto viro, Hilario nomine sociauit. Cuius habitaculum ampliari fecit, ad peregrinorum susceptionem, quam ipse plurimis impendebat. Huic adhæserunt multi ex seruis suis, quos liberos fecit. Et diuulgata est fama eius per totum orbem, ita vt ab Oriente & Occidente venientes, viderent virum

[Margin notes: Vincit Scythas. — Vouet castitatem. — Manumittit 5000. seruorum.]

rum ex patritio,& Consule,qui erat amicissimus Augustorum,lauantem pedes,ponentem mensam,aquam manibus effundentem, languentibus solicitè ministrantem,& exhibentem sanctæ seruitutis officia. Hic primus in Hostiensi vrbe extruxit ecclesiam,& ditauit officia clericorum. Huic se sanctus Leuita Laurentius reuelauit, adhortans eum, vt in eius nomine ecclesiam fabricaret in porta, quæ nunc vsque Laurentia nuncupatur. Rogatus autem vt ibi leuaretur Episcopus non consensit, sed ex sua voluntate ipse qui ordinaretur elegit. Tantam nanque ei gratiam contulit Deus, vt dæmonibus pleni, mox vt visi fuissent ab oculis eius, protinùs mundarentur: multaque in eo erant sanctitati, insignia. Sed cùm à Constantio Iulianus Cæsar factus esset, dedit legem, vt Christiani nihil in hoc seculo possiderent. Hunc Gallicanus habens in Hostiensi pago quatuor casas, quarum pensiones his operibus impendebat, quæ prædiximus, ita habere Deum meruit defensorem, vt quicunque ingrediebatur in eas malitiosè, aut ponere titulos fisci, aut exigere pensiones, statim à diabolo replebatur. Et quicunque actorum eius esset exactor, leprosus fiebat. Tunc interrogata dæmonia dederunt responsum, quòd, nisi sacrificare coactus fuisset Gallicanus, exactores reddituum eius ista pericula non vitarent. Et quoniam nullus audebat conuenire Gallicanum de hoc scelere, mandauit ei Iulianus Cæsar, dicens: Aut sacrifica dijs, aut discede à finibus Italiæ. Qui statim relictis omnibus Alexandriam petijt, & ibi iunctus est confessoribus Christi per continuum annum. Pòst etiam secessit in eremum, ibiq́ à Rauciano comite templorum, cúm cogeretur sacrificare, & contemneret, percussus gladio in capite, Christi martyr effectus est, atque ita perrexit ad Dominum gaudens cum triumpho. Cui statim basilicam construxerunt sui nominis, in qua exuberant beneficia martyris ex eo, & nūc & vsque in secula.

Extruit ecclesias. — *Capite cæditur.*

Item Romæ, S. Luciæ virginis, cum xxij.

VI. CALENDAS IVLII.

ROmæ, sanctorum Iohannis & Pauli fratrum natale. Quorum primus præpositus, secundus fuit primicerius Constantiæ virginis, filiæ Constantini. Qui cùm omni die turmas Christianorum recrearent ex his opibus, quas sanctissima virgo Constantia reliquerat, peruenit hoc ad Iulianum. Et misit qui eos conuenirent, dicens: Debere sibi eos adhætere. Illi verò responderunt inter alia: Pro iniquitate tua destitimus à tua salutatione, & à societate Imperij tui nosmetipsos omninò subtraximus. Sumus enim nos non falsi, sed veri Christiani. Quibus Iulianus mandauit: Considerare debetis, quia vos regia aula nutriti, non debetis deesse à latere meo, vt habeam vos primos in palatio meo. Quòd si contemptus à vobis fuero, necesse mihi erit agere, vt contemni non possim. Paulus & Iohannes dixerunt: Non tibi facimus hanc iniuriam, vt præponamus tibi qualemcunque personam, Deum tibi præponimus, qui fecit cælum & terram, mare, & omnia quę in eis sunt. Et scire te volumus, quia nunquam ad salutationem tuam, nunquam ad culturam tuam, nunquam ad palatium tuum veniemus. Quibus Iulianus ait: Decem diebus vobis à me dantur induciæ, vt decima transacta die sponte ad me venientes, amicos vos habeam, non venientes verò tanquàm hostes publicos puniam. Tunc sancti viri Iohannes & Paulus Christianos ad se inuitantes, ordinauerunt de omnibus quæ relinquere poterant, per totos decem dies incessanter die noctuque eleemosynis insistentes. Die verò vndecima sunt constricti intra suam domum. Missus namque est Terentianus campiductor ad eos cum militibus hora cœnandi. Qui ingressus, inuenit eos orantes, & dixit eis: Dominus noster Iulianus statunculam auream Iouis ad vos misit, vt adoretis illam, & thura incendatis. Quod si non feceritis, ambo meo gladio feriemini. Non enim decet vos intra aulam nutritos, vt publicè occidamini. Iohannes & Paulus dixerunt: Iulianus si tuus est dominus, habeto pacem cum eo: nobis autem Dominus alius non est, nisi vnus Deus, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, quem ille negare non timuit. Et quia semel à facie Dei proiectus est, vult & alios secum in interitum deuenire. Tunc Terentianus tertia hora noctis transacta, fecit fieri foueam intra domum eorum, vt sine strepitu famæ punirentur. Et sic decollari, statimque inuolui & reponi iussit, diuulgans, quòd iussu Cæsaris missi fuissent in exilium. Statim autem vt Iulianus in bello Persarum interfectus est, Iouiniano facto Christianissimo Imperatore, apertæ sunt ecclesiæ, & cœpit religio Christiana gaudere.

Die 26. De his Surius To. vė sup. 3. — *Psal. 145.* — *Ioannis & Pauli cōstantia* — *Omnia sua dant pauperibus.* — *Gladio cęduntur.*

Dæmones autem ex obſeſſis corporibus intra domum Iohannis & Pauli eijciebantur, confitentes ſanctam paſſionem eorum, ità vt vnicus filius Terentiani, qui eos decollauerat, veniret intra domum ſanctorũ, & clamaret per os eius dæmon, quòd Paulus & Iohannes incenderent eum. Tùnc Terentianus veniens, proſtrauit ſe in faciem clamans, quòd neſciens quid faceret homo paganiſſimus, iuſſionem Cæſaris adimpleſſet. Vndè factum eſt, vt dato nomine, proximo die Paſchæ perciperet gratiam Chriſti, aſſiduè orans & flens ad locum illum, in quo ſanctorum corpora requieſcunt, donec à ſanctis Dei filius eius mundaretur. Et ab ipſo Terentiano deſcripta eſt paſſio horum martyrum. Paſſi ſunt autem ſexto Calend. Iulij.

Terẽtiani filius à dæmonio liberatur.

V. CALENDAS IVLII.

Die 27. Creſcẽte, Tim. 4. & Ado Vient. anno 59. & 101.

Apud Galatiam, beati Creſcentis, diſcipuli ſancti Pauli Apoſtoli. Qui & in Gallias tranſitum faciens, verbo prædicationis multos ad fidem Chriſti conuertit. Viennæ ciuitate Galliarum per aliquot annos ſedit, ibique Zachariam diſcipulum pro ſe Epiſcopum ordinauit. Rediens verò ad gentem, cui ſpecialiter fuerat Epiſcopus datus, Galatas, vſque ad beatum finem vitæ ſuę in opere Domini confortauit.

S. Symphoroſa cum ſeptem filiis interimitur.

Apud Tyburtinam Italiæ ciuitatem, natale ſanctæ Symphoroſæ, beati Getulij martyris vxoris, cum ſeptem filijs, Creſcente, Iuliano, Nemeſio, Primitiuo, Iuſtino, Stacteo, Eugenio, cum quibus ſimul paſſa eſt ſub Adriano Principe, qui ipſam Symphoroſam iuſſit palmis cædi, deindè ſuſpendi crinibus. Sed cùm ſuperari nullatenus poſſet, iuſſit eam alligato ſaxo in fluuium præcipitari. Cuius frater Eugenius curiæ principalis Tyburtinæ, colligens corpus eius ſepeliuit. Manè autem facto, Imperator iuſſit ſeptem figi ſtipites, ibiq; filios eius ad trochleas extendi, & Creſcentem in gutture transfigi, Lucianum in pectore, Nemeſium in corde, Primitiuum in vmbilico, Iuſtinum per membra diſtentum ſcindi per ſingulos corporis nodos atque iuncturas, Stacteum lanceis innumerabilibus, donec moreretur, in terra configi, Eugenium ſcindi à pectore vſque ad inferiores partes. Altera autem die Adrianus præcepit corpora eorum ſimul auferri, & proijci in foueam altam. Et poſuerunt pontifices ſacrorum nomen loci illius, Ad ſeptem Biothanatos. Natale verò ſanctorum martyrum xv. Calendas Auguſti celebratur. Quorum corpora requieſcunt via Tyburtina, miliario nono.

Beda & Vſuar. & Ado MS. habent V. Calend. Iulij.

Eodem die Cordubæ in Hiſpanijs, natalis ſanctorum Zoili & aliorum decem & nouem.

* Eodem die ſeptem dormientium.

IIII. CALENDAS IVLII.

Die 28. De Leone hoc 2. Pontificale c. 82.

Vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli.

Ipſo die, natalis ſancti Leonis Papæ, qui ſedit menſes decem Romæ. Hic eloquentiſſimus, & diuinis ſcripturis ſufficienter inſtructus, Græca, Latinaque lingua eruditus. Hic ſanctam ſextam Synodum, quæ in regia vrbe celebrata eſt, (vbi damnati ſunt Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Macarius, Stephanus & Polychronius, nouus Simon, qui vnam voluntatem & operationem in Domino Ieſu Chriſto prædicabant) de Gręco in Latinum tranſtulit. Hic conſtituit, vt qui Archiepiſcopus ordinatus fuerit, nulla cõſuetudine pro vſu pallij aliorumve officiorum quicquam perſoluere debeat. *Hic cum multis Epiſcopis fidem Catholicam exponens, Eutychianam & Neſtorianam hæreſim damnauit: & ſanctiſſimum Concilium Chalcedonenſe ſua induſtria congregari fecit. Hic conſtituit intra actionem dicere, Sanctum ſacrificium. Et monacham non accipere velamen capitis benedictũ ab Epiſcopo, niſi priùs probata illius virginitas fuerit.

* videtur author hic lapſus memoria, quæ hęc poſteriora de Leone I. ſcribũtur.

De eo Hier. de viris illuſt. c. 45. & Euſe. lib. 5. c. 4. 1. 71. 81.

Apud Lugdunum Galliæ, natale ſancti Irenæi Epiſcopi. Qui, beato Fotino propè nonagenario ob Chriſti fidem martyrio coronato, in locum eius ſucceſſit. Quem etiam conſtat beatiſſimi Polycarpi ſacerdotis & martyris fuiſſe diſcipulum, & Apoſtolicis temporibus vicinum. Poſtea verò perſecutione Seueri cum omni ferè ciuitatis ſuæ populo glorioſè coronatur martyrio. Sepultus eſt à Zacharia Presbytero in crypta baſilicæ beati Iohannis Baptiſtæ ſub altari. Cui ab vno latere Epipodius, ab altero Alexander martyr eſt tumulatus. Huius cryptæ tam reuerenda eſt claritas, vt meritum martyrum ſignare credatur.

De his Euſebij.

Eodem die apud Alexandriam, ſanctorum martyrum Plutarchi, Sereni, Eraclidis

clidis, Herois, item Sereni, Potamiœnæ, Marcellæ, Cathecuminæ, & Herenominæ, baptismum martyrij consecutæ. Inter quos præcipuè emicuit Potamiœna virgo: quæ primò immensos & innumeros agones pro virginitate desudans, deindè etiā pro martyrio exquisita & inaudita tormenta perpessa, ad vltimum cum venerabili matre Marcella ignis supplicijs consumpta, è terris migrauit ad cælum. fe li. 6. cap. 4. Eccl. hist apud Suriū

III. CALENDAS IVLIAS.

Romæ, natalis beatorū Apostolorum Petri & Pauli, qui passi sunt sub Nerone, Basso & Tusco consulibus. Petrus secundo Claudij anno post Episcopatū Antiochenæ ecclesiæ, & prædicationem dispersionis eorum, qui de circuncisione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, & Bithynia, ad expugnandū Simonē magum Romā missus est: ibiq; viginti quinq; annis cathedram sacerdotalem tenuit, vsq; ad vltimum annū Neronis, à quo affixus Cruci, martyrio coronatus est, capite ad terrā verso, & in sublime pedibus eleuatis: asserens se indignū qui crucifigeretur vt Dominus suus. Sepultus in eadē vrbe in Vaticano, iuxta viā triumphalē, totius orbis veneratione celebratur. Scripsit duas epistolas, quæ catholicæ nominantur: quarum secunda à plerisq; eius negatur, propter styli cum priore dissonantiam. Sed & Euangelium iuxta Marcum (qui auditor & interpres eius fuit) huius dicitur. Libri autem eius, è quibus vnus Actorū eius scribitur, alius Euangelij, tertius Prædicationis, quartus Apocalypsis, quintus Iudicij, inter apocryphas scripturas reputantur. Paulus quoq; post passionem Domini vigesimo quinto anno, id est secundo Neronis, postquam ab Hierusalē vsq; Illyricū repleuit Euangelium Christi, Romā vinctus missus est, & sicut ipse in secunda epistola ad Timotheum scribit, liberatus de ore leonis, videlicet ferocissimi persecutoris Neronis, Euangelium Christi in Occidentis quoq; partibus prædicauit. Et hic ergo quartodecimo Neronis anno (eodē die quo Petrus) Romæ pro Christo capite trūcatur. Sepultusque est in via Ostiensi, anno post passionem Domini tricesimo septimo. Scribit autem nouem ad septē ecclesias epistolas. Ad Romanos vnam, ad Corinthios duas, ad Galatas vnam, ad Ephesios vnam, ad Philippenses vnam, ad Colossenses vnam, ad Thessalonicenses duas. Prætereà ad discipulos suos: ad Timotheum duas, ad Titum vnam, ad Philemonem vnā. Epistola autem quæ fertur ad Hebræos, non eius creditur, propter styli sermonisq; dissonantiam, sed vel Barnabæ iuxta Tertullianum, vel Lucæ Euangelistæ iuxta quosdam, vel Clementis Romanæ post Ecclesię Episcopi, quem dicunt sententias Pauli proprio ordinâsse & ornâsse sermone: vel certè quia Paulus scribebat ad Hebręos, & propter inuidiam sui apud eos nominis titulum in principio salutationis amputauerat. Scripserat autem vt Hebræus Hebraicè, id est suo eloquio disertissimè, vt ea quæ eloquenter scripta fuerant in Hebræo, eloquentiùs verterētur in Gręcum. Et hanc esse causam, quod à cæteris Pauli epistolis discrepare videatur. Eius itaque esse non alterius, tota Ecclesia iam firmissimè tenet. Legunt quidam & ad Laodicenses, sed ab omnibus exploditur. Hic de tribu Beniamin & oppido Iudææ* Gigascalis fuit, quo à Romanis capto, cum parentibus suis Tharsum Ciliciæ commigrauit, à quibus ob studium legis missus Hierosolymā, à Gamaliele viro doctissimo eruditus est. Cū autē interfuisset neci martyris Stephani, & acceptis à pontifice templi ad persequēdos eos, qui Christo crediderant Damascū pergeret: reuelatione compulsus, in vas electionis de persecutore trāslatus est. Cumq; primùm ad prędicationem eius Sergius Paulus proconsul Cypri credidisset, ab eo quod eum Christi fide subegerat, sortitus est nomen.

Die 29. De Apost. Petro & Paulo vide T. 3. Surij. Epistolę S. Petri duæ. 2. Tim. 4. S. Paul' capite truncatur. S. mater Ecclesia credit & cōfitetur Epistolā ad Hebręos, esse Pauli Apostoli * Gischalis. Act. 7. & 9. S. Pauli cōuersio.

*Romæ, natalis sancti Nouatiani, cum alijs 977.

PRIDIE CALENDAS IVLII.

Celebratio iterum sancti Pauli Apostoli.

Item natalis beatissimæ Lucinæ, quæ ab Apostolis baptizata est & instructa, quæque facultatibus suis necessitatibus sanctorum communicatis, vincula & carceres eorum semper subleuare studiuit, atque eorum sepulturæ venerabiliter inseruire. Quorum meritis & ipsa sociata, pretiosissimam mortem confessione Christi adepta, atria Hierusalem intrare, vota sua Domino persoluendo, meruit. Ac Romæ in crypta laudabili, quam ipsa ad condendum martyrum corpora construxerat, honorabiliter sepulta est.

Die 30. De Lucina vide gesta SS. Processi & Martiniani 2. Iulij Tom. 4. Surij.

Item Lemouicas ciuitate, sancti Martialis Episcopi & confessoris.

MEN-

MENSIS IVLIVS HABET DIES XXX. LVNAM VERO TRIGESIMAM.

CALENDIS IVNII.

Die 1. De Monegunde Surius 2. Iulij.

IN monte Hor, depositio Aaron sacerdotis primi.

Eodem die, sanctæ Monegundis virginis. Et in territorio Lugdunensi, loco qui vallis Vebronna nuncupatur, depositio viri Dei, beati Domitiani Abbatis, qui primus illic eremiticam vitam exercuit, & plurimos in Dei seruitio aggregans, monasterium instituit, magnisque virtutibus & gloriosis miraculis valdè clarus, collectus est ad patres in senectute bona.

De eo Ado Viennen. in Chron. ætate 6.

Viennæ, beati Martini, tertij eiusdem vrbis Episcopi, ab Apostolis ad eandem vrbem missi.

* Item octauæ sancti Iohannis Baptistæ. * Romæ Caij Papæ & aliorum. * Augustoduni, depositio Leontij Episcopi. * In Mesopotamia, Zeli cum alijs sex. * Orion cum alijs octo.

VI. NONAS IVLII.

Die 2. De his Surius To. 4. ex MS. & hom. S. Gregor.

NAtalis sanctorum Processi & Martiniani, qui cùm essent magistri Animelli principis, & viderent mirabilia quæ faciebat per beatos Apostolos suos Petrũ & Paulum Dominus Iesus Christus, mirari cœperunt. Erant tunc temporis beatissimi Apostoli traditi Paulino viro clarissimo, sub custodia Mamertini, in mõte Tarpeio, vbi de monte suis orationibus aquam manare fecerunt. Tunc sunt baptizati Processus & Martinianus à beato Petro Apostolo, & alij promiscui sexus, numero quadraginta septem. Quod cùm nunciatum esset Paulino, quod Processus & Martinianus magistri Animelli Christiani effecti essent, misit milites, & tenuit eos, iussitque in custodia retrudi. Sequenti die educti, cùm constantissimè Christum faterentur, iussit Paulinus, vt lapide os eorum contunderetur: sed illi gloriam in excelsis Deo dicebant. Allata est & tripoda, supra quam Iouis aureus. Illi cùm viderent risum facientes, expuerunt in Iouem & in tripodam. Iussi sunt ergò in eculeo suspendi, & attrahi neruis, & fustibus cædi. Exinde iussum est vt flammæ ponerentur circa latera eorum. Erat autem ibi matrona nobilissima, nomine Lucina, quæ confortabat eos, dicens: Milites Christi constantes estote, & nolite metuere pęnas quæ ad tempus sunt. Iterum appensi in eculeo, à militibus cæsi sunt scorpionibus. Deindè retrusi sunt in custodia, vbi venerabilis fœmina Lucina ministrabat eis. Post triduum verò Paulinus arreptus à dæmonio expirauit. Cæsareus autem præfectus hoc Neroni intimauit: Cui Nero præcepit, dicens: Non tardetur, sed celerius extinguantur. Tunc educti foràs muros vrbis Romæ, in via quæ Aurelia nuncupatur, gladio sunt cæsi. Corpora eorum beatissima Lucina collegit, & cum aromatibus preciosis sepeliuit in prædio suo in Arenario, iuxta locum vbi decollati sunt, sub sexto die Nonarum Iulij.

Lapidibus sanctorũ ora tundũtur & fustibus cæduntur.

Cædũtur scorpionibus.

Gladio cęduntur.

Eodem die sanctorum trium militum, qui cum beato Apostolo Paulo passi sunt.

De his habetur in S. Sebastiani 1. Tom. Surij.

Item ipso die sanctorum martyrum Aristonis, Crescentiani, Eutychiani, Vrbani, Vitalis, Iusti, Felicissimi, Felicis, Martię & Simphorosæ: qui omnes apud Campaniam glorioso martyrio coronati sunt.

Die 3.

APud Edessam Mesopotamiæ, translatio corporis sancti Thomæ Apostoli.

Item ipso die apud Constantinopolim natalis S. Eulogij.

De Anatho. Surius.

Apud Laodiciam Syriæ, beati Anatholij Episcopi & confessoris.

V. NONAS IVLII.

De Gregorio Surius fusiùs To. 4.

Item apud Neocæsaream Ponti, natalis S. Gregorij Episcopi & martyris, beati Anthenodori Episcopi fratris. Qui Gregorius Episcopus, doctrina & miraculis clarissimus fuit. Denique quoddam stagnum erat in Ponti regionibus situm, piscibus copiosum, ex quorum captura prædiuites redditus dominis præstabantur. Ista possessio duobus fratribus sorte hæreditatis obuenerat, sed pecuniæ cupiditas, quæ penè omnium corda mortalium superat, etiam fraternam necessitudinem violauit. Cædes ac bella mouebantur, humanus sanguis pro piscibus fundebatur. Sed Dei prouidentia aliquando affuit Gregorius: videt prælia & mortes v

ro

torum, furentesque germanos. Cumque honore aduentus sui vtræque partes paululum siluissent, Nolite, inquit, ô filioli rationabiles animas pro mutis animantibus violare: fraternam pacem quæstus cupiditate dissoluere. Dei leges & naturæ pariter iura temerare. Et vnà mecum ad oram stagni exitialis accedite, & ego iam vos per virtutem Domini ab omni certamine cruentæ contentionis absoluam. Et cùm hæc dixisset, in conspectu omnium virgam quam tenebat in manu ad primas litoris vndas defigit, & ipse positis genibus palmas tetendit ad cælum, atque Dominum supplicat. Simul vt orandi finem fecit, statim se vnda subducens, & cursu velociore refugiens, à conspectu superno iussa discedere, abyssis suis redditur, & arentem campum germanis iam concordibus derelinquit. Sed & in hodiernum frugum ferax esse dicitur. Iterùm in quodam loco ruris angusti, cùm res posceret ecclesiam construi, rupis quædam vicini montis ex parte Orientis obiecta, ex alia verò præterfluens fluuius, spatium quantum ecclesiæ sufficeret, denegabat. Et cùm alius omninò non esset locus ad construendam ecclesiam, ille fide plenus pernoctâsse in oratione dicitur. Cumque plena fide ac deuotione Dominum deposceret, ad lucem coeuntibus populis, inuenta est rupes importuna secessisse tantum, quantum spatij ad condendam quærebatur ecclesiam. Traduntur & huius beati viri & alia quamplurima, quæ fidem & sanctitatem ipsius plurimùm commendant. Sed & inter alia quæ luculentissimè scripsit, etiam Catholicæ fidei expositionem breuiter editam dereliquit. Vnus Deus pater verbi viuentis, sapientiæ subsistentis, & virtutis suæ & figuræ, perfectus perfecti genitor, pater filij vnigeniti. Vnus Dominus solus ex solo Deo, figura & imago deitatis, verbum penetrans, sapientia comprehendens omnia, & virtus qua tota creatura fieri potuit. Filius verus veri, & inuisibilis ex inuisibili, incorruptibilis ex incorruptibili, immortalis ex immortali, sempiternus ex sempiterno. Vnus Spiritus sanctus ex Deo substantiam habens. Et qui per filium apparuit, imago filij perfecti perfecta, viuentium causa, sanctitas, sanctificationis præstatrix, per quem Deus solus super omnia & in omnibus cognoscitur, & filius per omnes. Trinitas perfecta, maiestate, & sempiternitate, & regno minimè diuiditur neque abalienatur. Igitur neque factum quid, aut seruiens in Trinitate, neque superinductum tanquàm ante hoc quidem non subsistens, & quasi posteà superingressum. Neque ita defuit vnquam filius patri, neque filio Spiritus sanctus, sed inconuertibilis & immutabilis eadem Trinitas semper manet.

S. Gregorius discordes fratres placat.

Oratione stagnū in terrā mutat.

Fluuiū secedere facit loco, ꝓ extruendā ecclesia.

Spiritus sanctus perfecta filij Dei imago.

IIII. NONAS IVLII.

OSeæ & Aggæi Prophetarum. Turonis, translatio sancti Martini Episcopi & confessoris, & ordinatio Episcopatus eius, & dedicatio Basilicæ ipsius.

Eodem die in Africa, natalis sancti Iucundiani martyris in mare mersi. Et in territorio Bituricæ ciuitatis; natalis sancti Lauriani martyris: cuius caput Hispalim ad Hispanias deportatum est.

Apud Sirmium, sanctorum martyrum Innocentij & * Sebastiæ, cū alijs triginta.

* Eodem die Augustæ, S. Vdalrici Episcopi & confessoris.

Die 4. De Translat. S. Martini, Turonen. ca. 14. li. 2.

* Sabbatiæ

De Vdalrico Surius Tomo 4.

III. NONAS IVLII.

APud Syriam, natalis S. Domitij martyris, qui virtutibus suis multa incolis beneficia præstat.

Item Romæ, natalis S. Zoæ vxoris beati Nicostrati martyris, quæ dum ad confessionem beati Petri Apostoli oraret, à paganis arctata, ducta est ad patronum regionis Naumachiæ: à quo primum in custodiam obscuratissimam trusa, & per dies sex omni solatio lucis & victûs fraudata, septimo demùm die à collo & à capillis in arbore suspensa, adhibito subter horribili fumo, in confessione Domini emisit spiritum.

Die 5.

De Zoë vide gesta S. Sebastiani To. 1. Surij.

PRIDIE NONAS IVLII.

NAtalis Esaiæ & Iohel Prophetarum: & Octauæ Apostolorum.

Et primus beati Apostoli Pauli ingressus in vrbem Romam, anno secundo Neronis Imperij, cùm iam hæc loca & has prouincias prædicando perlustrâsset. Ab Antiochia ipse cum Barnaba præmissus à Spiritu sancto postquàm iam in Arabia & Cilicia verbum Dei, alijsque prouincijs annunciauerat, peruenit Seleuciam, Cyprum, Salaminam, Paphos, Pergen Pamphyliæ, Antiochiam quæ est Pisidiæ,

Die 6. De Esaia habetur præsenti To. 6 Iulij.

Iconinm. Indè ad ciuitates Lyconiæ Lystram, Derben, & vniuersam in circuitu regionem. Indè reuertentes Antiochiam Pisidiæ, deuenerunt Pamphyliam, Pergen. Hinc Antiochiam vnde missi fuerant, reuertuntur. Indè propter quæstionem Circuncisionis in gentibus, Hierosolymam proficiscuntur. Deindè rursus Antiochiam redeunt. Vndè cùm inter eos dissensio propter Iohannem, qui Marcus cognominatus est, accidisset: solus Paulus assumpto Silea, à fratribus gratiæ Dei traditus, has regiones & insulas peragrauit, prædicans Syriam, Ciliciam, Derben, Lystram, Phrygiam, & Galatiam regionem, Misiam, Troadam, Macedoniam, Samothraciam, Neapolim, Philippis, Amphipolim, Apolloniam, Thessalonicen, Beroen, Athenas, Corinthum. Et indè nauigauit in Syriam, & venit Ephesum, & indè Cæsaream & Antiochiam, & Galatiæ regionem, & Phrygiam. Hinc cum vellet ire Hierosolymam, dixit ei Spiritus sanctus, vt reuerteretur in Asiam. Et cùm peragrasset superiores partes, Ephesum venit. Hinc profectus est in Macedoniam, & accessit Philippis, Troadam, Masson, Mitilenem & contra Chium, Samon, Trogilion, Miletum, Choum, Rhodum, Patara. Et indè visa Cypro, & relicta ea ad sinistrâ, transfretauit in Syriam. Et indè venit Tyrum, Ptolomaidem, Cæsaream, Hierusalem. *Act. 21.* Ibi ligatur à Iudæis, & traditur gentibus. Et indè destinatur ad Felicem præsidem Cæsaream. Hinc cùm appellasset Cæsarem, Romam ad eundem Cęsarem, quem appellauit, mittitur: & enauigauit Sidonem, Cyprum, cui iuxta erat ciuitas Thalassa in insula Militene, Syracusas, Regium, Puteolis, Romam, & biennio in libera manens custodia: post hæc ad prædicandum dimittitur. Quo tempore, credibile est eum ad Hispanias perrexisse, necdum Nerone in tanta erumpente scelera, quanta de eo narrant historiæ.

De eo in gestis S. Sebastiani To. 1 Surij. Romæ, natalis sancti Tranquillini, patris martyrum Marci & Marcelliani, qui ad prædicationem beati Sebastiani credens in Dominum Iesum Christum, die Octauarum Apostolorum, dum ad B. Pauli confessionem oraret, tentus à paganis ac lapidatus, martyrium consummauit.

De Goare To. 4 Surij. Eodem die depositio beatissimi Goaris confessoris.

NONIS IVLII.

Die 7. De eo Eusebius li. 5. cap. 10. Apud Alexandriam, natalis sancti Pantæni, viri Apostolici, & omni sapientia adornati, cuius tantum studij & amoris erga verbum Dei fuit, vt etiam ad prædicandum Christi Euangelium, omnibus gentibus quæ in Orientis vltimis secessibus reconduntur, fidei & deuotionis calore profectus sit, & vsque ad Indiam citeriorem prædicando peruenerit. Vbi reperit Bartholomæum, de duodecim Apostolis, aduentum Domini Iesu iuxta Matthæi Euangelium prædicâsse. Quod Hebraicis literis scriptum, reuertens Alexandriam secum detulit: vbi præclaram & nobilem vitam beato fine conclusit.

De his vide gesta S. Sebastiani T. 1. Surij. Romæ, natalis beatorum martyrum, Nicostrati Primiscrinij, Claudij Commentariensis, Castorij, Victorini, Simphroniani, quos beatus Sebastianus credere Christum docuit, & sanctus Polycarpus presbyter baptizauit. Qui cùm corpora sanctorum per ora Tyberina requirunt, tenti sunt, & ad vrbis præfectum perducti. Erat iudex Fabianus qui eos hortabatur ad sacrificandum, per decem dies minis & blanditijs cum eis agens, & nullum penitùs potuit commouere. Tunc fecit de eis suggestionem Imperatoribus, quique iusserunt eos tertio torqueri. Cumque nulla ratione compulsi cederent, iusserunt eos in mari præcipites dari. *Sancti in mare præcipitãtur.* Immensis itaque arctati ponderibus, pelagi fluctibus dati sunt, vt in loco mundo inter aquas coronam martyrij celebrarent.

* Eodem die Vuilibaldi Episcopi & confessoris, & Materniani confessoris.

Apud Viennam Eooldi Episcopi, cuius industria delatę sunt reliquię sanctorum martyrum Thebæorum ad vrbem Viennam.

VIII. IDVS IVLII.

Die 8. Rom. 16. 1. Cor. 16. Act. 18. Apud Asiam minorem, sancti Aquilę, & Priscillę vxoris eius, de quibus in Actibus Apostolorum scribitur: apud quos beatus Paulus Apostolus, propter artificium (erant enim eiusdem artis, id est, scenofactoriæ, cuius & Apostolus) morabatur & operabatur, postquam ipsi in Achaiam ab vrbe Roma venerunt.

De Procopio Surius ex Metaph Tom. 4. In Palæstina, natalis sancti Procopij martyris, qui ab Nicopoli ductus Cęsaream, ad primam responsionum eius confidentiam, à Iudice Fabiano capite cæsus est.

De his Surius. * Apud Herbipolim, natalis sanctorum martyrum Kilani & sociorum eius.

VII

VII. IDVS IVLII.

ROmæ,ad Guttam iugiter manantem,ſancti Zenonis & aliorum decem millium ducentorum trium. Die 9.

In ciuitate *Tyriæ,natalis ſanctorum Anatholiæ & Audacis,ſub Decio Imperatore. Quorum Anatholia cùm multos in Piceno infirmos,lunaticos, ac dæmoniacos curâſſet, ducta eſt iubente Fauſtiniano ad ciuitatem Tyriæ,& diuerſis plagarum generibus vexata. Deindè cum ſerpente tota nocte incluſa,nihil læſa eſt. Quin & ipſum Marſum qui ſerpentem dimiſerat nomine Audacem, manè à ſuo ſerpente deuorandum eripuit,& ad Chriſti martyrium conuertit. Nam ipſe poſt hæc ob cõfeſſionem veritatis in cuſtodiam datus eſt. Ipſa quoquè virgo Chriſti gladio tranſuerberata,cum ſtaret extenſis manibus in oratione, ità vt per dexterum latus gladius miſſus per ſiniſtrum exiret. Quæ paſſa eſt ſeptimo Iduum Iuliarum. Sepulta autem manè à ciuibus Tyrienſibus. Audax verò,quia de Oriente erat, ab vxore ſua & filijs illuc tranſlatus eſt. *al. Tyro De his ſuſi us ſcribit Suri° T.4. ex MS.

Eodem die,natalis ſancti Cyrilli Epiſcopi,qui flammis iniectus, illæſus euaſit,ac ſtupore tanti miraculi à Iudice dimiſſus. Cũ rursùs verbum Dei alacriter prædicaret,ac plures efficaciùs ad fidem Chriſti conuerteret, Iudex pœnitentia ductus capite plecti eum iuſſit,atque optato martyrij fine conſummauit. Itẽ de Cyrillo,To. & die codẽ

In ciuitate Martulana, ſancti Bricij Epiſcopi & confeſſoris,qui ſub Iudice Martiano,poſtquam os eius lapide cõtuſum eſt, & in eculeo crudeliſſimè excruciatus in Domini confeſſione perdurans,in carcerem truſus eſt. Nocte autem terræmotu graui ciuitas concuſſa, inter alios plures,etiam Martianũ occidit: Et Chriſti confeſſor ab Angelo ſancto,& à beato Petro Apoſtolo viſitatus,atq; ad prędicandũ Euangelium confortatus, magnas populorum credentium multitudines omnipotenti Deo lucrifaciens,quieuit in pace. Cuius animam viderunt adſtantes in ſpecie columbæ niueæ cælo recipi.

Item apud Aegyptum,S. Serapionis Epiſcopi & confeſſoris.

* Eodem die natalis S. Agilolphi Archiepiſcopi Colonienſis & martyris.

VI. IDVS IVLII.

ROmæ,ſeptem fratrum filiorum ſanctæ Felicitatis,id eſt: Ianuarij, Felicis, Philippi, Syluani, Alexandri, Vitalis & Martialis,ſub præfecto vrbis Publio,tẽpore Antonini principis. Primùm auditi, deindè per varios iudices, vt varijs ſupplicijs laniarentur,miſſi. E quibus Ianuarius poſt verbera virgarum & carcerẽ ad plumbatas occiſus eſt. Felix & Philippus fuſtibus mactati. Syluanus præcipitio interemptus eſt. Alexander, Vitalis, & Martialis capitali ſententia puniti. Die 10. De his Surius To. 4.

Eodem die in Africa,natalis ſanctorum Ianuarij, Marini, Naboris,& Felicis, decollatorum,quorum corpora Mediolanum tranſlata ſunt.

Romæ miliario decimo, natale ſanctarum Rufinæ & Secundæ ſororum,patre clariſſimo genitarum Aſterio, matre clariſſima Aurelia,ſub perſecutione Valeriani & Gallieni, iudicibus, Iunio Donato præfecto,& Archeſilao comite. Harum virginum ſponſi Armentarius & Verinus à fide Chriſtianitatis receſſerũt. Pro quare volentes beatæ virgines declinare eorum perſuaſiones inſanas, ad prædiolum ſuum,quod in Tuſciæ partibus habebant, Baſternæ pergebant vehiculo. Quod audientes Armentarius & Verinus,comiti Archeſilao ſuggeſſerunt,qua de cauſa vrbem fugerẽt. Tunc ſceleratiſſimus Archeſilaus cum militibus ſuis equeſtribus iter agentibus,ſanctas Dei virgines in via Flaminia miliario xiiij. comprahendens,atque reuocans ad vrbem Romam, Iunio Donato præfecto obtulit. Qui iuſſit eas in cuſtodias redigi à ſe inuicem ſeparatas,& in die tertia in ſecretarium duci. In quo Rufinam ingredi iubens,dixit ad eam: Cùm ſis nobilis nata, quid eſt quod ad ignobilitatem deuoluta es? Et cupis eſſe captiuã in vinculis, magis quam libera cum marito gaudere? Rufina reſpondit: Captiuitas iſta temporalis æternam captiuitatem excludit,& vincula temporalia perpetua vinculorum ligamenta diſſoluunt. Præfectus dixit: Iſtas vanas fabulas & aniles abijce,& ſacrifica dijs immortalibus, vt poſſis tuo ſponſo cum gaudio perfrui,& vſque ad ſenectutem cum gaudio deliciarum attingere. Rufina reſpondit: Duo ſunt inutilia,quæ perſuades, & vnum dubium quod promittis. Nam dicis me debere idolis ſacrificare, vt in perpetuum peream, & poſt hoc maritum accipere, vt gloriam virginitatis amittam. Poſt iſta duo tam contraria promittis, quod vſq; ad ſenectutem cum gaudio deliciarum attingam, De Rufina & Secunda Surius T.4. S. Rufina prudẽtiſſimè reſpõdet iudici.

cùm de te ipso incertus sis, an ad diem crastinum attingas. Præses adduci iussit Secundam, vt Rufina soror eius in conspectu ipsius flagellis cæderetur. Quæ cùm vidisset sororem suam flagellis cædi, clamare cœpit ad Iudicem: Quid est quod agis sceleratissime, & Regni cælorum inuisor? Quid est quod sororem meam glorificas & me exhonoras? Dicit ei Præfectus. Vt vidio, insanior sorore tua es. Secunda respondit: Nec soror mea insana est, nec ego insanio, sed ambæ Christianæ sumus, & iustum est vt simul cædamur, quia simul Christū Dominum confitemur. Et cū liberè fidem veritatis faterentur, tunc iussit eas Præfectus in tenebroso loco includi, & fumum stercorum fieri. Cúm hoc fuisset factum, fumus ille quasi thymiama exhalabat, & obscuritas illa quasi die medio vincebatur. Iterùm iussæ sunt inde tolli, & in suis balneis includi, atque in solio ardente & non temperato iactari. Vbi cum fuissent post duas horas ingressi qui earum corpora tollerent, inueniunt intus solium frigidum. Quod audiens præfectus obstupuit, & iussit eas duci, & in medio Tyberis mitti, & vno saxo ligato in collo ambarum, præcipitari. Cū quo per dimidiam ferè horam merserunt: & quę nudæ missæ fuerant, in superiore parte fluminis siccis vestibus apparuerunt, Christi gloriam decantantes. Quod cum fuisset Iudici nunciatum, dixit Præfectus Archesilao comiti: Istæ quas mihi tradidisti, aut magica arte nos superant, aut verè in eis sanctitas regnat. Vndè sicut eas mihi tradidisti, ita eas ego tibi reddo, vt tuo arbitrio vel sententiam accipiant, vel euadant. Tunc Archesilaus iussit eas duci in syluam in via Cornelia, ab vrbe Roma miliario decimo, in fundo, qui vocatur Buxo, & illic eas capite percuti, & sic earum inhumata corpora derelinqui. Sed Domini gratia non defuit in Christo credētibus vel defunctis. Nam Plautilla matrona, in cuius prædio hoc factum est, vidit eas in visu sedentes gemmatas in thalamo, & dicētes sibi: Plautilla desine à flagitijs idolorum, & ab incredulitate impia cessa, & credens in Christum, veni in rem tuam, & corpora nostra inueniens, ibi sepeli. Exurgens autem Plautilla, peruenit ad locum, & inueniēs sanctarum virginum corpora, adorauit, & credidit, & fabricauit sepulcrum virginū ad laudem Domini Iesu Christi.

[Margin: cæditur flagellis. — S. Secundę paritèr pro christo desiderium. — Cæduntur capite.]

V. IDVS IVLII.

[Margin: Die 11. — Huius trāslationis fit mentio in vita sancti Aigulphi, 3. Septeb. T. 5. cap. 3.]

TRanslatio sancti Benedicti Abbatis, Postq̄ enim (sicut ipse viuens prædixerat) monasterium eius à gentibus est vastatum, Domino reuelante, repertū est corpus eius, & in Gallias translatum, atque in territorio Aurelianēsi monasterio quod vocatur Floriacum, condignè sepultum. Trāslatum est pariter etiam corpus beatæ Scholasticæ virginis sororis eius, atque in partibus Cenomanensium, religiosorū deuotione conditum. Cuius animam idem vir Dei è corpore egressam, vidit in columbæ specie cæli secreta penetrare: corpusque eius secum in vno iussit poni sepulcro, vt quorum mens vna semper in Deo fuerat, eorum quoq; corpora nec sepultura separaret.

Eodem die in Armenia minore, ciuitate Nicopoli, natalis sanctorum martyrum Ianuarij & Pelagiæ. qui eculeo, vngulis, & testarum fragmentis diebus quatuor cruciati, martyrium impleuerunt.

[Margin: De Pio. Pōtificale c. 11 — Hildulphi vitam adiē ci Tom. 4.]

Romæ in Vaticano, sancti Pij Papę, qui sedit in Episcopatu annos octodecim Sub huius tempore Hermes librum scripsit, qui appellatur Pastor, quia in habitu pastoris ei Angelus apparuit.

*Itèm Romæ, natalis sanctorum Stephani, Leontij & aliorum.

*Treuiris, sancti Hildulphi eiusdem vrbis Episcopi & confessoris.

IIII. IDVS IVLII.

[Margin: Die 12. — *al. Iasonis. Act. 21. — De Cleto Pōtificale cap. 3.]

APud Aquileiam, natalis sancti Hermagoræ primi eiusdem ciuitatis Episcopi, discipuli beati Marci Euangelistæ.

Mediolani, translatio sanctorum martyrum Naboris & Felicis.

Apud Cyprum, natalis beati * Nasonis, antiqui Christi discipuli.

Apud Cæsaream sancti Dij.

Itèm eodem die, sancti Cleti Papæ, qui Romæ sedit annos duodecim. Hic ex præcepto beati Petri Apostoli vigintiquinque presbyteros in vrbe Roma ordinauit: sepultusque est iuxta corpus beati Petri.

III. IDVS IVLII.

[Margin: Die 13. — *al. Silę.]

ESdræ & Iohel Prophetarum.

Itèm natalis sancti * Silex Apostoli. Qui cum esset vnus de primis fratribus, & ab

& ab Apostolis ad ecclesias gentium destinatus, prædicationis officium, gratia Domini plenus, instanter consummauit: atque apud Macedoniam in passionibus suis Christum clarificans, postmodum requieuit.

Act. 15. 16. 17. 18.

Apud Africam, natalis sanctorum confessorum Eugenij Carthaginensis Episcopi, fide & virtutibus ac miraculis gloriosi, & vniuersi Cleri eiusdem. Qui cæde inediaque macerati, ferè quingenti, vel eo amplius (inter quos quamplurimi erant lectores infantuli) gaudêtes in Domino, procul exilio crudeli extrusi sunt. In quibus erant nobilissimi, Archidiaconus nomine Salutaris, & Mirata secundus in officio ministrorũ. Qui plurima pro confessione catholica perpessi supplicia, & tertiò confessores effecti, gloriosæ in Christo perseuerantiæ titulo illustrati sunt.

De Eugen. Surij T. 4. ex Victore.

*Eodem die sanctæ Margaritæ virginis & martyris.

De Margá. Surius 20. Iulij.

PRIDIE IDVS IVLII.

Apud Pontum, natalis sancti Phocæ Episcopi ciuitatis Sinopis & martyris. Qui sub Traiano Imperatore, præfecto Africano, carcerem, vincula, ferrũ, ignem etiam pro Christo superauit. Cuius reliquiæ in basilica Apostolorum in Gallia ciuitate Vienna habentur.

Die 14. Iste Phocas alius fuit ab eo, cuius fit mentio 12. Septemb.

IDIBVS IVLII.

Nisibi, natalis sancti Iacobi, magnæ virtutis viri, ità vt ad eius preces sæpè vrbs discrimine liberata sit. Hic vnus fuit ex numero confessorum sub persecutione Maximiani, & eorũ qui in Nicena synodo peruersitatē Arij homousij oppositione damnauerunt: atque intra muros vrbis suæ ex præcepto Imperatoris Constantini ad tutelam & munimentum sepultus, posteà zelo Iuliani Imperatoris apostatæ extra vrbem elatus & conditus. Sed mox eadem ciuitate, tanti patroni orbata reliquijs, Persarum ditioni succubuit.

Die 15. De eo 4. T. Surij.

Romæ in portu, Eutropij, Sozimæ & Bonosæ sororum.

Apud Alexandriam, natalis sanctorum Philippi, Zenonis, Narsei, & decem infantum.

*Eodem die Diuisio Apostolorum.

De Apostolorũ diuisiõe vide T. 4. Surij 30. Iulij.

Apud Carthaginem, natalis sanctorum Philippi, Catulini diaconi, Ianuarij, Florentij, Iuliæ & Iustæ, qui sunt positi in basilica Fausti.

* Itèm eodem die S. Reginsuindæ virginis.

XVII. CALENDAS AVGVSTI.

In Ostia, passio sancti Hilarini, qui sub persecutione Iuliani, cum nollet sacrificare, fustibus cæsus, martyrium sumpsit.

Die 16. De Hilarino fit mentio in gestis Iohann. & Pauli To. 3. Surij.

Apud Antiochiam Syriæ, natalis sancti Eustachij Episcopi & cõfessoris. Qui sub Constantio principe ob catholicam fidē in Traianopolim ciuitatem Thraciæ pulsus exilio, ibidem requieuit.

* Itèm SS. Monulphi & Gondulphi Episcoporum & confessorum.

Tũgrensiũ scilicet.

* Itèm alibi sancti Mammæ.

XVI. CALENDAS AVGVSTI.

In Carthagine, natalis sanctorum martyrum Scillitanorum, id est Sperati, Narthali, Cythini, Bethurij, Felicis, Aquilini, Lethanj, Ianuariæ, Generosæ, Bessię, Donatæ & Secundæ, sub Saturnino præfecto. Qui post primam Christi confessionem in carcerem missi, & in ligno confixi, manè gladio decollati sunt. Horum reliquiæ cum ossibus beati Cypriani, & capite sancti Pantaleonis martyris, ex Aphrica in Gallias translatæ, venerantur Lugduni in basilica beati Iohannis Baptistæ.

Die 17. De his extat Sermo August te ste Possidio.

* Item Antisiodoro, S. Theodosij Episcopi & confessoris.

XV. CALENDAS AVGVSTI.

Apud Carthaginem, natalis sanctæ Guddenes virginis: quæ Plutiano & Zeta cõsulibus, iussu Rufini proconsulis, quater diuersis temporibus eculei extensione vexata, & vngularum horrenda laceratione cruciata, carceris etiam squalore diutissimè afflicta, nouissimè gladio cæsa est.

Die 18.

Apud ciuitatem Metensium, sancti Arnulphi Episcopi, qui sanctitate & miraculorum gratia illustris, eremiticam vitam diligens, beato fine quieuit.

De Arnulpho Surius 16. August Tom. 4.

Brixię, depositio sancti Philastrij, ipsius ciuitatis Episcopi. Qui cũ fuisset presbyter ordinatus, ductus amore Dei, relictis omnibus, vniuersum penè ambitum circuiuit orbis, quatenus sequutus vestigia Pauli Apostoli, per singula loca animas fraude diaboli deceptas, de sempiterno suis prędicationibus liberaret interitu. Vn-

De Philastrio vide

Surij To. mo 4. de non solū contra gentiles, atque Iudæos, verū etiam contra omnes penè hæreses, & maximè contra Arianā perfidiam, quæ tunc nimirùm præualebat, fidei vigore pugnauit: & ob hoc verberibus castigatus, stigmata Domini nostri Iesu Christi suo portabat in corpore. Nam & in Mediolanensi vrbe idoneus custos Dominici gregis fuit, & Auxentio Arianæ perfidiæ Episcopo, priusquam beatus Ambrosius eligeretur, diuina gratia fultus nimiū repugnauit. Romæ etiam nō exiguo tēpore demoratus, multos & publica & priuata disputatione est in fide lucratus. Et quia valde hæreticos impugnabat, voluit de eorum singulis sectis atque doctrinis nefandissimis librū cōponere: quatenùs singularū hæresum errore patefacto, nullus ab eis, saltē simplex in Ecclesia constitutus, comprehendi possit. De quo beatus Augustinus ità dixit: Philaster Brixiensis Episcopus in prolixissimo libro, quē de hæresibus condidit, centum viginti hæreses arbitratus est computandas.

S. Philastrius multos sua prędicatione cōuertit.

XIIII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 19. Ad Co. 4. & ad Philemonem.

NAtalis beati Epaphræ, qui à beato Paulo Colossis ordinatus Episcopus, clarus virtutibus, martyrij palmam pro ouibus sibi commendatis virili agone percepit: sepultus apud eandem vrbem.

De Arsenio vide Suriū ex metaph.

Itèm eodem die, sancti Patris nostri Arsenij, de quo in verbis seniorū refertur, quia propter redundationem lachrimarum tergendam, sudarium semper in sinu vel in manu habuerit.

Item de Iusta & Rufina Rom. 4.

Eodem die Hispali apud Hispaniam, natalis sanctarum Iustæ & Rufinæ. Quæ à Diogeniano præside comprehensæ, eculei extensione & vngularum laniatione vexatæ sunt, dein trusæ sunt in carcerem, inedia & doloribus afflictæ. Post hæc iussit Prēses, vt quocunquè iret, ipsæ nudis pedibus sequerentur. Tandem Iusta in carcere spiritum exhalauit. Corpus eius in puteum proiectum, & à Gabino Episcopo leuatū, in Hispalensi cœmeterio conditum est. Rufinæ ceruix confracta, & corpus eius igni traditum. Cuius reliquiæ à fidelibus curatæ sunt.

S. Rufinæ ceruix confringitur.

*Lugduni, sancti Rustici presbyteri & confessoris.

*Item Treuiris, S. Martini Episcopi & martyris.

XIII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 20. De Ioseph Act. 1.

NAtalis beati Ioseph, qui cognominatus est Iustus. Hic prædicationis & sanctitatis officijs seruiens, cum beato Mathia, vt numerum duodenum impleret, ab Apostolis statuitur. Sed Mathia locum Iudę proditoris implente, beatus Ioseph nihilominùs prædicationi inseruiens, multamq́ue pro Christi fide persecutionem à Iudæis sustinēs, victoriosissimo fine in Iudæa quieuit. De quo refertur quod venenum biberit, & nihil ex hoc triste pertulerit, propter Domini fidem.

Vulmari vitā integrā adieci Tom. 4.

Apud Damascum, natalis sanctorum Sabini, Maximini, Iuliani, Macrobij, Cassi, Paulæ, cum alijs decem.

*Item eodem die, Vulmari & Philiberti Abbatum.

XII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 21. De Daniele & trib. pueris, Surius Tomo 4.

DAnielis Prophetæ. Romæ, natale sanctæ Praxedis virginis. Hæc cum sorore sua Potentiana à sanctissimo patre Pudente, qui fuit edoctus in fide ab Apostolo Paulo, in omni castitate & lege diuina erudita, post transitum parentis, vigilijs & orationibus atque ieiunijs assiduè vacans, omne patrimonium suum simul cū prædicta beata sorore in sustentatione pauperum & Christi sanctorum erogauit. In titulo verò quem pater earum Pudens, nomine beati Pastoris dedicauit, vna cū consilio beati Pij sedis Apostolicæ Episcopi, fontem baptismi construere soror & ipsa student, vt familia earum die sancto Paschæ baptizaretur. Quos ad nonaginta sex numero manumissos, beatus Pius aquis salutaribus abluit. Inde post innumera pietatis opera post multorum martyrū sepulturas, (inter quos beatum Symmetriū presbyterum cum alijs viginti duobus apud titulum supradictum manibus suis sepeliuit) qui per martyrij palmam ad regna cælorum transierant: eadem beatissima virgo migrauit ad Dominum, coronam iustitiæ receptura, duodecimo Calendas Augusti. Sepulta in cœmeterio Priscillæ via Salaria, iuxta sororem suam atq; sanctum patrem Pudentem posita.

Sacros fontes in ecclesia erigere. Apostolici instituti est.

De co fusi Antonius

Eodem die in Gallijs, ciuitate Massilia, natalis sancti Victoris. Qui persecutione Diocletiani & Maximiani, cum esset miles, & nec militare, nec idolis sacrificare vellet, primùm à tribuno suo Asterio in carcerem trusus, sed omni nocte ad consolandos & visitandos infirmos ab Angelo eductus est. Deinde iussu Eutychij præfecti,

fecti, retortis brachijs, loris subtilibus ligatus, & pedibus fune constrictus, per mediam tractus est ciuitatem. Post hæc fustibus crudelissimè cæsus, ac suspensus & taureis cruciatus, cum exhibuissent aram in qua sacrificaret, & eam nec respicere sustinens, de manu sacerdotis calce excussisset, pedem ei præses iussit incidi. Ad vltimũ in cõfessione persistens, missus est in molam pistoriam, in qua sparsum granum vertigine animalis macerari solet. atque ità contritus, martyrium cõsummauit. Passi sunt cum eo tres milites, Alexander, Felicianus, & Longinus. Qui dum eum nocturno silentio in carcere custodirent, visitantibus illum Angelis sanctis, tanto claritatis fulgore obstupefacti atque ad eius genua pronoluti, credentes in Christum, nocte eadem in mari baptizati sunt, & sequenti die, ante consummationem beati martyris, gladio iugulati. Puer quoquè Eleutherius, qui dum ad sepulcrum eius oraret, emisit & spiritum.

S. Victorin mola pistoria conteritur.

Socij eius gladio iugulantur.

*Eodem die, sancti Arbogasti Episcopi & confessoris.

XI. CALENDAS AVGVSTI.

Natalis sanctæ Mariæ Magdalenæ, de qua, vt Euangelium refert septem dæmonia eiecit Dominus. Quæ etiam, inter alia dona, insignia, Christum à mortuis resurgentem prima videre meruit.

Die 22.

De ea Surius Tom. 4.

Et beatæ Syntyches, quæ Philippis dormit sepulta: de qua beatus Apostolus Paulus scribit Philippensibus: Euchodiam rogo, & Syntychen deprecor idipsum sapere in Domino.

Philip. 4.

Ancyra Galatiæ, natalis sancti Platonis martyris: cuius gesta habentur.

De Platone Surius ex Metaph. Tomo 4.

X. CALENDAS AVGVSTI.

Apud Rauennam, natale sancti Apollinaris Episcopi. Hic Romæ ordinatus à beato Petro Apostolo, Rauennam directus est. Vbi cùm peruenisset nõ longè ab vrbe Rauenna mansit apud quendam militem Hirenæum nomine, cuius filius erat cæcus. Quem ad se perductum facto signo Crucis, illuminauit, ac sic parentes illius postmodum baptizauit. Matronam verò cuiusdam tribuni militum nomine Theclam, quæ plurimis annis grauissima tenebatur infirmitate, cùm in nomine Domini nostri Iesu Christi, manum apprehendens eius, de lecto sanatam erexisset, tribunum cum vxore eadem, & filios, ac familiam ipsorum in Christum credentes baptizauit. In cuius domo postmodùm intra vrbem Rauennam Missas & baptismata agebat cum discipulis suis per xij. annos. Ordinauit autem duos presbyteros, Adheretum, & Calocerum: Martianum verò nobilissimũ virũ, & Leucadium philosophum, diaconos, & sex clericos statuit, cum quibus die noctuque psalmos canebat. Nunciatumque est duci Saturnino. Qui producẽs eum, statuit ante pontifices Capitolij Rauennatis. A quibus nimia cæde mactatus, eiectatusque ad mare, semiuiuus relinquitur. Quem discipuli eius colligentes, adhibuerũt ei curam. Post menses sex Bonifacium nobilissimũ virum, qui obmutuerat, sanaturus ad domum eius veniens, puellam immundum spiritum habẽtem, deindè Bonifacium, soluto vinculo linguæ eius, sanauit. Vbi quingenti homines Christo crediderunt. Non post multos dies à paganis tentus, & diutissimè fustibus cæsus est, ac nudis pedibus super prunas impositus, & indè ab vrbe pulsus. Sed non longè à muro habebant Christiani tugurium, vbi Missas faciebat, in mari verò baptizabat. Ibique timentes Deum de facultatibus suis ministrabant ei. Post plurimos annos etiam ad Aemiliam perrexit, verbum Domini prædicare, faciens multas virtutes in nomine Domini nostri Iesu Christi. Tempore quo reuersus est, Rufi patricij filiam à morte corporis suscitauit, quam Christo virginem firmauit, matre cum familia promiscui sexûs trecentis quatuor baptizatis. Peruentum est autem ad Cæsarẽ de beato viro, & quod domus Rufi Patricij obediret Christo. Et mittens Rufo successorem, scripsit Vicario Præfecto prætorij Messalino, vt aut dijs inclinaret Apollinarẽ, aut longè in exilium traderetur. Quem accersitum Vicarius, post interrogationẽ exutum veste virgis cædi fecit, & aqua bulliente plagas eius infundi, & eculeo suspensum torqueri, ac saxo os eius contundi, & cum grauissimo ferri pondere oneratum includi in carcere horrifico, atq; in ligno extendi, vbi ab hominibus quidem negligitur, sed ab Angelo publicè pascitur. Quarto die iudex de carcere productum, catenatum, in naui positum in exilium direxit. Tres autè viri eum de clero secuti sunt, qui & ministrabant ei. Mortuis verò omnibus tempestate maris & naufragio, ipse cum clericis & duobus militibus euasit, quos Christo ilicò consecrauit lotos aqua salu-

Die 23.

De Apoll. Surius.

Ecce Missarũ, baptismatis, & oẽ dinũ ecclesiasticorũ vsum antiquissimũ.

Ceditur à paganis.

Suscitat mortuam.

Ab Angelo visitatur.

Leprosum in vtroque hominẽ curat. salutari. Et transitũ faciẽs post Corinthum per Mysiam, leprosum cute mundatum in Christo lauit. Deinde ad ripam Danubij perueniens, multos fide sibi sociauit. Et quærẽtibus eum incredulis occidere in partes Thraciæ descendit. Et cum ibi dies aliquot fecisset, & in templo Serapis, præsentia ipsius obticuisset dæmon, tandem rogatus spiritus responsum dedit: Quia discipulus Petri Apostoli Iesu Christi huc venit, & ligauit me. Hic nisi fuerit ab his locis expulsus, vobis dare responsa nõ possum. Inquisitus inuentus est B. Apollinaris, & discussus, diutissimè fustibus cæditur, Fustibus cæditur. & vsq; ad mare perductus à Rectore prouinciæ, naui currenti ad Italiam cum suis hominibus superimponitur. Itaq; post tertium annum Rauennam ingreditur, deindè post dies aliquot subita seditione orta in ciuitate irruentibus paganis, ligatus ad forum perducitur. Ibi cæsus ac vulneratus est. Exindè pontifices Capitolij egerũt, vt ad templũ Apollinis duceretur. Quò cùm peruenisset, facta oratione, simulacrum solutum, & templum destructum est. Pagani hoc videntes, clamabant: Senex impius interficiatur. Et tradiderũt eum iudici, cui nomen erat Taurus, qui habebat filium naturalem cæcum natum, quem in nomine Christi sanctus Apollinaris illuminauit, multis stupefactis, & conuersis ad Dominum. Cæcum illuminat. Mansit autem in prędio Tauri præsidis annis quatuor. Erat enim ab vrbe miliario sexto, vbi concurrebant Christiani, & docebantur ab eo. Et quacunq; infirmitate quis detinebatur, ad eum perductus sanabatur. Igitur inuidiosa relatio pontificum Capitolij cucurrit ad Cęsarẽ aduersùs beatum Apollinarem. Qui mox edixit, Vt si dijs quis temerario ore iniuriã inferret, aut satisfaciat, aut vrbe priuetur. Quæ iussio mox percurrit ad Demosthenẽ Patriciũ. Qui exquisitione missa, sanctũ Apollinarẽ sibi exhiberi iubet: quẽ auditũ tradidit in custodia cuidam Centurioni occultè Christiano, cogitãs quibus cruciatibus eum perderet. Qui media nocte laxauit eum, vt fugeret. Cumq; fuisset paganis cognitũ, sequentes eum, non longè à porta appræhenderunt, & tam diù cæsus est, quousq; æstimaretur mortuus. Cæditur à paganis vsque ad mortem. Exindè collectus est à discipulis, & perductus est in vicum, vbi leprosi morabantur, Et septem dies superuixit, admonẽs semper Ecclesiam, nè à fide Christi discederet. Ità martyr gloriosissimus Apollinaris in laude Christi defunctus, sepultus est foris murum, & clausum in arca saxea sub terra corpus eius missum est. Hic ab Antiochia sequutus Apostolum Petrũ, & ab vrbe Roma ab eodem Apostolo missus Rauẽnam, rexit Ecclesiam annis xxviij. mense vno, diebus quatuor. Passus vltimum martyrium sub Vespasiano Cæsare, & Demosthene Patricio, x. Calendas Augusti.

De Liborio Surius Tom. 4. * Eodem die, S. Liborij Episcopi ciuitatis Cenomannensis & confessoris.

IX. CALENDAS AVGVSTI.

Die 24. Apud Italiam in Tyro, quæ est circa lacum Vulsinum, natale sanctæ Christianæ virginis. Quę in Christũ credens, deos aureos Vrbani patris sui præfecti contriuit, & pauperibus distribuit. Ob hoc iubente patre, alapis afflicta, verberibus dilaniata. ferro onusta, in carcerem coniecta est. Post hoc cum diutissimè & crudelissimè dilaniaretur, de carnibus suis patri in faciem proiecit. S. christina torretur ignib⁹. Cumq; alligata rotę, igni supposito, & fuso desuper oleo torreretur, erumpens flamma mille gentiliũ interfecit. Iterùm carceri tradita, Angelo visitãte, sanata est, & refecta. Deindè cum magno saxi põdere in lacum Vulsinum iactata, Angelico præsidio liberata est. Quam successor patris eius Dion, multis iterũ supplicijs afflixit. Sed orante illa, simulacrũ Apollinis, quod adorare iubebatur, in fauillã subitò redactum est. Quo miraculo tria milia hominum ad fidem Christi conuersa sunt. Nouissimè successor prædicti Iulianus, post fornacem candentẽ, vbi quinq; diebus illæsa permãsit, post serpẽtes à venefico immissos, sed Christi fide superatos, post abscissionẽ linguæ, sagittis eam configi præcepit. Sagittis confecta obit. Sicque martyrij cursum cõsumamuit, anno ætatis suę vndecimo.

Itèm Romæ via Tyburtina, miliario nono, natalis S. Vincentij martyris. Apud Emeritam Hispaniç ciuitatẽ, natalis sancti, Victoris, qui cum duobus fratribus Stercatio & Antinogeno diuersis examinatus supplicijs, martyrium consummauit.

Harũ passio habetur in vita S. christoferi. Eodem die, natalis sanctarum Nicetæ & Aquilinæ. Quæ ad prædicationẽ S. Christoferi martyris, ad Christũ conuersæ, martyrij palmã capitis abscisione sumpserũt. Et apud Amiterninam ciuitatem militum octoginta trium.

VIII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 25. Act. 12. Natalis beati Iacobi Apostoli, fratris Iohannis Euangelistæ, qui decollatus est ab Herode Rege Hierosolymis, vt liber Actuum Apostolorum docet. Huius

bea

beatiſſimi Apoſtoli ſacra oſſa ad Hiſpanias tranſlata, & in vltimis earum finibus, videlicet contra mare Britannicum condita, celeberrima earum gentium veneratione excoluntur.

Eodem die in Lycia ciuitate Samo, ſancti Chriſtophori, qui virgis ferreis attritus, & à flammis æſtuantis incendij Chriſti virtute ſaluatus; ad vltimum ſagittarũ ictibus confoſſus, martyrium capitis obtruncatione compleuit. De eo vide Suriũ Tomo. 4.

In Hiſpanijs ciuitate Barcinona, S. Cucufatis martyris, qui ex ciuitate Scillitana oriundus fuit, & Barcinonæ ſub Galerio proconſule, & Maximiano, & Rufino paſſus. Primò grauiſſimè tortus & cæſus, deindè catenis adſtrictus in craticula ſuperextenſus, aceto & ſinapi perfuſus, aſſari iuſſus eſt. Cùm verò ab igne & flammarum globis illæſus apparuiſſet, ex præcepto impij iudicis extra ciuitatẽ ductus, in ignem copioſum iterùm proiectus eſt. Quo diuino nutu extincto, iterum ferro vinctus in cuſtodia retruſus eſt. Vbi diuino ſplendore cõſolatur. Iterùm cardis ferreis, & taureis crudeliſſimè cæſus, in vltimò, dictata ſentẽtia, Cucufatẽ rebellem principum, & dijs ſacrificare nolentẽ, gladio feriri iubemus, viij. miliario à Barcinona perductus, ferroq́; animaduerſus martyriũ conſummauit. Cuius corpus à Chriſtianis cũ reuerentia ſepelitur. Vndè poſtmodũ tranſlatum non longè à Pariſiorum ciuitate in eccleſia beatorum martyrum Dionyſij & Eleutherij, cum honore tumulatũ eſt. De Cucuphate Surius To. 4. Capite plectitur. trãſlationem Germani 4. Tomo adieci.

Eodem die Pariſijs, depoſitio ſancti Germani Epiſcopi.

Metis, natalis ſanctæ Glodeſindis virginis.

VII. CALENDAS AVGVSTI.

ROmę in portu, natale S. Hyacinthi ſub cõſulari Leontio, Luxurio primo ciuitatis Terracinæ tradente. Qui miſſus in ignẽ nullo modo lędi potuit. Indè pręcipitatus in validiſſimũ torrentẽ, incolumis eiectus eſt ad litus. Nunciatur hoc cõſulari Leontio, & miſit ſpiculatorẽ cũ militibus, vt eum cõpræhenſum gladio ferirent. Tunc quędã matrona religioſa, nomine Iulia, veniens nocte cum ſeruis ſuis, collegit corpus eius, & cũ honore ſepeliuit in prædio ſuo iuxta vrbem Romam. Die 26. De Hyacintho Surius Tom. 4. ex MS. codice

Eodem die, natalis beati Heraſti, qui Philippis à beato Paulo Apoſtolo Epiſcopus relictus, ibi martyrio coronatus quieuit. De eo Actor. 19. Rom. 16. 2. Tim. 4.

*Treuiris, ſancti Beati confeſſoris.

VI. CALENDAS AVGVSTI.

APud Nicomediã, natalis S. Hermolai preſbyteri, cuius doctrina B. Pantaleon ad fidem conuerſus eſt. Qui tentus à Maximiano, capitali ſententia ob confeſſionem Chriſti punitus eſt. Die 27. De eo in vita S. Pantaleonis c. 1. & cæteris.

Eodem die in Sicilia, S. Simeonis monachi,

V. CALENDAS AVGVSTI.

NIcomediæ, paſſio ſancti Pantaleonis. Qui cum iubente Maximiano artẽ diſceret Medicinæ, à preſbytero Hermolao ad fidẽ Chriſti conuerſus, multa miracula fecit, patremq́; ſuũ ſenatorẽ Euſtorgiũ Chriſti fidei ſubiugauit. Ob quã cauſã tentus ab eodẽ Maximiano, eculei pœna & lampadarũ exuſtione cruciatus (ſed inter hęc Domino ſibi apparẽte refrigerat⁹) tandẽ ictu gladij martyriũ cõſummauit. Die 28. Surius de eo, To. 4. ex Metaph.

Eodem die Lugduni, ſancti Peregrini preſbyteri, cuius beatitudinem miraculorum gloria teſtatur.

IIII. CALENDAS AVGVSTI.

ROmæ via Aurelia, beati Felicis Pontificis, ſub Conſtantio filio Conſtantini. Idem Conſtantius Auguſtus, concilium hæreticorum, ac Valentis & Vrſacij Arianorum approbans, quia & ipſe Arianus erat, ab Euſebio Nicomedienſi rebaptizatus, eiecit ſanctum Felicem Vrbis Epiſcopum de ſede Epiſcopatùs ſui. Et facta eſt perſecutio magna in clero, ità vt presbyteri & clerici plures necarentur & martyrio coronarentur. Depoſitus ſanctus ac beatiſſimus Papa Felix, habitauit in prædiolo ſuo, quod eſt via Portuenſi. Et agentibus poſtmodùm hæreticis, exindè leuatus, ductus eſt ad ciuitatem, & capite truncato, martyrio coronatur quarto Idus Nouembris. Exindè raptum corpus eius à presbyteris & clericis, & ſepultum in baſilica quam ipſe conſtruxit via Aurelia, quintodecimo Calendas Octobris, in miliario ſecundo. Cuius natalis celebratur quarto Calendas Auguſti. Sedit autem in Epiſcopatu anno vno, menſibus tribus, diebus duobus. Die 29. Iſte Felix fuit eius nominis II. de quo in Pontificali Damaſi cap. 37. Capite truncatur.

Eodem die, depoſitio ſancti Lupi Epiſcopi de Trecas Qui cum Germano venit in Britanniam, & quinquagintaduobus annis ſacerdotio functus eſt. Qui tempore De S. Lupo Surius Tomo 4. ex MS. codice

gg 4 Regis

Regis Attilæ, qui Galliam vastabat, (sicut in eius hymno canitur, Dum bella, cun-cta perderent) orando Trecas muniuit.

De his in gestis Anthimi, & Sisinnijtomo 3. Surij

Itèm eodem die, natale sanctorum martyrum Simplicij, Faustini & Beatricis, temporib. Diocletiani & Maximiani. Qui post multa ac diuersa supplicia iussi sũt capitalem subire sententiam. Et ligato saxo in collo eorum, iactari per pontem, qui vocatur lapideus in Tyberinis reumatibus. Quorum corpora Dei nutu inuenta sunt à beata sorore eorum Beatrice, & à beatis presbyteris Crispo & Iohanne, & sepulta sunt in loco, qui appellatur Sextum Philippi, via Portuensi, quarto Calendas Augusti. Beatrix autem soror martyrum cum oraret apud venerabilem Lucinam, factum est, vt quidam vicinus possessor ambiret possessiũculam eius. Pro hoc itaq; fecit teneri sanctam Beatricem, & duci ad sacrificandum. Tunc beata Beatrix exclamauit: Christiana sum, non sacrifico dæmonijs. Ducta est itaque, & carcerali custodiæ mancipata. Cumque in Dei nomine liberè ageret, fecit eam ambitiosus Lucretius præfocari noctu. Quam venerabilis Lucina iuxta sanctos martyres germanos eius sepeliuit, quarto Calendas Augusti. Post hoc ingressus prædium sanctorum Lucretius, dum ibi epularetur, quædam mulier infantulum lactabat. Qui infantulus coram omnibus in conuiuio vocem emisit: Audi Lucreti, Occidisti, & inuasisti, ecce datus es in possessionem inimici. Ad hanc vocem inuasus est à maligno spiritu ibi in conuiuio, & per tres horas vexatus emisit spiritum.

Ambitionè Lucretij S. Beatrix præfocatur.

Lucretij interitus.

Itèm Aurelianis ciuitate, depositio sancti Prosperi Episcopi.

III. CALENDAS AVGVSTI.

Die 30. De his habetur in passione S. Laurentij.

ROmæ, natale Abdon & Sennes subregulorum, sub Decio Imperatore. Quos Decius in Corduba ciuitate Persarũ sibi præsentari iussit. Quibus & dixit. Sic stulti facti estis, vt non recordemini, quia non colentes deos traditi estis in manus Romanorum, & nostras? Cui beatus Abdon: Magis nos victores facti sumus, Deo fauente, & Domino Iesu Christo, qui regnat in æternum. Iubente igitur Decio, vincti catenis reclusi sunt in arcta custodia. Tunc dixit Abdon ad Sennen: Eccè gloria quam semper sperauimus. Post menses quatuor veniens Decius Romam, & adducens secum beatos Abdon & Sennen catenis vinctos, iussit omnem senatum conuocari, & fecit conuentum in Tellude cum Valeriano præfecto v. Calendas Augusti, & iussit sibi præsentari Abdon & Sennen maceratos diuersis poenis. Et dixit ad Senatum: Dij deæq; tradiderunt hostes ferocissimos in manus nostras. Eccè inimici Reipublicæ & Romani Imperij. Et introducti sunt ornati auro, & lapide pretioso, vincti catenis. Omnisque Senatus mirari cœpit in adspectibus eorum. Et cùm constanter Christum in conspectu eorum faterentur, Decius iratus iussit Valeriano præfecto, vt si non adorarent deum Solem, ferarum morsibus interirent. Qui denudauit eos, & duxit ante simulacrum Solis iuxta amphitheatrum, vt sacrificarent. Verùm illi contemnentes expuerunt in simulacrum Solis. Tunc Valerianus iussit, vt plumbatis cęderentur. Deinde introducti in amphitheatrum, & dimissi sunt eis leones duo, & vrsi quatuor, qui rugientes venerũt ad pedes sanctorum, & nullatenùs recedentes custodiebant eos. Valerianus verò plenus furore, iussit gladiatores introire, & beatos subregulos interficere, & ligare pedes eorum, & ante simulacrum Solis iactare. Vbi iacuerunt corpora sanctorum tribus diebus. Post triduum venit quidam Quirinus Christianus subdiaconus, qui manebat iuxta amphitheatrum, & collegit noctu corpora, & recondidit in arca plumbea in domo sua iij. Calendas Augusti, vbi latuerunt vsq; ad tempora Constantini. Tũc se reserantes beati martyres, leuati sunt, & translati in cœmeterio Pontiani.

A feris nõ læduntur sancti Dei.

* Eodem die ciuitate Antisiodoro, sancti Vrsi Episcopi & confessoris.

Eodem die apud Aphricam in ciuitate Tuburba lucernariæ, natale sanctarum virginum Maximæ, Donatillæ & Secundæ. Quæ persecutione Gallieni sub Anolino Iudice passæ sunt. Qui interrogatione facta distulit audientiam, & beatas virgines & sorores, Maximam & Donatillam, ad ciuitatem Tuburbitanam perduci iussit, quibus nec panem nec aquam subministrari præcepit, sed aceto & felle potari. Videns autem beatissimarum fiduciam, exarsit in iram, & iussit vt vrgerentur ambulare. Erat quædam puella in superioribus domus suæ constituta, annorum duodecim, nomine Secunda. Cui dum multæ nuptiarum conditiones offeruntur, omnes contempsit, & vnum Deum dilexit. Hæc accensa spiritu Dei, cùm videret commartyres suas Maximam & Donatillam transeuntes, (fuit enim in superioribus

Sanctæ virgines felle potantur.

bus

bus domus eius mœnianum vbi ſtabat)& ſanctarum virginum pulchritudinem fidei oculis conſideraret, cognouit & decreuit ad ſimilem gratiam peruenire. Et nè aliquis prohiberet honeſtè deſcendere, vt impedimenta vitaret, nec opes, nec nationem ſuam contemplata eſt, nec patrem carnalem curauit: ſed relictis omnibus vnum authorem caſtitatis Deum quæſiuit, quem in æternũ poſſedit, & tenuit. Cùm ergò egrederentur beatæ martyres & procederent, Secunda feſtina clamabat poſt eas: Nolite mé dimittere, veniam vobiſcum. Et ſimul cum illis ciuitatem Turburbitanam ingreſſa eſt. Alia die hora tertia Anolinus proconſul pro tribunali conſedit, & Maximam & Donatillam ſibi præſentari præcepit, & ad tormenta elidi. Et cùm cæderentur, iuſſit calcem ſuper plagas earum ſpargi, & fricari. Deindè in eculeo extendi & torqueri, & ſtatuam ad libandum offerri, deindè in craticula ad carbones igneos ſterni, & prunas ardentes ſuper capita earum adijci: poſtmodum in theatro ad delubrum deponi, & ab omnibus conculcari. Tunc ex officio dictum eſt, eſſe cum eis puellam aliam, nomine Secundam: quam ſuo iudicio Anolinus proconſul applicari iuſſit. Cumque adeſſet, ait: Chriſtiana es, an pagana? Secunda dixit: Chriſtiana ſum. Statim Anolinus ipſam cum Maxima & Donatilla ad beſtias damnauit, & eas ferro vinctas ad ſpectaculum populi adduci præcepit. Quæ cùm inducerentur, in media arena oſculatę ſunt ſe inuicem vt martyrium pace complerent. Vrſus autem ferociſſimus ac ſæuiſſimus ilicò eis laxatus, in manſuetudinem verſus, earum veſtigia linxit potius quàm momordit. Iratus Anolinus, quia ſe furente beſtias mites vidit, loquutus cum concilio, ſententiam ex tabella recitauit: Maximam, Donatillam, & Secundam, in ſuperſtitione ſua perdurantes, quæ diuerſas pœnas pertulerunt, & beſtijs obiectæ ſunt, & dijs noſtris ſacrificare noluerunt, gladio animaduerti iuſſi. Maxima, Donatilla & Secunda dixerunt: Deo gratias. Et conſummatæ ſunt tertio Calend. Auguſti.

Sanctæ dirè cruciantur. *Dãnantur ab beſtias.* *Cæduntur gladio.*

PRIDIE CALENDAS AVGVSTI. *Die 31.*

CAEſareæ, paſſio ſancti Fabij martyris. Qui cum ferre vexilla præſidialia recuſaret, primùm diebus aliquot in carcerē truſus eſt. Deindè productus ſiſtitur ante tribunal. Interrogatus ſemel & iterum, in Chriſti confeſſione perdurat. Et mox à furibundo iudice capitali ſententia condemnatur. Poſthæc inhumatum corpus cuſtodiri iubetur: Quod poſt triduum reticulo inſutum, in maris profunda, ſeorſum caput, ſeorſum cadauer immergitur. Sed Domini virtute reſciſſo reticulo, membra capiti reuocantur, & ſcapulis ceruix cum indicijs paſſionis adiungitur. Atque ita ſuæ integritati redditum corpus, vnda blandiore ad Caternitanum litus euectum, condigno cultu à fidelibus tumulatum eſt.

S. Fabius capite plectitur.

* Antiſiodori, natalis ſancti Germani, eiuſdem vrbis Epiſcopi & confeſſoris, apud Rauennam defuncti.

De Germano fuſiſſimè Surius Tomo 4.

AVGVSTVS HABET DIES XXXI, LVNAM VERO VIGESIMAMNONAM.

CALENDIS AVGVSTI.

ROMAE, ſancti Petri ad vincula.

Antiochiæ, natalis ſanctorum Machabæorum.

Apud Italiam, ciuitate Vercellis, beati Euſebij Epiſcopi & * confeſſoris, qui ob confeſſionem fidei à Conſtantio principe Scythopolim, & indè Cappadociam relegatus, ſub Iuliano Imperatore ad Eccleſiam ſuam reuerſus eſt. Nouiſſimè perſequentibus Arianis martyrium paſſus.

Apud Arabiam, ciuitate Philadelphia, ſanctorum martyrum Cyrilli, Aquilæ, Petri, Domitiani, Rufi, Menandri, vna die coronatorum.

Die 1. De vinculis Petri, Itèm de Machabeis, Surius To. 4. ſecũdę edit.

In Hiſpanijs, ciuitate Gerunda, natalis ſancti Felicis martyris, qui de Scillitana ciuitate oriũdus, cùm perſecutiones in Hiſpanijs aduersùs Chriſtianos agi cœpiſſent, aſſcenſa mercatorum naui, amore martyrij ocyùs accurrit. Et cùm aliquandiù apud Barchinonam, Empurias, & Gerundam, verbum Dei prædicans plurimos in fide confortâſſet, & fama eius longè lateque crebreſceret, iubente Datiano, repentè

Amor martyrij in ſancto Felice.

repentè à Rufino officiali tentus est. Cumque nomen Christi confidentissimè fateretur, primò fustibus cæsus, & in ima carceris trusus, deindè manibus pedibusq; ligatis, negato cibo & potu, in loco squalido proiectus, post hoc etiam catenis grauioribus vinctus, per totas plateas ab indomitis multis tractus, & penè in frusta discerptus est. Deindè missus in carcerem, noctéque ab Angelo visitatus, facto die ad certamina reuocatus est. Tunc vngulis excoriatus, capite inuerso ab hora tertia vsque ad vesperam suspensus, nullum penitùs sensit dolorem. Deindè in carcerem Rufinus eum trudi præcepit, vbi per totam noctem splendor copiosus effulsit. Sed & voces Angelorum psallentium auditæ sunt. Quod cùm nunciatum fuisset Rufino à custodibus, iussit eum manibus post tergum ligatis in maris profundum mergi. Ibi continuò vincula eius dirupta sunt, & Angelis sibi manum tenentibus, super vndas deambulans ad litus peruenit. Tunc Rufinus iussit iterùm cutem eius vngulis detrahi, ac deindè vsque ad ossa laniari, & tam diù vulnera vulneribus instaurari, vsque dum inuictum Christo spiritum reddidit. Corpus eius Gerundæ in monumento, quod ipse sibi præparauerat, conditũ est, Nonis Augusti.

Ab angelo cõfortatur.

Laniatus vsq; ad ossa, reddit spiritum.

IIII. NONAS AVGVSTI.

Die. 2. De eo Surius Tõ. 4.

ROmæ, in cœmeterio Calixti, natale sancti Stephani Papæ & martyris, sub Valeriano & Gallieno Imperatoribus. Qui cùm persecutio sæua grassaretur, beatus Stephanus congregato vniuerso clero suo, hortabatur eos vt pro Christo coronam martyrij alacriter susciperent. Ordinauerat autem tres presbyteros, & vij. diaconos, & clericos xvj. cum quibus de regno Dei assiduè docebat. Diuina autem gratia procurante, occurrebant multi ex gentilibus, & honesti viri, vt baptizarentur ab eo. Inter quos Nemesius Tribunus cum omni domo sua, filiaque ipsius nomine Lucilla, quæ cæca per beatum Stephanum illuminata fuerat, & Olympius alter Tribunus cum vxore sua Exuperia, & filio Theodolo, & quotquot crediderant in domo Olympij, qui posteà gloriosa confessione martyrium meruerunt. Celebrabat autem Missas atque concilia per cryptas martyrum. Factum est autem vt Valerianus & Gallienus persequutores nominis Christi, summo requirerent studio beatum Stephanum, vt eum, & clericos eius diuersis afficerent pœnis. Miserũt itaque multitudinem militum, & tenuerunt eum cum multitudine clericorum, presbyterorum, & diaconorum. Qui veniens ad tribunal Valeriani, solus introiuit. Cui Valerianus: Tu es Stephanus, qui Rempublicam conaris euertere, & persuasionibus atque hortationibus malis populum à deorum recedere suades cultura? Beatus Stephanus dixit: Ego quidem non euerto Rempublicam, sed hortor, vt derelictis dæmonijs, quæ adorantur in idolis, ad Deum viuum & verum redeant, creatorem cæli & terræ, & cognoscant Christum Iesum filium Dei esse, qui cum patre & spiritu sancto solus est sempiternus, vt non pereant cum diabolo in interitum sempiternum. Tunc Valerianus iussit eum duci ad templum Martis, & ibidem dictata sententia, capite truncari, si non acquiesceret adorare nefandi Martis simulacrum. Perductus beatus Stephanus à militibus foras muros Appiæ portæ ad templum, leuatis oculis ad cælum, dixit: Domine Deus pater Domini mei Iesu Christi, qui turrim confusionis Babyloniæ destruxisti, destrue nunc & hunc locum vbi diabolica superstitione per idolorum culturam animæ pereunt populorum. Et statim facto fragore tonitrui cum terroribus coruscationum, corruit maxima pars templi, & milites pauefacti fugerunt. Beatus verò Stephanus perrexit cum omnibus Christianis ad cœmeterium sanctæ Lucinæ, & multis eos consolatus sermonibus, obtulit pro eis sacrificium Deo omnipotenti. Quæ gesta audiens Valerianus, misit plurimos militum, qui beatum Stephanum punirent. Qui venientes inuenerunt sacrificium Deo offerentem, intrepidumque & constantem ante altare solennia incœpta perficientem. Et in eodem loco eum in sua decollauerunt sede iiij. Nonas Augusti. Cuius corpus Christiani populi sepelierunt in eadem crypta cum ipsa sede, vbi adstans sanguis eius effusus est in loco, qui appellatur hodiè cœmeterium Calixti. Sedit autem in Episcopatu annos vij. menses v. dies duos. Hic constituit, vt sacerdotes & Leuitæ vestes sacras in quotidiano vsu non haberent, nisi tantum in ecclesia.

Eccè Missarum celebrationẽ in Ecclesia antiquissimam.

S. Stephanus Papa oratione templum Martis euertit.

Capite cæditur.

Eodem die, natale sanctæ Theodotæ cum tribus filijs suis in prouincia Bithyniæ vrbe Nicea, tempore Diocletiani, sub consulari Nicetio & comite Leocadio. Qui hanc per multos dies blandimentis & terroribus cogere voluit, vt eius coniugio necte

Huius martyriũ fusiùs habetur 15. De-

necteretur. Sed cum sancta fœmina nullo modo consentiret, ferro vinctam cum filijs consulari Bithyniæ Nicetio destinauit. At ille filium eius primogenitum Euodium, Christum fiducialiter confitentem, in conspectu matris fecit fustibus cædi. Cui mater pia clamabat: Noli fili timere ista verbera, per ipsa enim ad æterna Christi gaudia pertinges. Tunc consularis Nicetius iussit cuidam Hirtaco, vt appræhendens beatam Theodoten, prius illi illuderet, & postmodum inter publicas meretrices constitueret. Quam ille volens tenere, de naribus eius cœpit sanguis vehementer effluere. Qui clamans dixit Nicetio: Stat circa eam iuuenis pulcher, auratis vestibus indutus, ex cuius manu pugnum accepi in naribus. Consularis ergò Nicetius iussit ignem copiosum accendi, & beatam Theodoten cum tribus filijs suis immitti. Quæ gratias referens Deo dicebat: Benedictum nomen pietatis tuæ Domine, qui me nec in isto seculo à filijs meis separasti, nec in tui nominis confessione disiungi passus es, nec in martyrio diuidi permisisti. Consummata est igitur cum tribus filijs suis sancta Theodota quarto nonas Augusti.

cemb. in passione S. Anastasiæ.

S. Theodota cum tribus filijs igne concrematur.

III. NONAS AVGVSTI.

Hierosolymis, inuentio corporis beatissimi Stephani protomartyris, & sanctorum Gamalielis, Nicodemi, & Abibon, sicut reuelatum est à Domino beato presbytero Luciano, septimo Honorij principis anno. Nam dum quiesceret in basilica baptisterij in stratu suo, die sexta feria illucescente, circa horam tertiam noctis, dum adhuc penè vigilaret, tanquam in excessu mentis effectus, vidit virum senem, statura procerum, vultu decorum, prolixa barba, in vestitu candido, amictum pallio, in cuius summitatibus erant tanquàm aureæ cruces contextæ. Calciatum caligis, in superficie deauratis, & manu tenebat virgam auream, de quá tangens eum, dixit se esse Gamalielem, qui nutriuit Apostolum Paulum, & inter alia dixit ei: Summa cum diligentia nostros patefacito tumulos, quia indecenter despecto loco reconditi sumus. Et cùm interrogâsset, qui essent cum eo: Vnus est, inquit, dominus Stephanus, à Iudæis pro fide Christi Hierosolymis lapidibus oppressus torrentis: iussuque sacerdotum relictus extra portam, via quæ mittit Cedar, bestijs ac auibus deuorandus. Sed hoc omninò prohibuit ille, cui illæsam idem martyr fidem seruauit. Quo facto, rarescente Iudæorum perfidia, conuocans accersiui mihi religiosorum virorum turbam, conuentumque fidelium: ac blandiens, suadensque, affatus sum ita: Obsecro vos fratres charissimi, vt neminem reuereamini, colligentes sanctum pignus beati Stephani, deferte villulæ nostræ, quam nomine suo nominauerat Caphargamela, quæ vigesimo secundo lapide ab vrbe Hierosolyma distat: & more solito, solenni cum funere sepelite. Ille verò qui huic locellæ iacet contiguus, ipse est Nicodemus nepos meus, qui vt renasceretur ex aqua & Spiritu sancto, à Saluatore audiuit: qui mox Petri & Iohannis ministerio est baptizatus. Quá de causa postmodum indignati principes sacerdotum, subtracto ei principatus honore, conabantur eum tradere morti. Sed nostri gratia, nostræque propinquitatis iure repressi, non fecerunt. Veruntamen expulsum extra vrbem, diripuerunt omnem supellectilem eius, multisque afficientes plagis, semiuiuum reliquerunt. Ego nimirùm & hunc collegi, & curam ei adhiberi præcepi. Qui paululùm fuit instanti superstes vita, ad optatam & ipse quietem migrauit: quem, exhibitis funeris exequijs, ad protomartyris pedes iussi sepeliri. Ille autem tertius qui mecum quiescendi possidet locum, ipse est Abibas filius meus, qui mecum Christo Iesu, vigesimum agens annum ætatis suæ, vnà credidit, & à præfatis Apostolis æterni fontis vnda perfusus. Is dum esset legis doctrina plenè eruditus, templo Dei cum Paulo sedulò vacans, diuina meditando præcepta, ab illo vitio, cui se genus maximè subdere solet humanum, protectione tuente superna, extitit liber, & in hoc castitatis proposito quieuit in pace: cum quibus & ego iaceo. Coniunx quoque mea Ethnna, & Selemias primogenitus noster, nolentes credere Christo, sed religionis vnitati & fidei derogantes, in possessione Capharselemia sunt tumulati. Veruntamen quo nos reposi ti sumus, cùm fodere cœperis, inanes eorum reperies tumulos, quia nobiscum non fuerunt digni tumulari. Cumque venerabilis presbyter prædictum virum sciscitaretur: Vbi vos, inquiens, inueniemus Domine? ait ille: In agello nostro qui Syriacè Delamgabrica, necnon Debathalia vocatur, id est, virorum Dei seu beatorum possessio. Quæ visio consimilis ei, iterum iterumque apparuit. Surgens autem

Die 3. Act. 5. & 22. Ioh. 3. 19. Vide Suriū T. 4.

Act. 7.

Iohan. 3.

S. Gamaliel curam sepulturæ habuit SS. Stephani & Nicodemi.

Item Abibæ filij sui.

autem venerabilis presbyter, perrexit in ciuitatem ad Antistitem Iohannem, de quo per visionem monitus fuerat. Cumque illi, cleroque eius particulam visionis per seriem retulisset, ille lachrymis præ gaudio fusis, benedixit Dominum. Reque veraciter vt erat per omnia comperta, beatus Episcopus cum omni celeritate ad fratres & coëpiscopos vicinarum vrbium misit. Qui cùm occurrissent, & locum præsignatum fodere cœpissent, terræmotu statim facto, immensi odoris suauitas tanta exindè respersa est, quanta nullorum ætas hominum tunc temporis meminerat se sensisse: ità vt putarent se præsentes in amœnitate paradisi sitos. Et in ipsa hora de suauitatis odore lxxiij. animæ sunt curatæ à diuersis infirmitatibus. Aderant tunc temporis testes miraculorum cum beato Iohanne, Eustominus Sebastenus, & Eleutherius Hiericontinus pontifices, cum clericorum sanctissimo comitatu. Qui osculantes beati Stephani pignus, locumque claudentes, cum gaudio ad propria sunt reuersi. Post paucos autem dies corpus protomartyris Stephani in Sion ad sanctam ecclesiam, vbi archidiaconus fuerat ordinatus, vij. Calendas Ianuarij cum psalmis & hymnis detulerunt. Tunc temporis cùm prolixæ siccitatis esset immensitas, sufficiens supernæ pietatis pluuia descendit, quę sitientem largius terram madefaciens irrigauit. Quod meritis beati martyris Stephani nullus ambigit periclitanti populo concessum fuisse. Hanc reuelationem Lucianus presbyter Græco sermone ad omnium Ecclesiarum personam descripsit, quam Auitus presbyter homo Hispanus in Latinum vertit, & per Orosium presbyterum Occidentalibus dedit: Qui etiam simul reliquias beati Stephani primus Occidenti dedit, vbi ad memorias sancti martyris innumera miracula facta sunt. De quibus plurima beatus Augustinus in libris de ciuitate Dei commemorat.

Ex tumulis sanctorum miræ suauitatis odor emanat. *Trãslatio S. Stephani & sociorum eius.* *Lib. 22. c. 8.*

Constantinopoli, natalis sancti Hermelli martyris.

PRIDIE NONAS AVGVSTI.

Die. 4. De Aristarcho, ad Col. 4. Act. 19. 29. 27. De Tertulino in vita Stephani, 2. Augusti.

NAtalis beati Aristarchi, discipuli sancti Pauli Apostoli.

Item Romæ in crypta Arenaria natale Tertulini martyris, quem beatus Pontifex Stephanus baptizatum in albis presbyterum consecrauit: cui inter cætera monita, hoc præcipuè commendauit. Frater, inquit, cura sit tibi diuersorum requirere sanctorum corpora martyrum. Qui post biduum ordinationis suæ tentus à Marco præfecto, eductus est ad Valerianum Imperatorem. Quem ille extensum mactari fustibus iussit. Cumque, impiè cæderetur, clamabat: Gratias ago tibi Domine Iesu Christe, qui me non separâsti à domino meo Olympio seruo tuo, qui me præcessit martyrio consummato. Cumque inter cædes hoc diceret, iussit Valerianus lateribus eius ignem supponi. Cumque lætus & constans perseueraret, diceretque. Fac miser, quod facis, celeriùs, vt me de hoc incendio, licet peccatorem, tamen pro eius nomine, Christo offeras sacrificium: iussit Valerianus eleuari eum, & tradi præfecto Sapritio. Qui primò iussit os eius lapidibus conquassari, deindè extendi eum in eculeo, & neruis diutiùs torqueri, deindè ignibus concremari. Cumque perseueranter Spiritussancti gratia roboratus, Christum Dominum fateretur, mandauit hoc factum Valeriano tyranno. Cui Valerianus remandauit, vt data sententia eius caput abscideretur. Tunc Sapritius depositum de eculeo, iussit duci via Latina, in secundo miliario, & ibidem decollari. Cuius corpus sanctus Stephanus colligens cum clericis, & hymnis redditis Deo, sepeliuit in eodem loco, in crypta Arenaria, secundo Calendas Augusti. Vbi concursus solennis fit, secundo Nonas Augusti.

S. Tertulinus post multos cruciat' & ignes decollatur.

Apud Lugdunum, aduentus corporis sancti Iusti Episcopi de eremo. Qui cùm aliquot annis in eremo Angelis proximam egisset vitam, & dignus adesset finis tantis laboribus, regnum scandens cælorum, beato lucro promeruit. Cuius sanctum corpusculum, venerabilium ciuium, Lugduni vrbis cura requisitum, à remotis terræ partibus cum alacritate & religione reportauit, atque in vrbe sacerdotij sui sepeliuit.

NONIS AVGVSTI.

Die. 5.

* Eodem die, S. Iustini presbyteri, de quo ad decimumquintũ Calendas Octob.

APud prouinciam Rhætiæ, ciuitate Augustana, natalis sanctæ Afræ martyris. Quæ cùm esset pagana & meretrix, per doctrinam sancti Narcissi Episcopi ad fidem conuersa, & cum omni domo sua baptizata, pro confessione Domini igni tradita est.

Augu.

Augustoduni, natalis sancti Cassiani Episcopi & confessoris. De Cassiano Greg. Turō de cō fess. ca. 79.

Catalaunis, sancti Memmij Episcopi & Confessoris.

VIII. IDVS AVGVSTI.

ROmæ via Appia in cœmeterio Calixti, natale sancti Sixti Papæ & martyris. Et in cœmeterio Prætextati, sanctorum Felicissimi & Agapiti, diaconorum eiusdem, sub Decio Imperatore, Valeriano præfecto. Qui tenuit beatissimum senem Sixtum Episcopum Romanum cum omni clero suo, & reclusit eos in custodia publica, & fuerunt ibi clausi multis diebus. Factum est autem, vt Decius Cæsar & Valerianus præfectus iuberent sibi beatum Sixtum Episcopum, cum clero suo præsentari noctu intra ciuitatem in tellude. Cui Decius Cæsar dixit: Scis cur tentus, & conuentione publica nobis præsentatus es? Respondit Sixtus: Scio, & benè scio. Decius dixit: Ergo si scis, fac vt vniuersi sciant, & tu viuas, & clerus tuus augeatur. Beatus Sixtus respondit: Verè feci & facio, vt clerus meus augeatur. Cui Decius: Ergo sacrifica dijs immortalibus, & esto princeps sacerdotum. Ad hoc sanctus Episcopus: Ego semper sacrificaui, & sacrificabo Deo Patri omnipotenti, & Domino Iesu Christo filio eius, & Spiritui sancto, hostiam puram, & immaculatam. Tunc ex præcepto Decij duxerunt eum milites ad Templum Martis, vt sacrificijs coinquinaretur. Sed contemnentem sacrificare recluserunt eum in custodia priuata, cum duobus diaconibus Felicissimo & Agapito. Cumque duceretur, his verbis beatus eum Laurentius Archidiaconus cœpit compellare: Quo progrederis sine filio pater? Quo sacerdos sancte sine diacono properas? Tu nunquam sine ministerio sacrificium offerre consueueras. Quid in me ergò displicuit tibi pater? Num degenerem probâsti? Experire certè vtrùm idoneum ministrum elegeris. Cui commisisti Dominici sanguinis dispensationem, cui consummandorum consortium sacramentorum credidisti, huic sanguinis tui consortium negas? Vide nè periclitetur iudicium tuum, dum fortitudo laudatur. Abiectio discipuli, detrimentum magistri est. Quid quòd illustrius præstantes viri discipulorum certaminibus, quam suis vincunt? Denique Abraham filium obtulit, Petrus Stephanum præmisit. Et tu pater ostende in filio virtutem tuam, offer quem erudisti, vt securus iudicij tui comitatu nobili peruenias ad coronam. Tunc beatus Sixtus ait: Non ego te derelinquo fili, nec desero, sed maiora tibi debentur certamina. Nos quasì senes leuioris pugnæ cursum recipimus, te quasì iuuenem gloriosior de tyranno triumphus expectat. Mox venies, flere desiste, post triduum me sequeris. Inter sacerdotem & Leuitam hic medius numerus decet. Non erat tuum sub magistro vincere, quasi adiutorem quæreres. Quid consortiū passionis meæ expetis? Totam tibi hæreditatem dimitto. Quid præsentiam meam requiris? Helias Helisæum reliquit, & virtutem non abstulit. Et dixit beatus Sixtus ad beatum Laurentium: Accipe facultates Ecclesiæ vel thesauros, & diuide pauperibus quibus tibi videbitur. Accepta potestate beatus Laurentius cœpit per regiones curiosè quærere, vbicunque sancti clerici vel pauperes essent absconsi, & portans thesauros, prout cuique opus erat, ministrabat. Igitur post hoc beatus Sixtus reducitur in telludem, vt audiretur, & cum eo diaconi Felicissimus & Agapitus. Et sedente Decio ac Valeriano, præsentatus est beatus Sixtus. Ad quem Decius iracundia plenus: Nos, inquit, consulimus senectuti tuæ, audi præcepta nostra, & sacrifica. Respondit beatus Sixtus: Miser tu tibi consule, & noli blasphemare, sed age pœnitentiam de sanguine sanctorum, quem effudisti. Tunc monente Valeriano, iussit Decius, vt ducerentur ad templum Martis, & si nollent sacrificare, in eodem loco capite truncarentur. Educti ergo foràs murum portæ Appiæ, dixit beatus Sixtus ad templum Martis: Destruat te Christus filius Dei viui. Cumque respondissent omnes Christiani, Amen, subitò cecidit aliqua pars templi, & comminuta est. Tunc beatus Laurentius cœpit clamare: Non me derelinquas pater sancte, quia thesauros tuos iam expendi, quos tradidisti mihi. Milites autem audientes de thesauris, tenuerunt beatum Laurentium Archidiaconum. Sanctos verò Sixtum, Felicissimum, & Agapitum duxerunt in cliuum Martis ante templum, & ibi decollati sunt viij. Idus Augusti. Noctu autē venerūt clerici, & maxima pars Christianorū, & collegerunt corpora sanctorum, & sepelierunt beatum Sixtum in crypta in cœmeterio Calixti in eadem via. Sanctos verò Felicissimum & Agapitum martyres sepelierunt in cœmeterio Prætextati. Decollati autem sunt cum eis & alij quatu-

Marginalia: Die 6. De Sixto hoc & locis eius, quære in vita S. Laurētij apud Suriū to. 4. — Nō vult sacrificare Marti Sixtus Episcopus. — Gen. 22. — 4. Reg. 2. — S. Laurētius thesauros Ecclesiæ pauperibus erogat. — S. Sixtus cū socijs iubetur decollari.

or, vt in gestis Pontificalibus legitur, Ianuarius, Magnus, Vincentius, & Stephanus subdiaconi. Passus & cum eis beatus Quartus, vt scribit beatus Cyprianus. Hic beatus Sixtus apud Athenas natus, & doctus, priùs quidem philosophus, postea Christi discipulus fuit. Sedit in Episcopatu anno vno, mensibus decem, diebus viginti tribus.

Cũ socijs sepelitur.

Itèm Romæ, sancti Hormisdæ Papæ, qui sedit annos septemdecim. Hic composuit Clerum, & psalmis erudiuit. Sub huius tempore Anastasius Imperator hæreticus, percussus fulmine interijt. Sepultus est idem Pontifex in ecclesia beati Petri, vij. Idus Augusti.

De eo Pontificale c. 54

Eodem die in Hispanijs ciuitate Compluto, sanctorum Iusti & Pastoris fratrum. Qui cũ adhuc pueri literis imbuerentur, proiectis in schola tabulis, spontè ad martyrium cucurrerunt. Et mox à Daciano teneri iussi, cum se mutuis exhortationibus constantissimè roborarent, extra ciuitatem producti, & in campo laudabili, à carnificibus iugulati sunt. Vbi etiam in basilica sui nominis quiescunt.

De qua Eulogius li. 2. c. 11. & nos Tom. præsent.

VII. IDVS AVGVSTI.

Die 7. De Donato Greg. dial. li. 1 cap. 7.

Apud Tusciam ciuitate Aretio, natalis sancti Donati Episcopi & martyris. Qui nutritus à sancto Pigmenio presbytero, in titulo beati Pastoris eruditus est, non solùm in diuinis, verum in humanis literis sufficientissimè. Cum quo & Iulianus creuit, & subdiaconus ordinatus, reiecto pustmodum gradu, inutilis factus, ad Imperium adspirauit. Quo tempore beatum Pigmenium Romæ in custodia mancipauit, & sanctos patrem & matrem Donati gladio occidit. Donatus verò Lector fuga petijt ciuitatem Aretium, & habitauit cum Hilarino gloriosissimo monacho seruiens Deo continuis orationibus & ieiunijs. Factum est vt mulier nomine Syrana gentilis & pagana, capta oculis, & corde verè cæca, cum vnico filio suo Herculeo nomine cellã beati Hilarini, cum quo beatus vir habitabat, requireret: quam fide Christi instructam, ad beatũ Satyrum Episcopum Hilarinus & Donatus perduxerunt. Qui fidem ipsius vt accepit, gratias Deo agens, indixit ei ieiunium, vt humilaretur in cilico & cinere. Et sic deindè catechizauit eam, & baptizauit tam ipsam quam filium eius. Et mox aperti sunt oculi Syranæ, cœpitque clamare: Verè Deus Christus est, qui illuminauit oculos meos. Quod factum audiens Apronianus, non multò post attulit filium suum dæmoniacum ad beatum Donatum. Quo orante simul cum Satyro Episcopo & Hilarino, expulsus dæmon puerum sanum reliquit. Sed & non longo tempore post vir quidam Eustasius, rector Tusciæ, & exactor fisci, dum occupatus alicubì teneretur, superuenientibus hostibus, vxor ipsius Euphrosyna pecuniam fisci abscondit, & paucis diebus succedentibus, absente adhuc viro, defungitur. Rediens autem postmodum vir eius, inuenit vxorẽ suam mortuam, & pecuniam fisci sibi celari. Qua de re non parùm tristis, simul pro requisita pecunia cũ etiam à principibus curiæ supplicia ipsi meditarentur, fugiens idem Eustasius, venit ad beatum Satyrum & Donatum, & indicauit eis anxietatem animi sui. Stans itaque Donatus super sepulcrum vxoris ipsius, voce magna clamauit. Euphrosyna per Christum crucifixum te cõiurio, vt dicas nobis quid factũ sit de pecunia fisci, quia vir tuus pro ea ab exactoribus valdè affligitur. Quę mox de sepulcro respondit, In ingressũ domûs suffossa latet pecunia, quam quęritis. Recepta igitur est pecunia, liberato Eustasio ab impositione calumniæ. Verũ recepto beato Satyro cum patribus suis eius loco sacerdotium beatus Donatus suscepit. Cũque die quadam Missas celebrâsset populo, & de corpore Christi ac sanguine ipsius populus venerabiliter recrearetur: diaconus quidam nomine Antimus tradebat sacrũ sanguinem Christi, & subito paganorum impulsu cecidit, & sanctum calicem comminuit. Vnde valdè tristis tam ipse quam populus Christi efficitur. Cuius tristitiam Dominus per beatum ilicò Donatum releuauit. Nam collecta sunt fragmenta Dominici calicis, & beato viro allata. Quæ flens ille suscipiens, oratione facta, vas in pristinã formam restaurauit. Quo signo perculsi pagani, simul cũ Christianis deitatem Christi confessi sunt. ac circiter septuaginta nouem animæ in Christum credentes per baptismum saluatæ sunt. Multis ergò signis Dominus glorificans sanctum suum, ad coronam martyrij prouexit. Denique tentus tempore Iuliani Imperatoris à Quadartiano Augustali, simul & cum eo Hilarinus vir Dei, iubetur idolis sacrificare. Cui fideliter reluctanti, iussit Quadratianus, os lapidibus contundi: Hilarinum verò monachum in conspectu eius tam diu fustibus cædi, donec spi-

Syrana in baptismo recipit amissum lumen.

Mortua ad imperium S. Donati loquitur.

S. Donatus oratiõe restaurat cõfractũ Dominici sanguinis calicem.

ſpiritum emitteret. Deindè beatum Donatum in cuſtodia recludi. Vbi cum innumera miracula Dominus per ſeruum ſuum operaretur, miſit Quadratianus, qui gladio cum percuteret, ſeptimo Idus Auguſti. Cuius corpus Chriſtiani iuxta ciuitatem cum veneratione ſepelierunt. Martyris verò Hilarini oſſa in Hoſtia ciuitate tumulata ſeruantur.

Hilarinus fuſtib⁹, Donatus verò gladio cæſ⁹ moritur.

Romæ, ſanctorum martyrum Petri, Iuliani cum alijs decem & octo.

Apud Mediolanum, ſancti * Fauſtini, tempore Aurelij Commodi martyrizati.

* al. Fauſti

VI. IDVS AVGVSTI.

ROmæ via Oſtienſi, miliario ſeptimo, * natale ſancti Cyriaci martyris. Poſtquã Maximinus Auguſtus iuſſit, vt omnes qui erant in cuſtodia, vnà cum Cyriaco diacono capite truncarentur, promiſcui ſexûs numero viginti & vnus decollati ſunt via Salaria, intra thermas Saluſtij foràs muros. Sãctorum autem corpora collegit noctu Iohannes preſbyter, & ſepeliuit in eadem via octauo decimo Calendas Aprilis. Poſt dies verò ſeptem, veniens beatus Marcellus Epiſcopus cum Lucina matrona Chriſtianiſſima, corpora ſanctorum condiuit cum aromatibus & linteaminibus, deindè ſuſtulit eá, & tranſtulit in prædium ſuum via Oſtienſi, miliario ab vrbe Roma ſeptimo: & manu ſua recondidit in ſacrophagis lapideis, cum quibus & beatum Cyriacum, octauo die Menſis Auguſti. Carpaſius verò vicarius petijt domum beati Cyriaci, quam donauerat ei Diocletianus Auguſtus. Et ingreſſus in eam inuenit locum vbi ſanctus Cyriacus fontem ædificauerat, quem conſecrauerat ſanctus Marcellus Epiſcopus, vbi venientes ad fidem baptizabat ſanctus Cyriacus. In quo loco Carpaſius balneum ſibi ſtatuit. Et dum lauiſſent & epulas exhibuiſſent, Carpaſius & octodecim pariter cum ipſo, ac deriderent fidem Chriſtianam, ſubitò ceciderunt, & mortui ſunt. Beatorum autem martyrum paſſiones, id eſt Cyriaci, Largi, & Smaragdi, ſuis locis in præſenti Calendario notatæ ſunt, ſub Maximino Auguſto & Carpaſio vicario.

Die 8.
* Trãſlatio De Cyriaco & ſocijs ei⁹ habetur in geſtis Marcelli Papæ.
16. Martij ſcilicet.

Apud Viennam, Galliæ vrbem, natalis ſancti Seueri preſbyteri & confeſſoris. Qui, vt eius geſta teſtantur, natione Indus, fide Chriſti feruens, cauſa Euãgelij prædicandi, laborioſiſſima peregrinatione ſuſcepta, etiam ad præfatam vrbem deueniens, ingentem paganorum multitudinem verbo & miraculis ad fidem Chriſti conuertit. Dumq; in pace quieuiſſet, conditus in baſilica ſancti Stephani, ſignis præclarus, mira fidelium veneratione colitur.

S. Seuerus multos cõuertit.

V. IDVS AVGVSTI.

VIgilia ſancti Laurentij. Eodem die Romç, ſancti Romani militis, qui confeſſione ſancti Laurentij compunctus petijt ab eo baptizari: & mox iubente Decio, cum fuſtibus exhibitus ac decollatus eſt.

Die 9.
De Romão milite habes in vita S. Laurẽtij apud Suriũ

IIII. IDVS AVGVSTI.

ROmæ, natale ſancti Laurentij Archidiaconi & martyris ſub Decio. Cui beatus Sixtus omnes facultates Eccleſiæ & theſauros, pergens ad coronam martyrij, tradidit. Hic veniens in Cælium montem, vbi erat quædam vidua, in viduitate trigintaduos annos habens, in cuius domo multi Chriſtiani, & preſbyteri, & clerici abſconſi manebant, tulit veſtes & theſauros Eccleſiæ, & cœpit erogare, & pedes omnium Chriſtianorum lauare. Ad cuius pedes Cyriaca vidua cadens, Per Chriſtum, inquit, te coniuro, vt manus tuas ponas ſuper caput meum, quia multas infirmitates capitis patior. Beatus Laurentius facto ſigno Crucis, poſuit manus ſuper caput viduæ, & linteum, de quo extergebat pedes ſanctorum. Tranſiens autem in vicum, qui dicitur Canarius, inuenit multos Chriſtianos in domo Narciſſi Chriſtiani congregatos, & lauit pedes omnium, & dedit eis de theſauro. Erat in eadem domo homo cæcus nomine Creſcentio, qui cœpit rogare beatum Diaconem, vt poneret manum ſuam ſuper oculos eius. Tunc beatus Laurentius lachrymans dixit: Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui aperuit oculos cæci nati, ipſe te illuminet. Et facto ſigno Crucis, aperti ſunt oculi eius. Cùm iam ergo duceretur beatus Sixtus cum duobus diaconibus, vt martyrium ſuum conſummaret, & beatus Laurentius clámaret adueniens, Non me derelinquas Pater ſancte, quia theſauros tuos iam expendi, quos tradidiſti mihi, tentus eſt à militibus, & traditus Parthemio tribuno. Qui nunciauit Decio, quod Laurentius, qui haberet theſauros

Die 10.
De Laurentio vide Suriũ To. 4.
Sãctus Laurẽti⁹ ſigno Crucis ſanat ægram
Iohan. 9.
Aperit ocu los cæci.

cùm de te ipso incertus sis, an ad diem crastinum attingas. Præses adduci iussit Secundam, vt Rufina soror eius in conspectu ipsius flagellis cæderetur. Quæ cùm vidisset sororem suam flagellis cædi, clamare cœpit ad Iudicem: Quid est quod agis sceleratissime, & Regni cælorum inuisor? Quid est quod sororem meam glorificas & me exhonoras? Dicit ei Præfectus. Vt vidio, insanior sorore tua es. Secunda respondit: Nec soror mea insana est, nec ego insanio, sed ambæ Christianæ sumus, & iustum est vt simul cædamur, quia simul Christũ Dominum confitemur. Et cũ liberè fidem veritatis faterentur, tunc iussit eas Præfectus in tenebroso loco includi, & fumum stercorum fieri. Cùm hoc fuisset factum, fumus ille quasi thymiama exhalabat, & obscuritas illa quasi die medio vincebatur. Iterùm iussæ sunt inde tolli, & in suis balneis includi, atque in solio ardente & non temperato iactari. Vbi cùm fuissent post duas horas ingressi qui earum corpora tollerent, inueniunt intus solium frigidum. Quod audiens præfectus obstupuit, & iussit eas duci, & in medio Tyberis mitti, & vno saxo ligato in collo ambarum, præcipitari. Cũ quo per dimidiam ferè horam merserunt: & quę nudæ missæ fuerant, in superiore parte fluminis siccis vestibus apparuerunt, Christi gloriam decantantes. Quod cum fuisset Iudici nunciatum, dixit Præfectus Archesilao comiti: Istæ quas mihi tradidisti, aut magica arte nos superant, aut verè in eis sanctitas regnat. Vndè sicut eas mihi tradidisti, ita eas ego tibi reddo, vt tuo arbitrio vel sententiam accipiant, vel euadant. Tunc Archesilaus iussit eas duci in syluam in via Cornelia, ab vrbe Roma miliario decimo, in fundo, qui vocatur Buxo, & illic eas capite percuti, & sic earum inhumata corpora derelinqui. Sed Domini gratia non defuit in Christo credẽtibus vel defunctis. Nam Plautilla matrona, in cuius prædio hoc factum est, vidit eas in visu sedentes gemmatas in thalamo, & dicẽtes sibi: Plautilla desine à flagitijs idolorum, & ab incredulitate impia cessa, & credens in Christum, veni in rem tuam, & corpora nostra inueniens, ibi sepeli. Exurgens autem Plautilla, peruenit ad locum, & inueniẽs sanctarum virginum corpora, adorauit, & credidit, & fabricauit sepulcrum virginũ ad laudem Domini Iesu Christi.

[Margin: Cæditur flagellis. — S. Secundę patiẽdi pro Christo desiderium. — Cæduntur capite.]

V. IDVS IVLII.

Die 11. TRanslatio sancti Benedicti Abbatis, Postq̃ enim (sicut ipse viuens prædixerat) monasterium eius à gentibus est vastatum, Domino reuelante, repertũ est corpus eius, & in Gallias translatum, atque in territorio Aurelianẽsi monasterio quod vocatur Floriacum, condignè sepultum. Trãslatum est pariter etiam corpus beatæ Scholasticæ virginis sororis eius, atque in partibus Cenomanensium, religiosorũ deuotione conditum. Cuius animam idem vir Dei è corpore egressam, vidit in columbæ specie cæli secreta penetrare: corpusque eius secum in vno iussit poni sepulcro, vt quorum mens vna semper in Deo fuerat, eorum quoq; corpora nec sepultura separaret.

[Margin: Hui9 trãslationis fit mentio in vita sancti Agulphi, 3. Septẽb. T. 5. cap. 3.]

Eodem die in Armenia minore, ciuitate Nicopoli, natalis sanctorum martyrum Ianuarij & Pelagiæ. qui eculeo, vngulis, & testarum fragmentis diebus quatuor cruciati, martyrium impleuerunt.

Romæ in Vaticano, sancti Pij Papę, qui sedit in Episcopatu annos octodecim Sub huius tempore Hermes librum scripsit, qui appellatur Pastor, quia in habitu pastoris ei Angelus apparuit.

[Margin: De Pio. Põtificale c. 11. — Hildulphi vitam adiecimus Tom. 4.]

*Itèm Romæ, natalis sanctorum Stephani, Leontij & aliorum.

*Treuiris, sancti Hildulphi eiusdem vrbis Episcopi & confessoris.

IIII. IDVS IVLII.

Die 12. APud Aquileiam, natalis sancti Hermagoræ primi eiusdem ciuitatis Episcopi, discipuli beati Marci Euangelistæ.

Mediolani, translatio sanctorum martyrum Naboris & Felicis.

Apud Cyprum, natalis beati * Nasonis, antiqui Christi discipuli.

[Margin: *al. Iasonis. Act. 21.]

Apud Cæsaream sancti Dij.

Itèm eodem die, sancti Cleti Papæ, qui Romæ sedit annos duodecim. Hic ex præcepto beati Petri Apostoli vigintiquinque presbyteros in vrbe Roma ordinauit: sepultusque est iuxta corpus beati Petri.

[Margin: De Cleto Põtificale cap. 3.]

III. IDVS IVLII.

Die 13. ESdræ & Iohel Prophetarum.

[Margin: *al. Silę.]

Itèm natalis sancti * Sileæ Apostoli. Qui cum esset vnus de primis fratribus, & ab

& ab Apostolis ad ecclesias gentium destinatus, prædicationis officium, gratia Domini plenus, instanter consummauit: atque apud Macedoniam in passionibus suis Christum clarificans, postmodum requieuit. *Act. 15. 16. 17. 18.*

Apud Africam, natalis sanctorum confessorum Eugenij Carthaginensis Episcopi, fide & virtutibus ac miraculis gloriosi, & vniuersi Cleri eiusdem. Qui cæde inediaque macerati, ferè quingenti, vel eo amplius (inter quos quamplurimi erant lectores infantuli) gaudētes in Domino, procul exilio crudeli extrusi sunt. In quibus erant nobilissimi, Archidiaconus nomine Salutaris, & Mirata secundus in officio ministrorū. Qui plurima pro confessione catholica perpessi supplicia, & tertiò confessores effecti, gloriosæ in Christo perseuerantiæ titulo illustrati sunt. *De Eugen. Surij T. 4. ex Victore.*

*Eodem die sanctæ Margaritæ virginis & martyris. *De Margã. Surius 20. Iulij.*

PRIDIE IDVS IVLII.

Apud Pontum, natalis sancti Phocæ Episcopi ciuitatis Sinopis & martyris. Qui sub Traiano Imperatore, præfecto Africano, carcerem, vincula, ferrū, ignem etiam pro Christo superauit. Cuius reliquiæ in basilica Apostolorum in Gallia ciuitate Vienna habentur. *Die 14. Iste Phocas alius fuit ab eo, cuius fit mentio 12. Septemb.*

IDIBVS IVLII.

Nisibi, natalis sancti Iacobi, magnæ virtutis viri, ità vt ad eius preces sæpè vrbs discrimine liberata sit. Hic vnus fuit ex numero confessorum sub persecutione Maximiani, & eorū qui in Nicena synodo peruersitatē Arij homousij oppositione damnauerunt: atque intra muros vrbis suæ ex præcepto Imperatoris Constantini ad tutelam & munimentum sepultus, postcà zelo Iuliani Imperatoris apostatæ extra vrbem elatus & conditus. Sed mox eadem ciuitate, tanti patroni orbata reliquiis, Persarum ditioni succubuit. *Die 15. De eo 4. T. Surij.*

Romæ in portu, Eutropij, Sozimæ & Bonosæ sororum.

Apud Alexandriam, natalis sanctorum Philippi, Zenonis, Narsei, & decem infantum.

*Eodem die Diuisio Apostolorum. *De Apostolorū diuisiōe vide T. 4. Surij 30. Iulij.*

Apud Carthaginem, natalis sanctorum Philippi, Catulini diaconi, Ianuarij, Florentij, Iuliæ & Iustæ, qui sunt positi in basilica Fausti.

*Itèm eodem die S. Reginsuindæ virginis.

XVII. CALENDAS AVGVSTI.

In Ostia, passio sancti Hilarini, qui sub persecutione Iuliani, cum nollet sacrificare, fustibus cæsus, martyrium sumpsit. *Die 16. De Hilarino fit mentio in gestis Iohann. & Pauli To. 3. Surij.*

Apud Antiochiam Syriæ, natalis sancti Eustachij Episcopi & cōfessoris. Qui sub Constantio principe ob catholicam fidē in Traianopolim ciuitatem Thraciæ pulsus exilio, ibidem requieuit.

*Itèm SS. Monulphi & Gondulphi Episcoporum & confessorum. *Tūgrensiū scilicet.*

*Itèm alibi sancti Mammæ.

XVI. CALENDAS AVGVSTI.

In Carthagine, natalis sanctorum martyrum Scillitanorum, id est Sperati, Narthali, Cythini, Bethurij, Felicis, Aquilini, Lethanij, Ianuariæ, Generosæ, Bessiç, Donatæ & Secundæ, sub Saturnino præfecto. Qui post primam Christi confessionem in carcerem missi, & in ligno confixi, manè gladio decollati sunt. Horum reliquiæ cum ossibus beati Cypriani, & capite sancti Pantaleonis martyris, ex Aphrica in Gallias translatæ, venerantur Lugduni in basilica beati Iohannis Baptistæ. *Die 17. De his extat Sermo August teste Possidio.*

*Item Antisiodoro, S. Theodosij Episcopi & confessoris.

XV. CALENDAS AVGVSTI.

Apud Carthaginem, natalis sanctæ Guddenes virginis: quæ Plutiano & Zeta cōsulibus, iussu Rufini proconsulis, quater diuersis temporibus eculei extensione vexata, & vngularum horrenda laceratione cruciata, carceris etiam squalore diutissimè afflicta, nouissimè gladio cæsa est. *Die 18.*

Apud ciuitatem Metensium, sancti Arnulphi Episcopi, qui sanctitate & miraculorum gratia illustris, eremiticam vitam diligens, beato fine quieuit. *De Arnulpho Surius 16. August Tom. 4.*

Brixię, depositio sancti Philastrij, ipsius ciuitatis Episcopi. Qui cū fuisset presbyter ordinatus, ductus amore Dei, relictis omnibus, vniuersum penè ambitum circuiuit orbis, quatenus sequutus vestigia Pauli Apostoli, per singula loca animas fraude diaboli deceptas, de sempiterno suis prędicationibus liberaret interitu. Vn- *De Philastrio vide*

Suriũ Tomo 4. de non solũ contra gentiles, atque Iudæos, verũ etiam contra omnes penè hęreses, & maximè contra Arianã perfidiam, quæ tunc nimirùm prævalebat, fidei vigore pugnauit: & ob hoc verberibus castigatus, stigmata Domini nostri Iesu Christi suo portabat in corpore. Nam & in Mediolanensi vrbe idoneus custos Dominici gregis fuit, & Auxentio Arianæ perfidiæ Episcopo, priusquam beatus Ambrosius eligeretur, diuina gratia fultus nimiũ repugnauit. Romæ etiam nõ exiguo tẽpore demoratus, multos & publica & priuata disputatione est in fide lucratus. Et quia valde hæreticos impugnabat, voluit de eorum singulis sectis atque doctrinis nefandissimis librũ cõponere: quatenùs singularũ hęresum errore patefacto, nullus ab eis, saltẽ simplex in Ecclesia constitutus, compræhendi possit. De quo beatus Augustinus ità dixit: Philaster Brixiensis Episcopus in prolixissimo libro, quẽ de hæresibus condidit, centum viginti hæreses arbitratus est computandas.

S. philastrius multos sua prędicatione cõuertit.

XIIII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 19. Ad Co. 1. 4. & ad Philemonem. Natalis beati Epaphræ, qui à beato Paulo Colossis ordinatus Episcopus, clarus virtutibus, martyrij palmam pro ouibus sibi commendatis virili agone percepit: sepultus apud eandem vrbem.

De Arsenio vide Suriũ ex metaph. Itèm eodem die, sancti Patris nostri Arsenij, de quo in verbis seniorũ refertur, quia propter redundationem lachrimarum tergendam, sudarium semper in sinu vel in manu habuerit.

Item de Iusta & Rufina Rom. 4. Eodem die Hispali apud Hispaniam, natalis sanctarum Iustæ & Rufinæ. Quæ à Diogeniano prǽside comprǽhensæ, eculei extensione & vngularum laniatione vexatæ sunt, dein trusæ sunt in carcerem, inedia & doloribus afflictæ. Post hæc iussit Pręses, vt quocunquè iret, ipsæ nudis pedibus sequerentur. Tandem Iusta in carcere spiritum exhalauit. Corpus eius in puteum proiectum, & à Gabino Episcopo leuatũ, in Hispalensi cœmeterio conditum est. Rufinæ ceruix confracta, & corpus eius igni traditum. Cuius reliquiæ à fidelibus curatæ sunt.

S. Rufinæ ceruix con stringitur.

*Lugduni, sancti Rustici presbyteri & confessoris.

*Item Treuiris, S. Martini Episcopi & martyris.

XIII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 20. De Ioseph Act. 1. Natalis beati Ioseph, qui cognominatus est Iustus. Hic prædicationis & sanctitatis officijs seruiens, cum beato Mathia, vt numerum duodenum impleret, ab Apostolis statuitur. Sed Mathia locum Iudę proditoris implente, beatus Ioseph nihilominùs prædicationi inseruiens, multamque pro Christi fide persecutionem à Iudæis sustinẽs, victoriosissimo fine in Iudæa quieuit. De quo refertur quod venenum biberit, & nihil ex hoc triste pertulerit, propter Domini fidem.

Vulmari vitã integrã adieci Tom. 4. Apud Damascum, natalis sanctorum Sabini, Maximini, Iuliani, Macrobij, Cassi, Paulæ, cum alijs decem.

*Item eodem die, Vulmari & Philiberti Abbatum.

XII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 21. De Daniele & tribus pueris, Surius Tomo 4. Danielis Prophetæ. Romæ, natale sanctæ Praxedis virginis. Hæc cum sorore sua Potentiana à sanctissimo patre Pudente, qui fuit edoctus in fide ab Apostolo Paulo, in omni castitate & lege diuina erudita, post transitum parentis, vigilijs & orationibus atque ieiunijs assiduè vacans, omne patrimonium suum simul cũ prædicta beata sorore in sustentatione pauperum & Christi sanctorum erogauit. In titulo verò quem pater earum Pudens, nomine beati Pastoris dedicauit, vna cũ consilio beati Pij sedis Apostolicæ Episcopi, fontem baptismi construere soror & ipsa student, vt familia earum die sancto Paschæ baptizaretur. Quos ad nonaginta sex numero manumissos, beatus Pius aquis salutaribus abluit. Inde post innumera pietatis opera post multorum martyrũ sepulturas, (inter quos beatum Symmetriũ presbyterum cum alijs viginti duobus apud titulum supradictum manibus suis sepeliuit) qui per martyrij palmam ad regna cælorum transierant: eadem beatissima virgo migrauit ad Dominum, coronam iustitiæ receptura, duodecimo Calendas Augusti. Sepulta in cœmeterio Priscillæ via Salaria, iuxta sororem suam atq; sanctum patrem Pudentem posita.

Sacros fontes in ecclesia erigere Apostolici instituti est.

De eo Surius Antonius. Eodem die in Gallijs, ciuitate Massilia, natalis sancti Victoris. Qui persecutione Diocletiani & Maximiani, cum esset miles, & nec militare, nec idolis sacrificare vellet, primùm à tribuno suo Asterio in carcerem trusus, sed omni nocte ad consolandos & visitandos infirmos ab Angelo eductus est. Deinde iussu Eutychij præfecti,

fecti, retortis brachijs, loris subtilibus ligatus, & pedibus fune constrictus, per mediam tractus est ciuitatem. Post hæc fustibus crudelissimè cæsus, ac suspensus & taureis cruciatus, cum exhibuissent aram in qua sacrificaret, & eam nec respicere sustinens, de manu sacerdotis calce excussisset, pedem ei præses iussit incidi. Ad vltimū in cōfessione persistens, missus est in molam pistoriam, in qua sparsum granum vertigine animalis macerari solet. atque ità contritus, martyrium cōsummauit. Passi sunt cum eo tres milites, Alexander, Felicianus, & Longinus. Qui dum eum nocturno silentio in carcere custodirent, visitantibus illum Angelis sanctis, tanto claritatis fulgore obstupefacti atque ad eius genua prouoluti, credentes in Christum, nocte eadem in mari baptizati sunt, & sequenti die, ante consummationem beati martyris, gladio iugulati. Puer quoque Eleutherius, qui dum ad sepulcrum eius oraret, emisit & spiritum.

S. Victorin mola pistōria conteritur.

Socij eius gladio iugulantur.

*Eodem die, sancti Arbogasti Episcopi & confessoris.

XI. CALENDAS AVGVSTI. Die 22.

NAtalis sanctæ Mariæ Magdalenæ, de qua, vt Euangelium refert septem dæmonia eiecit Dominus. Quæ etiam, inter alia dona, insignia, Christum à mortuis resurgentem prima videre meruit.

De ea Surius Tom. 4.

Et beatæ Syntyches, quæ Philippis dormit sepulta: de qua beatus Apostolus Paulus scribit Philippensibus: Euchodiam rogo, & Syntychen deprecor idipsum sapere in Domino.

Philip. 4.

Ancyra Galatiæ, natalis sancti Platonis martyris: cuius gesta habentur.

De Platone Surius ex Metaph. Tomo 4.

X. CALENDAS AVGVSTI. Die 23.

APud Rauennam, natale sancti Apollinaris Episcopi. Hic Romæ ordinatus à beato Petro Apostolo, Rauennam directus est. Vbi cùm peruenisset nō longè ab vrbe Rauenna mansit apud quendam militem Hirenæum nomine, cuius filius erat cæcus. Quem ad se perductum facto signo Crucis, illuminauit, ac sic parentes illius postmodum baptizauit. Matronam verò cuiusdam tribuni militum nomine Theclam, quæ plurimis annis grauissima tenebatur infirmitate, cùm in nomine Domini nostri Iesu Christi, manum apprehendens eius, de lecto sanatam erexisset, tribunum cum vxore eadem, & filios, ac familiam ipsorum in Christum credentes baptizauit. In cuius domo postmodùm intra vrbem Rauennam Missas & baptismata agebat cum discipulis suis per xij. annos. Ordinauit autem duos presbyteros, Adheretum, & Calocerum: Martianum verò nobilissimū virū, & Leucadium philosophum, diaconos, & sex clericos statuit, cum quibus die noctuque psalmos canebat. Nunciatumque est duci Saturnino. Qui producēs eum, statuit ante pontifices Capitolij Rauennatis. A quibus nimia cæde mactatus, eiectatusque ad mare, semiuiuus relinquitur. Quem discipuli eius colligentes, adhibuerūt ei curam. Post menses sex Bonifacium nobilissimū virum, qui obmutuerat, sanaturus ad domum eius veniens, puellam immundum spiritum habētem, deindè Bonifacium, soluto vinculo linguæ eius, sanauit. Vbi quingenti homines Christo crediderunt. Non post multos dies à paganis tentus, & diutissimè fustibus cæsus est, ac nudis pedibus super prunas impositus, & indè ab vrbe pulsus. Sed non longè à muro habebant Christiani tugurium, vbi Missas faciebat, in mari verò baptizabat. Ibique timentes Deum de facultatibus suis ministrabant ei. Post plurimos annos etiam ad Aemiliam perrexit, verbum Domini prædicare, faciens multas virtutes in nomine Domini nostri Iesu Christi. Tempore quo reuersus est, Rufi patricij filiam à morte corporis suscitauit, quam Christo virginem firmauit, matre cum familia promiscui sexûs trecentis quatuor baptizatis. Peruentum est autem ad Cæsarē de beato viro, & quod domus Rufi Patricij obediret Christo. Et mittens Rufo successorem, scripsit Vicario Præfecto prætorij Messalino, vt aut dijs inclinaret Apollinarē, aut longè in exilium traderetur. Quem accersitum Vicarius, post interrogationē exutum veste virgis cædi fecit, & aqua bulliente plagas eius infundi, & eculeo suspensum torqueri, ac saxo os eius contundi, & cum grauissimo ferri pondere oneratum includi in carcere horrifico, atq; in ligno extendi, vbi ab hominibus quidem negligitur, sed ab Angelo publicè pascitur. Quarto die iudex de carcere productum, catenatum, in naui positum in exilium direxit. Tres autē viri cum de clero secuti sunt, qui & ministrabant ei. Mortuis verò omnibus tempestate maris & naufragio, ipse cum clericis & duobus militibus euasit, quos Christo ilicò consecrauit lotos aqua salu-

De Apoll. Surius.

Ecce Missarū, baptismatis, & ordinū ecclesiasticorū vsum antiquissimū.

Cæditur à paganis.

Suscitat mortuam.

Ab Angelo visitatur.

Leprosum inutroque hominecu rat. salutari. Et transitu facies post Corinthum per Mysiam, leprosum cute mundatum in Christo lauit. Deinde ad ripam Danubij perueniens, multos fide sibi sociauit. Et quærentibus eum incredulis occidere in partes Thraciæ descendit. Et cum ibi dies aliquot fecisset, & in templo Serapis, præsentia ipsius obticuisset dæmon, tandem rogatus spiritus responsum dedit: Quia discipulus Petri Apostoli Iesu Christi huc venit, & ligauit me. Hic nisi fuerit ab his locis expulsus, vobis dare responsa nō possum. Inquisitus inuentus est B. Apollinaris, & discussus, diutissimè fustibus cæditur, Fustibus cęditur. & vsq; ad mare perductus à Rectore prouinciæ, naui currenti ad Italiam cum suis hominibus superimponitur. Itaq; post tertium annum Rauennam ingreditur, deindè post dies aliquot subita seditione orta in ciuitate irruentibus paganis, ligatus ad forum perducitur. Ibi cæsus ac vulneratus est. Exindè pontifices Capitolij egerūt, vt ad templū Apollinis duceretur. Quò cùm peruenisset, facta oratione, simulacrum solutum, & templum destructum est. Pagani hoc videntes, clamabant: Senex impius interficiatur. Et tradiderūt eum iudici, cui nomen erat Taurus, qui habebat filium naturalem cæcum natum, quem in nomine Christi sanctus Apollinaris illuminauit, multis stupefactis, & conuersis ad Dominum. Cæcum illuminat. Mansit autem in prędio Tauri præsidis annis quatuor. Erat enim ab vrbe miliario sexto, vbi concurrebant Christiani, & docebantur ab eo. Et quacunq; infirmitate quis detinebatur, ad eum perductus sanabatur. Igitur inuidiosa relatio pontificum Capitolij cucurrit ad Cęsarē aduersùs beatum Apollinarem. Qui mox edixit, Vt si dijs quis temerario ore iniuriā inferret, aut satisfaciat, aut vrbe priuetur. Quæ iussio mox percurrit ad Demosthenē Patriciū. Qui exquisitione missa, sanctū Apollinarē sibi exhiberi iubet: quē auditū tradidit in custodia cuidam Centurioni occultè Christiano, cogitās quibus cruciatibus eum perderet. Qui media nocte laxauit eum, vt fugeret. Cumq; fuisset paganis cognitū, sequentes eum, non longè à porta appræhenderunt, & tam diù cæsus est, quousq; æstimaretur mortuus. Cæditur à paganis vsque ad mortem. Exindè collectus est à discipulis, & perductus est in vicum, vbi leprosi morabantur, Et septem dies superuixit, admonēs semper Ecclesiam, nè à fide Christi discederet. Ità martyr gloriosissimus Apollinaris in laude Christi defunctus, sepultus est foris murum, & clausum in arca saxea sub terra corpus eius missum est. Hic ab Antiochia sequutus Apostolum Petrū, & ab vrbe Roma ab eodem Apostolo missus Rauēnam, rexit Ecclesiam annis xxviij. mense vno, diebus quatuor. Passus vltimum martyrium sub Vespasiano Cæsare, & Demosthene Patricio, x. Calendas Augusti.

De Liborio Surius Tom. 4. * Eodem die, S. Liborij Episcopi ciuitatis Cenomannensis & confessoris.

IX. CALENDAS AVGVSTI.

Die 24. Apud Italiam in Tyro, quæ est circa lacum Vulsinum, natale sanctæ Christianæ virginis. Quę in Christū credens, deos aureos Vrbani patris sui præfecti contriuit, & pauperibus distribuit. Ob hoc iubente patre, alapis afflicta, verberibus dilaniata. ferro onusta, in carcerem coniecta est. Post hoc cum diutissimè & crudelissimè dilaniaretur, de carnibus suis patri in faciem proiecit. S. christina torretur ignib⁹. Cumq; alligata rotę, igni supposito, & fuso desuper oleo torreretur, erumpens flamma mille gentiliū interfecit. Iterùm carceri tradita, Angelo visitāte, sanata est, & refecta. Deindè cum magno saxi pōdere in lacum Vulsinum iactata, Angelico præsidio liberata est. Quam successor patris eius Dion, multis iterū supplicijs afflixit. Sed orante illa, simulacrū Apollinis, quod adorare iubebatur, in fauillā subitò redactum est. Quo miraculo tria milia hominum ad fidem Christi conuersa sunt. Nouissimè successor prædicti Iulianus, post fornacem candentē, vbi quinq; diebus illæsa permāsit, post serpētes à venefico immissos, sed Christi fide superatos, post abscissionē linguæ, sagittis eam configi præcepit. Sagittis cōfecta obit. Sicque martyrij cursum cōsumamuit, anno ætatis suę vndecimo.

Itèm Romæ via Tyburtina, miliario nono, natalis S. Vincentij martyris. Apud Emeritam Hispanię ciuitatē, natalis sancti, Victoris, qui cum duobus fratribus Stercatio & Antinogeno diuersis examinatus supplicijs, martyrium consummauit.

Harū passio habetur in vita S. christoferi. Eodem die, natalis sanctarum Nicetæ & Aquilinæ. Quæ ad prædicationē S. Christoferi martyris, ad Christū conuersæ, martyrij palmā capitis abscisione sumpserūt.

Et apud Amiterninam ciuitatem militum octoginta trium.

VIII. CALENDAS AVGVSTI.

Die 25. Act. 12. Natalis beati Iacobi Apostoli, fratris Iohannis Euangelistæ, qui decollatus est ab Herode Rege Hierosolymis, vt liber Actuum Apostolorum docet. Huius bea

beatissimi Apostoli sacra ossa ad Hispanias translata, & in vltimis earum finibus, videlicet contra mare Britannicum condita, celeberrima earum gentium veneratione excoluntur.

Eodem die in Lycia ciuitate Samo, sancti Christophori, qui virgis ferreis attritus, & à flammis æstuantis incendij Christi virtute saluatus, ad vltimum sagittarũ ictibus confossus, martyrium capitis obtruncatione compleuit. De eo vidẽ Suriũ Tomp. 4.

In Hispanijs ciuitate Barcinona, S. Cucufatis martyris, qui ex ciuitate Scillitana oriundus fuit, & Barcinonæ sub Galerio proconsule, & Maximiano, & Rufino passus. Primò grauissimè tortus & cæsus, deindè catenis adstrictus in craticula superextensus, aceto & sinapi perfusus, assari iussus est. Cùm verò ab igne & flammarum globis illæsus apparuisset, ex præcepto impij iudicis extra ciuitatẽ ductus, in ignem copiosum iterùm proiectus est. Quo diuino nutu extincto, iterum ferro vinctus in custodia retrusus est. Vbi diuino splendore cõsolatur. Iterùm cardis ferreis, & taureis crudelissimè cæsus, in vltimò, dictata sentẽtia, Cucufatẽ rebellem principum, & dijs sacrificare nolentẽ, gladio feriri iubemus, viij. miliario à Barcinona perductus, ferroq; animaduersus martyriũ consummauit. Cuius corpus à Christianis cũ reuerentia sepelitur. Vndè postmodũ translatum non longè à Parisiorum ciuitate in ecclesia beatorum martyrum Dionysij & Eleutherij, cum honore tumulatũ est. De Cucuphate Surius To. 4. Capite plectitur. trãslationem Germani 4. Tomo adiecit.

Eodem die Parisijs, depositio sancti Germani Episcopi.

Metis, natalis sanctæ Glodesindis virginis.

VII. CALENDAS AVGVSTI.

ROmę in portu, natale S. Hyacinthi sub cõsulari Leontio, Luxurio primo ciuitatis Terracinæ tradente. Qui missus in ignẽ nullo modo lędi potuit. Indè pręcipitatus in validissimũ torrentẽ, incolumis eiectus est ad litus. Nunciatur hoc cõsulari Leontio, & misit spiculatorẽ cũ militibus, vt eum cõpræhensum gladio ferirent. Tunc quædã matrona religiosa, nomine Iulia, veniens nocte cum seruis suis, collegit corpus eius, & cũ honore sepeliuit in prædio suo iuxta vrbem Romam. Die 26. De Hyacintho Surius Tom. 4. ex MS. codice

Eodem die, natalis beati Herasti, qui Philippis à beato Paulo Apostolo Episcopus relictus, ibi martyrio coronatus quieuit. De eo Actor. 19. Rom. 16. 2. Tim. 4.

*Treuiris, sancti Beati confessoris.

VI. CALENDAS AVGVSTI.

APud Nicomediã, natalis S. Hermolai presbyteri, cuius doctrina B. Pantaleon ad fidem conuersus est. Qui tentus à Maximiano, capitali sententia ob confessionem Christi punitus est. Die 27. De eo in vita S. Pantaleonis c. 3. & cæteris.

Eodem die in Sicilia, S. Simeonis monachi.

V. CALENDAS AVGVSTI.

NIcomediæ, passio sancti Pantaleonis. Qui cum iubente Maximiano artẽ disceret Medicinæ, à presbytero Hermolao ad fidẽ Christi conuersus, multa miracula fecit, patremq; suũ senatorẽ Eustorgiũ Christi fidei subiugauit. Ob quã causã tentus ab eodẽ Maximiano, eculei pœna & lampadarũ exustione cruciatus (sed inter hęc Domino sibi apparẽte refrigerat⁹) tandẽ ictu gladij martyriũ cõsummauit. Die 28. Surius de eo, To. 4. ex Metaph.

Eodem die Lugduni, sancti Peregrini presbyteri, cuius beatitudinem miraculorum gloria testatur.

IIII. CALENDAS AVGVSTI.

ROmæ via Aurelia, beati Felicis Pontificis, sub Constantio filio Constantini. Idem Constantius Augustus, concilium hæreticorum, ac Valentis & Vrsacij Arianorum approbans, quia & ipse Arianus erat, ab Eusebio Nicomediensi rebaptizatus, eiecit sanctum Felicem Vrbis Episcopum de sede Episcopatùs sui. Et facta est persecutio magna in clero, ità vt presbyteri & clerici plures necarentur & martyrio coronarentur. Depositus sanctus ac beatissimus Papa Felix, habitauit in prædiolo suo, quod est via Portuensi. Et agentibus postmodùm hæreticis, exindè leuatus, ductus est ad ciuitatem, & capite truncato, martyrio coronatur quarto Idus Nouembris. Exindè raptum corpus eius à presbyteris & clericis, & sepultum in basilica quam ipse construxit via Aurelia, quintodecimo Calendas Octobris, in miliario secundo. Cuius natalis celebratur quarto Calendas Augusti. Sedit autem in Episcopatu anno vno, mensibus tribus, diebus duobus. Die 29. Iste Felix fuit ejus nominis II. de quo in Pontificali damasi cap. 37. capite truncatur.

Eodem die, depositio sancti Lupi Episcopi de Trecas Qui cum Germano venit in Britanniam, & quinquaginta duobus annis sacerdotio functus est. Qui tempore De S. Lupo Surius Tomo 4. ex MS. codice

bus domus eius mœnianum vbi stabat)& sanctarum virginum pulchritudinem fidei oculis consideraret, cognouit & decreuit ad similem gratiam peruenire. Et nè aliquis prohiberet honestè descendere, vt impedimenta vitaret, nec opes, nec nationem suam contemplata est, nec patrem carnalem curauit: sed relictis omnibus vnum authorem castitatis Deum quæsiuit, quem in æternū possedit, & tenuit. Cùm ergò egrederentur beatæ martyres & procederent, Secunda festina clamabat post eas: Nolite me dimittere, veniam vobiscum. Et simul cum illis ciuitatem Turburbitanam ingressa est. Alia die hora tertia Anolinus proconsul pro tribunali consedit, & Maximam & Donatillam sibi præsentari præcepit, & ad tormenta elidi. Et cùm cæderentur, iussit calcem super plagas earum spargi, & fricari. Deindè in eculeo extendi & torqueri, & statuam ad libandum offerri, deindè in craticula ad carbones igneos sterni, & prunas ardentes super capita earum adijci: postmodum in theatro ad delubrum deponi, & ab omnibus conculcari. Tunc ex officio dictum est, esse cum eis puellam aliam, nomine Secundam: quam suo iudicio Anolinus proconsul applicari iussit. Cumque adesset, ait: Christiana es, an pagana? Secunda dixit: Christiana sum. Statim Anolinus ipsam cum Maxima & Donatilla ad bestias damnauit, & eas ferro vinctas ad spectaculum populi adduci præcepit. Quæ cùm inducerentur, in media arena osculatę sunt se inuicem vt martyrium pace complerent. Vrsus autem ferocissimus ac sæuissimus ilicò eis laxatus, in mansuetudinem versus, earum vestigia linxit potius quàm momordit. Iratus Anolinus, quia se furente bestias mites vidit, loquutus cum concilio, sententiam ex tabella recitauit: Maximam, Donatillam, & Secundam, in superstitione sua perdurantes, quæ diuersas pœnas pertulerunt, & bestijs obiectæ sunt, & dijs nostris sacrificare noluerunt, gladio animaduerti iussi. Maxima, Donatilla & Secunda dixerunt: Deo gratias. Et consummatæ sunt tertio Calend. Augusti.

Sanctæ dirè cruciantur. — *Dānantur ab bestias.* — *Cęduntur gladio.*

PRIDIE CALENDAS AVGVSTI. *Die 31.*

CAEsareæ, passio sancti Fabij martyris. Qui cum ferre vexilla præsidialia recusaret, primùm diebus aliquot in carcerē trusus est. Deindè productus sistitur ante tribunal. Interrogatus semel & iterum, in Christi confessione perdurat. Et mox à furibundo iudice capitali sententia condemnatur. Posthæc inhumatum corpus custodiri iubetur: Quod post triduum reticulo insutum, in maris profunda, seorsum caput, seorsum cadauer immergitur. Sed Domini virtute rescisso reticulo, membra capiti reuocantur, & scapulis ceruix cum indicijs passionis adiungitur. Atque ita suæ integritati redditum corpus, vnda blandiore ad Caternitanum litus euectum, condigno cultu à fidelibus tumulatum est. *S. Fabius capite plectitur.*

* Antisiodori, natalis sancti Germani, eiusdem vrbis Episcopi & confessoris, apud Rauennam defuncti. *De Germano fusissimè Surius Tomo 4.*

AVGVSTVS HABET DIES XXXI, LVNAM VERO VIGESIMAMNONAM.

CALENDIS AVGVSTI. *Die 1.*

ROMAE, sancti Petri ad vincula. *De vinculis Petri,*

Antiochiæ, natalis sanctorum Machabæorum. *Itèm de Machabęis, Surius To. 4. secūdę edit.*

Apud Italiam, ciuitate Vercellis, beati Eusebij Episcopi & * confessoris, qui ob confessionem fidei à Constantio principe Scythopolim, & indè Cappadociam relegatus, sub Iuliano Imperatore ad Ecclesiam suam reuersus est. Nouissimè persequentibus Arianis martyrium passus.

Apud Arabiam, ciuitate Philadelphia, sanctorum martyrum Cyrilli, Aquilæ, Petri, Domitiani, Rufi, Menandri, vna die coronatorum.

In Hispanijs, ciuitate Gerunda, natalis sancti Felicis martyris, qui de Scillitana ciuitate oriūdus, cùm persecutiones in Hispanijs aduersùs Christianos agi cœpissent, ascensa mercatorum naui, amore martyrij ocyùs accurrit. Et cùm aliquandiù apud Barchinonam, Empurias, & Gerundam, verbum Dei prædicans plurimos in fide confortâsset, & fama eius longè lateque crebresceret, iubente Datiano, *Amor martyrij in sancto Felice.*

repentè

necteretur. Sed cum sancta fœmina nullo modo consentiret, ferro vinctam cum filijs consulari Bithyniæ Nicetio destinauit. At ille filium eius primogenitum Euodium, Christum fiducialiter confitentem, in conspectu matris fecit fustibus cædi. Cui mater pia clamabat: Noli fili timere ista verbera, per ipsa enim ad æterna Christi gaudia pertinges. Tunc consularis Nicetius iussit cuidam Hirtaco, vt apprehendens beatam Theodoten, prius illi illuderet, & postmodum inter publicas meretrices constitueret. Quam ille volens tenere, de naribus eius cœpit sanguis vehementer effluere. Qui clamans dixit Nicetio: Stat circa eam iuuenis pulcher, auratis vestibus indutus, ex cuius manu pugnum accepi in naribus. Consularis ergò Nicetius iussit ignem copiosum accendi, & beatam Theodoten cum tribus filijs suis immitti. Quæ gratias referens Deo dicebat: Benedictum nomen pietatis tuæ Domine, qui me nec in isto seculo à filijs meis separasti, nec in tui nominis confessione disiungi passus es, nec in martyrio diuidi permisisti. Consummata est igitur cum tribus filijs suis sancta Theodota quarto nonas Augusti.

cemb. in passione S. Anastasiæ.

S. Theodota cum tribus filijs igne côcrematur.

III. NONAS AVGVSTI.

HIerosolymis, inuentio corporis beatissimi Stephani protomartyris, & sanctorum Gamalielis, Nicodemi, & Abibon, sicut reuelatum est à Domino beato presbytero Luciano, septimo Honorij principis anno. Nam dum quiesceret in basilica baptisterij in stratu suo, die sexta feria illucescente, circa horam tertiam noctis, dum adhuc penè vigilaret, tanquam in excessu mentis effectus, vidit virum senem, statura procerum, vultu decorum, prolixa barba, in vestitu candido, amictum pallio, in cuius summitatibus erant tanquàm aureæ cruces contextæ. Calciatum caligis, in superficie deauratis, & manu tenebat virgam auream, de quâ tangens eum, dixit se esse Gamalielem, qui nutriuit Apostolum Paulum, & inter alia dixit ei: Summa cum diligentia nostros patefacito tumulos, quia indecenter despecto loco reconditi sumus. Et cùm interrogâsset, qui essent cum eo: Vnus est, inquit, dominus Stephanus, à Iudæis pro fide Christi Hierosolymis lapidibus oppressus torrentis: iussuque sacerdotum relictus extra portam, via quæ mittit Cedar, bestijs ac auibus deuorandus. Sed hoc omninò prohibuit ille, cui illæsam idem martyr fidem seruauit. Quo facto, tarescenre Iudæorum perfidia, conuocans accersiui mihi religiosorum virorum turbam, conuentumque fidelium: ac blandiens, suadensque, affatus sum ita: Obsecro vos fratres charissimi, vt neminem reuereamini, colligentes sanctum pignus beati Stephani, deferte villulæ nostræ, quam nomine suo nominauerat Caphargamela, quæ vigesimo secundo lapide ab vrbe Hierosolyma distat: & more solito, solenni cum funere sepelite. Ille verò qui huic locellæ iacet contiguus, ipse est Nicodemus nepos meus, qui vt renasceretur ex aqua & Spiritu sancto, à Saluatore audiuit: qui mox Petri & Iohannis ministerio est baptizatus. Qua de causa postmodum indignati principes sacerdotum, subtracto ei principatus honore, conabantur eum tradere morti. Sed nostrì gratiâ, nostræque propinquitatis iure repressi, non fecerunt. Veruntamen expulsum extra vrbem, diripuerunt omnem supellectilem eius, multisque afficientes plagis, semiuiuum reliquerunt. Ego nimirùm & hunc collegi, & curam ei adhiberi præcepi. Qui paululùm fuit instanti superstes vita, ad optatam & ipse quietem migrauit: quem, exhibitis funeris exequijs, ad protomartyris pedes iussi sepeliri. Ille autem tertius qui mecum quiescendi possidet locum, ipse est Abibas filius meus, qui mecum Christo Iesu, vigesimum agens annum ætatis suæ, vnà credidit, & à præfatis Apostolis æterni fontis vnda perfusus. Is dum esset legis doctrina plenè eruditus, templo Dei cum Paulo sedulò vacans, diuina meditando præcepta, ab illo vitio, cui se genus maximè subdere solet humanum, protectione tuente superna, extitit liber, & in hoc castitatis proposito quieuit in pace: cum quibus & ego iaceo. Coniunx quoque mea Ethnna, & Selemias primogenitus noster, nolentes credere Christo, sed religionis vnitati & fidei derogantes, in possessione Capharselemia sunt tumulati. Veruntamen quo nos repositi sumus, cùm fodere cœperis, inanes eorum reperies tumulos, quia nobiscum non fuerunt digni tumulari. Cumque venerabilis presbyter prædictum virum sciscitaretur: Vbi vos, inquiens, inueniemus Domine? ait ille: In agello nostro qui Syraicè Delamgabrica, necnon Debathalia vocatur, id est, virorum Dei seu beatorum possessio. Quæ visio consimilis ei, iterum iterumque apparuit. Surgens autem

Die 3. Act. 5. & 22. Ioh. 3. 19. Vide Suriū T. 4.

Act. 7.

Iohan. 3.

S. Gamaliel curam sepulturæ habuit SS. Stephani & Nicodemi.

Itèm Abibæ filij sui.

autem venerabilis presbyter, perrexit in ciuitatem ad Antistitem Iohannem, de quo per visionem monitus fuerat. Cumque illi, cleroque eius particulam visionis per seriem retulisset, ille lachrymis præ gaudio fusis, benedixit Dominum. Reque veraciter vt erat per omnia comperta, beatus Episcopus cum omni celeritate ad fratres & coëpiscopos vicinarum vrbium misit. Qui cùm occurrissent, & locum præsignatum fodere cœpissent, terræmotu statim facto, immensi odoris suauitas tanta exindè respersa est, quanta nullorum ætas hominum tunc temporis meminerat se sensisse: itá vt putarent se præsentes in amœnitate paradisi sitos. Et in ipsa hora de suauitatis odore lxxiij. animæ sunt curatæ à diuersis infirmitatibus. Aderant tunc temporis testes miraculorum cum beato Iohanne, Eustominus Sebastenus, & Eleutherius Hiericontinus pontifices, cum clericorum sanctissimo comitatu. Qui osculantes beati Stephani pignus, locumque claudentes, cum gaudio ad propria sunt reuersi. Post paucos autem dies corpus protomartyris Stephani in Sion ad sanctam ecclesiam, vbi archidiaconus fuerat ordinatus, vij. Calendas Ianuarij cum psalmis & hymnis detulerunt. Tunc temporis cùm prolixæ siccitatis esset immensitas, sufficiens supernæ pietatis pluuia descendit, quę sitientem largius terram madefaciens irrigauit. Quod meritis beati martyris Stephani nullus ambigit periclitanti populo concessum fuisse. Hanc reuelationem Lucianus presbyter Græco sermone ad omnium Ecclesiarum personam descripsit, quam Auitus presbyter homo Hispanus in Latinum vertit, & per Orosium presbyterum Occidentalibus dedit: Qui etiam simul reliquias beati Stephani primus Occidenti dedit, vbi ad memorias sancti martyris innumera miracula facta sunt. De quibus plurima beatus Augustinus in libris de ciuitate Dei commemorat.

Ex tumulis sanctorum miræ suauitatis odor emanat.

Trãslatio S. Stephani & sociorum eius.

Lib. 22. c. 8.

Constantinopoli, natalis sancti Hermelli martyris.

PRIDIE NONAS AVGVSTI.

Die. 4. De Aristarcho, ad Col. 4. Act. 19. 29. 27. De Tertulino in vita Stephani, 2. Augusti.

NAtalis beati Aristarchi, discipuli sancti Pauli Apostoli.

Item Romæ in crypta Arenaria natale Tertulini martyris, quem beatus Pontifex Stephanus baptizatum in albis presbyterum consecrauit: cui inter cætera monita, hoc præcipuè commendauit. Frater, inquit, cura sit tibi diuersorum requirere sanctorum corpora martyrum. Qui post biduum ordinationis suæ tentus à Marco præfecto, eductus est ad Valerianum Imperatorem. Quem ille extensum mactari fustibus iussit. Cumque, impiè cæderetur, clamabat: Gratias ago tibi Domine Iesu Christe, qui me non separâsti à domino meo Olympio seruo tuo, qui me præcessit martyrio consummato. Cumque inter cædes hoc diceret, iussit Valerianus lateribus eius ignem supponi. Cumque lætus & constans perseueraret, diceretque. Fac miser, quod facis, celeriùs, vt me de hoc incendio, licet peccatorem, tamen pro eius nomine, Christo offeras sacrificium: iussit Valerianus eleuari eum, & tradi præfecto Sapritio. Qui primò iussit os eius lapidibus conquassari, deindè extendi eum in eculeo, & neruis diutiùs torqueri, deindè ignibus concremari. Cumque perseueranter Spiritussancti gratia roboratus, Christum Dominum fateretur, mandauit hoc factum Valeriano tyranno. Cui Valerianus remandauit, vt data sententia eius caput absciderētur. Tunc Sapritius depositum de eculeo, iussit duci via Latina, in secundo miliario, & ibidem decollari. Cuius corpus sanctus Stephanus colligens cum clericis, & hymnis redditis Deo, sepeliuit in eodem loco, in crypta Arenaria, secundo Calendas Augusti. Vbi concursus solennis fit, secundo Nonas Augusti.

S. Tertulinus post multos cruciat⁹ & ignes decollatur.

Apud Lugdunum, aduentus corporis sancti Iusti Episcopi de eremo. Qui cùm aliquot annis in eremo Angelis proximam egisset vitam, & dignus adesset finis tantis laboribus, regnum scandens cælorum, beato lucro promeruit. Cuius sanctum corpusculum, venerabilium ciuium, Lugduni vrbis cura requisitum, à remotis terræ partibus cum alacritate & religione reportauit, atque in vrbe sacerdotij sui sepeliuit.

NONIS AVGVSTI.

Die. 5.

* Eodem die, S. Iustini presbyteri; de quo ad decimumquintũ Calendas Octob.

APud prouinciam Rhætiæ, ciuitate Augustana, natalis sanctæ Afræ martyris. Quæ cùm esset pagana & meretrix, per doctrinam sancti Narcissi Episcopi ad fidem conuersa, & cum omni domo sua baptizata, pro confessione Domini igni tradita est.

Augu-

Augustoduni, natalis sancti Cassiani Episcopi & confessoris. De Cassiano Greg. Turō de cō fess. ca. 79.

Catalaunis, sancti Memmij Episcopi & Confessoris.

VIII. IDVS AVGVSTI.

ROmæ via Appia in cœmeterio Calixti, natale sancti Sixti Papæ & martyris. Die 6. Et in cœmeterio Prætextati, sanctorum Felicissimi & Agapiti, diaconorum eiusdem, sub Decio Imperatore, Valeriano præfecto. Qui tenuit beatissimum senem Sixtum Episcopum Romanum cum omni clero suo, & reclusit eos in custodia publica, & fuerunt ibi clausi multis diebus. Factum est autem, vt Decius Cæsar & Valerianus præfectus iuberent sibi beatum Sixtum Episcopum, cum clero suo præsentari noctu intra ciuitatem in tellude. Cui Decius Cæsar dixit: Scis cur tentus, & conuentione publica nobis præsentatus es? Respondit Sixtus: Scio, & benè scio. Decius dixit: Ergo si scis, fac vt vniuersi sciant, & tu viuas, & clerus tuus augeatur. Beatus Sixtus respondit: Verè feci & facio, vt clerus meus augeatur. Cui Decius: Ergo sacrifica dijs immortalibus, & esto princeps sacerdotum. Ad hoc sanctus Episcopus: Ego semper sacrificaui, & sacrificabo Deo Patri omnipotenti, & Domino Iesu Christo filio eius, & Spirituisancto, hostiam puram, & immaculatam. Tunc ex præcepto Decij duxerunt eum milites ad Templum Martis, vt sacrificijs coinquinaretur. Sed contemnentem sacrificare recluserunt eum in custodia priuata, cum duobus diaconibus Felicissimo & Agapito. Cumque duceretur, his verbis beatus eum Laurentius Archidiaconus cœpit compellare: Quo progrederis sine filio pater? Quo sacerdos sancte sine diacono properas? Tu nunquam sine ministerio sacrificium offerre consueueras. Quid in me ergò displicuit tibi pater? Num degenerem probâsti? Experire certè vtrùm idoneum ministrum elegeris. Cui commisisti Dominici sanguinis dispensationem, cui consummandorum consortium sacramentorum credidisti, huic sanguinis tui consortium negas? Vide nè periclitetur iudicium tuum, dum fortitudo laudatur. Abiectio discipuli, detrimentum magistri est. Quid quòd illustrius præstantes viri discipulorum certaminibus, quam suis vincunt? Denique Abraham filium obtulit, Petrus Stephanum præmisit. Et tu pater ostende in filio virtutem tuam, offer quem erudisti, vt securus iudicij tui comitatu nobili peruenias ad coronam. Tunc beatus Sixtus ait: Non ego te derelinquo fili, nec desero, sed maiora tibi debentur certamina. Nos quasi senes leuioris pugnæ cursum recipimus, te quasi iuuenem gloriosior de tyranno triumphus expectat. Mox venies, flere desiste, post triduum me sequeris. Inter sacerdotem & Leuitam hic medius numerus decet. Non erat tuum sub magistro vincere, quasi adiutorem quæreres. Quid consortiū passionis meæ expetis? Totam tibi hæreditatem dimitto. Quid præsentiam meam requiris? Helias Helisæum reliquit, & virtutem non abstulit. Et dixit beatus Sixtus ad beatum Laurentium: Accipe facultates Ecclesiæ vel thesauros, & diuide pauperibus quibus tibi videbitur. Accepta potestate beatus Laurentius cœpit per regiones curiosè quærere, vbicunque sancti clerici vel pauperes essent absconsi, & portans thesauros, prout cuique opus erat, ministrabat. Igitur post hoc beatus Sixtus reducitur in telludem, vt audiretur, & cum eo diaconi Felicissimus & Agapitus. Et sedente Decio ac Valeriano, præsentatus est beatus Sixtus. Ad quem Decius iracundia plenus: Nos, inquit, consulimus senectuti tuæ, audi præcepta nostra, & sacrifica. Respondit beatus Sixtus: Miser tu tibi consule, & noli blasphemare, sed age pœnitentiam de sanguine sanctorum, quem effudisti. Tunc monente Valeriano, iussit Decius, vt ducerentur ad templum Martis, & si nollent sacrificare, in eodem loco capite truncarentur. Educti ergo foràs murum portæ Appiæ, dixit beatus Sixtus ad templum Martis: Destruat te Christus filius Dei viui. Cumque respondissent omnes Christiani, Amen, subitò cecidit aliqua pars templi, & comminuta est. Tunc beatus Laurentius cœpit clamare: Non me derelinquas pater sancte, quia thesauros tuos iam expendi, quos tradidisti mihi. Milites autem audientes de thesauris, tenuerunt beatum Laurentium Archidiaconum. Sanctos verò Sixtum, Felicissimum, & Agapitum duxerunt in cliuum Martis ante templum, & ibi decollati sunt viij. Idus Augusti. Noctu autē venerūt clerici, & maxima pars Christianorū, & collegerunt corpora sanctorum, & sepelierunt beatum Sixtum in crypta in cœmeterio Calixti in eadem via. Sanctos verò Felicissimum & Agapitum martyres sepelierunt in cœmeterio Prætextati. Decollati autem sunt cum eis & alij quatu-

Marginalia: De Sixto hoc & socijs eius, quære in vita S. Laurētij apud Surium 10. 4. — Nō vult sacrificare Marti Sixtus Episcop. — Gen. 22. — 4. Reg. 2. — S. Laurētius thesauros Ecclesiæ pauperib. erogat. — S. Sixtus cū socijs iubetur decollari.

or, vt in gestis Pontificalibus legitur, Ianuarius, Magnus, Vincentius, & Stephanus subdiaconi. Passus & cum eis beatus Quartus, vt scribit beatus Cyprianus. Hic beatus Sixtus apud Athenas natus, & doctus, priùs quidem philosophus, postea Christi discipulus fuit. Sedit in Episcopatu anno vno, mensibus decem, diebus viginti tribus.

Cũ socijs sepelitur.

Item Romæ, sancti Hormisdæ Papæ, qui sedit annos septemdecim. Hic composuit Clerum, & psalmis erudiuit. Sub huius tempore Anastasius Imperator hæreticus, percussus fulmine interijt. Sepultus est idem Pontifex in ecclesia beati Petri, vij. Idus Augusti.

De eo Pontificale c. 54

Eodem die in Hispanijs ciuitate Compluto, sanctorum Iusti & Pastoris fratrum. Qui cũ adhuc pueri literis imbuerentur, proiectis in schola tabulis, sponte ad martyrium cucurrerunt. Et mox à Daciano teneri iussi, cum se mutuis exhortationibus constantissimè roborarent, extra ciuitatem producti, & in campo laudabili, à carnificibus iugulati sunt. Vbi etiam in basilica sui nominis quiescunt.

De qua Eulogius li. 2. c. 11. & nos Tom. præsent.

VII. IDVS AVGVSTI.

Apud Tusciam ciuitate Aretio, natalis sancti Donati Episcopi & martyris. Qui nutritus à sancto Pigmenio presbytero, in titulo beati Pastoris eruditus est, non solùm in diuinis, verum in humanis literis sufficientissimè. Cum quo & Iulianus creuit, & subdiaconus ordinatus, reiecto pustmodum gradu, inutilis factus, ad Imperium adspirauit. Quo tempore beatum Pigmenium Romæ in custodia mancipauit, & sanctos patrem & matrem Donati gladio occidit. Donatus verò Lector fuga petijt ciuitatem Aretium, & habitauit cum Hilarino gloriosissimo monacho seruiens Deo continuis orationibus & ieiunijs. Factum est vt mulier nomine Syrana gentilis & pagana, capta oculis, & corde verè cæca, cum vnico filio suo Herculeo nomine cellã beati Hilarini, cum quo beatus vir habitabat, requireret: quam fide Christi instructam, ad beatũ Satyrum Episcopum Hilarinus & Donatus perduxerunt. Qui fidem ipsius vt accepit, gratias Deo agens, indixit ei ieiunium, vt humilaretur in cilicio & cinere. Et sic deinde catechizauit eam, & baptizauit tam ipsam quam filium eius. Et mox aperti sunt oculi Syranæ, cœpitque clamare: Verè Deus Christus est, qui illuminauit oculos meos. Quod factum audiens Apronianus, non multò post attulit filium suum dæmoniacum ad beatum Donatum. Quo orante simul cum Satyro Episcopo & Hilarino, expulsus dæmon puerum sanum reliquit. Sed & non longo tempore post vir quidam Eustasius, rector Tusciæ, & exactor fisci, dum occupatus alicubi teneretur, superuenientibus hostibus, vxor ipsius Euphrosyna pecuniam fisci abscondit, & paucis diebus succedentibus, absente adhuc viro, defungitur. Rediens autem postmodum vir eius, inuenit vxorẽ suam mortuam, & pecuniam fisci sibi celari. Qua de re non parùm tristis, simul pro requisita pecunia cũ etiam à principibus curiæ supplicia ipsi meditarentur, fugiens idem Eustasius, venit ad beatum Satyrum & Donatum, & indicauit eis anxietatem animi sui. Stans itaque Donatus super sepulcrum vxoris ipsius, voce magna clamauit. Euphrosyna per Christum crucifixum te cõiurio, vt dicas nobis quid factũ sit de pecunia fisci, quia vir tuus pro ea ab exactoribus valdè affligitur. Quę mox de sepulcro respondit, In ingressu domûs suffossa latet pecunia, quam quęritis. Recepta igitur est pecunia, liberato Eustasio ab impositione calumniæ. Verũ recepto beato Satyro cum patribus suis eius loco sacerdotium beatus Donatus suscepit. Cũque die quadam Missas celebrasset populo, & de corpore Christi ac sanguine ipsius populus venerabiliter recrearetur: diaconus quidam nomine Antimus tradebat sacrũ sanguinem Christi, & subito paganorum impulsu cecidit, & sanctum calicem comminuit. Vnde valdè tristis tam ipse quam populus Christi efficitur. Cuius tristitiam Dominus per beatum ilicò Donatum releuauit. Nam collecta sunt fragmenta Dominici calicis, & beato viro allata. Quæ flens ille suscipiens, oratione facta, vas in pristinã formam restaurauit. Quo signo perculsi pagani, simul cũ Christianis deitatem Christi confessi sunt. ac circiter septuagintanouem animæ in Christum credentes per baptismum saluatæ sunt. Multis ergò signis Dominus glorificans sanctum suum, ad coronam martyrij prouexit. Denique tentus tempore Iuliani Imperatoris à Quardartiano Augustali, simul & cum eo Hilarinus vir Dei, iubetur idolis sacrificare. Cui fideliter reluctanti, iussit Quadratianus, os lapidibus contundi: Hilarinum verò monachum in conspectu eius tam diu fustibus cædi, donec spi-

Die 7. De Donato Greg. dial. li. 1. cap. 7.

Syrana in baptismo recipita missum lumen.

Mortua ad imperium S. Donati loquitur.

S. Donatus oratiõe restaurat cõfractũ Dominici sanguinis calicem.

ſpiritum emitteret. Deindè beatum Donatum in cuſtodia recludi. Vbi cum innumera miracula Dominus per ſeruum ſuum operaretur, miſit Quadratianus, qui gladio eum percuteret, ſeptimo Idus Auguſti. Cuius corpus Chriſtiani iuxta ciuitatem cum veneratione ſepelierunt. Martyris verò Hilarini oſſa in Hoſtia ciuitate tumulata ſeruantur. *Hilarinus fuſtib⁹, Donatus verò gladio cæſus moritur.*

Romæ, ſanctorum martyrum Petri, Iuliani cum alijs decem & octo.

Apud Mediolanum, ſancti * Fauſtini, tempore Aurelij Commodi martyrizati. ** al. Fauſti*

VI. IDVS AVGVSTI.

Romæ via Oſtienſi, miliario ſeptimo, *natale ſancti Cyriaci martyris. Poſtquā Maximinus Auguſtus iuſſit, vt omnes qui erant in cuſtodia, vnà cum Cyriaco diacono capite truncarentur, promiſcui ſexùs numero viginti & vnus decollati ſunt via Salaria, intra thermas Saluſtij foràs muros. Sāctorum autem corpora collegit noctu Iohannes preſbyter, & ſepeliuit in eadem via octauo decimo Calendas Aprilis. Poſt dies verò ſeptem, veniens beatus Marcellus Epiſcopus cum Lucina matrona Chriſtianiſſima, corpora ſanctorum condiuit cum aromatibus & linteaminibus, deindè ſuſtulit eā, & tranſtulit in prædium ſuum via Oſtienſi, miliario ab vrbe Roma ſeptimo: & manu ſua recondidit in ſacrophagis lapideis, cum quibus & beatum Cyriacum, octauo die Menſis Auguſti. Carpaſius verò vicarius petijt domum beati Cyriaci, quam donauerat ei Diocletianus Auguſtus. Et ingreſſus in eam inuenit locum vbi ſanctus Cyriacus fontem ædificauerat, quem conſecrauerat ſanctus Marcellus Epiſcopus, vbi venientes ad fidem baptizabat ſanctus Cyriacus. In quo loco Carpaſius balneum ſibi ſtatuit. Et dum lauiſſent & epulas exhibuiſſent, Carpaſius & octodecim pariter cum ipſo, ac deriderent fidem Chriſtianam, ſubitò ceciderunt, & mortui ſunt. Beatorum autem martyrum paſſiones, id eſt Cyriaci, Largi, & Smaragdi, ſuis locis in præſenti Calendario notatæ ſunt, ſub Maximino Auguſto & Carpaſio vicario. *Die 8. *Trāſlatio De cyriaco & ſocijs ei⁹ habetur in geſtis Marcelli Papæ. 16. Martij ſcilicet.*

Apud Viennam, Galliæ vrbem, natalis ſancti Seueri preſbyteri & confeſſoris. Qui, vt eius geſta teſtantur, natione Indus, fide Chriſti feruens, cauſa Euāgelij prædicandi, laborioſiſſima peregrinatione ſuſcepta, etiam ad præfatam vrbem deueniens, ingentem paganorum multitudinem verbo & miraculis ad fidem Chriſti conuertit. Dumq́; in pace quieuiſſet, conditus in baſilica ſancti Stephani, ſignis præclarus, mira fidelium veneratione colitur. *S. Seuerus multos cōuertit.*

V. IDVS AVGVSTI.

Vigilia ſancti Laurentij. Eodem die Romę, ſancti Romani militis, qui confeſſione ſancti Laurentij compunctus petijt ab eo baptizari: & mox iubente Decio, cum fuſtibus exhibitus ac decollatus eſt. *Die 9. De Romāo milite habes in vita S. Laurētij apud Suriū.*

IIII. IDVS AVGVSTI.

Romæ, natale ſancti Laurentij Archidiaconi & martyris ſub Decio. Cui beatus Sixtus omnes facultates Eccleſiæ & theſauros, pergens ad coronam martyrij, tradidit. Hic veniens in Cælium montem, vbi erat quædam vidua, in viduitate trigintaduos annos habens, in cuius domo multi Chriſtiani, & preſbyteri, & clerici abſconſi manebant, tulit veſtes & theſauros Eccleſiæ, & cœpit erogare, & pedes omnium Chriſtianorum lauare. Ad cuius pedes Cyriaca vidua cadens, Per Chriſtum, inquit, te coniuro, vt manus tuas ponas ſuper caput meum, quia multas infirmitates capitis patior. Beatus Laurentius facto ſigno Crucis, poſuit manus ſuper caput viduæ, & linteum, de quo extergebat pedes ſanctorum. Tranſiens autem in vicum, qui dicitur Canarius, inuenit multos Chriſtianos in domo Narciſſi Chriſtiani congregatos, & lauit pedes omnium, & dedit eis de theſauro. Erat in eadem domo homo cæcus nomine Creſcentio, qui cœpit rogare beatum Diaconem, vt poneret manum ſuam ſuper oculos eius. Tunc beatus Laurentius lachrymans dixit: Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui aperuit oculos cæci nati, ipſe te illuminet. Et facto ſigno Crucis, aperti ſunt oculi eius. Cùm iam ergo duceretur beatus Sixtus cum duobus diaconibus, vt martyrium ſuum conſummaret, & beatus Laurentius clamaret adueniens, Non me derelinquas Pater ſancte, quia theſauros tuos iam expendi, quos tradidiſti mihi, tentus eſt à militibus, & traditus Parthemio tribuno. Qui nunciauit Decio, quod Laurentius, qui haberet the- *Die 10. De Laurentio vide Suriū To. 4. Sāctus Laurēti⁹ ſigno Crucis ſanat ægram. Iohan. 9. Aperit ocu los cæci.*

ſauros reconditos, Archidiaconus Sixti in cuſtodia teneretur. Qui gauiſus, fecit eum ſibi præſentari,& auditum tradidit, Valeriano præfecto. Qui & ipſe dedit eum in cuſtodiam cuidam Hippolyto. Et Hippolytus recluſit eum cum multis. Erat autem ibi homo Lucillus nomine cæcus, ad quem ſanctus Laurentius: Crede, inquit, in filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,& baptizare,& illuminabit te. Reſpondit Lucillus: Ego ſemper deſideraui baptizari in nomine Domini Ieſu Chriſti. Tunc beatus Laurentius catechizauit eũ,& accepta aqua baptizauit,& illuminati ſunt oculi eius. Hoc factum audiẽtes multi cæci, veniebant ad beatum Laurentium,& ponebat manum ſuam ſuper oculos eorum,& illuminabantur. Videns hoc Hippolytus, credidit,& catechizatus atque baptizatus eſt. Itaque ex mandato adductus eſt beatus Laurentius ante conſpectum Valeriani. Qui dixit beato Laurentio: Iam depone pertinaciam, & da theſauros, quos apud te cognouimus eſſe reconditos. Cui ſanctus Laurentius: Da mihi inducias biduò aut triduo,& proferam tibi theſauros. Ab eadem die cœpit colligere cæcos, & claudos, debiles,& pauperes,& abſcondit eos in domo Hippolyti. Valerianus, autem nunciauerat Decio, quia promiſiſſet, datis ſibi inducijs Laurentius theſauros. Completis igitur tribus diebus, præſentauit ſe in palatio Saluſtiano. Et dixit ei Decius: Vbi ſunt theſauri, quos pollicitus es præſentare? Beatus Laurentius collectam multitudinem pauperum introduxt in palatium, & voce magna dixit: Eccè iſti ſunt theſauri æterni, qui nunquam diminuuntur, nec decreſcunt, qui in ſingulis diſperguntur, & in omnibus inueniuntur. Valerianus præfectus dixit: Quid variaris per multa? Sacrifica dijs,& obliuiſcere artes magicas, in quibus cõfidis. Cui cùm dixiſſet beatus Laurentius, Quarè vos coarctat diabolus, vt Chriſtianis dicatis, Sacrificate dæmonijs? Decius iratus iuſſit eum expoliari, & cædi cum ſcorpionibus. Qui cùm cæderetur dicebat: Ego quidem gratias ago Deo meo, qui me dignatus eſt coniungere ſeruis ſuis: Tu miſer torqueris inſania tua,& furore tuo. Tunc Decius, Leuate (inquit) eum,& date ante conſpectum eius omne genus tormentorum. Et allatæ ſunt laminæ ferreæ,& lecti,& plumbatæ, & cardi. Poſt vinctus catenis ductus eſt beatus Laurentius in palatium Tyberij, vt ibi audiretur de geſtis. Et ſedit Decius pro tribunali in baſilica Iouis. Et præſentato Laurentio cum dixiſſet, Sacrifica dijs, & noli confidere in theſauris, quos habes abſconditos: beatus Laurentius liberè reſpondit: Verè & confido,& ſecurus ſum de theſauris meis. Vndè iracundia plenus Decius, iuſſit eum nudum fuſtibus cædi. Qui cùm cæderetur, clamabat ad Cæſarem. Eccè miſer vel modò cognoſce, quia triumpho de theſauris Chriſti,& non ſentio tormenta tua. Adhuc Decius fuſtes augere, & dare ad latera eius laminas ferreas ardentes iubet. Beatus verò Laurentius dixit: Domine Ieſu Chriſte Deus de Deo, miſerere mihi ſeruo tuo: quia accuſatus non negaui, interrogatus te Dominum Ieſum Chriſtum confeſſus ſum. Et cum diutiſſimè cum plumbatis cæderetur, dixit: Domine Ieſu Chriſte, qui pro noſtra ſalute dignatus es formam ſerui accipere, vt nos à ſeruitio dæmonum liberares, accipe ſpiritum meum. Et audita eſt vox: Adhuc multa certamina tibi debentur. Porrò extenſus in cataſta,& ſcorpionibus grauiſſimè cæſus eſt. Qui ſubridens,& gratias agens, dicebat: Benedictus es Domine Deus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui nobis donâſti miſericordiam, quam meriti non ſumus. Sed tu Domine propter tuam pietatem da nobis gratiam, vt cognoſcant omnes circunſtantes, quia tu conſolaris ſeruos tuos. Tunc vnus ex militibus nomine Romanus credidit Domino Ieſu Chriſto,& dixit beato Laurentio: Video ante te hominem pulcherrimum ſtantem cum linteo,& extergentem membra tua. Adiuro te per Chriſtum qui tibi miſit Angelum ſuum, ne me derelinquas. Leuatus igitur beatus martyr de cataſta & ſolutus, redditus eſt Hippolyto in palatio. Veniens autem Romanus afferens aquam miſit ſe ad pedes beati Laurentij vt baptizaretur. Qui benedicta aqua, baptizauit eum. Quod factum audiens Decius, iuſſit eum ſibi exhiberi cum fuſtibus. Non interrogatus cœpit clamare, Chriſtianus ſum. Et iubente Decio eductus foràs muros portæ Salariæ, decollatus eſt v. Idus Auguſti. Cuius corpus noctu collegit Iuſtinus preſbyter, & ſepeliuit in crypta in agro Verano. Decius autem Cæſar pergit noctu ad thermas iuxta palatium Saluſtij: & exhibitus eſt ei iterùm ſanctus Laurentius,& allata ſunt omnia genera tormentorum: plumbatæ, fuſtes, laminæ, vngues, lecti, batuli. Et dixit beato martyri: Iam depone perfidiam

Qui verè theſauri cœleſtes ſint.

S. Laurẽtiꝰ fuſtibus cæditur.

Cœlitus ad maiora perferenda animatur.

S. Romanꝰ decollatur

am artis magicæ,& dic nobis generositatem tuam. Cui beatus Laurentius: Quantum ad genus,Hispanus sum, eruditus ac nutritus Romæ,& à cunabulis Christianus,eruditus omnem legem sanctam & diuinam. Et Decius. Sacrifica dijs. Nam nox ista expendetur in te cum supplicijs . Mea,inquit Laurentius,nox obscurum non habet,sed omnia in luce clarescunt. Et cum cæderetur lapidibus os eius, ridebat,& confortabatur,ac dicebat: Gratias tibi ago Christe,quia tu es Deus omnium rerum. Allatus est autem lectus cum tribus costis. Et expoliatus beatus Laurentius vestimentis suis,extentus est in cratem ferream:& allati sunt batuli cum prunis,& miserunt sub cratem ferream . Qui cum furcis ferreis coarctaretur desupèr, dixit Decio . Ego me obtuli sacrificium Deo in odorem suauitatis: quia sacrificium Deo est spiritus contribulatus. Carnifices tamen vrgentes ministrabant carbones mittentes sub cratem,& desupèr comprimentes eum furcis ferreis. Sanctus Laurentius dixit: Disce miser, quanta est virtus Dei mei. Nam carbones tui mihi refrigerium præstant,tibi æternum supplicium : quia ipse Dominus nouit,quod accusatus non negaui, interrogatus Christum confessus sum,assatus gratias ago. Et vultu pulcherrimo dicebat: Gratias tibi ago Domine Iesu Christe,qui me confortare dignatus es. Et eleuans oculos suos in Decium,dixit : Eccè miser assasti vnam partem.regyra aliam & manducá.Gratias igitur agens,& glorificans Deum,dixit:Gratias tibi ago Domine Iesu Christe,quia ianuas tuas ingredi merui . & emisit spiritum . Mane autem primo adhuc crepusculo, rapuit corpus eius Hyppolytus, & condiuit linteis,& aromatibus:& hoc factum mandauit Iustino presbytero. Tunc beatus Iustinus & Hippolytus plorantes & multum tristes, tulerunt corpus beati martyris , & venerunt in via Tyburtina, in prædium matronæ viduæ Cyriacæ in agro Verano,ad quã ipse martyr fuerat noctu, cui & linteum dedit, vndè pedes sanctorũ extersérat,& illud ibi iã hora vespertina sepelierunt, iiij. Idus Augusti. Et ieiunauerunt agentes vigilias noctis triduò,cũ multitudine Christianorum. Beatus autem Iustinus presbyter obtulit sacrificium laudis,& participati sunt omnes.

S. Laurentius viuus in crate ferrea assatur

Psal. 50.

Offerẽs suas carnes Decio mãducãdas emittit spiritum.

Corp' eius sepelitur.

Eodem die Romæ,militum centum sexaginta quinque. Tunc passi sunt Claudius,Seuerus,Crescentio, & Romanus,ipso die quo beatus Laurentius, post tertiũ diem passionis sancti Sixti.

III. IDVS AVGVSTI.

ROmæ inter duas lauros, natalis sancti Tiburtij martyris, filij Chromatij vrbis præfecti,quem erudierunt in fide B.Sebastianus & S. Tranquillinus ac gloriosus presbytèr Polycarpus,qui ipsum sacro fonte baptismatis innouauit, & familiam eius promiscui sexûs mille quadringentos cum eo pariter baptizauit. Huius etenim filius Tiburtius, cum propter immanitatem persecutionis isdem pater eius & ingens multitudo Christianorum cum illo Campaniam ex consilio Pontificis Caij perrexisset,amore martyrij flagrans resedit in vrbe Roma. Et cum ieiunijs & orationibus ibi cum beato Caio Papa occuparetur, quadam die transiens occurrit homini qui de alto lapsus fuerat,& ità caput & omnia mẽbra quassauerat,vt de sola sepultura eius ageretur. Iuxta quem ipse accessit, & cœpit dicere super vulnera eius lentè orationem Dominicam & Symbolum : & ita factus est homo solidatis membris incolumis,quasì nihil mali contigisset ei. Tunc apprǽhendens parentes eius, segregauit eos à turbis,& indicauit eis virtutem nominis Christi . Et videns animum eorum fixum fortiter in timore Domini,perduxit eos ad Caium Papam. Qui iuuenem sanatum Deo gratias referentem,& parentes eius pariter baptizauit . Intereà dum procella persecutionis grauiter inundaret , iunxit se quidam simulata fide beato Caio. Porrò hic apostata extiterat, & erat fraudulentus in omni sermone, & callidus in omni commisso. Qui dum à beato Tiburtio viro scolasticissimo,& nobili & sancto, frequenter argueretur, quod capillos super apicem frontis tonsoris arte componeret,& quod assiduè potaret, & ludendo pranderet, quod libentiùs fœminarum se adspectibus daret, quod à ieiunijs & orationibus se tolleret, quod somno deditus non interesset peruigil in hymnis Dei: dum , inquam, pro his à beato Tiburtio acriùs argueretur, simulabat se æquanimiter monitionem accipere, & egit arte quatenùs orantem sanctum Tiburtium pagani comprǽhenderent, in qua comprǽhensione seipsum fecit teneri,& simul duci ad secretarium iudicis. At vbi introducti sunt, Fabianus dixit ad eum , qui se arte tradiderat:Quis diceris ? Ille respondit: Torquatus. Quid profiteris? Christianus

Die n.

De his habetur in gestis S.Sebastiani 20. Ianua.

Curatus æger cũ vtroque parẽte baptizatur

Eccè opera hypocrita & hæreticorum.

 sum,

ſum,inquit. Fabianus dixit: Ignoras quod iuſſerunt inuictiſſimi Principes,vt qui ſacrificare dijs noluerint,diuerſis ſupplicijs macerentur? Torquatus ait: Hic magiſter meus eſt,& ipſe me ſemper docuit: quod hunc videro facere,neceſſe eſt vt hoc faciam. Fabianus conuerſus ad Tiburtium ait: Audiſti quid Torquatus aſſerit? Sanctus Tiburtius reſpōdit: Torquatus diù eſt quod ſe Chriſtianum eſſe mentitur, ...s enim ipſa nominis ſancti,grauiter fert & moleſtè, ſuum nomen à non ſuis m...ribus vſurpari. Reuera enim,vir illuſtriſſime,hoc Chriſtianum vocabulum diuinæ virtutis eſt, ſectatorum ſcilicet Chriſti,qui verè philoſophi facti ſunt,qui verè Chriſtiani dicti ſunt,qui ad obterendas libidines fortiter militârunt. Ne credas vir illuſtriſſime hunc eſſe Chriſtianum,qui in lenocinio ſui moliendo capitis ſimbrias admittit,qui tonſorem diligit,qui in ſcapulis molliter geſtit,qui fluxum greſſum improbo niſu diſtendit,qui viros negligenter agit,fœminas diligentius intuetur. Nunquam tales peſtes Chriſtus dignatus eſt habere ſeruos. Verum hic quoniam me ſe imitaturum aſſerit,hic in tuo conſpectu probabis eum mentitum. Hic enim qualis ſemper fuerit, nunc euidenter oſtendet. Fabianus dixit: Conſultiùs facies,ſi ſaluti tuæ conſulens, principum decreta non contemnas. Tiburtius reſpondit: Ego ſaluti meæ melius non conſulo, quàm vt dæmones contemnens, vnum Deum Ieſum Chriſtum confitear. Torquatus adiecit: Non ſolum ipſe Chriſtianus crudelis eſt, verum etiam multis perſuadet, & decipit, ac cum ſuis ſocijs, cum quibus magicas artes exercet, die noctuque incantationibus occupatur. Sanctus Tyburtius dixit: Falſus teſtis non erit impunitus: Iſte quem vides, vir illuſtriſſime, malitiæ ſuæ curis æſtuans,ad nihil aliud Chriſtianis eſt iunctus, niſi vt cogitaret,quomodò ſe nobis quaſi Chriſtianum oſtenderet,& quomodò alijs ſe fideliſſimum mentiretur. Reprehēdebam tamen in eo Cyclopęam edacitatem,emerſum vino putorem,& ſepultam diuini nominis ſanctitatem. Ebrius patiebatur ſitim,& eſuriem vomens,nec vt Chriſtianus, ſed vt Antonianus quondàm ille conuiua, manducabat,bibebat,vomebat:& nunc Chriſtianos arguit,Chriſtianos accuſat, in nos mitem iudicem incitat,gladium nolenti iudici porrigit,& vt dæmonijs ceruices noſtra inclinemus, hortatur. Videmus votum tuum, videmus cruenta conſilia,& ſcelerata arte verborum venena tui pectoris intuemur. Accingere nunc ô ſceleratiſſime,vtere carnificis officio,vendica tibi & ipſius iudicis vocem,applica eculeos,appende Chriſtianos,damna,percute, incēde,benè nos accipis. Si exiliū minaris,hoc philoſophātibus totus eſt mundus. Si ſuppliciū,euadimus mundi carcerem. Si ignes,maiora his incendia in cupiditatibus vincimus. Decerne quicquid libet. Omnis nobis vilis eſt pœna, vbi pura comes eſt conſcientia. Poſt hæc Fabianus, cū veriſſimè iuuenis ſanctiſſimus Chriſtum cōfiteretur,iuſſit ante pedes eius carbones ardentes effundi,dicens ad eum: Elige tibi vnum de duobus, aut thura in iſtis carbonibus adijce,aut pedibus ſuper eos nudis incede. Ille autem faciens ſignū Crucis,conſtanter ſuper eos nuda ingreſſus eſt planta,& cœpit dicere: Depone infidelitatem,& diſce quia hic ſolus eſt Deus,quē confitemur,& creaturis omnibus dominatur: nam mihi in nomine Domini mei Ieſu Chriſti videtur, quod ſuper roſeos flores ingrediar,quia creatura ipſa creatoris famulatur imperio. Cui Fabianus. Quis ignorat artē magicam vos docuiſſe Chriſtum veſtrum? Obmuteſce infelix, exclamat Tiburtius,& noli auribus meis hanc iniuriam facere, vt audiam te rabido ore latrantē melliſluum nomen & ſanctum nominare. Iratus Fabianus dictauit ſententiam,vt gladio animaduerteretur. Ductus autē in via Lauicana tertio miliario ab vrbe,vno ictu gladij percuſſus abſceſſit. In eodem autem loco à quodam apparente Chriſtiano ſepultus eſt iij. Idus Auguſti.

Qui falſi & qui veri Chriſtiani ſint.

Falſus teſtis nō manet impunitus. Prou. 19.

Eccè quomodo ſigno Crucis magna pericula euitantur.

Gladio percutitur S. Tiburtius.

De Suſanna Sur. T. 4.

Eodem die Romæ,natale ſanctæ Suſannæ virginis & martyris, ſub Diocletiano & Maximiano Auguſtis,iudice Macedonio. Fuit autem filia glorioſi presbyteri & martyris Gabinij,fratris Gaij Epiſcopi & martyris,nobili ſatis orta progenie, quā pater nutriuerat,& diuinis literis imbuerat. Audiens itaque Diocletianus de puella,quod pulcritudine & ſapientia præcelleret, miſit ad Gabinium,quendam qui erat ex genere eius conſobrinum ſuum, nomine Claudium, & petiuit eam Auguſtus Maximino filio ſuo in coniugē. Veniens deniq; Gabinius ad filiā ſuam Suſannam,rogauit intereſſe Gaium Epiſcopum vrbis,auunculū eius,& narrauit eis quomodò Diocletianus Auguſtus direxiſſet Claudium cōſobrinum eorum, vt Suſannam ſuo filio Maximino in coniugē peteret. Quæ ſpiritu ſancto corroborata coniugium

iugium huiusmodi respuit. Et respondens patri & auunculo, dixit: Pater scio quia de ore tuo sum erudita, vt castitatem studeam seruare, & pudicitiam Domino Iesu Christo exhibere: in eius ergò timore iam constituta, nunquam coinquinabor virili commixtione, sed cui me semel tradidisti, ipsi seruio & in ipso confido. Ipse enim nouit conscientiam meam. Proindè Claudius ipse respondens ei, & aperiens votum Diocletiani, cùm nullo modò eius animum potuisset inclinare, vt coniungeretur Maximino filio eius, sed insuper eruditus & instructus in via Dei a beatis Gaio & Gabinio, pœnitentiam de sanguine sanctorum, quem effuderat, poposcisset, baptizatus est vnà cum vxore sua nomine Præpedigna, & filijs Alexandro & Cutia, & intantùm in fide conualuit, vt omnes facultates suas venderet, & pauperibus Christianis erogaret: & quoscunq; adire poterat, qui in custodia tenebãtur, victu & vestimentis releuabat, mittens se ad pedes singulorum, atq; orationis gratiã ab eis tantum exoptans. Interea dum mense vno & diebus sexdecim requireretur à Diocletiano, responsum est ei quòd ęgritudine teneretur, misitq; fratrem eius ad eum nomine Maximũ, comitem rei priuatæ, vt visitaret eum, & ageret cum illo de puella Susanna. Veniens igitur Maximus inuenit Claudium in cilicio orãtem, & obstupuit: cumq; rem pro qua venerat per ordinem enarrâsset perduxit eũ Claudius ad domum B. Gabinij, & diligenter ei beatus Gabinius & sanctus Gaius viã Domini exposuerunt. Vndè compunctus credidit Maximus & baptizatus est. Ab eadem verò die cœpit facultatem suam vendere per quendam amicũ suum nomine Trasonem Christianissimũ togatum, qui occultus Christianus erat, quẽ antè multos annos beatus Gaius baptizauerat. Qui circumiens nocturnis horis vicos & carceres, pauperibus Christianis necessaria ministrabat, & gesta eorum colligebat, memoriasq; exornabat. Post dies quindecim nota facta sunt omnia Diocletiano, & misit Iulium, qui Claudium, & Maximum, Præpedignam, & Alexandrum atque Cutiam puniret: Gabinium verò & Susannam vinculis constringeret. Et post dies quinquagintaquinque iussit Diocletianus vt beata Susanna adduceretur ad Serenam vxorem suam, quæ occultè Christiana erat. Cùm itaque hymnis & orationibus cum ea vacaret, & die noctuque in laude Dei psalmos recineret, nunciatum est hoc Diocletiano. Tunc idem dixit Maximino filio suo, vt reuocaretur Susanna ad patris sui Gabinij domum, & ibi abuteretur ea, vt ipsi liberet. Ipsa verò nocte postquam reuocata est, ingressus Maximinus in domum, vbi orabat Susanna, vidit nimiam claritatem super ipsam & extimuit, & cursim redijt ad palatium. Diocletianus verò hoc arti magicæ deputans, misit Macedonium, qui eam constringeret infra domum eius, vt sacrificaret. Qui dum vellet eam flectere, vt dijs immolaret, expolians eam cœpit fustibus cædere. Beata verò Susanna dicebat: Gloria tibi Domine. Sicque beata virgo permanens in confessione Domini, gladio percussa est intra domum suam, & spiritum incontaminatum Deo reddidit. Eius corpus collegit Serena Augusta noctu, & manibus suis cum linteaminibus & aromatibus ornauit, & posuit iuxta corpora sanctorum in cœmeterio Alexandri in arenario, in crypta, iuxta sanctum Alexandrum, tertio Idus Augusti. Sanguinem verò martyris, qui effusus fuerat in loco domus suæ, velamine detersit, & posuit in capsa argẽtea in palatio suo, vbi die noctuque furtiuis orationibus semetipsam Domino effundebat. Passa est autem tertio Idus Augusti.

Eccè quomodo patres nostri filias erudiebant ad seruandã pudiciam.

Orabat in cilicio, quia pœnitẽtiã agebat.

Christianorũ exercitia qualia sint.

S. Susanã fustib. cęsa & gladio, spiritũ Deo reddit.

Eodem die in Cameraca ciuitate, natalis S. Gaugerici Episcopi & confessoris.

De eo Surius T. 4.

PRIDIE IDVS AVGVSTI.

IN Sicilia ciuitate Cathanensi, natale sancti Eupli diaconi, Diocletiano & Maximiano Augustis. Cùm enim esset extra velum secretarij beatus Euplus, Christianum se confessus, intromissus est, iubente Caluisiano consulari, in auditorium. Et cum ibi fidẽ suam profiteretur, Caluisianus dixit: Torqueatur Euplus, quousq; cõfiteatur deos veros omnipotentes, Martẽ, Apollinẽ, & Aesculapiũ. Beatus Euplus respondit: Benè dixisti Caluisiane, vt adorarem Trinitatem inseperabilem, vnum Deum. Audiens Caluisianus, putauit eum de dijs suis dixisse, & gaudio repletus, ait: Ergò sacrifica. Cui beatus martyr: Ego sacrifico & immolo meipsum Patri & Filio & Spiritui sancto. Audiẽs hoc impius Iudex, commotus ira, iussit eum ampliùs torqueri. Et vltimo dedit sentẽtiam, dicẽs: Iubemus Euplũ iusto iudicio nostro gladio interfici. Beatus verò Euplus gratias egit Domino nostro Iesu Christo. Et cùm duceretur, repletus Spiritu sancto canebat: Magna est gloria tua Domine in

Die 12. De Euplo vide Suriũ To. 4. ex Metaph.

S. Euplus iubetur gladio feriri.

Harũ martyriũ habetur in vita S. Afræ.

seruis tuis, quos ad te vocare dignatus es. Flectens itaque genua sua, finita oratione parauit ceruicem, & decollatus est tertio Idus Augusti. Sepultum est corpus eius conditum aromatibus, in loco venerabili Cathanensis ciuitatis, secundo Idus Augusti.

Eodem die, sanctæ Hilariæ, matris sanctæ Afræ martyris, quæ cùm ad sepulcrum illius excubaret, ibidem pro fide Christi à persecutoribus igni tradita est, cũ Digna & Eumenia, & Euprepia, quæ fuerant puellæ sanctæ Afræ.

In Syria, natalis sanctorum Macharij & Iuliani.

IDIBVS AVGVSTI.

Dies 13. De Hippolyto in gestis S. Laurentij.

ROmæ, sancti Hippolyti martyris, sub Decio Imperatore, Valeriano præfecto. Hunc beatum Hippolytum vicarium sanctus Laurentius, cùm apud eum esset in custodia baptizauit. Qui peractis sanctis exequijs martyris, post tertium diem ad domum suam rediens, dedit pacem omnibus seruis suis & ancillis, & communicauit de sacrificio altaris beati Laurentij martyris. Et posita mensa, priusquam cibum sumeret, venerunt milites & tenuerunt, & perduxerunt ad Decium. Quem vt vidit, subridens dixit ei: Nunquid & tu magus effectus es, quia corpus Laurentij abstulisse diceris? Sanctus Hippolytus respondit: Hoc feci nõ quasi magus, sed quasi Christianus. Decius furore repletus, iussit, vt cum lapidibus os eius contunderetur. Et expoliauit eum veste qua induebatur habitu Christiano, & dixit ei: Sacrifica, & viues: sin aliter, peries per tormenta sicut Laurentius. Sanctus Hippolytus dixit: Exemplum merear beati Laurentij martyris fieri, quem tu miser ausus fuisti ore polluto nominare. Extensus igitur, fustibus & cardis diù cæsus est, donec cædẽtes deficerent. Indè leuatus est à terra, & iussit eum Decius vestiri militari veste, qua gentilis vtebatur, & dixit ei: Recole militiam, & esto noster amicus, & in conspectu nostro vtere militia pristina, quam semper habuisti. Cumque beatus martyr dixisset, Militia mea hæc est, Christo Domino firmissimè militare, vndè cupio ad celerem palmam cum fructu venire: iracundia plenus Decius, dixit Valeriano: Accipe omnes facultates eius, & interfice eum crudeli examinatione. Valerianus itaq; exquisita omni facultate eius, inuenit in domo Hippolyti omnem familiam Christianam, quam conspectui suo præsentari fecit. Et iussit beatum Hippolytum foràs muros portæ Tyburtinæ cum familia sua duci. Beatus verò Hippolytus confortabat omnes dicens: Fratres nolite metuere, quia ego & vos vnum Deum habemus. Et decollati sunt promiscui sexus numero xix. Beatus verò Hippolytus ligatus pedes ad colla indomitorum equorum, super cardetum & tribulos tractus, emisit spiritum. Nocte venit beatus Iustinus presbyter, & collegit corpora, & sepeliuit in loco eodem iuxta Nymphas, ad latus agri Verani, Idibus Augusti.

S. Hippolytus fustib. & cardis cæditur.

Hippolytus grauiori tormento occiditur.

Eodem die, natale sanctæ Concordiæ nutricis eiusdem beati Hippolyti. Cùm Valerianus ad familiam beati Hippolyti sibi præsentatam dixisset, Considerate ætates vestras, nè simul pereatis cum Hippolyto domino vestro: respondit beata Concordia: Nos desideramus potiùs cum domino nostro pudicè mori, quàm impudicè viuere. Ad hoc Valerianus, Genus, inquit, seruorum nisi cum supplicijs nõ emendatur. Et iussit vt beata Concordia cum plumbatis cæderetur. Et cùm cæderetur, emisit spiritum, corpusque eius est in cloacam proiectum. Cumq; diù quæreret illud sanctus Iustinus, & non inueniret, ità tristis redditur, vt non cessarent flere oculi eius. Tertiodecimo verò die post passionem sancti Hippolyti, venit quidam miles Porphyrius nomine, ad Hirenæum Cloacarium, qui occultè Christianus erat, & dicit ei: Si secretum possis custodire, diuulgabo arti tuæ multum quæstum: Ante hos dies iussit Valerianus Præfectus in conspectu suo quandam hæreditariam Hippolyti plumbatis deficere, & corpus eius in cloacam iactari. Hæc in vestibus suis spero quòd margaritas habet absconsas, vel aurum. Audiens hæc Hirenæus, intimauit secretò beato Iustino presbytero. Qui flectẽs genua gratias egit Deo. Porphyrius autem noctu veniens cum Hirenæo, inuenit corpus sanctum. Sed in vestimentis eius nihil inuenerunt. Beatus autem Hirenæus vocauit ad se quendam Christianum Abundium nomine, & tulerunt corpus eius, & perduxerunt ad beatum Iustinum. Qui gratias agens Deo, illud suscepit, & iuxta corpora martyrum Hippolyti & aliorum sepeliuit, octauo Calendas Septembris.

S. Cõcordia plumbatis cæsa moritur.

Eodem die in Foro Syllæ, natale sancti Cassiani, qui cùm adorare idola noluisset, interrogatus à persecutore, quid artis haberet, respondit, quia pueros notas doceret.

De Cassiano Prudẽt.

teret. Et mox ſpoliatus veſtibus, ac manibus poſt terga reuinctis, ſtatuitur in medio. Vocatiſque pueris, quibus docendo exoſus fuerat factus, data eſt facultas eum perimendi. At illi quantum doluerant diſcentes, tantum ſe vlciſci gaudentes, alij cum tabulis ac buxis feriebant, alij ſtylis vulnerabant. Quorum quanto infirmior erat manus, tanto grauiorem martyrij pœnam dilata morte faciebat. Scribit hoc Prudentius Poëta. tius & Surius To. 4.

Pictauis, ſanctæ Radegundæ virginis & Reginæ. De Radegunde Surius.

XIX. CALENDAS SEPTEMBRIS.

VIgilia aſſumptionis beatæ Mariæ genetricis Dei. Die 14.

Eodem die Romæ, natale ſancti Euſebij presbyteri & confeſſoris. Qui præſente Conſtantio cũ fidem catholicam conſtantiſſimè defenderet, & Liberium Papam doleret Arianæ perfidię conſenſiſſe, ab irato Conſtantio Imperatore Ariano, includitur in quodam cubiculo domus ſuæ, habente in latitudine pedes quatuor. Vbi multis diebus in oratione conſtanter perſeuerauit. Et nonodecimo Calendas Septembris, poſt menſes ſeptem, adhuc tamen incluſus, dormitionem accepit. Cuius corpus collegerunt Gregorius & Oroſius presbyteri, & ſepelierunt in crypta, iuxta corpus beati Sixti martyris & Epiſcopi, via Appia in cœmeterio Calixti. Vbi & titulum ipſius ſcribentes, poſuerunt ità, Euſebio homini Dei. Audiens autem Conſtantius, quòd Gregorius & Oroſius ſepeliſſent corpus beati Euſebij, in eadem crypta vbi illum condiderant, præcepit viuum includi Gregorium. Hunc ſemiuiuum noctu Oroſius presbyter excepit indè. Et poſt paululum defunctum, iuxta corpus ſancti Euſebij presbyteri ſepeliuit. Factaque eſt grauiſſima perſecutio in catholica eccleſia ab Arianis, ſedem Apoſtolicam tunc tenente Liberio. De lapſu Liberij, Hieronymus de viris illuſtribus. Sæuiūt in Eccleſiam Ariani tẽpore Liberij Papæ.

XVIII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

DOrmitio ſanctæ Dei genitricis & perpetuæ virginis Mariæ. Cuius ſacratiſſimũ corpus etſi non inuenitur ſuper terram, tamen pia mater Eccleſia venerabilem eius memoriam ſic feſtam agit, vt pro conditione carnis eam migrâſſe non dubitet. Quo autem illud venerabile Spiritusſancti templum iudicio & conſilio diuino occultatum ſit, plus elegit ſobrietas Eccleſiæ cum pietate neſcire, quàm aliquid friuolum & apocryphum indè tenendo docere. Die 15. Eccleſia Aſſũptionem Mariæ celebrẽ agit.

Eodem die, ſancti Tharſitij acolythi & martyris. Quem pagani cùm inueniſſent Chriſti corporis ſacramenta portantem, cœperunt diſcutere quid gereret. At ille indignum iudicans porcis prodere margaritas, tam diu fuſtibus ac lapidibus mactatus eſt, quouſque exhalaret ſpiritum. Et reuoluto eius corpore, ſacrilegi diſcuſſores nihil potuerunt in eius manibus veſtimentiſque inuenire ſacramentorum Chriſti. Chriſtiani autem collegerunt corpus martyris, & ſepelierunt in cœmeterio Calixti via Appia. De Tharſitio geſta Stephani Papæ. Miraculũ.

XVII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

IN Nicea Bithyniæ, natalis ſancti Vrſatij confeſſoris ſub Licinio perſecutore. Qui derelicta militia, ſolitariam vitam in quadam turre præfatæ vrbis egit: tantiſque virtutibus claruit, vt & dæmones expuliſſe, & ingentem draconem orando interemiſſe legatur. Scriptum in libro quinto hiſtoriæ Eccleſiaſticæ tripartitæ. Die 16. Ca. 33. & Sozom. li. 4. ca. 15. eſt apud Surium.

Romæ, ſanctæ Serenæ vxoris quondam Diocletiani Auguſti.

Metis, ſancti Arnulphi Epiſcopi & confeſſoris. De Arnulp. Surius.

XVI. CALENDAS SEPTEMBRIS.

APud Aphricam, natale ſanctorum martyrum, Liberati Abbatis, Bonifacij diaconi, Serui & Ruſtici ſubdiaconorum, Rogati & Septimij monachorum, & Maximi pueri. Qui perſecutione VVandalica iuſſu crudeliſſimi atque impijſſimi Regis Hunerici, de territorio Capſenſis ciuitatis, ex habitaculo monaſterij abſtracti, atque ad vrbem Carthaginenſem perducti ſunt. Vbi pro confeſſione catholicę fidei, & vnici baptiſmatis defenſione, primò carcerali cuſtodiæ mancipati, & crudelibus ferri ponderibus arctati, tenebroſis deputati ſunt locis. Vbi cùm die ac nocte Chriſtianum populum in fidei conſtantia roborâſſent, iuſſit Tyrannus furore ſuccenſus, nauem lignorum manipulis adimpleri, atque omnes pariter alligatos, in pelago, igne ſuppoſito, accremari. Cùm autem pro voluntate infandi Regis, vel crudelium miniſtrorum, extenſis eorum manibus & pedibus eleuatis, lignis ignis fuiſſet iniectus, ſtatim imperio diuino videntibus cunctis extinctus eſt. Et dum ſæpius renouaretur, iterum atque iterum extinguebantur globi flammarum. Die 17. Surius To. 4. ex Victore Vticẽſi. Sancti martyres iubẽtur igne cremari.

Remoru ictibus interimuntur.

rum. Vndè magis Tyrannus furore simul & pudore repletus, iussit eos remorum ictibus enecari, & ità singulos in modum canum, cerebris comminutis, perimi. Sicque speciosum cursum certaminis sui, coronante Domino, perfecerunt. Corpora eorum in mare iactata, sub eadem hora illæsa litoribus reddita, à Christiano populo reuerenter sublata, præeunte clero, cùm hymnis solennibus condita sunt in monasterio contiguo Basilicæ, quæ dicitur Celerinę. Scribit beatus Victor Africanus Episcopus in historia eiusdem VVandalicæ persecutionis, quam & ipse cum cæteris sustinuit, & fideli atque illustri stylo digessit.

libro tertio.

De Mamete Surius ex Metaph. To. 4.

Apud Cæsaream Cappadociæ, natalis sancti Mammetis martyris, qui passus est imperante Aureliano, sub Alexandro præside.

Item Octauæ sancti Laurentij martyris.

XV. CALENDAS SEPTEMBRIS.

Die 18.

Apud Prænestinam ciuitatem miliario ab vrbe trigesimotertio, natalis sancti Agapiti martyris, sub Aureliano Imperatore, Præside Antiocho. Cùm esset annorum quindecim, & amore Christi, martyrio ferueret, iussu Imperatoris tentus, & primò neruis crudis diù cæsus est, deindè Præsidi vt impelleretur sacrificare traditus. Qui in durissimo atque obscurissimo carcere eum reclusit, & per quatuor dies cibum omnem negauit. Indè de carcere exhibitus est prędidi: qui prunas ardentes super caput eius iussit imponi. Et cùm gratias Deo martyr ageret, flagellis est cæsus, & nudus suspensus, capitè deorsùm verso, acri subter fumo facto. Et cùm diceret Præsidi, Sapientia tua & vanitas tua in fumo laborat: iterùm flagellis cæditur à quatuor sibi inuicem succedentibus. Deinde bullientem aquam super ventrē eius ministri diaboli effuderunt, & maxillas eius confregerunt. Intereà Iudex de tribunali suo cadens, collectus à ministris in lecto reclinatur, & sentiens Dei virtutem in martyre, post modicum tristem animā emisit. De beato verò Agapito renunciatum est Imperatori: qui beatum virum iussit leonibus subijci. Sed mansuetæ factæ feræ, pedibus martyris ad lambendum se inclinauerunt. Hoc videntes sceleris ministri, tulerunt de medio sanctum martyrem, & venerunt contra ciuitatē Prænestinam, vbi sunt duæ columnæ, & ibi eum gladio percusserunt, quintodecimo Calēd. Septemb. Corpus eius noctu sublatum est à Christianis, & positum miliario primo à ciuitate in agro, in sarcophago nouo, nutu diuino ibi inuento.

S. Agapitus diuersis cruciatib' tormentatur.

Gladio cęditur.

Eodem die Romæ, in sexto Philippi, natalis beatorum presbyterorum Iohannis & Crispi, qui persecutione Diocletiani & Maximiani multa sanctorum corpora officiosissimè sepelièrunt. Quorum meritis & ipsi postmodùm sociati, gaudia vitæ meruerunt.

Surius de Helena.

* Eodem die, sanctæ Helenæ Reginæ.

XIIII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

Die 19. De his Surius ex Metaph. Tom. 4.

Natalis sancti Magni, seu sancti Andreæ martyris, cum socijs suis duobus millibus, quingentis nonaginta septem.

* In Gallijs pago Sigisterico, in monte, qui dicitur Tura, natale sancti Donati presbyteri. Qui ab ipsis infantiæ rudimentis mira Dei gratia præditus, ex vrbe Aurelianensi ad prefatum locum, vt soli Christo vacaret, adueniens, anachoreticam illic vitam multis annis exegit, tanta miraculorum gloria clarus, vt inter cætera gesta magnifica etiam draconem immanem atque terribilem suis exindè orationibus effugatum extingueret. Cumque dies vocationis eius instaret, aduenıente sancto Abbate Mario, cui ità fuerat reuelatum, inter verba orationis migrauit ad Christum. Sepultusque est ab eodem patre in loco suo.

De Iulio & socijs eius lege vitam S. Eusebij 25. Augusti.

Romæ, natale beati Iulij Senatoris & martyris, sub Commodo Imperatore, Iudice Vitellio. Hunc docuerunt beati martyres Eusebius, Vincentius, Peregrinus, & Pontianus. Per quorum manus etiam facultates suas pauperibus distribuens, à beato Rufino presbytero baptismi gratiam percepit. Quod audiens Commodus, iratus iussit eum teneri, & cuidam Vitellio magistro peditum tradi, vt omnes facultates eius requireret, & ad sacrificandum impelleret. Qui coniecit eum in carcerem, & post triduum catenis vinctum fecit sibi præsentari. Et auditum iussit tam diù fustibus cædi, donec emitteret spiritum. Cuius corpus collegerunt noctu beatus Eusebius, Pontianus, Peregrinus atque Innocentius, & sepelierunt in cœmeterio Calepodij xiiij. Calendas Septembris.

XIII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

NAtale Samuelis prophetæ. Cuius sacra ossa Imperator Archadius de Iudæa translulit Thraciam, portantibus Episcopis, & omnium ecclesiarum populis tanta lætitia occurrentibus, quasi præsentem, viuentemque cernerent, atque susciperent: vt de Palæstina vsque Chalcedonem iungerentur populorum examina, & in Christi laudes vna voce resonarent. Scribit sanctus Hieronymus in libro contra Vigilantium. Die 20. Paulo post principiũ.

Eodem die, beati Porphyrij hominis Dei, qui sanctum martyrem Agapitum erudiuit in fide & doctrina Christi.

XII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

IN territorio ciuitatis Gaualitanæ vico Minatensi, natalis sancti Priuati Episcopi & martyris, qui passus est sub persecutione Valeriani & Gallieni. Die 21. De Priuato Grego. Turone. & Surius To. 4. ex MS.

Eodem die, natalis sanctorum martyrum Bonosi & Maximiani, quorum gesta habentur.

Et in ciuitate Salona, natalis Anastasij martyris. Qui cùm videret S. Agapitum inter tormenta fortius Christum confitentem, exclamauit: Magnus est Deus, & non est alius præter eum. Erat autem Cornicularius miles. Ad quem Præses, Sicut video, inquit, seductus es. De quo Præses Imperatori Aureliano renunciauit. Qui mox perire illum iubet. Et ita martyr factus migrauit ad Dominum.

XI. CALENDAS SEPTEMBRIS.

ROmæ via Ostiensi in cœmeterio eiusdem, natalis sancti Timothei. Qui Antiochia veniens Romam, sub Melchiade Papa, susceptus est. Quique cum annũ totum & aliquot menses ibi prædicans, multos ad fidem Christi conuertisset, tentus à Tarquinio vrbis præfecto, & longa carceris custodia maceratus, cùm sacrificare idolis noluisset, tertiò cæsus, & grauissimis supplicijs attrectatus, ad vltimum decollatus, & iuxta beatum Apostolum Paulum sepultus est. Scriptum inuenitur in historia sancti Syluestri. Die 22. martyriũ S. Timothei; habetur in vita S. Syluestri vlt. Decemb.

Eodem die Augustoduni, natalis sancti Simphoriani. Qui tempore Aureliani Imperatoris, sub Heraclio consulari, cùm idolis sacrificare nollet, primò verberibus affectus, dein carceri mancipatus, ad vltimum cęso capite martyrium consummauit. De Symph. vide Suriũ.

In portu Romano, natalis sanctorum peregrinorum martyrum, Martialis, Epicteti, Saturnini, * Aprilis, & Felicis cum socijs eorum. *al. Maprilis.

Item Romæ, natale beati Antonini martyris, qui cùm esset carnifex, vidit stantem iuuenem cum spongia, & detergentem vulnera sanctorum martyrum Eusebij, Pontiani, Peregrini, atq; Vincentij, cùm suspensi in eculeo cæderentur: & mox clamare cœpit, Verè Deus Christus, quem hi prædicant. fugiens occultè, à Rufino presbytero baptizatus est. Et reuersus ad Vitellium, cùm se Christianum liberè fateretur, capitis sententia damnatus via Aurelia, iuxta formam Traianam, vndecimo Calendas Septembris sepultus est. De his in vita S. Eusebij 25. Aug.

Item Octauæ assumptionis Mariæ Virginis.

X. CALENDAS SEPTEMBRIS.

NAtalis sanctorum martyrum Donati, Restituti, Valeriani, Fructuosæ, cum alijs duodecim, qui præclarissimo confessionis honore apud Antiochiam coronati sunt. Die 23.

Eodem die, beati Theonæ apud Alexandriam, venerabilis & verè Deo digni, qui beatum Petrum Episcopum, pòst & martyrem nutriuit. Hic in omni puritate, & animi virtutibus Episcopus claruit. De Theona Euseb. li. 7. Eccl. hist. cap. vlt.

Eodem die beati Zachæi Episcopi, qui quartus à Iacobo Hierosolymorum ecclesiam clarissimè rexit.

Lugduno Galliæ, natalis sanctorum martyrum Minerui & Eleazari cum filijs octo, quorũ corpora in crypta, quæ vrbi ab occidente imminet, condita habentur. Turonen. de gl. martyrũ ca. 55.

In portu vrbis Romæ, natalis sancti Hippolyti, Quiriaci, & Achillei.

Eodem die, natalis sanctorũ Timothei & Apollinaris, qui apud Rhemensium vrbem consummato martyrio cælestia regna meruerunt.

IX. CALENDAS SEPTEMBRIS.

IN India, natalis beati Bartholomæi Apostoli, qui apud Indiam Christi Euangelium prædicans, decollatione martyrium compleuit. Huius Apostoli sacratissi- Die 24.

Vide Surius To. 4. de Bartholo. mum corpus, primùm ad insulam Liparis, deindè Beneuentum translatum, pia fidelium veneratione celebratur.

Eodem die apud Carthaginem, sanctorum martyrum Massæ candidæ, qui passi sunt tempore Valeriani & Gallieni. Ferunt enim inter alia supplicia tunc à præside clibanum calcis accensum, & in ore illius prunas cum thure exhibitas, & Præsidem dixisse Christianis: Eligite è duobus vnum, aut thura super his carbonibus offerte Ioui, aut in calcem demergimini. Tunc trecenti viri fide armati, se ictu rapidissimo Christum Dei filium, Deum fatentes, iecerunt in ignem, & inter vapores calcis in puluerem sunt conuersi. Ex quo etiam candidatus ille exercitus beatorum, Massa candida meruit nuncupari.

De Audoëno Surius Tom. 4. Eodem die, natalis sancti Audoëni Episcopi & confessoris.

Die 25. VIII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

De eo Surius To. 4. Romæ, natale sancti Genesij martyris. Qui prius in arte mimorum, qui stantes cantabant super pulpitum, quod Themele vocabatur, & rerũ humanarum erant imitatores, Themelæ artis gnarus fuit. Et quadã die cùm vellet Diocletiano Imperatori, cui Christiani vtpotè sæuissimo, exosi erãt, de mysterijs Christianę obseruantiæ ludum exhibere, & huius rei gratia spectante Imperatore & omni populo, in medio theatri, quasi ægrotus decumbens se posceret baptizari, mimũ in hæc verba proposuit: Eià nostri, grauem me sentio, leuem me fieri volo. Illi responderunt: Quomodo te leuem facimus si grauis es? Nunquid nos fabri sumus, & ad runcinam te missuri sumus? Hæc verba exhibuerunt populo risum. Genesius iterum: Vesani, Christianus desidero mori. Quare? inquiũt. Quibus Genesius: Vt in illa die veluti fugitiuus à Deo inueniar. Euocato autem presbytero & exorcista, repentè à Deo inspiratus credidit. Nam illi iuxta lectum ipsius quasi ægrotantis cum residissent, dicunt ei: Quid ad nos misisti filiole? Genesius autem non simulatè & fictè, sed ex puro corde respondit: Quia accipere cupio gratiam Christi, per quam renatus liberer à ruina iniquitatum mearum. Cumque sacramentorum mysteria complessent, & indutus esset vestibus albis, veluti per ludum à militibus raptus, & ad similitudinem sanctorum martyrum de Christi discutiendus nomine Imperatori fuisset exhibitus, stans in editiori loco ità concionatus est. Audi Imperator, & omnis exercitus, sapientes, & populi huius vrbis. Ego quotiescunque Christianum vel nominatum audiui, exhorrui, & in confessione permanentibus insultaui. Ego etiam parentes meos, & affines causa nominis Christiani execratus sum, & in tanta derisione habui Christianos, vt mysteria eorum diligenti examinatione perquirerem, & ex eorum sanctificatione ludum vobis exhibere vellem. At vbi me aqua nudum tetigit, & interrogatus credere me respondi, vidi super me manum cęlitùs venientem, & Angelos Dei radiantes iuxta me stetisse, qui omnia peccata, quæ ab infantia feci recitarunt de libro, quæ mox in ipsa aqua lauerunt, in qua ego in conspectu vestro perfusus sum, & me candidiorẽ niue postmodum ostenderunt Nunc igitur inclyte Imperator, & vos omnes populi, qui de his mysterijs nescitis, mecũ credite Deum verũ esse Christum, hunc esse lumen, hunc esse pietatem, & per ipsũ vos ad indulgentiam posse pertingere. Ad hæc Imperator Diocletianus vehementissimè indignatus, statim eum fustibus crudelissimè cæsum, Plutiano Præfecto tradidit ad sacrificia compellendum: à quo in eculeo suspensus, & vngularum diutissima laceratione fatigatus, lampadibus etiam inflammatus, cùm in fide persisteret, dicens, Non est Rex præter illum, quem ego vidi, & adoro, & colo, pro cuius cultura si millies occidar, ipse ero vt cæpi: Christum mihi de ore, Christum mihi de corde auferre tormenta non poterunt: valdè etenim pœniteo, quòd antè nomen sanctum, & in hominibus sanctis exhorrui, & satis tardus ad adorandum verum Regem superbus miles accessi: martyrij coronam capitis obtruncatione promeruit octauo Calendas Septembris.

Cõuersio S. Genesij.

Oratio eius ad Imperatorem.

Post varia perpessa supplicia capite trũcatur.

Ipso eodemq; die, natalis sancti Genesij Arelatensis, qui antè tribunal Iudicis exceptoris functus officio, cùm impia quibus Christiani puniri iubebãtur edicta nollet excipere, proiectis in publico tabulis, se Christianum esse testatus, abscessit. Et post modicum interuallum depræhensus ab apparitoribus, atque in ripa fluminis Rhodani decollatus, martyrij gloriam proprio cruore baptizatus accepit.

De hoc Genesio Surius 4. Tomo.

Passionem Eusebij 4. To. adieci. Eodem die Romæ, natale sanctorum quatuor martyrum, Eusebij, Pontij, Peregrini atque Vincentij, imperante Commodo, Vitellio iudice. Hi primò facultates

suas

ſuas omnes pauperibus diſperſerunt,ac deindè prædicationibus ſuis, Iulium quoque ſenatorem,& omnem domum eius ad fidem Chriſti cōuerſos,per beatum Rufinum preſbyterum,ad baptiſmi gratiam perduxerunt. Qui non multopoſt martyr factus,ab iiſdem etiam ſepultus eſt. Pro quo maximè ipſi à Vitellio tenti,& in eculeo leuati,neruis quoquè diſtenti,ac deindè fuſtibus cæſi ſunt: quibus & flammæ ad latera eorū poſtmodum appoſitæ.Sed cum in laude Chriſti fideliſſimè perſiſterent,tandem depoſiti ab eculeo ſunt. Et cum nihilominus in cōfeſſione Chriſti permanerent,iratus Vitelius, Euſebio iuſſit linguam radicitùs abſcidi: quam tamen beatus Fauſtus colligens, in ſinu ſuo abſcondit,& fugit. Præciſa lingua clamabat Euſebius:Gloria tibi Domine Ieſu Chriſte,qui dignatus es mecū ſeruis tuæ ad gloriam connumerare. Recluſi in carcerē cum hymnos Dei die noctuque perſonarent,venit quidam iam quatuor annis cæcus ſacerdos Capitolij nomine Lupulus ad eos,& credens, illuminatus,baptiſmi gratiam percepit.Hoc factum cuſtos carceris Simplicius nomine videns,& ipſe reiectis idolis baptizatus eſt. Quæ geſta, Vitellius Commodo cùm renunciaſſet,ille iuſſit eos puniri. Et poſt triduū de carcere educti,ad petram ſceleratam,plumbatis vſque ad emiſſionem ſpiritus mactati ſunt.Quorum corpora collegit beatus Rufinus preſbyter,& ſepeliuit ab vrbe Roma miliario ſexto, inter viam Aureliam & Triumphalem, octauo Calendas Septembris. Sed multo pòſt tempore beatorum martyrum Euſebij & Pontiani (largitione Papæ Nicolai) membra ad Gallias tranſlata,in monaſterijs ſancto Apoſtolo Petro voto religioſo collatis,reuerenter tumulata venerantur.

S. Euſebius abſciſa lingua loquitur.

S. martyres plumbatis cęſi, obdormiūt in Domino.

VII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

Romæ,ſancti Zepherini Papæ, qui rexit eccleſiam annos octo,menſes ſeptem, dies decem. Hic conſtituit,vt præſentibus omnibus Clericis,& laicis fidelibus, ſiue diaconus,ſiue ſacerdos ordinaretur & adſtantibus ſacerdotibus,Miſſæ celebrarentur.

Die 26. Pōtificale cap. 16.

Itèm natalis ſanctorum Irenæi & Abundij, Romæ. Quos Deciana perſecutione iuſſit Valerianus incloacari, eo quod corpus beatæ Cōcordiæ in cloacam miſſum leuauerunt. Et ipſorum quoquè corpora leuauit Iuſtinus preſbyter,& ſepeliuit in crypta iuxta beatum Laurentium.

Vide hiſtoriam S. Laurentij T. 4. Surij.

Apud Victimilium caſtrum Italiæ, natalis beati Secundi martyris, viri ſpectabilis,& Ducis ex legione ſanctorum Thebæorum, qui ante beatum Mauritium & cæteros,poſt vincula & carceris,martyrium capitis abſciſſione compleuit.

Apud vrbem Italiæ,quæ Pergamis dicitur,natalis ſancti Alexandri martyris,ſub Maximiano Cæſare:qui cum eſſet miles vnus ex legione Thebæorum, Chriſtianus factus eſt. Audiens hoc Maximianus poſt dies quindecim, mittens accerſiuit eum, dicēs ei:Pro nulla re alia euocaui te,niſì vt ſacrifices. Comperi enim te derelinquētem deos noſtros,Chriſtianum eſſe factum. Et hoc dicens,petijt ſibi menſam. Eaq; appoſita,& linteamine coopera,cœpit agere cum beato Alexandro, vt ſacrificaret. Sanctus Alexander in cælum adſpiciens,dixit: Atq; vtinam tantam mihi Deus gratiam daret, qui cuncta per Ieſum Chriſtū poſtulantibus præſtat,vt poſſem & tuā voluntatem ad Dei agnitionem conuertere, & vaniſſimam iſtā incredulitatem à te auertere. Sed tu quidem inſanabile habes malū,& vetuſtate huic vanitati adhærēs, credere nos vis. Me autem vocauit ille,qui ex gentibus ad ſuam gratiam olìm vocare promiſit. Parce conſilijs tuis deabolicis,plange & cognoſce actus tuos malos,& crede in Deum viuum, qui fecit omnia. Tunc Maximianus, ad tantam eius fiduciam commotus,iuſſit adſtantibus,vt de appoſito ſacrificio inuito ei offerrent, applicitis armatis econtrà. At ille beatiſſimus, cōfundens regiam iniquitatem,& eius præcepta fide armatus contemens calce menſam percuſſit, euertens eam cūm omnibus ſuprapoſitis. Iracūdia repletus Maximianus, iuſſit tradi vni ex miniſtris. Qui euaginato gladio,ſtetit ſtupidus,ferire nō valens. Cui Maximianus. Adhuc ſtas male miles? At ille reſpondit: Caput eius ſicut mons eſt antè me,vndè totus contremiſco. Tunc Maximianus tradidit eum alijs vt occideretur. Gaudio itaque repletus martyr,aquā petijt, & manus ſuas lauit flectenſq; genua,& ceruicem in terra humilians,oratione fuſa ad Dominum,animaduerſus eſt. Poſt aliquot dies quædam matrona caſtiſſima,nomine Gratia collegit corpus eius,& poſuit illud in prędiolo,ſuo non longè à muro ciuitatis Pergamenſis. Cuius paſſio completa eſt vij. Calendas Septembris.

Oratio S. Alexandri ad Imperatorem.

Stupēdum miraculū.

Sāctus gladio animaduertitur.

VI. CALENDAS SEPTEMBRIS.

Die 27. De Rufo vita Apollinaris 23. Iu.

APud Capuam, natalis sancti Rufi martyris, quem docuit & baptizauit beatus Apollinaris, Petri Apostoli discipulus, cum esset idem Rufus patriciæ dignitatis.

Tomis, natalis sanctorum martyrum, Marcellini tribuni & vxoris eius Mameæ, & filij ipsius Iohannis, & Seraphionis clerici, & Petri militis.

Gennadi', Catalogi cap. 86. & Surij To. 4.

In Gallijs ciuitate Arelatensi, sancti Cæsarij Episcopi & confessoris, miræ sanctitatis & pietatis, & studij viri.

Apud Augustodunum, sancti Syagrij Episcopi & confessoris.

Nola ciuitate, natalis sancti Felicis Episcopi.

V. CALENDAS SEPTEMBRIS.

Die 28. De Hermete & socijs eius, quere in vita S. Alexandri 3. Maij To. 3. Surij.

ROmæ, natale beatissimi Hermetis martyris. Hunc illustrissimũ virum B. Alexander Pontifex & martyr, cum esset præfectus vrbis Romæ, baptizauit cum vxore, & filijs, ac sorore Theodora, cumque eo pariter mille ducentos quinquaginta seruos eius, vxores quoque & filios eorum, prius ingenuitate illis concessa. Et non multo post ab Aureliano Imperatore trusus in carcerem, beato etiam Alexandro in custodia posito, Tribuno Quirino commendatur. Qui dixit ad beatum Hermem: Quæ ratio est vir illustris, vt vice sacra iudicans, non solùm ad istam iniuriam te redigi velis, verum etiam præfecturæ honore expoliatum, in vinculis te tanquam priuatum trudi æquanimiter feras? Sanctus Hermes ait: Ego Præfecturam non perdidi, sed mutaui. Nam dignitas terrena à terris tollitur, ac mutatur, dignitas verò cælestis æterna sublimitate subsistit. Dicit ei Quirinus: Miror te prudentem virum ad tantam stultitiam deuenisse, vt credas extra istam vitam te aliquid habiturum, postquàm cineres humani corporis ità ad nihilum redigantur, vt nec ossa ipsa subsistant. Cui beatus Hermes: Et ego ante hos annos illam deridebam, & istam carnalem vitam vtilem esse dicebam. Et Quirinus: Fac & me probare, vt si ità est, sicut tu credidisti, & ego credam. Beatus Hermes dixit: Sanctus Alexander, qui habetur in vinculis, hæc me docuit. Audiens hæc Quirinus, cœpit maledicere Alexandro, & dixit ad Hermem: Ego te rogaui dicens, Fac me probare iustè te credidisse, & tu mihi nominâsti hominem magum, quem in vinculis habeo, & in carceris ima conclusum. Si verum est ergo quod dicis, vado ad eum ipse, & triplicabo illi vincula & custodes, si potuerit hora cœnandi ad te venire, credam quæ docuerit. Iuit, triplicauit vincula, custodes apposuit. Primo igitur noctis initio, venit puer, qui videbatur esse, non amplius quam quinque annorum, ferens faculam ardentem in carcere, & flectens genua sua cum beato Alexandro orauit, dicens orationem Dominicam, & appræhẽdens manum eius eduxit per fenestram, & perduxit eum ad beatum Hermem in domum Quirini. Quirinus factum hoc vt vidit, exterritus est. Cui post talia beatus Hermes dixit: Eccè nos vides in vnum, quos custodijs mancipasti. Causa cur ego sancto Alexandro crediderim, ista est. Vnicus cùm mihi esset filius in nimio languore positus, qui adhuc ambulabat ad literarum studia, hicque in Capitolium cùm esset ductus à me, & mater sua & ego sacrificaremus dijs, & pontificibus præmia dedissemus, mortuus est. Tunc increpare me cæpit nutrix eius, dicens: Si eum ad limina sancti Petri duxisses, & credisses Christo, filium tuum incolumem haberes. Cui ego respondi: Dum tu ipsa cæca sis facta, & non sis curata, quomodò filium meum reddet incolumem? Si ante istos, inquit, quinque annos credidissem Christo, redditi mihi essent oculi. Cui dixi: Vade, & crede: & si tibi oculos aperuerit Alexander, credam, quod & mihi reddat filium meum. Abijt ad ipsum cæca, & eccè reuersa est ad me sana, imponensque humeris suis filium meum mortuum, cucurrit, & iactauit eum ante pedes beati Alexandri. At ille oratione facta resuscitauit eum. Ego confestìm misi me ad pedes eius, & rogaui me fieri Christianum. Patrimonium verò matris eius ipsi contuli: aliquanta etiã de meo addidi. Cætera verò aut pauperibus erogaui, aut seruis meis, qui mecum facti sunt Christiani, dedi. Hæc & his similia cùm egisset circa Quirinum beatus Hermes, credidit Quirinus cum omni domo sua, & baptizatus est. Aurelianus cuncta hæc audiens, dictauit in vltimo sententiam, vt beatus Hermes puniretur. Qui decollatus, à beata sorore sua Theodora collectus, in Salaria vetere non longè ab vrbe Roma, quinto Calendas Septembris sepultus est.

S. Alexãder vinctus per Angelũ ad S. Hermẽ miraculosè ducitur.

Cæcã illuminat, & mortuũ puerũ resuscitat.

S. Hermes gladio cæditur.

Ipso

Ipso die in Aphrica, depositio sancti Augustini Episcopi. Ex prouincia ergo hic Aphricana ciuitate Tagastensi, de numero Curialium parentibus honestis & Christianis progenitus, alitusque est ac nutritus eorum cura ac diligentia, impensisque, secularibus artibus eruditus apprimè, omnibus videlicet disciplinis imbutus, quas liberales vocant. Nam & Grammaticā prius in sua ciuitate, & Rhetoricam in Aphricæ capite Carthagine posteà docuit: consequenti etiam tempore trans mare in Roma, & apud Mediolanum. In qua vrbe tunc Episcopatum administrabat acceptissimus Deo, & in optimis viris præclarissimus sacerdos Ambrosius. Huius interea verbi Dei prædicatoris frequentissimis in Ecclesia disputationibus adstans in populo, intendebat suspensus, atque affixus. Et factum est diuina præstante opitulatione, vt per beatum Ambrosium, & doctrinam salutarem Ecclesiæ catholicæ, & diuina perciperet sacramenta. Moxque ex intimis cordis medullis spem omnem, quam habebat in seculo, dereliquit. Iam verò non vxorem, non filios carnis, non diuitias, non honores seculi quærens, Deo cum suis seruire statuit. Vndè cum his qui eidem adhærebant, Deo viuebat, ieiunijs, orationibus, bonis operibus in lege Domini meditans die ac nocte. Et de his, quæ sibi Deus cogitanti atque oranti intellecta reuelauit, & præsentes & absentes sermonibus ac libris ditabat. Factumque est, vt ordinaretur presbyter in Ecclesia Hipponensi, omnibus id vno consensu & desiderio fieri perficique petentibus, magnoque studio flagitantibus. Mox sibi monasterium intra Ecclesiam instituit, & cum Dei seruis viuere cœpit secundum modum & regulam sub sanctis Apostolis constitutam: maximè vt nemo quicquam proprium in illa societate haberet, sed essent omnia communia, & distribueretur vnicuique sicut opus erat. Interiecto autem tempore, sancto Episcopo Valerio id agente, omnibus gratulantibus, atque id fieri ingenti desiderio clamantibus, Episcopatum suscipere suo viuente Episcopo, coactus est. Atque ita factum est, vt Episcopus multo instantius ac feruentius maiore authoritate verbum salutis æternæ, alacriter pullulanti, atque crescenti Domini Ecclesiæ, prædicaret. Vixit in clericatu vel episcopatu annis fermè quadraginta, ætatis verò illius annis septuagintasex. Verbum Dei vsque ad extremam ægritudinem impræter missè, sana mente, sanoque consilio in Ecclesia prædicauit. Membris omnibus sui corporis incolumis, integro adspectu, atque auditu, & adstantibus, & videntibus, & orantibus fratribus, obdormiuit cum patribus suis, enutritus in senectute bona. Testamentum nullum fecit, quia vndè faceret pauper Dei non habebat. Tertio obsidionis mense (Nam ciuitas eius quatuordecim conclusa & obsessa est à Vuandalis mensibus, Alanis, alijsque commixtis gentibus) decubuit febribus, & illa vltima exercitatur ægritudine. Hic beatus Episcopus spiritu diuino tactus, in sancta Ecclesia catholica ad instructionem animarum fecit libros, tractatus, epistolas, numero mille triginta, exceptis qui numerari non possunt, quia nec numerum designauit eorum. Huius corpus venerabile, primò de sua ciuitate propter barbaros Sardiniam translatum, nupèr à Leoprando Rege Longobardorum, dato magno precio, Ticinis relatum, & honorificè conditum est.

De Augustino Surius Tomo. 4. — *Conuersio eius ex S. Ambrosij prædicatione.* — *Fit presbyter.* — *Fit monachus.* — *Fit Episcopus.* — *Iam senex obdormit in Domino* — *Requiescit Papiæ.*

Briuatæ, natale sancti Iuliani martyris. Qui tempore persecutionis hortatu beati Ferreoli, cuius in militia comes erat, ex Viennensi vrbe clandestino discessu ad præfatum Aruernæ vrbis territorium commigrauit. Vbi ab insequentibus persecutoribus tentus, desecto gutture, morte horribili necatus est.

Surius de Iuliano ex Greg. Turonens.

Constantinopoli, sancti Alexandri Episcopi & Confessoris, gloriosi senis, cuius virtute orationis Arius diuino iudicio cōdemnatus, crepuit medius, & effusa sunt viscera eius. Dormiuit verò idem beatus pōtifex, vitæ suæ anno nonagesimo octauo, Episcopatus trigesimo tertio.

Eodem die apud Santonas, sancti Bibiani Episcopi & confessoris.

De Bibiāo seu Viuiāo Greg. Turonens. de glor. Confess. cap. 58.

VIII. CALENDAS SEPTEMBRIS.

ROmæ in Auentino, in oppido Vindinensi ad arcum Faustini, natale beatissimæ & illustrissimæ Sabinæ martyris, quæ fuit vxor præclarissimi quondam Valentini, & filia Herodis Metallarij, quæ passa est Adriano imperante, sub præfecto Helpidio. Hanc beata virgo Seraphia, cum in domo eius conuersaretur, persuasit in fide Domini nostri Iesu Christi. Quæ postmodum eandem virginem vsque ad locum passionis secuta est. Et cum ei præses Berillus diceret, Quid tibi

Die 29. — *S. Sabina à beata Seraphia instituitur.*

Iudicis esset perductus iuxta templum Serapis, dum cogeretur ad sacrificandum, exsflauit in faciem statuæ æreæ,& statim cecidit. Itèm ductus,ad Mercurij statuam in aliam ædiculam,simili modo in illā exufflauit,& mox cecidit. Item ad simulacrum Dianæ,quod pari modo deiecit. Reductus ad Præfectū imponitur eculeo, & inquisitus quibus hæc maleficijs fecisset,beatus Felix respondit: Non maleficijs diaboli,sed beneficijs omnipotentis Dei hoc egi. Furore itaque accensus Præfectus, iussit eum duci extra vrbē via Ostiēsi,quia illic arbor excellissima stabat dæmonibus consecrata,iuxta quā erat templum, vt ibi ad sacrificandū impelleretur. Quo perductus,oratione facta,dixit ad arborem: Præcipio tibi in nomine Domini mei Iesu Christi,vt radicitùs corruas,& templum ac simulacrum,vel aram eius funditùs cōminuas, vt ampliùs cultu tuo animæ non decipiantur. Quæ statim ad verba ipsius ità euersa est,vt & templum ac simulacrum comminueret,& quod fuerat,non appareret. Quod cùm nunciatum fuisset Præfecto,statim iussit eū decollari, & corpus eius inhumatum canibus & lupis derelinqui. Data sententia, obuius fuit ei quidam vir Christianus,hominibus quidē absconsus, Deo verò manifestus. Hic cū didicisset,quod beatus Felix duci fuisset iussus,cœpit clamare,& dicere: Et ego ex eadem lege sum, & ipsum,quem hic sanctus presbyter confitetur, Dominum Iesum Christum colo. Mox & ipse ab officio Præfecti compræhensus, pariter dato sibi osculo,cum beato Felice decollatus est. Huius nomen quia non inuenerunt Christiani, postmodum Adauctum eum appellauerunt, quod sancto martyri Felici auctus sit ad coronam,ipsique pro fidei confessione corona martyrij aucta. Christiani,itaque noctu venientes,in eodem loco,vbi arbor steterat,quæ cadens nimiā terræ altitudinem aperuerat, eos sepeliērunt. Quorum corpora volentes pagani exindè effodere, cum manus apposuerunt,à diabolo correpti sunt. Vbi posteà pacis tempore basilica fabricata est,& martyrum memoria dignè exculta. Compleuerunt autem martyrium suum iij. Calendas Septembris.

Templū & aras præcepto euertit S.Felix.

Decollatur vnà cū Adaucto.

PRIDIE CALENDAS SEPTEMBRIS.

TReuiris,natalis sancti Paulini Episcopi * confessoris. Qui tempore Arianæ infestationis, à Constantio Imperatore, ob catholicam fidem exilio relegatus,& vsque ad mortem,etiam extra Christianum nomen,mutando exilia fatigatus,ad vltimum apud Phrygiam defunctus, beatæ passionis coronam percepit à Domino.

Die 31.

*martyris Quære eius martyriū T. 6. in vita S. Maximi Episcopi Mo. c. 15.

Eodem die Apud Athenas,beati Aristidis,fide sapientiaq; clarissimi. Qui Adriano Principi de religione Christiana libros obtulit,& quod Christus Iesus, solus esset Deus,præsente ipso Imperatore,luculentissimè perorauit.

Hier. de vir illust. c. 30.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.
LVNAM VERO TRICESIMAM.

CALENDAS SEPTEMBRIS.

IESV Naue & Gedeon prophetarum.

Die 1.

Apud Capuam, via Aquaria, natalis sancti Prisci martyris, qui vnus fuit de illis antiquis Christi discipulis.

Eodem die natalis beatissimæ Annæ prophetissæ, filiæ Phanuel, de tribu Aser, cuius sanctitatem Euangelicus sermo prodit. Hæc processerat in diebus multis & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua, & hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor, quæ non discedebat de templo,ieiunijs & orationibus seruiens nocte ac die.

Luc. 2.

Itèm eodem die apud Senonas,beati Lupi Episcopi,sanctitate & signis miraculorum illustrissimi.

De Lupo Episcopo Sur. To. 5.

Itèm apud Cæsaream Cappadociæ,beati Longini militis & martyris,quem tradunt illum esse,qui lancea latus Domini Iesu Christi pendentis in Cruce aperuit. Hic postmodum baptizatus ab Apostolis, cum apud Cappadociam sanctitate

Iohan. 19.

S. Lõginus capite trũcatur. præcipuus degeret. tandem ab Octauio Præside comprehensus, post confessionem fidei, lingua abscisa, & dentibus excussis, capite truncatus est. Simul cum eo coronatus est Aphrodisius commentariensis, cui & Præses linguam abscidi iusserat: quiq; post abscisionem expeditè Christum clara voce loquebatur.

* Sinicij * Item sanctorum confessorum Sixti & * Sisinnij.

IIII. NONAS SEPTEMBRIS.

Die 2. NAtale sancti Iusti Lugdunensis Episcopi, miræ sanctitatis & prophetici spiritûs viri. Hic clam Episcopatum suum relinquens, ascensa naue, comitante se vno tantùm puero, qui officio Lector in ecclesia erat, nomine Viatore peruenit ad Aegyptum. Vbi per aliquot annos, sanctis monachis cælum tantum spectantibus cõsociatus, humilitate ac sanctitate vitæ incomparabilis vixit. Cursu itaq; temporis consummato, ipse quoque virtutibus consummatus, repositam sibi coronã iustitiæ percepturus migrauit ad Dominum pridiè Idus Octobris. Corpus eius à religiosis ciuibus Lugdunum cum ossibus beati Viatoris ministri eius relatum, & cõdigno cultu in basilica beatorum septem fratrum Machabæorum & martyrũ gloriosissimorum, conditus est quarto Nonas Septembris. (Surius de eodem To. 5.) (Trãslatio eius.)

Eodem die, beati Helpidij Episcopi apud præfatam vrbem venerabilis depositio. Cuius sacrum corpus honorificè sepultum, in ipsa eademque ecclesia, vbi sancti cõfessoris Iusti tumulata sunt sacratissima membra, quiescit.

Apud Apamiam, beati Antonini martyris.

III. NONAS SEPTEMBRIS.

Die 3. Rom. 16. NAtalis sanctæ Phœbes, de qua beatus Apostolus Romanis scribit. Cõmendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio Cenchris, vt eã suscipiatis in Domino dignè sanctis, & assistatis ei in quibuscunque desiderauerit. Etenim ipsa quoque adstitit multis & mihi ipsi.

Romæ, passio beatæ Seraphiæ virginis, sub Adriano Imperatore, Iudice Berillo. Hæc Antiochena genere cum in domo Sabinæ præclarissimæ fœminæ apud Vrbem commaneret, rapta ab officio Præsidis, exhibita est in conspectu ipsius. Cui præses dixit: *Sacrifica dijs immortalibus, quibus sacrificant domini Imperatores.* Beata Seraphia respondit: Timeo & colo omnipotentem Deum, qui fecit cælum & terram, & omnia quæ in eis sunt. Nam dij quos iubes adorare, non sunt dij, sed sunt dæmonia, & ideò non licet mihi adorare eos, quia Christiana sum. Cumque perseuerantissimè fidem veritatis prosequeretur, iussit eam Præses duobus iuuenibus lasciuis tradi, vt ei nocturno furto insultarent. A quibus perductam in cubiculum obscurissimum, cum vellent eam tangere, subito terræmotus factus est magnus, cecideruntq; exanimes in terrã, membris omnibus resoluti. Diluculo autem cum venissent à Præside missi, qui requirerent, seu de iuuenibus, seu de virgine, ingressi inuenerunt sanctam Dei orantẽ, iuuenes verò impudicos velut mortuos terræ prostratos. Itaque ad rei factum cùm plurimi concurrerent, iterùm Præses iussit pro tribunali eam sibi adduci. Et imperante Præside deportati sunt idem iuuenes, & positi ante conspectum ipsius. Ad quos beata virgo, facta oratione, accedens, tetigit illos, dicens: In nomine Domini mei Iesu Christi erigite vos in statu vestro. Ad cuius vocem mox illi steterunt super pedes suos. Quos Præsens interrogauit: Quid faciendo hæc mulier dementes vos fecit, & resolutos? Ingressus est, inquiunt, quidam iuuenis decorus, miræque magnitudinis, qui totus splendebat sicut sol, stansque inter nos & puellam hanc, tremore & defectione claritate sua concussit. Præses ad Beatam Seraphiam conuersus, *Sacrifica dijs*, inquit, ne morte plectaris. Cui virgo: Non facio voluntatem patris tui Satanæ, quia Christiana sum. Tunc Præses iussit lampades ardentes lateribus eius apponi. Sed statìm qui eas tenebant, ceciderunt retrorsùm. Præses verò iterum beatæ virgini dixit: Biothanata & malefica, audi imperiale præceptum, sacrifica dijs immortalibus, & libera te de cruciatibus & morte. Beata Seraphia hoc illi reddidit: Biothanati & malefici vos estis, qui negatis Deum viuum & verum, & dæmonia adorando, cum ipsis pariter estis morituri: Deo autem immortali ego memetipsam offero sacrificium, si me dignatur suscipere, licèt peccatricem, tamen Christianam. Tunc fustibus cæditur: & eccè subitò terræmotus factus est magnus. Et excussa de fuste, quo cædebatur virgo Dei, hastella, exiliuit in oculum Præsidis, quem post dolorem luscum fecit. Et iratus dictauit sententiam: (S. Seraphię vita habetur 1. Tom. Surij ex Ms.) (Diuinitus castigãtur iuuenes impudici.) (Iuuenes integritati restituit S. Seraphia.) (Fustibus cęditur.)

Sera-

Seraphiam imperialis præcepti contemptricem, & in tantis maleficijs depræhensam, gladio percuti iubemus. Passa est autem quarto Calendas Augusti, & sepulta iuxta aream Vindiciani in monumento illustris martyris Sabinæ, secundo Calendas Augusti. Compositum verò & ornatum est venerabile sarcophagum ambarũ & locus orationis condignè dedicatus tertiò Nonas Septembris, quando & memoria passionis eius celebrior agitur. Gladio pcutitur.

Apud Capuam, natalis sanctorum martyrum, Antonini pueri annorum viginti, & Aristæi Episcopi, quorum gesta habentur.

Eodem die, depositio sancti Remacli Episcopi & confessoris, Et beatissimi Mansueti confessoris atque pontificis Tullensis. Remac vita est 3. To. Surij.

PRIDIE NONAS SEPTEMBRIS.

MOysi prophetæ. Et apud Ancyram Galatiæ, natalis sanctorum martyrum, trium puerorum, Rufini, Siluani & Vitalici. Die 4. De Moyse Suri' T. 5.

Cabillonæ, natale sancti Marcelli, qui temporibus Antonini Veri, ex numero quinquaginta martyrum, qui Lugduni in ergastulum trusi fuerant cũ Valeriano, patefactis custodiæ, cui mancipati erant, diuinitùs claustris, aufugit. Et cùm Latinũ quendam à quo hospitio susceptus fuerat, cum omni domo sua ad fidem Christi conuertisset, Cabillonensium expetens ciuitatem, Priscum quendam præsidem, dijs suis immolantem incurrit. Cumque ab eo ad prophanum conuiuium fuisset inuitatus, & ipse huiusmodi execrans epulas, omnes qui aderant, cur idolis deseruirent, libera increpatione corriperet: inaudito crudelitatis genere, defodere eũ cingulo tenus Præses iussit. Sicque sanctus Dei martyr tertio die in Dei amore & laudibus perseuerans, in secundo ab oppido Cabillonensi miliario, incontaminatum reddidit spiritum. De Marcello Greg. Turonens. de glo. martyrũ ca. 53

NONIS SEPTEMBRIS.

IN suburbano Romæ, natale beati Victorini martyris. Fuerunt autem duo fratres, Victorinus & Seuerinus. Hi post vtriusque parentis obitum se inuicem pædagogantes, pari custodia se mutuis obsequijs æmulantes, germanitatis vinculo probabiles, Deo seipsos hostiam viuam obtulerunt. Cumque intantum excreuissent, vt sua omnia perfectionis intuitu relinquerent, & vendentes res suas, censum earum pauperibus erogâssent, Deo expeditius seruituri, nudi facultatibus omnibus remanserunt. Alter itaque seruiens alteri, mutua vice & æmula charitate seruiebat. Imperium, libertas. Nil deerat illis, cùm nihil haberent. Igitur Victorinus spirans altius, & idipsum, quod sibi parebant, imperfectum computans, nec satis sibi factum, si alteri liceret in altero, aut alter alteri seruitium exhiberet: eremum ingreditur, seditque in specu excelsæ rupis, quam subterfluentis aquæ geminum sinuârat abruptum, vni tantum hospitium viro, vt sedens somnum caperet: vel si reciperet alterum, stans oraret. Texerat ostiolum vimine: assiduus in lectione & oratione manebat. Cernit interim inuidus omnis boni profectum viri, & ferre non valens, simulat se puellam, & ante fores viri gementia verba ingeminat: Heu, inquit, me miseram, syluis, errore, & tenebris vagam. Locus non agnoscitur, iter quæritur. Quisquis es loci huius incola, cælum vndique & syluæ famam virtutum tuarum opusque ferent: eripe me à frendentibus apris, eripe à sæuientibus lupis, & à rictibus vrsorum. Quod victura sum tuum erit: si moriar tuum. Satis superque sufficiat operiri limine tuo. Non longum quæro habitaculum: vnius tantum noctis hospes ero. Reserat Victorinus cellam, & hostem, dum miseretur, secum includit. Vix horæ spatium intercesserat, dum inter molimina & assiduum corporis motum protenso pede tetigit hominem Dei, & velut compungens vulnere, noxio calore succendit. Addit igniculum dulcedo sermonis, vrget facinus solitudo. Quid moror? Facit casum columna arboris, alta radice quæ diu fundata steterat. Furtiuus amor scelus perficit. Exclamat iam victor Victorini diabolus: Quid agis, inquit, vir perfectissime, cui etiam frater grauis fuit? Iam iungeris alteri qui recessisti à tuo? Quid agis, qui nouum dogma syluis constituens, suadebas scopulis castitatem? Hæc iactans, ex oculis decepti velut fumus euanuit. At is qui ceciderat, velut exanguis iacuit. In se autem aliquandò reuersus, syluas deseruit, ad fratrem Seuerinum repedauit: pudore diù vocem supprimens, tandèm causam facti exposuit, ipse pœnam sibi statuens. Findens nanque arborem, manusque per fissuram inserens, præduratam cuneis & pessulo cicatricem arboris claudit. Die 5. SS. Victorinus & Seuerin' germani fratres, omnia sua pauperib' distribuũt. S. Victorinus in eremo sanctissimè viuit. Deceptus à diabolo cadit. Eccè qualem sibi im

dixerit pœnitentiā. Sed mox Seuerinus factum pœnamque fratris Episcopo suo nunciat. Ille veniens, primùm eum soluere tentat: sed vt repugnantem vidit, orat, benedicit, cōsolatur, discedit. Vir autem Domini, qui se grauissima pœnitentia damnauerat, Dominica tantum die modicum panis & aquæ coactus à fratre percipiebat, qui etiam se simili cibo & ieiunio macerabat. Igitur in huiusmodi constrictione triennium voluitur. Cumque iam omnes penè mouisset eius in Christo imitanda humilitas, Episcopus ciuitatis rediens, vix agere potuit, vt sese à pœna, qua ille memor tremendi iudicij se damnauerat, absumptis penè carnibus, permitteret resolui. Quantæ autem sanctitatis postea fuerit, quamque potens in miraculis, non facilè lingua alicuius explicabit. Electus deindè ab vniuerso populo, Amiterninæ vrbis sacerdotium adipiscitur. Indè postmodum sub imperatore Nerua, cum alijs Dei seruis, Euthyce & Marone, ab Aureliano Iudice primò relegatus in sexagesimo miliario ab Vrbe via Salaria. Deindè apud eum locum, qui Cotilias appellatur, vbi putentes aquæ manant & sulphureç, in ipsis capite deorsùm per horas tres suspensum teneri, ab impio iudice iussum est. Quod cùm per triduum pro Christi nomine passus fuisset, gloriosè coronatus migrauit ad Dominum. Cumque vna die iussu Aureliani corpus eius inhumatum iacuisset, venerunt Amiternenses populi Christiani, & rapientes in suum territorium transtulerunt, & honorifica sepultura condiderunt Nonis Septembris.

Fit Amiterninæ vrbis Episcopus

Suspēsus, capite deorsum verso, migrat ad Dominum.

Item Romæ in portu, natalis sancti Herculani.

Capuæ, natalis sanctorum martyrum Quinti, Arcontij, & Donati.

VIII. IDVS SEPTEMBRIS.

Die 6. 2. Tom. 1.

ZAchariæ prophetæ. Item natalis sancti Onesiphori, de quo ad Timotheum scribit Apostolus: Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpè me refrigerauit, & catenam meam non erubuit, sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsiuit, & inuenit. Det illi Dominus inuenire misericordiam à Domino in illa die. Et quanta Ephesi ministrauit, melius tu nôsti.

De his Victor lib. 2.

Et apud Aphricam, beatissimorum confessorum & Episcoporum, Donatiani, Præsidij, Mansueti, Germani, Fuscoli, qui persecutione VVādalica apud Africam iussu Hunerici Regis Ariani, pro assertione Catholicæ veritatis, durissimè fustibus cæsi, & exilio damnati sunt. Inter quos etiam Episcopum nomine Lætum, strenuum ac doctissimum virum, post diuturnos carceris squalores, incendio concremauit. Tunc etiam decreto publico per diuersas prouincias executores dirigens, Episcopis quasi ad Concilium Carthagine congregatis, vna die vniuersas ecclesias Africæ clausit, vniuersamque substantiam Episcoporum & Ecclesiarum, suis Episcopis condonauit.

Surius T. 5. ex Gregorio Papa.

Romæ, natale S. Eleutherij.

VII. IDVS SEPTEMBRIS.

Die 7. De eo Euseb. li. 8. Eccles. hist. cap. 5.

NAtalis beati Iohannis apud Nicomediam, sub Diocletiano Imperatore. Qui de nobilibus, honore & dignitate illustris, vt vidit aduersùs cultores Dei in foro crudelia edicta pendere, calore nimio fidei ignitus, publicè populo inspectante iniecta manu, librum iniquæ legis detraxit, ac minutatim discerpsit, Augusto Diocletiano in eadem vrbe simul cum Maximiano constituto. Ad quos cùm relatum esset religiosi & illustris viri factum, continuò omni in eum crudelitatis genere desæuientes, ne hoc quidem solum efficere quiuerunt, vt eum mœstum aliquis videret in pœnis: sed læto atque hilari vultu, cùm iam viscera in supplicijs defecissent, spiritus tamen lætabatur in vultu. Ex quo tortores sui grauiùs cruciabantur, quod omnia suppliciorum genera consumebant in eum, quem ne tristem quidem ex his reddere poterant.

De Euort. Surius T. 5. De Clodoal Turon. li. 3. historiarū cap. 8.

Aureliams, natalis S. Euortij Episcopi & confessoris.

Vico Nouegento, natalis S. Clodoaldi confessoris.

Eodem die, sanctæ Reginæ virginis.

VI. IDVS SEPTEMBRIS.

De Natiuitate B. Mariæ vide Suriū Tom. 5. Luc. 1.

NAtiuitas sanctæ Dei genitricis Mariæ, perpetuæ virginis, quam Spiritus sanctus custodiuit, & electam sanctificauit, vt ex vtero illius nasceretur homo Deus altissimus. Ad quam missus est Angelus Gabriel à Domino in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, cùm esset desponsata viro Ioseph de domo Dauid. Et ingressus Angelus, euangelizauit & dixit ei: Aue gratia plena, Dominus tecum. Bene-

Benedicta tu inter mulieres. Ipsa autem vt vidit eum, mota est in introitu eius, & erat cogitans vt quid sic benedixisset eam. Et ait ei Angelus Domini: Nè timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Dominum. Et ecce concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Quæ tanto nuncio clarificata, Spiritu sancto fœcundata, ab illo, qui de ipsa carnem sumere dignatus est, præ hominibus sublimata, in æternum venerabitur benedicta. Cuius dormitionē decimooctauo Calendarum Septembrium, omnis concelebrat Ecclesia. Cuius etsì sacrum corpus non inuenitur super terram, sicut nec beati Moysi sepulcrum, quem sancta scriptura dicit à Domino sepultum: tamen pia mater Ecclesia, quæ suis obseruationibus integerrima fide fundata consistit, eius venerabilem memoriam sic festiuam agit, vt pro conditione carnis eam migrâsse non dubitet. Quò autem venerabile Spiritûs sancti templum illud, id est caro ipsius beatissimæ Virginis Mariæ, nutu diuino & consilio occultatum sit, plùs eligit sobrietas Ecclesiæ cum pietate nescire, quàm aliquid friuolum & apocryphum indè tenendo docere. Sufficiunt enim ei ad sanctitatem & vitam Virginis & matris Domini commendandam, Euangelistarum testimonia, nec de ea quærere vltrà necessarium putat. S. Maria in æternū venerabitur benedicta. Deut. 34.

Eodem die apud Nicomediam, natale sancti Adriani martyris cum alijs xxiij. Maximianus cū grauissimè persequeretur Christianos, apud Antiochiam oblati sunt ei quidā Christiani, fide ac religione insignissimi. Quos ille post veritatis confessionem extensos lignis & neruis crudis cædi iussit, ac deindè lapidibus ora ipsorum contundi, & linguas eorum præcidi. Hæc omnia cernens Adrianus, qui erat prior officij, dixit ad eos: Adiuro vos per Deum vestrum, pro quo hæc patimini, dicite mihi in veritate, quæ est remuneratio vestra, quam expectatis pro his tormentis? Videtur enim mihi magna & mirifica esse. Cui xxiij. martyres dixerunt. Expectamus quod nec oculos vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, inenarrabile bonum, quod preparauit Deus his qui diligunt eum. Audiēs hæc Adrianus, statim exiliens stetit in medio eorum, & dixit his qui gerebāt exceptoris officium: Annotate confessionem meā cū his sanctis & athletis Dei, quia & ego Christianus sum. Post nō multum spatium cùm audisset Maximianus nomen eius recitari inter nomina sanctorū martyrū, euocato ad se dixit ei: Insanis Adriane? Nunquid & tu vis tam malè perire? Adrianus respondit: Non insanio, sed de multa insania, ad sanā mentē reuertor. Cumq́; perseueranter quæ sunt fidei & veritatis prosequeretur, furore repletus Maximianus, iussit eū ferro vinctum cum reliquis sanctis martyribus ad carcerē pertrahi. Erat autē iuuenis annorum viginti octo. Et fama celeriter currente, didicit vxor illius Natalia cuncta, quæ circa Adrianū maritum prouenerāt. Et gaudio plena, quia erat mulier Christianissima, cucurrit ad carcerē, procidensq́; ad pedes viri sui, osculabatur vincula eius, dicēs illi: Beatus es domine mi Adriane, quia inuenisti diuitias, quas tibi nō dimiserunt parentes tui. Verè iam securus pergis ad Christum, benē recondēs in ipso diuitias, quas inuenies in tempore necessitatis, vbi de pœnis damnatorū neminem quisquam liberabit. Non pater filiū, non mater filiā, non diuitiæ transeuntes, non illos seruorum ambitio, & patrimonij amplitudo, ad extremū nec amicus amicum. Omnes enim tunc propria sarcina comitabitur. Tu domine mi tecum habens Christū, in quo omnia tua reposuisti, perge fiducialiter, perge, ne timeas, vt percipias promissa ipsius. Non reuocet te vllus intuitus rerum velut vmbra transeuntium, non affines, non parentum gemitus, non pulchritudo ipsa corporis tui, execratio seductorum, adulationes amicorum: non te terreant species tormentorum. Horum qui tecum sunt, martyrum constantiam & patientiam adspice, his solis intende. Hæc postquàm gloriosissima fœmina prosecuta est, singulorum martyrum vincula deosculans, Rogo vos, inquit, serui Christi, confortate hunc Adrianum beatissimis monitis, & lucrifacite animam eius in Christo. Vos sitis ei patres, per vos nascatur æternæ vitæ. Ad quam beatus Adrianus dixit: Perge nunc soror mea in domum tuā. & cùm agnouero fieri interrogationem nostram, accersam te, vt videas finem rei. Post aliquot dies cùm quæstio immineret, beatus Adrianus dato precio custodibus, & datis fideiussoribus, perrexit ad domum suam vocare beatam Nataliam. Cumq́; pergeret, vidit eum, qui benè illum nouerat, & præcurrens domum, nūciauit eum venire. Quod vxor audiēs, primò nō credidit. Quis inquit, potuit eū absoluere de vinculis illis? Nō mihi cōtingat vt absoluatur, nequādo separetur à sanctis illis. Et cū

Hui⁹ martyrium habetur i. T. Surij.

Esa. 64. 1. Cor. 2.

S. Adriani cōuersio.

Vide fœminæ virilem animu, in cōsolando maritū suum.

Adit Nataliā vxorem suam S. Adrianus.

puer

ſub Diocletiano Imperatore. Horũ prior Dorothæus magiſter in officijs quę intra palatium exhibebantur, habens ſecum officio, fide & magnanimitate parem Gorgonium. Quorum inſtitutionibus optimis omnes penè cubiculi miniſtri in fide Dei vigilanter & liberè perſiſtebant. Hi deniq; cùm viderent quendam martyrem, crudelibus atq; immanibus ſupplicijs cruciari, conſtanter & liberè aiunt: Cur Imperator in hoc ſolo punis ſententiã, quæ in nobis omnibus viget? vt quid in illo crimen ducitur, quod à nobis omnibus confitetur? Hæc nobis fides, hic cultus, & vnanimis eademque ſententia. Quos ille cùm in medium nihilominus venire iuſſiſſet, iuſſit eos appendi, & flagellis toto corpore laniari, & viſceribus iam pelle nudatis iubentur aceto & ſale perfundi. Cumque etiam hoc tormenti genus conſtanter & fortiter toleràſſent, craticula prunis ſubterſtrata, poni iubentur in medio, ibiq; quod reliquum fuerat in verberibus abſumpti corporis ſuperponi, & non ad ſubitum, ſed ſenſim paulatimque ſuccendi. Ad vltimum laqueo appenſos, iuſſit necari. Interiecto tempore beatus Gorgonius Romam transfertur, poſitusque eſt venerabiliter via Latina inter duas lauros. Compleuerunt autem martyrium ſuum quinto Idus Septembris.

tyrib. Euſebius libro 8. c. 6. Vide Surium.

SS. martyres ſuſpenduntur.

In Sabinis miliario ab vrbe triceſimo, natalis ſanctorum Hyacinthi, Alexandri & Tiburtij.

IIII. IDVS SEPTEMBRIS.

Apud Africam, natalis ſanctorum Epiſcoporum, Nemeſiani, Felicis, Lucij. Item Felicis, Litei, Poliani, Victoris, Iaderis, & Datiui, qui ſub Decio & Valeriano exurgente perſecutionis rabie, ad primam confeſſionis Chriſti conſtantiam grauiter fuſtibus cæſi. Deindè compedibus vincti, & ad fodienda metalla deputati, glorioſæ confeſſionis agonem conſummauerunt. Quorum etiam exemplum ſecuta multiplex plebis portio, cum eis confeſſa pariter eſt & coronata. Extat epiſtola beati Cypriani ad ipſos, & de ipſis ſcripta.

Die 10. Horũ martyrium ad longũ habetur T. 5.

Epiſt. 25. lib. 3.

Romæ, depoſitio S. Hilarij Papæ.

Eodem die in Chalcedonia, natalis ſanctorum Soſthenis & Victoris, qui, cùm beata Euphemia ſub Priſco conſule pro Chriſti nomine decertaret, apertis ſibi diuinitus oculis, viderunt circa illam Angelorum pręſidia, ſanctarumque virginum chorum. Atq; hoc viſo ad Chriſtum conuerſi, ob inſuperabilem fidei confeſſionẽ truſi in carcerem, & indè producti ad ſtipites religati ſunt: quibus primùm vrſi, ac deindè ferociſsimus leo, dimiſſi, cùm in nullo eos læderent, miſit proconſul ad deferendam cupam, in qua eos pariter concremaret. Illi verò intereà incumbentes orationi, vocati de cælo, datoque ſibi mutuo pacis oſculo, ſpiritum emiſerunt.

De eo Põtificale ca. 48. De his martyrib. habetur in vita S. Euphemię 16. Septẽbr.

III. IDVS SEPTEMBRIS.

Romæ via Salaria vetere, in cœmeterio Baſillæ, natale ſanctorum Prothi & Hyacinthi, qui erant eunuchi beatæ Eugeniæ virginis, cum qua ab Heleno Epiſcopo baptizati, aliquanto tempore diuinis ſolùm eruditionibus vacantes, in ſancto propoſito perſtiterunt: atque in ſeruorum Dei monaſterio mira humilitate conuerſati ſunt. Et hoc apud Aegyptum. Indè cum beatiſſima virgine Romam reuerſi, ſub Gallieno Imperatore, quòd eſſent Chriſtiani, compræhenſi, coguntur ſacrificare. Sed non conſentientes diriſsimè verberantur. Cumque Deo fidem ſeruantes gauderent, pariter decollantur tertio Idus Septembris. Poſt hæc tenetur ſancta Eugenia, & iubetur à præfecto vrbis Nicetio, Dianæ ſacrificia exhibere. Quæ ſtans ante templum extenſis manibus fudit orationem. Qua orante, ita ſimulacrum Dianæ comminutum eſt, vt ſola pulueris eius indicia remanerent. Sed magicis artibus hoc reputantes, ingenti ſaxo circa ſcapulas eius conſtricto, Tyberi eam præcipitem dederunt. Quomodò autem agonem paſsionis ſuę compleuerit, breuiter notatum eſt viij. Calendas Ianuarij.

Die 11. De his in geſtis S. Eugeniæ 25. Decẽbris.

* In Apulia, SS. Felicis & Donati.

Lugduno Galliæ, depoſitio S. Patientis Epiſcopi: & alibi ſanctorum Felicis & Regulæ.

De Patiente Surius To. 5. 11. Septẽbris.

PRIDIE SEPTEMBRIS.

Apud Ticinum vrbem, quæ & Papia dicitur, natale ſanctorum Syri & Euentij. Qui à beato Hermagora Aquileienſi pontifice, diſcipulo ſancti Marci Euangeliſtæ, ad præfatam vrbem directi, primi illic Chriſti Euangelium prædicantes, & magnis virtutibus ac miraculis coruſcantes, etiam vicinas vrbes, Veronenſem ſci-

Die 12. Horũ hiſtoriã adiecimus 5. To. Surij.

tem multos regressus de exilio habitabat in hortis suis. Et cùm illic moraretur, venerunt ad eum principes duo ex officio Proconsulis Galerij Maximi, qui Aspasio Paterno successerat, & leuantes eum in curriculo, duxerunt ad Proconsulem in locum, vbi pro reparanda sanitate degebat, collectusque ab adstitore officij, secessit in hospitium eius in vicum Saturni. Conuenit autem ad eum omnis populus fratrum. Quod cùm comperisset beatissimus martyr, præcepit custodiri puellas, quę aduenerant audire verbum Dei, quoniam ante ostium manebant Principis ob amorem martyris gloriosi. Altera die xviij. Calendas Octobris manè Galerius Maximus sanctum Cyprianum Episcopum offerri sibi præcepit, in atria secutiolo. Cui inter alia cùm dixisset Proconsul: Iusserunt te sacratissimi principes cæremoniari. Sanctus Cyprianus dixit: Non faciam. Maximus Proconsul dixit: Consule tibi. Sanctus Cyprianus dixit: Fac quod tibi præceptum est: nam in re tam iusta nulla est consultatio. Maximus Proconsul dixit: Diù sacrilega mēte vixisti, & nefarios tuæ conspirationis homines aggregâsti, & inimicum te dijs Romanis & sacris religionibus constituisti, nec te pij Imperatores ad sectam cæremoniarum suarum euocare potuerunt: cùm sis nequissimi criminis author & signifer depræhensus, eris ipse documento his, quos scelere tuo tecum aggregâsti, vt sanguinis tui satientur disciplina. Et his dictis, decretum ex tabella recitauit: Tascium Cyprianum gladio animaduerti placet. Sanctus Cyprianus hoc audiens dixit: Deo gratias ago. Et cùm duceretur, populus fratrum plangens dicebat: Et nos cum eo decollemur. Et ità perductus gloriosus martyr post prætorium in agrum Sexti, exuit se lacerna & birro, & complicans posuit ad genua sua, dehinc dalmaticam tulit, & diaconibus tradidit, & stans in linea, sustinebat spiculatorem, cui & xxv. aureos dari præcepit. Fratres verò flentes, linteamina & oraria ante eum ponebāt, ne sanctus cruor defluēs absorberetur à terra. Qui cùm lacinias manuales sibi ligare non potuisset, Iulianus presbyter & Iulianus subdiaconus ipsi ligauerunt. Ipse autem sibi manu propria oculos texit, & genua in terra posuit, orationemque ad Dominum fudit, & sic gladio percussus migrauit. Corpus eius propter gentilium curiositatem in proximo collocatum est. Sed nè à gentilibus tolleretur, nocte adueniente ex eodem loco, vbi positum fuerat, sublatum est. Et indè cum cereis & scholaribus, in area cuiusdam Candidi procuratoris, in via Mappaliensi iuxta piscinas, cum magno triumpho sepultum est. Post multa verò curricula annorum, gloriosissimo Carolo Francis imperante, contigit, legationem Francorum ferentes illustres ac sapientia circunspectos legatos transitum per Aphricam fecisse. Hi cùm Carthaginem dirutam, & loca venerabilia sanctorum martyrum reuerentes à Rege Persarum Aaron, qui excepta India totum penè tenebat Orientem, vidissent, facilè sibi conciliato Principe, ac fauorem in re tali præstante, pro magno munere rogauerunt, vt ossa beati Cypriani eis ferenda permitteret. Quod ille non magni ducēns, postulata concessit, vtque pio Imperatori, cuius gratiam omnium, qui in toto terrarum orbe erant, Regum amicitiæ præponeret, ipsi ea ferrent, libenter assensit. Cumque venerabiles legati ingentia dona, martyrum scilicet reliquias ferentes (nam & beati Sperati martyris membra, qui vnus fuit ex illis duodecim pręclarissimis martyribus Scillitanis, caput etiam martyris gloriosi Pantaleonis secum cum beatis ossibus Cypriani habebant) reuerterentur, prosperis vsi velis, tandem peruenerunt Arelaten. Vbi sacra martyrum membra signata interim relinquentes, legationem suam Imperatori renunciare festinârunt: & inter alia de sanctorū reliquijs ab Aphrica deportatis eius animum attollunt. Vndè ille plurimum lætus, eas tam diu apud Arelaten digna veneratione seruare iussit, donec ipse magno aliquo opere in regno suo templum conderet, vbi tam preciosum pignus ingenti cultu & ornatu reponeret. Sed emergentibus causis dum opus tardiùs construitur, occasionem nactus Leidradus venerabilis Lugdunensis Episcopus, Imperatorem rogauit, ad ciuitatem suam deferre beata ossa martyrum ei licere. Annuit Imperator. Et is dum ocyus votum suum pius perficit, cum honore infra ciuitatem Lugduni deportata sunt. Ibique in maiori ecclesia beati Iohannis Baptistæ ac sancti martyris Stephani, ad defensionem ciuium, Deo id misericorditer operante, sanctus Episcopus reliquias gloriosorum martyrum in prædicta ecclesia post venerabile altare decentissima sepultura recōdidit, ac posteris ciuibus suis profuturas honorabiliter commendauit. Sed pòst, interposito tempore, regnante glorio-

Dānatur capitali supplicio.

Corpus eius cū magno triumpho sepelitur.

Primò Arelaten, deinde Lugdunū transfertur.

Tertio in Compendium Regis. sò Rege Carolo Ludouici Imperatoris filio, iterum reliquiæ beati Cypriani ad monasterium nouum, quod idem Rex augusto opere construxit, in Compendio palatio suo, eo iubente translatæ sunt. Referuntur autem cum beato Cypriano passi, Crescentianus, Victor, Rosula, & Generalis.

De S. cruce Suri⁹ To. 5. Eodem die, Exaltatio sanctę Crucis, quæ ab Helena Constantini matre inuenta, ita per medium est secta, vt & Crux Constantinopolim sit portata, & Crux Hierosolymis thecis argenteis sit reseruata. Multorum itaq; annorum labente curriculo, Foca Romanis imperante, Persæ aduersus Rempublicam, Cosdroë Rege, grauissima bella gerentes, multas Romanorum prouincias, & ipsam Hierosolymam inuadunt. Et destruentes ecclesias, sancta quoquè loca profanantes, inter ornamẽta sacra, quæ abstulerunt, etiam vexillum Dominicæ Crucis abducunt. Fecerat nãque Cosdroë Rex eorum turrim argenteam, in qua interlucentibus gemmis thronum extruxerat aureum, ibiquè solis quadrigam, & lunæ, vel stellarem imaginẽ collocauerat, atque per occultas fistulas aquæ meatus adduxerat, vt quasì Deus pluuiam desuper videretur infundere. Et dum subterraneo specu equis in circuitu trahentibus currum, circumacta turris fabrica moueri videbatur, quasì quosdam rugitus tonitrui, iuxta possibilitatem artificis mentiebatur. In hoc itaq; loco sedẽ sibi parauerat, atque iuxta se quasì collegam sibi Crucem Dominicam posuerat, filioque suo Regno tradito, ipse in fano huiuscemodi residebat. Mortuo verò Foca, Heraclius Imperator creatur, vir strenus, & armis exercitatus. Qui aduersùs Persas bellum aggressus, occiso Cosdroë, quem in turre iamdicta sedentem inuenit, Persas in deditionem recepit: lignumq̀ue gloriosissimæ Crucis exindè rediens secu tulit, & Hierosolymam, vnde sublatum fuerat, cum magna veneratione restituit, & renouante Deo antiqua miracula, inter alia mira, quæ tunc cælitùs ostensa fuerut, die eodem mortuus vnus recepit vitam, paralytici quatuor, sanati sunt, leprosi decem mundati, quindecim illuminati, plurimi quoque à dæmonio, multiq̀ue à varijs infirmitatibus liberati. Offerens igitur Imperator Ecclesijs Dei multa donaria ex Regijs sumptibus eas raparari fecit. Simul & decreto statuit, omnibus Episcopis id assentientibus, vt dies relationis & exaltationis sanctæ ac venerabilis Dominicę Crucis, in omni Imperio suo ab omnibus fidelibus populis per singulos annos solenniter ageretur. Sed & procurrentibus annis, Leone Romanis imperante, apud vrbem Romam Papa Sergius in sacrario beati Petri Apostoli capsam argenteam, quæ in angulo obscurissimo diutissimè iacuerat, & in ea Crucem diuersis ac preciosis lapidibus adornatam, Dominò reuelante reperit. De qua tractis quatuor petalis, quibus gemmæ inclusæ erant, miræ magnitudinis portionem ligni salutiferi Dominicæ Crucis interiùs repositam inspexit. Quæ ex tẽpore illo omnibus annis in basilica Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, die exaltationis eius, ab omni osculatur & adoratur populo.

Marginalia: Ecce Regis gẽtilis Luciferanam superbiam. — Miracula in S. Crucis reductione. — Festum Exaltationis S. Crucis instituitur.

XVII. CALENDAS OCTOBRIS.

Die 15. De Nicomede habetur 12. Maij in vita Nerei & Achillei ca. 9. & 10. Romæ, natale sancti Nicomedis martyris. Quem Flaccus Comes, cum ad eum perlatum fuisset, quod corpus sanctæ virginis Feliculæ, quam ipse pro Christo punierat, sepelisset, fecit teneri, & duci ad sacrificandum. Qui cum diceret: Ego nõ sacrifico, nisì Deo omnipotenti, qui regnat in cælis, non his excisis lapidibus qui in templis quasì in carceribus clausi custodiuntur: plumbatis diutissimè cæsus, migrauit ad Dominum. Corpus eius in Tyberim præcipitatum est. Quod à clerico ipsius nomine & opere Iusto collectum, perductumq̀ue ad horticellum suum, sepultum est iuxta muros via Numentana.

De eo in vita S. Marcelli 4. Septẽb. Eodem die, in territorio Cabillonensium castro Tenertio, natale sancti Valeriani martyris, qui vnus fuit ex numero sanctorum quinquaginta, qui temporibus Antonini Veri Lugduni in carcerẽ trusi fuerant, quique cum beato Marcello, patefactis custodiæ, qua detinebantur, diuinitùs claustris, aufugit. Cumque ad præfatum castrum peruenisset, & Domini Iesu Christi nomen prædicans, plurimos ipso inspirante, ad eius fidem conuertisset, reuertenti ab vrbe Cabillonensium, vbi Priscus beatum Marcellum martyrem necauerat pro Christo eidem Præsidi Prisco delatus est. Quem ille suis faciens conspectibus præsentari, primùm minis & terroribus frangere conatus est. deindè suspensum, & graui vngularum laceratione cruciatum, cum in Christi confessione videret immobilem, ac læto animo in eius laudibus permanentem, protinus in eo loco, vbi nunc sacrum ipsius corpus

debita

debita veneratione excolitur, gladio animaduerti fecit.

Eodem die, depositio beatissimi Apri Tullensis Episcopi & confessoris.

XVI. CALENDAS OCTOBRIS.

APud ciuitatem Chalcedoniã, natale sanctæ Euphemiæ virginis. Quæ martyrizata est sub Diocletiano Imperatore, Proconsule autem Prisco, in eadem ciuitate. Quæ deferente iniquissimo Apelliano, cum alijs quadraginta nouem, tradita est Proconsuli Prisco. Cui priscus dixit: Honora teipsam, & generis tui dignitatem nè amittas, & immola deo Marti. Beata Euphemia eius iniquam suasionem contemnens, pectus suum signaculo Crucis muniens, imperterrita stetit. Priscus iratus vt eam superare posset, post tormenta & carceres, etiam verbera & argumenta rotarum, ignes, & pondera lapidum angularium, bestias, & plagas virgarum, secures & sartagines igneas ei adhibuit: ad vltimum in theatrum duci & leones ac bestias ei laxari iussit. Tunc beata virgo fundens orationem ad Dominum, dixit: Tu Domine notus omnibus, qui te inuocant fide pura & integra, suscipe animam ancillæ tuę. Et sicut suscepisti sacrificium patris nostri Abrahæ, ita suscipere digneris sacrificium humilitatis meę, quod tibi ob confessionem laudis tuæ immolatur. Tunc vna solummodò de bestijs accurrens, morsum sancto corpori eius infixit: & ità immaculatum spiritum virgo Domino reddidit. Veniens autem mater eius Theodora, & Philophron pater eius, curatum corpus ipsius sepelierunt, quasi mille passus à ciuitate Chalcedonia. Completum est autem martyrium eius, decimosexto Calendas Octobris.

Die 16. Huius vita integra habetur 5. Tomo Surij. Gen. 22. Morsu leonis suffocatur.

Eodem die, Romæ, natalis sanctorum Luciæ & Geminiani, Imperatore Diocletiano, Iudicibus Abofrasio & Megalio. Manserat autem beata Lucia in viduitate annos triginta sex. Totius autem vitæ eius fuerunt anni septuaginta quinque. Quæ accusata à filio suo Euprepio, quod Christiana esset, iussit eã Diocletianus Imperator sibi adduci, & dixit ei: Audio quia reum illum Crucifixum cõfiteris, & deos nostros derides. Nunc ergo si parata es viuere, parati sunt dij omnipotentes, vt eis offeras thura, vt possint tibi esse propitij, & viuas. Sancta Lucia respõdit: Nec sibi sunt propitij, nec cultoribus suis. nam mihi propitiabitur Dominus meus Iesus Christus, pro cuius amore parata sum ignem, vincula, & quas volueris pœnas sufferre. Audiens Diocletianus constãtiam fidei eius, iussit eam trahi ad carcerem, vbi consolationem diuinam promeruit. Reducta autem iterùm ante Diocletianum sedẽtem pro tribunali, extensa est gloriosa fœmina, & fustibus diutissimè verberata. Et eccè terræmotus subitò factus est, & templum Iouis ità subrutum, vt nec lapis super lapidem ædificij remanserit. Diocletianus autem ollam æream adduci fecit, eãque pice & plũbo iussit impleri, & in circuitu ligna aggregari, & succendi, sanctamque Luciam infra ollam demergi: vbi sancta Dei psallens, triduo vixit. Mittens verò Diocletianus, qui renunciaret ei si tota iam in cineres esset resoluta, is qui missus fuerat, intimauit rediens Imperatori, quod absque vlla læsione sana viueret. Tunc impius tanto miraculo nullo modo ad credendum Christo incitatus, iussit vt onerata ferro & plumbo, per ciuitatis plateas duceretur. Peruenit autem ante domum hominis præpotentis, nomine Geminiani, in cuius domo dæmonum innumera simulacra erant. Dumque sancta Lucia domum ipsam pertransisset, subitò columba alba velut nix descendit de cælo, & super caput Geminiani, tertiò figurãs Crucem, resedit. Geminianus respiciens, vidit sibi patere cælum, & statìm arripiens cursum, peruenit ad locum, vbi iam sancta Dei torquebatur. Et prosternens se pedibus eius, cœpit narrare quod viderat, & baptismi lauacrum expetere. Reducta est igitur beata Lucia in carcerem. Erat verò quidam sacerdos, Protasius nomine, cui nocte apparens Angelus Domini, monuit vt iret ad carcerem, & Geminianum, qui fontem salutis requirebat, baptizaret. Qui cùm euigilâsset, festinus abijt, & beatum virum aqua salutari lauit. Post diem tertium exhibita est sancta Lucia Diocletiano, & cum ipsa Geminianus, de quo iam Imperator audierat. Quos ille pœnis grauissimè afflictos, diuque tortos, tradidit cuidam peruersissimo iudici, vt quod deerat pœnarum, ipse suppleret. Qui primò iussit ceruices eorum fustibus cõtundi, & mox terrę motu facto, camera domùs iudiciariæ cecidit, & iudicem impium oppressit. Deindè sancti martyres exhibiti sunt Abofrasio, sub quo & septuaginta quinque martyrium impleuêre, qui visis miraculis, quæ circa sanctos suos Dominus operabatur, crediderant. Hic iudex impijssimus, post sanctorum

S. Lucia à filio suo accusatur. Fustibus cæditur. Illęsa manet in feruenti plũbo. Geminianus conuertitur. Baptizatur. 75. martyres occiduntur.

horum martyrum necem, ob equum eius à diabolo incitatum, de lapideo ponte præcipitatus in flumen est. Corpus eius postea nullo loco repertum. Deindè beata Lucia & sanctus Geminianus, à Megalio viro consulari arctati, post laudabilem victoriam martyrij, gladio animaduersi sunt sextodecimo Calendas Octobris. Quorum corpora rapuit quædam mulier Christiana, nomine Maximia, & vt decuit, martyres sepeliuit.

Decollātur SS. Gemini anus & Lucia.

XV. CALENDAS OCTOBRIS.

Die 17.

IN Britannijs, sanctorum Socratis & Stephani.

De his trib⁹ martyrib⁹ vide gesta S. Laurētij 10 Augusti.

Niueduno, natalis sanctorum martyrum Valeriani, Macrini, & Gordiani. Romæ, in crypta arenaria, sanctorum martyrum Narcisci & Crescentionis.

Itèm Romę via Tyburtina, ad sanctum Laurentium, natale beati Iustini presbyteri, quem beatus Sixtus ordinauit. Ad quem beatus Laurentius in vico Patricij in crypta Nepotiana nocte venit, vt thesauros sibi à sancto Sixto commendatos pauperibus erogaret. Cui & dixit: Comple votum meum, vt lauentur pedes sanctorum & vestri per manus meas. Beatus Iustinus respondit: Hoc Dominicum præceptum est: Fiat voluntas Domini nostri Iesu Christi. Et posita pelue misit aquam, & lauit omniũ virorum pedes. Veniens aũt ad beatum Iustinum, cœpit primò osculari pedes eius & lauare. Et vbi lauit omnium pedes, commendauit se beato Iustino. Hic eiusdem martyris corpus honorificè sepeliuit in prædio Cyriacæ viduæ. Quam idem martyr facto signo Crucis, & posito super caput eius linteo, de quo exterserat sanctorum pedes, ab infirmitatibus capitis sanauit. Hic sanctum Hippolytum & Concordiam, Hireneum, Abundium, Cyrillam filiam Decij Cæsaris, martyres, & alios plurimos sepulturis condidit. Et persecutione Decij, Gallieni, & Volusiani, confessionis gloria insignissimus fuit.

De Lāberto vide Suriũ 17. Septēbr.

Tungrensi diœcesi, in Leodio villa publica, natalis sancti Lamberti Episcopi. Qui dum regiam domum zelo religionis accensus increpâsset, cum rediens orationi incumberet, ab iniquissimis viris de palatio regio missis, improuisè conclusus intra domum ecclesiæ, occiditur. Cuius sepulcrum creberrimis miraculis illustratur, ac mors eius nihilominùs preciosa in conspectu Domini commendatur.

XIIII. CALENDAS OCTOBRIS.

Die 18. Hieron. de viris illust. cap. 93. Sidoni⁹ Apoll. de co li. 7. ca. 1 & Surius T. 5.

NAtalis sancti Methodij, Olympi Lyciæ, & posteà Tyri Episcopi, qui sub Diocletiano in Chalcide Græciæ martyrio coronatus est.

Viennæ, natale sancti Ferreoli. Qui persecutionis tempore, cum esset Tribunitiæ potestatis, iussu impijssimi præsidis tētus, primò crudelissimè verberatus, dein graui catenarũ onustus pōdere, in teterrimũ carcerem trusus est. Vnde solutis Dei nutu vinculis, & ianuis patefactis carceris, aggerem publicum ingressus, vsq; ad Iarem fluuium peruenit. Vbi denuò tentus, vinctis post tergum manibus ad territorium vsque Briuatense perductus est, atque ibi martyrij palmam capitis obtruncatione percepit. Corpus eius cum capite beati Iuliani ad vrbem Viennensium relatum est, & condigno cultu in basilica conditum, quam Castulus, vir præcipui nominis de primoribus vrbis Viennensis, adhuc cathecumenus, in honore eiusdē martyris condiderat, tanto opere, quanta & fide, in ripam vlteriorem Rhodani.

XIII. CALENDAS OCTOBRIS.

Die 19. De Ianuario habetur in pas sione Sosij 23. Septēbr.

IN Neapoli Campaniæ, natale sanctorum Ianuarij, Beneuentanæ ciuitatis Episcopi, cum Sosio diacono Mesanatæ ciuitatis, & diacono suo Festo, & lectore suo Desiderio. Qui post vincula & carceres capite cæsi sunt in ciuitate Puteolana, sub Diocletiano principe, iudice Dracontio. Qui cum ducerentur ad mortē, viderunt inter alios Proculum, Puteolanæ ciuitatis diaconum, & duos laicos Eutychen & Acutũ, & interrogauerunt quarè iusti iuberentur occidi. Quos iudex vt vidit Christianos, iussit decollari cum illis. Sic omnes septē pariter sunt decollati cum illis. Tulerunt autem corpora Christiani. Neapolitani Ianuarium posuerunt iuxta ciuitatē in basilica: Mesanates, Sosium ęquè in Basilica: Puteolani, Proculum, Eutychē & Acutum, iuxta basilicam sancti Stephani: Festum verò & Desiderium Beneuentani collegerunt.

Euseb. li. 8. Eccle. hist. c. 22. & 25.

Eodem die in Palæstina, natalis sanctorum martyrũ Pelei & Nili Episcoporum, qui persecutione Diocletiani cũ plurimis clericis pro Christo igni cõsumpti sunt.

Apud Nuceriam, natalis sanctorum martyrum Felicis & Constantiæ, qui sub Nerone passi sunt.

In

In territorio Mingonicæ ciuitatis, sancti * Sigonis presbyteri. *al. Sequani

* Treuiris, depositio Meletij Episcopi.

XII. CALENDAS OCTOBRIS.

IN Cyzico, natale sanctorum Faustę virginis & Euilasij, sub Maximiano Imperatore. Quam idem Euilasius, cum esset primus Palatij, iussit decaluari & radi ad turpitudinem, dein suspēdi ac torqueri. Quo tempore coruscatio de cælis multos ministrorum percussit. Dein iussit loculos afferri, & eam immissam ac fixam quasi lignum secari mediam. Sed nō eam carnifices ferris suis lædere valebant. Inter quæ stupens Euilasius, Christo credere cœpit. Et hoc vbi Imperatori nunciatū est, misit præfectum, qui eum suspensum fortiter torqueret. Qui etiam iussit Faustā nudā, & sine Mauorte educi de carcere, & ei caput terebrari, ac clauis infigi. Cui postmodū non solùm caput & facies, sed pectus ac totum corpus, vsque ad tibias clauis impletum est. Post hoc, sartaginē iussit igniri, sed hæc, illa psallente, refriguit. Inter hæc veniens vox de cælo, vocauit eos, & sic tradiderunt spiritum. Erat autem Fausta annorum tredecim Euilasius octoginta. Die 20. de Faust. & Euil. 6. Februarij. Tomo 1. Surij.

* Romæ, natalis sanctorum martyrū, Eustachij, Agapiti, Theopisti atq; Philistę.

XI. CALENDAS OCTOBRIS.

IN Aethiopia, natale, beati Matthæi Apostoli & Euangelistæ, qui primum in Iudæa Euangelium Christi Hebræo sermone conscripsit. Post verò apud Aethiopiam prædicans, martyrium passus est. Euangelium Hebręo stylo scriptū, ipso reuelante, tempore Zenonis Imperatoris inuentum est. Idem autem Matthæus in Euangelio Leui appellatur. Die 21. Euāg. Matthęi Hebraicè scriptū. De eo vide Surium. Mat. 2. Luc. 5.

Eodem die, passio sancti Alexandri Episcopi, sub Antonino Imperatore.

X. CALENDAS OCTOBRIS.

IN Gallijs ciuitate Seduno, loco Agauno, natale sanctorum martyrum Thebæorum Mauritij, Exuperij, Candidi, Victoris, Innocentij, Vitalis cum socijs suis, qui sub Maximiano passi pro Christo gloriosissimè coronati sunt. Vt igitur beatissimæ passionis eorū causam breuiter loquamur, sub Maximiano, qui Romanæ Reipublicæ cum Diocletiano collega imperium tenuit, per diuersas ferè prouincias laniati sunt atq; interfecti martyrum populi. Idem nanque Maximianus erga Dominum cæli profanus impietatem suam ad extingendum Christianitatis nomen armauerat. Si qui tunc veri Dei cultum profiteri audebant, sparsis vsquequaquè militum turbis, vel ad supplicia, vel ad necem rapiebantur. Erat eodem tempore in exercitu Legio militum, qui Thebæi appellabantur. Legio autem vocabatur tunc, quæ sex millia, ac sexcentos sexagintasex viros in armis habebat. Hi in auxilium Maximiano ab orientalibus partibus accersiti venerant. Viri in rebus bellicis strenui, virtute nobiles, sed fide nobiliores: erga Imperatorem fortitudine, erga Christū deuotione certabant. Itaque cum hi sicut & cæteri milites, ad dilaniandam Christianorum multitudinem destinarētur, soli crudelitatis ministeriū detrectare ausi sunt: atq; huiusmodi præceptis se obtemperaturos negant. Maximianus non longè aberat: nam se circa Octodurum itinere fessus tenebat. Igitur cognito Thebæorum responso, præcipiti ira feruidus, ob neglecta imperia decimum quemque ex eadē Legione gladio feriri iubet, quo faciliùs cæteri rebus certis territi, metu cederēt. Redintegratis mandatis edicit, vt reliqui in persecutionē Christianorū cogātur. Vbi verò ad Thebæos denunciatio iterata peruenit, cognitumq; ab eis est, iniungi sibi rursùs executiones profanas, vociferatio passìm ac tumultus in castris exoritur affirmantiū, nunquā se vlli in hæc tam sacrilega ministeria cessuros. His deindè cōpertis Maximianus, omni bellua cruentior, rursùs ad ingenij sęuitiam redit, atq; imperat, vt iterùm decimus eorum neci detur: cæteri nihilominus ad hæc quæ spernerēt compellerentur. Quibus iussis denuo in castris perlatis, segregatus est atq; percussus, qui decimus sorte obuenerat. Reliqua verò se militum multitudo mutuo sermone instigabat, vt in tā præclaro ordine persisteret. Incitamentum tamen maximū fidei penes sanctum Mauritium fuit primicerium Legionis eius, qui cum Exuperio, (vt exercitus appellāt) campiductore, & Candido senatore militum accedebat exhortando singulos & monendo, fidelium commilitonum etiam martyrum exempla ingerens. His itaq; primorum suorum authoritatibus animati beatissimi viri, Maximiano adhuc insania ęstuanti mādata mittunt, sicut pia, ità & fortia: Milites, inquiunt, sumus Imperator tui: sed tamē serui, quod liberè cō- Die 22. De his habetur To. 5. Surii, 22. Septemb. Legio quid sit. decimusq; quisque ex Thebæis trucidatur. Iterum decimus quisque cæd.tur. SS. Thebęo.

 fite.

rumad Imperatorem respõsum.

fitemur, Dei. Tibi militiã debemus, illi innocentiam. A te stipendium laboris accipimus, ab illo vitæ exordiũ sumpsimus. Sequi Imperatorẽ in hoc nequaquàm possumus, vt authorẽ negemus Deum: vtiquè authorẽ nostrum, Dominum, ac authorem, velis nolis, tuũ. Si non ad tam funesta cõpellimur, vt hunc offẽdamus, tibi, vt fecimus hactenus, adhuc parebimus. Sin aliter, ipsi parebimus potius, quam tibi. Offerimus nostrás in quẽlibet hostem manus, quas sanguine innocentium cruentare nefas ducimus. Dexteræ ipsæ pugnare aduersùs impios & inimicos sciunt, laniare pios & ciues nesciunt. Meminimus nos pro ciuibus potiùs, quàm aduersùs ciues arma sumpsisse. Pugnauimus semper pro iustitia, pro pietate, pro innocentiũ salute. Hæc fuerunt hactenùs precia periculorum. Pugnauimus pro fide, quã quoquo pacto conseruemus tibi, si hanc Deo nostro nõ exhibemus. Iurauimus primùm in sacramẽta diuina, iurauimus indè in sacramẽta regia. Nihil nobis de secundis credas necesse est, si prima perrumpimus. Christianos ad pœnã per nos requiri iubes, iã tibi ex hoc alij requirẽdi non sunt. Habes nos hîc cõfitentes Deum Patrem authorem omnium, & filium eius Iesum Christum Dominum credimus. Vidimus laborum periculorumq; nostrorum socios, nobis quoq; eorum sanguine adspersis, trucidari ferro, & sanctissimorum cõmilitonum mortes, & fratrum funera non fleuimus, nõ doluimus, sed potius laudauimus, & gaudio prosecuti sumus, quia digni habiti essent pati pro Domino Deo eorum. Non nos vel hæc vltimæ vitæ necessitas in rebellionẽ cogit. Non nos aduersùm te, Imperator, armauit ipsa saltẽ, quę fortissima est in periculis, desperatio. Tenemus eccè arma, & non resistimus: quia mori quàm occidere satìs malumus, & innocẽtes interire, quàm noxij viuere præoptamus. Si quid in nos vltra statueris, si quid adhuc iusseris, si quid admoueris, ignem, tormẽta, ferrum, subire parati sumus. Christianos nos fatemur: persequi Christianos nos non possumus. Cũ hęc talia Maximianus audisset, obstinatosq; in fide Christi cerneret animos virorũ, desperans gloriosam eorũ constantiã posse reuocare, vna sentẽtia interfici omnes decreuit, & rem confici circunfusis militũ agminibus iubet. Qui cũ missi ad beatissimã legionẽ venissent, stringũt in sanctos impiũ ferrum, mori nõ recusantes vitę amore. Cædebantur itaq; passim gladijs, non reclamantes saltẽ, aut repugnantes, sed & depositis armis ceruices persecutoribus prębentes, & iugulum vel intectũ corpus offerentes. Victor autẽ martyr nec Legionis eiusdem fuit, nec miles, sed emeritæ iã militiæ veteranus. Hic cũ iter agens subitò incidisset in hos, qui passim epulabantur læti martyrum spolijs, atq; ab his ad conuescendum inuitatus, prolatam ab exultantibus per ordinem causam cognouisset, detestatus cõuiuas & conuiuium, refugiebat. Requirentibusque ne & ipse forsitan Christianus esset, Christianum se, & semper futurum esse respondit. Ac statìm ab irruentibus interfectus, cæteris martyribus sicut morte, etiam honore coniunctus est. Quid deindè circa Maximianum Tyrannum sit consecutum, breui colligere placuit. Cũ dispositis insidijs genero suo Cõstantino mortem moliretur, depræhenso dolo, apud Massiliam captus est. Nec multo post strangulatus, teterrimoque supplicio affectus impiam vitam digna morte finiuit. At verò beatissimorum martyrum corpora post multos passionis annos sancto Theodoro Episcopo reuelantur, & in eorum honorem basilica honestè componitur. Sed & post longum temporis tractum beati Innocentij martyris membra Rhodanus reuelauit. Quæ non ideo à sinu terræ protulit, vt in gurgutis sui procellam demergeret, sed vt cæteris martyribus sepultura venerabiliter sociaretur.

Gloriosa martyrũ cõstantia.

cędũtur ad vnũ omnes reliqui martyres.

Capite S. Victor miles truncatur.

Maximiani interitus.

IX. CALENDAS OCTOBRIS.

Die 23. De Sosio supra meminimus 19. Septemb.

Apud Puteolos, natale sancti Sosij diaconi Mesanatæ ciuitatis in Campania. Qui cum esset annorum triginta, martyrium cum beato Ianuario Beneuenti Episcopo, capitis decollatione suscepit, tempore Diocletiani Imperatoris. Is cum tempore quodam Euangelium legeret in ecclesia Mesanatæ ciuitatis, præsente Episcopo Ianuario, (frequenter enim eum pro sanctitate & prudentia eius visitare consueuerat) vidit subitò idem Episcopus de capite eius flammam exurgere, quam nemo alius vidit: pronunciauit eum martyrem futurum. Et post non multos dies idem diaconus tentus, & in carcerem missus est. Ad quem visitandum cùm venisset Episcopus cum diacono Festo, & Lectore suo Desiderio, & ipse cum eis simul tentus, ac pariter omnes cum alijs tribus occisi sunt.

De Thecla.

Eodem die in Iconio, natale sanctæ Theclæ virginis, apud Seleuciam quiescentis;

tis: quæ de eadem ciuitate Iconio à beato Paulo Apostolo instructa est. Quam mater eius cernens Christianam,& nuptum repudiare, malentem Christo sponso adhærere, quàm corruptioni carnis subiacere: pergens ad iudicem, accusauit virginem, filiam suam esse Christianam dicens, viuā eam, vt cæteræ mulieres terrerentur, debere ardere. Quā sibi cùm iussisset Iudex adduci,& propositum castitatis eius didicisset, rogum fecit parari, vt illā incenderet. Raptā igitur ab apparitoribus, vt in focū iactaretur, spontè pyram ascendit,& signo Crucis facto, virili animo inter medias flammas stetit. Subitoq; facta inundatione pluuiarum, ignis extinctus est, & beata virgo illæsa virtute superna erigitur. Iterùm cùm ieiunijs, vigilijs & orationibus vacaret, à quodam viro potente compræhensa, perducta est ad Præsidem, quòd se Christianam diceret. Quam isdem Proconsul interrogans, si verè esset quod accusabatur: respondit, omnino Christianam se esse. Quam continuo Præses ad bestias damnauit. Interim tamen quò subrigeretur, commendatur cuidam nobili fœminæ, quæ propinqua Cæsaris erat, nomine Triphena. Sequenti die productæ sunt bestiæ de caueis: sistitur beata Thecla in arenis medijs, stupente populo, quòd eam bestiæ minimè tangerent. Reducitur beata Thecla ad domum Triphenæ, vt in crastinum iterùm feris obijceretur. Quam ministri cùm de domo repeterent, Triphena doloris plena sequitur eam vsque ad spectaculum, vbi clamor vulgi & tumultus erat immensus, beatam Theclam spectantium. Nudata verò beata virgine, dimittuntur ei leones pariter & vrsi. Sed nulla ferarum eam lædere præsumpsit. Deindè in fossam aqua plenam, vbi serpentes adunati & collecti fuerant, à furentibus populis cùm vrgeretur, signo Crucis munita insiluit: sed nec ab eis vllo pacto læsa. Iterùm atrociores bestiæ parantur: sed vllo modo tangere eam non sunt permissæ. Verùm nec adhuc sibi crudelitas modum ponit. Alligatur duobus tauris ferocissimis, ferro candente stimulatis, vt eam discerperent. Qui funibus diruptis, vagabundi huc illucq; discurrunt, ac martyrem nullum malum passam relinquunt. Accersitam denique Proconsul eam requirit, quæ, aut vndè esset, quia nulla bestiarum eam lędere potuisset. Beata Thecla respondit. Dei viui tantum sum ancilla. Territus autem Proconsul, quòd tantæ virtutis esset, induta ea vestibus, edixit sententiam: Theclam, inquit, pietatis ac Dei cultricem relaxo. Dimissa verò, reuersa est in domum Triphenæ, vbi requieuit paucis diebus, docens Triphenam & domum eius in fide Domini nostri Iesu Christi. Indè egressa, venit Seleuciam, ibiq; exemplo & conuersatione vitæ, atque etiam doctrina plurimos erudiens, post multa certamina duplicis coronæ, virginitatis & martyrij, requieuit in pace.

* Item passio sanctarum virginum Dignæ & Emeritæ.
* Romæ, depositio S. Liberij Papæ.
* Item passio Lini, eiusdem vrbis Episcopi.

[Margin: Ambrosi. de Virginibus, li. bro 2. Vide Suriū. — Nihil læditur ab igne. — Nec à bestijs & serpentibus. — Nec à tauris. — Obdormit in Domino. — De his cōsule Pontificale.]

VIII. CALENDAS OCTOBRIS.

CONceptio S. Iohannis Baptistæ Domini. Et in Augustoduno, natalis S. Andochij presbyreri, Thyrsi diaconi & Felicis. Qui à sancto Polycarpo Episcopo ab Oriente directi ad docendam Galliam, sub Aureliano principe sunt gloriosissimè coronati. Siquidem flagellis cæsi, in vltimo, tota die inuersis manibus suspensi, & in ignem missi, sed non combusti. Tandem vectibus colla feriuntur, atq; ita martyrium suum gloriosissimè compleuerunt octauo Calendas Octobris.

[Margin: Die 24. — S. Andochius cum socijs varijs pœnis interimitur.]

VII. CALENDAS OCTOBRIS.

NAtalis beati Cleophæ, qui vnus fuit de septuaginta duobus Christi discipulis. Cui post resurrectionem Dominus eunti cum alio cōdiscipulo in castellum nomine Emaus, quod Nicopolis nunc dicitur, apparuit. Quem tradunt in eadem vrbe, in eademq; domo, in qua mensam quasi peregrino, Domino præparauerat, pro confessione illius, quem ibi ipse cognouerat, à Iudæis occisum,& gloriosa memoria etiam sepultum.

Lugduni, sancti Lupi Episcopi ex anachorita.

Ambianis, sancti Firmini Episcopi & martyris.

* Item natalis sancti Quadrati, Apostolorum discipuli, qui in locum beati Publij Athenarum Episcopi substituitur,& Ecclesiam grandi terrore dispersam, fide & industria sua congregabat. Qui vnà cum filiabus Philippi in prophetiæ gratia celeberrimus fuit.

[Margin: Die 25. — Lucæ 24. — De Quadrato Hieron. de viris illust. cap. 29.]

Et matrona venerabilis Rufina reuerenter excipiens illa, sepeliuit in prædio suo. Passi sunt autem sexto Calendas Octobris.

V. CALENDIS OCTOBRIS.

IN Cæsarea Cappadociæ, sancti Eleutherij.

* In Tharso Ciliciæ, sanctorum Tharachij presbyteri & Andronici. Die 27.

Apud Aegeam ciuitatem, natale sanctorum martyrum Cosmæ & Damiani, a persecutione Diocletiani, sub Præside Lysia. Hi venerabili matre Theodora geniti, sacris literis eruditi, professione Christiani, arte medici, virtutibus erant clarissimi. Horum religionem audiens præses Lysias, misit apparitores, qui eos adducerent. Quos adspiciens interrogauit, ex qua prouincia, aut quæ essent eorum nomina. Beatus Cosmas & Damianus responderunt ei: Ex Arabia sumus. Nomina nostra Cosmas & Damianus, Christiani sumus, sunt nobis & alij fratres Antimus, Leontius, Euprepius. Quos misso officio iussit sibi Præses ilicò præsentari, & cœpit agere vt sacrificarent. Et cùm nulla ratione fundatos animos eorum supra petram Christum mouere posset, manibus & pedibus vinctos, iussit eos fortiter torqueri, deinde sicut erant concatenati, in mare mergi. Quibus statim Angelus Domini affuit, & diruptis vinculis, è pelago liberauit. Hoc videntes milites renunciauerunt Præsidi. Ille mox eis ad se reductis: Docete, inquit, me maleficia vestra, & ego sequor vos, communicans operibus vestris. Sancti verò responderunt: Christiani sumus, maleficia nescimus, & in Christi nomine maleficiorum virtutem contemnimus. Recepti sunt, iubente Præside, in carcerem. Et sequenti die Proconsul sedēs pro tribunali, fecit copiosum ignem parari, & beatos martyres de carcere productos in medio iactari. Sed orantibus sanctis, ignis virtutem suam amisit. Stupefactus Præses, & quæ circa martyres Dei prouenerant, magicis artibus designans, suspendi ac torqueri eos iterum iubet. Sed cùm grato & hilari vultu superiores tormentis persisterent, paratis crucibus impius Proconsul gloriosos martyres suspendi, atq; extēdi, ac lapidibus in cruce leuatos persequi iubet. Sed cùm ictus lapidum in iacientes retorquerentur, Præses furore succensus, sagittis eos aggredi iussit, vt saltem leuiori volatu ferrum eis infigeretur. Verùm cùm nec in aliquo sanctos læsissent, plurimi mittentium ac circunstantium vulneribus earum defecerunt. Cernens itaque Præses malitiam suam virtute diuina superari, gladio animaduerti illos iubet. Martyrizati autem sunt beati Cosmas & Damianus, Antimus, Leontius & Euprepius xxvij. die mensis Septembris. Quorum corpora religiosi viri sepelierunt in loco venerabili, non longè à ciuitate Aegęa. Duorum autem fratrum Cosmæ & Damiani memoriam Roma etiam, templo pręclaro opere nomini eorum ædificato, solenniter agit.

De his apud Suriū Tom. 5. — In mare proiecti, ab Angelō liberātur Cosmas & Damian⁹. — Nihil vrūtur ab igne. — Cędūtur gladio.

* Eodem die, S. Florentini martyris.

IIII. CALENDAS OCTOBRIS.

IN Hispanijs ciuitate Corduba, natale sanctorum Fausti, Ianuatij, & Martialis. Qui primò eculei pœna cruciati, deinde rasis superciliis, & auribus ac naribus præcisis, dentibus quoque superioribus euulsis deturpati, ad vltimum ignis passione martyrium consummauerunt. Die 28. De his S. Eulogius presbyter.

* Roma natalis sancti Stactæi.

* Genua ciuitate, depositio Salonij Episcopi. In monasterio Fuldensi, sanctæ Liobæ virginis. De Lioba & VVenceslao Surius To. 5.

* Item sancti VVenceslai martyris & Ducis.

III. CALENDAS OCTOBRIS.

IN monte Gargano, venerabilis memoria beati Archangeli Michaelis, vbi ipsius consecrata nomini habetur ecclesia, vili facta schemate, sed cælesti prædita virtute. Vertice siquidem montis excelsi posita, de corpore eiusdem saxi, speluncæ instar, præcauata ostenditur. Est autem locus in Campanię finibus, vbi inter sinum Adriaticum & montem Garganum ciuitas Sipontus posita est, qui à mœnibus ciuitatis duodecim milibus porrectus, in cacumine suo supremo hanc toto orbe venerandam gestat ecclesiam. Quæ hoc modo mortalibus cognita est. Quidam vir prædiues nomine Garganus, qui ex euentu suo monti vocabulum indidit, infinita pecorum multitudine pollebat. Contigit autem taurum armenti gregis consortia spernentem, singulariter incedere solitum, & ad extremum redeunte pecore domum non reuerti. Quem dominus per deuia quæq; requirens, inuenit tandem in ver-

Die 29. Vide Surium de Michaele Tom. 5.

in vertice montis foribus cuiusdam assistere speluncæ: quem cùm sagitta appetisset, illa velut flamine venti retorta, eum à quo iactata est, mox reuersa percussit. Turbati ciues & stupefacti, qualiter res fuerit effecta (non enim accedere propiùs audebant) consulunt Episcopum, quid facto opùs sit. Qui indicto ieiunio triduano, à Deo monuit esse quærendum. Quo peracto, sanctus Michael Angelus apparuit Episcopo per visionem, dicens: Ego sum Michael Archangelus, qui in conspectu Dei semper assisto: ipsius loci esse me custodem, atque omnium quæ ibi geruntur inspectorem, hoc volui indicio probare. His reuelatione compertis, consuetudinem fecerunt ciues, hîc Deum precibus, sanctumque intercessorem poscere Michaelem. Duas quidem ianuas ibi cernentes, quarum Australis, quæ & maior erat, aliquot gradibus in occasum vergentibus adiri poterat. Sed nec vltra cryptam intrare ausi, præ foribus quotidiè orationi vacabant. Intereà Neapolitæ Beneuentanos bello lacessere tentant. Qui Antistitis sui monitis edocti, triduanum ieiunium agunt: Et ecce nocte ipsa, quæ belli præcedebat diem, idem in visione sanctus Michael apparens Antistiti, preces dixit eorum exauditas, spopondit victoriam, seque eis affuturum. Quod mox veritas facti demonstrauit. Domumque victores reuersi, vota Domino gratiarum ad templum festinant referre, videntque manè iuxta ianuam septentrionalem, instàr posterulæ pusillæ, quasi hominis vestigia marmori arctiùs impressa, agnoscuntque beatum Michaelem præsentiæ suæ signum voluisse monstrare: Vbi postea culmine apposito, & altari imposito, ipsa ecclesia ob signa vestigiorum Apodania est vocata. Et postmodum collatione facta Sipontini, ad Orientem loci illius, B. Petri Apostolorum Principis nomine cõdunt ecclesiam. Iterum Romano Pontifice & Sipontino Episcopo de consecratione loci ipsius quęrentibus, ac propterea triduanum ieiunium cum ciuibus suis celebrantibus, nocte ieiunij suprema sanctus Michael Episcopo Sipontino per visionem apparens, monuit vt intrarent ecclesiã, quam ipse dicauit, & Missas iuxta morem ibi agerent. Meum, inquit, erit ostendere, quomodo per memetipsum locum consecrauerim. Aduenìunt manè cum oblationibus, & magna instantia precũ intrant Regiam Australem. Et ecce longa porticus in Aquilonem porrecta, atque illã attingens posterulam, extra quam vestigia marmori diximus impressa. Sed priusquam huc venirent, apparet ad Orientem basilica prægrandis, qua per gradus ascẽditur. Hæc cum ipsa porticu sua quingentos ferè homines capere videbatur, altare venerandum, rubroque coopertum palliolo, prope medium parietis meridiani ostẽdens. Erat autem ipsa domus angulosa, non in morem operis humani parietibus erectis, sed instar speluncæ præruptis, & sæpius eminentibus asperata scopulis. Culmine quoque petroso diuersæ altitudinis, quod hic vertice tãgi, alibi manu vix possit attingi: Credo, docente Archangelo, Dominum nõ ornatum lapidum, sed cordis quærere & diligere puritatem. Nullus autem huc nocturno est tempore ausus ingredi: sed aurora transacta, matutinos ibidem cantant hymnos. Ex ipso autẽ saxo, quo sacra contegitur ædes, ad Aquilonem altaris, dulcis & nimium lucida guttatim aqua dilabitur, quam incolę stillam vocant. Ob hoc & vitreum vas eiusdem receptui pręparatum. Denique nonnulli post longas febrium flammas, hac hausta stilla, celeri confestim refrigerio potiuntur salutis. Innumeris quoque & alijs morbis ibi & crebro sanantur ægroti, & multa, Angelica tantum illic potestate, geri miracula comprobantur. Sed non multo post Romæ venerabilis etiam Bonifacius Pontifex ecclesiam sancti Michaelis nomine constructam dedicauit, in summitate Circi cryptatim miro opere altissimè porrectam. Vnde & idem locus in summitate sua continens ecclesiam, Inter nubes situs vocatur.

S. Michaelis suffragijs Beneuentani ab hostib. liberãtur.

Iussu Angelico Missę celebrantur.

Deus non ornatũ lapidũ, sed cordis quęrit puritatem.

Ecclesia sancto Michaeli Romę extruitur.

Eodem die Antisiodoro, sancti Fraterni Episcopi.

PRIDIE CALENDAS OCTOBRIS.

Die 30.

IN Gallijs castro Solodoro, quod est super Arulam, passio sanctorum martyrum Victoris & Vrsi, ex gloriosa legione Thebæorum. Qui cùm illuc furorem Maximiani tyranni declinantes secessissent, ipsius iussu tenti, ab Hyrtaco executore primò diris supplicijs excruciati: sed cęlesti super eos lumine coruscante, ruentibus in terram ministris, erepti, deindè in ignem missi sunt. Veniente autem mox pluuia vehementi, extincta pira in nullo penitus læsi, nouissimè gladio consummati sunt. E quibus sanctus Victor ad vrbem Ianuensium translatus, miraculorum gloria & veneratione fidelium celebratur.

Horũ martyrũ s. T. adiecim'.

* In

* In Placentina ciuitate, sancti Antonini confessoris.
* In Mediolano, translatio sancti Victoris martyris.

Item apud Bethleem Iudæ, depositio sancti Hieronymi presbyteri. Hic natus in oppido Stridonis, quod Dalmatiæ quondam Pannoniæque confinium fuit, patre Eusebio, vestem Christi puer Romæ suscepit, ibique literis Græcis ac Latinis apprimè eruditus est. Postquàm autem omne mūdanarum studium literarum adeptus est, probatissimorum quoquè monachorum habitum factumque imitatus est, Romanæ Ecclesiæ presbyter postmodùm ordinatus. Dumque per triennium continuum charus acceptusque populis veneraretur, omniumque iudicio dignus esse summo sacerdotio decerneretur, quidam ex clericorum monachorumque ordinibus, pro petulantia, proque ingluuie discursantes, ad effugandum vrbe Hieronymum, qui vtrorunque eorum scribens vitium depræhenderat, insidias parauerūt. Verùm ipse propter cælorum regna, domum, parentes, sorores, cognatos, Romam egressus, dereliquit, & Hierosolymam militaturus Deo pergens, primò ad Gregorium Nazanzenum, tunc Constantinopolitanæ vrbis Episcopum, supplex docilisque discipulus accessit, vt sanctarum scripturarum studijs erudiretur. Indè in Syriam perrexit, in possessione Euagrij presbyteri aliquantulum commoratus. Ad deserta deindè loca ità lætus accinctusque accessit, vt volâsse eum magis, quàm meâsse crederes. Quadriennium itaque in illa vasta solitudine, quæ exusta solis ardoribus horridum monachis præstat habitaculum, exegit: Indeque ad Bethlehem oppidum remeauit, vbi prudens animal ad præsepe Domini se obtulit permansurum. Bibliothecam sanè suam, quam sibi summo studio ipse condiderat, omniumque librorum orationes, quas penè memoriter retinebat, iterum relegens, diem ieiunijs ducebat ad vesperam. Plures ad eum religiosorum, quibus vita eius fama comperta est, protinus confluxerunt, bonumque doctorem, paruo adhuc sub tugurio, boni obseruauêre discipuli. Nec multò pòst cellulas ibi ob discipulorum suorum copiam, & propter frequentiam aduentantium, ad Bethleemiticam portam; quæ ad Occidentem conspicit, & egredientibus ad Septentrionem videtur, paruulum habitationis locellum cōstruxit. Quibus verò nisibus, quantisve laboribus Hebraicam linguam atque Chaldaicam literasque Hebræas didicerit, verbis eius edicam. Dum essem, inquit, iuuenis, & solitudinis me deserta vallarent, incentiua vitiorum, ardoremque naturæ ferre non poteram. Quàm cùm crebris ieiunijs frangerem, mens tamen cogitationibus æstuabat. Ad quas edomandas cuidam fratri, qui ex Hebræis crediderat, me in disciplinam dedi: vt post Quintiliani acumina, & Ciceronis fluuium, grauitatemq; Frontonis, & lenitatem Plinij, alphabetum discerem, ac stridentia, anhelantiaque verba meditarer. Quid ibi laboris sumpserim, quid sustinuerim difficultatis, quoties desperauerim, quoties cessauerim, & contentione discendi rursus inceperim, testis est conscientia mea. Armatus itaque fide, gratiamque Christi adeptus, Hebræorum volumina, quæ in Canone cōtinentur, de Hebræo in Latinam linguam vertit, eaque penè omnia commentatus est. Vt ergò opera eius valdè vtiliter confecta breuiter commemoremus, scripsit vitam Pauli Monachi. Epistolarum ad diuersos librum vnum. Ad Heliodorum exhortatoriam. Altercationem Luciferiani & Orthodoxi. Chronicon omnimodæ historiæ. In Hieremiam & Ezechielē Homilias xxviij, quas de Græco in Latinum vertit. De Seraphin, de Osanna, de frugi & luxurioso filio, de tribus quæstionibus legis veteris. Homilias in Cantica Canticorum duas. Aduersus Heluidium de Mariæ virginitate perpetua. Ad Eustochiū de Virginitate seruanda. Ad Marcellam Epistolarum librum vnum. Consolatoriam de morte filiæ ad Paulam. In Epistolam Pauli ad Galatas commentariorum libros tres: Ad Ephesios libros tres: In Epistolam ad Titum librum vnum: In Epistolam ad Philemonem librum vnum. In Ecclesiasten commentarios quæstionum Hebraicarum. In Genesin librum vnum. De locis librum vnum. Hebraicorum nominum librum vnum. De Spiritu sancto Dydimi, quem in Latinum transtulit, librum vnum. In Lucam Homilias xxxviij. In Psalmos à decimo vsque ad sextumdecimum tractatus septem. Captiuum monachum. Vitam beati Hylarionis. Nouum testamentum Græcæ fidei reddidit. Epistolarum autem ad Paulam & Eustochium incertus est numerus. Sexdecim Prophetarū volumina, quatuor & septuaginta libris editis, commentatus est. Inter has itaque numerosas operis sui paginas,

Marginalia: De eo vide Suriū T. 5. — Relinquit omnia sua propter Christum S. Hieronymus. — Vide sācti patris lōga ieiunia. — Epist. 120. — Epist. 4. ad Ruffinum. — Libros Canonis, de Hebræo in Latinū sermonē trāsfert. — Catalogū librorum eius.

nas,centum & trigintaquinq; virorum illuſtrium Eccleſiaſticorũ ſcriprorum nô. mina,à paſſione Chriſti vſque ad quartum decimũ Theodoſij Imperatoris annũ or dine digeſſit.Itẽ cõtra Iouinianũ libros duos. Apologeticũ ad Pammachiũ.In Matthæum commentariorũ libr.quatuor.Enchiridion in Pſalteriũ. Aduerſùs Vigilãtium,contraq; Pelagium luculentiſſima volumina edidit. De manſionibus quoq; filiorũ Iſrael,& alia quãplurima ad ædificationem Eccleſiæ catholica pietate compoſuit.Tanta denique laſſitudine fatigatus eſt,vt etiam in ſtratu ſuo iacens,funiculo trabe ſuſpenſo ſupinus appræhenſo, erigeretur, vt ſcilicet officium monaſterij prout poterat,exhiberet.Tandem poſt perfectam placitamque Deo conuerſationem,nonageſimonono ætatis anno,apud Bethleẽ oppidum in pace quieuit, pridiè Calendas Octobris,duodecimo Honorij Imperatoris anno. Libros ſuos per quinquaginta & ſex annos confecit.

Feliciter obit.

OCTOBER HABET DIES XXXI. LVNAM VERO TRIGESIMAM.

CALENDIS OCTOBRIS.

Die 1. De eo Surius Tom. 5.

TREVIRIS, ſancti Nicetij Epiſcopi & confeſſoris.

In ciuitate Tomis,natalis ſanctorum Priſci, Creſcentij & Euagrij.

Apud Antiſiodorum,natalis ſancti Germani Epiſcopi, qui multis virtutibus,doctrina,& continentia clarus extitit.Qui ad cõfirmandam fidem gratiæ cæleſtis, Britannias venire,iudicio omnium Gallicanorum Antiſtitum cõpulſus eſt,adiũcto ſibi beato Lupo Trecaſenæ ciuitatis Epiſcopo. Siquidem hæreſis Pelagiana fidem Britannorum fœda peſte commaculauerat. Dum per medium ſinum,quod à Gallico Britannias vſque tenditur,ſecundis flatibus ferretur, ſubito inimica vis ventorum concitauit procellas, cælum diemque nox nubium ſubduxit,& caſu ipſe pontifex fractus corpore,laſſitudine ac ſopore reſolutus,naue iacebat.Tum beatus Lupus omneſq; turbati, excitant ſeniorem.Qui confeſtìm Chriſtum inuocat,& in nomine ſanctæ Trinitatis leuis aquæ adſpergine fluctus ſæuientes opprimit,ac tranquillam ſerenitatem reddit. Decurſis verò ſpatijs pelagi, optati litoris ſacerdotes Dei quiete potiuntur,ac mox Britannorum inſulam, opinione,prædicatione, virtutibusque impleuerunt,ita vt paſſim & fideles catholici firmarentur,& deprauati viam correctionis agnoſcerent.Intereà quidam tribunitiæ poteſtatis filiam decem annorum cæcam ſacerdotibus curandam offert.Nec mora,beatus Germanus inuocato Domino,adhærentem lateri ſuo capſulam cum ſanctorum reliquijs collo auulſam manibus comprehendit,eamque in conſpectu omnium puellæ oculis applicuit, quæ ſtatìm lumen recepit. Beatus prætereà vir dum aliquandiù vno loco infirmitatis neceſſitate teneretur,in vicina qua manebat caſula exarſit incendium: ſed hoſpitium ſancti viri expaueſcens flamma, haudquaquam auſa tangere trãſiliuit,& intèr globos flammantis incendij incolume tabernaculum,quod habitator incluſus ſeruabat,emicuit.Et cũ idem ipſe nihil remedij debilitati ſuæ pateretur adhiberi,quadam nocte candentem niueis veſtibus vidit ſibi adeſſe perſonam: Quæ manu extenſa,iacentem videbatur attollere,eumque conſiſtere firmis veſtigijs imperabat.Poſt horam ita fugatis doloribus recepit priſtinam ſanitatem,vt die reddito itineris laborem ſubiret intrepidus.Sed & bellum Saxonum, Pictorumq; aduersùs Britones eo tempore iunctis viribus ſuſceptum,diuina virtute retũditur,cùm Germanus ipſe dux belli factus, non tubæ clangore,ſed clamore Alleluia, totius exercitûs voce ad ſydera leuata,hoſtem immanem in fugam conuertit. Compoſita verò inſula, reditum moliuntur pontifices,fitque vt tranquilla nauigatione ſuorum deſideriis felix carina eos reſtitueret.nec multo interpoſito tempore, nunciatur ex eadem inſula, Pelagianam peruerſitatem iteratò paucis authoribus dilatari. Rurſusque ad beatiſſimum virum preces ſacerdotum omnium deferuntur,vt cauſam Dei,quod prius obtinuerat tutaretur.Quorum petitioni feſtinus obtemperat: Nanque adiuncto ſibi Seuero,totius ſanctitatis viro,(qui erat diſcipulus beatiſſimi patris

Huius vitã integrã habet Surius 5. Iulij, Tomo.4.

Prædicat Britãnis verã & orthodoxã fidẽ S. German.

Cæcã illuminat.

Ignis non vrit hoſpitium eius.

Diuinitùs curatur ab infirmitate.

Virtus vocis alleluia

patris Lupi Trecasenorū Episcopi,& tunc Treuiris ordinatus Episcopus, gentibus primæ Germaniæ verbum prædicabat) mare conscendit,& consentientibus elemē tis, tranquillo nauigio Britannias petit. Expulsisque prauitatis authoribus,cōposi. tisq; omnibus, beati sacerdotes ea qua venerant prosperitate redierunt. Porrò Germanus post hęc ad Rauennam pro pace Armoricanæ gentis supplicaturus aduenit ibiq; a Valentiano & Placidia matre ipsius summa reuerentia susceptus, post ali quot dies migrauit ad Christum. Cuius corpus honorifico agmine, comitantibus virtutum operibus, suam defertur ad vrbem.

Iterū Britānias petit,ad extirpādam Pelagianam sectam.

Obit Rauēnæ.

Rhemis ciuitate, sancti Remigij Episcopi & confessoris, viri præclarissimę virtutis & sanctitatis. Hic gentem Francorum, idolorum culturis deditam, conuertit ad Christum, Rege ipsorum sacro fonte baptismatis & sacramentis fidei prius initiato. Septuaginta & eo ampliùs in Episcopatu annos expleuit. Hic inter cætera facta, puellam à morte corporis suscitauit.

De S. Remigio 13. Ianu. & 1. Octob.

* Eodem die, sanctorum Vedasti Episcopi, & Bauonis confessoris.

De Vedasto T. 1. 6. Feb. Bauone T. 5. Surij. Die 2.

VI. NONAS OCTOBRIS.

APud Nicomediam, natalis sancti Eleutherij martyris, sub Diocletiano. Cuius tempore contigit aliquam partem palatij incendio conflagrari: Hoc Imperator a Chrstianis factū falsa suspicione præsumpsit. Ex quo inæstimabili furore succensus, iubet omnes Christianos aceruatim collectos, alios quidem gladio obtrūcari, alios ignibus conflagrari. Horū primus & qui omnes hortaretur pro Christo fortiter animas ponere, erat Eleutherius. Denique cum assistētes ministri rogarēt singulos, si forte sacrificaturi vellent dimitti, tam viri quā mulieres, ne interrogari se quidem patiebantur, sed vltro vel flammis irruere, vel cædentibus gladijs certatim obiectare ceruices. Cumq; iā illis ipsis spectatoribus nimietas crudelitatis horresceret, ministri scelerum partem populi nauiculis iniectam, in mediū pelagus abducunt, ibique in sententia fidei persistentes, præcipitant in profundum. Intantum verò rabies crudelitatis apud eos exarsit, vt regios pueros martyres effectos, cum secundum humanitatis ordinem fuissent sepulturæ mandati, effoderent denuò, & corpora eorum proijcerent in mare dicentes: Ne forte efficiantur dij Christianorū. Verùm beatus Eleutherius, immanissimis tormentis diu excruciatus, cum ipse per singula tormenta validior redderetur martyrium victoriæ suæ, ignibus velut aurum examinatus compleuit. Cuius reliquias furtim Christiani auferentes, Nicomediæ sepultura venerabili reposuerunt.

De his omnib. Euseb. li. 8. Eccle. hist. cap. 5. & 6.

Eodem die sancti Eusebij Papæ, qui sedit in Episcopatu annos septem, sepultus via Appia, in cœmeterio Calixti. Sub huius tempore inuenta est Crux Domini nostri Iesu Christi quinto Nonas Maij. Hic hæreticos inuentos in Vrbe manus impositione reconciliauit.

De Eusebio Papa supra meminimus 26. Septē.

In Gallijs villa Siricinio Atrebatensis territorij, passio sancti Leodegarij Augustodunensis Episcopi, quem varijs iniurijs & diuersis supplicijs pro veritate afflictū, Ebroinus maior domus regię interfecit. Cuius sacrum corpus in diœcesi Pictauorū translatum, in monasterio beati Maxentij honorificè est humatum.

De Leodig. To. 5. Sur. 2. Octob.

V. NONIS OCTOBRIS.

NAtalis sancti Dionysij Areopagitæ, qui ab Apostolo Paulo instructus credidit Christo: & primus apud Athenas ab eodem Apostolo Episcopus est ordinatus. Et sub * Adriano principe, post clarissimā confessionem fidei, post grauissima tormentorum genera, glorioso martyrio coronatur, vt Aristides Atheniensis, vir fide sapientiaq; mirabilis, testis est in eo opere quod de Christiana religione composuit. Hoc opus apud Athenienses summo genere colitur, & inter antiquorum monumenta clarissimum tenetur, vt peritiores Græcorum affirmant.

Die 3. * for. Traiano. Act. 17. De Dionysio, infra 7. Idus Octo.

Apud antiquos Saxones, natalis sanctorum Evvaldorum, duorum presbyterorum, qui cum sancto VVillibrordo Episcopo venientes in Germaniam, transiērunt ad Saxones, & cum prædicarent ibi Christum, compræhensi à paganis occisi sunt. Ad quorum corpora noctu multa diù lux apparens, vbi essent, & cuius essent meriti, declarauit.

De his vide Suriū T. 5.

In Antiochia, S. Theugenij. In Africa, Victoris, Vrbani, Sapargi, Et alibi, Felicis, Auponi & Casti.

IIII. NONAS OCTOBRIS.

APud Corinthum, natalis sanctorum Crispi & Caij, quorum meminit Apostolus, dicens se apud Corinthios eos baptizâsse. Cuius Caij meminit idem Apo-

Die 4. Act. 18. 1. Cor. 1.

Rom. 16. stolus ad Romanos, Salutat vos inquiens, Caius hospes meus. Cui etiam beatus Iohannes Apostolus scribit epistolam: Senior Caio charissimo, quem ego diligo in veritate.

De his hist. Eccles. ca. 8 & 9. lib. 8. Euseb. Apud AEgyptum, natalis sanctorum martyrum, Marci & Marciani fratrum, & cum eis innumerabilium aliorum, nō inferioris gloriæ, tam virorum quàm fœminarum. Sed & pueri & senes, pro fide Domini nostri Iesu Christi, præsentem vitam paruipendentes, futuræ gloriæ beatitudinem quæsière. Quidam, ex ipsis post verbera, post vngulas, post flagella, aliosq; diuersi generis cruciatus, flammis traditi sunt, alij in mare præcipitati. Nonnulli inedia consumpti: nonnulli etiam capite cæsi, ità vt spontè ceruices suas securibus darent: Alij patibulis affixi, ex quibus nonnulli capite deorsùm verso, ac pedibus in sublime sublatis, passionis beatissimam coronam promeruerunt.

*Antisiodori, Marsi presbyteri & confessoris. Itèm Aureæ virginis.

III. NONAS OCTOBRIS.

Die 5. Placidi passio habetur Tomo 5. Apud Siciliam, natalis sanctorum Placidi, Eutychij, & aliorum triginta.

In Gallijs ciuitate Valentia, sancti Apollinaris Episcopi, cuius & vita virtutibus insignis fuit, & mors nihilominus signis ac prodigijs decoratur.

Euseb. eccl. hist. lib. 5. cap. 23. Apud Eumeniam, beati Thraseæ Episcopi apud Smyrnam martyrio consummati, qui vnus ex antiquis, quasi ex traditione priorum se accepisse asseruit, Saluatorem præcepisse Apostolis suis, vt ante duodecimum annum ab Hierosolymis nè discederent.

Antisiodoro, depositio sancti Firmati diaconi, & Flauianæ virginis.

PRIDIE. NONAS OCTOBRIS.

Die 6. De Fide. 6. Octob. T. 5. Apud Capuam, natalis sanctorum Marcelli, Casti, Aemilij, & Saturnini.

In Gallijs ciuitate Agenno, natalis sanctæ Fidis virginis & martyris, cuius exemplo beatus Caprasius ad agonem martyrij animatus est.

Eodem die, beati Sagaris martyris, & Episcopi Laodicensis, qui vnus fuit de antiquis S. Pauli Apostoli discipulis.

Antisiodoro, depositio sancti Romani, eiusdem ciuitatis Episcopi & martyris.

NONAS OCTOBRIS.

Die 7. Pōtif. c. 35. Romæ via Appia, natalis sancti Marci Papæ & confessoris, qui sedit in Episcopatu annos duos, menses octo, dies viginti. Sepultus in cœmeterio Balbinæ, via Ardeatina, vbi viuens ecclesiam extruxit. Hic constituit vt Episcopus Ostię, qui consecrat Episcopos Vrbis, pallio vteretur.

De Lino 23. Septēbris. Eodem die, Lini Papæ & martyris.

*In Capua Campaniæ, Quarti & Marcellini.

*Bituricas ciuitate, sancti Augusti presbyteri & confessoris.

Horū martyrium T. 5. Surij hac eadem die. Itèm natale sanctorū martyrum Sergij & Bacchi, sub Maximiano Imperatore. Cuius honoribus sublimati, in palatio eius clari habebantur. Nam Sergius erat Primicerius, Bacchus verò Secundicerius scholæ gentilium. A quibusdā ergò apud Imperatorē accusati, quod essent Christiani, vocati sunt ab Imperatore, vt sacrificantes Ioui de sacrificijs oblatis cum eo degustarent. Ingressus Imperator tēplum, gustauit de sacrificijs, & circunspiciens non vidit Sergium & Bacchum. neque enim ingressi fuerant tēplum. Mittēs igitur milites de adstātibus sibi Imperator, iussit eos introduci. Quib. & dixit: Vt video, facti estis deorū inimici. Accedite ad arā Iouis magni, & sacrificate, ac de sacrificijs eius sicut & cæteri manducate. Responderunt beati Sergius & Bacchus: Habemus Regem verū æternum in cælis, Iesum Christū filium Dei. Huic per singulos dies offerimus sanctum viuumque sacrificium, atq; rationabilem culturam. Lapides autem & ligna non adoramus. Imperator tunc indignatus, iussit exutos chlamyde indui eos muliebri colobio, & per mediam ad palatium pertrahi, catenis in ceruicibus positis. Et cum peruenissent ad palatium dixit eis Imperator: Sceleratissimi, scitis quia quem colitis Christum, fabri filius fuit, & antequam nuptiæ legitimæ fierent, de adulterio facto mater eum procreauit? Cui milites Christi responderunt: Erras Imperator. nam quem colimus, Deus verus est, & vita æterna, qui fecit cælum & terram & quæ in eis sunt. Amplius igitur veris prosecutionibus eorum iratus Maximianus, iussit eos Antiocho duci tradi, vt constringeret eos in cippo. Et facto manè sedit in prætorio. Et adducti sunt ante illum Sergius & Bacchus. Et cum nec blanditijs, nec minis eos à propositio incur-

curuare posset, beatum quidem Sergium iterùm iussit in custodia recipi: Bacchum verò extensum, neruis crudis tam diù cædi, quousque cædentes lassi deficerent. Et vicissim succedentibus sibi cæsoribus, martyr gloriosus in confessione Christi totus corpore discissus emisit spiritum, & relicto corpore auibus & feris, abijt Antiochus. At Christiani furtim venientes tulerunt corpus martyris, & in spelunca quàdam sepelierunt. Sequenti verò die beatus Sergius eductus de custodia, præsentatur Antiocho, qui cum verbis eum flectere non posset, primò cothurnos confixos clauis vestiri eum fecit, & nouem milibus ante se currere. Postmodum in sententia fixum manere videns, decollari iussit, quem tunc Christiani in eodem loco sepelierunt. Paruo autem tempore interposito, beatum quoque Bacchum à loco quo tumulatus fuerat eleuantes, honorabili martyribus loco, iuxta sanctū Sergiū composuerunt. Vbi & virgo Iulia, quæ sub Martiano Præside martyrium consummauit, sociata martyribus sepulta quiescit. S. Bacchus diù cæsus emittit spiritum. Sergius plectitur capite.

Eodem die, sanctorum martyrum Marcelli & Apulæi, qui quidem primo adhęserunt Simoni mago: sed videntes mirabilia quæ Dominus operabatur per Apostolum suum Petrum, relicto Simone, doctrinæ Apostolicæ se tradiderunt. Et post martyrium Apostolorum confessione Christi & ipsi decorati, Aurelio consulari viro sententiam ferente, martyrij coronam compleuerunt. Sepulti non longè ab vrbe Roma. SS. Marcelli & Apulęi conuersio.

VIII. IDVS OCTOBRIS.

APud Cretā, vrbe Gortynæ, beati Philippi Episcopi, magnis virtutibus & optimis studijs præditi viri. Dies 8. De S. Philippo dictū est 1. April.

Thessalonicæ, sancti Demetrij martyris.

* Item Raparatæ Goclæ virginum.

Eodem die natalis sancti Simeonis, de quo beatus Lucas Euangelista refert: Et eccè homo erat in Hierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel, & Spiritus sanctus erat in eo. Responsum autem acceperat à Spiritu, se non visurum mortem, nisi priùs videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo, & ipse accepit eum in manibus ac benedixit Dominum, & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundū verbum tuum in pace. Luc. 2.

VII. IDVS OCTOBRIS.

ABrahæ Patriarchæ. Apud Parisium, natalis sanctorum martyrū Dionysij Episcopi, Rustici presbyteri, & Eleutherij diaconi, qui beatus Episcopus à Pōtifice Romano ad Gallias directus, vt prædicationis operā populis à fide Christi alienis exhiberet, tandèm Parisiorum ciuitatem deuenit, & per aliquot annos sanctum opus fideliter & ardenter executus, à præfecto Fescennino, vna cum prædictis socijs compræhensus, ac gladio animaduersus, martyrium compleuit. Dies 9. S. Dionysij vita habetur 5. To. Surij.

* In ciuitate Laodicia Phrygiæ, sancti Diodori.

* In prouincia Rheta, ciuitate Augusta, sanctæ Afræ martyris.

* In ciuitate Vienna, multorum martyrum.

* Romæ, Marcellini & Genuini. & inter duas lauros sanctæ Priminæ.

VI. IDVS OCTOBRIS.

LOth Prophetæ. Et apud Coloniam Agrippinam, natale sanctorum martyrum Gereonis, & aliorum trecentorum octodecim, quos ferunt Thebæos fuisse, & cum legione illa beati Mauritij, indè iussu Maximiani Imperatoris in Gallias transitum fecisse, atque circa Rheni litora consedisse, & funestum tyranni imperiū respuendo, pro vera pietate colla patienter gladijs subdidisse. Dies 10. S. Gereōis vita & sociorūest apud Suriū 5. Tomo

Apud Cretam, beati Pyniti, inter Episcopos nobilissimi, qui in scriptis suis velut in quodam speculo viuentem sui reliquit imaginem. Hier. de viris ill. ca. 38

Itèm apud Agrippinensem vrbem, natalis sanctorum martyrum Mallosi & Victoris: quorum prior cum longo tempore, vbinam sepultus fuerit latuisset, sancto Episcopo eiusdem loci ex diuina reuelatione manifestatus est. Cumque corpus eius ex loco abdito leuaretur, tanta odoris suauitas emanauit, vt adstantes fideles, velut immensi aromatis flagrantia replerentur. Et aliorum trecentorum triginta, quorum corpora in palustria proiecerunt loca.

Eodem die Veronę, sanctorum martyrum Cassij Florentij, & aliorum septem. Verōa hęc

alio nomine Bonna dicitur. — de Paulino Suri⁹ To. 5.

In Britannia, ſancti Paulini Epiſcopi Eboraci, qui ordinatus Epiſcopus à beato Iuſto, qui à ſancto Auguſtino, quem beatus Gregorius ad prædicandum Anglorũ genti direxerat, conſecratus Epiſcopus fuerat, gentem Nordanhymbrorum, hoc eſt eam nationem Anglorum, quæ ad Aquilonem Vmbri fluminis habitabat, cũ Rege ſuo Eduino, verbum fidei prædicando conuertit. Et clarus vita, doctrina, & miraculis, vj. Idus Octobris in pace quieuit.

V. IDVS OCTOBRIS.

Die 11. De his Suri⁹ ex x. et aph.

Apud Tharſum metropolim Ciliciæ, natale beatiſſimorum martyrum Tarachi, Probi, & Andronici. Qui perſecutione Diocletiani ſub Maximiano Præſide, longo tempore carcerali ſqualore afflicti, & tertiò diuerſis tormentis & ſupplicijs examinati, in confeſſione fidei triumphum gloriæ adepti ſunt. Nam neruis crudis grauiter cæſi, & teſtis aſperrimis defricati, etiam papyro ardenti ventrem & latera aduſti, poſt maxillarum confractionẽ, poſt tormenta tibiarum, poſt aceti & ſinapis naribus infuſionem, poſt obiliſcos ignitos, poſt confixionẽ digitorum clauis acutiſſimis, poſt oculorum tranſpunctionem, ac linguæ abſciſſionem, nouiſſimè in amphitheatro vrſis & leonibus proiecti ſunt. Sed cũ nulla ex beſtijs ſanctorũ corpora auderet attingere, Maximianus ira accenſus, iuſſit eos gladio iugulari, & corpora eorum inter corpora gladiatorum proijci. Noctu autem venientes fideles, & deprecantes Dominum, vt eis oſtenderet ſanctorum reliquias, viderunt ſubito velut ſtellam ſplendidam de cælo miſſam ſuper ſingula ſanctorum corpora reſidentem. Sicque cum ingenti gaudio rapientes ea, præcedente ſe eiuſdem ſtellæ ſplendore, glorioſos Chriſti athletas loco aptiſſimo condiderunt.

Sãctorum corpora diuinitùs reuelantur.

Eodem die, natale ſanctorum martyrum, Nichaſij Epiſcopi, Quirini presbyteri, Scubiculi diaconi.

Turonenſ. de glo. confeſſ. cap. 25.

Turonis, S. Venantij Abbatis.

IIII. IDVS OCTOBRIS.

Die 12. De his Vict. li. 2. de perſecut. wandalica.

Apud Rauennam via Laurentina, natalis ſancti Ediſtij martyris.

Apud Africam, ſanctorum confeſſorum & martyrum, quatuor millium nongentorum, ſeptuaginta ſex, qui perſecutione VVandalica, apud Africam, cùm eſſent Eccleſiarum Dei Epiſcopi, presbyteri, & diacones, aſſociatis ſibi turbis fidelium populorum, iuſſu Henrici Regis Ariani, pro defenſione catholicæ veritatis, in horribilis eremi exilium truſi, & inter Mauros ferociſſimos deputati ſunt: inter quos erãt Cyprianus & Felix præcipui Domini ſacerdotes. E quibus plurimi cum crudeliter minarentur, & haſtilium cuſpidibus ad currendum ac lapidibus tunderentur, ſiue ligatis pedibus, velut cadauera, per dura & aſpera loca traherentur, tam diro ſupplicio per ſingula membra diſcerpti, dum per gladios acutos petrarum huic caput conterebatur, alijs latera findebantur, inter manus trahentium ſpiritũ exhalabant. Extant per totum aggerem publicum, tumulis loquentibus, vilia ſepulcra ſanctorum.

Sãcti varijs tormentis enecãtur.

* Bituricas, ſancti Opionis presbyteri.

* In prouincia Syriæ, Euagrij & Proſyriæ. Item Euſtachij presbyteri.

* In Campania, ſanctorum Euchariſti, Fortunati, & Priſciani.

III. IDVS OCTOBRIS.

Die 13. Hier. de viris illuſt. cap. 35.

Apud Troadem, natalis beati Carpi, diſcipuli Apoſtoli Pauli.

Antiochiæ, beati Theophili, qui ſextus ab Apoſtolis, eccleſiæ pontificatum tenuit. Hic vir fuit erudítiſſimus.

In Hiſpania Corduba çiuitate, SS. Fauſti, Martialis & Ianuarij martyrum.

PRIDIE IDVS OCTOBRIS.

Die 14. Eius vitam ex MS. codice 5. adieci Tomo.

Romæ natalis ſancti Calixti Papæ, qui ſedit in Epiſcopatu annos ſeptem, menſes duos, dies decem, & ſub perſecutione Alexandri Imperatoris martyrij gloriam adeptus eſt. Poſtquam enim Palmachium Proconſulem cum omni domo ſuo baptizauit, & ſenatorem Simplicium ac domum eius, & Felicem cum vxore Blanda, quam à paralyſi curauit, & ijdem ipſi ab Alexandro, & diutiſſimè cruciati atque occiſi, vniuerſi gloriam martyrij cõſecuti ſunt. Sed & poſtquàm Calepodius presbyter eius gladio martyrium ſumpſit, tentus eſt ab Alexandro, & diutiſſimè fame cruciatus, & quotidiè fuſtibus cæſus, atque prohibitum fuit, nè quis ad eum veniret. Si verò aliquis venire noctu auderet, compræhenſus occideretur. Qui cum multis diebus eſſet in cuſtodia, venit ad eum beatus Calipodius per viſum, & conſola-

ſolabatur eum, dicens: Firmus eſto pater, quia corona tua iam perfecta eſt. Erat ibi miles quidam nomine Priuatus, vlceribus plenus qui doloribus continuis crucia-batur. Hic miſit ſe ad pedes ſancti Calixti, rogans vt ſanaret eum ab vlceribus, & doloribus ſuis: quem mox ſanctus Pontifex ab vlcerum dolore ac fœditate, ſimul & ab infidelitate in nomine ſanctiſſimæ Trinitatis baptizatum curauit. Quod audiēs Alexander, ipſum quidem militē fecit plumbatis deficere: beatum verò Calixtum per feneſtram domùs præcipitari, & ligato ad collum eius ſaxo in puteum demergi, & in eum per rudera cumulari. Poſt dies verò decem & ſeptem preſbyter eius Aſterius cū clericis noctu veniens, leuauit corpus eius & ſepeliuit in cœmeterio Calepodij via Aurelia, pridiè Idus Octobris. *curat ægrū* *Præcipitat⁹ ꝑ feneſtrā moritur.*

Eodem die, tranſitus ſancti Iuſti in eremo: qui cum aliquot annis in eremo Angelicam egiſſet vitam, & dignus adeſſet finis, tantis laboribus regnum ſpondens cœlorum, atque illis iam extremis Viator adſtaret, ſanctæ cōmigranti animæ, flens & conſternatus mente, dicens. Cui me Domine derelinquis? reſpondiſſe dicitur nè conturbaretur quaſi deſtitutus ſolatio, quia breui ſe illo quoquè ipſe ſequeretur. Quam vtiquè prophetiam ac reuelationem cito tranſitu ſanctiſſimi iuuenis miniſtri eius, qui ſolus ardore fidei eum Epiſcopatum fugientem & latere cupientem, ſecutus fuerat, conſtat fuiſſe completam. *S. Iuſti prophetia.*

Apud Viennam, ſancti Agrati Epiſcopi & confeſſoris, ſancti Caſturi, eiuſdem vrbis Epiſcopi.

* Cordubæ, ſanctorum Lupi & Aureliæ.

* Lugduni in Gallijs, tranſlatio ſancti Iuſti Epiſcopi & confeſſoris.

* Herbipoli, depoſitio ſancti Burchardi Epiſcopi, ſucceſſoris ſancti Kyliani. *De Burchardo Surius Tom. 5.*

IDIBVS OCTOBRIS.

IN Gallijs apud Coloniam Agrippinam, ſanctorum Maurorum de militibus ſancti Gereonis. Qui ex legione ſacra Thebæorum, cum eſſēt numero *quinquaginta, apud eandē vrbē martyriū cōſummantes, cōditi ſunt in baſilica, quæ admirabili opere exmuſiuo quodammodo deaurata reſplendet: vndè & incolæ Sanctos aureos eos vocitare conſueuerunt. *Die 15.* **alij 360. habēt, alij 318. alij 350. De his Turonē. de gl. martyr. ca. 26.*

Eodem die apud Lugdunū, natale beati Antiochi Epiſcopi, qui cū adhuc preſbyter Lugdunenſis eſſet, pio incitatus officio, vſquè ad viſendum Epiſcopū ſuum, qui in eremo iam morabatur, nomine & opere Iuſtus, pergere intendit. Vir diſtrictione præcipuus. & qui non immerito, tempore interiecto, ad eiuſdē pontificij culmē aſſumptus eſt. Quo ſtrenuè adminiſtrato, regnū cæleſte adeptus eſt. Sepultus in eccleſia martyrum Machabeorum, in qua & ſanctus Iuſtus tumulatus quieſcit.

Apud Viennam, ſancti Deodati Epiſcopi.

Romæ via Aurelia, ſancti Fortunati martyris.

* Itèm Lubuli, Modeſti & Fortunatæ.

XVII. CALENDAS NOVEMBRIS.

IN Aphrica, natale ſanctorum martyrum cclxx. pariter coronatorum, & ſanctorum martyrum Martiani, & Satyriani, cum duobus fratribus eorum, & egregiæ Chriſti ancillæ Maximæ virginis. Qui tempore VVandalicæ perſecutionis, ſub Genſerico Rege Ariano, pro conſtantia fidei catholicæ primùm nodoſis fuſtibus cæſi, & vſq; ad oſſa laniati, cum multo tempore talia paterentur, ſequenti die ſemper incolumes reddebantur. Poſt etiam dura cæteris cuſtodia damnati, cum fuiſſent arctati in neruum, mira Dei virtute ingētium lignorum putreſcens ſoluta eſt fortitudo. Ad quod miraculum Maxima Chriſti famula ſuæ libertati dimiſſa, mater poſtmodum multarū virginū Dei effecta, in veritatis cōfeſſione glorioſa conſenuit. Reliqui inter ferociſſimos Mauros exilio religati, cum prædicatione ſua multitudinem barbarorū Chriſto Domino lucrati fuiſſent, iuſſu impij Genſerici, ligatis pedibus poſt terga currentium quadrigarum, inter ſpinoſa loca ſyluarūpariter iuſſi ſunt interire. Cumq; ducta atq; reducta dumoſis lignorū aculeis innocentium corpora carperētur, vicino currētibus indomitis equis, Vale ſibi inuicem his verbis dicebant: Frater ora pro me. Impleuit Deus deſideriū noſtrum. Taliter peruenitur ad Regnum cælorum. Sicq; orando & pſallendo gaudentibus Angelis, pias animas emiſere. Vbi vſque in hodiernum diem non deſinit ingentia mirabilia Ieſus Chriſtus Dominus operari. *Die 16.* *De his Victor Afric. li. 1. de perſec. wandalica.* *Miraculū.* *Inauditū ſupplicij genus.*

* Apud Agrippinam Coloniam, ſancti Eliphij martyris. *Suri⁹ T. 5. de trib⁹ his ſanctis.*

* Item depositio sancti Galli Abbatis, multis miraculis clari.

* Eodem die, sancti Lulli Episcopi & confessoris.

XVI. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 17. Marthæ sororis Lazari. Itèm beati Aristionis, qui fuit vnus de septuagintaduobus Christi discipulis.

Euseb. li. 3. ca. 30. Eccl hist & Ignatij epist. 10. Item in Antiochia, natalis sancti Heronis, de quo beatissimo Ignatio pergenti ad passionem reuelatum est, quod Antiochenã post eum recturus esset Ecclesiã. Erat enim hic beati martyris Ignatij tũc diaconus: Episcopus factus, viam magistri pius imitator sequitur, & pro commendato grege amator Christi occubuit.

In Gallijs ciuitate Arausica, sancti Florentini Episcopi, qui multis clarus virtutibus in pace quieuit

XV. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 18. De Luca Surius To. 5. ex metaph. * Alij 83. Natalis sancti Lucæ Euãgelistæ, qui fuit natione Syrus, Antiochensis, arte medicus, discipulus Apostolorum, Paulũ sequutus vsq; ad confessionem eius, seruiens Domino sincerissimè, neq; vxorem habens, neq; filios.* Septuagintatriũ annorũ obijt in Bithynia, plenus spiritu sancto. Sepultus autem nunc Cõstantinopoli: ad quã vrbem vigesimo Constantij anno ossa eius cum reliquijs S. Andreæ Apostoli translata sunt. Euangeliũ S. Lucæ. Scripsit Euangelium, quod non solùm ab Apostolo Paulo didicit, qui cum Domino in carne non fuerat, sed & à cæteris Apostolis. Quod & ipse quoque in principio voluminis sui declarat, dicens: Sicut tradiderunt nobis, qui à principio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis. Aliud quoq; edidit volumen egregiũ, quod titulo Apostolicorum actuum prænotatur. Cuius historia vsque ad biennium Romæ commorantis Pauli peruenit, id est, vsque ad quartum Neronis annum. Ex quo intelligimus in eadem vrbe librum esse compositum.

Euseb. li. 6. cap. 9. Eodem die, sancti Asclepiadis Antiocheni Episcopi, qui vnus fuit ex præclaro confessorum numero, qui sub Decio gloriosè passi sunt.

Quære ibidem de ea 30. Augusti, T. 4. Surij. Itèm Romæ, sanctæ Triphoniæ vxoris Decij Cæsaris. Quæ viro suo post interfectionem beatorum Sixti & Laurentij diuinitùs punito, petijt baptizari, cũ filia Decij Cyrilla, à Iustino presbytero: & alia die defuncta est, ac iuxta sanctum Hippolytum in Crypta sepulta, quintodecimo Calendas Nouembris.

* Cytricis * In Campania ciuitate Puteolis, Ianuarij & * Eutychis.

XIIII. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 19. Apud Antiochiam Syriæ, natalis sanctorum Beronici, Pelagiæ, & aliorum quadraginta nouem.

De Ptolom. Suri' To. 5. Itèm ipsa die, beati Ptolomæi, sed & beati Lucij martyrũ. Qui beatus Ptolomæus, compræhensus à quodam cẽturione, interrogatur si Christianus esset. Hoc Ptolomæus tanquàm amator veritatis, nequaquam gloriã suæ professionis occultans, percontanti Christianum se esse confessus est. Hunc continuò centurio in vincula coniecit, & multo tempore squalore carceris maceratũ, ad vltimum Vrbitio iudici obtulit. A quo simili modo interrogatus est si esset Christianus, qui rursùm tãti Ptolomæ' condemnatur capite. boni sibi conscius, diuinam religionem præ se tulit, & de Christi magisterio ac totius boni institutionibus publica cõfessione testatus est. Qui enim negat quod est, sine dubio culpabile iudicat esse quod negat. Continuò ergo post confessionem ab Vrbitio duci iubetur. Lucius autem quidam Christianus vir, videns tã impiam in eum delatam sententiam, ait ad Vrbitium: Quid quęso causæ est, quod neq; adulterum, neq; corruptorẽ, aut homicidam, vel latronem, raptorem ve, aut alterius cuiuslibet facinoris reum, sed tantũ pro nomine Christiano, quod hoc se vocabulo Arguit Imperatorem S. Lucius. confessus est nuncupari, ad mortẽ hominem duci præcepisti? Non sunt hæc digna pio Imperatore, nec sapientissimo puero filio eius, neq; sacro senatui, quæ agis Vrbiti. At ille nihil aliud inquirens, ait ad Luciũ: Videris mihi & tu Christianus esse. Cumq; Lucius respondisset, Hoc planè sum. etiam ipsum duci iussit ad mortẽ. Ille, Gratias, inquit, ago, quòd me nequissimis dominis absolutũ, ad bonũ & optimũ patrem, & Regem omniũ Dominũ remittis. Sed & tertius quidã, pari modo libertate SS. martyres capite cæduntur. vsus, pari quoq; sentẽtia punitus est. Passi sunt autẽ sub Antonino, cognomẽto Pio, & filio eius hi beati martyres, & sepulti apud Alexandriã metropolim Aegypti.

* In Histria, natalis sanctorũ Austeri, Neapoli, Sussij, Ianuarij, Festi & Desiderij.

XIII. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 20. Ei' martyriũ adieci- IN Gallijs ciuitate Agenno, sancti Caprasij martyris. Qui cum rabiem persecutionis declinans lateret in spelunca audiens beatam Fidem virginem, pro Christo for

ſto fortiter agonizare, animatus ad tolerantiam paſſionum, orauit ad Dominum, vt ſi pro certo eum dignum gloria martyrij iudicaret, ex lapide ſpeluncæ illius aqua limpidiſſima emanaret. Quod cùm Dominus continuò præſtitiſſet, ille ſecurus ad aream certaminis properauit, & palmam martyrij fortiter dimicando promeruit.

mus To. ſ. Surij. Miraculũ.

XII. CALENDIS NOVEMBRIS.

Apud Nicomediam, natalis ſanctorum martyrum Daſij, Zotici, Caij cum duodecim militibus. Dies 21.

In Gallijs apud Coloniam Agrippinam, ſanctarum virginum vndecim millium. Vna dicitur Vrſula, Sentia, Gregoria, Pinnoſa, Mardia, Saula, Brictula, Saturnina, Saturnia, Rabatia, Palladia, Clementia, Grata, & aliarum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ. De his vide Suriũ Tomo. ſ.

* In Nicea Bithyniæ, Afrigis, Macharij, Dicei, Proculi, Neapoli, Modeſti, & aliorum numero ſeptuaginta duorum.

Eodem die, natalis ſancti Aſterij preſbyteri ſancti Calixti, qui cùm corpus eius leuatum de puteo ſepeliſſet, poſt dies ſex audiens hoc Imperator Alexander, præcepit eum per pontem præcipitari. Cuius corpus inuentum eſt, & à quibuſdam Chriſtianis in eadem ciuitate ſepultum. Scriptum in paſſione ſancti Calixti Papæ. De eo in vita S. Calixti T. ſ.

Item tranſitus S. Viatoris Lectoris, in eremo comitis ſancti Iuſti Epiſcopi. De Viatore 2. Septẽb. in vita S. Iuſti.

Eodem die, ſancti patris noſtri Hilarionis, cuius vitam Hieronymus virtutibus plenam ſcribit. Hic ortus vico Thabata, qui circiter quinque millia à Gaza vrbe Palæſtinæ ad Auſtrum ſitus eſt, cùm parentes haberet idolis deditos, roſa, vt dicitur, de ſpinis floruit. A quibus miſſus Alexandriam, Grammatico traditus eſt, ibique quantum illa patiebatur ætas, magna ingenij & morum documenta præbuit. Breui, charus omnibus, & loquendi arte gnarus. Quodque his maius eſt omnibus, credens in Domino Ieſu, tota illi voluntas in Eccleſiæ congregationibus erat. Audiens autem celebre nomen Antonij, quod per omnes Aegypti populos ferebatur, incenſus viſendi eum ſtudio, perrexit ad eremum, & ſtatim vt eum vidit, mutato priſtino habitu, duobus menſibus iuxta eum manſit, contemplans ordinem vitæ eius, morumque grauitatem: quàm creber in oratione, quam humilis in ſuſcipiendis fratribus, ſeuerus in corripiendis, alacer in exhortandis eſſet, & vt continentiam cibique eius aſperitatem nulla vnquam infirmitas frangeret. Reuerſus autem cum quibuſdam monachis ad patriam, parentibus iam defunctis, partem ſubſtantiæ fratribus, partem pauperibus largitus eſt, nihil ſibi omninò ſeruans. Erat autem tunc annorum xv. Sic nudus & armatus in Chriſto, ſolitudinem ingreſſus eſt, ſacco tantum coopertus, & pelliceum habens ependyten, quem illi beatus Antonius proficiſcenti dederat, ſagumque ruſticum: quindecim tantum carycas poſt ſolis occaſum comedens. Igitur à ſextodecimo vſque ad vigeſimum ætatis ſuæ annum, æſtus & pluuias, breui tuguriunculo declinauit, quod iunco & carice texerat. Structa deinceps breui cellula, quæ vſque hodie permanet, latitudine pedum quatuor, altitudine pedum quinque, hoc eſt, ſtatura ſua humiliore: porrò longitudine paulò ampliore quàm eius corpuſculum patiebatur, vt ſepulcrum potius quàm domum crederes. Capillos ſemel in anno Paſchæ die totondit. Super nudam humum in ſtratu iunceo vſque ad mortem cubauit. Saccum quem ſemel fuerat indutus, nunquam lauans: nec mutauit alteram tunicam, niſi cùm prior penitus ſciſſa eſſet. Scripturam quoque ſanctam memoriter tenens, poſt orationes & pſalmos quaſi Deo præſente recitabat. A vigeſimo primo anno vſq; ad vigeſimum ſextũ, tribus annis dimidium lentis ſextarium madefactum aqua frigida comedit: Alijs tribus panem aridum cum ſale & aqua. Porrò à vigeſimo ſeptimo vſque ad triceſimum, herbis agreſtibus & virgultorum quorundam radicibus crudis ſuſtentatus eſt. A triceſimo autem primo vſque ad triceſimum quintum, ſex vncias hordeacei panis, & coctum modicum olus abſque oleo in cibo habuit. Sentiens autem caligare oculos, & totum corpus impetigine & pumicea quadam ſcabredine contrahi, ad ſuperiorem victum adiecit oleum, & vſque ad ſexageſimum tertium vitæ ſuæ annum, hoc continentiæ cucurrit gradu, nihil extrinſecus aut pomorum, aut leguminis, aut cuiuſlibet rei guſtans. Hinc cùm ſe videret corpore defatigatum, & propinquam putaret imminere

De Hilar. Tõ. ſ. Surij. S. Hilariõ inuiſit ſanctũ Antonium Abbatem. Subſtantiã ſuam pauperibus diſtribuit. Dignitio litudine. Tugurio lum eius. cubile. Epitome vitæ. Sobrietas eius.

mortem, à sexagesimoquarto anno vsque ad octogesimum pane abstinuit, incredibili mentis feruore, vt eo tempore quasi nouus accederet ad seruitutem Domini, quò solent cæteri remissius viuere. Fiebat autem ei de farina & comminuto o-

Nũquàm soluit ieiunium. lere sorbitiuncula, cibo & potu vix quinque vncias appendentibus. Sicque complens ordinem vitæ, nunquàm ante solis occasum, nec in diebus festis, nec in grauissima valetudine soluit ieiunium. Igitur potentissimus in miraculis, & sanctitate incomparabilis, octogesimo ætatis suæ anno, (cùm absens esset Hesychius, qui eum semper familiarissimè colebat) quasi in testamenti vicem, breuem manu propria scripsit epistolam, omnes diuitias suas ei derelinquens: Euangelium scilicet & tunicam facceam, cucullum & palliolum. Itaque modicus calor tepebat in pectore, nec præter sensum quicquam viui hominis supererat, & tamen apertis oculis loquebatur: Egredere, quid times? Egredere anima, quid dubitas? Septua-

Felicissimè expirat animam. ginta propè annis seruisti Christo, & mortem times? Inter hæc verba exhalauit spiritum: statimque humo obrutus, quia ipse sic omnes, qui ad ægrotantem venerant adiurauit, nè puncto quidem horæ post mortem reseruaretur. Quod postquam Palæstinæ sanctus vir Hesychius audiuit, perrexit Cyprum, & cum ingenti vitæ suæ periculo, post decem fermè menses, corpus eius furatus est. Quod Maiumam in Palæstina deferens, totis monachorum & oppidorum turbis prosequentibus, in antiquo monasterio condidit: illæsa tunica, cuculla & pallio, & toto corpore quasi adhuc viueret integro, tantisque fragrante odoribus, vt delibutum vnguentis putares.

XI. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 22. Euseb. lib. 4. cap. 7. Hierosolymis, natalis beati Marci, (qui primus Hierosolymis ex gentibus, post Episcopos ex circuncisione, sacerdotium ciuitatis illius accepit) clarissimi & doctissimi viri, ac non multo post martyrio consummati.

Matt. 15. 16 Item beatæ Salomæ, quæ in Euangelio legitur cum reliquis sanctis fœminis circa Domini sepulturam solicita.

Apud Adrianopolim Thraciæ, natalis sanctorum Philippi Episcopi, Eusebij, & Hermetis.

Seueri historia est 1. To Surij, 1 Februarij * Eodem die, sancti Seueri Episcopi Rauennæ.

X. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 23. De Seuerino Surius Tom. 5. Coloniæ, depositio sancti Seuerini Episcopi & confessoris.

In Hispanijs natalis sanctorum Seruandi & Germani. Qui post verbera, squalorem carceris, & sitis ac famis iniuriã, & longissimi itineris laborẽ, quem iubente Viatore Præside, ferro onusti pertulerũt, nouissimè martyrij sui cursum ferro cæsis ceruicibus impleuerunt. Ex quibus Germanus iuxta B. Eulaliam sepultus, Seruandus verò Hispalìm translatus, circa sanctas Iustam & Ruffinam conditus est.

De eo Sozõ. lib. 5. ca. 7. Apud Antiochiam Syriæ, natale sancti Theodoriti presbyteri. Qui persecutione Iuliani impij, sub Præfecto & auunculo eius Iuliano, cùm ab eo Antiochenorũ ecclesia spoliata, & religiosi quiq; fuissent eius terrore dispersi, in ecclesia spoliata mansit intrepidus. Atq; ab eo teneri iussus, post eculei pœnam, ac multos ac durissimos cruciatus, etiam lampadibus circa latera appositis inflammatus est. Sed his diuina virtute restinctis, cùm milites, qui eas tenebant, Angelorum ad spectu territi ruissent in faciem, & credentes Christo, impium ministerium recusarent, iussit eos Iulianus pelago immergi. Quibus beatus Theodoritus ait: Præcedite fratres, ego vos superans inimicum sequar ad Dominum. Sicq; in confessione persistens, & prophetico spiritu repletus, Iuliano apostatæ, quem apud Persidem diuina vltione incurrit, prædicens interitum, gladio martyrium consummauit.

IX. CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 24. IN Venusia, ciuitate Apuliæ, natalis sanctorũ Felicis Episcopi ciuitatis Tibiurensis, & Audactis & Ianuarij presbyterorum, & Fortunati & Septimij lectorũ. Qui temporibus Diocletiani in sua ciuitate tenti, à Magnelliano procuratore, inde multis diù vinculis & carceribus macerati, in Africa, & in Sicilia tandem in occisione gladij consummati sunt. Sunt autem honorificè sepulti inter Carthaginem &

Alij Bonif. habent die sequẽte, de eo Põtifi-cale c. 44. Vticam. Felix quinquaginta sex annorum obijt virgo.

Item Bonifacij Papæ, qui sedit Romæ annos tres. Hic sepultus est via Salaria, iuxta corpus sanctæ Felicitatis. Hic constituit, seruum clericum non fieri, nec obnoxium curiæ, vel cuiuslibet rei.

* Colo-

* Coloniæ, S. Euergisli Episcopi & martyris.

VIII. CALENDAS NOVEMBRIS.

IN Gallijs, ciuitate Suessionensi, natalis sanctorum Crispini & Crispiniani, qui persecutione Diocletiani & Maximiani, ad trochleas extenti, & fustibus cæsi, postquàm digiti eorum subulis transfixi sunt, & de dorso eorum lora præcisa, ad vltimum gladio trucidati, coronam martyrij consecuti sunt. Die 25. De his T. 5. Surij.

Eodem die Petragoricas ciuitate, natalis sancti Frontonis Episcopi, qui Romæ à beato Petro ordinatus, cum Georgio presbytero ad prædicandum Euangelium missus est. Cumque tertio die itineris idem Georgius esset mortuus, mœrens Fronto reuersus est ad Apostolum, acceptoque eius baculo, & super corpus defuncti posito, socium de morte recepit. Sicque ad prædictam ciuitatem veniēs, magnam gentis illius multitudinem ad Christum conuertit, & multis miraculis clarus, in pace quieuit. De Frōtōne Volaterran. li. 3. & li. eō.

Ipso die Romæ via Salaria, natalis quadraginta sex militum, qui simul baptizati à beato Dionysio Papa: & mox iubente Claudio Imperatore decollati sunt. Quorum corpora noctu collegerunt beatus Iustinus presbyter & Iohannes, & sepelierunt in crypta cum multitudine Christianorum, in via Salaria in cliuum cucumeris, octauo Calendas Nouembris, vbi positi sunt & alij martyres, centum viginti & vnus. Inter quos fuerunt quatuor milites Christi, Theodosius, Lucius, Marcus, & Petrus. Hi videntes ad se venire armatos, rogabant vt primi decollarentur. Scriptum in passione sanctorum martyrum Sixti, Laurentij & Hippolyti. De his in vita S. Laurētij 10. Augusti. sub finem.

VII. CALENDAS NOVEMBRIS.

APud Africam, natalis sanctorum martyrum, Rogatiani presbyteri, & Felicissimi, qui persecutione Decij & Valeriani, illustri sunt martyrio coronati. De quibus etiam scribit beatus Cyprianus in epistola ad confessores, his verbis: Vt sequamini, inquit, in omnibus Rogatianum presbyterum gloriosum senem, viam nobis ad gloriam temporis vestri religiosa virtute & diuina dignatione facientem, qui cum Felicissimo fratre nostro quieto semper & sobrio excipiens ferocientis populi impetum, primum vobis hospitium in carcere præparauit, & metator quodammodò vester nunc quoquè vos antecedit. Die 26. Epist. 51. li. 4. epist. 1.

Itèm commemoratio sanctorum Episcoporum Vedasti & Amandi, quorum vita & mors plurimis extitit miraculis gloriosa. De his 6. Febr. T. 1. Surij.

VI. CALENDAS NOVEMBRIS.

IN Hispanijs Abula ciuitate, natalis sanctorum Vincentij, Sabini & Cristetes, qui primò adeò in eculeo sunt extenti, vt omnes compages membrorum eorum laxarentur. Deindè capita eorum lapidibus superposita, vsque ad excussionem cerebri validis vectibus sunt contusa: atque ità martyrium compleuerunt, agente præside Daciano. Die 27.

Eodem die apud Tilecastrum, natale sancti Florentij martyris.

Romę, Euaristi Papæ, qui sedit ibi annos nouem, & sub Traiano martyrio coronatus, sepultus est in Vaticano. Hic titulos in vrbe diuisit presbyteris: & septem diaconos ordinauit, qui custodirent Episcopum prædicantem. De Euaristo Papa. Eusc. lib. 3. cap. 34. & Pōtificale cap. 6.

Eodem die, Vigilia Apostolorum Simonis & Iudæ.

Antisiodoro, depositio sancti Desiderij Episcopi & confessoris.

* Itèm sancti Florentij presbyteri & confessoris.

V. CALENDAS NOVEMBRIS.

NAtalis beatorum Apostolorum, Simonis Chananæi, qui & Zelotes scribitur, & Thadæi, qui etiam Iudas Iacobi legitur, & alibi appellatur Lebæus, quod interpretatur corculus, id est cordis cultor. E quibus Thadæus apud Mesopotamiam, Simon verò apud Aegyptum traditur prædicâsse. Indè simul Persidem ingressi, cùm fidei Christi innumeram gentis ipsius multitudinem subdidissent, & Ecclesiam Domini latè iam fundatam viderent, martyrium ibi, cursum tēporis explentes, beato certamine consummauerunt, honorificè sepulti à populis Christianis, quos Domino ipsi genuerant. Quòd quidam putant Simonem Apostolum vnum de duodecim ipsum esse, qui sub Traiano crucē passus sit, omninò falsum est. Nā & Beda sanctus presbyter, qui hoc super Acta Apostolorū sentit, Isidorum secutus, in libro retractationum se hoc non benè sensisse repræhendit. Sed & historia Ecclesiastica non de Apostoli, sed de alio Simone gesta narrat. Die 28. Luc. 6. Act. 1. vet. testam. De Patrib. ca. 79. Euseb. li. 3. cap. 16.

Romæ,

Deeo in pass. S. Laurentij T. 5. Surij. Romæ, sanctæ Cyrillæ, filiæ Decij Cæsaris, quæ sub Claudio Principe iugulata, & necata est gladio, ac sepulta à Iustino presbytero cum matre sua, iuxta sanctum Hippolytum.

Eodem die, sancti Ferrutij martyris.

IIII. CALENDAS NOVEMBRIS

Die 29. De eo Surius To. 5. ex Euseb. libro 6 hist. c. 8. & 9. NAtalis beati Narcissi Hierosolymorum Episcopi, viri sanctitate & patientia, ac fide laudabilis. Accidit aliquando in die solenni Vigiliarum Paschæ, oleum deesse luminaribus. Cumque per ministros innotuisset, mœror populi maximus fuit: sed Narcissus in fide confidens, ministris imperat haurire aquam, sibique deferre. Cumque tulissent, orauit, & benedixit aquam, & infundi luminaribus præcepit. Tunc repentè miro & seculis inaudito genere virtutis, natura aquæ in pinguedinem olei versa, splendorem luminum etiam solito reddidit clariorem. Ad fidem autem rei, à plurimis religiosorum fratrum ex eodem oleo, quod versum de aqua fuerat, reseruatum est. Is nanq; cùm inter cetera virtutum suarum bona esset valdè constantis animi, & iusti rectiq; indeclinabiliter tenax, quidam homunculi nequam malè sibi conscij, metuentes, nè criminum suorum si arguerentur, non possent effugere vindictam, præueniunt factionibus, & circumuenire parant eum, S. Narcissus falsò criminis accusatur. cuius iudicium verebantur. Concinnant igitur aduersus eum infame satis & noxium crimen Conueniunt auditores, testes ex semetipsis producunt, qui sub sacramenti iuramento, quæ obijciebantur confirmarent. Quorum vnus testis ità, ne igni consumeretur, vera se dicere testabatur. Alius ità, ne regio morbo corrumperetur. Tertius ità, ne luminibus orbaretur. Et quanuis nec iuramentis quidem istis quisquam fidelium & Dominum timentium crederet, eò, quod vita Narcissi & institutio, ac pudicitia, ab omnibus nosceretur: ipse tamen eorum quæ mota sunt indignitatem ac molestiam non ferens, simul & secretam ac philosophicam vi-Degit in solitudine multis annis sanctissimè. tam semper habere desiderans, subterfugit Ecclesiæ multitudinem, & in desertis locis atq; agellis secretioribus delitescit annis quamplurimis. At non ille magnus diuinæ prouidentiæ oculus quiescit in longum, sed in impios vltionem per ea ipsa quæ sibi in periurijs statuerant maledicta molitur. Primus nãque ille testis, parua Diuinitus puniuntur criminatores impij. ignis scintilla noctis tempore domo sua succensa, cum omni genere, & omni familia flammis vltricibus conflagratur. Alius repentè ab imis pedibus vsq; ad summum capitis verticem, morbo regio quo fuerat imprecatus repletur, atque consumitur. Tertius autem priorum exitium videns, & oculum diuinum non latuisse perspiciens, prorupit in medium, & audientibus cunctis, sera pœnitentia, vniuersum concinnati sceleris ordinem pandit. Tantis autem lachrymis immanis commissi facinus deflet, & intantum die noctuque perdurat in fletibus, vsquequo luminibus orbaretur. Hi igitur figmenti sui huiuscemodi pœnas dederunt. Narcissus verò cùm ita desertum petijsset, ac locis secretioribus se abdidisset, vt vbi iam degeret nullus agnosceret: necessarium visum est Episcopis, vt alium pro ipso ordinarent, cuius nomen erat Dius. Cuique (cùm paruo tempore præfuisset Ecclesiæ) succedit Germanion, & Germanioni Cordius. Cùm ecce subitò velut rediuiuus caloque redditus, ex improuiso apparuit Narcissus. Et rursus à fratribus ad præsidendũ rogatur Ecclesiæ. Verùm cùm ipse iam senio fessus, pontificatûs ministerio sufficere non posset, Alexandrum, qui iam Episcopus esset alterius loci, diuina dispensa-Obit feliciter. tio in adiutorium senis euidentissimis reuelationibus vocauit. Expletis autem centum & sedecim annis, relicta sede ipsi Alexandro, fructum laborum suorum a Domino recepit.

De Zenobio Euseb. 8. cap. 25. Ipso die, apud Sidonem vrbem, natalis sancti Zenobij presbyteri, qui persecutione Diocletiani martyrio coronatur.

In Gallia, Vienna ciuitate, depositio sancti ac beatissimi Theodarij Abbatis & confessoris. Et translatio ipsius in loco vallis Rupianæ.

III. CALENDIS NOVEMBRIS.

Die 30. De Marcel. Surius Tõ. 5. CIuitate Tingitana, passio sancti Marcelli centurionis, qui capitis abscisione martyrium consummauit, sub Agricolano, agente vices præfectorum prætorio.

Apud Africam, natalis martyrum numero ducentorum viginti.

Euseb. li. 5. c. 18. & 21. Apud Antiochiam, beati Serapionis Episcopi, eruditi viri & fide clarissimi.

*Item passio sancti Feliciani cum socijs suis.

* Ciuitate Capua, depositio sancti Germani Episcopi & confessoris, cuius animam in sphæra ignea beatus Benedictus Abbas vidit ab Angelis in cælum deferri.

PRIDIE CALENDAS NOVEMBRIS.

Die 31. De his in vita S. Stephani Papæ 2. Augusti antè medium.

ROmæ, natale beati Nemesij diaconi, & Lucilliæ filiæ eius, quos sanctus Pontifex Stephanus baptizauit: Quique ipsum Nemesium diaconum constituit, temporibus Valeriani & Gallieni. Qui decreuerunt, vt vbicūquè inuentus fuisset Nemesius, sine audientia puniretur. Nemesius autem Christi gratia roboratus, circuibat cryptas, & concilia martyrum, vt vbicunque reperisset Christianum aliquem egentem, prout poterat, de facultatibus suis ministraret. Veniens verò in via Appia noctis silentio iuxta templum Martis, comperit Valerianum & Maximum in templo Martis sacrificare. Flexis itaque genibus orauit Dominum, dicēs: Domine Deus creator cæli & terræ, dissipa consilia artis diabolicæ in nomine Domini nostri Iesu Christi filij tui, quem misisti in hunc mundum, vt resipiscant hi infelices à laqueis diaboli. Statìm igitur Maximus Consul à diabolo arripitur, & magna voce clamare cœpit: Nemesius Christianus me incendit, eius oratio me affligit. Egressi verò quidam de templo, tenuerunt Nemesium, & dum contumelijs eum afficerent, subitò Maximus expirauit. At illi tenentes Nemesium duxerunt ad Valerianum. Dicitque ei Valerianus: Nemesi vbi est prudentia tua, quam semper cognouimus, & in consilio, & in actibus? Nos te hortamur, cogita veritatem, non deseras deos, quos semper ab ipsis cunabulis coluisti. Nemesius diaconus plenus lachrymis respondit: Ego quidem infelix atque peccator semper deserui veritatem, & effudi sanguinem innocentem, & iam nimìs oneratus atque cumulatus peccatis, licèt sera pœnitudine cognouerim creatorem meum, misericordiam Christi filij Dei adeptus: Hunc timeo, ipsum adoro, ipsi cultum meæ seruitutis offero. nam omnia idola lapidea manufacta abijcio. Iratus Valerianus, iussit eum in priuata custodia mancipari: & post tertium diem exhibetur Valeriano & Gallieno, & filia eius Lucilla. Quā ante patris interrogationem fecerunt puniri, credentes, quòd sic potuissent animum beati Nemesij emollire. Sed ipse, cuius interiora possidebat spiritus sanctus, lætior de martyrio filiæ factus, in confessione Christi ardentior efficitur. Et cùm nullo modo à fide Christi flecti eum posse viderent, iusserunt eum duci ad supplicium. Decollatus verò est via Appia ante templum Martis, viij. Calendas Septembris. Eiusque corpus à beato quidem Stephano Papa in eodem loco sepultum, sed à beato Sixto Pontifice posteà leuatū, pridie Calend. Nouembris iuxta eandem viam Appiam in crypta venerabiliùs curatum.

S. Nemesij filia in cōspectu eius cruciatur.

Nemesius capite cæditur.

In Gallijs oppido Viromandensi, natalis sancti Quintini martyris. Qui sub Maximiano Imperatore martyrium passus est, & post annos quinquaginta quinque, inuentum est reuelante Angelo corpus eius, & sepultum octauo Calendas Iulias.

De Quintino Surius Tomo 5.

* Eodem die, sancti VVolfgangi Episcopi & confessoris.

* Item Vigilia omnium Sanctorum.

MENSIS NOVEMBRIS HABET DIES XXX. LVNAM VERO TRICESIMAM.

CALENDIS NOVEMBRIS.

Die 1. De omnib. Sāctis vide Suriū Tomo 6.

FESTIVITAS Sanctorum omnium. Petente nanque Papa Bonifacio, iussit Phocas Imperator, in veteri fano, quod Pantheon vocabatur, & à Domitiano priùs factum erat, ablatis idololatriæ sordibus, ecclesiam beatæ semperque Virginis Mariæ, & omnium martyrum fieri: vt vbi quondàm omnium, non deorum, sed dæmoniorum cultus agebatur, ibi deincèps omnium fieret memoria Sanctorum: quæ ab illo tempore Calendis Nouembris in vrbe Roma celebris & generalis agitur. Sed & in Gallijs, monēte sanctæ recordationis Gregorio Pontifice Maximo, pijssimus Ludouicus Imperator, omnibus regni & imperij sui Episcopis consentientibus, statuit, vt solēnitas festi-

Festū omniū Sanctorū, quando & à quib. institutū.

uitatis omnium Sanctorum in prædicta die annuatim perpetuò ageretur. Quam sanctam constitutionem reuerenti amore suscepit omnis Ecclesia.

De Benigno Surius & Gregor Turon. de glo. marty rũ cap. 51.

Et in castro Diuione, natale sancti Benigni presbyteri & martyris. Qui cum Andochio compresbytero, & Tyrso diacono, missus est in Galliam ab Oriente, à sancto Episcopo Polycarpo. Cuius prædicatione comes Terentius comperta, vinctũ eum & cæsum ad se adduci præcepit. Et rursùm audita sermonum eius cõstantia, neruis durissimis cædi fecit. Post hæc ad trochleas extensus & cæsus, ac rursùm carceri mancipatus, manè idola orando destruxit: & reductus est in carcerem. Cui subulas decem calentes in manibus infixerunt, & cum plumbo remisso pedes in lapide perforato fixerunt, & canes duodecim feroces cum eo incluserunt per sex dies. Et attulit ei Angelus panem cælestem, subulas abstulit, & eum de plumbo ac ferro eripuit. Ad vltimum collum eius vecte ferreo tundi, & corpus lancea forari iubetur. Quo facto, columba niuea de carcere, Christianis adspicientibus, ascendit, & odor suauissimus quasi paradisi secutus est. Venit autem beata Leonilla, & conditum aromatibus corpus non longè ab ipso carcere sepeliuit.

De Cæsario To. 6. Surij.

Eodem die, natale sancti Cæsarij diaconi, & Iuliani presbyteri. Qui videlicet Cæsarius tempore Claudij veniens ex Africa ad Terracinam Campaniæ ciuitatem, dum contra idololatras proclamaret in publico, tentus est à Firmino pontifice, & in custodiam reclusus. Vbi diebus multis maceratus, deinde traditus est Leontio consulari Campaniæ. Quem ille cùm verbis superare nequiret, iussit ante carpentum suum duci ligatis manibus vinctum, & nudum vsque ad templum Apollinis. Quò cùm peruenisset, ad orationem eius corruit templum, & occidit pontificem Firminum. Post hoc reclusus in carcere à Luxurio primo ciuitatis, fuit ibi anno vno, & mense vno. Deinde eductus in forum ab eo, dum oraret, cælesti est luce circundatus, ità vt ipse Leontius crederet, & Cæsarium qui erat nudus, sua chlamide indueret, & ab eo baptizaretur, & corpus & sanguinem Domini acciperet de manu Iuliani presbyteri. Nec mora, dicta super eum oratione, tradidit spiritum iij. Calendas Nouembris. Tunc Luxurius iussit Iulianum & Cæsarium mitti in saccum, & præcipitari in mare. Qui eo die reiecti sunt ad litus, & sepulti ab Eusebio seruo Dei iuxta vrbem Terracinam. Et idem Eusebius postea martyrium passus est cum Felice presbytero.

Orationis virtute fanũ Apollinis corruit

Item eodem die, depositio S. Seuerini monachi, de Tyburtina ciuitate.

De Maria Surius ex Vincẽtio, Tomo 6.

Item natale sanctæ Mariæ virginis: quæ cùm esset ancilla, & diem natalis Domini sui ieiunaret, nec vllo modo flecti potuisset vt manducaret de idolothytis: primò duris verberibus afflicta, dein longa carceris custodia, eculei extensione, & vngularum laniatione vexata, martyrium consummauit.

De Vigore Surius T. 6.

In Cæsarea Cappadociæ, sancti Macedonij. * In Sithiu monasterio, depositio S. Audomari Episcopi. * Augustoduni, S. Primi Episcopi. * Baiocas ciuitate, sancti Vigoris Episcopi.

IIII. NONAS NOVEMBRIS.

Die 2.

NAtalis sancti Victorini Pictauionensis Episcopi, qui persecutione Diocletiani martyrio coronatus est.

De Theod. Euseb. li. 7. hist. Eccle. cap. vlt.

Apud Laodiciam, natale beati Theodoti Episcopi, viri non solum verbis, sed etiam rebus & virtutibus ornati. Hic arte medicus quidem fuit, sed ad animarum à Domino translatus est medicinam. Qui fide, misericordia, studio, vigilantia, atque omnibus optimis institutionibus claruit. In scripturis quoque diuinis laborem quam plurimum gessit. Quieuit autem in senectute bona.

Eodem die, natale sancti Ambrosij Abbatis monasterij Agaunensis, qui primus apud Lugdunum monasterij Insulæ barbaræ pater, & magnis virtutibus clarus, cùm illuc ob religionis egregiæ normam translatus fuisset, beato fine in Domino requieuit.

De Eustach. & socijs Surius T. 6.

Apud Viennam, sancti Georgij eiusdem vrbis Episcopi.
* Item passio sancti Eustachij, vxoris ac filiorum eius.

III. NONAS NOVEMBRIS.

Die 3.

NAtalis sancti Quarti, discipuli Apostolorum.

Apud Cæsaream Cappadociæ, natalis sanctorũ martyrũ Germani, Theophili, Cæsarij & Vitalis. Qui optimè duxerũt martyriũ, sub Deciana persecutione.

Apud

Apud Viennam, sancti Domnini confessoris & Episcopi gloriosi.

Eodem die, depositio sancti Huberti Episcopi & confessoris. De Huberto vide Surium.

PRIDIE NONAS NOVEMBRIS

APud Alexandriam, beati * Hierij presbyteri, viri acris ingenij, in diuinis scripturis nobiliter eruditi, vita purissimi, atque ad Christianam philosophiam nudi penitus & expediti, doctoris Ecclesiæ incomparabilis, priuatim & publicè mirabiliter disputantis. Hic quieuit tempore Philippi Imperatoris. Die 4. * al. Pierij Hier. de vir illust. c. 86.

In Gallijs ciuitate Rotenis, natalis sancti Amantij Episcopi, cuius vita sanctitate & miraculis extitit gloriosa.

* Augustoduni, sancti Proculi * Episcopi. * for. martyris.

* Item sanctarum virginum Modestæ & Perpetuæ.

NONIS NOVEMBRIS.

ZAchariæ Prophetæ, patris Iohannis Baptistæ.

In Tarracina ciuitate Campaniæ, natalis sanctorum Felicis presbyteri, & Eusebij monachi, temporibus Claudij Imperatoris. Qui videlicet Eusebius, cùm sepelisset sanctos martyres Iulianum & Cæsarium, & ad sepulcra eorum orans & ieiunãs multos conuerteret ad fidem, quos Felix presbyter baptizabat, tenti sunt ambo à Leontio filio Leontij consularis, ob eam maximè causam, quia Cæsarius patrẽ eius Christianum fecisset. Et ad forum eius ducti, nec superati, indè carcere reclusi, & nocte eadem, cùm sacrificare nollent, decollati sunt, atq; in fluuium iactati. Quorum corpora venerunt vsque ad mare, & reiecta sunt ad litus, atque à presbytero quodam de Capua, nomine Quarto, inuenta. Qui ea mox imposita vehiculo, duxit in casam suam, & curiosè quærens etiam capita inuenit: adiunctaq; corporibus, sepeliuit iuxta, sanctum Cæsarium. Die 5. De his in vita S. Cæsarij 1. Nouẽbris. Felix & Eusebius decollantur.

* Capua ciuitate, sanctorum Euras, & Quarti, & Pardi martyrum.

VIII. IDVS NOVEMBRIS.

TOniza Africæ, natalis sancti Felicis. In huius solennitate quendam psalmum beatus Augustinus videtur exponere ad populũ, vbi inter cætera, de eius passione loquitur, dicens: Felix martyr, verè felix & nomine & corona, cuius hodiè dies est. Noueritis autẽ fratres, non cũ passum mortem, quam alij martyres passi sunt: confessus enim, dilatus est ad tormenta: alio die inuentũ est corpus exanime. Clauserant enim illi carcerem corpori, non spiritui. Quem illic parabant torquere carnifices, absentem inuenerunt. Perdiderunt sæuitiam suam: iacebat exanimis, sine sensu illis nè torqueretur: cum sensu apud Dominum, vt coronaretur. Die 6. Psal. 127.

In Oriente, ciuitate Theopoli, sanctorum decem martyrum, qui sub Saracenis passi leguntur in gestis sanctorum quadraginta.

* In ciuitate Regidonas, depositio sancti Melanij Episcopi & confessoris.

* Itèm eodem die sanctorum Leonardi confessoris, discipuli sancti Remigij Episcopi: & * VVinnoci Abbatis. De SS. Leonardo & Vvinnoco Surius T. 6.

VII. IDVS NOVEMBRIS.

APud Alexandriam, Achillæ Episcopi, eruditione, fide, conuersatione, & moribus insignis. Die 7. Eușeb. li. 7. cap. vlt.

Eodem die, natalis sancti Amaranti martyris, qui apud Albigensem vrbem, exacto agonis fidelis cursu, sepultus viuit in gloria. Cuius sacrum sepulcrum, virtute Christi, miraculis frequentibus illustratur.

Apud Perusinam Italiæ vrbem, natalis S. Herculani Episcopi & martyris. Gre. 3. dial. cap. 13.

Itèm Epternaco monasterio, natalis sancti VVillebrordi Episcopi & confessoris. De Willeb. Surius.

* Itèm sanctorum Rufi Episcopi, & Herculani presbyteri & martyris.

VI. IDVS NOVEMBRIS.

ROmæ, natalis sanctorum martyrum Claudij, Nicostrati, Symphoriani, Castorij, & Simplicij, imperantibus Diocletiano & Maximiano. Hi cùm essent artifices insignissimi, & marmorum cęsores probatissimi, Imperatori Diocletiano valdè facti sunt accepti. Cùm itaque tempore quodam essent quadraturis marmorum intenti, & artem suam signo Crucis munirent, & ad voluntatem ipsorum artificium fieret, horum vnus Simplicius, qui adhuc pagano errore tenebatur, dixit ad quatuor reliquos: Adiuro vos per deum Solem, vt quis iste Deus sit, dicatis mihi, in cuius nomine vos tam benè operamini. Cui Symphorianus: Si potes credere, dicemus tibi, & mox artem consequeris: sed & vitam æternam habebis. Quem cùm Die 8. Sancti artẽ suã Cruce muniunt.

in fide sociatum beato Cyrillo Episcopo consignâssent, isdem Episcopus baptizauit eum, & Christo Domino credere informauit. Non multo post accusati à Philosophis, quòd Christiani essent, & quod deum Aesculapiũ fingere, sicut praeceperat Imperator, ex marmore Porphyretico & *Proconisso noluissent, Diocletianus iussit cuidam tribuno nomine Lampadio, sub moderatione verborum eos audiri. Quibus isdem Lampadius, dixit: Adorate deum Solem, vt destruatis consilium Philosophorum. Qui respondentes dixerunt: Nos nunquam adoramus facturam manuum nostrarum, sed adoramus Deum caeli & terrae, qui imperat in aeternum, Iesum Christum filium Dei: Reclusi sunt igitur in custodia publica. Indè cùm mutari à fide Christi non possent, iubente Lampadio expoliãtur, & scorpionibus grauissimè caeduntur. Mox Lampadius à daemonio correptus expirauit. Hoc factum cum audisset Diocletianus, nimio furore plenus, iussit cuidam Nicetio togato, vt in loculis plumbeis viui includerentur, ac sic in fluuium praecipitarentur. Post dies autem quadragintaduos venit quidam Nicodemus Christianus, & leuauit eum ipsis loculis corpora martyrum, & in domo sua honorificè posuit. Passi verò sunt sexto Idus Nouembris.

* for. Proconnesio

Scorpionibus caesi in flumen demergũtur.

Eodem die Romae, natale sanctorũ quatuor Coronatorum, id est, Seueri, Seueriani, Carpophori & Victorini. Hi cum impellerentur ad sacrificandum, reluctantes. nec consensum impijs prębentes, perstiterunt in fide. Nunciatum est autem Diocletiano Imperatori: qui ilico iussit vt ante simulacrum Aesculapij ictibus plumbatarum caesi deficerent. Quorum corpora iussit in platea canibus iactari & iacuerunt ibi diebus quinque. Tunc pij Christiani venerunt, & collecta corpora sepelierunt in via Lauicana, miliario ab Vrbe tertiò, in arenario, iuxta corpora sanctorum martyrum Claudij, Nicostrati, Symphoriani, Castorij & Simplicij. Passi sunt autem sexto Idus Nouembris, post duos tamen annos passionis horum quinque martyrum. Cum autem nomina eorum minimè reperirentur, statuit beatus Melchiades Episcopus, vt anniuersaria quatuor Coronatorũ dies sub nominibus sanctorum quinque martyrum recoleretur. Intercurrentibus tamen annis, cuidam sancto viro etiam nomina eorum reuelata sunt. Festiuitas verò vt fuerat statuta, celebris in aliorum martyrum festiuitate permansit, ac locus quatuor Coronatorum nomine insignis.

4 Martyres occidũtur.

Quatuor coronati cur, & à quo primũ vocitati.

* Itèm ipso die sancti VVillehadi Episcopi & confessoris.

V. IDVS NOVEMBRIS.

Die 9. De Theod. Surius To. 6. ex Greg. Nysseno, & Metaphra.

NAtale sancti Theodori martyris, temporibus Maximiani & Maximini Imperatorũ. Qui cum esset miles, & verè Christianus, adductus est ad Brincam praepositum legionis, à quo dilatione accepta, vt sententiam fidei mutaret cum in sententia irreuocabiliter permaneret, iudici ac populo sistitur. Qui iussit eum mitti in carcerem, & signari ostium carceris: vbi diuina consolatur visitatione. Post aliquot dies iterùm adductus ante Praesidem, suspensus est in ligno, & vngulis ferreis latera eius rasa, quousque costę ipsius nudarentur. Et cum nec sic posset à fide diuelli, Praeses dedit sententiam, dicẽs: Theodorum non obtemperantem praeceptis inuictissimorum Imperatorum, potentiaeque deorũ, credentem verò Iesum Christum crucifixum, iubeo ignibus tradi. Igitur beatus martyr signaculo Crucis munitus, manibus post tergũ ligatis, in focos propellitur. Et prospiciens, videt in turba lachrymantem Cleonicum, qui cum eo tyro adductus fuerat. Et exclamans dixit: Cleonice, expecto te. Festina, & sequere me. Et cum iam flammarum globis vndique vallaretur beatus martyr, orationem fudit, laudans & glorificans patrem, & filium, & spiritum sanctum. Sicque sanctam animam Christo reddidit v. Idus Nouembris. Quaedam autem mulier Eusebia nomine collegit corpus eius, & sindone munda inuoluens transtulit in possessionẽ suam, in locũ, qui appellatur Euchaita.

Igne crematur S. Theodorus.

De Vrsicino Turon. de glo. confess. c. 80. apud Suriu.

Itèm eodem die apud Bituricas, sancti Vrsicini, qui Romae ordinatus à successoribus Apostolorum, primus eidem vrbi destinatur Episcopus.

* Romae sanctorum Clementis, & Symphoriani.

De passione imaginis vide Suriũ.

* In Hispania, sanctorum Fausti Ianuarij, & Martialis martyrum.

* In Beryto ciuitate crucifixio imaginis Domini nostri Iesu Christi.

IIII. IDVS NOVEMBRIS.

Die 10.

IN territorio Agatensi, in Cessarione, natalis sanctorum martyrum Tiberij, Modesti, & Florentiae. Qui tempore Diocletiani varijs tormentis cruciati, martyrium compleuerunt.

Itèm eodem die, sancti Martini Papæ. Qui ob fidem catholicam, ab Imperatore Constantino hęretico, per Theodorum Exarchum de ecclesia raptus, ac perductus Constantinopolim, relegatus apud Chersonam Lyciæ prouinciæ, ibidem vitam finiuit, multis in eodem loco virtutum signis vsque hodiè refulgens.

Huius historiā adiecimus Tom. 6. Surij.

* In Antiochia, sanctorum Demetrij Episcopi, Aniani diaconi, Eustosij, & sociorum eorundem.

* In ciuitate Aurelianensi, depositio sancti Monitoris Episcopi & confessoris.

III. IDVS NOVEMBRIS. Dies 11.

IN Gallijs Turonis ciuitate, natalis sancti Martini Episcopi & confessoris.

Eodem die in Scythia, metropoli Phrygię Salutariæ, passio sancti Mennę martyris. Qui persecutione Diocletiani & Maximiani, cum esset miles nobili genere, ex Aegyptiorum prouincia ortus, abrenunciās terrenæ militiæ, primum cęlesti Regi secreta conuersatione in eremo militauit. Deindè natalitijs prefatorum Imperatorum procedens ad publicum, ac se Christianum libera coram ipsis voce declarās traditus est Pyrrho duci torquendus. Qui iussit eum in carcerem includi, quamdiù Imperatorum natalitia celebrarentur. Peracta igitur festiuitate, ac sedente eo pro tribunali, iussit eum suis adspectibus præsentari, cui & dixit: Hesterna die infaustè & temerariè ausus es theatrum introire, & vanissimis, nescio quibus, eloquijs prophanare, maximè cum de te asseratur, nostræ fuisse militiæ. Sacrifica dijs, vt omnia tibi, quæ per ignorātiam gessisti, ignoscantur, & ad honorem pristinum reformeris. Ad hæc beatus Mennas cùm respondisset. Ego hoc seculi honore nō delector, sed Christi Domini discipulus effici cupio: Iubēte duce extensus, & neruis bubulis manib⁹ ligatus, tandiu à militibus virgis cæsus est, donec sanguine ipsius plateæ locus repleretur. Deindè in eculeo exungulatus, & lampadibus circum latera exustus, ciliciòque plagis confricatis, per tribulos quoque & sudes ferreas ligatis manibus ac pedibus tractus, plumbatis etiam collo & maxillis grauiter contusus, in laude & cōfessione omnipotentis Dei immobilis permansit. Nouissimè Pyrrhus ex tabella recitari præcepit: Mennatem ex milite omniū Christianorū authorem, nolentē acquiescere præceptis Imperatorū, neq; volentē sacrificare dijs, gladio animaduerti placet, & corpus eius igni comburi. Furtìm itaq; à Christianis corpus eius è medio ignis ereptum est, & mundis linteaminibus aromatibusq; conditum, debita venerątione in cœmeterio iij. Idus Nouembris repositum est. Cuius deindè sacrum corpus Constantinopolim translatum, ciuitate Regia digno honore veneratur.

De Martino Episcopo & Menna. vide Suriū Tomo 6.

S. Mennas diutissimè cruciatur, & cæditur.

Corpus eius è medio ignis eripitur, & honorifice sepelitur.

Item Lugduni, sancti Verani Episcopi, cuius vita fidei & virtutum meritis, illustris fuit.

*Rauennæ, SS. Feliciani & Victorini martyrum.

PRIDIE IDVS NOVEMBRIS. Dies 12.

NAtalis Bonifacij Papę, qui Romę sedit mēses octo, dies xxij. Hic obtinuit apud Phocam principem, vt sedes Apostolica beati Petri Apostoli, caput esset omnium ecclesiarum Romana, quia Ecclesia Constantinopolitana primam se omniū ecclesiarum scribebat.

Is est Bonifcius nominis III.

Apud Aphricam, commemoratio sanctorum Archadij, Probi, Paschasij & Eutichiani. Qui ex Hispania oriundi, cùm apud Gensericum Vuandalorum Regem merito sapientiæ & fidelis obsequij chari clariq; haberentur, nec in Arianam perfidiam, cui ipse deditus erat, vllatenùs declinari paterētur, excitato in rabidissimam iram barbaro, primùm proscripti, deindè in exilium acti, tum atrocissimis supplicijs excruciati, postmodum diuersis mortibus interempti, illustri martyrio mirabiliter occubuerunt. Puer autem Paulillus nomine, frater Eutichiani & Paschasij cùm à professione atque amore catholicæ fidei nullis minis deturbari posset, fustibus diù cæsus & ad infimam seruitutem damnatus est, ideò vt apparet non occisus, vt de superata sæuitia impij, etiam illa ætas gloriaretur.

Sācti ij diuersis mortib⁹ interimuntur.

Eodem die sancti Melanij Rodonicæ ciuitatis Episcopi. Qui post innumerabilium signa virtutum, iugiter intentus cælo, emigrauit à seculo.

Apud Viennam, sancti Isicij Episcopi, qui post beatum Pantagatum præsedit Ecclesiæ.

* Itèm sanctorum, Liuini martyris, & Cuniberti confessoris, Episcoporum.

* In Cæsarea Cappadociæ, natalis sanctorum Germani, Theophili Cæsarij & Eusebij.

De Liuino & Cuniberto vide Surium T. 6.

* Dauentriæ, S. Lubuini præsbyteri & confessoris.

IDIBVS NOVEMBRIS.

Die 13. De Brict. & Mitrio Surius.

RAuennæ, natalis sanctorum martyrum Valentini, Solutoris, & Victoris. Turonis, sancti Bricttij Episcopi & confessoris.

In prouincia, apud ciuitatem Aquis, beati Mitrij clarissimi martyris.

* Apud Viennam, sancti Leonici, eiusdem Ecclesiæ miraculis clari.

* Rotenis ciuitate, sancti Amantij Episcopi & confessoris.

XVIII. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 14.

APud Thraciam ciuitate Heraclea, natalis sanctorum martyrum Clementini, Theodoti, & Philomini.

De Serap. Dionys. Alexād. apud Euseb. li 6. ca. 34. Ruf. 31.

Apud Alexandriā, beati Serapionis, quem persecutores sub Decio, in domo sua repertū, crudelissimis affecerunt supplicijs, ita vt omnes ei iuncturas membrorum priùs soluentes, de superioribus cum præcipitarēt, ac sic Christi martyr efficeretur.

* Item sancti Eraclij Episcopi & confessoris.

XVII. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 15.

NAtalis sancti Felicis Episcopi, qui à quintodecimo ætatis suæ anno miraculorum gloria insignis fuit, & sub Martiano præside, cum alijs triginta, martyrium compleuit. Corpus eius Elpidius presbyter, in Nolensi ecclesia sepeliuit.

Item sancti Eugenij Archiepiscopi & martyris.

XVI. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 16. De Eucher Petr. Galesini in præfatiōe operum eius.

NAtalis sancti Eucherij Lugdunensis Episcopi, admirandæ fidei, vitæ & doctrinæ viri. Qui ex nobilissimo senatorū ordine ad religiosam vitā habitūq; conuersus, diù in agro suo super fluuiū Durentiā intra septa speluncæ spontè cōclusus Christo seruiuit, ieiunijs & orationibus vacans. Defuncto aūt pontifice Lugdunensi, cum vniuersa Ecclesia iuxta morē à se antiquitùs obseruatū, triduanis ieiunijs & obsecrationibus, qui gubernationē eiusdem Ecclesiæ suscipere deberet, sibi posceret à Domino reuelari: cuidā puero apparens in visu Angelus Domini, Est, inquit, senator quidā Eucherius nomine, super fluuiū Durentiā retrusus in specu, qui relictis omnibus quæ possedebat sequutus est Dominū, Ad hunc deducendū pergite & vobis pastorē illū constituite, quoniā à Deo electus est. Quod cùm puer senioribus diluculò retulisset, omnipotenti Deo, cunctis fratribus cōuocatis, gratias egerunt: missoque cum clericis ad præfatū locum Archidiacono, qui tunc Ecclesię curam gerebat, inuenerunt eū, sicut eis Dominus reuelauerat. Cumq; illi Archidiaconus rem, propter quam venerat, retulisset: cœpit cum iuramento dicere, se voluntariè de specu non egressurum, nec cum eo, nisi ligatus duceretur, iturum. Cumque diù talia repeteret, Archidiaconus effracto muro speluncæ eduxit eum, & iuxta quod ipse iurauerat, vinctū perduxit Lugdunū. Quē pari animo, vnoq; cōsensu Clerus & populus sibi eligēs sacerdotē, in pontificali cathedra solenniter collocauit. Huius vxor Galla, in sancto habitu Deo seruiēs, speluncā eius ingressa, omne illic vitę suę tempus in studio religionis exegit. Duæ ipsorum filiæ, quarum vna Consortia, altera Tullia vocabatur, virginitatis gratia & signorū gloria claruerunt.

Diuinitùs eligitur Episcopus.

De Othmaro Surius Tomo 6.

* Eodem die in Sueuia monasterio sancti Galli natalis beati Othmari, eiusdem monasterij post obitum sancti Galli, primi Abbatis.

XV. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 17. De Aniano Surius T. 6. & Turonē. ibidem.

CIuitate Corduba in Hispanijs, passio sanctorum martyrū Ascisceli, & Victoriæ, vbi ob commendationem preciosæ mortis eorum eodem die rosę ortæ diuinitus colliguntur. Aurelianis, sancti Aniani Episcopi.

Viennæ, sancti Mamati Episcopi & confessoris.

De Dionys. Euseb. li. 6. ca. 33. & deinceps.

Eodem die apud Alexandriā, beati Dionysij Episcopi, in multis sæpè confessionibus satis clari, & pro passionum tormentorūque diuersitate magnifici, temporibus Imperatorū Valeriani & Gallieni. Deniq; refertur, insectantibus se persecutoribus cum ipse adstaret iudici, respondisse: Quid insectādo laboratis? Caput meum pro quo magnopere fatigamini, auulsum ceruibus sumite, & donū magnum ad Tyrannum & Imperatorē vestrum ferte. Præses autem Aemilianus erat. Ante quem cùm Dionysius vnum solum Deum prosequeretur, qui cælum fecisset & terram, huncque diceret adorandum, cæteros autem neque esse deos, neque adorari debere: in castrum quoddam, quod Cefro appellatur, in exilium truditur, ob hoc præcipue electum, quod loci incolæ gentiles erant, & idolorum superstitionibus

bus satìs dediti. Qui exulem Dionysiū primò hostili animo & satis aduersa mente suscipiunt: post verò cùm paulatim per Domini gratiam verbum Dei his semina- re cœpisset, pars maxima trucis & barbari populi, relictis idolis, cōuersa est ad Do- minum verum, Christoq; subiecti. Quo cōperto, rursùs eum ad alium locum, vici num quidem Alexandriæ, sed incolis desertum, ac penè habitatoribus vacuū trāſ- tulerunt. Sed & ibi cùm pro vrbis vicinitate numerosus populus eum frequenta- ret, & tanquam pastore recepto grex lætior & cōstantior agonibus redderetur, rur- sùm missis cum Centurione militaribus viris, ipsum Dionysium, & cum eo Gaiū & Petrū catenis constrictos, & diuersis cruciatibus afflictos, in deserto quondā Lybię pertraxerunt, ibique eos in loco squalidissimo, & omni vsu humanitatis carente, à Parętonio trium dierum itinere in desertum protento, nexos vinculis reliquerūt. Tunc tempori etiam Maximus presbyter &, Dioscorus, Demetrius quoquè & Lu- cius, necnon Faustinus atque Aquila, satìs clari & insignes titulo confessionis effe- cti sunt. Intereà beatus Dionysius regressus Alexandriam senio grauatus quieuit in pace, decem & septem annis functus sacerdotio.

Multos cō uertit in exilio S. Dionysius.

Obit in pace.

* Itèm natalis sancti Gregorij Episcopi & martyris apud Pontum.

* Item sancti Iohannis monachi.

De Grego. 4. To. Surij 3. Iulij.

XIIII. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 18.

ANtiochiæ, natale sancti Romani, qui tēporibus Diocletiani, cùm Asclepiades Præfectus Ecclesiā irrūpere, eamq; funditus conaretur euertere, cæteros Chri stianos hortatus est, vt ei contradicerēt. Vndè eū protinùs vinctū sibi exhiberi iuſ- sit, & Christum constantissimè confitentē, primùm extendi eculeo, deindè plūba- tis grauiter & fustibus cędi, post hæc etiam nouacula acutissima maxillas ei radi fecit. Tunc ad petitionem eius puerum paruulū induci præcepit. Quē Romanus Christi nomen inuocans, vtrùm vnum, an plures deos melius esset colere, interro- gauit, vt ex eius confessione Pręfectus confunderetur.. Cumque puer vnum Deum solum credendum esse dixisset, indignatus Asclepiades, catomo suspendi eum, ac verberari, & postremo etiam decollari iussit. Erat aūt nomē puero Baralas. Roma- nus verò rursùs eculeo suspensus, vngulisq; exaratus, ad rogum ardentem, in quē præcipitaretur, perductus est. Sed orante eo, venit repentè imber inundans, & ex- tinxit ignem. Post hoc iussit ei linguam abscindi. Quo facto, cum Christum voce clarissima collaudaret, reclusus in carcerem, ad extremū laqueo strangulatus est.

De Romā. Euseb. li. 8. c. 12. & Surius To. 6. ex Chryſ.

Romanus laqueo strāgulatur.

Eodem die in eadē vrbe natalis sancti Esichij, qui sub præfato Imperatore cum esset miles, & præceptum audisset, vt quisquis non sacrificaret idolis, cingulum mi- litiæ deponeret, repentè cingulum soluit. Ob hanc causam Imperator colobio in- dutum, primò in gynęcium eum dedit: deindè ligato in dextera eius saxo ingenti, in fluuium præcipitari iussit.

De Esichio Euse. vt supra libr 8. cap. 12.

* In Hispanijs ciuitate Corduba, S. Acisoleni.

* Itèm Eraclea, S. Cortheri, & aliorum quadraginta.

XIII. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 19.

ROmæ, S. Gelasij Papæ, qui sedit in Episcopatu annos quatuor. Hic Messenum Episcopum, quem Felix antecessor ipsius damnauerat, reuocauit, & cōmunio- ni Ecclesiæ restituit. Hic libros aduersùs Eutychen & Nestorium composuit.

De eo Pontific. ca. 51.

Item Romæ via Appia, natalis sancti Maximi presbyteri & martyris, qui persecu tione Maximini passus, positus est ad sanctum Sixtum.

Apud Viennam, sanctorum martyrum Seuerini, Exuperij & Feliciani. Quorū corpora post multa annorum curricula ipsis reuelantibus inuenta, & à Pontifice vrbis, Clero & populo honorificè sublata, in basilica sancti Romani, quę iam dictę ciuitatis parte orientali sita est, condigno honore condita sunt.

Die eodem, natale sancti Fausti martyris. Huic tantum fiduciæ & magnanimita tis per Dei gratiam datum est, vt cum ad eos qui in carcere tenebantur fratres, ne- mo prorsùs humanitatis & ministerij causa permitteretur accedere, iste vnà cùm collega suo Eusebio indesinenter necessaria ministraret. Et cùm per dies singulos Præsidis furor cresceret, iugulando alios, alios supplicijs & diuersis cruciatuum generibus affligendo, squalore carceris & catenarum ponderibus enecando, & su- per omnia præcipiendo, ne quis ad eos prorsùs accederet, vt & inedia quasi aliud tormenti genus adhiberetur: concessit tamen Deus huic diacono, & collegæ eius gratiam, vt inuitis omnibus eis ad confessores Christi non negaretur accessus.

De Fausto Dionyſ. Alexand. 7. li. Euse. c. 10.

Grandæuus igitur & plenus dierum confessor perdurans, perfecto martyrio beatus Faustus obtruncatione capitis consummatus est.

* In Eraclea, sanctæ mulieres cum viduis quadraginta.

* Augustoduni, sancti Simplicii Episcopi & confessoris.

XII. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 20. *Philippo De eo Pontifical. c. 19.

ROmæ, natalis sancti Pontiani Papæ. Qui, Maximino aduersùs Ecclesiarum sacerdotes persecutionem commouente, cùm *Hippolyto presbytero Sardiniam deportatus, ibique fustibus mactatus, martyrium consummauit. Corpus eius à beato Fabiano Papa relatum, atq; in cœmeterio Calixti sepultum est. Sedit autem in Episcopatu annos nouem, menses quinque, dies duos.

Apud Siciliam ciuitate Messana, sanctorum Ampelij & Caij.

De Syluestr. Turonẽ. de glo. confes. cap. 85.

Apud Cabilonem, beatissimi Syluestri Episcopi & cõfessoris, qui quadragesimo secundo anno sacerdotij sui, plenus dierum atq; virtutum, migrauit ad Dominum.

* Item Regensledis virginis.

XI. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 21. Rom. 16.

NAtalis beatissimi Rufi, de quo Apostolus Paulus ad Romanos scribit: Saluta te Rufum electum meum, & matrem eius & meam.

De eo Surius To. 6.

In Italia monasterio Bobio, depositio sancti Columbani Abbatis, qui multorum cœnobiorum fundator, & innumerabilium pater extitit monachorum, multisque virtutibus clarus, quieuit in senectute bona.

X. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 22. Sur. de ea Tom. 6. ex Metaphr.

ROmæ, natalis sanctæ Cæciliæ virginis, quæ sponsum suum Valerianum & fratrem eius Tiburtium ad credendum Christo perdocuit, ac deindè ad martyrium incitauit. Hãc Almachius post martyriũ eorum teneri fecit, & vt thura dæmonibus poneret impelli. Apparitores verò attẽdentes nimium decorẽ & prudentiam eius, rogabant eam, nè tale decus amitteret, & tantã pulchritudinem in mortẽ daret. At illa consiliũ pietatis eis sufficiẽter insinuãs, & de gratia omnipotẽtis Dei eos informans, cũ ad credẽdũ Christo permotos cerneret, dicit eis: Ite, dicite infelici Almachio, quod ego inducias petã: vt hic intra domũ meam faciã venire qui vos omnes faciat vitæ æternæ participes. Veniẽs igitur Papa sanctus Vrbanus, baptizauit plus minus quã quadringẽtos promiscui sexùs homines: Inter quos vnus clarissimus vir erat nomine Gordianus. Iterùm Almachius beatã Cæciliam sibi præsentari iussit. Et cùm insuperabilem eam in confessione fidei permanere videret, iubet vt ad domum suam duceretur, & ibi flãmis balnearibus concremaretur. Vbi inclusa die integro & nocte, quasi in loco frigido integra perstitit sanitate, cùm semper incendia lignis congestis ministrarentur. Quod audiens Almachius, misit qui eam decollaret. Quã spiculator tertio ictu percussit, sed caput eius amputare non potuit. Superuixit autem triduo. Tunc sanctus Vrbanus corpus eius auferens nocte, sepeliuit inter collegas suos Episcopos. Passa est autem beata virgo Marci Aurelij & * Commodi Imperatorum temporibus.

S. Cæcilia multos cõuertit.

Ab igne nõ læditur.

Exitus eius.

* for. Alexandri.

IX. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 23. De Clemẽte Surius ex Metaphr.

ROmæ, natalis sancti Clemẽtis, qui sub persecutione Traiani, martyrio coronatur. De quo Apostolus Paulus ait: Cũ Clemẽte & cæteris cooperatoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ. Hic septẽ regiones diuisit notarijs fidelibus Ecclesiæ, qui gesta martyrũ solicitè & curiosè perquirerent. Hic ex præcepto beati Petri suscepit Ecclesiæ Pontificatũ. Linus & Cletus, ideò ante eum scribuntur, quia ab ipso principe Apostolorũ ad ministerium sacerdotale Episcopi sunt ordinati. Hic quartus post Petrũ Romæ Episcopus, (siquidem secũdus Linus, tertius Cletus prænominati) sub persecutiõe Traiani, trãs Ponticũ mare in eremo, quod adiacet ciuitati Cersonæ, relegatur exilio. Vbi cùm per doctrinã eius plures cõuerterẽtur ad Dominum, paganis insistẽtibus, inuidiosa relatio cucurrit ad Imperatorẽ Traianum, quæ diceret ibi per Clementem Christianum populum accreuisse. Qui misit Ducem Aufidianum, qui multos Christianos occidens, cum videret fixum in omnibus beatum Clementem, & penitùs mutari non posse, iussit præcipitari cum in medio mari, ligata ad collum eius anchora. Talique martyrio discipulus Petri coronatur: & nominis eius memoriam vsque hodiè Romæ extructa Ecclesia custodit. Tunc etiam illustrissima & beatissima Dei famula Flauia Domitilla, quę fuit Flauij Clementis consulis ex sorore neptis, & à sancto Clemente sacro vela-

S. Clemens relegatur in exilium

Præcipitatur in mare.

mine

mine ad integritatis perseuerantiam traditur consecrata, ob testimonium quod Christo perhibebat, cum alijs plurimis in insulam Pontianam exilio deportata, lõgum inibi martyrium duxit.

Eodem die, natale sanctæ Felicitatis, matris septem filiorum martyrum, quæ iubente Antonino decollata est pro Christo. Idem enim Imperator iniunxerat Præfecto vrbis Publio, vt eam compelleret cum filijs suis deorum sacrificijs inclinari. Qui blando alloquio ad sacrificium eam prouocans, minatur pœnarum interitũ. Cui beata Felicitas: Nec blandimentis tuis resolui potero, nec terroribus frangi. habeo enim spiritum sanctum, qui me non permittet vinci à diabolo, & ideò secura sum quia viua te superabo, & si interfecta fuero, meliùs te vincam occisa. Deindè alia die sedit Præfectus in foro Martis, iussitque eam adduci cum filijs suis, cui & dixit: Miserere filijs tuis iuuenibus bonis, & flore primæ iuuentutis florentibus. Beata Felicitas respondit: Misericordia tua impietas est, & exhortatio tua crudelitas est. Et conuersa ad filios suos dixit: Videte filij cælum, & adspicite vbi vos expectat Christus cum sanctis suis. Pugnate pro animabus vestris, & fideles vos in amore Christi exhibite. Audiens hoc Publius, iussit eam alapis cædi. Tunc conuocans filios eius, cœpit cum eis agere vt sacrificarent. Ianuarius respõdit: Stulta suades, nã sapientia Domini me confortat, & faciet me omnia tormenta superare. Statim iudex iussit eum virgis cædi, & in carcerem recipi. Felix dixit: Vnus est Deus, quem colimus, cui sacrificium piæ deuotionis offerimus. Vndè tu nè credas, aut me, aut aliquem fratrum meorum à Domini Iesu Christi amore recedere: & si immineãt verbera, fides nostra nec vinci potest, nec mutari. Philippus dixit: Isti de quibus dicis, nec dij sunt, nec Omnipotentes, sed sunt simulacra vana & misera, & insensibilia, & qui eis sacrificare voluerit, in æternum peribit. Syllanus dixit: Nos si transitorium timuerimus interitum, æternum incurremus supplicium: & quoniam verè nouimus quæ præmia sunt parata iustis, & quæ pœna sit constituta peccatorib⁹, idcircò Romanas leges contemnimus, vt iussa diuina seruemus. Alexander dixit: Ego seruus Christi sum, ore confiteor illum, corde teneo, incessanter adoro. Infirma ætas quam vides, canam habet prudẽtiam. Vitalis dixit: Meliùs viuit, qui verum Deum colit, quàm qui dæmonia optat habere propitia. Martialis dixit: Omnes qui non confitentur verum Deum esse, in æternum incẽdium erunt. Iudex gesta omnia scriptis Antonino innotuit. Quos ille iussit diuersis supplicijs interire, matre nouissimè consummata.

De ea To. 4. Surij, 10. Iulij. — *S. Felicitatis virilis animus.* — *Cum filijs interimitur.*

Vico Sarchinio, depositio sancti Trudonis presbyteri & confessoris. *De Trudone Sur. T. 6.*

VIII. CALENDAS DECEMBRIS.

Romæ, natale sancti Chrysogoni martyris. Qui per biennium iussu Diocletiani coniectus est in vincula, vbi multa perpessus, sanctæ Anastasiæ alimonijs fouebatur. Cùm igitur beatam Anastasiam zelans vir eius Publius custodib. adhibitis ità clausisset, vt nec per cuiuscunq; fenestræ aditum adspectaret, ad hunc confessorem Christi Chrysogonum, qui eam in Christo erudierat, talia scripta dirigit: Sãcto cõfessori Christi Chrysogono, Anastasia. Licèt pater meus cultor fuerit idolorum, mater tamen Fausta Christianissima semper vixisse probatur & casta. Hæc me inter ipsa cunabula fecit fieri Christianam. Post cuius excessum sacrilegi iugum mariti suscepi. Cuius, Deo miserante, torum mentita infirmitate, declinans, die noctuque Domini nostri Iesu Christi amplector vestigia. Cùm iste patrimonium meum, ex quo illustratur, cum indignis & turpib. idololatris exhauriat, me quoquè velut magnam atque sacrilegam custodiæ tam grauissimæ mancipauit, vt vitam me corporalem amittere suspicer. Nihil enim superest, nisi vt emisso spiritu, morti succumbam: in qua morte licèt glorier de confessione Domini nostri Iesu Christi, tamen in eo mens mea valdè conteritur, quòd opes meæ, quas ego ex asse Deo voueram, alienis à Deo, & turpibus inseruiunt. Et idcircò deprecor te homo Dei, vt instanter Dominum depreceris, vt aut ad fidem suam venturum si præuidet Publium, sinat viuere: aut si præuidet eum in hac incredulitatis peruersitate mansurum, iubeat eum dare locum suis cultoribus. Melius est enim ei exhalare spiritum, quàm Dei filium denegare, & eum confitentes impedire. Etenim Omnipotens testis est Christus, quoniam si liberata fuero, sanctorum vestigijs adhærebo, & curas omnium solicitè exercebo, vt cœperam. Vale vir Dei, & memento meî. Cùm hanc Epistolam legisset Chrysogonus, oratione facta cum multis

Die 24. De Chrysogono lege gesta Anastasiæ marr. 25. Decemb. — *Anastasię Epistola.* — *Vides vota etiã antiquis patribus fuisse in vsu.*

confessoribus, ità rescripsit. Fluctuanti tibi inter procellas & turbines mundi, citò super vndas deambulans Christus adueniet, & diaboli aduersùm te flantem spiritum vno iussionis suæ sermone compescet. Patienter, & quasi in medio mari posita, crede ad te Christum esse venturum, & ad temetipsam conuersa, exclama cum propheta, dicens: Quarè tristis es anima mea, & quarè conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultûs mei, & Deus meus. Geminum diuini muneris probatur indicium, cùm tibi & terrena reddentur, & donabuntur cęlestia. Deus enim beneficium suum ad hoc extremitatibus protrahit, vt nō sit nobis vile quod præstat. Vide nè turberis in hoc, quòd piè viuenti tibi inferātur aduersa. Non enim deciperis, sed probaris. Non est tuta defensio, quam per hominem putas posse constare. Audi scripturam dicētem, Maledictus homo, qui spem suam ponit in homine: & benedictus homo, qui spem suam ponit in Deo. Caue fortiter, vigilanter, strenuè vniuersa peccata, & à Deo solo quære solatiū, cuius iussa conseruas. Citò enim ad te placidum tempus conuertetur, & quasi post noctis tenebras floridum diei lumen adspicies: atque post glaciale frigus hyemis transeuntis, aurea tibi tempora & serena succedēt, vt omnibus, qui pro Christi amore affligūtur, prębeas temporalem lætitiam, per quam sine dubio cōnsequeris æternam. Vale in Domino, & ora pro me. Hanc Epistolam legens Anastasia, fortiores fidei vires accepit, tantùm de virtute patientiæ gloriari incipiens, quantùm priùs de oppressione infidelissimi viri se causabatur affligi. Igitur beata Anastasia cùm ita in custodia stringeretur, vt vix ei panis quadra daretur, æstimās se in ipsa tribulatione deficere, scripsit Epistolam. Beato martyri & cōfessori Christi Chrysogono Anastasia. Finis venit corporis, memento meî, vt egredientem animam meam ipse suscipiat, pro cuius amore ista sustineo, quæ ex ore huius vetulæ recognoueris. Ad hæc sanctus Chrysogonus talia remisit scripta. Chrysogonus Anastasiæ. Semper est vt lumen tenebræ antecedant. Sic etiam post infirmitatem salus reuertitur, & vita post mortem promittitur. Vno fine concluduntur & aduersa huius mundi, & prospera: nè vel tristibus desperatio, vel lætis elatio dominetur. Vnum mare est, in quo nauiculæ corporis nostri velificant, & sub vno corporis gubernatore animæ nostrę nautico funguntur officio. Quorundā igitur naues fortissimis carinarum nexibus solidatæ, tenebrosi æquoris concitatos fluctus illæsæ prætereunt. Quorundā verò fragilis iunctura lignorum etiā in tranquillo vicinum morti conficiunt cursum. Propè est enim vt pereant, qui nō cogitant qualiter ad salutis portū pertingant. Tu autem ô Christi irrepræhensibilis famula, Crucis Christi trophæum tota mente constringe, & teipsam ad opus Dei præpara. In quo eius desiderijs dum parueris, cum martyrij palma ad Christum pertinges. Igitur Diocletianus Aquileiæ partib. positus, interficiens Christianos, iussit sibi adduci Chrysogonum. Cui cùm diceret, Accipe Præfecturæ dignitatem, sume etiā cōsulatum generis tui, tantùm vt adores deos: Beatus Chrysogonus respondit: Vnum Deum mente adoro, corde colo, sinceris actib. veneror: istorum autem deórum vestrorum simulacra, quia omninò dæmonum thecas noui esse, execror, atq; abijcio. Tunc iussu Diocletiani ductus est ad aquas gradatas, & ibidem decollatus. Corpus eius in mare proiectum, post modicum in possessione, quæ dicitur ad saltus, inuectum est. Quod sanctus Zoilus senex presbyter collegit, & in locello subterraneo in cubiculo suo posuit. Cui etiā caput eius reuelatum est, ità recens, quasi eadem die fuisset abscissum, quod corpori eius compaginauit. Passus est autem beatus Chrysogonus viij. Calendas Decembris, v. Calendas eiusdem mensis conditus. Sanctus verò Zoilus tricesimo die passionis eius, apparente sibi sancto Chrysogono, perrexit ad Dominum.

(Margin: S. Chrysogoni respōsum. — Psal. 41. — Hier. 17. — Altera S. Anastasiæ ad chrysogonum epistola. — Chrysogoni rescriptum. — S. Chrysogonus adducitur ad Diocletianum. — Gladio cæditur.)

VII. CALENDAS DECEMBRIS.

Die 25. Alexandriæ, natale sancti Petri Alexandrini Episcopi. Hic duodecim annos in Episcopatu illius vrbis exegit. Quorum tres ante persecutionem, reliquos verò nouem sub diuersis tentationum generibus duxit. Cumq; se semper in omni agone persecutionum positus, arctioribus vinculis continentiæ distringeret, & ad vtilitatem atque instructionem Ecclesiæ in verbo Dei nobiliter insisteret, satisque vigilanter erga omnem sacerdotij curam diebus sudaret ac noctibus, nono persecutionis anno, Episcopatûs verò sui duodecimo, martyrij coronam capitis obtruncatione promeruit. Ad hunc nanq; compræhendendū Maximinus Tyrannus Tribunum quendam direxit. Qui ingressus Alexandriam, reperit eum cum mul-

(Margin: De eo Surius Tom. 6.)

multitudine populi, sanctorum Apostolorum commemorationem celebrātem. Quem compræhensum, & vinculis alligatū, posuit in custodia carceris. Et post dies aliquot Maximinus Tyrannus literis admonuit Tribunū, vt quam celeriùs eum puniret. Intereà dum in carcere seruaretur, & vniuersus populus vrbis Alexandriç, fores carceris obseruaret amore pastoris sui, Arius infelix, qui à beato Petro excōmunicatus & degradatus propter dogma erroris habebatur, cognita sententia Maximini aduersùs beatum Petrum, festinè peruenit ad Ecclesiam, obsecrans vt pro eo clerus & populus apud Episcopum intercederet, putans quòd post discessum eius ipse eleuaretur Episcopus. Venientes igitur qui rogari fuerant, cœperunt pro Ario, beato Episcopo supplicare. Quib. sanctus Episcopus magno suspirio respondit, quòd iam Arius Deo mortuus, à facie Dei proiectus esset, quia grauiter in essentiam deitatis blasphemâsset, dogmatizans Patrem & Filium & Spiritum sanctū non esse vnius essentiæ, & naturæ. Et appræhendens duos presbyteros Achillam & Alexandrum de turba seorsùm, ait illis secretè: Ego quidem etsi peccator sum, tamen scio me vocatione cælesti ad hunc agonem martyrij esse vocatum. Vobis igitur pium est confiteri mysterium Dei, quod mihi reuelatum est, quia vos post martyrium meum, sedem & episcopatum meum consecuturi estis. Et tu quidem primus Achilla: post te verò Alexander. In hac hora deniquè noctis, vt vobis totum de Ario aperiam, cùm solenni consuetudine Deo sacrificium orationum consummâssem: eccè subitò apparuit mihi in habitu pueri Christus Dominus meus, ad cuius præsentiam splendore nimiò illustratus, vultum maiestatis eius non valebam adspicere. Erat autem indutus collobium lineum candidum nimìs, conscissum à summo vsq; deorsùm: & ambabus manibus coniungebat eum circa pectus suum, quodammodò cooperiens nuditatem suam. Quem vt vidi, timore nimio correptus, tandèm confortatus, aio ad eum: Quid est Domine, quòd video tunicam tuam scissam à summo vsque deorsum? Qui respōdens, dixit mihi: Quotidiè me tractas, & nescis quomodo scissa est? Arius nanque hoc fecit, qui separauit à me populum hæreditatis meæ, comparatum sanguine meo. Præcipio nunc & moneo, nè recipias eum in communionem, nec rogantibus his qui venturi sunt ad te, quos ille direxit, veniam ei præstes. Hæc quæ tibi manifestaui, duobus presbyteris nota facias, vt ipsi post te, eum anathematizando abijciant, nè illius errore populi decipiantur. Exhortationis igitur sermonem eis faciens, & vt in catholicæ fidei vnitate manerent, commendans eos Domino in quem crediderant, dimisit in pace. Nimio verò amore illius cùm populi circa carcerem detinerentur, & apertè de carcere educi beatus Petrus non posset: noctis medio Tribunus vnà cum militibus, rupto pariete carceris, per modicum foramen ad locum vbi decollandus erat, eum perduci fecit. Sanctus itaque Petrus oratione facta ad sepulcrum beati Marci Euangelistæ, & sanctorum successorum eius Aniani, Demetrij, Eraclij & Theonæ, inclinans genua sua, & gratias agens Deo, qui eum martyribus suis sociâsset, extendit ceruicem suam gladiatori, atque ità percussus, martyrij palmam adeptus occubuit. Et reuerēter inde à Christianis sublatus, in locum qui dicitur Leocados, in cœmeterio quod ipse ædificauerat, ad Orientem ciuitatis Alexandriæ, sepultus est. Hic quotiescunquè ingrediebatur in Thysiasterium, & ascendebat ad superioris pulpiti locum, oratione facta, & pace data populo, videbat ignis splendorem quasì egredientem de sede. Ad cuius fulgorem, eius mens in nimium amorem contemplationis Dei rapiebatur, tantaque (virtutem antecessorum suorum considerans) humilitate tunc se deponebat, vt nunquàm in throno eminentiori, vbi ipsi resederant, sed in scabello pedum illorum sederet. Passus est autem hic beatissimus Episcopus tempore Maximini Imperatoris, qui decimam persecutionem à Diocletiano & Maximiano cœptam in Orientis partibus exercuit. Cum quo simul & alij plures ex Aegypto Episcopi trucidantur cum clericis & laicis ferè sexcentis sexaginta.

[Marginalia: S. Petrus Episcopus compræhenditur. — Arrij ambitio & dolus. — Eius error. — S. Petr. futura dicit. — Tunica Domini ab hæreticis vt scindatur. — Gladio cęditur. — Humilitas eius.]

* Eodem die, sanctæ Catherinæ virginis & martyris.

* Itèm, sancti Mercurij martyris, qui passus est sub Decio Imperatore.

[Marginalia: De cather. & Mercur. Surius ex Metaphra. Die 26.]

VI. CALENDAS DECEMBRIS.

NAtalis sancti Lini Papæ, qui post Apostolum Petrum, primus Romanam Ecclesiam tenuit annis duodecim, mensibus tribus, ac duodecim diebus: & martyrio coronatus, sepultus est in Vaticano. Huius Lini Paulus ad Timotheum me-

[Marginalia: De eo Pontifica. ca. 2. 2. Tim. 4.]

um meminit. Hic ex præcepto beati Petri constituit, vt mulier in Ecclesia velato capite introiret.

De his Euseb. libr. 8. cap. 25.

Apud Alexãdriam, sanctorum martyrum Fausti presbyteri, & Dij, & Ammonij: qui cum beato Petro eiusdem vrbis Episcopo, iubente Maximino, trucidati sunt.

Eodem die, beati Alexãdri Episcopi & martyris, sub Antonino Imperatore. Cui beato Episcopo, cùm esset famosissimus in miraculis, quodam tempore delatus est quidam mortuus. Cuius parentes cùm hortaretur sanctus vir vt crederent in Christum, sposponderunt se facturos, si isdem mortuus suscitaretur. Tũc sanctus vir orationе facta, cõuersus ad corpus, dixit: In nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti, surge. Qui statim surgens, clamare cœpit: Audite parentes, & populus vniuersus: Ductus à duobus Aegyptijs vultu teterrimis, iraque plenis, positus sum in obscurissimo loco, vbi erat puteus: subitoque veniente quodam iuuene, nimio splendore corusco, totus ille locus contremuit, & exclamauit iuuenis ille splendidissimus: Remittite puerum, quia vocatur à famulo Dei Alexandro. Et eccè reductus sum in corpore. Nunc domine Alexander baptiza me in nomine Dei tui, nè vltrà videam, quod hodiè vidi. Vocabatur is Lucius: cùm quo baptizati sunt alij centum vigintiquinque. Cumq; rumor B. Alexandrum vbiq; sppargeret, Antoninus direxit Cornelium præsidem, vt Alexandrum Episcopum ei exhiberet. Qui inuenit eum die Dominica in Ecclesia docentem, & Missas agentem: & sicut Imperator iusserat, appræhensum perduxit Romam. Sequuti sunt autem eum Crescentianus presbyter, Bonifacius, & Vitalius. Præses verò ligatis manibus eius retrò, obtulit eum Antonino: à quo interrogatus, cùm de Christo constantissimè perorarer, fustibus iussus est mactari, & grauissimè cædi, deindè in custodiam claudi. Quò cùm à militibus duceretur. Antoninus post illum clamauit: Quatuor dierum à me tibi dantur induciæ, vt deposito cultu vanitatis tuæ, vltroneus aduenias. Cui sanctus martyr respondit: Quatuor dies iam æstima pterisse, quod desideras hodiè cõple. Misso igitur illo in custodiam, beatus Crescentianus sedens sub arbore, cœpit plorare, & præ tristitia soporatus dormire. Cui visus est Angelus Domini, & dixit ei: Iam fui ad Alexandrum, & solui vincula eius, & confortaui eum: & nunc nè sedeatis sub hac arbore, nè fortè tyranno nunciemini. Eductus igitur de custodia beatus Alexander, iterùm sistitur Antonino, & suspenso in eculeo, iubente impio, lampades ardentes circa latera eius appositæ sunt, vngulis & eius corpus abrasum. Deindè ex eculeo depositus, ductus est ad templum Apollinis. In quod ingressus, statìm vt orauit, pars aliqua templi, & simulacrum Apollinis cecidit. Antoninus verò hoc factum magicis artibus deputans, sedens pro tribunali, sanctum Episcopũ ad bestias damnauit. Et cùm nulla eum tetigisset, fornacem igneam parari iussit, & beatum virum in eam iactari. Vt autem sanctus martyr expansis manibus in medio fornacis orauit ad Dominum, totus ignis ita extinctus est, vt nec vestigium caloris remaneret. Tunc Antoninus de fornace sanctum virum eductum decollari præcepit. Cumque iam duceretur à militibus, quidam iuuenis ex officio Antonini, Herculanus nomine, exclamauit dicens: Antonine insensate Tyranne, cur cæcus & surdus perduras? Eccè famulus Dei post virgas, post eculeos tuos, & lampades, atq; vngularum attactus, post templi & idoli tui ruinam, post leonum & vrsorum rabiem deuictam, post fornacis ignem extinctum, nunc ad decollandum gaudio repletus vadit. Quis dubitet verum Deum esse, qui ità suos confortat? Antoninus hæc audiens: Infelix, inquit, iuuenis, quid tibi factum est, vt tales sermones loquaris? Et iratus, iussit iuuenem teneri, quem cùm diuersis cruciatibus afflixisset, gladio consummauit. Beatus verò Alexander cùm duceretur, obuiauit ei quædã vidua, quam beatus martyr rogauit, dicens: Commoda mihi orarium. At illa præstitit ei. Officiales autem dixerunt mulieri: Perdidisti orarium tuum. Facto itaque signo Crucis, expoliauit se beatus martyr tunica, & in linea stans, texit sibi de orario oculos, dein positis genibus suscepit gladium via Claudia, xx. miliario ab vrbe. Et factus est terræmotus, & vicus & thermæ ceciderunt. Sanctus autem Crescẽtianus, & hi qui cum illo erant, reuelante martyre, tulerunt sanctas reliquias eius, & sepeliérunt in loco vbi orans fornacis ignem extinxerat. Et posuit supra scriptũ marmor continens: Hîc requiescit sanctus & venerabilis martyr Alexander Episcopus. Cuius depositio celebratur vndecimo Calendas Octobris. Cui Papa Damasus postmodùm Cryptã condignam faciens, illic cum sexto Calendas Decembris trans-

S. Alexander Episcopus suscitat mortuum.

Vides Missam nõ esse nouitiũ inuentum, vt nugãtur aliqui?

S. Alexander dirè torquetur.

Ab igne nõ læditur.

S. Herculanus decollatur.

Itèm sanctus Alexander.

Epitaphiũ eius.

transposuit, quando & festiuitatem ei dicauit. Orarium porrò illud sibi præstitum, vnde sibi martyr oculos texerat, mox vt decollatus est, mulieri quidam puerulus detulit, quem Angelum fuisse non est dubium. Quod illa non sine grandi stupore recepit, & verè martyrem confessa Alexandrum, Christo credidit.

* Item Augustodum, depositio sancti Amatoris Episcopi.

V CALENDAS DECEMBRIS.

NAtalis sanctorum martyrum Vitalis & Agricolæ, qui apud Bononiam Italiæ vrbem, post alia tormenta, vltimò crucifixi martyrium compleuerunt. Quorum corpora postmodùm, cùm essent posita inter sepulcra Iudæorum, & populo Christiano prorsùs incognita, beatus Ambrosius (ipsis sanctis martyribus reuelantibus) apud Bonnoniensem ciuitatem reperit: quæque extructa ecclesia, cum magna fidelium lætitia & dæmonum pœnis confitentium merita martyrum, sub altari deposuit. Die 27. De his Surius 4. Nouemb.

In Gallijs ciuitate Regensi, natalis sancti Maximi Episcopi, qui à primæua ætate virtutum omnium gratia præditus, primùm Lirinensis cœnobij pater: deindè Regensis Ecclesiæ Episcopus, signis & prodigijs inclytus extitit. Deniquè inter alia gesta magnifica, tres mortuos viuens: vnum tactu (quod ad sepulcrum vehebatur) loculi, mortuus suscitauit. Maximi vitam habet Surius T. 6.

IIII. CALENDAS DECEMBRIS.

ROmæ S. Gregorij † Papæ, qui rexit Ecclesiam annos decem. Hic cõstituit in canone à sacerdote dicendum: Quorum solennitas hodiè in conspectu gloriæ tuæ celebratur, Domine Deus noster, toto orbe terrarum: intra quorum nos consortium &c. Sepultus est in Ecclesia sancti Petri. Die 28. † tertij videlicet, de quo Pontifi cale ca. 92.

Ipso die, natalis sancti Sosthenes discipuli sancti Pauli, cuius meminit idẽ Apostolus in prima epistola ad Corinthios: & sancti Trophimi, de quo scribit Apostolus ad Timotheum. Trophimum reliqui infirmũ * Melite. Hic ab Apostolis Romæ ordinatus est Episcopus, & ad Arelatem vrbem Galliæ, ob Christi Euangeliũ prædicandum directus. Ex cuius fonte (vt beatus Papa Zozimus scribit) tota Gallia fidei riuos accepit. Qui apud eandem vrbem in pace quieuit. 1. Cor. 1. 2 Tim. 4. * Mileti

Eodem die sancti Rufi martyris, quẽ Dominus noster Iesus Christus, cum omni domo sua, per Chrysogonum martyrem lucratus est: quemq; cum prænominata familia sua Diocletianus punitum, Christi martyrem fecit.

Eodem die apud Aphricam, natalis sanctorum martyrum Papinij & Mansueti Episcoporum. Qui tempore VVandalicæ persecutionis sub Genserico Rege Ariano, pro fidei catholicæ defensione, candentibus ferri laminis toto corpore adusti, gloriosum agonem consummauerunt. Quo tempore etiam alij sancti Episcopi, videlicet Quodvultdeus Carthaginensis, Valerianus, Vrbanus, Crescens, & qui vocabatur Habet Deũ, & Eustachius, Cresconius, & Crescentianus, & Felix, & Hortulanus, & Florentianus, propter eandem prædicationis veritatem, grauissimo damnati exilio, in confessione pietatis, cursum vitæ suæ consummauerunt. De his Victor Afric. lib. 2. & 1

Apud Viennam, sancti Philippi eiusdem vrbis Episcopi.

III. CALENDAS DECEMBRIS.

VIgilia sancti Andreæ Apostoli. Et Romæ, natalis sancti Saturnini martyris: Sennis & Sisinnij diaconorum, sub Maximiano: à quo primò inter alios seruos Dei damnati sunt ad fodiendam arenam, ad faciendas thermas Diocletianas. Quorum vnum Sisinnium præsentatum sibi, cùm interrogâsset idem Maximian⁹ quis vocaretur, respondit: Ego peccator Sisinnius, seruus seruorum Domini Iesu Christi. Cui cùm post alia diceret Maximianus, Aut sacrifica Deo Herculi, aut carnes tuas ignibus cremabo: respondit, Et ego quidem semper hoc optaui (veruntamen si meritus fuero) vt desideratam coronam accipiam. Traditus igitur Laodicio præfecto, missus est in custodiam decem & septem diebus. Indè exhibitus est ab Aproniano commentariensi adspectibus Laodicij. Et subitò lux de cælo facta est, & vox de luce audita est: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est à constitutione mundi. Tunc Aproniani tremefactus cecidit ad pedes Sisinnij diaconi, dicens. Adiuro te per Christum, quem confiteris, nè tardes me baptizare, & facias me tecum pertingere ad coronam. Qui baptizatus, statìm obtruncatione capitis coronam martyrij inuenit. Retruditur iterùm in custo- Die 29. De his in gestis Marcelli Papæ 16. Ianuarij, To. 1. Surij. Matth. 25. Aproniani cõuersio & eius martyrium.

custodiam Sisinnius, & senex Saturninus cum illo, vbi multos gentiles venientes ad se docebant, & baptizabant. Post quadragintaduos dies vincti catenis, ac nudis pedibus educti denuò ante Præfectum, delata est tripoda vt sacrificarent. Tunc beatus Saturninus dixit: Conterat Dominus deos gentium. Et continuò soluta est tripoda ærea velut lutum. Quod videntes duo milites, Papias & Maurus, crediderunt Christo. Et compræhensi à Laodicio, non multò pòst martyrio coronati sunt.

Cęteri oēs martyrio coronantur.

Deindè Laodicius beatum senem Saturninum & Sisinnium in eculeo iussit leuari, & attrahi neruis, ac fustibus & scorpionibus cædi. Quibus etiam postmodum flammas ad latera iussit apponi, & depositos eculeo, ductosque miliario secundo via Numentana, capite truncari. Quorum corpora cum Iohanne presbytero colligens Thrason vir Christianissimus, qui de facultatibus suis martyribus multa ministrauerat, sepeliuit in prædiolo suo, via Salaria, tertio Calendas Decembris.

De Saturnino Tholo. Sur. Tomo 6.

Eodem die apud Tolosam, natalis sancti Saturnini Episcopi. Qui tēporibus Decij, in Capitolio eiusdem vrbis à paganis tētus, eò quòd ad eius præsentiam omnes ipsorum dij obmutefacti, nullum sacrificantib ex more possent dare responsum: tauro ad victimam præparato funibus religatus est. Quo vehementiùs stimulato, à summa Capitolij arce per omnes gradus præcipitatus, capite colliso, excussoque cerebro, & vniuerso corpore dilaniato, dignam Christo animam exhalauit. Cuius nunc sacrum corpus in Ecclesia condigno honore veneratur.

* Itèm Romæ, Arasonis, Saturnini, Crysanthi, Mauri, & Dariæ, & aliorū septuaginta duorum.

PRIDIE CALENDAS DECEMBRIS.

Die 30. Eius vita habetur To 6. Sur.

IN ciuitate Patras prouinciæ Achaiæ, natale beati Andreæ Apostoli, qui etiam apud Scythiam prædicauit. Hic beatissimus Apostolus ab Aegea Proconsule Achaiæ compræhensus, cùm perseueranter in fide Christi & Euangelij ministerio duraret, insuperabilisque maneret, carcere primùm clausus, indè coram Proconsule grauissimè cæsus, ad vltimum cruce ligatis manibus, & pedibus, funibusq; toto corpore tensus, vt longiùs cruciaretur, biduò inibi superuixit, nō cessans ea quæ Christi sunt, populum docere. Cumque ij, qui per eum Christo Domino crediderant, satis agerent vt deponeretur, Aegeamque vt hoc perficeret, nolentem impellerent: Apostolus Domini circunstante populo, & Proconsule vt solueretur agēte, post verba orationis, fulgore cælesti ferè vna desupèr circunfulsus hora, cum ipso lumine abscedente emittens spiritum, perrexit ad Dominum. Cuius sanctissimū corpus Maximilla sanctissima ac potentissima matrona reuerenter depositum sepeliuit. Sed emergentibus annis, sacratissima eius ossa vicesimo Constantij Imperatoris anno ab Achaia Constantinopolim translata sunt.

S. Andreas crucifigitur.

Greg. Turo. de glor. confessorū ca. 59.

Ipso die, natalis sancti Troiani Episcopi, apud Santonas magnæ virtutis viri, qui sepultus terris, cælo viuere, multis virtutibus manifestat.

Eodem die, * festiuitas sancti Ambrosij Mediolanensis Episcopi.

* al. Baptismus.

MENSIS DECEMBER HABET DIES XXXI. LVNAM VERO VICESIMAMNONAM.

CALENDIS DECEMBRIS.

Die 1. De Chrysan. & Daria, Surius 25. Octob.

NATALE sanctorum martyrum Chrysanthi & Dariæ. Qui tempore Numeriani sub iudice Celerino Romæ passi sunt. Chrysanthi pater Polemius, vir illustris fuit, Alexandrinus genere. Hic filium suū virgini elegantis pulchritudinis coniunxit, quā ex nobilissimis Romanis fuisse cōstat. Hanc Chrysanthus à beato Carpophoro Episcopo in diuinis literis satis fideliter eruditus, ad fidem Christi conuertens, & prædicatione sua, vt virginitatem suā Deo seruaret instituens, & vt pariter nomen coniugij habentes castè viuerent, efficiens: baptizari fecit. Factumque est vt per Chrysanthū multitudo virorum, & per Dariā (sic enim vocabatur) innumerabiles fœminæ ad Christi gratiam cōfluerent. Igitur post aliquod tempus, delatum est aduersùs eos quòd essent Christiani, Celerino tunc Præfecto vrbis. Qui vtrosque comprehensos, tradidit tribuno Claudio, vt diuersis pœnis eos interficeret. Claudius verò tribunus septuaginta

ginta militib. ad torquendum Chrysanthum dedit. Qui neruis crudis eum adstringunt, sed mox ligamēta omnia resoluta sunt. Deindè in cippo nodosissimo, ità vt in tertio puncto eius tibiam coarctarent, eum mittunt: moxque totum lignū cippi in puluerem resoluitur. Deindè perfundunt eum lotio humano putentissimo, Vt maleficia, inquiunt, tua amittas: sed fœtor in suauem odorem mutatus est. Deindè in corio recenti vitulino cōstringunt nudum, & ad solem feruentem cōponunt, sed virtute diuina corium vt erat molle permansit. Deindè collum, manus, ac pedes catenis cōstringentes ferreis, claudunt eum in obscurissimo loco: sed statìm catenæ resolutæ sunt, & tanta lux infulsit, vt putarentur illic innumeræ lampades fulgere. Milites ergò renunciauerunt hæc omnia tribuno, qui iussit eum sibi exhibitum fustibus cædi. Sed allatæ virgæ rigidissimæ, ilicò cœperunt in manibus cædentium mollescere. Quod videns Claudius, iubet eum erigi, & vestimentis indui: & genibus eius prouolutus, cum vniuersis militibus orabat se fieri Christianū. Quid mora? catechizatus baptismi gratiam percepit. Cum illo & Hilaria vxor, duo filij eius Iason & Maurus, amici & familiares eius, septuaginta milites cum vniuersis suis. Quod factum Imperator audiens, Chrysanthum & Dariam iussit in carcere Tulliano recludi, vndè putor horribilis ascendebat, quia domorum & ciuitatis stercora per cloacarum cuniculos iugiter illuc decurrebant. Exindè Daria in publico meretricum lupanari ponitur. Sed Chrysantho lux diuina, & odoramenta suauia præstantur: Dariæ verò leo de cauea fugiens, Domini virtute ad tutelam donatur. Qui ingressus cellulam, in qua sancta Dei in oratione prostrata iacebat, iuxta eam prosternitur, vt venientes & ingredi volentes, vi sua repelleret. Cumque plures miraculo perculsi, Christi potentiā venerarentur, Celerinus Præfectus iussit ignem copiosum in ingressu cellæ, vbi beata Daria cum leone erat, accendi. Tunc cùm iam leo paueret, ac rugitum daret, ait beata Daria: Egredere securus, & vale, quia quem in me honorâsti, ipse te liberat. Exhibitis iterùm iubente Imperatore Chrysantho & Daria Celerino Præfecto, Chrysanthus eculeo ingēti suspenditur, sed statìm omnia ligna eculei comminuta, ac vincula dirupta sunt, lampades quoquè applicatæ lateribus eius extinctæ. Hoc Celerinus Præfectus vehementer expauescens, nunciauit Imperatori. Ille hoc maleficijs deputans, iussit eos duci via Salaria in arenario, & viuos deponi, ac terra & lapidibus obrui. Passi sunt autem die Calendarum Decembrium. Ad quorum venerandam memoriam cùm multa beneficia Deus præstaret, contigit vt ad diem natalis eorum infinita populi multitudo concurreret. Hoc nunciatur Imperatori: qui iussit vt in introitu cryptæ paries leuaretur. Ac sic factum est, vt oēs pariter dum sacramenta Christi perciperent, martyrij gloria celebres fierent. Inter quos erat Diodorus presbyter, & diaconus Marinianus, & plurimi clericorum.

S. Chrysanthus grauiter torquetur, nec læditur.

Leo ad cōseruādam Dariā diuinitus mittitur.

Sancti terra & lapidibus obruuntur.

Ipso die, beati Eligij Episcopi Nouiomensis, gloriosi in miraculis.

Itèm ipso die Virdunensi ciuitate, transitus beatissimi Agerici Episcopi.

De SS. Eligio & Agerico, Surii Tomo 6. Die 2.

IIII. NONAS DECEMBRIS.

NAtale sanctæ * Viuianæ martyris, beatorum martyrū Fausti & Dafrosæ filiæ. Quæ iubente Imperatore sacrilego, tam diù plumbatis cæsa est, donèc spiritū redderet. Cuius corpus biduò, iussu Imperatoris in foro iacuit. Tandèm raptum à Iohanne presbytero, sepultum est in domo, vbi mater & soror eius Demetria iam sepultæ erant, iuxta palatium Licinianum Romæ, quarto Nonas Decembris.

** al. Bibianæ.*

III. NONAS DECEMBRIS.

IN metropoli Mauritaniæ Tingitanæ, natalis sancti Cassiani martyris gloriosi. Die 3.

Itèm Romæ, natale sanctorum martyrū Claudij tribuni, & vxoris eius Hilariæ, ac filiorum Iasonis & Mauri, & septuaginta militum. Qui omnes ad prædicationem beati Chrysanthi crediderūt in Christo. Quod vt nunciatum est Numeriano Imperatori, iussit Claudium tribunum ingenti saxo alligatum præcipitari in medio mari. Milites verò septuaginta, ac Iasonem & Maurum filios Claudij, capitali sententia puniri. Erat autem in loco vbi decollati sunt, cuniculus antiquus. Hunc emundantes noctu Christiani, simul in vnum omnia corpora sepelièrunt, non longè ab vrbe Roma via Salaria. Corpora autem filiorum suorum Iasonis & Mauri collegit sancta Hilaria, relicta martyris Claudij. Quæ dum assiduis obsequijs ad sanctorum confessionem oraret, à paganis tenta est. Quam dum traherēt, rogauit eos dicens: Obsecro vos, permittite me prius orationem meam complere:

De his in gestis chrysanthi & Dariæ, 25. Octob.

Et dum fixiſſet gradum, accepit ſacramentum Domini, & expandens manus ſuas, proiecit ſe in orationem, & dum oraret, emiſit ſpiritum. Qui tenuerant eam, dolentes ſuper repentinum obitum eius, reliquerunt duas ancillas eius quæ cum ea erant. Quæ ſepeliêrunt eam diligentiſsimè in hortis ſuis, & ſuper eam breuiſſimam eccleſiam fabricauerunt.

Felix Hilariæ exitus.

PRIDIE NONAS DECEMBRIS.

Die 4. De his in actis S. Stephani Papæ 2. Auguſt.

ROmæ natale ſanctorum martyrum Simphronij & Olympij, temporibus Valeriani & Gallieni Imperatorum. Horum vnum Simphronium, creditarium beati Nemeſij, ſibi præſentatum Valerianus iuſſit tradi Olympio Tribuno, vt ab eo facultates Nemeſij requireret, ſub pœnarum examinatione. Præſentatus ergò Olympio, & ab eo interrogatus, reſpondit: Si facultates quæris Nemeſij domini mei, iam eas Chriſto tradidi, quoniã ipſius fuerant, & erunt. Si autem Sacrificium offerre me compellis, ſacrifico, ſed Chriſto Ieſu Domino meo ſacrificium laudis & cõfeſſionis, cui ſe obtulit & dominus meus Nemeſius. Tunc ira repletus Olympius, fecit eum extendi in cataſta, atque fuſtibus mactari, deindè ſimulacrum Martis aureum vnà cum tripoda deferri. Quod ſtatim ad verba Simphronij reſolutum eſt. Videns autem Olympius, cœpit admirari, & veniens ad vxorem ſuam Exuperiam, indicauit ei quomodò in nomine Dei ſui Simphronius ſimulacrum Martis liqueſeciſſet. Eadem verò nocte venientes cum filio vnico, nomine Theodolo, proſtrauerunt ſe ad pedes Simphronij, agentes pœnitentiam, & baptiſmum ſalutis expoſcentes. Euocatus itaque beatus Stephanus Pontifex, venit noctù ad domum Olympij, & catechizatum baptizauit: vxoremque eius Exuperiam ac filium Theodolum, & quotquot crediderunt in domo Olympij. Quòd vt audiêrunt Valerianus & Gallienus, nimio furore accenſi, iuſſerunt Simphronium ſibi præſentari, miſſiſque militibus, adduxerunt eum vinculis ferreis oneratum, nudumque ac capiſtratum, ſimul & Olympium cum vxore ſua, & filio Theodolo. Gallienus itaq; dixit Olympio: Adhuc quidem differo pœnarum tibi inferre ſupplicia, quia de tua conſcientia dubius ſum, quòd nequaquàm deſeras deos, quos ſemper adorâſti, & alios compellebas adorare. Nam & tormentis multis perſequebaris vſque ad effuſionem ſanguinis, qui non præberent conſenſum ſacrificare dijs noſtris. Olympius reſpondit: Ego quidẽ feci non quaſì Olympius, ſed quaſì impius & crudelis. Pro quibus commiſſis pœniteo, & effundo lachrymas amaritudinis in conſpectu eius, cui credo, Deo viuo & vero, Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, vt dignetur mihi remittere iniquitatem, quam exercui in ſanguine ſanctorum eius, quem feci effundi. Tunc data eſt ſententia, vt igne conſumerentur. Ducti ſunt itaque ante ſtatuam Solis iuxta Amphitheatrum, fixiſq; ſtipitibus, & ligatis manibus deuincti ſunt, & in ſermentorum ſpinarumque congerie ignis ſuppoſitus. Statimque in ipſo ignis initio, gratias Chriſto Domino decantantes, emiſerunt ſpiritum. Relictis autem corporibus, eorum milites abiêrunt. Aduenieus autem ſanctus Stephanus Epiſcopus cum clericis ac religioſis, & hymnis ex more redditis, abſtulerunt corpora martyrum Simphronij, Olympij, Exuperiæ ac Theodoli, & ſepeliêrunt iuxta viam Latinam miliario primo, vij. Calendas Auguſti. Tranſlata verò à beato Sixto Pontifice, celebrem diem fecerunt ſecundo Nonas Decembris.

Cõuerſio Olympij & vxoris eius, ac totius familiæ.

Ignis ſupplicio cũ Simphronio cõſũmantur.

* In Tuſcia, ſanctæ Barbaræ virginis & martyris.

De Barb. infrà ad 17. Calendas Ian.

NONIS DECEMBRIS.

Die 5.

IN Africa apud Coloniam Thebeſtinam, natalis ſanctæ Criſpinæ, Quæ temporibus Diocletiani & Maximiani, cùm ſacrificare noluiſſet, iuſſu Anulini proconſulis decollata eſt.

Eodem die, natale ſancti Dalmatij martyris.

Itèm ipſa die Treuiris, ſancti Nicetij Epiſcopi, totius ſanctitatis viri, qui in baſilica beati Maximi Epiſcopi ſepultus eſt.

De Dalma. 6. T. Nicetio verò 5. T. Surij habetur.

VIII. IDVS NOVEMBRIS.

Die 6. De eo Surius To. 6.

NAtale ſancti Nicolai Myreorum Lyciæ Epiſcopi & confeſſoris.

Apud Africam, ſanctorum Dionyſiæ, Datiuæ, * Leontiæ, & Aemiliani medici, & religioſiſſimi viri nomine Tertij, & Bonifacij, & Seruilij, & * Victricis & Maiorici adoleſcentis, qui omnes in perſecutione Vandalica, ſub Hunerico Rege Ariano, pro confeſſione fidei catholicæ, apud Africam, & nè ab Arianis rebaptizarentur, grauiſſimis & innumeris ſupplicijs excruciati, confeſſorum Chriſti numero ſo-

* Leontis * Victoris De his Victor li. 3.

ro sociari meruerunt. E quibus prædictus venerabilis adolescens Maioricus Dionysiæ matris exhortationibus roboratus, in certamine confessionis spiritum reddens, cursum palmiferum consummauit.

VII. IDVS DECEMBRIS.

Apud Alexandriam, natalis beati Agathonis martyris, sub Decio Imperatore. Qui cùm esset militaris, & assisteret vbi beatissimi martyres cruciabantur, (inter quos Iulianus & Eunus, in Domini Iesu Christi confessione perdurantes, admiranda spectacula martyrij sui Angelis & hominibus præbuerunt) & quosdam volentes etiam mortuis illudere cadaueribus martyrum, prohiberet, clamor repentè totius vulgi aduersùs eum extollitur. Offertur Iudici fortissimus miles iam Domini, & nusquàm se inferior factus, in confessione persistens, capite pro pietate damnatur. passus septimo Idus Decembris. Die 7. Dionys. Alexã. li. 6. hist. Eccl. cap. 34.

Apud Santonas, beati Martini Abbatis, discipuli sancti Martini Turonicæ vrbis Episcopi. Qui in monasterio quod ipse ædificauit, in pace quiescit. Ad cuius tumulum creberrima diuinitùs fiunt miracula. Greg. Turonens. de côfess. c. 57.

Itèm Octauæ sancti Andreæ Apostoli.

VI. IDVS DECEMBRIS.

Romæ, natalis sancti Eutychiani Papæ, qui rexit Ecclesiã anno vno, & sub Aureliano Imperatore martyrio coronatus, sepultus est in cœmeterio Calixti. qui & ipse per diuersa loca trecentos & quadraginta duos martyres manu sua sepeliuit. Hic constituit, vt fruges super altare, tantùm fabæ & vuæ benedicerentur: & constituit, vt qui martyrem sepeliret, sine dalmatica aut colobio purpureo nulla ratione sepeliret. Die 8. De Eutych. Põtificale cap. 28.

Ipso die apud Alexandriam, sancti Macarij martyris. Qui sub Decio, cùm esset gente Lybicus, & multis verbis à iudice ad negandum suaderetur, & eò maiore cõstantia fidem suam profiteretur: viuus ad vltimum iubetur exuri. De eo Dionys. Alex. li. 6 Eccl. hist. ca. 34.

* Itèm Zenonis Episcopi apud Veronam.

Ipso die Treuiris, sancti Eucharii Episcopi & confessoris.

V. IDVS DECEMBRIS.

Natalis Sanctæ Leochadiæ virginis. Quæ tempore Diocletiani & Maximiani à præfecto Hispaniarum Datiano, apud Toletum dira carceris custodia macerata est. Vbi cùm grauissimos beatæ Eulaliæ, & reliquorũ martyrum, qui à Datiano interficiebantur, audisset cruciatus: genibus in oratione positis, impollutum spiritum Christo reddidit. Die 9.

Itèm eodem die, beati Cypriani Abbatis Petragorici, magnificæ sanctitatis, & clarissimi in miraculis viri. Greg. Turo: de glo. confess. c. 1.

IIII. IDVS DECEMBRIS.

Romæ, sancti Melchiadis Papæ, qui sedit in Episcopatu annos quatuor, sepultus est in cœmeterio Calixti. Hic cõstituit, vt die Dominica, aut quinta feria, nullus fidelis ieiunaret: quia ipsos dies pagani, quasi sacro ieiunio celebrant. Et hic constituit, vt ex consecratu Episcopi oblationes propter hæreticos per ecclesias dirigerentur. Die 10. De eo Põtif. ca. 33.

Apud Emeritam Hispaniæ ciuitatem, natale sanctæ Eulaliæ virginis. Quæ cùm esset annorum xiij. iussu Datiani Præsidis plurima tormenta perpessa, nouissimè in eculeo suspensa, & exungulata, faculis ardentibus ex vtroque latere appositis, hausto igne spiritum reddidit, & cernentibus Christianis in specie columbæ niueæ cælum petiit. Cuius beatum corpus per triduum iussu Præsidis pependit in ligno. Sed cui humana fuerãt obsequia denegata, cælestia fuerunt * munia concessa. Nã nix desuper corpus puellæ adspersit, vt quod ab vtraque parte appositus ignis ardoris sui incendio conflagrauerat, niuali candore coopertum diuina gratia dealbaret. Sicque à Christianis reuerenter ablata, & deuotione debita sub sacro altari deposita, miraculorum gloria illustratur. De Eulal. Surius ex Prudentio To. 6. *al. munera.

Eodem die apud præfatam vrbem, passio sanctæ Iuliæ, quæ fuit conuirginalis sanctę Eulaliæ, illiq; ad passionẽ properanti indiuidua comes & sodalis adhæsit.

Itèm apud * Hispolitanam ciuitatem, sanctorum martyrum Carpophori presbyteri, & Habundij diaconi, qui persecutione Diocletiani, sub Iudice Martiano, in confessione Christi, primò fustibus crudelissimè cæsi, deindè in carcerem, negato cibo & potu, retrusi: Vndè per Angelum educti, & verbum Dei prædicantes, ite- *al. Spoletanam.

rùm tenti,& ora ipsorum lapidibus cōtusa sunt. Rursumque eculeo torti,& post hæc carcere diù macerati,nouissimè gladio percussi sunt.

Viennæ,sancti Sindulphi Episcopi & confessoris.

III. IDVS DECEMBRIS.

Die 11. *for. Stylite. De Damaso. Ambros. epist. 30 & Pont. cap. 39.

DAnielis * prophetæ. Romæ,sancti Damasi papæ,qui rexit Ecclesiam annos octodecim,menses tres,dies vndecim. Hic cōstituit,vt psalmi die noctuque canerentur per omnes ecclesias:& in fine, Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto. Hic multa corpora sanctorum requisiuit & inuenit, quorum memoriam etiam versibus declarauit.Qui sepultus est via Ardeatina in basilicą sua, iuxta matrem & germanam suam.

De his in gestis Marcelli Papæ. 16. Ianuarij.

Et,natalis sanctorum Pontiani,Prætextati,atque Thrasonis martyrum. Qui Thraso cùm esset potens & locuples,ac Christianissimus, de facultatibus suis sanctis martyribus in carceribus & metallis damnatis,victum ministrabat per beatum Sisinnium & Cyriacum, quos beatus Marcellus ad hoc opus diacones consecrârat.Non multò pòst,& ipse tentus à Maximino, martyribusque sociatus,palmam martyrij cum duobus alijs prænominatis percipere meruit.

In Gallijs ciuitate Ambianis,natalis sanctorum martyrum Victorici,& Fusciani,qui gloriosissimam fidei suæ confessionem sanguine passionis decorauerunt.

In Hispanijs,sancti Eutychij, cuius gesta habentur.

PRIDIE IDVS DECEMBRIS.

Die 12.

NAtale sanctorum martyrum Hermoginis, Donati, & aliorum viginti duorum.

De his Dionys. Alexan. lib. 6. Eccle hist. cap. 34.

Apud Alexandriam, beatorum martyrum Epimachi & Alexandri. Qui multo tempore,cùm in vinculis & cruciatibus carceris torti, etiam frequenter & diuersis supplicijs confecti perdurâssent in fide: ignibus postremò consumi iubentur.

Eodem die Alexandriæ,natale sanctarum quatuor mulierū Ammonariæ,Mercuriæ,Dionysiæ,itèm Ammonariæ, Aduersùs primam virginem Ammonariam iudex summa contentione vtebatur, & immensis eam atque exquisitis cruciatibus affligebat,& maximè quòd eius sentētiam vincere cupiebat,quia laudabili voce decreuerat,nihil se prorsùs eorum, quæ sibi contra fas imperabantur, acturam. Quæ statuti sui tenax ad vltimum capite punitur.Secunda verò, Mercuria, anus venerabilis,& fœcundissima in filijs,sed quos non prętulit Christo.Tertia S.Dionysia:& alia Ammonaria, quarta. dum nimia vtuntur constantia apud iudicem, & ille vinci erubescit à fœminis,inauditis tormentorum generibus toleratis, finem omnium ferro cædente suscipiunt,gloriosè & venerabiliter apud Alexandriam sepultæ.Scribit beatus Dionysius in libro de martyribus.

Eccle. scilicet hist. lib.6.c. 34.

IDIBVS DECEMBRIS.

Die 13. Huius passio habetur To. 6. Surij.

APud Syracusam, Siciliæ ciuitatem,natale sanctæ Luciæ virginis & martyris, quę passa est persecutione Diocletiani & Maximiani,sub Paschasio consulari. Hæc nobilissima Syracusanorum, postquàm omnia sua (quæ de parentibus ei remanserant)pauperibus,viduis, orphanis,peregrinis, & Deo seruientibus distraxit: à sponso suo,quòd esset Christiana,Paschasio iudici delata, & contra leges Augustorum viuere, impellebatur ad sacrificandum dæmonibus. Tunc beata Lucia Paschasio respondit:Sacrificium verum & immaculatum apud Deum & Patrem hoc est,Visitare viduas & orphanos in tribulatione eorum. Ego per istos tres annos nihil aliud egi,nisi sacrificaui Deo viuo, & nunc quia aliud nihil superest, me ipsam offero in sacrificium Deo.Cui Paschasius post talia dixit: Cessabunt verba, cùm fuerit peruentum ad verbera. Lucia respondit: Dei verba cessare non poterunt.ipse enim dixit: Cùm steteritis ante Reges & Præsides, nolite cogitare quomodò aut quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus sanctus qui loquitur in vobis. Pascahasius iterùm dixit: In te ergo est Spiritus sanctus? Ad hæc Lucia respondit: Quòd castè & piè viuentes templum Dei sunt,& Spiritus sanctus habitat in eis, testatur Apostolus. Et cùm Paschasius iterùm dixisset, Ego faciam te ad lupanar duci, vt dum fueris scortata, fugiat à te Spiritus sanctus: Beata virgo respondit, Nunquàm coinquinatur corpus, nisi de consensu mentis. Nam etsì in manu mea thura ponas, & per manum meam facias sacrificium, Deus hæc attendit, & ridet. De sensibus enim & voluntatibus iudicat.

Iaco. 1. Matth. 10. Marc. 13. 1.Cor.3. Nō perit nisi cōsensu virginitas.

Sic

Sic patitur violatorem * castitatis, sicut latronem, sicut barbarum, sicut serpentem. nam si me inuitam violari feceris, castitas mihi duplicabitur ad coronam. Post hæc Paschasius, tradidit eam lenonibus dicens: Inuitate ad castitatem eius populos, & facite eam tam diù illudi, donèc mortua nuncietur. Quam lenones nullatenùs mouere potuerunt, cùm simul ex officio impellentes accessissent, nec funibus additis, aut boum paribus plurimis. Tunc præcepit Paschasius ministris, vt ignem copiosum circa eam accenderent, picem verò & resinam, & feruens oleum super eam iactarent. Sed illa in nomine Domini Iesu Christi immobilis stetit, dicens: Ego rogaui Dominum meum Iesum Christum, vt ignis iste non dominetur mihi, quatenùs tibi insultem plaudens in Domino, & impetraui ab eo inducias martyrij mei, vt credentibus timorem tolleret passionis, & non credentibus vocem insultationis auferret. Tandèm gladio in gutture merso percussa, quamdiù voluit, orauit, quamdiù voluit, turbam circunstantem allocuta est. Nec omninò mortua est, donec venientibus sacerdotibus, communionem Dominici corporis & sanguinis acciperet. Passa est autem Idibus Decembris, & in loco vbi percussa est, sepulta, basilica super corpus eius postmodùm fabricata. Paschasius verò Romam perductus, eò quòd à Siculis fuisset accusatus, quòd deprædâsset prouinciam: ab omni Senatu auditus, accepit capitalem sententiam.

* castitas. Nihil lædi tur martyr ab igne. Reddit spiritum.

*Ipso die, sancti Autberti Episcopi & confessoris.

* Itèm sanctæ Othiliæ virginis.

XIX. CALENDAS IANVARII.

Apud Antiochiam, natalis sanctorum martyrum, Drusi, Sozimi & Theodori. Die 14.

Eodem die, beati Lupicini Viennensis Ecclesiæ octaui Episcopi.

Apud Alexandriam, natale sanctorum martyrum Heronis, Arsenij, & Isidori, atque Dioscori. Hi postquàm iudici oblati sunt, Iudex primò omnium puerulum Dioscorum, tanquàm pro ætate facilem flecti (erat enim xv. annorum) antè verbis, post etiam verberibus agit. Quem cùm in nullo sibi cedere videret, ferociùs eum cruciare contendit. Tum deindè cæteros varijs tormentis dilanians, cùm pari modo constantia fidei videret armatos, tradi ignib⁹ iubet. Dioscorum verò puerum, quòd sibi constanter & sapienter in omnibus respondisset, admiratus iudex, differri præcepit, sperans eum pro ætate pœnitudinem acturum. Sed ille confessionis gloria illustratus, diuino nutu ad consolationem fidelium dimissus est. Acta hæc sub Deciana persecutione.

De his Dionys. Alexã Euseb. li. 6. cap. 34.

ApudCyprum, natalis sancti Spiridionis Episcopi, admirandę sanctitatis viri, qui vnus fuit ex illis confessoribus, quos Maximianus dextris oculis effossis, & sinistro poplite succiso, per metalla damnauerat. Quique cùm propheticam vitam duceret, etiam signorum gloria inclytus fuit.

De eo Euse. l. 8. c. 17. 18. & 19.

* Lugduni, sancti Nicasij eiusdem vrbis Episcopi & martyris.

XVIII. CALENDAS IANVARII.

Apud Aphricam, sancti Valeriani Episcopi & confessoris natale. Qui tempore Vandalicæ persecutionis (cùm ex præcepto Genserici Regis Ariani, ad tradendum ministeria diuina & libros arctarentur cuncti Domini sacerdotes, ità vt ijdem impij Ariani etiam de ipsis pallis altaris sibi camisias & femoralia facerent) viriliter, nè sacramenta diuina traderet, dimicans, extra ciuitatem singularis expelli iussus est: & ità præceptum, vt nullus eum neque in domo, neq; in agro permitteret habitare. Cumque esset plus annorum octoginta, in strata publica multo tempore iacuit nudus sub aëre. Sicque in confessione catholicæ veritatis, & defensione sanctimonij cursum beatæ vitæ impleuit.

Die 15. De eo Victor Aphr. lib. 1.

Aurelianis, beati Maximini presbyteri, venerabilis sanctitatis viri.

XVII. CALENDAS IANVARII.

Martyrum trium * virorum sanctorum, Ananiæ, Azariæ, & Misaëlis.

In Tuscia, natale sanctæ Barbaræ virginis & martyris, sub Maximiano Imperatore. Hęc primùm à patre suo Dioscoro diù afflicta sub dira custodia, dein tradita præsidi Martiano, expoliata, neruis & taureis valdè cæsa, discerpta est, & cilicio plagæ eius defricatæ. Indè reclusa in carcere, vbi luce diuina consolata est, mox

Die 16. * puerorũ Dan. 3. De ea Surius 4. Decẽb.

circa latera eius lampades ardentes applicatæ, & caput eius malleis cæsum, & mamillæ eius præcisæ. Deindè nuda per plateas ducta, & flagellis diutissimè afflicta est. Ad extremum gladio data martyrium consummauit decimoseptimo Calendas Ianuarij.

XVI. CALENDAS IANVARII.

Die 17. De eo Februarij 1. die. Iohan. c. 11.

TRanslatio sancti Ignatij Episcopi & martyris: qui tertius post beatum Petrum Apostolum, Antiochenam rexit ecclesiam.

Itèm eodem die, beati Lazari, quem Dominus Iesus in Euangelio legitur resuscitasse a mortuis: Itèm beatæ Marthæ sororis eius. quorum venerabilem memoriam extructa ecclesia, nō longè à Bethania, (vbi è vicino domus eorum fuit) conseruat.

In Oriente, apud Eleutheropolim ciuitatem, sanctorum martyrum quinquaginta, qui sub Saracenis passi sunt.

XV. CALENDAS IANVARII.

Die 18. Epist. vnic.

NAtalis beatorum martyrum Rufi & Zozimi, de quorum agone felici sanctus Polycarpus epistola ad Philippenses scribit, dicens: Deprecor autem omnes vos, obedientiæ operam dare, ac meditari patiētiam, quam vidistis in Ignatio, Ruso & Zozimo beatis viris. Scientes, quòd hi non in vacuum, sed per fidem & iustitiam cucurrerunt, donèc venirent ad locum sibi à Domino præparatum. Quoniam quidem passionum eius participes extiterunt, nec dilexerunt præsens seculum: qui pro ipsis & pro omnibus mortuus est & resurrexit. Hi requiescunt apud ciuitatem Macedonum Philippis.

Apud Africam, natalis sancti Moysetis martyris.

Turonis, sancti Gatiani Episcopi, qui ad ipsam vrbem primus ab vrbe Roma Episcopus transmissus, multis clarus miraculis, ibi quiescit in pace.

XIIII. CALENDAS IANVARII.

Die. 19. De eo Dionys. hist. Eccle. Euse. li. 6. ca. 34.

APud Aegyptum, natale beati martyris Nemesij. Qui primò per calumniam quasi latro iudici delatus est Aemiliano. Quo crimine absolutus, post hoc Christianus esse defertur. In hoc verò nulla à iudice moderatio reseruatur: sed geminatis supplicijs excruciatum, cū latronibus iussit incendi, ignorans quòd crudelitate sua optimo martyri Saluatoris similitudinem detulit. Qui pro salute humani generis vnà cum latronibus pertulit Crucem.

Esa. 53. Iohan. 19.

Aurelianis, sancti Auiti abbatis, qui spiritu prophetiæ illustris, in eadem vrbe tumulatus est.

XIII. CALENDAS IANVARII.

Die 20. Dionysius vt sup. cap. 34.

NAtalis beatissimorū martyrum Ammonis, Zenonis, Ptolomæi, Ingenui, & Theophili. Qui tribunalibus adstantes, cùm quidam Christianus à iudice torqueretur, & iam penè ad negandum declinaret, disrumpebantur intra semetipsos, & vultu, oculis ac nutibus, velut erigere conabantur illum, qui in supplicijs positus trepidabat. Interdùm etiam manus protendere, ac totius reliqui corporis motibus & habitu diuersè inclinati, tanquàm subleuare lapsantis animum gestiebat. Conuersi verò ad eos omnes, & quid de semetipsis profiterentur, ex eorum motibus agnoscentes, priusquàm in eos vulgus clamoribus insiliret, ipsi in mediū prorumpunt, ac sese Christianos esse testantur. Pro quorum victoria, gloriosissimè Christus de antiquo generis humani inimico triumphauit, & versa vice, ex eorum confidentia, persecutoribus terrorem, suis constantiam animi dedit.

* Antisiodori, beati Gregorij Episcopi & confessoris.

XII. CALENDAS IANVARII.

Die 21. De Thoma Surius ex Metap. Greg. Turo. de glo. confess. cap. 66.

APud Edissam Mesopotamiæ ciuitatē, natalis sancti Thomæ Apostoli, qui Parthis & Medis Euangeliū prædicans, passus est in India. Corpus eius in ciuitatem (quam Syri Edissen vocant) translatum, ibiq; condigno honore conditū est.

Catalaunis, sancti Memmij, Episcopi primi illi ciuitati ab vrbe Roma directi, qui inter alia miracula mortuum suscitauit. cuius nunc sepulcrum creberrimis miraculis illustratur.

Itèm in Tuscia, natalis sanctorum Iohannis & Festi.

XI. CALENDAS IANVARII.

Die. 22.

ROmæ, via Lauicana inter duas lauros, natalis triginta martyrum, qui omnes vno die persecutione Diocletiani coronati sunt.

Apud

Apud Alexandriam, natale beati Schirionis martyris. Is nanque cùm rem cuiusdam potentis sub mercede curaret, iubetur ab eo idolis immolare. Recusans cogebatur iniurijs: Persistens rursùm blanditijs mulcebatur. Cùm verò vtrunque contemneret, præacuta sude validissimè transuerberatus per media viscera neci traditur. Dionys. Eccles. hist. c. 34. lib. 6.

Ipso die, aliorum quamplurimorũ martyrum, qui in desertis & montibus apud Aegyptum oberrantes, fame, siti, frigore, languore, latronibus, bestijsque consumpti sunt. qui omnes imitati electos Dei prophetas, gloria martyrij coronati sunt. Inter quos & venerandus senex Chæremon (Episcopus hic erat vrbis Aegypti, quæ dicitur Nilopolis) cùm ad Arabicum montem vnà cùm grandæua coniuge discessisset, nulli vltrà apparuit.

* In Antiochia, sancti Basilei Episcopi.
* Ciuitate Ostia, sanctorum Demetrij, Honorati, & Flori martyrum.
* Romæ via Portuense, depositio sancti Felicis Episcopi.
* Itèm passio sanctæ Theodosiæ virginis, & Didymi monachi.

X. CALENDAS IANVARII.

Apud Nicomediam, sanctorum martyrũ viginti, quos Diocletiana persecutio grauissimis cruciatos tormentis, martyres Christo fecit, & beatos sanctorum numero in cælis coniunxit. Die 23. De his Euseb. li. 8. c. 5.

Itèm Romæ, sanctæ Victoriæ virginis & martyris, persecutione Decij Cæsaris. Hæc desponsata Eugenio viro pagano, rogante Tito Aurelio, qui sponsam Anatholiam virginem habebat, ad suadendam eam, vt ei nuberet, perrexit. Cui & dixit: Audi me, domina soror Anatholia, & ego Christiana sum, & noui quia Deus nuptias non condemnat. Prophetæ & Patriarchæ coniuges habuerunt, & posteritas eorum à Deo benedicta est. Nunc ergò audi me, & accipe virum, qui te non prodat, quòd sis Christiana: sed per maritalem copulam fiat, vt ipse Christianis consentiat. Hæc dicenti Victoriæ virgo Anatholia respondit: O Victoria vince diabolum, & esto vera victoria. Tunc quando tota terra vacua erat, dixit Deus hominibus: Crescite & multiplicamini, & replete terram. Nunc plenę terræ, postquam filius Dei de cælo descendit, quotidiè clamat: Crescite in fide, multiplicamini in charitate, & replete cælos: quia appropinquauit regnũ cęlorũ. Iterũ inter alia & post alia, sancta Anatholia intulit: Ego dic, qua explicui preciũ ornamentorũ meorũ in pauperes Christi, vidi per visum iuuenẽ aureo diademate splẽdidum, in vestibus purpureis atq; gemmatis, qui grata facie & læto vultu me inspiciens, ait: O virginitas, quæ non in operibus tenebrarum, sed semper in lumine versaris. Hæc ego audiens, euigilaui, & cœpi flere: & proijciens me in pauimento, rogaui Dominum, vt is, qui mihi loquebatur, dulcissimos sermones iterum prosequeretur. Sic mihi oranti & prostratæ, idem qui ante loquebatur, talia mihi subsequitur: Virginitas purpura regalis est, quam qui induit, reliquis fit eminentior. Virginitas gemma est preciosa. Virginitas thesaurus est Regis immẽsus. Huic fures insidias tendunt. Hanc tu euigilans solicitè custodi, quantumque te plus habere cognoscis, instantiùs custodi, ne perdas. His & similibus verbis & factis, incitata Victoria, omne precium ornamentorum suorum & ipsa distraxit pauperibus. Sicque factum est, vt agentibus sponsis earum Aurelio & Eugenio, quia nubere illis virgines Christi noluerunt, à Decio Imperatore vrbe Roma pulsæ, ad prædia sponsorum ducerentur. Vbi fame & inedia ità afflictæ sunt, vt vix ad vesperum modicus panis cibarius eis daretur, nulloque pacto efficere sponsi potuerunt, vt vel ad nubendum, vel sacrificandum animi illarum inclinarentur. Beata igitur Victoria in virginitatis proposito inuincibiliter persistens, post multa facta miracula, inter quæ plurimas virgines Domino aggregauerat, percussa est gladio in corde à carnifice Taliarcho, quem rogatu Eugenij sponsi sui Iulianus pontifex Capitolij & comes templorum, ad hoc opus direxerat. Passa est autem decimo Calendas Ianuarij. Corpus eius cum omni reuerentia curatum. Taliarchus verò percussor eius, leprosus factus, intra sex dies consumptus à vermibus expirauit.

[Margin: De ea carmen Aldhelmi Episcopi Tomo 6. Surij. — Gen. 1. — Visio S. Anatholię — S. Victoria dat sua bona pauperibus. — Gladio in corde perfoditur.]

Item Romæ, beati Seruuli, de quo beatus Gregorius scribit. Qui rebus pauper, meritis diues, quem longa ægritudo dissoluerat. Nam à primæua ætate vsque ad finem vitæ, paralyticus iacebat, nullo modo stare, aut in lecto surgere [Margin: 4. Dial. c. 14 & Hom. in Euange. apud Surium.]

vel ad sedendum valebat. Nunquam manum suam ad os ducere, nec se potuit in latus aliud declinare. Quicquid ex eleemosyna potuisset accipere, hoc pauperibus erogabat. Literas non nouerat, sed scripturæ sacræ sibimet codices emerat: & religiosos quosque in hospitalitate suscipiens, hos coram se legere sine intermissione faciebat. Sicq; factum est, vt quantum ad mensuram propriam attinet, plenè sacrā scripturam disceret. Studebat in dolore semper gratias agere, hymnis Deo & laudibus, dieb⁹ ac noctibus vacare. Hic beatissimo fine glorificatus, sepultus est in ecclesia sancti Clementis Episcopi & martyris. Vbi ad commendandam eius sanctitatem, ad eius tumbam miracula creberrimè fiunt. *S. Seruuli felix exit⁹.*

* Item Romæ, natalis sanctorum Eugenij, Eleutherij, Vrbani, Cornelij, Traiani, Victoris, Castulæ, Eutychiani ac sociorum eius, & aliorum octingentorum triginta duorum.

IX. CALENDAS IANVARII.

Die 24. Vigilia natiuitatis Domini.

In Antiochia Syriç, natalis sanctarum virginum quadraginta, quç persecutione Deciana per diuersa tormenta martyrium consummauerunt.

De eo Surius Tom. 6. Eodem die, apud Spoletum ciuitatem Tusciæ, natale sancti Gregorij martyris & presbyteri, temporibus Diocletiani & Maximiani Imperatorum, sub iudice Flacco. Quem ad se adductum ità Flaccus aggreditur: Tu rebellis es deorum, & principum contemptor? Cui beatus Gregorius respondit: Si verè vis scire, ab infantia mea nunquam à Deo meo recessi, qui me ex limo terræ formauit. Cumque perseuerantissimus in fide confessionis maneret, fustibus nodosis dorsum eius verberatum rumpitur: regyratus, venter eius dissipatur. Indè ligatus manus & pedes, in craticula superponitur, lignis suppositis. Et continuò terræmotu cecidit vna regio in ciuitate Spoletana, & oppressit plusquam trecētos homines idolis seruientes. Pòst ferro constrictus, sub custodia militum in carcere retruditur, vbi Angelica visitatione consolatur. Eductus è carcere, cardis ferreis in genibus percutitur. Sed & ardentibus lampadibus latera eius sunt incensa, dicente beato martyre impio iudici: Si totum corpus meum perdas, præstò est mihi medicus Dominus Iesus Christus, qui me sanat & corroborat. Tunc Flaccus iussit Tyrcano cuidam, vt beatum Gregorium tractum in amphitheatro decollaret. Quo facto, iussit Tyrcanus feras terribiles dimitti, vt corpus sancti martyris absorberent: sed nulla earum corpus sanctum attigit. Quædam autem mulier Abundantia nomine petiuit corpus martyris: sed quia non potuit obtinere aliter, datis trigintaquinque aureis Tyrcano, corpus recepit, & vt decuit martyrem, sepeliuit iuxta pontem lapideum, & riuum qui Sanguinarius appellatur, ad muros ciuitatis, nono Calendas Ianuarias.

S Gregori⁹ fustib⁹ mactatur & in craticula assatur.

Gladio cęditur.

VIII. CALENDAS IANVARII.

Die 25. De Natiuitate Domini, vide Surium. IESVS CHRISTVS filius Dei in Bethleem Iudæ nascitur, anno Cæsaris Augusti quadragesimosecundo, Olympiadis centesimænonagesimætertiæ, ab Vrbe condita anno septingentesimo quinquagesimosecundo: compressis cunctarum per orbem terræ gentium motibus, & firmissima, verissimaque pace, ordinatione Dei à Cæsare Augusto composita: Quando Quirinus ex consilio Senatûs Iudæam missus, census hominum possessionumque describebat: sextamque mundi ætatem suo pijssimo consecrauit aduentu idem Dominus noster Iesus Christus.

De Anasta. T. 6. Surij. Eodem die, natalis sanctæ Anastasiæ. Quæ tempore Diocletiani, primò diram & immitem custodiam à viro suo Publio perpessa est: in qua tamen à Chrysogono confessore Christi multùm consolata & confortata est. Deinde à Præfecto Illyrici in grauissima æquè atque diutina custodia macerata est. In qua duobus mensibus refecta est cælestibus escis, per sanctam Theodoten, quæ martyrium prius passa est. Deindè naui imposita cum ducentis viris, & septingentis fœminis, vt demergeretur in mare, perlata est ad insulas Palmarias, vbi per manus & pedes extensa, & ligata ad palos fixos, circa media eius ignis accensus est, in quo martyrium consummauit. Et omnes qui cum illa venerant, varijs interfectionibus martyrium celebrârunt: Inter quos omnes, vnus erat Eutychianus nomine, innocentissimæ naturæ. Qui sublatis sibi (cum diues esset) omnibus facultatibus, tacuit: nihil cogitans

S. Anastasia igne cre matur.

tans, nihilque metuens, nisi hoc, nè diuitias fidei perderet. Quotiescunque deni-que fuisset auditus, quotiescunque interrogatus, nihil aliud dicebat: Christum mihi non tollet, etiam qui caput abstulerit. Tunc Appollonia Christiana matrona, tollens corpus beatæ Anastasiæ, exosculabatur, & aromatibus condiens, dignisque linteaminibus obuoluens, intra viridarium domûs suç fabricata basilica, vt decuit martyrem sepeliuit. Eutychiane cum sociis interficitur.

Ipso die Romæ in cœmeterio Aproniani, passio sanctæ Eugeniæ virginis. Quæ tempore Gallieni Imperatoris, post multa virtutum insignia, & sacros virginum choros, quas Christo Domino aggregauerat, sub Nicetio vrbis præfecto alligata saxo, & præcipitata in Tyberim, mergi non potuit. Indè thermis ignitis inclusa, illæsa reperta est. Nouissimè in custodia gladio iugulatur: & sublatum est corpus ab affinibus eius Christianis, & positum nō longè ab Vrbe, via Latina in prædio eius proprio, vbi multorum ipsa sepelierat membra. De Eugenia Surius T. 6. S. Eugenia gladio cæditur.

VII. CALENDAS IANVARII.

NAtale sancti Stephani protomartyris, non longè post assensionem Domini passi, eodē scilicet anno passionis Christi. Hic ab Apostolis, cùm esset plenus fide & spiritu sancto, Diaconus ornatur. Qui faciens signa & prodigia magna in populo, plenus gratia & virtute, in nomine Domini Iesu Christi, à quibusdam qui erant de synagoga quæ dicitur Libertinorum, & Cyrehensium, & Alexandrinorū, & qui à Cilicia & Asia, cum eo disputantibus & conquirentibus, atque altercantibus, nec resistere valentibus sapientiæ & Spiritui sancto qui loquebatur: concitato populo, ac senioribus, scribisque aduersum eum commotis, raptus & adductus in concilium est. Cumque insimularetur, aduersus locum sanctum & legem docuisse: plenus Spiritu sancto ostendit, quomodo Iesus Christus ex lege monstraretur & prophetis. At illi stridentes dentibus in eum, & frementes in cordibus suis, atque aures suas comprimentes, impetu facto eiecerunt eum extra ciuitatem: & lapidatus martyr obdormiuit. Cuius beatissimum corpus viri timorati comportauerunt, & fecerunt planctum magnum super eum. Scribit beatus Lucas Euangelista beatissimam eius passionem in Actibus Apostolorum. Die 26. Act. 6. 7. & 8. S. Stephan lapidatur.

Eodem die Zozimi Papæ, qui sedit Romæ anno vno. Hic constituit, vt Diaconi læua tegeretur pallis: & præcepit vt nullus clericus poculum in publico propinaret, nisi tantum in cellis fidelium & clericorum. Pōtificale cap. 41.

VI. CALENDAS IANVARII.

NAtalis sancti Iohannis Apostoli & Euangelistæ, quem Iesus amauit plurimùm, qui secundam post Neronem persecutionem mouente Domitiano, posteaquam in oleo ignito demersus, nihil passus est, in Pathmum insulam relegatus, vidit Apocalypsin. Interfecto autem Domitiano, & actis eius ob nimiam crudelitatem à senatu rescissis, sub Pertinace rediјt Ephesum. Et quia concussam se absente per hæreticos vidit Ecclesiæ fidem, confestim hanc descriptam in Euangelio suo, Verbi Dei æternitate stabiliuit. Rogatus siquidem ab Asiæ Episcopis, aduersùs Cerinthum aliosque hæreticos, & maximè contra Ebionitarum dogma tunc consurgens (qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse) compulsus est scribendi Euangelij sanctum opus suscipere. Ferunt & aliam causam huius scripturæ: Quod cùm legisset Matthæi, Marci, & Luce volumina, probauerit quidem textum historiæ, & vera eos dixisse firmauerit: sed vnius tantum anni, in quo passus est Christus, & post carcerem Iohannis historiam texuisse. Prætermisso itaque anno, cuius acta à tribus exposita fuerant, superioris temporis, antequam Iohannes clauderetur in carcere, gesta narrauit: Sicut manifestum esse poterit his, qui diligenter quatuor Euangeliorum volumina legerunt. Quæ res & διαφωνίαν, id est, dissonantiam, quæ videbatur Iohannis esse cum cæteris, tollit. Ipse autem vsque ad Traiani principis tempora perseuerans, totas Asiæ fundauit rexitque Ecclesias. Et confectus senio, sexagesimooctauo post passionem Domini anno mortuus, iuxta eandem vrbem sepultus est. Scripsit autem & vnam Epistolam, cuius exordium est: Quod fuit ab initio &c. quæ ab vniuersis ecclesiasticis & eruditis viris probatur. Reliquæ autem duæ, Iohannis presbyteri esse ab aliquibus putantur: sed iam generalis Ecclesiæ consensus habet, quod has quoquè epistolas Iohannes Apostolus scripserit. Die 27. De Iohāne Surius T. 6. ex metaphr. S. Iohānes aduers' hæreticos suū conscribit Euāgeliū. Obitus eius.

Romæ, sancti Dionysij Papæ, qui sedit in Episcopatu annos sex, sepultus via Appia in Pōtificale cap. 26.

pia in cœmeterio Calixti. Hic ecclesias presbyteris dedit, & parrochias atque diœceses constituit.

* Itèm ipso die, Ordinatio sancti Iacobi fratris Domini, qui ab Apostolis primus ex Iudæis Hierosolymis est ordinatus Episcopus, & in medio Pascha martyrio coronatus.

V. CALENDAS IANUARII.

Die 28. Matth. 2. Euseb. li. 1. Eccle. hist. cap. 8.

BEthlcem Iudæ, natale sanctorum Innocentum, quos Herodes trigesimoquinto anno regni sui interfici iussit: qui anno 36 morbo intercutis aquæ, & scatentibus toto corpore vermibus, miserabiliter & dignè moritur.

IIII. CALENDAS IANVARII.

Die 29. 2. Tim. 4.

DAuid Regis. Item apud Arelatem, natalis sancti Trophimi, de quo scribit Apostolus ad Timotheum: Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Hic ab Apostolis Romæ ordinatus Episcopus, primus Arelatem (quæ vrbs Galliæ est) ob Christi Euangelium prædicandum directus est, ex cuius fonte (vt beatus Papa Soximus scribit) totæ Galliæ fidei riuos acceperunt: qui apud eandem vrbem in pace quieuit.

De Crescēt. Ado Vien. in Chron. ætate 6.

Eodem die, sancti Crescentis, Apostoli Pauli discipuli, Viennensis Ecclesiæ primi Doctoris.

III. CALENDAS IANVARII.

Die 30.

APud Spoletum, passio sancti Sabini Episcopi, Exuperantij, & Marcelli diaconorum, & Venustiani cum vxore & filijs, sub Maximiano Augusto. Qui beatus Sabinus cum esset clarus in omnibus diuinis instructionibus, & sermone eloquentissimus, tentus est à Præside Tusciæ Venustiano cum duobus diaconibus Exuperantio & Marcello, & multis clericis. Cui Venustianus deum suum Iouem, quem habebat in cubiculo, ex lapide Coralite mirè formatum in vestimentis aureis, ad adorādum obtulit. Quem beatus Sabinus in manibus acceptum, facta oratione, continuò illisit in pauimentum, & confregit. Quod factum videns Venustianus, cum furore iussit, vt præciderentur ei manus, & in conspectu eius Marcellum & Exuperantium eculeo suspendi, ac fustibus macerari, vnguibusque radi latera eorum, & ignem supponi. Hoc facto, in confessione Domini spiritum emiserunt. Quorum corpora præcepit iactari in fluuium, Sabinum verò Episcopum in carcerem retrudi. Audiens hoc quidam piscator presbyter, collegit corpora sanctorum, & sepeliuit iuxta viam iij. Calendas Ianuarij. Serena verò Christianissima vidua curam habens sancti Sabini Episcopi, adduxit ad eum in carcerem nepotem suum Priscianum, qui erat cæcus. Tunc sanctus Sabinus truncos suos super oculos ipsius posuit, & in fide Christi oratione facta, eum illuminauit. Videntes autem illi, qui in custodia erant, miserunt se ad pedes eius, & baptizati sunt eo die numero decem. Quod cum nunciatum esset Venustiano Præsidi, (indoluerant enim ei oculi, & præ dolore neque cibum, neque somnum capere poterat) misit vxorem suam, & duos filios suos, vt adducerent beatum Sabinum ad domum eius de carcere. Adducto itaque, prostrauit se ad pedes eius Venustianus cum fletu, vxorque eius & filij, agentes pœnitentiam, & rogantes se baptizari. Mox baptizatus vt de pelue leuatus est, nullum dolorem oculorum sensit. Hoc nunciatum est Maximiano, qui iratus præcepit Sabinum damnari, & ipsum Venustianum capite truncari. Veniens autem Lucius Tribunus, sine auditione beatum Venustianum cum vxore & filijs necauit in ciuitate Assisinate. Sanctum verò Sabinum adduxit in ciuitatem Spoletum, & tamdiù præcipit cædi, quousque deficeret. Cuius corpus collegit venerabilis Serena, quæ iam manus eius in dolio vitreo cum aromatibus condiderat, & infra domum suam posuerat, & sepeliuit eum à ciuitate Spoletana miliario plus minus vno, septimo Idus Decembris. Festiuitas tamen eius & supranominatorum martyrum tertio Calendas Ianuarij agitur.

S. Sabinus idolum Iouis cōfringit.

Cæcum illuminat.

Cū socijs à Venustiano occiditur.

* Itèm in insula Oya, sanctorum Florentij, Sereni, Pauli, Stephani, Papiani & Cleti.

Gre. Turō. li. 2. histor. Franc. c. 14.

* Turonis ciuitate, sancti Perpetui Episcopi & confessoris.

PRIDIE CALENDAS IANVARII.

Die 31. De Siluest. Pōtificale ca. 34. & Surius To. 6.

ROmæ, natale sancti Siluestri Episcopi & confessoris, qui post beatum Petrum tricesimus quartus, sedit annos vigintitres, menses decem, dies vndecim. Cuius industria Synodus præclarissima toto orbe terrarum, trecentorum, decem & octo patrum, apud Niceam vrbem Bithyniæ celebratur, sub consulatu Constan

tini

tini Augusti & Licinij,13. Calendas Iulij: attamen Iulij Papæ tempore consummatur. Fecit autem ordinationes sex mense Decembrio, Presbyteros quadragintaduos, Diaconos vigintiquinque, Episcopos per diuersa loca sexagintaquinque. Sedit autem ex die Calendarum Februariarū, vsque in diem Calendarum Ianuariarum. Sepultus est in cœmeterio Priscillæ via Salaria, miliario tertio ab vrbe Roma, pridie Calendas Ianuarij. & cessauit Episcopatus eius dies quindecim. Hic constituit Chrisma ab Episcopo confici, & vt baptizatum eo liniat presbyter leuatum de aqua. Et constituit, vt nullus laicus crimen audeat clerico inferre: & vt diaconi dalmaticis in ecclesijs vterentur, & palla linostima læua eorum tegeretur. Ecce Chrismatis vsū in primęua Ecclesia.

Apud Senones, sanctæ Columbæ virginis, quę superato igni gladio cæsa est. De Colūba S. Eulog in memoriali Sanctorū.

Item Senonas, natale beatorum Sabiniani & Potentiani, qui à beatis Apostolis ad prædicandum directi, præfatam vrbem martyrij sui confessione illustrem fecerunt.

* Retiariæ, beati Hermetis Exorcistæ.

* Romæ, Donati, Pauli, Rogatæ, Dominandæ & Hilarinæ.

* In prouincia Sicilia, ciuitate Catana, sanctorum Stephani, Potiani, Attali.

FINIS.

DEO LAVDES ET GRATES.